

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ

วิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น

ระยะที่ 2

จัดทำฐานข้อมูลพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

โดย ดร.ปรีตตา เกลิมเผ่า กอนันตกุล และคณะ

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

มิถุนายน 2550

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ

วิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น

ระยะที่ 2

จัดทำฐานข้อมูลพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

โดย ดร.ปริตตา เฉลิมเผ่า กอนันทกุล และคณะ

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

มิถุนายน 2550

หัวหน้าโครงการวิจัย

ดร.ปรีดา เฉลิมเผ่า กอนันทกุล

คณะนักวิจัย

ปณิดา สระวาสี

สรินยา คำเมือง

ชีวิสิทธิ์ บุญยเกียรติ

ศิริพร ศรีสินธุ์ไธ

นวลพรรณ บุญธรรม

จุฑามาศ ลิ้มรัตนพันธ์

ชาญวิทย์ ตีระประเสริฐ

ที่ปรึกษา

ผศ.สุวรรณา เกียรติเกรียงไกร

รศ.สุภาภรณ์ จินตามณีโรจน์

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ: RDG48H0004

ชื่อโครงการ: โครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ระยะที่ 2: จัดทำฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

ชื่อนักวิจัย: ดร.ปรีตตา เจริมเฝ้า กอนันตกุล และคณะนักวิจัย

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

E-mail Address: paritta@sac.or.th

ระยะเวลาโครงการ: มกราคม 2548 - มิถุนายน 2550

โครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ระยะที่ 2: จัดทำฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) สำรวจ เก็บรวบรวม และสังเคราะห์ข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในประเทศไทย ต่อเนื่องจากโครงการระยะที่ 1 (2) เพื่อสร้างและพัฒนาฐานข้อมูลสำหรับให้บริการแก่นักวิจัยและผู้สนใจเรื่องนี้ และ (3) ให้กระบวนการสำรวจเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการเชื่อมโยงเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น นักวิชาการ และผู้สนใจงานพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

การดำเนินงานประกอบด้วย 2 ส่วนหลัก คือ (1) ออกแบบและสร้างฐานข้อมูลใหม่ และ (2) สำรวจและเก็บข้อมูลภาคสนามเพิ่มเติมจากโครงการระยะที่ 1 การดำเนินงานโครงการระยะที่ 1 รวบรวมรายนามพิพิธภัณฑ์ได้ทั้งสิ้น 349 แห่ง เป็นพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นที่มาร่วมประชุมเครือข่ายของโครงการ 128 แห่ง และพิพิธภัณฑ์ที่ได้ไปสำรวจ 66 แห่ง หลังจากจบโครงการระยะที่ 2 (มิถุนายน 2550) ฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในประเทศไทย รวบรวมรายนามพิพิธภัณฑ์ ทั้งที่ดำเนินงานโดยชาวบ้าน เอกชน วัด ชุมชน สถานศึกษา และหน่วยงานราชการ (ไม่รวมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ) จำนวน 963 แห่ง โดยมีข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา การจัดแสดง ของแต่ละพิพิธภัณฑ์จำนวน 458 แห่ง เป็นข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ 212 แห่ง และข้อมูลจากการประชุมเครือข่าย หนังสือ เอกสาร และเว็บไซต์อื่นๆ อีก จำนวน 246 แห่ง ปัจจุบัน ฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในประเทศไทยเปิดให้บริการบนเว็บไซต์ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (www.sac.or.th)

เนื้อหาของรายงานเล่มนี้ประกอบด้วย 5 บท ได้แก่ บทที่ 1 กล่าวถึงความเป็นมา และสรุปการดำเนินงานโครงการ ระยะที่ 2: จัดทำฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น บทที่ 2 เป็นบันทึกประสบการณ์และบทเรียนจากการทำฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในประเทศไทย โดยนักวิจัยที่ดูแลงานฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นของศูนย์ฯ บทที่ 3 สรุปความเคลื่อนไหวในวงการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในรอบทศวรรษ บทที่ 4 รายงานการสำรวจพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในโครงการระยะที่ 2 บทที่ 5 รายงานการใช้ฐานข้อมูลหลังจากเปิดให้บริการ และภาคผนวก ได้แก่ รายชื่อพิพิธภัณฑ์ และข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในฐานข้อมูลฯ ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร และสารบัญจุดสารเพื่อชุมชนพิพิธภัณฑ์ "ก้าวไปด้วยกัน" 12 ฉบับ

คำหลัก: พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น, พิพิธภัณฑ์ชุมชน, พิพิธภัณฑ์ชาวบ้าน, พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน, เครือข่ายพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น, สำรวจพิพิธภัณฑ์, ฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในประเทศไทย

Abstract

Project: RDG48H0004

Project title: Research and Development Project on Community – based museums, Phase 2: Digital
Archives on Community – based museums in Thailand

Principle researcher: Dr. Paritta Chalermkow Koanantakool

Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre (Public Organization)

E-mail Address: paritta@sac.or.th

Project duration: January 2004 – June 2007

The objectives of the second phase of the Community-Based Museum Research and Development Project: Database Development are (1) to continue surveys and compile information on museums (2) to expand and develop existing database (3) to use surveys as a means to build a network among museums, researchers, government officials and cultural practitioners interested in museum activities.

The project is consisted of 2 parts. (1) design of a new webpage of museum database, and technical improvement to facilitate users, and (2) further surveys to expand the list obtained in phase 1. During phase 1 the project has collected information on 349 museums – 128 by meetings and discussions with community-based museum operators, and 66 by field trips. At the completion of phase 2, the project has collected all together a list of 926 museums in Thailand (excluding national museums). The database has uploaded information on history and collection of 412 museums, out of which 166 contain information based on interviews and discussions with museum operators, and 246 based on documentary research from publications and websites. The information is now available on-line at the website of the Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre at www.sac.or.th.

This narrative report is consisted of 5 parts. *Part 1* is an analytical overview of the research findings of the project. *Part 2* describes the process of database development and reflection by the researcher in charge of the database. *Part 3* is the summary report of the movement in community-based museums in Thailand for the last ten years. *Part 4* is the report of surveys in the second phase. *Part 5* reports on the use of database since it was made available on-line. The report ends with appendices giving lists of all museums and information in the database, and contents of the 12 issues of museum newsletters "Moving forward together" published by SAC and distributed free of charge to all museums.

Keywords: Local museums, Community-based museums, Folk Museums, Local museums networks, museum survey in Thailand, Thai museum database

สารบัญ

บทคัดย่อ	- 1 -
Abstract	- 2 -
บทที่ 1 ความเป็นมาและสรุปการดำเนินงาน	1
บทที่ 2 ประสพการณ์และบทเรียนจากการทำฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น	13
บทที่ 3 ความเคลื่อนไหวในวงการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในรอบทศวรรษ	30
บทที่ 4 รายงานการสำรวจพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น (สิงหาคม 2547 – มิถุนายน 2550)	39
บทที่ 5 รายงานการใช้ฐานข้อมูล	225
ภาคผนวก	
(ก) รายชื่อพิพิธภัณฑ์ในฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในประเทศไทย	236
(ข) ข้อมูลเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในฐานข้อมูลฯ ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร	306
(ค) สารบัญจุลสารเพื่อชุมชนพิพิธภัณฑ์ "ก้าวไปด้วยกัน"	454

บทที่ 1

ความเป็นมา และสรุปการดำเนินงาน

โครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ระยะที่ 2:

จัดทำฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

บทที่ 1

ความเป็นมา และสรุปการดำเนินงาน

โครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ระยะที่ 2:

จัดทำฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

ความเป็นมา

งานสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นการทำงานที่ต่อเนื่องมาจากโครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ระยะที่ 1: สร้างเครือข่ายและสำรวจสภาพพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ซึ่งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) การดำเนินงานในระยะแรก (กรกฎาคม 2546 – เมษายน 2547) มีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจกระบวนการทางสังคมที่ทำให้เกิดการก่อตัวของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในประเทศไทย สภาพของพิพิธภัณฑ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ความต้องการของพิพิธภัณฑ์ ทำความรู้จักบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งและดำเนินการพิพิธภัณฑ์แต่ละแห่ง หรือถึงความเป็นไปได้ในการสร้างความร่วมมือและการศึกษาวิจัยเพื่อสนับสนุนให้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งความรู้ที่มีความหมายต่อชุมชน ตลอดจนรวบรวมข้อมูลเพื่อสร้างเป็นฐานข้อมูลอันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นและเครือข่ายต่อไป

ภาพรวมจากการสำรวจระยะที่ 1¹ รวบรวมรายนามพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นได้ทั้งสิ้น 349 แห่ง เป็นพิพิธภัณฑ์ที่มาร่วมประชุมเครือข่ายของโครงการ 128 แห่ง และมีอยู่ 66 แห่งที่คณะผู้วิจัยได้เดินทางไปสำรวจและเก็บข้อมูลภาคสนาม บันทึกภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง ปัจจุบันข้อมูลจากการสำรวจสามารถดูได้จากเว็บไซต์ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (www.sac.or.th)

โครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ระยะที่ 2 ในส่วนของการจัดทำฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อ (1) สำรวจ เก็บรวบรวม และสังเคราะห์ข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในประเทศไทย ต่อเนื่องจากโครงการระยะที่ 1 (2) เพื่อสร้างและพัฒนาฐานข้อมูลสำหรับให้บริการแก่นักวิจัยและผู้สนใจเรื่องนี้ และ (3) ใช้กระบวนการสำรวจเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการเชื่อมโยงเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น นักวิชาการ และผู้สนใจงานพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

การดำเนินงานประกอบด้วย 2 ส่วนหลัก คือ (1) การออกแบบและสร้างระบบงานฐานข้อมูล "พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในประเทศไทย" และ (2) การสำรวจและเก็บข้อมูลภาคสนามเพิ่มเติมต่อเนื่องจากโครงการระยะที่ 1 เพื่อเตรียมข้อมูลเข้าสู่ระบบฐานข้อมูล คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบและปรับปรุงฐานข้อมูล

¹ปรีดา เฉลิมเผ่า กอนันตกุล และคณะ, รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ระยะที่ 1: สร้างเครือข่ายและสำรวจสภาพพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น, ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน), 2547.

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นใหม่ เพื่อให้บริการข้อมูลที่หลากหลาย และอำนวยความสะดวกในการสืบค้นข้อมูลแก่ผู้ใช้บริการมากขึ้น ข้อมูลจากการสำรวจภาคสนามนอกจากนำเสนอในฐานข้อมูลบนเว็บไซต์ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (www.sac.or.th) บางส่วนนำเสนอใน จุลสารเพื่อชุมชนพิพิธภัณฑ์ “ก้าวไปด้วยกัน”

ความเป็นมาของจุลสารฉบับนี้สืบเนื่องมาจากการดำเนินงานวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ ระยะที่ 1 ศูนย์ฯ พบว่า หนึ่งในวิธีการพัฒนางานพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นคือ การสร้างเวทีในการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และความเป็นไปของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นแต่ละแห่ง ข้อมูลเหล่านี้สามารถผลักดันให้เกิดความตื่นตัวของคนทำงานพิพิธภัณฑ์ในเครือข่าย นอกจากนี้ พิพิธภัณฑ์หลายแห่งยังต้องการความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการดูแลรักษาสสิ่งของ การค้นคว้าข้อมูล หาเรื่องมาเล่า จัดทำเนื้อหาการจัดแสดง และการดำเนินงานพิพิธภัณฑ์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ของตนเอง

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธรจึงได้จัดทำจุลสารเพื่อชุมชนพิพิธภัณฑ์ “ก้าวไปด้วยกัน” เพื่อเป็นสื่อประชาสัมพันธ์ให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และความเป็นไปของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นแต่ละแห่ง เป็นการสร้างความตื่นตัวให้แก่คนทำงานพิพิธภัณฑ์ในเครือข่าย และเผยแพร่ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการดำเนินงานพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ทั้งในเรื่องการดูแลรักษาสสิ่งของ การค้นหาข้อมูล เรื่องเล่า การจัดทำเนื้อหาเรื่องราวเพื่อจัดแสดง และการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ รวมไปถึงเพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นด้วยกันเอง และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ผู้สนใจได้รู้จักพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นมากขึ้น

ปัจจุบัน ศูนย์ฯ จัดทำและเผยแพร่จุลสารเพื่อชุมชนพิพิธภัณฑ์ “ก้าวไปด้วยกัน” แล้วเสร็จรวม 12 ฉบับ เป็นจุลสารราย 3 เดือน ปีแรกจัดพิมพ์ฉบับละ 1,000 เล่ม และต่อมาจัดพิมพ์เพิ่มเป็นฉบับละ 1,500 เล่ม แจกจ่ายให้กับเครือข่ายพิพิธภัณฑ์ที่ศูนย์ฯ มีรายชื่ออยู่ในฐานข้อมูล หอสมุดสถาบันอุดมศึกษา หน่วยงานด้านวัฒนธรรมและนักวิชาการผู้เกี่ยวข้องกับงานวัฒนธรรม

เนื้อหาของรายงานเล่มนี้ประกอบด้วย 5 บท ได้แก่ บทที่ 1 กล่าวถึงความเป็นมาและสรุปการดำเนินงานของโครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ระยะที่ 2: จัดทำฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น (สิงหาคม 2547 – มิถุนายน 2550) บทที่ 2 เป็นบันทึกประสบการณ์และบทเรียนจากการทำฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในประเทศไทย โดยนักวิจัยของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธรที่ดูแลงานฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น บทที่ 3 สรุปความเคลื่อนไหวในวงการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในรอบทศวรรษ บทที่ 4 รายงานการสำรวจพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในประเทศไทย ในโครงการระยะที่ 2 (สิงหาคม 2547 – มิถุนายน 2550) พร้อมภาพประกอบ บทที่ 5 รายงานการให้ฐานข้อมูลหลังจากเปิดให้บริการ และ ภาคผนวก ประกอบด้วย (ก) รายชื่อพิพิธภัณฑ์ในฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น (ข) ข้อมูลเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในฐานข้อมูลของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร และ (ค) สารบัญจุลสารเพื่อชุมชนพิพิธภัณฑ์ “ก้าวไปด้วยกัน”

สรุปการดำเนินงานสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

ระบบฐานข้อมูล ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ข้อมูล และระบบจัดการฐานข้อมูล ในทัศนะของผู้วิจัย ฐานข้อมูลที่ใช้การได้ดีมีคุณภาพ คือ ฐานข้อมูลที่ทั้งบรรจุข้อมูลที่มีคุณภาพ และมีระบบการจัดการข้อมูลที่มีคุณภาพ กล่าวคือ สามารถอำนวยความสะดวกในการเข้าถึง หรือเรียกใช้ข้อมูลที่มีอยู่ในฐานข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ในการพัฒนาฐานข้อมูลไม่ว่าเรื่องใดก็ตาม งาน 2 ด้านที่จะต้องพัฒนาควบคู่กันไปเสมอก็คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีคุณภาพ และการออกแบบจัดทำระบบจัดการฐานข้อมูลที่มีคุณภาพเหมาะสมสอดคล้องกับคุณลักษณะของข้อมูล และวัตถุประสงค์การใช้งาน ทั้งนี้เพราะไม่ว่าจะมีข้อมูลที่ดีแค่ไหนอยู่ในฐานข้อมูล แต่หากไม่สามารถเข้าถึงได้ หรือเข้าถึงได้ยากก็เป็นเรื่องที่สูญเปล่า ไม่ต่างอะไรจากการไม่มีข้อมูล ในทางกลับกันถึงแม้ว่าจะมีระบบจัดการฐานข้อมูลที่ดีเลิศ แต่ถ้าฐานข้อมูลนั้นว่างเปล่าไม่มีข้อมูล หรือขาดข้อมูลที่มีคุณภาพก็ไม่ต่างอะไรกับการไม่มีฐานข้อมูลอีกเช่นกัน

ด้วยความตระหนักถึงความสำคัญขององค์ประกอบดังกล่าวข้างต้น การดำเนินงานโครงการจัดทำฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น จึงประกอบด้วยงานทั้ง 2 ด้านควบคู่กันไป คือ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการเดินทางสำรวจพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นและเก็บข้อมูลภาคสนามทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย ประกอบกับการสำรวจเอกสารตามแหล่งข้อมูลต่างๆ รวมไปถึงแหล่งข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต และเก็บรวบรวมข้อมูลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการฯ ของโครงการที่จัดขึ้นสำหรับเครือข่ายพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น 2) การออกแบบและสร้างระบบฐานข้อมูลดิจิทัลบนอินเทอร์เน็ต โดยเริ่มจากรวบรวมข้อมูลประเภทต่างๆ จัดทำเป็นไฟล์ดิจิทัล จัดระบบแฟ้มข้อมูล และลงรหัส เพื่อง่ายต่อการจัดเก็บและสืบค้น จัดทำดรรชนีแหล่งข้อมูล เพื่อช่วยในการสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์แต่ละแห่ง และดำเนินการออกแบบและจัดทำระบบฐานข้อมูลเผยแพร่บนเว็บไซต์ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (www.sac.or.th)

อาณาบริเวณและเส้นทางการสำรวจ

เส้นทางการสำรวจพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นทั่วประเทศ ในโครงการระยะที่ 2 รวบรวมจากข้อมูลของโครงการระยะที่ 1 และเพื่อให้การสำรวจระยะที่ 2 ครอบคลุมอาณาบริเวณทั่วประเทศไทย ในเบื้องต้น คณะผู้วิจัยได้กำหนดเส้นทางการสำรวจไว้ 8 เส้นทางหลัก ดังนี้

- 1) ภาคกลางตอนบน: - กาญจนบุรี - สุพรรณบุรี - อ่างทอง - สิงห์บุรี - ชัยนาท - อุทัยธานี -
- 2) ภาคเหนือตอนล่าง: - นครสวรรค์ - พิจิตร - กำแพงเพชร - สุโขทัย - พิษณุโลก -
- 3) ภาคเหนือตอนบนด้านตะวันออก: - พะเยา - เชียงราย - น่าน - อุดรดิตถ์ -
- 4) ภาคเหนือตอนบนด้านตะวันตก: - ตาก - แม่ฮ่องสอน - เชียงใหม่ -
- 5) รอยต่อระหว่างภาคเหนือกับภาคอีสาน: - นครราชสีมา - ชัยภูมิ - เพชรบูรณ์ - เลย -
- 6) ภาคอีสานตอนบน: - อุดรธานี - หนองคาย - นครพนม - สกลนคร -
- 7) ภาคอีสานตอนล่าง: - บุรีรัมย์ - สุรินทร์ - ศรีสะเกษ - อุบลราชธานี -
- 8) ภาคใต้: - ประจวบคีรีขันธ์ - ชุมพร - พังงา - ภูเก็ต - กระบี่ - สงขลา - สตูล -

โครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ระยะที่ 2: จัดทำฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

คำถามพื้นฐานในการสำรวจพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

ในการสำรวจพิพิธภัณฑ์แต่ละแห่ง คณะผู้วิจัยมีคำถามพื้นฐาน 3 ประการ คือ

- (1) คำถามเกี่ยวกับตัวพิพิธภัณฑ์ ลักษณะเด่นของพิพิธภัณฑ์ วัตถุที่จัดแสดง เนื้อหา เรื่องเล่า รูปแบบการนำเสนอ หรือวิธีการจัดแสดง ประวัติความเป็นมาของพิพิธภัณฑ์
- (2) คำถามเกี่ยวกับบุคคลและกลุ่มคนที่เกี่ยวข้อง ผู้ดูแล คนที่เกี่ยวข้อง การดำเนินงานการบริหารจัดการ ปัญหาอุปสรรคที่เผชิญอยู่
- (3) คำถามเกี่ยวกับบริบทที่แวดล้อม ทั้งสภาพภูมิศาสตร์ นิเวศวิทยา ประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม รวมถึงศักยภาพ นโยบาย ความหมาย และข้อสังเกตเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ที่ได้สำรวจ ฯลฯ

เตรียมการสำรวจและวางแผนการเดินทาง

การทำงานในช่วงก่อนสำรวจคือ การเตรียมข้อมูล โดยเฉพาะการสืบค้นหารายชื่อพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในพื้นที่ที่จะไปสำรวจ งานส่วนนี้เคลื่อนตัวเชิงรุกในการหาข้อมูลอยู่ตลอดเวลา ขณะเดียวกันก็เป็นฝ่ายรับข้อมูลเช่นกัน โดยได้รับความช่วยเหลือจากผู้รู้จักงานของเรา รู้ว่าศูนย์ฯ มีโครงการสำรวจพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น มีตรเหล่านี้อันเมื่อมีข่าวคราว มีข้อมูลของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นต่างส่งข่าวมาให้เราได้รับรู้ข่าวคราวความเคลื่อนไหวอยู่เสมอ นอกจากนี้การติดตามความเคลื่อนไหวจากสื่อสาธารณะต่างๆ อาทิ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร รายการทีวี เคเบิลทีวีรายการที่ผลิตในท้องถิ่น หรือป้ายโฆษณาพิพิธภัณฑ์สองข้างทางที่พบเห็นระหว่างการเดินทาง รวมทั้งการได้ข้อมูลจากสื่อโดยบังเอิญจากสื่อต่างๆ ปรากฏการณ์เช่นนี้สะท้อนให้รู้ว่าสังคมไทยให้ความสำคัญของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเช่นกัน

แหล่งข้อมูลสำคัญที่เราใช้ค้นหารายชื่อพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นคือ เว็บไซต์ช่วยค้นหา (search engine) ทั้งที่เป็นเว็บไซต์ช่วยค้นหาสัญชาติไทย และเว็บไซต์ช่วยค้นหาเยอรมันสัญชาติฝรั่ง เป็นช่องทางหลักในการค้นหารายชื่อพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น คำสำคัญที่ใช้ในการค้นหารายชื่อ ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ ศูนย์วัฒนธรรม วัดพัฒนาดีเด่น ศูนย์บูรณาการสายใยชุมชน ศูนย์การเรียนรู้ ของเก่า วัดอุโบสถ

นอกจากนี้ยังค้นหาข้อมูลจากเว็บไซต์ทางการของจังหวัด เว็บไซต์ไทยตำบล การสืบค้นในเว็บไซท์เหล่านี้เป็นการค้นหาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับตำแหน่งที่ตั้ง การเดินทาง ข้อมูลบุคคล ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชนที่เราจะไปเยือน นอกจากนี้เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว หรือเว็บบอร์ดทางด้านท่องเที่ยวก็เป็นแหล่งข้อมูลสำคัญอีกช่องทางหนึ่งที่จะทำให้เราได้ข้อมูลทั้งสถานที่ตั้ง การเดินทาง ตลอดจนสิ่งที่น่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ และในระยะหลังการแลกเปลี่ยนข้อมูล การให้ข้อมูลข่าวสารผ่านบล็อก (blog) ก็เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ให้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือและแม่นยำมากกว่าข้อมูลที่ได้จากกระดานแลกเปลี่ยนข่าวสาร

เมื่อได้รายชื่อตามเส้นการเดินทางแล้ว จะนำรายชื่อเหล่านั้นมากำหนดลงบนแผนที่ เพื่อวางแผนการเดินทาง บางครั้งจำเป็นต้องเลือกสถานที่ที่จะไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อมูลที่ได้มา เนื่องจากไม่สามารถที่จะเดินทางไปสำรวจให้ครบทุกแห่งได้ในครั้งเดียว จากนั้นจึงได้ทำหนังสือแจ้งการขอเยี่ยมชมไปยังผู้ดูแล

รับผิดชอบพิพิธภัณฑณ์ั้นๆ อาทิ เจ้าอาวาส ผู้บริหารสถานศึกษา หรือหัวหน้าชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านหรือองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในกรณีที่ไม่ทราบข้อมูลแน่ชัด

แหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้เป็นอย่างดีคือการสอบถามจากผู้รับผิดชอบพิพิธภัณฑณ์ั้นๆที่เราได้ไปเยี่ยมชม เมื่อใกล้เวลาที่คณะสำรวจจะจากลาจากพิพิธภัณฑณ์ั้นๆใดแห่งหนึ่งก็มักจะมีคำถามที่ว่า มี(พิพิธภัณฑณ์ั้นๆ)ที่ไหนที่จะแนะนำให้ไปดูอีกบ้าง จากคำถามนี้ที่ช่วยขยายขอบเขตข้อมูลที่มีอยู่เพียงจำกัดและทำให้ทราบความเป็นเครือข่ายของคนท้องถิ่นอีกด้วย

ในการสำรวจช่วงหลังได้ทดลองสำรวจเก็บข้อมูลโดยไม่ได้มีการแจ้งหรือนัดหมายล่วงหน้า การสำรวจในลักษณะนี้เป็นการค้นหาคำตอบอีกวิธีหนึ่ง หากการสำรวจโดยการนัดหมายแจ้งไปล่วงหน้าเป็นการสร้างสถานการณ์ สร้างเงื่อนไขในการได้มาซึ่งข้อมูล การไม่สร้างสถานการณ์ โดยไปเยือนพิพิธภัณฑณ์ั้นๆ โดยไม่ได้นัดหมายจึงเป็นอีกวิธีหนึ่งในการสำรวจเก็บข้อมูลเช่นกัน การทดลองเก็บข้อมูลด้วยวิธีนี้จะได้เห็นชีวิตพิพิธภัณฑณ์ั้นๆอีกด้านหนึ่ง จะได้เห็นผู้คนในช่วงเวลาปกติ ซึ่งอาจจะเป็นคนเดียวกัน หรือเป็นคนละคนกันกับผู้ที่มาตามวาระก็ได้ หรืออาจจะไม่ได้พบเจอผู้ใดเลย ต่างเกิดขึ้นได้ทั้งสิ้น

สรุปการเดินทางสำรวจพิพิธภัณฑณ์ั้นๆท้องถิ่นในประเทศไทย โครงการระยะที่ 2²

คณะผู้วิจัยได้เดินทางสำรวจภาคสนามและเก็บรวบรวมข้อมูลพิพิธภัณฑณ์ั้นๆท้องถิ่นทั่วประเทศไทยตามอาณาบริเวณ และเส้นทางหลักที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ตลอดระยะเวลาการดำเนินงานโครงการระยะที่ 2 ระหว่างเดือนสิงหาคม 2547 – มิถุนายน 2550 คณะผู้วิจัยเดินทางสำรวจพิพิธภัณฑณ์ั้นๆท้องถิ่นรวมทั้งสิ้น 146 แห่ง เป็นพิพิธภัณฑณ์ั้นๆท้องถิ่นในภาคเหนือ 42 แห่ง ภาคกลางและตะวันตก 36 แห่ง ภาคอีสาน 41 แห่ง ภาคตะวันออก 2 แห่ง และภาคใต้ 25 แห่ง การเดินทางสำรวจและพิพิธภัณฑณ์ั้นๆท้องถิ่นที่ได้ไปสำรวจในแต่ละภูมิภาค มีดังนี้

สำรวจพิพิธภัณฑณ์ั้นๆท้องถิ่นในภาคเหนือ

9 – 15 สิงหาคม 2547 สำรวจพิพิธภัณฑณ์ั้นๆท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ และเชียงราย รวม 9 แห่ง ดังนี้ จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ พิพิธภัณฑณ์ั้นๆวัดเกตการาม พิพิธภัณฑณ์ั้นๆชาวเขา พิพิธภัณฑณ์ั้นๆหมู่บ้านชาวเขาดอยปุย พิพิธภัณฑณ์ั้นๆวัดร่องเม้ง บ้านร้อยอันพันอย่าง และพิพิธภัณฑณ์ั้นๆตุ๊กตาเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย ได้แก่ พิพิธภัณฑณ์ั้นๆบ้านผืน หอผืน และพิพิธภัณฑณ์ั้นๆผ้าทอล้านนาเชียงแสน

30 ตุลาคม 2548 สำรวจพิพิธภัณฑณ์ั้นๆวัดสันกำแพงปลา จังหวัดเชียงใหม่

13 พฤศจิกายน 2548 สำรวจพิพิธภัณฑณ์ั้นๆมุเซอ์ดำ อำเภอเมือง จังหวัดตาก

15 - 17 พฤศจิกายน 2548 สำรวจพิพิธภัณฑณ์ั้นๆวัดพระธาตุจอมปิง จังหวัดลำปาง

² โปรดดู บทที่ 4 รายงานการสำรวจพิพิธภัณฑณ์ั้นๆท้องถิ่นในประเทศไทย (สิงหาคม 2547 – มิถุนายน 2550) และสามารถดูรายละเอียดของพิพิธภัณฑณ์ั้นๆท้องถิ่นแต่ละแห่งที่ได้สำรวจจากฐานข้อมูลออนไลน์และภาคผนวก

23 - 28 ธันวาคม 2548 สํารวจพิพิธภัณฑที่ท้องถิ่นในจังหวัดน่าน รวม 15 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑที่ชนชาติม้ง - ลัวะ และอนุสรณสถานภุพยัคคํ ศูนย์วัฒนธรรมาชาวเขา บ้านสันเจริญ พิพิธภัณฑที่ชุมชนวัดหนองบัว หอศิลปปริมนําน หอศิลปพิงพฤกษํ ศูนย์วัฒนธรรมาชาวเขา บ้านสองแคว ศูนย์สงเสริมอาชีพและหัตถกรรม บ้านกลางพัฒนา พิพิธภัณฑที่เขื่อนบ้านสวกแสนขึ้น พิพิธภัณฑที่ตงปูลือ พิพิธภัณฑที่เครื่องหีบอ้อยโบราณ พิพิธภัณฑที่วัดบ้านนาชาวสามัคคี พิพิธภัณฑที่บ้านก้อดสวรค์ทันใจ พิพิธภัณฑที่พระพุทธรูปไม้และแหล่งเรียนรูู้ วัดนํ้าล้อม พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ นําน และคํมเจ้าราชบุตร (หมอกฟ้า ณ นําน)

11 - 12 มีนาคม 2549 สํารวจพิพิธภัณฑที่ท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย 2 แห่ง คือ พิพิธภัณฑที่เล่นไค และพิพิธภัณฑที่ท้องถิ่นวัดศรีสุทธาวาส

13 - 18 กันยายน 2549 เดินทางสํารวจและเก็บข้อมูลพิพิธภัณฑที่ท้องถิ่นในจังหวัดลําปาง 3 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑที่ศูนย์ถ่านหินลิกไนคศึกษา พิพิธภัณฑที่สถานภูมิปัญญาท้องถิ่นโรงเรียนแจ้ห่มวิทยา และศูนย์บ้านปูนิทัศน์

4 - 6 พฤศจิกายน 2549 เดินทางสํารวจและเก็บข้อมูลพิพิธภัณฑที่ท้องถิ่นในจังหวัดลําปาง 1 แห่ง คือ พิพิธภัณฑที่วัดปงสนุก และในจังหวัดลําพูน 1 แห่งคือ พิพิธภัณฑที่อัฐบริหารครูบาเจ้าศรีวิชัย

7 - 21 มกราคม 2550 เดินทางไปสํารวจและเก็บข้อมูลพิพิธภัณฑที่ท้องถิ่นในจังหวัดแม่ฮ่องสอน รวม 8 แห่ง คือ ศูนย์วัฒนธรรมาอำเภอแม่สะเรียง โรงเรียนบริพัตรศึกษา พิพิธภัณฑที่แม่สะเรียง พิพิธภัณฑที่สงครามโลกครั้งที่ 2 พิพิธภัณฑที่ชนเผ่าศูนย์ศิลปาชีพจังหวัดแม่ฮ่องสอน พิพิธภัณฑที่วัดจองกลาง พิพิธภัณฑที่วัดพระนอน หอวัฒนธรรมานิทัศน์จังหวัดแม่ฮ่องสอน พิพิธภัณฑที่ปากกะญอ วัดแม่ปิง

สํารวจพิพิธภัณฑที่ท้องถิ่นในภาคกลาง - ตะวันตก

การสํารวจพิพิธภัณฑที่ท้องถิ่นในพื้นที่ภาคกลาง-ตะวันตก นอกจากไปตามแผนการสํารวจ หลายครั้งเป็นการร่วมเดินทางไปกับงานวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑที่ท้องถิ่น บางครั้งก็ไปร่วมงานของพิพิธภัณฑที่ตามวาระโอกาสต่างๆ เช่น งานประเพณี งานประจำปี การแสดงทางวัฒนธรรมา และกิจกรรมต่างๆ ของพิพิธภัณฑที่

11 กันยายน 2547 สํารวจพิพิธภัณฑที่ท้องถิ่น 2 แห่ง ในจังหวัดราชบุรี ได้แก่ พิพิธภัณฑที่วัดคงคาราม และพิพิธภัณฑที่หนังใหญ่วัดขนอน

7 มีนาคม 2548 สํารวจพิพิธภัณฑที่ท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรค์ และสิงห์บุรี รวม 3 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑที่พื้นบ้านวัดเกยไชยเหนือ จังหวัดนครสวรค์ และพิพิธภัณฑที่หนังใหญ่วัดสว่างอารมณ์ และพิพิธภัณฑที่เตาเผาแม่ํานําน้อยในจังหวัดสิงห์บุรี

21- 22 เมษายน 2548 สํารวจพิพิธภัณฑที่ท้องถิ่นในพื้นที่ภาคกลาง จังหวัดลพบุรี สิงห์บุรี และนครสวรค์ รวม 4 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑที่หอโสภณศิลป์ วัดเชิงท่า และพิพิธภัณฑที่เรือพื้นบ้าน วัดยาง ณ รังสี จังหวัดลพบุรี พิพิธภัณฑที่พื้นบ้านวัดกุฎีทอง จังหวัดสิงห์บุรี และพิพิธภัณฑที่วัดหนองกลับ (หนองบัว) จังหวัดนครสวรค์

6 มิถุนายน 2548 สํารวจพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่น 3 แห่ง ในจังหวัดนครปฐม ได้แก่ พิพิธภัณฑท์วัดท่าแพงแสน พิพิธภัณฑท์วัดบางช้างใต้ และศูนย์อนุรักษ์ของใช้พื้นบ้าน วัดโพธิ์งาม

18-19 มิถุนายน 2548 สํารวจพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นในจังหวัดกาญจนบุรี มีพิพิธภัณฑท์ได้สํารวจรวมทั้งสิ้น 6 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑท์วัดดงสัก พิพิธภัณฑท์พื้นบ้านวัดห้วยเหนียว พิพิธภัณฑสถานแห่งความทรงจำ ช่องเขาขาด พิพิธภัณฑท์อักษรและเคลือบ หอศิลป์และพิพิธภัณฑท์สงครามโลกครั้งที่ 2 พิพิธภัณฑท์วัดถ้ำมั่งกรทอง

28 กรกฎาคม 2548 สํารวจพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นในกรุงเทพมหานคร คือ พิพิธภัณฑท์ชาวบางกอก หรือ พิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตบางรัก และพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตบางขุนเทียน โรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์

6 กันยายน 2548 สํารวจพิพิธภัณฑท์วัดปรมาภิไธยวาล ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

9 กันยายน 2548 สํารวจพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นในพื้นที่ภาคกลาง ได้แก่ เรือนพระลพ จังหวัดสระบุรี และแหล่งโบราณคดีวัดพรหมหินใต้ จังหวัดลพบุรี

4 ตุลาคม 2548 สํารวจพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นในจังหวัดสุพรรณบุรี รวม 3 แห่ง ได้แก่ ตลาดเก่าห้อง ตลาดสามชุก - พิพิธภัณฑท์บ้านขุนจํานงค์นํารักษ์ และสถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำบึง อวากเฉลิมพระเกียรติ

26 ตุลาคม 2548 สํารวจพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติชวนาไทย จังหวัดสุพรรณบุรี

8 พฤศจิกายน 2548 สํารวจพิพิธภัณฑท์ภาพยนตร์ไทย จังหวัดนครปฐม

26 พฤศจิกายน 2548 สํารวจพิพิธภัณฑท์จาง แซ่ตั้ง จังหวัดนครปฐม

29 พฤศจิกายน 2548 สํารวจพิพิธภัณฑท์การกระจายเสียง กรมประชาสัมพันธ์ และพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร

11 เมษายน 2549 สํารวจพิพิธภัณฑท์บุญราศีนิโคลาส จังหวัดนครปฐม

17 พฤษภาคม 2549 สํารวจพิพิธภัณฑท์ในกรุงเทพมหานคร 2 แห่ง คือ พิพิธภัณฑท์และห้องปฏิบัติการก่อนประวัติศาสตร์ สูด แสงวิเชียร และพิพิธภัณฑท์กายวิภาคศาสตร์คองดอน

28 พฤศจิกายน 2549 สํารวจพิพิธภัณฑท์ในกรุงเทพมหานครจํานวน 2 แห่ง คือ พิพิธภัณฑท์เครื่องเล่นกระบอกเสียงและหีบเสียงไทย และพิพิธภัณฑท์ธงสยาม

สํารวจพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

25.- 29 พฤศจิกายน 2547 สํารวจพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นในภาคอีสานรวม 18 แห่ง ดังนี้ จังหวัดมุกดาหาร ได้แก่ เขมปัตตเจติยบรรพตศรี พิพิธภัณฑท์บ้านเกวียนมุก หอแก้วมุกดาหาร และพิพิธภัณฑท์วัดบึงสําวัดถ้ำผาปอง จังหวัดนครพนม ได้แก่ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตรบูร บ้านท่านไอยจิมน์ และโครงการหมู่บ้านมิตรภาพไทย-เวียตนาม จังหวัดสกลนคร ได้แก่ ศูนย์วัฒนธรรมไทยใต้ พิพิธภัณฑท์หลวงปู่หลุย จันทสาโร พิพิธภัณฑท์พระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถระ พิพิธภัณฑท์ก่อนประวัติศาสตร์บ้านบึงสํา พิพิธภัณฑท์อนุสรณ์ครบรอบ 100 ปี หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี พิพิธภัณฑท์พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร ศูนย์ส่งเสริมการท่องเที่ยวและอนุรักษ์วัฒนธรรมไฮหย่อง โรงเรียนบ้านไฮหย่อง แหล่งโบราณคดีวัดชัยมงคล และพิพิธภัณฑท์พระครูวิมลญาณวิจิตร

โครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่น ระยะที่ 2: จัดทำฐานข้อมูลพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่น

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

8-12 มกราคม 2549 เดินทางสำรวจพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 10 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑ์สีเฝ้าไทย วัดพระธาตุเรืองรอง จังหวัดศรีสะเกษ และพิพิธภัณฑ์ในจังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่ พิพิธภัณฑ์พื้นเมืองวัดท่าไทร พิพิธภัณฑ์ชุมชนบ้านปะอาว พิพิธภัณฑ์พระโพธิญาณเถระ (ชา สุภัทโท) พิพิธภัณฑ์วัดภูเขาก้าว เจดียพิพิธภัณฑ์พระอาจารย์เสาร์ กตตสโร หอศิลปวัฒนธรรมวัดสุปฏิหารามวรวิหาร พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ อุบลราชธานี หอวัฒนธรรมอุบลนันทน์ พิพิธภัณฑ์แหล่งโบราณคดีบ้านก้านเหลือง

8 - 22 ธันวาคม 2549 สำรวจพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในภาคอีสาน 13 แห่ง ในจังหวัดหนองคาย เลย หนองบัวลำภู และจังหวัดอุดรธานี ได้แก่ เจดียพิพิธภัณฑ์พระราชินีโรธาสี (เทส เทสกรังสี) จังหวัดหนองคาย พิพิธภัณฑ์ในจังหวัดเลย ได้แก่ หอพิพิธภัณฑ์วัดศรีคุณเมือง โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์วัดป่าไผ่ ศูนย์วัฒนธรรมไทดำบ้านนาป่าหนาด พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเมืองด่านซ้าย หอพิพิธภัณฑ์พระแก้วอาสา ศูนย์วัฒนธรรมตำบลนาหอ วัดศรีภูมิ ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเลย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวิจารณ์สังฆกิจ วัดศรีจันทร์ ศูนย์ศิลปสิรินธร จังหวัดหนองบัวลำภู ได้แก่ พิพิธภัณฑ์หลวงพ่อขาว อนุสาวรีย์ วัดด้ากลองเพล และในจังหวัดอุดรธานี 2 แห่ง คือ แหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (โฮจิมินห์) พิพิธภัณฑ์เมืองอุดรธานี

สำรวจพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออก

8 - 9 กรกฎาคม 2548 สำรวจพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในจังหวัดระยอง 2 แห่ง คือ พิพิธภัณฑ์วัดตาขัน และสถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำระยอง และร่วมสังเกตการณ์การแสดงหนังใหญ่วัดบ้านดอน จังหวัดระยอง

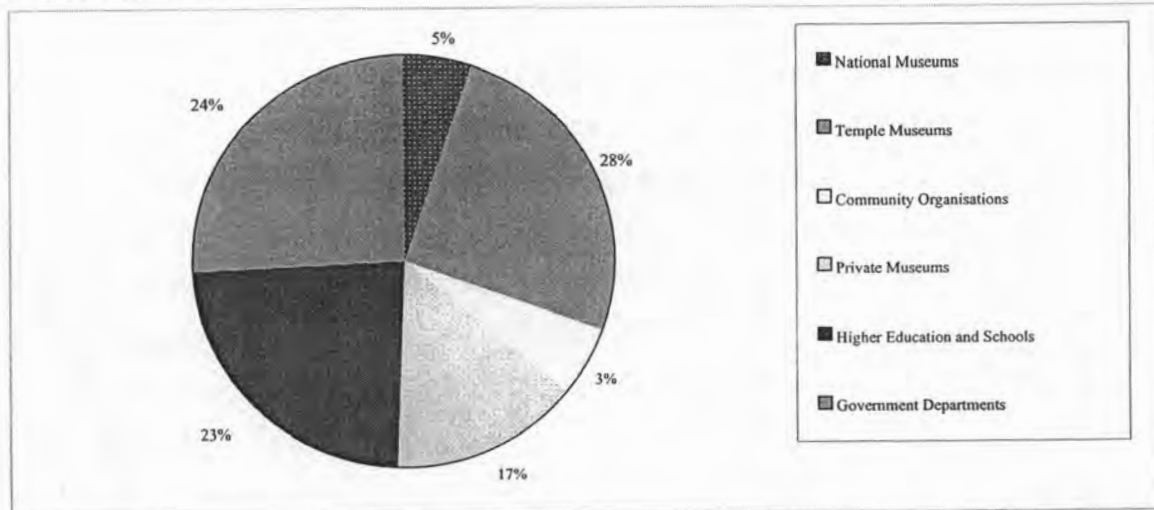
สำรวจพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในภาคใต้

1-3 พฤศจิกายน 2548 สำรวจพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นบริเวณภาคใต้ตอนบน จังหวัดชุมพร ประจวบคีรีขันธ์ และเพชรบุรี มีพิพิธภัณฑ์ที่ได้สำรวจรวม 8 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑ์วัดเทพเจริญ อำเภอกาบัง จังหวัดชุมพร พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดนาห้วย อำเภอบางขัน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พิพิธภัณฑ์หนังใหญ่วัดพลับพลาไชย อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี พิพิธภัณฑ์กัลยาณดลนิคม วัดเขากระจุย อำเภอท่าสาย จังหวัดเพชรบุรี พิพิธภัณฑ์ไทยพวน วัดมาบปลาเค้า อำเภอท่าสาย จังหวัดเพชรบุรี พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นชะอำ โรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรมไทยทรงดำ โรงเรียนเขาย้อยวิทยา อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี และพิพิธภัณฑ์บ้าน-ถนนอม อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

20 - 26 กุมภาพันธ์ 2550 สำรวจพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในภาคใต้ รวม 17 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นวัดประเดิม พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นวัดชุมพรรังสรรค์ จังหวัดชุมพร พิพิธภัณฑ์เทพนารายณ์ภรณ์ จังหวัดพังงา พิพิธภัณฑ์วัดพระทอง พิพิธภัณฑ์วัดพระนางสร้าง บ้านชินประชา พิพิธภัณฑ์ภูเก็ตไทยหัว พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ถลาง ศูนย์อนุรักษ์กรมรดกท้องถิ่นกระบี่ จังหวัดภูเก็ต ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดกระบี่ พิพิธภัณฑ์วัดคลองท่อม จังหวัดกระบี่ พิพิธภัณฑ์ของเล่นเด็ก จังหวัดตรัง พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านละงู จังหวัดสตูล พิพิธภัณฑ์คติชนวิทยา บ้านอรรถโฆสิต จังหวัดสงขลา และพิพิธภัณฑ์บ้านหนังตะลุงสุชาติ ทรัพย์สิน จังหวัดนครศรีธรรมราช

ภาพรวมของพิพิธภัณฑ์ในประเทศไทย³

แผนภูมิที่ 1 พิพิธภัณฑ์จำแนกตามองค์กรที่บริหารจัดการ

ภาพรวมของพิพิธภัณฑ์ในประเทศไทยในปัจจุบัน (ณ มิถุนายน 2550) ประเทศไทยมีพิพิธภัณฑ์รวบรวมได้ 980 แห่ง เท่าที่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการ 963 แห่ง ในจำนวนนี้ส่วนหนึ่งเป็นพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ 46 แห่ง จัดเป็นประมาณ ร้อยละ 5 ของพิพิธภัณฑ์ทั้งหมด พิพิธภัณฑ์จำนวนมาก เป็นพิพิธภัณฑ์ของวัด 269 แห่ง (ประมาณ ร้อยละ 28) โรงเรียนและสถานศึกษา 225 แห่ง (ประมาณ ร้อยละ 23) หน่วยงานราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 229 แห่ง (ประมาณ ร้อยละ 24) พิพิธภัณฑ์เอกชน 160 แห่ง มีสัดส่วนประมาณ ร้อยละ 17 และอีก 34 แห่ง หรือประมาณ ร้อยละ 3 เป็นพิพิธภัณฑ์ที่ดำเนินการโดยองค์กรชุมชน จำนวนเพียงอย่างเดียวอาจจะไม่ได้บอกถึงความสำคัญ เช่นพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติแม้จะมีจำนวนน้อยแห่ง แต่ก็เป็สถานที่ที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน มีบุคลากร องค์ความรู้ และบทบาทสำคัญว่าพิพิธภัณฑ์อื่นๆ อย่างไรก็ตามตัวเลขจำนวนพิพิธภัณฑ์บอกได้ว่า วัด องค์กรชุมชน เอกชน ก็เป็นสถาบันเข้ามามีบทบาทในเรื่องการจัดการพิพิธภัณฑ์

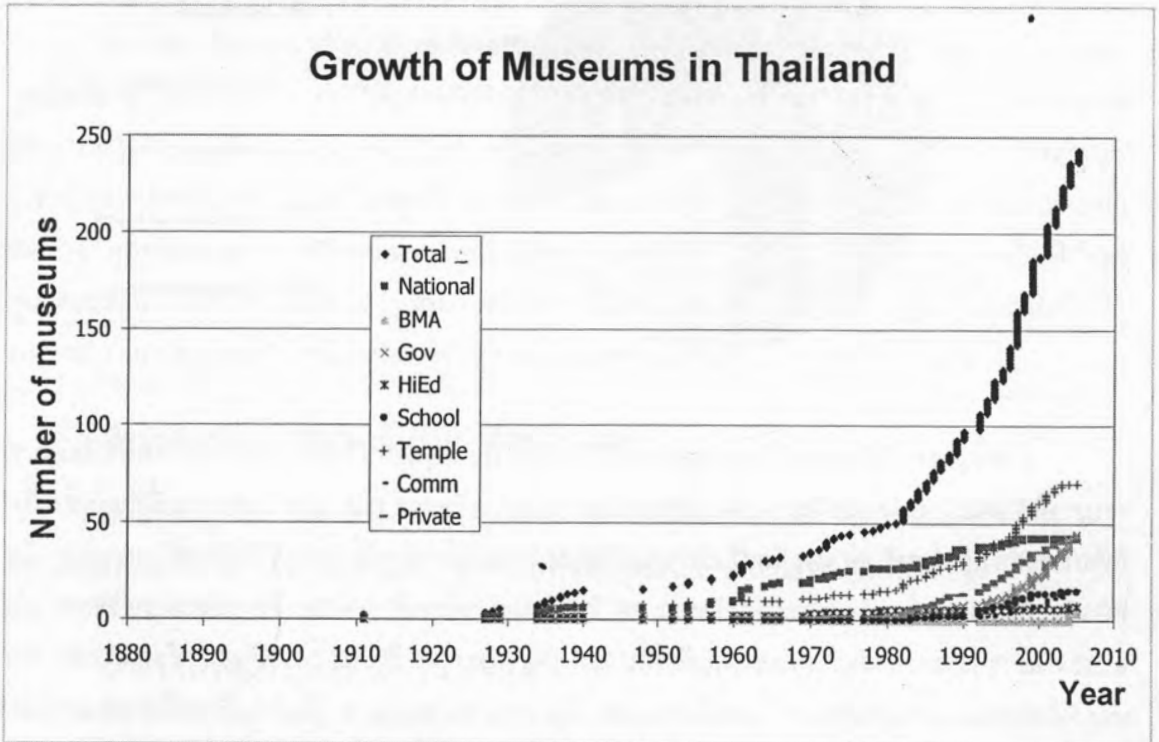
เมื่อเราพิจารณาพัฒนาการของการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ในประเทศไทยตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา (หรือประมาณรัชกาลที่ 4-5 หรือยุคเริ่มแรกของความเป็นสังคมสมัยใหม่) จะเห็นได้จากแผนภูมิที่ 2 ว่าจำนวนพิพิธภัณฑ์นั้นมาเริ่มเกิดขึ้นอย่างมากในเวลาไม่นานมานี้เอง คือในกลางทศวรรษ 1980 หรือประมาณปี พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา ซึ่งสอดคล้องกับระยะที่เศรษฐกิจ(พองสุม)ขยายตัวอย่างมาก ยิ่งเมื่อดูประเภทของพิพิธภัณฑ์ที่มีอัตราการโตรวดเร็วในแผนภูมิที่ 3 ก็จะเห็นว่าพิพิธภัณฑ์วัดและองค์กรชุมชนขยายตัวเร็วที่สุดในช่วงเดียวกันนี้

³ปรับจากบทนำ รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ระยะที่ 2 ปีที่ 1 โดย ดร.ปรีดา เฉลิมนำ กอนันตกุล และคณะ, ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน), 2549. สถิติที่น่าสนใจในที่นี้ ปรับเพิ่มเติมจากข้อมูลเดือน พฤษภาคม 2549 เป็นข้อมูล ณ เดือนมิถุนายน 2550.

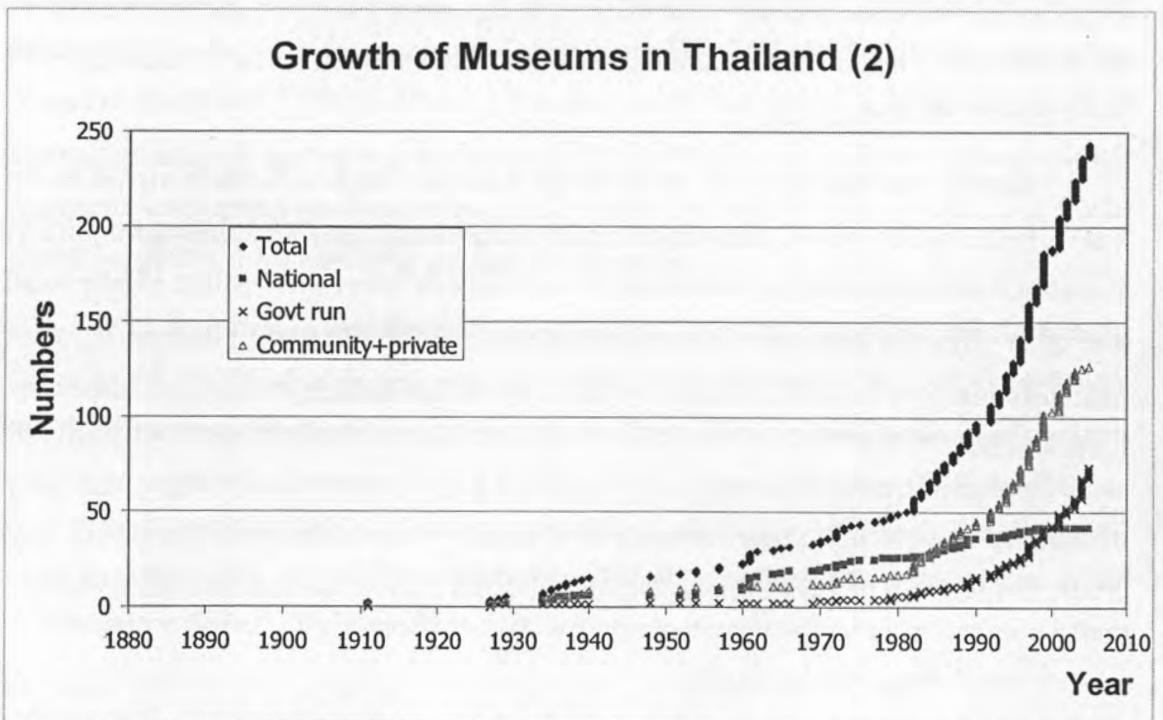
โครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ระยะที่ 2: จัดทำฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

อย่างไรก็ตามภาพข้างต้นนี้เป็นเพียงการจำแนกอย่างหยาบๆ เมื่อศึกษาเฉพาะกรณีแล้วก็จะพบว่า ในพิพิธภัณฑ์หนึ่งๆ อาจมีความคาบเกี่ยวซ้อนทับกัน และอาจจะไม่สามารถจำแนกออกจากกันโดยเด็ดขาด ทั้งในแง่เนื้อหาและองค์กรทางสังคมที่จัดการดูแล

แผนภูมิ 2 การขยายตัวของพิพิธภัณฑ์ในประเทศไทย (1)

แผนภูมิ 3 การขยายตัวของพิพิธภัณฑ์ในประเทศไทย (2)

โครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ระยะที่ 2: จัดทำฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

การออกแบบและจัดทำฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในประเทศไทย⁴

เดิมศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธรมีฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์และศูนย์วัฒนธรรมในประเทศไทยอยู่ก่อนแล้ว โดยมีการรวบรวมรายชื่อและข้อมูลเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ไว้จำนวนหนึ่ง ฐานข้อมูลเดิมมีลักษณะเป็นคลังข้อมูล แต่ยังไม่ได้มีการพัฒนาส่วนที่เป็นระบบจัดการฐานข้อมูลเชิงสัมพันธ์ การใช้งานมีลักษณะเป็นหน้าเว็บ (web page) โดยผู้ใช้บริการสามารถเข้าไปดูข้อมูลพิพิธภัณฑ์แต่ละแห่งได้จากรายชื่อที่มีอยู่ในหน้าเว็บที่เชื่อมต่อไปยังหน้าต่อไป แต่ไม่มีระบบเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูล ยังไม่มีระบบการสืบค้น และไม่สามารถค้นหารายชื่อ หรือคำสำคัญต่างๆ ต่อมาเมื่อศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธรเริ่มโครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ระยะที่ 1 จำนวนข้อมูลเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเริ่มมีมากขึ้นตามลำดับ คณะผู้วิจัยเริ่มตระหนักถึงข้อจำกัดหลายประการของฐานข้อมูลเดิม อาทิ การไม่มีระบบสืบค้น ทำให้มีปัญหาการเข้าถึงข้อมูล โดยเฉพาะเมื่อข้อมูลมีจำนวนมากขึ้น และคุณลักษณะที่หลากหลายมากขึ้น และยังขาดการบูรณาการข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์แต่ละแห่ง

คณะผู้วิจัยจึงได้เริ่มดำเนินการพัฒนาฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นขึ้นใหม่ เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการและการใช้งานได้อย่างเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ลักษณะของฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้นใหม่ ผู้ใช้สามารถสืบค้นข้อมูลผ่านหน้าจอ "การติดต่อกับผู้ใช้บริการ" (user interface) ทั้งจากระบบแผนที่ และระบบการสืบค้นคำสำคัญ นอกจากนี้ ยังนำคลังข้อมูลที่มีอยู่มาบูรณาการลงบนฐานข้อมูล เพื่อใช้ข้อมูลที่มีอยู่ให้เกิดคุณค่ามากที่สุด ได้แก่ ภาพถ่าย วัตถุ พิภพทางภูมิศาสตร์ แผ่นพับประชาสัมพันธ์ รายงานผลการวิจัย จุลสารก้าวไปด้วยกัน แหล่งข้อมูลที่สามารถสืบค้นเพิ่มเติม หรืออ้างอิงได้ (references) นอกจากนี้ยังเชื่อมโยงแหล่งข้อมูล (link) กับเว็บไซต์อื่นๆ ที่น่าสนใจ

การพัฒนาระบบฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในโครงการระยะที่ 2 มีงานอยู่ 2 ส่วนหลักๆ ที่ดำเนินการควบคู่กันไป คือ 1) การพัฒนาโปรแกรมระบบจัดการฐานข้อมูล และการออกแบบหน้าเว็บติดต่อกับผู้ใช้บริการ เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างคณะผู้วิจัยและเจ้าหน้าที่โปรแกรมเมอร์ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เพื่อให้ฐานข้อมูลฯ มีประสิทธิภาพ และตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งานมากที่สุด ส่วนที่ 2) การเตรียมข้อมูลเพื่อป้อนเข้าสู่ระบบ ได้แก่ การเตรียมเนื้อหาและข้อมูลพื้นฐานของแต่ละพิพิธภัณฑ์ เพื่อนำมาหาคำสำคัญของแต่ละพิพิธภัณฑ์ การจัดประเภทเนื้อหาและการบริหารจัดการของพิพิธภัณฑ์ การคัดเลือกภาพถ่าย และจัดทำคำบรรยายภาพถ่าย การทำรายการบรรณนิทัศน์ การสแกนแผ่นพับประชาสัมพันธ์ของพิพิธภัณฑ์ และจุลสาร "ก้าวไปด้วยกัน" การทำแผนที่และลงพิภพภูมิศาสตร์ตำแหน่งที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์

โครงสร้างและหน้าตาของฐานข้อมูลใหม่ ประกอบด้วย 2 ส่วนหลัก คือส่วนประชาสัมพันธ์ โครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น เมนูในหน้าหลัก ประกอบไปด้วย เมนูรู้จักโครงการฯ จุลสาร พิพิธภัณฑ์ ชาวพิพิธภัณฑ์ บทความพิพิธภัณฑ์ กระดานสนทนา museum society และติดต่อเรา ส่วนที่สองคือส่วนระบบสืบค้น ประกอบไปด้วยการสืบค้นผ่านชื่อพิพิธภัณฑ์ และคำสำคัญ ที่ตั้ง (อำเภอ จังหวัด ภาค) การ

⁴ โปรดดูรายละเอียดงานออกแบบและสร้างฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ในบทที่ 2 ประสบการณ์และบทเรียนจากการทำฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น โดย ปณิดา สระวาสี

บริหารจัดการ เนื้อหาการจัดแสดง เมื่อคลิกเข้าสู่แต่ละพิพิธภัณฑ์แล้ว จะปรากฏรายละเอียดข้อมูลเกี่ยวกับ พิพิธภัณฑ์แห่งนั้นๆ ได้แก่ ที่ตั้ง เบอร์โทรศัพท์ เวลาทำการ ค่าเข้าชม ปีที่ก่อตั้ง พร้อมกับภาพถ่าย แผ่นพับ ประชาสัมพันธ์ เอกสารอ้างอิง เว็บไซต์ และคลิปวีดิทัศน์ของพิพิธภัณฑ์แต่ละแห่ง

งานพัฒนาฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเริ่มลงตัวในแง่โครงสร้างราวเดือนมิถุนายน 2549 และเริ่มทดลองเปิดให้บริการออนไลน์บนเว็บไซต์ <http://www4.sac.or.th/museumdatabase/> เพื่อรับฟังเสียงจากผู้ให้บริการและนำมาพัฒนาปรับปรุงรูปแบบการนำเสนอข้อมูลให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2549 ฐานข้อมูลได้เริ่มให้บริการการตรวจสอบสถิติการเข้าชมฐานข้อมูลผ่านระบบของทรูฮิต (Truehits) ซึ่งเป็นโปรแกรมที่บอกสถิติที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับการใช้งานของผู้ที่เข้ามาใช้

ในส่วนของข้อมูล ณ เดือนมิถุนายน 2550 ฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในประเทศไทย รวบรวมรายนามพิพิธภัณฑ์ทั้งที่ดำเนินงานโดยชาวบ้าน เอกชน วัด ชุมชน สถานศึกษา และหน่วยงานราชการ (ไม่รวมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ) จำนวน 963 แห่ง โดยมีข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา การจัดแสดง ของแต่ละพิพิธภัณฑ์จำนวน 458 แห่ง แบ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ 212 แห่ง และข้อมูลจากการประชุมเครือข่าย หนังสือ เอกสาร และเว็บไซต์อื่นอีกจำนวน 246 แห่ง

นอกเหนือจากการเพิ่มเติมและอัปเดตข้อมูลของพิพิธภัณฑ์แต่ละแห่งแล้ว ภายในฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นออนไลน์ ยังมีเนื้อหาอื่นๆ ที่น่าสนใจเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ ได้แก่ ข่าวพิพิธภัณฑ์ บทความพิพิธภัณฑ์ และ museum society เนื้อหาใน “ข่าวพิพิธภัณฑ์” สรุปความจากข่าวในหนังสือพิมพ์ทั้งไทยและอังกฤษ นิติสาร ข่าวสารที่เครือข่ายพิพิธภัณฑ์ส่งมาให้ “บทความพิพิธภัณฑ์” เป็นการเผยแพร่บทความที่เกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ทั้งจากโครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น บทความแปล บทความจากบุคคลทั่วไป ซึ่งทางโครงการฯ เปิดกว้างให้ผู้สนใจสามารถส่งบทความเพื่อเผยแพร่ในเว็บไซต์ของฐานข้อมูลได้ และ “museum society” เป็นการแนะนำเว็บไซต์ขององค์กร สถาบัน หรือพิพิธภัณฑ์ที่น่าสนใจของทั้งไทยและต่างประเทศ

ปัจจุบัน (มิถุนายน 2550) ในฐานข้อมูลมีข่าวพิพิธภัณฑ์มีจำนวน 62 รายการ บทความพิพิธภัณฑ์มีจำนวน 36 บทความ ซึ่งทั้งสองคอลัมน์ เป็นคอลัมน์ที่ผู้เข้าชมฐานข้อมูลคลิกเข้าไปดูมากในลำดับต้นๆ สถิติรวมการเข้าชมฐานข้อมูลผ่านระบบของทรูฮิต (Truehits) ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2549 – มีนาคม 2550 สามารถดูได้จากรายงานการใช้ฐานข้อมูล⁵

⁵โปรดดูรายละเอียดในบทที่ 5 รายงานการใช้ฐานข้อมูลหลังจากเปิดให้บริการ

บทที่ 2

ประสบการณ์และบทเรียน

จากการทำฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในประเทศไทย

บทที่ 2

ประสบการณ์และบทเรียน

จากการทำฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในประเทศไทย

ปณิตา สรรวาสี

นักวิชาการ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

แนวทาง

การจัดทำฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในประเทศไทย อยู่ภายใต้ร่มใหญ่ของโครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ที่ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธรเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่กลางปี 2546 เพื่อสนับสนุนให้พิพิธภัณฑ์ของชาวบ้านในท้องถิ่นต่างๆ ของประเทศไทยมีความเข้มแข็งทางวิชาการ นำไปสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนที่คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ ถ่ายทอด แลกเปลี่ยนความรู้ รักษามรดกวัฒนธรรม เรื่องราว วิถีชีวิตของท้องถิ่นให้กว้างขวางออกไป โดยในระยะแรกทางโครงการต้องการค้นคว้า ค้นหา และรวบรวมข้อมูลต่างๆ ของพิพิธภัณฑ์ในทุกมิติ การสำรวจและทำความเข้าใจพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นที่มีอยู่ทั่วประเทศจึงเป็นสิ่งจำเป็น

นอกเหนือไปจากหนังสือเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ในประเทศไทยที่พิมพ์ออกมาไม่สู้จะมากนัก และส่วนใหญ่เป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พิพิธภัณฑ์ของหน่วยงานราชการ พิพิธภัณฑ์เอกชน ที่เป็นที่รู้จักในสังคมอยู่ก่อนแล้ว ส่วนข้อมูลของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น พิพิธภัณฑ์ของชาวบ้าน ที่กระจายตัวอยู่ทั่วประเทศไทยนั้น มีอยู่ในเอกสารหรือสิ่งพิมพ์น้อยมาก ในระยะแรกของการทำงาน วิธีการที่จะได้ข้อมูลพิพิธภัณฑ์ชาวบ้านที่โครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นดำเนินงาน มีอยู่ 2 วิธีหลัก

วิธีหนึ่งคือ การหาเครือข่ายเจ้าหน้าที่วัฒนธรรมในท้องถิ่นของแต่ละภาค ส่วนใหญ่คืออาจารย์มหาวิทยาลัย นักวิชาการท้องถิ่น ที่สนใจและมีความรู้ในเรื่องพิพิธภัณฑ์หรือวัฒนธรรมท้องถิ่นอยู่ก่อนแล้ว เพื่อเป็นผู้ช่วยเหลือในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ และแนะนำให้รู้จักกับคนทำพิพิธภัณฑ์ในพื้นที่ ต่อมาเมื่อทำความเข้าใจในเบื้องต้นกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในพื้นที่จำนวนหนึ่งแล้ว ทางโครงการใช้วิธีการเปิดประชุมเครือข่ายพิพิธภัณฑ์ตามภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศ โดยเชิญตัวแทนของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นแต่ละแห่งเข้ามาประชุมเพื่อ ทำความรู้จักซึ่งกันและกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้ระหว่างคนทำพิพิธภัณฑ์กับนักวิชาการ และคนทำพิพิธภัณฑ์กับคนทำพิพิธภัณฑ์ด้วยกันเอง บางพิพิธภัณฑ์อยู่จังหวัดเดียวกัน แต่คนทำพิพิธภัณฑ์ไม่เคยพบหน้า ไม่รู้จักกันมาก่อน การประชุมเครือข่ายในครั้งนั้น นอกจากทางโครงการจะได้ข้อมูลจากผู้ปฏิบัติการพิพิธภัณฑ์โดยตรง ทั้งประวัติความเป็นมา ปัญหาอุปสรรค ความต้องการ และการจัดการต่างๆ แล้ว ยังเป็นการเชื่อมโยงชาวพิพิธภัณฑ์ สร้างเครือข่ายระหว่างกัน เพื่อช่วยเหลือกัน ติดต่อ ส่งข่าวสารข้อมูลระหว่างกันด้วย

วิธีการต่อมาคือ นักวิชาการและนักวิจัยประจำโครงการฯ ออกเดินทางไปสำรวจและทำความเข้าใจพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นที่น่าสนใจในแต่ละพื้นที่ ที่ได้รับคำแนะนำจากคนในท้องถิ่น หรือข้อมูลจากหนังสือ

หนังสือพิมพ์ เอกสารสิ่งพิมพ์ และอินเทอร์เน็ต ซึ่งเราเชื่อว่ากระบวนการสำรวจเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งในการเชื่อมโยงเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น นักวิชาการ และผู้สนใจงานพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นไปพร้อมกันด้วย

ข้อมูลของพิพิธภัณฑ์ที่ทางโครงการฯ ได้มาจากนักวิชาการในท้องถิ่น การจัดประชุมเครือข่าย และการสำรวจภาคสนาม อาทิ ประวัติความเป็นมา เนื้อหาการจัดแสดง การจัดการ ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ รวมไปถึงภาพถ่าย วิดีทัศน์ เอกสารสิ่งพิมพ์ของทางพิพิธภัณฑ์ นอกจากจะเป็นข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการสนับสนุนการดำเนินงานในส่วนงานวิจัยและพัฒนาแล้ว เราถือว่าการเผยแพร่พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น พิพิธภัณฑ์ชาวบ้าน พิพิธภัณฑ์ของคนเล็กๆ ให้เป็นที่รู้จักในวงกว้างเป็นอีกช่องทางที่จะสนับสนุนการเติบโตและพัฒนาของพิพิธภัณฑ์เหล่านั้น จึงนำไปสู่การออกแบบและจัดทำฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในประเทศไทยรูปแบบออนไลน์บนเว็บไซต์ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

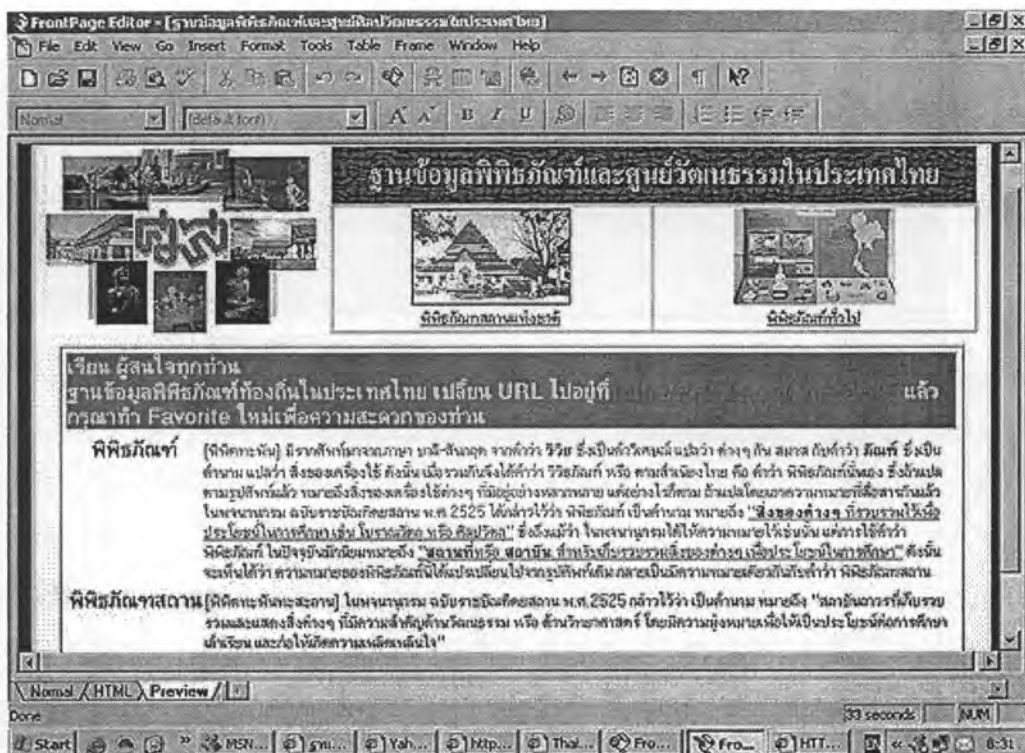
วิธีการทำงานและการออกแบบฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

ก่อนจะเป็นฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นที่เห็นในปัจจุบันนี้ คณะทำงานได้ปรับแก้ฐานข้อมูลเป็นระยะๆ เพื่อตอบสนองการใช้งานให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้มากที่สุด คือ จัดข้อมูลอย่างเป็นระบบ เข้าถึงง่าย มีโปรแกรมที่สามารถค้นหาข้อมูลได้

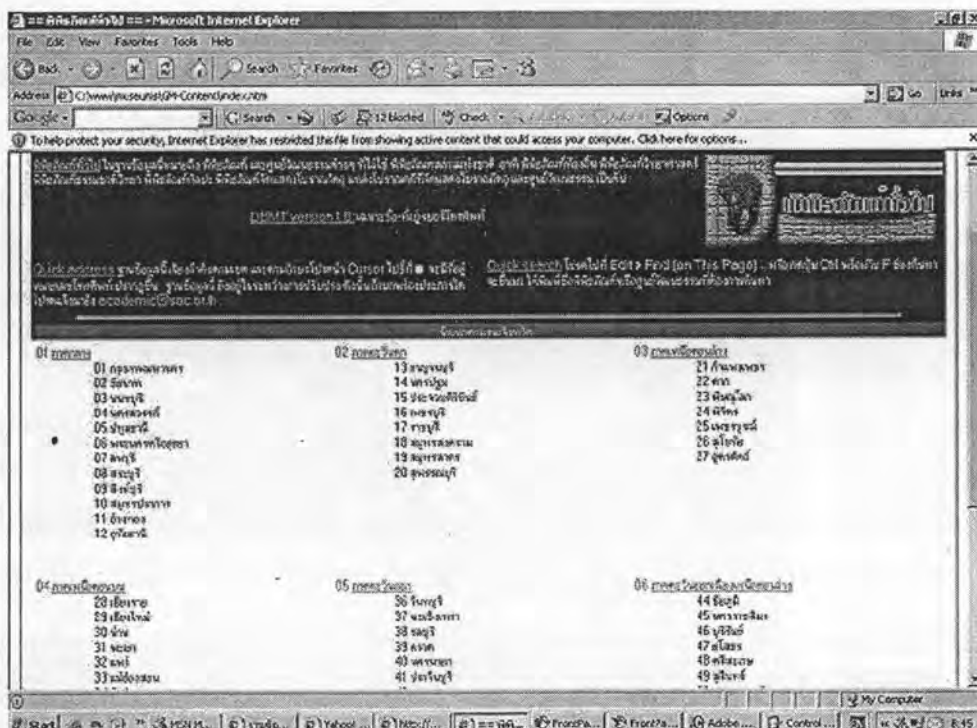
เดิมนั้นศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร ได้จัดทำฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ในประเทศไทยอยู่ก่อนแล้ว และเมื่อทางศูนย์ฯ ได้ริเริ่มโครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ในปี 2546 โดยได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) จึงใช้ฐานข้อมูลเดิมที่มีอยู่ก่อนหน้านี้แล้วเป็นที่จัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูลต่างๆ ที่ได้มาจากการสำรวจและจัดประชุมสัมมนา โดยฐานข้อมูลดังกล่าวเป็นลักษณะเป็นหน้าเว็บ (web page) คือเป็นการนำข้อมูลและภาพถ่ายไป “แปะ” ไว้บนหน้าเว็บเท่านั้น ยังไม่ได้มีการจัดระบบข้อมูล แยกประเภทแต่อย่างใด โครงสร้างหน้าเว็บเป็นเพียงการแบ่งข้อมูลพิพิธภัณฑ์ตามรายภาค รายจังหวัด และอำเภอตามลำดับ ยังไม่สามารถค้นหาข้อมูลได้ ลักษณะดังกล่าวมีข้อจำกัดหลายประการ นอกจากไม่สามารถทำช่องค้นข้อมูล (search box) ในการค้นหาข้อมูลได้แล้ว ลักษณะการใช้งาน ผู้ใช้ต้องคลิกเข้าไปในข้อมูลรายจังหวัดก่อน จากนั้นหน้าจอจะแสดงผลข้อมูลพิพิธภัณฑ์ตามรายอำเภอ เมื่อนำเมาส์ไปชี้ที่เครื่องหมาย + หน้าชื่อพิพิธภัณฑ์ที่อยู่และเบอร์โทรศัพท์ของพิพิธภัณฑ์จะแสดงผลขึ้นมาประมาณ 10 วินาที ซึ่งลักษณะดังกล่าวไม่สะดวกสำหรับการใช้งาน ส่วนข้อมูลเกี่ยวกับประวัติ การจัดแสดงและภาพถ่าย จะแสดงผลขึ้นมาเมื่อผู้ใช้คลิกที่ชื่อของพิพิธภัณฑ์ โดยพิพิธภัณฑ์ที่ขีดเส้นใต้จะหมายถึงพิพิธภัณฑ์ที่มีข้อมูล เพื่อให้เข้าใจระบบการใช้งานมากขึ้น โปรดดูภาพประกอบด้านล่าง

ภาพฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ในประเทศไทย (เดิม)

หน้าแรก (home)

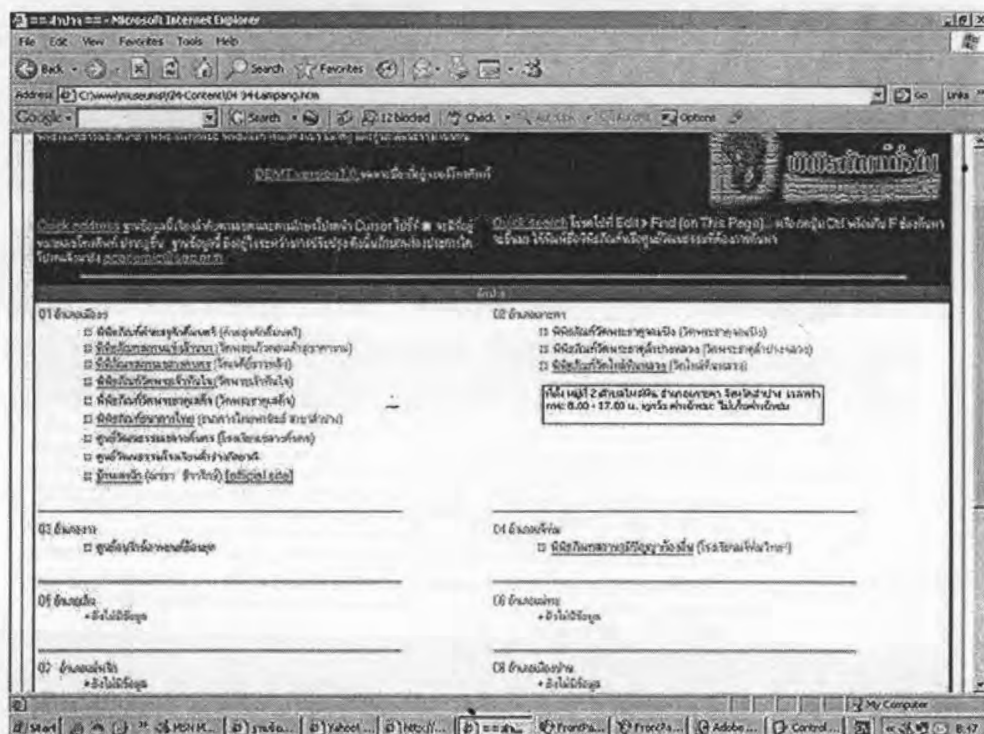

รายชื่อพิพิธภัณฑ์แยกตามภาคและจังหวัด

โครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ระยะที่ 2: จัดทำฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

รายชื่อพิพิธภัณฑ์แยกตามอำเภอ

หน้ารายละเอียดประวัติความเป็นมา การจัดแสดง ของพิพิธภัณฑ์

จากข้อจำกัดหลายประการจากฐานข้อมูลเดิมที่มีอยู่ และประสบการณ์การสำรวจภาคสนาม ที่ได้มีโอกาสเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ และข้อมูลทั้งการสัมภาษณ์ ภาพถ่าย วิดีทัศน์ ที่ได้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จากการทำงานของคณะสำรวจกว่า 1 ปี ที่ผ่านมา ทำให้เราพอที่จะจำแนกประเภทและลักษณะของข้อมูล นำไปสู่การจัดระบบประมวลข้อมูลใหม่ พร้อมทั้งสรุปข้อจำกัด ตลอดจนวิธีการแก้ไข อันนำไปสู่การออกแบบฐานข้อมูลใหม่ดังต่อไปนี้

ประการแรก การจำแนกพิพิธภัณฑ์ตามรายจังหวัด กลายเป็นเงื่อนไขหนึ่งที่ทำให้ผู้ใช้ต้องทราบแหล่งที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์มาบ้างพอสมควร ถ้าผู้ใช้ไม่ทราบที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์แห่งนั้นๆ ก็จะเป็นเรื่องยากในการค้นหาพิพิธภัณฑ์ที่ต้องการ ต้องคลุกดูไปตามจังหวัดจนกว่าจะเจอพิพิธภัณฑ์ที่ต้องการ

ประการที่สอง การไม่มีระบบสืบค้น ทำให้ในกรณีที่ผู้ใช้ต้องการค้นหาพิพิธภัณฑ์ที่จำแนกตามประเภทจัดแสดง อาทิ โบราณคดี ชาติพันธุ์ ศิลปะการแสดง ผ้าและสิ่งทอ หรือต้องการทราบว่าวัตถุข้าวของบางประเภทนั้นมีพิพิธภัณฑ์ไหนที่จัดแสดง หรือแม้กระทั่งการค้นหารูปแบบการจัดการของพิพิธภัณฑ์ว่าจัดการโดยใคร? วัด เอกชน ชุมชน สถานศึกษา หรือหน่วยงานราชการ ก็ไม่สามารถกระทำได้

ประการที่สาม พิพิธภัณฑ์บางประเภทที่เรียกว่า Virtual Museum ซึ่งเป็นพิพิธภัณฑ์เสมือนจริงที่อยู่ในอินเทอร์เน็ต ยังไม่มีสถานที่ตั้ง หรือพิพิธภัณฑ์เคลื่อนที่ เช่น พิพิธภัณฑ์ของจิ้ง ซึ่งไม่ได้ที่พื้นที่จัดแสดงถาวร ทำให้ข้อมูลของพิพิธภัณฑ์ประเภทนี้ไม่สามารถถูกรวบรวมเข้าไปอยู่ในฐานข้อมูลเดิม ที่มีโครงสร้างแบบจำแนกตามรายจังหวัดได้

จากปัญหาการเข้าถึงข้อมูล ความสะดวกของผู้ใช้ รวมถึงเงื่อนไขและข้อจำกัดของฐานข้อมูลเดิมดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงได้ออกแบบฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นใหม่ โดยผู้ใช้สามารถสืบค้นข้อมูลผ่านหน้าจอทั้งจากระบบการสืบค้นคำสำคัญ และระบบแผนที่ นอกจากนี้ยังนำคลังข้อมูลที่มีอยู่มาบูรณาการลงบนฐานข้อมูล เพื่อใช้ข้อมูลที่มีให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ได้แก่ ภาพถ่าย วิดีทัศน์ แผ่นพับประชาสัมพันธ์ บทความ จุลสารก้าวไปด้วยกัน แหล่งข้อมูลที่สามารถสืบค้นเพิ่มเติมได้

การทำงานออกแบบฐานข้อมูลในระบายนี้นี้มี 2 ส่วนหลักที่ดำเนินการคู่ขนานกันไป คือ 1) การพัฒนาโปรแกรมระบบจัดการฐานข้อมูล (Database management system) และการออกแบบหน้าจอ (user interface) และ 2) การเตรียมข้อมูลเพื่อป้อนเข้าสู่ระบบ

1. งานออกแบบหน้าจอ ทำโดยนักวิชาการที่สำรวจภาคสนาม ซึ่งเป็นผู้ที่ทราบลักษณะข้อมูลที่มีทั้งหมด และสามารถจำแนกประเภทข้อมูลได้ การออกแบบนักวิชาการจะใช้วิธีวาดผังโครงสร้าง ตำแหน่งเมนูต่าง ๆ ที่ต้องการ ใส่เรียงไปที่ละหน้าในแผ่นกระดาษ เริ่มตั้งแต่ หน้าแรก (home) หน้าแสดงผลการค้นหา (search result) หน้าแสดงข้อมูลแต่ละพิพิธภัณฑ์ หน้าแสดงแหล่งข้อมูลที่สามารถสืบค้นเพิ่มเติมได้ (ดูในภาพ) จากนั้นจะส่งให้โปรแกรมเมอร์ของศูนย์ฯ ทำการเขียนโปรแกรมให้ตรงกับสิ่งที่นักวิชาการได้ออกแบบไว้

การทำฐานข้อมูลนี้ตั้งอยู่บนแนวคิดที่ว่า ต้องการฐานข้อมูลออนไลน์ที่สามารถสืบค้นได้ และยังต้องการให้เป็นเว็บไซต์ที่สื่อสารกับสังคม ส่งข่าวสารความเคลื่อนไหว ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์และน่าสนใจ

เกี่ยวกับงานพิพิธภัณฑ์ ดังนั้นรูปแบบของฐานข้อมูลนี้จึงผสมระหว่างฐานข้อมูลที่สืบค้นได้กับส่วนการประชาสัมพันธ์ และทรัพยากรข้อมูล หรือ resources ต่างๆ ดังมีรายละเอียดดังนี้

1. ส่วนประชาสัมพันธ์ตัวโครงการฯ และ resource ต่างๆ ประกอบไปด้วย เมนูเกี่ยวกับโครงการ (about us) ข่าวพิพิธภัณฑ์ (news) บทความพิพิธภัณฑ์ (articles) จุลสารก้าวไปด้วยกัน (newsletter) museum society (useful link) และติดต่อเรา(contact us)

2. ส่วนระบบสืบค้น ใน search box ประกอบไปด้วยการสืบค้นผ่าน 4 ช่องทาง ได้แก่ ชื่อพิพิธภัณฑ์ หรือคำสำคัญ (key word) เนื้อหาการจัดแสดง การบริหารจัดการ และที่ตั้ง (ภาค/จังหวัด/อำเภอ) และระบบสืบค้นในแผนที่

2. งานเตรียมข้อมูลเพื่อป้อนเข้าสู่ระบบ ประกอบข้อมูลหลัก 12 รายการ โดยมีวิธีการทำงานดังนี้

- 1) “เกี่ยวกับโครงการ” นักวิชาการเตรียมข้อเขียนบรรยายความเป็นมา วัตถุประสงค์ และผู้ปฏิบัติงานของโครงการฯ และภาพประกอบ แล้วนักออกแบบเว็บ(web designer) จะเป็นคนนำข้อเขียนและภาพถ่ายไปออกแบบหน้าจอต่อไป
- 2) “ข่าวพิพิธภัณฑ์” เป็นการส่งข่าวสารเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ให้ผู้ใช้ได้ติดตาม โดยเป็นข่าวความเคลื่อนไหวในวงการพิพิธภัณฑ์ทั่วโลก ข่าวส่วนใหญ่ได้มาจากหนังสือพิมพ์ เว็บไซต์ และการส่งข่าวจากเจ้าของพิพิธภัณฑ์โดยตรง ซึ่งถือเป็นเมนูที่ผู้ใช้นิยมเข้ามาคลิกอ่านมากที่สุด และกลายเป็นสิ่งที่ดึงดูดให้ผู้ใช้เข้ามาใช้เว็บฐานข้อมูลเป็นประจำเพื่อเช็คข่าวสารต่างๆ นอกเหนือไปจากการเข้าไปอ่านข้อมูลพิพิธภัณฑ์ในระบบฐานข้อมูล
- 3) “บทความพิพิธภัณฑ์” เป็นทั้งบทความที่เขียนโดยนักวิชาการในโครงการเอง และนักวิชาการจากภายนอกที่ส่งบทความมาเผยแพร่ การแสดงผลมีลักษณะเป็นเว็บเพจ ที่ใช้ง่าย มีการทำ printable version ผู้ใช้สามารถพิมพ์ออกมาอ่านจากเครื่องพิมพ์ได้โดยสะดวก เหตุที่ไม่เลือกใช้การแสดงผลเป็น PDF File เนื่องจากเป็นไฟล์ขนาดใหญ่ จำเป็นที่ผู้ใช้ต้องมีโปรแกรมอ่าน และไม่สามารถ search ได้
- 4) จุลสารก้าวไปด้วยกันรูปแบบดิจิทัล จุลสารก้าวไปด้วยกันเป็นจุลสารราย 3 เดือน ที่แจกจ่ายให้กับพิพิธภัณฑ์ทั่วประเทศ นักวิชาการ และผู้สนใจทั่วไป ซึ่งเราเห็นว่าจุลสารนี้จะเป็นประโยชน์ต่อคนที่ไม่ได้เป็นสมาชิก แต่สามารถหาอ่านได้ในฐานข้อมูลออนไลน์ โดยออนไลน์ในลักษณะ PDF File
- 5) “museum society” เป็นการเชื่อมโยงลิงค์ที่น่าสนใจและมีประโยชน์เกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ทั้งในและนอกประเทศ โดยมีแค่การใส่ชื่อองค์กรแล้วทำเชื่อมโยงลิงค์เท่านั้น หากแต่เราได้สรุปจุดดีจุดเด่น ชื่อน่าสนใจขององค์กร พิพิธภัณฑ์ หรือเว็บไซต์นั้นๆ เพื่อดึงดูดให้ผู้ใช้คลิกเข้าไปหาความรู้ต่อในลิงค์ต่างๆ เหล่านั้นที่เราทำไว้

- 6) การเขียนข้อมูลรายพิพิธภัณฑ์ ข้อมูลอาจแบ่งได้ 2 ระดับ คือ ข้อมูลเบื้องต้นที่ประกอบด้วย ชื่อพิพิธภัณฑ์ ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ วันเวลาทำการ ค่าเข้าชม ปีที่ก่อตั้ง ชื่อผู้ดูแล ข้อมูลระดับต่อมาคือ ข้อมูลประวัติความเป็นมา เนื้อหาการจัดแสดง ปัญหาอุปสรรค และเรื่องราวที่น่าสนใจของพิพิธภัณฑ์ ที่ได้มาจากการสัมภาษณ์เจ้าของหรือจากเอกสารสิ่งพิมพ์ โดยพยายามเขียนในลักษณะเชิงสารคดี ที่อ่านง่าย นำเสนอข้อเท็จจริงของพิพิธภัณฑ์นั้นๆ รวมไปถึงสร้าง hypertext เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลแหล่งอื่นเข้าสู่ฐานข้อมูล และการอธิบายคำเพิ่มเติมในลักษณะ hint word จากนั้นให้รหัสเลข 5 หลัก XX - XXX ของหลักแรกหมายถึงจังหวัด ตั้งแต่ 01-73 สามหลักถัดมาคือรหัสรายพิพิธภัณฑ์ ยกตัวอย่างเช่น 14-017 คือ พิพิธภัณฑ์วัดท่าพูด นครปฐม โดยเลข 14 หมายถึงจังหวัดนครปฐม ส่วน 017 คือลำดับเลขที่พิพิธภัณฑ์ในจังหวัดปฐม ซึ่งเลขสามตัวหลังนี้ก็ยังคงบอกให้ทราบได้ว่าพิพิธภัณฑ์ในจังหวัดนครปฐมมีทั้งหมดกี่แห่ง (เมื่อดูภาพรวมในตารางข้อมูล) รหัสและข้อมูลทั้งหมดนี้ จะถูกป้อนใส่ในโปรแกรม Microsoft Access
- 7) การจัดประเภทเนื้อหาการจัดแสดง ได้มาจากการประสบการณ์ที่ได้จากการสำรวจเป็นหลัก และนำมาเทียบเคียงประยุกต์กับการจัดประเภทพิพิธภัณฑ์ขององค์การอย่าง ICOM หรือการแบ่งประเภทโดยเว็บ Wikipedia นำไปสู่การแบ่งประเภทในแบบของโครงการดังนี้ 1. วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา 2. ชชาติพันธุ์วิทยา 3. ประวัติศาสตร์/โบราณคดี 4. เกี่ยวเนื่องกับศาสนา 5. ศิลปะ/การแสดง 6. งานอนุรักษ์สถาปัตยกรรม 7. บุคคลสำคัญ 8. ผ้า/สิ่งทอ 9. เครื่องปั้นดินเผา 10. ธรรมชาติวิทยา 11. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 12. การแพทย์และสาธารณสุข 13. การสื่อสาร/ประเพณี 14. การเงินการธนาคาร/เงินตรา 15. กฎหมายและราชทัณฑ์ 16. การทหาร และ 17. อื่นๆ
- 8) การคัดเลือกภาพถ่าย การไปสำรวจภาคสนามแต่ละครั้ง คณะสำรวจจะถ่ายภาพไว้จำนวนมาก ด้วยกล้องดิจิทัล และจัดเก็บไว้ในserver ส่วนกลางของศูนย์ฯ ซึ่งในส่วนของการแสดงผลภาพถ่ายสำหรับผู้ใช้ออนไลน์ทั่วไป ทางเราจึงต้องคัดเลือกภาพถ่าย 15 - 60 ภาพ/พิพิธภัณฑ์ ที่สื่อถึงตัวตนพิพิธภัณฑ์นั้น แสดงการจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์ วัตถุชิ้นสำคัญของพิพิธภัณฑ์ จากนั้นทำการย่อขนาดภาพให้เหมาะสมกับแสดงผล และแบ่งแยกไฟล์ตามรหัสพิพิธภัณฑ์ แล้วอัปโหลดเข้าสู่ฐานข้อมูล
- 9) การทำบรรณนิทัศน์ ซึ่งเป็นรายชื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ทั้งในรูปเอกสารกระดาษ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่ผู้ใช้สามารถไปค้นคว้าเพิ่มเติมได้เกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์นั้นๆ โครงสร้างประกอบด้วย ชื่อผู้แต่ง ชื่อเรื่อง พิมพ์ลักษณะ แหล่งค้นคว้า และเว็บลิงค์ในอินเทอร์เน็ต ซึ่งจะมีทั้งหนังสือ วิทยานิพนธ์ บทความในนิตยสาร วารสาร หนังสือพิมพ์ เว็บไซต์ รายชื่อสิ่งพิมพ์ดังกล่าวจะถูกให้รหัสตามรหัสพิพิธภัณฑ์
- 10) การสแกนแผ่นพับประชาสัมพันธ์ของพิพิธภัณฑ์ จากประสบการณ์การสำรวจแต่ละครั้ง พบว่าแต่ละพิพิธภัณฑ์นิยมทำแผ่นพับเพื่อโฆษณา ประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์ของตนเอง มีหลายรูปแบบ

ลักษณะ บางแห่งพิมพ์สี่สีสวยงาม บางแห่งเพียงแค่ถ่ายเอกสารขาวดำ ซึ่งถือว่าเป็นคอลเล็กชันหนึ่งของโครงการฯ ที่ควรจะเผยแพร่ให้คนทั่วไปได้ดูและอ่านด้วย บางแผ่นเจ้าของแจกจ่ายไปหมดแล้ว แม้แต่เจ้าของพิพิธภัณฑ์เองก็ไม่ได้เก็บไว้ แผ่นพับจึงถือว่ามีเอกสารสำคัญที่ควรค่าแก่การเก็บและจัดแสดงผ่านฐานข้อมูลด้วยเช่นกัน

- 11) การทำคลิปลิขิตทัศน์ การไปสำรวจแต่ละครั้ง คณะทำงานจะถ่ายวิดีโอเก็บไว้ด้วย ซึ่งจะนำมาตัดต่อเป็นสารคดีสั้นๆ เชิงแนะนำพิพิธภัณฑ์แต่ละแห่ง ซึ่งคลิปลเหล่านี้จะนำเข้ามาอัปโหลดเพื่อเผยแพร่ในฐานข้อมูลด้วยเช่นกัน
- 12) การทำแผนที่และลงพิกัดตำแหน่งที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์: นอกเหนือจากโครงการจำแนกพิพิธภัณฑ์ตามประเภทการจัดแสดง ตามประเภทการบริหารจัดการ และตามรายจังหวัดและอำเภอแล้ว การสืบค้นจากแผนที่เป็นงานสืบค้นอีกประเภทหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้ใช้ที่คุ้นเคยกับระบบแผนที่ สามารถสืบค้นได้อีกทางหนึ่ง ซึ่งในตอนแรกเราวางไว้ว่าจะพล็อตจุดลงในแผนที่ GIS หากแต่ติดขัดปัญหาเรื่องข้อมูลพิกัดทางภูมิศาสตร์ที่มีเพียงบางแห่ง ฐานข้อมูลจึงแสดงผลเฉพาะภาพรายจังหวัด แล้ว link ไปสู่จอแสดงผลหน้าธรรมชาติ

ทั้งนี้นักวิชาการเป็นเว็บเอดิเตอร์ (web editor) ที่ดูแลภาพรวมของฐานข้อมูล ประสานกับทีมสำรวจในการส่งข้อมูลเข้ามาเพิ่มเติม และขณะเดียวกันก็เป็นผู้เขียนข้อมูลและป้อนข้อมูลเข้าสู่ระบบด้วย มีวิธีการทำงานคือ ส่งข้อมูลต่างๆ นานาที่แก้ไข และคัดสรรแล้วข้างต้น ให้โปรแกรมเมอร์เป็นผู้อัปโหลด (upload) ขึ้นเว็บ

อย่างไรก็ดี หลังจากทำงานได้สักระยะหนึ่ง พบว่าการแก้ไขข้อมูลและส่งผ่านข้อมูลเพื่อป้อนเข้าสู่ระบบระหว่างนักวิชาการและโปรแกรมเมอร์ เป็นงานต้องเป็นไปตามคิว แม้บางครั้งจะเป็นการแก้ไขข้อมูลเพียงเล็กน้อยก็ตาม เนื่องจากศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธรมีเจ้าหน้าที่โปรแกรมเมอร์คนเดียว ทำให้การอัปเดตของข้อมูลไม่รวดเร็ว เพื่อให้การส่งผ่านข้อมูลสั้นที่สุด ลดข้อผิดพลาดต่างๆ ของการส่งผ่านข้อมูล และเพื่อให้การทำงานสะดวกและรวดเร็วขึ้น โปรแกรมเมอร์จึงออกแบบหน้าจอ administrator interface ที่นักวิชาการของศูนย์ฯ สามารถนำข้อมูลได้ด้วยตนเอง ไม่ต้องผ่านโปรแกรมเมอร์หรือเจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์ ในเมนูต่างๆ ได้แก่ ชาวพิพิธภัณฑ์ บทความพิพิธภัณฑ์ museum society และจุลสารก้าวไปด้วยกัน รวมไปถึงการยกเลิกการใช้ Microsoft Access ในฐานข้อมูลที่เก็บข้อมูลรายพิพิธภัณฑ์ และบรรณนิทัศน์ และใช้โปรแกรม PHP แทน นักวิชาการสามารถอัปโหลดข้อมูลทุกประเภทด้วยตนเองได้ทั้งหมดจากหน้าจอเครื่องคอมพิวเตอร์ของตน

นอกจากนี้ฐานข้อมูลยังให้บริการของ truehits ซึ่งเป็นระบบให้บริการตรวจสอบสถิติการเยี่ยมชมเว็บไซต์ ของสำนักบริการเทคโนโลยีสารสนเทศภาครัฐ (สทสร.) เพื่อตรวจสอบสถิติการเข้าชมเว็บไซต์ฐานข้อมูลพบว่าสถิติการเข้าชมในส่วนของ ชาวพิพิธภัณฑ์ บทความพิพิธภัณฑ์ เป็นเมนูที่ผู้ใช้เข้ามาคลิกชมในลำดับต้นๆ นอกเหนือไปจากการเข้าไปอ่านข้อมูลรายพิพิธภัณฑ์ในฐานข้อมูลซึ่งมีจำนวนมากอยู่แล้ว สถิติเหล่านี้เป็นการยืนยันความสำเร็จในเบื้องต้นของฐานข้อมูล ในแง่ที่เราพยายามสร้างช่องทางสื่อสารและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ

พิพิธภัณฑ์สู่สังคม ซึ่งในประเทศไทยเองความรู้ด้านนี้ยังมีจำกัดอยู่มาก และยังไม่มียุทธศาสตร์ที่สร้างฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ในลักษณะนี้มาก่อน

การทำงานในระยะที่สาม (2549 - 2550) ซึ่งเป็นระยะสุดท้ายของโครงการจัดทำฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ที่ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) งานพัฒนาฐานข้อมูลยังกระทำอย่างต่อเนื่อง มีการค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ การค้นหารายชื่อพิพิธภัณฑ์ที่ยังตกสำรวจ การป้อนข้อมูลที่ได้จากการสำรวจเข้าสู่ฐาน การค้นคว้าเอกสารและข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์เพื่อทำบรรณนิทัศน์ การจัดกลุ่ม - จำแนกประเภทพิพิธภัณฑ์ การเชื่อมโยงข้อมูลหลากหลายประเภทจากแหล่งข้อมูลเข้าด้วยกัน รวมไปถึงอัพเดทและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเดิม ควบคู่ไปกับการปรับแก้โครงสร้างและระบบการใช้งานให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

งานจำแนกและจัดแบ่งประเภทของพิพิธภัณฑ์ เป็นงานสำคัญหนึ่งของงานฐานข้อมูล โดยเฉพาะการแบ่งประเภทพิพิธภัณฑ์ตามเนื้อหาการจัดแสดง ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า การจำแนกประเภทดังกล่าวมีที่มาจากประสบการณ์การได้เห็นพิพิธภัณฑ์จริงจากการสำรวจภาคสนามเป็นสำคัญ รวมถึงประยุกต์ใช้กับการจำแนกประเภทขององค์กร ICOM (International Council of Museums) และเว็บไซต์ Wikipedia หากแต่เมื่อทำงานได้ระยะหนึ่งพบว่า ประเภทที่จำแนกไว้ในครั้งแรก ไม่ครอบคลุมพิพิธภัณฑ์บางประเภท และมีพิพิธภัณฑ์บางแห่งก็มีเนื้อหาการจัดแสดงที่ไม่ค่อยจะตรงกับประเภทที่เราจำแนกให้ก่อนหน้านี้ ฐานข้อมูลจึงจำเป็นต้องปรับการจำแนกประเภทการจัดแสดงอีกครั้งหนึ่ง

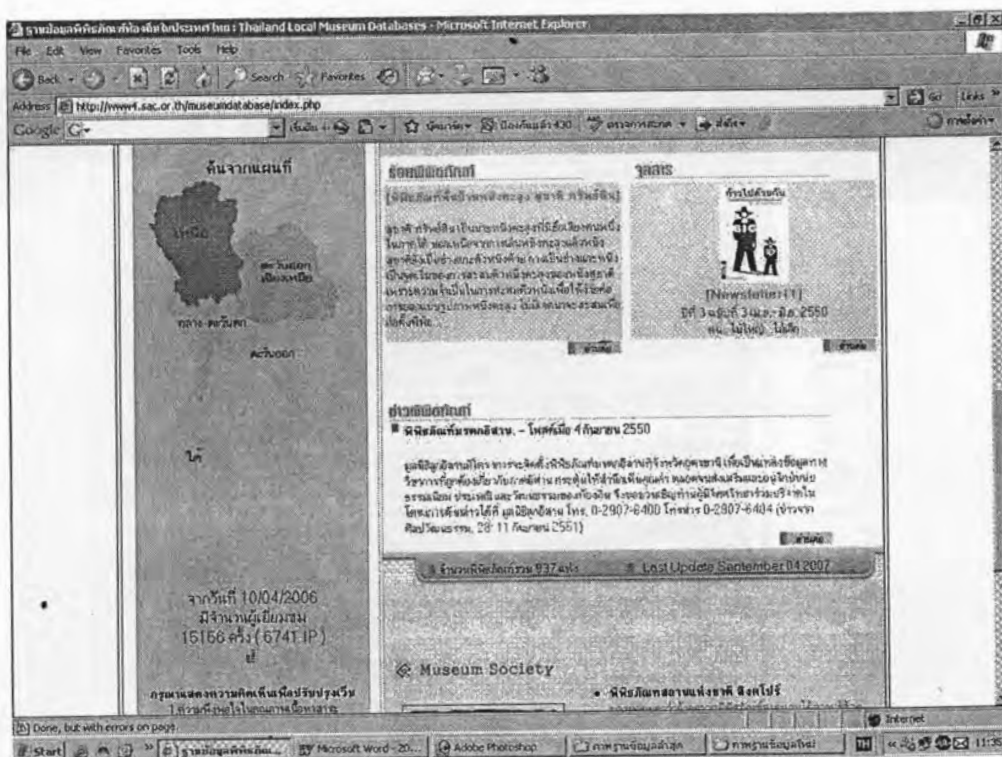
การปรับการจำแนกประเภทครั้งนี้ ได้ตัดประเภทพิพิธภัณฑ์ "เกี่ยวเนื่องกับศาสนา" ออก เนื่องจากเดิมที่จำแนกประเภทพิพิธภัณฑ์กลุ่มนี้ออกมา เพื่อต้องการสื่อถึงพิพิธภัณฑ์ที่อยู่ในวัดซึ่งมีบุคคลิกโดดเด่นเฉพาะตัว คือ มีข้าวของมากมายหลากหลายประเภท ทั้งวัตถุที่เกี่ยวข้องกับศาสนา เช่น พระพุทธรูป ตู้พระธรรม คัมภีร์ใบลาน และข้าวของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันของชาวบ้าน จำพวก ถ้วยชาม หม้อ ไห เครื่องจักสาน ดังนั้นจึงได้เปลี่ยนชื่อประเภทการจัดแสดงเป็น "พิพิธภัณฑ์วัด" แทน นอกจากนี้ยังเพิ่มประเภทการจัดแสดงที่ยังไม่ครอบคลุมไปอีก 2 ประเภท คือพิพิธภัณฑ์พระป้า และบ้านประวัติศาสตร์ และปรับชื่อเดิมอีก 1 ประเภท จากพิพิธภัณฑ์การทหาร เป็น การทหาร/สงคราม

ต้องเข้าใจด้วยอีกว่า การแบ่งประเภทพิพิธภัณฑ์ตามเนื้อหาจัดแสดง เป็นการแนะแนวทางการสืบค้นให้ผู้ใช้งานได้ใช้งานง่ายขึ้น อย่างไรก็ตามการแบ่งประเภทหรือการจัดหมวดหมู่นี้ไม่มีเส้นแบ่งตายตัว เนื่องจากพิพิธภัณฑ์แต่ละแห่งมีข้าวของจัดแสดงหลากหลาย ดังนั้นพิพิธภัณฑ์หนึ่งแห่งสามารถเข้าอยู่ในประเภทเนื้อหาการจัดแสดงได้มากกว่าหนึ่งประเภท และการแบ่งประเภทสามารถเพิ่มเติม เปลี่ยนแปลงได้เสมอเมื่อพบว่ามีพิพิธภัณฑ์บางแห่งที่ยังไม่สามารถจัดเข้ากลุ่มที่มีอยู่ได้

หัวใจอีกประการหนึ่งของการทำเว็บไซต์และฐานข้อมูลออนไลน์คือ การอัปเดตข้อมูล เว็บไซต์หรือฐานข้อมูลที่ไม่มีการอัปเดตข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ อาจกล่าวได้ว่าฐานข้อมูลนั้น "ตาย" ทั้งนัยที่หมายถึงตัวฐานเอง และนัยที่มาจากผู้ใช้ เมื่อผู้ใช้เข้ามาในฐานแล้วพบว่าฐานข้อมูลไม่มีข้อมูลอัปเดตใหม่ หรือการอัปเดตแต่ละครั้งค่อนข้างกินเวลานาน ในที่สุดผู้ใช้จะค่อยๆ หายไป และลดจำนวนลง

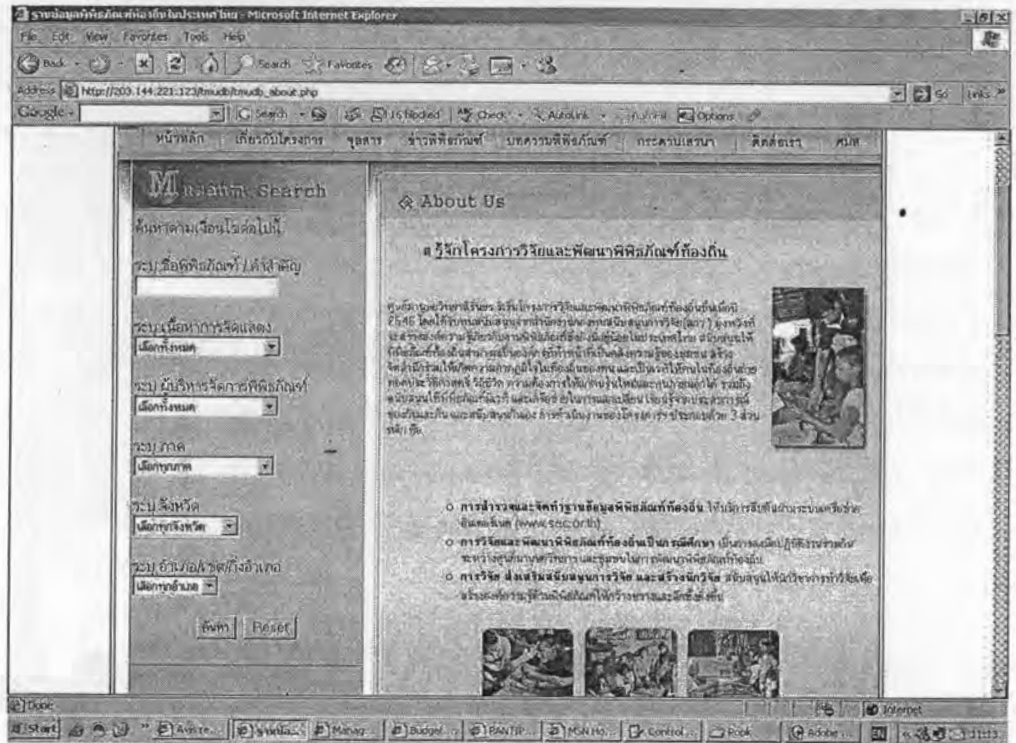
ฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นมีรายชื่อพิพิธภัณฑ์รวมทั้งสิ้น 980 แห่ง (ณ มิถุนายน 2550) วิธีการหนึ่งที่ทำให้ผู้ใช้ทราบว่ามีการอัปเดตข้อมูลใหม่ๆ อะไรบ้าง คือ การเพิ่มเมนู "1 เดือนที่ผ่านมาพิพิธภัณฑ์ใดอัปเดต" ซึ่งข้อมูลที่อยู่ในเมนูนี้จะเปลี่ยนแปลงอัตโนมัติตามวันเวลาที่เรานำเข้าข้อมูลใหม่ทาง administrator interface อย่างไรก็ดีถ้ามองแบบสุดโต่ง (Ideal) แล้ว ในอนาคตเมื่อรายชื่อพิพิธภัณฑ์ทุกแห่งมีอยู่ครบถ้วนในฐานข้อมูล และเราทำข้อมูลรายละเอียดเสร็จครบถ้วนสมบูรณ์ ไม่มีพิพิธภัณฑ์ไหนจะอัปเดตอีกแล้ว (พิพิธภัณฑ์มีเกิดใหม่และตายอยู่เสมอ ข้อสันนิษฐานนี้อาจเป็นไปได้ไม่ใช่นัก) สิ่งที่จะดึงดูดให้คนเข้ามาใช้ฐานข้อมูลนี้อย่างสม่ำเสมอ คือ ส่วน resource ต่างๆ ดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น คือ ข่าวพิพิธภัณฑ์ บทความพิพิธภัณฑ์ จุลสาร รวมไปถึงกระดานถาม - ตอบ ที่เปิดโอกาสให้ผู้ใช้เข้ามาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน

หน้าแรก (home)

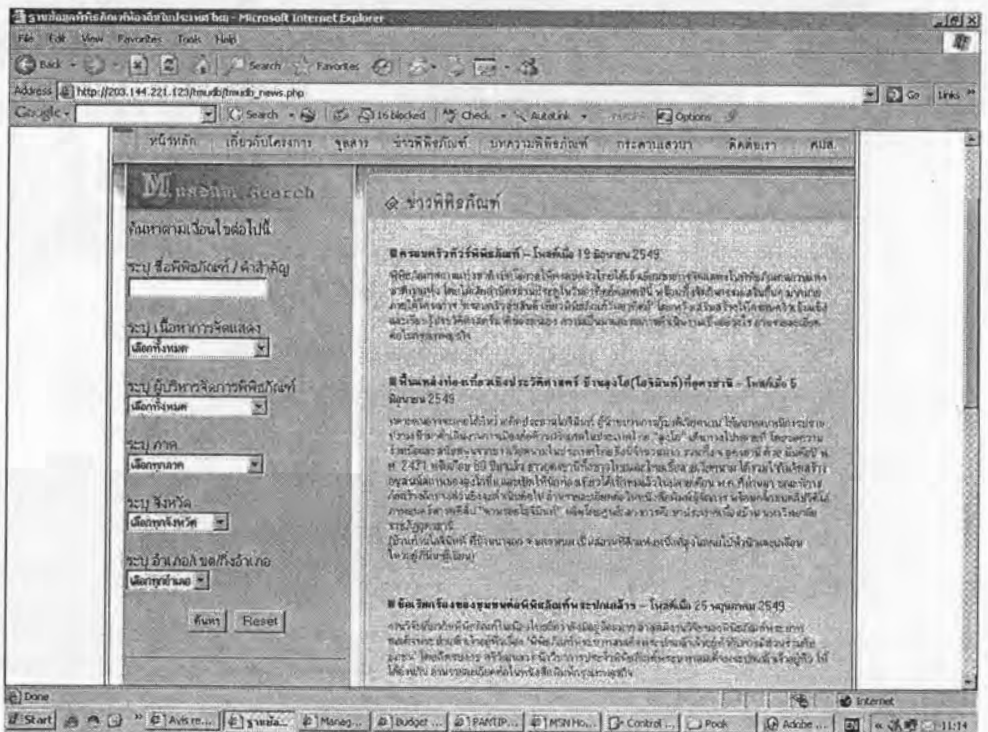

โครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ระยะที่ 2: จัดทำฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

หน้ารู้จักโครงการ (about us)

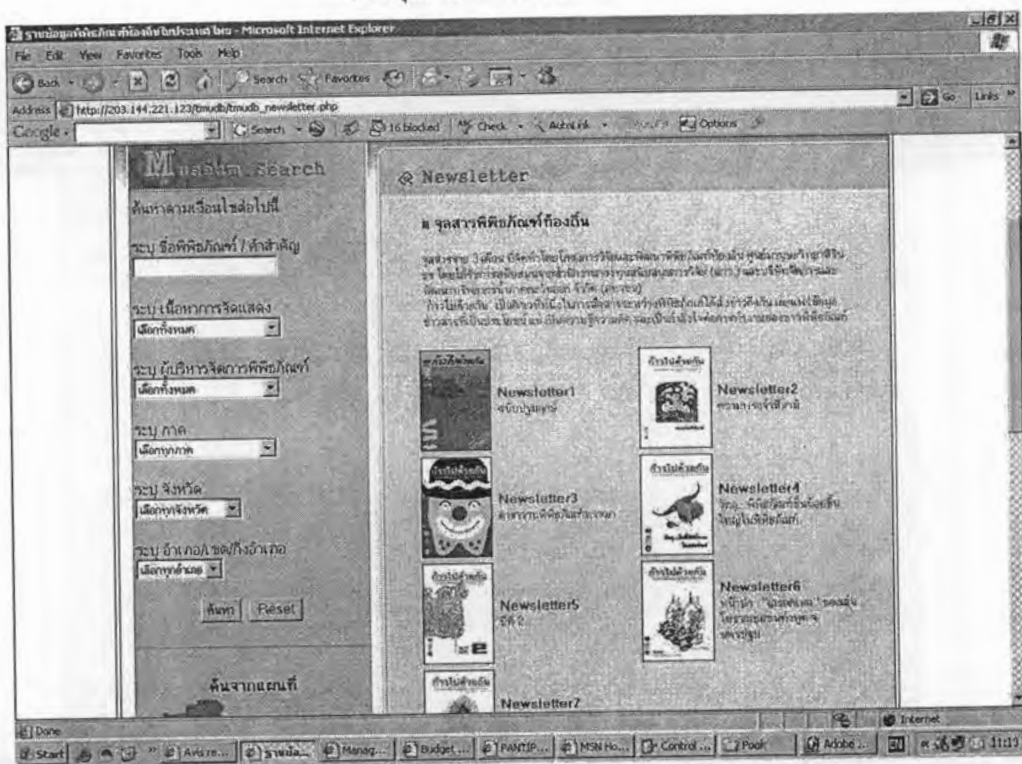

หน้าข่าวพืชรักกัน

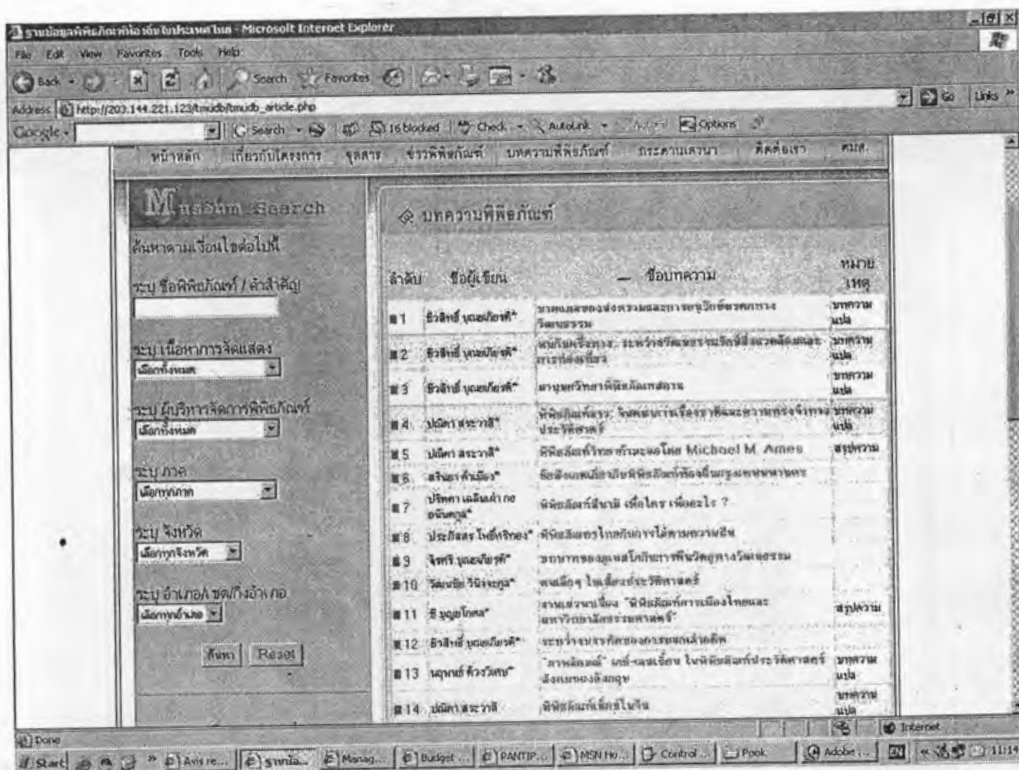

โครงการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ระยะที่ 2: จัดทำฐานข้อมูลพืชรักกันท้องถิ่น
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

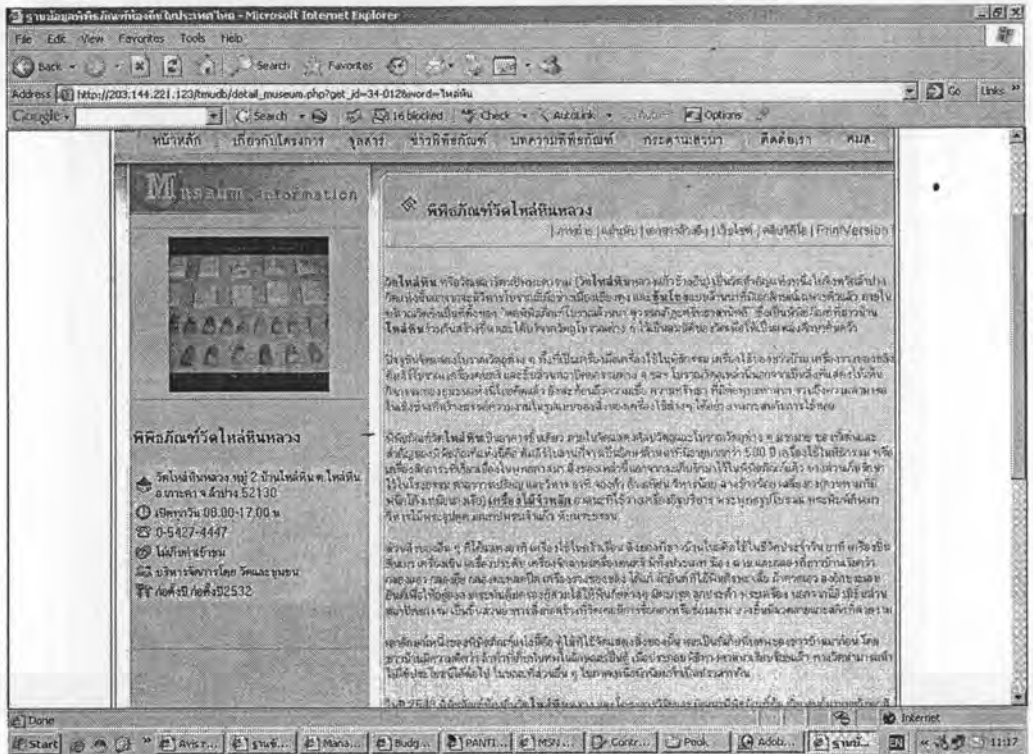
หน้าจุลสารพิพิธภัณฑน์

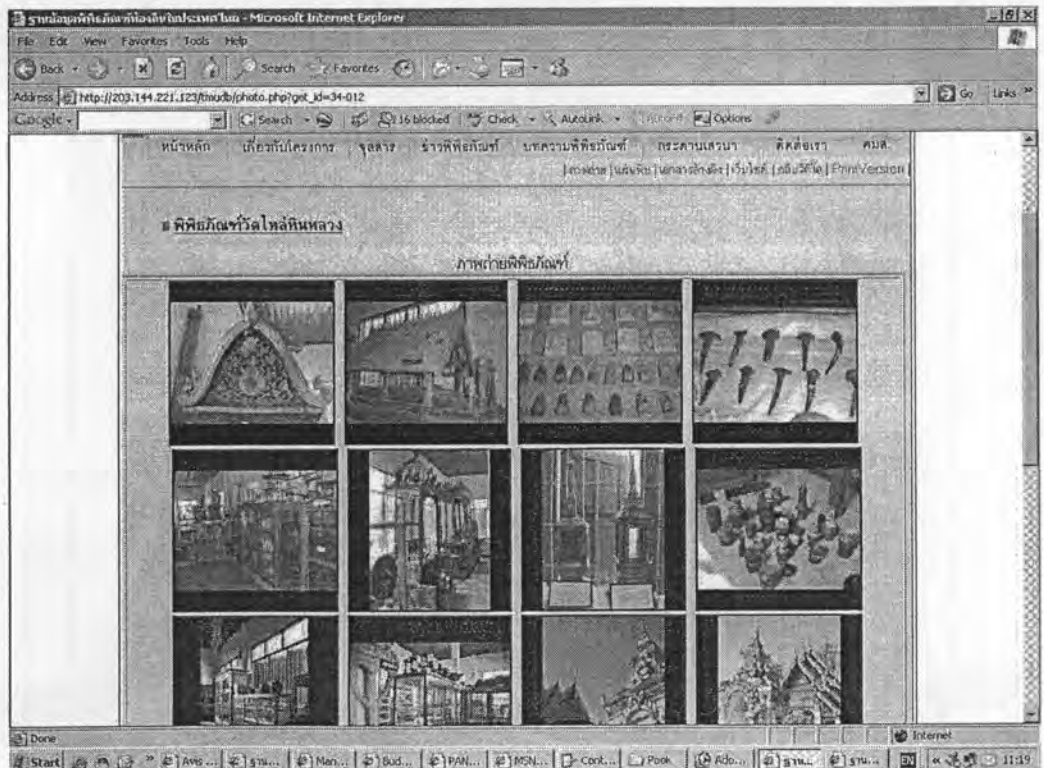
หน้าบทความพิพิธภัณฑ

หน้ารายละเอียดของพิพิธภัณฑ์แต่ละแห่ง

หน้าภาพถ่ายพิพิธภัณฑ์

หน้าแผนพับพิพิธภัณฑ

หน้าบรรณนิทัศน์

พิพิธภัณฑวัดโสมนัสหลวง					
ฉบับที่ 19					
ลำดับ	ผู้เขียน	ชื่อเรื่อง	ที่มา	ปี	ฉบับที่
1		การสาธิตการขึ้นเครื่องในวัดโสมนัสหลวง ฉบับที่ 1/2548			
2		การสาธิตการขึ้นเครื่องในวัดโสมนัสหลวง ฉบับที่ 2/2548			
3		การสาธิตการขึ้นเครื่องในวัดโสมนัสหลวง ฉบับที่ 3/2548			
4		การสาธิตการขึ้นเครื่องในวัดโสมนัสหลวง ฉบับที่ 4/2548			
5		การสาธิตการขึ้นเครื่องในวัดโสมนัสหลวง ฉบับที่ 5/2548			
6	กรมศิลปากร	บัญชีสิ่งของในพระอารามหลวงในพระอารามหลวง วัดโสมนัสหลวง	พระสุเมธราชกิจจานุเบกษา 2545		พิเศษ
7	สุเมธราชกิจจานุเบกษา	รายงานวิจัยและสรุป โดยกรมศิลปากรเกี่ยวกับงานวิจัยเกี่ยวกับสิ่งของในพระอารามหลวง วัดโสมนัสหลวง	กรุงเทพมหานคร สำนักงานวิจัย สันติสุขการวิจัย	2545	พิเศษ
8	พิพิธภัณฑวัดโสมนัสหลวง	การสาธิตการขึ้นเครื่องในวัดโสมนัสหลวง	สำนักงานพิพิธภัณฑวัดโสมนัสหลวง	ปีที่ 2 ฉบับที่ 4/2548	พิเศษ
9	พิพิธภัณฑวัดโสมนัสหลวง	การสาธิตการขึ้นเครื่องในวัดโสมนัสหลวง	สำนักงานพิพิธภัณฑวัดโสมนัสหลวง	ฉบับที่ 3/2548	พิเศษ
10	พิพิธภัณฑวัดโสมนัสหลวง	การสาธิตการขึ้นเครื่องในวัดโสมนัสหลวง	สำนักงานพิพิธภัณฑวัดโสมนัสหลวง	ฉบับที่ 2/2548	พิเศษ
11	พิพิธภัณฑวัดโสมนัสหลวง	การสาธิตการขึ้นเครื่องในวัดโสมนัสหลวง	สำนักงานพิพิธภัณฑวัดโสมนัสหลวง	ฉบับที่ 1/2548	พิเศษ
12	วัดโสมนัสหลวง	วัดโสมนัสหลวง (วัดโสมนัสหลวงวัดช้างมูบ) โสมนัส อ.บางบาล จ.อ่างทอง	กรุงเทพมหานคร เมืองโบราณ	2544	พิเศษ
13	พระครูโสมนัส	วัดโสมนัสหลวง (วัดโสมนัสหลวงวัดช้างมูบ) โสมนัส อ.บางบาล จ.อ่างทอง	กรุงเทพมหานคร เมืองโบราณ	ฉบับที่ 30 (ม.ค. 47)	พิเศษ
14	พระครูโสมนัส	วัดโสมนัสหลวง (วัดโสมนัสหลวงวัดช้างมูบ) โสมนัส อ.บางบาล จ.อ่างทอง	กรุงเทพมหานคร เมืองโบราณ	2524	พิเศษ
15	สมเด็จพระสังฆราช	วัดโสมนัสหลวง (วัดโสมนัสหลวงวัดช้างมูบ) โสมนัส อ.บางบาล จ.อ่างทอง	กรุงเทพมหานคร เมืองโบราณ	2544	พิเศษ
16	สมเด็จพระสังฆราช	วัดโสมนัสหลวง (วัดโสมนัสหลวงวัดช้างมูบ) โสมนัส อ.บางบาล จ.อ่างทอง	กรุงเทพมหานคร เมืองโบราณ	2545	พิเศษ
17	สมเด็จพระสังฆราช	วัดโสมนัสหลวง (วัดโสมนัสหลวงวัดช้างมูบ) โสมนัส อ.บางบาล จ.อ่างทอง	กรุงเทพมหานคร เมืองโบราณ	2548	พิเศษ
18	อภิวรรณ อภิวรรณ	ฉบับที่ 3 ฉบับที่ 19			

โครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ระยะที่ 2: จัดทำฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

ดังที่กล่าวข้างต้น ฐานข้อมูลที่หยุดนิ่งเป็นฐานข้อมูลที่ตาย โครงการจึงวางแผนงานในอนาคต เพื่อให้ฐานข้อมูลน่าสนใจและนำเสนอข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่คนทุกกลุ่มให้มากที่สุด หนึ่งในแผนงานใหม่คือ การประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์กับฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น โดยเชื่อมโยงพิกัดทางภูมิศาสตร์ของพิพิธภัณฑ์แต่ละแห่งเข้ากับฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ แสดงผลผ่านฟรีแวร์ Google map ทั้งนี้เป็นความพยายามของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธรที่จะผนวกข้อมูลต่างๆ ที่มีจากฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ฐานข้อมูลจารึกในประเทศไทย และฐานข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย เพื่อพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ และวิจัยทางวิชาการต่อไปในอนาคต

บทเรียนปลายทาง

ย้อนไปถึงจุดเริ่มต้นของการทำฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ในตอนนั้นแม้เราจะไม่ได้นิยามความหมายพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร แต่โครงการฯ และผู้ปฏิบัติการต้องมีนิยามของ “พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น” ในแบบตัวตนเองคิดอยู่ก่อนแล้วในใจว่าหมายถึงอะไร จึงจะสามารถทำงานได้ นิยามกว้าง ๆ ของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นที่เรามีในขณะนั้นคือ พิพิธภัณฑ์ที่ไม่ใช่พิพิธภัณฑ์ของกรมศิลปากร หรือหน่วยงานราชการ แต่เป็นพิพิธภัณฑ์ขนาดเล็กที่ดำเนินการโดยคนในท้องถิ่น องค์กรในชุมชน โดยเราต้องการทำความรู้จักและเผยแพร่ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพิพิธภัณฑ์ที่ผู้คนมักไม่ค่อยรู้จัก ยังมีข้อมูลเผยแพร่น้อย และไม่ได้ได้รับความสนใจจากภาครัฐ หรือแม้กระทั่งคนในพื้นที่เอง

นอกเหนือจากงานการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูล แล้วยังดำเนินงานควบคู่ไปกับอีกโครงการหนึ่งคือ งานวิจัยเชิงปฏิบัติการกับพิพิธภัณฑ์ที่ดำเนินการโดยชุมชนหรือชาวบ้าน สนับสนุนให้พิพิธภัณฑ์ของชาวบ้านในท้องถิ่นต่างๆ มีความเข้มแข็งทางวิชาการ เพื่อนำไปสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ชุมชนที่ส่วนร่วมในการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รักษามรดกวัฒนธรรม และเผยแพร่เรื่องราววิถีชีวิตท้องถิ่นให้กว้างขวางออกไป โดยงานวิจัยเชิงปฏิบัติการเลือกเข้าไปวิจัยในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น 3 แห่ง คือ พิพิธภัณฑ์วัดท่าพูด จังหวัดนครปฐม พิพิธภัณฑ์วัดไทรหินหลวง จังหวัดลำปาง และพิพิธภัณฑ์หนังใหญ่วัดบ้านดอน จังหวัดระยอง

อย่างไรก็ดี ในส่วนงานจัดทำฐานข้อมูลนั้น เมื่อสำรวจภาคสนามมากขึ้นเรื่อยๆ เราตระหนักว่า การที่จะเข้าใจชีวิตวัฒนธรรมและวิถีของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นได้นั้น แค่การสำรวจพิพิธภัณฑ์ชาวบ้านขนาดเล็ก ที่ดำเนินการโดยองค์กรในชุมชนอย่างวัด หรือโรงเรียนนั้นไม่เพียงพอ จำเป็นอย่างมากที่ต้องสำรวจและเก็บข้อมูลพิพิธภัณฑ์แบบอื่นๆ ด้วย อาทิ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พิพิธภัณฑ์ของหน่วยงานราชการ พิพิธภัณฑ์เอกชน พิพิธภัณฑ์ในมหาวิทยาลัย ศูนย์วัฒนธรรมประจำจังหวัด/อำเภอ เพื่อทำความเข้าใจ บริบท และเงื่อนไข ที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ที่จะทำให้มองเห็นภาพรวมในกระบวนการเคลื่อนไหวของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ดังนั้นข้อมูลและเนื้อหาในฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น จึงไม่ได้จำกัดอยู่แค่พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น หากรวมถึงพิพิธภัณฑ์ทุกแห่งทุกประเภทที่มีในประเทศ ซึ่งชื่อของฐานข้อมูลที่ว่า “ฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในประเทศไทย” อาจจะต้องปรับให้เหมาะสมต่อไป

นอกเหนือไปจากประสบการณ์ทำงานที่ได้เห็นพิพิธภัณฑ์ต่างๆ ทำให้เนื้อหาในฐานข้อมูลขยายออกไป โดยเฉพาะแค่พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ประสบการณ์เหล่านั้นยังทำให้โลกทัศน์ของเราที่มีต่อพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นค่อยๆ ขยายออกไปด้วยเช่นกัน แรกเริ่มนั้นเรานิยามพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นโดยมองในแง่การดำเนินการ คือเป็นพิพิธภัณฑ์ขนาดเล็กที่จัดตั้งโดยชุมชน หรือวัด เพื่อให้ขอบเขตการทำงานของเราชัดเจนและทำงานง่ายขึ้น หากแต่เมื่อได้เดินทางสำรวจพิพิธภัณฑ์ และได้เห็นพิพิธภัณฑ์มากขึ้น จึงเกิดคำถามต่างๆ มากมายตามมาเกี่ยวกับคำว่า “พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น”

พิพิธภัณฑ์ที่ดำเนินการโดยวัดหรือชุมชนบางแห่ง วัตถุข้าวของที่จัดแสดงมาจากที่อื่น ภาคอื่น ไม่ใช่ของท้องถิ่น อย่างนี้จะเรียกว่าเป็นพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นได้หรือเปล่า แล้วถ้าพิพิธภัณฑ์คือแหล่งเรียนรู้ พิพิธภัณฑ์วัดแห่งนั้นบอกว่า ของจากที่อื่นเป็นของที่ท้องถิ่นไม่เคยมี ไม่เคยเห็น แล้วต้องการให้คนในท้องถิ่นได้เห็น ได้รู้จัก ได้เรียนรู้ แล้วจะถือว่าเป็นพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นได้หรือไม่ พิพิธภัณฑ์ของหน่วยงานราชการ อาคารจัดแสดงสถาปัตยกรรมตะวันตกทันสมัย แต่มีเนื้อหาจัดแสดงเกี่ยวกับท้องถิ่น จะนับว่าเป็นพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นได้หรือไม่ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติที่ดำเนินงานโดยกรมศิลปากร มีส่วนจัดแสดงว่าด้วยเรื่องราวพื้นถิ่น กลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ แบบนี้เรียกพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นได้หรือเปล่า ฯลฯ

อย่างไรก็ดี คงไม่มีคำตอบสำเร็จรูปจากคำถามต่างๆ เหล่านี้ คำตอบคงจะขึ้นอยู่กับการนิยามของแต่ละบุคคล คำถามที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงาน กลายเป็นสิ่งที่จุดประกายให้โครงการฯ ค้นหาคำตอบ และต่อยอดความคิดเกี่ยวกับงานพิพิธภัณฑ์ ทั้งในรูปของวิธีการทำงาน งานวิจัย และงานเผยแพร่ความรู้สู่สังคมในอนาคตต่อไป

บทที่ 3

ความเคลื่อนไหวในวงการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

ในรอบทศวรรษ

บทที่ 3

ความเคลื่อนไหวในวงการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในรอบทศวรรษ

ปณิดา สระวาสี

นักวิชาการ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

ถ้าจะกล่าวถึงความเคลื่อนไหวในวงการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา ถือว่าคึกคักอยู่ไม่น้อย พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในประเทศไทยที่จัดตั้งโดยวัด ชุมชน โรงเรียน หรือเอกชน มีเป็นจำนวนกว่า 500 แห่ง หลายแห่งเปิดกันมาหลายสิบปีแล้ว หากแต่กระแสความสนใจในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นถูกปลุกขึ้นและได้รับความสนใจในวงกว้าง ในช่วงที่สังคมไทยหยิบยกกระแสท้องถิ่นนิยมขึ้นมาด้านทันทันกระแสโลกาภิวัตน์ราวสิบกว่าปีที่ผ่านมา ผู้บุกเบิกและปลุกกระแสความสนใจดังกล่าวคนแรกๆ คือ นักวิชาการกลุ่มอาจารย์ศรีศักร วัลลิโภดม ภายใต้องค์กรมูลนิธิเล็ก-ประไพ วิริยะพันธุ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร นอกเหนือไปจากการจัดสัมมนาพิพิธภัณฑ์ในศตวรรษใหม่ในปี พ.ศ. 2544 กลุ่มอาจารย์ศรีศักร ได้เริ่มเข้าไปทำพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นร่วมกับชุมชนหลายแห่ง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 ที่วัดม่วง จ.ราชบุรี และเป็นผู้ผลักดันให้เกิดพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นขึ้นอีกหลายแห่ง อาทิ พิพิธภัณฑ์จันเสน จ.นครสวรรค์ พิพิธภัณฑ์บ้านหนองขาว จ.กาญจนบุรี พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นวัดศรีสุทธาวาส จ.เชียงราย พิพิธภัณฑ์บ้านเขายี่สาร จ.สมุทรสงคราม พิพิธภัณฑ์ขุนจำนางเงินราษฎร์ อ.สามชุก จ.สุพรรณบุรี กระแสความคึกคักของการเกิดพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นหรือความพยายามในการสร้างตัวตนของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นท่ามกลางสังคมสมัยใหม่ คุณหญิงไขศรี ศรีอรุณ อดีตอธิการบดีมหาวิทยาลัยศิลปากร และผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร ซึ่งมีบทบาทในการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดม่วง และพิพิธภัณฑ์จันเสน เคยให้สัมภาษณ์ว่า หลังจากที่เราเข้าไปช่วยก่อตั้งพิพิธภัณฑ์วัดม่วงแล้ว มีหน่วยงานและผู้สนใจ เข้ามาสอบถามและขอให้ไปช่วยทำพิพิธภัณฑ์ให้อีกมากมาย¹

เมื่อกล่าวถึงงานพิพิธภัณฑ์ คนส่วนใหญ่มักจะนึกถึงองค์กรเก่าแก่ที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงอย่าง กรมศิลปากร แต่จากประสบการณ์การสำรวจและเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นตามภูมิภาคต่างๆ ของประเทศในระยะเวลากว่า 3 ปีที่ผ่านมา พบว่าในความเป็นจริงแล้วยังมีหน่วยงานทั้งของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในมิติต่างๆ มากมาย อาทิ การจัดตั้ง การสนับสนุนด้านการเงิน การช่วยเหลือในด้านความรู้เชิงวิชาการ การจัดแสดง การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ในที่นี้จะขอกล่าวถึงความเคลื่อนไหวและปรากฏการณ์ต่างๆ ที่แต่ละองค์กรต่างเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในช่วงระยะเวลาไม่เกิน 10 ปีที่ผ่านมา ตามประสบการณ์ที่ได้เห็นและสัมผัส

¹ จุลสารก้าวไปด้วยกัน ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (ตุลาคม 2550 – มกราคม 2551) หน้า 15.

การเสริมและสร้างความรู้ด้านพิพิธภัณฑ์วิทยา

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นจำนวนมากมักจะออกตัวเสมอว่าตนเองมีข้าวของมากมายที่เก็บสะสมและจัดแสดงไว้ แต่กลับไม่มีความรู้เกี่ยวกับสิ่งของที่สะสมไว้ รวมไปถึงเรื่องการทำทะเบียน การอนุรักษ์ การจัดแสดง หรืออาจเรียกว่าเป็นความรู้ที่จำเป็นทางด้านพิพิธภัณฑ์วิทยา จะว่าไปแล้วเหตุดังกล่าวข้างต้น เป็นส่วนหนึ่งของภารกิจ การงาน นโยบาย ของหน่วยงานรัฐหลายแห่งที่เข้ามาช่วยเติมเต็มความรู้ที่เห็นว่าจำเป็นต้องงานพิพิธภัณฑ์ให้กับ ชาวพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นต่างๆ หน่วยงานด้านหน้าที่นี้ไม่พ้นกับภารกิจนี้ คือ กระทรวงวัฒนธรรม

กระทรวงวัฒนธรรม เป็นหน่วยงานโดยตรงของรัฐที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับงานพิพิธภัณฑ์ โดยเจ้าภาพที่รับผิดชอบงานพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ คือ **กรมศิลปากร** นอกเหนือจากการบริหารจัดการ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ 46 แห่งทั่วประเทศแล้ว กรมศิลปากรยังมีส่วนงานเผยแพร่ความรู้ด้านพิพิธภัณฑ์ ผ่านกิจกรรมโครงการต่างๆ ของตนเอง อาทิ การอบรมให้ความรู้ด้านการทำทะเบียน การสงวนรักษาและอนุรักษ์ โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ โดยสำนักพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติภาคต่างๆ โครงการถวายความรู้แด่พระสังฆาธิการในการดูแลทรัพย์สินทางศิลปวัฒนธรรมของชาติ โครงการอาสาสมัครท้องถิ่นในการดูแลรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรม(อส. มส.) และการพิมพ์เผยแพร่หนังสือ อาทิ พิพิธภัณฑ์สาร (ราย 3 เดือน) คู่มือพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น (2547)

แม้กรมศิลปากรมิได้มีพันธกิจโดยตรงในการสนับสนุนงบประมาณในการจัดตั้ง หรือบริหารงาน พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น แต่ยังคงเห็นว่าเจ้าหน้าที่ของกรมศิลปากรเข้าไปมีส่วนผลักดันหรือช่วยเหลืองานพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ในกรณีที่พิพิธภัณฑ์ที่ตั้งอยู่ในเขตโบราณสถาน แหล่งโบราณคดี หรือมีโบราณวัตถุขึ้นสำคัญ ซึ่งอาจพิจารณาว่ามีความสำคัญต่องานโบราณคดีและถือเป็นสมบัติของชาติ เจ้าหน้าที่ของกรมศิลปากรอาจจะเข้าไปดูแลในส่วนงานสำรวจขุดค้น ทำทะเบียน หรือให้ความรู้ในเรื่องจัดแสดง ยกตัวอย่างการเข้าไปช่วยเหลือการขุดค้นแหล่งโบราณคดีและจัดแสดงของเจ้าหน้าที่กรมศิลปากรที่พิพิธภัณฑ์ก่อนประวัติศาสตร์วัดป่าพระสวาย จังหวัดบุรีรัมย์ พิพิธภัณฑ์แหล่งโบราณคดีบ้านก้านเหลือง จังหวัดอุบลราชธานี เป็นต้น ทั้งนี้หลังจากผ่านพ้นงานขึ้นดังกล่าวไปแล้ว ชุมชนที่อยู่ในแหล่งโบราณคดีจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในการดูแลและบริหารจัดการ พิพิธภัณฑ์ต่อไป

นอกจากนี้ลักษณะของการเข้าไปช่วยเหลือการจัดทำพิพิธภัณฑ์ให้กับชุมชนนั้น ยังมีองค์การการศึกษา อย่างเช่น มหาวิทยาลัยที่มีการเรียนการสอนด้านพิพิธภัณฑ์วิทยา หรือศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง เหตุผลสำคัญประการหนึ่งคือ เป็นการฝึกภาคสนามสำหรับนักศึกษา และพิพิธภัณฑ์ดังกล่าวมีข้าวของหรือเป็นประเภทพิพิธภัณฑ์ที่สาขาวิชานั้นสนใจเป็นพิเศษ ยกตัวอย่าง การเข้าไปช่วยเหลือขุดค้นทางด้านโบราณคดี ที่พิพิธภัณฑ์สถานชุมชนโป่งมะนาว จังหวัดลพบุรี ในปี พ.ศ. 2544 ของคณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร นำโดย อ.สุรพล นาถะพินธุ และนักศึกษาของคณะโบราณคดี หรือการเข้าไปช่วยจัดตั้งพิพิธภัณฑ์บ้านก้อดสวรรค์ทันใจ และพิพิธภัณฑ์วัดบ้านนาชาวสามัคคี จ.น่าน โดย โครงการโบราณคดีชุมชน คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดย อ.สายันต์ ไพรชาญจิตร และนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในช่วงปี

2546 หรือการร่วมมือระหว่างชาวของในกิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ กับสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล ในการก่อตั้งศูนย์การเรียนรู้ฟื้นฟูภาษา-วัฒนธรรมของ เมื่อปี 2547

มูลนิธิลีก-ประไพ วิริยะพันธุ์ ถือได้ว่าเป็นอีกหนึ่งองค์กรหัวหอกที่เข้าไปบุกเบิกงานพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นดังที่กล่าวถึงข้างต้น นำโดยรศ.ศรีศักร วัลลิโภดม และคุณวลัยลักษณ์ ทรงศิริ ลักษณะการทำงานของมูลนิธิต่อ คือ ต้องการสนับสนุนองค์กรและชุมชนในการจัดสร้างพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ภายใต้แนวคิดที่ต้องการให้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นแสดงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น เน้นให้เห็นสภาพการเปลี่ยนแปลง และตระหนักรู้อนาคตของท้องถิ่นของตนเอง โดยคนท้องถิ่นเป็นผู้บริหารดูแลรับผิดชอบ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นที่ทางมูลนิธิลีก-ประไพ วิริยะพันธุ์ เข้าไปร่วมช่วยเหลือสนับสนุน อาทิ พิพิธภัณฑ์วัดม่วง จ.ราชบุรี พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นวัดศรีสุทธาวาส จ.เชียงราย พิพิธภัณฑ์บ้านเขายี่สาร จ.สมุทรสงคราม พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นจันเสน จ.นครสวรรค์ พิพิธภัณฑ์ชุมชนหนองขาว จ.กาญจนบุรี พิพิธภัณฑ์หนังใหญ่ วัดชนอน จ.ราชบุรี

อย่างไรก็ดี ปัจจุบันงานพัฒนาเชิงช่วยเหลือในการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ของมูลนิธิลีก-ประไพ วิริยะพันธุ์ เริ่มลดน้อยลง โดยทางมูลนิธิหันไปให้ความสำคัญกับการเข้าไปให้ความรู้แก่คนในชุมชนในการเก็บข้อมูลและเรียบเรียงเอกสารเรื่องราวของท้องถิ่น การเขียนประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ฝึกและสร้างนักวิจัยชาวบ้าน ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เนื่องจากมีแนวคิดหลักว่า งานดังกล่าวเป็นรากฐานสำคัญที่จะทำให้คนในท้องถิ่นรู้จักตนเองมากขึ้น และยังนำไปใช้ในการจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ได้ต่อไป ผลลัพธ์หนึ่งจากโครงการดังกล่าว คือ หนังสือหลายเล่มที่พิมพ์ออกมา ที่ถ่ายทอดความรู้และตัวตนของคนท้องถิ่นด้วยคนท้องถิ่นเอง อาทิ "เสียงสะท้อนจากหมู่บ้านประมงอำเภอบัตตानी" "เราคือปอเนาะ" "ผีกับพุทธ ศาสนาและความเชื่อในสังคมด่านซ้าย" คุลยภาพทางจิตวิญญาณของชาวบ้านในลุ่มน้ำหมัน" และ "การตุ๋น ผีตาโชน สุนัขสนามวันบุญหลวง"²

ดังที่ได้กล่าวตั้งแต่แรกว่า ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เป็นอีกหนึ่งหน่วยงานแรกๆ ที่เข้ามามีส่วนทำให้ผู้คนและสังคมหันมาสนใจพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ด้วยการร่วมกับมหาวิทยาลัยศิลปากร และมูลนิธิลีก-ประไพ วิริยะพันธุ์ ช่วยเหลือชุมชนในการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์วัดม่วง จ.ราชบุรี พิพิธภัณฑ์เขายี่สาร จ.สมุทรสงคราม และพิพิธภัณฑ์จันเสน จ.นครสวรรค์ การสนับสนุนความรู้เชิงวิชาการแก่ชาวพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธรกลับมาเข้มข้นอีกครั้ง เมื่อทางศูนย์ฯ ริเริ่มโครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในปี พ.ศ. 2546 เริ่มต้นการจัดสัมมนาตามภูมิภาคต่างๆ แลกเปลี่ยนความรู้กันระหว่างนักวิชาการและชาวพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นโดยตรง จากนั้นส่งนักวิจัยภาคสนามลงไปเก็บข้อมูลและทำงานพัฒนาพิพิธภัณฑ์กับชาวบ้าน เป็นกรณีศึกษา 3 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑ์วัดโหลหินหลวง จ.ลำปาง พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดท่าพูด จ.นครปฐม และพิพิธภัณฑ์หนังใหญ่ วัดบ้านดอน จ.ระยอง รวมไปถึงการจัดทำฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นออนไลน์ (www.sac.or.th/museumdatabase) ที่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นทั่วประเทศในแง่มุมต่างๆ และเป็นช่องทางในเผยแพร่ความรู้ด้านพิพิธภัณฑ์ผ่านอินเทอร์เน็ตเผยแพร่สู่สังคมวงกว้าง นอกจากนี้ยังจัดทำ "จุลสารก้าวไปด้วยกัน" เผยแพร่ข่าวสารข้อมูลที่เป็นประโยชน์ แจกจ่ายให้กับชาวพิพิธภัณฑ์และผู้สนใจ

² <http://www.lek-prapai.org/> [accessed 20071106]

การพยายามเพิ่มคุณค่าและมูลค่าให้กับพิพิธภัณฑ์

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ(สวช.) เป็นหน่วยงานที่ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2522 เมื่อแรกสถาปนาอยู่ในสังกัด กระทรวงศึกษาธิการ ต่อมาเมื่อมีการปฏิรูประบบราชการและรัฐบาลได้สถาปนากระทรวงวัฒนธรรมขึ้นอีกครั้ง เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2545 จึงย้ายมาสังกัดกระทรวงวัฒนธรรม

เครือข่ายสำคัญของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ที่รับนโยบายและงบประมาณสนับสนุนในการส่งเสริมงานพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นคือ สภาวัฒนธรรมจังหวัด อำเภอ ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด อำเภอ ที่มีจำนวนทั้งหมด 1,256 แห่ง³ ทั่วประเทศ ระยะ 4-5 ปีที่ผ่านมา โครงการสำคัญที่จัดทำขึ้นโดย สวช. ผ่านการปฏิบัติการของสภาวัฒนธรรมจังหวัด อาทิ โครงการภูมิบ้านภูมิเมือง ปี พ.ศ. 2548 เป็นการจัดทำคลังข้อมูล วัฒนธรรมวิถีชุมชนใน 5 สาขา คือ มหปารัฐ ศิลปะการแสดง ช่างฝีมือพื้นบ้าน ประเพณี พิธีกรรม และความรู้ เกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล เริ่มต้นด้วยทาง สวช. อบรมวิธีการเก็บข้อมูล จากนั้นสนับสนุนเงินงบประมาณจำนวนหนึ่งให้สภาวัฒนธรรมจังหวัด นำไปจัดเก็บข้อมูลภูมิหลังภูมิปัญญาดังกล่าวในรูปของรายงาน ภาพถ่าย เสียง และภาพเคลื่อนไหว

มีพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นอย่างน้อย 2 แห่ง ที่เป็นแหล่งความรู้และภูมิปัญญา และถูกคัดเลือกเพื่อจะเก็บข้อมูลต่างๆ จากโครงการนี้คือ พิพิธภัณฑ์หนังใหญ่วัดชันดอน จังหวัดระยอง และพิพิธภัณฑ์หนังใหญ่วัดชนอน จังหวัดราชบุรี แม้โครงการนี้ไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องโดยตรงกับงานพิพิธภัณฑ์ แต่อย่างน้อยการเข้าไปเก็บข้อมูล และนำข้อมูลที่บ้านทักไว้ในรูปแบบต่างๆ กลับคืนสู่พิพิธภัณฑ์ ในขณะที่พิพิธภัณฑ์นั้นอาจยังไม่เคยบันทึกภูมิปัญญาของตัวเองไว้อย่างเป็นระบบ ข้อมูลดังกล่าวอาจจะประโยชน์ต่อไปทั้งในแง่การจัดแสดง หรือการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ในวงกว้างได้ต่อไป

ด้วยที่มักมองกันว่าวัฒนธรรม "ขาย" ได้ ล่าสุด ปี พ.ศ. 2549 - 2550 สวช. ริเริ่ม โครงการบ่มเพาะ วิสาหกิจด้านวัฒนธรรม เป็นโครงการที่สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ร่วมกับสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) สนับสนุนผู้ประกอบการธุรกิจทางวัฒนธรรม ให้สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมในเชิงธุรกิจ แต่ยังทรงคุณค่าและเอกลักษณ์ไว้ได้ พิพิธภัณฑ์ที่ถูกเลือกเข้าในโครงการคือ พิพิธภัณฑ์ผ้าปาด้า จังหวัดเชียงใหม่ พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านจำทวี จังหวัดพิษณุโลก และพิพิธภัณฑ์หนังตะลุงสุชาติ ทรัพย์สิน จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยโครงการดังกล่าว จะจัดทำแผนบ่มเพาะทางธุรกิจให้กับบรรดาพิพิธภัณฑ์ที่เข้าโครงการ และจัดให้มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น ด้านการตลาด การผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการจัดการด้านต่างๆ มาทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาในการสนับสนุน ให้คำแนะนำ และเป็นที่ปรึกษาตลอดโครงการ จะสังเกตเห็นว่าพิพิธภัณฑ์ที่ได้รับคัดเลือกเข้าร่วมโครงการ เป็นพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นที่มีชื่อเสียงและมีการบริหารงาน

³ กระทรวงวัฒนธรรม. กระทรวงวัฒนธรรม 2549. กรุงเทพฯ: กลุ่มประชาสัมพันธ์ สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม, 2549: 67.

ที่ค่อนข้างจะอยู่ได้ด้วยตัวของตัวเองอยู่แล้ว ความสำเร็จหรือความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นที่เข้าร่วมโครงการ ยังไม่ได้เห็นเป็นรูปธรรมในขณะนี้ คงจะต้องดูผลลัพธ์ที่ได้กันต่อไป

อีกโครงการหนึ่งของกระทรวงวัฒนธรรม ที่เคยริเริ่มไว้ในปี พ.ศ. 2547 และถูกนำมาปิดฝุ่นอีกครั้งในปี พ.ศ. 2549 และนำเสนอให้เป็นวาระแห่งชาติคือ ศูนย์บูรณาการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชน โดยเปลี่ยนชื่อเป็น **"โครงการบูรณาการวัฒนธรรมสายใยชุมชน"** เป็นการพยายามมองการพัฒนาชุมชนอย่างรอบด้าน ทั้งในมิติของเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม วิธีการดำเนินงานของโครงการนี้คือ ให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเป็นพี่เลี้ยงสนับสนุนชุมชนท้องถิ่นด้านวิชาการและการทำกิจกรรม โดยมีองค์การบริหารส่วนตำบลและชาวบ้านเป็นกลไกสำคัญในการบริหารจัดการ

โครงการบูรณาการวัฒนธรรมสายใยชุมชน มีองค์ประกอบสำคัญ 6 ส่วน คือ การจัดตั้งพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านเป็นหนึ่งในส่วนประกอบทั้งหมดของโครงการ ที่มีทั้ง คลังสมองท้องถิ่น กลุ่มถ่ายทอดการเรียนรู้ทางวัฒนธรรม แหล่งพัฒนาคุณภาพชีวิต เด็ก เยาวชน และประชาชน ลานดนตรี กีฬา การละเล่นพื้นบ้าน จำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน ศูนย์สารสนเทศ และห้องสมุดชุมชน แนวคิดในการจัดทำศูนย์บูรณาการวัฒนธรรมสายใยชุมชน ดังกล่าวจะเป็นเรื่องดี หากแต่วิถีวัฒนธรรมแต่ละชุมชนไม่เหมือนกัน สูตรสำเร็จรูปอาจเหมาะสมเฉพาะกับบางชุมชนที่มีปัจจัยและความพร้อมที่สอดคล้องกับรูปแบบของโครงการ เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่ง ศูนย์บูรณาการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชน พยายามจัดตั้งได้ทั้งหมด 635 ศูนย์ แต่ปัจจุบันมีศูนย์ที่ยังเปิดให้บริการอยู่เพียง 375 ศูนย์ ส่วนอีก 260 ศูนย์ เป็นศูนย์ที่มีสภาพเสื่อมโทรม เนื่องจากขาดผู้ดูแลและคนบริหารจัดการ⁴

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นที่อยู่ภายใต้ศูนย์บูรณาการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชน มีทั้งพิพิธภัณฑ์ที่สร้างขึ้นใหม่และศูนย์บูรณาการฯ เข้าไปสนับสนุนพิพิธภัณฑ์ที่มีอยู่แล้ว อาทิ พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดลำพญา จังหวัดนครปฐม พิพิธภัณฑ์ไทยวัดบ้านทราย จังหวัดลพบุรี พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านและมิดดาบ วัดบ้านโคกสนธิ์ พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดต้นแก้ว จังหวัดลำพูน พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านเมืองไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ด้วยคุณค่าของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นที่สามารถดึงความทรงจำในอดีตของคนในชุมชนออกมา แล้วใช้กิจกรรมงานพิพิธภัณฑ์ทำให้ความทรงจำกลับมามีชีวิต พร้อมๆ กับการร่วมคิดร่วมทำของคนในชุมชน นอกจากพิพิธภัณฑ์ที่กลายเป็นรูปธรรมให้เห็นแล้ว ความเข้มแข็ง ความน่าอยู่ของชุมชนเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ย้อนกลับมาให้ประโยชน์แก่ชุมชนเองด้วย โครงการปฏิบัติการชุมชนน่าอยู่ ของมูลนิธิชุมชนไท ถือเป็นโครงการหนึ่งที่นำเอาพิพิธภัณฑ์มาเป็นเครื่องมือหนึ่งในการสร้างชุมชนให้เข้มแข็งและน่าอยู่ พิพิธภัณฑ์หลายแห่งส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากการจุดประกายของโครงการปฏิบัติการชุมชนน่าอยู่ อาทิ พิพิธภัณฑ์บ้านขุนจำนงจันารักษ์ ตลาดสามชุก สุพรรณบุรี บางชุมชนที่มีพิพิธภัณฑ์อยู่แล้ว หากแต่โครงการใช้พิพิธภัณฑ์นั้นมาเป็นสื่อกลางในการทำชุมชนให้น่าอยู่ อาทิ พิพิธภัณฑ์วัดหลวง จ.แพร่ พิพิธภัณฑ์วัดเกตการาม จ.เชียงใหม่ เป็นต้น

⁴ จดหมายข่าวกระทรวงวัฒนธรรม ปีที่ 2 ฉบับที่ 6 วันที่ 16 มีนาคม 2550.

ปรากฏการณ์งานพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น “บูม” ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ภายหลังที่รัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 ระบุให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น นอกเหนือไปจากการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งสร้างพิพิธภัณฑ์ใหม่ด้วยงบประมาณของตนเองขึ้น อาทิ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตต่างๆ พิพิธภัณฑ์เมืองตามจังหวัดต่างๆ เช่น พิพิธภัณฑ์เมืองอุดรธานี โฮงมูนมั่งเมืองขอนแก่น พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ และพิพิธภัณฑ์หรือศูนย์วัฒนธรรมประจำตำบลที่สร้างโดยองค์กรบริหารส่วนตำบล การสร้างพิพิธภัณฑ์ขึ้นมาใหม่นี้ใช้เงินลงทุนจำนวนมาก บางแห่งอยู่รอด บางแห่งขาดคนเหลียวแลทั้งคนทำและคนดู เป็นตัวอย่างให้เห็นถึงการขาดความรู้ ความเข้าใจที่ต่อแท ทำให้พิพิธภัณฑ์หลายแห่งล้มเหลวในแง่การบริหารงาน การดูแลรักษา และการทำพิพิธภัณฑ์ยั่งยืน

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นที่ก่อตั้งโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งอยู่รอดและยั่งยืน แต่ก็มีอีกหลายแห่งที่ไม่ประสบความสำเร็จ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ถือเป็นกรณีศึกษาที่น่าสนใจ การก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ถูกหยิบยกเข้ามาและมติของที่ประชุมสภากรุงเทพมหานคร ในการประชุมสามัญที่ 2 ประจำปีพุทธศักราช 2544 ให้ความเห็นชอบดำเนินการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครในแต่ละเขตปกครอง โดยได้มอบหมายให้ฝ่ายพัฒนาเยาวชน 2 กองสันทนากการ สำนักสวัสดิการสังคม (ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นสำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว) เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการจัดทำโครงการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ตลอดจนการจัดสรรงบประมาณประจำปี 2546-2550 จัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร จำนวน 50 แห่ง ใน 50 เขต

สำนักงานเขตเป็นผู้รับผิดชอบพิจารณาสถานที่ตั้ง โดยอยู่บนเงื่อนไขที่ว่า ควรมีเอกลักษณ์ มีความโดดเด่นที่จะดึงดูดความสนใจของผู้มาเยี่ยมชม และเจ้าของพื้นที่ยินยอมให้เข้าไปใช้พื้นที่เป็นนั้น โดยดำเนินการใน 2 ลักษณะคือ การจัดตั้งพิพิธภัณฑ์แห่งใหม่ หรือเข้าไปปรับปรุงและบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ที่มีอยู่แล้วตามโรงเรียน หน่วยงานราชการ หรือในวัด ตั้งเป้าว่าจะทำครบทั้ง 50 เขต ภายในปี 2550

วิธีการทำงานของการจัดทำพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร คือ ให้บริษัทเอกชนเข้ามารับเหมาจัดทำพิพิธภัณฑ์แบบเบ็ดเสร็จ เริ่มตั้งแต่ การเก็บข้อมูล สร้างเนื้อหารูปแบบการนำเสนอ ปรับปรุงภูมิทัศน์ จนเป็นพิพิธภัณฑ์ และการจัดทำคู่มือนำชม บริษัทที่เข้ามาทำ อาทิ บริษัท เฟรนด์ส ฟอรั ฟามิลี่ จำกัด บริษัท แอ็คซิด ดิจิตอล จำกัด

โดยในปี 2546 เริ่มสร้างพิพิธภัณฑ์นำร่อง จำนวน 4 แห่ง ได้แก่

1. พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ตั้งอยู่ที่โรงเรียนสุวรรณารามวิทยาคม
2. พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตสัมพันธวงศ์ ตั้งอยู่ที่วัดไตรมิตรวิทยาราม
3. พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตบางรัก ตั้งที่พิพิธภัณฑ์ชาวบางกอก
4. พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตบางขุนเทียน ตั้งอยู่ที่โรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์

ต่อมาในปี 2547 ได้ดำเนินการจัดสร้างเพิ่มอีก 23 เขต อย่างไรก็ดี ปัจจุบันการจัดตั้งพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร ได้ยุติโครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑท์เพิ่มเติมไปแล้ว จึงจัดตั้งได้เพียง 27 เขตเท่านั้น

ปัญหาประการหนึ่งของการจัดทำพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นของกรุงเทพมหานครคือ กระบวนการให้คนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และการบริหารจัดการ ซึ่งขั้นตอนดังกล่าวถูกนำเข้ามาใช้ ในช่วงเกือบจะปลายสุดของกระบวนการ เสี่ยงครหาของคนท้องถิ่นถึงที่ทางของตนเองในพิพิธภัณฑท์จึงเกิดขึ้น เมื่อครั้งการประชุมนำเสนอแนวทางการจัดแสดงพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2547 โดยบริษัท เฟรนด์ ฟอรั่ แฟมิลี่ จำกัด ณ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร สะท้อนถึงเรื่องการขาดการชี้แจง ทำความเข้าใจกับคนในพื้นที่ของผู้รับผิดชอบโครงการจัดทำพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร อาทิ

"กทม. สรุปเรื่องที่ตั้ง ทำไมไม่ถามคนหนองแขม แล้วเชิญมาทำไม"

"บริษัทฯ ไม่ถามชุมชน ชุมชนไม่เคยรู้เลยว่างบประมาณเท่าไร จะทำอะไรต่อไป ขั้นตอนการทำงานเป็นอย่างไร คณะกรรมการไม่ทราบเรื่องเลย"

"คนท้องถิ่นต้องมีส่วนร่วม รัฐให้งบมา เรามาคิดกันเองก็ได้ ประสานงานให้มีคณะทำงาน คนหนองแขมต้องรู้"⁵

ปัญหาที่ตามมา หลังจากสร้างพิพิธภัณฑท์เสร็จคือ การบริหารจัดการที่ไม่มีระบบรองรับที่ให้พิพิธภัณฑท์อยู่ได้ด้วยตัวเอง ไม่ว่าจะด้วยสาเหตุการวางแผนกระบวนการทำงานตั้งแต่ต้น ที่มุ่งใช้งบประมาณเพื่อจัดจ้างทำพิพิธภัณฑท์มากกว่าการให้ความสำคัญต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของคนท้องถิ่น ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงการบริหารจัดการและดูแลพิพิธภัณฑท์ต่อไปโดยชุมชนท้องถิ่น ปัจจุบันกรุงเทพมหานครต้องจ่ายเงินจัดจ้างลูกจ้างเพื่อมาดูแลพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นแต่ละแห่ง ซึ่งเปิดให้ชมอยู่แบบไร้ชีวิตชีวา ขาดกิจกรรมที่จะทำให้พิพิธภัณฑท์มีชีวิต เพราะไม่ได้เชื่อมโยงกับคนในท้องถิ่นที่รายรอบตัวพิพิธภัณฑท์

การส่งเสริมและช่วยเหลือกิจกรรมด้านวัฒนธรรม โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑท์ จึงมิใช่เพียงการสร้างพิพิธภัณฑท์ขึ้นมาใหม่ หากแต่การสนับสนุนพิพิธภัณฑท์ที่มีอยู่แล้ว เป็นสิ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ น่าจะหันมาให้ความสนใจมากขึ้น อย่างไรก็ดีในรอบ 4-5 ปีที่ผ่านมาการช่วยเหลือพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เริ่มมีให้เห็นในรูปแบบต่างๆ บ้างแล้ว อาทิพิพิธภัณฑท์พื้นบ้านจันทวี จ.พิษณุโลก ได้รับการช่วยเหลือในการช่วยจัดจ้างเจ้าหน้าที่ดูแลให้กับทางพิพิธภัณฑท์ และส่งเสริมให้โรงเรียนในสังกัดเข้าชมพิพิธภัณฑท์ โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะเป็นผู้จ่ายค่าเข้าชมแทน หรือเทศบาลเมืองน่าน ช่วยเหลือเงินงบประมาณในการจัดพิมพ์หนังสือประชาสัมพันธ์งานนิทรรศการให้กับหอศิลป์น่าน จ.น่าน

⁵ สรินยา คำเมือง, "ข้อสังเกตเกี่ยวกับพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร" จุลสารก้าวไปด้วยกัน 1: 2 (มกราคม-มีนาคม) 2548

นานาเครือข่ายพิพิธภัณฑ

เมื่อมองย้อนกลับไปที่สิ่งที่เรียกว่าปรากฏการณ์เครือข่ายพิพิธภัณฑในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ถ้าคำว่า "เครือข่าย" หมายถึง การร่วมเป็นพันธมิตร การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน การช่วยเหลือสนับสนุนกันในด้านต่างๆ เหล่านี้ล้วนแต่มีประจักษ์พยานของกิจกรรมการทำเครือข่ายให้เห็นอยู่จำนวนไม่น้อย และพบว่าพิพิธภัณฑหนึ่งแห่งอยู่ในเครือข่ายที่สร้างโดยองค์กรหรือหน่วยงานใดๆ เกิน 1 เครือข่ายเป็นอย่างน้อย ข้อสังเกตหนึ่งที่ง่ายที่สุดคือ ป้ายโครงการ หรือเครือข่ายที่ปักไว้คู่กับป้ายชื่อนำพิพิธภัณฑ เป็นสัญลักษณ์ที่ทำให้รู้ว่า ใครหรือองค์กรใดเข้ามาสนับสนุน หรือสร้างเครือข่ายกับพิพิธภัณฑเหล่านี้ ที่พบเห็นบ่อยคือ ศูนย์วัฒนธรรมไทยสายใยชุมชน ศูนย์วัฒนธรรมประจำตำบล/อำเภอ/จังหวัด และเครือข่ายหอวัฒนธรรมนิทัศน์ของสวช.

กิจกรรมอีกประเภทหนึ่งที่หน่วยงานของรัฐที่ส่งเสริมและสนับสนุนความรู้ด้านพิพิธภัณฑนิยมกระทำกัน และอาจถือได้ว่าเป็นกิจกรรมหนึ่งในการสร้างเครือข่ายคือ การประชุม สัมมนา เสวนา ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เริ่มโครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑท้องถิ่นในปี 2546 จนถึงปัจจุบัน จัดสัมมนาตามภูมิภาคไป 5 ครั้ง จัดประชุมเชิงปฏิบัติการไป 3 ครั้ง จัดการประชุมนานาชาติด้วยพิพิธภัณฑกับชุมชน 1 ครั้ง และบทเรียนจากสมิธโซเนียน 1 ครั้ง หรือแม้กระทั่งส่งจุลสารพิพิธภัณฑ "ก้าวไปด้วย" ให้กับชาวพิพิธภัณฑที่ศูนย์ฯ รู้จัก และมีรายชื่ออยู่ กิจกรรมดังกล่าวทั้งหมดนับเป็นการทำความรู้จัก แลกเปลี่ยนประสบการณ์ พบปะ พูดคุย ส่งข่าวถามสารทุกข์สุกดิบระหว่างกัน เป็นการสร้างเครือข่ายแบบหนึ่ง

กิจกรรมคล้ายๆ กันนี้ ยังกระทำโดยหน่วยงานน้องใหม่อย่างสถาบันพิพิธภัณฑการเรียนรู้ (สพร.) เป็น 1 ใน 7 หน่วยงานที่อยู่ภายใต้สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (สบร.) จัดตั้งขึ้นในสมัยของรัฐบาลทักษิณ ชินวัตร ตามประกาศคณะกรรมการบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2547 มีบทบาทในการสนับสนุนและร่วมมือเป็นเครือข่ายกับพิพิธภัณฑอื่นๆ ด้วยเช่นกัน มีการสร้างกลุ่มงานสร้างและพัฒนาเครือข่ายขึ้นโดยตรง จัดสัมมนาตามภาคต่างๆ เพื่อทำความรู้จักกับพิพิธภัณฑต่างๆ ออกหนังสือทำเนียบเครือข่ายพิพิธภัณฑ และสำหรับตัวพิพิธภัณฑการเรียนรู้หรือที่เปลี่ยนชื่อเป็น "มิวเซียมสยาม" ก็จัดตั้งโครงการพันธมิตรพิพิธภัณฑ เป็นการสรรหาเครือข่ายและอาสาสมัครที่จะเข้าร่วมทำงานกับพิพิธภัณฑการเรียนรู้ ถือเป็นอีกวงของเครือข่าย

อย่างไรก็ดี ทั้งสององค์กรที่กล่าวข้างต้น ต่างเน้นย้ำว่า ตนไม่ประสงค์ที่จะสร้างเครือข่ายเพื่อครอบงำทางความคิด หรือสั่งการใดๆ หากแต่ต้องการสร้างเวทีใหม่ๆ ให้ชาวพิพิธภัณฑแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน สนับสนุนให้พิพิธภัณฑต่างๆ มีเอกลักษณ์เป็นของตน

นอกจากนี้ยังพบอีกว่าอย่างน้อย 2 จังหวัดที่มีเครือข่ายทางพิพิธภัณฑที่ดูจะมีกิจกรรมสม่ำเสมอ เคลื่อนไหวและเข้มแข็ง คือ ชมรมเพื่อนพิพิธภัณฑจังหวัดนครปฐม ภายใต้การนำของพิพิธภัณฑหุ่นขี้ผึ้งไทย และชมรมอนุรักษ์โบราณวัตถุสถานและสิ่งแวดล้อม จังหวัดลพบุรี กิจกรรมที่ทำ อาทิ การทัศนศึกษาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑต่างๆ หรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดงานวัฒนธรรมหรือประเพณีสำคัญในจังหวัด เป็นต้น

ตามภูมิภาคต่างๆ พบว่ายังมีมหาวิทยาลัย และสถาบันทางการศึกษาที่รวบรวมและสะสมความรู้และสามารถเผยแพร่ความรู้ด้านพิพิธภัณฑท์ให้กับพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นใกล้เคียงได้ตามกำลังที่มี ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นสถานศึกษาที่มีศูนย์ศิลปวัฒนธรรม หรือพิพิธภัณฑท์เป็นของตัวเอง และมีพันธกิจที่เผยแพร่ความรู้และช่วยเหลือให้คำปรึกษาแก่พิพิธภัณฑท์ที่อยู่ในพื้นที่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อาทิ โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑท์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หอวัฒนธรรมอุบลนิต์สัน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ภาคเหนือ อาทิ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ภาคใต้ อาทิ สถาบันทักษิณคดี สถาบันวัฒนธรรมศึกษาถลางวัฒนา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี สถาบันการศึกษาเหล่านั้นนับว่าเป็นแม่ข่ายใกล้ชิดในท้องถิ่นที่ได้เข้าไปช่วยเหลือ แลกเปลี่ยน เรียนรู้ กับพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นในพื้นที่ของตน

วงการพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นในประเทศไทยมีความเคลื่อนไหวไม่ได้หยุดนิ่งมาตลอด 10 ปีที่ผ่านมา เป็นปกติธรรมดาที่บางช่วงตื่นตัวบางเวลากลับเซา หน่วยงานที่เข้ามาเกี่ยวข้องในปริมนทลของพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นก็มีหลากหลายหน้าตา ทั้งภาครัฐ อาทิ กรมศิลปากร สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร ภาคเอกชน อาทิ มูลนิธิชมขุนไท มูลนิธิเล็ก-ประไพ วิริยะพันธุ์ รวมไปถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคนในชุมชนซึ่งเป็นเจ้าของวัฒนธรรม อย่างไรก็ตาม นอกเหนือจากชุมชนเจ้าของพิพิธภัณฑท์ที่สัมพันธ์โดยตรงกับองค์ต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ไม่ได้หมายความว่าการทำงานในรูปแบบต่างๆ ของแต่ละองค์กรแยกส่วนออกจากกันโดยสิ้นเชิง ระหว่างองค์กรต่างๆ บางแห่งเอง ก็มีการหยิบยืม แลกเปลี่ยนข้อมูล วิธีการทำงาน อย่างไม่เป็นทางการ เพราะไม่ว่าอย่างไร เป้าหมายสูงสุดของทุกภาคส่วนก็น่าจะคล้ายกัน คือ ต้องการให้พิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นเกิดขึ้นและมีชีวิตอยู่อย่างยั่งยืน เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับคนในชุมชนและสังคม

บทที่ 4

รายงานการสำรวจพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในประเทศไทย

(สิงหาคม 2547 – มิถุนายน 2550)

บทที่ 4

รายงานการสำรวจพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นในประเทศไทย

(สิงหาคม 2547 – มิถุนายน 2550)

ตลอดระยะเวลาการดำเนินงานโครงการระยะที่ 2 ระหว่างเดือนสิงหาคม 2547-มิถุนายน 2550 คณะผู้วิจัยเดินทางสำรวจพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นทั่วประเทศ รวมทั้งสิ้น 146 แห่ง เป็นพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นในภาคเหนือ 42 แห่ง ภาคกลางและตะวันตก 36 แห่ง ภาคอีสาน 41 แห่ง ภาคตะวันออก 2 แห่ง และภาคใต้ 25 แห่ง

ข้อมูลพื้นฐานที่เก็บรวบรวมไว้ในฐานข้อมูลพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น ได้แก่ ที่ตั้ง ประวัติ ความเป็นมา ลักษณะของวัตถุสิ่งของที่สะสม เรื่องราวที่น่าสนใจ การบริหารจัดการ ปัญหาอุปสรรคที่เผชิญ บุคคล องค์กร หรือเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑสถานแต่ละแห่ง ในที่นี้ขอนำเสนอรายงานการสำรวจโดยสังเขป ประกอบด้วย ข้อมูลเบื้องต้นของพิพิธภัณฑสถานแต่ละแห่งที่ได้สำรวจ และภาพของแต่ละพิพิธภัณฑสถาน โดยจำแนกตามภูมิภาคและการเดินทางแต่ละครั้ง การเดินทางสำรวจ และพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นที่ได้ไปสำรวจในแต่ละภูมิภาคคือ ภาคเหนือ ภาคกลาง-ตะวันตก ภาคอีสานหรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก และภาคใต้ มีดังต่อไปนี้

สำรวจพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นในภาคเหนือ

9 – 15 สิงหาคม 2547 คณะผู้วิจัยเดินทางไปสำรวจและเก็บข้อมูลพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ และเชียงราย รวม 9 แห่ง ดังต่อไปนี้ พิพิธภัณฑสถานในจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานวัดเกตการาม พิพิธภัณฑสถานชาวเขา พิพิธภัณฑสถานหมู่บ้านชาวเขาดอยปุย พิพิธภัณฑสถานวัดร่องเมิง บ้านร้อยอันพันอย่าง และพิพิธภัณฑสถานตุ๊กตาเชียงใหม่ พิพิธภัณฑสถานในจังหวัดเชียงราย ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานบ้านผื่น หอผื่น และพิพิธภัณฑสถานผ้าทอล้านนา เชียงแสน ข้อมูลเบื้องต้นของพิพิธภัณฑสถานที่ได้สำรวจทั้ง 10 แห่ง โดยสังเขปมีดังนี้

พิพิธภัณฑสถานวัดเกตการาม ตำบลวัดเกต อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

วัดเกตการามเป็นวัดเก่าแก่ตั้งอยู่ในย่านชุมชนการค้าที่สำคัญของเมืองเชียงใหม่ อาคารของพิพิธภัณฑสถานแห่งนี้เดิมเป็น "โฮงตุ้เจ้าหลวง" หรือกุฏิของอดีตเจ้าอาวาส ท่านพระครูชัยศีลวิมล โดยมีคุณลุงจรินทร์ เบน เป็นหัวหน้าหัวแรงในการก่อตั้งร่วมกับทางวัด คณะกรรมการวัด และคณะศรัทธาชาวบ้านย่านวัดเกตการาม เปิดให้เข้าชมครั้งแรกเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2542 นอกจากนี้ลุงจรินทร์ยังทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลพิพิธภัณฑสถานและคอยต้อนรับผู้ที่เข้ามาชมด้วย ภายในพิพิธภัณฑสถานจัดแสดงข้าวของหลากหลายประเภท ทั้งโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ข้าวของเครื่องใช้ที่เกี่ยวข้องกับวัดและพุทธศาสนา อาทิ พระพุทธรูป พระพิมพ์ ตาลปัตร ผ้าห่อคัมภีร์ ข้าวของเครื่องใช้ในครัวเรือนของคนในอดีตที่ปัจจุบันเลิกใช้แล้ว เครื่องสังฆภัณฑ์โบราณ เครื่องดนตรีล้านนา แผ่นเสียงเก่า ฯลฯ

พิพิธภัณฑ์ชาวเขา ถนนโชตนา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

พิพิธภัณฑ์ชาวเขาแห่งนี้เดิมเป็นส่วนหนึ่งของสถาบันวิจัยชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม หลังการปฏิรูประบบราชการได้โอนย้ายไปอยู่ในสังกัดกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ อาคารพิพิธภัณฑ์เป็นอาคาร 4 ชั้น ทรง 9 เหลี่ยม ตั้งอยู่ในบริเวณสวนหลวง ร.9 สร้างเสร็จเมื่อปี พ.ศ. 2542 ภายในจัดแสดงวัตถุสิ่งของที่ใช้ในชีวิตประจำวันและเรื่องราวเกี่ยวกับชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย จัดจำแนกไว้เป็นหมวดหมู่ อาทิ เครื่องมือเครื่องใช้ทางการเกษตร อาวุธ เครื่องแต่งกายของใช้ในพิธีกรรม เครื่องดนตรี รวมไปถึงเรื่องราวเกี่ยวกับโครงการพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาของหน่วยราชการและพระราชกรณียกิจเกี่ยวกับการพัฒนานบนพื้นที่สูง

หอฝิ่น อุทยานสามเหลี่ยมทองคำ ตำบลเวียง อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

หอฝิ่น อุทยานสามเหลี่ยมทองคำเป็นหนึ่งในโครงการของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง เป็นพิพิธภัณฑ์ที่สร้างขึ้นเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับ “ฝิ่น” พืชที่มีความเกี่ยวพันอย่างแน่นแฟ้นกับพื้นที่บริเวณชายแดนรอยต่อระหว่างภาคเหนือของไทยกับพม่าที่เรียกว่า “สามเหลี่ยมทองคำ” ในฐานะที่เคยเป็นเส้นทางของการค้ายาเสพติดในอดีต อาคารพิพิธภัณฑ์ตั้งอยู่บริเวณเนินเขาขนาดย่อม เป็นอาคารคอนกรีตสูง 2 ชั้น เชื่อมโยงกับอุโมงค์ที่เจาะทะลุเนินเขาเพื่อใช้เป็นพื้นที่จัดแสดง เนื้อหาในทรรศการที่นำเสนอเป็นเรื่องราวของฝิ่นหลากหลายแง่มุม ตั้งแต่ธรรมชาติวิทยาของฝิ่น ประวัติความเป็นมาของการใช้ฝิ่นตั้งแต่ยุคโบราณ 5000 ปีก่อน จนกระทั่งถึงยุคปัจจุบัน ประกอบกับการจัดแสดงอุปกรณ์การสูบฝิ่น การขายฝิ่น ภาพยนตร์ วิดีทัศน์ เรื่องราวเกี่ยวกับฝิ่นและยาเสพติดจากหลายประเทศทั่วโลก เปิดให้บริการเมื่อปลายปี พ.ศ.2546

พิพิธภัณฑ์บ้านฝิ่น ถนนสายริมโขง ตำบลเวียง อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

พิพิธภัณฑ์บ้านฝิ่นริเริ่มก่อตั้งและดำเนินงานโดยคุณพัชร ศรีมัธยมกุล เริ่มต้นจากการเปิดร้านค้าขายของที่ระลึกและของเก่าแก่ๆ กับที่ตั้งบ้านฝิ่นในปัจจุบัน ช่วงประมาณปี พ.ศ.2533 คุณพัชรริเริ่มที่จะตระหนักว่าของที่ขายอยู่ในร้านกำลังจะหมดไปเพราะมีชาวต่างชาติมาซื้อไปมาก จึงเริ่มคิดที่จะทำพิพิธภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์ของเก่า โดยเลือกเก็บชิ้นเด่นๆ เอาไว้ไม่ขายและตระเวนหามาสะสมเพิ่มเติม ตั้งใจจะทำพิพิธภัณฑ์ฝิ่นเพราะสามเหลี่ยมทองคำผูกพันกับฝิ่น หลังจากศึกษาค้นคว้าเรื่องราวเกี่ยวกับฝิ่นมาระยะหนึ่ง จึงได้จัดตั้งพิพิธภัณฑ์ขึ้นมานำเสนอเป็นเรื่องราวของฝิ่นและสามเหลี่ยมทองคำ ตั้งแต่ลักษณะกายภาพของพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ การเดินทางของฝิ่นเข้าสู่สามเหลี่ยมทองคำ จัดแสดงสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ เกี่ยวกับฝิ่น เช่น เครื่องมือกรีดฝิ่น อุปกรณ์สูบฝิ่น ลูกเบ็งที่ใช้ชั่งน้ำหนักฝิ่น

พิพิธภัณฑ์ผ้าทอล้านนาเชียงแสน ตำบลเวียง อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

พิพิธภัณฑ์แห่งนี้อยู่ภายในบริเวณวัดพระธาตุผาเงา บนเนินเขาตอยคำ บ้านสบคำ ตำบลเวียง อำเภอเชียงแสน ริมฝั่งแม่น้ำโขงด้านทิศตะวันตก ห่างจากสามเหลี่ยมทองคำประมาณ 15 กิโลเมตร ก่อตั้งขึ้นโดยการนำของพระครูไพศาลพัฒนากิตติ และคณะศรัทธาทั้งหลายซึ่งเล็งเห็นความสำคัญของผ้าทอล้านนาพื้นเมืองของเชียงแสน เปิดให้เข้าชมเมื่อวันที่ 29 มีนาคม พ.ศ.2539 เพื่ออนุรักษ์ผ้าทอโบราณไว้ให้เยาวชนได้ศึกษา ส่งเสริม

การทอผ้าแบบโบราณซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของล้านนาเชียงใหม่ที่สืบทอดกันมา สิ่งของที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ผ้า
ทอล้านนา เชียงแสน ได้แก่ ผ้าปักพระเวศสันดร ผ้าทอลวดลายแบบต่างๆ เช่น ผ้าลายน้ำไหล ผ้าลายดอก
ผักแว่น ผ้าลายขวางคำแดง ก็ทอผ้าที่ใช้ในสมัยโบราณเป็นก็ทอมือ 4 ไม้ ที่นอนของชาวไทยวน “ตุง” เครื่องใช้ใน
พิธีกรรมทางศาสนา ฯลฯ

ศูนย์วัฒนธรรมไทลื้อ บ้านศรีดอนชัย ตำบลศรีดอนชัย อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

ศูนย์วัฒนธรรมไทลื้อ บ้านศรีดอนชัย ตั้งอยู่ในบริเวณวัดศรีดอนชัย เป็นเรือนไทลื้อที่สร้างขึ้นใหม่ตาม
แบบเรือนโบราณ เป็นการอนุรักษ์รูปแบบเรือนไทลื้อไว้เป็นอนุสรณ์ เพิ่งสร้างเสร็จเมื่อปี พ.ศ.2546 ขณะนี้ยัง
ไม่ได้ดำเนินการจัดทำเป็นพิพิธภัณฑ์อย่างเป็นทางการ แต่ใช้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมทางวัฒนธรรมในบาง
วาระโอกาส โดยมีวัดเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงดำเนินการ เช่น งานฉลองห่อหมก งานลอยกระทง การแสดงแสงสีเสียง
ขนาดย่อมเกี่ยวกับความเป็นมาและวัฒนธรรมประเพณีของชาวไทลื้อบ้านศรีดอนชัย ดำเนินการโดยกลุ่ม
เยาวชนร่วมกับกลุ่มผู้สูงอายุ และกลุ่มแม่บ้านซึ่งส่วนใหญ่จะรวมกลุ่มกันทอผ้าพื้นเมืองไทลื้อ บ้านศรีดอนชัย
เป็นหมู่บ้านหนึ่งในอำเภอเชียงของที่มีชื่อเสียงในเรื่องการทอผ้าแบบไทลื้อ

พิพิธภัณฑ์วัดร่องเมิง ตำบลหนองแห้ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

ก่อตั้งเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2527 โดยพระครูโกวิทธรรมโสภณ เจ้าอาวาสวัดร่องเมิง ท่านเล็งเห็นคุณค่า
ของเก่าของโบราณมาตั้งแต่เป็นสามเณรและได้เริ่มเก็บสะสมสิ่งของเครื่องใช้ ศาสนวัตถุ พระพุทธรูปโบราณ
ศิลปวัตถุอันเกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาช้านานและมีคุณค่าแต่ถูกละเลยไม่ได้รับการดูแลรักษา
บางอย่างก็สูญหายไปแล้ว จึงตั้งใจว่าจะอนุรักษ์ไว้ให้คนรุ่นหลังได้รู้จักชีวิตความเป็นอยู่ของคนสมัยก่อน วัตถุ
สิ่งของที่มีอยู่ล้วนได้มาจากการบริจาคหรือถวายให้วัดเพื่อจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ นอกจากโบราณวัตถุและ
เครื่องมือเครื่องใช้พื้นบ้าน ยังมีร่องเท้าก็อบกับ อายุ 100 กว่าปี เอกสารโบราณ เช่น ใบขับชีล่อ ทะเบียนสมรส
สัญญาซื้อขายทาส พ.ศ.2431 ใบรับเงินบริจาคของราชการปี พ.ศ.2485 หนังสือพิมพ์สมัยสงครามโลก ปี
พ.ศ.2488

พิพิธภัณฑ์หมู่บ้านชาวเขา บ้านดอยปุย ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ก่อตั้งขึ้นในปี 2527 โดยคุณยิ่งยศ หวางวนวัฒน์ ซึ่งเป็นคนม้งและเป็นพ่อหลวงบ้านดอยปุยในขณะนั้น
โดยใช้ทุนทรัพย์ส่วนตัวและปลูกสร้างในที่ดินของตนเอง เนื่องจากเห็นว่าม้งนักท่องเที่ยวเข้ามาซื้อของเก่าจ๋าพวก
เครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันของคนม้ง เก่งว่ารุ่นลูกหลานจะไม่ได้เห็นอีกต่อไป จึงเริ่มสะสมข้าวของต่างๆ
ด้วยการรับบริจาคจากชาวบ้านและใช้เงินส่วนตัวซื้อหา มาอาคารพิพิธภัณฑ์มี 3 หลัง ตั้งอยู่บนเนินเขาเล็กๆ ใน
หมู่บ้านเป็นกระท่อมไม้ไผ่มาจาก จัดแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวเขากลุ่มต่างๆ ในประเทศไทย ด้วย
รูปถ่ายและแผ่นป้ายคำบรรยาย จัดแสดงสิ่งของประเภทต่างๆ เช่น เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย เครื่องใช้ไม้สอยใน
บ้าน เครื่องจักสาน อุปกรณ์ที่ใช้ในการปลูก/กรีดยีน หน้าไม้ เครื่องมือทำการเกษตร เครื่องดนตรี หลังหนึ่งจัดเป็น
บ้านตัวอย่างแสดงวิถีชีวิตชาวม้ง มีส่วนแท่นบูชา ครวไฟ และห้องนอน

บ้านร้อยอันพันอย่าง ตำบลหางแก้ว อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

เป็นพิพิธภัณฑ์เอกชน ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2538 โดยคุณชรวัย สุนทร อดีตข้าราชการครู ซึ่งได้เก็บรวบรวมงานไม้แกะสลักจากช่างฝีมือเยี่ยมในจังหวัดเชียงใหม่ไว้เป็นจำนวนมากและพยายามที่จะหาทางสนับสนุนส่งเสริมอาชีพช่างแกะสลักไม้ โดยการหางานให้ช่างและรับซื้อผลงานมาเก็บรักษาไว้ โดยเริ่มสะสมมาเกือบ 20 ปี บางส่วนก็จะขายต่อ บางส่วนก็จัดแสดงไว้ให้คนมาชม อาคารพิพิธภัณฑ์ชั้นล่างเป็นสำนักงานและห้องแสดงสินค้า เป็นชั้นงานไม้แกะสลักลวดลายวิจิตรหลากหลายรูปแบบ พื้นที่ชั้นบนจัดแสดงชิ้นงานไม้แกะสลักร่วมกับโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุแบบล้านนา เพื่ออนุรักษ์งานศิลปกรรมและเผยแพร่ผลงานของช่างล้านนา

พิพิธภัณฑ์ตุ๊กตา ตำบลมะขามหลวง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

พิพิธภัณฑ์แห่งนี้จัดตั้งขึ้นเมื่อปี 2529 โดยคุณยุธนา บุญประคอง ผู้ซึ่งสืบทอดงานฝีมือทำตุ๊กตา และกิจการโรงงานทำตุ๊กตาต่อจากคุณแม่คือ คุณเยาวภา บุญประคอง อาคารพิพิธภัณฑ์เป็นบ้านไม้ทรงไทยล้านนา ชั้นล่างทั้งหมดเป็นพิพิธภัณฑ์จัดแสดงตุ๊กตาแบบต่างๆ ที่คุณยุธนาได้สะสมไว้ รวมไปถึงตุ๊กตาต้นแบบต่างๆ ที่มีผู้สั่งทำทั้งจากในประเทศและต่างประเทศ เป็นงานฝีมือที่ประณีตงดงาม เน้นเครื่องแต่งกายให้เหมือนจริงให้มากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการปักเลื่อม ดิ้นเงินดิ้นทอง การใช้ผ้าลูกไม้หลากสีสัน ตุ๊กตาที่จัดแสดงไว้ก็มีหลากหลายรูปแบบ ชุดที่โดดเด่นอย่างเช่น ตุ๊กตาไทยชุดไข่นวมเกียรติ ชุดชาวเขาเผ่าต่างๆ ชุดการละเล่นของเด็กไทย ชุดตุ๊กตาประจำชาติต่างๆ

30 ตุลาคม 2548 สํารวจและเก็บข้อมูลพิพิธภัณฑ์วัดสันกำแพงปลา จังหวัดเชียงใหม่

ศูนย์วัฒนธรรมไทยจีน วัดสันกำแพงปลา อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

ก่อตั้งขึ้นโดยพระอธิการอดิศักดิ์ ปุณฺทวโร เจ้าอาวาสวัดสันกำแพงปลา แล้วเสร็จในปี 2537 โดยเป็นอาคารไม้ 2 ชั้นแบบไทจีน ชั้นบนเป็นไม้ซึ่งได้จากบ้านเก่าที่ได้รับบริจาคมา สร้างและออกแบบเพื่อเป็นพิพิธภัณฑ์โดยเฉพาะ วัตถุประสงค์ก็เพื่อจัดแสดงและเก็บรักษาศิลปวัตถุของชาวไทยจีนให้คงอยู่ การจัดแสดงชั้นบนเป็นการจำลองชีวิตของชาวไทยจีนในอดีต อาทิ ห้องนอน ห้องครัวไฟ ห้องพระ ส่วนชั้นล่างจัดแสดงเครื่องแต่งกายของชาวไทยจีน และนิทรรศการประวัติความเป็นมาของเมืองสันกำแพง ชีวิตของผู้คนในสันกำแพง ของดีของอำเภอสันกำแพง

13 พฤศจิกายน 2548 สํารวจและเก็บข้อมูลพิพิธภัณฑ์มูเซอดำ อำเภอเมือง จังหวัดตาก

พิพิธภัณฑ์มูเซอดำ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

พิพิธภัณฑ์มูเซอดำตั้งอยู่ใกล้กับตลาดชาวเขาตอมูเซอ ระหว่างหลักกิโลเมตรที่ 28 - 29 ริมทางหลวงหมายเลข 105 (ตาก - แม่สอด) ตำบลด่านแม่ละเมา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก พิพิธภัณฑ์แห่งนี้อยู่ในความดูแลของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นอาคารชั้นเดียวทรง 8 เหลี่ยม ภายในมีผู้จัดแสดงข้าวของเครื่องใช้ของชาวมูเซอจัดเป็นหมวดหมู่ ได้แก่ เครื่องใช้ในครัวเรือน เครื่องมือดักสัตว์ เสื้อผ้า เครื่องประดับ เครื่องดนตรี บนผนังอาคารนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิต

โครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ระยะที่ 2: จัดทำฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

ประเพณี พิธีกรรมของชาวมูเซอคำ ด้านนอกอาคารพิพิธภัณฑ์มีบ้านหลังหนึ่งติดป้ายว่า "ภูมิปัญญาชนเผ่าบ้านไร่ตะมูเซอคำ" ด้านข้างมีอาคารอีกหลังหนึ่งชื่อว่า "เส้นสายลายปัก" ภายในแสดงผ้าและลายปักของชาวม้ง

15 - 17 พฤศจิกายน 2548 สัมรวจและเก็บข้อมูลพิพิธภัณฑ์วัดพระธาตุจอมปิง จังหวัดลำปาง

พิพิธภัณฑ์วัดพระธาตุจอมปิง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง

วัดพระธาตุจอมปิงเป็นวัดเก่าแก่ ตามตำนานกล่าวว่าสร้างขึ้นในสมัยพระนางจามเทวี พระบรมธาตุมีลักษณะคล้ายพระธาตุหริภุญไชย ภายในโบสถ์ปรากฏเงาของพระธาตุเป็นที่เลื่องลือถึงความน่าอัศจรรย์ใจ พิพิธภัณฑ์วัดพระธาตุจอมปิง ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2544 เป็นอาคารชั้นเดียว ภายในอาคารมีตู้กระจกขนาดใหญ่ จัดแสดงวัตถุสิ่งของหลากหลายชนิดรวมอยู่ในตู้เดียวโดยให้ผู้ชมเดินชมได้โดยรอบ วัตถุสิ่งของที่จัดแสดง ได้แก่ โบราณวัตถุที่ขุดพบภายในบริเวณวัด อาทิ ชิ้นส่วนโครงกระดูก กำไล ปลอกแขน ตะขอสำริด ลูกบิดหิน ลูกบิดแก้ว วัตถุสิ่งของอื่นๆ ได้แก่ พระพุทธรูป ตะกรุด ผ้ายันต์ ลูกประคำ เหรียญสตางค์ กล้องสุบยาดินเหนียว รูป 12 นักชัตร ทำจากสำริด เปลือกหอย ฯลฯ ด้านนอกอาคารมีเรือนแถวทอดยาวตลอดทางเดิน ภายในจัดแสดงเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน เครื่องมือทอผ้า เครื่องมือทำครัว เครื่องมือดักสัตว์ และเครื่องดนตรี

พิพิธภัณฑ์วัดพระธาตุเสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

วัดพระธาตุเสด็จเป็นวัดสำคัญวัดหนึ่งในจังหวัดลำปาง มีพุทธสถานที่สำคัญคือ องค์พระธาตุเสด็จ ซึ่งเป็นเจดีย์บรรจุพระบรมธาตุของพระพุทธเจ้า นอกจากนี้มีวิหารใหญ่ เรียกว่า "วิหารกลาง" ประดิษฐานพระพุทธรูปสำริดปางลีลาองค์ใหญ่มีพุทธลักษณะงดงามนามว่า "หลวงพ่อบ้าบุญชาติ" วิหารหลวง เรียกว่าวิหารจามเทวี และวิหารพระพุทธ สำหรับพิพิธภัณฑ์นั้นเป็นอาคารก่ออิฐถือปูนชั้นเดียว ภายในจัดแสดงข้าวของของวัดและของที่ชาวบ้านถวายวัด อาทิ พระพุทธรูป พระพิมพ์ ตู้พระธรรม จองเบิ่ง(อาสนะ) ยอดพระธาตุเจดีย์ กลองล้านนา ธนบัตร เหรียญกษาปณ์ เป็นต้น เช่นเดียวกับพิพิธภัณฑ์ในวัดหลาย ๆ แห่ง ที่ข้าวของที่จัดแสดงภายในเป็นเพียงแต่เอาของมาตั้งวางไว้ ของบางอย่างวางสุ่มรวมกัน ไม่มีการจัดหมวดหมู่ หรือคำอธิบายวัตถุแต่อย่างใด

พิพิธภัณฑ์วัดพระธาตุลำปางหลวง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง

วัดพระธาตุลำปางหลวง เป็นวัดคู่เมืองลำปาง และถือว่าเป็นวัดไม้เก่าแก่ที่สมบูรณ์ที่สุดของประเทศ มีคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรมอย่างยิ่ง การวางผังวัดยึดคติความเชื่อในจักรวาลทางพุทธศาสนา สิ่งก่อสร้างที่สำคัญในวัด ได้แก่ วิหารหลวง วิหารพระพุทธ วิหารน้ำแต้ม หอพระพุทธรูป หอพระธาตุโขง พิพิธภัณฑ์วัดพระธาตุลำปางหลวง มีอาคารที่จัดแสดงข้าวของสำคัญของวัดทั้งหมด 3 หลัง หลังแรกจัดแสดงงานสถาปัตยกรรมไม้แกะสลัก เครื่องไม้จำหลัก เป็นต้น อาคารหลังที่สองจัดแสดง พระพุทธรูป เครื่องเงิน ภาชนะดินเผา เป็นต้น และอาคารที่สามคือหอพระแก้ว จัดแสดง พระพุทธรูป เครื่องทองเหลือง เครื่องเงิน กล้องสุบยาดินเผา เครื่องลายคราม เป้ง เป็นต้น

23 - 28 ธันวาคม 2548 สํารวจและเก็บข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในจังหวัดน่าน รวม 15 แห่ง ได้แก่ อนุสรณ์สถานภุญชัยศรี ศูนย์วัฒนธรรมชาวเขา บ้านสันเจริญ พิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดหนองบัว หอศิลป์ปริมณาน หอศิลป์พิงพุกษ์ ศูนย์วัฒนธรรมชาวเขา บ้านสองแคว ศูนย์ส่งเสริมอาชีพและหัตถกรรม บ้านกลางพัฒนา พิพิธภัณฑ์เฮือนบ้านสวกแสนชื่น พิพิธภัณฑ์ตงปู่ พิพิธภัณฑ์เครื่องหีบอ้อยโบราณ พิพิธภัณฑ์วัดบ้านนาชาวสามัคคี พิพิธภัณฑ์บ้านก้อดสวรรค์ทันใจ พิพิธภัณฑ์พระพุทธรูปไม้และแหล่งเรียนรู้ วัดน้ำล้อม พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ น่าน และคุ้มเจ้าราชบุตร (หมอกฟ้า ณ น่าน)

อนุสรณ์สถานภุญชัยศรี อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน

อนุสรณ์สถานภุญชัยศรีตั้งอยู่บนเนินเขา ภายในบ้านน้ำรีพัฒนา ก่อตั้งโดยกลุ่มประชาชนชาวลัวะ มั้งในพื้นที่จังหวัดน่าน อบต.ขุนน่าน หน่วยงานราชการในจังหวัดน่าน และสหายพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยที่เคยเคลื่อนไหวในพื้นที่จังหวัดน่านมาก่อน เพื่อเป็นการเปิดพื้นที่ขึ้นในทางประวัติศาสตร์ให้กับผู้ที่เข้าร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย การจัดแสดงประกอบด้วยอาคาร 2 หลัง ได้แก่ อาคารประวัติศาสตร์ประชาชน ที่จารึกรายชื่อสหายผู้เสียสละ และนิทรรศการว่าด้วยประวัติศาสตร์ความเป็นมาของฐานที่มั่นจังหวัดน่าน การปกครองในฐานที่มั่น และการสิ้นสุดของฐานที่มั่นจังหวัดน่าน และอาคารพิพิธภัณฑ์ชาติพันธุ์ม้ง-ลัวะ ที่จัดแสดงประวัติศาสตร์ ชีวิตวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ม้ง-ลัวะ

ศูนย์วัฒนธรรมชาวเขา บ้านสันเจริญ อำเภอท่าองผา จังหวัดน่าน

บ้านสันเจริญ เป็นหมู่บ้านกลุ่มชาติพันธุ์เมี่ยน หรือเย้า ศูนย์วัฒนธรรมชาวเขา บ้านสันเจริญ ก่อตั้งขึ้นโดยศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัดน่าน ภายในบริเวณศูนย์วัฒนธรรมชาวเขา ประกอบไปด้วยหมู่อาคารหลัก ๆ จำนวน 3 หลัง ได้แก่ อาคารพิพิธภัณฑ์ ร้านจำหน่ายอาหาร ร้านจำหน่ายหัตถกรรม และบ้านตัวอย่าง อย่างไรก็ตามก็ตีสภาพร้านค้าจำหน่ายอาหารหรือหัตถกรรม เป็นเพียงแต่อาคารว่างเปล่าที่ดูเหมือนไม่ได้ถูกใช้งานมานาน ส่วนอาคารพิพิธภัณฑ์ ภายในจัดแสดงข้าวของต่าง ๆ พร้อมคำเรียกชื่อในภาษาเมี่ยน อาทิ ด่างตน(แก้อัน่ง) สะโล่ว(น้ำเต้า) ติวจ้าน(แก้วเหล้า) ฟันจิวปุ่น(ครกตำพริก) เป็นต้น

พิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดหนองบัว อำเภอท่าองผา จังหวัดน่าน

วัดหนองบัวเป็นวัดเก่าแก่ประจำหมู่บ้านหนองบัว จิตรกรรมฝาผนังงวิหารวัดหนองบัวนับเป็นจิตรกรรมที่มีคุณค่าทางด้านศิลปกรรมและวรรณกรรมมาก มีหลักฐานว่าวาดขึ้นในรัชสมัยของรัชกาลที่ 4 โดยช่างชาวพวนจากลาว โดยเป็นภาพเกี่ยวกับเรื่องจันทราชาดก และภาพพุทธประวัติ ประชากรส่วนใหญ่ของบ้านหนองบัวส่วนใหญ่สืบเชื้อสายไทลื้อมาจากเมืองลำ แคว้นสิบสองปันนา ประเทศจีน ยังคงสืบทอดประเพณีต่าง ๆ ของไทลื้อไว้ อาทิ ประเพณีเลี้ยงเทวดาหลวงหรือเจ้าหลวงเมืองลำ พิพิธภัณฑ์ชุมชนหนองบัว ตั้งอยู่ในวัดหนองบัว เป็นเรือนไทลื้ออายุร้อยกว่าปี โดยจำลองภาพชีวิตของชาวไทลื้อ ผ่านข้าวของที่จัดแสดงบนเรือน ทั้งกระท่อผ้า และครกตำข้าวที่อยู่ใต้ถุน ส่วนบนเรือนแบ่งเป็นห้องนอน ครัวไฟ และส่วนจัดแสดงเครื่องมือทำมาหากินประจำวัน เครื่องจักสาน เป็นต้น

หอศิลป์ริมน่าน อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

หอศิลป์ริมน่าน ดำเนินงานโดยภาคเอกชน คือคุณวินัย ปราบริปู ศิลปินชาวน่านที่สร้างสรรค์งานศิลปะ ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในแวดวงศิลปะ หลังจากสำเร็จเรียน สังคมประสบการณ์ทำงานด้านศิลปะ มาหลายสิบปี จึงได้หันกลับมาสร้างหอศิลป์ที่บ้านเกิดของตน หวังที่จะถ่ายทอดความงามของศิลปะให้แก่ผู้คน และเยาวชนของจังหวัดน่าน โดยการจัดแสดงแบ่ง 2 ส่วนหลัก คือชั้นบนจัดแสดงนิทรรศการถาวร ที่แสดงผลงานศิลปะและงานสะสมของคุณวินัย ปราบริปู ส่วนชั้นล่าง เป็นนิทรรศการหมุนเวียน นำผลงานของศิลปินแขนงต่างๆ มาหมุนเวียนจัดแสดง โดยในปีที่ผ่านมา เป็นนิทรรศการความประทับใจกับภาพเสมือนจริง

หอศิลป์พิงพุกษ์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

ก่อตั้งขึ้นโดยคุณสุรเดช กาละเสน ศิลปินชาวน่าน ที่ไม่เคยผ่านการร่ำเรียนด้านศิลปะโดยตรงจากสถาบันการศึกษาใด แต่อาศัยความรักด้านศิลปะพร้อมกับการฝึกฝนด้วยตนเอง นอกเหนือจากงานประจำในโรงพยาบาลจังหวัดน่าน คุณสุรเดชได้อุทิศเวลาให้กับงานศิลปะอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะงานวาดภาพจิตรกรรมฝาผนังให้กับวัดมิ่งเมือง ในจังหวัดน่าน อย่างไรก็ตามคุณสุรเดชได้เสียชีวิตลงกะทันหันก่อนจะเปิดหอศิลป์ที่ตนก่อร่างไว้ ปัจจุบันคุณโสภา กาละเสน ภรรยาจึงพยายามสานงานต่อจากคุณสุรเดช ภายในหอศิลป์พิงพุกษ์ นอกเหนือการจัดแสดงผลงานภาพวาดของคุณสุรเดชแล้ว เพื่อเป็นการระลึกถึงผู้ก่อตั้งหอศิลป์แห่งนี้มีการจัดมุมโต๊ะทำงานและอุปกรณ์วาดภาพของคุณสุรเดชด้วย

ศูนย์วัฒนธรรมชาวเขา บ้านสองแคว อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

ศูนย์วัฒนธรรมชาวเขา บ้านสองแคว คล้ายกับศูนย์วัฒนธรรมชาวเขаб้านสันเจริญ คือก่อตั้งขึ้นในช่วงเวลาไล่เลี่ยกัน โดยศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัดน่าน โดยภายในบริเวณศูนย์วัฒนธรรมชาวเขาบ้านสองแคว ซึ่งประชากรส่วนใหญ่เป็นเผ่าม้ง ประกอบไปด้วยหมู่อาคารหลักๆ จำนวน 3 หลังเช่นกัน ได้แก่ อาคารพิพิธภัณฑ์ ร้านจำหน่ายอาหาร ร้านจำหน่ายหัตถกรรม และบ้านตัวอย่างเผ่าม้ง สภาพโดยรวมก็ไม่ต่างจากศูนย์วัฒนธรรมชาวเขาบ้านสันเจริญ คืออยู่ในสภาพร้าง ขาดการดูแล เนื่องจากขาดการวางแผนมาตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง เป็นเพียงการเข้ามาสร้างอาคารให้โดยรัฐ แต่ขาดการวางแผนการดำเนินงาน และกิจกรรมที่จะสร้างความต่อเนื่องให้กับศูนย์ฯ

ศูนย์ส่งเสริมอาชีพและหัตถกรรม บ้านกลางพัฒนา อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

บ้านกลางพัฒนาเป็นหมู่บ้านที่ทางจังหวัดส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งหนึ่งของจังหวัดน่าน ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวเมี่ยน ศูนย์ส่งเสริมอาชีพและหัตถกรรมบ้านกลางพัฒนา เกิดขึ้นด้วยงบประมาณของศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาและงบจากผู้ว่า CEO ภายในประกอบไปด้วยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์สาธิตผลิตภัณฑ์การทำเครื่องเงินของกลุ่มแม่บ้าน ร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ อาคารพิพิธภัณฑ์ และบ้านตัวอย่างชนเผ่าเมี่ยน โดยการจัดแสดงภายในอาคารพิพิธภัณฑ์มีเจ้าหน้าที่จากพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ น่าน เข้ามาช่วยจัดและให้คำปรึกษา โดยจัดแสดงภาพถ่ายสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ได้เสด็จมายังบ้านกลางพัฒนา แขนงผ้าของหมู่บ้าน เครื่องมือเครื่องใช้ของเผ่าเมี่ยน การแต่งกาย ลายผ้าปัก เป็นต้น

พิพิธภัณฑ์เฮือนบ้านสวกแสนชื่น อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

เตาโบราณบ้านบ่อสวก เป็นแหล่งผลิตเครื่องปั้นดินเผาที่สำคัญในอดีตของเมืองน่าน การค้นพบเตาโบราณ ภายในบ้านของจำสืบทริมน์ส ตีคำ เป็นปฐมบทเริ่มต้นของการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ เมื่ออาจารย์สายันต์ ไพรชาญจิตร อาจารย์จากคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เข้ามาช่วยขุดค้นและได้นำนักศึกษาเข้ามาทำงานในชุมชนภายใต้โครงการโบราณคดีชุมชน ก่อให้เกิดพิพิธภัณฑ์เฮือนบ้านสวกแสนชื่นขึ้นขึ้น พร้อมกับความร่วมมือร่วมใจของชาวบ้านบ่อสวก โดยอาคารจัดแสดงเป็นเรือนพื้นดินบ้านบ่อสวก ขึ้นบนประกอบด้วย นิทรรศการว่าด้วยเตาโบราณและเครื่องปั้นดินเผาโบราณบ้านบ่อสวก ตัวอย่างภาชนะดินเผาที่ขุดพบ วัตถุทางวัฒนธรรมที่แสดงถึงวิถีชีวิตบ้านบ่อสวก เครื่องมือเครื่องใช้ภายในบ้าน และเครื่องมือทำมาหากิน เป็นต้น

พิพิธภัณฑ์ดงปู่ฮ่อ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

เป็นหมู่อาคารชั้นเดียวขนาดใหญ่ที่ก่อสร้างใกล้เคียงกับเตาโบราณดงปู่ฮ่อ โดยงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน ประกอบไปด้วยพื้นที่โล่งจัดนิทรรศการว่าด้วยเรื่อง การร่วมขุดค้นเตาปู่ฮ่อเมื่อปี 2547 โดยชาวบ้านบ่อสวก ละอ่อนปั้นดินสีงานศิลปะบ้านสวก ของดีบ้านสวก บ้านสวกพัฒนา นอกจากนี้ยังมีห้องสมุดเพื่องาน และห้องประวัติศาสตร์ แต่ปัญหาของที่นี่คือขาดผู้ดูแล อาคารอยู่ในสภาพค่อนข้างร้าง ห้องต่าง ๆ ถูกปิด ทางเลือกเพียงอย่างเดียวของผู้มาเยือนคือ การเดินไปชมเตาโบราณปู่ฮ่อ และศาลปู่ฮ่อ ที่อยู่ด้านข้างของอาคารพิพิธภัณฑ์

พิพิธภัณฑ์เครื่องหีบอ้อยโบราณ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

ก่อสร้างขึ้นโดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน เป็นอาคารชั้นเดียวไม่มีผนัง เป็นอาคารเปิดโล่ง พื้นที่ส่วนหนึ่งจัดแสดงเครื่องหีบอ้อยโบราณ โดยมีภาพวาดประกอบการทำงานของเครื่องหีบอ้อย โดยในอดีตบ้านป่าคำมีอาชีพปลูกอ้อยเพื่อมาเคี่ยวน้ำตาล เครื่องมือในการผลิตน้ำตาลอ้อยที่สำคัญคือเครื่องหีบ หรือที่ภาษาเหนือเรียกว่า "ฮีด" สำหรับคั้นน้ำอ้อย ลักษณะเป็นไม้กลมสามท่อนตักเรียงชิดกัน ส่วนบนของท่อนกลางมีคานยื่นออกไป เมื่อจะใช้งานจะใช้ควายเทียมคานนี้ เพื่อให้ไม้สามท่อนหมุนบดอ้อย เมื่อได้น้ำอ้อยแล้วจึงไปเคี่ยวและปั่นเป็นก้อนต่อไป

พิพิธภัณฑ์วัดบ้านนาชาวสามัคคี อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

ชุมชนบ้านนาชาวเป็นชุมชนดั้งเดิมมีหลักฐานทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ที่เป็นโบราณสถานและโบราณวัตถุสมัยโบราณจำนวนมากและมีวัดนาชาวเป็นศูนย์กลางทางวัฒนธรรมของชุมชน พิพิธภัณฑ์วัดบ้านนาชาวสามัคคีกำเนิดขึ้นจากโครงการโบราณคดีชุมชน ของอาจารย์สายันต์ ไพรชาญจิตร โดยเข้าไปส่งเสริมให้ชาวบ้านตระหนักถึงมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน โดยชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการบริจาควัสดุก่อสร้าง และเครื่องมือเครื่องใช้ วัตถุโบราณ สำหรับจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ พิพิธภัณฑ์ตั้งอยู่ในวัดบ้านนาชาวเป็นอาคารไม้ชั้นเดียว ภายในจัดแสดงวัตถุทางศาสนา พระพุทธรูปไม้ คัมภีร์ใบลาน หีบพระธรรม เครื่องไม้เครื่องใช้ในการทำนา เครื่องครัว เครื่องมือทอผ้า และเครื่องมือจับสัตว์

พิพิธภัณฑ์บ้านก้อดสวรรค์หัวใจ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

ชุมชนบ้านก้อดสวรรค์ เป็นชุมชนใหม่ที่เพิ่งแยกตัวออกไปจากชุมชนบ้านนาข้าว ยังไม่มีศูนย์กลางทางวัฒนธรรมชุมชนที่แน่นอน เพิ่งจะมีการตั้งอารามบ้านก้อดเป็นศูนย์กลางทางศาสนาเมื่อ พ.ศ. 2548 เช่นเดียวกับ พิพิธภัณฑ์วัดบ้านนาข้าวสามัคคี พิพิธภัณฑ์แห่งนี้เกิดขึ้นจากการเข้าไปทำงานของอาจารย์ลายนต์ ไพธัญจิตร ในงานโบราณคดีชุมชน ร่วมกับนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยมีชาวบ้านในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการก่อสร้าง บริจาคสิ่งของเครื่องใช้แก่พิพิธภัณฑ์ พิพิธภัณฑ์ตั้งอยู่ในอารามบ้านก้อด ภายในจัดแสดงเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ เครื่องมือทำนา เครื่องมือจับสัตว์ เครื่องมือทอผ้า ตะเกียง จาน ชาม เป็นต้น

พิพิธภัณฑ์พระพุทธรูปไม้และแหล่งเรียนรู้ชุมชน วัดน้ำล้อม อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

วัดน้ำล้อมเป็นวัดเก่าแก่ของจังหวัดน่าน ไม่มีหลักฐานชี้ชัดว่าสร้างมาตั้งแต่สมัยใด พิพิธภัณฑ์พระพุทธรูปไม้เกิดขึ้นจากการที่ชุมชนทำโครงการเข้าไปเสนอขอเงินจาก โครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ซึ่งเป็นโครงการของรัฐบาลที่เปิดกว้าง โดยต้องการพัฒนาศักยภาพของประชาชนให้มีความพร้อมในกระบวนการสร้างสรรค์ความคิด และนำไปสู่แนวทางปฏิบัติในด้านการดำรงชีวิตและมีอาชีพสุจริต โดยทางชุมชนได้ดัดแปลงศาลาพิทักษ์ไทยของวัดชั้นบนจัดแสดงพระพุทธรูปไม้ ซึ่งเป็นสมบัติของวัด จำนวนกว่า 200 องค์ พร้อมวัตถุเกี่ยวเนื่องศาสนา อาทิ คัมภีร์ใบลาน นีปพระธรรม ปราสาทจำลอง เป็นต้น

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ น่าน อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ น่าน ตั้งอยู่ภายในบริเวณคุ้มของอดีตเจ้าผู้ครองนครน่าน อาคารพิพิธภัณฑ์เดิมเป็นหอคำ โดยกรมศิลปากรได้รับมอบตัวอาคารสำหรับจัดตั้งพิพิธภัณฑ์เมื่อปี 2517 ภายในจัดแสดงเชิงประวัติศาสตร์ ศิลปะ โบราณคดี และชาติพันธุ์วิทยา โดยแบ่งการจัดแสดงออกเป็นสองส่วน คือ ห้องจัดแสดงชั้นบนเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ศิลปะ และโบราณคดี ส่วนชั้นล่างจัดแสดงเรื่องราวของชาติพันธุ์ของชาวไทยพื้นเมืองภาคเหนือ และกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดน่าน

คุ้มเจ้าราชบุตร(หมอกฟ้า ณ น่าน) อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2409 เพื่อเป็นคุ้มของเจ้าน้อยมหาพรหม ณ น่าน ต่อมาเมื่อได้รับสถาปนาเป็นมหาอำมาตย์โท และนายพลตรีเจ้ามหาพรหมสุรธาดา เจ้าผู้ครองนครน่านองค์ที่ 64 จึงยกคุ้มนี้ให้บุตรชายคือ เจ้าประพันธุ์พงศ์ (เจ้าน้อยหมอกฟ้า ณ น่าน) และให้เลื่อนเป็นเจ้าราชบุตร เมื่อถึงแก่อนิจกรรมคุ้มแห่งนี้จึงตกแก่ทายาทคือ เจ้าโคมทอง ณ น่าน ปัจจุบันเป็นสมบัติของเจ้าสมปรารถนา ณ น่าน ซึ่งท่านไม่ได้เปิดคุ้มให้เข้าชมอย่างเป็นทางการ แต่เมื่อมีผู้มาขอเข้าชมจึงจะเปิดให้เข้าชมโดยเจ้าสมปรารถนา และสามี จะเป็นผู้นำชม ชั้นล่างจัดแสดงข้าวของเครื่องใช้ตั้งแต่อดีตของท่านเจ้าของคุ้ม อาทิ แหียงช้าง ตะเกียง เฟอร์นิเจอร์ไม้ เป็นต้น ส่วนชั้นบน จัดเป็นมุมเคารพของบรรพบุรุษของเจ้าของคุ้ม มีภาพถ่าย เครื่องแต่งกาย เครื่องประดับยศ ฯลฯ ข้าวของเครื่องใช้แต่ละชิ้น หรือแต่ละมุมของบ้าน ก็ล้วนแต่มีเรื่องเล่า ที่ทำให้ผู้ชมหวนนึกกลับไปถึงอดีตในอันรุ่งโรจน์ของเมืองน่านผ่านเรื่องราวของท่านเจ้าของคุ้มแต่ละรุ่น

13 - 18 กันยายน 2549 เดินทางไปสำรวจและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง 3 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ศูนย์ถ่านหินลิกไนต์ศึกษา พิพิธภัณฑ์สถานภูมิปัญญาท้องถิ่นโรงเรียนแจ้ห่มวิทยา และ ศูนย์บ้านปูนितศน์

พิพิธภัณฑ์ศูนย์ถ่านหินลิกไนต์ศึกษา อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง

เมืองแม่เมาะเป็นเมืองถ่านหินลิกไนต์ที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว พิพิธภัณฑ์ศูนย์ถ่านหินลิกไนต์ศึกษา(เมืองแม่เมาะ) จัดตั้งขึ้นเมื่อปี 2548 เพื่อเฉลิมพระเกียรติแด่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นอาคารชั้นเดียวตั้งอยู่ภายในบริเวณสวนพฤกษชาติของเมืองแม่เมาะ ภายในแบ่งการจัดแสดงออกเป็น 3 ส่วน ส่วนแรก เป็นโถงต้อนรับ พร้อมกับห้องจัดแสดงพระราชประวัติของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ส่วนที่ 2 ให้ความรู้เบื้องต้นแก่ผู้ชมเกี่ยวกับธรณีวิทยา การกำเนิดโลก วิวัฒนาการของโลกและสิ่งมีชีวิต โดยการฉายภาพยนตร์ 3 มิติ ส่วนที่ 3 จัดแสดงเรื่องเมืองและโรงไฟฟ้าแม่เมาะ แสดงมีชีวิตทัศนสาธิตกระบวนการทำเหมืองถ่านหินลิกไนต์ แบบจำลองการทำเหมืองเปิดถ่านหินลิกไนต์ ส่วนด้านนอกอาคารเป็นจุดชมวิวดูเมืองแม่เมาะ และส่วนจัดแสดงรถชุดแร่ พานลำเลียง และเครื่องจักรขนาดใหญ่

พิพิธภัณฑ์สถานภูมิปัญญาท้องถิ่นโรงเรียนแจ้ห่มวิทยา อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง

พิพิธภัณฑ์สถานภูมิปัญญาท้องถิ่นโรงเรียนแจ้ห่มวิทยา ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2542 โดยความร่วมมือของคณะผู้บริหาร ครู อาจารย์ สมาคมผู้ปกครอง-ครูโรงเรียนแจ้ห่มวิทยา ผู้ปกครองนักเรียน ชาวบ้านในอำเภอแจ้ห่ม และหน่วยงานในท้องถิ่นอำเภอแจ้ห่ม โรงเรียนแจ้ห่มได้ปรับสภาพอาคารเรียนเพื่อเป็นอาคารจัดแสดงใช้ชื่อว่า อาคารอดุลปัญญา ภายในแบ่งเนื้อหาการจัดแสดงออกเป็นส่วนๆ อาทิ ข้อมูลเกี่ยวกับอำเภอแจ้ห่ม วัดและโบราณสถาน ประเพณีวัฒนธรรมและความเชื่อ ดนตรีพื้นบ้าน ผ้าและการแต่งกาย การละเล่นพื้นบ้าน เรือนอาศัย และอาชีพและการทำมาหากิน มีคำบรรยายประกอบการจัดแสดง พิพิธภัณฑ์แห่งนี้ได้ขยายผลไปสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น และเป็นห้องเรียนสำหรับนักเรียนในวิชาท้องถิ่นศึกษาอีกด้วย

ศูนย์บ้านปูนิตศน์ อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง

ศูนย์บ้านปูนิตศน์ จังหวัดลำปาง ก่อตั้งโดยกลุ่มบริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน) โดยต้องการให้เป็นแหล่งความรู้เบื้องต้นทางธรณีวิทยา วิศวกรรมศาสตร์ การจัดการสิ่งแวดล้อม และระบบคุณภาพต่าง ๆ ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน บริษัทบ้านปู จำกัด พื้นที่จัดนิทรรศการแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ส่วนแรกเป็นมุมประวัติความเป็นมา และแนวคิดธุรกิจของกลุ่มบริษัทบ้านปู จำกัด ส่วนที่สอง เป็นมุมความรู้เกี่ยวกับการทำเหมืองถ่านหิน ส่วนที่สาม จัดแสดงเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม อาชีวอนามัยและความปลอดภัย ส่วนที่สี่ จัดแสดงข้อมูลและตัวอย่างซากบรรพชีวิน (fossil) ที่น่าสนใจซึ่งเกี่ยวโยงถึงเรื่องธรณีวิทยา และขั้นตอนการกำเนิดถ่านหินที่พบจากแหล่งถ่านหินต่างๆ ของบริษัท ส่วนที่ห้า เป็นห้องแสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากชุมชน ที่ร่วมอยู่ในโครงการส่งเสริมและฝึกอาชีพให้ชุมชน เพื่อเป็นอาชีพรองรับให้กับคนในชุมชน หลังจากที่เหมืองแร่ปิดตัวลง

4 – 6 พฤศจิกายน 2549 เดินทางสำรวจและเก็บข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง 1 แห่ง คือ พิพิธภัณฑ์วัดปงสนุก และจังหวัดลำพูน 1 แห่งคือ พิพิธภัณฑ์อัฐบริวารครูบาเจ้าศรีวิชัย

พิพิธภัณฑ์วัดปงสนุก อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

ราวปี 2548 ที่ผ่านมา ทางชุมชนปงสนุกร่วมกับผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะและโบราณคดี และนักวิชาการท้องถิ่น ได้หารือและร่วมกันก่อตั้งโครงการบูรณะวิหารพระเจ้าพันองค์ขึ้น หลังจากนั้นทางวัดและชุมชนจึงตื่นตัวในการอนุรักษ์และรักษามรดกท้องถิ่นเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ห้องแสดงศิลปวัตถุวัดปงสนุก ได้รับการจัดตั้งด้านข้างวิหารพระเจ้าพันองค์ จัดแสดงโบราณวัตถุดั้งเดิมของวัดราว 4 - 5 ชิ้น ได้แก่ สัตตภัณฑ์ อาสนะ ชันดอก แฉงพระไม้ ติดกันเป็นห้องแสดงภาพถ่ายของวัดปงสนุก ฝีมือการถ่ายภาพโดยคุณแอนเจลา ศรีสมวงศ์วัฒนา แต่ปัจจุบันนิทรรศการดังกล่าวได้ถูกเก็บออกไปแล้ว หากแต่ภาพถ่ายได้นำมาจัดพิมพ์เป็นชุดไปสกรีนออกขายเพื่อหารายได้มาบูรณะวิหารของวัด ล่าสุดเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2549 ทางชุมชนและนักวิชาการท้องถิ่นได้ร่วมกันจัดนิทรรศการภาพพระบฏ "ตุงคำว จาวเขลางค์" แสดงตุงคำวอายุราว 100 ปี ที่ถูกค้นพบโดยบังเอิญในหอไตรของวัดระหว่างการทำงานบูรณะวิหาร เป็นตุงที่ทำด้วยผ้าเนื้อละเอียดและบางส่วนเป็นตุงกระดาดสา จำนวนหลายสิบชิ้น แต่ละชิ้นเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับพระเวสสันดรชาดกด้วยลวดลายวิจิตรสวยงาม ในอดีตใช้ประกอบพิธีเทศน์มหาชาติของวัด

พิพิธภัณฑ์อัฐบริวารครูบาเจ้าศรีวิชัย วัดบ้านปาง อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

วัดบ้านปางเป็นวัดบ้านเกิดของครูบาศรีวิชัย มีสิ่งก่อสร้างเกี่ยวกับครูบาฯ ที่น่าสนใจ อาทิ ภูมิของครูบาฯ มณฑปเก่าที่ตั้งศพของครูบาฯ และพิพิธภัณฑ์อัฐบริวารครูบาเจ้าศรีวิชัย ภายในพิพิธภัณฑ์บริเวณโถงชั้นบนเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปขนาดใหญ่ หุ่นขี้ผึ้งครูบาศรีวิชัย และสิ่งของต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับครูบาฯ และวัดบ้านปาง อาทิ หีบธรรม หนังสือ เงินตราโบราณ ภาพถ่ายครูบาฯ รอยมือและรอยเท้าของครูบาฯ ที่ประทับลงซีเมนต์ พระบรมสารีริกธาตุที่ชาวบ้านขุดพบอยู่ในมอบทองเหลืองใต้ฐานเจดีย์วัดร้างด้านเหนือวัดบ้านปาง อัฐิธาตุ เส้นผม ประคำของครูบาฯ ตำรายา เป็นต้น ส่วนชั้นล่าง จัดแสดงวัตถุขนาดใหญ่ อาทิ รถสามล้อของหลวงอนุสารที่ไว้บรรทุกอาหารถวายครูบาฯ เสื้อผ้านุ่งห่มครูบาฯ แท่นอัดผ้าไตร ผ้าอังคพันธัมมดอครูบาเจ้า เตียงหวายที่ครูบาฯ ใช้นอน แท่นจารคัมภีร์ ตราประจำตัวของครูบาฯ รถยนต์คันแรกที่เปิดทางขึ้นดอยสุเทพ เมื่อปี 2478 เป็นต้น ด้านข้างอาคารพิพิธภัณฑ์ เป็นอาคารหอพระครูบาเจ้าศรีวิชัย จัดแสดงภาพเก่าของครูบาฯ ในช่วงชีวิตต่างๆ รวมถึงภาพเก่าของวัดบ้านปาง และวัดสำคัญทางภาคเหนือที่ครูบามีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างและพัฒนา อาทิ วัดจามเทวี จ.ลำพูน วัดวังหลวง จ.ลำพูน ภาพงานพิธีศพของครูบาฯ เป็นต้น

17 – 21 มกราคม 2550 เดินทางสำรวจและเก็บข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในจังหวัดแม่ฮ่องสอน รวมทั้งสิ้น 8 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑ์แม่สะเรียง ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอแม่สะเรียงและพิพิธภัณฑ์โรงเรียนแม่สะเรียง บริพัตรศึกษา พิพิธภัณฑ์ชนเผ่าศูนย์ศิลปาชีพจังหวัดแม่ฮ่องสอน ศูนย์วัฒนธรรมท้องถิ่นพิพิธภัณฑ์สงครามโลกครั้งที่ 2 พิพิธภัณฑ์สถานวัดจองกลาง พิพิธภัณฑ์เจ้าคุณโสมณสาธิตคัมภีร์ วัดพระนอน หอวัฒนธรรมนิทัศน์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน พิพิธภัณฑ์ปากกะญอ วัดแม่ปิง

พิพิธภัณฑ์แม่สะเรียง อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

อาคารพิพิธภัณฑ์ตั้งอยู่ริมถนนใหญ่ บริเวณทางเข้าอำเภอแม่สะเรียง เป็นอาคารขนาดใหญ่มีลักษณะสถาปัตยกรรมโดดเด่นสะดุดตา ขณะนี้อยู่ระหว่างดำเนินการออกแบบและจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์ ปัจจุบันบริเวณชั้นล่างใช้เป็นศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว อยู่ในความรับผิดชอบดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่สะเรียง ภายในอาคารชั้นบนสามารถขึ้นไปมัสการพระบรมสารีริกธาตุ ซึ่งได้รับพระราชทานจากสมเด็จพระสังฆราช พระพุทธรูปหินอ่อน และรูปเหมือนครูบาผาผ่า นอกจากนี้ยังมีบอร์ดนิทรรศการจัดแสดงเนื้อหาเกี่ยวกับอำเภอแม่สะเรียง ประเพณี ตำนาน สถานที่สำคัญ ประวัติบุคคลสำคัญ และภาพวาดแสดงแบบร่างการจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ในอนาคต ประกอบด้วยส่วนที่จัดแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต เมืองยวม พระพุทธศาสนากับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น หอกระเหรี่ยงที่จัดแสดงวิถีชีวิตทั้งที่เหมือนและต่างของกระเหรี่ยงสองกลุ่มชาติพันธุ์คือ กระเหรี่ยงสกอร์และกระเหรี่ยงโปว์

พิพิธภัณฑ์โรงเรียนแม่สะเรียงบริพัตรศึกษา และศูนย์วัฒนธรรมอำเภอแม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน

พิพิธภัณฑ์โรงเรียนแม่สะเรียงบริพัตรศึกษาอยู่ในความดูแลและริเริ่มดำเนินการโดยครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนแม่สะเรียงบริพัตรศึกษา เพื่อใช้เป็นห้องเรียนภูมิปัญญาสำหรับนักเรียน ต่อมาได้รับการสนับสนุนงบประมาณบางส่วนจากสำนักงานวัฒนธรรมอำเภอเพื่อจัดตั้งเป็นศูนย์วัฒนธรรมอำเภอแม่สะเรียงด้วย ภายในพิพิธภัณฑ์จัดแสดงนิทรรศการเล่าถึงวิถีชีวิตของคนแม่สะเรียง สภาพธรรมชาติของท้องถิ่นซึ่งเป็นเทือกเขาสลับซับซ้อนมีความงดงาม เสนาะเสียงแม่น้ำสาละวิน น้ำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับแม่น้ำสาละวิน หนึ่งในแม่น้ำนานาชาติสายสำคัญ กล้วยไม้หอมเอื้องแซะซึ่งเป็นดอกไม้ประจำถิ่น สถานที่สำคัญได้แก่ พระธาตุสี่จอม คือ จอมทอง จอมมอญ จอมกิตติ และจอมแจ้ง ประเพณีออกหว่า และเรื่องเกี่ยวกับผ้าทอกระเหรี่ยง ที่นำเสนอตั้งแต่ลวดลาย กรรมวิธีการทอ และตัวอย่างผ้าทอ

พิพิธภัณฑ์ชนเผ่า ศูนย์ศิลปาชีพจังหวัดแม่ฮ่องสอน

พิพิธภัณฑ์ชนเผ่าศูนย์ศิลปาชีพจังหวัดแม่ฮ่องสอน จัดแสดงอยู่ที่บริเวณชั้น 3 ของอาคารศูนย์ศิลปาชีพจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้รับการสนับสนุนงบประมาณก่อสร้างจากศูนย์ศิลปาชีพระหว่างประเทศ ชั้นล่างของอาคารเป็นร้านจำหน่ายสินค้าของศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพ ชั้นสองจัดแสดงพระราชกรณียกิจด้านการพัฒนาและโครงการราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ชั้นสามเป็นส่วนจัดแสดงวัฒนธรรมของชนเผ่าต่างๆ ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ทั้งนี้เนื่องจากดินแดนในจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นที่อยู่อาศัยของผู้คนหลากหลายเผ่าพันธุ์ วิถีชีวิตชนเผ่าที่จัดแสดง ได้แก่ ลีซู ลาฮู ม้ง ลัวะ ไทยใหญ่ ปกาเกอญอ การจัดแสดงเป็นการจำลองบรรยากาศวิถีชีวิตของแต่ละชนเผ่าไล่เรียงเป็นลำดับไปที่ละชนเผ่า ประกอบด้วย บ้านจำลอง มีหุ่นคนแสดงเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย จัดแสดงเครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน อาหารการกิน ผ้าทอ อุปกรณ์ที่ใช้ในการทอผ้า ย้อมผ้า ฯลฯ

ศูนย์วัฒนธรรมท้องถิ่นพิพิธภัณฑ์สงครามโลกครั้งที่2 อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ศูนย์วัฒนธรรมท้องถิ่น พิพิธภัณฑ์สงครามโลกครั้งที่ 2 ริเริ่มก่อตั้งขึ้นโดยพันตำรวจโท เชิดชาย ชมธวัช อดีตครองผู้กำกับการหัวหน้าสถานีตำรวจภูธรอำเภอขุนยวม ซึ่งย้ายมาประจำการอยู่ที่อำเภอขุนยวม เมื่อปี 2538 หลังจากที่ได้มีโอกาสเยี่ยมเยียนพบปะกับประชาชนในพื้นที่ ก็พบว่ามียังมีสิ่งของเครื่องใช้สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 กระจัดกระจายอยู่มากมาย จึงได้เริ่มสะสมรวบรวมข้าวของเครื่องใช้ของทหารญี่ปุ่น ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่เดินทางเข้ามาตั้งกองกำลังที่แม่ฮ่องสอนเพื่อสร้างทางสายแม่มาลัย - ปาย เชื่อมระหว่างจังหวัดเชียงใหม่กับแม่ฮ่องสอนเพื่อเป็นทางออกสู่พม่า หลังจากรวบรวมสิ่งของและข้อมูลความรู้ได้มากขึ้นก็มีความคิดว่าจะจัดตั้งเป็นพิพิธภัณฑ์เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมในแง่ที่เป็นแหล่งรวบรวมและจัดแสดงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของอำเภอขุนยวมเพื่อประโยชน์ด้านการศึกษาของเยาวชนและเพื่อการท่องเที่ยวของอำเภอขุนยวม ประกอบกับช่วงนั้นทางอำเภอได้ก่อสร้างอาคารศูนย์วัฒนธรรมอำเภอขุนยวมแล้วเสร็จ แต่ยังไม่มียี่สิบห้าที่ที่จะนำมาจัดแสดง จึงได้ให้นำเอาวัตถุสิ่งของและเรื่องราวเกี่ยวสงครามโลกครั้งที่สองมาจัดแสดงไว้ที่นี่ เปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 2543

พิพิธภัณฑ์สถานวัดจองกลาง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

วัดจองกลางเป็นวัดโบราณ ลักษณะสถาปัตยกรรมเป็นแบบพม่า มีหลักฐานที่ระบุว่ามีการสร้างศาสนอาคารในวัด คือ วิหาร นับแต่ พ.ศ.2410 ทางวัดได้รวบรวมโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุจัดแสดงไว้บนวิหารเพื่อให้สาธาณชนได้เข้าชม ภายในห้องพิพิธภัณฑ์จัดแสดงตุ๊กตาแกะสลักเรื่องพระเวสสันดรชาดก ฝีมือช่างพม่านำมาจากเมืองย่างกุ้งประเทศพม่าเมื่อ พ.ศ.2400 นอกจากนี้ยังมีภาพประวัติพระเวสสันดรชาดกติดบนฝาผนัง พระพุทธรูปสมัยต่างๆ พระบัวเข็ม สมุดไทย คัมภีร์ใบลาน พระไตรปิฎก หนังสือไทยใหญ่ เครื่องเงิน อาวุธโบราณ วัตถุโบราณ และของใช้สมัยโบราณประเภทต่างๆ

พิพิธภัณฑ์เจ้าคุณโสมณสามัคคีนุสรณ์ วัดพระนอน ต.จองคำ อ.เมือง จ. แม่ฮ่องสอน

วัดพระนอนเป็นวัดเก่าแก่ วิหารสร้างในสมัยพญาสิงหนาทราชา เจ้าเมืององค์แรกของแม่ฮ่องสอน เชื้อสายไทยใหญ่ ลักษณะสถาปัตยกรรมเป็นแบบพม่า ภายในวิหารประดิษฐานพระพุทธรูปปางไสยาสน์ (พระนอน) ขนาดยาว 11.90 เมตร ด้านซ้ายมือเป็นห้องที่ใช้เป็นสถานที่จัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ คือพิพิธภัณฑ์เจ้าคุณโสมณสามัคคีนุสรณ์ ก่อตั้งขึ้นโดยพระใบฎีกาศาสน์ สาธโน เจ้าอาวาสองค์ที่ 7 ของวัดพระนอน โดยริเริ่มนำโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุที่วัดได้รับบริจาคและที่สะสมไว้มานำจัดแสดง เริ่มเปิดให้สาธาณชนเข้าชมตั้งแต่ พ.ศ.2533 ภายในห้องพิพิธภัณฑ์จัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ อาทิ เครื่องถ้วยสมัยต่างๆ หนังสือเกี่ยวกับพุทธศาสนา พระพุทธรูปสมัยต่างๆ พระเครื่อง เหรียญกษาปณ์ และธนบัตรนานาชาติ พระไตรปิฎกหลากหลายภาษา หนังสือธรรมะภาษาไทยใหญ่ สิ่งของเครื่องใช้ของทหารญี่ปุ่นสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2

หอวัฒนธรรมนิทัศน์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

หอวัฒนธรรมนิทัศน์เป็นการดำเนินงานตามที่สำคัญงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติมอบหมาย แต่ละจังหวัดในการสร้างหอวัฒนธรรมเพื่อเป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมในชุมชน และได้รับการสนับสนุนจากจังหวัดแม่ฮ่องสอนในการจัดแสดงเรื่องราววิถีชีวิตของผู้คน และความเป็นมาท้องถิ่น แม่ฮ่องสอน เปิดเป็นทางการเมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ.2544 โดยมีสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นผู้ดูแล อาคารหลังเดิมปัจจุบันปิดดำเนินการ และได้ปรับเปลี่ยนวัตถุประสงค์ไปเป็นโรงละครสำหรับการจัดการแสดงทางวัฒนธรรมของชนเผ่าในจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยมีแผนว่าจะใช้อาคารขนาดใหญ่หลังใหม่ที่ปัจจุบัน สร้างเสร็จแล้วอยู่ในบริเวณใกล้ๆ กันเป็นพื้นที่จัดแสดงแห่งใหม่ ขณะนี้กำลังอยู่ระหว่างการรวบรวมวัตถุสิ่งของ และข้อมูลเรื่องราวต่างๆ ที่จะจัดแสดง

พิพิธภัณฑ์ปากกะญอ วัดแม่ปิง อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

พิพิธภัณฑ์ปากกะญอเดิมตั้งอยู่ที่วัดแม่ปิง จัดแสดงสิ่งของเครื่องใช้ของคนปากกะญอ ต่อมาได้ปิดตัวลงเนื่องจากขาดผู้ดูแลและประสบปัญหาวัตถุในพิพิธภัณฑ์ถูกลักขโมย ปัจจุบันข้าวของบางส่วนที่ยังเหลืออยู่ถูกย้ายไปเก็บไว้ที่ศูนย์โฮมพอลของบ้านแม่ปิง ซึ่งเป็นที่แสดงและจำหน่ายสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านที่ผลิตโดยกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่ปิง ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมพื้นบ้านของบ้านแม่ปิงได้รับการส่งเสริมให้เข้าไปอยู่ในโครงการศูนย์ศิลปาชีพจังหวัดแม่ฮ่องสอน บ้านแม่ปิงเคยได้รับรางวัลประเภทผ้าทอและจำหน่ายในโอกาสที่มีการเสด็จของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถเสด็จพระราชดำเนินมาที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ทำให้ผ้าทอของบ้านแม่ปิงมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก ปัจจุบันก็มีการพัฒนาลวดลาย สีสัน และรูปแบบผลิตภัณฑ์อยู่อย่างต่อเนื่อง

11 - 12 มีนาคม 2549 สํารวจพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย 2 แห่ง คือ พิพิธภัณฑ์เล่นได้ และ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นวัดศรีสุทธาวาส

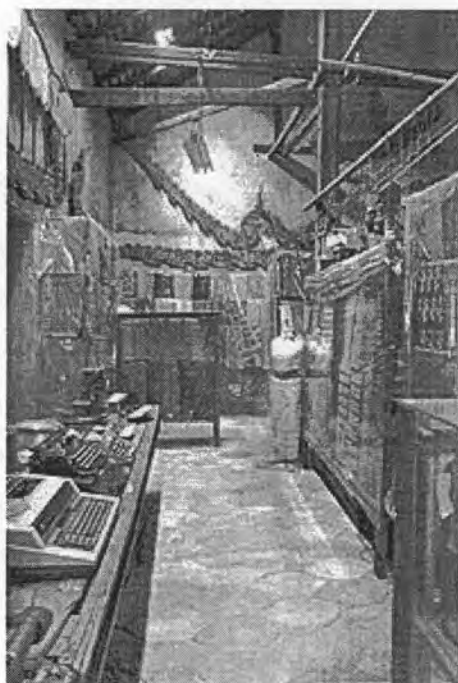
พิพิธภัณฑ์เล่นได้ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

พิพิธภัณฑ์เล่นได้ เป็นการดำเนินการอีกรูปแบบหนึ่งของกลุ่มคนเฒ่าคนแก่บ้านป่าแดด ที่ต้องการให้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ของท้องถิ่น ผ่านการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ในการทำของเล่นพื้นบ้านในแต่ละยุคสมัยให้แก่และผู้ที่สนใจ ภายในพิพิธภัณฑ์มีของเล่นพื้นบ้านและของเล่นที่คิดประดิษฐ์ใหม่ มากมายจัดแสดง และสามารถหยิบจับทดลองเล่นได้ทุกชิ้น พร้อมชื่อเรียกและคำอธิบายแบบง่าย อ่านสนุก บอกที่มาที่ไป ที่ล้วนสะท้อนถึงวิถีชีวิต วัฒนธรรม และการเปลี่ยนแปลงในสังคม อาทิ ลูกข่างสดางค์ ที่มีคำอธิบายว่า "สมัยที่สดางค์มีรู ปูยานำเหรียญมาอัดกันทำเป็นลูกข่าง สมัยนี้ไม่มีสดางค์รู ก็เหลาไม้ใส่แทน..." ลูกข่างไว้ ลูกข่างสะบ้า สัตว์ล้อต่าง ๆ สัตว์ชัก พญาลิ้มแลง พญาลิ้มงาย เต่ากระต่ายวิ่ง กำหมุ่น จานบิน ไหวด อมรเทพ क्रमอง ควายกินหญ้า งู คนดำข้าว ถ่มถั่ม กังหันลม เป็นต้น พื้นที่ส่วนหนึ่งของพิพิธภัณฑ์ได้แบ่งเป็นร้านขายของผลิตภัณฑ์จากชุมชน อาทิ ของเล่นของกลุ่มคนเฒ่าคนแก่ ผ้าฝ้ายทอมือย้อมสีธรรมชาติ ผ้าพันคอ ผ้าขาวม้า กระเป๋าลือยัด โปสการ์ด พวงกุญแจ ผลิตภัณฑ์สมุนไพร เป็นต้น รายได้ส่วนหนึ่งแบ่งมาเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ภายในพิพิธภัณฑ์

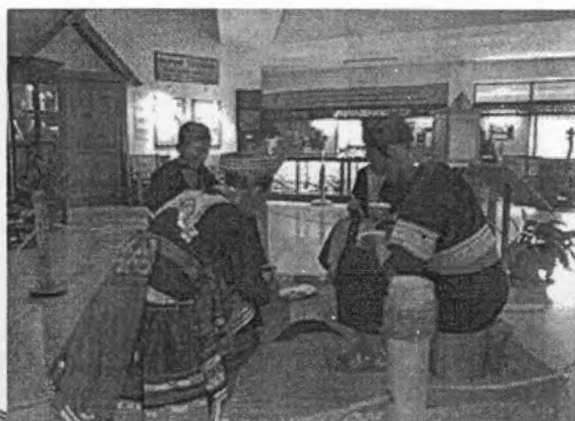
พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นวัดศรีสุทธาวาส อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

วัดศรีสุทธาวาส เป็นแหล่งศูนย์รวมจิตใจและสัญลักษณ์ของคนชุมชนเวียงป่าเป้า และชาวบ้านยังคงมีสำนึกร่วมกันในการบำรุงรักษาวัฒนธรรมของตนเอง กลายเป็นแรงผลักดันให้ท่านเจ้าอาวาสและชุมชนรอบวัดร่วมกันก่อตั้งพิพิธภัณฑ์วัดศรีสุทธาวาสขึ้นในปี 2540 พิพิธภัณฑ์เป็นอาคารก่ออิฐถือปูนชั้นเดียวรูปทรงแบบล้านนาประยุกต์ เนื้อหาการจัดแสดงได้รับการสนับสนุนจัดทำข้อมูลทางวิชาการและทำทะเบียนโบราณวัตถุจากนักวิชาการท้องถิ่น และมูลนิธิเล็ก-ประไพ วิริยะพันธุ์ ของที่จัดแสดงส่วนใหญ่เป็นวัตถุทางธรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนา อาทิ พระดิน เศียรพระจากวัดร้าง ฮางรินสรงน้ำพระ เครื่องประกอบวิหารเก่า หีบธรรม แวนพระเจ้า ศิลากาจิกร เครื่องเทียมยศหรือเครื่องสูงแบบล้านนา สัตตภัณฑ์ คัมภีร์โบราณ บางส่วนจัดแสดงเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน อาทิ ผ้าทอลวดลายไทลื้อ เหยียดูกษาปณ์ ธนบัตร เขนงใส่ดินปืน ตะเกียง กาน้ำทองเหลือง เครื่องแก้ว ถ้วยชามกระเบื้อง รวมไปถึงเศษเครื่องถ้วยเตาเวียงกาหลง ตัวอย่างแร่ซีไลต์ และเครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับการทำเหมืองแร่ซีไลต์ที่ดอยหมอก ข้าวของอีกส่วนหนึ่งนำไปจัดแสดงไว้ที่วิหารราย ซึ่งดัดแปลงพื้นที่เป็นศูนย์การเรียนรู้ตำบลเวียง ภายในจัดแสดงอุปกรณ์เครื่องใช้ในวิถีการผลิตด้านเกษตรกรรมของชาวบ้าน อาทิ เสวียน กิ่ทอผ้า กิ่อบแก้ม เครื่องขอยยาสูบ เครื่องจักสาน เชื้อนปั่นฝ้าย โมข้าวโพด ไถจั่นหัวหมู ไถก้านกล้วย จักรยานรุ่นเก่า เพื่องปั่นหญ้า เป็นต้น

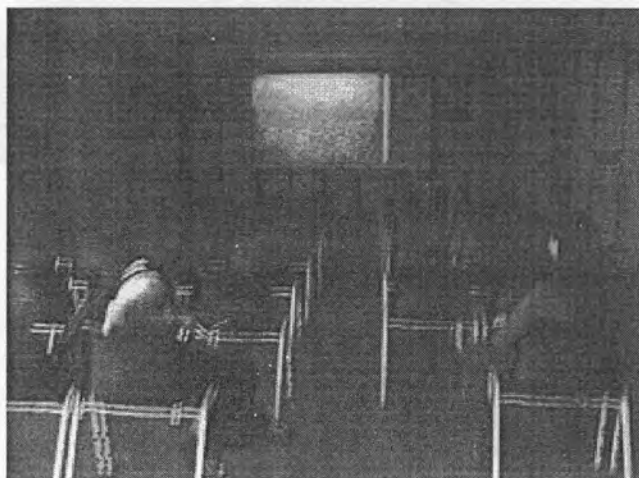
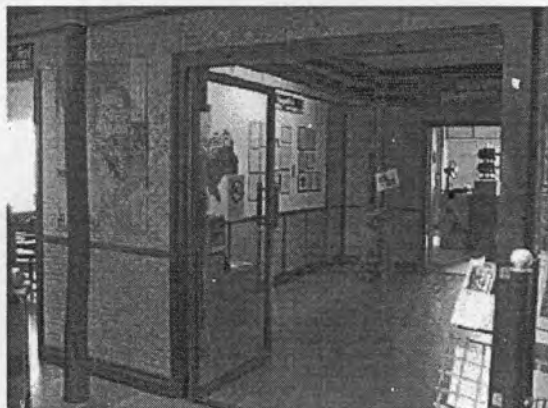
พิพิธภัณฑ์วัดเกตการาม อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

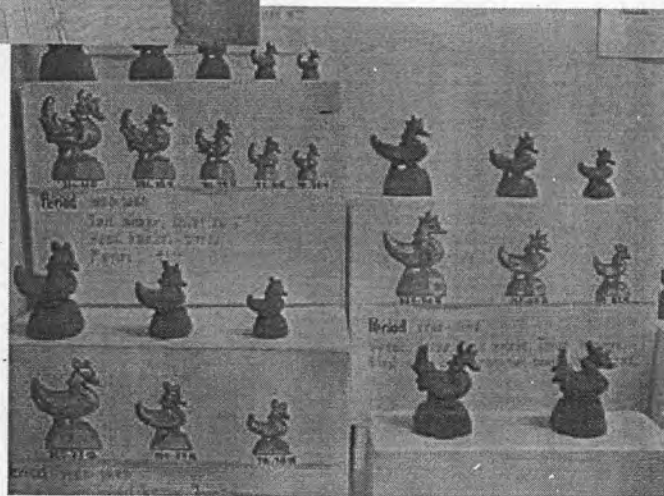
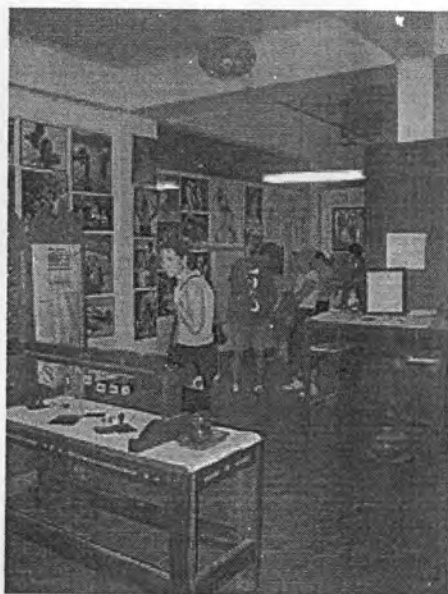
พิพิธภัณฑ์ชาวเขา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

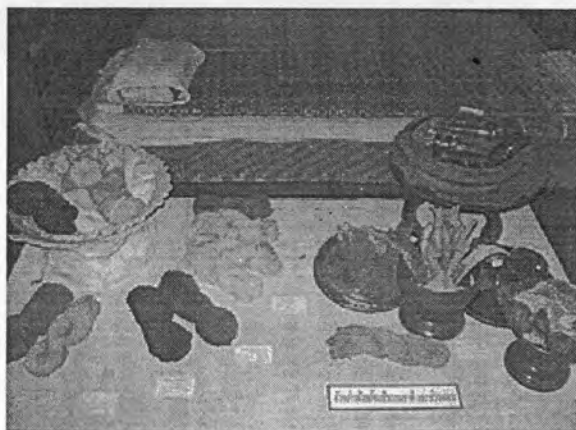
พิพิธภัณฑ์ชาวเขา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

พิพิธภัณฑ์บ้านฝิ่น อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

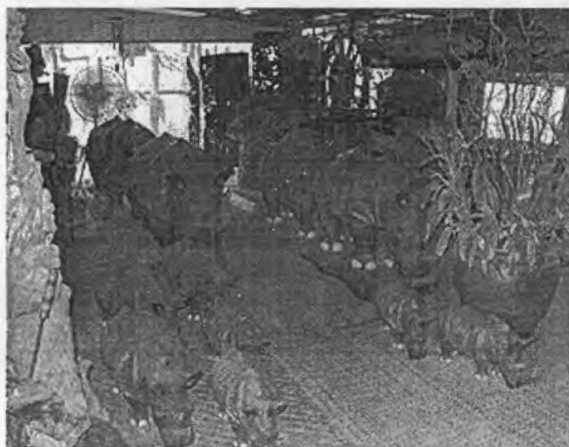
พิพิธภัณฑ์ผ้าทอล้านนาเชียงแสน อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

พิพิธภัณฑ์หมู่บ้านชาวเขาดอยปุย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

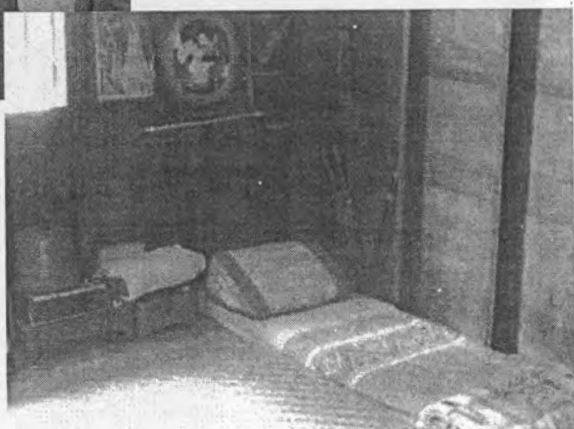
บ้านร้อยอันพันอย่าง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

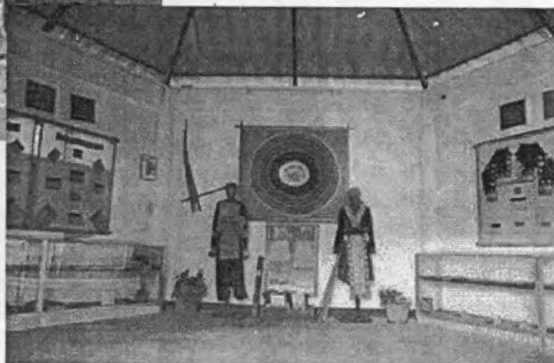
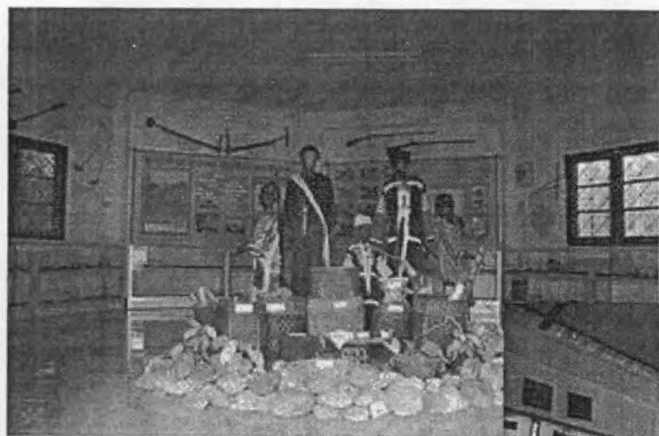
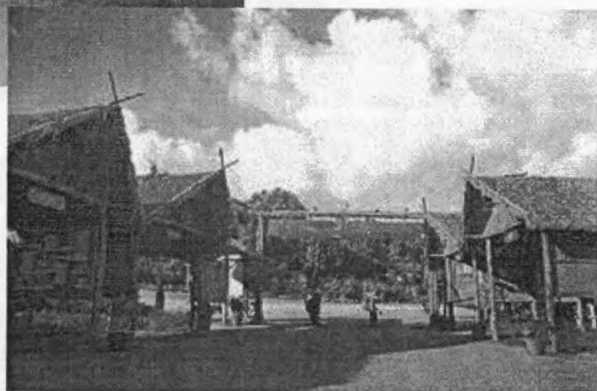
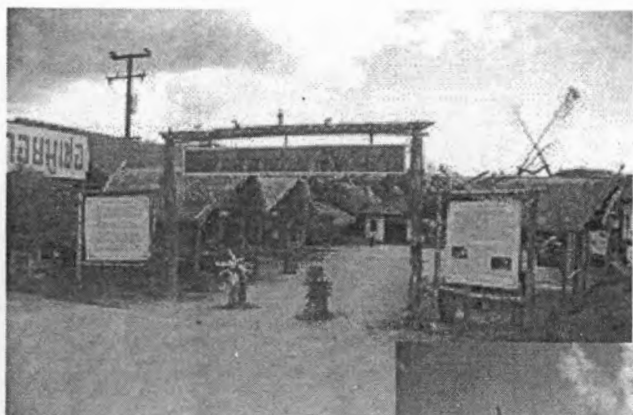
พิพิธภัณฑ์ตุ๊กตาเชียงใหม่ อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

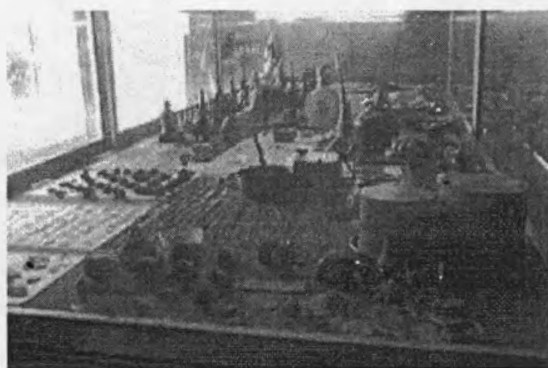
พิพิธภัณฑ์ไทยจีน วัดสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

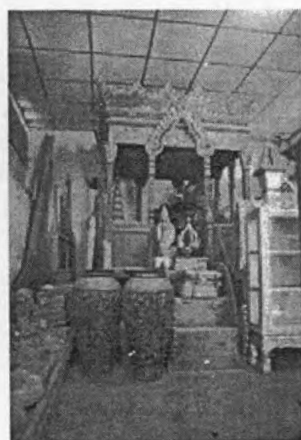
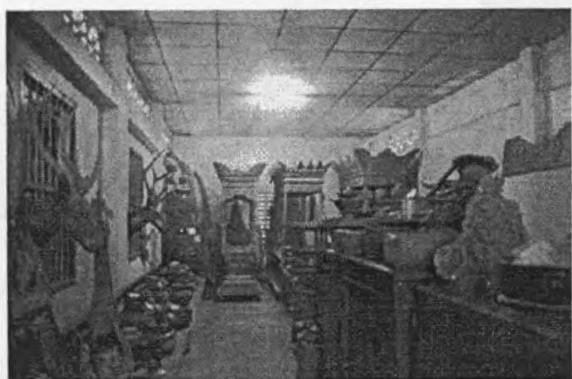
พิพิธภัณฑ์ชุมชนเขาดำ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

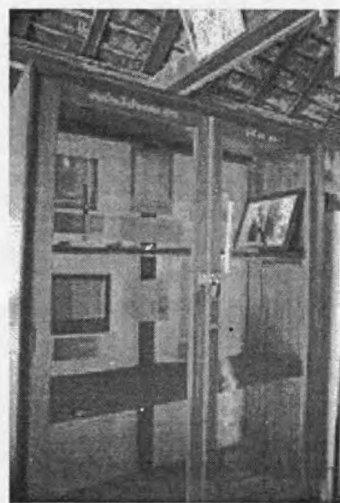
พิพิธภัณฑ์วัดพระธาตุจอมปิง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง

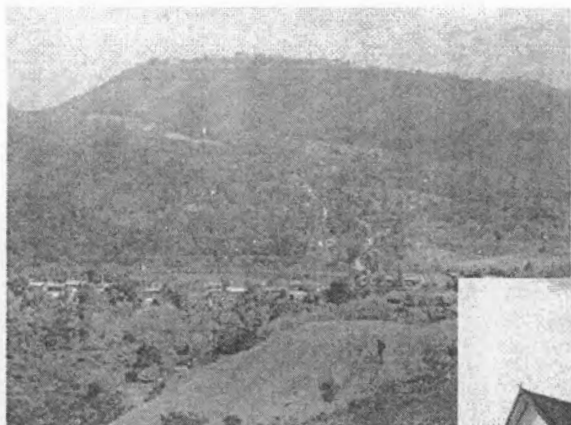
พิพิธภัณฑ์วัดพระธาตุเสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

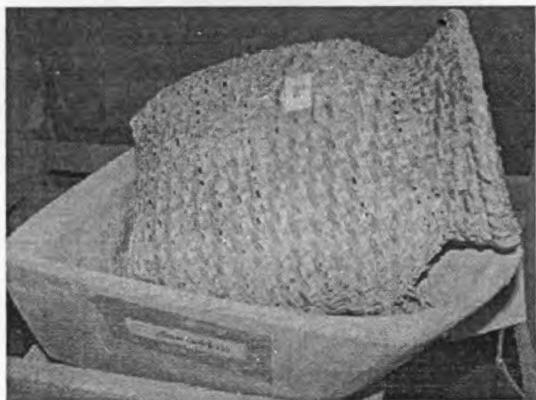
พิพิธภัณฑ์วัดพระธาตุลำปางหลวง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง

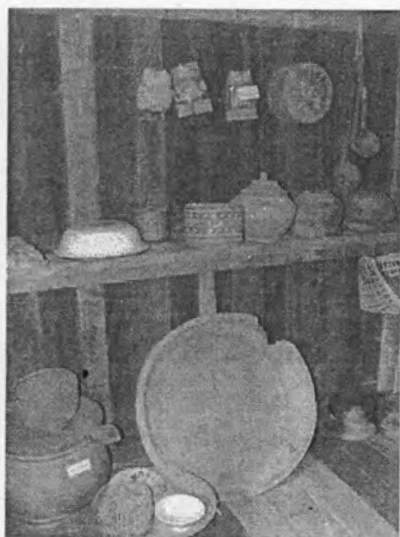
อนุสรณ์สถานภพยัคฆ์ อำเภอลำเจ็ดยี่สิบ จังหวัดน่าน

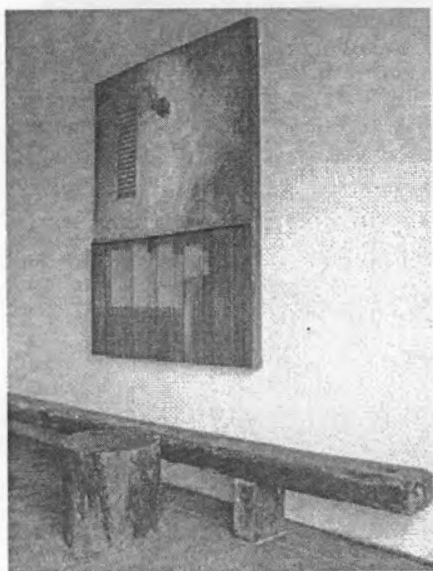
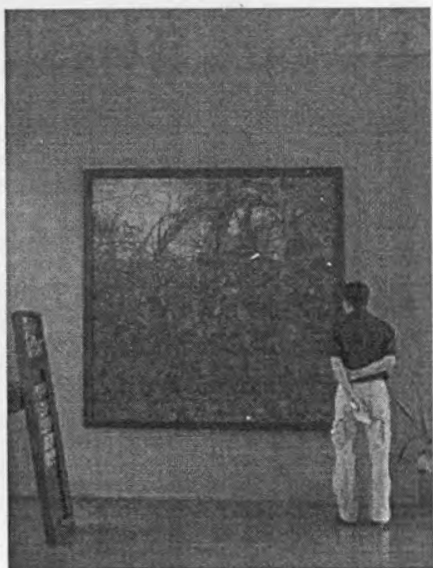
ศูนย์วัฒนธรรมชาวเขา บ้านสันเจริญ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

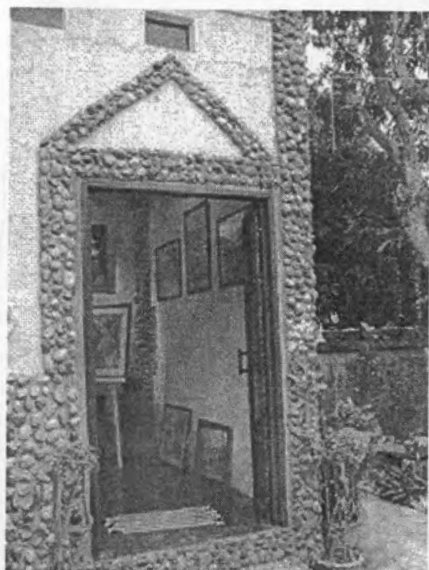
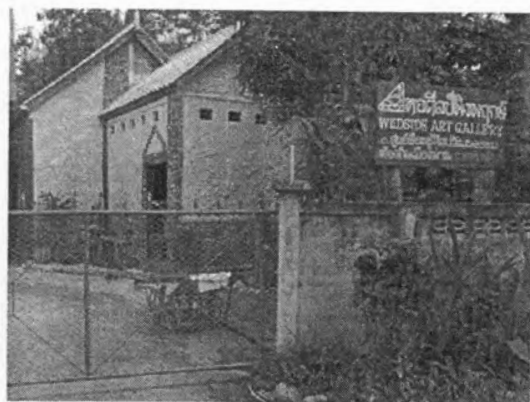
พิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดหนองบัว อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

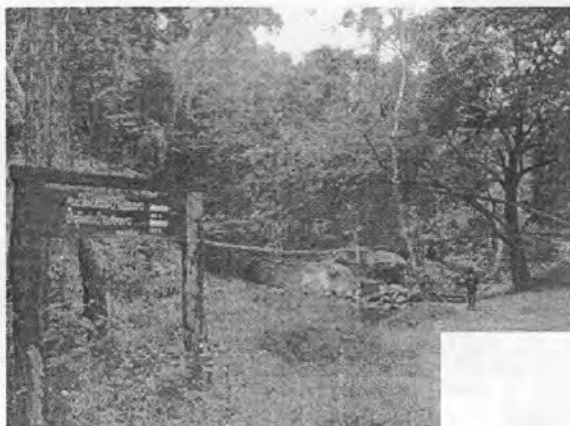
หอศิลป์ปรีมนาน อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

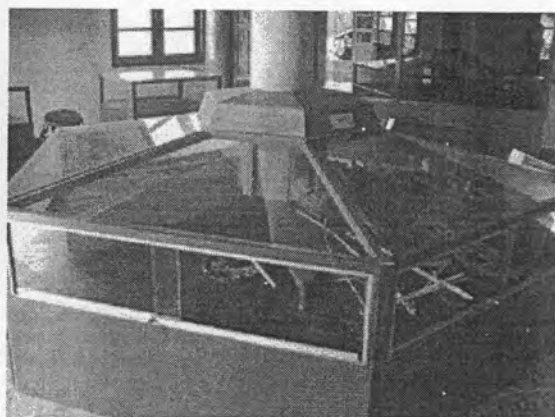
หอศิลป์พิงพุกษ์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

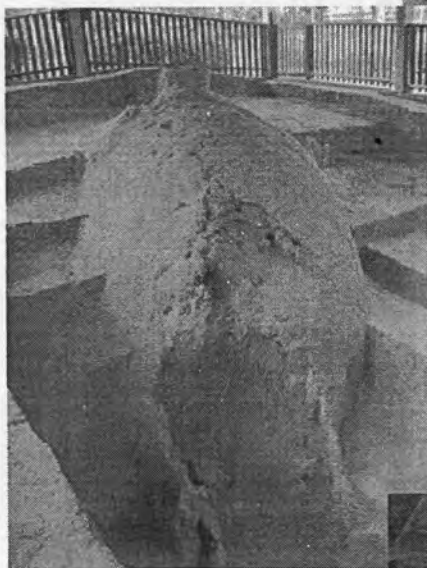
ศูนย์วัฒนธรรมชาวเขา บ้านสองแคว อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

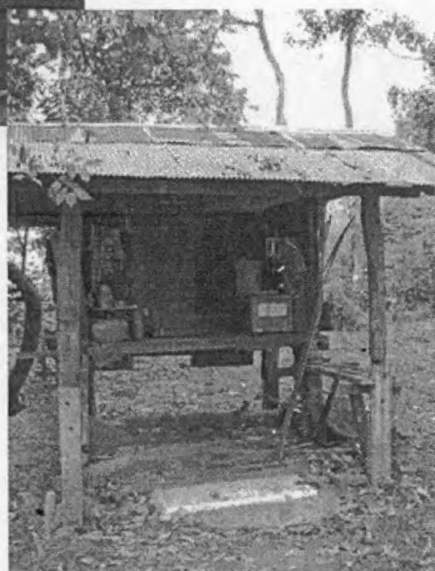
ศูนย์ส่งเสริมอาชีพและหัตถกรรม บ้านกลางพัฒนา อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

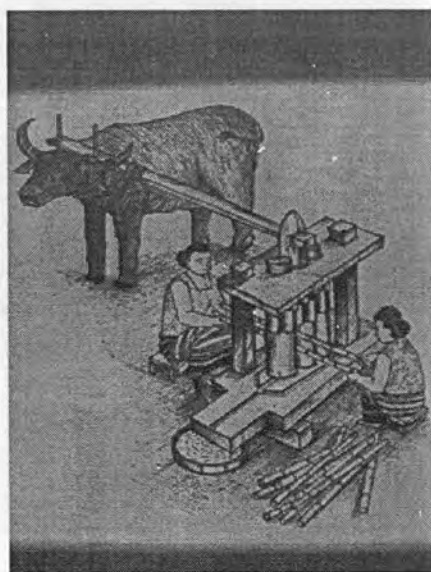
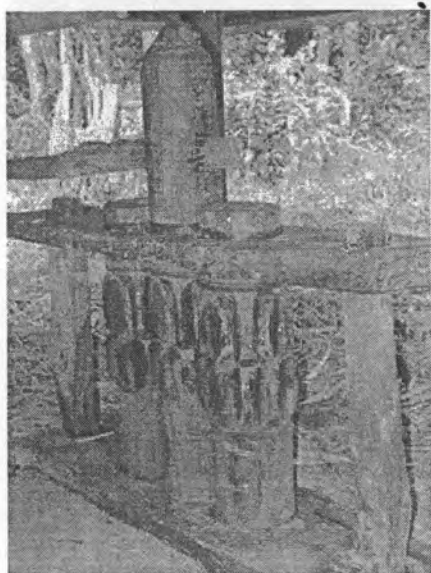
พิพิธภัณฑ์เรือนบ้านสวกแสนชื่น อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

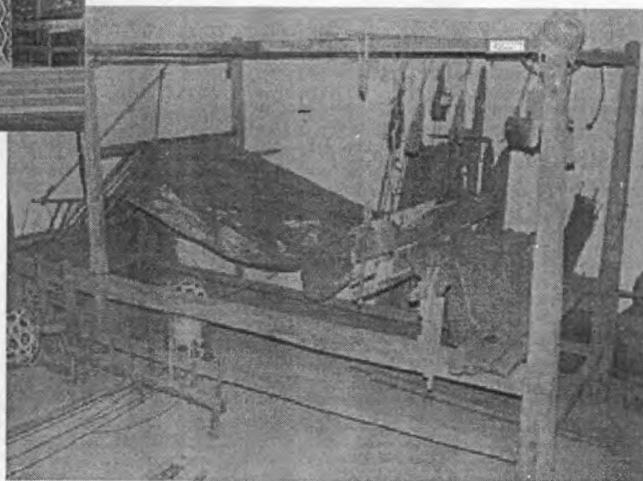
พิพิธภัณฑ์ดงปู่ฮ่อ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

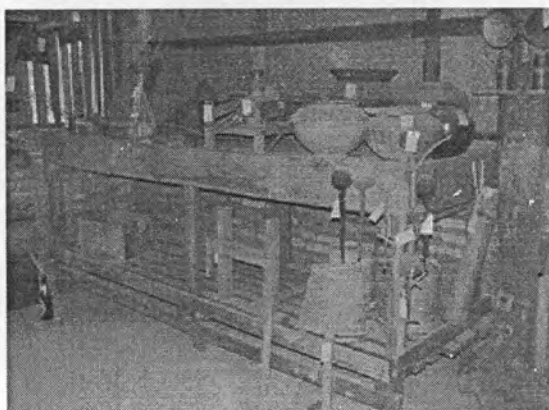
พิพิธภัณฑ์เครื่องหีบอ้อยโบราณ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

พิพิธภัณฑ์วัดบ้านนาชาวสามัคคี อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

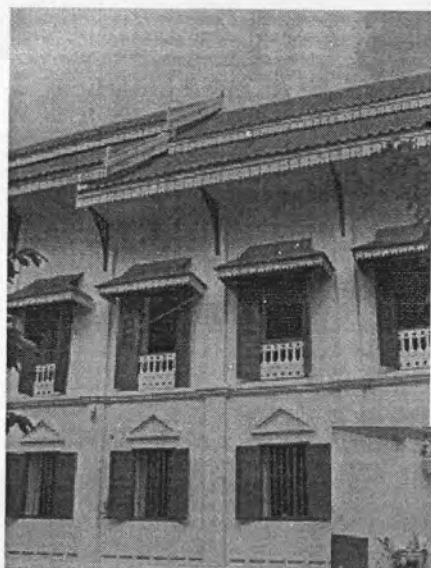
พิพิธภัณฑ์บ้านก้อดสวรรค์ทันใจ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

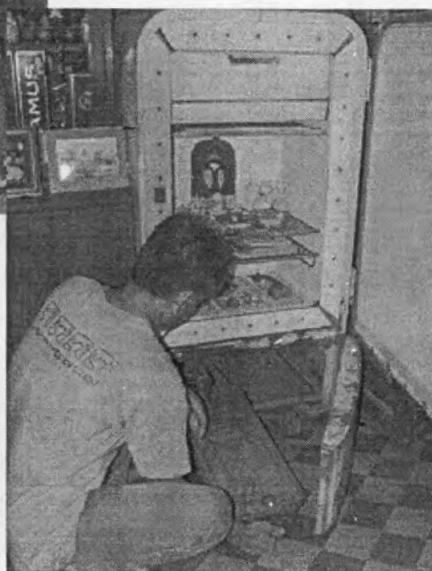
พิพิธภัณฑ์พระพุทธรูปไม้และแหล่งเรียนรู้ชุมชน วัดน้ำล่อม อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

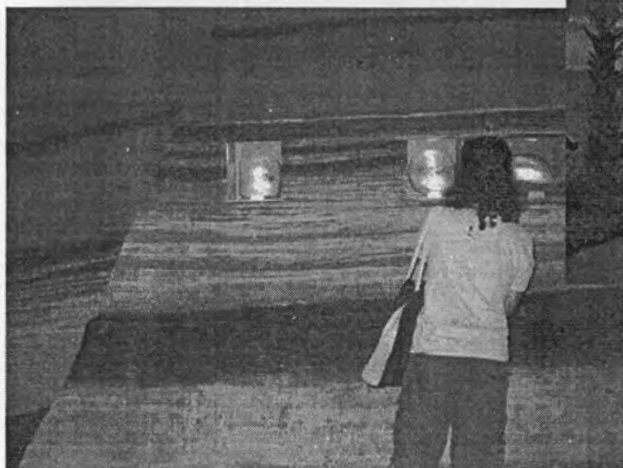
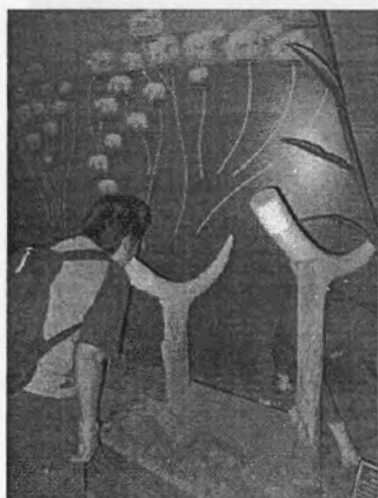
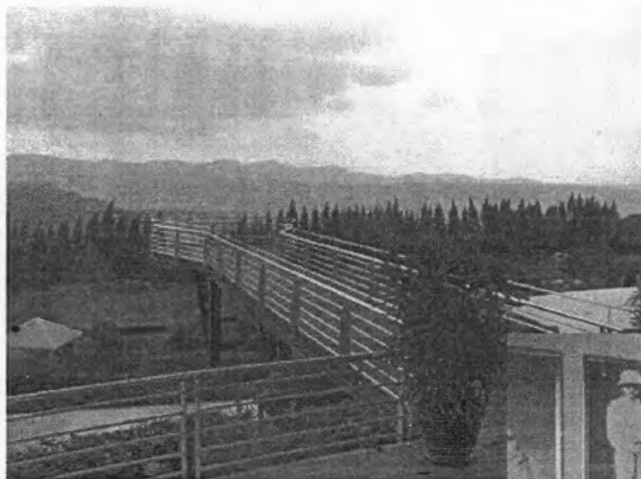
พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ น่าน อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

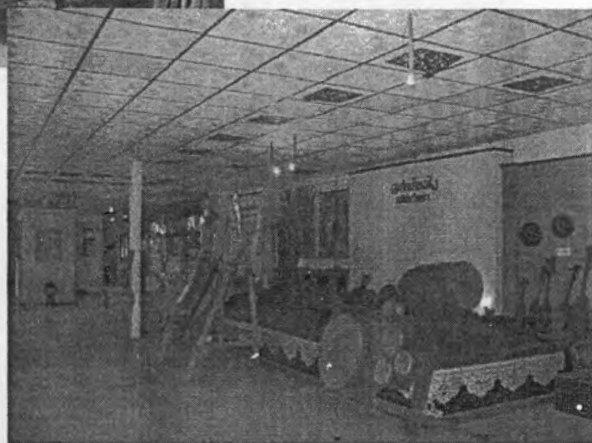
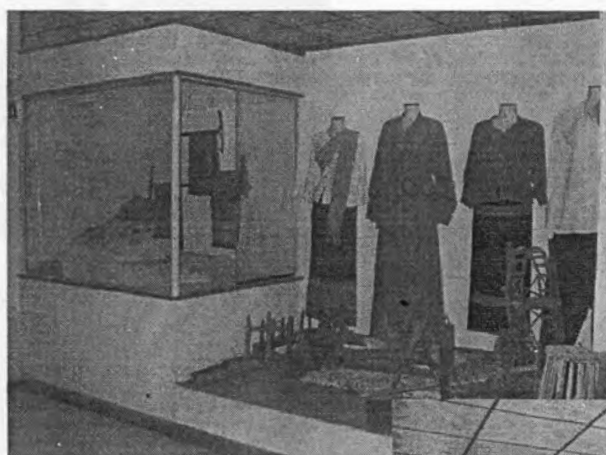
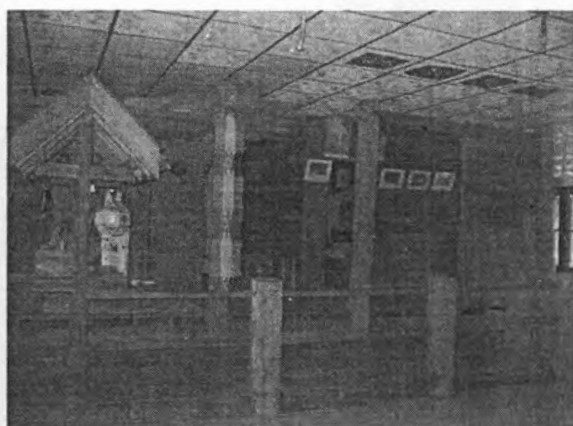
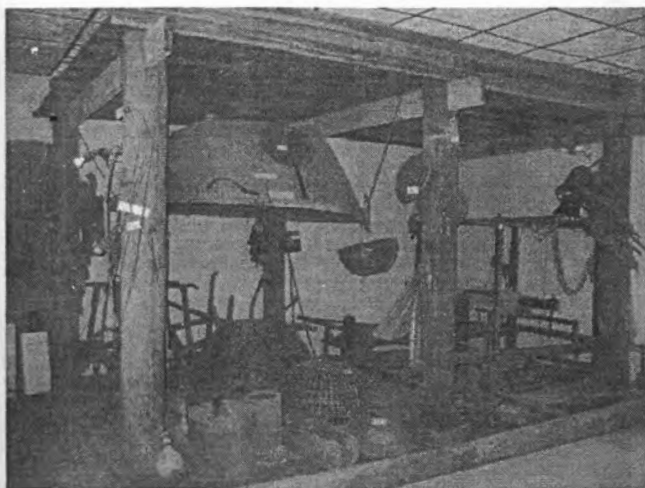
คุ้มเจ้าราชบุตร (หมอกฟ้า ณ น่าน) อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

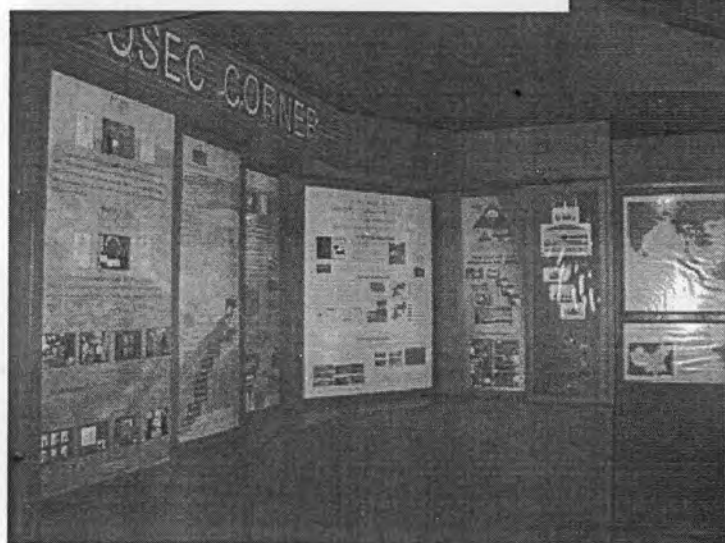
พิพิธภัณฑ์ศูนย์ถ่านหินลิกไนต์ศึกษา อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง

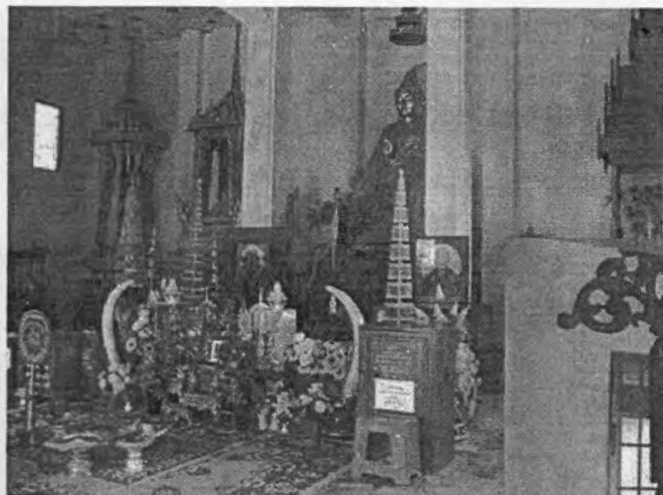
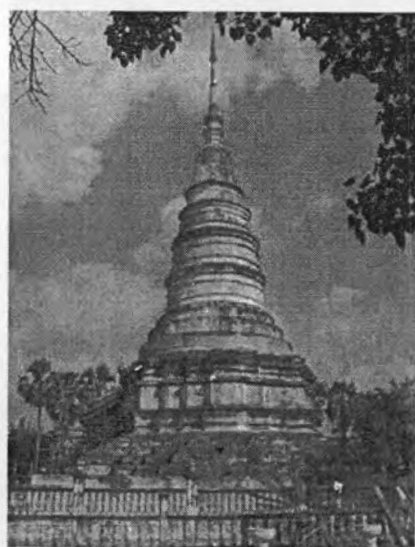
พิพิธภัณฑ์สถานภูมิปัญญาท้องถิ่นโรงเรียนแจ้ห่มวิทยา อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง

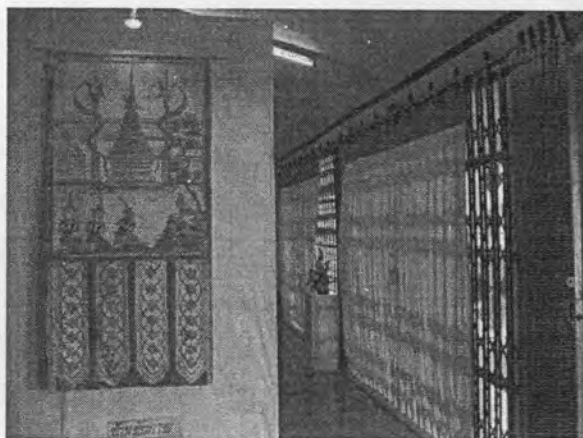
ศูนย์บ้านปฐพีทัศน์ อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง

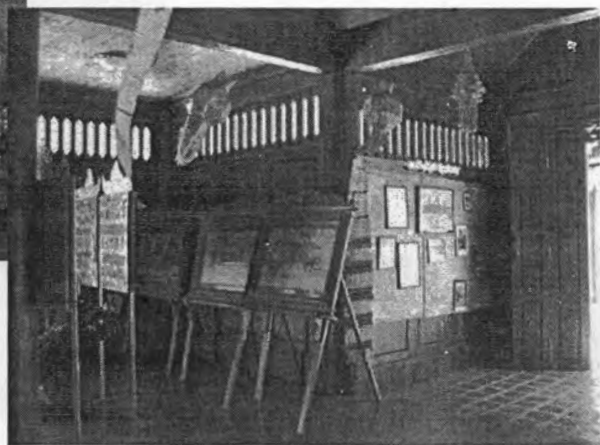
พิพิธภัณฑ์อัฐบริวารครูบาเจ้าศรีวิชัย วัดบ้านปาง อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

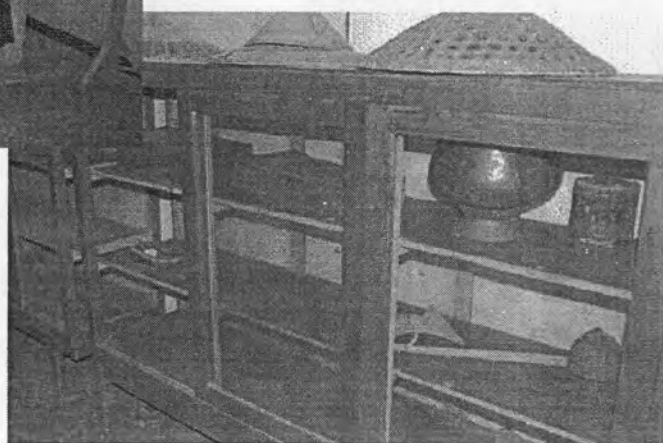
พิพิธภัณฑ์วัดปงสนุก อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

พิพิธภัณฑ์แม่สะเรียง อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

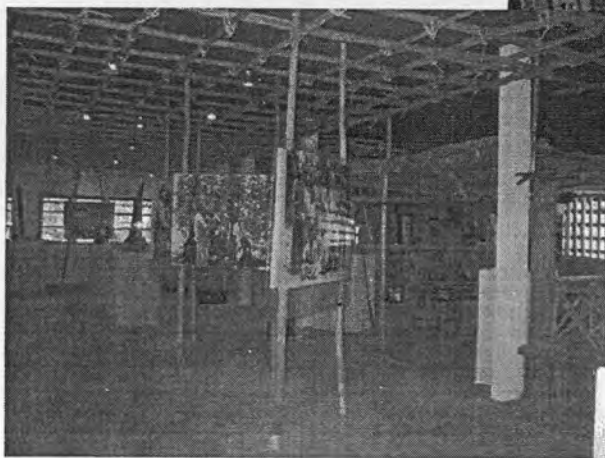
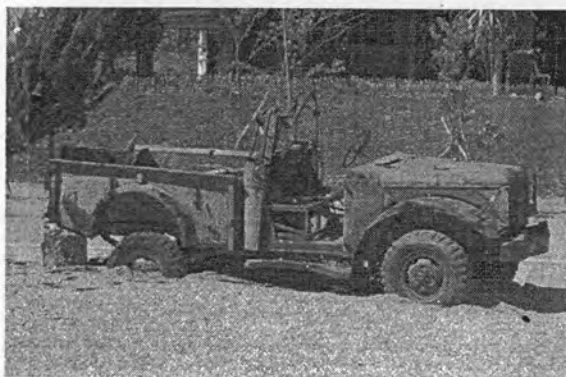
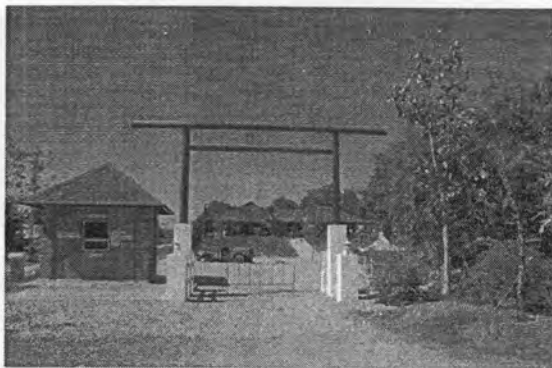
ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอแม่สะเรียง โรงเรียนปริพัตรศึกษา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

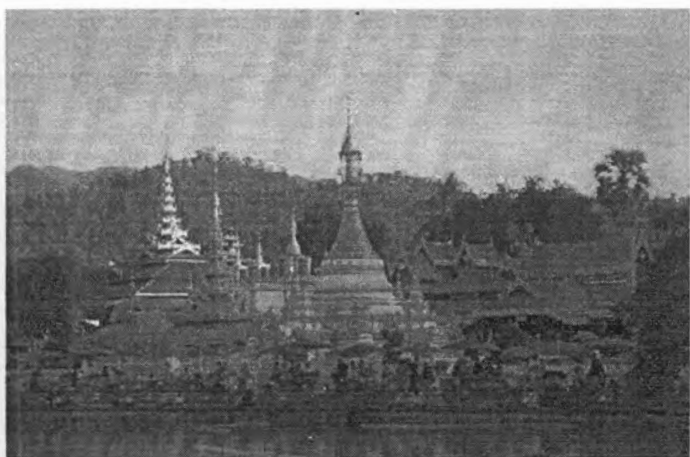
ศูนย์ศิลปาชีพจังหวัดแม่ฮ่องสอน อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

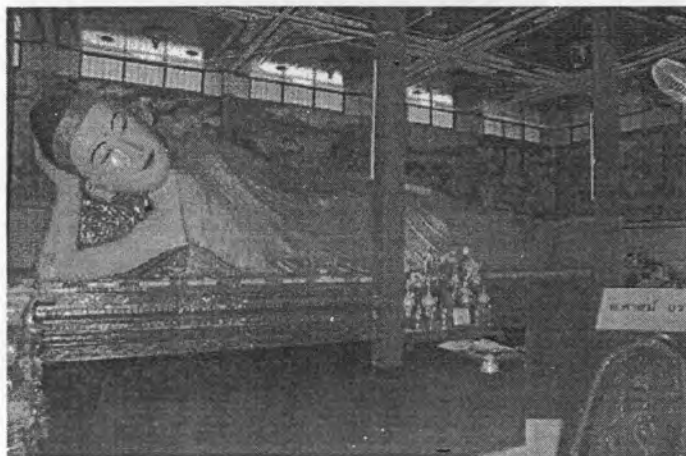
พิพิธภัณฑ์สงครามโลกครั้งที่ 2 อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

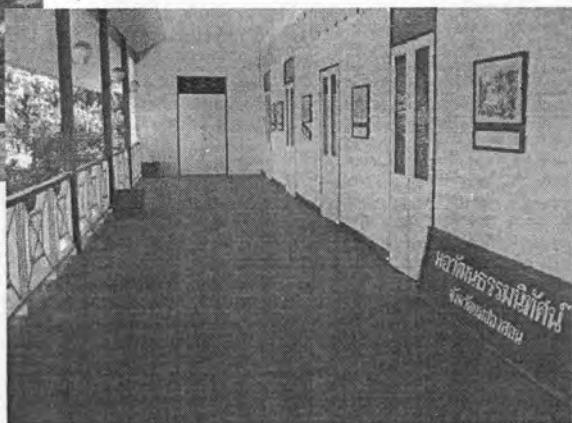
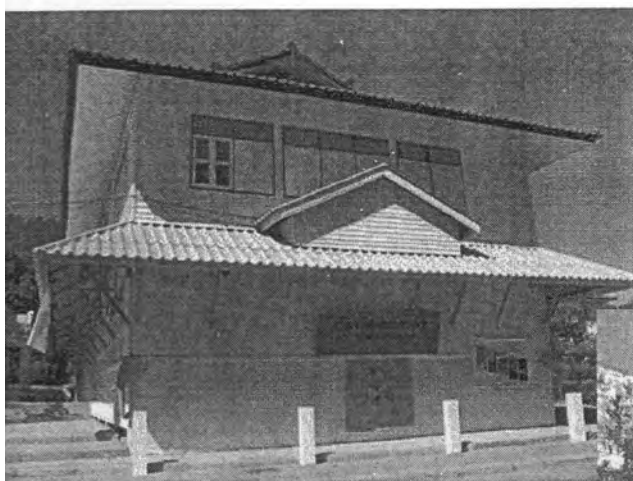
พิพิธภัณฑ์วัดจองกลาง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

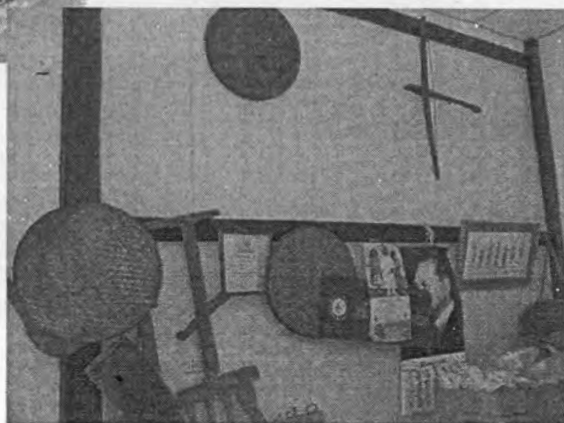
พิพิธภัณฑ์วัดพระนอน อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

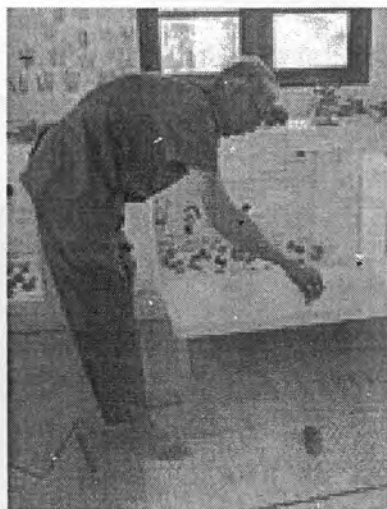
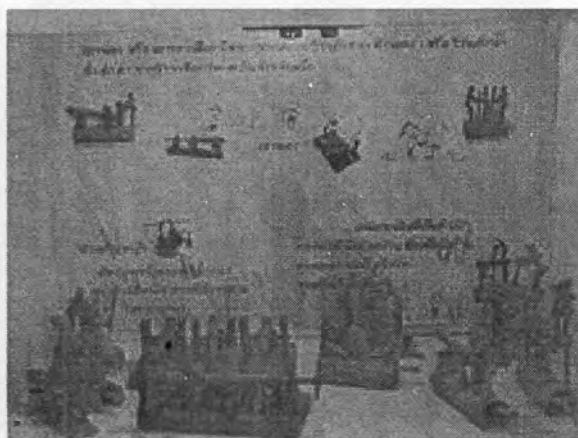
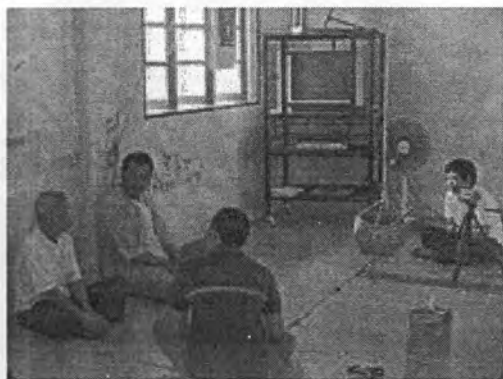
หอวัฒนธรรมนิทัศน์จังหวัดแม่ฮ่องสอน อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

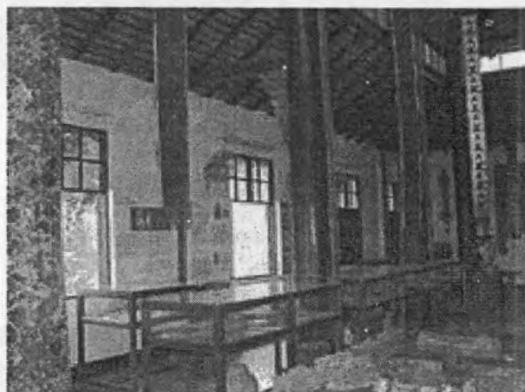
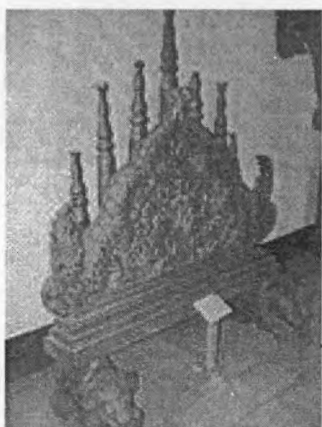
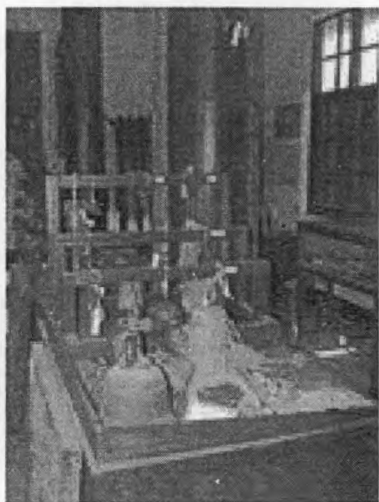
ศูนย์หัตถกรรมโอท็อปบ้านแม่ปิง อำเภอป่า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

พิพิธภัณฑ์เล่นได้ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นวัดศรีสุทธาวาส อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

สำรวจพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในภาคกลาง – ตะวันตก

การสำรวจพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในพื้นที่ภาคกลาง-ตะวันตก นอกจากจะไปตามแผนการสำรวจ หลายครั้ง เป็นการร่วมเดินทางไปกับงานวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น หรือไปร่วมงานของพิพิธภัณฑ์ตามวาระโอกาสต่างๆ เช่น งานประเพณี งานประจำปี การแสดงทางวัฒนธรรม และกิจกรรมต่างๆ ที่พิพิธภัณฑ์จัดขึ้น พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในพื้นที่ภาคกลาง – ตะวันตกที่คณะผู้วิจัยเดินทางไปสำรวจในโครงการระยะที่ 2 มีดังนี้

11 กันยายน 2547 เดินทางสำรวจพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น 2 แห่งในจังหวัดราชบุรี คือ พิพิธภัณฑ์หนังใหญ่ วัดขนอนและพิพิธภัณฑ์วัดคงคาราม

พิพิธภัณฑ์วัดคงคาราม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดคงคารามก่อตั้งในปี 2542 โดยใช้กฎ 9 ห้อง ซึ่งเป็นเรือนไม้ทรงไทยที่ใหญ่และงดงามแห่งหนึ่งเป็นที่แสดงโบราณวัตถุ และศิลปวัตถุล้ำค่าที่เป็นสมบัติตกทอดของวัดมาแต่สมัยโบราณ พื้นที่บนกฎ 9 ห้อง ดัดแปลงเป็นพิพิธภัณฑ์ โดยก่อสร้างหมู่เรือนไทยเพิ่มเติมเชื่อมต่อกับตัวกฎ เดิมทะลุถึงกันได้ ชาวของที่ทางวัดเก็บไว้จำนวนมาก ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวมอญ วัตถุสำคัญในพิพิธภัณฑ์คือ โลงมอญ อายุกว่า 200 ปี แกะสลักลายดอกพุดตาลลงรักปิดทองประณีตงดงาม คัมภีร์ใบลานและสมุดไทยที่จารเป็นภาษามอญ หีบและตู้พระธรรม เครื่องปั้นดินเผาศิลปะมอญสลักลวดลายวิจิตร เครื่องมือช่างสมัยโบราณ อาทิ กบไสไม้ขนาดต่าง ๆ หนึ่งข้างอาณม้าลงรักปิดทอง ตาลปัตรพัดยศ เครื่องแต่งกายชาวมอญ เครื่องถ้วยลายคราม เครื่องทองเหลือง ฯลฯ พิพิธภัณฑ์จัดหมวดหมู่สิ่งของ และแบ่งพื้นที่การจัดแสดงออกเป็น 10 ห้อง ได้แก่ ห้องตู้เก็บคัมภีร์ใบลาน ห้องคัมภีร์ ห้องเครื่องมือช่าง ห้องทองเหลือง ห้องลายคราม ห้องเครื่องปั้นดินเผาสุโขทัย-อยุธยา ห้องดนตรีไทย ห้องเครื่องถ้วยชา ห้องหนังสือ และห้องร่วมสมัย

พิพิธภัณฑ์หนังใหญ่วัดขนอน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

หนังใหญ่วัดขนอนสร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 โดยอดีตเจ้าอาวาสคือ ท่านพระครูศรีธาสุนทร (หลวงปู่กล่อม) ท่านได้ชักชวนครูอึ้ง ช่างจาด ช่างจ๊ะ และช่างฟ่ง มาร่วมกันสร้างตัวหนัง หนังชุดแรกที่สร้างคือ ชุดนุฆมานถวายแหวน ต่อมาได้สร้างเพิ่มอีกรวม 9 ชุด มีตัวหนังรวม 313 ตัว เป็นสมบัติของวัดที่ร่วมกันรักษาสืบทอดมา ปี 2532 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเห็นคุณค่าในการแสดงและศิลปะในตัวหนังใหญ่ ทรงมีพระราชดำริให้ทางวัดช่วยอนุรักษ์ตัวหนังชุดเก่า และจัดทำหนังใหญ่ชุดใหม่ขึ้นแสดงแทน พร้อมดำเนินโครงการสร้างพิพิธภัณฑ์หนังใหญ่ขึ้นในวัด โดยมีมหาวิทยาลัยศิลปากรรับผิดชอบงานจัดทำตัวหนังทั้งหมด อาคารพิพิธภัณฑ์ เดิมเป็นกุฏิสงฆ์และศาลาการเปรียญ ลักษณะเป็นหมู่เรือนไทย ต่อมาได้บูรณะและดัดแปลงเป็นพิพิธภัณฑ์หนังใหญ่ เพื่อใช้เป็นสถานที่เก็บรักษาตัวหนังใหญ่ชุดเก่า และเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าแก่ผู้สนใจทั่วไป พิพิธภัณฑ์เปิดอย่างเป็นทางการปี 2542 ในวาระร่วมเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในวโรกาสสมนามมงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม 2542

7 มีนาคม 2548 เดินทางสำรวจพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ และสิงห์บุรี มีพิพิธภัณฑ์ที่ได้สำรวจรวมทั้งสิ้น 3 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดเกไชยเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ และพิพิธภัณฑ์หนังใหญ่ วัดสว่างอารมณ์ และพิพิธภัณฑ์เตาเผาแม่น้ำน้อยในจังหวัดสิงห์บุรี

พิพิธภัณฑ์หนังใหญ่วัดสว่างอารมณ์ อำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี

หนังใหญ่วัดสว่างอารมณ์สืบทอดมาตั้งแต่สมัยหลวงพ่อเรือง เจ้าอาวาสที่ได้รวบรวมตัวหนังใหญ่จากฝีมือช่างในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลายเอาไว้ จากนั้นมีการฝึกหัดการขีดให้กับชาวบ้านบางมอญ และมีการส่งต่อความรู้ด้านการพากษ์ การขีด และการแกะหนังใหญ่เรื่อยมา จนมีชื่อเสียงคือสมัยนายนวม ศุภนคร (ขุนบางมอญกิจประมวญ) ปัจจุบันวัดสว่างอารมณ์มีตัวหนังเก่าจำนวนกว่า 280 ตัว และสร้างใหม่เพิ่มอีก 50 ตัว พิพิธภัณฑ์หนังใหญ่ก่อตั้งขึ้นในปี 2545 โดยนำหนังใหญ่ชุดเก่ามาจัดแสดงไว้บนชั้นสองของศาลาการเปรียญ พร้อมกันนี้ยังมีการสาธิตการแสดงหนังใหญ่โดยเด็กๆ ในชุมชนให้แก่มุสลิมและเข้าใจในงานศิลปะที่กำลังจะสูญหายแขนงนี้ด้วย

พิพิธภัณฑ์เตาเผาแม่น้ำน้อย อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

เตาเผาแม่น้ำน้อย ตั้งอยู่ในบริเวณวัดพระปรารักษ์ ซึ่งเป็นแหล่งเตาเผาภาชนะดินเผาสมัยกรุงศรีอยุธยา ลักษณะตัวเตาจะก่อด้วยอิฐ ตัวเตาบางส่วนคล้ายเรือประทุน จึงเรียก "เตาประทุน" ตัวเตาเผาแม่น้ำมีขนาดใหญ่ ภาชนะดินเผาที่ผลิตโดยเตาเผาแม่น้ำน้อยส่วนหนึ่งเป็นภาชนะที่ส่งออกไปขายยังต่างประเทศ โดยเอกลักษณ์ของภาชนะเตาเผาแม่น้ำน้อยคือ ไหสีน้ำตาล ไหสองหู เป็นต้น โดยตัวอย่างเครื่องปั้นดินเผาต่าง ๆ ที่ขุดได้บริเวณเตาเผาแม่น้ำน้อย สามารถชมได้ในกุฏิของท่านเจ้าอาวาสวัด นอกจากนี้ในบริเวณวัด กรมศิลปากรได้จัดสร้างเป็นพิพิธภัณฑ์เตาเผาแม่น้ำน้อยขึ้น เป็นอาคารขนาดใหญ่ หลังคาอาคารโปร่งโล่งคลุมเตาเผาไว้ 2 เตา

พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดเกไชยเหนือ อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดเกไชยเหนือ ก่อตั้งขึ้นราวปี 2540 โดยความร่วมมือระหว่างวัดเกไชยเหนือ โรงเรียนวัดเกไชยเหนือ องค์การบริหารส่วนตำบล และชาวบ้าน ของที่จัดแสดงได้แก่ของใช้เจ้าอาวาสองค์เดิมของส่วนตัวที่ชาวบ้านมาถวาย หรือของที่ชาวบ้านมได้จากกันแม่น้ำน่านที่อยู่หน้าวัดแล้ว พิพิธภัณฑ์วัดเกไชยเหนือประกอบไปด้วยอาคารพิพิธภัณฑ์จำนวน 2 อาคาร โดยทั้งสองอาคารสร้างด้วยไม้ตาล ซึ่งเป็นไม้เศรษฐกิจของท้องถิ่นอำเภอชุมแสง ของที่จัดแสดง อาทิ เครื่องเบญจรงค์ เครื่องจักสาน โทรทัศน์รุ่นเก่า เครื่องปั้นดินเผา เครื่องแก้ว ตะเกียง เตาหุงต้ม จระเข้สดฟิ นอกจากนี้ทางโรงเรียนวัดเกไชยเหนือยังได้ฝึกยุวมัคคุเทศก์จำนวนทั้งสิ้น 13 คน เพื่อนำชมพิพิธภัณฑ์และแก่ผู้เยี่ยมชมจากภายนอกที่สนใจเข้ามาชม

21- 22 เมษายน 2548 เดินทางสำรวจและเก็บข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในพื้นที่ภาคกลาง จังหวัดลพบุรี สิงห์บุรี และนครสวรรค์ รวมทั้งสิ้น 4 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑ์หอโสภณศิลป์ วัดเชิงท่า และพิพิธภัณฑ์เรือพื้นบ้าน วัดยาง ณ รังสี จังหวัดลพบุรี พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดกุฎีทอง จังหวัดสิงห์บุรี และพิพิธภัณฑ์วัดหนองกล้วย (หนองบัว) จังหวัดนครสวรรค์

พิพิธภัณฑ์หอโสมกนศิลป์ วัดเชิงท่า อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

พิพิธภัณฑ์หอโสมกนศิลป์ก่อตั้งขึ้นในปี 2540 ด้วยความดำริของพระครูโสมกนธรรมรัต (อาศรม ธมฺมที่โป) เจ้าอาวาสวัดเชิงท่า เพื่อเป็นสถานที่รวบรวมและจัดแสดงโบราณวัตถุที่ทรงคุณค่าทางศาสนา ศิลปกรรม ประวัติศาสตร์ อันเป็นสมบัติเก่าแก่ของวัดและของส่วนตัวของท่านพระครูโสมกนธรรมรัต การจัดแสดงศิลปกรรม โบราณวัตถุเริ่มเมื่อพ.ศ. 2542 และสำเร็จเรียบร้อยใน พ.ศ. 2544 เนื้อหาที่จัดแสดงกล่าวถึงพระรัตนตรัย คือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ จัดแสดงเรื่องพระพุทธเจ้า ด้วยพระพุทธรูป ภาพพระนฤชาดกเรื่องพระเวสสันดร จัดแสดงเรื่องพระศรีอารียเมตไตรย ซึ่งเป็นพระพุทธเจ้าในอนาคต จัดแสดงเรื่องพระสงฆ์ ด้วยเรื่องราวชีวประวัติ พระครูโสมกนธรรมรัต พระสงฆ์ผู้อุทิศตนต่อพุทธศาสนามาชั่วชีวิต จัดแสดงเรื่องพระธรรม ด้วยคัมภีร์ พระไตรปิฎก ตู้พระธรรม ผ้าห่อคัมภีร์

พิพิธภัณฑ์เรือพื้นบ้านวัดยาง ณ รังสี อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

อาคารพิพิธภัณฑ์เดิมเป็นศาลาการเปรียญไม้ของวัด สร้างเมื่อ พ.ศ. 2470 ต่อมาในปี พ.ศ. 2525 ทางวัดมีโครงการจะสร้างศาลาการเปรียญคอนกรีตหลังใหม่ จึงดำริที่จะรื้อศาลาหลังเดิมทิ้ง ทางชมรมอนุรักษ์ โบราณวัตถุสถานและสิ่งแวดล้อม จังหวัดลพบุรี ทราบเรื่องจึงได้ขอให้ทางวัดเก็บรักษาไว้และช่วยหาทุนในการบูรณะซ่อมแซมให้จนแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2531 และนำเงินที่เหลือจากการบูรณะซ่อมแซมมาใช้ในการจัดทำ พิพิธภัณฑ์เรือพื้นบ้าน เพราะเห็นว่าศาลาหลังนี้ควรได้ใช้ประโยชน์ ประกอบกับตั้งอยู่ริมแม่น้ำลพบุรี ในอดีตชาวบ้านในละแวกนี้ผูกพันอยู่กับแม่น้ำ ในแต่ละบ้านจะมีเรือพื้นบ้านรูปแบบต่างๆ เช่น เรือมาด เรือหนู เรือพาย ไม้ เรืออูโปง ฯลฯ แต่ในปัจจุบันได้ถูกทอดทิ้งไม่ได้ใช้ประโยชน์จึงได้รวบรวมเรือรูปแบบต่างๆ มาจัดแสดงไว้ในศาลาหลังนี้

ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมไทยพวน วัดกุฎีทอง อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี

ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมไทยพวนแห่งนี้ตั้งอยู่ที่วัดกุฎีทอง ในเขตตำบลบางน้ำเชี่ยว พิพิธภัณฑ์แห่งนี้ก่อตั้งโดยพระครูเมตตานุศาสน์ เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบัน เนื่องจากเห็นว่าวัตถุโบราณของไทยพวนกำลังจะสูญหายไปหมด และภูมิปัญญาของไทยพวนก็จะหมดไปด้วย เมื่อวิถีชีวิตชาวพวนหมดไป กลัวว่าคนรุ่นหลังจะไม่รู้จัก จึงได้ตั้งพิพิธภัณฑ์ขึ้นเพื่อเป็นสถานที่เก็บรวบรวมข้าวของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันของชาวไทยพวน ได้แก่ เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย เครื่องประดับ เครื่องจักสาน เครื่องมือดักสัตว์ เช่น ไซ ตะข่อง ลันดักปลาไหล ขอชักกบ เครื่องมือทำนา หีบกำปั่น ถ้วยชาม ฯลฯ ซึ่งเป็นของที่เก็บสะสมรวบรวมมาตั้งแต่สมัยพระครูนาครคุณ (นาค ศรีนวลวงศ์) อดีตเจ้าอาวาส

พิพิธภัณฑ์วัดหนองกลับ (หนองบัว) อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

พิพิธภัณฑ์ตั้งอยู่ที่วัดหนองกลับ (หนองบัว) ซึ่งเป็นวัดเก่าแก่ พิพิธภัณฑ์แห่งนี้เกิดขึ้นจากดำริของท่านพระครูวาปีปทุมรักษ์ เจ้าอาวาสวัดหนองกลับ เจ้าคณะอำเภอหนองบัว เพื่อให้เป็นแหล่งรวบรวมศิลปวัตถุ โบราณวัตถุทั้งที่พบในแหล่งโบราณคดีหรือโบราณสถานในอำเภอหนองบัว และที่ได้จากการบริจาคของประชาชนที่มีจิตศรัทธาต่อวัดและท่านเจ้าอาวาส อาคารพิพิธภัณฑ์หลังแรกจัดแสดงแลตมป์ไทย เงินตราและ

โครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ระยะที่ 2: จัดทำฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

เหรียญกษาปณ์ไทย เครื่องราช – เหรียญที่ระลึกสมัย ร. 9 อาวุธโบราณ เครื่องถ้วยเบญจรงค์สมัยรัตนโกสินทร์ เครื่องถ้วยชามสมัยสุโขทัย และอยุธยา อีกหลังหนึ่งเป็นอาคารพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน เป็นที่รวบรวมวัสดุอุปกรณ์ ข้าวของ เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน และในการประกอบอาชีพ

6 มิถุนายน 2548 ได้สำรวจและเก็บข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น 3 แห่ง ในจังหวัดนครปฐม ได้แก่ พิพิธภัณฑ์วัดกำแพงแสน พิพิธภัณฑ์วัดบางช้างใต้ และศูนย์อนุรักษ์ของใช้พื้นบ้าน วัดโพธิ์งาม

พิพิธภัณฑ์วัดกำแพงแสน อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

พิพิธภัณฑ์วัดกำแพงแสนริเริ่มโดยพระปลัดสุวัฒน์ สุขีโว เจ้าอาวาสวัดกำแพงแสน ได้ริเริ่มรวบรวมโบราณวัตถุต่างๆ ในท้องถิ่น ทั้งที่เป็นโบราณวัตถุที่พบในท้องถิ่น คือ โบราณวัตถุสมัยทวารวดีและโบราณวัตถุอื่นๆ ที่มีผู้มีจิตศรัทธานำมาถวาย เช่น เครื่องถ้วย เครื่องทองเหลือง เครื่องจักสาน ฯลฯ และได้จัดตั้งพิพิธภัณฑ์วัดกำแพงแสนขึ้น มีห้องแสดงโบราณวัตถุ 1 ห้อง จัดแสดงโบราณวัตถุสมัยทวารวดีจากเมืองโบราณกำแพงแสน ประกอบไปด้วยเศษประติมากรรมปูนปั้น และชิ้นส่วนสถาปัตยกรรม ภาชนะดินเผาสมัยต่างๆ เช่น สมัยบ้านเชียง หรือ เครื่องถ้วย เครื่องใช้ในครัวเรือนประเภทต่างๆ เช่น เครื่องจักสาน และเครื่องทองเหลือง พระพุทธรูป และพระพิมพ์หลายยุคหลายสมัย

พิพิธภัณฑ์วัดบางช้างใต้ อำเภอสามปราชญ์ จังหวัดนครปฐม

วัดบางช้างใต้เป็นเก่าแก่ ตั้งอยู่ริมแม่น้ำนครชัยศรี พิพิธภัณฑ์แห่งนี้ริเริ่มโดยท่านรองเจ้าอาวาส พระครูอรุณธรรมวิสุทธิ (อาจารย์กลึง) ซึ่งมีรณภาพไปกว่า 7 ปีแล้ว การขาดผู้สานงานต่อทำให้งานพิพิธภัณฑ์หยุดชะงักไป พิพิธภัณฑ์จึงไม่ได้เปิดให้ประชาชนทั่วไปเข้าไปชม เว้นแต่จะทำหนังสือขออนุญาตแจ้งมายังวัดก่อน อาคารพิพิธภัณฑ์เป็นอาคารทรงไทยสองชั้น เดิมเป็นหอฉัน ชั้นบนจัดแสดงข้าวของสะสมของวัด และของที่ชาวบ้านผู้มีจิตศรัทธาบริจาคมา วัตถุที่จัดแสดง ได้แก่ พระพุทธรูปโบราณ พระบฏเงิน ตาลบัตร รอยพระพุทธรูปจำลอง เครื่องใช้ต่างๆ อาทิ เครื่องลายคราม เครื่องปั้นดินเผา ตู้ไม้แกะสลัก หีบพระธรรม ตู้พระธรรม คัมภีร์ใบลาน ภาพถ่ายเก่าของวัด ชั้นล่างเดิมตั้งใจจะจัดแสดงเรือพื้นบ้านที่ทางวัดเก็บสะสมไว้กว่า 100 ลำ แต่เนื่องจากรองเจ้าอาวาสมรณภาพเสียก่อน งานจัดแสดงนี้จึงหยุดชะงักไป ปัจจุบันใช้เป็นที่เก็บของของวัดและเรือพื้นบ้านบางส่วน

ศูนย์อนุรักษ์ของใช้พื้นบ้าน วัดโพธิ์งาม อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

ศูนย์อนุรักษ์ของใช้พื้นบ้าน ตั้งอยู่ในบริเวณวัดโพธิ์งาม เป็นที่เก็บรวบรวมเครื่องมือเครื่องใช้เกี่ยวกับการทำเกษตรกรรม และของใช้พื้นบ้าน ซึ่งชาวบ้านบริจาคมา วัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้ง เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ และการศึกษาค้นคว้าของนักเรียนโรงเรียนวัดโพธิ์งาม ซึ่งอาจารย์จะนำนักเรียนมาทำกิจกรรม และให้ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตเกษตรกรรม การทำนา การทำข้าวซ้อมมือ อาคารจัดแสดงทั้ง 2 หลังเป็นอาคารชั้นเดียว หลังแรกจัดแสดงเครื่องจักสาน ตะเหล็บ ตะแกรงร่อน ตะเกียง เครื่องสีผัด หีบใส่ผ้าขึ้น หนังสือเก่า โทรทัศน์เก่า

เป็นต้น อาคารหลังที่ 2 ซึ่งอยู่ติดกันจัดแสดงสิ่งของคล้ายคลึงกับในอาคารแรก ได้แก่ รถสามล้อถีบ เครื่องสีผัด เครื่องจักสาน ตะเกียงเจ้าพายุ ฯลฯ

18-19 มิถุนายน 2548 เดินทางสำรวจและเก็บข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในจังหวัดกาญจนบุรี มีพิพิธภัณฑ์ที่ทำการสำรวจรวมทั้งสิ้น 6 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑ์วัดดงสัก พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดห้วยเหนียว พิพิธภัณฑ์สถานแห่งความทรงจำ ช่องเขาขาด พิพิธภัณฑ์อักษะและเชลยศึก หอศิลป์และพิพิธภัณฑ์สงครามโลกครั้งที่ 2 พิพิธภัณฑ์วัดถ้ำมึงกรทอง

พิพิธภัณฑ์วัดดงสัก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี

ก่อตั้งโดยท่านเจ้าอาวาสองค์ปัจจุบันคือ พระครูจริยาภิรัต โดยดัดแปลงหอสวดมนต์ ซึ่งเป็นอาคารไม้สักชั้นเดียวได้สูง ของที่จัดแสดงอาทิ ตะเกียงน้ำมัน ลายปูนปั้นสมัยทวารวดี ตะเกียงน้ำมันหล่อด้วยลวดที่เลียนแบบของจริงที่ขุดพบในโบราณสถานพงตึก หม้อทะนาน พระพิมพ์ดินเผา พระพุทธรูป ขวานหินขัด เครื่องลายคราม เครื่องเบญจรงค์ เครื่องเล่นแผ่นเสียง วิหตุเก่า เป็นต้น วัตถุส่วนหนึ่งเป็นของดั้งเดิมของวัด ของที่พบจากแม่น้ำแม่กลองหน้าวัดและท่านเจ้าอาวาสเสาะหามาเพิ่มเติม ปัจจุบันพิพิธภัณฑ์อยู่ระหว่างดำเนินการย้ายของไปอีกศาลาหนึ่ง

พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดห้วยเหนียว อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี

พิพิธภัณฑ์แห่งนี้เปิดให้เข้าชมครั้งแรกเมื่อวันที่ 16 เมษายน 2543 โดยเป็นอาคารก่ออิฐถือปูนชั้นเดียว ภายในจัดแสดงของใช้พื้นบ้านในวิถีชีวิตเกษตรกรรม อาทิ เครื่องจักสาน ไห เครื่องไม้แปรง เครื่องสีผัดข้าว ครก ตำข้าว ถังไม้ แอก เกวียน เรือพื้นบ้าน เป็นต้น

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งความทรงจำ ช่องเขาขาด อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งความทรงจำ ช่องเขาขาด ได้รับเงินทุนสนับสนุนจากรัฐบาลออสเตรเลียและก่อสร้างโดยได้รับความร่วมมือกับรัฐบาลไทย เมื่อ 7 ปีมาแล้ว เพื่อระลึกถึงทหารฝ่ายสัมพันธมิตรและทหารออสเตรเลียที่ได้รับทุกขุทรมานและเสียชีวิตในสภาพของการเป็นเชลยศึกที่ทำงานสร้างทางรถไฟสายไทย-พม่า นอกจากนี้ยังได้สร้างทางเดินในบริเวณที่เรียกว่าช่องเขาขาด และทางเดินต่อไปจากทางรถไฟเดิมอีก 4 กิโลเมตร เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสเดินเที่ยวชมสถานที่เกิดเหตุการณ์จริง

พิพิธภัณฑ์สงครามอักษะและเชลยศึก วัดไชยชุมพลชนะสงคราม อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

ตั้งอยู่ในบริเวณวัดไชยชุมพลชนะสงคราม เปิดให้เข้าชมตั้งแต่ปี 2520 อาคารจัดแสดงที่ 2 หลัง หลังแรกจำลองที่พักเชลยศึก ด้านในจัดแสดงภาพถ่าย ภาพขาวหนึ่งสีฟิล์ม ภาพวาด ที่เกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของเชลยศึก และเหตุการณ์สร้างทางรถไฟสายไทย-พม่า ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 อาคารหลังที่สอง จัดแสดงเครื่องใช้ไม้สอยของเชลยศึก และสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างทางรถไฟไทย-พม่า อาทิ หมวกทหาร ปืน มั่นตอกหมุดรางรถไฟ ลูกกระเบิด เครื่องแบบทหาร เป็นต้น

หอศิลป์และพิพิธภัณฑ์สงครามโลกครั้งที่ 2 อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

เป็นพิพิธภัณฑ์เอกชน การจัดแสดงแบ่งเป็น 3 อาคาร อาคารหลังแรก จัดแสดงประวัติเมืองกาญจนบุรี สงครามไทยพม่า วีรชนที่เสียสละชีวิตในสงคราม โดยแสดงผ่านภาพวาดจิตรกรรมฝาผนังของตึก และข้าวของต่างๆ อาทิ ดาบ ปืน เครื่องปั้นดินเผา อาคารที่สอง ว่าด้วยเรื่องราวเกี่ยวกับเหตุการณ์การสร้างทางรถไฟสายไทย-พม่า ภาพชีวิตเชลยศึกในค่าย ของใช้เชลยศึกและทหารญี่ปุ่น เป็นต้น ส่วนอาคารสาม แสดงของสะสมของเจ้าของได้แก่ นาฬิกา จักรเย็บผ้า กล้องถ่ายรูป เครื่องฉายภาพยนตร์ เหรียญและธนบัตรไทย เครื่องเล่นแผ่นเสียง เป็นต้น

พิพิธภัณฑ์วัดถ้ำมังกรทอง อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

ก่อตั้งเมื่อ 4 ปีที่แล้ว โดยดัดแปลงศาลาทำบุญ ซึ่งเป็นศาลาไม้ทรงไทยชั้นเดียว มาทำเป็นพิพิธภัณฑ์ โดยความร่วมมือระหว่างวัดและเอกชนที่เช่าที่ขายของในบริเวณวัด โดยตั้งใจจะจัดแสดงเรื่องราวประวัติศาสตร์เกี่ยวกับเมืองกาญจนบุรี การสร้างทางรถไฟสายไทย-พม่า แต่เนื่องจากอาคารจัดแสดงทรุดโทรมและฝุ่นมาก ทางวัดจึงปิดเอาไว้ไม่ให้เข้าชม เนื่องจากเกรงอันตราย

28 กรกฎาคม 2548 สํารวจและเก็บข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในกรุงเทพมหานคร 2 แห่ง คือ พิพิธภัณฑ์ชาวบางกอก หรือพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางรัก และพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครเขตบางขุนเทียน โรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์

พิพิธภัณฑ์ชาวบางกอก หรือพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางรัก

พิพิธภัณฑ์แห่งนี้เริ่มดำเนินการเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2535 โดยได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิ อิน-สารท-สออง อาคารหลังแรกเป็นเรือนไม้ 2 ชั้น ทรงปั้นหยาลงคามงกระเบื้องว่าวสีแดง ภายในอาคารจัดวางเฟอร์นิเจอร์ไม้ ทั้งตู้โต๊ะเตียง ข้าวของส่วนใหญ่เหมือนเมื่อครั้งที่คุณสอองค์ คุณแม่ของ อ.วราพร ยังมีชีวิตอยู่ อาคารไม้ 2 ชั้น หลังที่ 2 สร้างขึ้นในปี 2472 เดิมตั้งอยู่บริเวณทุ่งมหาเมฆ คุณหมอฟรานซิส คริสเตียน ชาวอินเดียซึ่งจบวิชาแพทย์จากประเทศอังกฤษ สามีของคุณสอองค์มีดำริจะทำคณิศรรักษาคนไข้ แต่ท่านเสียชีวิตไปเสียก่อน จึงได้เปิดบ้านให้เช่าและต่อมาได้ผาติกรรมมาไว้ที่นี่ อาคารหลังที่ 3 เดิมเป็นตึกแถวให้เช่าขนาด 8 คูหา มี 2 ชั้น ต่อมาปรับปรุงเป็นอาคารจัดแสดง ในอนาคตตั้งใจจะทำเป็นห้องสมุดไว้ให้บริการแก่คนในชุมชน ปี พ.ศ. 2546 กรุงเทพมหานครมีโครงการจัดทำพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร โดยมีโครงการนําร่อง 4 แห่ง พิพิธภัณฑ์ชาวบางกอกเป็นหนึ่งในโครงการนําร่องนี้ ภายใต้ชื่อ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตบางรัก

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางขุนเทียน โรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์

ตั้งอยู่ในบริเวณโรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์ แขวงท่าข้าม เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร สุดสายถนนบางขุนเทียน - ชายทะเล บางขุนเทียนได้ชื่อว่าเป็นพื้นที่ชายทะเลหนึ่งเดียวของกรุงเทพมหานคร ปัจจุบันยังคงหลงเหลือพื้นที่ที่เป็นสภาพแวดล้อมป่าชายเลนตามธรรมชาติ พิพิธภัณฑ์แห่งนี้เป็นพิพิธภัณฑ์โครงการนําร่อง 1 ใน 4 แห่งของโครงการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ภายในอาคารพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครเขตบางขุนเทียนจัดแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับภาพรวมของกรุงเทพมหานคร บางขุนเทียนบนโครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ระยะที่ 2: จัดทำฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

เส้นทางประวัติศาสตร์ สวนบางขุนเทียน ชาวพื้นเมืองในบางขุนเทียน ทะเลกรุงเทพ บุคคลสำคัญของบางขุนเทียน สถานที่สำคัญของบางขุนเทียน และบางขุนเทียนวันนี้ นอกจากนี้ทางโรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์ยังจัดให้มีกิจกรรมค่ายเยาวชนหลายลักษณะสำหรับนักเรียนนักศึกษาและผู้สนใจศึกษาธรรมชาติและวิถีชีวิตของผู้คนที่อาศัยอยู่กับป่าชายเลน

6 กันยายน 2548 สํารวจและเก็บข้อมูลพิพิธภัณฑ์วัดปรมย์ยิกาวาส ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

พิพิธภัณฑ์วัดปรมย์ยิกาวาสและหอไทยนิทัศน์เครื่องปั้นดินเผา อำเภอบางเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

อาคารพิพิธภัณฑ์เป็นอาคาร 2 ชั้น เดิมเป็นกุฏิอดีตเจ้าอาวาสวัดปรมย์ยิกาวาส ชั้นบนจัดแสดงเครื่องสังเค็ดที่อดีตเจ้าอาวาสได้รับพระราชทานในงานพระราชพิธีต่างๆ ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 วัตถุสิ่งของอื่นๆ ที่ได้รับพระราชทานเช่น เตียงพระบรมมหาราชวังของพระบรมมหาราชวังและพระสุริยวงศาธรรมิกราชประยูร ข้าวของเครื่องใช้ส่วนพระองค์ ฯลฯ นอกจากนี้ยังจัดแสดงศิลปกรรมแบบมอญที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา เช่น งานแกะปูนโลหะยอดพระมหารามัญเจดีย์ งานเครื่องกระดาด เช่น เหมหรือโลงศพพระเถระ ชั้นล่างเป็นหอไทยนิทัศน์เครื่องปั้นดินเผา จัดแสดงเครื่องปั้นดินเผายุคต่างๆ รวมทั้งเครื่องปั้นดินเผาของชาวมอญเกาะเกร็ด

9 กันยายน 2548 สํารวจและเก็บข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในพื้นที่ภาคกลาง ได้แก่ เรือนพระลพ จังหวัดสระบุรี และแหล่งโบราณคดีวัดพรหมทินใต้ จังหวัดลพบุรี

เรือนพระลพ ตำบลนายาว อำเภอบางพริก จังหวัดสระบุรี

เรือนพระลพ เป็นบ้านของอาจารย์ภูธร ภูมะธน นักวิชาการด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม อดีตหัวหน้าพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ นารายณ์ราชนิเวศน์ และอาจารย์สถาบันราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี อาจารย์ภูธรได้รวบรวมเรือนไทยจากภาคต่างๆ และพรรณไม้หายากหลากหลายชนิดมาไว้ยังที่แห่งนี้ เช่น ต้นก้านเหลือง ต้นกันเอยัด ต้นยางน่อง ยางไม้ชนิดนี้สามารถนำมาใช้ทำยาพิษได้ ดังที่ปรากฏในเรื่องเงาะป่า ต้นจำปาสีรินธร ที่ชาวบ้านเรียกว่า จำปา นอกจากนี้ยังเป็นสถานที่รวบรวมพรรณไม้หายากไว้อีกหลายชนิด

แหล่งโบราณคดีวัดพรหมทินใต้ ตำบลหลุมข้าว อำเภอบางบาล จังหวัดลพบุรี

ความเป็นมาของการขุดค้นทางโบราณคดีที่แหล่งโบราณคดีแห่งนี้ เริ่มต้นขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2529 กรมศิลปากรได้เข้ามาสำรวจเมืองโบราณในเขตจังหวัดลพบุรี และสำรวจพบเมืองโบราณหลายแห่ง เช่น เมืองโบราณชัยบาดาล เมืองโบราณดงมะรุ้ม รวมไปถึงเมืองโบราณพรหมทินใต้แห่งนี้ ลักษณะเมืองโบราณไม่ปรากฏคูน้ำคันดินให้เห็นชัดเจน ภายในพบสระน้ำรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าอยู่ 2 แห่ง ปรากฏซากโบราณหนึ่งแห่งคาดว่าจะเป็โบสถ์เก่า นอกจากนี้ยังพบโบราณวัตถุอีกหลายอย่าง เช่น จารึก เหรียญเงิน โครงกระดูกมนุษย์ เครื่องประดับสำริด ลูกปัด เครื่องเคลือบ เศษภาชนะดินเผา เศษมลทินแร่ เศษเบี้ยหลอมโลหะ ฯลฯ ขณะนี้กลุ่มชาวบ้านมีความคิดว่าจะสร้างพิพิธภัณฑ์เพื่อเป็นที่เก็บโบราณวัตถุ และเปิดให้ผู้สนใจเข้ามาชมและศึกษาค้นคว้าเรื่องราวเกี่ยวกับเมืองโบราณแห่งนี้

4 ตุลาคม 2548 สํารวจและเก็บข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในจังหวัดสุพรรณบุรีรวม 3 แห่ง ได้แก่ ตลาดเก่าห้อง ตลาดสามชุก - พิพิธภัณฑ์บ้านขุนจํานงคจํานารักษ์ และสถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำบึงฉวากเฉลิมพระเกียรติ

ตลาดเก่าห้อง อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

ตลาดเก่าห้องเป็นชุมชนร้านตลาด อยู่ฝั่งตรงข้ามกับบ้านเก่าห้อง บ้านของขุนกําแหงฤทธิ์ เป็นบ้านเรือนไทย ริมน้ำ ภายในบ้านแบ่งออกเป็น 9 ห้อง เป็นที่มาของชื่อ "เก่าห้อง" ในอดีตเมื่อ 70 - 80 ปีก่อน ตลาดเก่าห้องเคยมีบทบาทเป็นศูนย์กลางการค้าขายของชาวบ้านในทุ่งปากตะวันตกของบางปลาม้า ทั้งยังเป็นทางผ่านของเรือเมล์โดยสารระหว่างสุพรรณบุรี - จักรเย็บผ้า หลังจากมีการตัดถนน ศูนย์กลางการค้าริมน้ำก็เริ่มหมดความสําคัญ แม้ว่าวันนี้ตลาดเก่าห้องจะไม่คึกคักเหมือนในอดีต แต่ก็ยังคงสภาพตลาดริมน้ำแบบดั้งเดิม รวมไปถึงสภาพบ้านเรือนไม้แบบเก่า ร้านค้าต่างๆ เช่น ร้านขนมเปี๊ยะ ร้านห่านพะไล เรือกาแฟ ร้านขนมหวาน ยังมีให้เห็นอยู่ ปัจจุบันชุมชนได้รวมกลุ่มกันจัดตั้งเป็นคณะกรรมการพัฒนาตลาดเก่าห้องเพื่อให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัดสุพรรณบุรี

ตลาดสามชุก และพิพิธภัณฑ์บ้านขุนจํานงคจํานารักษ์ อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี

พิพิธภัณฑ์แห่งนี้ตั้งอยู่ที่ตลาดสามชุก ริมแม่น้ำสุพรรณบุรี ในอดีตตลาดแห่งนี้เป็นตลาดใหญ่ที่เป็นชุมทางการค้าขายที่สําคัญของสุพรรณบุรี ต่อมาเมื่อมีถนนตัดผ่านตลาดแห่งนี้ก็ซบเซาลงไป แต่ก็กลับมามีชีวิตชีวาอีกครั้งเมื่อมีการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาตลาดโดยชาวตลาดสามชุก เพื่อพลิกฟื้นตลาดแห่งนี้ให้กลับมามีชีวิตอีกครั้ง โดยมีมูลนิธิชุมชนไทเข้ามาเป็นผู้ประสานงานและที่เล็งในการให้คำแนะนำ และหนึ่งกิจกรรมที่จะพลิกฟื้นตลาดสามชุกคือการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์บ้านขุนจํานงคจํานารักษ์ ซึ่งเป็นอาคารไม้ 3 ชั้น เดิมเป็นบ้านของขุนจํานง นายอากรสุรา-ฝิ่น สมัยรัชกาลที่ 7 ภายในจัดแสดงข้อมูลเกี่ยวกับร้านรวงตลาดสามชุก ประวัติชีวิตของขุนจํานง และนิทรรศการหมุนเวียนที่ผดเปลี่ยนในวาระต่าง ๆ

สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำบึงฉวากเฉลิมพระเกียรติฯ อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี

สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำบึงฉวากเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อยู่ในความดูแลของกรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ อาคารที่ได้สํารวจเป็นอาคารหลังที่ 2 เพิ่งสร้างใหม่เนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงครองราชย์เป็นปีที่ 50 เริ่มก่อสร้างในปี 2544 ตามดำริของนายบรรหาร ศิลปอาชา นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ก่อสร้างแล้วเสร็จเมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2545 เป็นอาคารสองชั้นครึ่ง ภายในจัดแสดงพันธุ์สัตว์น้ำจืดและน้ำเค็ม ประกอบด้วย ตู้ปลาน้ำจืดขนาดเล็กจํานวน 30 ตู้ ตู้ปลาน้ำเค็มจํานวน 2 ตู้ และตู้ปลาน้ำจืดขนาดใหญ่ความจุ 400 ลูกบาศก์เมตรอีก 1 ตู้ จุดเด่นของอาคารหลังนี้คือ มีอุโมงค์ลอดใต้ตู้ปลาขนาดใหญ่เพื่อให้ผู้ชมสามารถเดินชมความเคลื่อนไหวของสัตว์น้ำได้

26 ตุลาคม 2548 สํารวจและเก็บข้อมูลพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติชวนาไทย จังหวัดสุพรรณบุรี

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติชาวนาไทย อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติชาวนาไทย เปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2537 ก่อตั้งขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ในคราวทรงเสด็จเป็นองค์ประธานในพิธีทำบุญหมักรัชมชาติและทรงทำนาเกี่ยวข้าวในท้องที่จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นอาคาร 2 ชั้น ภายในจัดแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวนาและการทำงาน วัตถุที่จัดแสดงแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) อุปกรณ์ที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ทรงใช้ อาทิ เคียวด้ามทองคำ บัวรดน้ำ พลั่ว รถไถ เครื่องนวดข้าว พันธุ์ข้าวพระราชทาน รวงข้าวมงคล 9 รวงแรกที่ทรงเกี่ยว และ 2) เครื่องมือเครื่องใช้ของชาวนา เช่น คันไถ คันไถพรวนหรือโซงไถ ไม้กะทุ้งกล้า เคียว กูด แกะ ขอบาย คันหลาว พัดหรือวี กระด้ง สีสี่ด ปฏิกินชาวนา เสื้อผ้าชุดชาวนาพร้อมหมวก ฟันและฉากจำลองบ้านชาวนา

8 พฤศจิกายน 2548 สำรวจและเก็บข้อมูลพิพิธภัณฑ์ภาพยนตร์ไทย จังหวัดนครปฐม

พิพิธภัณฑ์ภาพยนตร์ไทย อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

พิพิธภัณฑ์ภาพยนตร์ไทย ริเริ่มก่อตั้งโดยคุณโดม สุขวงศ์ อยู่ภายใต้การดำเนินงานของหอภาพยนตร์แห่งชาติ พิพิธภัณฑ์แห่งนี้เริ่มจัดทำมาตั้งแต่ 2542 อาคารพิพิธภัณฑ์จำลองแบบมาจากอาคารโรงถ่ายภาพยนตร์เสียงศรีกรุง ของพี่น้องตระกูล "วสุวัต" ผู้บุกเบิกกิจการภาพยนตร์ไทย ภายในแบ่งการจัดแสดงออกเป็น 3 ส่วน ส่วนแรกเป็นนิทรรศการกึ่งถาวร จัดแสดงเรื่อง 100 ปี ประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ในประเทศไทย ส่วนที่สองเป็นส่วนหอเกียรติยศ ที่จัดจากจำลองมาจากฉากในหนังที่มีชื่อเสียง แสดงวัตถุสิ่งของมีค่าทางประวัติศาสตร์และความทรงจำ ส่วนที่สาม จัดแสดงขบวนการผลิตภาพยนตร์ไทย ตั้งแต่ก่อนถ่ายทำ จนถึงการจัดฉายภาพยนตร์

26 พฤศจิกายน 2548 สำรวจและเก็บข้อมูลพิพิธภัณฑ์จ่าง แซ่ตั้ง จังหวัดนครปฐม

พิพิธภัณฑ์จ่าง แซ่ตั้ง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

จ่าง แซ่ตั้ง ศิลปินและกวี ผู้มีชื่อเสียงคนหนึ่งของเมืองไทย แม้ท่านจะเสียชีวิตไปแล้ว แต่ผลงานทั้งภาพวาด และบทกวีของท่านได้ถูกรวบรวมมาจัดแสดงไว้ในพิพิธภัณฑ์จ่าง แซ่ตั้ง โดยคุณทิพย์ แซ่ตั้ง บุตรชายจ่าง แซ่ตั้ง ซึ่งเป็นผู้ดำเนินการและบริหารพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ เดิมพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ตั้งอยู่บริเวณฝั่งธน แต่เนื่องจากปัญหาการเวนคืนที่ดิน ทำให้ต้องมีการย้ายที่อยู่กันใหม่ ในที่สุดมาก่อสร้างบริเวณอำเภอนครชัยศรี ไม่ไกลจากตลาดน้ำดอนหวาย พิพิธภัณฑ์แห่งนี้เป็นพิพิธภัณฑ์เอกชน ที่เจ้าของทุ่มเททั้งแรงกายและเงินทุนส่วนตัว เพื่อต้องการเผยแพร่ผลงานของบิดาให้กับคนที่สนใจแต่ขาดโอกาสในการเข้าถึง โดยเฉพาะตามต่างจังหวัด คุณทิพย์ได้นำภาพผลงานออกไปเสนอและจัดแสดง พร้อมทำเอกสารประกอบการชมนิทรรศการ เพื่อให้ความรู้แก่ผู้เข้าชมด้วยตนเองอีกด้วย

29 พฤศจิกายน 2548 สํารวจและเก็บข้อมูลพิพิธภัณฑ์การกระจายเสียง กรมประชาสัมพันธ์ และ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตพญาไท

พิพิธภัณฑ์การกระจายเสียง กรมประชาสัมพันธ์ กรุงเทพมหานคร

พิพิธภัณฑ์การกระจายเสียงกรมประชาสัมพันธ์ จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นแหล่งการอนุรักษ์เครื่องมือเครื่องใช้ ด้านการกระจายเสียงและการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษาประวัติวิวัฒนาการของเครื่องมือ ทางการสื่อสารมวลชน และเชื่อมโยงภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมจากอิทธิพลของการ สื่อสารมวลชนในแต่ละยุคแต่ละสมัย พิพิธภัณฑ์การกระจายเสียงเปิดประตูต้อนรับผู้เข้าชมครั้งแรกอย่างเป็นทางการในวันที่ 3 พฤษภาคม 2548 ซึ่งเป็นวันที่กรมประชาสัมพันธ์ครบรอบ 72 ปี

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตพญาไท

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตพญาไท จัดแสดงภายในอาคารเดียวกับพิพิธภัณฑ์การกระจายเสียง มีพื้นที่จัดแสดง 80 ตารางเมตร เป็นนิทรรศการที่ว่าด้วย พญาไทในอดีต ที่มาของชื่อพญาไท หน่วยงาน สำคัญในเขต ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น อาทิ วัดไผ่ตัน และบ้านคนตรีไทย ภูมิปัญญาและวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น ของ ดีและแหล่งท่องเที่ยวของเขตพญาไท เช่น พิพิธภัณฑ์อ้อมสิน สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 สถาบันแพทย์ แผนไทย เป็นต้น

11 เมษายน 2549 สํารวจพิพิธภัณฑ์พิพิธภัณฑ์บุญราศีนิโคลาส จังหวัดนครปฐม

พิพิธภัณฑ์บุญราศีนิโคลาส อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

พิพิธภัณฑ์บุญราศีนิโคลาส เป็นส่วนหนึ่งใน "สักการสถานบุญราศี นิโคลาส บุญเกิด กฤษบำรุง" วัด นักบุญเปโตร จ.นครปฐม สักการสถานแห่งนี้เป็นอนุสรณ์สถานเชิดชูเกียรติประวัติแห่งการเป็นบุญราศีของคุณ พ่อ นิโคลาส บุญเกิด กฤษบำรุง ท่านทำงานอภิบาลที่วัดต่าง ๆ หลายแห่ง ต่อมาถูกจับหลังจากประกอบ ศาสนกิจที่วัดนักบุญยอแซฟ บ้านหัน จ.นครราชสีมา เมื่อปี พ.ศ.2484 ในข้อหาบกพร่อง ในห้วงเวลาที่ไทยเรียกร้อง ดินแดนคืนจากฝรั่งเศส ท่านถูกตัดสินจำคุก 15 ปี และถึงแก่มรณภาพในคุกนั่นเอง ท่านเป็นพระสงฆ์ที่เอาใจใส่ งานอภิบาล มีใจเมตตาต่อคนยากจน และมีความกระตือรือร้นที่ในงานธรรมทูต สมเด็จพระสันตะปาปาจอห์น ปอล ที่ 2 ประกอบพิธีสถาปนาท่านเป็นบุญราศีมรณสักขีเมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2543 ณ มหาวิหารนักบุญเปโตร ประเทศอิตาลี ภายในห้องนิทรรศการ ได้รวบรวมเอกสาร รูปภาพ และสิ่งของต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบุญราศี ความ เป็นมา และกระบวนการเพื่อการแต่งตั้งคุณพ่อนิโคลาสเป็นบุญราศี วัตรกรรมของคุณพ่อนิโคลาส บุญราศีทั้ง 7 บ้านสองคอน ประวัติพระศาสนจักรในประเทศไทย และยังได้รวบรวมวัตถุที่มีคุณค่า อาทิ พระธาตุของนักบุญ ต่าง ๆ ที่บรรดามิชชันนารีในยุคแรกได้นำติดตัวมา เพื่อเสริมสร้างความเชื่อความศรัทธาแก่คริสตชน หนังสือ สัพพะจะนะ พาลาไท พิมพ์ครั้งแรกที่ฝรั่งเศส ค.ศ. 1854 เหรียญที่ระลึกราชทูตไทยเฝ้าสมเด็จพระสันตะปาปา อินโนเซนต์ที่สอง

17 พฤษภาคม 2549 สํารวจและเก็บข้อมูลพิพิธภัณฑ์ในกรุงเทพมหานคร 2 แห่ง คือ พิพิธภัณฑ์และห้องปฏิบัติการก่อนประวัติศาสตร์ สด แสงวิเชียร และพิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์คองดอน

พิพิธภัณฑ์และห้องปฏิบัติการก่อนประวัติศาสตร์ สด แสงวิเชียร โรงพยาบาลศิริราช กรุงเทพมหานคร

ศ.นพ.สด แสงวิเชียร ผู้ก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ฯ เป็นผู้สนใจศึกษาศาสตร์ต่าง ๆ ไม่เพียงแต่กายวิภาคศาสตร์ หากยังสนใจสาขาต่าง ๆ ของแพทยศาสตร์ พันธุศาสตร์ มานุษยวิทยากายภาพ และโบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ เมื่อท่านมีโอกาสเข้าร่วมชุดค้นทางโบราณคดี ที่บ้านเก่า จ.กาญจนบุรี ใน พ.ศ. 2504-2505 และได้เก็บรวบรวมเศษเครื่องมือเครื่องใช้ที่ชำรุดหรือที่ชาวบ้านบริจาคนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน จนในที่สุดนำวัตถุที่ขุดพบมาจัดแสดงเป็นพิพิธภัณฑ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงเปิดและทอดพระเนตรในวันที่ 24 กันยายน 2515 เรื่องราวหลัก ๆ ที่จัดแสดงคือ วิวัฒนาการของมนุษย์ และเครื่องมือเครื่องใช้ของมนุษย์ในยุคก่อนประวัติศาสตร์ เล่าเรื่องผ่านทั้งภาพวาด ภาพถ่าย ส่วนต่าง ๆ ของโครงกระดูกมนุษย์ ตัวอย่างเครื่องมือ เครื่องใช้ ที่ขุดพบ หุ่นจำลอง เป็นต้น อาจกล่าวได้ว่าเป็นที่แห่งเดียวในประเทศไทยที่มีเครื่องมือหินครบถ้วนทุกสมัย จัดแสดงแบ่งตามยุค ได้แก่ ยุคหินเก่า หินกลาง หินใหม่ โลหะ หลังสมัยโลหะ และย่างเข้าสู่สมัยทวารวดี นอกจากนี้ยังจัดแสดงโลงผีแมนจากถ้ำเรือ ต.บ้านเก่า กาญจนบุรี หุ่นจำลองแสดงการทำเครื่องมือ เครื่องใช้ ในสมัยหินใหม่ในประเทศไทย ผลงานวิจัยและข้อเขียนของท่าน ศ.นพ. สด แสงวิเชียร

พิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์คองดอน โรงพยาบาลศิริราช กรุงเทพมหานคร

พิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์คองดอน ก่อตั้งขึ้นในปี 2470 เพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนของนักศึกษาแพทย์ เมื่อทางมูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์ได้ส่งศาสตราจารย์ เอ็ดการ์ ดี. เดวิดสัน คองดอน มาสอนวิทยาการแพทย์ ตะวันตกให้กับนักศึกษา หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 พิพิธภัณฑ์จึงเปิดอย่างเป็นทางการ การจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์แบ่งเป็น 2 ห้องใหญ่ คือ ห้องกายวิภาคศาสตร์ทั่วไป และห้องกระดูก ซึ่งจัดแสดงอวัยวะต่าง ๆ มากกว่า 1,000 ชิ้น ห้องกายวิภาคศาสตร์ทั่วไปประกอบด้วยตู้จัดแสดงอวัยวะรับความรู้สึกพิเศษต่างๆ เช่น หู ตา จมูก ลิ้น แสดงระบบหลอดเลือด หัวใจ ระบบประสาท รวมไปถึงการเจริญเติบโตเป็นระยะๆ ของระบบดังกล่าว เราจะเห็นระบบเส้นประสาททุก ๆ เส้นที่อยู่ภายในร่างกาย ระบบหลอดเลือดแดงทั่วร่างกายที่มีเพียงชั้นเดียวในโลก วิวัฒนาการเติบโตของเด็กในครรภ์ตั้งแต่อายุไม่เกิน 8 สัปดาห์ จนครบกำหนดคลอด นอกจากนี้ยังแสดงระบบต่าง ๆ ในร่างกาย เช่น ระบบขับถ่าย ระบบสืบพันธุ์ ระบบทางเดินอาหาร ระบบทางเดินหายใจ หลอดน้ำเหลือง และระบบต่อมไร้ท่อ อีกทั้งยังมีฝาแฝดติดกันในลักษณะต่าง ๆ สำหรับห้องกระดูก จัดแสดงกระดูกทุกชิ้นของร่างกายมนุษย์ คุณสมบัติกระดูก การคาดคะเนอายุจากกระดูก และกระดูกที่ผิดปกติตามอาการของโรคต่าง ๆ

28 พฤศจิกายน 2549 สํารวจและเก็บข้อมูลพิพิธภัณฑ์ในกรุงเทพมหานครจำนวน 2 แห่ง คือ พิพิธภัณฑ์เครื่องเล่นกระบอกเสียงและหีบเสียงไทย และพิพิธภัณฑ์ธงสยาม

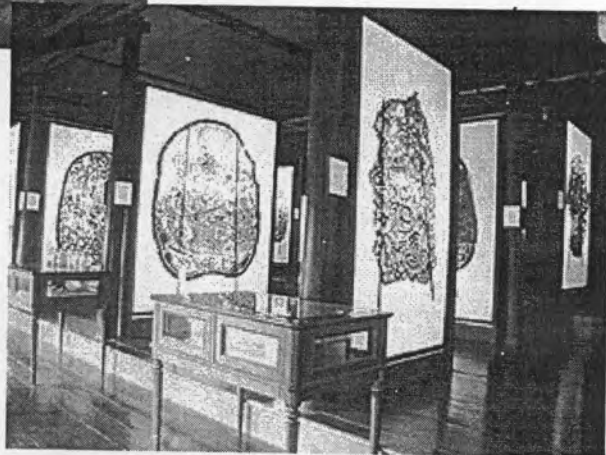
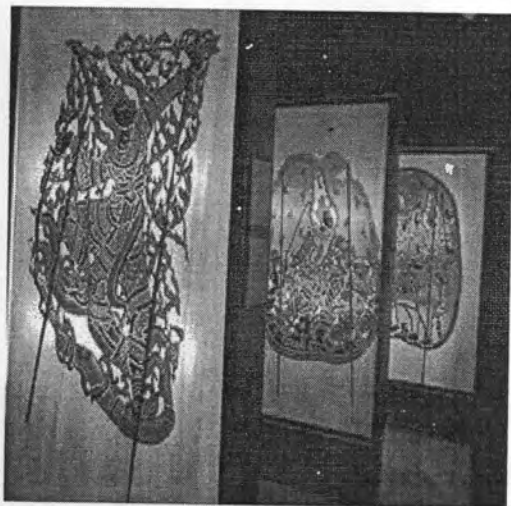
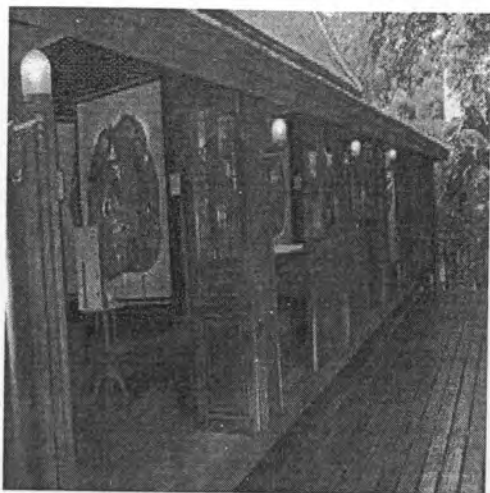
พิพิธภัณฑ์เครื่องเล่นกระบอกเสียงและหีบเสียงไทย เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร

พิพิธภัณฑ์เครื่องเล่นกระบอกเสียงและหีบเสียงไทยเกิดขึ้นจากปณิธานของคุณพดุมพิล ประทุมผล ที่ใช้เวลากว่า 20 ปี ในการเก็บสะสมและต้องการจะเผยแพร่ความรู้และบอกเล่าความเป็นมาและกระบวนการบันทึกเสียงที่เริ่มมีครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ 5 ภายในพิพิธภัณฑ์จัดแสดงกระบอกเสียง เครื่องเล่นแผ่นเสียง และแผ่นเสียงหายากที่มีความเกี่ยวเนื่องกับประวัติศาสตร์ชาติไทย อาทิ กระบอกเสียงที่บันทึกเพลง Siamese Patrol เพลงทหารกองเกียรติยศ ชาวสยาม ประพันธ์ขึ้นเพื่อเกิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อครั้งที่พระองค์เสด็จประพาสยุโรปเป็นครั้งแรก จานเสียงปาเต๊ะรุ่นแรก แผ่นเสียงเพลงชาติเนือร้องขุนวิจิตรมาตรา ฯลฯ ทางพิพิธภัณฑ์พยายามร่วมมือและแลกเปลี่ยนความรู้กับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านอนุรักษ์และจดหมายเหตุที่เกี่ยวข้อง อาทิ พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว พิพิธภัณฑ์การกระจายเสียง กรมประชาสัมพันธ์ หอสมุดดนตรีสิรินธร เป็นต้น

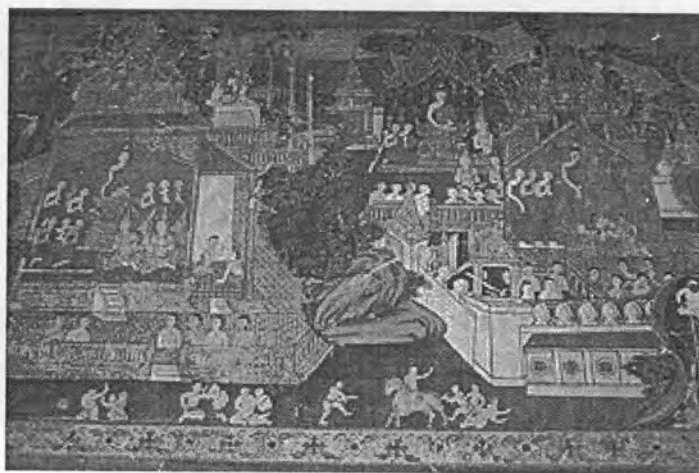
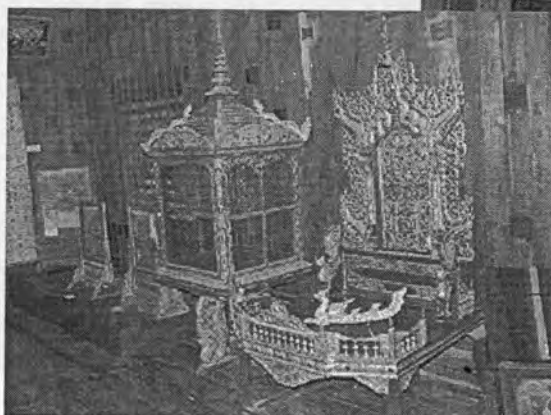
พิพิธภัณฑ์ธงสยาม เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร

พิพิธภัณฑ์ธงสยาม อยู่บริเวณภายในเดียวกับพื้นที่จัดแสดงพิพิธภัณฑ์เครื่องเล่นกระบอกเสียงและหีบเสียงไทย และมีเจ้าของคนเดียวก็คือ คุณพดุมพิล ประทุมผล ซึ่งเริ่มเก็บสะสมสิ่งของอันเนื่องด้วยธงสยามมากว่ายี่สิบปี และเริ่มนำมาจัดแสดงเมื่อปี 2549 ที่ผ่านมา โดยจัดวางไว้ในตู้กระจก 4 ตู้ ภายในมุมหนึ่งของพิพิธภัณฑ์เครื่องเล่นกระบอกเสียงและหีบเสียงไทย ของที่จัดแสดง อาทิ หนังสือเก่า บัตรสะสมหนูรี ผ้าสักหลาดกระดุม ผ้าเช็ดหน้า โปสการ์ด ภาพถ่ายเก่า โน้ตเพลง ฉลากหน้ากล่องไม้ขีดไฟ บอร์ดเกมส์ เป็นต้น ของแต่ละชิ้นล้วนมีแต่รูปธงข้างติดหรือประดับไว้ ของชิ้นเด่นที่เจ้าของภาคภูมิใจคือ พระราชบัญญัติว่าด้วยแบบอย่างธงสยาม ร.ศ.110 (พ.ศ. 2434) กฎหมายเรื่องธงฉบับแรกของสยามซึ่งมีเพียง 1,000 ฉบับในโลก ส่งไปพิมพ์ถึงที่เมืองไลป์ซิก ประเทศเยอรมนี เป็นสี่ภาษา คือไทย อังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมัน พร้อมด้วยรูปธงแบบต่างๆ ของสยามยุคนั้น พิมพ์สีสวยงาม

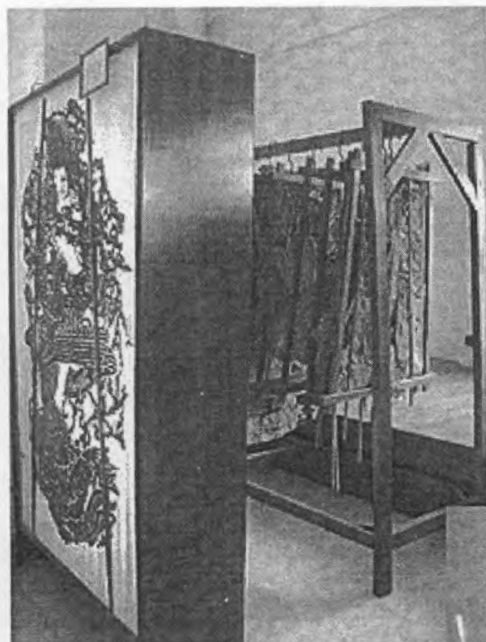
พิพิธภัณฑ์หนังใหญ่วัดขนอน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

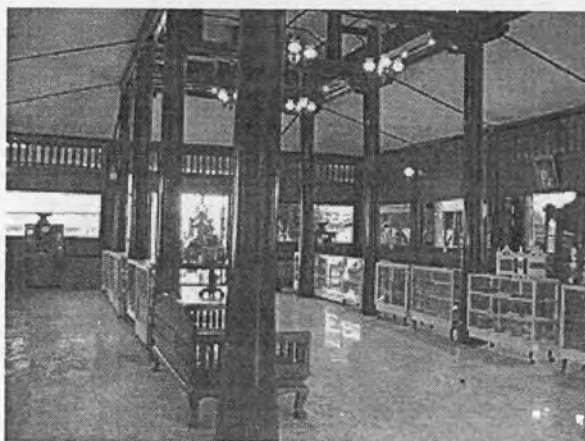
พิพิธภัณฑ์วัดคงคาราม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

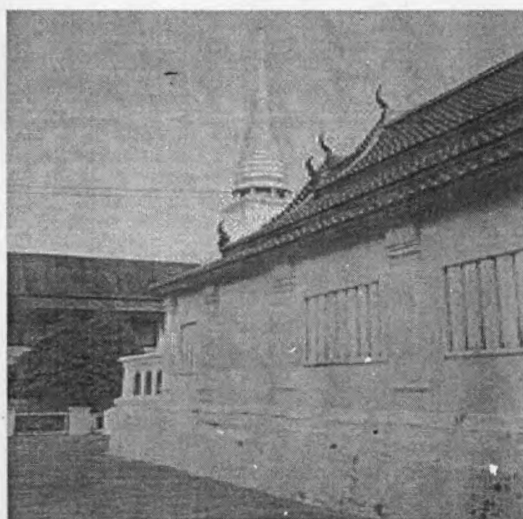
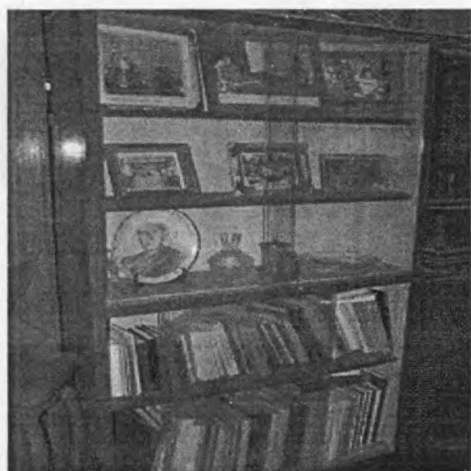
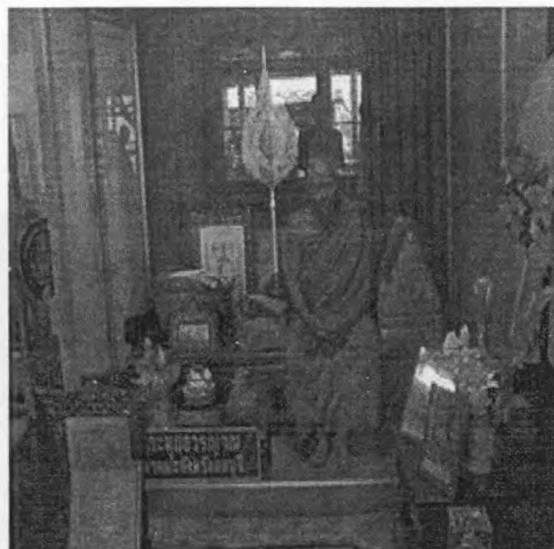
พิพิธภัณฑ์หนังใหญ่วัดสว่างอารมณ์ อำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี

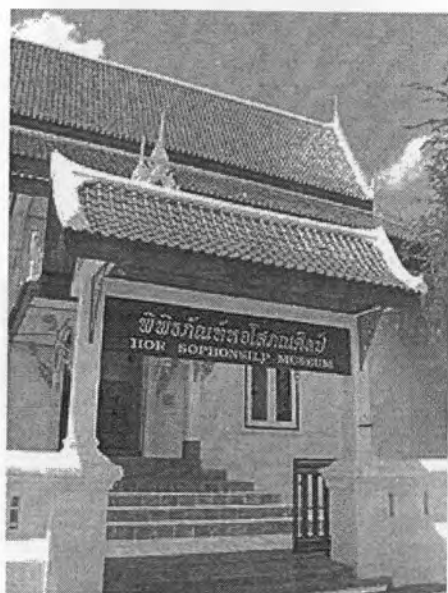
พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดเกษไชโยเหนือ อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

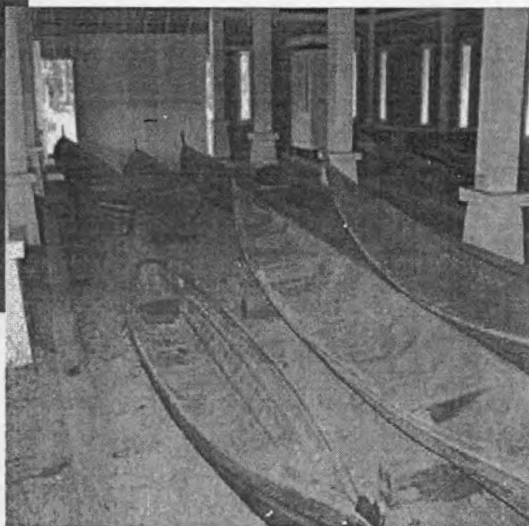
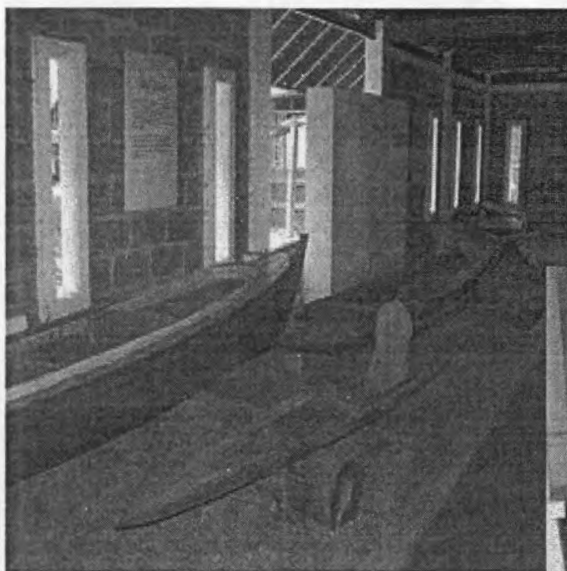
พิพิธภัณฑ์วัดกวีศราราม อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

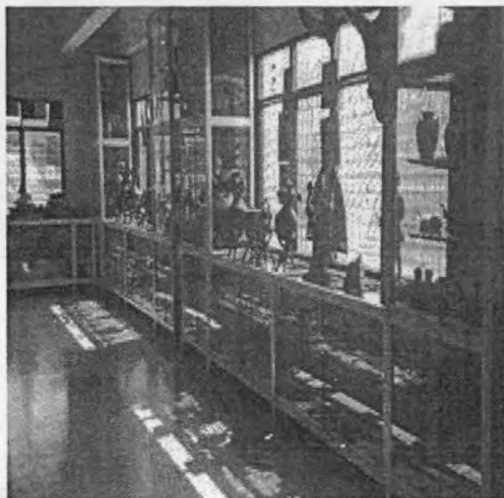
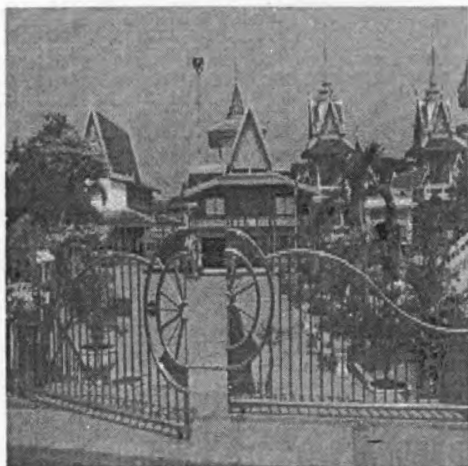
พิพิธภัณฑ์หอโสมกศิลป์ วัดเชิงท่า อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

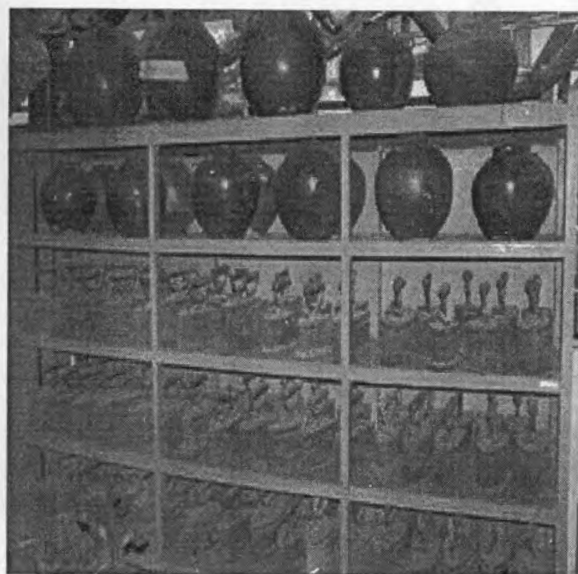
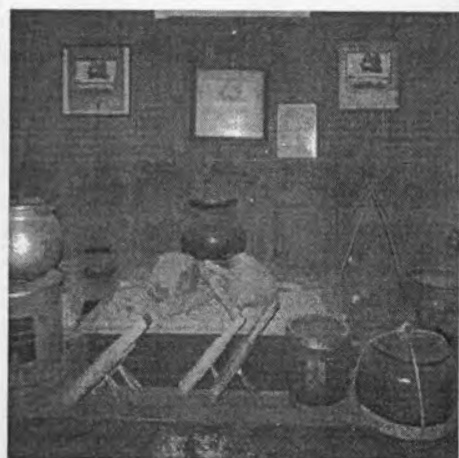
พิพิธภัณฑ์เรือพื้นบ้าน วัดยาง ณ รังสี อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านไทยพวน วัดกุฎีทอง อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี

พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดหนองกลับ (หนองบัว) อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

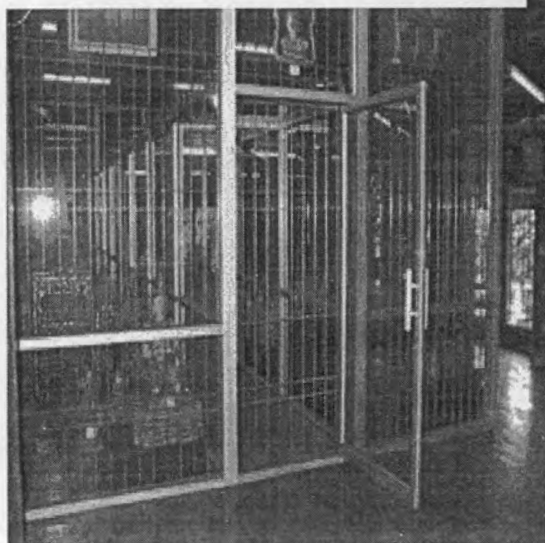
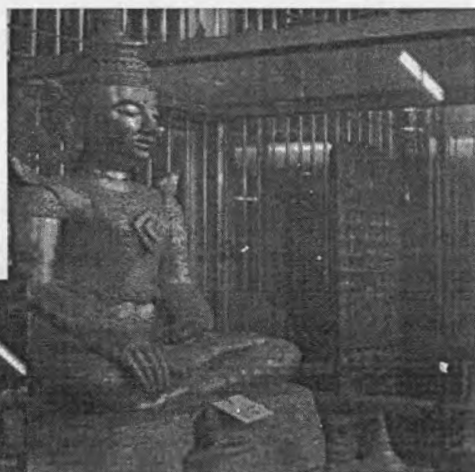
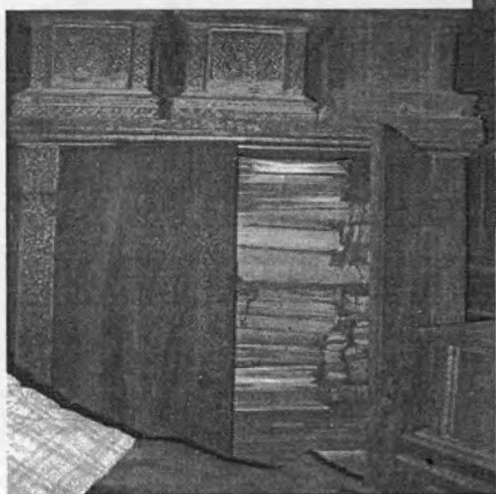
พิพิธภัณฑ์เตาเผาแม่น้ำน้อย อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

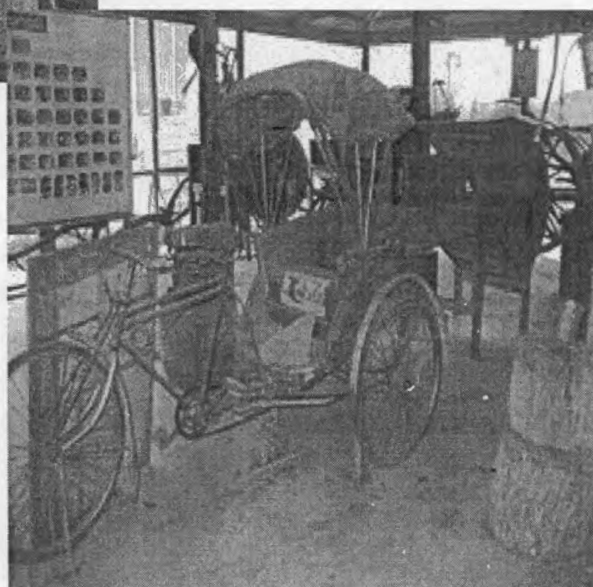
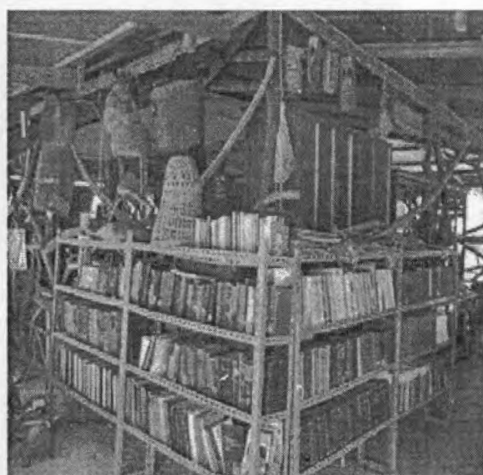
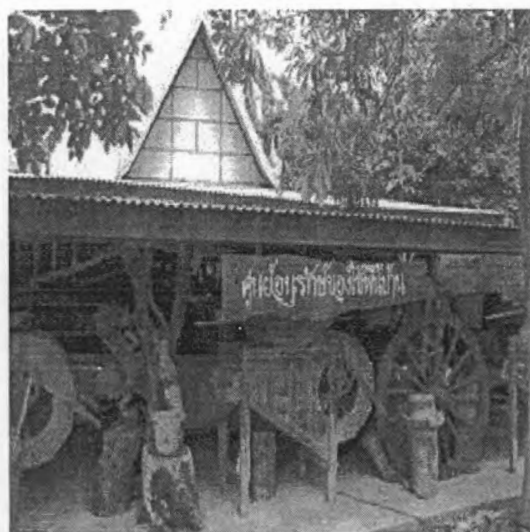
พิพิธภัณฑ์วัดกำแพงแสน อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

พิพิธภัณฑ์วัดบางช้างใต้ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

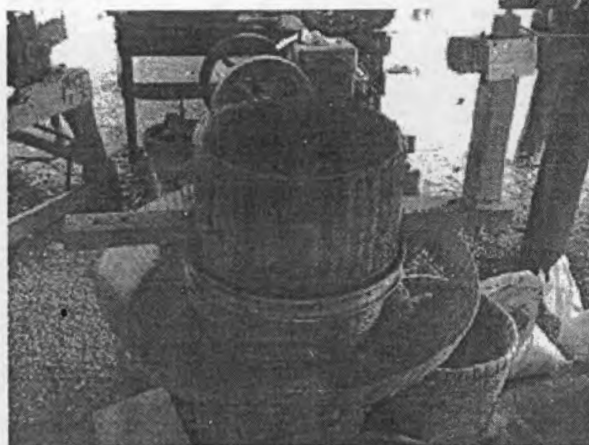
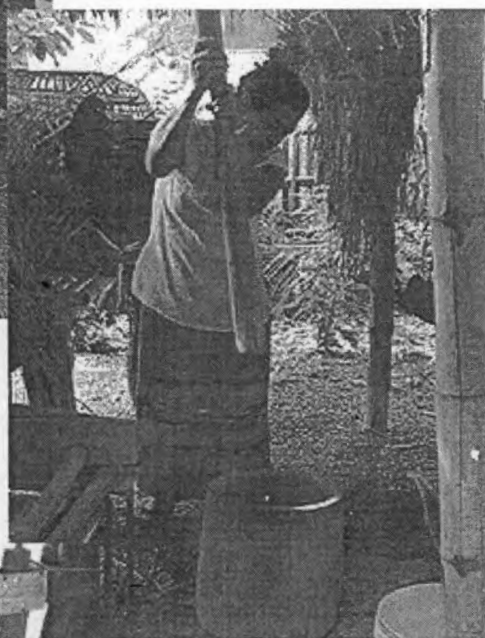
ศูนย์อนุรักษ์ของใช้พื้นบ้าน วัดโพธิ์งาม อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านตลาดน้ำวัดลำพญา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

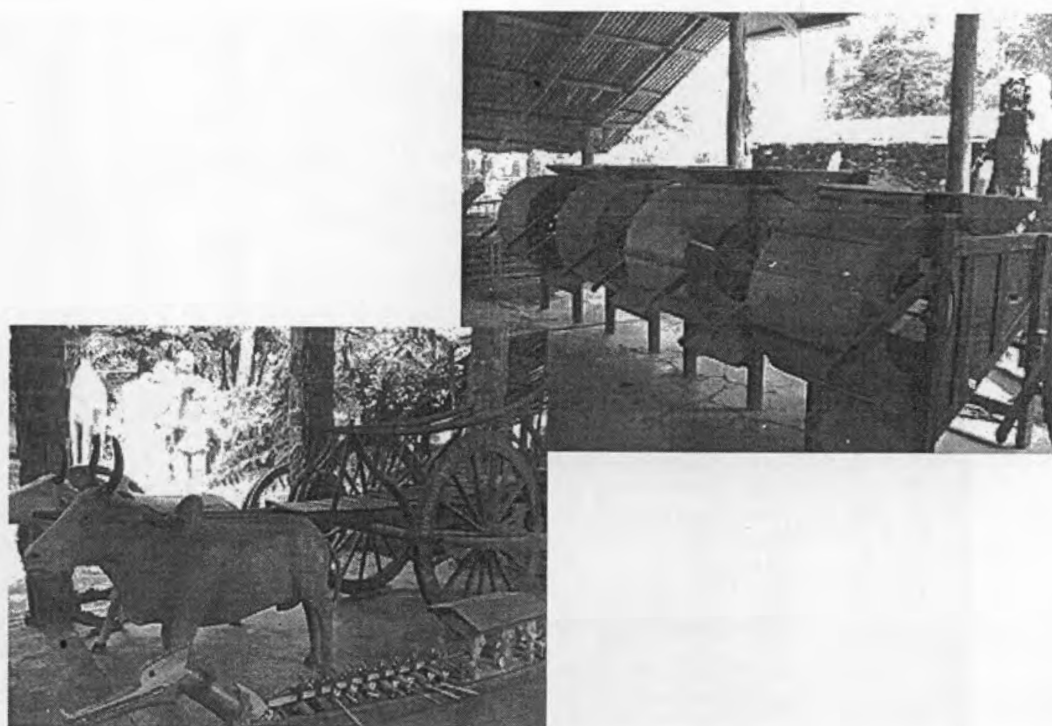
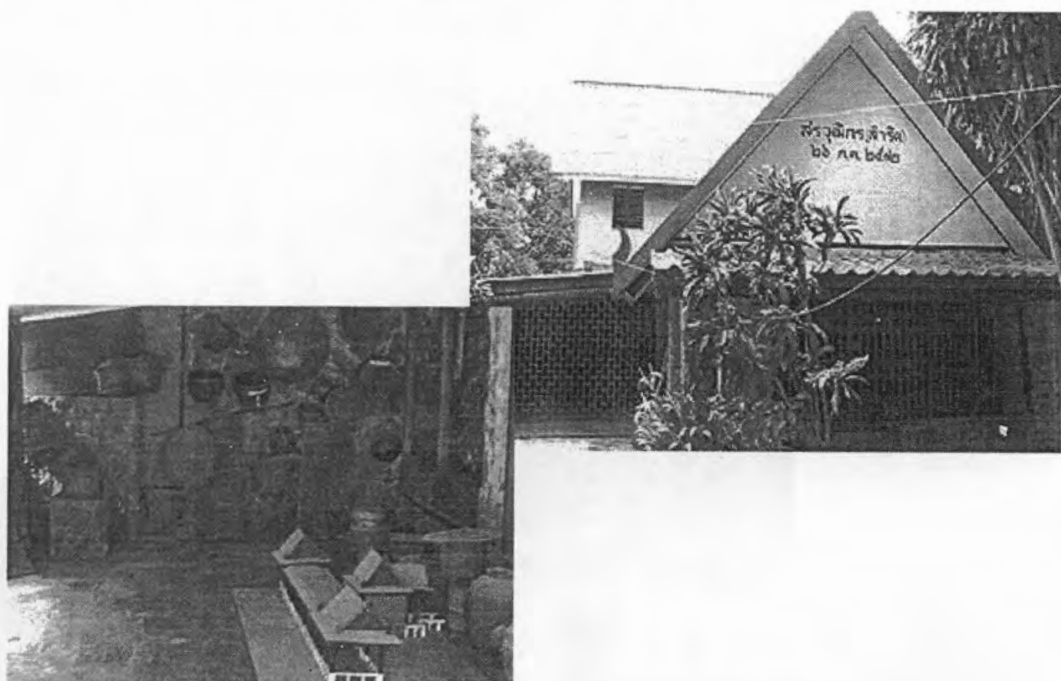
พิพิธภัณฑ์วิถีชีวิตชาวนาไทยบ้านลานแหลม อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

พิพิธภัณฑ์วัดดงสัก อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดห้วยเหินยว อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

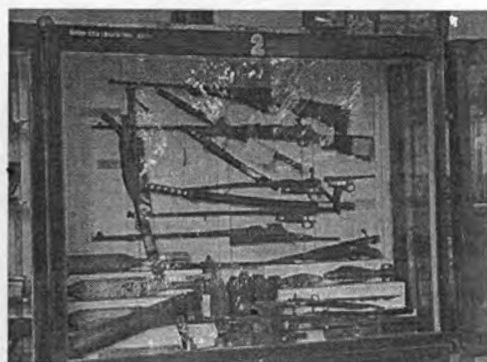

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติความทรงจำ ช่องเขาขาด อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

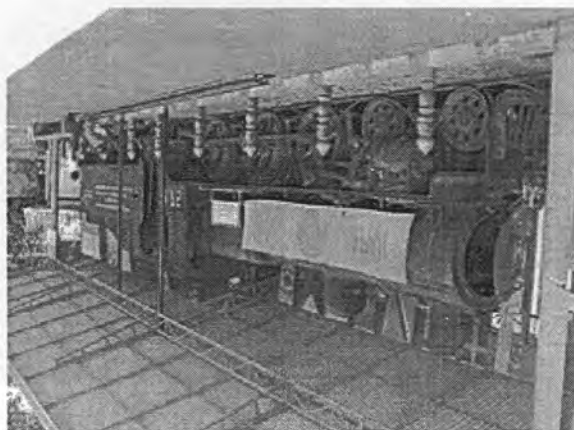
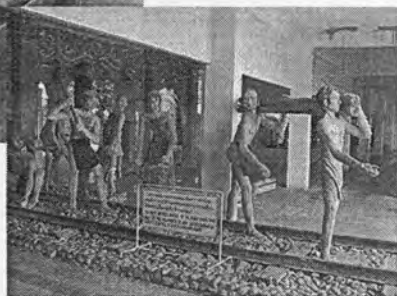
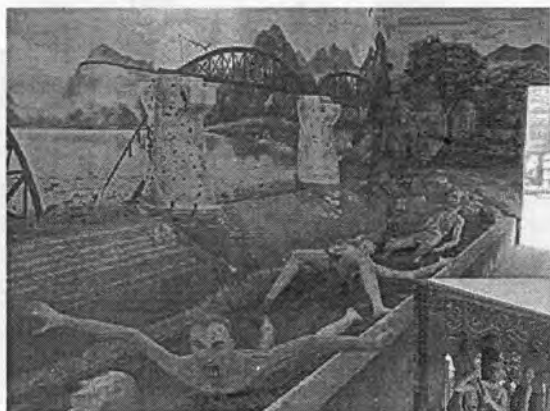
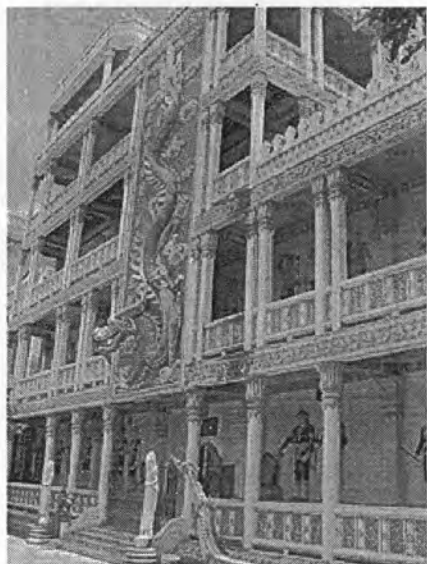

พิพิธภัณฑ์อักษะ เพลย์ศึก และสงคราม

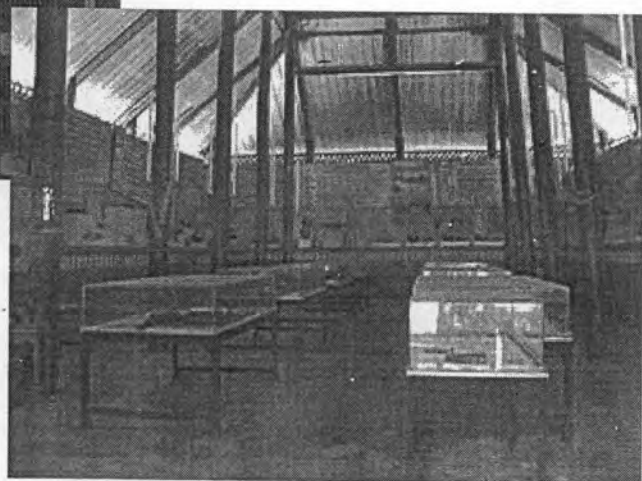
วัดไชยชุมพลชนะสงคราม อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

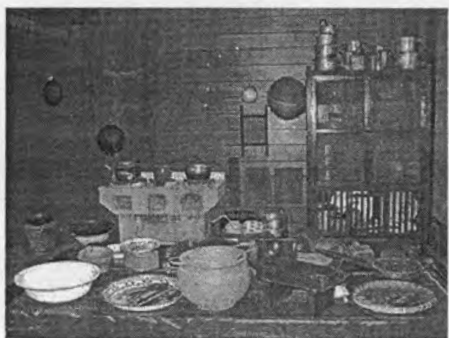
หอศิลป์และพิพิธภัณฑ์สงครามโลกครั้งที่ 2 อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

พิพิธภัณฑ์วัดถ้ำมั่งกรทอง อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

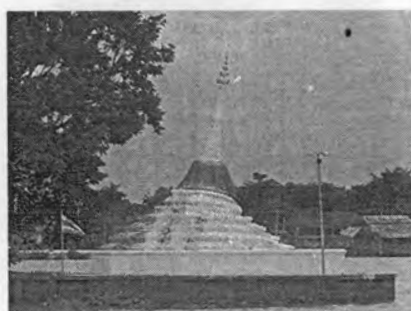
พิพิธภัณฑ์ชาวบางกอก/ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

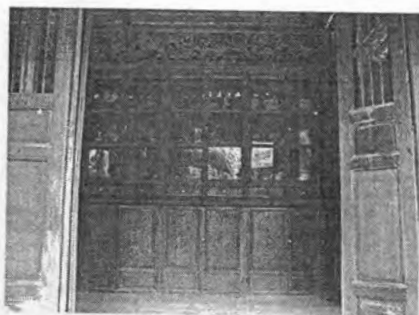
พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางขุนเทียน

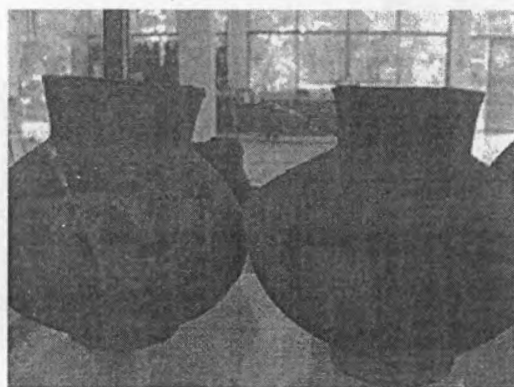
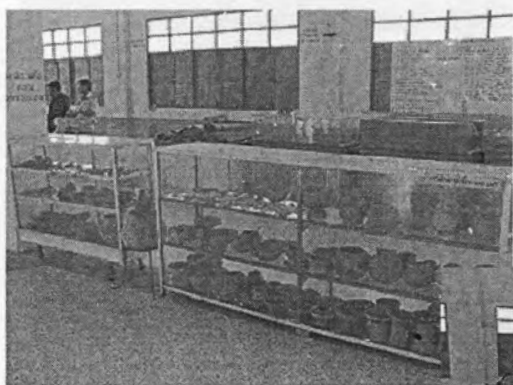
พิพิธภัณฑ์วัดประมัยยิกาวาส อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

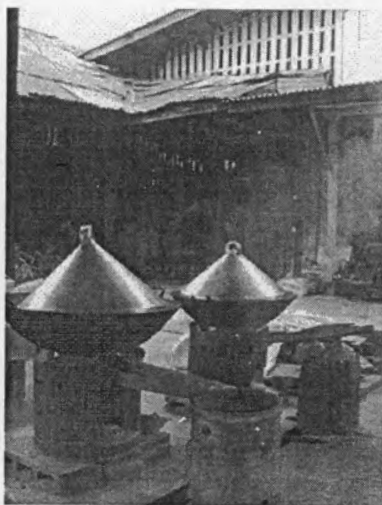
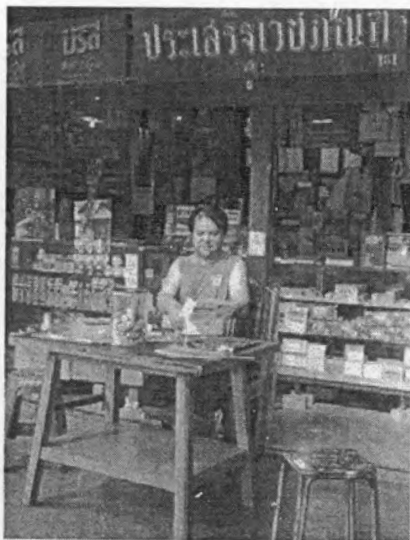
เรือนพระลพ อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี

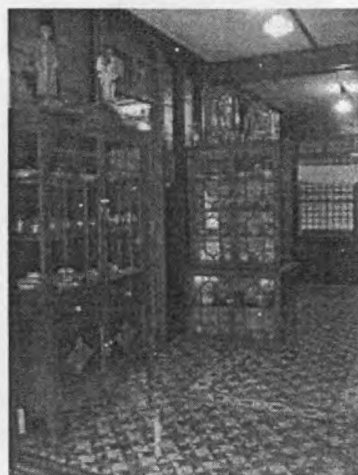
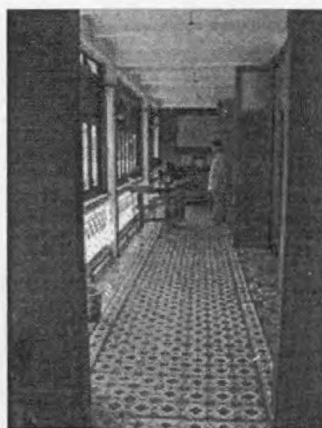
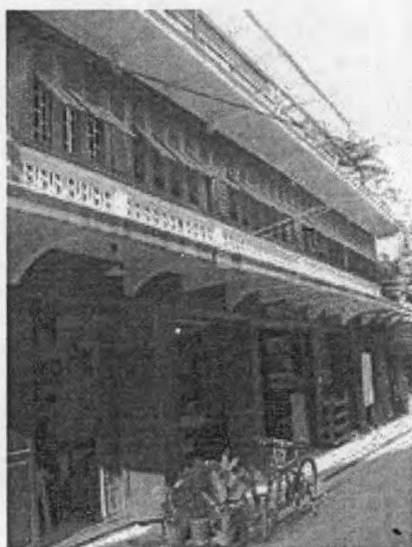
วัดพรหมทินใต้ อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

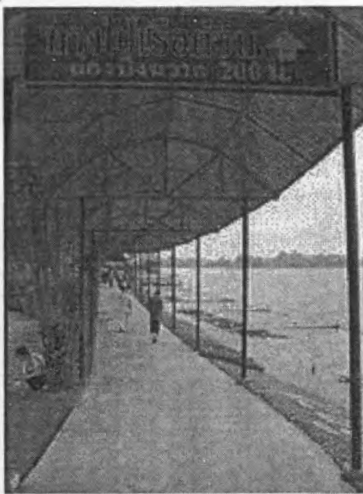
ตลาดเก่าห้อง อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

ตลาดสามชุก และพิพิธภัณฑ์บ้านขุนจ้านงค์จินารักษ์ อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี

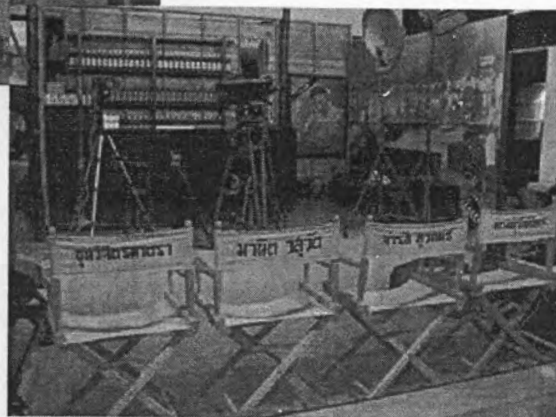
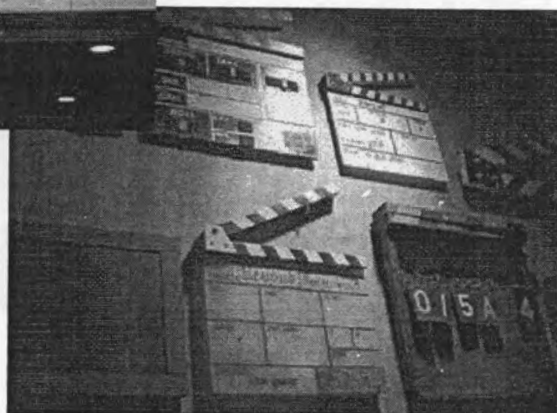
สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำบึงฉวากเฉลิมพระเกียรติฯ อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติชวนาไทย อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี

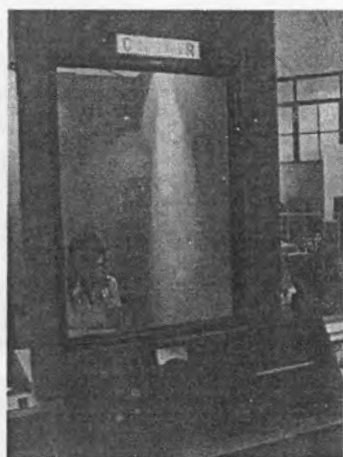
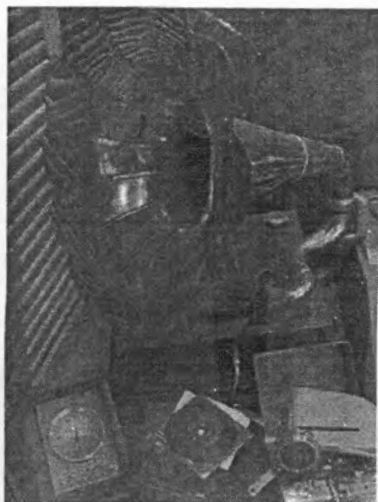
พิพิธภัณฑ์ภาพยนตร์ไทย อำเภอสาลายา จังหวัดนครปฐม

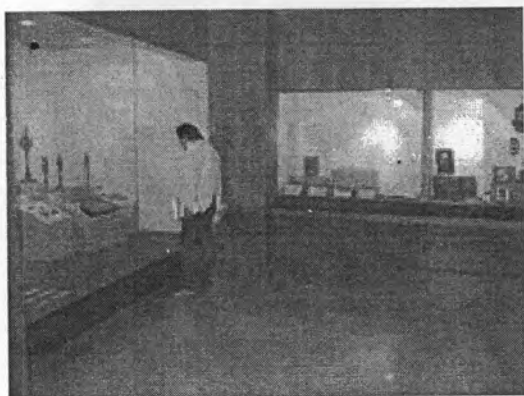
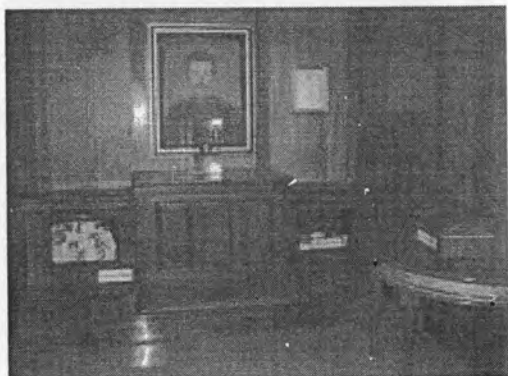
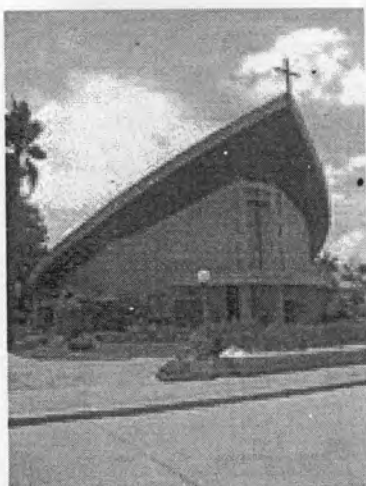
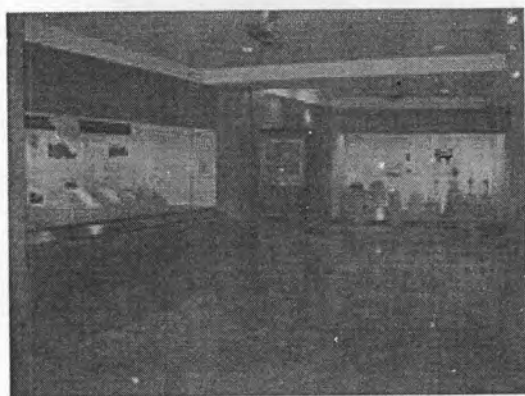
พิพิธภัณฑ์จาง แซ่ต้ง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

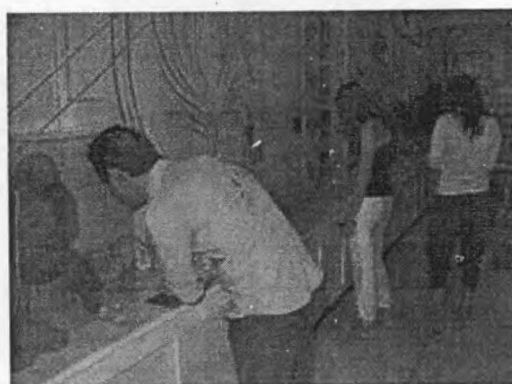
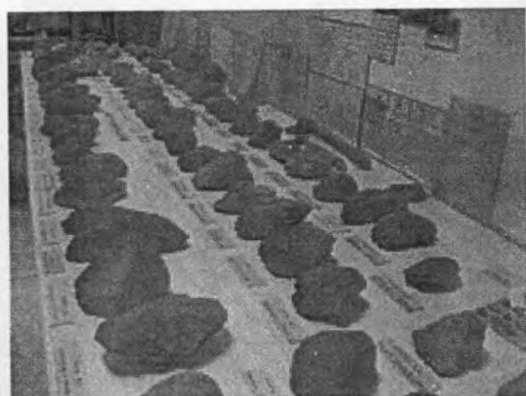
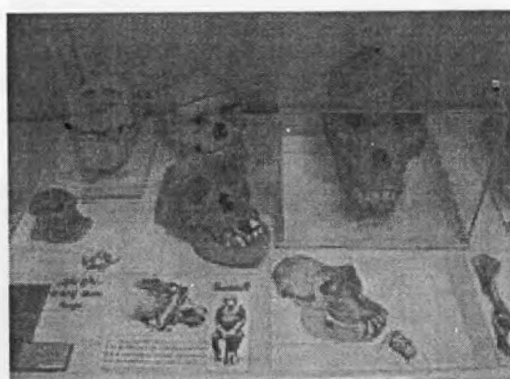
พิพิธภัณฑ์การกระจายเสียง กรมประชาสัมพันธ์ / พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตพญาไท

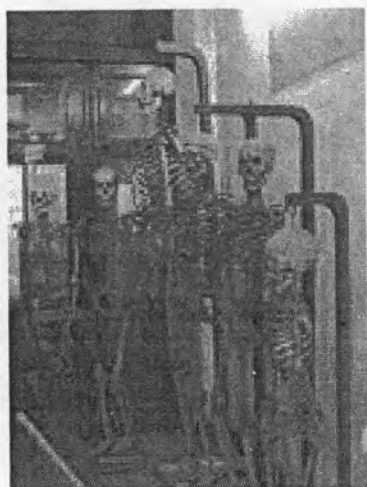
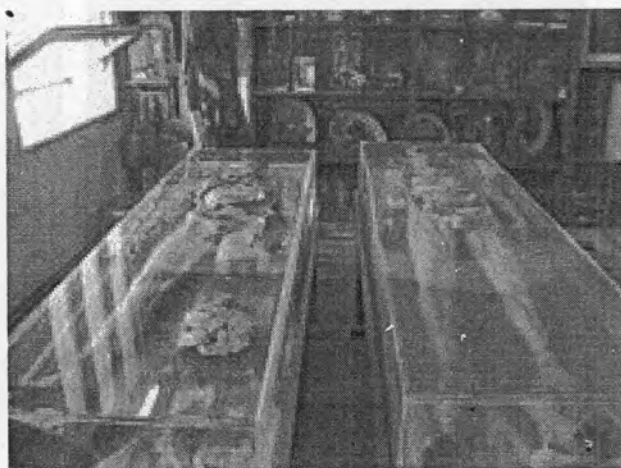
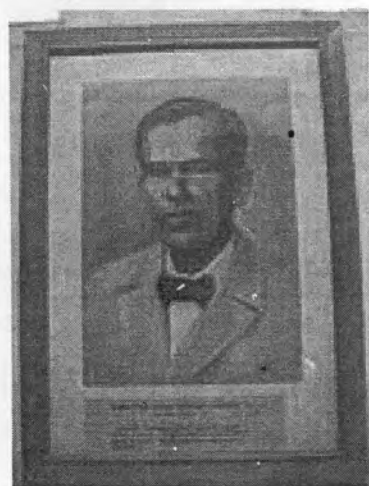
พิพิธภัณฑ์บูราศินีคลาส อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

พิพิธภัณฑ์และห้องปฏิบัติการก่อนประวัติศาสตร์ สุด แสงวิเชียร โรงพยาบาลศิริราช กรุงเทพมหานคร

พิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์คองดอน โรงพยาบาลศิริราช กรุงเทพมหานคร

สำรวจพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

25 – 29 พฤศจิกายน 2547 คณะผู้วิจัยเดินทางไปสำรวจและเก็บข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในจังหวัดมุกดาหาร นครพนม และสกลนคร มีพิพิธภัณฑ์ที่ทำการสำรวจรวมทั้งสิ้น 18 แห่ง ดังนี้ จังหวัดมุกดาหาร ได้แก่ เขมปัตตเจติยบรรพตคีรี พิพิธภัณฑ์บ้านเกวียนมุก หอแก้วมุกดาหาร และวัดบึงสา-วัดถ้ำผาปอง จังหวัดนครพนม ได้แก่ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตรบูร บ้านท่านโฮจิมินห์ และโครงการหมู่บ้านมิตรภาพไทย-เวียดนาม จังหวัดสกลนคร ได้แก่ ศูนย์วัฒนธรรมไทยใต้ พิพิธภัณฑ์พระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถระ พิพิธภัณฑ์หลวงปู่หลุย จันทสาโร พิพิธภัณฑ์ก่อนประวัติศาสตร์บ้านบึงสา พิพิธภัณฑ์อนุสรณ์ครบรอบ 100 ปี หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี พิพิธภัณฑ์พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร ศูนย์ส่งเสริมการท่องเที่ยวและอนุรักษ์วัฒนธรรมไฮหย่อง โรงเรียนบ้านไฮหย่อง แหล่งโบราณคดีวัดชัยมงคล และพิพิธภัณฑ์พระครูวิมลญาณวิจิตร

เขมปัตตเจติยบรรพตคีรี อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร

เขมปัตตเจติยเป็นพิพิธภัณฑ์ที่จัดแสดงข้าวของเครื่องใช้ของหลวงปู่หลุย เขมปัตต ลักษณะของอาคารเป็นเจติยทรงระฆังคว่ำ เปิดให้เข้าชมเมื่อปี 2540 ภายในมีรูปจำลองของหลวงปู่หลุย มีตู้กระจกโดยรอบแสดงวัตถุสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับประวัติของหลวงปู่เครื่องอัฐบริขารและผลงาน ต้นฉบับงานเขียน หนังสือคำสอน เทปธรรมะ พร้อมทั้งการอธิบายที่มาที่ไปของสิ่งที่จัดแสดง ความหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งปฏิบัติ ด้านล่างอาคารเป็นห้องจัดแสดงประวัติโดยละเอียดของหลวงปู่หลุย

พิพิธภัณฑ์บ้านเกวียนมุก อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร

บ้านเกวียนมุกเป็นทั้งร้านอาหารและพิพิธภัณฑ์ที่จัดแสดงของเก่าและเรื่องราวเกี่ยวกับวัฒนธรรมอีสาน พิพิธภัณฑ์ประกอบด้วยอาคารหลายหลัง 1) เรือนของเก่า จัดแสดงเครื่องถ้วย เครื่องทองเหลือง เครื่องเงิน เครื่องโลหะ เขียนหมาก เงินตราโบราณ ตราช้าง ฯลฯ 2) เรือนพื้นบ้าน จัดแสดงข้าวของเครื่องใช้ในครัวเรือนของชาวอีสาน 3) โองเกวียน จัดแสดงเกวียนและนิทรรศการเรื่องเกวียน 4) โรงสีข้าว จัดแสดงเครื่องสีข้าว

หอแก้วมุกดาหารเฉลิมพระเกียรติ กาญจนภิเษก อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร

เปิดดำเนินการครั้งแรกเมื่อปี 2539 โดยเนื้อหาที่นำเสนอแบ่งจัดแสดงออกเป็นชั้นต่างๆ ชั้นที่ 1 จัดแสดงภาพปั้นดินเผาและประวัติความเป็นมาของเมืองมุกดาหาร ชั้นที่ 2 จัดแสดงเครื่องแต่งกายไทยมุกดาหาร 8 เผ่า เรื่องราวการก่อตั้งและการปกครองเมือง ชั้นที่ 6 นิทรรศการความสัมพันธ์ระหว่างประเทศผ่านแม่น้ำโขง นอกจากนี้ บริเวณกระจกโดยรอบจัดเป็นหอชมวิว และส่องกล้องทางไกลชมทิวทัศน์ของแม่น้ำโขงและฝั่งลาว ชั้นที่ 7 จัดเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปมิ่งมงคลมุกดาหาร (พระประจำเมือง)

ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตรบูร อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

จัดทำขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์ในงานฉลองอายุครบ 80 ปีพระธรรมราชานุวัตร (แก้ว อุทุมมามาลา) ซึ่งเปิดอย่างเป็นทางการในปี 2530 โดยดัดแปลงจากกุฏิพระเดิม ภายในจัดแสดงพระพุทธรูปหินและทองเหลือง เครื่องสักการะ เครื่องอุปโภคของสงฆ์ เครื่องประดับและฉัตรพระธาตุพนมองค์เดิม ซึ่งขุดพบที่กำแพงพระธาตุที่พระโครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ระยะที่ 2: จัดทำฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

วิหารหอแก้ว นอกจากนี้ยังมีภาพเขียนที่ฝาผนังโดยรอบ เนื้อหาในภาพอิงคำสอนทางศาสนา และยังมีตู้หนังสือพระธรรม ศิลจารึกพระยาสิทธิ (ราชธานีโคตรบูร)

บ้านท่านโฮจิมินห์ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

บ้านท่านโฮจิมินห์ตั้งอยู่ในหมู่บ้านของคนไทยเชื้อสายเวียดนามที่อพยพเข้ามาในช่วงปี 2460 ลักษณะทางภูมิศาสตร์โดยรอบเป็นพื้นที่ทางการเกษตร ทำสวนผัก และไม้ประดับต่างๆ บ้านลุงโฮจัดเป็นบ้านบุคคลสำคัญ และเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑ์จัดตั้งขึ้นโดยนายเตียว เหงียนวัน ซึ่งพ่อของท่านเคยเป็นเพื่อนกับโฮจิมินห์และท่านได้มาพำนักอยู่ในบ้านหลังนี้ระยะหนึ่ง ภายในบ้านจัดแสดงภาพถ่ายโฮจิมินห์และจำลองบรรยากาศให้เหมือนกับอดีตสมัยที่ท่านโฮจิมินห์อาศัยอยู่

โครงการหมู่บ้านมิตรภาพไทย-เวียดนาม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

โครงการหมู่บ้านมิตรภาพไทย-เวียดนาม ได้จัดตั้งขึ้นภายใต้โครงการพัฒนาบ้านนาออกให้เป็นหมู่บ้านแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม โดยเมื่อปี 2542 โดยการสนับสนุนของกองทุนเครือข่ายวิจัยเพื่อการพัฒนา พิพิธภัณฑ์เปิดตัวอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2547 นิทรรศการประกอบด้วยเนื้อหา 3 กลุ่มใหญ่ คือ (1) ประวัติและความเป็นมาของโครงการความสัมพันธ์ไทย-เวียดนาม (2) ประวัติประธานาธิบดีโฮจิมินห์ (3) สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดนครพนม

ศูนย์วัฒนธรรมไทยใต้ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร

ศูนย์วัฒนธรรมไทยใต้ตั้งอยู่ในบริเวณศูนย์ราชการอำเภอกุสุมาลย์ ภายในมีรูปปั้นที่มีป้ายสลักประวัติย่อของพระอริยธรรมา ซึ่งเป็นเจ้าเมืองคนสุดท้าย ลักษณะการจัดแสดงเป็นการรวบรวมข้าวของไว้ในตู้จำนวน 13 ตู้ มีทั้งของใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น เตาปูน หม้อนึ่งข้าวทองเหลือง หีบเหล็ก ของสำคัญทางประวัติศาสตร์ เช่น ศาตราวุธ ปืน “เงินหมากค้อ” ที่ใช้ในการซื้อขายแลกเปลี่ยน เป็นต้น ด้านหลังอาคาร จำลองเรือนไม้มาให้ชมปัจจุบันศูนย์ฯ ขึ้นกับกองการศึกษา สำนักงานปลัดอำเภอ

พิพิธภัณฑ์พระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถระ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

ภายในอาคารจัดแสดงรูปจำลองพระอาจารย์มั่นเป็นประธานของอาคาร ตู้กระจกใสติดผนังจำนวน 8 ตู้แสดงเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับพระอาจารย์มั่น ได้แก่ 1) ชีวิตประวัติ 2) หนังสือธรรมศึกษา พระพุทธรูปปางมารวิชัย แสดงให้เห็นการบำเพ็ญตนของพระอาจารย์ 3) อัฐบริขารของพระรุดงค์ 4) ผ้าอื่นๆ 5) ปฏิปทาทางรุดงค์วิธ คือ การถือผ้าบังสกุลเป็นวัตร 3 ผืน 6) เครื่องใช้ประจำวัน คนไทน้ำ ฟันสำรอง 7) บริขารเบ็ดเตล็ด 8) งานประชุมเพลิง ในวันที่ 31 มกราคม 2493 (มรณภาพเมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2492 ในขณะที่มีอายุ 80 ปี พรรษาที่ 57 ล่วง) ณ วัดป่าสุทธาวาส จังหวัดสกลนคร

พิพิธภัณฑ์หลวงปู่หลุย จันทสาโร อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

หลวงปู่หลุย จันทสาโรเถระ เป็นพระเถระผู้ใหญ่สายวิปัสสนาธุระ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงร่างแบบเจดีย์ และมีกระแสรับสั่งให้สร้างไว้ใกล้กับอัฐิของพระอาจารย์มั่น ลักษณะของอาคารเป็นทรงเจดีย์ฐานแปดเหลี่ยม ชั้นล่างของอาคารจัดแสดงเนื้อหา ได้แก่ 1) โลกมีได้ด้วยอวิชชา 2) พระสัมมาสัมพุทธะเจ้าอุบัติในโลก 3) อริยสัจสี่ 4) พระพุทธดำรัสตรัสสั่ง 5) พระสังคายนาครั้งที่ 1 6) พระเถราประกาศพระศาสนา 7) คณะสงฆ์ไทยฝ่ายธรรมยุติ และได้กล่าวถึงพระสงฆ์ผู้ที่ส่งสอนสายวิปัสสนาธุระ พระอาจารย์เสาร์ กันตสีโล พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต และพระอาจารย์หลุย จันทสาโร ชั้นบนแสดงรูปจำลองพระอาจารย์หลุย โดยมีวัตถุที่เกี่ยวข้องกับหลวงปู่จัดแสดงไว้ด้วย

พิพิธภัณฑ์ก่อนประวัติศาสตร์บ้านบึงสา อำเภอเต่างอย จังหวัดสกลนคร

พิพิธภัณฑ์แห่งนี้จัดตั้งโดยพระครูโสภณ ชนติพลากร โดยเห็นว่าบริเวณหมู่บ้านเป็นแหล่งโบราณวัตถุที่มีอายุไม่น้อยกว่า 2500 ปีมาแล้ว มีค่ามากทางโบราณคดี อาทิ เครื่องมือเหล็ก เครื่องปั้นดินเผา ลูกปัดหลากหลายสี เครื่องประดับกำไลแขน กำไลคอ ลูกกระพวน สำริด สิ่งเหล่านี้โดนพกวหาของเก่าขุดไปขาย ทั้งเศษเหล็กเศษเครื่องปั้นดินเผาต่างๆ เคลื่อนไปทั่วเมื่อต้นปี พ.ศ. 2542 ท่านจึงคิดก่อตั้งพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ขึ้น โดยรวบรวมโบราณวัตถุวัตถุที่ชาวบ้านบริจาค พิพิธภัณฑ์เปิดให้เข้าชมในปี 2545 โดยใช้ชั้นล่างของกุฏิพระสงฆ์เป็นห้องจัดแสดงวัตถุโบราณหรือของเก่า การจัดแสดงนอกเหนือจากโบราณวัตถุที่ขุดพบแล้ว ยังมีเครื่องมือใช้ในการทำนาหาคิน ของใช้ในบ้านที่มีอายุราว 50 ปีที่ผ่านมา เครื่องดนตรีอีสาน เป็นต้น

วัดถ้ำผาป่อง อำเภอดงหลวง จังหวัดมุกดาหาร

พระครูโสภณ ชนติพลากร หรือ "อาจารย์แจ้ว" ได้ขอบริจาคภาชนะดินเผา เครื่องมือเหล็กที่ชาวบ้านขุดพบมาเก็บรักษาไว้ที่วัด เพราะตนเองมีความสนใจในงานประวัติศาสตร์ และคิดว่าลูกหลานจะได้เรียนรู้เรื่องราวของสิ่งเหล่านี้ โดยจัดเก็บและแสดงไว้หน้าองค์พระในตู้กระจกจำนวน 8 ตู้ และวัตถุที่เกี่ยวข้องกับศาสนา อาทิ พระเครื่อง พระพุทธรูป เครื่องรางของขลัง ซึ่งจะเก็บไว้ในเจดีย์

อาคารพิพิธภัณฑ์อนุสรณ์ครบรอบ 100 ปี หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร

พิพิธภัณฑ์แห่งนี้สร้างขึ้นมาเพื่อเป็นที่ระลึกต่อหลวงปู่เทสก์ พิพิธภัณฑ์เริ่มต้นการก่อสร้างในปี 2542 ซึ่งเป็นร้อยปีชาตกาลของหลวงปู่ การก่อสร้างดำเนินการแล้วเสร็จในปี 2545 แต่เปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 26 เมษายน 2546 เป็นอาคาร 2 ชั้น พื้นที่ชั้นล่างเป็นโถงขนาดกว้างสำหรับการประกอบพิธีกรรม ชั้นสองจัดแสดงวัตถุสำคัญที่ผูกโยงกับหลวงปู่คือ อัฐิธาตุ ภาพถ่าย เครื่องใช้ เครื่องแก้ว เครื่องกระเบื้องของหลวงปู่เทสก์

พิพิธภัณฑ์พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร

อาคารพิพิธภัณฑ์มีลักษณะเป็นองค์เจดีย์ ลักษณะคล้ายกลีบบัวคว่ำ ภายในกลีบบัวของฐานด้านล่างเป็นภาพดินเผาแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับพระอาจารย์จำนวน 56 ภาพ ภายในพิพิธภัณฑ์ จัดแสดง 4 หัวข้อหลัก

ติดตั้งกับผนังรายล้อมรูปปั้นพระอาจารย์ฝั้น โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติ เครื่องชุดงค์ เครื่องใช้ และประวัติการ สร้างพิพิธภัณฑ์ นอกจากนี้ ยังมีการแสดงอัฐิธาตุภายในตู้

ศูนย์ส่งเสริมการท่องเที่ยวและอนุรักษ์วัฒนธรรมโฮหย่อง และโรงเรียนบ้านโฮหย่อง อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร

ศูนย์ฯ แห่งนี้มีลักษณะที่เสื่อมโทรม ไม่ได้รับการดูแล โดยเมื่อสอบถามจากชาวบ้านที่อยู่ใกล้เคียง ทราบว่า ศูนย์ฯ อยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยจัดตั้งขึ้นมาได้ประมาณ 3 ปี แต่ในปัจจุบัน ขาดผู้ดูแล ภายในอาคาร มีวัตถุเครื่องจักรกลาน เครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน จัดแสดงไว้บนชั้นไม้ เมื่อเดินทางไป ที่โรงเรียนและได้สัมภาษณ์อาจารย์สมจิต ทัพย์มณี ผู้รับผิดชอบห้องจริยวัฒนธรรม ซึ่งสร้างขึ้นด้วยแนวคิดของ การอนุรักษ์วัฒนธรรมบ้านโฮหย่อง เรื่องเด่นคือ ประวัติและเรื่องราวการแข็งขันในพิธีบุญพระเวส หัวผีโขม เครื่องประดับหน้ากาก เนื้อเพลงที่ใช้ในการแห่จากเอกสารโบราณและหนังสือได้รับการเก็บรักษาไว้ในห้องนี้

แหล่งโบราณคดี วัดชัยมงคล อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร

แหล่งโบราณคดีวัดชัยมงคล เป็นแหล่งโบราณคดีในยุคสมัยเดียวกับแหล่งโบราณคดีบ้านเชียง โดย ชาวบ้านได้ขุดพบโบราณวัตถุที่ฝังอยู่ในบริเวณรอบๆ วัดชัยมงคล บางกลุ่มนำไปขายให้กับพ่อค้าโบราณวัตถุ บางกลุ่มนำมาบริจาคและเก็บไว้ที่วัด ปัจจุบันข้าวของที่ขุดพบยังเก็บรักษาไว้ในวัด ยังได้มีการนำออกจัดแสดง แต่อย่างใด เนื่องจากชาวบ้านเห็นว่าตนเองยังขาดความรู้ความเข้าใจในด้านโบราณคดี แต่ชาวบ้านก็ยังรวมตัว กันเพื่ออนุรักษ์แหล่งโบราณคดีแห่งนี้ และรอการสนับสนุนจากกรมศิลปากรในการเข้ามาให้ความรู้และจัดแสดง ข้าวของที่ขุดพบในแหล่งโบราณคดีแห่งนี้

พิพิธภัณฑ์พระครูวิมลญาณวิจิตร อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร

พิพิธภัณฑ์พระครูวิมลญาณวิจิตร ตั้งอยู่ภายในวัดศรีสว่างแดนดิน ลักษณะอาคารพิพิธภัณฑ์เป็นเจดีย์ ทรงจตุรมุข ชั้นล่างเป็นพื้นที่ปฏิบัติธรรม ส่วนชั้นบนภายในจัดแสดงรูปหล่อของหลวงปู่บุญ ชินวังโส หรือพระครู วิมลญาณวิจิตร ซึ่งเป็นเจ้าอาวาสองค์ก่อน รวมทั้งข้าวของเครื่องใช้ อัฐบริขาร อัฐิธาตุของท่าน พิพิธภัณฑ์สร้าง ราวปี 2536 ออกแบบโดยอาจารย์กัญญา สุวรรณศิริ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

8-12 มกราคม 2549 เดินทางไปสำรวจและเก็บข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 10 แห่ง คือ พิพิธภัณฑ์สี่เผ่าไทย วัดพระธาตุเรืองรอง จังหวัดศรีสะเกษ และในจังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่ พิพิธภัณฑ์พื้นเมืองวัดท่าไทร พิพิธภัณฑ์ชุมชนบ้านปะอาว พิพิธภัณฑ์พระโพธิญาณเถระ(ชา สุภทฺโท) พิพิธภัณฑ์วัดภูเขาก้าว เจดีย์พิพิธภัณฑ์พระอาจารย์เสาร์ กตตสึโล หอศิลปวัฒนธรรมวัดสุปฏิญารามวรวิหาร พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ อุบลราชธานี หอวัฒนธรรมอุบลนันทน์ พิพิธภัณฑ์แหล่งโบราณคดีบ้านก้านเหลือง

พิพิธภัณฑ์สีเฝ้าไทย วัดพระธาตุเรืองรอง อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

วัดพระธาตุเรืองรองหรือวัดสร้างเรือง ก่อตั้งเมื่อปี 2524 โดยหลวงปู่ธัมมา พิทักษา เจ้าอาวาสวัดอมรทายการาม(วัดใหม่ยายมอญ) บางกอกน้อย กทม. พิพิธภัณฑ์ตั้งอยู่บนชั้น 2 และ 3 ของพระธาตุเรืองรอง ที่สูงกว่า 43 เมตร โดยบริเวณมุขขึ้นทั้ง 4 ด้านบนชั้นสอง ภายในจำลองชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ 4 กลุ่มที่อาศัยอยู่ในจังหวัดศรีสะเกษ คือ ลาว เขมร ส่วย และเยอ โดยสร้างเป็นหุ่นขนาดย่อส่วน แสดงให้เห็นถึงชีวิตประจำวันของแต่ละกลุ่ม เช่น เฝ้าส่วย แสดง การตีมีด และปั่นฝ้าย เฝ้าเยอ จำลองการร้องรำทำเพลงและประเพณีแข่งเรือ เฝ้าลาว จำลองวิถีชีวิตในหมู่บ้าน การดำข้าว เป่าแคน การนับถือพุทธศาสนา ส่วนเฝ้าเขมร จำลองพิธีกรรมความเชื่อของชาวเขมร ส่วนชั้นที่ 3 จัดแสดงข้าวของเครื่องใช้พื้นบ้านของชาวอีสาน อาทิ โหงกระบอง กระดังงูคอกวัวควาย แคน เครื่องมือทอผ้า พานหมาก กระติบข้าว เตาหีตโบริน ตะเกียง เครื่องมือดักสัตว์ เครื่องมือหาปลา เครื่องปั้นดินเผา กระบอง(บั้ง)ใช้เก็บเอกสาร เปลือกหอยทะเล แผ่นเสียงเก่า เป็นต้น

พิพิธภัณฑ์พื้นเมืองวัดท่าไทร อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี

บ้านท่าไทร เป็นหมู่บ้านเก่าแก่ที่มีประวัติยาวนานมาตั้งแต่ช่วง 200 กว่าปีที่ผ่านมา ในอดีตมีชื่อเสียงในการปั้นไหขายให้กับชุมชนละแวกใกล้เคียง หากแต่ปัจจุบันการปั้นไหเริ่มสูญหายไปจากหมู่บ้าน เนื่องจากวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เปลี่ยนแปลงไปพร้อมกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจ ท่านเจ้าอาวาสวัดจึงจะตั้งพิพิธภัณฑ์ เพื่อเก็บข้าวของเก่า ๆ ที่เริ่มหายไปจากหมู่บ้านให้คนรุ่นหลังได้ศึกษา โดยเริ่มลงมือสร้างอาคารพิพิธภัณฑ์ตั้งแต่ปี 2543 แล้วเสร็จ ปี 2548 เมื่อชาวบ้านทราบข่าวทางวัดจะจัดสร้างพิพิธภัณฑ์ จึงมาบริจาคข้าวของต่าง ๆ รวมถึงเงินสนับสนุน อาคารพิพิธภัณฑ์เป็นอาคารไม้สองชั้น ภายในมีวัตถุที่จัดแสดงหลายชิ้นน่าสนใจ อาทิ รางลिनที่ทำด้วยไม้แกะสลักเป็นรูปนาค ตุ่มดักปลาขนาดใหญ่ กระต่ายขูดมะพร้าว เครื่องกินหมาก โหงกระบอง เครื่องทองเหลือง เตาหีต กระบวย เกวียน และไหของบ้านท่าไทรที่ตั้งเรียงรายจำนวนมากอยู่ด้านหน้าพิพิธภัณฑ์

พิพิธภัณฑ์ชุมชนบ้านปะอาว วัดบูรพา อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

บ้านปะอาวมีชื่อเสียงในการทำผลิตภัณฑ์เครื่องทองเหลือง เป็นการสืบทอดภูมิปัญญาจากบรรพบุรุษใกล้เคียงกับศูนย์หัตถกรรมทองเหลืองบ้านปะอาว เป็นที่ตั้งอยู่วัดบูรพา ที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์ชุมชนบ้านปะ ที่เริ่มก่อตั้งมาตั้งแต่ปี 2540 โดยหลวงพ่อดุสิตธรรมสุนทรนิวิฐ เจ้าอาวาส และคนในชุมชน วัดที่จัดแสดง อาทิ พระเครื่องคู่พระคัมภีร์ อาสนะ เครื่องมือทอผ้า ที่ปักโซ่และออกโยใหม่ของตัวหมอน โหงกระบอง โปม(ภาดใส่ข้าวเหนียว) กระติบข้าว กระดังงูเงินฮาง ผ้าห่อคัมภีร์ ผ้าไหม-บั้งสุกุล เครื่องปั้นดินเผา เครื่องทองเหลือง พานหมาก ตะเกียงวิทยุเก่า เป็นต้น เงินบประมาณส่วนหนึ่งที่นำมาจัดทำจัดแสดง ป้าย แผ่นพับ เป็นเงินสนับสนุนจากโครงการรุ่งอรุณ ที่ส่งเสริมให้นักเรียนโรงเรียนปะอาว เรียนรู้สังคมและสิ่งรอบตัว ไม่ใช่เรียนรู้แค่ในโรงเรียนอย่างเดียว นอกจากนี้ชุมชนยังพยายามฟื้นฟูป่าชุมชนเนื้อที่ประมาณ 200 ไร่ ทางทิศเหนือของหมู่บ้าน ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของเยาวชนและผู้สนใจ

พิพิธภัณฑ์พระโพธิญาณเถระ(ชา สุภัทโท) วัดหนองป่าพง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

วัดหนองป่าพงเป็นวัดป่าฝ่ายอรัญวาสี ก่อตั้งในปี 2497 โดยพระโพธิญาณเถระ(ชา สุภัทโท) เกจิอาจารย์สายวิปัสสนากรรมฐาน ที่มีผู้เลื่อมใสจำนวนมาก นอกจากวัดหนองป่าพงจะเป็นสำนักปฏิบัติธรรมที่แวดล้อมด้วยธรรมชาติอันสงบเงียบ แล้ววัดหนองป่าพงยังประกอบไปด้วยสถาปัตยกรรมที่ผสมผสานระหว่างศิลปะอีสานกับศิลปะร่วมสมัย อาทิ โบสถ์ วิหาร เจดีย์ที่บรรจุอัฐิหลวงปู่ชา และพิพิธภัณฑ์ซึ่งรวบรวมประวัติและผลงานของท่านไว้ ก่อตั้งในปี 2527 เป็นอาคาร 3 ชั้น ชั้นที่ 3 เป็นที่ประดิษฐานหุ่นขี้ผึ้งหลวงปู่ชา เจดีย์แก้วบรรจุเกศา ภาพถ่ายอัฐิธาตุของหลวงปู่ชา เครื่องอัฐบริขาร ภาพถ่าย นอกจากนี้ยังมีห้องที่แสดงพระพุทธรูป พระพิมพ์ พระผง จากวัดต่าง ๆ รวมถึงข้าวของเครื่องใช้พื้นบ้านอีสาน อาทิ กระติบข้าว กระบวย ฟานหมาก แคน โยงกระบอง ชั้น 2 แสดงเครื่องใช้ต่างๆ อาทิ เครื่องทองเหลือง แอบใส่ยา เต้าปูน เงินตรา ส่วนชั้นที่ 1 แสดงแท่นโลงศพของหลวงปู่ชา รอยมือและเท้าของหลวงปู่ นอกจากนี้ยังมีตู้โครงกระดูก เพื่อเป็นอนุสติแก่ผู้เข้าชม บริเวณด้านหน้าอาคารยังจัดแสดงนิทรรศการประวัติวัด และประวัติหลวงปู่ชา

พิพิธภัณฑ์วัดภูเขาแก้ว อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

วัดภูเขาแก้ว ก่อตั้งด้วยประสงค์ของสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า(ดิศสมเด็จพระเจ้ามงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว) และพระอาจารย์เสาร์ กนตสีโล ที่ต้องการจะเผยแพร่หลักธรรมทางพุทธศาสนา และอบรมปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานแก่ชาวพิบูลมังสาหาร วัดภูเขาแก้วได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเมื่อปี พ.ศ. 2492 ส่วนพิพิธภัณฑ์นั้นก่อตั้งขึ้นโดยหลวงปู่โชติ อภักโก เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบัน วัดอุบลใหญ่เป็นของที่ชาวบ้านบริจาคให้กับทางวัด พิพิธภัณฑ์เป็นอาคารสองชั้นใต้ถุนโล่ง โดยชั้นบนนอกจากใช้เป็นที่จัดแสดงข้าวของต่าง ๆ แล้ว ยังเป็นกุฏิที่พำนักของท่านเจ้าอาวาส บริเวณโถงกลางห้อง เป็นโต๊ะหมู่บูชาที่ประดิษฐานอัฐิธาตุของเกจิอาจารย์ท่านต่าง ๆ รวมถึง พระพุทธรูปอีกจำนวนหนึ่ง ส่วนบริเวณโดยรอบเป็นชั้นไม้และตู้กระจกที่จัดแสดงข้าวของต่าง ๆ อาทิ พระพิมพ์ ชิ้นส่วนพระพุทธรูป ภาชนะดินเผา เครื่องเคลือบ เครื่องลายคราม หม้อทองเหลือง ผ้าทอพื้นเมือง เงินตราและธนบัตรสมัยเก่า เปลือกหอยทะเล

เจดีย์พิพิธภัณฑ์พระอาจารย์เสาร์ กนตสีโล วัดดอนธาตุ อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

หลวงปู่เสาร์ กนตสีโล พระเกจิอาจารย์สายวิปัสสนากรรมฐาน ผู้ซึ่งมีกิจวัตรอันงดงาม และบำเพ็ญคุณประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนาและสังคม หลังจากที่หลวงปู่เสาร์มรณภาพไปตั้งแต่ปี 2484 บรรดาลูกศิษย์ลูกหาจึงร่วมกันสร้างเจดีย์พิพิธภัณฑ์พระอาจารย์เสาร์ กนตสีโล ขึ้นในปี 2544 ที่วัดดอนธาตุ อันเป็นสถานที่ที่หลวงปู่เสาร์เคยจำพรรษา เจดีย์ตั้งอยู่ท่ามกลางแมกไม้ใหญ่ ที่ยังรักษาสภาพป่าไม้ธรรมชาติเดิมไว้ ภายในเป็นที่ประดิษฐานรูปปั้นและอัฐิธาตุของหลวงปู่เสาร์ ผนังด้านในจัดทำเป็นตู้จัดแสดงประวัติ ภาพถ่าย เครื่องอัฐบริขาร และข้าวของเครื่องใช้ของหลวงปู่เสาร์ เบื้องหน้าเจดีย์ทางซ้ายมีกุฏิที่หลวงปู่เสาร์เคยอยู่จำพรรษา เป็นกุฏิไม้เล็กๆ ปลูกสร้างอย่างง่าย ๆ สมถะ ถัดมาเป็นแท่นหิน ที่นั่งกรรมฐานของหลวงปู่เสาร์ เบื้องหน้าเป็นทางเดินจงกรมที่หลวงปู่เสาร์เคยใช้เดินจงกรม และมีทางเดินจงกรมที่หน้าบันไดกุฏิด้วย ทำให้เห็นถึงปฏิปทาของหลวงปู่เสาร์ที่มุ่งมั่นปฏิบัติสมาธิภาวนา โดยรอบพระเจดีย์เป็นลานกว้าง ใช้ปฏิบัติศาสนกิจ เช่น เวียนเทียน และมีทาง

เชื่อมศาลากับเจดีย์เป็นลานคอนกรีต ที่ยังเก็บรักษาดินไม้ที่มีอยู่ไว้ จึงมีต้นไม้ใหญ่ผุดขึ้นในลานดูร่มรื่น และให้บรรยากาศของวัดป่า

หอศิลปวัฒนธรรมวัดสุปฏิญนารามวรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

หอศิลปวัฒนธรรม เป็นอาคารชั้นเดียวหลังคาทรงไทย ก่อสร้างในปี 2529 เพื่อเป็นที่เก็บโบราณวัตถุ และสิ่งของสำคัญของวัด วัดสุปฏิญนารามวรวิหารเป็นอารามหลวงชั้นตรี สร้างใน พ.ศ. 2393 ในรัชสมัยของ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ด้วยที่เป็นวัดเก่าแก่และเป็นวัดศูนย์กลางธรรมยุติกนิกายแห่งแรกใน ภาคอีสาน โบราณวัตถุชิ้นสำคัญ ๆ ของภาคอีสานจึงถูกนำมาเก็บไว้ที่วัดแห่งนี้ด้วย อาทิ ศิลาลาวรัก 4 หลัก ที่ สมเด็จพระมหาวิรรวงศ์(ดิศโล อ้วน) อดีตเจ้าอาวาสและสังฆนายกองค์แรกของคณะสงฆ์ไทย นำมาเก็บไว้ที่วัด นอกจากนี้ยังมีทับหลังอายุราวกลางพุทธศตวรรษที่ 12 ประติมากรรมหินทรายพระคเณศ เครื่องอัฐบริวารของ สมเด็จพระมหาวิรรวงศ์ดิศโลมหาเถระ พระพิมพ์ดินเผา พระพุทธรูป ชิ้นส่วนพระพุทธรูป เงินรู เงินสาบ ไหเคลือบ แบบขอม เครื่องลายคราม ถ้วยชาม ภาพถ่ายอดีตเจ้าอาวาสสององค์ต่าง ๆ ตู้พระไตรปิฎกลายรดน้ำ ตาลปัตร ยอด มณฑป หม้อทองเหลือง เครื่องกรองน้ำ คนโท เปลือกหอย ปะการัง เป็นต้น

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อุบลราชธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อุบลราชธานี เดิมเป็นศาลากลางจังหวัด สร้างเมื่อ พ.ศ. 2461 ในสมัย พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ เป็นตึกชั้นเดียวยกพื้นสูง ตัวอาคารก่ออิฐฉาบปูน หลังคาทรงปั้นหยา ในปี พ.ศ. 2526 ผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานี ได้มอบอาคารให้กรมศิลปากรทำการบูรณะ และใช้ประโยชน์ จัดตั้งเป็นพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ การจัดแสดงนิทรรศการถาวรมุ่งเน้นเรื่องราวด้านต่างๆ ของจังหวัด อุบลราชธานี ทั้งทางด้านภูมิศาสตร์ ธรณีวิทยา ประวัติศาสตร์ โบราณคดี วัฒนธรรมพื้นบ้าน และชาติพันธุ์ วิทยา โดยแบ่งหัวข้อเรื่องนิทรรศการเป็น 10 ห้อง ได้แก่ ห้องข้อมูลทั่วไปของจังหวัดอุบลราชธานี ห้องภูมิศาสตร์ ธรณีวิทยาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ห้องสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ห้องสมัยประวัติศาสตร์เริ่มแรก วัฒนธรรม ทวารวดี และวัฒนธรรมเจนละ ระหว่างพุทธศตวรรษที่ 12 - 15 ห้องวัฒนธรรมขอมสมัยเมืองพระนคร ระหว่าง พุทธศตวรรษที่ 15 - 18 ห้องวัฒนธรรมไทย-ลาว ระหว่างพุทธศตวรรษที่ 23 - 25 ห้องผ้าโบราณและผ้าพื้นเมือง อุบลราชธานี ห้องดนตรีพื้นเมือง ห้องศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน และเครื่องใช้ในครัวเรือน และห้องการปกครอง และงานประณีตศิลป์เนื่องในพุทธศาสนา

หอวัฒนธรรมอุบลนิทัศน์ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

หอวัฒนธรรมอุบลนิทัศน์ อยู่ภายในการบริหารงานโดย สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราช ภัฏอุบลราชธานี ตั้งขึ้นเพื่อต้องการให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ท้องถิ่นของชาวอุบลราชธานีและจังหวัดใกล้เคียง เสริมสร้างสำนึกท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ โดยทำเป็นห้องนิทรรศการถาวรที่รวบรวมเรื่องราวความรู้ด้านต่าง ๆ ของ เมืองอุบลฯ มาจัดแสดงไว้ในสถานที่แห่งเดียว โดยจัดแสดงอยู่ในชั้นที่ 1 และ 2 ของอาคารศูนย์ศิลปวัฒนธรรม กาญจนภิเษก รวม 5 ห้อง ได้แก่ ห้องภูมิเมือง(ภูมิศาสตร์) ห้องภูมิราชธานี(ประวัติศาสตร์) ห้องภูมิธรรม (ศาสนา) ห้องภูมิปัญญา(วิถีชีวิต) และห้องภูมิราชภัฏ(ประวัติการศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานี) โดยแต่ละห้อง

ใช้ทั้งวิธีทัศน์ ภาพวาด ภาพถ่าย หุ่นจำลอง เพื่อสื่อสารความเข้าใจเนื้อหาในแต่ละห้อง หอวัฒนธรรมอุบลรัตน์ เปิดให้เข้าชมอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 20 มกราคม 2545

พิพิธภัณฑ์แหล่งโบราณคดีบ้านก้านเหลือง วัดบ้านก้านเหลือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

ที่ตั้งของบ้านก้านเหลือง มีความสำคัญในเชิงประวัติศาสตร์โบราณคดี เนื่องจากในปี พ.ศ. 2533 มีการขุดพบหลักฐานทางโบราณคดีที่ทำให้ทราบว่า พื้นที่บริเวณบ้านก้านเหลืองในอดีตมีคนมาใช้พื้นที่ตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลายต่อกับระยะเริ่มต้นประวัติศาสตร์ โดยพบหลักฐาน อาทิ เครื่องมือเหล็ก ขี้แร่ที่เหลือจากการถลุง แกลบข้าว เศษภาชนะดินเผา แท่นดินเผาไฟ ภาชนะบรรจุกระดูกขนาดใหญ่จำนวน 11 ใบ 7 แบบ เป็นต้น บริเวณที่ขุดพบมีพื้นที่กว้างกว่า 3 ตารางกิโลเมตร บางส่วนอยู่ในที่ดินของเอกชน และหลุมขุดค้นโบราณคดีส่วนหนึ่งอยู่ในบริเวณวัดบ้านก้านเหลือง หลุมขุดค้นดังกล่าวทำเป็นพิพิธภัณฑ์กลางแจ้ง(site museum) โดยทำหลังคาคลุมเพื่อป้องกันน้ำฝน ภายในหลุมขุดค้นแสดงให้เห็นวัตถุตามสภาพเดิมที่ขุดพบ ส่วนใหญ่เป็นเครื่องปั้นดินเผา ส่วนโบราณวัตถุที่สำคัญนำไปจัดแสดงที่พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ อุบลราชธานี และโบราณวัตถุส่วนหนึ่งถูกเก็บไว้ในศาลาเฝ้าพระ ที่อยู่ด้านข้างของหลุมขุดค้น บริเวณปากหลุมขุดค้น มีนิทรรศการเล็ก ๆ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมาของหลุมขุดค้นดังกล่าว

18 - 22 ธันวาคม 2549 สํารวจและเก็บข้อมูลพิพิธภัณฑ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวม 13 แห่ง ได้แก่ เจดีย์พิพิธภัณฑ์พระราชินีโรธังสี(เทสก์ เทสรังสี) จังหวัดหนองคาย หอพิพิธภัณฑ์วัดศรีคุณเมือง โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์วัดป่าไผ่ ศูนย์วัฒนธรรมไทดำบ้านนาป่าหนาด พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเมืองด่านซ้าย หอพิพิธภัณฑ์พระแก้วอาสา ศูนย์วัฒนธรรมตำบลนาหอ วัดศรีภูมิ ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเลย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวิจารณ์สังมกิจ วัดศรีจันทร์ ศูนย์ศิลปสรีนธร จังหวัดเลย พิพิธภัณฑ์หลวงปู่ขาว อนาลโย วัดถ้ำกลองเพล จังหวัดหนองบัวลำภู แหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์(โอจิมินท์) และพิพิธภัณฑ์เมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี

เจดีย์พิพิธภัณฑ์พระราชินีโรธังสี(เทสก์ เทสรังสี) อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย

เจดีย์พิพิธภัณฑ์พระราชินีโรธังสี(เทสก์ เทสรังสี) อยู่ภายในวัดหินหมากเป้ง อำเภอศรีเชียงใหม่ ซึ่งเป็นวัดที่หลวงปู่เทสก์จำพรรษาเป็นเวลา 20 กว่าปี ก่อนที่อาพาธและมรณภาพ ณ วัดถ้ำขาม จังหวัดสกลนคร พิพิธภัณฑ์แห่งนี้วางศิลาฤกษ์เมื่อวันที่ 26 เมษายน 2534 เมื่อก่อสร้างแล้วเสร็จ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินมาเป็นองค์ประธานทรงบรรจุอัฐิหลวงปู่เทสก์ เทสรังสี เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2540 ภายในองค์เจดีย์ ตรงกลางเป็นที่ประดิษฐานรูปหล่อของหลวงพ่อกุศล และอัฐิธาตุของหลวงพ่อกุศล ส่วนบริเวณผนังรอบเจดีย์จะเป็นชั้นจัดแสดงของใช้ต่างๆ ของหลวงพ่อกุศล อาทิ แวนตาปากกา รวมถึงเครื่องอัฐบริขาร จีวร บาตร ยาม กาน้ำ แปรงสีฟัน ตาลปัตร ไม้เท้า ร่ม และหนังสือทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษที่เกี่ยวกับหลวงพ่อกุศล

หอพิพิธภัณฑวัดศรีคุณเมือง อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

วัดศรีคุณเมืองเป็นวัดเก่าแก่ของเมืองเชียงคาน ไม่มีหลักฐานแน่ชัดว่าสร้างมาแต่สมัยใด ตามจารึกบนฐานพระพุทธรูประบุว่า วัดนี้สร้างขึ้นก่อนพ.ศ. 2377 สถาปัตยกรรมที่สำคัญคือ พระอุโบสถที่มีศิลปกรรมแบบล้านช้างผสมล้านนา และพระพุทธรูปไม้จำหลักเก่าแก่ ส่วนหอพิพิธภัณฑนั้นก่อตั้งขึ้นในปี 2542 ริเริ่มโดยพระครูสิริปัญญาวิสุทธิ ท่านเจ้าอาวาสองค์ปัจจุบัน ท่านเห็นว่าปัจจุบันเชียงคานเริ่มเปลี่ยนแปลงไป ชาวของเครื่องใช้ต่างๆ ของพื้นบ้านต่อไปไม่มีให้ดูหลานได้เห็นได้ศึกษา ท่านจึงพยายามเก็บและหาข้าวของต่างๆ ไว้ ทั้งที่ญาติพี่น้องนำมาให้ และที่ชาวบ้านมาถวายให้ อย่างไรก็ตามการจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑยังไม่เสร็จเรียบร้อย เนื่องจากท่านเจ้าอาวาสทำคนเดียวและท่านยังติดภารกิจงานอื่น

โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑวัดป่าไผ่ อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

พระครูปิยธรรมนิวิธ เจ้าอาวาสวัดป่าไผ่ มีดำริที่จะสร้างพิพิธภัณฑเมืองเชียงคาน ทั้งนี้ได้ลงมือสร้างอาคารแล้วแต่ยังไม่แล้วเสร็จเนื่องจากยังขาดปัจจัยอีกจำนวนหนึ่ง ท่านได้วางแผนไว้ว่าอาคารดังกล่าว มี 3 ชั้น ชั้นล่างเป็นห้องสมุด และศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับเมืองเชียงคาน ชั้นที่สอง จัดแสดงข้าวของเครื่องใช้ของพื้นบ้าน ส่วนชั้นที่สาม จัดแสดงพระพุทธรูปต่าง ๆ ปัจจุบันอยู่ในระหว่างการระดมทุนเพิ่มและรับบริจาคสิ่งของต่าง ๆ เพื่อนำมาจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ

ศูนย์วัฒนธรรมไทดำบ้านนาป่าหนาด อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

บ้านนาป่าหนาด เป็นหมู่บ้านของชาวไทยดำที่อพยพมาจากฝั่งลาว สมัยรัชกาลที่ 5 และชาวบ้านยังพยายามรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมบางอย่างไว้ ทั้งเรื่องประเพณี ความเชื่อ และภาษา ศูนย์วัฒนธรรมไทดำบ้านนาป่าหนาดก่อตั้งขึ้นในปี 2546 โดยนักวิชาการท้องถิ่นในจังหวัดเลยร่วมกับชาวบ้าน มีสมาคมอนุรักษ์วัฒนธรรมไทดำ เป็นผู้ดูแล อาคารของศูนย์วัฒนธรรมแบ่งเป็น 2 อาคารคือ บ้านจำลองของไทดำ และอาคารทอผ้า แต่ดูเหมือนว่าการทอผ้าของกลุ่มแม่บ้านได้ร้างไปนานแล้ว เหลือแต่บ้านไทดำซึ่งใช้งานได้เฉพาะได้ทุน โดยมีนิทรรศการเล็ก ๆ เกี่ยวกับการอพยพของชาวไทยดำเข้าสู่ประเทศไทย ผังอักษรไทดำ และใช้เป็นที่พักเก็บและจัดแสดงผลิตภัณฑ์ของทางสมาคมฯ ได้แก่ ผ้าทอ สบู่สมุนไพร ส่วนชั้นบน จัดแสดงข้าวของเครื่องใช้ของชาวไทยดำ แต่ถูกปล่อยทิ้งและกลายเป็นที่เก็บของไป อย่างไรก็ตามการพยายามสร้างเครือข่ายระหว่างคนเชื้อสายไทดำในจังหวัดอื่นของประเทศไทย ดูจะเป็นงานที่ทางชุมชนสนใจและให้ความสำคัญ

หอพิพิธภัณฑพระแก้วอาสา วัดศรีภูมิ อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

พระแก้วอาสา เป็นเจ้าเมืองด่านซ้าย ในแผ่นดินรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว วิจารณ์ของท่านที่สำคัญคือเป็นผู้บังคับกองทหารเมืองด่านซ้ายไปรบในศึกฮ่อ และต่อมาได้ดำรงตำแหน่งนายอำเภอด่านซ้ายคนแรก บริเวณบ้านนาหอเคยเป็นเมืองเก่า วัดศรีภูมิ ซึ่งชาวบ้านเล่าสืบต่อกันมาว่าข้าวของบางอย่างที่อยู่ในวัดนี้เป็นของพระแก้วอาสา ราวปี 2547 ชาวบ้านและวัดจึงรวบรวมข้าวของต่าง ๆ ที่กระจัดกระจายอยู่ภายในวัด พร้อมกับได้ขอบริจาคของจากทายาทเพิ่มเติม นำมาเก็บไว้แล้วนำมาจัดแสดง ณ หอพิพิธภัณฑพระแก้วอาสา ได้แก่ เติงนอน เสือ ดาบ โต๊ะบูชา และภาพเหมือน

โครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑท้องถิ่น ระยะที่ 2: จัดทำฐานข้อมูลพิพิธภัณฑท้องถิ่น
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเมืองด่านซ้าย วัดโพนชัย อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเมืองด่านซ้าย ตั้งอยู่ในวัดโพนชัย โดยใช้กุฏิเจ้าอาวาสหลังเดิมเป็นอาคารจัดแสดง พิพิธภัณฑ์แห่งนี้ก่อตั้งด้วยความร่วมมือระหว่างการศึกษาหอโรงเรียนจังหวัดเลย วัดโพนชัย และชาวบ้าน โดยได้รับบสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดเลย เรื่องราวที่จัดแสดงแบ่งเป็นห้องต่างๆ ได้แก่ ห้องเมืองด่านซ้าย และพระธาตุศรีสองรัก ที่แสดงประวัติความเป็นมาของเมืองด่านซ้ายและพระธาตุศรีสองรัก สิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง ห้องผีตาโชน ที่เล่าเรื่องงานประเพณีบุญหลวงและการละเล่นผีตาโชน ตัวอย่างหน้ากากผีตาโชนที่ได้รับรางวัลจากการประกวด วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ทำหน้ากาก ห้องวิถีทัศน์ที่จะจัดฉายเรื่องราวของเมืองด่านซ้าย และประเพณีการละเล่นผีตาโชน นอกจากนี้ยังมีมุมขายของที่ระลึกที่จะหักรายได้ส่วนหนึ่งเพื่อบำรุงงานด้านพิพิธภัณฑ์ต่อไป

ศูนย์วัฒนธรรมตำบลนาหอ วัดศรีภูมิ อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

ศูนย์วัฒนธรรมตำบลนาหอ ก่อตั้งขึ้นในปี 2547 และเปิดให้เข้าชมครั้งแรกเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2549 โดยตัวอาคารได้รับงบประมาณก่อสร้างจากองค์การบริหารส่วนตำบลนาหอ ส่วนข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ ได้รับการบริจาคจากชาวบ้าน อาคารศูนย์วัฒนธรรมตั้งอยู่ติดกับหอพิพิธภัณฑ์พระแก้วอาสา ตั้งอยู่ในวัดศรีภูมิ ข้าวของที่จัดแสดงมีทั้งที่เป็นวัตถุธรรมของวัด และเครื่องใช้ไม้สอยในครัวเรือน ของจัดแสดงในตู้กระจกที่ตั้งเรียงรายอยู่ภายใน อาทิ คัมภีร์ใบลาน ตู้พระธรรม อาสนะ พระพุทธรูป เครื่องทองเหลือง เครื่องลายคราม เครื่องมือทอผ้า เนื่องจากพิพิธภัณฑ์แห่งนี้เพิ่งเปิด การจัดการยังไม่เรียบร้อย แต่ทางชุมชนพยายามอย่างยิ่งในการนำชมและแนะนำหมู่บ้าน

ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเลย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย อำเภอเมือง จังหวัดเลย

ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเลย ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2530 อยู่ภายใต้การจัดการและดูแลโดยสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย การจัดห้องนิทรรศการแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ด้านหน้าเป็นห้องนิทรรศการหมุนเวียน มีแผนที่แหล่งท่องเที่ยว เครื่องมือและเครื่องใช้พื้นบ้าน อาทิ เครื่องจักสาน อุปกรณ์ทอผ้า อุปกรณ์จับสัตว์น้ำ พระพุทธรูปเก่า รูปจำลองพระธาตุศรีสองรัก และประวัติของพระเกจิอาจารย์ ส่วนถัดมาคือห้องโสตทัศนูปกรณ์ ที่จะฉายวิถีทัศน์เกี่ยวกับจังหวัดเลย เพื่อให้ผู้ชมเห็นภาพรวมเบื้องต้นของจังหวัด ส่วนที่สามคือห้องนิทรรศการถาวร เรื่องราวที่จัดแสดง ได้แก่ โบราณคดีและธรณีวิทยาของเลย รอยเท้าไดโนเสาร์ เครื่องมือหินที่ขุดพบในแหล่งโบราณคดี แหล่งแร่ แบบจำลองสามมิติของวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิม คือ ไทเลย ไทดำ และไทได้ ศิลาจารึกเก่าแก่ตามวัดเก่า คัมภีร์ใบลาน ประเพณีและความเชื่อที่สำคัญ อาทิ บายศรีสู่ขวัญ บุญผะเหวด ผีตาโชน และประวัติบุคคลสำคัญของเลย

พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวิจารณ์สังมกิจ วัดศรีจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดเลย

พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวิจารณ์สังมกิจ ตั้งอยู่ภายในวัดศรีจันทร์ ตั้งชื่อตามนามของท่านเจ้าอาวาสองค์ก่อนที่ชาวนาอ้อเคารพนับถือมาก คือ พระครูวิจารณ์สังมกิจ และดำรงตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอเมืองเลย การก่อตั้งพิพิธภัณฑ์เกิดขึ้นจากความร่วมมือระหว่างชาวบ้านนาอ้อ สมาคมวัฒนธรรมจังหวัดเลย กรมศิลปากร โดยนำปฏิทินเจ้าอาวาสองค์ก่อน ใช้เป็นอาคารจัดแสดง ภูมิดังกล่าวเป็นอาคารไม้ทั้งหลังที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบบ้านของชาวไทยเลย ข้าวของที่จัดแสดงมีทั้งของที่เป็นสมบัติของวัดและข้าวของเครื่องใช้ที่ชาวบ้านบริจาค อาทิ หีบพระธรรม รางฮุด พระไม้ ศิลาจารึกวัดห้วยฮาว เครื่องมือทอผ้า เงินตราโบราณ เตาเร็ดถ่าน ตะเกียงเขียนหมาก ปิ่นแก้ว ผ้าทอพื้นเมือง เครื่องหีบฮ้อย ที่เขียนหรือทองเหลืองของทหารฝรั่งเศสยุคอาณานิคม และนิทรรศการเล็กๆ เกี่ยวกับประวัติของพระครูวิจารณ์สังมกิจ และเหตุการณ์ความสำคัญทางประวัติของบ้านนาอ้อ ในสมัยยุคอาณานิคม

ศูนย์ศิลปสรีนธร อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย

ศูนย์ศิลปสรีนธร อยู่ในบริเวณโรงเรียนศรีสงคราม อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย จัดตั้งขึ้นด้วยความคิดริเริ่มของครูสังคม ทองมี ครูสอนศิลปะของโรงเรียนศรีสงคราม ด้วยต้องการให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านศิลปะให้กับเยาวชนในต่างจังหวัด ตัวอาคารแบ่งเป็น 3 ส่วนหลัก คือ อาคารจัดแสดงนิทรรศการหมุนเวียน ซึ่งจะนำผลงานศิลปะของเยาวชน นำมาจัดแสดงหมุนเวียนกันไปตามแต่โอกาส ส่วนที่สองเป็นโรงฝึกงานซึ่งจะใช้เป็นสถานที่ในการเรียนการสอนศิลปะของโรงเรียนและของศูนย์ฯ ตามแต่โอกาส ส่วนที่สามคืออาคารสำนักงาน นอกจากนี้บริเวณโดยรอบมีต้นไม้ใหญ่ และตกแต่งด้วยงานประติกรรมขนาดใหญ่ และภาพวาดบนกำแพงของเด็ก ๆ ทำให้บรรยากาศของศูนย์ศิลปแห่งนี้มีชีวิตชีวา

พิพิธภัณฑ์หลวงปู่ขาว อนาลโย วัดถ้ำกลองเพล อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู

วัดถ้ำกลองเพล เป็นวัดป่าที่มีชื่อเสียง เคยเป็นสถานที่จำพรรษาและวิปัสสนาของหลวงปู่ขาว อนาลโย ภายในวัดมีต้นไม้ด้วยบรรดาพันธุ์ไม้ต่างๆ ส่วนอุโบสถอยู่ในพื้นที่สวนชะง่อนหิน คล้ายถ้ำ ทางวัดดัดแปลงทำเป็นโถงขนาดใหญ่เมื่อทำสังฆกรรม ในปี 2526 เมื่อหลวงปู่ขาวมรณภาพ บรรดาศิษยานุศิษย์จึงได้สร้างพิพิธภัณฑ์รวบรวมเครื่องอัฐบริหาร และรูปปั้นหุ่นขี้ผึ้งของหลวงปู่ขาวไว้ เพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้มากราบไหว้บูชา โดยพิพิธภัณฑ์แบ่งเป็นสองอาคาร อาคารแรกคือพิพิธภัณฑ์อัฐบริหาร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดในปี 2532 โถงกลางประดิษฐานรูปปั้นสำริดและอัฐธาตุของหลวงปู่ ผั่งโดยรอบจัดแสดงประวัติเครื่องอัฐบริหาร ข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ ของหลวงปู่ขาว หนังสือประวัติ และหนังสือที่จัดพิมพ์เพื่อเป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ ตัวอย่างยาและถ้วยยาของหลวงปู่ ส่วนอีกอาคารเป็นพิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้งหลวงปู่ขาว อนาลโย ภายในจัดแสดงหุ่นขี้ผึ้งหลวงปู่ขาว อนาลโย และหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ หนังสือประวัติ และรถเข็นของหลวงปู่ที่ใช้ตอนอาพาธ

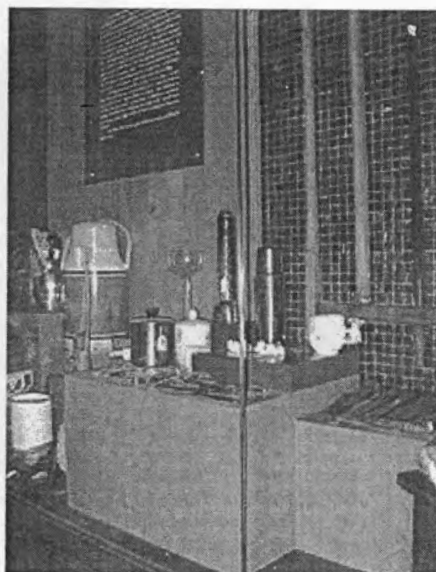
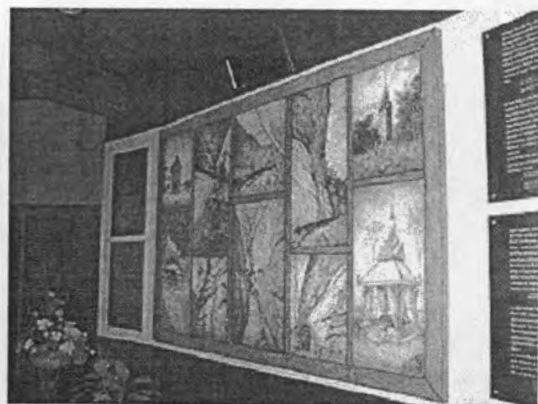
แหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์(โฮจิมินห์) อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

เมื่อกว่า 80 ปีมาแล้ว ลุงโฮ หรือโฮจิมินห์ ผู้นำการกู้ชาติชาวเวียดนามสมัยอาณานิคมฝรั่งเศส เคยหลบเข้ามาในประเทศไทยเพื่อขอแรงสนับสนุนและความร่วมมือจากคนไทยที่อาศัยอยู่ในไทย พื้นที่หนึ่งที่ลุงโฮเคยเข้ามาพักอาศัยคือ บ้านหนองโสน จังหวัดอุดรธานี ชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในจังหวัดอุดรธานี จึงรวมใจกันจัดสร้างอนุสรณ์สถานของลุงโฮขึ้นเพื่อรำลึกถึงวีรกรรมของลุงโฮ และต้องการให้เป็นแหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และกระชับความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนาม โดยจำลองบ้านของลุงโฮให้เหมือนครั้งที่เคยอาศัยอยู่ พร้อมจัดแสดงนิทรรศการภาพถ่ายและประวัติชีวิตและผลงานต่าง ๆ ของลุงโฮ ภาพถ่ายวิถีชีวิตของชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในประเทศไทย

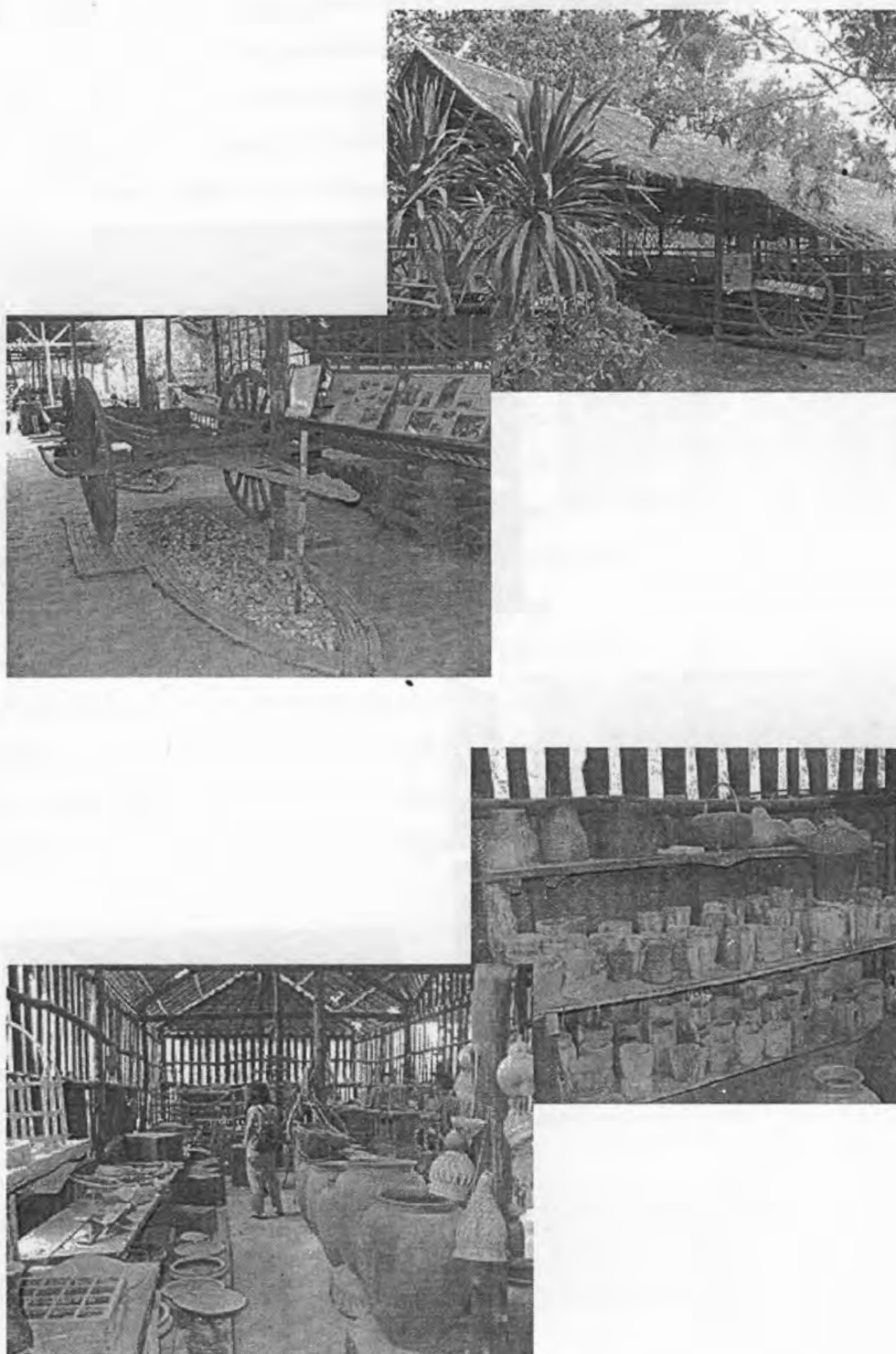
พิพิธภัณฑ์เมืองอุดรธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

พิพิธภัณฑ์เมืองอุดรธานี จัดการและดูแลด้วยเทศบาลนครอุดรธานี ตัวอาคารพิพิธภัณฑ์เป็นอาคารเก่าที่มีสถาปัตยกรรมทั้งดงาม สร้างมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 6 เดิมเป็นอาคารเรียนของโรงเรียนอุปกัมภักดิ์ สร้างขึ้นเพื่ออุทิศส่วนกุศลน้อมเกล้าฯ ถวายสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ พระพันปีหลวง โดยพระยาศรีสุริยราชวรานุวัตร (ศุข ดิษยบุตร) สมุหนเทศาภิบาลสำเร็จราชการมณฑลอุดรและได้ใช้เป็นอาคารเรียนมาจนถึง พ.ศ. 2473 กรมศิลปากรขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานในปี 2541 และทางจังหวัดอุดรธานีได้จัดตั้งพิพิธภัณฑ์เมืองอุดรธานีขึ้น ณ อาคารหลังนี้ ในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองอุดรธานี 111 ปี ในวันที่ 18 มกราคม 2547 ในพิพิธภัณฑ์มีการจัดแสดงเรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับจังหวัดอุดรธานี นับตั้งแต่ ธรรมชาติวิทยาและธรณีวิทยา โบราณคดี มานุษยวิทยาและชาติพันธุ์ ประวัติศาสตร์และการพัฒนาเมืองของพลตรีพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม ศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย ประวัติและพระเกียรติคุณของกรมหลวงประจักษ์ศิลปาคมผู้ก่อตั้งเมืองอุดรธานี พระอริยสงฆ์และเกจิอาจารย์ของจังหวัดอุดรธานี

เขมปัตตเจติย์ อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร

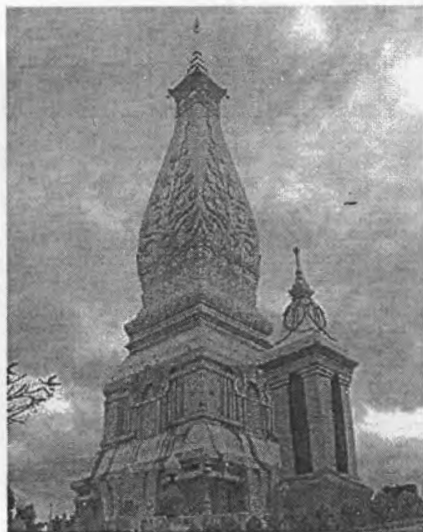
พิพิธภัณฑ์บ้านเกวียนมุก อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร

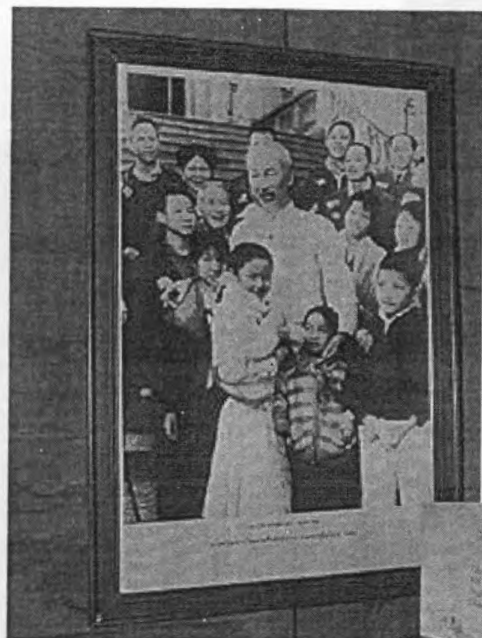
หอแก้วมุกดาหารเฉลิมพระเกียรติกาญจนาภิเษก อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร

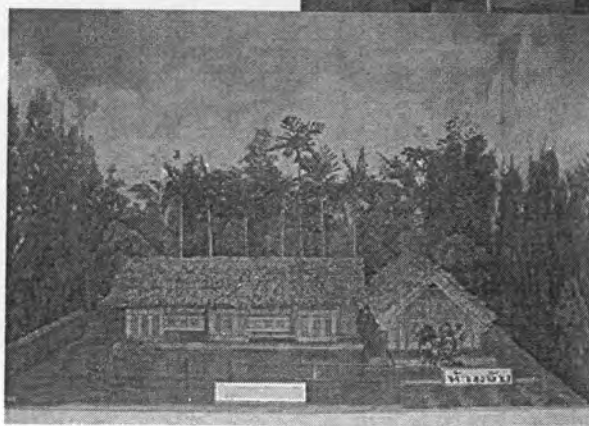
ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตรบูร อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม

บ้านท่านโฮจิมินห์ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

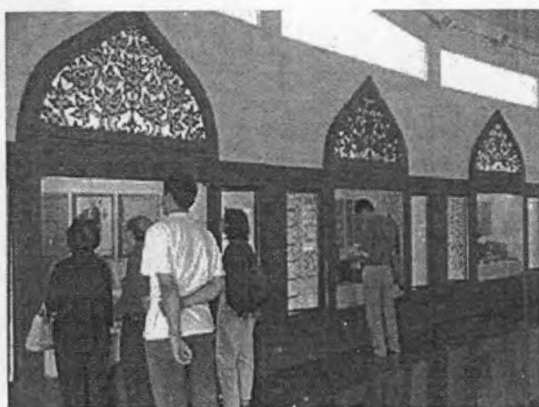
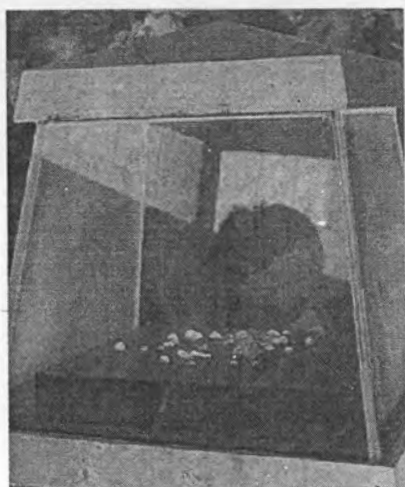
หมู่บ้านมิตรภาพไทย-เวียดนาม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

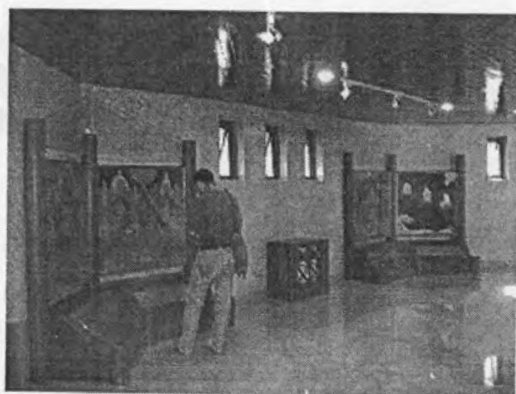
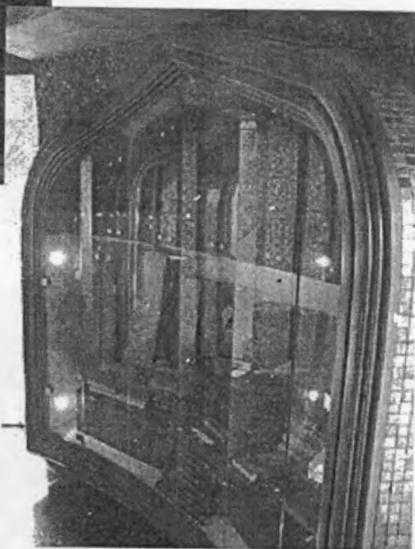
ศูนย์วัฒนธรรมไทยใต้ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร

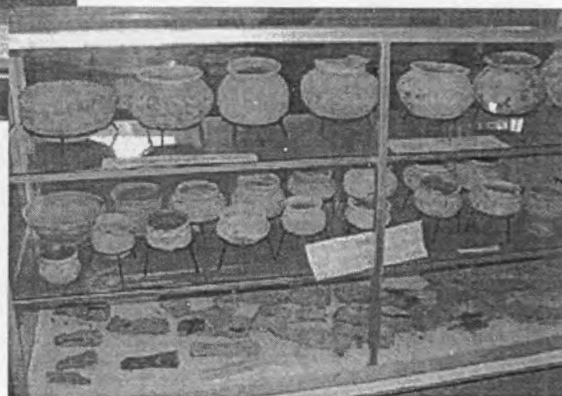
พิพิธภัณฑ์บริหารพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถระ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

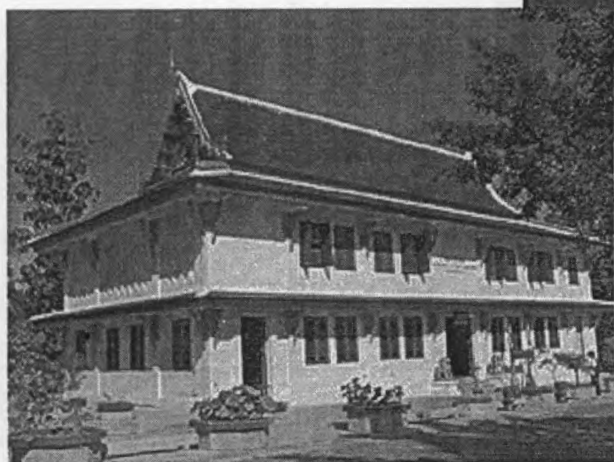
พิพิธภัณฑ์หลวงปู่หลุย จันทสาโร อำเภอมือเมือง จังหวัดสกลนคร

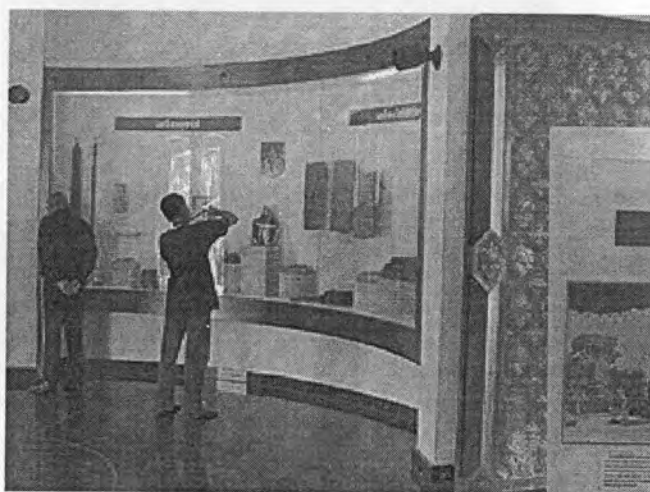
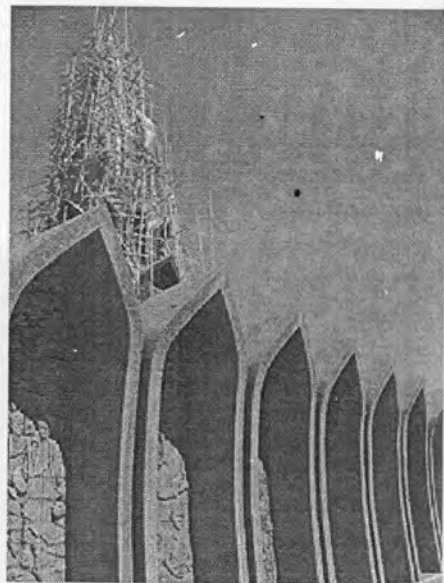
พิพิธภัณฑ์บ้านบึงสา อำเภอต่างอย จังหวัดสกลนคร

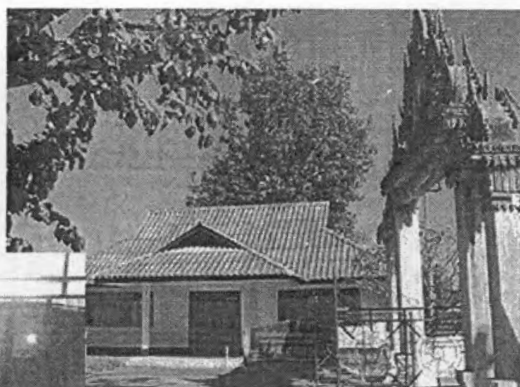
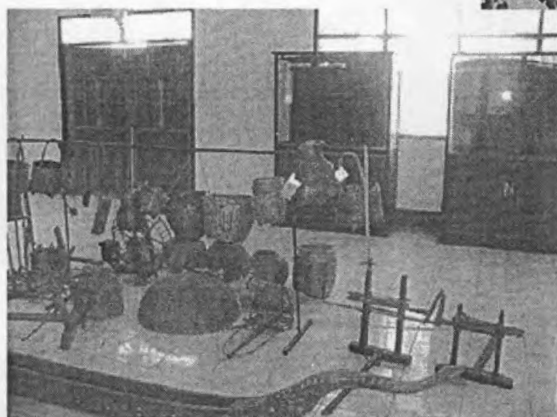
พิพิธภัณฑ์อนุสรณ์ครบรอบ 100 ปีหลวงปู่เทสก์ เทสรังสี อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร

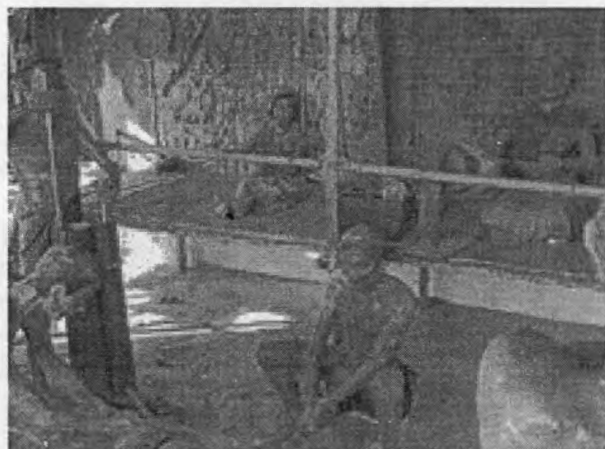
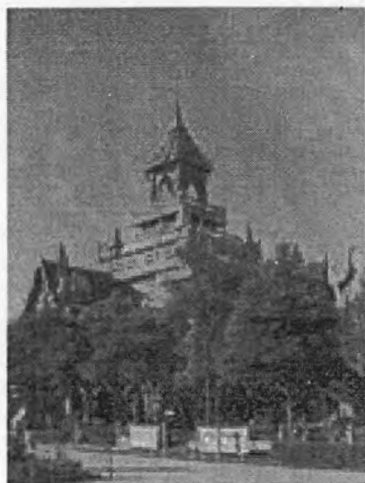
พิพิธภัณฑ์พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร

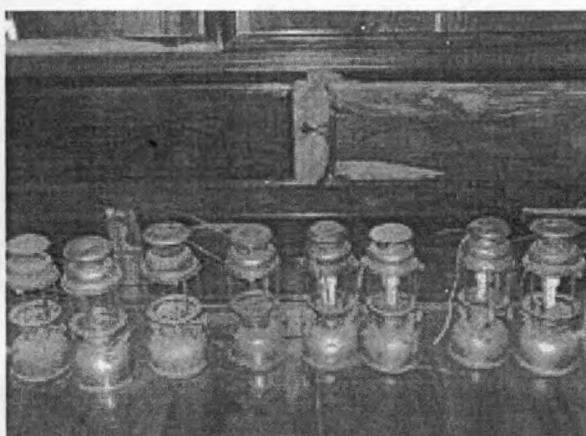
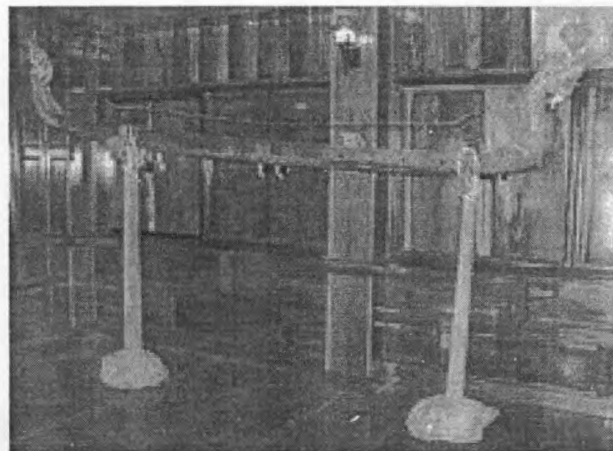
ศูนย์ส่งเสริมการท่องเที่ยวและอนุรักษ์วัฒนธรรมบ้านไผ่ห้อย อำเภอฟังโคน จังหวัดสกลนคร

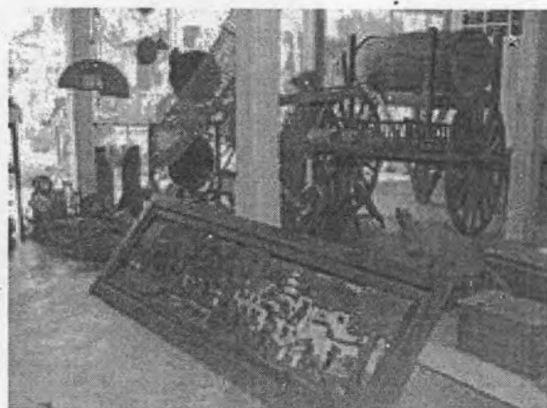
พิพิธภัณฑ์ผ้าไทย วัดพระธาตุเรืองรอง อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

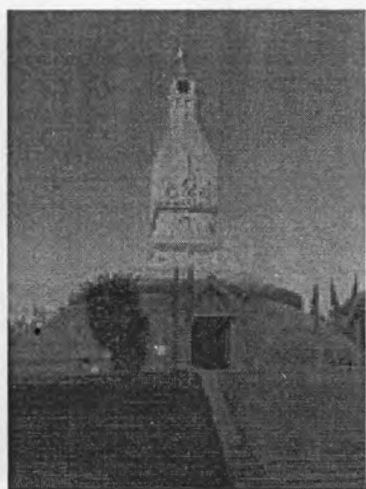
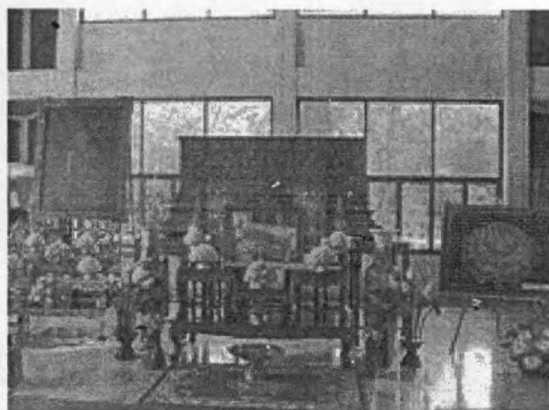
พิพิธภัณฑ์พื้นเมืองวัดท่าไผ่ อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี

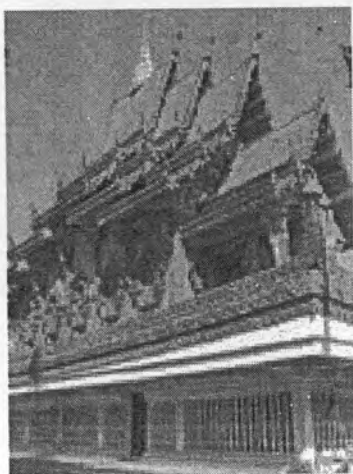
พิพิธภัณฑ์ชุมชนบ้านปะอ่าว วัดบูรพา อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

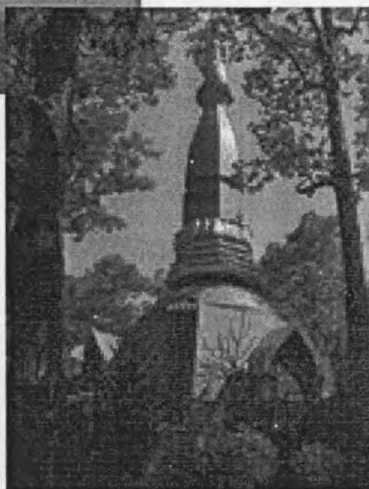
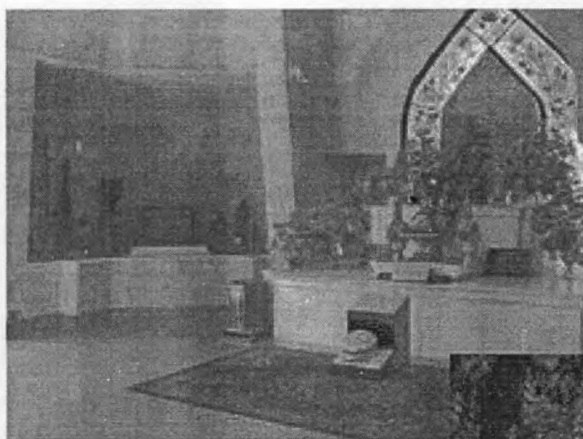
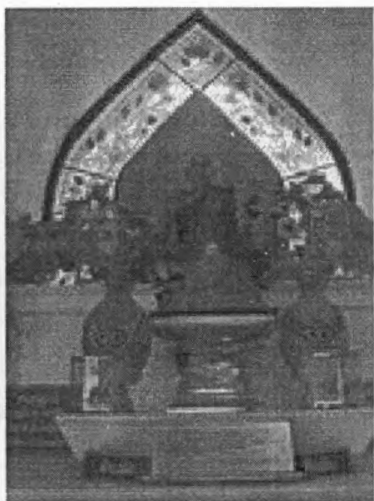
พิพิธภัณฑ์พระโพธิญาณเถระ(ชา สุภัทโท) วัดหนองป่าพง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

พิพิธภัณฑ์วัดกุฎีเขาแก้ว อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

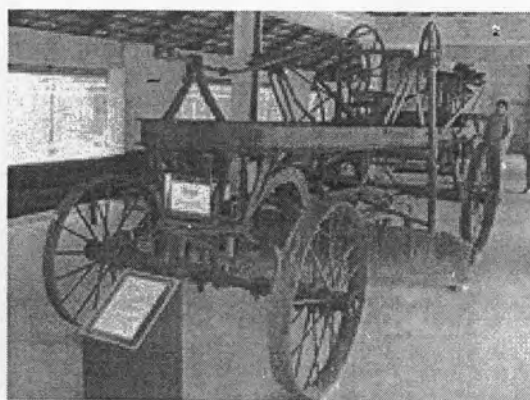
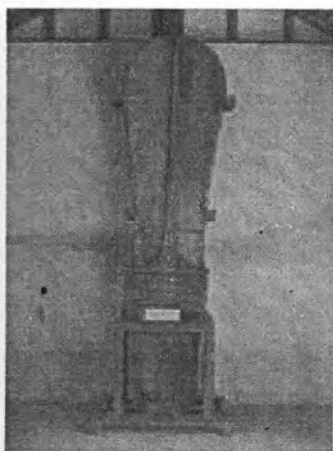
เจดีย์พิพิธภัณฑ์พระอาจารย์เสาร์ กนตสีโล วัดดอนธาตุ อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

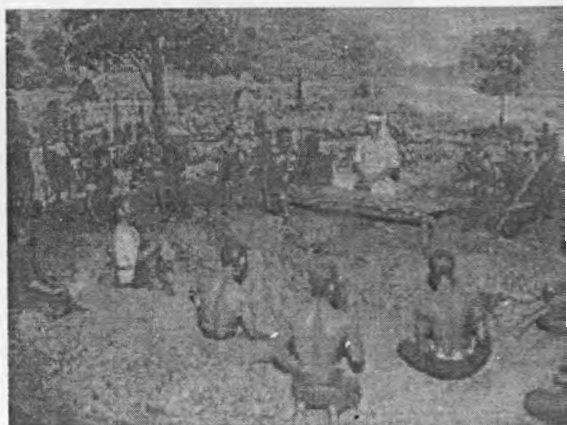
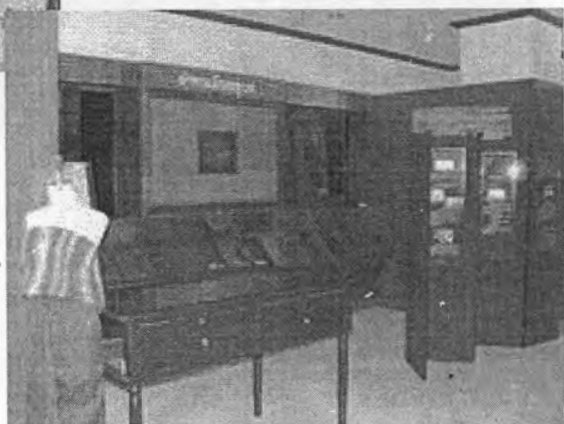
หอศิลปวัฒนธรรมวัดสุปฏิณารามวรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

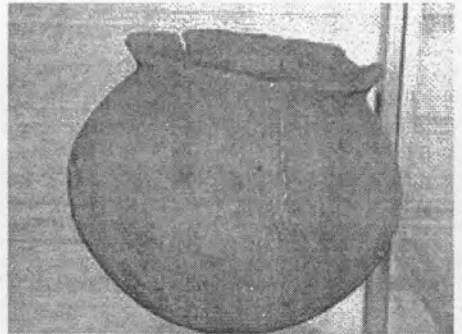
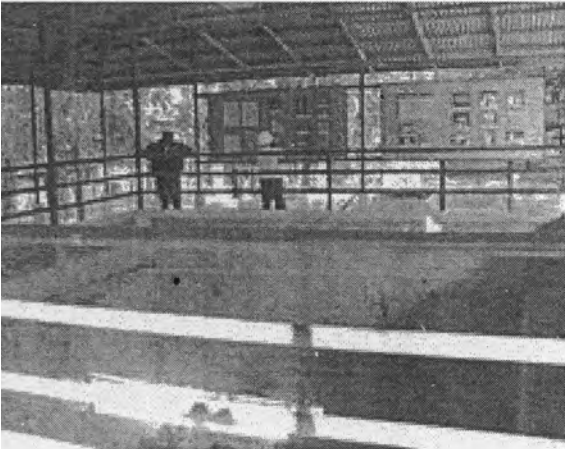
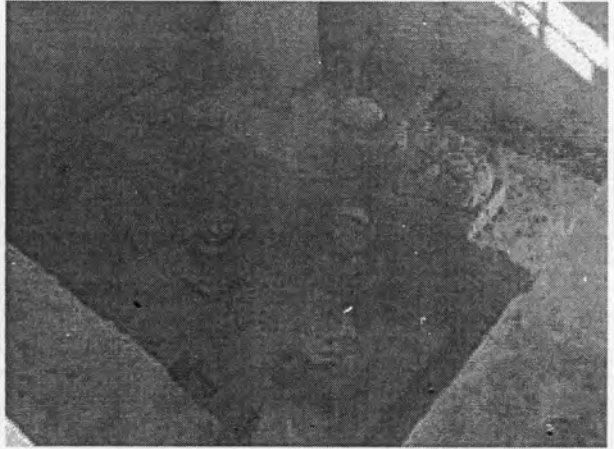
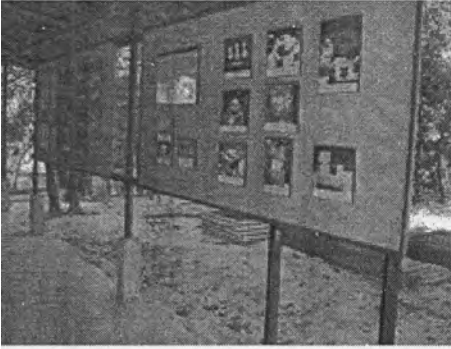
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อุบลราชธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

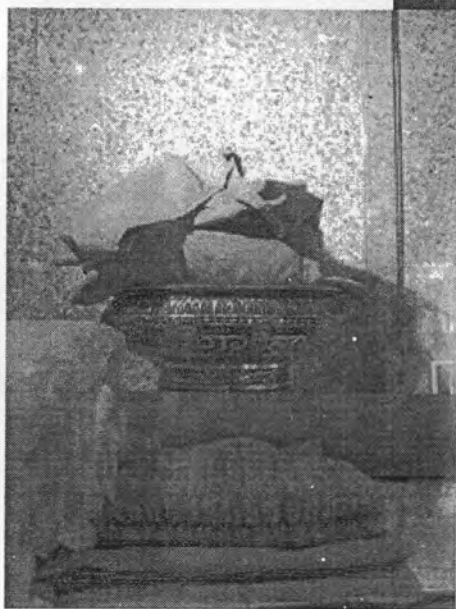
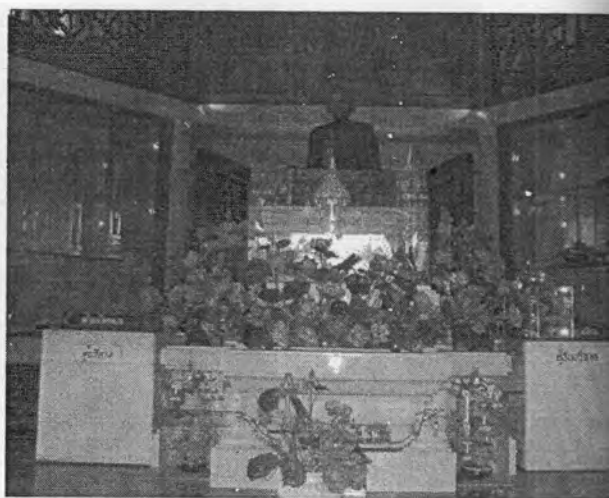
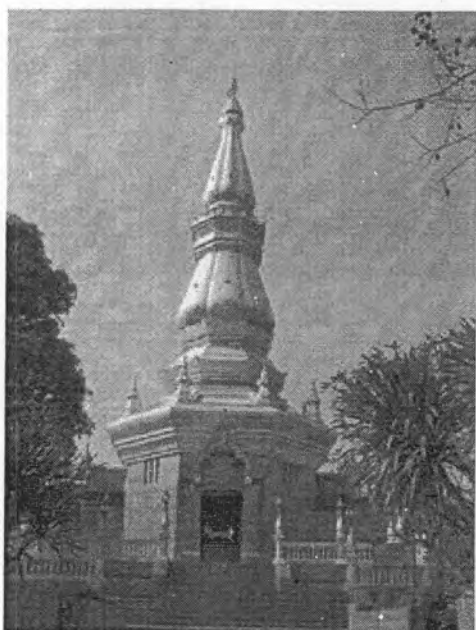
หอวัฒนธรรมอุบลนิทัศน์ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

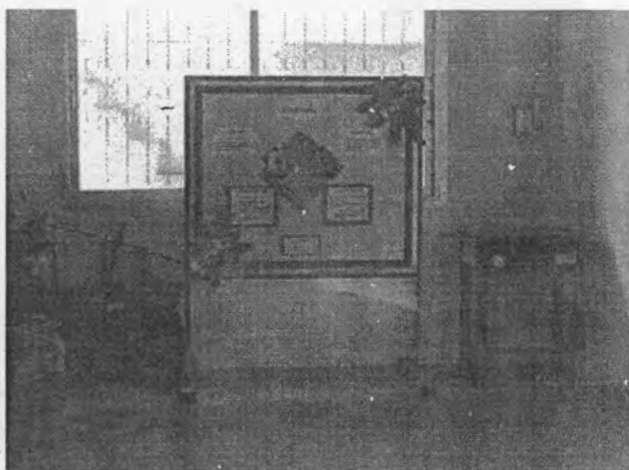
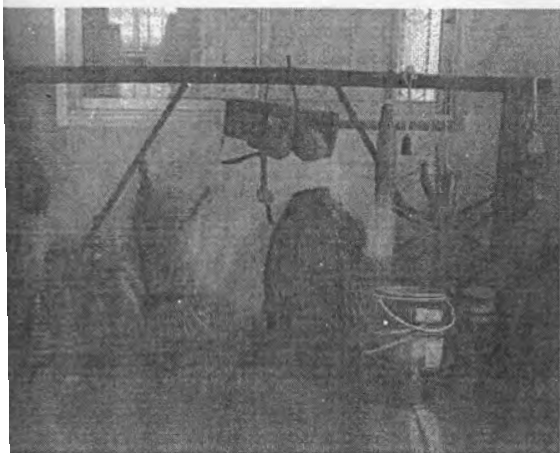
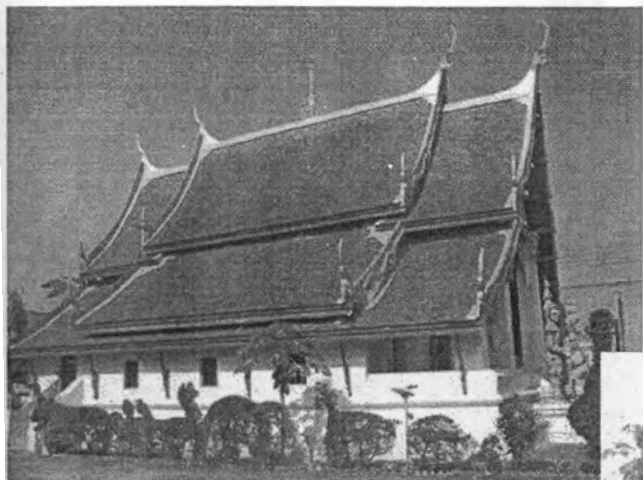
พิพิธภัณฑ์แหล่งโบราณคดีบ้านก้านเหลือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

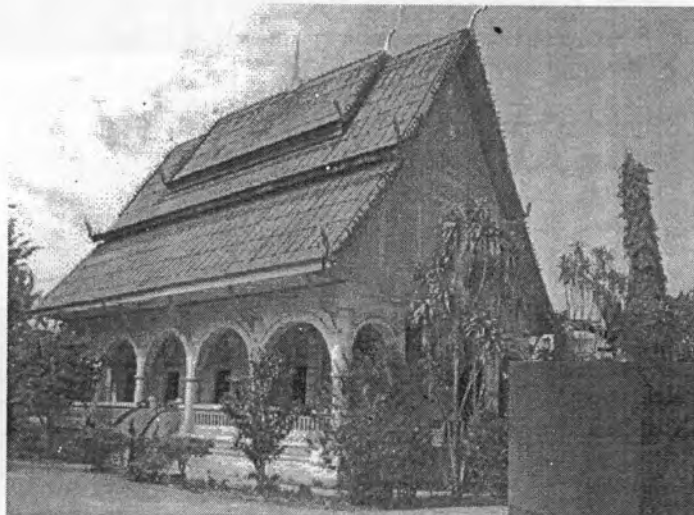
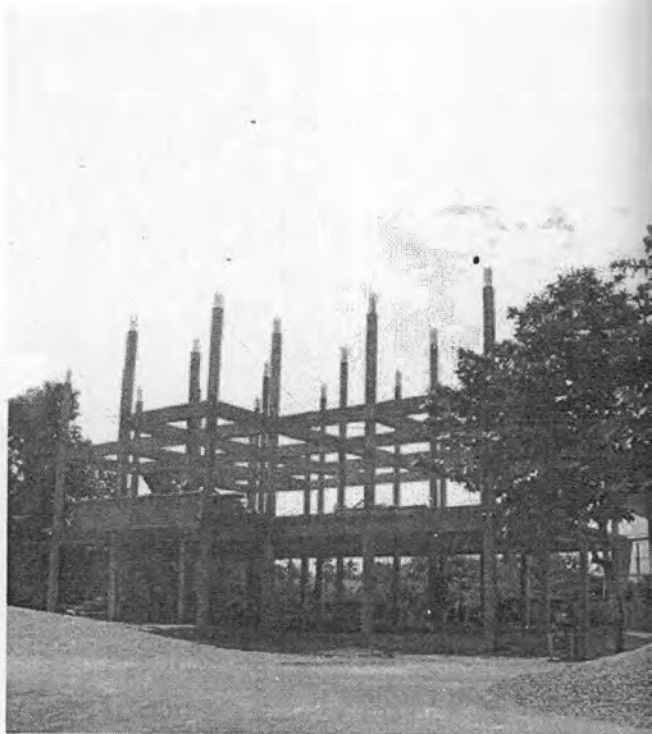
เจดีย์พิพิธภัณฑ์พระราชนิโรธรังสีฯ(เทศก์ เทสรังสี) อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย

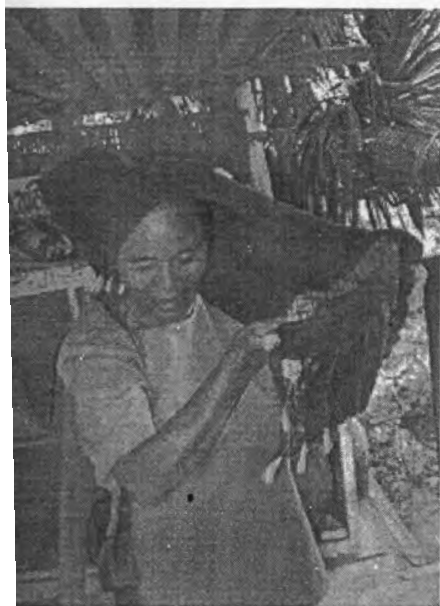
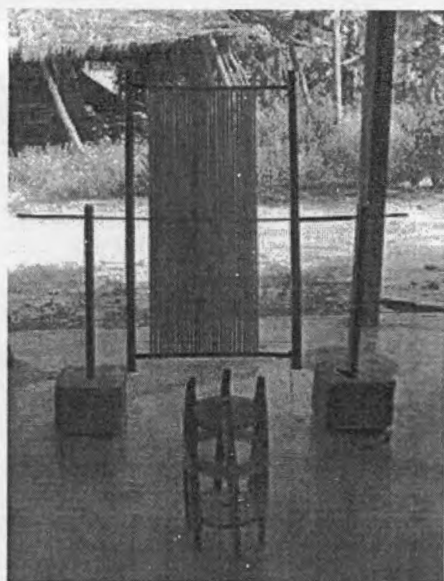
หอพิพิธภัณฑวัดศรีคุณเมือง อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

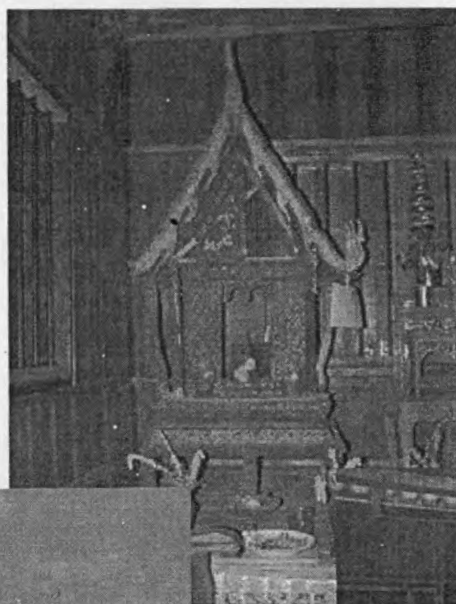
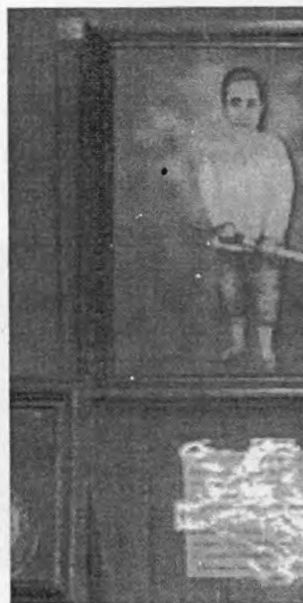
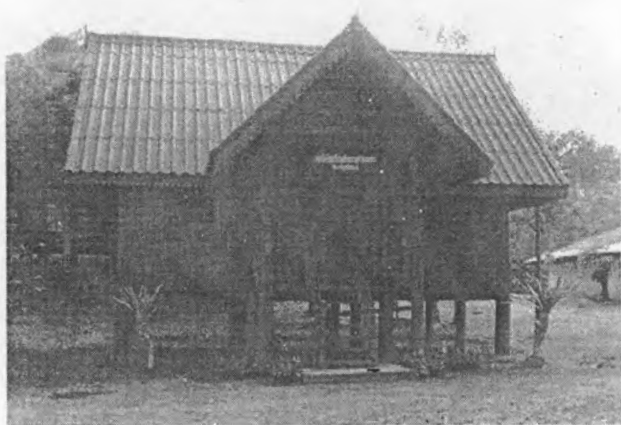
โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์เมืองเชียงคาน วัดป่าใต้ อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

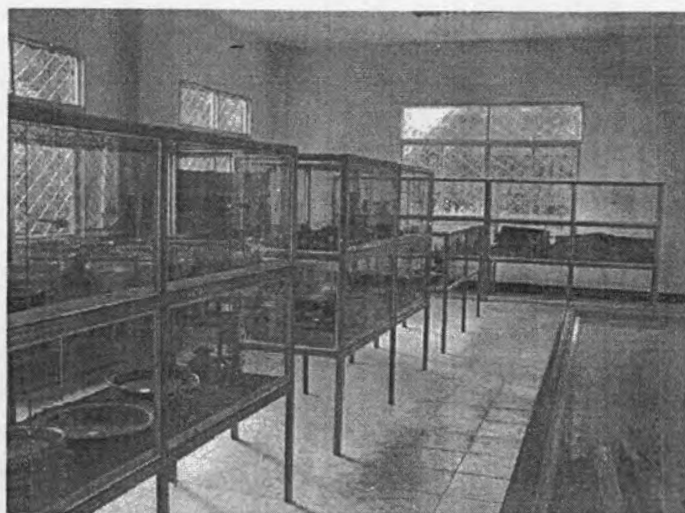
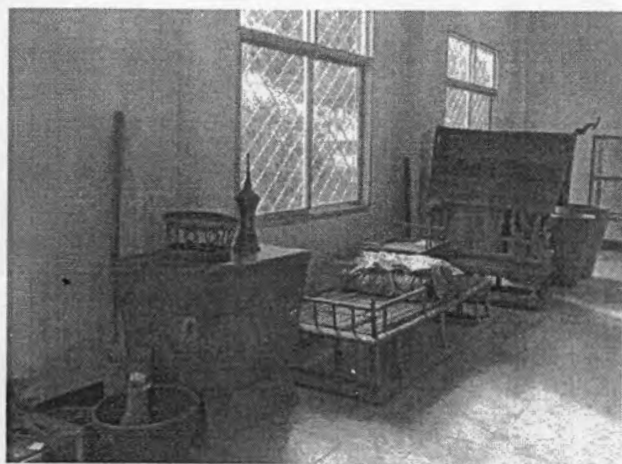
ศูนย์วัฒนธรรมไทดำบ้านนาป่าหนาด อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

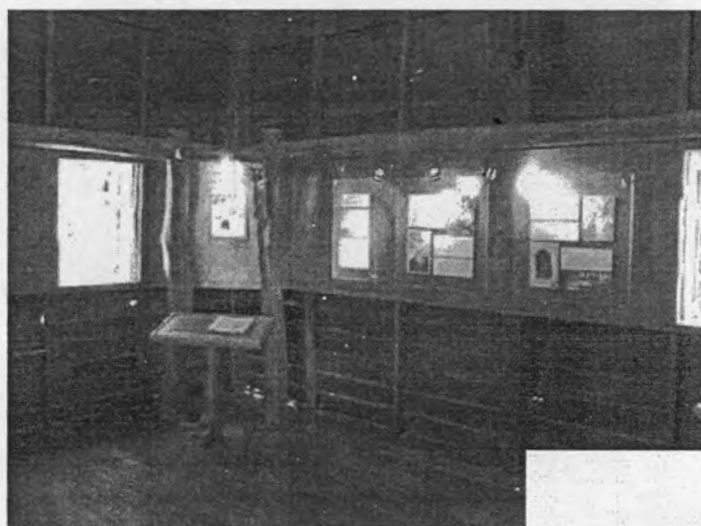
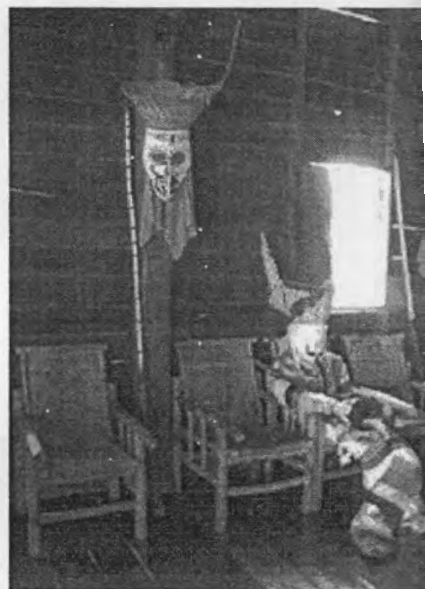
หอพิพิธภัณฑ์พระแก้วอาสนา วัดศรีภูมิ อำเภอคำชะอี จังหวัดเลย

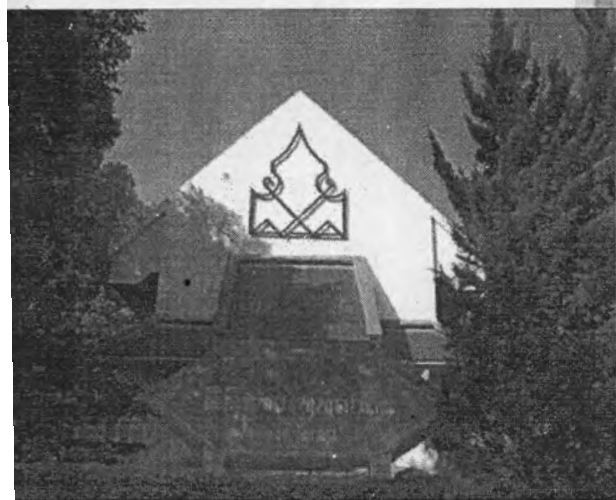
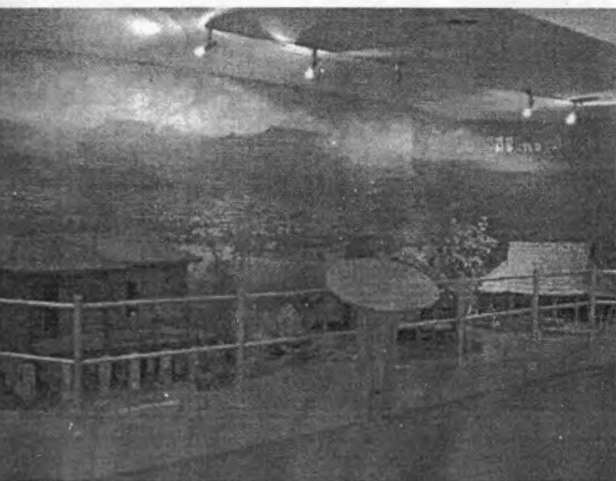
ศูนย์วัฒนธรรมตำบลนาหอ วัดศรีภูมิ อำเภอคำชะอี จังหวัดเลย

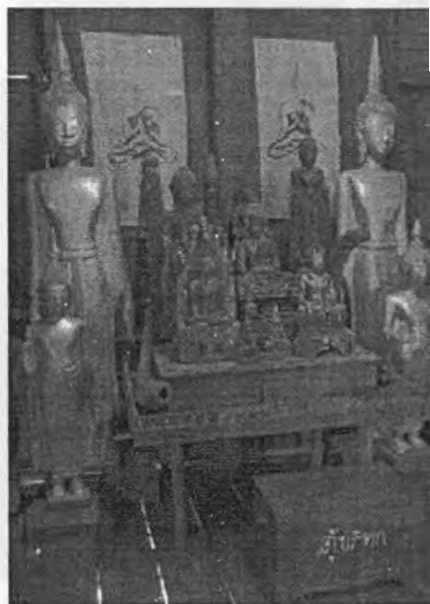
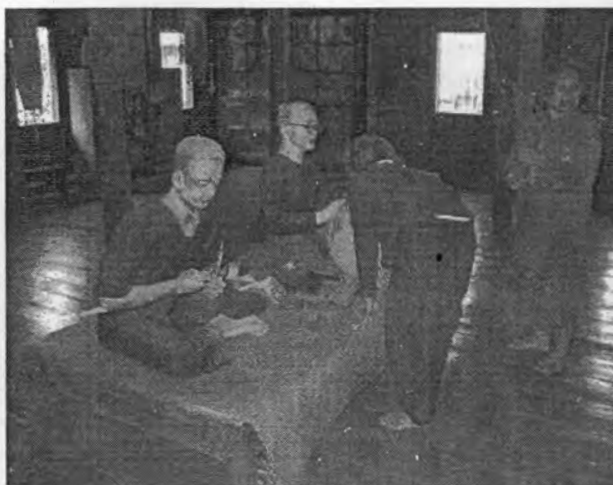
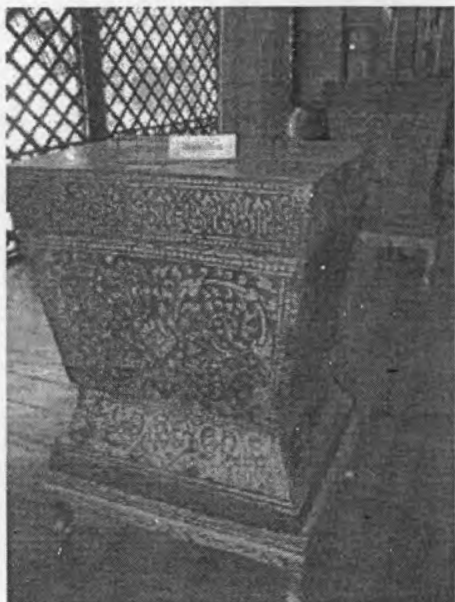
พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเมืองด่านซ้าย วัดโพนชัย อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

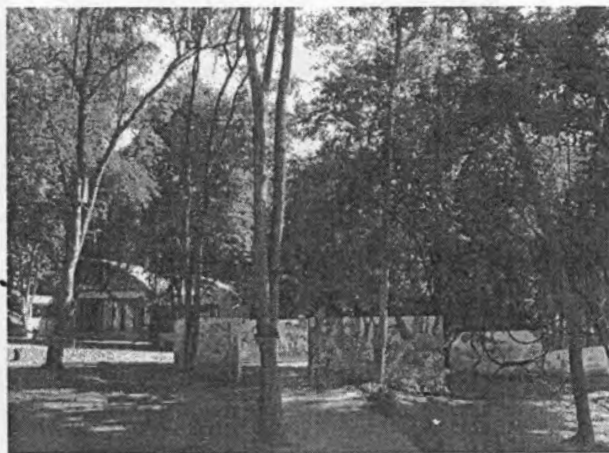
ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเลย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย อำเภอเมือง จังหวัดเลย

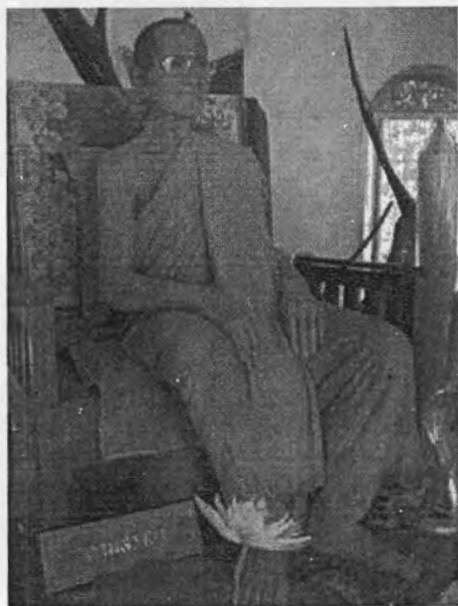
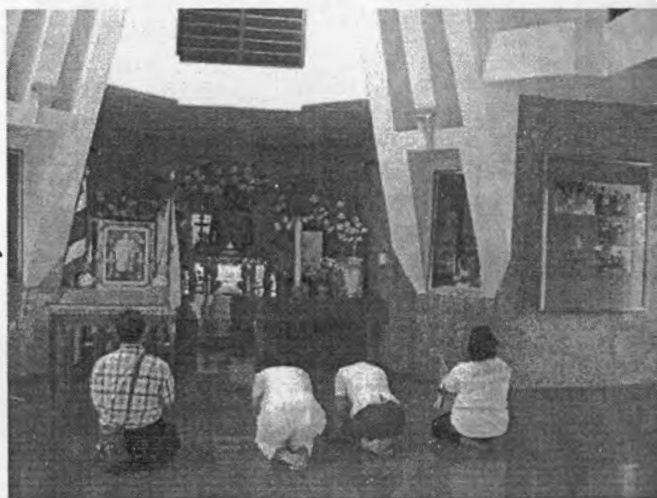
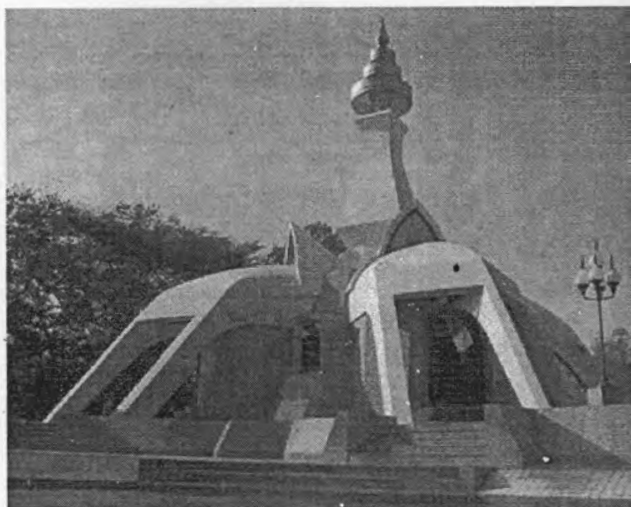
พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวิจารณ์สังฆกิจ วัดศรีจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดเลย

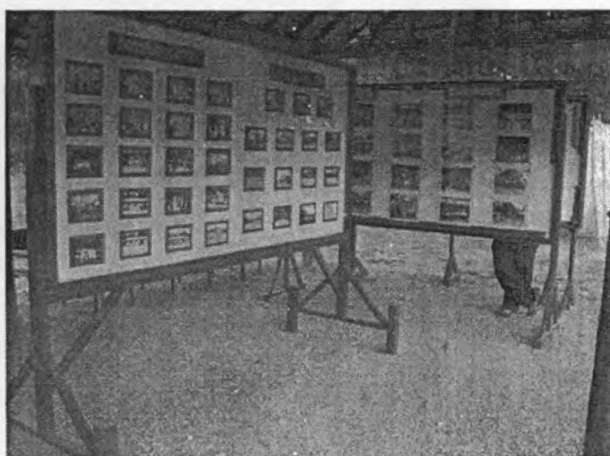
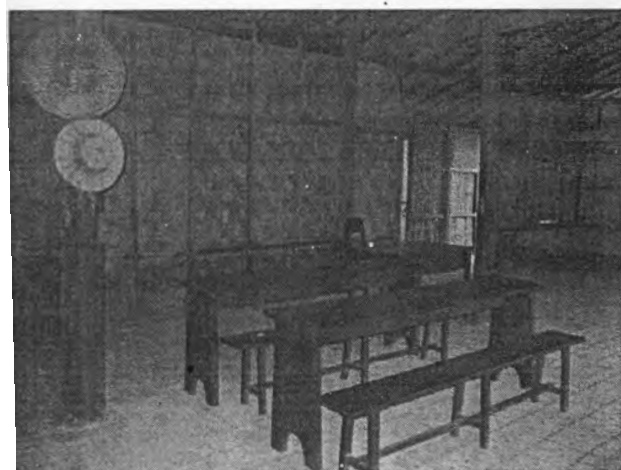
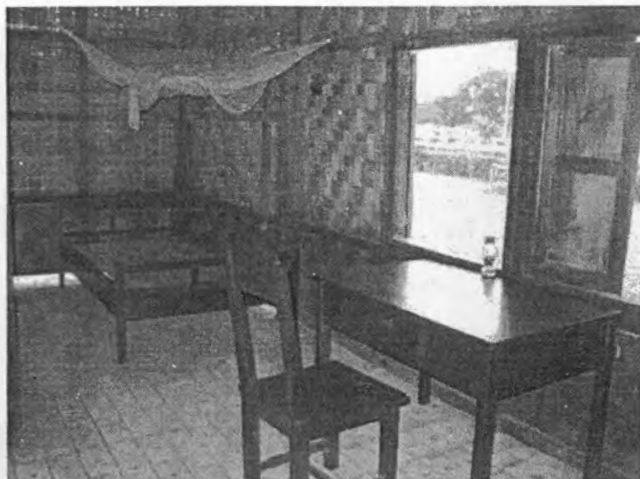
ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย

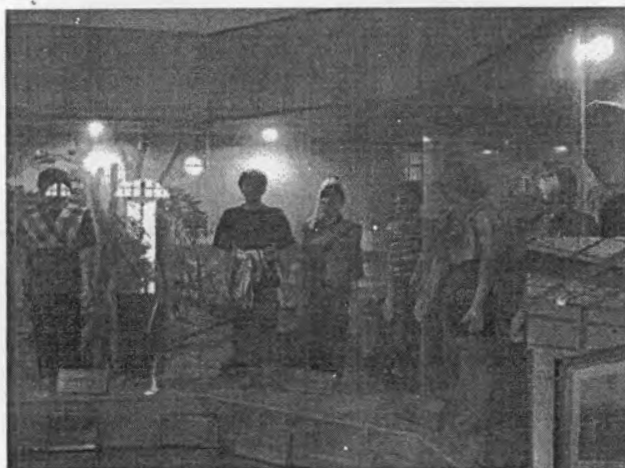
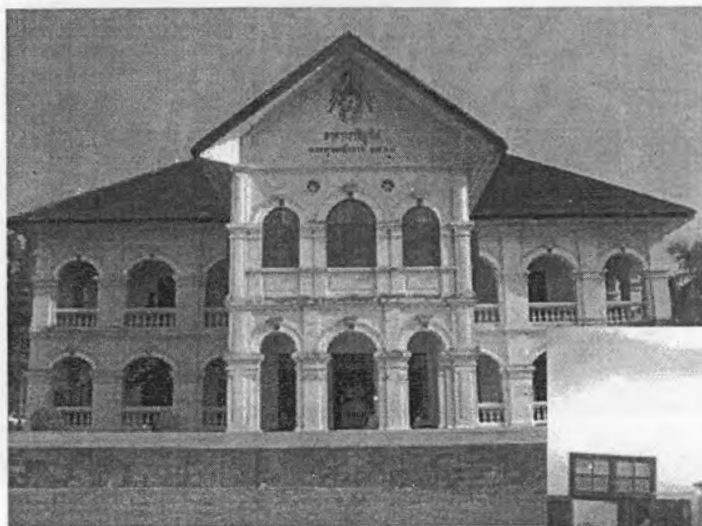
พิพิธภัณฑ์หลวงปู่ขาว อนาลโย วัดถ้ำกลองเพล อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู

แหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์(โฮจิมินห์) อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

พิพิธภัณฑ์เมืองอุดรธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

สำรวจพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออก

8 - 9 กรกฎาคม 2548 เดินทางสำรวจและเก็บข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในพื้นที่ภาคตะวันออก ได้แก่ พิพิธภัณฑ์วัดตาขัน และสถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำระยอง จังหวัดระยอง และร่วมสังเกตการณ์การแสดงหนังใหญ่ วัดบ้านดอน จังหวัดระยอง

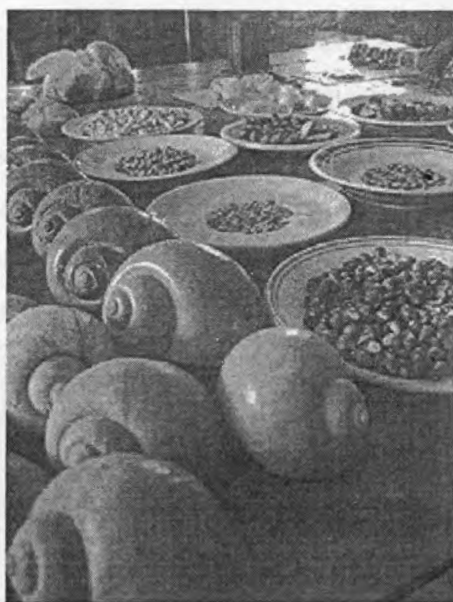
พิพิธภัณฑ์วัดตาขัน ตำบลตาขัน อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง

ปัจจุบันที่วัดตาขันยังไม่ได้มีการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์อย่างเป็นทางการ ภายในศาลาวัดมีตู้เก็บวัตถุสิ่งของจำนวนหนึ่งซึ่งญาติโยมที่มำทำบุญที่วัดและมีศรัทธาต่อท่านเจ้าอาวาส พระครูวิบูลย์การกิตติ นำมาถวาย ของที่เก็บรวบรวมไว้ เช่น เปลือกหอยทะเลหลากหลายชนิด ข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ ฯลฯ เนื่องจากท่านเจ้าอาวาสเป็นผู้ที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาจึงมีดำริให้สร้างโรงเรียนและพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของเยาวชน ปัจจุบันกำลังดำเนินการก่อสร้างอาคารห้องสมุดหลังใหม่ การทำพิพิธภัณฑ์ก็เป็นอีกงานหนึ่งที่ท่านให้ความสนใจแม้ว่าขณะนี้จะได้ยังไม่ได้ลงมือทำอย่างจริงจังจึงเป็นอุปสรรคเนื่องจากยังคงมีภารกิจอื่นๆ ค้างอยู่อีกมาก

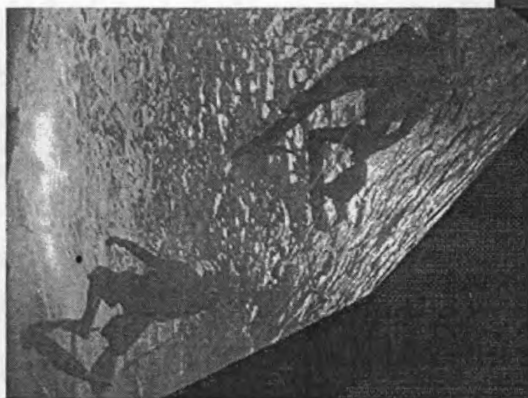
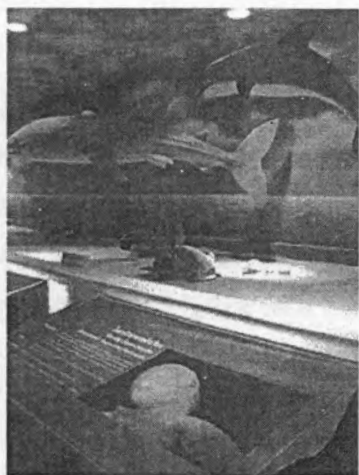
สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำระยอง (Rayong Aquarium) ตำบลเพ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

ตั้งอยู่ที่บริเวณริมอ่าวเพ สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำระยอง หรือระยองอควาเรียมแห่งนี้ เป็นกลุ่มงานหนึ่งของศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงทะเลอ่าวไทยฝั่งตะวันออก สถาบันวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีประมงทะเล สำนักวิจัยและพัฒนาประมงทะเล กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เปิดให้เข้าชมครั้งแรกในวโรกาสหมามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ครบรอบ 72 พรรษา เมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2546 ที่ผ่านมามีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสถานที่รวบรวมพันธุ์ปลาและสัตว์น้ำสวยงาม เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิตของสัตว์น้ำในท้องทะเลแก่ประชาชน และเป็นสถานที่ศึกษาเป็นแหล่งข้อมูลทดลองและวิจัยเกี่ยวกับสัตว์ทะเล พรรณไม้น้ำ รวมไปถึงเครื่องมือประมงชนิดต่าง ๆ สำหรับผู้ที่สนใจและต้องศึกษาค้นคว้า

พิพิธภัณฑ์วัดตาขัน อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง

สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำระยอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

สำรวจพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในภาคใต้

1 - 3 พฤศจิกายน 2548 คณะผู้วิจัยเดินทางสำรวจและเก็บข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในพื้นที่ภาคใต้ มีพิพิธภัณฑ์ที่ได้สำรวจรวม 8 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑ์วัดเทพเจริญ อำเภอท่าชะ จังหวัดชุมพร พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดนาห้วย อำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พิพิธภัณฑ์หนังใหญ่วัดพลับพลาชัย อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี พิพิธภัณฑ์กัลยาณดุมิกร วัดเขากระจุย อำเภอท้ายาง จังหวัดเพชรบุรี พิพิธภัณฑ์ไทยพวน วัดมาบปลาเค้า อำเภอท้ายาง จังหวัดเพชรบุรี พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นชะอำ โรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรมไทยทรงดำ โรงเรียนเขาย้อยวิทยา อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี และพิพิธภัณฑ์บ้าน-ถนนอม อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

พิพิธภัณฑ์วัดเทพเจริญ อำเภอท่าชะ จังหวัดชุมพร

วัดเทพเจริญ หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า วัดถ้ำรับร่อ เป็นวัดสำคัญในจังหวัดชุมพร สถานที่แห่งนี้เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สำคัญในอดีตคือ การเผยแพร่พระพุทธศาสนาของเจ้าพระยาศรีธรรมโคกราช เจ้าเมืองนครศรีธรรมราช และสงครามเก้าทัพ ในสมัยรัชกาลที่ 1 วัดอยู่ในพิพิธภัณฑ์ส่วนหนึ่งเป็นข้าวของที่อดีตเจ้าอาวาสเก็บรวบรวมไว้ หลังจากท่านมรณภาพไปก็ไม่มีใครทราบ จนกระทั่งเมื่อเกิดพายุไต้ฝุ่นเกย์ ระหว่างที่ชนของหนีน้ำ จึงได้พบว่าท่านสะสมวัตถุสิ่งของไว้เป็นจำนวนมาก ท่านเจ้าอาวาสองค์ปัจจุบันจึงดำริให้จัดตั้งเป็นพิพิธภัณฑ์ขึ้นมา นอกจากนี้ยังมีโบราณวัตถุที่ค้นพบภายในบริเวณถ้ำ และข้าวของที่ชาวบ้านนำมาบริจาค โบราณวัตถุที่สำคัญคือ รอยพระพุทธบาทแกะสลักจากหินทรายแดง ยาวประมาณ 1 เมตร ด้านบนมีภาพมงคล 108 ประการ สลักลงลายคล้ายสัญลักษณ์ของราชวงศ์ปทุมวงศ์ ของพระยาศรีธรรมโคกราชแห่งนครศรีธรรมราช

พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดนาห้วย อำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

วัดนาห้วยตั้งอยู่ที่ตำบลปรางบุรี อำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นอารามหลวงในสมัยอยุธยาเนื่องจากมีสีมาคู่ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของพระอารามหลวงในสมัยอยุธยา พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดนาห้วย ปัจจุบันเป็นศูนย์วัฒนธรรมตำบลปรางบุรี ริเริ่มจัดตั้งโดยพระครูประจักษ์ศีลคุณ เจ้าอาวาสวัดนาห้วยองค์ปัจจุบัน อาคารจัดแสดงเป็นห้องโถงขนาดใหญ่ แบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นห้องสมุด และส่วนที่เป็นพิพิธภัณฑ์จัดแสดงวัตถุสิ่งของต่างๆ ที่วัดได้รวบรวมสะสมของเก่าไว้เป็นจำนวนมาก ได้แก่ คัมภีร์ใบลาน ตู้พระธรรมลายรดน้ำ ไม้แกะสลัก เขาสัตว์ หวีจระเข้ กระดองตะพาบ เปลือกหอย เครื่องปั้นดินเผา เครื่องเคลือบ คนโทน้ำ เหรียญสตางค์ รูปหล่อโลหะ ภาพเขียนสีบนกระจก รูปหนังตะลุงเรื่องรามเกียรติ์ เครื่องดนตรี

พิพิธภัณฑ์หนังใหญ่วัดพลับพลาชัย อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

พิพิธภัณฑ์หนังใหญ่วัดพลับพลาชัย เป็นหนึ่งในสี่วัดของไทยมียังมีการเก็บสะสมตัวหนังใหญ่เอาไว้ โดยก่อนหน้านี้นี้ตัวหนังใหญ่ชุดนี้เคยอยู่ในความดูแลของกรมศิลปากร ต่อมาทางวัดได้ดำเนินการขอตัวหนังของวัดทั้งหมดกลับมาไว้ที่วัด แล้วได้นำมาจัดแสดงในวิหารพระกัณธาราญ โดยมีตัวหนังทั้งสิ้น 33 ตัว วิธีการจัดแสดงนั้นซึ่งหนังไว้ในตู้ไฟที่ติดไว้ด้านข้างผนังภายในรอบวิหาร มีป้ายบอกชื่อตัวหนังแต่ละตัว นอกจากนี้มีมุมผนัง

ด้านหนึ่งยังมีนิตรรศการเล็ก ๆ ที่เล่าความอย่างย่อของมหากาพย์รามเกียรติ์ เพื่อให้ผู้ชมเข้าใจเนื้อหาที่สัมพันธ์กับตัวหนังแต่ละตัวได้ดียิ่งขึ้น

พิพิธภัณฑสถานวัดบูรพตาวาส (วัดเขากระจิ๋ว) อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี

พิพิธภัณฑสถานวัดบูรพตาวาส ตั้งอยู่ในบริเวณวัดบูรพตาวาส หรือวัดเขากระจิ๋ว ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2535 โดยพระครูกลียาณวุฒิก (บุญรวม อ่วมพวง) เจ้าอาวาสวัดบูรพตาวาส เนื่องจากในวันที่เดินทางไปสำรวจพิพิธภัณฑสถานปิดทำการ และไม่มีผู้ที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถาน หรือมีกุญแจเปิดให้เข้าชมภายในอาคารพิพิธภัณฑสถานได้ จึงไม่ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของพิพิธภัณฑสถาน และวัตถุสิ่งของที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑสถานแห่งนี้

พิพิธภัณฑสถานไทยพวน วัดมาบปลาเค้า อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี

พิพิธภัณฑสถานไทยพวน วัดมาบปลาเค้า ก่อตั้งขึ้นประมาณปี พ.ศ. 2538 คนที่นี้สืบเชื้อสายมาจากไทยพวน เริ่มแรกไม่ได้มีหลักวิชาการอะไรมาก มีแนวคิดว่าจะเก็บข้าวของเก่าๆ เอาไว้ให้ลูกหลานดู เพราะถึงแม้ว่าจะไม่มีประวัติที่เป็นบันทึกเอาไว้ อย่างน้อยก็ยังมีข้าวของเก็บไว้ให้ดูให้ได้รู้จัก เป็นการมาช่วยกัน ไม่ได้มีการตั้งคณะทำงานหรือกรรมการอะไร ชาวบ้านช่วยกันรวบรวมข้าวของมาตั้งวางไว้ ส่วนหนึ่งเป็นของวัด เช่น ธรรมมาสน์ของหลวงพ่อดอกก่อน ส่วนหนึ่งเป็นของที่ชาวบ้านบริจาค อาคารพิพิธภัณฑสถานหลังนี้มีผู้บริจาคให้ เป็นอาคารชั้นเดียว ภายในจัดแสดงข้าวของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันของคนไทยพวน อุปกรณ์ทอผ้า เครื่องมือการเกษตร เครื่องดนตรี ชุดละครเก่า

พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นชะอำ โรงเรียนชะอำคุณหญิงเมืองบุรี อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นชะอำอยู่ระหว่างการดำเนินการก่อตั้ง ขณะนี้มีบ้านทรงไทยที่เตรียมไว้สำหรับเป็นอาคารพิพิธภัณฑสถาน อยู่ระหว่างการปรับปรุงซ่อมแซม และเตรียมการจัดแสดง พิพิธภัณฑสถานแห่งนี้เกิดจากความร่วมมือระหว่างโรงเรียนชะอำคุณหญิงเมืองบุรีกับชุมชนที่ได้ช่วยกันเก็บรวบรวมสิ่งของเก่าๆ ที่เป็นของรักของหวงเอามาไว้ที่โรงเรียน พร้อมกับเล่าเรื่องราวความทรงจำเกี่ยวกับสิ่งของที่เขารัก และฝากไว้ให้ทางโรงเรียนเก็บรักษาเอาไว้เพื่อให้เด็กรุ่นหลังได้ศึกษา แต่เนื่องจากโรงเรียนเองก็ยังไม่มียุทธศาสตร์ที่เก็บรักษา จึงคิดกันว่าน่าจะสร้างบ้านทรงไทยขึ้นภายในบริเวณโรงเรียนเพื่อเป็นที่เก็บรักษาวัตถุสิ่งของเหล่านั้นและจัดแสดงให้คนชม

ศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่นไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

ศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรมไทยทรงดำ ตั้งอยู่ที่โรงเรียนเขาย้อยวิทยา ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2539 เนื่องในวาระฉลองปีกาญจนาภิเษกเกิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภายในอาคารเก็บรวบรวมเครื่องใช้ในวิถีชีวิต จัดแสดงนิทรรศการบอกเล่าเรื่องราวประเพณีที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของกลุ่มชนที่เรียกตนเองว่า "ไทยทรงดำหรือลาวโซ่ง" ตั้งแต่เกิดจนตาย ผลงานภาพวาดโดยครูอาจารย์ นักการ นักเรียน และคนในชุมชน รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับท้องถิ่นที่น่าสนใจอันหนึ่งคือ การสืบทอดความรู้จากหม้อ ได้แก่ หม้อคำพูด หม้อคำกำ (ข้อห้าม) หม้อสุภาสิต หม้อคำทายและหม้อคำดำ เพราะหม้อหรือไหเป็นสัญลักษณ์การครองชีพพื้นฐานที่ทุกบ้าน

ต้องมี เช่น ไหมหมักปลาร้า ไหมนึ่งไม้ตอง แสดงถึงการรู้จักถนอมอาหารและดำรงชีวิตอย่างประหยัดอดออม ซึ่งเป็นพื้นฐานของชีวิตคนไทยทรงดำ

พิพิธภัณฑ์ปาน-ถนอม อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

เป็นพิพิธภัณฑ์ส่วนบุคคลของอาจารย์ถนอม คงยิ้มละมัย อาจารย์ 3 โรงเรียนเขาย้อยวิทยา ซึ่งเป็นผู้มียุทธศาสตร์สำคัญในการก่อตั้งศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรมไทยทรงดำ โรงเรียนเขาย้อยวิทยา ด้วยความที่อยากจะรักษาและเชิดชูภูมิปัญญาไทยทรงดำ ให้เด็ก ๆ คนรุ่นลูกหลานได้เรียนรู้และเกิดความภาคภูมิใจในความเป็นลาวโซ่งหรือไทยทรงดำ อาจารย์ได้เก็บรวบรวมข้าวของเครื่องใช้ในชีวิตรประจำวัน จัดแสดงเอาไว้ภายในบริเวณบ้านชั้นล่าง เพื่อให้ผู้ที่สนใจเข้าชมได้ ตั้งชื่อว่า "พิพิธภัณฑ์ปาน-ถนอม" นอกจากเก็บรวบรวมสิ่งของที่จับต้องได้ อาจารย์ถนอมยังให้ความสำคัญกับการเก็บรวบรวมข้อมูลความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิต ประเพณี พิธีกรรมต่างๆ ของไทยทรงดำหรือลาวโซ่งอีกด้วย เช่น พิธีเรียกขวัญ พิธีแต่งงาน พิธีฆ่าควาย โดยบันทึกเอาไว้ทั้งในรูปของเอกสาร และภาพถ่ายจำนวนมาก

20 - 26 กุมภาพันธ์ 2550 เดินทางสำรวจและเก็บข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร กระบี่ ภูเก็ต ตรัง สงขลา นครศรีธรรมราช และสตูล รวม 16 แห่ง คือ พิพิธภัณฑ์วัดประเดิม พิพิธภัณฑ์วัดชุมพรวังสรรค์ จังหวัดชุมพร พิพิธภัณฑ์เทพนารายณ์ภรณ์ วัดนารายณ์การาม จังหวัดพังงา พิพิธภัณฑ์วัดพระทอง พิพิธภัณฑ์วัดพระนางสร้าง บ้านชินประชา และศูนย์อนุรักษ์มรดกท้องถิ่นกระบี่ จังหวัดภูเก็ต หอพิพิธภัณฑ์หัตถกรรมพื้นบ้าน พิพิธภัณฑ์และศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้าน จังหวัดกระบี่ และศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดกระบี่ พิพิธภัณฑ์ของเล่นเด็ก จังหวัดตรัง พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านละงู จังหวัดสตูล สถาบันทักษิณคดีศึกษา บ้านอรรถโสมจิต (หนังฉิ่น ธรรมโสมณ) จังหวัดสงขลา

พิพิธภัณฑ์วัดประเดิม อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร

พิพิธภัณฑ์วัดประเดิมหรือพิพิธภัณฑ์ตำบลตากแดด ตั้งอยู่ที่ตำบลตากแดด อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร วัดประเดิมเป็นวัดเก่าแก่ของจังหวัดชุมพร สันนิษฐานว่าสร้างมาตั้งแต่สมัยอยุธยา เนื่องจากพบใบเสมาและเศียรพระพุทธรูปหินทรายสมัยอยุธยาจำนวนหนึ่งที่วัดแห่งนี้ วัดประเดิมมีโบราณสถานที่สำคัญ คือ พระปรางค์ ก่ออิฐถือปูน ภายในบรรจุพระบรมสารีริกธาตุบรรจุ เป็นที่สักการบูชาของประชาชนทั่วไป ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 จะมีการปิดทองห่มผ้าพระธาตุเป็นประจำทุกปี พิพิธภัณฑ์แห่งนี้ยังไม่ได้มีการจัดแสดงหรือเปิดอย่างเป็นทางการ ปัจจุบันกำลังเก็บรวบรวมโบราณวัตถุ และข้าวของ และข้อมูลทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม โดยมีคุณลุงสมคิด พุฒกฤษ เป็นหัวเรี่ยวหัวแรงสำคัญ

พิพิธภัณฑ์วัดชุมพรวังสรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร

วัดชุมพรวังสรรค์ ตั้งอยู่ใกล้กับศาลากลางจังหวัดชุมพร เดิมชื่อวัดราชคฤห์ดาวคะนอง หรือที่ชาวบ้านเรียกว่าวัดท่าตะเภาเหนือ วัดชุมพรวังสรรค์มีประวัติเกี่ยวเนื่องกับพระยาเพชรกำแพงสงคราม นามเดิม ชูย บุคคลสำคัญของจังหวัดชุมพร ท่านเคยดำรงตำแหน่งปลัดเมืองชุมพรและตำแหน่งเจ้าเมืองชุมพร ในสมัยรัชกาล

ที่ 2 เป็นกำลังสำคัญในการปกป้องและพัฒนาเมืองชุมพรให้เจริญรุ่งเรือง เป็นผู้นำในการนำทหารออกต่อสู้กับ กองทัพพม่าที่ยกเข้ามาตีเมืองชุมพร และสามารถตีเมืองชุมพรคืนจากพม่าได้ในปี พ.ศ.2352 หลังจากนั้นได้ ก่อสร้างวัดราชคฤห์สน์ดาวคะนอง (หรือวัดชุมพรพริ้งสรรคในปัจจุบัน) เพื่อเป็นอนุสรณ์ที่รบชนะพม่า ปัจจุบันยังมี ตู้เก็บข้าวของเครื่องใช้บางอย่างของท่าน เป็นต้นว่า ชุดเครื่องแต่งกายเจ้าเมือง อาวุธ เช่น ดาบ หอก นอกจากนี้ ยังมีพระพุทธรูปจำลองจากองค์ของพระประธานที่มีชื่อเสียงของวัดนามว่า หลวงพ่อรอดสงคราม เนื่องจากทั่วทั้ง วัดเคยถูกระเบิดเสียหายหนักในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ยกเว้นแต่พระประธานในโบสถ์เพียงองค์เดียวที่ไม่ได้ รับความเสียหาย

พิพิธภัณฑ์เทพนารายณ์ภรณ์ วัดนารายณิการาม อำเภอกะปง จังหวัดพังงา

วัดนารายณิการามเดิมชื่อว่าวัดในเหล เหตุที่ชื่อว่าวัดนารายณิการามเพราะมีการชุดค้นพบเทวรูป นารายณ์ในบริเวณวัด ในปี พ.ศ. ๒๕๒๒ พระครูโสภณประชานุกูล เจ้าอาวาสวัดนารายณิการามได้นำภิกษุและ สามเณรไปช่วยกันขุดโค่นดินตะแบก พบเศียรและชิ้นส่วนของเทวรูปพระนารายณ์ พระลักษมณ์ และนางสีดา จึงนำมาประดิษฐานไว้ที่วัด โดยเทวรูปดังกล่าวทำด้วยหินขนาดใหญ่มีความสูงเท่าตัวคน เป็นศิลปะแบบปัลลวะ อินเดียใต้ ประมาณพุทธศตวรรษที่ ๑๒-๑๔ ต่อมาเทวรูปพระนารายณ์ได้ถูกย้ายไปตั้งแสดงไว้ที่พิพิธภัณฑ์สถาน แห่งชาติกลาง จ.ภูเก็ต โดยกรมศิลปากรได้ทำองค์จำลองไว้ให้ที่วัดแทน ตัวเจ้าอาวาสเองมีฝีมือในการแกะสลัก หิน จึงได้สร้างเทวรูปจำลองอื่นๆ เพิ่มเติมด้วยตนเอง และก่อตั้งเป็นพิพิธภัณฑ์ขึ้นมา เริ่มเปิดให้เข้าชมตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๔ ห้องพิพิธภัณฑ์อยู่ในศาลาใกล้กุฏิเจ้าอาวาส จัดแสดงโบราณวัตถุที่สำคัญได้แก่ องค์นางสีดา จักร ของเทวรูปพระนารายณ์ เศียรส่วนบนของพระนารายณ์ ชายผ้าพระนารายณ์ ฐานบัวที่พระนารายณ์ประทับยืน มือของเทวรูปพระลักษมณ์ ศิวลึงค์ใหญ่ทำด้วยศิลา นอกจากนี้ยังมีภาชนะดินเผา เครื่องมือทำมาหากินของคน โบราณ รวมทั้งหมดยกกว่า 3,000 ชิ้น

บ้านชินประชา อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

บ้านชินประชาเป็นบ้านหลังแรกของภูเก็ตที่สร้างขึ้นตามแบบสถาปัตยกรรมที่เรียกว่า ชิโน-โปรตุกีส สร้างในสมัยรัชกาลที่ 5 เมื่อ พ.ศ.2450 เจ้าของบ้าน คือ พระพิทักษ์ชินประชา นามเดิม ต้นมาเสียง ต้นตระกูล ตันทวนิช มีอาชีพทำเหมืองแร่และเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญในการทำเหมืองแร่ เคยดำรงตำแหน่งที่ปรึกษา ของกรมโลหกิจเกี่ยวกับการทำเหมืองแร่ ต่อมาได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์และนามสกุลในสมัยรัชกาลที่ 6 เจ้าของบ้านในปัจจุบัน คือ นายประชา ตันทวนิช เป็นทายาทผู้ที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นนักอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงของจังหวัดภูเก็ต เป็นผู้ที่ขบสละสมของเก่า ไม่ว่าจะเป็น ถ้วยเคลือบ แจกัน เหรียญ เงิน เหรียญทองแดง โต๊ะเก้าอี้ เครื่องมุก ภาพถ่าย ฯลฯ และเก็บรักษาดูแลให้อยู่ในสภาพดี ปัจจุบันบ้านพิทักษ์ ชินประชาเป็นสถานที่ให้การศึกษาแก่นักเรียน นักศึกษา นักท่องเที่ยว และผู้ที่สนใจด้านการอนุรักษ์โบราณสถาน และโบราณวัตถุ ไม่ได้เปิดให้เข้าชมอย่างเป็นทางการ แต่สามารถติดต่อขอเข้าชมได้เป็นกรณีๆ ไป เนื่องจาก ปัจจุบันยังเป็นที่พักอาศัยของเจ้าของบ้านและครอบครัว

พิพิธภัณฑ์วัดพระทอง อ.กลาง จ.ภูเก็ต

พิพิธภัณฑ์วัดพระทอง ริเริ่มการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์โดยพระครูสุวรรณพุทธาภิบาล (สุขุม อธิญาโน) อดีตเจ้าอาวาสที่มรณภาพไปเมื่อ ปี 2535 ท่านได้เก็บรวบรวมโบราณวัตถุ สิ่งของมีค่าต่างๆ และข้าวของที่ญาติโยมนำมาถวาย ก่อตั้งเป็นพิพิธภัณฑ์ขึ้นมา อาคารพิพิธภัณฑ์ปัจจุบันเป็นอาคารสร้างใหม่ชื่อ “ศาลาพุทธสุวรรณนิมิต” เป็นอาคาร 2 ชั้น กว้าง 10 เมตร ยาว 40 เมตร ชั้นล่างเป็นที่ประกอบศาสนกิจ ชั้นบนจัดทำเป็นพิพิธภัณฑ์ ก่อนที่ท่านเจ้าอาวาสองค์ก่อนจะมรณภาพ ท่านเป็นผู้จัดสิ่งของเอง แต่เมื่อท่านอาพาธและมรณภาพไป พิพิธภัณฑ์ก็ปิดตัวไประยะหนึ่ง เมื่อเสร็จสิ้นงานพระราชทานเพลิงศพ เจ้าอาวาสองค์ใหม่ได้สานต่องานพิพิธภัณฑ์จนแล้วเสร็จ สิ่งของที่จัดแสดงเกี่ยวเนื่องกับประวัติศาสตร์ของชุมชนรอบวัด ส่วนใหญ่เป็นโบราณวัตถุที่ชาวบ้านนำมาบริจาค ของที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวไทย จีน มุสลิม ในภูเก็ต เช่น จิ้งหรีดหรือเสื้อกันฝนของชาวเหมืองแร่ เสือหนา เป็นเครื่องจักสานคล้ายตะกร้า ใช้ใส่สินค้าของฝ่ายชายในพิธีมงคลสมรสตามประเพณีจีน รองเท้าตีนตุ๊ก ของหญิงชาวจีนซึ่งมีขนาดเล็กจู้กว่ารองเท้าธรรมดาหลายเท่า กริชของชาวมุสลิมหลายรูปแบบ ด้วยขามกระเบื้องแบบตะวันตกที่ชาวจีนมีฐานะนิยมใช้กัน

พิพิธภัณฑ์วัดพระนางสร้าง อ.กลาง จ.ภูเก็ต

วัดพระนางสร้างเป็นวัดโบราณคู่กับเมืองกลางมาแต่อดีต ตามตำนานเล่าว่าพระนางเลือดขาวเป็นผู้สร้างวัดนี้ขึ้น ภายหลังจากไปนมัสการพระทันตธาตุที่กรุงลังกาคลับมา ต่อมาชาวบ้านจึงเรียกกันว่า “วัดพระนางสร้าง” จากโบราณวัตถุที่ขุดพบในวัดพอจะประมาณได้ว่าวัดนี้มีอายุไม่ต่ำกว่าสมัยอยุธยา ภายในวัดมีโบราณสถานสำคัญได้แก่ อุโบสถ(เก่า)เคยเป็นสถานที่อ่านพระบรมราชโองการแต่งตั้งวีรสตรีท้าวเทพกระษัตรี ท้าวศรีสุนทร ปัจจุบันแปลงเป็นวิหารเพราะได้สร้างโบสถ์ใหม่แทน เจดีย์ทรงลังกาอยู่ติดกับกระเบื้องโมเสก หอระฆังมีได้รับอิทธิพลศิลปะจีน และพิพิธภัณฑ์เป็นอาคารเก่าสองชั้น เป็นกุฏิเจ้าอาวาสเก่า ปัจจุบันไม่เปิดให้เข้าชมและไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการณ์ภายในพิพิธภัณฑ์

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กลาง อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กลาง ก่อตั้งขึ้นจากความร่วมมือของชาวจังหวัดภูเก็ตและกรมศิลปากร เพื่อให้เป็นสถานที่จัดแสดงเรื่องราวของจังหวัดภูเก็ตและฝั่งทะเลอันดามัน และเชิดชูวีรกรรมของท้าวเทพกระษัตรีและท้าวศรีสุนทร สองวีรสตรีแห่งเมืองกลางในวาระครบรอบ 200 ปี ศักดิ์กลางเมื่อ พ.ศ. 2328 เปิดอย่างเป็นทางการเมื่อ 14 มีนาคม 2532 จากนั้นในปี พ.ศ.2540 ได้มีการก่อสร้างอาคารเพิ่มเติมจนเสร็จสมบูรณ์พร้อมทั้งปรับปรุงการนำเสนอที่ครอบคลุมเรื่องราวด้านต่างๆ ของจังหวัดภูเก็ต นิทรรศการถาวรภายในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติกลาง ประกอบด้วย ห้องโถงจัดแสดง “ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทย” ห้องจัดแสดงที่ 1 “ธรณีวิทยาเกาะภูเก็ต และโบราณคดีฝั่งทะเลอันดามัน” ห้องจัดแสดงที่ 2 “วีรสตรีเมืองกลาง” ห้องจัดแสดงที่ 3 “ชาวจีนกับการพัฒนาเมืองภูเก็ต” ห้องจัดแสดงที่ 4 “คนภูเก็ต” และนิทรรศการกลางแจ้ง “หมู่บ้านชาวไทยใหม่” โบราณวัตถุชิ้นสำคัญ คือ พระวิษณุ หรือพระนารายณ์ เป็นเทวรูปหินทราย ศิลปะศรีวิชัย อิทธิพลอินเดียแบบปัลลวะ พุทธศตวรรษที่ 14

ศูนย์อนุรักษ์มรดกท้องถิ่นกะทู้ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

ศูนย์อนุรักษ์มรดกท้องถิ่นกะทู้เริ่มจากเพียงห้องพิพิธภัณฑ์แร่ดีบุกของโรงเรียนบ้านกะทู้ก่อน แต่ด้วยความสนใจเรื่องเหมืองแร่และประวัติศาสตร์เมืองภูเก็ตเป็นการส่วนตัวของคุณไชยยุทธ ปิ่นประดับ อดีตสภาวัดมณเฑียรจังหวัดภูเก็ต อดีตลูกนายเหมืองเก่า ซึ่งเป็นผู้หนึ่งที่สนใจประวัติศาสตร์บรรพบุรุษชาวจีนในเมืองกะทู้ ในฐานะที่เป็นถิ่นของแร่และเป็นชุมชนชาวจีนที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน เนื่องจากเห็นว่าในประเทศไทยยังไม่มีพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นที่จัดแสดงเกี่ยวกับเหมืองแร่จึงได้เสนอแนวคิดและสนับสนุนให้โรงเรียนทำเป็นพิพิธภัณฑ์เหมืองแร่ขึ้น โดยในปี พ.ศ. ๒๕๓๗ ต่อมาเปลี่ยนเป็นชื่อเป็นศูนย์อนุรักษ์มรดกท้องถิ่นกะทู้ เปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๐ ภายในพิพิธภัณฑ์จัดแสดงแร่ดีบุกและแร่ธาตุอื่น ๆ เครื่องมือเครื่องใช้เกี่ยวกับเหมืองแร่ วิธีการทำเหมืองแร่ เครื่องจักรทำเหมืองแร่สมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง พร้อมมีคำบรรยายและแผ่นพับให้ความรู้เกี่ยวกับการทำเหมืองแร่

ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดกระบี่ อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่

ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดกระบี่เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบงานด้านการส่งเสริม เผยแพร่ ศึกษา วิจัย ด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่นและของชาติ ดำเนินงานตามภารกิจนโยบายและแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช.) มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521 จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2542 สวช. ได้มอบหมายให้จังหวัดกระบี่เป็นเจ้าภาพในการจัดงาน มหกรรมวัฒนธรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 14 กระบี่เบิกฟ้าอันดามัน เฉลิมพระเกียรติ โดยจัดสรรงบประมาณให้กับศูนย์วัฒนธรรมฯ 1 ล้านบาทเพื่อปรับปรุงอาคารและจัดสร้างหอวัฒนธรรมนิทัศน์จังหวัดกระบี่ พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์กระบี่ 40,000 ปี ภายในแบ่งการจัดแสดงออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) นิทรรศการประวัติศาสตร์กระบี่ ยุค 40,000 ปี จัดแสดงเป็นถ้ำจำลอง ประกอบด้วย สุลานหอย 75 ล้านปี, แหล่งมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์ถ้ำหลังโรงเรียน บ้านทับปrik อ.เมือง, แหล่งภาพเขียนสีถ้ำผีหัวโต, ภาพเขียนสีถ้ำไวกิ้ง หมู่เกาะพีพี, ชุมชนโบราณควนลูกปัด อ.คลองท่อม และ 2). นิทรรศการกระบี่ปัจจุบัน จัดแสดงเครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพ การใช้ชีวิตประจำวัน แผนที่จังหวัดกระบี่

พิพิธภัณฑ์วัดคลองท่อม อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่

คลองท่อมเป็นแหล่งโบราณคดีที่สำคัญแห่งหนึ่งในคาบสมุทรมลายูได้ฝังตะวันตก นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2509 มีการขุดและขโมยโบราณวัตถุจากควนลูกปัด ในอำเภอคลองท่อมกันมาก พระครูอาทรสังวรภิกข(สวาท กนตสงโร)เจ้าอาวาสวัดคลองท่อมเกรงว่าสมบัติของชาติจะสูญหาย จึงพยายามเก็บรวบรวมโบราณวัตถุต่างๆ ที่พบจากควนลูกปัดไว้ตั้งแต่บัดนั้น และนำมาจัดแสดงที่พิพิธภัณฑ์ภายในวัดคลองท่อม โดยเปิดให้ประชาชนชมเพื่อศึกษาค้นคว้าและเกิดความรู้ความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น ต่อมาในปี พ.ศ. 2535 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ได้เสด็จเป็นประธานในการเปิดพิพิธภัณฑ์อย่างเป็นทางการ พิพิธภัณฑ์เป็นอาคาร 2 ชั้นๆล่าง จัดแสดงโบราณวัตถุบนชั้นหลัก ของส่วนใหญ่เป็นเศษโบราณวัตถุ เช่น เศษแก้ว เศษถ้วยชาม ครกหิน หินบดยา หินลับ และเครื่องมือเครื่องใช้สมัยก่อน ชั้นบน จัดแสดงของจำพวกกำไล แหวน ขวานหินขนาดและรูปร่างต่างๆ บริเวณปีกซ้ายของอาคารชั้นบนจัดแสดงโบราณวัตถุชิ้นสำคัญ เช่น ลูกปัดหน้าคน สันนิษฐานว่าเป็นรูป "พระสุริยเทพ" แก้วหลอมและเศษแก้วหลายสี บางก้อนมีเศษลูกปัดติดอยู่ในเนื้อแก้ว สันนิษฐานว่าควนลูกปัดเคยเป็น

แหล่งผลิตแก้วและลูกบิด トラประทับที่จารึกด้วยอักษรปัลลวะ อายุระหว่างพุทธศตวรรษที่ 10-12 ปัจจุบัน พิพิธภัณฑ์อุทรุดใหม่ไปมาก อีกทั้งกำลังประสบปัญหาเรื่องวัตถุจัดแสดงถูกลักขโมยและเสื่อมสภาพ

พิพิธภัณฑ์ของเล่นเด็ก แพลนครีเอชั่น อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง

พิพิธภัณฑ์ของเล่นเด็ก ก่อตั้งและบริหารจัดการโดยบริษัทแพลนครีเอชั่น จำกัด ภายในพิพิธภัณฑ์ แบ่งส่วนจัดการแสดงออกเป็นส่วนต่างๆ ได้แก่ ส่วนจัดแสดงผลิตภัณฑ์ของบริษัท ส่วนจัดแสดงผลงานการออกแบบของเล่นของนักเรียนระดับชั้นตั้งแต่อนุบาลจนถึงระดับมัธยมของโรงเรียนใกล้เคียง เช่น ล้อไม้เข็มเย็บผ้า ฯลฯ ส่วนจัดแสดงสื่อการเรียนการสอนของเด็กแต่ละวัย ส่วนจัดแสดงการแนะนำชนิดของของเล่นที่เหมาะสมกับวัย ส่วนจัดแสดงประวัติความเป็นมาของของเล่นที่ผลิตในแต่ละปี แบบจำลองกระบวนการผลิตของบริษัท และพัฒนาการการออกแบบของเล่น ส่วนสุดท้ายจัดแสดงของเล่นที่ได้รับรางวัลในสาขาต่าง ๆ ของแต่ละปี

พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านลະงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล

พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านลະงูก่อตั้งโดยคุณชัยวัฒน์ ไชยกุล ซึ่งชื่นชอบการสะสมของเก่าอยู่ก่อนแล้ว โดยเริ่มสะสมตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 เมื่อของสะสมมีมากขึ้นเรื่อยๆ คุณชัยวัฒน์จึงนำของสะสมมาจัดแสดงเปิดเป็นพิพิธภัณฑ์ ณ บ้านเลขที่ 28 หมู่ 1 ต.ละงู อ.ละงู จ.สตูล ในปี พ.ศ. 2531 พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านลະงูกลายเป็นที่รู้จักของคนในจังหวัดและนักท่องเที่ยว ต่อมาในปี พ.ศ. 2544 เทศบาลตำบลกำแพง อำเภอละงู เข้ามาช่วยเหลือและสนับสนุนการทำพิพิธภัณฑ์ โดยสนับสนุนเงินทุนก่อสร้างอาคารจัดแสดงให้สองหลัง บริเวณใกล้กับสำนักงานเทศบาลตำบลกำแพง การจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์อยู่บนชั้นสองของอาคาร ของที่จัดแสดงมีทั้งโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ เครื่องมือเครื่องใช้และภูมิปัญญาชาวบ้าน เช่น เครื่องปั้นดินเผาโบราณ เครื่องแก้ว จานชาม เตาไรดโบราณ แต่จุดเด่นคือหม้อ 3 หู อายุกว่า 4,000 ปี ส่วนชั้นล่างจำหน่ายสินค้าพื้นเมืองตำบลกำแพง บริเวณพิพิธภัณฑ์ยังมีโรงงานขนาดเล็กแสดงกรรมวิธีการทำผ้าบาติก และจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าให้กับนักท่องเที่ยว ส่วนพิพิธภัณฑ์ที่บ้านก็ยังจัดแสดงอยู่เช่นเดิม

พิพิธภัณฑ์คติชนวิทยา สถาบันทักษิณคดีศึกษา

พิพิธภัณฑ์คติชนวิทยา เริ่มก่อตั้งมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 และเปิดทำการเมื่อพ.ศ. 2534 อยู่ภายใต้การบริหารจัดการของสถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ ริเริ่มก่อตั้งโดย มีศาสตราจารย์สุวิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ ผู้อำนวยการคนแรก พิพิธภัณฑ์นี้ถือว่าเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของภาคใต้ เป็นศูนย์ข้อมูลวิชาการด้านทักษิณคดีศึกษาที่สมบูรณ์แบบในระดับภาคพื้นเอเชีย ภายในพิพิธภัณฑ์สะสมและจัดแสดงวัตถุสิ่งของอันเป็นภูมิปัญญาของชาวบ้านที่ตกทอดมาหลายชั่วอายุคน กว่า 60,000 ชิ้น ของส่วนใหญ่ได้มาจากการเก็บรวบรวมสะสมเป็นระยะเวลายาวนานของศาสตราจารย์สุวิวงศ์ สิ่งของทั้งหมดจัดแสดงอยู่ในห้องต่างๆ มากกว่า 30 ห้อง เช่น ห้องประวัติศาสตร์ และชาติพันธุ์ ห้องลูกบิดและเครื่องประดับ ห้องมิดและศาสตราวุธ ห้องอาชีพนก ห้องเครื่องมือจับสัตว์ ห้องเครื่องปั้นดินเผา เป็นต้น ทั้งนี้มีคำบรรยายประกอบและวิทยากรนำชม

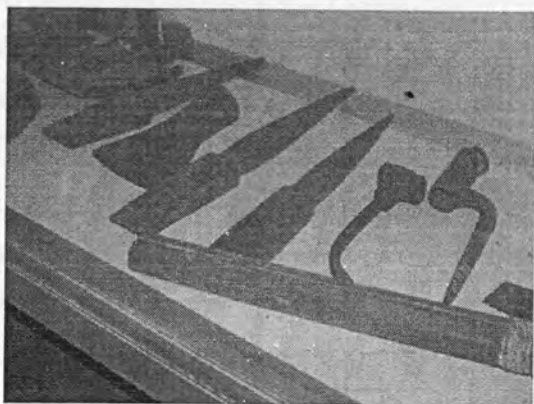
บ้านอรรถโฆสิต (หนังจีน ธรรมโฆสิต) อ.สิงหนคร จ.สงขลา

หนังจีน ธรรมโฆสิต หรือหนังอรรถโฆสิต นามเดิมฉิ้น อรมุต เกิดเมื่อวันที่ 17 กันยายน 2474 ที่บ้านธรรมโฆสิต หมู่ที่ 3 ตำบลสิงหนคร อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา เป็นนายหนังตะลุงที่มีชื่อเสียงของจังหวัดสงขลา "หนังอรรถโฆสิต" เป็นนามพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ในปี พ.ศ.2508 แปลว่า "คณะหนังตะลุงที่ประกาศความดี" หนังฉิ้นมีประสบการณ์ทางการเล่นหนังตะลุงสูงมาก นอกจากตระเวนเล่นเกือบทั่วภาคใต้ ยังไปเล่นที่ภาคกลางและประเทศมาเลเซียหลายครั้ง ประมาณการว่าเล่นมาไม่น้อยกว่า 6,000 ครั้ง นอกจากนี้ยังมีผลงานด้านการเขียนบทความ เช่น ความรู้เรื่องหนังตะลุง บทกลอนเกี่ยวกับหนังตะลุง และการเขียนบทหนังตะลุงอีกเป็นจำนวนมาก ปี 2532 สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติยกย่องหนังฉิ้น อรมุต เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (หนังตะลุง) และเป็นครูผู้ฝึกสอนหนังตะลุงตามโครงการสืบสานผลงานของศิลปินแห่งชาติในปี 2540 อีกด้วย

พิพิธภัณฑ์บ้านหนังตะลุงสุชาติ ทรัพย์สิน อำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

สุชาติ ทรัพย์สิน เป็นนายหนังตะลุงที่มีชื่อเสียงคนหนึ่งในภาคใต้ ไม่เพียงเป็นนายหนังเล่นหนังตะลุงยังเป็นช่างแกะตัวหนังด้วย แรงบันดาลใจในการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์เริ่มขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2528 เมื่อได้มีโอกาสถวายการแสดงหนังตะลุงต่อหน้าพระพักตร์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระองค์ท่านทรงมีพระราชดำรัสกับนายหนังสุชาติว่าชอบใจมากที่รักษาศิลปะการแสดงแขนงนี้ไว้ ทำให้นายหนังสุชาติตัดสินใจเปิดบ้านของตัวเองเป็นพิพิธภัณฑ์โดยมุ่งหวังที่จะไม่ให้ศิลปะการแสดงหนังตะลุงสูญหายไป พิพิธภัณฑ์ตั้งอยู่ภายในบริเวณบ้านของนายหนังสุชาติ เมื่อเดินเข้ามาจะพบกับอาคารชั้นเดียวหลังเล็กๆ ที่แสดงวิธีการแกะหนังตะลุงและเป็นที่ขายสินค้าที่ระลึกเกี่ยวกับหนังตะลุง อาคารจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์มี 2 หลัง หลังแรกเป็นอาคารไม้สองชั้นได้ดูแลชั้นบนจัดแสดงตัวหนังตะลุงเก่าที่หาได้ยากอายุกว่า 200 ปี เป็นรูปเกี่ยวกับรามเกียรติ์ หนังตะลุงจากประเทศต่างๆ เช่น จีน อินเดีย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ตุรกี หลังที่ 2 เป็นอาคารไม้ 2 ชั้นได้ดูแลจัดแสดงเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำมาากิน เครื่องจักสาน มีดพร้าชนิดต่างๆ

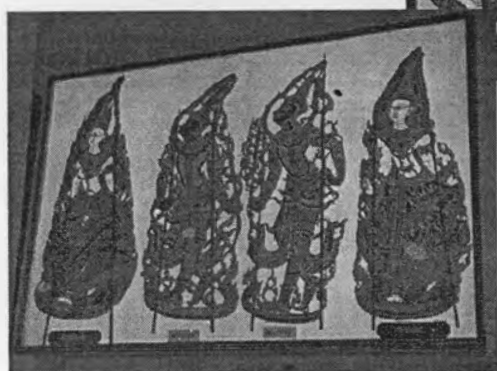
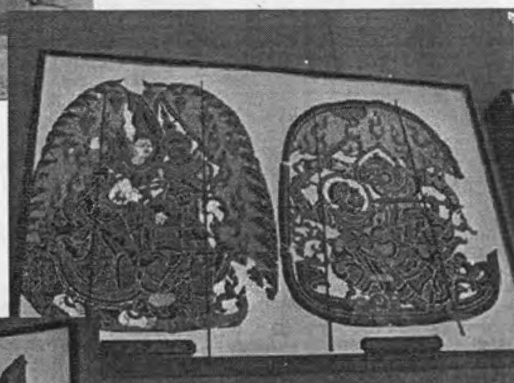
พิพิธภัณฑ์วัดเทพเจริญ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดชุมพร

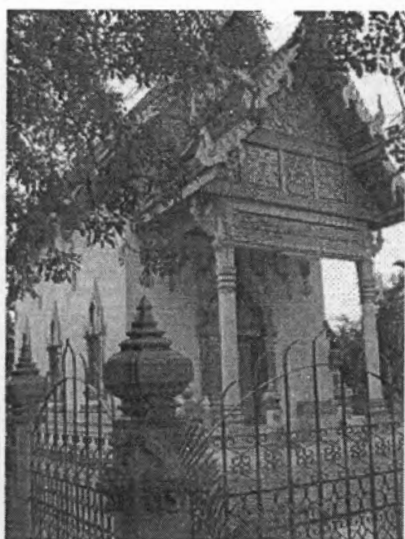
พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดนาหวาย อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

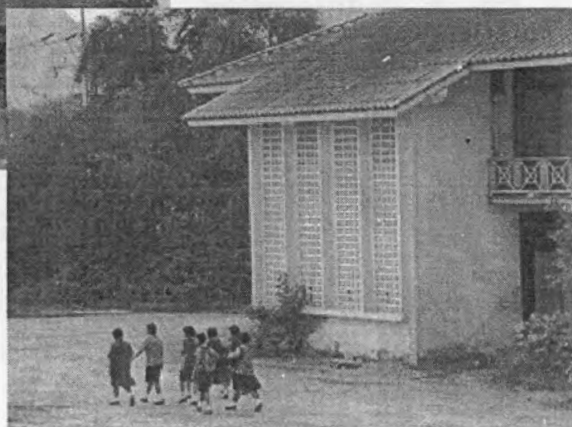
พิพิธภัณฑ์หนังใหญ่วัดพลับพลาไชย อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

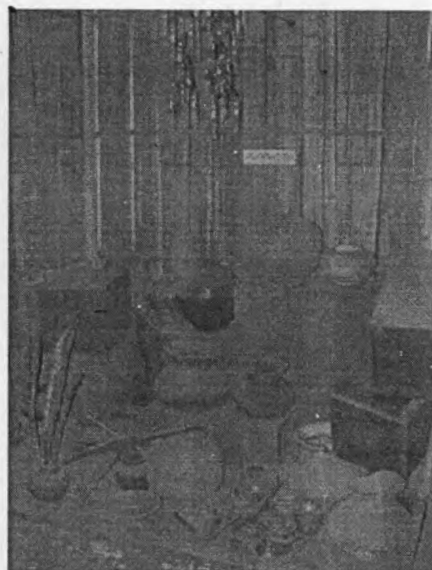
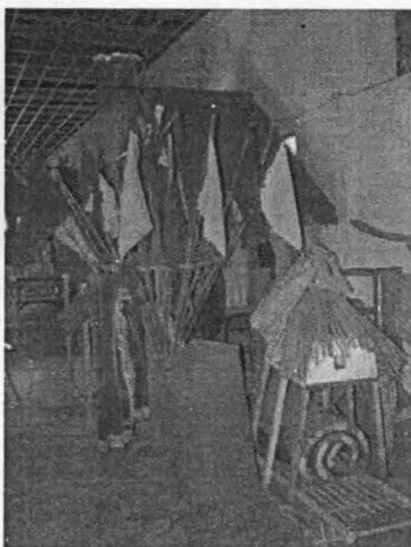
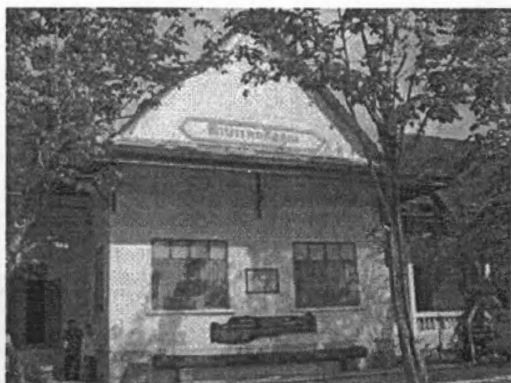
พิพิธภัณฑ์ไทยพวนวัดมาบปลาค้า อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี

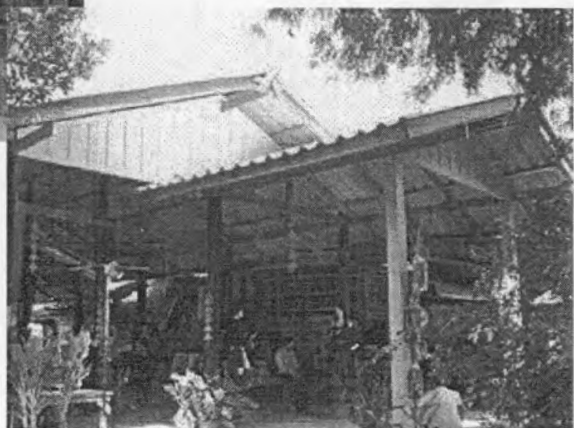
พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นชะอำ ร.ร.ชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

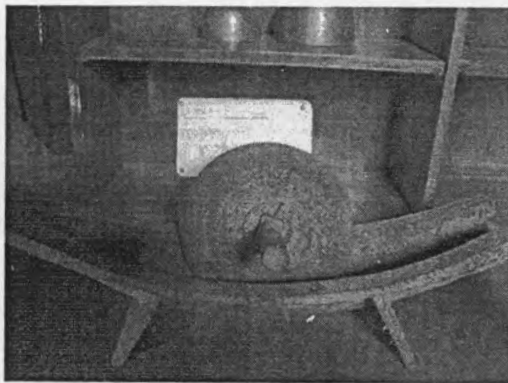
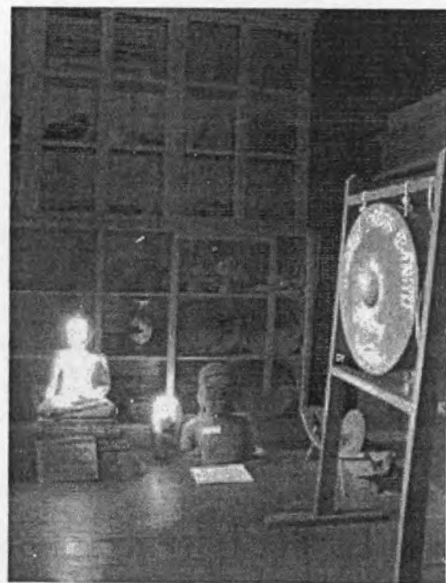
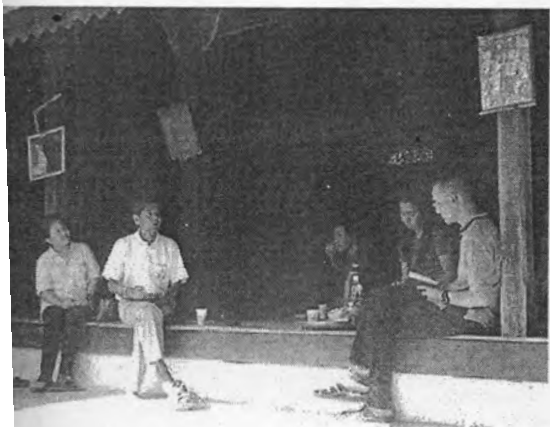
ศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่นไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

พิพิธภัณฑ์ป่าน-ถนนอม อำเภอยะย้อย จังหวัดเพชรบุรี

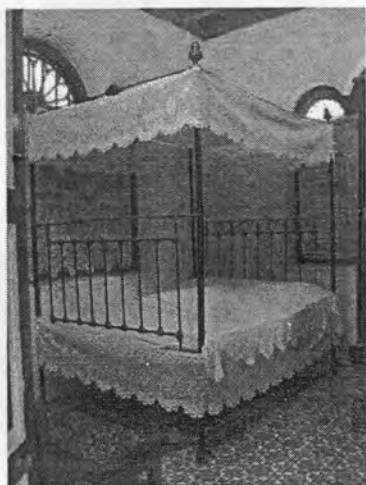
พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดประเดิม อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร

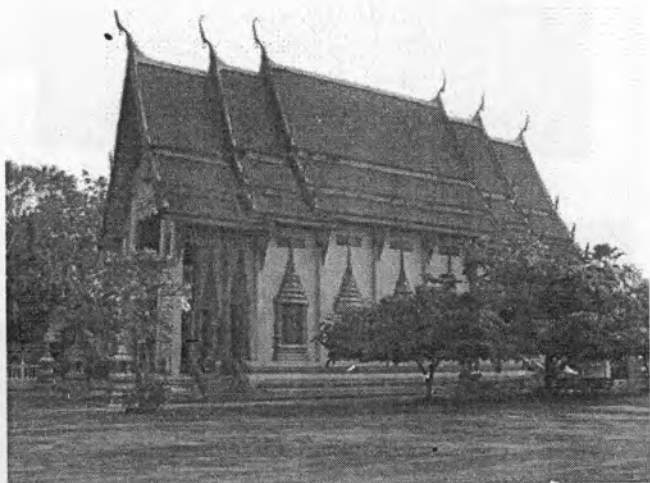
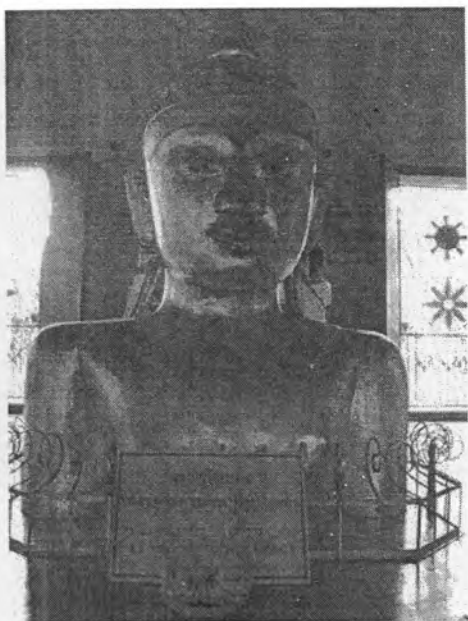
พิพิธภัณฑ์วัดชุมพรรังสรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร

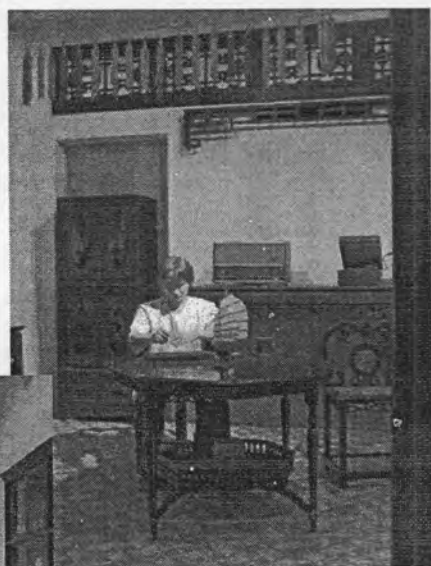
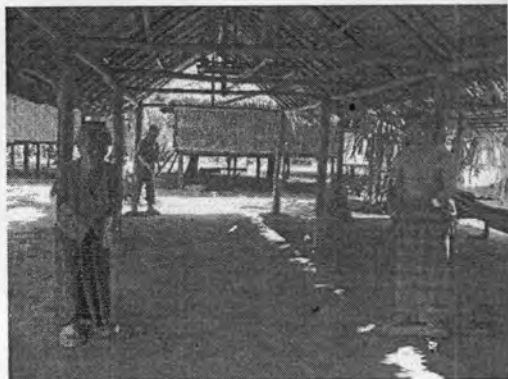
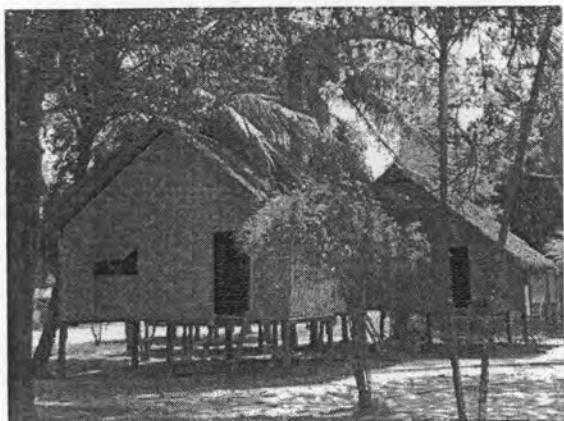
บ้านชินประชา อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

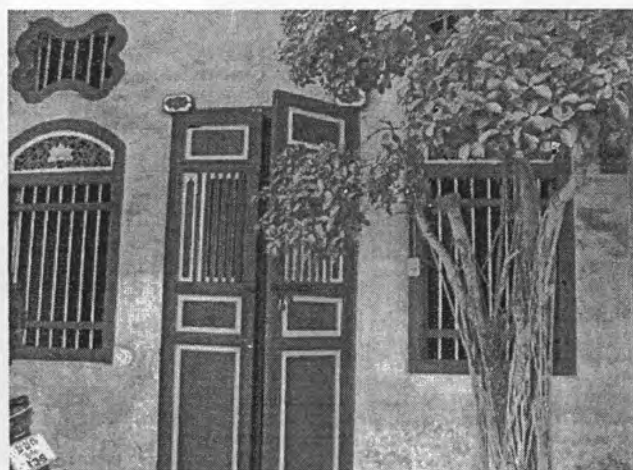
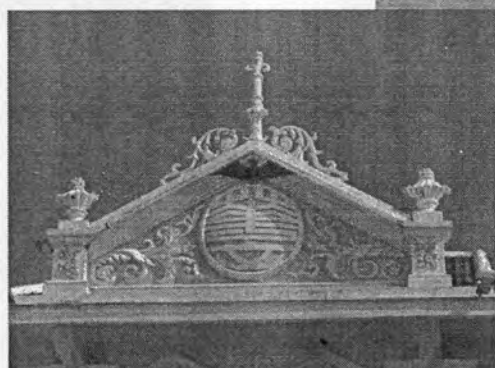
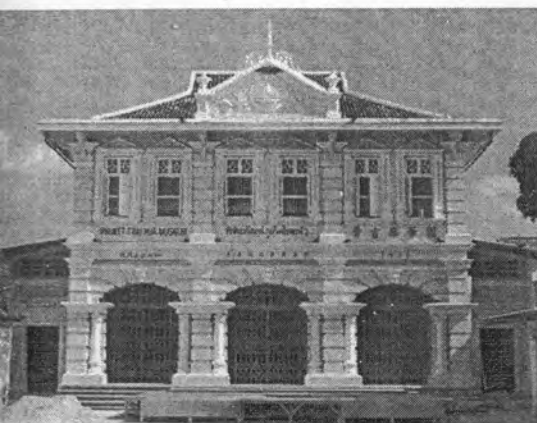
พิพิธภัณฑ์วัดพระทอง อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

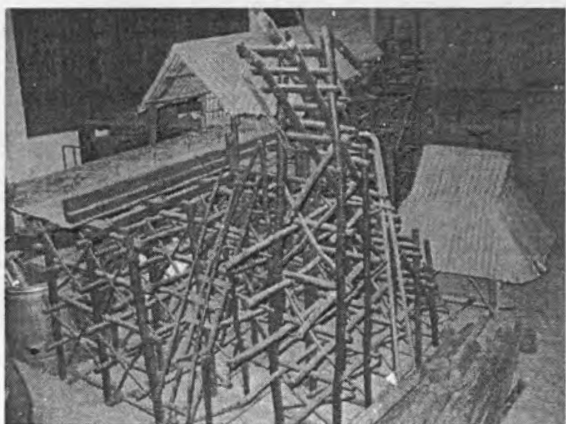
พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติภูเก็ต อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

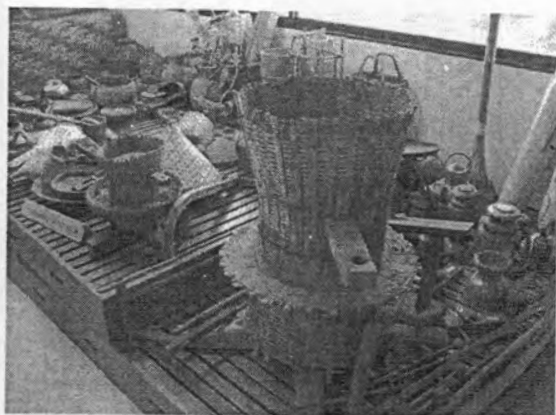
พิพิธภัณฑ์ภูเก็ตไทยหัว อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

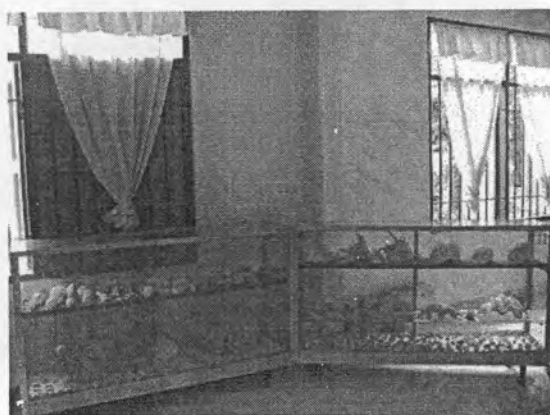
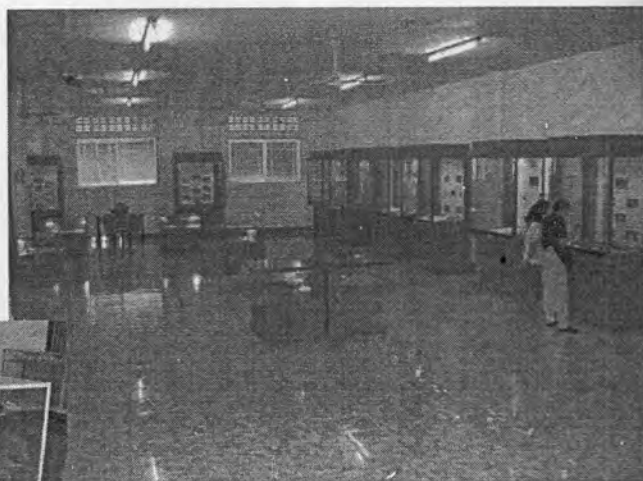
ศูนย์อนุรักษ์มรดกท้องถิ่นกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

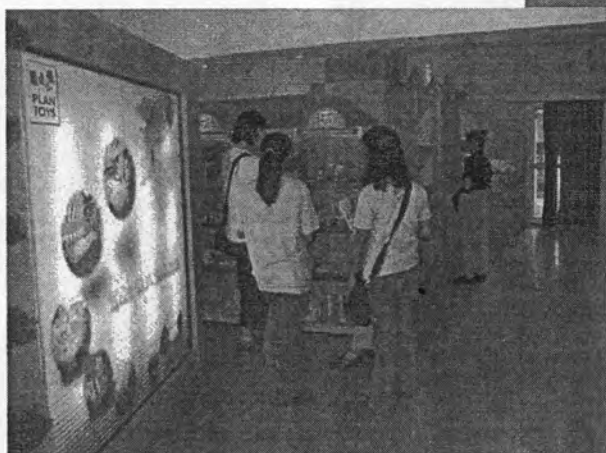
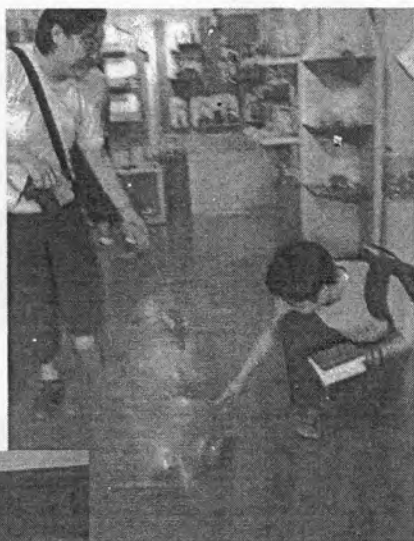
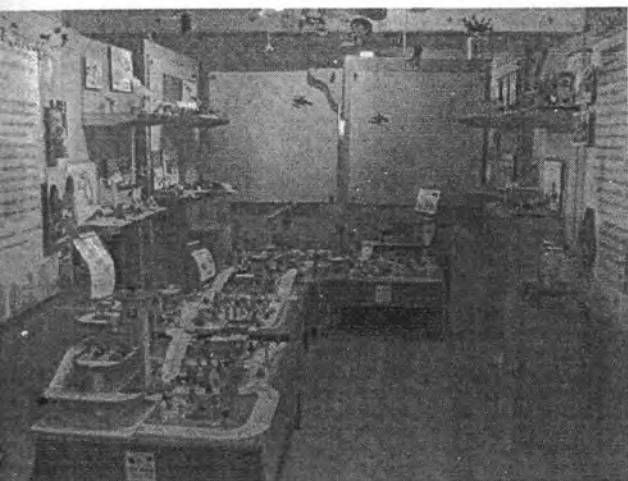
ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดกระบี่ อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่

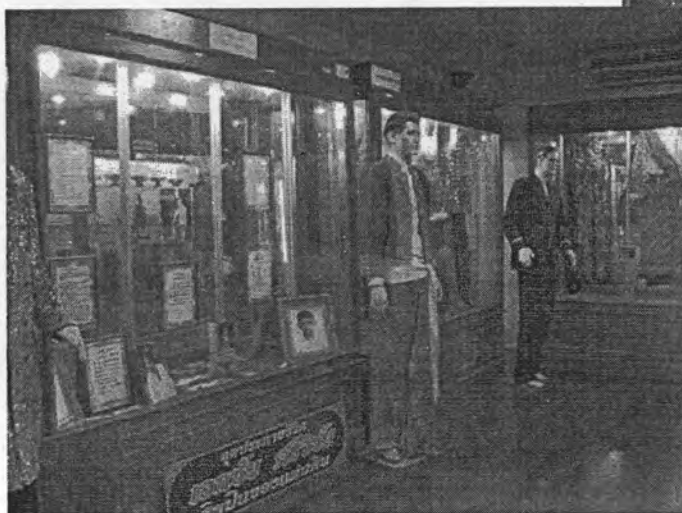
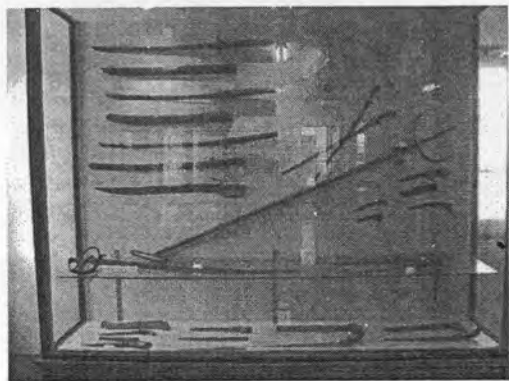
พิพิธภัณฑ์สถานคลองท่อม อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่

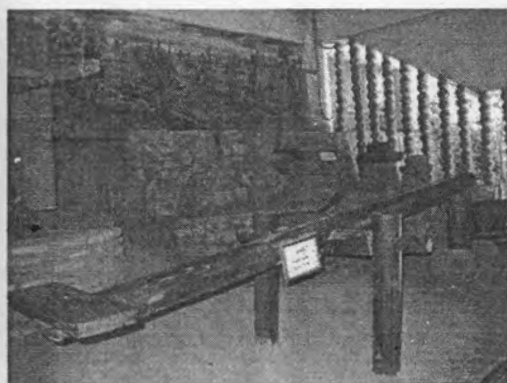
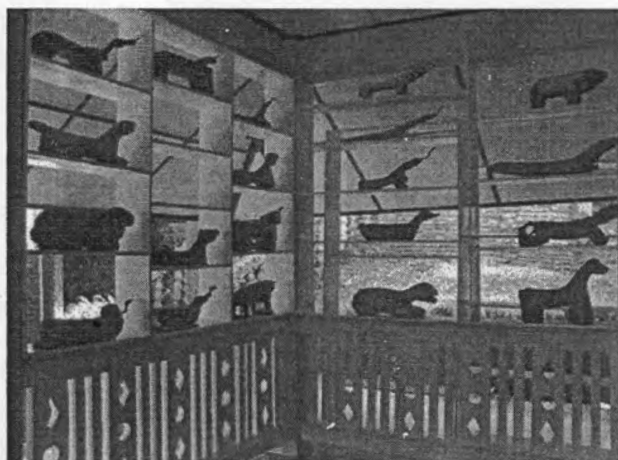
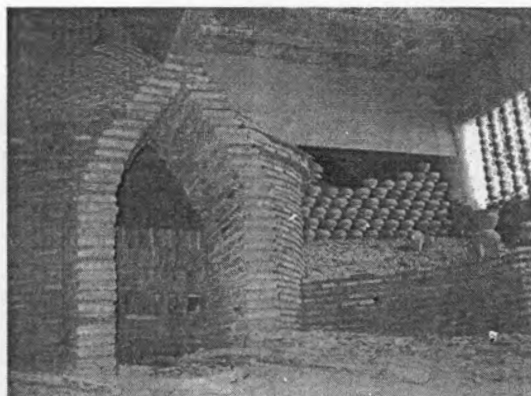
พิพิธภัณฑ์ของเล่นเด็ก อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง

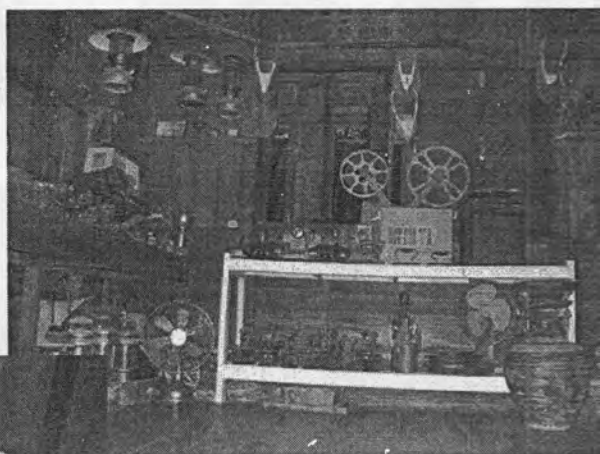
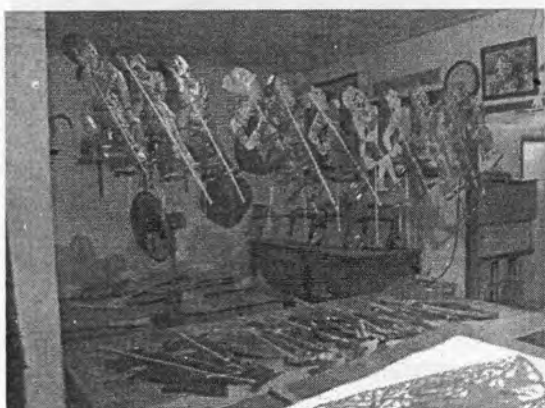
พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านลະอู๋ อำเภอลະอู๋ จังหวัดสตูล

พิพิธภัณฑ์คติชนวิทยา อำเภอเกาะยอ จังหวัดสงขลา

พิพิธภัณฑ์หนังตะลุง สุชาติ ทรัพย์สิน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

บทที่ 5

รายงานการใช้ฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

บทที่ 5

รายงานการใช้ฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

ปณิดา สรรวาสี

นักวิชาการ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

ฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นงานส่วนหนึ่งที่อยู่ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.) เดิมศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธรพัฒนาฐานข้อมูลมาก่อนหน้านี้แล้ว แต่ยังไม่อาจเรียกว่าเป็นฐานข้อมูล เนื่องจากเป็นลักษณะ web page และไม่สามารถค้นหารายชื่อ หรือคำสำคัญได้ ต่อมาเมื่อทางศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธรริเริ่มโครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น จำนวนข้อมูลเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเริ่มมีมากขึ้นตามลำดับ ทางโครงการฯ ตระหนักถึงข้อจำกัดบางประการของฐานข้อมูลเดิม อาทิ การไม่มีระบบสืบค้น ทำให้มีปัญหาการเข้าถึงข้อมูล และยังขาดการบูรณาการข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องพิพิธภัณฑ์ จึงมีการพัฒนาฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นให้สามารถตอบสนองความต้องการและการใช้งานให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น

ลักษณะของฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้นใหม่ ผู้ใช้สามารถสืบค้นข้อมูลผ่านหน้าจอ “การติดต่อกับผู้ใช้บริการ” (user interface) ทั้งจากระบบแผนที่ และระบบการสืบค้นคำสำคัญ นอกจากนี้ ยังนำคลังข้อมูลที่มีอยู่มาบูรณาการลงบนฐานข้อมูล เพื่อใช้ข้อมูลที่มีให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด ได้แก่ ภาพถ่าย วิดีโอ พิกัดทางภูมิศาสตร์ แผ่นพับประชาสัมพันธ์ รายงานผลการวิจัย จุลสารก้าวไปด้วยกัน แหล่งข้อมูลที่สามารถสืบค้นเพิ่มเติมหรืออ้างอิงได้ (references) นอกจากนี้ยังเชื่อมโยงแหล่งข้อมูล (link) กับเว็บไซต์อื่น ๆ ที่น่าสนใจ

กล่าวได้ว่าโครงสร้างและหน้าตา ของฐานข้อมูลใหม่ สามารถแบ่งโครงสร้างออกเป็น 2 ส่วนหลัก คือ ส่วนประชาสัมพันธ์โครงการวิจัยวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเมนูในหน้าหลัก ประกอบไปด้วย เมนูรู้จักโครงการฯ จุลสารพิพิธภัณฑ์ ข่าวพิพิธภัณฑ์ บทความพิพิธภัณฑ์ กระดานสนทนา museum society และติดต่อเรา ส่วนที่สองคือส่วนระบบสืบค้น ประกอบไปด้วยการสืบค้นผ่านชื่อและคำสำคัญ ที่ตั้ง(อำเภอ จังหวัด ภาค) การบริหารจัดการ เนื้อหาการจัดแสดง เมื่อคลิกเข้าสู่แต่ละพิพิธภัณฑ์แล้ว จะปรากฏรายละเอียดข้อมูลเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์แห่งนั้นๆ ได้แก่ ที่ตั้ง เบอร์โทรศัพท์ เวลาทำการ ค่าเข้าชม ปีที่ก่อตั้ง พร้อมกับภาพถ่าย แผ่นพับ เอกสารอ้างอิง เว็บไซต์ และคลิปวิดีโอ ของพิพิธภัณฑ์แต่ละแห่ง

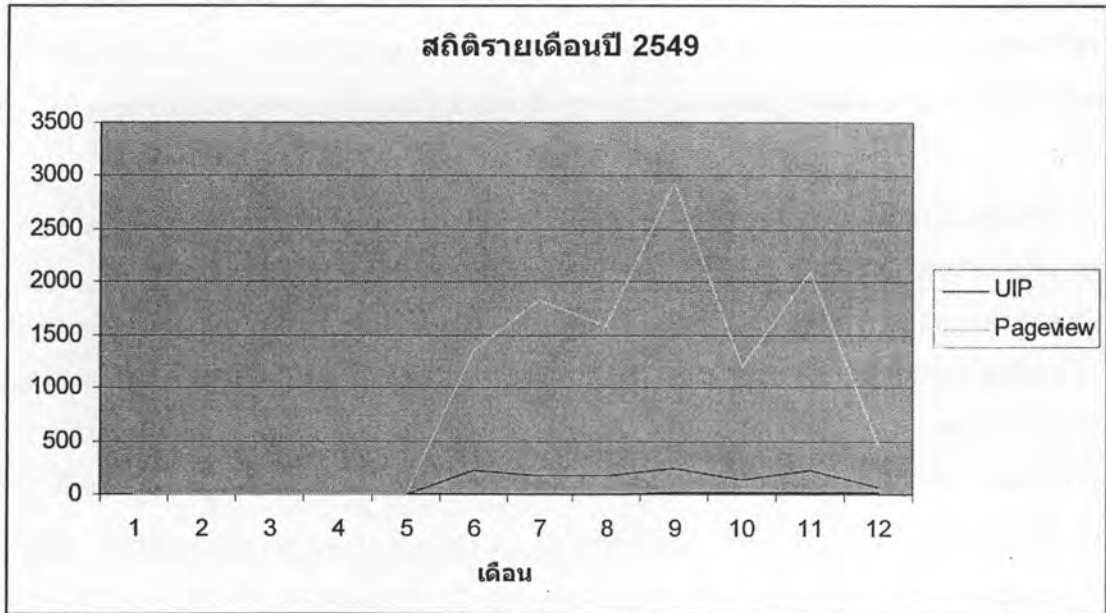
งานพัฒนาฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเริ่มลงตัวและอยู่ตัวในแง่โครงสร้างราวเดือนมิถุนายน 2549 โดยเปิดให้บริการออนไลน์ทางเว็บไซต์ <http://www4.sac.or.th/museumdatabase/> ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการพัฒนา และปรับปรุงรูปแบบการนำเสนอข้อมูลให้ดียิ่งขึ้น ฐานข้อมูลได้ให้บริการการตรวจสอบสถิติการเข้าชมฐานข้อมูลผ่านระบบของทรูฮิต(TruHits) เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2549 ซึ่งเป็นโปรแกรมที่บอกสถิติที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับ

การใช้งานของผู้ที่เข้ามาใช้ โดยตั้งแต่เดือน มิถุนายน 2549 – ธันวาคม 2550 สถิติต่างๆ ที่รวบรวมได้ สรุปได้ดังนี้ (รายละเอียดสถิติต่างๆ ตลอดปี 2549 - 2550 สามารถดูได้ในตารางท้ายบทความนี้)

1. จำนวนคนที่เข้ามาใช้ฐานข้อมูล (UIP) เติบโตขึ้นตามลำดับ จากจำนวนหลักร้อยในไตรมาสแรก (กรกฎาคม – กันยายน 2549) คือ 598 IP จนไตรมาสที่สามของปี 2550คือ กรกฎาคม – กันยายน 2550 จำนวนผู้เข้าชมเพิ่มเป็นหลักหมื่น ซึ่งเป็นจำนวนที่มากที่สุด คือ 11,085 IP และไตรมาสสุดท้ายของปี 2550 (ตุลาคม – ธันวาคม 2550) จำนวน IP ลดลงเพียงเล็กน้อย คือมีจำนวน 9,141 IP จำนวนคนที่เข้ามาใช้ฐานข้อมูลต่อวันโดยเฉลี่ยในปี 2549 คือ 7.49 IP ส่วนปี 2550 เพิ่มขึ้นเป็น 85.50 IPต่อวัน

2. จำนวนหน้าที่เปิดดู (Pageview) เติบโตขึ้นตามลำดับเช่นกัน โดยในเดือนแรกคือ มิถุนายน 2549 มี pageview 1,359 หน้า จนถึงสิ้นปี คือในเดือนพฤศจิกายน 2549 pageview ขึ้นมาเกือบเท่าตัว คือ 2,085 และจำนวนหน้าที่ผู้เข้ามาใช้เปิดดู เติบโตขึ้นตามลำดับ จนทะลุไปถึงหลักหมื่น โดยเดือนที่มีผู้เข้ามาเปิดชมมากที่สุดคือเดือนพฤศจิกายน 2550 คือมีจำนวนหน้าที่เปิดดูถึง 13,705 หน้า สอดคล้องกับจำนวนคนที่เข้ามาใช้ฐานซึ่งมีมากที่สุดในเดือนนี้เช่นกัน ทั้งนี้สถิติ Pageview เฉลี่ยต่อวันในปี 2549 คือ 57.49 และในปี 2550 เพิ่มขึ้นเป็น 238.55

(หมายเหตุ ไม่น่าสถิติในเดือนธันวาคม 2549 มาพิจารณา เนื่องจากมีการปิดเว็บไซต์ชั่วคราวเนื่องจากมีปัญหา server สถิติจึงคลาดเคลื่อน)

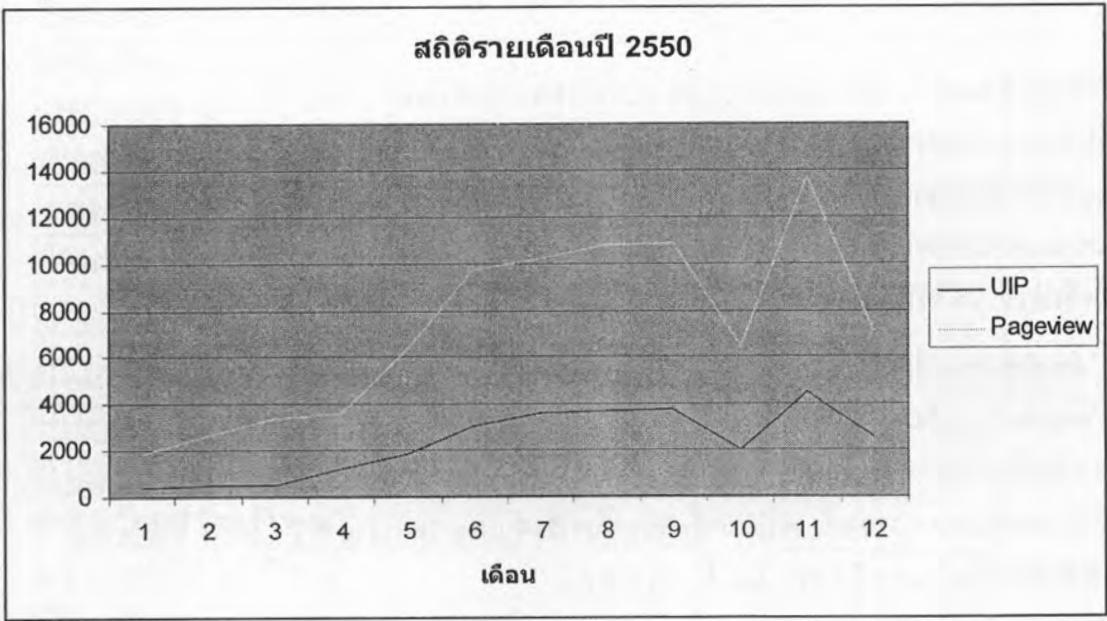

สถิติรายเดือน ปี 2549

เดือน	UIP	USS	Pageview
01	0	0	0
02	0	0	0
03	0	0	0
04	0	0	0
05	0	0	0
06	237	361	1,359
07	177	289	1,822
08	174	287	1,578
09	247	482	2,944
10	138	453	1,199
11	235	579	2,085
12	79	118	453

สถิติรายไตรมาส ปี 2549

ไตรมาส	UIP	USS	Pageview
มกราคม-มีนาคม	0	0	0
เมษายน-มิถุนายน	237	361	1,359
กรกฎาคม-กันยายน	598	1,058	6,344
ตุลาคม-ธันวาคม	452	1,150	3,737
Total	1,287	2,569	11,440

สถิติรายเดือน ปี 2550

เดือน	UIP	USS	Pageview
01	374	588	1,869
02	512	774	2,630
03	485	720	3,397
04	1,191	1,506	3,594
05	1,872	2,357	6,368
06	3,040	3,943	9,737
07	3,630	4,651	10,208
08	3,712	4,773	10,746
09	3,743	4,885	10,847
10	2,030	2,594	6,418
11	4,536	5,989	13,705
12	2,575	3,173	7,075

สถิติรายไตรมาส ปี 2550

ไตรมาส	UIP	USS	Pageview
มกราคม-มีนาคม	1,371	2,082	7,896
เมษายน-มิถุนายน	6,103	7,806	19,699
กรกฎาคม-กันยายน	11,085	14,309	31,801
ตุลาคม-ธันวาคม	9,141	11,756	27,198
Total	27,700	35,953	86,594

3. รายชื่อหน้าที่คนเข้ามาใช้ ในลำดับต้นๆ คือ หน้าข่าวพิพิธภัณฑ์ บทความพิพิธภัณฑ์ และรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการฯ จากสถิติดังกล่าวทำให้ทราบว่ามีนอกเหนือจากความต้องการในการดูข้อมูลของแต่ละพิพิธภัณฑ์แล้วของผู้ใช้แล้ว ซึ่งเป็นงานหลักของฐานข้อมูล สิ่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์ทั้งในเชิงวิชาการเช่น บทความพิพิธภัณฑ์ และข่าวสารข้อมูลทั่วไปอย่างข่าวพิพิธภัณฑ์ เป็นจุดสำคัญที่ทำให้ผู้ใช้เข้ามาใช้ฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ในส่วนนี้ทางโครงการฯ จึงให้ความสำคัญและมีการอัปเดตอยู่เสมอ เพื่อจะทำให้มีผู้เข้าใช้ฐานข้อมูลเพิ่มขึ้น

ส่วนพิพิธภัณฑ์ที่คนคลิกเข้ามาอ่านมากที่สุดในปี 2549 คือ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกใหญ่ คือ 105 ครั้ง รองลงมาคือพิพิธภัณฑ์วัดโหล่นหินหลวง จ.ลำปาง คือ 92 ครั้ง และพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดม่วง จ.ราชบุรี จำนวน 74 ครั้ง ส่วนในปี 2550 พิพิธภัณฑ์ที่คนคลิกเข้ามาอ่านมากที่สุดคือ พิพิธภัณฑ์ธนาคารแห่งประเทศไทย จำนวน 1,070 ครั้ง รองลงมาคือพิพิธภัณฑ์เรือพื้นบ้าน วัดยาง ณ รังสี จ.ลพบุรี จำนวน 898 ครั้ง และพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านจำทวี จ.พิษณุโลก จำนวน 856 ครั้ง

4. คีย์เวิร์ด(key word) ที่คนค้นพบเว็บของฐานข้อมูล มีความหลากหลายมาก แต่เมื่อเรียงลำดับตามความถี่จากน้อยไปหามาก ในปี 2549 คีย์เวิร์ดที่คนค้นพบเว็บของฐานข้อมูล คือคำว่า บ้านพิพิธภัณฑ จำนวน 44 ครั้ง ฐานข้อมูล จำนวน 17 ครั้ง ชาวพิพิธภัณฑจำนวน 15 ครั้ง อนุสรณ์สถานภุพยัคฆ์จำนวน 14 ครั้ง ส่วนในปี 2550 เรียงตามลำดับความถี่ คือคำว่า พิพิธภัณฑพื้นบ้านจำทวี จำนวน 252 ครั้ง พิพิธภัณฑธนาคารแห่งประเทศไทย จำนวน 216 ครั้ง ตลาดสามชุก จำนวน 213 ครั้ง ฐานข้อมูล จำนวน 189 ครั้ง

ปัจจุบันการใช้ search engine เป็นที่นิยมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตและเป็นช่องทางสำคัญที่ทำให้ผู้ใช้รู้จักและเข้าถึงเว็บไซต์ที่ต้องการ เว็บไซต์ที่ได้รับความนิยมและมีคนคลิกเข้ามาชมบ่อยจะอยู่ในลำดับต้น ๆ ของ search result จากการตรวจสอบการใช้ search engine ยอดนิยม อาทิ google search เพื่อค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ พบว่าเว็บไซต์ฐานข้อมูลพิพิธภัณฑท้องถิ่นถือว่าอยู่ในลำดับต้น ๆ ของ search result ในหมวดที่เกี่ยวกับพิพิธภัณฑ โดยถ้าผู้ใช้พิมพ์คำว่า "ฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ" หรือ "พิพิธภัณฑ" เว็บไซต์ของฐานข้อมูลพิพิธภัณฑท้องถิ่นจะขึ้นมาในลำดับต้น ๆ ของ google search

สถิติรายชื่อ search keyword 20 อันดับแรก เรียงจากมากไปน้อย ปี 2549

รายชื่อ search keyword	จำนวนครั้ง
บ้านพิพิธภัณฑ	44
ฐานข้อมูล	17
ชาวพิพิธภัณฑ	15
อนุสรณ์สถานภุพยัคฆ์	14
ภูมิภาคในประเทศไทย	12
แม่ปิ่นดินพอทำสวน	12
พิพิธภัณฑของจิ๋ว	12
ชื่อพิพิธภัณฑ	11
พิพิธภัณฑกรุงเทพฯ	11
พิพิธภัณฑตำรวจ	10
พิพิธภัณฑของจิ๋วสำญจ	8
ของเล่นจากกะลา	8
บ้านนารีพัฒนา	7
ภุพยัคฆ์	7
ลุงโฮ	7
เถรอดเพล	7
การจัดการพิพิธภัณฑ	6
พิพิธภัณฑวัดท่าพุด	6
สถาบันสมิธโซเนียน	5
พิพิธภัณฑ	5

โครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑท้องถิ่น ระยะที่ 2: จัดทำฐานข้อมูลพิพิธภัณฑท้องถิ่น
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

สถิติรายชื่อ search keyword 20 อันดับแรก เรียงจากมากไปน้อย ปี 2550

รายชื่อ search keyword	จำนวนครั้ง
พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านจันทรี	252
พิพิธภัณฑ์ธนาคารแห่งประเทศไทย	216
ตลาดสามชุก	213
ฐานข้อมูล	189
บ้านโป่งมะนาว	188
พิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้ง	176
พิพิธภัณฑ์ของจิ๋ว	172
วัดพะโคะ	148
พิพิธภัณฑ์มด	135
ภพยัคฆ์	131
พระราชนิเวศน์มฤคทายวัน	130
พิพิธภัณฑ์เมืองอุดรธานี	121
หนังใหญ่	121
ของใช้พื้นบ้าน	119
บ้านพิพิธภัณฑ์	109
วัดกระทุ่มเสือปลา	102
พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเขตบางรัก	98
จ้าง แชนด์	92
พิพิธภัณฑ์ของเล่น	91
วัดปรมย์ยิกาวาส	87

5. ผู้ที่เข้ามาใช้ฐานข้อมูล มากกว่าร้อยละ 95 อยู่ในประเทศไทย มีผู้ใช้ที่อยู่ต่างประเทศบ้างเพียงเล็กน้อย อาทิ สหราชอาณาจักร ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา ฮองกง สิงคโปร์ ออสเตรเลีย สวีเดน จีน ทั้งนี้อาจเนื่องจากฐานข้อมูลยังเป็นภาษาไทยทั้งหมด

สถิติดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ ทำให้ทราบว่าคุณสมบัติของผู้ใช้เป็นอย่างไร ซึ่งโครงการฯ พยายามปรับตัวให้ตรงกับต้องการของผู้ใช้ให้มากที่สุด อย่างไรก็ตามมีเสียงสะท้อนมาจากผู้ใช้งานข้อมูลโดยตรงเช่นกัน ทั้งผ่านการส่งอีเมลล์ หรือโทรศัพท์เข้ามาแจ้ง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการอัปเดตข้อมูล เช่น การเปลี่ยนแปลงเวลาการเปิดปิด การเพิ่มเติมรายชื่อพิพิธภัณฑ์ การแก้ไขข้อมูลรายละเอียดประวัติความเป็นมา

นอกจากนี้ยังมีการติดต่อขอความช่วยเหลือหรือขอคำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดทำพินิจภัณฑ์ และขอข้อมูลเกี่ยวกับพินิจภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อนำไปจัดทำรายงาน งานวิจัย หนังสือ ซึ่งส่วนใหญ่ทราบข้อมูลและรู้จักโครงการวิจัยและพัฒนาพินิจภัณฑ์ท้องถิ่นผ่านเว็บไซต์ฐานข้อมูลพินิจภัณฑ์ท้องถิ่น อาจกล่าวได้ว่าฐานข้อมูลพินิจภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นช่องทางหนึ่งที่ทำให้สังคมรู้จักพินิจภัณฑ์ท้องถิ่นมากขึ้น และเป็นเวทีให้ชาวพินิจภัณฑ์ได้ส่งข่าวสารข้อมูลเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ อันจะทำให้สังคมรู้จักพินิจภัณฑ์ท้องถิ่นในแง่มุมต่างๆ มากขึ้น

สถิติการใช้ฐานข้อมูลพินิจภัณฑ์ท้องถิ่น

ปี 2549 – 2550 หรือ 2006 – 2007

รวมรวมสถิติทั้ง ปี 2006 ในแง่มุมต่างๆ ของเว็บ www4.sac.or.th/museumdatabase/

สถิติรายไตรมาส

ไตรมาส	UIP	USS	Pageview
มกราคม-มีนาคม	0	0	0
เมษายน-มิถุนายน	237	361	1,359
กรกฎาคม-กันยายน	598	1,058	6,344
ตุลาคม-ธันวาคม	452	1,150	3,737
Total	1,287	2,569	11,440

สถิติรายเดือน

เดือน	UIP	USS	Pageview
01	0	0	0
02	0	0	0
03	0	0	0
04	0	0	0
05	0	0	0
06	237	361	1,359
07	177	289	1,822
08	174	287	1,578
09	247	482	2,944
10	138	453	1,199
11	235	579	2,085
12	79	118	453

หมายเหตุ ข้อมูล สถิติรายเดือน ท่านสามารถกด ตรง UIP , USS , Pageview เพื่อ ทำการ Sort จากน้อย ไปมาก หรือ จากมากไปน้อย ได้ ทำให้ติดตามสถิติรายเดือน ได้ว่า เดือนใด มีความนิยม มากหรือ น้อย อย่างไม่

รวมรวมสถิติทั้ง ปี 2006

สถิติของวัน ที่มีจำนวน UIP มากที่สุด 10 วันแรก

วันที่	UIP
2006-06-07	29
2006-06-11	22
2006-06-06	19
2006-06-10	18
2006-09-13	17
2006-11-14	17
2006-06-08	17
2006-09-11	15
2006-11-24	14
2006-09-25	14

สถิติของวัน ที่มีจำนวน USS มากที่สุด 10 วันแรก

วันที่	USS
2006-11-16	255
2006-10-26	200
2006-09-15	63
2006-06-07	35
2006-09-18	32
2006-06-06	28
2006-09-25	25
2006-09-22	25
2006-06-10	25
2006-06-20	25

สถิติของวัน ที่มีจำนวน Pageview มากที่สุด 10 วันแรก

วันที่	Pageviews
2006-11-16	1,130
2006-07-20	652
2006-09-15	461
2006-09-26	356
2006-10-26	288
2006-09-27	268
2006-09-18	246
2006-09-12	214
2006-08-09	197
2006-08-02	181

หมายเหตุ ข้อมูลในตารางนี้ ทำให้ทราบได้ว่า วันที่ใด มีสถิติการเยี่ยมชมที่สูง ซึ่งลองนึกดูแล้ว เป็นวันที่ท่านทำอะไร หรือมีเหตุการณ์ใด สถิติจะสะท้อนออกมาให้เห็น

รวมรวมสถิติทั้ง ปี 2006

สถิติของวัน ที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลง ของ UIP เพิ่มขึ้น มากที่สุด 10 วันแรก

วันที่	อัตราการเพิ่ม UIP
2006-06-07	10
2006-11-06	10
2006-06-20	9
2006-11-12	9
2006-11-02	9
2006-06-10	9
2006-08-28	8
2006-08-10	8
2006-07-25	7
2006-06-26	7

สถิติของวัน ที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลง ของ UIP ลดลง มากที่สุด 10 วันแรก

วันที่	อัตราการลด UIP
2006-06-12	-19
2006-06-08	-12
2006-09-20	-11
2006-11-17	-10
2006-11-05	-8
2006-08-11	-8
2006-11-25	-8
2006-11-11	-8
2006-06-09	-8
2006-09-17	-7

สถิติโดยสรุป

ข้อมูล	ค่าที่ได้
UIP โดยเฉลี่ย	7.49
USS โดยเฉลี่ย	12.91
Pageview โดยเฉลี่ย	57.49
Pageview/UIP	7.68

หมายเหตุ ข้อมูลในตารางนี้ ทำให้ทราบได้ว่า วันที่ใดที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงของ คนที่เข้ามาเยี่ยมชมเว็บไซต์ เพิ่มขึ้น สูง หรือ ลดลงมาก ได้อย่างชัดเจน และท่านเองเดียวกัน เมื่อ ลองนึกดูแล้ว เป็นวันที่ท่านทำอะไร หรือมีเหตุการณ์ใด สถิติจะสะท้อนออกมาให้เห็นเช่นกัน

รวมรวมสถิติทั้ง ปี 2006 (เริ่มจากวันสับเปลี่ยน)

สถิติรายชื่อนำ 50 อันดับแรก ที่มีคนเข้ามาชมเรียงจากมากไปน้อย

รายชื่อนำ	จำนวนการกด
index	1,210
news	731
article	517
board	157
about	134
01-116	105
34-012	92
newsletter	86
17-006	74

สถิติรายชื่อ search keyword 50 อันดับแรก เรียงจากมากไปน้อย

รายชื่อ search keyword	จำนวนครั้ง
บ้านพิพิธภัณฑ์	44
ฐานข้อมูล	17
ข่าวพิพิธภัณฑ์	15
อนุสรณ์สถานภพยัคฆ์	14
ภูมิภาคในประเทศไทย	12
แม่ปิ่นดินพ่อทำสวน	12
พิพิธภัณฑ์ของโจว	12
พิพิธภัณฑ์	11

14-017	74	พิพิธภัณฑ์กรุงเทพ	11
29-019	72	พิพิธภัณฑ์ตำรวจ	10
76-008	70	พิพิธภัณฑ์ของจิ๋วสุนทร	8
55-001	68	ของเล่นจากกะลา	8
30-008	67	บ้านน้ำพัฒนา	7
42-002	62	ภูผยัคฆ์	7
61-003	49	ลุงโฮ	7
30-011	44	เกรอดเพล	7
30-017	44	การจัดการพิพิธภัณฑ์	6
01-089	42	พิพิธภัณฑ์วัดท่าพูด	6
01-020	37	สถาบันสมิธโซเนียน	5
28-010	35	พิพิธภัณฑ์	5
01-049	31	พิพิธภัณฑ์เด็กกรุงเทพมหานคร	5
01-135	31	บุคคลสำคัญ จ.นครปฐม	5
05-004	31	ชุมชนข่อยหัวหงลิ	5
20-004	31	ฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในประเทศไทย	5
01-074	30	ดัลปิตร์	5
contact	29	พิพิธภัณฑ์บ้านขุนจำนงเงินารักษ์	4
29-028	29	โฮจิมินห์ จ.อุดรธานี	4
01-139	27	พิพิธภัณฑ์บ้านคูริยวงคศิลป์	3
01-142	25	พิพิธภัณฑ์เภสัชกรรมไทย	3
28-016	24	วัดปงสนุกเหนือ	3
05-001	24	แม่ปิ่นดิน พ่อท่าสวน เชียงใหม่	3
28-013	23	การอนุรักษ์วัดฤ	3
01-132	23	บ้านลุงโฮ	3
29-041	22	วิถีชีวิตท้องถิ่น	3
01-076	22	บ้านโป่งมะนาว	3
28-009	22	พิพิธภัณฑ์เด็กเกียกกาย	3
29-012	21	ล้อเกวียน	3
72-002	21	วัดปงสนุก	3
04-004	21	มูลนิธิเพื่อพิพิธภัณฑ์ไทย	3
01-106	21	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในประเทศไทย	3
68-002	21	พิพิธภัณฑ์ธงสยาม	3
18-002	21	การแสดงพื้นบ้านจังหวัดเพชรบุรี	3
13-007	20	เชื้ เรดเชื้ เรดเชื้ เร เรจาเร"เร"เนื้ เนอีเร"เนื้ เรื้ เร	3
23-005	20	เรื้ เรชเรชเรื้ เนอีเร—เรื้ เรกเรชเรดเรื้ เรื้ เรช	3
14-019	20	เรกเรชเรจาเรจเรื้ เรชเรชเรชเรื้ เรงเรจาเรื้ เรื้ เรด	2
04-005	20	เร"เนอีเร—เรณูเรก	2
01-111	20	พิพิธภัณฑ์ภูเก็ตไทยหัว	2
77-001	20	guggenheim	2
01-182	19	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สดล	2
		เครื่องมือการทำนา	2
		พิพิธภัณฑ์ นิวยอร์ค	2
		การออกแบบนิทรรศการ	2

หมายเหตุ ข้อมูลในตารางนี้ ทำให้ทราบได้ว่า หน้าใดที่มีคนเข้ามาชมมากที่สุดเรียงจากมากไปน้อย และ ในส่วนของ search keyword ที่นิยมคืออะไร ประจำปี 2006

รวบรวมสถิติทั้ง ปี 2007 ในแง่มุมต่างๆ ของเว็บ www4.sac.or.th/museumdatabase/

สถิติรายไตรมาส

ไตรมาส	UIP	USS	Pageview
มกราคม-มีนาคม	1,371	2,082	7,896
เมษายน-มิถุนายน	6,103	7,806	19,699
กรกฎาคม-กันยายน	11,085	14,309	31,801
ตุลาคม-ธันวาคม	9,141	11,756	27,198
Total	27,700	35,953	86,594

สถิติรายเดือน

เดือน	UIP	USS	Pageview
01	374	588	1,869
02	512	774	2,630
03	485	720	3,397
04	1,191	1,506	3,594
05	1,872	2,357	6,368
06	3,040	3,943	9,737
07	3,630	4,651	10,208
08	3,712	4,773	10,746
09	3,743	4,885	10,847
10	2,030	2,594	6,418
11	4,536	5,989	13,705
12	2,575	3,173	7,075

หมายเหตุ ข้อมูล สถิติรายเดือน ท่านสามารถกด ตรง UIP , USS , Pageview เพื่อ ทำการ Sort จากน้อย ไปมาก หรือ จากมากไปน้อย ได้ ทำให้ติดตามสถิติรายเดือน ได้ว่า เดือนใด มีความนิยม มากหรือ น้อย อย่างไร

รวบรวมสถิติทั้ง ปี 2007

สถิติของวัน ที่มีจำนวน UIP มากที่สุด 10 วันแรก

วันที่	UIP
2007-11-20	260
2007-11-27	259
2007-11-19	248
2007-11-21	247
2007-11-26	239
2007-11-28	238
2007-12-06	225
2007-12-07	220
2007-09-12	211
2007-09-04	199

สถิติของวัน ที่มีจำนวน USS มากที่สุด 10 วันแรก

วันที่	USS
2007-11-27	327
2007-11-21	296
2007-11-28	296
2007-11-19	296
2007-11-20	296
2007-11-26	295
2007-12-06	259
2007-12-07	256
2007-11-29	245
2007-09-12	243

สถิติของวัน ที่มีจำนวน Pageview มากที่สุด 10 วันแรก

วันที่	Pageviews
2007-11-27	910
2007-11-26	887
2007-11-28	866
2007-06-27	823
2007-11-29	755
2007-03-01	707
2007-11-21	704
2007-11-19	628
2007-11-20	612
2007-05-29	598

หมายเหตุ ข้อมูลในตารางนี้ ทำให้ทราบได้ว่า วันที่ มีสถิติการเยี่ยมชมที่สูง ซึ่งลองนึกดูแล้ว เป็นวันที่ท่านทำอะไร หรือมีเหตุการณ์ใด สถิติจะสะท้อนออกมาให้เห็น

รวบรวมสถิติทั้ง ปี 2007

สถิติของวัน ที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลง ของ UIP เพิ่มขึ้น มากที่สุด 10 วันแรก

วันที่	อัตราการเพิ่ม UIP
2007-06-25	175
2007-06-05	91
2007-11-06	83
2007-11-25	75
2007-08-27	69
2007-08-20	68
2007-12-02	62
2007-09-03	61
2007-10-22	60
2007-11-19	60

สถิติของวัน ที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลง ของ UIP ลดลง มากที่สุด 10 วันแรก

วันที่	อัตราการลด UIP
2007-11-07	-89
2007-06-07	-82
2007-08-09	-80
2007-06-24	-77
2007-11-22	-77
2007-12-08	-76
2007-08-31	-69
2007-10-23	-58
2007-10-19	-52
2007-07-06	-51

สถิติโดยสรุป

ข้อมูล	ค่าที่ได้
UIP โดยเฉลี่ย	85.50
USS โดยเฉลี่ย	99.04
Pageview โดยเฉลี่ย	238.55
Pageview/UIP	2.79

หมายเหตุ ข้อมูลในตารางนี้ ทำให้ทราบได้ว่า วันที่ที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงของ คนที่เข้ามาเยี่ยมชมเว็บไซต์ เพิ่มขึ้น สูง หรือ ลดลงมาก ได้อย่างชัดเจน และท่านเองเดียวกัน เมื่อ ลองนึกดูแล้ว เป็นวันที่ท่านทำอะไร หรือมีเหตุการณ์ใด สถิติจะสะท้อนออกมาให้เห็นเช่นกัน

รวบรวมสถิติทั้ง ปี 2007 (เริ่มจากวันสัปดาห์)

สถิติรายชื่อบทนำ 50 อันดับแรก ที่มีคนเข้าชมเรียงจากมากไปน้อย

รายชื่อบทนำ	จำนวนการกด
news	5,745
index -	5,307
article	4,374
about	1,356
01-007	1,070
07-003	898
23-005	856
board	740
newsletter	722

สถิติรายชื่อ search keyword 50 อันดับแรก เรียงจากมากไปน้อย

รายชื่อ search keyword	จำนวนครั้ง
พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านจันทบุรี	252
พิพิธภัณฑ์ธนาคารแห่งประเทศไทย	216
ตลาดสามชุก	213
ฐานข้อมูล	189
บ้านโป่งมะนาว	188
พิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้ง	176
พิพิธภัณฑ์ของจิ๋ว	172
วัดพะโคะ	148
พิพิธภัณฑ์มด	135

14-002	627	อุทัยธานี	131
20-004	531	พระราชนิเวศน์มฤคทายวัน	130
77-001	478	พิพิธภัณฑ์เมืองอุดรธานี	121
contact	473	หนังสือ	121
05-012	466	ของใช้พื้นบ้าน	119
53-004	462	บ้านพิพิธภัณฑ์	109
01-072	454	วัดกระทุงเสือปลา	102
01-089	450	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเขตบางรัก	98
13-005	436	จ้าง แซ่ตั้ง	92
01-129	425	พิพิธภัณฑ์ของเล่น	91
68-005	425	วัดปรมัยยิกาวาส	87
01-141	399	อุปกรณ์การเย็บผ้า	83
28-011	395	วัดกำแพงแสน	81
62-002	389	พิพิธภัณฑ์สิรินธร	76
01-088	387	พิพิธภัณฑ์	75
01-091	377	โรงเรียนสวนศรีวิทยา	73
01-116	376	ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา รังสิต	70
63-006	364	ตลาดเก่าห้อง	67
07-011	359	พิพิธภัณฑ์ทหารเรือ	61
34-012	347	วัดพระธาตุเรืองรอง	61
30-017	342	ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา รังสิต	59
01-021	334	พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำภูเก็ต	58
01-014	296	พิพิธภัณฑ์ตำรวจ	58
03-009	282	ศิลปวัฒนธรรมล้านนา	56
16-005	282	ประวัติความเป็นมาของธนาคารแห่งประเทศไทย	53
17-006	282	จักรเย็บผ้า	50
35-007	280	ธนาคารแห่งประเทศไทย	49
29-028	272	พิพิธภัณฑ์คติชนวิทยา	48
undefined	263	โบราณวัตถุสมัยอยุธยา	47
34-018	255	ถ่านหินลิกไนต์	47
31-001	246	ดาบน้ำพิ	43
01-056	246	โปงลางนา	43
27-004	240	เวียงท่ากาน	40
76-008	231	สงครามโลกครั้งที่ 2	40
01-079	230	ภูมิปัญญาท้องถิ่นภาคเหนือ	40
28-009	229	พิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้งไทย	40
30-008	217	วังวรดิศ	39
13-013	215	ตุ๊กตาชาววัง	39
05-001	215	สถาปัตยกรรมอีสาน	39
28-005	215	วัดพระธาตุลำปางหลวง	38
48-001	215	พิพิธภัณฑ์เรือจิว	38

หมายเหตุ ข้อมูลในตารางนี้ ทำให้ทราบได้ว่า หน้าใดที่มีคนเข้าชมมากที่สุดเรียงจากมากไปน้อย และ ในส่วนของ search keyword ที่นิยมคืออะไร ประจำปี 2007

ภาคผนวก ก.

รายชื่อพิพิธภัณฑ์ในฐานข้อมูล

โครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

เลขที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภท การบริหาร จัดการ	ประเภทการ จัดแสดง	สำรวจ
1	พิพิธภัณฑ์กรมที่ดิน	ถ.พระพิพิธ แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200	กรุงเทพฯ	หน่วยงาน ราชการ	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
2	พิพิธภัณฑ์การศึกษาไทย โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย	โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย 88 ถ. ตรีเพชร เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200	กรุงเทพฯ	สถานศึกษา	อื่นๆ	
3	พิพิธภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา	มูลนิธิเสวตรโสภา เลขที่ 5 ถ.พระ อาทิตย์ เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200	กรุงเทพฯ	เอกชน	เครื่องปั้นดินเผา	
4	พิพิธภัณฑ์รัชกาลที่ 6	กรมรักษาดินแดน เลขที่ 2 ถ.เจริญ กรุง เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200	กรุงเทพฯ	หน่วยงาน ราชการ	บุคคลสำคัญ	
5	พิพิธภัณฑ์วัดพระศรีรัตน ศาสดาราม	พระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200	กรุงเทพฯ	วัด	วัด	
6	ศาลาเครื่องราชอิสริยยศ เครื่องราชอิสริยาภรณ์ และ เหรียญกษาปณ์ไทย	พระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200	กรุงเทพฯ	หน่วยงาน ราชการ	อื่นๆ	
7	พิพิธภัณฑ์ธนาคารแห่ง ประเทศไทย	เลขที่ 273 ถ.สามเสน แขวงวัดสาม พระยา เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200	กรุงเทพฯ	หน่วยงาน ราชการ	งานอนุรักษ์ สถาปัตยกรรม, บ้าน ประวัติศาสตร์, การเงินการ ธนาคาร/ เงินตรา	
8	พิพิธภัณฑ์กองทัพบกเฉลิม พระเกียรติ	เลขที่ 113 กองบัญชาการกองทัพบก ถ.ราชดำเนินนอก แขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200	กรุงเทพฯ	หน่วยงาน ราชการ	การทหาร/ สงคราม	
9	หอศิลป์สมเด็จพระนางเจ้า สิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ	101 ถ.ราชดำเนินกลาง แขวงบวร นิเวศ เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200	กรุงเทพฯ	เอกชน	ศิลปะ/การ แสดง	
10	พิพิธภัณฑ์วังเทเวศร์	ภายในธนาคารแห่งประเทศไทย เลขที่ 273 ถ.สามเสน แขวงวัดสาม พระยา เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200	กรุงเทพฯ	หน่วยงาน ราชการ	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี,งาน อนุรักษ์ สถาปัตยกรรม	
11	พิพิธภัณฑ์ราชทัณฑ์	436 ถ.มหาไชย เรือนจำพิเศษ กรุงเทพฯ(เดิม) แขวงสำราญราษฎร์ เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200	กรุงเทพฯ	หน่วยงาน ราชการ	กฎหมายและ ราชทัณฑ์	
12	พิพิธภัณฑ์เฉลิมพระเกียรติ ทรงรอบ ร.9	วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม เขต พระนคร กรุงเทพฯ 10200	กรุงเทพฯ	วัด	วัด	
13	หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร	มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ กรุงเทพฯ 10200	กรุงเทพฯ	สถานศึกษา	ศิลปะ/การ แสดง	
14	พระราชวังเดิม (พระราชวัง กรุงธนบุรี)	กองบัญชาการกองทัพเรือ พระราชวัง เดิม ถ.อรุณอมรินทร์ เขตบางกอก ใหญ่ กรุงเทพฯ 10600	กรุงเทพฯ	หน่วยงาน ราชการ	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี, บ้าน ประวัติศาสตร์	

เลข ที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภท การ บริหาร จัดการ	ประเภทการ จัดแสดง	สำรวจ
15	พิพิธภัณฑ์บ้านคุณหลวง ฤทธิณรงค์รอน	แขวงวังท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพฯ 10600	กรุงเทพฯ	เอกชน		
16	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร เขต บางกอกใหญ่	ร.ร.ฤทธิณรงค์รอน ถ.อิสรภาพ แขวง วังท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพฯ 10600	กรุงเทพฯ	องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
17	พิพิธภัณฑ์เพลงลูกทุ่ง	577/78 หมู่บ้านอิมอัมพร ซ. พาณิชย์การธนบุรี ถ.เจริญสนิทวงศ์13 แขวงวัดท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพฯ 10600	กรุงเทพฯ	เอกชน	ศิลปะ/การ แสดง	
18	อุทยานเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระศรีนครินทราบรม ราชชนนี	ซ.สมเด็จพระเจ้าพระยา 3 เขตคลองสาน กรุงเทพฯ 10600 -	กรุงเทพฯ	เอกชน	บุคคลสำคัญ, บ้าน ประวัติศาสตร์	
19	พิพิธภัณฑ์สถาบันจิตเวช ศาสตร์สมเด็จพระเจ้าพระยา	เลขที่ 112 ถ.สมเด็จพระเจ้าพระยา แขวงคลองสาน กรุงเทพฯ 10600	กรุงเทพฯ	หน่วยงาน ราชการ	การแพทย์และ สาธารณสุข	
20	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร เขตคลอง สาน	อาคารหอสมุดวัดอนงค์คาราม ชั้น2 ถ. สมเด็จพระเจ้าพระยา เขตคลองสาน กรุงเทพฯ 10600	กรุงเทพฯ	องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
21	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร เขต บางกอกน้อย	ร.ร.สุวรรณารามวิทยาคม ซ.เจริญ สนิทวงศ์ 32 เขตบางกอกน้อย กทม กรุงเทพฯ 10700	กรุงเทพฯ	องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	*
22	พิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์ คลองตอน	ชั้น 3 ตึกกายวิภาคศาสตร์ โรงพยาบาลศิริราช ถ.พรมานน แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10700	กรุงเทพฯ	สถานศึกษา	การแพทย์และ สาธารณสุข	*
23	พิพิธภัณฑ์นิเวศศาสตร์ สงกรานต์ นิยมเสน	ชั้น 2 ตึกออดุลยเดชวิกรม โรงพยาบาลศิริราช ถ.พรมานน แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10701	กรุงเทพฯ	สถานศึกษา	การแพทย์และ สาธารณสุข	
24	พิพิธภัณฑ์และห้องปฏิบัติการ เรื่องราวก่อนประวัติศาสตร์ สด แสงวิเชียร	ชั้น 1 ตึกกายวิภาคศาสตร์ โรงพยาบาลศิริราช ถ.พรมานน แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10702	กรุงเทพฯ	สถานศึกษา	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	*
25	พิพิธภัณฑ์พยาธิวิทยาเอลลิส	ชั้น 2 อาคารออดุลยเดชวิกรม โรงพยาบาลศิริราช ถ.พรมานน แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10702	กรุงเทพฯ	สถานศึกษา	การแพทย์และ สาธารณสุข	
26	พิพิธภัณฑ์ปรสิวิทยา	ชั้น 2 อาคารออดุลยเดชวิกรม โรงพยาบาลศิริราช ถ.พรมานน แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10702	กรุงเทพฯ	สถานศึกษา	การแพทย์และ สาธารณสุข	

เลข ที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภท การ บริหาร จัดการ	ประเภทการ จัดแสดง	สำรวจ
27	พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ การแพทย์ไทย อวย เกตุสิงห์	ชั้น 2 อาคารอวลยเดชวิกรม โรงพยาบาลศิริราช ถ.พรานนก แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10702	กรุงเทพฯ	สถานศึกษา	การแพทย์และ สาธารณสุข	
28	พิพิธภัณฑ์เด็กเกียกกาย	สวนเด็กเกียกกาย อาคารโรงงานทอ ผ้าเดิมทหาร เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300	กรุงเทพฯ	หน่วยงาน ราชการ	อื่นๆ	
29	พิพิธภัณฑ์พระที่นั่งวิมานเมฆ และพิพิธภัณฑ์ในพระราชวัง สวนดุสิต	ถ.ราชวิถี เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300	กรุงเทพฯ	หน่วยงาน ราชการ	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี,งาน อนุรักษ์ สถาปัตยกรรม	
30	พิพิธภัณฑ์อาคารที่ประทับ ประชาธิปไตยศักดิ์เดช	กองพลทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยาน ถ.ทหาร เขตดุสิต กรุงเทพฯ	กรุงเทพฯ	หน่วยงาน ราชการ	บุคคลสำคัญ	
31	พิพิธภัณฑ์ภาพมุกกว้าง กรุงเทพมหานคร	919/1 อาคารสีลมแกลเลอรีชั้น 4 ถ.สีลม บางรัก กรุงเทพฯ 10500	กรุงเทพฯ	เอกชน	ศิลปะ/การ แสดง	
32	พิพิธภัณฑ์สวนสัตว์ดุสิต	สวนสัตว์ดุสิต 71 ถนนพระราม5 แขวงจิดลดา เขตดุสิต กรุงเทพฯ	กรุงเทพฯ	หน่วยงาน ราชการ	ธรรมชาติวิทยา	
33	นิทรรศการถาวร เครื่องราชอิสริยาภรณ์ไทย และวิวัฒนาการคณะรัฐมนตรี	สถาบันพระปกเกล้า เลขที่ 2 ถ. หลานหลวง แขวงโสมนัส เขตป้อม ปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ 10100	กรุงเทพฯ	หน่วยงาน ราชการ	อื่นๆ	
34	พิพิธภัณฑ์หนังสือพิมพ์ไทย	ชั้น 2 อาคารสมาคมหนังสือพิมพ์ แห่งประเทศไทยในพระบรม ราชูปถัมภ์ เลขที่ 299 ถ.ราชสิมา เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300	กรุงเทพฯ	เอกชน	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
35	พิพิธภัณฑ์ภายในโรงเรียน เซนต์คาเบรียล	ร.ร.เซนต์คาเบรียล แขวงสามเสน เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300	กรุงเทพฯ	สถานศึกษา	ธรรมชาติวิทยา	
36	พิพิธภัณฑ์โรงเรียนมาแตร์เด อีวิทยาลัย	โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย ถนน เพลินจิต แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330	กรุงเทพฯ	สถานศึกษา	บุคคลสำคัญ	
37	ตำหนักปลายเนิน	1160 ถนนพระราม 4 แขวงคลองเตย เขตคลองเตย กรุงเทพฯ 10110	กรุงเทพฯ	เอกชน	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี,งาน อนุรักษ์ สถาปัตยกรรม	
38	พิพิธภัณฑ์กรมการขนส่ง ทหารบก	กรมการขนส่งทหารบก ถ.ประดิพัทธ์ เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300	กรุงเทพฯ	หน่วยงาน ราชการ	การทหาร/ สงคราม	
39	พิพิธภัณฑ์กรมการทหาร สื่อสาร	กรมการทหารสื่อสาร ถ.พระราม 5 สะพานแดง เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300	กรุงเทพฯ	หน่วยงาน ราชการ	การทหาร/ สงคราม	
40	พิพิธภัณฑ์ทหารการวิจัยและ พัฒนากองทัพบก	เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300	กรุงเทพฯ	หน่วยงาน ราชการ	การทหาร/ สงคราม	
41	พิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุ รัฐสภา	สำนักงานเลขาธิการสภา ผู้แทนราษฎร เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300	กรุงเทพฯ	หน่วยงาน ราชการ	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
42	พิพิธภัณฑ์ทรัพยากรธรณี	กรมทรัพยากรธรณี ถ.พระราม 6 เขต ราชเทวี กรุงเทพฯ 10400	กรุงเทพฯ	หน่วยงาน ราชการ	ธรรมชาติวิทยา	

เลขที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภทการบริหารจัดการ	ประเภทการจัดแสดง	สำรวจ
43	พิพิธภัณฑ์กรมสารวัตรทหารบก	เลขที่ 75/3 ถ.โยธี แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400	กรุงเทพฯ	หน่วยงานราชการ	การทหาร/สงคราม	
44	พิพิธภัณฑ์วังสวนผักกาด	เลขที่ 352-354 วังสวนผักกาด ถ.ศรีอยุธยา เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400	กรุงเทพฯ	เอกชน	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี	
45	บ้านตุ๊กตาทองกอกดอลล์	เลขที่ 85 ซ.รัชฎาภิเศก แขวงมักกะสัน เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400	กรุงเทพฯ	เอกชน	อื่นๆ	
46	พระราชวังพญาไท	เลขที่ 315 ถ.ราชวิถี เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400	กรุงเทพฯ	หน่วยงานราชการ	งานอนุรักษ์สถาปัตยกรรม	
47	พิพิธภัณฑ์แรงงานไทย	503/20 ถ.มักกะสัน เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400	กรุงเทพฯ	เอกชน	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี	
48	พิพิธภัณฑ์การแพทย์ทหารบก	กรมการแพทย์ทหารบก โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ถ.ราชวิถี พญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400	กรุงเทพฯ	หน่วยงานราชการ	การแพทย์และสาธารณสุข	
49	พิพิธภัณฑ์ธนาคารออมสิน	ชั้น 7 อาคาร 72 ปี ธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่ 470 ถ.พญาไท เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400	กรุงเทพฯ	หน่วยงานราชการ	การเงินการธนาคาร/เงินตรา	
50	พิพิธภัณฑ์ตราไปรษณียากร (สามเสนใน)	อาคารสำนักงานการสื่อสารไปรษณีย์นครหลวงเหนือ หลังที่ท่ากาฬไปรษณีย์สามเสนใน ถ.พหลโยธิน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400	กรุงเทพฯ	หน่วยงานราชการ	การสื่อสาร/ไปรษณีย์	
51	พิพิธภัณฑ์การกระจายเสียงและทอจดหมายเหต กรมประชาสัมพันธ์	กรมประชาสัมพันธ์ ซ.อารสมพันธ์ ถ.พระราม 6 เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400	กรุงเทพฯ	หน่วยงานราชการ	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี	*
52	พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ตึกชีววิทยา 1 ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แขวงปทุมวัน เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330	กรุงเทพฯ	สถานศึกษา	ธรรมชาติวิทยา	
53	พิพิธภัณฑ์สมุนไพรร	ชั้น 3 อาคารโอสถศาลา คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แขวงปทุมวัน เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330	กรุงเทพฯ	สถานศึกษา	ธรรมชาติวิทยา, การแพทย์และสาธารณสุข	
54	พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา	ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แขวงปทุมวัน เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330	กรุงเทพฯ	สถานศึกษา	ธรรมชาติวิทยา	
55	พิพิธภัณฑ์เทคโนโลยีทางภาพ	ภาควิชาวิทยาศาสตร์ทางภาพถ่ายและเทคโนโลยีทางการพิมพ์ คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แขวงปทุมวัน เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330	กรุงเทพฯ	สถานศึกษา	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	

เลขที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภทการบริหารจัดการ	ประเภทการจัดแสดง	สำรวจ
56	บ้านจิม ทอมป์สัน	เลขที่ 6 ซ.เกษมสันต์ 2 ถ.พระราม 1 เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330	กรุงเทพฯ	เอกชน	งานอนุรักษ์สถาปัตยกรรม, บุคคลสำคัญ	
57	พิพิธภัณฑ์อัญมณีและเครื่องประดับ	อาคารวิจัยและตรวจสอบอัญมณี ชั้น 3 คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330	กรุงเทพฯ	หน่วยงานราชการ	ธรรมชาติวิทยา	
58	พิพิธภัณฑ์สินค้าปลอมและเลียนแบบดีลลิก แอนด์กิมบีนส์	อาคารดีลลิกแอนด์กิมบีนส์ 64/1 ซอยตันสน ถ.เพลินจิต เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330	กรุงเทพฯ	เอกชน	อื่นๆ	
59	นาฏยศาลา หุ่นละครเล็ก	สวนลุมไนท์บาซาร์ เลขที่ 1875 ถ.พระราม 4 แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330	กรุงเทพฯ	เอกชน	ศิลปะ/การแสดง	
60	พิพิธภัณฑ์จักรเย็บผ้า	สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพระนครใต้ 1635 ถ.เจริญกรุง แขวงยานนาวา เขตสาทร กรุงเทพฯ 10120	กรุงเทพฯ	สถานศึกษา	ผ้า/สิ่งทอ,อื่นๆ	
61	บ้านขอยสวนพลู(บ้าน ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช)	เลขที่ 19 ซ.พระพิณจ ถ.สาทรใต้ แขวงยานนาวา เขตสาทร กรุงเทพฯ 10120	กรุงเทพฯ	เอกชน	บุคคลสำคัญ	
62	พิพิธภัณฑ์ชาวบางกอก	ซ.เจริญกรุง 43 ตรงข้ามไปรษณีย์กลาง เขตบางรัก กรุงเทพฯ 10500	กรุงเทพฯ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	บ้านประวัติศาสตร์	*
63	พิพิธภัณฑ์หินแปลก	1048-1054 ซ.เจริญกรุง 26 ถ.เจริญกรุง เขตบางรัก กรุงเทพฯ 10500	กรุงเทพฯ	เอกชน	ธรรมชาติวิทยา	
64	พิพิธภัณฑ์ไหม	ชั้น 1 อาคารเอสวีซีดี ถ.พระราม 3 เขตยานนาวา กรุงเทพฯ 10120	กรุงเทพฯ	เอกชน	ผ้า/สิ่งทอ	
65	ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาแห่งชาติ (ท้องฟ้าจำลอง)	เลขที่ 128 ถ.สุขุมวิท เขตคลองเตย กรุงเทพฯ 10110	กรุงเทพฯ	หน่วยงานราชการ	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	
66	พิพิธภัณฑ์เภสัชกรรมไทย	เลขที่ 40 ซ.สันติสุข(สุขุมวิท 38) เขตพระโขนง กรุงเทพฯ 10110	กรุงเทพฯ	หน่วยงานราชการ	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี, การแพทย์และสาธารณสุข	
67	พิพิธภัณฑ์เรือนค่าเที่ยงสยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์	สยามสมาคมฯ 131 ถ.สุขุมวิท 21 แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110	กรุงเทพฯ	เอกชน	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา,งานอนุรักษ์สถาปัตยกรรม	
68	พิพิธภัณฑ์การศึกษา	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110	กรุงเทพฯ	สถานศึกษา	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี,อื่นๆ	

เลขที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภทการบริหารจัดการ	ประเภทการจัดแสดง	สำรวจ
69	พิพิธภัณฑ์เครื่องเล่นกระบอกเสียงและหีบเสียงไทย	เลขที่ 15 ซอยลาดพร้าว 43 แขวงสามเสนนอก เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ 10320	กรุงเทพฯ	เอกชน	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี,อื่นๆ	*
70	พิพิธภัณฑ์บ้านจิตรกร กวีlingerการกลายาณพงศ์	สำนักพิมพ์คนรินทร์ 66 ซ.อิสระชัย ถ.พระราม 9 ตัดใหม่ เขตสวนหลวง กรุงเทพฯ 10250	กรุงเทพฯ	เอกชน	ศิลปะ/การแสดง/บุคคลสำคัญ	
71	พิพิธภัณฑ์พุทธศิลปะ	มูลนิธิส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปะไทย 104 พัฒนาการ 40 ถ.พัฒนาการ แขวงสวนหลวง เขตสวนหลวง กรุงเทพฯ 10250	กรุงเทพฯ	เอกชน	ศิลปะ/การแสดง,วัด	
72	พิพิธภัณฑ์กีฬาแห่งชาติ	งานพิพิธภัณฑ์กีฬา ศูนย์สารสนเทศการกีฬา ราชมั่งคั่งกีฬาสถาน การกีฬาแห่งประเทศไทย 286ถ.รามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240	กรุงเทพฯ	หน่วยงานราชการ	อื่นๆ	
73	พิพิธภัณฑ์ปราสาท	เลขที่ 9 ซ.4 A ถ.กรุงเทพกรีฑา เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240	กรุงเทพฯ	เอกชน	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี,งานอนุรักษ์สถาปัตยกรรม	
74	สำนักงานศิลปวัฒนธรรมไทย มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	ถ.รามคำแหง 24 หัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240	กรุงเทพฯ	สถานศึกษา		
75	พิพิธภัณฑ์லைเคน	ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง หัวหมาก กรุงเทพฯ 10240	กรุงเทพฯ	สถานศึกษา	ธรรมชาติวิทยา	
76	พิพิธภัณฑ์เรือจั่วและอู่เรือจั่ว	เลขที่ 2/173-177 หมู่บ้านบัวขาว ซ. 22 ถ.สุขาภิบาล 3 แขวงมีนบุรี เขตมีนบุรี กรุงเทพฯ 10150	กรุงเทพฯ	เอกชน	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
77	พิพิธภัณฑ์เด็กกรุงเทพมหานคร	เลขที่ 810 ถ.กำแพงเพชร แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900	กรุงเทพฯ	เอกชน	อื่นๆ	
78	หอเกียรติภูมิรถไฟ	ถ.กำแพงเพชร 3 แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900	กรุงเทพฯ	เอกชน	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี	
79	พิพิธภัณฑ์มด	คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900	กรุงเทพฯ	สถานศึกษา	ธรรมชาติวิทยา	
80	พิพิธภัณฑ์แมลง ภาควิชากีฏวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	อาคารวิจัยกีฏวิทยา ภาควิชากีฏวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900	กรุงเทพฯ	สถานศึกษา	ธรรมชาติวิทยา	
81	พิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์ทางสัตวแพทย์	คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900	กรุงเทพฯ	สถานศึกษา	ธรรมชาติวิทยา,การแพทย์และสาธารณสุข	

เลขที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภทการบริหารจัดการ	ประเภทการจัดแสดง	สำรวจ
82	พิพิธภัณฑ์สัตว์	ภาควิชาสัตววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900	กรุงเทพฯ	สถานศึกษา	ธรรมชาติวิทยา	
83	พิพิธภัณฑ์พยาธิวิทยา	ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900	กรุงเทพฯ	สถานศึกษา	ธรรมชาติวิทยา	
84	พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยา ประมง	คณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900	กรุงเทพฯ	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา, ธรรมชาติวิทยา	
85	สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำจืด กรุงเทพฯ	กรมประมง ถนนเกษตรกลาง เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900	กรุงเทพฯ	หน่วยงานราชการ	ธรรมชาติวิทยา	
86	พิพิธภัณฑ์สิ่งทอพื้นเมือง	ภาควิชาวิทยาการสิ่งทอ คณะอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900	กรุงเทพฯ	สถานศึกษา	ผ้า/สิ่งทอ	
87	พิพิธภัณฑ์พืชสิรินธร	กรมวิชาการเกษตร ถ.พหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900	กรุงเทพฯ	สถานศึกษา	ธรรมชาติวิทยา	
88	พิพิธภัณฑ์ธนาคารไทย	ธนาคารไทยพาณิชย์สำนักงานใหญ่ 9 ถ.รัชดาภิเษก แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900	กรุงเทพฯ	เอกชน	การเงินการธนาคาร/ เงินตรา	
89	พิพิธภัณฑ์อัยการไทย	ชั้น 11 สำนักงานอัยการสูงสุด ถ.รัชดาภิเษก เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900	กรุงเทพฯ	หน่วยงานราชการ	กฎหมายและราชทัณฑ์	
90	พิพิธภัณฑ์กรมวิทยาศาสตร์ทหารบก	เลขที่ 61 ถ.พหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900	กรุงเทพฯ	หน่วยงานราชการ	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี, วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี, การทหาร	
91	ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยศรีปทุม	มหาวิทยาลัยศรีปทุม เลขที่ 61 ถ.พหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900	กรุงเทพฯ	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา, ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
92	อุทยานผีเสื้อและแมลง กรุงเทพฯ	สวนวชิรเบญจทัศ(สวนรถไฟ) เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900	กรุงเทพฯ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ธรรมชาติวิทยา	
93	พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยา กรุงรัตนโกสินทร์	คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900	กรุงเทพฯ	สถานศึกษา	ธรรมชาติวิทยา	

โครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

เลขที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภท การบริหาร จัดการ	ประเภทการ จัดแสดง	สำรวจ
94	สำนักพิพิธภัณฑ์และ วัฒนธรรมการเกษตร	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เขต จตุจักร กรุงเทพฯ 10900	กรุงเทพฯ	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา ,ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี,ผ้า/ สิ่งทอ, ธรรมชาติวิทยา	
95	พิพิธภัณฑ์นาฬิกาโบราณ	ชั้น 3 อาคารเลอคอนคอร์ดพลาซ่า ถ. รัชดาภิเษก เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ 10310	กรุงเทพฯ	เอกชน	อื่นๆ	
96	หอไทยนิทัศน์	ชั้น 2 อาคารนิทรรศการฯ ศูนย์ วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย ถ. รัชดาภิเษก แขวงห้วยขวาง เขตห้วย ขวาง กรุงเทพฯ 10310	กรุงเทพฯ	หน่วยงาน ราชการ	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา ,ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
97	พิพิธภัณฑ์การฝึกหัดครูไทย	สำนักศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัย ราชภัฏพระนคร ถ.แจ้งวัฒนะ แขวง อนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพฯ 10220	กรุงเทพฯ	สถานศึกษา	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
98	ศูนย์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเกริก	43/1111 ถ.รามอินทรา แขวง อนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพฯ 10220	กรุงเทพฯ	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา ,ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
99	พิพิธภัณฑ์หน่วยบัญชาการ ป้องกันภัยทางอากาศ	เลขที่ 511 หมู่ 3 ถ.เดชะดุรงค์ ดอน เมือง กรุงเทพฯ 10210	กรุงเทพฯ	หน่วยงาน ราชการ	การทหาร/ สงคราม	
100	พิพิธภัณฑ์กองทัพอากาศ	กองประวัติศาสตร์และพิพิธภัณฑ์ ทหาร เขตดอนเมือง กรุงเทพฯ 10210	กรุงเทพฯ	หน่วยงาน ราชการ	การทหาร/ สงคราม	
101	บ้านพิพิธภัณฑ์	170/17 หมู่ 7 หมู่บ้านคลองโพแลนด์ ช.คลองโพ 2 ถ.ศาลาธรรมสพน์ เขตทวีวัฒนา กรุงเทพฯ 10170	กรุงเทพฯ	เอกชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
102	พิพิธภัณฑ์พระ กำนันชูชาติ	5/9 ถ.พุทธมณฑลสาย 2 แขวงทวี วัฒนา เขตทวีวัฒนา กรุงเทพฯ 10170	กรุงเทพฯ	เอกชน	วัด	
103	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร เขตทวี วัฒนา	ชั้นล่าง อาคารเฟื่องฟ้า ร.ร.ปรุณาวาส ถ.เลี้ยวคลองมหาสวัสดิ์ เขตทวี วัฒนา กรุงเทพฯ 10170	กรุงเทพฯ	องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
104	พิพิธภัณฑ์ทองคำห้างทองตั้ง โต๊ะกั้ง	ชั้น 6 ห้างทองตั้งโต๊ะกั้ง ถ.วานิช 1 แขวงจักรวรรดิ เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพฯ	กรุงเทพฯ	เอกชน	อื่นๆ	

เลข ที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภท การ บริหาร จัดการ	ประเภทการ จัดแสดง	สำรวจ
105	ศูนย์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัย ธุรกิจบัณฑิต	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต 110/1-4 ถ.ประชาชื่น แขวงทุ่งสองห้อง เขต หลักสี่ กรุงเทพฯ 10210	กรุงเทพฯ	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
106	พิพิธภัณฑ์นักศึกษาวิชาทหาร	ศูนย์การฝึกกำลังสำรอง กรมการ รักษาดินแดน ถ.วิภาวดีรังสิต ดินแดง กรุงเทพฯ 10400	กรุงเทพฯ	หน่วยงาน ราชการ	การทหาร/ สงคราม	
107	หอประวัติมหาวิทยาลัย หอการค้าไทย	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย 126/1 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงดินแดง เขตดิน แดง กรุงเทพฯ 10400	กรุงเทพฯ	สถานศึกษา	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
108	ศูนย์วัฒนธรรมอิสลามแห่ง ประเทศไทย	อิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย 146 ซอยประชาอุทิศ 71 แขวงทุ่งครุ เขตทุ่งครุ กรุงเทพฯ 10140	กรุงเทพฯ	สถานศึกษา	วัด	
109	พิพิธภัณฑ์บ้านสมเด็จพระ เจ้าพระยา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ เจ้าพระยา 1061 ซ.อิสรภาพ 15 ถ. อิสรภาพ แขวงทิวพระยา เขตธนบุรี กรุงเทพฯ 10600	กรุงเทพฯ	สถานศึกษา	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
110	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร เขตธนบุรี	ชั้น 3 โรงเรียนส่งเสริมพุทธศาสนา วันอาทิตย์ วัดประยูรวงศาวาส ถ. ประชาธิปไตย เขตธนบุรี กรุงเทพฯ 10600	กรุงเทพฯ	องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
111	พิพิธภัณฑ์ทหารสรรพาวุธ กรมสรรพาวุธทหารบก	กองวิทยาการ กรมสรรพาวุธทหารบก สะพานแดง เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300	กรุงเทพฯ	หน่วยงาน ราชการ	การทหาร/ สงคราม	
112	พิพิธภัณฑ์ธนาคารกสิกรไทย	ชั้น 3 อาคารสำนักงานใหญ่ธนาคาร กสิกรไทย.เลขที่ 1 ถ.ราษฎร์บูรณะ เขตราษฎร์บูรณะ กรุงเทพฯ 10140	กรุงเทพฯ	เอกชน	การเงินการ ธนาคาร/ เงินตรา	
113	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร เขตราษฎร์ บูรณะ	ร.ร.วัดประเสริฐสุทธาวาส ถ.ราษฎร์ บูรณะ เขตราษฎร์บูรณะ กรุงเทพฯ 10140	กรุงเทพฯ	องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
114	พิพิธภัณฑ์เจ้าพระยาบดินทร์ เดชา(สิงห์ สิงหเสนี)	โรงเรียนบดินเดชา(สิงห์ สิงหเสนี) เลขที่ 40 ถ.รามคำแหง 43/1 แขวง วังทองหลาง เขตวังทองหลาง กรุงเทพฯ 10310	กรุงเทพฯ	สถานศึกษา	บุคคลสำคัญ	
115	ศูนย์ประติมากรรมกรุงเทพฯ	1471 หมู่บ้านทาวน์อินทาวน์ ซ. 3/2 ซ.ลาดพร้าว 94 แขวงวังทองหลาง เขตวังทองหลาง กรุงเทพฯ 10310	กรุงเทพฯ	เอกชน	ศิลปะ/การ แสดง	
116	พิพิธภัณฑ์วังวรดิศ	เลขที่ 204 ถ.หลานหลวง แขวง นางเลิ้ง เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ 10100	กรุงเทพฯ	เอกชน	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี, บุคคลสำคัญ	

เลข ที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภท การ บริหาร จัดการ	ประเภทการ จัดแสดง	สำรวจ
117	พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว	เลขที่ 2 ถ.หลานหลวง แขวงโสมนัส เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ 10100	กรุงเทพฯ	หน่วยงาน ราชการ	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี, บุคคลสำคัญ	
118	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร เขตสัม พันธวงศ์	วัดไตรมิตรวิทยารามวรวิหาร ถ.เจริญ กรุง แขวงตลาดน้อย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพฯ 10100	กรุงเทพฯ	องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
119	พิพิธภัณฑ์เสรีไทยอนุสรณ์	สวนบึงกุ่ม ถ.สุขาภิบาล 2 เขตบึงกุ่ม กรุงเทพฯ 10240	กรุงเทพฯ	องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น	การทหาร/ สงคราม	
120	ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร	ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร 20 ถ.บรม ราชชนนี คลิ่งชัน กรุงเทพฯ 10170	กรุงเทพฯ	หน่วยงาน ราชการ	ชาติพันธุ์วิทยา, ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี, บุคคลสำคัญ เครื่องปั้นดินเผา	
121	บ้านจักรยาน	ถ.สวนผัก ซ. 4 แขวงคลองจั่น เขต คลองจั่น กรุงเทพฯ 10170	กรุงเทพฯ	เอกชน	อื่นๆ	
122	พิพิธภัณฑ์สุนทร พพิภักดิ์ท้องถิ่น	82/40 ถ.สุขาภิบาล 1 ซ.บุญมี แขวง บางแค เขตบางแค กรุงเทพฯ 10160	กรุงเทพฯ	เอกชน	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
123	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร เขตบางขุน เทียน (โรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์)	54/2 หมู่ 10 อาคารโรงเรียนคลอง พิทยาลงกรณ์ แขวงท่าข้าม เขตบาง ขุนเทียน กรุงเทพฯ 10150	กรุงเทพฯ	องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	*
124	ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมมอญ บาง กระดี่	หมู่ 9 ถ.พระราม 2 แขวงแสมดำ เขต บางขุนเทียน กรุงเทพฯ 10150	กรุงเทพฯ	เอกชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา, ชาติ พันธุ์วิทยา	
125	พิพิธภัณฑ์แสดงว่าวไทย	ร.ร.ทวีธาภิเศก 2 เลขที่ 91/128 หมู่ 8 ถ.บางขุนเทียน-ชายทะเล แขวง ท่าข้าม เขตบางขุนเทียน กรุงเทพฯ 10150	กรุงเทพฯ	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
126	พิพิธภัณฑ์เพื่อการศึกษา วัด หนังราชวรวิหาร	200 ซอยวุฒากาศ 42 ถ.วุฒากาศ แขวงบางค้อ เขตจอมทอง กรุงเทพฯ 10150	กรุงเทพฯ	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา, วัด	
127	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร เขต จอมทอง	วัดยายร่ม ถ.พระราม 2 เขตจอมทอง กรุงเทพฯ 10150	กรุงเทพฯ	องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
128	ศูนย์วัฒนธรรมมหาวิทยาลัย เอเซียอาคเนย์	19/1 ถ.เพชรเกษม แขวงหนองค้าง พลู เขตหนองแขม กรุงเทพฯ 10160	กรุงเทพฯ	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	

เลข ที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภท การ บริหาร จัดการ	ประเภทการ จัดแสดง	สำรวจ
129	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร เขตหนอง แขม	วัดศรีนวลธรรมวิมล ช.เพชรเกษม 81 เขตหนองแขม กรุงเทพฯ 10160	กรุงเทพฯ	องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
130	อาคารพิพิธภัณฑ์ ภปร. วัด บวรนิเวศวิหาร	วัดบวรนิเวศวิหาร ถ.พระสุเมรุ เขต พระนคร กรุงเทพฯ 10200	กรุงเทพฯ	วัด	วัด	
131	พิพิธภัณฑ์ตำรวจ	วังปารุสกวัน กองบัญชาการตำรวจ นครบาล ถ.ราชดำเนินนอก แขวง ดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300	กรุงเทพฯ	หน่วยงาน ราชการ	กฎหมายและ ราชทัณฑ์	
132	พิพิธภัณฑ์ศาลไทย	ชั้น 5 อาคารสถาบันพัฒนา ข้าราชการฝ่ายตุลาการ สำนักงาน ศาลยุติธรรม ถ.รัชดาภิเษก เขต จตุจักร กรุงเทพฯ 10900	กรุงเทพฯ	หน่วยงาน ราชการ	กฎหมายและ ราชทัณฑ์	
133	พิพิธภัณฑ์ศรีนารัตน์	สวนลุมไนท์บาซาร์ แขวงลุมพินี เขต ปทุมวัน กรุงเทพฯ	กรุงเทพฯ	เอกชน	ธรรมชาติวิทยา	
134	พิพิธภัณฑ์ปิ่นใหญ่โบราณ	กระทรวงกลาโหม ถ.สนามไชย แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200	กรุงเทพฯ	หน่วยงาน ราชการ	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี ,การทหาร	
135	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร เขตพญาไท	ภายในกรมประชาสัมพันธ์ ช.อารีย์ สัมพันธ์ ถ.พระราม6 แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400	กรุงเทพฯ	องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	*
136	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร เขตวัง ทองหลาง	ภายในร.บดินทร์เดชา(สิงห์ สิง หเสนี)ถนนรามคำแหง 43/1 แขวงวัง ทองหลาง เขตวังทองหลาง กทม 10230	กรุงเทพฯ	องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
137	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร เขตสวน หลวง	วัดใต้ ซอยอ่อนนุช 3 แขวงสวนหลวง เขตสวนหลวง กรุงเทพฯ 10250	กรุงเทพฯ	องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
138	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร เขตดุสิต	อาคารไม้หน้าพิพิธภัณฑ์เด็กสวน เกียกกาย ถ.ทหาร เขตดุสิต กรุงเทพฯ	กรุงเทพฯ	องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
139	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร เขต ลาดกระบัง	วัดสุทธาโภชน์ เลขที่ 132 หมู่ 7 ซอยฉลองกรุง 2 แขวงทับยาว เขต ลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520	กรุงเทพฯ	องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
140	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร เขตคันนา ยาว	วัดบุญศรีมณีกรณ์ 28/1 ซอยอินทรา 46 เขตคันนายาว กรุงเทพฯ	กรุงเทพฯ	องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
141	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร เขตพระ โขนง	วัดธรรมมงคล 132 ซอยปณวิถี 20 สุขุมวิท 101 บางจาก เขตพระโขนง กรุงเทพฯ	กรุงเทพฯ	องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	

เลขที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภทการบริหารจัดการ	ประเภทการจัดแสดง	สำรวจ
142	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร เขตดินแดง	โรงเรียนวิชาการ เลขที่ 3981 ถ.มิตรไมตรี 2 เขตดินแดง กรุงเทพฯ	กรุงเทพฯ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
143	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร เขตบางซื่อ	โรงเรียนปรียัติธรรมวัดสร้อยทอง 1319 ถ.ประชาราษฎร์สาย 1 เขตบางซื่อ กรุงเทพฯ	กรุงเทพฯ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
144	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร เขตวัฒนา	โรงเรียนวัดเกษ 33/4 เอกมัย 23 แขวงคลองตัน เขตวัฒนา กรุงเทพฯ	กรุงเทพฯ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
145	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร เขตบางเขน	อาคาร 18 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ถ.แจ้งวัฒนะ แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพฯ	กรุงเทพฯ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
146	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร เขตบางรัก	233 ซ.เจริญกรุง 43 ตรงข้ามไปรษณีย์กลางแขวงสีพระยา เขตบางรัก กรุงเทพฯ 10500	กรุงเทพฯ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	*
147	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร เขตดอนเมือง	วัดพรหมรังษี 24/1 หมู่ 5 ซอยศิริสุข ถ.ช่างอากาศอุทิศ แขวงสีกัน เขตดอนเมือง กรุงเทพฯ	กรุงเทพฯ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
148	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร เขตหนองจอก	อาคารพิพิธภัณฑ์ บริเวณสวนไม้มงคลพระราชทาน 76 จังหวัด เขตหนองจอก กรุงเทพฯ	กรุงเทพฯ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
149	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร เขตพระนคร	อาคารเรือนไม้ปั้นหยาในสำนักงานเขต แขวงวัดสามพระยา เขตพระนคร กรุงเทพฯ	กรุงเทพฯ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
150	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร เขตยานนาวา	ศาลาทรงไทยวัดคลองภูมิ 22 ถ.พระราม 3 ซอย 46 ซ่องนนทรี เขตยานนาวา กรุงเทพฯ	กรุงเทพฯ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
151	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร เขตบางนา	โรงเรียนบางนาใน 200 ถ.สรรพาวุธ ซ.บางนาใน เขตบางนา กรุงเทพฯ	กรุงเทพฯ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
152	หอประวัติศาสตร์เกียรติยศ แห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	อาคารโดม ชั้น 3 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพฯ	กรุงเทพฯ	สถานศึกษา	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี	
153	พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาพื้นบ้าน โรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์	ร.ร.คลองพิทยาลงกรณ์ 54/2 หมู่ 10 แขวงท่าข้าม เขตบางขุนเทียน กรุงเทพฯ 10150	กรุงเทพฯ	สถานศึกษา	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	*

เลขที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภทการบริหารจัดการ	ประเภทการจัดแสดง	สำรวจ
154	พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ 14 ตุลา	อนุสรณ์สถาน 14 ตุลา 14/16 ถ.ราชดำเนินกลาง แขวงบวรนิเวศ เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200	กรุงเทพฯ	เอกชน	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี	
155	วรรณศิลป์สโมสร วัดเทพธิดาราม (กุฏิสุนทรภู่)	วัดเทพธิดาราม ถนนมหาไชย แขวงสำราญราษฎร์ เขตพระนคร กรุงเทพฯ	กรุงเทพฯ	วัด	บุคคลสำคัญ	
156	พิพิธภัณฑ์ข้อมูลชนเผ่าไท-กะได	ศูนย์สารนิเทศมนุษยศาสตร์ ตึกอักษรศาสตร์ 2 ชั้น 3 คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปทุมวัน กรุงเทพฯ	กรุงเทพฯ	สถานศึกษา	ชาติพันธุ์วิทยา	
157	หอประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ตึกจักรพงษ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปทุมวัน กรุงเทพฯ	กรุงเทพฯ	สถานศึกษา	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี,อื่นๆ	
158	พิพิธภัณฑ์กุมารคดีศาสตร์	ชั้น 7 ตึก สก. ในบริเวณโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ภาควิชาสัตวศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปทุมวัน กรุงเทพฯ	กรุงเทพฯ	สถานศึกษา	การแพทย์และสาธารณสุข	
159	พิพิธภัณฑ์ว้าวทยาวิฑฒน์	ชั้น1 อาคารว้าวทยาวิฑฒน์ คณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถนนอังรีดูนังต์ เขตปทุมวัน กทม. 10330	กรุงเทพฯ	สถานศึกษา	การแพทย์และสาธารณสุข	
160	หอศิลปจามจรี	อาคารจามจรี 8 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปทุมวัน กรุงเทพฯ	กรุงเทพฯ	สถานศึกษา	ศิลปะ/การแสดง	
161	เรือนไทยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ตรงข้ามอาคารวิทยาพัฒนา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปทุมวัน กรุงเทพฯ	กรุงเทพฯ	สถานศึกษา	งานอนุรักษ์สถาปัตยกรรม	
162	พิพิธภัณฑ์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช โรงเรียนสตรีวิทยา	โรงเรียนสตรีวิทยา อาคารเก่า ทศวรรษ ชั้น 4 ถ.ดินสอ เขตพระนคร กรุงเทพฯ	กรุงเทพฯ	สถานศึกษา	บุคคลสำคัญ	
163	พิพิธภัณฑ์กรุงเทพประกันภัย	อาคารกรุงเทพประกันภัย ชั้น 32 25 ถนนสาทรใต้ แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร กรุงเทพฯ 10120	กรุงเทพฯ	เอกชน	เครื่องปั้นดินเผา,อื่นๆ	
164	พิพิธภัณฑ์ธงสยาม	เลขที่ 15 ลาดพร้าว 43 ห้วยขวาง กรุงเทพฯ 10320	กรุงเทพฯ	เอกชน	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี	
165	พิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้งพระเจ็จจาร์ย วัดกระทุมเลือปลา	วัดกระทุมเลือปลา หมู่ 3 ซอยอ่อนนุช 67 แขวงประเวศ เขตประเวศ กรุงเทพฯ 10250	กรุงเทพฯ	วัด	บุคคลสำคัญ	
166	หอรัชมงคล สวนหลวง ร.9	สวนหลวง ร. 9 แขวงหนองบอน เขตประเวศ กรุงเทพฯ	กรุงเทพฯ	เอกชน	บุคคลสำคัญ	
167	พิพิธภัณฑ์สภากาชาดไทย	สภากาชาดไทย ถ.พระราม 4 เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330	กรุงเทพฯ	เอกชน	การแพทย์และสาธารณสุข,อื่นๆ	
168	มิวเซียมสยาม	4 กระทรวงพาณิชย์(เดิม) ถ.สนามไชย แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200	กรุงเทพฯ	หน่วยงานราชการ	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี	

เลขที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภทการบริหารจัดการ	ประเภทการจัดแสดง	สำรวจ
169	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร	เลขที่ 4 ถนนหน้าพระธาตุ แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200	กรุงเทพฯ	หน่วยงานราชการ	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี	
170	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์	4 ถนนเจ้าฟ้า แขวงวัดชนะสงคราม เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200	กรุงเทพฯ	หน่วยงานราชการ	ศิลปะ/การแสดง	
171	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เรือพระราชพิธี	ถนนอรุณอมรินทร์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10700	กรุงเทพฯ	หน่วยงานราชการ	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี	
172	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ข้างดิน	บริเวณข้างรัฐสภา ถนนอุทองใน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร	กรุงเทพฯ	หน่วยงานราชการ	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี	
173	พิพิธภัณฑ์สุริยานุวัตรเพื่อการพัฒนาประเทศ	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 962 ถนนกรุงเกษม แขวงวัดโสมนัส เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ 10100	กรุงเทพฯ	หน่วยงานราชการ	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี	
174	หอเกียรติภูมินายกรัฐมนตรี	บ้านมนังคศิลา ถ.หลานหลวง เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300	กรุงเทพฯ	หน่วยงานราชการ	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี, บุคคลสำคัญ	
175	พิพิธภัณฑ์พระบรมรูป	โรงเรียนเศรษฐบุตรบำเพ็ญ 88 หมู่ 3 ถนนรามอินทรา แขวงมีนบุรี เขตมีนบุรี กรุงเทพฯ 10510	กรุงเทพฯ	สถานศึกษา	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี เครื่องปั้นดินเผา	
176	พิพิธภัณฑ์ผ้าทอไทยครั้ง	ถ.หันคา-ห้วยขวาง เลขที่ 9 หมู่ 6 ต.เนินขาม กิ่งอ.เนินขาม จ.ชัยนาท 17130	ชัยนาท	เอกชน	ชาติพันธุ์วิทยา, ผ้า/สิ่งทอ	
177	อาคารสถานแสดงพันธุ์ปลา น้ำจืด	ต.เขาท่าพระ อ.เมือง จ.ชัยนาท 17000	ชัยนาท	หน่วยงานราชการ	ธรรมชาติวิทยา	
178	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นบ้านดงคอน	บ้านดงคอน ต.ดงคอน อ.สรรคบุรี จ.ชัยนาท 17140	ชัยนาท	วัดและชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
179	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ชัยนาทมณี	ตำบลชัยนาท อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท 17000	ชัยนาท	หน่วยงานราชการ	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี	
180	พิพิธภัณฑ์การแพทย์แผนไทย	สถาบันการแพทย์แผนไทย ภายในกระทรวงสาธารณสุข ถ.ติวานนท์ ต.ตลาดขวัญ อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000	นนทบุรี	หน่วยงานราชการ	การแพทย์และสาธารณสุข	
181	ตึกนักประณม-นนทบุรี	45/5 ซ.อัคนี ต.ตลาดขวัญ อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000	นนทบุรี	เอกชน	งานอนุรักษ์ สถาปัตยกรรม	
182	พิพิธภัณฑ์บ้านดริยางคศิลป์ปิ่นมณี ตรีโมท	บ้านโสมสองแสง เลขที่ 81 หมู่ 11 ซ.พิชยนันท์ 2 ถ.ติวานนท์ 3 ต.ตลาดขวัญ อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000	นนทบุรี	เอกชน	ศิลปะ/การแสดง, บุคคลสำคัญ	
183	พิพิธภัณฑ์เขาสัตว์	27/8 หมู่ 6 ถ.ประชาราษฎร์ ต.ตลาดขวัญ อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000	นนทบุรี	เอกชน	ธรรมชาติวิทยา	

เลขที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภทการบริหารจัดการ	ประเภทการจัดแสดง	สำรวจ
184	พิพิธภัณฑ์การศึกษาและภูมิปัญญาชาวบ้าน	ร.ร.นนทบุรีพิทยาคม อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000	นนทบุรี	สถานศึกษา	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
185	พิพิธภัณฑ์วางแผนครอบครัว	กองอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ต.ตลาดขวัญ อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000	นนทบุรี	หน่วยงานราชการ	การแพทย์และสาธารณสุข	
186	พิพิธภัณฑ์นักเขียนไทย	29/152 ถ.เรวดี ซอย 52 อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000	นนทบุรี	เอกชน	ศิลปะ/การแสดง,บุคคลสำคัญ	
187	พิพิธภัณฑ์มนุษยชาติวิทยา	ศาลากลางจังหวัดหลังเก่า อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000	นนทบุรี	หน่วยงานราชการ		
188	พิพิธภัณฑ์วัดปริมย์ยิกาวาส	หมู่ 7 ต.เกาะเกร็ด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี 11120	นนทบุรี	วัด	เครื่องปั้นดินเผา, วัด	*
189	พิพิธภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา (บ้านกวนอาม่าน)	19 หมู่ 7 ต.เกาะเกร็ด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี 11120	นนทบุรี	เอกชน	เครื่องปั้นดินเผา	
190	ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอไทรน้อย	ร.ร.ไทรน้อย ต.ไทรน้อย อ.ไทรน้อย จ.นนทบุรี 11150	นนทบุรี	สถานศึกษา	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
191	พิพิธภัณฑ์กรมพลาศิการทหารบก	กรมพลาศิการทหารบก ต.ท่าทราย อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000	นนทบุรี	หน่วยงานราชการ	การทหาร/สงคราม	
192	พิพิธภัณฑ์สวนนันท	วัดสวนแก้ว ต.บางเลน อ.บางใหญ่ จ.นนทบุรี 11140	นนทบุรี	วัด	ธรรมชาติวิทยา	
193	หอศิลป์บางบัวทอง	28/60 หมู่ 4 ถ.บางกรวย-ไทรน้อย-ต.โสนลอย อ.บางบัวทอง จ.นนทบุรี 11110	นนทบุรี	เอกชน	ศิลปะ/การแสดง	
194	พิพิธภัณฑ์ค่ายจิรประวัติ	มณฑลทหารบกที่ 31 ค่ายจิรประวัติ อ.เมือง จ.นครสวรรค์ 60000	นครสวรรค์	หน่วยงานราชการ	การทหาร/สงคราม	
195	พิพิธภัณฑ์ตราไปรษณียากร นครสวรรค์	ที่ทำการไปรษณีย์สวรรค์วิถี อ.เมือง จ.นครสวรรค์ 60001	นครสวรรค์	หน่วยงานราชการ	การสื่อสาร/ไปรษณีย์	
196	สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำจืดบึงบอระเพ็ด	ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืด นครสวรรค์ ถ.นครสวรรค์-ชุมแสง ต.แควใหญ่ อ.เมือง จ.นครสวรรค์ 60000	นครสวรรค์	หน่วยงานราชการ	ธรรมชาติวิทยา	*
197	พิพิธภัณฑ์จันเสน	วัดจันเสน ต.จันเสน อ.ตาคลี จ.นครสวรรค์ 60140	นครสวรรค์	วัดและชุมชน	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา, ประวัติศาสตร์/โบราณคดี	
198	พิพิธภัณฑ์พนาบันวัดเกยไชยเหนือ	วัดเกยไชยเหนือ ม.4 ต.เกยไชย อ.ชุมแสง จ.นครสวรรค์ 60120	นครสวรรค์	วัดและชุมชน	วัด	*
199	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดโบสถ์	วัดโบสถ์สามัคคีธรรม ม. 1 ต.บางแก้ว อ.บรรพตพิสัย จ.นครสวรรค์ 60180	นครสวรรค์	วัด	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	

เลข ที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภท การ บริหาร จัดการ	ประเภทการ จัดแสดง	สำรวจ
200	พิพิธภัณฑ์พนมบ้านวัดหนอง กลีบ	ด.หนองกลีบ อ.หนองบัว จ. นครสวรรค์ 60110	นครสวรรค์	วัดและ ชุมชน	วัด	*
201	หอศิลป์ภาสาย	ร.ร.นิมิตศึกษา 275/13 หมู่ 5 ต. ไพศาล อ.ไพศาล จ.นครสวรรค์ 60220	นครสวรรค์	เอกชน	ศิลปะ/การ แสดง *	
202	หอวัฒนธรรมจังหวัด นครสวรรค์	สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เลขที่ 398 ถ.สวรรค์วิถึ อ.เมือง จ. นครสวรรค์ 60000	นครสวรรค์	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
203	ศูนย์สืบอารยวัฒนธรรมศิลป์	60/1 ถ.พหลโยธิน ต.คูคต อ.ลำลูก กา จ.ปทุมธานี 12150	ปทุมธานี	เอกชน	ผ้า/สิ่งทอ	
204	อาคารประวัติศาสตร์(อนุสรณ์ สถานแห่งชาติ)	ถ.วิภาวดีรังสิต อ.ลำลูกกา จ. ปทุมธานี 12150	ปทุมธานี	หน่วยงาน ราชการ	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี ,การทหาร	
205	องค์การพิพิธภัณฑ์ วิทยาศาสตร์แห่งชาติ	องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ แห่งชาติ เทคโนโลยี ต.คลองห้า อ. คลองหลวง จ.ปทุมธานี 12120	ปทุมธานี	หน่วยงาน ราชการ	วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี	
206	พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิม พระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัวฯ	ถ.พหลโยธิน ต.คลองหนึ่ง อ.คลอง หลวง จ.ปทุมธานี 12120	ปทุมธานี	หน่วยงาน ราชการ	ธรรมชาติวิทยา	
207	หออัครศิลป์	ถ.เลียบคลองห้า ต.คลองห้า อ. คลองหลวง จ.ปทุมธานี 12120	ปทุมธานี	หน่วยงาน ราชการ	ศิลปะ/การ แสดง,มรดก สำคัญ	
208	พิพิธภัณฑ์สถานเครื่องถ้วย เอเชียตะวันออกเฉียงใต้	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ วิทยาเขตรังสิต ต.คลองหนึ่ง อ.คลองหลวง จ. ปทุมธานี 12120	ปทุมธานี	เอกชน	เครื่องปั้นดินเผา	
209	พิพิธภัณฑ์ธรรมศาสตร์เฉลิม พระเกียรติ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ต.คลอง หนึ่ง อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี 12120	ปทุมธานี	สถานศึกษา		
210	พิพิธภัณฑ์เรือโบราณ	วัดชัยสิทธิवास ต.กระแชง อ.สาม โคก จ.ปทุมธานี 12160	ปทุมธานี	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
211	หอวัฒนธรรมเฉลิมพระเกียรติ วัดจันทน์กระพ้อ	วัดจันทน์กระพ้อ หมู่ 3 บ้านตากแดด ต.บางเดย อ.สามโคก จ.ปทุมธานี 12160	ปทุมธานี	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
212	ศูนย์ข้อมูลวัฒนธรรมท้องถิ่น	หมู่ 14 ถ.คลองวัดโส ต.บางปรอก อ. เมือง จ.ปทุมธานี 12000	ปทุมธานี	เอกชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
213	พิพิธภัณฑ์วัดเจดีย์หอย	วัดเจดีย์หอย อ.ลาดหลุมแก้ว จ. ปทุมธานี 12140	ปทุมธานี	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา, ธรรมชาติวิทยา	

เลขที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภทการบริหารจัดการ	ประเภทการจัดแสดง	สำรวจ
214	ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษารังสิต	เลขที่ 5 หมู่ 2 ถ.รังสิต-นครนายก ต.รังสิต อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี 12110 (ติดกับสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล)	ปทุมธานี	หน่วยงานราชการ	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	
215	หอวัฒนธรรมนิทัศน์จังหวัดปทุมธานี	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดปทุมธานี ศาลากลางจังหวัดปทุมธานี หลังเก่า อ.เมือง จ.ปทุมธานี 12000	ปทุมธานี	หน่วยงานราชการ	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา เครื่องปั้นดินเผา	
216	พิพิธภัณฑ์วัดสิงห์	วัดสิงห์ ต.สามโคก อ.สามโคก จ.ปทุมธานี 12160	ปทุมธานี	วัดและชุมชน	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี	
217	พิพิธภัณฑ์กองอาสารักษาดินแดน	อาคารศูนย์เทคโนโลยีและการฝึกอบรม วิทยาลัยการปกครองคลองหก อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี 12130	ปทุมธานี	หน่วยงานราชการ	การทหาร/สงคราม	
218	พิพิธภัณฑ์บัว	บริเวณประตู 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ธัญบุรี ต.คลองหก อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี	ปทุมธานี	สถานศึกษา	ธรรมชาติวิทยา	
219	พิพิธภัณฑ์การปกครอง	วิทยาลัยการปกครอง อาคารศูนย์เทคโนโลยีการฝึกอบรม อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี 12110	ปทุมธานี	หน่วยงานราชการ	อื่นๆ	
220	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดบางหลวง และศูนย์พัฒนาผลิตภัณฑ์ไทย	วัดบางหลวง ต.บางหลวง อ.เมือง จ.ปทุมธานี 12000	ปทุมธานี	วัดและชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
221	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติกาญจนาภิเษก	62 ตำบลคลองห้า อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 12120	ปทุมธานี	หน่วยงานราชการ	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี	
222	พิพิธภัณฑ์เรือไทย	เลขที่ 12 หมู่ 1 ซอยขาวมาลา ถ.บางเอียน ต.ประดู่ชัย อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา 13000	พระนครศรีอยุธยา	เอกชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
223	พิพิธภัณฑ์การศึกษา ร.ร.อยุธยาวิทยาลัย	ร.ร.อยุธยาวิทยาลัย อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา 13000	พระนครศรีอยุธยา	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
224	หมู่บ้านญี่ปุ่น	ต.เกาะเรียน อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา 13000	พระนครศรีอยุธยา	หน่วยงานราชการ	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี	
225	หมู่บ้านโปรตุเกส	ต.สำเภาลม อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา 13000	พระนครศรีอยุธยา	หน่วยงานราชการ	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี	
226	ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา	ถ.โรจนะ ต.ประดู่ชัย อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา	พระนครศรีอยุธยา	หน่วยงานราชการ	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี	
227	สถาบันอยุธยาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	เลขที่ 96 ถ.โรจนะ ต.ประดู่ชัย อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา 13000	พระนครศรีอยุธยา	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
228	บ้านตุ๊กตาไทย	ต.ประดู่ชัย อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา 13000	พระนครศรีอยุธยา	เอกชน	อื่นๆ	

เลข ที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภท การบริหาร จัดการ	ประเภทการ จัดแสดง	สำรวจ
229	ศูนย์อนุรักษ์มรดกไทย ร.ร. จอมสุรางค์อุปถัมภ์	ตึก 1 อาคารพระราชทาน ร.ร. จอมสุรางค์อุปถัมภ์ ถ.อุทอง อ. พระนครศรีอยุธยา จ. พระนครศรีอยุธยา 13000	พระนครศรีอยุธยา	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
230	อุทยานประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยา	อ.พระนครศรีอยุธยา จ. พระนครศรีอยุธยา 13000	พระนครศรีอยุธยา	หน่วยงาน ราชการ	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
231	พระราชวังบางปะอิน	อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา 13160	พระนครศรีอยุธยา	หน่วยงาน ราชการ	บ้าน ประวัติศาสตร์	
232	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดโพธิ์	ด.บ้านโพ อ.บางปะอิน จ. พระนครศรีอยุธยา 13160	พระนครศรีอยุธยา	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
233	ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมโรงเรียน บางซ้ายวิทยาคม	อ.บางซ้าย จ.พระนครศรีอยุธยา 13270	พระนครศรีอยุธยา	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
234	พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาชาวบ้าน ร.ร.ท่าช้างวิทยาคม	อ.นครหลวง จ.พระนครศรีอยุธยา 13260	พระนครศรีอยุธยา	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
235	พิพิธภัณฑ์เรือโบราณวัด หนองน้ำส้ม	วัดหนองน้ำส้ม ต.หนองน้ำส้ม อ.อุทัย จ.พระนครศรีอยุธยา 13210	พระนครศรีอยุธยา	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
236	พิพิธภัณฑ์สุทธา ร.ร.ผักไห่ สุทธาประมุข	อ.ผักไห่ จ.พระนครศรีอยุธยา 13160	พระนครศรีอยุธยา	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
237	พิพิธภัณฑ์บ้านแพรก	ร.ร บ้านแพรกประชาสรรค์ 49 หมู่ 4 ต.สำพะเนียง อ.บ้านแพรก จ. พระนครศรีอยุธยา 13240	พระนครศรีอยุธยา	หน่วยงาน ราชการ	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
238	สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำวังปลา ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร	อ.บางไทร จ.พระนครศรีอยุธยา 13290	พระนครศรีอยุธยา	หน่วยงาน ราชการ	ธรรมชาติวิทยา	
239	ศูนย์ศิลปาชีพ บางไทรฯ	ต.ช้างใหญ่ อ.บางไทร จ. พระนครศรีอยุธยา 13290	พระนครศรีอยุธยา	เอกชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
240	ศูนย์ท่องเที่ยวจังหวัด พระนครศรีอยุธยา และหอ ศิลปร่วมสมัยอยุธยา	ศาลากลางหลังเก่า ต.ประตูชัย อ. พระนครศรีอยุธยา จ. พระนครศรีอยุธยา	พระนครศรีอยุธยา	หน่วยงาน ราชการ	ศิลปะ/การ แสดง	
241	ศูนย์อนุรักษ์มรดกไทย วัด โคกกรวด	วัดโคกกรวด ต.โคกม่วง อำเภอกาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13140	พระนครศรีอยุธยา	วัดและ ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
242	พิพิธภัณฑ์ศาลพระภูมิ	30 หมู่ 2 ต.วัดตูม อ. พระนครศรีอยุธยา จ. พระนครศรีอยุธยา 13000	พระนครศรีอยุธยา	เอกชน	อื่นๆ	
243	พิพิธภัณฑ์วัดนิเวศธรรม ประวัติราชวรวิหาร	วัดนิเวศธรรมประวัติราชวรวิหาร ต. บ้านเลน อ.บางปะอิน จ. พระนครศรีอยุธยา	พระนครศรีอยุธยา	วัด	วัด	
244	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เจ้าสามพระยา	ถนนโรจนะ ตำบลประตูชัย อำเภอ พระนครศรีอยุธยา จังหวัด พระนครศรีอยุธยา	พระนครศรีอยุธยา	หน่วยงาน ราชการ	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	

เลขที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภทการบริหารจัดการ	ประเภทการจัดแสดง	สำรวจ
245	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ จันทรเกษม	ถนนอุทอง ตำบลหัวรอ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13000	พระนครศรีอยุธยา	หน่วยงานราชการ	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี	
246	พิพิธภัณฑ์ศูนย์การทหารปืนใหญ่	กองวิทยาการ ศูนย์การทหารปืนใหญ่ ค่ายพหลโยธิน ต.เขาพระงาม อ.เมือง จ.ลพบุรี 15000	ลพบุรี	หน่วยงานราชการ	บุคคลสำคัญ, การทหาร	
247	พิพิธภัณฑ์ทหารราบพิเศษ	ค่ายวชิราลงกรณ์ กรมรบพิเศษที่ 1 ต.ป่าตาล อ.เมือง จ.ลพบุรี 15000	ลพบุรี	หน่วยงานราชการ	การทหาร/สงคราม	
248	พิพิธภัณฑ์เรือพื้นบ้าน วัดยาง ณ รังสี	วัดยาง ณ รังสี หมู่ 2 ต.ตะลุง อ.เมือง จ.ลพบุรี 15000	ลพบุรี	วัดและชุมชน	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	*
249	พิพิธภัณฑ์วัดกวีศราราม	ต.ท่าหิน อ.เมือง จ.ลพบุรี 15000	ลพบุรี	วัด	วัด	*
250	พิพิธภัณฑ์หอโสมกนศิลป์	วัดเชิงท่า ต.ท่าหิน อ.เมือง จ.ลพบุรี 15000	ลพบุรี	วัดและชุมชน	วัด	*
251	ศูนย์วัฒนธรรมมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี	ถ.นารายณ์มหาราช อ.เมือง จ.ลพบุรี 15000	ลพบุรี	สถานศึกษา	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา, ประวัติศาสตร์/โบราณคดี	
252	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดไผ่	วัดไผ่ ต.เขาสมอคอน อ.ท่าม่วง จ.ลพบุรี 15150	ลพบุรี	วัดและชุมชน	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา, วัด	
253	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านหัวสำโรง	ต.หัวสำโรง อ.ท่าม่วง จ.ลพบุรี 15150	ลพบุรี	วัดและชุมชน	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
254	พิพิธภัณฑ์วัดเขาวงพระจันทร์	วัดเขาวงพระจันทร์ ต.ห้วยโป่ง อ.โคกสำโรง จ.ลพบุรี 15120	ลพบุรี	วัด	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา, ประวัติศาสตร์/โบราณคดี	
255	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านไทยเบ็งโคกสลง	8/7 หมู่ 3 ต.โคกสลง อ.พัฒนานิคม จ.ลพบุรี 15140	ลพบุรี	ชุมชน	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา, ชาติพันธุ์วิทยา	
256	พิพิธภัณฑ์สถานชุมชนโปงมะนาว	หมู่ 7 วัดโปงมะนาว ต.ห้วยขุนราม อ.พัฒนานิคม จ.ลพบุรี 15140	ลพบุรี	วัดและชุมชน	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี	*
257	พิพิธภัณฑ์ไทยพวน วัดบ้านทราย	วัดบ้านทราย หมู่ 2 ต.บ้านทราย อ.บ้านหมี่ จ.ลพบุรี 15110	ลพบุรี	ชุมชน	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา, ชาติพันธุ์วิทยา	
258	พิพิธภัณฑ์เมืองชัยจำปา	ต.ชัยจำปา อ.ท่าหลวง จ.ลพบุรี 15230	ลพบุรี	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี	

โครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

เลข ที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภท การบริหาร จัดการ	ประเภทการ จัดแสดง	สำรวจ
259	พิพิธภัณฑ์ลุ่มน้ำป่าสัก	ในบริเวณเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ บ้าน แก่งเลื่อม ต.หนองบัว อ.พัฒนา นิคม จ.ลพบุรี 15140	ลพบุรี	หน่วยงาน ราชการ	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
260	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านไทยพวน หลุมข้าว วัดหลุมข้าว	วัดหลุมข้าว ต.หลุมข้าว อ.โคกสำโรง จ.ลพบุรี 15120	ลพบุรี	วัดและ ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา,ชาติ พันธุ์วิทยา	
261	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์	ถนนศรีศักดิ์ อำเภอเมือง จังหวัด ลพบุรี 15000	ลพบุรี	หน่วยงาน ราชการ	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
262	พิพิธภัณฑ์พระครูสนธิ์วินัยการ วัดท่าโขลง	วัดท่าโขลง ม.9 ต.เขาสมคอน อ. ท่าวัง จ.ลพบุรี 15180	ลพบุรี	วัด	วัด	
263	พิพิธภัณฑ์ทหารม้า	ศูนย์การทหารม้า ค่ายอดิศร ถ. พหลโยธิน ต.ปากเกร็ด อ.เมือง จ. สระบุรี	สระบุรี	หน่วยงาน ราชการ	การทหาร/ สงคราม	
264	เรือนพระเทพ	ด.นายาว อ.พระพุทธบาท จ.สระบุรี 18120	สระบุรี	เอกชน		*
265	หอวัฒนธรรมพื้นบ้านไทยวน สระบุรี	กม.3 ถ.สายสระบุรี-ปากบาง บ้าน โดนต ต.ดาวเรือง อ.เสาไห้ จ.สระบุรี 18160	สระบุรี	เอกชน	ชาติพันธุ์วิทยา, งานอนุรักษ์ สถาปัตยกรรม ผ้า/สิ่งทอ	
266	พิพิธภัณฑ์เมืองแก่งคอย	สำนักงานเทศบาลตำบลแก่งคอย อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี	สระบุรี	องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
267	พิพิธภัณฑ์บ้านไร่กาแฟ	บริษัทออกแบบไร่กาแฟ(ประเทศไทย) จำกัด 33 หมู่ 6 ต.หนองควายโข อ. หนองแซง จ.สระบุรี 18170	สระบุรี	เอกชน	อื่นๆ	
268	หอวัฒนธรรมนิทัศน์ โรงเรียน สิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี	โรงเรียนสิงห์บุรี 118 หมู่ 1 ต.บางมัญ อ.เมือง จ.สิงห์บุรี 16000	สิงห์บุรี	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา ,ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี,วัด	
269	พิพิธภัณฑ์หนังใหญ่วัดสว่าง อารมณ์	วัดสว่างอารมณ์ เลขที่ 1 หมู่ 5 ต.คน โพธิ์ อ.เมือง จ.สิงห์บุรี 16000	สิงห์บุรี	วัดและ ชุมชน	ศิลปะ/การ แสดง	*
270	พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาชาวบ้าน ร.ร.อินทร์บุรี	อ.อินทร์บุรี จ.สิงห์บุรี 16110	สิงห์บุรี	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
271	พิพิธภัณฑ์เดาเผ่าแม่น้ำน้อย	วัดพระปรางค์ ต.เชิงกลัด อ.บางระจัน จ.สิงห์บุรี 16130	สิงห์บุรี	หน่วยงาน ราชการ	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี ,เครื่องปั้นดินเผา	*
272	พิพิธภัณฑ์หลวงพ่อแพ	วัดพิบูลทอง ต.พิบูลทอง อ.ท่าช้าง จ.สิงห์บุรี 16140	สิงห์บุรี	วัด	บุคคลสำคัญ	

เลขที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภท การบริหาร จัดการ	ประเภทการ จัดแสดง	สำรวจ
273	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านไทยพวน วัดกุฎีทอง	วัดกุฎีทอง ต.บางน้ำเชี่ยว อ.พรหมบุรี จ.สิงห์บุรี 16120	สิงห์บุรี	วัดและ ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา,ชาติ พันธุ์วิทยา	*
274	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ อินทร์บุรี	วัดโบสถ์ (พระอารามหลวง) ถนน เทพสุริโยลี ตำบลอินทร์บุรี อำเภอ อินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี 76110	สิงห์บุรี	หน่วยงาน ราชการ	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
275	เมืองโบราณ	ถ.สุขุมวิท(สายเก่า) ต.บางปู อ.เมือง จ.สมุทรปราการ 10550	สมุทรปราการ	เอกชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา,งาน อนุรักษ์ สถาปัตยกรรม	
276	พิพิธภัณฑ์ทหารเรือ	เลขที่ 99 ถ.สุขุมวิท ตรงข้ามร.ร.นาย เรือ ต.ปากน้ำ อ.เมือง จ. สมุทรปราการ 10270	สมุทรปราการ	หน่วยงาน ราชการ	การทหาร/ สงคราม	
277	พิพิธภัณฑ์ช้างเอราวัณ	เลขที่ 119 ถ.สุขุมวิท อ.เมือง จ. สมุทรปราการ 10270	สมุทรปราการ	เอกชน	ศิลปะ/การ แสดง เครื่องปั้นดินเผา	
279	ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอบางพลี ร.ร.บางพลีราษฎร์บำรุง	ร.ร.บางพลีราษฎร์บำรุง 154 หมู่ 8 ต.บางพลีใหญ่ อ.บางพลี จ. สมุทรปราการ 10540	สมุทรปราการ	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	*
280	พิพิธภัณฑ์ห้วยเจ็ญเฉลิมพระเกียรติ	มหาวิทยาลัยห้วยเจ็ญเฉลิมพระเกียรติ 18/18 ถ.บางนา-ตราด กม.18 ต. บางโหลง อ.บางพลี จ.สมุทรปราการ 10540	สมุทรปราการ	สถานศึกษา	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
281	อุทยานประวัติศาสตร์ ทหารเรือ ป้อมพระ จุลจอมเกล้า	ต.แหลมฟ้าผ่า อ.พระสมุทรเจดีย์ จ. สมุทรปราการ 10290	สมุทรปราการ	หน่วยงาน ราชการ	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี ,การทหาร	
282	พิพิธภัณฑ์ปลากัด บ้านสวน บางกระเจ้า	เลขที่ 18 หมู่ที่ 3 ซอยวัดราษฎร์ รังสรรค์ 16 ถนนเพชรหึงส์ ตำบล บางกระเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ 10130	สมุทรปราการ	ชุมชน	ธรรมชาติวิทยา	
283	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ศิลป พีระศรี อนุสรณ์	กรมศิลปากร ถนนหน้าพระธาตุ เขต พระนคร กรุงเทพมหานคร 10200	กรุงเทพฯ	หน่วยงาน ราชการ	บุคคลสำคัญ	
284	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ วัด เบญจมบพิตร	69 ถนนพระราม 5 แขวงสวนจิตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10100	กรุงเทพฯ	หน่วยงาน ราชการ	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
285	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดช้อย	วัดช้อย หมู่1 ต.โพธิ์รังนก อ.โพธิ์ทอง จ.อ่างทอง 14120	อ่างทอง	วัดและ ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
286	พิพิธภัณฑ์เครื่องใช้ไม้ไผ่ ตำบลบางเจ้าฉ่า	วัดยางทอง หมู่ 8 ต.บางเจ้าฉ่า อ. โพธิ์ทอง จ.อ่างทอง 14120	อ่างทอง	วัดและ ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	

เลขที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภท การบริหาร จัดการ	ประเภทการ จัดแสดง	สำรวจ
287	ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง ร.ร.สตรีอ่างทอง	ร.ร.สตรีอ่างทอง อ.เมือง จ.อ่างทอง 14000	อ่างทอง	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
288	พิพิธภัณฑ์เรือยาว วัดสุวรรณ หงส์	วัดสุวรรณหงส์ ต.องครักษ์ อ.โพธิ์ ทอง จ.อ่างทอง 14120	อ่างทอง	วัดและ ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
289	พิพิธภัณฑ์ตุ๊กตาชาววังบ้าน บางเสด็จ	อ.บางเสด็จ จ.อ่างทอง	อ่างทอง		อื่นๆ	
290	ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวเมือง อ่างทอง	ถ.เลี้ยวเมือง อ.เมือง จ.อ่างทอง	อ่างทอง	องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
291	พิพิธภัณฑ์ชกแชตัง	ร้านวัฒนาไพศาล551 ถนนศรีอุทัย ต. อุทัยใหม่ อ.เมือง จ.อุทัยธานี 61000	อุทัยธานี	เอกชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา,งาน อนุรักษ์ สถาปัตยกรรม	
292	พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์และ วัฒนธรรมท้องถิ่น จ.อุทัยธานี	ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอุทัยธานี ถ.ศรีอุทัย อ.เมือง จ.อุทัยธานี 61000	อุทัยธานี	หน่วยงาน ราชการ	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี, ธรรมชาติวิทยา	
293	หอวัฒนธรรมนิทัศน์วัดโคก หม้อ (พรหมานุสรณ์)	วัดโคกหม้อ หมู่ 2 ต.โคกหม้อ อ.ทัพ ทัน จ.อุทัยธานี 61120	อุทัยธานี	วัดและ ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา,ผ้า/สิ่ง ทอ	
294	พิพิธภัณฑ์วัดหนองขุนชาติ พิพิธภัณฑ์สงคราม อักษะ และเขลยศึก	วัดหนองขุนชาติ เลขที่ 114 บ้าน หนองขุนชาติ หมู่ที่ 1 ต. หนองสรวง อ.หนองฉาง จ.อุทัยธานี	อุทัยธานี	วัดและ ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
295		วัดไชยชุมพลชนะสงคราม ต.บ้านโค อ.เมือง จ.กาญจนบุรี 71000	กาญจนบุรี	วัด	การทหาร/ สงคราม	*
296	หอวัฒนธรรมนิทัศน์ จังหวัด กาญจนบุรี	อ.เมือง จ.กาญจนบุรี 71000	กาญจนบุรี	หน่วยงาน ราชการ	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา ,ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
297	อุทยานประวัติศาสตร์สงคราม เก้าทัพ	ต.ช่องสะเดา อ.เมือง จ.กาญจนบุรี 71000	กาญจนบุรี	หน่วยงาน ราชการ	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
298	พิพิธภัณฑ์ทางรถไฟไทย- พม่า	ขางสุสานทหารสัมพันธมิตร(ดอนรัก) 73 ถ.เจ้าขุนเณร ต.บ้านเหนือ อ. เมือง จ.กาญจนบุรี 71000	กาญจนบุรี	เอกชน	การทหาร/ สงคราม	*
299	หอศิลป์และพิพิธภัณฑ์ สงครามโลกครั้งที่ 2	เชิงสะพานข้ามแม่น้ำแคว395-4403 ถ.แม่น้ำแคว ต.ท่ามะขาม อ.เมือง จ. กาญจนบุรี 71000	กาญจนบุรี	เอกชน	การทหาร/ สงคราม	*

โครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

เลข ที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภท การ บริหาร จัดการ	ประเภทการ จัดแสดง	สำรวจ
300	ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด กาญจนบุรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี อ. เมือง จ.กาญจนบุรี 73000	กาญจนบุรี	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
301	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านหนองขาว	วัดอินทาราม เลขที่ 1 หมู่ 1 ต.หนอง ขาว อ.ท่าม่วง จ.กาญจนบุรี 71110	กาญจนบุรี	วัดและ ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	*
302	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดห้วย เหนียว	วัดห้วยเหนียว ต.ห้วยเหนียว อ.ท่า มะกา จ.กาญจนบุรี 71120	กาญจนบุรี	วัดและ ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	*
303	พิพิธภัณฑ์วัดดงสัก	วัดดงสัก 108 หมู่ 4 ต.พงดัก อ.ท่า มะกา จ.กาญจนบุรี 71120	กาญจนบุรี	วัด	วัด	*
304	อุทยานประวัติศาสตร์ปราสาท เมืองสิงห์	ต.สิงห์ อ.ไทรโยค จ.กาญจนบุรี 71150	กาญจนบุรี	หน่วยงาน ราชการ	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
305	พิพิธภัณฑ์ Dunlop Weary	โฮมพุดเดอรี่สอร์ท อ.ไทรโยค จ. กาญจนบุรี 71150	กาญจนบุรี	เอกชน	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
306	หอดูดาวเกิดแก้ว	ต.หลุมรัง อ.โป่งพลอย จ.กาญจนบุรี 71160	กาญจนบุรี	เอกชน	วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี	
307	พิพิธภัณฑ์บ้านดอนดาเพชร	ภายใน โรงเรียนสาละวนาราม ต.ดอน ดาเพชร อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี 71140	กาญจนบุรี	องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	*
308	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งความ ทรงจำ ชองเขาขาด	กองการเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานทหารพัฒนา 207 หมู่ 11- ต.ท่าเสา อ.ไทรโยค จ.กาญจนบุรี 71150	กาญจนบุรี	เอกชน	การทหาร/ สงคราม	*
309	พิพิธภัณฑ์วัดถ้ำมังกรทอง	วัดถ้ำมังกรทอง หมู่ 7 ต.เกาะสำโรง อ.เมือง จ.กาญจนบุรี 71000	กาญจนบุรี	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	*
310	พิพิธภัณฑ์วัดทุ่งลาดหญ้า	วัดทุ่งลาดหญ้า อ.เมือง จ.กาญจนบุรี 71000	กาญจนบุรี	วัด		
311	ศิลปะสถานแอมเจริญ	อ.ท่าม่วง จ.กาญจนบุรี	กาญจนบุรี	เอกชน	ศิลปะ/การ แสดง	
312	พิพิธภัณฑ์วัดลาดขาม	วัดลาดขาม ต.พนมทวน อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี 71140	กาญจนบุรี	วัด	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
313	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ บ้านเก่า	164 หมู่ที่ 3 ตำบลบ้านเก่า อำเภอ เมือง จังหวัดกาญจนบุรี 71000	กาญจนบุรี	หน่วยงาน ราชการ	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
314	พิพิธภัณฑ์ภาพยนตร์ไทย	สถาบันศิลปกรรม กรมศิลปากร 93 หมู่ 3 ถ.พุทธมณฑลสาย 5 ต. ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170	นครปฐม	หน่วยงาน ราชการ	ศิลปะ/การ แสดง	*
315	พิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้งไทย	43/2 หมู่ 1 ถ.ปิ่นเกล้า-นครชัยศรี ต. ขุนแก้ว อ.นครชัยศรี จ.นครปฐม 73120	นครปฐม	เอกชน	ศิลปะ/การ แสดง, บุคคล สำคัญ	*

เลขที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภทการบริหารจัดการ	ประเภทการจัดแสดง	สำรวจ
316	พิพิธภัณฑ์พระพุทธวิถีนายก	113 วัดกลางบางแก้ว หมู่ 2 ต.นครชัยศรี อ.นครชัยศรี จ.นครปฐม 73120	นครปฐม	วัดและชุมชน	วัด	*
317	พิพิธภัณฑ์วัดห้วยตะโก	วัดห้วยตะโก ต.เพนียด อ.นครชัยศรี จ.นครปฐม 73120	นครปฐม	วัดและชุมชน	วัด	*
318	พิพิธภัณฑ์วิถีชีวิตชาวนาไทยบ้านลานแหลม	9/1 หมู่ 4 ถ.นครชัยศรี-ดอนตูม ต.วัดละมุด อ.นครชัยศรี จ.นครปฐม 73120	นครปฐม	เอกชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	*
319	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดสำโรง	ต.วัดสำโรง อ.นครชัยศรี จ.นครปฐม 73120	นครปฐม	วัดและชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	*
320	พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว	พระราชวังสนามจันทร์ อ.เมือง จ.นครปฐม 73000	นครปฐม	สถานศึกษา	งานอนุรักษ์ สถาปัตยกรรม	
321	สถาบันวัฒนธรรมภูมิภาคตะวันตก	เรือนทับเจริญ พระราชวังสนามจันทร์ อ.เมือง จ.นครปฐม 73000	นครปฐม	สถานศึกษา	งานอนุรักษ์ สถาปัตยกรรม	
322	พิพิธภัณฑ์วัดพระปฐมเจดีย์	วัดพระปฐมเจดีย์ อ.เมือง จ.นครปฐม 73000	นครปฐม	วัด	วัด	*
323	พิพิธภัณฑ์กรมการสัตว์ทหารบก	เลขที่ 94 หมู่ 3 ต.ธรรมศาลา อ.เมือง จ.นครปฐม 73000	นครปฐม	หน่วยงานราชการ	การทหาร/ สงคราม	
324	ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม " ราชินีบูรณะ "	โรงเรียนราชินีบูรณะ ถ.หน้าพระ อ.เมือง จ.นครปฐม 73000	นครปฐม	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
325	ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม	มหาลัยราชภัฏนครปฐม อ.เมือง จ.นครปฐม 73000	นครปฐม	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
326	พิพิธภัณฑ์โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา	ร.ร.วัดไร่ขิง หมู่ 2 ถ.ไร่ขิง-ทรงคนอง ต.ไร่ขิง อ.สามพราน จ.นครปฐม 73120	นครปฐม	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
327	พิพิธภัณฑ์วัดไร่ขิง	วัดไร่ขิง ต.ไร่ขิง อ.สามพราน จ.นครปฐม 73120	นครปฐม	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา, วัด	
328	พิพิธภัณฑ์วัดบางช้างใต้	วัดบางช้างใต้ หมู่ 1 ต.บางช้าง อ.สามพราน จ.นครปฐม 73210	นครปฐม	วัดและชุมชน	วัด	*
329	พิพิธภัณฑ์วัดสรรเพชญ์	วัดสรรเพชญ์ ต.ยายชา อ.สามพราน จ.นครปฐม 73210	นครปฐม	วัดและชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา, วัด	
330	พิพิธภัณฑ์วัดท่าพูด	ต.ไร่ขิง อ.สามพราน จ.นครปฐม 73170	นครปฐม	วัดและชุมชน	วัด	*
331	พิพิธภัณฑ์วิถีชาวนาลุ่มน้ำนครชัยศรี	วัดสุขวัฒนาราม ต.บางระกำ อ.บางเลน จ.นครปฐม 73130	นครปฐม	วัดและชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	*
332	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดลำพญา	วัดลำพญา ต.ลำพญา อ.บางเลน จ.นครปฐม 73130	นครปฐม	วัดและชุมชน	วัด	*
333	พิพิธภัณฑ์วัดกำแพงแสน	วัดกำแพงแสน ต.ห้วยหมอนทอง อ.กำแพงแสน จ.นครปฐม 73140	นครปฐม	วัดและชุมชน	วัด	*

เลขที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภทการบริหารจัดการ	ประเภทการจัดแสดง	สำรวจ
334	ศูนย์อนุรักษ์ของใช้พื้นบ้านวัดโพธิ์งาม	วัดโพธิ์งาม ต.กระดืบ อ.กำแพงแสน จ.นครปฐม 73140	นครปฐม	วัดและชุมชน	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	*
335	ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอดอนตูมโรงเรียนคงทองวิทยา	ร.ร.คงทองวิทยา อ.ดอนตูม จ.นครปฐม 73150	นครปฐม	สถานศึกษา	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
336	พิพิธภัณฑ์สงฆ์วัดเทียนดัด	วัดเทียนดัด ต.เพชรเกษม ต.บ้านใหม่ อ.สามพราน จ.นครปฐม	นครปฐม	วัด	วัด	
337	สวนศิลป์ปิ่นเขียม ยิบอินซอย	เลขที่ 38/1-9 พุทธมณฑลสาย 7 ต.ท่าตลาด อ.สามพราน จ.นครปฐม ทางเข้าอยู่ตรงข้ามโรงเรียน ภปร. เข้าไปประมาณ 1 กิโลเมตร	นครปฐม	เอกชน	ศิลปะ/การแสดง	
338	ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอเมืองนครปฐม มหาวิทยาลัยคริสเตียน	มหาวิทยาลัยคริสเตียน อ.เมือง จ.นครปฐม 73000	นครปฐม	สถานศึกษา	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
339	พิพิธภัณฑ์เจ้าแม่ต๋ำ	29/5 หมู่ 2 ต.บางกระทก อ.สามพราน จ.นครปฐม 73170	นครปฐม	เอกชน	ศิลปะ/การแสดง	*
340	พิพิธภัณฑ์บุญราศีนิโคลาส	วัดนักบุญเปโตร ซอยวัดโรมัน ต.เพชรเกษม ต.ท่าข้าม อ.สามพราน จ.นครปฐม 73110	นครปฐม	วัด	บุคคลสำคัญ	*
341	สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชนบท	มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา ต.พุทธมณฑลสาย 4 ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170	นครปฐม	สถานศึกษา	ชาติพันธุ์วิทยา	
342	พิพิธภัณฑ์คณะฟุตบอลแห่งประเทศไทย	ภายในพระตำหนักหีบแก้วพระราชวังสนามจันทร์ อ.เมือง จ.นครปฐม	นครปฐม	เอกชน	อื่นๆ	
343	หอวัฒนธรรมนิทัศน์โรงเรียนบ้านคลองลัดอ้อมใหญ่	โรงเรียนบ้านคลองลัดอ้อมใหญ่ ต.อ้อมใหญ่ อ.สามพราน จ.นครปฐม 73110	นครปฐม	สถานศึกษา	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
344	เจษฎา เทคนิค มิวเซียม (Jesada Technik Museum)	100 หมู่ 2 ตำบลจรัญราย อ.นครชัยศรี จ.นครปฐม 73110	นครปฐม	เอกชน	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอื่นๆ	
345	พิพิธภัณฑ์เดอะ ลา มอดด์	อาคารชั้น 2 เหนือห้องอาหารปิติมหาการุญ 2000 ศูนย์ฝึกอบรมงานอภิบาลบ้านผู้หว่าน 2/4 หมู่ 6 ต.ท่าข้าม อ.สามพราน จ.นครปฐม 73110	นครปฐม	วัด	บุคคลสำคัญ, วัด	
346	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพระปฐมเจดีย์	อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม 73000	นครปฐม	หน่วยงานราชการ	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี	
347	อุทยานวิทยาศาสตร์พระจอมเกล้า ณ หว้ากอ	หมู่ 4 ต.คลองวาฬ อ.เมือง จ.ประจวบคีรีขันธ์ 77000	ประจวบคีรีขันธ์	หน่วยงานราชการ	ธรรมชาติวิทยา, วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	

เลข ที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภท การ บริหาร จัดการ	ประเภทการ จัดแสดง	สำรวจ
348	อุทยานประวัติศาสตร์กองบิน 53	กองบิน 53 อ.เมือง จ.ประจวบคีรีขันธ์ 77000	ประจวบคีรีขันธ์	หน่วยงาน ราชการ	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี, การทหาร	
349	พิพิธภัณฑ์กุยบุรี	หมวดวิชาสังคมศึกษา ร.ร.กุยบุรี วิทยา ต.กุยบุรี อ.กุยบุรี จ. ประจวบคีรีขันธ์ 77150	ประจวบคีรีขันธ์	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
350	พิพิธภัณฑ์ทหาร ศูนย์ การทหารราบ	ค่ายธนรัชต์ อ.ปราณบุรี จ. ประจวบคีรีขันธ์ 77120	ประจวบคีรีขันธ์	หน่วยงาน ราชการ	การทหาร/ สงคราม	
351	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดนาห้วย	บ้านหนองกา ต.ปราณบุรี อ.ปราณบุรี จ.ประจวบคีรีขันธ์ 77120	ประจวบคีรีขันธ์	วัดและ ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	*
352	พิพิธภัณฑ์ ม.จ.สิทธิพร ภคदार	สถานีวิจัยสิทธิพร ภคदार ต.ทราย ทอง อ.บางสะพานน้อย จ. ประจวบคีรีขันธ์ 77170	ประจวบคีรีขันธ์	สถานศึกษา	ธรรมชาติวิทยา	
353	พิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำ(โขน เขาย้อย)	โรงเรียนเขาย้อยวิทยา ต.เขาย้อย อ. เขาย้อย จ.เพชรบุรี 76140	เพชรบุรี	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา, ชาติ พันธุ์วิทยา	*
354	พิพิธภัณฑ์วัดมหาธาตุวรวิหาร	วัดมหาธาตุวรวิหาร อ.เมือง จ. เพชรบุรี 76000	เพชรบุรี	วัด	วัด	
355	พิพิธภัณฑ์สถานวัดเกาะ	วัดเกาะแก้วสุทธาราม เลขที่ 28 ต. ท่าราบ อ.เมือง จ.เพชรบุรี 76000	เพชรบุรี	วัด	วัด	
356	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นชะอำ ร.ร. ชะอำ คุณหญิงเนื่องบุรี	ร.ร.ชะอำ คุณหญิงเนื่องบุรี อ.ชะอำ จ.เพชรบุรี 76120	เพชรบุรี	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	*
357	พระราชินีเวศน์มฤคทายวัน	ค่ายพระรามหก ถ.เพชรเกษม อ. ชะอำ จ.เพชรบุรี 76120	เพชรบุรี	หน่วยงาน ราชการ	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี, งาน อนุรักษ์ สถาปัตยกรรม	
358	พิพิธภัณฑ์กัลยาณวัฒนา	วัดเขากะจิ๋ว(วัดบรรพตาวาส) หมู่ 6 ต.ท่ายาง อ.ท่ายาง จ.เพชรบุรี 76130	เพชรบุรี	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
359	พิพิธภัณฑ์ไทยพวน วัดมาบ ปลาเค้า	หมู่ 3 ต.มาบปลาเค้า อ.ท่ายาง จ. เพชรบุรี 76130	เพชรบุรี	วัดและ ชุมชน	ชาติพันธุ์วิทยา, วัด	*
360	พิพิธภัณฑ์หนังใหญ่วัด พลับพลายชัย	วัดพลับพลายชัย อ.เมือง จ.เพชรบุรี 76000	เพชรบุรี	วัด	ศิลปะ/การ แสดง	*
361	พิพิธภัณฑ์บ้านถนนอม	หมู่ 1 บ้านหนองจิก ต.หนองปรัง อ. เขาย้อย จ.เพชรบุรี 76140	เพชรบุรี	เอกชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา, ชาติ พันธุ์วิทยา	*
362	พิพิธภัณฑ์เขาวชิรปราสาท วัด เพชรพลี	วัดเพชรพลี ต.ท่าราบ อ.เมือง จ. เพชรบุรี	เพชรบุรี	วัด	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	

เลขที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภทการบริหารจัดการ	ประเภทการจัดแสดง	สำรวจ
363	ศูนย์แสดงและสาธิตงานสกุลช่างเมืองเพชร	อาคารสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรี ชั้น 3 โรงเรียนวัดดอนไก่อี้อย (เดิม) ถนนดำเนินเกษม อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี 76000	เพชรบุรี	หน่วยงานราชการ	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
364	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพระนครศรีอยุธยา	97 ถนนศรีอยุธยา ตำบลคลองกระแชง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี 76000	เพชรบุรี	หน่วยงานราชการ	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
365	เบญจมาศราชูปถัมภ์	ร.ร.เบญจมาศราชูปถัมภ์ อ.เมือง จ.ราชบุรี 70000	ราชบุรี	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
366	พิพิธภัณฑ์ทหารช่าง ค่ายภาณุรังษี	ค่ายภาณุรังษี ต.พงสวาย อ.เมือง จ.ราชบุรี 70000	ราชบุรี	หน่วยงานราชการ	การทหาร/ สงคราม	
367	พิพิธภัณฑ์วัดเกาะนัมมทาวรญาณาราม	ต.หน้าเมือง อ.เมือง จ.ราชบุรี 70000	ราชบุรี	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา, วัด	
368	ศูนย์สืบทอดศิลปผ้าตีนจกราชบุรี	วัดแคทราย หมู่ 13 ต.คูบัว อ.เมือง จ.ราชบุรี 70000	ราชบุรี	วัดและชุมชน	ผ้า/สิ่งทอ	
369	พิพิธภัณฑ์ไท-ยวน	วัดนาหนอง ต.ดอนแร่ อ.เมือง จ.ราชบุรี 70000	ราชบุรี	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา, ชาติพันธุ์วิทยา	
370	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดม่วง	ต.บ้านม่วง อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี 70110	ราชบุรี	วัดและชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา, ชาติพันธุ์วิทยา	*
371	พิพิธภัณฑ์หนังใหญ่วัดขนอน	วัดขนอน ต.สร้อยฟ้า อ.โพธาราม จ.ราชบุรี 70120	ราชบุรี	วัด	ศิลปะ/การแสดง	*
372	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดคงคาราม	วัดคงคาราม เลขที่ 1 หมู่ 3 ต.คลองคาบด อ.โพธาราม จ.ราชบุรี 70120	ราชบุรี	วัด	วัด	*
373	ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นราชบุรี	สำนักงานศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง อ.จอมบึง จ.ราชบุรี 70150	ราชบุรี	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
374	ภโวทัย พิพิธภัณฑ์วัดฤๅษี	เลขที่ 94 หมู่ 1 ต.ตะนาวศรี อ.สวนผึ้ง จ.ราชบุรี 70180	ราชบุรี	เอกชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
375	พิพิธภัณฑ์อุทยานธรรมชาติวิทยา	เลขที่ 254 หมู่ 7 บ้านห้วยผาก ต.สวนผึ้ง อ.สวนผึ้ง จ.ราชบุรี 70180	ราชบุรี	หน่วยงานราชการ	ธรรมชาติวิทยา	
376	พิพิธภัณฑ์โคกหม่นหนองโพ	สหกรณ์โคกหม่นหนองโพ บ้านทุ่งหัวตะวันตึก ต.หนองโพ อ.โพธาราม จ.ราชบุรี 70120	ราชบุรี	เอกชน	ธรรมชาติวิทยา	
377	พิพิธภัณฑ์วัดท่ามะขาม	วัดท่ามะขาม บ้านท่ามะขาม หมู่ 7 ต.ดอนทราย อ.โพธาราม จ.ราชบุรี 70120	ราชบุรี	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
378	พิพิธภัณฑ์วัดจอมบึง	วัดจอมบึง หมู่ 3 ต.จอมบึง อ.จอมบึง จ.ราชบุรี 70150	ราชบุรี	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	

โครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

เลข ที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภท การ บริหาร จัดการ	ประเภทการ จัดแสดง	สำรวจ
379	จิปาณะภัณฑสถานบ้านคูบัว	วัดโขลงสุวรรณคีรี ต.คูบัว อ.เมือง จ. ราชบุรี 70000	ราชบุรี	องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา ,ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี,ผ้า/ สิ่งทอ	
380	อุทยานหุ่นขี้ผึ้งสยาม	41/1 หมู่ 3 ต.วังเย็น อ.บางแพ จ. ราชบุรี	ราชบุรี	เอกชน	อื่นๆ	
381	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ราชบุรี	ถนนวรเดช ตำบลหน้าเมือง อำเภอ เมือง จังหวัดราชบุรี 70000	ราชบุรี	หน่วยงาน ราชการ	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
382	พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระ พุทธเลิศหล้านภาลัย	อุทยานพระบรมราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้าน ภาลัย อ.อัมพวา จ.สมุทรสงคราม 75110	สมุทรสงคราม	เอกชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา,มรดก สำคัญ	
383	พิพิธภัณฑ์บ้านเขายี่สาร	วัดเขายี่สาร ต.ยี่สาร อ.อัมพวา จ. สมุทรสงคราม 75110	สมุทรสงคราม	ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	*
384	อุเรีอจำบ้านปากมาบ	หมู่ 8 ต.บางแก้ว อ.เมือง จ. สมุทรสงคราม 75000	สมุทรสงคราม	ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
385	พิพิธภัณฑ์วัดดาวโคง	ต.คลองเขิน อ.เมือง จ.สมุทรสงคราม 75000	สมุทรสงคราม	วัด		
386	พิพิธภัณฑ์เรือ	ต.ลาดใหญ่ อ.เมือง จ.สมุทรสงคราม 75000	สมุทรสงคราม	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
387	หอวัฒนธรรมจังหวัด สมุทรสงคราม	ร.ร.ถาวรานุกุล 34/9 ถ. สมุทรสงคราม-บางแพ ต.แม่กลอง อ. เมือง จ.สมุทรสงคราม 75000	สมุทรสงคราม	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา ,ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
388	พิพิธภัณฑ์วัดประดู่	วัดประดู่ ต.วัดประดู่ อ.อัมพวา จ. สมุทรสงคราม 75110	สมุทรสงคราม	วัด	วัด	
389	ศูนย์อนุรักษ์แมงไทยโบราณ	2/1 หมู่ 7 ต.แควอ้อม อ.อัมพวา จ. สมุทรสงคราม 75110	สมุทรสงคราม	เอกชน	ธรรมชาติวิทยา	
390	พิพิธภัณฑ์วัดภุมรินทร์กุฎีทอง	บ้านภุมรินทร์ ต.สวนหลวง อ.อัมพวา จ.สมุทรสงคราม	สมุทรสงคราม	วัดและ ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
391	พิพิธภัณฑ์โรงเรียน สมุทรสาครวิทยาลัย	ร.ร.สมุทรสาครวิทยาลัย ถ.เอกชัย ต. มหาชัย อ.เมือง จ.สมุทรสาคร 74000	สมุทรสาคร	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
392	ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อ การศึกษา จ.สมุทรสาคร	หมู่ 2 ต.โคกขาม อ.เมือง จ.สมุทร สาคร 74000	สมุทรสาคร	หน่วยงาน ราชการ	วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี	
393	พิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดบางปลา	วัดบางปลา ต.บ้านเกาะ อ.เมือง จ. สมุทรสาคร	สมุทรสาคร	วัดและ ชุมชน		

เลข ที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภท การบริหาร จัดการ	ประเภทการ จัดแสดง	สำรวจ
394	พิพิธภัณฑ์บ้านเสาช "คุ้มขุน ช้าง"	หมู่ 5 ต.บางปลาหมอ อ.บางปลาม้า จ. สุพรรณบุรี 72150	สุพรรณบุรี	เอกชน	งานอนุรักษ์ สถาปัตยกรรม	
395	พิพิธภัณฑ์สมเด็จพระสังฆราช (ปุ่น ปณณสิริ)	วัดสุวรรณภูมิ ต.ท่าพี่เลี้ยง อ.เมือง จ.สุพรรณบุรี 72160	สุพรรณบุรี	วัด	บุคคลสำคัญ วัด	
396	หมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย (บ้านควายสุพรรณบุรี)	เลขที่ 222/1 ถ.สุพรรณบุรี-ชัยนาท อ.ศรีประจันต์ จ.สุพรรณบุรี 72140	สุพรรณบุรี	เอกชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
397	พิพิธภัณฑ์บ้านขุนจำนงจันนา รักษ์(ตลาดสามชุก)	ตลาดสามชุก ต.สามชุก อ.สามชุก จ.สุพรรณบุรี 72130	สุพรรณบุรี	ชุมชน	งานอนุรักษ์ สถาปัตยกรรม, บุคคลสำคัญ, บ้าน ประวัติศาสตร์	*
398	หอเกียรติยศ ฯพณฯ บรรหาร ศิลปอาชา นายกรัฐมนตรีคนที่ 21	ถนนสุพรรณบุรี-ชัยนาท ตำบลสนาม ชัย อำเภอมือง จังหวัดสุพรรณบุรี 72000	สุพรรณบุรี	หน่วยงาน ราชการ	บุคคลสำคัญ	
399	พิพิธภัณฑ์ชาติภูมิสถาน ป.อ. ปยุตโต	เลขที่ 49 หมู่ 3 ตลาดศรีประจันต์ ต. ศรีประจันต์ อ.ศรีประจันต์ จ. สุพรรณบุรี	สุพรรณบุรี	ชุมชน	บุคคลสำคัญ	
400	บึงฉวากเฉลิมพระเกียรติ	เลขที่ 102 หมู่ 9 ต.เดิมบาง อ.เดิม บางนางบวช จ.สุพรรณบุรี 72120	สุพรรณบุรี	หน่วยงาน ราชการ	ธรรมชาติวิทยา	*
401	พิพิธภัณฑ์ขานา โรงเรียน พงษ์ศิลปวิทยาคาร วัดมะนาว	วัดมะนาว ต.ทับตีเหล็ก อ.เมือง จ. สุพรรณบุรี	สุพรรณบุรี	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
402	พิพิธภัณฑ์ตลาดเก่าห้อง	ตลาดเก่าห้อง อ.บางปลาม้า จ. สุพรรณบุรี 72150	สุพรรณบุรี	ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
403	พิพิธภัณฑ์วัดพระรูป	วัดพระรูป ถ.ขุนช้าง ต.ท่าพี่เลี้ยง อ. เมือง จ.สุพรรณบุรี 72000	สุพรรณบุรี	วัด		
404	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ อุ ทอง	ถนนมาลัยแมน อำเภอกู่ทอง จังหวัด สุพรรณบุรี 72160	สุพรรณบุรี	หน่วยงาน ราชการ	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
405	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สุพรรณบุรี	ศูนย์ราชการกรมศิลปากร ถนน สุพรรณบุรี-ชัยนาท ตำบลสนามชัย อำเภอมือง จังหวัดสุพรรณบุรี 72000	สุพรรณบุรี	หน่วยงาน ราชการ	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
406	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ขานาไทย	ภายในบริเวณที่ว่าการอำเภอ ถนน พระพันวษา ตำบลท่าพี่เลี้ยง อำเภอม ือง จังหวัดสุพรรณบุรี 72000	สุพรรณบุรี	หน่วยงาน ราชการ	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	*
407	พิพิธภัณฑ์สถานวัดปราสาท (บ้านโคกใต้)	วัดปราสาท หมู่ 2 ต.คนที อ.เมือง จ.กำแพงเพชร 62000	กำแพงเพชร	วัด	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
408	พิพิธภัณฑ์สถานจังหวัด กำแพงเพชรเฉลิมพระเกียรติ (พิพิธภัณฑ์เรือนไทย)	ถ.ปิ่นดำริห์ ต.ในเมือง อ.เมือง จ. กำแพงเพชร 62000	กำแพงเพชร	เอกชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา,ชาติ พันธุ์วิทยา ,ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	

เลขที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภทการบริหารจัดการ	ประเภทการจัดแสดง	สำรวจ
409	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติกำแพงเพชร	174 ถนนปิ่นดำริห์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร 62000	กำแพงเพชร	หน่วยงานราชการ	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี	
410	พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนกำแพงเพชรพิทยาคม	เลขที่ 188 ถ.ปิ่นดำริห์ อ.เมือง จ.กำแพงเพชร	กำแพงเพชร	สถานศึกษา	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
411	พิพิธภัณฑ์บ้านไทย ผันบัวงาม(ร.ร.ศึกษาสงเคราะห์ตาก)	โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตาก ต.แม่ท้อ อ.เมือง จ.ตาก 63000	ตาก	สถานศึกษา	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
412	พิพิธภัณฑ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น(ร.ร.ศึกษาสงเคราะห์ตาก)	โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตาก ต.แม่ท้อ อ.เมือง จ.ตาก 63000	ตาก	สถานศึกษา	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
413	พิพิธภัณฑ์ชุมชนเขาดำ	ดอยชุมเขด ต.ด่านแม่ละเมา อ.เมือง จ.ตาก 63110	ตาก	หน่วยงานราชการ	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา,ชาติพันธุ์วิทยา	*
414	พิพิธภัณฑ์วัดทุ่งกระเชาะ	วัดทุ่งกระเชาะ เลขที่ 135 บ้านทุ่งกระเชาะ หมู่ 6 ต.ทุ่งกระเชาะ อ.บ้านตาก จ.ตาก 63120	ตาก	วัด	วัด	
415	พิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมปกากะญอ บ้านกุดตะ	บ้านกุดตะ(87 กม.จากอุ้มผาง) ต.แม่จัน อ.อุ้มผาง จ.ตาก 63170	ตาก	ชุมชน	ชาติพันธุ์วิทยา	
416	พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ "สงครามประชาชน"	โรงเรียนอุ้มผางวิทยาคม เลขที่ 4 หมู่ 1 ต.อุ้มผาง อ.อุ้มผาง จ.ตาก 63170	ตาก	สถานศึกษา	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี, การทหาร/สงคราม	
417	พิพิธภัณฑ์ผ้า	กองทุนพิพิธภัณฑ์ผ้า สำนักงานอธิการบดีมหาวิทยาลัยนเรศวร อ.เมือง จ.พิษณุโลก 65000	พิษณุโลก	สถานศึกษา	ชาติพันธุ์วิทยา,ผ้า/สิ่งทอ	
418	ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยนเรศวร	มหาวิทยาลัยนเรศวร(ส่วนสนามบิน) ต.ในเมือง อ.เมือง จ.พิษณุโลก 65000	พิษณุโลก	สถานศึกษา	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
419	พิพิธภัณฑ์ชาวแพ	ถ.พทุธบูชา ตรงข้ามสำนักงานสาธารณสุข ต.ในเมือง อ.เมือง จ.พิษณุโลก 65000	พิษณุโลก			
420	พิพิธภัณฑ์กองพลทหารราบที่ 4 ค่ายสมเด็จพระนเรศวรมหาราช	ค่ายสมเด็จพระนเรศวรมหาราช อ.เมือง จ.พิษณุโลก 65000	พิษณุโลก	หน่วยงานราชการ	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี	
421	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านจันทวี	เลขที่ 26/138 ถ.วิสุทธิกษัตริย์ อ.เมือง จ.พิษณุโลก 65000	พิษณุโลก	เอกชน	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา,ชาติพันธุ์วิทยา	*

เลข ที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภท การ บริหาร จัดการ	ประเภทการ จัดแสดง	สำรวจ
422	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านและศูนย์ ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ร.ร. เฉลิมขวัญสตรี	อ.เมือง จ.พิษณุโลก 65000	พิษณุโลก	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
423	พิพิธภัณฑ์สมเด็จพระนเรศวร มหาราช	ร.ร.พิษณุโลกพิทยาคม ถ.วังจันทน์ อ.เมือง จ.พิษณุโลก 65000	พิษณุโลก	สถานศึกษา	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
424	ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมจังหวัด พิษณุโลก มหาวิทยาลัยราช ภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เลขที่ 66 วังจันทน์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000	พิษณุโลก	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
425	ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านวัด ไผ่ขอน้ำ	วัดไผ่ขอน้ำ ต.ไผ่ขอน้ำ อ.พรหม พิราม จ.พิษณุโลก 65150	พิษณุโลก	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา, วัด	
426	ศูนย์วัฒนธรรมชาวเขา หมู่บ้านห้วยน้ำไข	บ้านห้วยน้ำไข ต.เนินเพิ่ม อ.นครไทย จ.พิษณุโลก 65120	พิษณุโลก	ชุมชน	ชาติพันธุ์วิทยา	
427	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระพุทธชินราช	วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัด พิษณุโลก 65000	พิษณุโลก	หน่วยงาน ราชการ	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
428	ศูนย์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลล้านนา วิทยาเขตพิษณุโลก	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ล้านนา วิทยาเขตพิษณุโลก ต.บ้าน กว้าง อ.เมือง จ.พิษณุโลก 65000	พิษณุโลก	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
429	หอวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร โรงเรียนพิจิตรพิทยาคม	อ.เมือง จ.พิจิตร 66000	พิจิตร	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
430	พิพิธภัณฑ์ปลาน้ำจืด กรม ประมง จังหวัดพิจิตร	บึงสีไฟ ต.ท่าหลวง อ.เมือง จ.พิจิตร 66000	พิจิตร	หน่วยงาน ราชการ	ธรรมชาติวิทยา	
431	ศูนย์มรดกไทย ร.ร.บางมูล นากภูมิวิทยาคม	ร.ร.บางมูลนาก อ.บางมูลนาก จ. พิจิตร 66120	พิจิตร	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
432	พิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้งเมืองพิจิตร หลวงพ่อบุญ	วัดท้ายน้ำ หมู่ 2 ต.ท้ายน้ำ อ. โพทะเล จ.พิจิตร 66130	พิจิตร	วัด	บุคคลสำคัญ	
433	สำนักศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพชรบูรณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ เลขที่ 83 ถ.สระบุรี-หล่มสัก อ.เมือง จ. เพชรบูรณ์ 67000	เพชรบูรณ์	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
434	พิพิธภัณฑ์การศึกษา ร.ร.วัง ชมภูวิทยาคม	ต.วังชมภู อ.เมือง จ.เพชรบูรณ์ 67000	เพชรบูรณ์	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
435	พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาชาวบ้าน ร.ร.เพชรบูรณ์วิทยา	ต.น้ำร้อน อ.เมือง จ.เพชรบูรณ์ 67000	เพชรบูรณ์	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
436	พิพิธภัณฑ์อาวุธและการสู้รบ (ฐานยิงสนับสนุนอิทธิ)	ต.เขาค้อ อ.เขาค้อ จ.เพชรบูรณ์ 67270	เพชรบูรณ์	หน่วยงาน ราชการ	การทหาร/ สงคราม	
437	ศูนย์วัฒนธรรมเข็กน้อย	บ้านมั่งเข็กน้อย ต.เข็กน้อย อ.เขาค้อ จ.เพชรบูรณ์ 67270	เพชรบูรณ์	องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา, ชาติ พันธุ์วิทยา	

เลขที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภทการบริหารจัดการ	ประเภทการจัดแสดง	สำรวจ
438	อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ	อ.ศรีเทพ จ.เพชรบูรณ์ 67270	เพชรบูรณ์	หน่วยงานราชการ	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี	
439	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านและมรดกาวัดบ้านโพน	วัดบ้านโพน ต.หนองไผ่ อ.หนองไผ่ จ.เพชรบูรณ์ 67140	เพชรบูรณ์	วัดและชุมชน	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	*
440	พิพิธภัณฑ์สังคโลก	เมืองเอกพลาซ่า เลขที่ 10 หมู่ 4 ถ.บายพาส ต.บ้านหลุม อ.เมือง จ.สุโขทัย 64000	สุโขทัย	เอกชน	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี	เครื่องปั้นดินเผา
441	ศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมจังหวัดสุโขทัย	ต.เมืองเก่า อ.เมือง จ.สุโขทัย 64000	สุโขทัย	หน่วยงานราชการ	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
442	อาคารเครื่องเคลือบสุโขทัย	บริเวณท่าอากาศยานจังหวัดสุโขทัย บริษัทการบินกรุงเทพจำกัด อ.เมือง จ.สุโขทัย 64000	สุโขทัย	เอกชน	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี	เครื่องปั้นดินเผา
443	อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย	อ.เมือง จ.สุโขทัย 64000	สุโขทัย	หน่วยงานราชการ	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี	
444	พิพิธภัณฑ์ปลาในวรรณคดีเฉลิมพระเกียรติ	สวนหลวงเฉลิมพระเกียรติ ร.9 ถ.สิงห์ฉนวน ต.บ้านสวน อ.เมือง จ.สุโขทัย 64000	สุโขทัย	หน่วยงานราชการ	ธรรมชาติวิทยา	
445	ศูนย์ศึกษาและอนุรักษ์เตาสังคโลก(เตาทุเรียง)	บ้านเกาะน้อย อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย 64310	สุโขทัย	หน่วยงานราชการ	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี	เครื่องปั้นดินเผา
446	อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย	ต.ศรีสัชนาลัย อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย 64310	สุโขทัย	หน่วยงานราชการ	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี	
447	สาร พิพิธภัณฑ์ผ้าทองคำ	เลขที่ 477/2 ต.หาดเลี้ยว อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย 64130	สุโขทัย	เอกชน	ผ้า/สิ่งทอ	
448	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติรามคำแหง	ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย 64210	สุโขทัย	หน่วยงานราชการ	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี	
449	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสวรรคโลก	69 ถนนประชาราษฎร์ สาย 4 ตำบลเมือง อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย	สุโขทัย	หน่วยงานราชการ	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี	เครื่องปั้นดินเผา
450	พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาชาวบ้าน ร.ร.อุดรดิตถ์วิทยา	โรงเรียนอุดรดิตถ์ ต.ผาจาก อ.เมือง จ.อุดรดิตถ์ 53000	อุดรดิตถ์	สถานศึกษา	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	

เลข ที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภท การ บริหาร จัดการ	ประเภทการ จัดแสดง	สำรวจ
451	หอวัฒนธรรมจังหวัดอุดรดิ	ถนนเปดวา ตรงข้ามจวนผู้ว่าราชการ จังหวัด ต.ท่าอิฐ อ.เมือง จ.อุดรดิ	อุดรดิ	หน่วยงาน ราชการ	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา ,ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
452	พิพิธภัณฑสถานน้ำ	หน้าศาลากลาง ถ.พาดสนามบิน อ. เมือง จ.อุดรดิ 53000	อุดรดิ	หน่วยงาน ราชการ	อื่นๆ	
453	พิพิธภัณฑสถานวัดพระ แทนศิลาอาสน์	วัดพระแทนศิลาอาสน์ เลขที่ 84 หมู่ 6 ต.ทุ่งยั้ง อ.ลับแล จ.อุดรดิ 53210	อุดรดิ	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	*
454	พิพิธภัณฑสถานบ้านบ่อเหล็ก น้ำ	บริเวณบ่อแร่เหล็กโบราณ ต.น้ำ อ. ทองแสนขัน จ.อุดรดิ 53230	อุดรดิ	หน่วยงาน ราชการ	ธรรมชาติวิทยา	
455	พิพิธภัณฑสถานหาดสองแคว	ต.หาดสองแคว อ.ดรอ จ.อุดรดิ 53140	อุดรดิ	องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น		
456	พิพิธภัณฑสถานพระยาพิชัยดาบหัก	หน้าศาลากลาง ถ.พาดสนามบิน อ. เมือง จ.อุดรดิ 53000	อุดรดิ	หน่วยงาน ราชการ	บุคคลสำคัญ	
457	พิพิธภัณฑสถานวัดพระบรม ธาตุทุ่งยั้ง	หมู่ 3 บ้านทุ่งยั้ง ต.ทุ่งยั้ง อ.ลับแล จ.อุดรดิ 53210	อุดรดิ	วัด		
458	พิพิธภัณฑสถานชาวเขาชุมชนจะแล	หมู่ 11 ต.แม่ยาว อ.เมือง จ.เชียงราย 57000	เชียงราย	ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา,ชาติ พันธุ์วิทยา	
459	พิพิธภัณฑสถานชาวเขา(หิ	สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน เชียงราย เลขที่ 620/25 ถ.ธนาลัย อ. เมือง จ.เชียงราย 57000	เชียงราย	เอกชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา,ชาติ พันธุ์วิทยา	*
460	พิพิธภัณฑสถานอุบคำ	เลขที่ 81/1 ถ.หน้าค่าย ต.รอบเวียง อ.เมือง จ.เชียงราย 57000	เชียงราย	เอกชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
461	ศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้าน โรงเรียนเมืงรายมหาราช วิทยาคม	เลขที่ 113 หมู่ 3 ถ.บ้านเด่น-ท่า ข้าวเปลือก ต.นาแล อ.เมือง จ. เชียงราย 57000	เชียงราย	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
462	ไร่แม่ฟ้าหลวง	313 หมู่/ บ้านปางว ต.รอบเวียง อ. เมือง จ.เชียงราย 50000	เชียงราย	เอกชน	งานอนุรักษ์ สถาปัตยกรรม	*
463	สำนักงานศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย อ.เมือง จ.เชียงราย 57000	เชียงราย	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
464	หอวัฒนธรรมเฉลิมพระเกียรติ กาญจนาภิเษกจังหวัด เชียงราย	อาคารศาลากลางหลังเก่า ถ.สิงห์ไค อ.เมือง จ.เชียงราย 57000	เชียงราย	องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา ,ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	

เลข ที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภท การ บริหาร จัดการ	ประเภทการ จัดแสดง	สาขา
465	พิพิธภัณฑ์วิถีชีวิตแห่งอาข่า	บ้านดอยสะโง่ ต.ศรีดอนมูล อ.เชียง แสน จ.เชียงราย 57150	เชียงราย	ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา,ชาติ พันธุ์วิทยา	*
466	พิพิธภัณฑ์ผ้าทอล้านนาเชียง แสน	วัดพระธาตุผาเงา อ.เชียงแสน จ. เชียงราย 57150	เชียงราย	วัดและ ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา,ผ้า/สิ่ง ทอ	*
467	พิพิธภัณฑ์บ้านฝั้น	เลขที่ 221 หมู่ 1 ต.เวียง อ.เชียงแสน จ.เชียงราย 57150	เชียงราย	เอกชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา,อื่นๆ	*
468	หอฝิ่น อุทยานสามเหลี่ยม ทองคำ	ถนนสายริมโขง ต.เวียง อ.เชียงแสน จ.เชียงราย 57150	เชียงราย	เอกชน	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	*
469	" บ้านทรงพันธ์ " ผ้าฝ้าย ตระกูลไตและเชรามิกส์	เลขที่ 120 หมู่ 1 บ้านป่าดิง ถ. เชียงราย-เชียงใหม่ ต.เจดีย์หลวง อ. แม่สรวย จ.เชียงราย 57180	เชียงราย	เอกชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา,ผ้า/สิ่ง ทอ	
470	พิพิธภัณฑ์เล่นได้	กลุ่มคนเฒ่าคนแก่ 268 หมู่ 3 ต.ป่า แดด อ.แม่สรวย จ.เชียงราย 57180	เชียงราย	ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา,อื่นๆ	*
471	ศูนย์วัฒนธรรมมัง	เครือข่ายชุมชนภูชี้ฟ้า ต.ดงเต่า อ. เทิง จ.เชียงราย 57160	เชียงราย	ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา,ชาติ พันธุ์วิทยา	
472	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนา วัด หนองแรดเหนือ	วัดหนองแรดเหนือ ต.หนองแรด อ. เทิง จ.เชียงราย 57230	เชียงราย	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
473	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นวัดศรี สุทธาวาส	วัดศรีสุทธาวาส ต.เวียง อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย 57170	เชียงราย	วัดและ ชุมชน	วัด	*
474	พิพิธภัณฑ์ปลาบึกและปลาน้ำ จืด	หน้าวัดหาดไคร้ ต.เวียง อ.เชียงของ จ.เชียงราย	เชียงราย	องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น	ธรรมชาติวิทยา	
475	หอศิลป์ไผ่ยวน	250 หมู่ 15 ถ.ราชโยธา ซอย 3 ต. รอบเวียง อ.เมือง จ.เชียงราย 57000	เชียงราย	เอกชน	ศิลปะ/การ แสดง	
476	หอพระราชประวัติ สมเด็จพระ ศรีนครินทร์บรมราชชนนี	พระตำหนักดอยตุง อ.แม่ฟ้าหลวง จ. เชียงราย 57240	เชียงราย	เอกชน	บุคคลสำคัญ	
477	บ้านคำ(อ.ถวัลย์ ดัชนี)	414 หมู่ 13 บ้านนางแล ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย	เชียงราย	เอกชน	ศิลปะ/การ แสดง	
478	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดหลวง	วัดหลวง ตำบลศรี้ง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย 57140	เชียงราย	วัดและ ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
479	พิพิธภัณฑ์วัดกลางเวียง	วัดกลางเวียง หมู่ 1 ต.เวียง อ.เมือง จ.เชียงราย 57000	เชียงราย	วัด		

เลข ที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภท การ บริหาร จัดการ	ประเภทการ จัดแสดง	สำรวจ
480	พิพิธภัณฑ์พระ ประทีปโกลด์ แลนด์	191 หมู่ 1 ถ.แม่จัน-เชียงใหม่ ด. จอมสวรรค์ อ.แม่จัน จ.เชียงราย 57240	เชียงราย	เอกชน		
481	พิพิธภัณฑ์อารยธรรมลุ่มน้ำ โขง มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง 333 หมู่ 1 ด.ท่าสุด อ.เมือง จ.เชียงราย 57100	เชียงราย	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
482	พิพิธภัณฑ์วีรชนอดีตทหาร จีนคณะชาติภาคเหนือประจำ ประเทศไทย บ้านสันติคีรี	บ้านสันติคีรี หมู่ที่ 1 ตำบลแม่สลอน นอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัด เชียงราย	เชียงราย	ชุมชน	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
483	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่	ถนนพหลโยธิน อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย 57000	เชียงราย	หน่วยงาน ราชการ	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
484	พิพิธภัณฑ์เรือนโบราณ	สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถ.ริมคลอง ชลประทาน อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50200	เชียงใหม่	สถานศึกษา	งานอนุรักษ์ สถาปัตยกรรม	
485	พิพิธภัณฑ์ชาวเขา	สถาบันวิจัยชาวเขา บริเวณสวน ล้านนา ร.9 อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50300	เชียงใหม่	หน่วยงาน ราชการ	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา,ชาติ พันธุ์วิทยา	*
486	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นจังหวัด เชียงใหม่	ถ.อินทราโรส ด.ศรีภูมิ อ.เมือง จ. เชียงใหม่ 50000	เชียงใหม่	องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
487	พิพิธภัณฑ์บ้านบานเย็น	ถ.มหิดล สี่แยกสนามบิน อ.เมือง จ. เชียงใหม่ 50000	เชียงใหม่	เอกชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
488	ห้องพิพิธภัณฑ์ โรงเรียนหอ พระ	โรงเรียนหอพระ อ.เมือง จ.เชียงใหม่	เชียงใหม่	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
489	พิพิธภัณฑ์วัดพระธาตุดอยสุ เทพมหารัชมังคลาจารย์	วัดพระธาตุดอยสุเทพมหารัชมังคลาจารย์ ด. สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50200	เชียงใหม่	วัด	วัด	
490	หอธรรมโฆษณ์ วัดอุโมงค์	วัดอุโมงค์ ด.สุเทพ อ.เมือง จ. เชียงใหม่ 50200	เชียงใหม่	วัด	วัด	
491	พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ ชีวภาพ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	ภาควิชาวิทยาศาสตร์ คณะ วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	เชียงใหม่	สถานศึกษา	ธรรมชาติวิทยา	
492	ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยพายัพ	มหาวิทยาลัยพายัพ อ.เมือง จ. เชียงใหม่ 50000	เชียงใหม่	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
493	ศูนย์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัย ราชภัฏเชียงใหม่	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ด. หนองป่าครั่ง อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50000	เชียงใหม่	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	

โครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

เลข ที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภท การ บริหาร จัดการ	ประเภทการ จัดแสดง	สาร
494	เขื่อนแก้ว ร.ร.ยุพราชวิทยาลัย	ถ.พระปกเกล้า อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50000	เชียงใหม่	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
495	พิพิธภัณฑ์วัดเกตการาม	เลขที่ 96 บ้านวัดเกต ถ.เจริญราษฎร์ ด.วัดเกต อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50000	เชียงใหม่	วัดและ ชุมชน	วัด	*
496	พิพิธภัณฑ์โครงการศึกษา เครื่องปั้นดินเผา ภาควิชา ประวัติศาสตร์	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ด.สุเทพ อ. เมือง จ.เชียงใหม่ 50202	เชียงใหม่	สถานศึกษา	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี เครื่องปั้นดินเผา	
497	พิพิธภัณฑ์เครื่องถ้วยจอห์น แอนแพทเซอร์	เลขที่ 5 ถ.นิมมานเหมินท์ ซอย 3 ด.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50200	เชียงใหม่	เอกชน	เครื่องปั้นดินเผา	
498	พิพิธภัณฑ์แมลงโลกและ มรดกธรรมชาติ	เลขที่ 72 ถ.นิมมานเหมินท์ ซอย 13 ด.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50200	เชียงใหม่	เอกชน	ธรรมชาติวิทยา	
499	เรือนข้าเจ้า	เลขที่ 6/6 ถ.แก้ววรัตน์ ซอย 3/3 ด. วัดเกต อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50000	เชียงใหม่	เอกชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
500	พิพิธภัณฑ์ตราไปรษณียากร เชียงใหม่	เยื้องที่ทำการไปรษณีย์แม่ปิง ด.ช้าง ม่อย อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50300	เชียงใหม่	หน่วยงาน ราชการ	การสื่อสาร/ ไปรษณีย์	
501	พิพิธภัณฑ์ธนาคารแห่ง ประเทศไทย สำนักงาน ภาคเหนือ	อาคารเอนกประสงค์ธนาคารแห่ง ประเทศไทย สำนักงานภาคเหนือ เลขที่ 68/3 ถ.โชดนา อ.เมือง จ. เชียงใหม่ 50000	เชียงใหม่	หน่วยงาน ราชการ	การเงินการ ธนาคาร/ เงินตรา	
502	พิพิธภัณฑ์หมู่บ้านชาวเขา ดอยปุย	บ้านดอยปุย ด.สุเทพ อ.เมือง จ. เชียงใหม่ 50200	เชียงใหม่	เอกชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา, ชาติ พันธุ์วิทยา	*
503	พิพิธภัณฑ์วัดบุพพาราม(หอ มนเทียรธรรม)	วัดบุพพาราม ด.ช้างคลาน อ.เมือง จ. เชียงใหม่ 50100	เชียงใหม่	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา, วัด	
504	ศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมภูมิ ปัญญาท้องถิ่นชุมชนป่าแดด (วัดวังสิงห์คำ)	วัดวังสิงห์คำ หมู่ 6 ต.ป่าแดด อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50000	เชียงใหม่	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
505	หอศิลปวัฒนธรรมเมือง เชียงใหม่	ศาลากลางหลังเก่า ถ.พระปกเกล้า ด.ศรีภูมิ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50200	เชียงใหม่	องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา ,ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
506	พิพิธภัณฑ์ผ้าโบราณสบันงา	ศูนย์วัฒนธรรมเชียงใหม่ 185/3 ถ.รัว ลาย อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50100	เชียงใหม่	เอกชน	ผ้า/สิ่งทอ	

เลขที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภทการบริหารจัดการ	ประเภทการจัดแสดง	สำรวจ
507	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล้านนาเรือนซ้อ-หงส์	เลขที่ 185/3 ถ.วิบูลย์ ต.หายยา อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50200	เชียงใหม่	เอกชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา,งานอนุรักษ์ สถาปัตยกรรม	
508	ศูนย์วัสดุท้องถิ่นชาวไทยภูเขา	โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ 154 ต.ดอนแก้ว อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ 50000	เชียงใหม่	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา,ชาติพันธุ์วิทยา	
509	พิพิธภัณฑ์พระตำหนักดาราภิรมย์	บริเวณค่ายดาราภิรมย์ ถ.แม่ริม อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ 50180	เชียงใหม่	สถานศึกษา	งานอนุรักษ์ สถาปัตยกรรม, บุคคลสำคัญ	
510	พิพิธภัณฑ์กองพันทหารปืนใหญ่ที่ 7	กองพันทหารปืนใหญ่ที่ 7 อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ 50180	เชียงใหม่	หน่วยงานราชการ	การทหาร/ สงคราม	
511	พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนา(แม่ปิ่นดิน ฟอทำสวน)	361/5 หมู่ 8 ถ.แม่ริม-สันทราย อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ 50180	เชียงใหม่	เอกชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
512	พิพิธภัณฑ์บ้านคำอูน	เลขที่ 259 หมู่ 1 ต.แม่แรม อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ 50180	เชียงใหม่	เอกชน	ศิลปะ/การ แสดง,ผ้า/สิ่ง ทอ	
513	สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าฯ	สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ 50180	เชียงใหม่	หน่วยงานราชการ	ธรรมชาติวิทยา	
514	พิพิธภัณฑ์บ้านควายไทย	เลขที่ 30 ต.ริมเหนือ อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ 50180	เชียงใหม่	เอกชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
515	ศาลาพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดโสมนาราม	วัดโสมนาราม ต.ดอนแว อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ 50180	เชียงใหม่	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
516	พิพิธภัณฑ์วัดสะลงงใน	วัดสิทธิทรงธรรม(วัดสะลงงใน) ต.สะลงง อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ 50180	เชียงใหม่	วัด	วัด	
517	พิพิธภัณฑ์เวียงท่ากาน	บ้านท่ากาน หมู่ 5 ต.บ้านกลาง อ.สันป่าตอง จ.เชียงใหม่ 50120	เชียงใหม่	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
518	พิพิธภัณฑ์ตุ๊กตาเชียงใหม่	เลขที่ 187/2 หมู่ 9 ต.มะขามหลวง อ.สันป่าตอง จ.เชียงใหม่ 50120	เชียงใหม่	เอกชน	อื่นๆ	*
519	ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอสันป่าตอง ร.ร.สันป่าตองวิทยาคม	โรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม ต.ยุทว่า อ.สันป่าตอง จ.เชียงใหม่ 50120	เชียงใหม่	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
520	บ้าน 100 อัน 1000 อย่าง	ถ.เชียงใหม่-สันป่าตอง หมู่ 4 ต.หารแก้ว อ.หางดง จ.เชียงใหม่ 50230	เชียงใหม่	เอกชน	อื่นๆ	*
521	พิพิธภัณฑ์สุภา	เลขที่ 242 ต.บ้านแหวน อ.หางดง จ.เชียงใหม่ 50230	เชียงใหม่	เอกชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	

โครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

เลขที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภท การบริหาร จัดการ	ประเภทการ จัดแสดง	สาขา
522	พิพิธภัณฑ์ผ้าป่าดา	เลขที่ 105 ถ.เชียงใหม่-ฮอด ต.สบ เตี้ยะ อ.จอมทอง จ.เชียงใหม่ 50160	เชียงใหม่	เอกชน	ผ้า/สิ่งทอ	
523	พิพิธภัณฑ์วัดพระธาตุศรี จอมทองวรวิหาร	วัดพระธาตุศรีจอมทองวรวิหาร อ. จอมทอง จ.เชียงใหม่ 50160	เชียงใหม่	วัด	วัด	
524	พิพิธภัณฑ์เครื่องถ้วยล้าน กาแพง	วัดป่าดิ่ง(ครุบาทหล้า) ต.ดอนใต้ อ.สัน กาแพง จ.เชียงใหม่ 50130	เชียงใหม่	วัด	เครื่องปั้นดินเผา	
525	พิพิธภัณฑ์จาวของเฉลิมพระ เกียรติ	วัดป่าดาล หมู่ 4 ต.บวกค้าง อ.สัน กาแพง จ.เชียงใหม่ 50130	เชียงใหม่	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา,ชาติ พันธุ์วิทยา	
526	พิพิธภัณฑ์ไทยเขิน วัดสัน กำแพง	หมู่ 6 ต.ทรายมูล อ.สันกำแพง จ. เชียงใหม่ 50130	เชียงใหม่	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา,ชาติ พันธุ์วิทยา	*
527	พิพิธภัณฑ์บ้านจ้างนัก	เลขที่ 56/1 หมู่ 2 บ้านบวกค้าง ต. บวกค้าง อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่ 50130	เชียงใหม่	เอกชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
528	พิพิธภัณฑ์วัดบวกค้าง	วัดบวกค้าง หมู่ 1 ต.บวกค้าง อ.สัน กำแพง จ.เชียงใหม่ 50130	เชียงใหม่	วัด	ชาติพันธุ์วิทยา, วัด	
529	พิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมจันทร์สม ชินวัตร	เลขที่ 73 ต.ออนใต้ อ.สันกำแพง จ. เชียงใหม่ 50130	เชียงใหม่	เอกชน	ผ้า/สิ่งทอ	
530	ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอสัน กำแพง โรงเรียนสันกำแพง	ต.ทรายมูล อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่ 50130	เชียงใหม่	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
531	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน วัดพระ นอนแม่ปุดา	บ้านด้นเปา ต.ด้นเปา อ.สันกำแพง จ. เชียงใหม่ 50130	เชียงใหม่	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา,วัด	
532	พิพิธภัณฑ์ผ้าพื้นบ้านแม่แจ่ม	เลขที่ 97/1 หมู่ 7 ต.ท่าผา อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ 50270	เชียงใหม่	เอกชน	ผ้า/สิ่งทอ	
533	พิพิธภัณฑ์เสือนรักถิ่น ร.ร.แม่ แจ่ม	โรงเรียนแม่แจ่ม ต.ช่างเคิ่ง อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ 50270	เชียงใหม่	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
534	พิพิธภัณฑ์วัดป่าแดด	วัดป่าแดด ต.ท่าผา อ.แม่แจ่ม จ. เชียงใหม่ 50270	เชียงใหม่	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา,วัด	
535	พิพิธภัณฑ์วัดร่องเม้ง	วัดร่องเม้ง หมู่ 2 ต.หนองແຫ່ງ อ. สันทราย จ.เชียงใหม่ 50210	เชียงใหม่	วัด	วัด	*
536	ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอสันทราย ร.ร.สันทรายวิทยาคม	โรงเรียนสันทรายวิทยาคม ต.หนอง หาน อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ 50210	เชียงใหม่	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
537	ศูนย์วัฒนธรรมโรงเรียนบ้าน โป่ง	โรงเรียนบ้านโป่ง ต.แม่แฝก อ.สัน ทราย จ.เชียงใหม่ 50210	เชียงใหม่	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
538	พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ร.ร.บ้านสันสิริ	ต.สันพระเนตร อ.สันทราย จ. เชียงใหม่ 50210	เชียงใหม่	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	

เลขที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภท การบริหาร จัดการ	ประเภทการ จัดแสดง	สำรวจ
539	พิพิธภัณฑ์วัดทรายมูล	วัดทรายมูล ต.ทรายมูล อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่ 50210	เชียงใหม่	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา,วัด	
540	พิพิธภัณฑ์วัดแม่แก้ดหลวง	วัดแม่แก้ดหลวง ต.หนองจ่อม อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ 50210	เชียงใหม่	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา,วัด	
541	พิพิธภัณฑ์เรือโบราณวัดบ้านโป่ง	วัดบ้านโป่ง ต.แม่แฝก อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ 50210	เชียงใหม่	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
542	พิพิธภัณฑ์สันติยานุสาสน์	วัดข้าวแทนหลวง ต.สันทรายหลวง อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ 50210	เชียงใหม่	วัด	วัด	
543	แหล่งความรู้ประจำหมู่บ้านวัดม่วงโดน	วัดถาวรรังษี(วัดม่วงโดน) ต.แม่กะ อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่ 50220	เชียงใหม่	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
544	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดดอยสะเก็ด	วัดดอยสะเก็ด ต.เชิงดอย อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่ 50220	เชียงใหม่	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
545	ศูนย์ความรู้ประจำหมู่บ้าน วัดสารคามรังสรรค์	วัดสารคามรังสรรค์ บ้านเมืองวะ ต.หลวงเหนือ อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่ 50220	เชียงใหม่	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
546	ศูนย์อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมล้านนา ร.ร.ดอยสะเก็ดวิทยาคม	โรงเรียนดอยสะเก็ดวิทยาคม 20 หมู่ 1 ตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ 50220	เชียงใหม่	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
547	เขื่อนอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้าน ร.ร.บ้านหลวงเหนือ	โรงเรียนบ้านหลวงเหนือ ต.หลวงเหนือ อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่ 50200	เชียงใหม่	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
548	ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมชุมชนบ้านแม่โป่ง	บ้านแม่โป่ง ต.แม่โป่ง อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่ 50200	เชียงใหม่	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
549	เรือนพิพิธภัณฑ์บ้านโบราณ ร.ร.สันป่ายางวิทยาคม (ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอแม่แตง)	โรงเรียนสันป่ายางวิทยาคม บ้านสันป่ายาง ต.สันป่ายาง อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่ 50330	เชียงใหม่	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
550	ห้องภูมิปัญญาท้องถิ่น ร.ร.บ้านแม่ตะมาน	โรงเรียนบ้านแม่ตะมาน บ้านกีดช้าง ต.แม่ตะมาน อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่ 50330	เชียงใหม่	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
551	ศูนย์ศึกษาวิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่น ร.ร.หนองหล่มวิทยาคาร	โรงเรียนหนองหล่มวิทยาคาร อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่ 50330	เชียงใหม่	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
552	ศูนย์ศึกษาชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านแม่ชะจาน	โรงเรียนบ้านแม่ชะจาน หมู่ 7 ต.ชี้เหล็ก อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่ 50330	เชียงใหม่	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
553	ศูนย์ศึกษาวิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่น ร.ร.บ้านเด่น	โรงเรียนบ้านเด่น อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่ 50330	เชียงใหม่	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	

เลข ที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภท การ บริหาร จัดการ	ประเภทการ จัดแสดง	สำรวจ
554	พิพิธภัณฑ์บ้านโบราณ โรงเรียนวัดบวกหมือ	โรงเรียนวัดบ้านบวกหมือ ต.ชีเหล็ก อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่ 50330	เชียงใหม่	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
555	พิพิธภัณฑ์ศูนย์วิชาการ ท้องถิ่น ร.ร.ปางสัน	โรงเรียนปางสัน หมู่ 6 ต.ป่าแป๋ อ.แม่ แตง จ.เชียงใหม่ 50330	เชียงใหม่	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
556	ศูนย์อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ท้องถิ่น ร.ร.บ้านหนองคาย	โรงเรียนบ้านหนองคาย ต.สันป่าแยง อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่ 50330	เชียงใหม่	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
557	ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม ล้านนา ร.ร.บ้านสบเป้ง	โรงเรียนสบเป้ง ต.สบเป้ง อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่ 50330	เชียงใหม่	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
558	ศูนย์วัฒนธรรมประจำหมู่บ้าน วัดสันป่าสัก	วัดสันป่าสัก หมู่ 2 ต.ชีเหล็ก อ.แม่ แตง จ.เชียงใหม่ 50150	เชียงใหม่	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
559	ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม อำเภอ ฝาง ร.ร.ฝางชินุปลั๊ก	บ้านสองแคว ต.สันทราย อ.ฝาง จ. เชียงใหม่ 50110	เชียงใหม่	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
560	พิพิธภัณฑ์วัดศรีดอนชัย	วัดศรีดอนชัย ต.เวียง อ.ฝาง จ. เชียงใหม่ 50110	เชียงใหม่	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
561	สวนศิลปลูกช้างนี้	ถ.เชียงใหม่-ท่าตอน อ.ฝาง จ. เชียงใหม่ 50110	เชียงใหม่	เอกชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
562	ศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรม ภูมิ ปัญญาท้องถิ่น ต.แม่สูน(วัด สันปูเลย)	วัดสันปูเลย ต.แม่สูน อ.ฝาง จ. เชียงใหม่ 50110	เชียงใหม่	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
563	ศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้าน ร.ร. เวียงแหงวิทยาคม	โรงเรียนเวียงแหงวิทยาคม ต.เมือง แหง อ.เวียงแหง จ.เชียงใหม่ 50350	เชียงใหม่	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
564	ศูนย์สืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น เฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา ร.ร.ฮอดพิทยาคม	โรงเรียนฮอดพิทยาคม อ.ฮอด จ. เชียงใหม่ 50240	เชียงใหม่	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
565	พิพิธภัณฑ์วัดหลวงฮอด	วัดหลวงฮอด ต.ฮอด อ.ฮอด จ. เชียงใหม่ 50240	เชียงใหม่	วัดและ ชุมชน	วัด	
566	หออนุรักษ์มรดกล้านนา โรงเรียนวัดจัวเฒ่า	โรงเรียนวัดจัวเฒ่า ต.สะเมิงใต้ อ.สะ เมิง จ.เชียงใหม่ 50250	เชียงใหม่	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
567	ศูนย์วัฒนธรรมภูมิปัญญา ชาวบ้าน โรงเรียนวัดแม่แพะ	โรงเรียนวัดแม่แพะ ต.สะเมิงเหนือ อ. สะเมิง จ.เชียงใหม่ 50250	เชียงใหม่	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
568	ศูนย์สืบสานวัฒนธรรม ท้องถิ่นสะเมิง ร.ร.สะเมิง พิทยาคม	โรงเรียนสะเมิงพิทยาคม อ.สะเมิง จ. เชียงใหม่ 50250	เชียงใหม่	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
569	ศูนย์ศิลปหัตถกรรมร.ร.บ้าน แม่ลานคำ	โรงเรียนบ้านแม่ลานคำ ต.สะเมิงใต้ อ.สะเมิง จ.เชียงใหม่ 50250	เชียงใหม่	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	

เลขที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภทการบริหารจัดการ	ประเภทการจัดแสดง	สำรวจ
570	กุฏิสงฆ์ล้านนาญาณแสงวราราม วัดศรีดอนมูล	วัดศรีดอนมูล หมู่ 8 บ้านศรีดอนมูล ต.ชมพู อ.สารภี จ.เชียงใหม่ 50140	เชียงใหม่	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
571	พิพิธภัณฑ์ชัยคีลวิมร (เวียงกุมกามอนุรักษ์) วัดพระนอนหนองผึ่ง	วัดพระนอนหนองผึ่ง หมู่ 1 ต.หนองผึ่ง อ.สารภี จ.เชียงใหม่ 50140	เชียงใหม่	วัด	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี,วัด	
572	พิพิธภัณฑ์วัดพญาชมพู	วัดพญาชมพู ต.ชมพู อ.สารภี จ.เชียงใหม่ 50140	เชียงใหม่	วัด	วัด	
573	พิพิธภัณฑ์วัดป่าจัว	วัดป่าจัว หมู่ 5 ต.ท่าวังตาล อ.สารภี จ.เชียงใหม่ 50140	เชียงใหม่	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
574	พิพิธภัณฑ์หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ วัดดอยแม่ปิง	วัดดอยแม่ปิง ต.แม่ปิง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่ 50190	เชียงใหม่	วัด	บุคคลสำคัญ,วัด	
575	พิพิธภัณฑ์ภาพเก่าเมืองพร้าวในอดีต วัดกลางเวียง	วัดกลางเวียง ต.เวียง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่ 50190	เชียงใหม่	วัดและชุมชน	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
576	ศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลหนองบัว (วัดป่าไม้แดง)	วัดป่าไม้แดง ต.หนองบัว อ.ไชยปราการ จ.เชียงใหม่ 50320	เชียงใหม่	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
577	พิพิธภัณฑ์พระพิฆเนศ	277 ม.10 ต.ยางคราม กิ่งอ.ดอยหล่อ จ.เชียงใหม่ 50160	เชียงใหม่	เอกชน	อื่นๆ	
578	พิพิธภัณฑ์บ้านแฮร์ส ร.ร. ปรินสร้อยแยลสวิทยาลัย	ร.ร.ปรินสร้อยแยลสวิทยาลัย 117 ถ.แก้วนวรรฐ ต.วัดเกต อ.เมือง จ.เชียงใหม่	เชียงใหม่	สถานศึกษา	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
579	พิพิธภัณฑ์วัดท่ากาน	วัดท่ากาน ต.บ้านกลาง อ.สันป่าดอง จ.เชียงใหม่	เชียงใหม่	วัด	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
580	ศาลาธารักษ์ ศาลาเครื่องราชอิสริยยศ เครื่องราชอิสริยาภรณ์และเหรียญกษาปณ์ไทย	52/5 ถ.ราชดำเนิน ต.ศรีภูมิ อ.เมือง จ.เชียงใหม่	เชียงใหม่	หน่วยงานราชการ	อื่นๆ	
581	พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา ภาควิชาธรณีวิทยา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา ภาควิชาธรณีวิทยา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50200	เชียงใหม่	สถานศึกษา	ธรรมชาติวิทยา	
582	เรือนอนุสารสุนทร	สถาบันภาษา ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ 202 ถ.โชดนา ต.ช้างเผือก อ.เมือง จ.เชียงใหม่	เชียงใหม่	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา,ศิลปะ/ การแสดง	
583	ร้านม่อนฝ้าย	ถ.ขุปเปอร์ไฮเวย์ ขอยช้าง โรงพยาบาลลานนา ต.ช้างเผือก อ.เมือง จ.เชียงใหม่	เชียงใหม่	เอกชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา,ผ้า/สิ่งทอ	
584	พิพิธภัณฑ์แหล่งเตาเผาอินทขิลเมืองแกน	บ้านสันป่าดอง หมู่ที่ 11 ต.อินทขิล อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่	เชียงใหม่	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี เครื่องปั้นดินเผา	

เลขที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภทการบริหารจัดการ	ประเภทการจัดแสดง	สำรา
585	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่	451 หมู่ 2 ถนนซูเปอร์ไฮเวย์ (ถนนสายเชียงใหม่-ลำปาง) ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50000	เชียงใหม่	หน่วยงานราชการ	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี	
586	ห้องพิพิธภัณฑ์ ร.ร.ศรีสวัสดิ์วิทยาคาร	หมวดวิชาสังคม โรงเรียนศรีสวัสดิ์วิทยาคาร อ.เมือง จ.น่าน 55000	น่าน	สถานศึกษา	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
587	คุยมเจาราชบุตร(หมอกฟ้า ณ น่าน)	เลขที่ 79 ถ.มหาราช ต.ในเวียง อ.เมือง จ.น่าน 55000	น่าน	เอกชน	บ้านประวัติศาสตร์	*
588	แหล่งเตาเผาโบราณบ้านจำมนัส และพิพิธภัณฑ์เรือนบ้านสวกแสนชื่น	เลขที่ 8 หมู่ 10 ต.สวก อ.เมือง จ.น่าน 55000	น่าน	ชุมชน	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา, ประวัติศาสตร์/โบราณคดี, เครื่องปั้นดินเผา	*
589	พิพิธภัณฑ์วัดบ้านนาขาวสามัคคี	วัดบ้านนาขาว หมู่ 1 บ้านนาขาว ต.นาขาว อ.เมือง จ.น่าน 55000	น่าน	วัดและชุมชน	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา, วัด	*
590	หอศิลป์ริม่าน	เลขที่ 122 หมู่ 2 กม.ที่ 20 ถ.บ้านท่าวังผา ต.ปอ อ.เมือง จ.น่าน 55000	น่าน	เอกชน	ศิลปะ/การแสดง	*
591	พิพิธภัณฑ์เครื่องหีบอ้อยโบราณ	หมู่ 2 ต.สวก อ.เมือง จ.น่าน 55000	น่าน	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	*
592	พิพิธภัณฑ์ตั้งปู่ฮ่อและเตาเผาโบราณตั้งปู่ฮ่อ	บ้านสวกพัฒนา ต.ไชยสถาน อ.เมือง จ.น่าน 55000	น่าน	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี, เครื่องปั้นดินเผา	*
593	พิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดหนองบัว	วัดหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน 55140	น่าน	วัดและชุมชน	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา, ชาติพันธุ์วิทยา	*
594	พิพิธภัณฑ์โรงเรียนนาเหลืองไชยราม	หมู่ 4 ต.นาเหลือง อ.เวียงสา จ.น่าน 55110	น่าน	สถานศึกษา	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
595	พิพิธภัณฑ์ทหาร อำเภอทุ่งช้าง	อนุสาวรีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจทหาร อ.ทุ่งช้าง จ.น่าน 55130	น่าน	หน่วยงานราชการ	การทหาร/สงคราม	
596	พิพิธภัณฑ์พระพุทธรูปไม้และแหล่งเรียนรู้ชุมชน	วัดน้ำล้อม ต.ในเวียง อ.เมือง จ.น่าน	น่าน	วัดและชุมชน	วัด	*

เลข ที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภท การ บริหาร จัดการ	ประเภทการ จัดแสดง	สำรวจ
597	พิพิธภัณฑ์บ้านก่อตสวรรค์ ทันใจ	อารามบ้านก่อตสวรรค์ ต.นาข้าว อ. เมือง จ.น่าน 55000	น่าน	วัดและ ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	*
598	หอศิลป์พิงพุกษ์	16/10 ต.เขยสสถาน อ.เมือง จ.น่าน 55000	น่าน	เอกชน	ศิลปะ/การ แสดง	*
599	ศูนย์วัฒนธรรมชาวเขา บ้าน สองแคว	บ้านสองแคว ต.สะเนียน อ.เมือง จ. น่าน 55000	น่าน	ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา,ชาติ พันธุ์วิทยา	*
600	ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ หัตถกรรมชาวเขา บ้านกลาง พัฒนา	บ้านกลางพัฒนา หมู่ 13 ต.สะเนียน อ.เมือง จ.น่าน 55000	น่าน	ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา,ชาติ พันธุ์วิทยา	*
601	ศูนย์วัฒนธรรมชาวเขา บ้าน สันเจริญ	บ้านสันเจริญ ต.ผาทอง อ.ท่าวังผา จ.น่าน 55140	น่าน	ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา,ชาติ พันธุ์วิทยา	*
602	อนุสรณ์สถานภุชยัคฆ์	บ้านน้ำรีพัฒนา ต.ขุนน่าน อ.เฉลิม พระเกียรติ จ.น่าน 55130	น่าน	ชุมชน	ชาติพันธุ์วิทยา ,ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	*
603	ศูนย์วัฒนธรรมชาวเขา บ้าน ปากกลาง	บ้านปากกลาง ต.ปากกลาง อ.ปัว จ.น่าน	น่าน	ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา,ชาติ พันธุ์วิทยา	*
604	พิพิธภัณฑ์บ้านสามสมัย	โรงเรียนปัว 226 หมู่ที่ 8 ถนนวนคร ตำบลปัว อำเภอปัว จังหวัดน่าน 55120	น่าน	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
605	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ น่าน	ถนนผากอง ตำบลในเวียง อำเภอ เมือง จังหวัดน่าน 55000	น่าน	หน่วยงาน ราชการ	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา,ชาติ พันธุ์วิทยา ,ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	*
606	หอวัฒนธรรมนิทัศน์วัดศรีโคม คำ	ถ.พหลโยธิน ต.เวียง อ.เมือง จ. พะเยา 56000	พะเยา	วัดและ ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา ,ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
607	สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำจืด พะเยา	ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืด พะเยา ถ.พหลโยธิน ต.เวียง อ.เมือง จ.พะเยา 56000	พะเยา	หน่วยงาน ราชการ	ธรรมชาติวิทยา	
608	พิพิธภัณฑ์อนุสาวรีย์ผู้เสียสละ พ.ต.ท.2324	อ.เชียงคำ จ.พะเยา 56110	พะเยา	หน่วยงาน ราชการ	การทหาร/ สงคราม	

โครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

เลข ที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภท การบริหาร จัดการ	ประเภทการ จัดแสดง	สำ
609	ศูนย์วัฒนธรรมไทลื้อ (วัดหย่วน)	วัดหย่วน เลขที่ 190 หมู่ 3 ต.หย่วน อ.เชียงคำ จ.พะเยา 56110	พะเยา	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา,ชาติ พันธุ์วิทยา	
610	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดดอนเรือง	วัดดอนเรือง หมู่ที่ 8 ต.เจดีย์คำ อ.เชียงคำ จ.พะเยา 56110	พะเยา	วัดและ ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
611	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดร่องเชียงแรง	วัดร่องเชียงแรง หมู่ 1 ต.เชียงแรง กิ่งอำเภอภูซาง จ.พะเยา 56110	พะเยา	วัดและ ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
612	พิพิธภัณฑ์วัดนันทาราม	ต.เชียงคำ อ.เชียงคำ จ.พะเยา 56110	พะเยา		วัด	
613	ศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้าน บ้านถ้ำ	บ้านถ้ำ อ.ดอกคำใต้ จ.พะเยา 56120	พะเยา		วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
614	พิพิธภัณฑ์วัดแสนเมืองมา	113 บ้านมาง หมู่ที่ 4 ต.หย่วน อ.เชียงคำ จ.พะเยา 56110	พะเยา	วัด	วัด	
615	บ้านประทับใจ	เลขที่ 59 หมู่ 13 ต.ป่าเมต อ.เมือง จ.แพร่ 54000	แพร่	เอกชน	บ้าน ประวัติศาสตร์	
616	พิพิธภัณฑ์วัดหลวง (พิพิธภัณฑ์เมืองแพร่)	วัดหลวง ถ.ศาลอ. ขอย 1 ต.ในเวียง อ.เมือง จ.แพร่ 54000	แพร่	วัดและ ชุมชน	วัด	
617	คุ้มเจ้าหลวงเมืองแพร่(จวนผู้ว่าราชการจังหวัดแพร่)	จวนผู้ว่าฯหลังเก่า ต.ในเวียง อ.เมือง จ.แพร่ 54000	แพร่	องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น	บ้าน ประวัติศาสตร์	
618	บ้านวงศ์บุรี	เลขที่ 50 ถ.ศาลอ. ต.ในเวียง อ.เมือง จ.แพร่ 54000	แพร่	เอกชน	บ้าน ประวัติศาสตร์	
619	พิพิธภัณฑ์โรงเรียนป่าไม้แพร่	โรงเรียนป่าไม้แพร่ อ.เมือง จ.แพร่ 54000	แพร่	หน่วยงาน ราชการ	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี, ธรรมชาติวิทยา	
620	พิพิธภัณฑ์วัดจอมสวรรค์	วัดจอมสวรรค์ อ.เมือง จ.แพร่ 54000	แพร่	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
621	พิพิธภัณฑ์วัดพระธาตุจอมแจ้ง	วัดพระธาตุจอมแจ้ง หมู่ 5 ต.ช่อแฮ อ.เมือง จ.แพร่ 54000	แพร่	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
622	พิพิธภัณฑ์ชาวลัวะ	บ้านแม่ลัวะ หมู่ 6 ต.ป่าแดง อ.เมือง จ.แพร่ 54000	แพร่	ชุมชน	ชาติพันธุ์วิทยา	
623	พิพิธภัณฑ์วัดศรีดอนคำ	วัดศรีดอนคำ ถ.จรัญล่องรัฐ ต.ห้วยอ้อ อ.ลอง จ.แพร่ 54150	แพร่	วัด	วัด	
624	พิพิธภัณฑ์โกลผ้าโบราณ	เลขที่ 157/2 หมู่ 6 (ตรงข้ามโรงเรียนล่องวิทยา)ต.ห้วยอ้อ อ.ลอง จ.แพร่ 54150	แพร่	เอกชน	ผ้า/สิ่งทอ	
625	พิพิธภัณฑ์วัดสะแล่ง	19/1 หมู่ 4 บ้านนาหลวง ต.ห้วยอ้อ อ.ลอง จ.แพร่ 54150	แพร่	วัดและ ชุมชน	วัด	

เลข ที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภท การบริหาร จัดการ	ประเภทการ จัดแสดง	สำรวจ
626	พิพิธภัณฑ์เงินตราสยามเรียง สรวง	อ.สอง จ.แพร่ 54120	แพร่	เอกชน	การเงินการ ธนาคาร/ เงินตรา	
627	พิพิธภัณฑ์ศิลปะพื้นบ้าน ร.ร. สองพิทยาคม	ต.บ้านหนอง อ.สอง จ.แพร่ 54120	แพร่	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
628	พิพิธภัณฑ์วัดพระหลวง	หมู่ 8 ต.ดอนมูล อ.สูงเม่น จ.แพร่ 54130	แพร่	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
629	พิพิธภัณฑ์สุวรรณเทอดคำ	วัดพระธาตุสุโทนมงคลคีรี หมู่ 5 ต. เด่นชัย อ.เด่นชัย จ.แพร่ 54150	แพร่	วัด	วัด	*
630	พิพิธภัณฑ์วัดพระบรมธาตุถิ่น แกนหลวง	วัดพระบรมธาตุถิ่นแกนหลวง บ้านถิ่น อ.เมือง จ.แพร่	แพร่	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา, วัด	*
631	พิพิธภัณฑ์พระวิหารมิ่งเมือง	วัดพระบาทมิ่งเมือง อ.เมือง จ.แพร่	แพร่	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
632	พิพิธภัณฑ์เสรีไทย	โรงแรมภราดร ถนนยันตรกิจโกศล อำเภอเมือง จังหวัดแพร่	แพร่	เอกชน	การทหาร/ สงคราม	
633	หอวัฒนธรรมนิทัศน์ จังหวัด แม่ฮ่องสอน	อาคารสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดแม่ฮ่องสอน(เดิม) ถ.ขุนหลม ประพาส ต.จองคำ อ.เมือง จ. แม่ฮ่องสอน 58000	แม่ฮ่องสอน	หน่วยงาน ราชการ	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	*
634	พิพิธภัณฑ์สถานวัดจองกลาง	วัดจองกลาง ถนนชำนาญสถิต ต. จองคำ อ.เมือง จ.แม่ฮ่องสอน 58000	แม่ฮ่องสอน	วัด	วัด	*
635	พิพิธภัณฑ์เจ้าคุณโสภณ สามัคคีธรรม(วัดพระนอน)	วัดพระนอน ถ.ผดุงมวยตอ ต.จองคำ อ.เมือง จ.แม่ฮ่องสอน 58000	แม่ฮ่องสอน	วัด	วัด	*
636	ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอและ พิพิธภัณฑ์โรงเรียนแม่สะเรียง "บริพัตรศึกษา"	โรงเรียนแม่สะเรียงบริพัตรศึกษา อ. แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน	แม่ฮ่องสอน	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	*
637	พิพิธภัณฑ์สงครามโลกครั้งที่ 2	ตรงข้ามวัดม่วยตอ ต.ขุนยวม อ. ขุนยวม จ.แม่ฮ่องสอน 58140	แม่ฮ่องสอน	องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น	การทหาร/ สงคราม	*
638	พิพิธภัณฑ์ปกากะญอ(วัด แม่ปิง)(ปิดดำเนินการ)	วัดแม่ปิง ต.แม่ธิ อ.ปาย จ. แม่ฮ่องสอน 58130	แม่ฮ่องสอน	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา,ชาติ พันธุ์วิทยา	*
639	พิพิธภัณฑ์บ้านไร่	บ้านไร่ ต.สบป่อง อ.ปางมะผ้า จ. แม่ฮ่องสอน 58150	แม่ฮ่องสอน	ชุมชน	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	

เลขที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภท การบริหาร จัดการ	ประเภทการ จัดแสดง	สำรวจ
640	พิพิธภัณฑ์แม่สะเรียง	ถ.แม่สะเรียง-เมืองแม่ฮ่องสอน ต.แม่สะเรียง อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน 58110	แม่ฮ่องสอน	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา,ประวัติศาสตร์/โบราณคดี	*
641	พิพิธภัณฑ์ชนเผ่า ศูนย์ศิลปาชีพจังหวัดแม่ฮ่องสอน	ศูนย์ศิลปาชีพจังหวัดแม่ฮ่องสอน ถนนขุนลุมประพาส อ.เมือง จ.แม่ฮ่องสอน	แม่ฮ่องสอน	เอกชน	ชาติพันธุ์วิทยา	*
642	สำนักศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง เลขที่ 119 ถ.ลำปาง-แม่ทะ ต.ชมพู อ.เมือง จ.ลำปาง 52100	ลำปาง	สถานศึกษา	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
643	พิพิธภัณฑ์วัดพระธาตุเสด็จ	วัดพระธาตุเสด็จ เลขที่ 638 หมู่ 5 ถ.สายลำปาง-งาว ต.เสด็จ อ.เมือง จ.ลำปาง 52000	ลำปาง	วัดและชุมชน	วัด	*
644	พิพิธภัณฑ์วัดพระเจ้าทันใจ	วัดพระเจ้าทันใจ อ.เมือง จ.ลำปาง 52000	ลำปาง	วัด	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	*
645	พิพิธภัณฑ์ค่ายสุรศักดิ์มนตรี	ค่ายสุรศักดิ์มนตรี อ.เมือง จ.ลำปาง 52000	ลำปาง	หน่วยงานราชการ	การทหาร/สงคราม	
646	พิพิธภัณฑ์สถานเขลางค์นคร	วัดเจดีย์ขาวหลัง เลขที่ 268 หมู่ 2 ต.ต้นธงชัย อ.เมือง จ.ลำปาง 52000	ลำปาง	วัด	วัด	*
647	พิพิธภัณฑ์ธนาคารไทยลำปาง	ธนาคารไทยพาณิชย์ สาขานครลำปาง 276 ถ.ฉัตรไชย ต.สบตุ๋ย อ.เมือง จ.ลำปาง 52000	ลำปาง	เอกชน	การเงินการธนาคาร/เงินตรา	
648	ศูนย์วัฒนธรรมเขลางค์นคร ร.ร.เขลางค์นคร	โรงเรียนเขลางค์นคร อ.เมือง จ.ลำปาง 52000	ลำปาง	สถานศึกษา	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
649	ศูนย์วัฒนธรรมโรงเรียนลำปางกัลยาณี	โรงเรียนลำปางกัลยาณี อ.เมืองลำปาง 52000	ลำปาง	สถานศึกษา	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
650	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งล้านนา วัดพระแก้วดอนเต้าสุชาดาราม	วัดพระแก้วดอนเต้าสุชาดาราม ต.เวียงเหนือ อ.เมือง จ.ลำปาง 52000	ลำปาง	วัด	วัด	*
651	บ้านเสานัก	ต.เวียงเหนือ อ.เมือง จ.ลำปาง 52000	ลำปาง	เอกชน	งานอนุรักษ์สถาปัตยกรรม	
652	พิพิธภัณฑ์วัดพระธาตุจอมปิง	วัดพระธาตุจอมปิง หมู่ 5 ต.นาแก้ว อ.เกาะคา จ.ลำปาง 52130	ลำปาง	วัด	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี,วัด	*
653	พิพิธภัณฑ์วัดโหล่หินหลวง	วัดโหล่หินหลวง หมู่ 2 บ้านโหล่หิน ต.โหล่หิน อ.เกาะคา จ.ลำปาง 52130	ลำปาง	วัดและชุมชน	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา,วัด	*
654	พิพิธภัณฑ์วัดพระธาตุลำปางหลวง	วัดพระธาตุลำปางหลวง ต.ลำปางหลวง อ.เกาะคา จ.ลำปาง 52130	ลำปาง	วัด	วัด	*

เลข ที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภท การ บริหาร จัดการ	ประเภทการ จัดแสดง	สำรวจ
655	พิพิธภัณฑ์สถานภูมิปัญญา ท้องถิ่นโรงเรียนแจ้ห่มวิทยา	ร.ร.แจ้ห่มวิทยา 371 หมู่ 10 ถ.แจ้ห่ม- วังเหนือ อ.แจ้ห่ม จ.ลำปาง 52120	ลำปาง	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	*
656	พิพิธภัณฑ์ประดุมหา	ต.บ้านดง อ.แม่เมาะ จ.ลำปาง	ลำปาง	ชุมชน	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
657	ศูนย์อนุรักษ์ภาพยนตร์ย้อนยุค	ต.บ้านร้อง อ.งาว จ.ลำปาง 52110	ลำปาง	เอกชน	ศิลปะ/การ แสดง	
658	ห้องแสดงศิลปวัตถุ วัดปงสนุก	วัดปงสนุก ต.เวียงเหนือ อ.เมือง จ. ลำปาง 52000	ลำปาง	วัดและ ชุมชน	วัด	*
659	พิพิธภัณฑ์ศูนย์ถ่านหิน ลิกไนต์ศึกษา	เหมืองแม่เมาะ อ.แม่เมาะ จ.ลำปาง	ลำปาง	เอกชน	ธรรมชาติวิทยา	*
660	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านแม่ทะ	บ้านหลุก หมู่ 6 ต.นาครัว อ.แม่ทะ จ. ลำปาง 52150	ลำปาง		วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
661	ศูนย์ศิลปะชุมชนเมืองงาว (บ้านจางหลวง)	33 หมู่ 9 บ้านข่อย ตำบลบ้านร้อง อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง 52110	ลำปาง	เอกชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
662	ศูนย์บ้านปุนิทัศน์	กิโลเมตรที่ 555 ถ.พหลโยธิน บาน วังยาว ตำบลแม่กัว อ.สบปราบ จ. ลำปาง 52170	ลำปาง	เอกชน	ธรรมชาติวิทยา	*
663	บ้านป่องนั๊ก	ภายในมณฑลทหารบกที่ 32 ค่ายสุร ศักดิ์มนตรี ตำบลพิชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง 52000	ลำปาง	หน่วยงาน ราชการ	งานอนุรักษ์ สถาปัตยกรรม, บุคคลสำคัญ	
664	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดคันแก้ว	วัดคันแก้ว เลขที่ 179 หมู่ 3 ต.เวียง ยอง อ.เมือง จ.ลำพูน 51000	ลำพูน	วัดและ ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา, วัด	*
665	พิพิธภัณฑ์วัดพระยืน	วัดพระยืน หมู่ 1 ต.เวียงยอง อ.เมือง จ.ลำพูน 51000	ลำพูน	วัด	วัด	*
666	พิพิธภัณฑ์วัดพระธาตุหริภุญ ไชย	วัดพระธาตุหริภุญไชย อ.เมือง จ. ลำพูน 51000	ลำพูน	วัด	วัด	*
667	พิพิธภัณฑ์ของพระแม่เจ้าจาม เทวี วัดเกาะกลาง	วัดเกาะกลาง หมู่ 8 ต.บ้านเรือน อ. ป่าซาง จ.ลำพูน 51120	ลำพูน	องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี, วัด	
668	อุทยานธรรมะและหอศิลป์ อินสนธิ วงศ์สาม	109/2 หมู่ 1 บ้านป่าซางน้อย ต.บ้าน แป้น อ.เมือง จ.ลำพูน 51000	ลำพูน	เอกชน	ศิลปะ/การ แสดง	
669	พิพิธภัณฑ์วัดป่าซางงาม	วัดป่าซางงาม ต.ป่าซาง อ.ป่าซาง จ. ลำพูน 51120	ลำพูน	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา, วัด	
670	พิพิธภัณฑ์อนุสรณ์ชาครบาเจ้า ศรีวิชัย	วัดบ้านปาง ต.ศรีวิชัย อ.ล. จ.ลำพูน 51110	ลำพูน	วัดและ ชุมชน	บุคคลสำคัญ วัด	*
671	หอศิลป์บ้านบัวแก้ว	ถ.เจริญราษฎร์ อ.เมือง จ.ลำพูน 51000	ลำพูน	เอกชน	ศิลปะ/การ แสดง	
672	ศูนย์วัฒนธรรมกะเหรี่ยง	ต.บ้านนาทราย อ.ล. จ.ลำพูน	ลำพูน		ชาติพันธุ์วิทยา	

เลข ที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภท การ บริหาร จัดการ	ประเภทการ จัดแสดง	สำรวจ
673	พิพิธภัณฑ์ชุมชนเมืองลำพูน	เลขที่ 10 ถนนวังซ้าย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน	ลำพูน	องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
674	พิพิธภัณฑ์บิมน้ำมันสามทหาร	ปิมสามทหารเก่า สีแยกประดูลี สวน คุณธรรมสมานสามัคคี อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน	ลำพูน		อื่นๆ	
675	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หริ ภุญไชย	ถนนอินทยงยศ ตำบลในเมือง อำเภอ เมือง จังหวัดลำพูน 51000	ลำพูน	หน่วยงาน ราชการ	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
676	พิพิธภัณฑ์ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาชาวบ้าน โรงเรียนศรียานุสรณ์	ถ.ศรียานุสรณ์ ต.วัดใหม่ อ.เมือง จ. จันทบุรี 22000	จันทบุรี	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
677	พิพิธภัณฑ์กลางแจ้งเรือ สำเภาเสม็ดงาม	บ้านเสม็ดงาม ต.หนองบัว อ.เมือง จ. จันทบุรี 22000	จันทบุรี	ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา, ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
678	ศูนย์บูรณะหอไตรวัดตะกาด เจ้า	เลขที่ 41 หมู่ 3 วัดตะกาดเงา อ.ท่า ใหม่ จ.จันทบุรี 22120	จันทบุรี	วัดและ ชุมชน	งานอนุรักษ์ สถาปัตยกรรม	*
679	สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำเฉลิม พระเกียรติ 6 รอบ พระ ชนมพรรษา	ชายหาดแหลมเสด็จ หมู่ 7 ต.คลอง ขุด อ.ท่าใหม่ จ.จันทบุรี 22120	จันทบุรี	หน่วยงาน ราชการ	ธรรมชาติวิทยา	
680	ศูนย์การเรียนรู้พื้นฟูภาษา- วัฒนธรรมของ จ.จันทบุรี	ม.4 ต.คลองพลู กิ่งอ.เขาคิชฌกูฏ จ. จันทบุรี 22210	จันทบุรี	ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา,ชาติ พันธุ์วิทยา	
681	พิพิธภัณฑ์วังสวนบ้านแก้ว มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพ พรรณี	สำนักศิลปวัฒนธรรมและพัฒนา ชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพ พรรณี 41 หมู่ 5 ตำบลท่าช้าง อำเภอ เมือง จังหวัดจันทบุรี 22000	จันทบุรี	สถานศึกษา	งานอนุรักษ์ สถาปัตยกรรม, บุคคลสำคัญ	
682	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พาศิขณาวี	ค่ายเนินวง ตำบลบางกะจะ อำเภอ เมือง จังหวัดจันทบุรี 22000	จันทบุรี	หน่วยงาน ราชการ	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
683	พิพิธภัณฑ์ทหารกองพันที่ 1 กรมทหารราบที่ 111	ค่ายสมเด็จพระนเรศวรมหาราช อ.เมือง จ. ฉะเชิงเทรา 24000	ฉะเชิงเทรา	หน่วยงาน ราชการ	การทหาร/ สงคราม	
684	พิพิธภัณฑ์ภูมิพลอดุลยเดช มหาวิทยาลัย(โรงเรียนพุทธโสธร)	ร.ร.พุทธโสธร อ.เมือง จ.ฉะเชิงเทรา 24000	ฉะเชิงเทรา	สถานศึกษา		
685	ศูนย์การเรียนรู้ดนตรี(กลอง ยาว) ชุมชนภาคตะวันออก	เลขที่ 4/ หมู่ 8 ต.วังตะเคียน อ.เมือง จ.ฉะเชิงเทรา 24000	ฉะเชิงเทรา	สถานศึกษา	ศิลปะ/การ แสดง	*
686	พิพิธภัณฑ์ชาวบ้านโรงเรียน ไผ่แก้ววิทยา	อ.แปลงยาว จ.ฉะเชิงเทรา 24190	ฉะเชิงเทรา	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
687	พิพิธภัณฑ์ลือฉ่อก	ต.บางเล่า อ.คลองเขื่อน จ. ฉะเชิงเทรา 24110	ฉะเชิงเทรา	เอกชน	บุคคลสำคัญ	

เลขที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภท การบริหาร จัดการ	ประเภทการ จัดแสดง	สำรวจ
688	ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ	ถ.สายจะเข้เชิงเทรา-กบินทร์บุรี อ.พนมสารคาม จ.จะเข้เชิงเทรา 24120	จะเข้เชิงเทรา	หน่วยงานราชการ	ธรรมชาติวิทยา	
689	พิพิธภัณฑ์โบราณของชาวนา วัดหนองบอน	วัดหนองบอน หมู่ 4 ต.เขาหินซ้อน อ.พนมสารคาม จ.จะเข้เชิงเทรา 24120	จะเข้เชิงเทรา	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
690	ศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้านไผ่ดำ	ร.ร.วัดไผ่ดำ หมู่ 4 ต.ศาลาแดง อ.บางน้ำเปรี้ยว จ.จะเข้เชิงเทรา 24150	จะเข้เชิงเทรา	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
691	ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านหัวสำโรง	วัดหัวสำโรง บ้านหัวสำโรง ต.หัวสำโรง อ.แปลงยาว จ.จะเข้เชิงเทรา 24190	จะเข้เชิงเทรา	วัดและ ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
692	พิพิธภัณฑ์ทหารเกาหลี	กรมทหารราบที่ 21 รักษาพระองค์ 302 หมู่ 9 ต.บ้านสวน อ.เมือง จ.ชลบุรี 20000	ชลบุรี	หน่วยงานราชการ	การทหาร/ สงคราม	
693	ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดชลบุรี ร.ร.ชลลักษ์ยานุกูล	ถ.ด่านหน้า อ.เมือง จ.ชลบุรี 20000	ชลบุรี	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
694	พิพิธภัณฑ์เฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา มหาราช จังหวัดชลบุรี	ต.อ่างศิลา อ.เมือง จ.ชลบุรี 20000	ชลบุรี	หน่วยงานราชการ	ธรรมชาติวิทยา	
695	สถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเลมหาวิทยาลัยบูรพา	มหาวิทยาลัยบูรพา 169 หาดบางแสน ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131	ชลบุรี	สถานศึกษา	ธรรมชาติวิทยา	
696	พิพิธภัณฑ์เรือนไทย	ต.ดอนหัวฬ่อ อ.เมือง จ.ชลบุรี 20000	ชลบุรี		งานอนุรักษ์ สถาปัตยกรรม	
697	พิพิธภัณฑ์ศิลปะในขวดแก้ว	79/15 หมู่ 9 ถ.สุขุมวิท ต.หนองปรือ อ.บางละมุง จ.ชลบุรี 20260	ชลบุรี	เอกชน	ศิลปะ/การ แสดง	
698	อุทยานสามก๊ก	ต.โป่ง อ.บางละมุง จ.ชลบุรี 20260	ชลบุรี	เอกชน	ศิลปะ/การ แสดง	
699	พิพิธภัณฑ์ริบลิส์ เชื้อหรือไม	เลขที่ 218 หมู่ 10 ถ.เลียบหาด อ.บางละมุง จ.ชลบุรี 20260	ชลบุรี	เอกชน	อื่นๆ	
700	เมืองจำลอง	เลขที่ 387 หมู่ 6 ถ.สุขุมวิท อ.บางละมุง จ.ชลบุรี 20150	ชลบุรี	เอกชน	อื่นๆ	
701	ปราสาทสัจธรรม	206/2 หมู่ 5 นาเกลือ ขอย 12 อ.บางละมุง จ.ชลบุรี 20260	ชลบุรี	เอกชน	งานอนุรักษ์ สถาปัตยกรรม	
702	พิพิธภัณฑ์พระจุลจอมเกล้า	พระราชวังจุลจอมเกล้า อ.เกาะสีชัง จ.ชลบุรี 20120	ชลบุรี	สถานศึกษา	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี, บุคคลสำคัญ	
703	พิพิธภัณฑ์ขลุ่ยต้นสน	พระราชวังจุลจอมเกล้า อ.เกาะสีชัง จ.ชลบุรี 20120	ชลบุรี	สถานศึกษา	ธรรมชาติวิทยา	
704	พิพิธภัณฑ์ทหารนาวิกโยธิน	หน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน อาคารสโมสรสัณฐานเดยงาม ฐานทัพเรือสัตหีบ อ.สัตหีบ จ.ชลบุรี 20182	ชลบุรี	หน่วยงานราชการ	การทหาร/ สงคราม	

เลข ที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภท การ บริหาร จัดการ	ประเภทการ จัดแสดง	สำรวจ
705	พิพิธภัณฑ์สมเด็จพระศรีสว รินทิรา บรมราชเทวีฯ	โรงพยาบาลสมเด็จพระบรมราชเทวี ณ ศรีราชา อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี 20230	ชลบุรี	หน่วยงาน ราชการ	บุคคลสำคัญ	
706	พิพิธภัณฑ์ พลเรือเอก พระ เจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้า อาภากรเกียรติวงศ์ กรมหลวง ชุมพรเขตอุดมศักดิ์	สวนกรมหลวงชุมพร บริเวณหนอง ตะเคียน ต.สัตหีบ อ.สัตหีบ จ.ชลบุรี	ชลบุรี	หน่วยงาน ราชการ	บุคคลสำคัญ	
707	พิพิธภัณฑ์วัดหนองปรือ	วัดหนองปรือ หมู่ 3 ต.หนองปรือ อ. บางละมุง จ.ชลบุรี	ชลบุรี	วัด	วัด	
708	พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยา เกาะและทะเลไทย	เขานมาจอ ตำบลแสมสาร อำเภอสัต หีบ จังหวัดชลบุรี	ชลบุรี	หน่วยงาน ราชการ	ธรรมชาติวิทยา	
709	พิพิธภัณฑ์วัดนุภาพาราม	หมู่ 3 บ้านปลายคลอง ต.วังกระแจะ อ.เมือง จ.ตราด 23000	ตราด	วัด	วัด	
710	หอวัฒนธรรมนิทัศน์และศูนย์ วัฒนธรรมจังหวัดตราด โรงเรียนสตรีประเสริฐศิลป์	เลขที่ 14 ถ.วิวัฒน์ ต.วังกระแจะ อ. เมือง จ.ตราด 23000	ตราด	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
711	พิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมท้องถิ่น โรงเรียนคลองใหญ่วิทยาคม	ร.ร.คลองใหญ่วิทยาคม หมู่ 7 ต. คลองใหญ่ อ.คลองใหญ่ จ.ตราด 23110	ตราด	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
712	พิพิธภัณฑ์เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ(ศูนย์ สภากาชาดไทยเขาล้าน)	ต.ไม้รูด อ.คลองใหญ่ จ.ตราด 23110	ตราด	เอกชน	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี, บุคคลสำคัญ	
713	หอวัฒนธรรมนิทัศน์เหมือง พลอย วัดหนองบอน	วัดหนองบอน หมู่ 3 ต.หนองบอน อ. บ่อไร่ จ.ตราด 23160	ตราด	วัดและ ชุมชน	ธรรมชาติวิทยา	
714	พิพิธภัณฑ์วัดท่าโสม	วัดท่าโสม เลขที่ 58 หมู่ 1 ต.ท่าโสม อ.เขาสมิง จ.ตราด 23150	ตราด	วัดและ ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
715	พิพิธภัณฑ์ทหาร อาคาร จปร. 100 ปี	โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า อ. เมือง จ.นครนายก 26130	นครนายก	สถานศึกษา	การทหาร/ สงคราม	
716	ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ	91/1 ม. 2 บ้านท่าด่าน ต.หินตั้ง อ. เมือง จ.นครนายก 26000(ห่างจาก เขื่อนขุนด่านปราการชลประมาณ 200 เมตร)	นครนายก	เอกชน	ธรรมชาติวิทยา	
717	สวนอนุรักษ์พันธุ์ทุเรียน โบราณจังหวัดนครนายก	บ้านหุบลึก ต.เขาพระ อ.เมือง จ. นครนายก 26000	นครนายก	เอกชน	ธรรมชาติวิทยา	
718	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นบ้านปากพลี	วัดโพธิ์ปากพลี ต.ปากพลี อ.ปากพลี จ.นครนายก 26130	นครนายก	วัดและ ชุมชน	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี,วัด	*
719	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดฝั่งคลอง (ไทยพาน)	วัดฝั่งคลอง หมู่ 4 ต.เกาะหวาย อ. ปากพลี จ.นครนายก 26130	นครนายก	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา,ชาติ พันธุ์วิทยา	*
720	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านโรงเรียนวัด เลขาธรรมกิตติ	ต.บางอ้อ อ.บ้านนา จ.นครนายก 26110	นครนายก	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
721	หอวัฒนธรรมนิทัศน์เมืองดง ละคร	ต.ดงละคร อ.เมืองนครนายก จ. นครนายก 26000	นครนายก		ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	

เลขที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภทการบริหารจัดการ	ประเภทการจัดแสดง	สำรวจ
722	พิพิธภัณฑ์ทหารค่ายจักรพงษ์	กองบัญชาการมณฑลทหารบกที่ 12 ด.ดงพระราม อ.เมือง จ.ปราจีนบุรี 25000	ปราจีนบุรี	หน่วยงานราชการ	การทหาร/สงคราม	
723	พิพิธภัณฑ์พระครูอุทัยธรรมธารี(เล็ง สุโขโต)	สี่แยกถนนเรศวร ถ.สุวรรณศร ต.บ้านพระ อ.เมือง จ.ปราจีนบุรี 25230	ปราจีนบุรี	หน่วยงานราชการ	บุคคลสำคัญ, วัตถุ	
724	พิพิธภัณฑ์กรมทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์	ค่ายจักรพงษ์ อ.เมือง จ.ปราจีนบุรี 25000	ปราจีนบุรี	หน่วยงานราชการ	การทหาร/สงคราม	
725	พิพิธภัณฑ์วัดป่ามะไฟ	วัดป่ามะไฟ ต.โคกไม้ลาย อ.เมือง จ.ปราจีนบุรี 25000	ปราจีนบุรี	วัด		
726	พิพิธภัณฑ์วัดสง่างาม	ด.บางบริบูรณ์ อ.เมือง จ.ปราจีนบุรี 25000	ปราจีนบุรี	วัด		
727	พิพิธภัณฑ์วัดแก้วพิจิตร	วัดแก้วพิจิตร ถ.แก้วพิจิตร ต.หน้าเมือง อ.เมือง จ.ปราจีนบุรี 25000	ปราจีนบุรี	วัด	งานอนุรักษ์สถาปัตยกรรม	*
728	พิพิธภัณฑ์การแพทย์แผนไทยอภัยภูเบศร	โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร ต.ท่าข้าม อ.เมือง จ.ปราจีนบุรี 25000	ปราจีนบุรี	หน่วยงานราชการ	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา, งานอนุรักษ์สถาปัตยกรรม	
729	พิพิธภัณฑ์วัดใหม่กรทอง	ด.ศรีมหาโพธิ์ อ.ศรีมหาโพธิ์ จ.ปราจีนบุรี 25140	ปราจีนบุรี	วัด		
730	พิพิธภัณฑ์เหมืองทองคำบ้านป่อทอง	ด.ป่อทอง อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี 25240	ปราจีนบุรี	หน่วยงานราชการ	ธรรมชาติวิทยา	
731	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดบางแดน	วัดบางแดน อ.บ้านสร้าง จ.ปราจีนบุรี 25150	ปราจีนบุรี	วัด	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา, วัตถุ	*
732	พิพิธภัณฑ์อยู่สุขสุวรรณ	ถ.ปราจีนตคาม ต.ดงขี้เหล็ก อ.เมือง จ.ปราจีนบุรี 25000	ปราจีนบุรี	เอกชน	อื่นๆ	
733	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติปราจีนบุรี	ถนนปราจีนอนุสรณ์ ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี 25000	ปราจีนบุรี	หน่วยงานราชการ	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี	
734	ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดระยอง ร.ร.ระยองวิทยาคม	ถ.ตากสินมหาราช ต.ท่าประดู่ อ.เมือง จ.ระยอง 21000	ระยอง	สถานศึกษา	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
735	พิพิธภัณฑ์หนังใหญ่วัดบ้านดอน	วัดบ้านดอน ต.เข่งเนิน อ.เมือง จ.ระยอง 21000	ระยอง	วัดและชุมชน	ศิลปะ/การแสดง	*
736	พิพิธภัณฑ์วัดตาขัน	56 หมู่ 5 วัดตาขัน อ.บ้านค่าย จ.ระยอง 21120	ระยอง	วัด	ธรรมชาติวิทยา, วัตถุ	*
737	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดเขากระโดน	เลขที่ 46 หมู่ 8 ต.ขากโดน อ.แกลง จ.ระยอง 21110	ระยอง	วัดและชุมชน	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา, วัตถุ	*
738	สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำระยอง	หมู่ 2 ต.เพ อ.เมือง จ.ระยอง 21160	ระยอง	หน่วยงานราชการ	ธรรมชาติวิทยา	*
739	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดคลองจำกา	191 วัดคลองจำกา หมู่ 2 ต.พลองตาเยี่ยม อ.วังจันทร์ จ.ระยอง 21210	ระยอง	วัดและชุมชน	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	

เลข ที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภท การ บริหาร จัดการ	ประเภทการ จัดแสดง	สำรวจ
740	ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วัดบ้านกิโลสาม	หมู่ 12 ต.ท่าแขก อ.เมือง จ.สระแก้ว 27000	สระแก้ว	สถานศึกษา		
741	ศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชุมชนบ้านหนองผูกเต่า	วัดวัฒนธรรม หมู่ 13 บ้านหนองผูกเต่าพัฒนา ต.ศาลาลำดวน อ.เมือง จ.สระแก้ว 27000	สระแก้ว	ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	*
742	หอวัฒนธรรมนิทัศน์เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระแก้ว	ศาลากลางจังหวัดสระแก้ว ชั้น 2 อ.เมือง จ.สระแก้ว 27000	สระแก้ว	หน่วยงาน ราชการ	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
743	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นวัดบางอ้อ พันธ์	วัดบางอ้อพันธ์ หมู่ที่ 1 ตำบลศาล อ้อเก่าบ่าเหนือจตุรงค์ จังหวัดชัยภูมิ 36160	ชัยภูมิ	วัดและ ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
744	หอวัฒนธรรมนิทัศน์จังหวัด ชัยภูมิ โรงเรียนสตรีชัยภูมิ	โรงเรียนสตรีชัยภูมิ เลขที่ 372 ถ. บรรณาคาร ต.ในเมือง อ.เมือง จ. ชัยภูมิ 36000	ชัยภูมิ	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
745	ตำนานเขียว	อ.เมือง จ.ชัยภูมิ 36000	ชัยภูมิ	หน่วยงาน ราชการ	งานอนุรักษ์ สถาปัตยกรรม ผ้า/สิ่งทอ	
746	ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมบ้านเป่า	75 หมู่ 7 ต.บ้านเป่า อ.เกษตร สมบูรณ์ จ.ชัยภูมิ 36120	ชัยภูมิ	เอกชน	ศิลปะ/การ แสดง	
747	ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอคอน สวรรค์	อาคารโรงฝึกงานศิลปศึกษา โรงเรียนคอนสวรรค์ อ.คอนสวรรค์ จ. ชัยภูมิ 36140	ชัยภูมิ	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
748	พิพิธภัณฑ์กำลังเอก	กองบัญชาการกรมทหารราบที่ 23 ค่ายสุธรรมพิทักษ์ ต.โพธิ์กลาง อ. เมือง จ.นครราชสีมา 30000	นครราชสีมา	หน่วยงาน ราชการ	การทหาร/ สงคราม	
749	พิพิธภัณฑ์กองพันทหาร สื่อสารที่ 22	ค่ายสุรนารี ต.หนองไผ่ล้อม อ.เมือง จ.นครราชสีมา 30000	นครราชสีมา	หน่วยงาน ราชการ	การทหาร/ สงคราม	
750	พิพิธภัณฑ์จากการรบ	กองพันที่ 2 กรมทหารราบที่ 3 ค่าย สุรนารี ต.หนองไผ่ล้อม อ.เมือง จ. นครราชสีมา 30000	นครราชสีมา	หน่วยงาน ราชการ	การทหาร/ สงคราม	
751	พิพิธภัณฑ์ทหาร กองทัพ ภาคที่ 2	ค่ายสุรนารี ต.หนองไผ่ล้อม อ.เมือง จ.นครราชสีมา 30000	นครราชสีมา	หน่วยงาน ราชการ	การทหาร/ สงคราม	
752	ศูนย์วัฒนธรรมโรงเรียน มหิศราธิบดี	โรงเรียนมหิศราธิบดี ต.จวหอ อ.เมือง จ.นครราชสีมา 30000	นครราชสีมา	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
753	หอวัฒนธรรม มหาวิทยาลัย ราชภัฏนครราชสีมา	สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา 340 ถ.สุรนารายณ์ ต.ในเมือง อ.เมือง จ. นครราชสีมา 30000	นครราชสีมา	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
754	ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล	12/1 มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ถ. มิตรภาพ ต.บ้านเกาะ อ.เมือง จ. นครราชสีมา 30000	นครราชสีมา	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	

เลขที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภทการบริหารจัดการ	ประเภทการจัดแสดง	สำรวจ
755	พิพิธภัณฑ์ไม้กลายเป็นหิน	สถานีวิจัยไม้กลายเป็นหินฯ บ้านโกรกเดือนห้า ต.สุรนารี อ.เมือง จ.นครราชสีมา 30000	นครราชสีมา	หน่วยงานราชการ	ธรรมชาติวิทยา	
756	พิพิธภัณฑ์ปลาน้ำจืด(สวนสัตว์นครราชสีมา)	หมู่ 1 ถ.ราชสีมา-ปักธงชัย ต.ไชยมงคล อ.เมือง จ.นครราชสีมา 30000	นครราชสีมา	หน่วยงานราชการ	ธรรมชาติวิทยา	
757	บูรพาจารย์เจดีย์ วัดป่าศาลวัน	เลขที่ 111 หมู่ 1 ถ.ราชสีมา-ปักธงชัย ต.ชัยมงคล อ.เมือง จ.นครราชสีมา 30000	นครราชสีมา	วัด	บุคคลสำคัญ, วัด	
758	ศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้านปักธงชัย ร.ร.ปักธงชัยประชา นิรมิต	ต.เมืองปัก อ.ปักธงชัย จ.นครราชสีมา 30150	นครราชสีมา	สถานศึกษา	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
759	พิพิธภัณฑ์วัดพรหมราช	วัดพรหมราช หมู่ 8 ต.ตูม อ.ปักธงชัย จ.นครราชสีมา 30150	นครราชสีมา	วัด		
760	อุทยานการศึกษาท้องถิ่น วัดโคกศรีสะเกษ	73 หมู่ 4 วัดโคกศรีสะเกษ ต.นกออ อ.ปักธงชัย จ.นครราชสีมา 30150	นครราชสีมา	วัด	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
761	พิพิธภัณฑ์เกรียน	ร้านดินดำ บ้านด่านเกรียน ต.ด่านเกรียน อ.โชคชัย จ.นครราชสีมา 30190	นครราชสีมา	เอกชน	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
762	อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย	ต.พิมาย อ.พิมาย จ.นครราชสีมา 30110	นครราชสีมา	หน่วยงานราชการ	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี	
763	พิพิธภัณฑ์เสี้ยนภูมิปัญญาชาวนาไทย วัดประชาคมาราม	วัดประชาคมาราม ต.ทับสวาย อ.ห้วยแถลง จ.นครราชสีมา 30240	นครราชสีมา	วัดและชุมชน	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
764	พิพิธภัณฑ์ช้างโบราณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา อ.เมือง จ.นครราชสีมา 30000	นครราชสีมา	สถานศึกษา	ธรรมชาติวิทยา	
765	พิพิธภัณฑ์ตราไปรษณียากรนครราชสีมา	ชั้น 2 ที่ทำการไปรษณีย์จอมสุรางค์ อ.เมือง จ.นครราชสีมา 30000	นครราชสีมา	หน่วยงานราชการ	การสื่อสาร/ไปรษณีย์	
766	พิพิธภัณฑ์เฉลิมพระเกียรติวัดบัว	วัดบัว ถ.เกษตร ต.โนนสูง อ.โนนสูง จ.นครราชสีมา	นครราชสีมา	วัดและชุมชน		
767	ห้องไทยนิทัศน์ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	สาขาวิชาศึกษาทั่วไป สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี อ.เมือง จ.นครราชสีมา 30000	นครราชสีมา	สถานศึกษา	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
768	พิพิธภัณฑ์วัดธรรมจักรเสมาราม	วัดธรรมจักรเสมาราม หมู่ 3 ต.เสมา อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา 30170	นครราชสีมา	วัด	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี	
769	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านตำบลสัมฤทธิ์	ต.สัมฤทธิ์ อ.พิมาย จ.นครราชสีมา 30110	นครราชสีมา	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น		
770	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พิมาย	ถนนท่าสงกรานต์ ตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา 30110	นครราชสีมา	หน่วยงานราชการ	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี	

เลขที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภทการบริหารจัดการ	ประเภทการจัดแสดง	สำรวจ
771	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติมหาวิรุณ	วัดสุทธจินดา ถนนราชดำเนิน ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000	นครราชสีมา	หน่วยงานราชการ	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี	
772	ศูนย์วัฒนธรรมอีสานใต้	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ถ.จิระ ต.ในเมือง อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ 31000	บุรีรัมย์	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา ประวัติศาสตร์/โบราณคดี	
773	ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม โรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม	ถ.นิเวศ ต.ในเมือง อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ 31000	บุรีรัมย์	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
774	อุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง	ต.ตาเป๊ก อ.นางรอง จ.บุรีรัมย์ 31110	บุรีรัมย์	หน่วยงานราชการ	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี	
775	พิพิธภัณฑ์โบราณวัตถุยุคก่อนประวัติศาสตร์ วัดป่าพระสบาย	วัดป่าพระสบาย หมู่ 1 ต.บึงเจริญ อ.บ้านกรวด จ.บุรีรัมย์ 31180(ห่างจากตัวอำเภอบ้านกรวดราว 14 ก.ม.)	บุรีรัมย์	วัดและชุมชน	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี	
776	ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอบ้านกรวด	โรงเรียนบ้านกรวดวิทยาครุ อ.บ้านกรวด จ.บุรีรัมย์ 31180	บุรีรัมย์	สถานศึกษา	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี เครื่องปั้นดินเผา	
777	พิพิธภัณฑ์เฉลิมพระเกียรติ ร.ร.ละหานทรายรัชดาภิเษก	ร.ร.ละหานทรายรัชดาภิเษก อ.ละหานทราย จ.บุรีรัมย์	บุรีรัมย์	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
778	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านหนองบัวโคก	172 ถ.บุรีรัมย์-ลำปลายมาศ บ้านหนองตลาดควาย ต.หนองบัวโคก อ.ลำปลายมาศ จ.บุรีรัมย์ 31130	บุรีรัมย์	เอกชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
779	ศูนย์บูรณาการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชน 3 เผ่า	วัดคุรุราษฎร์ หมู่ที่17 ตำบลหนองเต็ง อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์	บุรีรัมย์	วัดและชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา,ชาติพันธุ์วิทยา	
780	ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดยโสธร ร.ร.ยโสธรพิทยาคม	ถ.แจ้งสนิท อ.เมือง จ.ยโสธร 35000	ยโสธร	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
781	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านแหล่งเรียนรู้ชุมชนตำบลสงเปือย	ต.สงเปือย อ.คำเขื่อนแก้ว จ.ยโสธร 35110	ยโสธร	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
782	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านดาดทอง	บริเวณพระธาตุกองข้าวน้อย ต.ดาดทอง อ.เมือง จ.ยโสธร 35000	ยโสธร	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
783	พิพิธภัณฑ์บึงไฟยโสธร	โรงเรียนเทศบาล1(สุขวิทยาการตั้งตรงจิตร15) ถ.แจ้งสนิท ต.ในเมือง อ.เมือง จ.ยโสธร 35000	ยโสธร	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	

เลขที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภทการบริหารจัดการ	ประเภทการจัดแสดง	สำรวจ
784	พิพิธภัณฑ์หอไตร ประวัติดาวสาร	ภายในบริเวณวัดสระไตรนุรักษ์ หมู่ที่ 1 ต.นาเวียง อ.ทรายมูล จ.ยโสธร 35170	ยโสธร	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา,วัด	
785	พิพิธภัณฑ์ 4 เสาไทย วัดพระ ธาตุเรืองรอง	วัดพระธาตุเรืองรอง ต.หญ้าปล้อง อ.เมือง จ.ศรีสะเกษ 33000	ศรีสะเกษ	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา,ชาติพันธุ์วิทยา	*
786	พิพิธภัณฑ์กองพันที่ 3 กรม ทหารราบที่ 23	ค่ายวีรวัฒน์โยธิน ถ.สุรินทร์-ปราสาท ต.นอกเมือง อ.เมือง จ.สุรินทร์ 32000	สุรินทร์	หน่วยงานราชการ	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
787	พิพิธภัณฑ์-นิทรรศการ ร.ร.สิ รินธร	ถ.เทศบาล 1 ต.ในเมือง อ.เมือง จ.สุรินทร์ 32000	สุรินทร์	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
788	พิพิธภัณฑ์ผ้าไหม	สถานที่ทดลองหม่อนไหมสุรินทร์ หมู่ 4 ต.คอโค อ.เมือง จ.สุรินทร์ 32000	สุรินทร์	หน่วยงานราชการ	ผ้า/สิ่งทอ	
789	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นแดล ร.ร. แดลศิริวิทยา	ต.แดล อ.ศรีณรงค์ จ.สุรินทร์ 32110	สุรินทร์	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
790	สำนักศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ อ.เมือง จ.สุรินทร์ 32000	สุรินทร์	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
791	พิพิธภัณฑ์ชาวานา โรงเรียน บ้านถนนชัย	โรงเรียนบ้านถนนชัย ต.โคกตะเคียน อ.กาบเชิง จ.สุรินทร์	สุรินทร์	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
792	ศูนย์คชศึกษา	ศูนย์คชศึกษา หมู่บ้านช้างบ้านดา กลาง ต.กระโพ อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์	สุรินทร์		วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
793	พิพิธภัณฑ์กัมมัญฐาน-อัฐิธาตุ วัดบูรพาราม	วัดบูรพาราม ถ.กรุงศรีใน ต.ในเมือง อ.เมือง จ.สุรินทร์	สุรินทร์	วัด	บุคคลสำคัญ วัด	
794	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สุรินทร์	214 หมู่ที่ 13 ถนนสุรินทร์- ช้องจอม ตำบลเจดีย์ อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์ 32000	สุรินทร์	หน่วยงานราชการ		
795	พิพิธภัณฑ์กองพันทหารปืน ใหญ่ที่ 6	ค่ายสรรพสิทธิประสงค์ ต.แสนสุข อ.วารินชำราบ จ.อุบลราชธานี 34000	อุบลราชธานี	หน่วยงานราชการ	การทหาร/ สงคราม	
796	พิพิธภัณฑ์ทหารค่ายสรรพ สิทธิประสงค์	ค่ายสรรพสิทธิประสงค์ ต.แสนสุข อ.วารินชำราบ จ.อุบลราชธานี 34000	อุบลราชธานี	หน่วยงานราชการ	การทหาร/ สงคราม	
797	หอวัฒนธรรมอุบลนันทน์ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมกาญจนา ภิเษก	เลขที่ 2 ถ.แจ้งสนิท อ.เมือง จ.อุบลราชธานี 34000	อุบลราชธานี	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	*
798	พิพิธภัณฑ์แหล่งโบราณคดี บ้านก้านเหลือง	วัดบ้านก้านเหลือง ต.ขามใหญ่ อ.เมือง จ.อุบลราชธานี	อุบลราชธานี	วัด	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	*

โครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

เลข ที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภท การบริหาร จัดการ	ประเภทการ จัดแสดง	สำรวจ
799	หอศิลปวัฒนธรรมวัดสุปฏินา รามวรวิหาร	เลขที่ 1 ถนนสุปฏิณ ด.ในเมอง อ. เมือง จ.อุบลราชธานี 34000	อุบลราชธานี	วัด	วัด	*
800	พิพิธภัณฑ์พระโพธิญาณเถระ (ชา สุภัทโท)	วัดหนองป่าพง ด.เนินผาง อ.วารินชำ ราบ จ.อุบลราชธานี 34190	อุบลราชธานี	วัด	บุคคลสำคัญ วัด	*
801	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดภูเขา แก้ว	ด.พิบูล อ.พิบูลมังสาหาร จ. อุบลราชธานี 34110	อุบลราชธานี	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา,วัด	*
802	พิพิธภัณฑ์พื้นเมืองวัดท่าไห	วัดท่าไห ด.ท่าไห อ.เขื่องใน จ. อุบลราชธานี 34150	อุบลราชธานี	วัดและ ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา,วัด	*
803	พิพิธภัณฑ์ชุมชนบ้านปะอาว	วัดมูรพา บ้านปะอาว ด.หนองขอน อ. เมือง จ.อุบลราชธานี 34000	อุบลราชธานี	วัดและ ชุมชน	วัด	*
804	เจดีย์พิพิธภัณฑ์พระอาจารย์ เสาร์ กนดสีโล	วัดดอนธาตุ หมู่ 10 ด.ทรายมูล อ. พิบูลมังสาหาร จ.อุบลราชธานี	อุบลราชธานี	วัด	บุคคลสำคัญ วัด	*
805	พิพิธภัณฑ์ตราไปรษณียากร อุบลราชธานี	ที่ทำการไปรษณีย์อุบลราชธานี ด.ใน เมือง อ.เมือง จ.อุบลราชธานี	อุบลราชธานี	หน่วยงาน ราชการ	การสื่อสาร/ ไปรษณีย์	
806	ศูนย์ภูมิปัญญาไทบ้าน พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านปากมูน	บ้านน้ำสร้าง หมู่ 7 ด.ทรายมูล อ. พิบูลมังสาหาร จ.อุบลราชธานี 34110	อุบลราชธานี	ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
807	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ อุบลราชธานี	อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี 34000	อุบลราชธานี	หน่วยงาน ราชการ	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
808	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดเทพ มงคล	วัดเทพมงคล ตำบลในเมือง อำเภอ เมือง จังหวัดอำนาจเจริญ 37000	อำนาจเจริญ	วัดและ ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
809	ศูนย์บูรณาการวัฒนธรรมไทย สายใยชุมชน	ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลนา ป่าแซง ถนนสามแยกขมพู-โคกใหญ่ อ.ปทุมราชวงศา จ.อำนาจเจริญ	อำนาจเจริญ	องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
810	พิพิธภัณฑ์วัดกลางกาฬสินธุ์	วัดกลางกาฬสินธุ์ อ.เมือง จ.กาฬสินธุ์ 46000	กาฬสินธุ์	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา,วัด	
811	พิพิธภัณฑ์ของดีเมือง กาฬสินธุ์	อาคารศาลากลางหลังเก่า อ.เมือง จ. กาฬสินธุ์ 46000	กาฬสินธุ์	หน่วยงาน ราชการ	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี,ผ้า/ สิ่งทอ	
812	พิพิธภัณฑ์ทองถิ่นผู้ไท วัด สิมนาโก	ด.นาโค อ.กุฉินารายณ์ จ.กาฬสินธุ์ 46110	กาฬสินธุ์	วัด	ชาติพันธุ์วิทยา วัด	*
813	พิพิธภัณฑ์ปลาหมึก 160 ล้านป .วัดป่าพุทธบุตร	วัดโพธิ์พมวน ด.กุดสิมคมไหม อ.เขาว ง จ.กาฬสินธุ์ 46160	กาฬสินธุ์	วัด	ธรรมชาติวิทยา	*
814	พิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมท้องถิ่น และภูมิปัญญาชาวบ้าน รร. ไตรรัตน์วิทยา	ร.ร.ไตรรัตน์วิทยา กิ่งอำเภอ พงษ์ไชย จ.กาฬสินธุ์ 46130	กาฬสินธุ์	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	*

เลขที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภทการบริหารจัดการ	ประเภทการจัดแสดง	สำรวจ
815	พิพิธภัณฑ์เมืองฟ้าแดดสงยาง	ร.ร.ฟ้าแดดสงยางวิทยาคาร บ้านเสมา ต.กมลาไสย อ.กมลาไสย จ.กาฬสินธุ์ 46130	กาฬสินธุ์	สถานศึกษา	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี	
816	พิพิธภัณฑ์วัดโพธิ์ชัยเสมาราม (ศาลาน้อย)	อ.กมลาไสย จ.กาฬสินธุ์ 46130	กาฬสินธุ์	วัด		
817	พิพิธภัณฑ์วัดสว่างโนนสูง	บ้านโนนสูงใหม่ อ.ยางตลาด จ.กาฬสินธุ์ 46120	กาฬสินธุ์	วัด		
818	พิพิธภัณฑ์วัดกลางภูแล่นช้าง	บ้านคุ้มหัวเมือง ต.ภูแล่นช้าง กิ่งอ.นาคู จ.กาฬสินธุ์ 46160	กาฬสินธุ์	วัด		
819	พิพิธภัณฑ์สิรินธร	สถานีวิทยุไดโนเสาร์ภูกุ้มข้าว ข้างวัดสักกะวัน ต.โนนบุรี อ.สหัสขันธ์ จ.กาฬสินธุ์ 46140	กาฬสินธุ์	หน่วยงานราชการ	ธรรมชาติวิทยา	
820	ศูนย์วัฒนธรรมผู้ไท ผ้าไหมแพรวาบ้านโพน	หมู่ 5 ต.โพน อ.คำม่วง จ.กาฬสินธุ์	กาฬสินธุ์		ผ้า/สิ่งทอ	
821	ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	อาคารเฉลิมพระเกียรติ ห้อง 423 มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ถ.มิตรภาพ อ.เมือง จ.ขอนแก่น 40000	ขอนแก่น	สถานศึกษา	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
822	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดบูรพา	ด.ท่าพระ อ.เมือง จ.ขอนแก่น 40000	ขอนแก่น	วัด	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
823	โสมนมังเมือง ขอนแก่น	ถ.รอบบึง ต.ในเมือง อ.เมือง จ.ขอนแก่น 40000	ขอนแก่น	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
824	หอศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น	มหาวิทยาลัยขอนแก่น อ.เมือง จ.ขอนแก่น 40000	ขอนแก่น	สถานศึกษา	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา, ประวัติศาสตร์/โบราณคดี, ผ้า/สิ่งทอ	
825	พิพิธภัณฑ์ตราไปรษณียากรขอนแก่น	ที่ทำการไปรษณีย์ขอนแก่น อ.เมือง จ.ขอนแก่น 40000	ขอนแก่น	หน่วยงานราชการ	การสื่อสาร/ไปรษณีย์	
826	ศาลาไหมไทย วิทยาลัยการอาชีพขอนแก่น	วิทยาลัยการอาชีพขอนแก่น ต.ชนบท อ.ชนบท จ.ขอนแก่น 40180	ขอนแก่น	สถานศึกษา	ผ้า/สิ่งทอ	
827	พิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์ภูเวียง	ต.ในเมือง อ.ภูเวียง จ.ขอนแก่น 40150	ขอนแก่น	หน่วยงานราชการ	ธรรมชาติวิทยา	
828	พิพิธภัณฑ์หลวงพ่อที่ วัดมิ่งเมืองพัฒนาราม	หมู่ 4 ต.ภูเวียง อ.ภูเวียง จ.ขอนแก่น 40150	ขอนแก่น	วัด	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี, บุคคลสำคัญ, วัด	
829	พิพิธภัณฑ์วัดสระบัวแก้ว	วัดสระบัวแก้ว บ้านวังคูณ หมู่ 4 ต.หนองเม็ก อ.หนองสองห้อง จ.ขอนแก่น 40190	ขอนแก่น	วัด		

เลข ที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภท การบริหาร จัดการ	ประเภทการ จัดแสดง	สำรวจ
830	พระมหาธาตุแก่นนครอนุสรณ์ สาธุชน (หอวัฒนธรรมนิทัศน์ วัดหนองแวง)	593 วัดหนองแวง ถ.กลางเมือง ต.ใน เมือง จ.ขอนแก่น 40000	ขอนแก่น	วัด		
831	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ขอนแก่น	ถนนหลังศูนย์ราชการ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000	ขอนแก่น	หน่วยงาน ราชการ	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
832	หออนุรักษ์มรดกพื้นบ้าน	วัดสะอาด บ้านหนองไฮ ตำบลโพ เพ็ก อ.มัญจาคีรี จ.ขอนแก่น 40160	ขอนแก่น	วัด	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
833	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน วัดไชยศรี	วัดไชยศรี บ้านสาวะถี หมู่ที่ 8 ต.สาวะ ถี อ.เมือง จ.ขอนแก่น	ขอนแก่น	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
834	คุ้มวัฒนธรรมเมืองมัญจาคีรี	บ้านหัน ต.กุดเค้า อ.มัญจาคีรี จ. ขอนแก่น	ขอนแก่น	เอกชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
835	บ้านท่านโสจินันท์	48 หมู่ 5 บ้านนาจอก ต.หนองญาติ อ.เมือง จ.นครพนม 48000	นครพนม	เอกชน	บุคคลสำคัญ, บ้าน ประวัติศาสตร์	*
836	หมู่บ้านมรดกภาพไทย- เวียดนาม	บ้านนาจอก ต.หนองญาติ อ.เมือง จ. นครพนม 48000	นครพนม	หน่วยงาน ราชการ	บุคคลสำคัญ	*
837	ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนเม ลศรีโคตรบูร	วัดพระธาตุพนมวรวิหาร อ.ธาตุพนม จ.นครพนม 48110	นครพนม	วัด	วัด	*
838	ศูนย์วัฒนธรรมผู้ไทยเรณูนคร	โรงเรียนเรณูนครวิทยานุกูล ต.เรณู อ. เรณูนคร จ.นครพนม 48170	นครพนม	องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น	ชาติพันธุ์วิทยา	
839	พิพิธภัณฑ์หลวงปู่ดื้อ	วัดป่าอรัญญวิเวก ต.บ้านข่า อ.ศรี สงคราม จ.นครพนม 48150	นครพนม	วัด	บุคคลสำคัญ วัด	
840	หอวัฒนธรรมนิทัศน์ลุ่มน้ำโขง จังหวัดนครพนม	วัดกลาง ต.ในเมือง อ.เมือง จ. นครพนม 48000	นครพนม			
841	พิพิธภัณฑ์พระอาจารย์บัว เต มิโย	วัดศิลามงคล บ้านหลักศิลา หมู่ 4 ต. พระกลางทุ่ง อ.ธาตุพนม จ.นครพนม 48110	นครพนม	วัดและ ชุมชน	บุคคลสำคัญ วัด	
842	ศูนย์เรียนรู้วิถีชีวิตชาวประมง ลุ่มแม่น้ำสงคราม	บ้านปากยาม ต.สามผง อ.ศรีสงคราม จ.นครพนม 48150	นครพนม	ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
843	พิพิธภัณฑ์จวนผู้ว่าราชการ จังหวัดนครพนม	ถนนสุนทรวิจิตร อ.เมือง จ.นครพนม	นครพนม	องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
844	พิพิธภัณฑ์บ้านเชียงเหียน	เลขที่ 1 หมู่ 18 ต.เขาว อ.เมือง จ. มหาสารคาม 44000	มหาสารคาม	เอกชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	

เลข ที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภท การ บริหาร จัดการ	ประเภทการ จัดแสดง	สำรวจ
845	พิพิธภัณฑ์ศิลปะและ วัฒนธรรม สถาบันวิจัยศิลปะ และวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อ.เมือง จ.มหาสารคาม 44000	มหาสารคาม	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
846	พิพิธภัณฑ์บ้านอีสาน	สถาบันวิจัยวลัยรุกขเวช สถานี ปฏิบัติการนาคนาค มหาวิทยาลัย มหาสารคาม อ.เมือง จ.มหาสารคาม 44000	มหาสารคาม	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา,งาน อนุรักษ์ สถาปัตยกรรม	*
847	พิพิธภัณฑ์ทองถิ่นภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ วัด มหาชัย	วัดมหาชัย อ.เมือง จ.มหาสารคาม 44000	มหาสารคาม	วัด	วัด	*
848	พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม	สวนหนองข่า อ.เมือง จ.มหาสารคาม 44000	มหาสารคาม	องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา ,ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
849	พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำจืด	ด.แก่งเลิงจาน อ.เมือง จ. มหาสารคาม 44000	มหาสารคาม	หน่วยงาน ราชการ	ธรรมชาติวิทยา	
850	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดพุทธ มงคล	ด.คันธารราษฎร์ อ.กันทรวิชัย จ. มหาสารคาม 44150	มหาสารคาม	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
851	พิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัย มหาสารคาม	ด.ขามเรียง อ.กันทรวิชัย จ. มหาสารคาม 44150	มหาสารคาม	สถานศึกษา	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
852	หอวัฒนธรรมหมู่บ้าน เอือน อีสานบ้านวัฒนธรรม	อุทยานมัจฉาโขงกุดหวาย บ้านโขง กุดหวาย หมู่ 7 ตำบลเกิ้ง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม	มหาสารคาม		วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
853	พิพิธภัณฑ์เหล็กที่มีฤทธิ์ทางยา	คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม ตำบลขามเรียง อำเภอ กันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม 44150	มหาสารคาม	สถานศึกษา	ธรรมชาติวิทยา	
854	พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนโกสุมพิทยาสรรค์	โรงเรียนโกสุมพิทยาสรรค์ 307 หมู่ที่ 13 ต.หัวขวาง อ.โกสุมพิสัย จ. มหาสารคาม 44140	มหาสารคาม	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
855	หอแก้วมุกดาหารเฉลิมพระ เกียรติกาญจนาภิเษก	เลขที่ 93 ถ.มุกดาหาร-ดอนตาล ด.สี บุญเรือง อ.เมือง จ.มุกดาหาร 49000	มุกดาหาร	องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา,ชาติ พันธุ์วิทยา	*
856	"บ้านเกรียนมุก" พิพิธภัณฑ์ อีสานสองฝั่งโขง	ด.ดาดแคน อ.เมือง จ.มุกดาหาร 49000	มุกดาหาร	เอกชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	*
857	พิพิธภัณฑ์วัดถ้ำพระผาป่อง	วัดถ้ำพระผาป่อง บ้านขวสูง ด.กกชุม อ.ดงหลวง จ.มุกดาหาร 49140	มุกดาหาร	วัด	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี,วัด	*
858	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน บ้านเป่า	ด.บ้านเป่า อ.หนองสูง จ.มุกดาหาร 49160	มุกดาหาร		วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	

โครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

เลข ที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภท การบริหาร จัดการ	ประเภทการ จัดแสดง	สำรวจ
859	เขมปัตตเจดีย์	วัดพระธาตุจอกอก ต.หนองสูงใต้ อ. หนองสูง จ.มุกดาหาร 49160	มุกดาหาร	วัด	บุคคลสำคัญ ,พระป่า	*
860	ศูนย์วัฒนธรรมท้องถิ่นอำเภอ คำชะอี	ถนนเจริญศรี ข้างที่ว่าการอำเภอคำ ชะอี อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร 49110	มุกดาหาร		วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
861	พิพิธภัณฑ์ศิลปวัฒนธรรม ท้องถิ่น ร.ร.ร้อยเอ็ดวิทยาลัย	อ.เมือง จ.ร้อยเอ็ด 45000	ร้อยเอ็ด	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
862	หอเก็บนมถั่วเหลืองวัดท่า ม่วง	วัดท่าม่วง ต.ท่าม่วง อ.เสลภูมิ จ. ร้อยเอ็ด 45120	ร้อยเอ็ด	วัด	วัด	*
863	พิพิธภัณฑ์ของโบราณวัดโคก ร้าง	วัดป่าศรีมงคล(วัดโคกร้าง) บ้านโคก ร้าง หมู่ 3 ต.สวนจิก อ.ศรีสมเด็จ จ. ร้อยเอ็ด 45270	ร้อยเอ็ด	วัด		
864	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ร้อยเอ็ด	ถนนเพลินจิต ตำบลในเมือง อำเภอ เมือง จังหวัดร้อยเอ็ด 45000	ร้อยเอ็ด	หน่วยงาน ราชการ	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
865	ศูนย์วัฒนธรรมภูมิปัญญา ท้องถิ่น โรงเรียนหนองหิน ถ้ำนันทวิทยา	โรงเรียนหนองหินถ้ำนันทวิทยา ต. หนองหินถ้ำนันท อ.อาจสามารถ จ. ร้อยเอ็ด 45160	ร้อยเอ็ด	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
866	โครงการจัดตั้งศูนย์ศิลปะและ วัฒนธรรม	โรงเรียนโพธิ์เมืองประชารัฐ ต.โพธิ์ เมือง อ.อาจสามารถ จ.ร้อยเอ็ด 45160	ร้อยเอ็ด	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
867	พิพิธภัณฑ์เกรียน	วัดบ้านโหรา ต.โหรา อ.อาจสามารถ จ.ร้อยเอ็ด 45160	ร้อยเอ็ด	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
868	ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิ ปัญญาเมืองกุศเสาธง	โรงเรียนธงธานี อ.ธวัชบุรี จ.ร้อยเอ็ด	ร้อยเอ็ด	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
869	สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำ เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด	อาคารแสดงพันธุ์สัตว์น้ำ ริมบึง พลาญชัย ถนนสุนทรเทพ(หน้าวัดบึง พระลานชัย)ต.ในเมือง อ.เมือง จ. ร้อยเอ็ด 45000	ร้อยเอ็ด	องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น	ธรรมชาติวิทยา	
870	เขื่อนวัฒนธรรมพื้นบ้าน	อาคาร 2 โรงเรียนพลาญชัยพิทยาคม ต.หนองแวง อ.เมือง จ.ร้อยเอ็ด 44000	ร้อยเอ็ด	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
871	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวิจารณ์ สังขกิจ วัดศรีจันทร์	วัดศรีจันทร์ บ้านนาอ้อ ถ.เลย-เชียง คาน ต.นาอ้อ อ.เมือง จ.เลย 42100	เลย	วัดและ ชุมชน	บุคคลสำคัญ ,วัด	*
872	พิพิธภัณฑ์ศาลาสมเด็จพระ นเรศวรมหาราช	กองพันที่ 1 กรมทหารราบที่ 8 ค่าย ศรีสองรัก อ.เมือง จ.เลย 42000	เลย	หน่วยงาน ราชการ		
873	พิพิธภัณฑ์หลวงพ่อคำดี ปภา โส วัดถ้ำผาปู่	บ้านนาอ้อ ถ.เลย-ท่าลี่ ต.นาอ้อ อ. เมือง จ.เลย 42000	เลย	วัด	บุคคลสำคัญ ,วัด	
874	เจดีย์พิพิธภัณฑ์หลวงพ่อหลุย จันทสาโร	วัดถ้ำผาบัง ต.ผาบัง อ.วังสะพุง จ. เลย 42130	เลย	วัด	บุคคลสำคัญ ,วัด	
875	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเมืองด่าน ซ้าย(ผัดดาโยน)	วัดโพธิ์ชัย ถ.แก้วอาสา อ.ด่านซ้าย จ.เลย 42120	เลย	วัดและ ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	*

โครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

เลขที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภทการบริหารจัดการ	ประเภทการจัดแสดง	สำรวจ
876	ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเลย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย	สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย อ.เมือง จ.เลย 42000	เลย	สถานศึกษา	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา,ชาติพันธุ์วิทยา	*
877	ศูนย์วัฒนธรรมไทดำ บ้านนาป่าหนาด	หมู่ 4 ถ.นาบอน-สงเปือย บ้านนาป่าหนาด ต.เขาแก้ว อ.เชียงคาน จ.เลย	เลย	ชุมชน	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	*
878	หอพิพิธภัณฑวัดศรีคุณเมือง	วัดศรีคุณเมือง ถ.ชายโขง ซอย 7 ต.เชียงคาน อ.เชียงคาน จ.เลย	เลย	วัดและชุมชน	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	*
879	โครงการพิพิธภัณฑ์เขียงคานวัดป่าไค้	วัดป่าไค้ ต.เขียงคาน อ.เขียงคาน จ.เลย	เลย	วัดและชุมชน		*
880	หอพิพิธภัณฑ์พระแก้วอาส้าวัดศรีภูมิ	วัดศรีภูมิ บ้านนาหอ ต.นาหอ อ.ด่านซ้าย จ.เลย	เลย	วัดและชุมชน	บุคคลสำคัญ	*
881	ศูนย์วัฒนธรรมตำบลนาหอ	วัดศรีภูมิ บ้านนาหอ ต.นาหอ อ.ด่านซ้าย จ.เลย	เลย	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	วัด	*
882	ศูนย์ศิลปสิรินธร	ร.ร.ศรีสงคราม ถ.เลย-หนองบัวลำภู อ.วังสะพุง จ.เลย 42130	เลย	สถานศึกษา	ศิลปะ/การแสดง	*
883	พิพิธภัณฑท์แหล่งโบราณคดีบ้านหนองบัว	โรงเรียนบ้านหนองบัว หมู่ 4 บ้านศรีอุบล ต.ภูหอ อ.ภูหลวง จ.เลย	เลย	สถานศึกษา	ประวัติศาสตร์/โบราณคดี	
884	ศูนย์พิพิธภัณฑท์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น โรงเรียนภูกระดึงวิทยาคม	โรงเรียนภูกระดึงวิทยาคม เลขที่ 55 หมู่ 12 บ้านพลทอง ตำบลผานกเค้าอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย 42180	เลย	สถานศึกษา	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
885	ห้องอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยเอกลักษณ์ไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนภูหลวงวิทยา	โรงเรียนภูหลวงวิทยา เลขที่ 90 หมู่ที่ 7 ถนนวังสะพุง-ตาดกลอย ตำบลภูหอ อำเภอภูหลวง จังหวัดเลย 42230	เลย	สถานศึกษา	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
886	พิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นเอราวัณ	โรงเรียนเอราวัณวิทยาคม ตำบลเอราวัณ กิ่งอำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย 42220	เลย	สถานศึกษา	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
887	ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดหนองคาย ร.ร.ปทุมเทพวิทยาคาร	อ.เมือง จ.หนองคาย 43000	หนองคาย	สถานศึกษา	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
888	เจดีย์พิพิธภัณฑ์พระราชนิโรธรังสี(เทสก์ เทสรังสี)	วัดหนามากเป้ง ต.พระพุทธบาท อ.ศรีเชียงใหม่ จ.หนองคาย 43130	หนองคาย	วัด	บุคคลสำคัญ,วัด	*
889	เจดีย์พิพิธภัณฑท์พระอาจารย์จวน กุลเชฏโฐ	วัดเจติยาคีรีวิหาร บ้านคำแคนพัฒนา ต.นาสะแบง อ.ศรีวิไล จ.หนองคาย 43210	หนองคาย	วัด	บุคคลสำคัญ,วัด	
890	พิพิธภัณฑท์ศาลจังหวัดหนองคาย	อาคารที่ทำการศาลจังหวัดหนองคาย อ.เมือง จ.หนองคาย 43000	หนองคาย	หน่วยงานราชการ	กฎหมายและราชทัณฑ์	

โครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

เลข ที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภท การบริหาร จัดการ	ประเภทการ จัดแสดง	สำรวจ
891	ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอท่าบ่อ	สำนักงานเทศบาลเมืองท่าบ่อ อ.ท่าบ่อ จ.หนองคาย	หนองคาย	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
892	พิพิธภัณฑ์หอยหิน 150 ล้านปี	บ้านห้วยเตือ อ.หนองบัวลำภู-อุดรธานี ด.นาคำไฮ อ.เมือง จ.หนองบัวลำภู 39000	หนองบัวลำภู	หน่วยงานราชการ	ธรรมชาติวิทยา	
893	พิพิธภัณฑ์อุบลราชธานี หลวงปู่ขาว อนาลโย	วัดถ้ำกลองเพล อ.เมือง จ.หนองบัวลำภู-อุดรธานี อ.เมือง จ.หนองบัวลำภู	หนองบัวลำภู	วัด	บุคคลสำคัญ	*
894	พิพิธภัณฑ์หลวงปู่หลอด ปโมทิตะเจติย์	วัดป่าศรีสว่าง บ้านขาม ด.บ้านขาม อ.เมือง จ.หนองบัวลำภู	หนองบัวลำภู	วัด	พระป่า	
895	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน ร.ร.สกลราชวิทยานุกูล	ร.ร.สกลราชวิทยานุกูล อ.เมือง จ.สกลนคร 47000	สกลนคร	สถานศึกษา	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
896	ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสกลนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร อ.เมือง จ.สกลนคร 47000	สกลนคร	สถานศึกษา	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
897	พิพิธภัณฑ์พระอาจารย์มน ภูริทัตตะเถระ	วัดป่าสุทธาวาส อ.เมือง จ.สกลนคร 47000	สกลนคร	วัด	บุคคลสำคัญ, พระป่า	*
898	พิพิธภัณฑ์หลวงปู่หลุย จันทสาโร	วัดป่าสุทธาวาส อ.เมือง จ.สกลนคร 47000	สกลนคร	วัด	บุคคลสำคัญ, พระป่า	*
899	ศูนย์วัฒนธรรมไทยโส	หมู่ 1 ด.กุสุมาลย์ อ.กุสุมาลย์ จ.สกลนคร 47210	สกลนคร	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา, ชาติพันธุ์วิทยา	*
900	พิพิธภัณฑ์ก่อนประวัติศาสตร์บ้านบึงสา	วัดบึงสา หมู่ 3 ด.จันทร์เพ็ญ อ.เต่างอย จ.สกลนคร 47260	สกลนคร	วัด	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา, ประวัติศาสตร์/โบราณคดี	*
901	พิพิธภัณฑ์พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร	วัดป่าอุดมสมพร บานาหวาง ด.พรรณา อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร 47130	สกลนคร	วัด	บุคคลสำคัญ, พระป่า	*
902	พิพิธภัณฑ์อนุสรณ์ครบรอบ 100 ปี หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี	วัดอาจาโรรังสี บ้านคำฆ่า ด.ไร่ อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร 47130	สกลนคร	วัด	บุคคลสำคัญ, พระป่า	*
903	ศูนย์ส่งเสริมการท่องเที่ยวและอนุรักษ์ไฮหย่อง	บ้านไฮหย่อง หมู่ 1 ด.ไฮหย่อง อ.พังโคน จ.สกลนคร 47160	สกลนคร	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	*
904	ห้องจริยวัฒนธรรม ร.ร.บ้านไฮหย่อง	บ้านไฮหย่อง หมู่ 1 ด.ไฮหย่อง อ.พังโคน จ.สกลนคร 47160	สกลนคร	สถานศึกษา	วิถีชีวิตท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	*

เลข ที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภท การ บริหาร จัดการ	ประเภทการ จัดแสดง	สำรวจ
905	พิพิธภัณฑ์หลวงปู่บุญ ชิน วังโส	วัดศรีสว่างแดนดิน ต.สว่างแดนดิน อ.สว่างแดนดิน จ.สกลนคร 47110	สกลนคร	วัด	บุคคลสำคัญ วัด	*
906	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านพระธาตุมี ชัย บ้านโคกคอน	หมู่ 2 ต.โคกสี อ.สว่างแดนดิน จ. สกลนคร 47110	สกลนคร	องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
907	พิพิธภัณฑ์พระอาจารย์วัน อุตตโม	วัดอภัยดำรงธรรม ต.ปทุมวาปี อ.สอง ดาว จ.สกลนคร 47190	สกลนคร	วัด	บุคคลสำคัญ วัด	
908	พิพิธภัณฑ์โย้ย ร.ร.อากาศ อำนวยศึกษา	ร.ร.อากาศอำนวยศึกษา อ.อากาศ อำนวย จ.สกลนคร 17170	สกลนคร	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา,ชาติ พันธุ์วิทยา	
909	พิพิธภัณฑ์พระอาจารย์มัน	วัดดงคำโพธิ์ หมู่ 11 ต.ปลาไหล อ. วาริชภูมิ จ.สกลนคร 47150	สกลนคร	สถานศึกษา	บุคคลสำคัญ วัด	
910	พิพิธภัณฑ์วัดกลางศรี เชียงใหม่	บ้านท่าวัดใต้ หมู่ 9 ต.เหล่าปอแดง อ.เมือง จ.สกลนคร 47000	สกลนคร	วัด		
911	พิพิธภัณฑ์พระอาจารย์มัน ภู ริทัตโต	วัดปากกลางโนนภู หมู่ 7 ต.ไร่ อ. พรรณานิคม จ.สกลนคร 47130	สกลนคร	วัดและ ชุมชน	บุคคลสำคัญ	
912	พิพิธภัณฑ์ผ้าไหมขิด	อ.เมือง จ.อุดรธานี 41000	อุดรธานี		ผ้า/สิ่งทอ	
913	พิพิธภัณฑ์เมืองอุดรธานี	อาคารราชินูทิศ(ริมหนองประจักษ์) ถ.โพศรี อ.เมือง จ.อุดรธานี 41000	อุดรธานี	องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี, บุคคลสำคัญ	*
914	อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระ บาท	อ.บ้านผือ จ.อุดรธานี 41160	อุดรธานี	หน่วยงาน ราชการ	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
915	แหล่งศึกษาและท่องเที่ยว เชิงประวัติศาสตร์ (โฮจิมินห์)	หมู่ 4 บ้านหนองฮ้าง ถ.อุดร-กุดจับ (ติดกับร.ร.อุดรพิทยานุกูล 2)ตำบล เชียงพิณ อำเภอเมือง จังหวัด อุดรธานี	อุดรธานี	องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี, บุคคลสำคัญ	*
916	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ บ้านเชียง	หมู่ที่ 13 ตำบลบ้านเชียง อำเภอ หนองหาน จังหวัดอุดรธานี 41320	อุดรธานี	หน่วยงาน ราชการ	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
917	พิพิธภัณฑ์ศิลปวัฒนธรรม ท้องถิ่น	โรงเรียนหนองแสงวิทยศึกษา อ. หนองแสง จ.อุดรธานี 41340	อุดรธานี	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
918	พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนเชียงพังพัฒนวิชัย	โรงเรียนเชียงพังพัฒนวิชัย 333 หมู่ที่ 3 บ้านเชียงพัง ตำบลนาแกวัง อำเภอ เมือง จังหวัดอุดรธานี 41000	อุดรธานี	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
919	ห้องพิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญา ท้องถิ่น โรงเรียนโนนสูง พิทยาคาร	โรงเรียนโนนสูงพิทยาคาร อำเภอ เมือง จังหวัดอุดรธานี	อุดรธานี	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
920	พิพิธภัณฑ์โลกล้านปี	วนอุทยานธารงาม ต.ทับกุง อ.หนอง แสง จ.อุดรธานี	อุดรธานี	หน่วยงาน ราชการ	ธรรมชาติวิทยา	

เลข ที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภท การ บริหาร จัดการ	ประเภทการ จัดแสดง	สำรวจ
921	ห้องพิพิธภัณฑ์โรงเรียน วิเชียรมาตุ	ต.โคกหล่อ อ.เมือง จ.ตรัง 92000	ตรัง	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
922	พิพิธภัณฑ์ยางพารา จังหวัด ตรัง	ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน อ.เมือง จ.ตรัง 92000	ตรัง	หน่วยงาน ราชการ	ธรรมชาติวิทยา	
923	พิพิธภัณฑ์บ้านพระยารัษฎานุ ประดิษฐ์มหิศรภักดี(คอซิมบี ๊ณ रणนง)	เลขที่ 1 ค่ายพิทักษ์ อ.กันตัง จ.ตรัง 92000	ตรัง	สถานศึกษา	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี, บุคคลสำคัญ	
924	พิพิธภัณฑ์มรดกพนมبان ตำบลนาหมื่นศรี	เลขที่ 119 หมู่ 8 ต.นาหมื่นศรี อ.นา โยง จ.ตรัง 92170	ตรัง	ชุมชน	ผ้า/สิ่งทอ	*
925	พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำราชวงศ	โครงการจัดตั้งสถาบัน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฝั่งอันดามัน, คณะวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยีการประมง มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยา เขตตรัง ต.ไม้ฝาด อ.สิเกา จ.ตรัง 92150	ตรัง	สถานศึกษา	ธรรมชาติวิทยา	
926	พิพิธภัณฑ์ของเล่นเด็ก	บริษัทแปลนครเอช จากัด หมู่ 8 ถ. ตรัง-ปะเหลียน ต.ทุ่งกระเบื้อง อ.ย่าน ตาขาว จ.ตรัง 92140	ตรัง	เอกชน	อื่นๆ	*
927	พิพิธภัณฑ์บ้านโละจูด	บ้านสุแก หมู่ 3 ต.โละจูด อ.แว้ง จ. นราธิวาส 96160	นราธิวาส	ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
928	พิพิธภัณฑ์สถานวัดชลธาราสัง เห	ต.เจ๊ะเห อ.ตากใบ จ.นราธิวาส 96110	นราธิวาส	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา,วัด	
929	พิพิธภัณฑ์วัดทุ่งคา	ต.ละหาร อ.ยี่งอ จ.นราธิวาส 96180	นราธิวาส	วัด		
930	พิพิธภัณฑ์เหมืองทองคำ โต๊ะโม๊ะ	หมู่ 1 บ้านโต๊ะโม๊ะ ต.ภูเขาทอง อ.สุ คีริน จ.นราธิวาส 96190	นราธิวาส		ธรรมชาติวิทยา	
931	พิพิธภัณฑ์พระเทพญาณโมลี	สถาบันวัฒนธรรมศึกษากัลยาณิวัฒนา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ต.รูสะ มิแล อ.เมือง จ.ปัตตานี 94000	ปัตตานี	สถานศึกษา	บุคคลสำคัญ	
932	พิพิธภัณฑ์คดixinวิทยา	สถาบันวัฒนธรรมศึกษากัลยาณิวัฒนา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ต.รูสะ มิแล อ.เมือง จ.ปัตตานี 94000	ปัตตานี	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
933	พิพิธภัณฑ์เรือนอำมาตย์โท พระยาพิบูลย์พิทยาพรรค	สถาบันวัฒนธรรมศึกษากัลยาณิวัฒนา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ต.รูสะ มิแล อ.เมือง จ.ปัตตานี 94000	ปัตตานี	สถานศึกษา	งานอนุรักษ์ สถาปัตยกรรม, บุคคลสำคัญ	
934	พิพิธภัณฑ์พระราชพุทธิรังษี (หลวงพ่อด้านานพิไชย)วัดม จลินทวาปีวิหาร	ต.ดยง อ.หนองจิก จ.ปัตตานี 94170	ปัตตานี	วัด	วัด	

เลขที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภทการบริหารจัดการ	ประเภทการจัดแสดง	สำรวจ
935	หอศิลปวัฒนธรรมภาคใต้	สถาบันวัฒนธรรมศึกษากัลยาณิวัฒนา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ต.รุสะมิแล อ.เมือง จ.ปัตตานี 94000	ปัตตานี	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
936	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นบ้านคูเมือง ร.ร.พัทลุงพิทยาคม	โรงเรียนพัทลุงวิทยาคม อ.เมือง จ.พัทลุง 93000	พัทลุง	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
937	พิพิธภัณฑ์เฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว วัดภูผาพิมุข	วัดภูผาภิมุข (วัดต้า) ต.คูหาสวรรค์ อ.เมือง จ.พัทลุง 93000	พัทลุง	วัด		
938	ศูนย์วัฒนธรรมบ้านตะโหนด	โรงเรียนประชาบำรุง ต.ตะโหนด อ.ตะโหนด จ.พัทลุง 93160	พัทลุง	ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
939	พิพิธภัณฑ์ของชาติ วัดเขยยนบางแก้ว	หมู่ 4 ต.จองถนน อ.เขาชัยสน จ.พัทลุง 93130	พัทลุง	วัด	วัด	*
940	พิพิธภัณฑ์วัดสุนทราวาส	ต.ปันแต อ.ควนขนุน จ.พัทลุง 93110	พัทลุง	วัด	วัด	
941	พิพิธภัณฑ์พระครูพิทักษ์ชัยเขต วัดรัตนาราม	ต.ท่ามะเดื่อ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง 93140	พัทลุง	วัด	วัด	
942	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านละงู	สำนักงานเทศบาล เลขที่ 1244 หมู่ 3 ถ.ละงู-ฉลุง ต.กำแพง อ.ละงู จ.สตูล 91110 และ 28 หมู่ 1 ต.ละงู อ.ละงู จ.สตูล 91910	สตูล	เอกชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	*
943	ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสตูล ร.ร.สตูลวิทยา	โรงเรียนสตูลวิทยา เลขที่ 6 ต.คลองขุด อ.เมือง จ.สตูล 91000	สตูล	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
944	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สตูล	ซอย 5 ถนนสตูลธานี ตำบลพิมาน อำเภอเมือง จังหวัดสตูล 91000	สตูล	หน่วยงานราชการ	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
945	พิพิธภัณฑ์กองพันทหารปืนใหญ่ที่ 5	ค่ายพระปกเกล้า ต.เขารูปช้าง อ.เมือง จ.สงขลา 90000	สงขลา	หน่วยงานราชการ	การทหาร/ สงคราม	
946	พิพิธภัณฑ์คดixinวิทยา	สถาบันทักษิณคดี มหาวิทยาลัยทักษิณ หมู่ 1 บ.อ่าวทราย ต.เกาะยอ อ.เมือง จ.สงขลา 90100	สงขลา	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	*
947	พิพิธภัณฑ์พรามรงค์	เลขที่ 1 ถ.จะนะ ต.บ่อยาง อ.เมือง จ.สงขลา 9000	สงขลา	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	บุคคลสำคัญ	
948	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นโรงเรียนมหาวิทยาลัย	โรงเรียนมหาวิทยาลัย อ.เมือง จ.สงขลา 90000	สงขลา	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิปัญญา	
949	พิพิธภัณฑ์สถานวัดพะโคะ	วัดพะโคะ ต.ชุมพล อ.สทงพระ จ.สงขลา 90190	สงขลา	วัด	บุคคลสำคัญ วัด	*

โครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

เลข ที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภท การ บริหาร จัดการ	ประเภทการ จัดแสดง	สำรวจ
950	พิพิธภัณฑวัดเกษมรัตน์	ด.สะพานไม้แก่น อ.จะนะ จ.สงขลา 90130	สงขลา	วัด		
951	พิพิธภัณฑพื้นบ้านควนเนียง โรงเรียนควนเนียงวิทยา	โรงเรียนควนเนียงวิทยา อ.ควนเนียง จ.สงขลา 90220	สงขลา	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	*
952	พิพิธภัณฑศิลปวัฒนธรรม พื้นบ้าน ภาคใต้	อำเภอคลองหอยโข่ง จ.สงขลา 90115	สงขลา	เอกชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา, ศิลปะ/ การแสดง	*
953	ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอ หาดใหญ่ ร.ร.หาดใหญ่ วิทยาลัย	อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110	สงขลา	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
954	พิพิธภัณฑวัดดอน	ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110	สงขลา	วัด		
955	พิพิธภัณฑตราไปรษณียากร หาดใหญ่	ที่ทำการไปรษณีย์รัถการ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90111	สงขลา	หน่วยงาน ราชการ	การสื่อสาร/ ไปรษณีย์	
956	บ้านอรรถโฆษิต(หนังฉิ้น)	หมู่บ้านอรรถโฆษิต เลขที่ 16 หมู่ 3 ถ.สายสทิงหม้อ อ.สิงหนคร จ.สงขลา 90280	สงขลา	เอกชน	ศิลปะ/การ แสดง, บุคคล สำคัญ	*
957	หอศิลปสยาม	72/1 ฝั่งตรงข้าม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยา เขตหาดใหญ่ ถนนปิ่นเกล้า อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา	สงขลา	เอกชน	ศิลปะ/การ แสดง	
958	พิพิธภัณฑสถานธรรมชาติ วิทยา 50 พรรษา สยามบรม ราชกุมารี	ตึกไดโนเสาร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยา เขตหาดใหญ่ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา	สงขลา	สถานศึกษา	ธรรมชาติวิทยา	
959	พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สงขลา	ถนนวิเชียรชม ตำบลบ่อยาง อำเภอ เมือง จังหวัดสงขลา 90000	สงขลา	หน่วยงาน ราชการ	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
960	พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ มัจฉินาวาส	อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000	สงขลา	หน่วยงาน ราชการ	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	*
961	หอประวัติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	ชั้น 1 อาคารสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ หาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัด สงขลา 90110	สงขลา	สถานศึกษา	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
962	พิพิธภัณฑเมืองหาดใหญ่	อาคารศูนย์ประติมากรรม มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา	สงขลา	สถานศึกษา	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
963	พิพิธภัณฑพื้นบ้านตำบล ตะลึงเหลอ	ท่าเสด็จ หมู่ 5 ต.ตะลึงเหลอ อ.รา มัน จ.ยะลา 95140	ยะลา	ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
964	พิพิธภัณฑศรีวิชัย(วัดคูหาภี มุข)	วัดคูหาภีมุข ต.หน้าถ้ำ อ.เมือง จ. ยะลา 95000	ยะลา	วัด		
965	พิพิธภัณฑศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาชาวบ้าน ร.ร. สตรียะลา	อ.เมือง จ.ยะลา 95000	ยะลา	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	

เลข ที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภท การ บริหาร จัดการ	ประเภทการ จัดแสดง	สำรวจ
966	พิพิธภัณฑ์เรือโบราณบ้านสี ลิม	หมู่ 5 ต.มาละ อ.กาบัง จ.ยะลา 95120	ยะลา		วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
967	พิพิธภัณฑ์ชาโก ร.ร.ธาร โตวัดฉนวนวิทย	อ.ธารโต จ.ยะลา 95150	ยะลา	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา,ชาติ พันธุ์วิทยา	
968	ศูนย์แสดงศิลปวัฒนธรรม อาเซี่ยน	ที่ว่าการอำเภอเบตงหลังเก่า อ.เบตง จ.ยะลา	ยะลา	องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น		
969	พิพิธภัณฑ์โรงเรียนเมืองกระบี่	ห้องจริยธรรม หมวดสังคมศึกษา โรงเรียนเมืองกระบี่ อ.เมือง จ.กระบี่ 81000	กระบี่	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
970	หอพิพิธภัณฑ์หัตถกรรม พื้นบ้าน บ้านเกาะกลาง	บ้านเกาะกลาง ม.1 ต.คลองประสงค์ อ.เมือง จ.กระบี่ 81000	กระบี่	ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
971	พิพิธภัณฑ์สถาน วัดคลอง ท่อม	ต.คลองท่อมใต้ อ.คลองท่อม จ.กระบี่ 81120	กระบี่	วัด	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	*
972	พิพิธภัณฑ์ชุมชนเกาะลันดา	ที่ว่าการอำเภอเกาะลันดา(หลังเก่า) ชุมชนศรีรายา เกาะลันดา จ.กระบี่ 81150	กระบี่	ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
973	ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดกระบี่ วิทยาลัยพลศึกษากระบี่	ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดกระบี่ วิทยาลัย พลศึกษากระบี่ อ.เมือง จ.กระบี่	กระบี่	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา ,ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	*
974	ห้องแสดงซากดึกดำบรรพ์ โรงไฟฟ้ากระบี่	โรงไฟฟ้ากระบี่ ตำบลคลองขนาน อำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่	กระบี่	เอกชน	ธรรมชาติวิทยา	
975	พิพิธภัณฑ์บ้านวัดประดิม (พิพิธภัณฑ์ตำบลตากแดด)	วัดประดิม ต.ตากแดด อ.เมือง จ. ชุมพร 86000	ชุมพร	วัดและ ชุมชน	วัด	*
976	พิพิธภัณฑ์วัดชุมพรรังสรรค์	ต.ท่าตะเภา อ.เมือง จ.ชุมพร 86000	ชุมพร	วัด		*
977	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นวัดเทพ เจริญ(วัดถ้ำรับร่อ)	ต.ท่าข้าม อ.ท่าแซะ จ.ชุมพร 86140	ชุมพร	วัด	วัด	*
978	พิพิธภัณฑ์อนุรักษพันธุกรรมฯ	หมู่ 4 ต.สองพี่น้อง อ.ท่าแซะ จ. ชุมพร 86140	ชุมพร		ธรรมชาติวิทยา	
979	พิพิธภัณฑ์วัดพระธาตุสวี	อ.สวี จ.ชุมพร 86130	ชุมพร	วัด		
980	พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาชาวบ้าน โรงเรียนสวนศรีวิทยา	ร.ร.สวนศรีวิทยา อ.หลังสวน จ.ชุมพร 86110	ชุมพร	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
981	พิพิธภัณฑ์วิถีชีวิตชาวประมง ปากน้ำตะโก	วัดชลธิ์พุกษาราม หมู่ 1 ปาก น้ำตะโก ต.ปากตะโก อ.ทุ่งตะโก จ. ชุมพร	ชุมพร	วัดและ ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	

เลข ที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภท การบริหาร จัดการ	ประเภทการ จัดแสดง	สำรวจ
982	พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ชุมพร	ศูนย์ราชการจังหวัดชุมพร ถนน อาภากร ตำบลนาชะอัง อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร 86000	ชุมพร	หน่วยงาน ราชการ	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
983	ศรีธรรมราชพิพิธภัณฑสถาน	วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช 80000	นครศรีธรรมราช	วัด	วัด	*
984	พิพิธภัณฑฯพื้นบ้านหนังตะลุง สุชาติ ทรัพย์สิน	บ้านเลขที่ 6 ถนนศรีธรรมโศก ซอย 3 ต.ในเมือง อ.เมือง จ. นครศรีธรรมราช 80000	นครศรีธรรมราช	เอกชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา, ศิลปะ/ การแสดง	*
985	พิพิธภัณฑฯเมือง นครศรีธรรมราช	อาคารวีรไทย สวนสมเด็จพระศรี นครินทร์(ทุ่งท่าลาด) อ.เมือง จ. นครศรีธรรมราช 80000	นครศรีธรรมราช	องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา ,ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
986	ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราช	ต.ท่าจั่ว อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช 80000	นครศรีธรรมราช	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
987	อนุสรณ์สถานพระรัตนธัชมุนี	วัดท่าโพธิ์วรวิหาร ต.ท่าวัง อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช 80000	นครศรีธรรมราช	วัด	บุคคลสำคัญ ,วัด	
988	พิพิธภัณฑฯชุมชนหัวไทร	โรงเรียนพคุณประชาสรรค์ ต.บาง นก อ.หัวไทร จ.นครศรีธรรมราช 80170	นครศรีธรรมราช	ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
989	พิพิธภัณฑฯกองพันทหารปืน ใหญ่ที่ 15	ค่ายเทพสตรีศรีสุนทร อ.ทุ่งสง จ. นครศรีธรรมราช 80110	นครศรีธรรมราช	หน่วยงาน ราชการ	การทหาร/ สงคราม	
990	พิพิธภัณฑฯท้องถิ่น ร.ร.ทุ่งสง วิทยา	ต.ควนกรด อ.ทุ่งสง จ. นครศรีธรรมราช 80110	นครศรีธรรมราช	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
991	พิพิธภัณฑฯวัดเขาขุนพนม	วัดเขาขุนพนม หมู่ 3 ต.บ้านเกาะ อ. พรหมคีรี จ.นครศรีธรรมราช 80320	นครศรีธรรมราช	วัด	วัด	*
992	พิพิธภัณฑฯหาดทรายแก้ว	103/1 หมู่ 1 หาดทรายแก้ววิสัย ต.ท่าช้าง อ.ท่าศาลา จ. นครศรีธรรมราช 80160	นครศรีธรรมราช	เอกชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา ,เครื่องปั้นดินเผา	*
993	พิพิธภัณฑฯวัดศรีสมบุญ	ถ.ศรีสมบุญ อ.ปากพนัง จ. นครศรีธรรมราช 80140	นครศรีธรรมราช	วัด		
994	พิพิธภัณฑฯเฉลิมพระเกียรติ เพื่อพัฒนาลุ่มน้ำปากพนัง	โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อ.ปากพนัง จ.นครศรีธรรมราช 80140	นครศรีธรรมราช	หน่วยงาน ราชการ	ธรรมชาติวิทยา	
995	พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ นครศรีธรรมราช	ถนนราชดำเนิน ตำบลในเมือง อำเภอ เมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80000	นครศรีธรรมราช	หน่วยงาน ราชการ	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	*

เลข ที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภท การ บริหาร จัดการ	ประเภทการ จัดแสดง	สำรวจ
996	พิพิธภัณฑ์หมวดวิชา ภาษาไทย โรงเรียนสตรีพังงา	โรงเรียนสตรีพังงา อ.เมือง จ.พังงา 82000	พังงา	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
997	หอวัฒนธรรมจังหวัดพังงา ร.ร.ตึกภักดีวิทยา	อ.เมือง จ.พังงา 82000	พังงา	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
998	พิพิธภัณฑ์เทพนารายณ์ภรณ์	วัดนารายณ์การาม ด.เหล อ.กะปง จ.พังงา 82170	พังงา	วัด	วัด	*
999	ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอท้าย เหมือง ร.ร.ท้ายเหมืองวิทยา	ด.นาเคย อ.ท้ายเหมือง จ.พังงา 82120	พังงา	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
1000	พิพิธภัณฑ์พระครูวินัยสาร นันทะ	วัดสุวรรณคูหา ด.กระโสม อ.ตะกั่วทุ่ง จ.พังงา 82130	พังงา	วัด		
1001	ศูนย์วัฒนธรรมชาวเลบ้านทุ่ง หว้า	หมู่ที่ 5 บ้านทุ่งหว้า ด.คึกคัก อ. ตะกั่วป่า จ.พังงา	พังงา	ชุมชน	ชาติพันธุ์วิทยา	
1002	พิพิธภัณฑ์เปลือกหอย	12/2 หมู่ 2 ถ.วิเศษ ด.ราไวย์ อ.เมือง จ.ภูเก็ต 83000	ภูเก็ต	เอกชน	ธรรมชาติวิทยา	
1003	พิพิธภัณฑ์ภูเก็ตไทยหัว	ถ.กระบี่ อ.เมือง จ.ภูเก็ต 83000	ภูเก็ต	เอกชน	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	*
1004	พิพิธภัณฑ์รูปเหมือนเจ้า อธิการวัดฉลอง	วัดฉลอง ด.ฉลอง อ.เมือง จ.ภูเก็ต 83000	ภูเก็ต	วัด	บุคคลสำคัญ วัด	
1005	หอวัฒนธรรมภูเก็ต มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต	สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ถ.เทพ กษัตริย์ อ.เมือง จ.ภูเก็ต 83000	ภูเก็ต	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
1006	พิพิธภัณฑ์ตราไปรษณียากร ภูเก็ต	ที่ทำการไปรษณีย์ภูเก็ต ถ.มนตรี อ. เมือง จ.ภูเก็ต 83000	ภูเก็ต	หน่วยงาน ราชการ	การสื่อสาร/ ไปรษณีย์	
1007	พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำภูเก็ต	ด.วิชิต อ.เมือง จ.ภูเก็ต 83000	ภูเก็ต	หน่วยงาน ราชการ	ธรรมชาติวิทยา	
1008	ศูนย์อนุรักษ์มรดกท้องถิ่นกะทู้	โรงเรียนบ้านกะทู้ อ.กะทู้ จ.ภูเก็ต 83120	ภูเก็ต	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา, ธรรมชาติวิทยา	*
1009	พิพิธภัณฑ์วัดพระทอง	บ้านนาใน ด.เทพกษัตริย์ อ.ถลาง จ. ภูเก็ต 83110	ภูเก็ต	วัด	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	*
1010	พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ย่าน มุก-ย่าจัน	ถ.เทพกษัตริย์ อ.ถลาง จ.ภูเก็ต 83000	ภูเก็ต	องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
1011	พิพิธภัณฑ์พืช โรงเรียนสตรี ภูเก็ต	ร.ร.สตรีภูเก็ต เลขที่ 1 ถ.ดำรง ด. ตลาดใหญ่ อ.เมือง จ.ภูเก็ต 83000	ภูเก็ต	สถานศึกษา	ธรรมชาติวิทยา	
1012	บ้านชินประชา	98 ถ.กระบี่ ด.ตลาดเหนือ อ.เมือง จ. ภูเก็ต	ภูเก็ต	เอกชน	มาน ประวัติศาสตร์	*
1013	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ถลาง	217-12 หมู่ 3 ตำบลศรีสุนทร อำเภอ ถลาง จังหวัดภูเก็ต 83110	ภูเก็ต	หน่วยงาน ราชการ	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	*

เลขที่	ชื่อ	ที่อยู่	จังหวัด	ประเภทการบริหารจัดการ	ประเภทการจัดแสดง	สำรวจ
1014	พิพิธภัณฑ์เมืองภูเก็ต โรงแรมถาวร	โรงแรมถาวร เลขที่ 74 ถนนรัชฎา อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต 83000	ภูเก็ต	เอกชน	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
1015	ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดระนอง โรงเรียนพิชัยรัตนาคาร	ร.ร.พิชัยรัตนาคาร อ.เมือง จ.ระนอง 85000	ระนอง	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
1016	ศูนย์ศึกษาธรรมชาติและสัตว์ ป่าเขาท่าเพชร	อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี 84000	สุราษฎร์ธานี	หน่วยงาน ราชการ	ธรรมชาติวิทยา	
1017	ห้องภูมิปัญญาไทย ร.ร.สุ ราษฎร์ธานี	ถ.ดอนนาก อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี 84000	สุราษฎร์ธานี	สถานศึกษา	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
1018	สวนโมกขพลาราม วัดธารน้า ไหล	วัดธารน้าไหล 68/1 หมู่ 6 ต.เลม็ด อ. ไชยา จ.สุราษฎร์ธานี 84110	สุราษฎร์ธานี	วัด	วัด	
1019	พิพิธภัณฑ์ปลาหิน	เลขที่ 34/15 ข้างโรงพยาบาลดอนสัก ต.ดอนสัก อ.ดอนสัก จ.สุราษฎร์ธานี 84220	สุราษฎร์ธานี	เอกชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา, ธรรมชาติวิทยา อื่นๆ	*
1020	พิพิธภัณฑ์วัดเขาสุวรรณ ประดิษฐ์	เลขที่ 27 วัดเขาสุวรรณประดิษฐ์ หมู่ 5 ต.ดอนสัก อ.ดอนสัก จ.สุราษฎร์ ธานี 84220	สุราษฎร์ธานี	วัด	วัด	*
1021	หอวัฒนธรรมบ้านละไม	วัดละไม ต.มะเร็ต อ.เกาะสมุย จ.สุ ราษฎร์ธานี 84140	สุราษฎร์ธานี	วัดและ ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	
1022	สวนผีเสื้อสมุย	แหลมนาเทียน อ.เกาะสมุย จ.สุ ราษฎร์ธานี 84140	สุราษฎร์ธานี	เอกชน	ธรรมชาติวิทยา	
1023	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านเมืองไชยา	16 หมู่ 4 วัดเวียง ต.ตลาดไชยา อ. ไชยา จ.สุราษฎร์ธานี 84110	สุราษฎร์ธานี	วัดและ ชุมชน	วิถีชีวิต ท้องถิ่น/ภูมิ ปัญญา	*
1024	หอพุทธศาสนาธรรมโฆษณ์	สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี 272 หมู่ 9 ต.ขุนทะเล อ.เมือง จ.สุ ราษฎร์ธานี 84100	สุราษฎร์ธานี	สถานศึกษา	บุคคลสำคัญ	
1025	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ไช ยา	155-156 ตำบลเวียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84110	สุราษฎร์ธานี	หน่วยงาน ราชการ	ประวัติศาสตร์/ โบราณคดี	
1026	พิพิธภัณฑ์ของจ้าว	มูลนิธิเพื่อพิพิธภัณฑ์ไทย เลขที่ 56 ช.หัสติเสวี ถ.สุทธิสาร ห้วยขวาง กรุงเทพฯ 10310	กรุงเทพฯ	เอกชน	อื่นๆ	

ภาคผนวก ข.

ข้อมูลเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

ในฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

- ภาคเหนือ -

ที่ตั้ง 📍 วัดศรีสุทธาวาส ต.เวียง อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย 57170
วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน 08.00 - 17.00 น.
โทรศัพท์ ☎ 0-6659-9093
ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัดและชุมชน
ปีที่ก่อตั้ง 🗓 ปีก่อตั้งปี 2540

[ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เลกซาร์อ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion]

วัดศรีสุทธาวาส ในอดีตชาวบ้านเรียกว่า วัดศรีราชคฤห์(วัดราช) หรือ วัดนอก เป็นวัดเก่าที่ผ่านการบูรณะมาหลายครั้ง ประวัติความเป็นมายังไม่ชัดเจนนัก จากข้อความในแผ่นศิลาจารึกระบุว่าสร้างขึ้นราว พ.ศ. 2011 โดยอุตรผลคุณะฤกษ์ และเจ้าพันนา แต่ตำนานในสมุดข่อยกล่าวว่าวัดถูกสร้างขึ้นในปีจุลศักราช 1105 ปีกาโล่(ปีกุน) ตรงกับพ.ศ. 2286 ในสมัยพญามังราย และร้างไปในเวลาต่อมา จากนั้นในปี 2426 พระอุตรคมาจจากวัดศรีคำ ได้มาบูรณะวัดขึ้นใหม่ และสร้างวิหารขึ้นด้วย ปัจจุบันมีพระอธิการบรรพต คัมภีร์โร เป็นเจ้าอาวาส และเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมและธรรมชาติแวดล้อมของเวียงป่าเป้า

ภายในวัดมีพระธาตุเจดีย์ สถาปัตยกรรมแบบล้านนาสองชั้น ตัดกันเป็นสี่เหลี่ยมของหอธรรมพระไตรปิฎก ที่สร้างขึ้นใน พ.ศ. 2446 กรมศิลปากรขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานเมื่อปี พ.ศ. 2544 แต่ปัจจุบันอยู่ในสภาพทรุดโทรมส่วนโบสถ์เป็นวิหารแบบภาคกลางที่สร้างครอบลงไปบนวิหารหลังเดิมที่รื้อไปเมื่อปี 2533 แต่ทางวัดยังคงมีผนังที่มีภาพปูนปั้นประดับเต็มผนังลวดลายหลังฝีมืองามหา พร้อมกันยังคงรักษาฐานชุกชีที่มีภาพปูนปั้นทศชาติชาดกกัณฑ์ชุกและกัณฑ์ชาลี และพระพุทธรูปประธานไว้อย่างดี

ชุมชนเวียงป่าเป้าตั้งอยู่ในริมถนนสายดอยสะเก็ด-เชียงราย เป็นชุมชนระดับเมืองขนาดใหญ่ ผู้คนหลากหลายอาชีพอยู่รวมกัน วัดศรีสุทธาวาสถือเป็นแหล่งศูนย์รวมจิตใจและสัญลักษณ์ของคนชุมชน และชาวบ้านยังคงมีสำนึกร่วมกันในการบำรุงรักษาวัฒนธรรมของตนเอง กลายเป็นแรงผลักดันให้ท่านเจ้าอาวาสและชุมชนรื้อฟื้นวัดร่วมกันก่อตั้งพิพิธภัณฑ์วัดศรีสุทธาวาสขึ้นในปี 2540 ท่านเจ้าอาวาสกล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการทำว่า

"ไม่ต้องการให้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งหารายได้หรือแหล่งท่องเที่ยว แต่อยากให้เป็แหล่งเรียนรู้ให้ข้อมูลสำหรับเด็กนักเรียนเยาวชนที่ต้องการหาข้อมูลในท้องถิ่น ทำแบบค่อยเป็นค่อยไป เหมือนกับปลูกค่อยสร้างทีละนิดทีละน้อย แม้จะใช้เวลานานแต่ฐานจะมั่นคงมากกว่า"

พิพิธภัณฑ์เป็นอาคารก่ออิฐถือปูนชั้นเดียวรูปทรงแบบล้านนาประยุกต์ ใช้ไม้จากการรื้อวิหารหลังเก่ามาสร้าง ภายในจัดแสดงข้าวของต่าง ๆ ที่ส่วนใหญ่เป็นโบราณวัตถุที่ทางวัดเก็บรักษาไว้ และของส่วนหนึ่งได้มาจากการบริจาคจากชาวบ้าน เนื่องจากการจัดแสดงได้รับการสนับสนุนจัดหาข้อมูลทางวิชาการและทำทะเบียนโบราณวัตถุจากนักวิชาการท้องถิ่น และมูลนิธิเล็ก-ประไพ วิริยะพันธุ์

ของที่จัดแสดงส่วนใหญ่เป็นวัตถุทางธรรมที่เกี่ยวกับศาสนา อาทิ พระดิน เศียรพระจากวัดร้าง สารินสรน้าพระ เครื่องประกอบวิหารเก่า ประติมากรรมไม้แกะสลัก เทียนธรรม แวนพระเจ้า ศิลาจารึก อาสนา เครื่องเขียนยศหรือเครื่องสูงแบบล้านนา สัตถภัณฑ์ สมุดข่อย คัมภีร์โบราณ บางส่วนจัดแสดงเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน อาทิ ผ้าทอลวดลายไทลื้อ เหยียดกษาปณ์ ธนบัตร เขนงใส่ดินปืน ตะเกียง สอกละหมี่ เดงหน้อย กาน้ำทองเหลือง เครื่องแก้ว ถ้วยชามกระเบื้อง รวมไปถึงเศษเครื่องถ้วยเตาเวียงกาหลง ตัวอย่างแร่ซีไลต์ และเครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับการทำเหมืองแร่ซีไลต์ที่ดอยหมอก

ข้าวของอีกส่วนหนึ่งนำไปจัดแสดงไว้ที่วิหารราย ซึ่งดัดแปลงพื้นที่เป็นศูนย์การเรียนรู้ตำบลเวียง ภายในจัดแสดงอุปกรณ์เครื่องใช้ในวิถีการผลิตด้านเกษตรกรรมของชาวบ้าน อาทิ เสวียน ก้อนผ้า กอบแก้ว เครื่องขอยยาสูบ เครื่องจักสาน เขื่อนบั้นฝ้าย ไม้ข้าวโพด โถงอนหัวหมู โถก้านกล้วย จักรยานรุ่นเก่า เทืองปั่นหญ้า เป็นต้น

พิพิธภัณฑ์ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงภายในอาคารเท่านั้น หากยังครอบคลุมถึงบริเวณวัดทั้งหมด รวมถึงผืนป่าชุมชนข้างวัดราว 37 ไร่ ที่เป็นแหล่งให้ความรู้เรื่องพันธุ์ไม้หายาก รวมถึงสมุนไพรนานาชนิดด้วย

ข้อมูลจาก:

สำรวจภาคสนาม 11 มีนาคม 2549

พจนีย์ พยัคฆานันท์. "พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นวัดศรีสุทธาวาส." วารสารเมืองโบราณ, ปีที่31 ฉบับที่ 3 ;125.

อุตร วงษ์ทับทิม. แนวทางร่วมมือแบบพหุภาคี: การจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเวียงกาหลง.โครงการประสานงานวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน, <http://cbt.vijai.org/information/article/galong.htm>. [Access November 3, 2004]

ไร่แม่ฟ้าหลวง

ที่ตั้ง 📍 313 หมู่ 7 บ้านป่าจัว อ.รอบเวียง อ.เมือง จ.เชียงราย 50000

วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน 08.00-18.00 น.

โทรศัพท์ ☎ 0-5371-1968

ค่าเข้าชม 🎫 ค่าเข้าชม คนไทย 150 บาท ชาวต่างชาติ 200 บาท

การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย เอกชน

ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2529

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion |

ไร่แม่ฟ้าหลวงตั้งอยู่ ณ บ้านป่าจัว ห่างจากตัวเมืองเชียงรายราว 5 กิโลเมตร จัดตั้งขึ้นจากสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์ซื้อที่ดิน เพื่อเป็นสถานอบรมเยาวชนจากถิ่นทุรกันดารในความดูแลของมูลนิธิไร่แม่ฟ้าหลวง พื้นที่กว่า 140 ไร่ ปัจจุบันไร่แม่ฟ้าหลวงทำหน้าที่เสมือนอุทยาน-พิพิธภัณฑ์ เนื่องจากการปรับสถานที่ให้เป็นอาคารที่อนุรักษ์วัตถุทางวัฒนธรรมล้านนาที่ได้มาจากการบริจาคและการซื้อ โดยมีการสร้างอาคารที่สำคัญทั้งสิ้น 3 หลังคือ หอคำ หอคำน้อย และหอแก้ว ทั้งนี้ เมื่อผู้ชมมาถึงไร่แม่ฟ้าหลวงแล้วก็ต้องเสียค่าเข้าชมท่านละ 20 บาท (โดยได้รับอนุญาตให้ชมเฉพาะสวนโดยรอบและบริเวณภายนอกอาคาร หากต้องการที่จะเข้าชมหอคำ และหอแก้วจะต้องเสียค่าเข้าชมในแต่ละส่วนการแสดง) บริเวณโดยรอบมีการจัดภูมิทัศน์เป็นส่วนที่ร่มครึ้มด้วยพันธุ์ไม้พื้นเมือง และพันธุ์ไม้หอมนานาชนิด มีสระน้ำขนาดใหญ่ล้อมรอบอาคาร ซึ่งแต่ละหลังที่ยังคงรักษาลักษณะล้านนาที่โดดเด่นไว้เปรียบเหมือนขุมความรู้ทั้งด้านสถาปัตยกรรมและการใช้วัสดุ ได้แก่ ศาลาสี่หน้า ศาลาคำ ศาลาพักต่าง ๆ อาคารแต่ละหลังมีประวัติและการจัดแสดงภายในดังนี้

หอคำ

'หอคำแม่ฟ้าหลวง' เป็นที่เก็บรักษาเครื่องใช้วิสาแม่ฟ้าหลวงในวโรกาสที่พระองค์ท่านทรงเจริญพระชนมายุครบ 90 พรรษา ก่อสร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2530 โดยสถาปนิก 4 ท่าน คือ คุณทรงศักดิ์ ทวีเจริญ คุณครองศักดิ์ จุฬารมภค คุณเผ่า สุวรรณศักดิ์ศรี และคุณธีรพล นิยม และมีคุณเมย์ส รัตนสังธรรมและคุณจรรยา กมลรัตน์ เป็นวิศวกร นายช่างชลประทานเป็นผู้ควบคุมการก่อสร้าง ส่วนช่างก่อสร้างนั้นใช้ช่างไม้พื้นบ้านจากจังหวัดเชียงรายและจังหวัดแพร่

หอคำมีโครงสร้างและวัสดุที่ใช้อย่างล้านนาไทย กล่าวคือ แบบหลังคาได้ความมั่นคงจากวัดในจังหวัดลำปาง ตัวอาคารสอบเข้าเหมือนลักษณะเรือนล้านนาอย่างโบราณ ลวดลายประดับได้จากจังหวัดอุดรดิตถ์ วัสดุไม้ทั้งหลังที่มูลนิธิ ฯ ซื้อไม่เก่าจากเขตจังหวัดเชียงรายและพะเยาจำนวน 32 หลังด้วยกัน ไม้เสาใหญ่ได้รับความเอื้อเฟื้อจากองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (อ.อ.ป.) หลังคาเป็นหลังคาเก่าของบ้านในชนบท เป็นแผ่นไม้สักกว้างประมาณ 4 นิ้ว ช้อนกัน ซึ่งชาวบ้านเรียกว่า 'แป้นเก็ด'

กลางหอคำมีปราสาทประดิษฐาน 'พระพราโต' พระพุทธรูปไม้สักจากอำเภอคลอง จังหวัดแพร่ที่สลักขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2336 โดยมีข้อ่าพินบ้าน

สาเหตุของการเริ่มต้นงานสะสมและการอนุรักษ์ของไร่แม่ฟ้าหลวง เกิดขึ้นในระหว่างปี พ.ศ. 2529 - 2530 เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจครั้งยิ่งใหญ่ในภาคเหนือของประเทศไทย มีการปรับปรุงเรื่องการไฟฟ้าและการคมนาคม ชาวบ้านมีฐานะดีขึ้นโดยเฉพาะในหมู่บ้านที่มีการเดินทางไปทำงานต่างประเทศ วัฒนาอารามเก่าแก่หลายแห่งถูกรื้อลง เพื่อสร้างขึ้นใหม่ตามแบบสมัยนิยม สัตตภักเฑ หรือแท่นเชิงเทียนถูกย้ายถ่ายถ่ายไปตามที่ตั้งต่าง ๆ มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงเห็นว่าควรจะถนอมรักษาศิลปะวัตถุทั้งดงามนี้ไว้ จึงได้ซื้อเครื่องสัตตภักเฑเหล่านี้มารวบรวมดูแลรักษาไว้ และในขณะเดียวกันมีผู้บริจาคสมทบเป็นจำนวนมาก สัตตภักเฑเป็นสิ่งหนึ่งที่มีประโยชน์ใช้สอย ช่วยให้เกิดความสว่าง ความสงบ ความสวยงาม และความหวังมาหลายชั่วอายุคนในล้านนาไทย หวังว่าการแสดงสัตตภักเฑจะช่วยให้ท่านผู้ชมได้เกิดความรู้สึกที่งดงามดังกล่าวข้างต้นแล้ว

อย่างที่ทราบไปแล้วว่า สถาปัตยกรรมเป็นงานสร้างสรรค์ใหม่ที่พยายามสอดผสานความเป็นพื้นถิ่นหรือความเป็นล้านนาไปพร้อมกับการใช้ประโยชน์เป็นอาคารจัดเก็บและจัดแสดงวัตถุทางวัฒนธรรม อย่างไรก็ตาม ข้อสังเกตเบื้องต้นของการใช้พื้นที่เมื่อผู้ชมเข้ามาถึงอาคารในครั้งแรก จะสังเกตเห็นว่า

(1) บริเวณรอบอาคารภายนอกจัดแสดงวัตถุไม้สักรูปต่าง ๆ กระต่าย พญานาค หงส์ กลองสะบัดชัย

(2) วัสดุไม้เป็นองค์ประกอบหลักที่ใช้ในการสร้างอาคารและปรากฏในวัตถุสะสม ด้วยเหตุนี้ ผู้ชมย่อมสร้างความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติที่สัมพันธ์กับการสร้างสรรค์ต่าง ๆ ในพื้นที่ ในที่นี้คือ ทรัพยากรไม้ และที่สำคัญมีป้ายที่เขียนถึงการนำไม้มาใช้ในการสร้างอาคารว่า หายที่สุดสถานที่แห่งนี้จะแสดงให้เห็นความสมบูรณ์ของพื้นที่ภาคเหนือ แม้จะรู้สึกว่าเป็นการ "ทำลาย" แต่อาคารจะกลายเป็นเช่นสถานที่แห่งการเรียนรู้สำหรับผู้คน และ

(3) บริเวณใต้ถุนอาคาร มีการจัด "พื้นที่แสดง" บางอย่างที่เกี่ยวข้องกับ "พระพราโต" ที่อยู่ใจกลางอาคารด้านใน โดยมีการใช้ไม้ลำต้นใหญ่ปักห่างกันประมาณหนึ่งฟุต บนพื้นที่ปูด้วยทราย ผู้นำชมอธิบายว่า ทรายเป็นตัวแทนของมหาสมุทร พระพุทธรูปอยู่ศูนย์กลางของจักรวาล จะเห็นได้ว่า การสร้างสรรค์ทางศิลปะใหม่นี้พยายามอ้างอิงกับโลกทัศน์ทางพุทธศาสนาเดิม

แต่เป็นที่น่าเสียดายว่า การบรรยายถึงความสำคัญของ Installation ชุดนี้ไม่ได้รายละเอียดมากนักจากการบรรยายของผู้นำชม

จากนั้น ผู้ชมจะต้องถอดรองเท้าก่อนที่จะเดินขึ้นบันไดเข้าไปยังอาคารด้านใน ผู้นำชมเริ่มต้นด้วยการอธิบายไม้สลักที่ติดตั้งอยู่เหนือประตูทางเข้าอาคาร เหมือนหน้าบันที่เป็นรูปหนู ซึ่งตรงกับราศีของปีพระราชสมภพในสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และรูปกระต่าย ซึ่งตรงกับราศีของปีพระราชสมภพในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นอกจากนี้ ยังมีหน้าบันไม้สลักแขวนอยู่ที่ผนังทางเข้าซ้ายขวาของอาคาร ผู้นำชมอธิบายเพิ่มเติมว่า หน้าบันดังกล่าวเคยเป็นส่วนหนึ่งของโบสถ์ในวัด แต่ไม่สามารถบอกรายละเอียดเพิ่มเติมได้ว่ามาจากวัดใด

แสงสว่างภายในอาคารใช้แสงธรรมชาติเป็นหลัก ผู้ชมจะรู้สึกได้ถึงความยิ่งใหญ่ และความ "ขรึมขลัง" ของสถาปัตยกรรม การจัดวางวัตถุที่จัดแสดงบนพื้นไม้ทึบยกระดับสูงขึ้นมาจากเส้นทางการเดินชม ทำให้ผู้ชมยอมรับรู้ถึงความเป็น "พื้นที่กัน" ที่สะท้อนมาในรูปแบบการจัดแสดงที่เรียบง่าย วัตถุที่จัดแสดงส่วนใหญ่คือ สัตว์กันต์ พระโม และไม้แกะสลักต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังมีวัตถุที่เป็นเครื่องใช้พื้นบ้านในชีวิตประจำวันจัดแสดงไว้มุงหนึ่ง

หอคำน้อย

ตั้งห่างจากหอคำประมาณ 500 เมตร "หอคำน้อย" เป็นสถาปัตยกรรมที่ตั้งอยู่ท่ามกลางห้วยมสวน เป็นอาคารที่มีส่วนประกอบของศิลาแลงและไม้ ปิดทึบโดยรอบ มีเพียงช่องระบายลมที่เป็นช่องว่างระหว่างส่วนบนของผนังกับเพดาน โดยมีซี่กรงไม้กันพื้นที่ระหว่างภายในและภายนอกอาคาร แผ่นพื้น ไม้แป้นพื้นทองให้รายละเอียดเกี่ยวกับหอคำน้อยไว้ว่า

"เป็นสถานที่เก็บรักษาภาพจิตรกรรมฝาผนังสีฝุ่นจากวัดเวียงต้า อ.สอง จ.แพร่ ที่มีอายุเก่าแก่ตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (ร.3 - ร.4) แม้ภายนอกอาคารจะปิดอย่างมิดชิด แต่ยังคงความวิจิตรของสถาปัตยกรรมล้านนาที่ออกแบบเฉพาะ เพื่อรักษาสภาพโบราณภายในมิให้เสื่อมสลายไปกับกาลเวลา"

ในหนังสือจิตรกรรมเวียงต้า วิถี พานิชพันธ์ ระบุว่า ภาพชุดดังกล่าวได้รับการผาติกรรมมาไว้ที่ไร่แม่ฟ้าหลวง เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2531 ส่วนหอคำน้อยจัดงานเฉลิมฉลอง เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2535 เจ้าหน้าที่ประจำร้านขายของที่ระลึกเล่าว่า ไร่แม่ฟ้าหลวงกำลังดำเนินการจัดสภาพให้หอคำน้อยพร้อมที่จะเปิดให้บริการต่อสาธารณชน เพื่อเข้าไปชมงานจิตรกรรมที่ผาติกรรมมาจากจังหวัดแพร่

หนังสือของ วิถี พานิชพันธ์ ระบุว่า ภาพชุดนี้เกี่ยวข้องกับภาพจิตรกรรมชุดดังกล่าวจากคำบอกเล่าของผู้สูงอายุในหมู่บ้านเพิ่มเติมว่า "ภาพเหล่านี้เดิมติดอยู่บริเวณอาคารไม้ยกพื้นสูงเป็นทรงมณฑปหรือทรงพญาคูแบบของชาวไทยใหญ่ เพราะเดิมทีมีชาวไทยใหญ่มากความคึกการทำให้ในเวียงต้า จึงมีจิตรศรัทธาสถาสร้างวัดไว้ ท่ามกญ ท่ากุดล กาลเวลาผ่านไป อาคารดังกล่าวทรุดโทรมลง ชาวบ้านชาวบ้านจึงช่วยกันรื้อถอน แล้วเห็นว่าภาพเขียนนี้ยังดีอยู่ เลยนนำมาดัดปะเป็นฝาของวิหารหลังใหม่เป็นการประหยัถงานตกแต่งอาคารหลังใหม่ ทำให้รูปเหล่านี้ไม่ได้แยกเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อยหรือเป็นเศษไม้ฟืนไป"

หอแก้ว

หอแก้วจัดแสดงศิลปะวัตถุทางวัฒนธรรม มีทั้งนิทรรศการถาวรและหมุนเวียนที่จัดแสดงอย่างต่อเนื่อง เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิต ความเป็นมา และประเพณีวัฒนธรรมของล้านนา อันเป็นความภูมิใจของมีค่าเหล่านี้ได้ถูกรวบรวมไว้ และรอคอยให้ผู้นช่นได้ศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาสืบไป

ผู้ชมจะต้องเสียค่าเข้าชมเพิ่มเติมในส่วนนี้ 50 บาท และจะมีเจ้าหน้าที่แนะนำ หน้าที่โดยรวมของพื้นที่ต่าง ๆ ตั้งแต่การจัดแสดงวัตถุทางวัฒนธรรมของล้านนา ที่ไม่ได้มีการสร้างเนื้อหาเรื่อง หากแต่ยังคงเป็นการจัดแสดงวัตถุแยกเป็นชั้น ๆ เช่น ยันต์ครุมาศรัวิชัย ดงกระด้าง

อย่างไรก็ดีในส่วนถัดไป ประเด็นในการถ่ายทอดความรู้มีอยู่ด้วยกัน 2 จุดใหญ่ คือ ความรู้เกี่ยวกับไม้สัก การจัดแสดงเริ่มต้นด้วยการบอกเล่าประเภทของไม้สัก อันได้แก่ สักทอง สักขี้ควาย สักหยวก สักพิน และสักไฟ จากนั้น เป็นการกล่าวถึงการขยายพันธุ์ไม้สักด้วยวิธีต่าง ๆ ทั้งการเพาะด้วยเมล็ด เนื้อเยื่อ กล้า และปักชำ

จากจุดนั้น เป็นการแสดงวัตถุที่ทำจากวัสดุไม้ อาทิ เสาชิงแส เครื่องดนตรี โครงสร้างทางสถาปัตยกรรมที่ทำด้วยไม้ อาทิ หลังคา ปานลม ธรรมาสน์ และวัตถุที่ใช้ในชีวิตประจำวัน อาทิ กะทะข้าวหรือกะทะเข้า ฮีตผ้าย หลักหรือระหัดวิดน้ำ สิ่งของที่จัดแสดงส่วนใหญ่มีการอธิบายชื่อเรียกของวัตถุเป็นหลัก บางชิ้นมีการกล่าวถึงหน้าที่การใช้งาน

ส่วนที่น่าสนใจอีกแห่งในหอแก้วคือ ห้องจัดแสดงพระพุทธรูป เพราะมีการสร้างสถาปัตยกรรมให้ผู้ชมได้เข้าใจถึงตำแหน่งการจัดวางพระพุทธรูปในโบสถ์หรือวิหาร แต่ผู้ชมกลับไม่สามารถเข้าไปชมด้านในได้ ด้วยมีการติดตั้งลูกกรง ซึ่งอาจจะเป็นเหตุผลเรื่องความปลอดภัย

โดยภาพรวมแล้ว การจัดแสดงคงเน้นในการแบ่งประเภทวัตถุที่ยังไม่สามารถสื่อถึงหน้าที่การใช้งานเดิม การจัดแสดงเป็นลักษณะของศิลปะวัตถุ นอกจากการจัดแสดงวัตถุทางวัฒนธรรมในอดีตแล้ว ยังปรากฏส่วนนิทรรศการที่จัดแสดงศิลปะวัตถุที่เป็นการสร้างสรรค์ใหม่ เช่น งานแกะสลักไม้ และห้องนิทรรศการชั่วคราวที่อยู่ในระหว่างเตรียมการจัดนิทรรศการ

ข้อมูลจาก:

1. การสำรวจภาคสนาม วันที่ 28 ตุลาคม 2547

2. วิถี พานิชพันธ์. จิตรกรรมเวียงต้า. กรุงเทพฯ: อมรินทร์ พรินตติ้ง, ม.ป.ป.
 3. แผ่นพับประชาสัมพันธ์ไร่แม่ฟ้าหลวง อุทยานศิลปะและวัฒนธรรมล้านนา
 4. เอกสารอัดสำเนา มุลินธิแม่ฟ้าหลวง, ม.ป.ป.
 5. เอกสารอัดสำเนา หอคำแม่ฟ้าหลวง, ม.ป.ป.
-

© Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre
<http://www.sac.or.th>

ที่ตั้ง 📍 กลุ่มคนเฒ่าคนแก่ 268 หมู่ 3 ต.ป่าแดด อ.แม่สรวย จ.เชียงราย 57180
วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน 09.00 - 16.00 น.
โทรศัพท์ ☎ 0-5370-8070, 0-5370-8500, 0-9999-8537
ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย ชุมชน
ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2541

[ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผ่นพับ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

กลุ่มคนเฒ่าคนแก่ ก่อตั้งขึ้นในปี 2541 เป็นการรวมตัวกันของคนเฒ่าคนแก่และคนหนุ่มสาวที่ป่าแดด อ.แม่สรวย จ.เชียงราย โดยการสนับสนุนจากนักพัฒนาและองค์กรทางสังคมเพื่อฟื้นฟูวิถีชีวิต โดยใช้การฟื้นฟูการผลิตของเล่นพื้นบ้านขึ้นเป็นตัวแทนของการฟื้นฟูวิถีชีวิตท้องถิ่น กระตุ้นให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ก่อให้เกิดการรวมตัวเป็นกลุ่มอาชีพผลิตของเล่น ของเล่นพื้นบ้านจากป่าแดดกลายเป็นที่รู้จักและส่งขายไปยังที่ต่าง ๆ

พิพิธภัณฑ์เล่นได้ เป็นการดำเนินการอีกรูปแบบหนึ่งของกลุ่มคนเฒ่าคนแก่บ้านป่าแดด ที่ต้องการให้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ของท้องถิ่น ผ่านการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ในการทำของเล่นพื้นบ้านในแต่ละยุคสมัยให้แก่เด็กและผู้สนใจ พิพิธภัณฑ์หลายแห่งมักจะห้ามจับสิ่งของ ห้ามนำอาหารเข้าไป แต่พิพิธภัณฑ์เล่นได้กอดกอดกอดกอดกอดกอดกอด ให้ทุกคนได้เรียนรู้ผ่านการเล่นทางรูป รส กลิ่น สี เสียง และการสัมผัส

ภายในพิพิธภัณฑ์มีของเล่นพื้นบ้านและของเล่นที่คิดประดิษฐ์ใหม่มากมายจัดแสดง และสามารถหยิบจับทดลองเล่นได้ทุกชิ้น พร้อมชื่อเรียกและคำอธิบายแบบง่าย อ่านสนุก บอกที่มาที่ไป วิธีการใช้ และแฝงความหมายที่มากกว่าของเล่น ที่ล้วนสะท้อนถึงวิถีชีวิต วัฒนธรรม และการเปลี่ยนแปลงในสังคม อาทิ ลูกข่างสดางค์ ที่มีคำอธิบายว่า "สมัยที่สดางค์มีรู ปุยาน่าเหรีญมามัดกันทำเป็นลูกข่าง สมัยนี้ไม่มีสดางค์ ก็เหลาไม้ใส่แทน..." ลูกข่างโว่ ลูกข่างสะบ้า สัตว์ล้อต่าง ๆ สัตว์ขี้ก พญาลิ้มแลง พญาลิ้มงาย เต่ากระต่ายวิ่ง ก่าหมุน จานบิน โหวด อมรเทพ ครงมอญ ควายกินหญ้า งู คนตาขาว ถ่มถ่ม กังหันลม เป็นต้น

พื้นที่ส่วนหนึ่งของพิพิธภัณฑ์ได้แบ่งเป็นร้านขายของผลิตภัณ์จากชุมชน อาทิ ของเล่นของกลุ่มคนเฒ่าคนแก่ ผ้าฝ้ายทอมือย้อมสีธรรมชาติ ผ้าพันคอ ผ้าขาวม้า กระเป๋า เสื้อยืด โปสการ์ด พวงกุญแจ ผลิตภัณ์ชุมชนไพร เป็นต้น รายได้ส่วนหนึ่งแบ่งมาเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ภายในพิพิธภัณฑ์

ข้อมูลจาก:

การสำรวจภาคสนาม วันที่ 11 มีนาคม 2549.

รุ่งภา สุขมล. ของเล่น ความหมายที่มากกว่า กระบวนการและเทคนิคการผลิตพื้นศิลปะชุมชน. กรุงเทพฯ: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข, 2548.

พิพิธภัณฑ์ชาวเขา(พิดีเอ)

ที่ตั้ง 📍 สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน เชียงราย เลขที่ 620/25 ถ.ธนาลัย อ.เมือง จ.เชียงราย 57000
 ระยะเวลาทำการ 🕒 เปิดจันทร์-ศุกร์ 08.30-18.00น.และเสาร์-อาทิตย์ 10.00-18.00 น.
 โทรศัพท์ ☎ 0-5374-0088, 0-5371-9167
 ค่าเข้าชม 🎫 ค่าเข้าชม คนละ 50 บาท คนเชียงรายไม่เก็บค่าเข้าชม
 การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย เอกชน
 ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2545

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผ่นพับ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

พิพิธภัณฑ์ชาวเขา เปิดในปี 2545 อยู่ภายใต้การบริหารจัดการของสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน เชียงราย ตั้งอยู่บนชั้น 3 ของอาคารสมาคมฯ พิดีเอ(Population and Community Development Association: PDA) เป็นองค์กรเอกชนเพื่อการสาธิตและประโยชน์ ดำเนินงานด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชากร ทั้งในเขตเมืองและชนบท โดยเน้นการพัฒนาแบบองค์รวม เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน และกลุ่มผู้ด้อยโอกาสในสังคม

ภายในพิพิธภัณฑ์ประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก คือ ห้องฉายสไลด์ประกอบคำบรรยาย นิทรรศการ และร้านขายของที่ระลึก ก่อนชมนิทรรศการ ผู้ชมจะได้ชมสไลด์ประกอบคำบรรยาย(มีให้เลือก 6 ภาษา) เกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ในประเทศ ความยาวประมาณ 25 นาที เพื่อความเข้าใจในวิถีชีวิตของชาวเขา จากนั้นสามารถเดินชมส่วนนิทรรศการที่บอกเล่าเรื่องราวขนบธรรมเนียมวิถีชีวิตของชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ได้แก่ อาข่า เย้า ม้ง กะเหรี่ยง ลีซู ลาหู่ เป็นต้น นอกจากนี้ยังจัดแสดงเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำการเกษตร ประมง ล่าสัตว์ เครื่องจักสาน เครื่องดนตรี เครื่องแต่งกาย ภาพวาดแสดงวิถีชีวิตของชาวเขาเผ่าต่าง ๆ

ด้านข้างพิพิธภัณฑ์เป็นส่วนของร้านของขายที่ระลึก จัดจำหน่ายสินค้าหัตถกรรมฝีมือชาวเขา ทั้งเครื่องแต่งกาย เครื่องประดับ ยาม ของแต่งงาน และสินค้าของสมาคมฯ

ข้อมูลจาก:

1. การสำรวจภาคสนาม วันที่ 29 กันยายน 2547
2. แผ่นพับประชาสัมพันธ์ สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน เชียงราย

© Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre
<http://www.sac.or.th>

ที่ตั้ง 📍 ถนนสายริมโขง ด.เวียง อ.เชียงแสน จ.เชียงราย 57150
วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน เว้นวันจันทร์ 8.30 - 16.00 น.
โทรศัพท์ ☎ 0-5378-4444-6
ค่าเข้าชม 🎫 ชาวไทย 200 บาท ต่างชาติ 300 บาท
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย เอกชน
ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2537

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion |

อุทยานสามเหลี่ยมทองคำ หอพิพิธภัณฑสถาน หรือที่รู้จักกันว่า "หอผืน" เป็นพิพิธภัณฑสถานที่เป็นกิจกรรมหนึ่งของโครงการในมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ได้รับการสนับสนุนงบประมาณการจัดสร้างจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและงบประมาณรัฐบาลญี่ปุ่นในโครงการ JBIC เริ่มดำเนินการจัดสร้างอาคารจัดแสดงและอาคารประกอบอื่นๆ เมื่อ พ.ศ.2543 หอพิพิธภัณฑสถานมุ่งหมายเพื่อให้ความรู้ในเรื่องความเป็นมาของผืน ที่มีความเกี่ยวข้องกับพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ ซึ่งอยู่ใกล้บริเวณที่จัดสร้างพิพิธภัณฑสถานแห่งนี้ นอกจากนี้ยังให้ความรู้เกี่ยวกับโทษภัยของผืนและสิ่งเสพติดที่พัฒนามาจากผืนชนิดต่างๆ

อุทยานสามเหลี่ยมทองคำ หอพิพิธภัณฑสถาน สร้างขึ้นในพื้นที่ 30 ไร่ ตัวอาคารจัดแสดงเป็นอาคารคอนกรีต สถาปัตยกรรมร่วมสมัย ความสูง 2 ชั้น เชื่อมต่อกับสวนอุโมงค์ ความยาว 137 เมตร ที่เจาะเนินเขาเข้าไป ลักษณะการใช้สอยพื้นที่ในอาคารประกอบด้วย

พื้นที่ส่วนจัดแสดง เป็นพื้นที่หลังของอาคาร แบ่งเป็นส่วนต่างๆ

- อาคารส่วนต้อนรับ (Reception Building)

-อุโมงค์ (Tunnel) ความยาว 137 เมตร เป็นส่วนต่อจากอาคารต้อนรับซึ่งเจาะภูเขาเข้าไปเป็นทางยาวที่จะไปทะลุยังอาคารอันเป็นส่วนที่จัดแสดงของพิพิธภัณฑสถานในอาคารที่อยู่อีกด้านหนึ่ง ภายในอุโมงค์จะมีการสร้างบรรยากาศด้วยครุ่นและม่านแสงให้ความรู้สึกเกี่ยวกับความลึกกลับ ความหวาดระแวง ความเจ็บปวด อันเป็นความรู้สึกของผู้ที่พาตัวเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

- ห้องโถงขนาดเล็ก(Transition Lobby) เป็นห้องโถงที่เชื่อมต่อตรงทางออกของอุโมงค์ แสดงถึงการก้าวเข้าไปสู่สามเหลี่ยมทองคำ

- ห้องโถง (Lobby) ถัดจากห้องโถงขนาดเล็กเป็นห้องโถงอเนกประสงค์ ผนังด้านหนึ่งจำลองไฟผืนที่กำลังออกดอกสะพรั่ง นิทรรศการความรู้เกี่ยวกับเรื่องสายพันธุ์ของผืน ติดต่อกับห้องโถง เป็นห้องบรรยาย (Auditorium)

การจัดแสดงในพิพิธภัณฑสถาน ประกอบด้วยหัวเรื่องต่างๆ เรียงลำดับ ดังนี้

ปัญญาสหัสวรรษแรก (The First 5,000 years) นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับความเป็นมาของการค้นคว้าและหลักฐานทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับผืนเมื่อ 5,000 ปีมาแล้ว ในดินแดนต่างๆของโลก 5 แห่งได้แก่ สวิตเซอร์แลนด์และเมดิเตอร์เรเนียน สุเมเรียน อียิปต์ กรีก และโรมัน ยุโรป อเมริกา เอเชีย อินเดียและจีน

มืดสอมคม (Dark and Bright Hallway) จัดแสดงโดยแยกตามคุณประโยชน์ของผืน

ประจิมสู่บูรพา (Journey from west to east) เป็นการจำลองจากท่าเรือพาณิชย์ที่ประเทศอังกฤษ และร้านน้ำชาแบบอังกฤษ การเดินทางที่นำเข้ามาจากจีน ที่นำไปสู่การขาดดุลทางเศรษฐกิจอย่างมหาศาลระหว่างอังกฤษที่มีต่อจีน จากท่าเรือเป็นสะพานที่ไปยังเรือจอดเรือลำที่ 1 แสดงสภาพของสินค้าที่มากับเรือ เป็นสินค้าจากอังกฤษ ส่วนกราบเรืออีกด้านหนึ่งเป็นสินค้าจากจีน ในลำเรือส่วนที่ 2 แสดงถึงการเป็นเรือขนถ่ายสินค้า นำผืนที่ปลูกในอินเดียไปขายในจีน

ศึกยาฝิ่น (The Opium War) ภายในห้องแบ่งการจัดแสดงเป็น 4 ส่วน เล่าถึงเหตุการณ์สำคัญและสงครามฝิ่นที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในจีน ได้แก่

- กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสงครามฝิ่นได้แก่ จักรพรรดิเต้ากวง(The Dao-quang Emperor) หลินเจ้อสวี่ (คอมมิชชันเนอร์ลิน) (Lin Aexu) ผู้ว่าการกวางสี (เต็งเถิงเจิ้น) (Deng Tingzhen) และบุคคลสำคัญของอังกฤษ ได้แก่ สมเด็จพระราชินีวิกตอเรีย (Queen Victoria) เซอร์จอห์น บารริง (Sir John Boering) ดอกเตอร์วิลเลียม จาร์ดิน(Dr.William Jardine) เซอร์เจมส์ แมทเธอรสัน (Sir James Matheson)

- หุ่นจำลองเหตุการณ์ 3 เหตุการณ์ได้แก่ การทำลายสวนฝิ่นในจีนโดยกองกำลังทหารอังกฤษ การต่อต้านและการทำลายผืนที่หูเหมิน(Humen) โดยจีน การลิดรอนสิทธิและผลกระทบด้านความเป็นอยู่ของชาวจีนหลังสงครามฝิ่น

- เก่งจินจัดแสดงภาพประวัติศาสตร์ แผ่นปลิวโฆษณา และหนังสือที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านฝิ่นของชาวจีน รวมทั้งจัดแสดงอาวุธ เครื่องแต่งกายในสมัยราชวงศ์ชิงอันเป็นระยะเวลาที่เกิดสงครามฝิ่น

- จากจำลองป้อมปืนบริเวณชายฝั่งของจีนเพื่อคอยตรวจตราความเคลื่อนไหวของกองกำลังทหารเรือของอังกฤษ

ด้านนอกและผนังเหนือสะพานติดตั้งภาพและคำบรรยายที่เกี่ยวข้องกับสงครามฝิ่น บริเวณสะพานเล็กอีกด้านหนึ่งติดตั้งโทรทัศน์ขนาด 25 นิ้ว 4 เครื่อง ฉายภาพเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสงครามฝิ่นถัดจากสะพานเป็นช่องกระจกที่มองผ่านจากเมืองจีนสู่เมืองไทยซึ่งจะเป็นส่วนต่อไปยังนิทรรศการชั้น 2

ฝิ่นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Opium in Southeast Asia) เป็นส่วนจัดแสดงชั้นที่ 3 ต่อเนื่องกับชั้นที่ 2 จัดแสดงวัตถุและคำบรรยายพร้อมภาพประกอบเกี่ยวกับฝิ่นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ฝิ่นในสยาม (Opium in Siam) จัดแสดงด้วยการจำลองสภาพสยามในอดีตสมัยรัชกาลที่ 6 ถึงรัชกาลที่ 7 การจัดแสดงในส่วนนี้เป็นการจัดทำจากจำลองโรงน้ำชาจีน (Opium Den) ยาวราช มีผู้คนนอนสูบฝิ่น ถัดจากจากจำลองดังกล่าวเป็นส่วนจัดแสดงอื่นๆประกอบด้วย

- ประวัติเกี่ยวกับฝิ่นในสยาม

- โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุที่เกี่ยวข้องกับฝิ่น อาทิ เบิง หมอนสำหรับคนสูบฝิ่น ตะเกียง กล้องสูบฝิ่น ดาบยาสูบฝิ่น ฯลฯ

- พระพุทธเสฐริภูมิจำลอง พระพุทธรูปประธานในศาลาการเปรียญวัดสุทัศน์เทพวราราม ซึ่งสร้างขึ้นจากกลักไผ่ฝิ่นที่เป็นทองเหลือง

- จากจำลองการเคี้ยวฝิ่นในบริเวณโรงต้มฝิ่น

ปฏิบัติการทางเภสัชวิทยาในคริสต์ศตวรรษที่ 19 (19th. Century Lab) ห้องจัดแสดงส่วนนี้เป็นการจำลองห้องปฏิบัติการทางเภสัชวิทยาในโรงพยาบาล ที่จัดแสดงวิวัฒนาการของเข็มฉีดยา บรรจุภัณฑ์เกี่ยวกับยา และเรื่องราวเกี่ยวกับการนำฝิ่นไปสกัดเป็นเฮโรอีน และมอร์ฟีน ซึ่งในทางการแพทย์ใช้มอร์ฟีนเพื่อเป็นยาระงับความเจ็บปวดสำหรับทหารในการทำสงคราม

ถัดจากส่วนจัดแสดงนี้ เป็นพื้นที่ห้องสามเหลี่ยม แบ่งส่วนจัดแสดงเป็น 2 ส่วนได้แก่

- มาตรการควบคุมและปราบปรามการค้าและการลักลอบใช้ฝิ่น (International Prohibition)

- อาชญากรรม การฉ้อโกง และสงครามในคริสต์ศตวรรษที่ 20 (20 th century : Crime, Corruption and Wars) เกี่ยวกับการฉ้อโกงของรัฐบาลยุคต่างๆ รวมทั้งคดีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกัฝิ่นและยาเสพติด เรื่องราวเกี่ยวกับสงครามในคริสต์ศตวรรษที่ 20

แหล่งซุกซ่อน (Hide - out Gallery) จัดแสดงในเรื่องการซุกซ่อนยาเสพติดตามที่ต่าง ๆ ในสัมภาระ ร่างกาย

ผลร้ายของยาเสพติด (Effects of opium/opiates) เป็นส่วนจัดแสดงที่มุ่งแสดงให้เห็นความทุกข์ทรมานอันส่งผลกระทบทางด้านสังคมและตัวผู้เสพติด

กรณีศึกษา (Case study) เป็นการนำเสนอการศึกษาเกี่ยวกับครอบครัวที่ติดยาเสพติดในประเทศไทย

เหยื่อ (Gallery of Victim) จัดแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับเอดส์และผู้ตกเป็นเหยื่อ แสดงให้เห็นครอบครัวในอดีตที่มีความสุขก่อนตกเป็นเหยื่อความเลวร้ายอันเกิดจากยาเสพติดและโรคร้าย

หลอกตัวเอง หลอกคนอื่น (Gallery of Excuses) จัดแสดงโดยใช้ผนังพิมพ์ภาพถ่ายเหยื่อของยาเสพติด เพื่อสื่อให้ผู้เข้าชมได้เห็นถึงการแก้ตัว แก่ต่าง กล่าวโทษกันไปมาต่อกรณีการติดยาเสพติด ในที่สุดอาจนำความตายมาสู่ผู้เสพติดนั้น

ความตายและการคืนชีพ (Gallery of Dead and Recover) บนผนังจะติดตั้งภาพถ่ายดารา และศิลปินที่มีชื่อเสียงที่เสียชีวิตเนื่องจากการใช้ยาเสพติด และกลุ่มบุคคลที่เลิกจากยาเสพติดและดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขประสบความสำเร็จในชีวิต

ห้องคิดคำนึง (Hall of Reflection & Action) เป็นห้องที่ให้ผู้ชมได้รับรู้ถึงคุณและโทษของยาเสพติด และการปฏิบัติตนในแนวทางที่ถูกต้อง

ข้อมูลจาก: กรมศิลปากร สำนักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ. นามานุกรมพิพิธภัณฑสถานในประเทศไทย ภาคเหนือ เล่ม 1. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2546. หน้า 23.

ที่ตั้ง 📍 วัดพระธาตุผาเงา อ.เชียงแสน จ.เชียงราย 57150
วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน
โทรศัพท์ ☎ 0-5377-7151-2
ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัดและชุมชน
ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2539

[ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผ่นพับ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion]

เมืองเชียงแสน หรือเมืองหิรัญนครเงินยาง เป็นเมืองหนึ่งของอาณาจักรล้านนา มีความเจริญรุ่งเรืองทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และพระพุทธศาสนา ต่อเมื่อถึงปีพุทธศักราช 2347 ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช โปรดให้กรมหลวงเทพหริรักษ์และพระยามราชยกทัพมาตีเมืองเชียงแสนและกวาดต้อนผู้คนลงไปแบ่งไว้ยังเมืองเชียงใหม่ส่วนหนึ่ง เมืองน่านส่วนหนึ่ง เมืองลำปางส่วนหนึ่ง เมืองเวียงจันทน์ส่วนหนึ่ง ส่วนที่เหลือไปยังกรุงเทพฯ โดยให้ไปอยู่ที่เมืองราชบุรีและสระบุรี และเมื่อคนเชียงแสนไปอยู่ที่ใดก็ได้เอาเอกลักษณ์ศิลปะผ้าทอเชียงแสนที่มีลวดลายสีเส้นที่เป็นรูปแบบเฉพาะมาแต่โบราณไปเผยแพร่ที่เมืองนั้น ๆ ด้วย การแต่งกายเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่แสดงออกถึงภูมิปัญญาของผู้คนในท้องถิ่น อันเป็นรากฐานส่วนหนึ่งของชีวิตและมีบทบาทต่อสังคมทั้งด้านการปกครองและเศรษฐกิจตั้งแต่อดีตจนปัจจุบัน ชาวล้านนาเป็นเผ่าไทยกลุ่มหนึ่งที่มีเอกลักษณ์การแต่งกาย ด้วยความตระหนักถึงคุณค่าสูญเสียวัฒนธรรมการแต่งกายของชาวล้านนา การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการแต่งกายไปเป็นสากลนิยม รวมไปถึงการนำเอาเครื่องแต่งกายของชนกลุ่มต่าง ๆ มาแต่งปนเปกัน โดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสม หรือบางทีก็อ้างว่าเป็นการแต่งกายแบบล้านนาโบราณ สถาบันอุดมศึกษา 19 แห่งในภาคเหนือ จึงได้จัดสัมมนาเรื่องเครื่องแต่งกายพื้นเมืองภาคเหนือขึ้น เพื่อให้บุคคลโดยทั่วไปมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ผ้าและเครื่องแต่งกายพื้นเมืองสามารถนำไปประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม และบอกกล่าวถึงสิ่งที่ไม่ควรทำในการแต่งกายแบบล้านนา เป็นต้นว่า ใช้ผ้าโทกศีรษะ (หากไม่ใช่ชุดแบบไทยลื้อ ไทยเขิน ไทยใหญ่) เสียบดอกไม้ไหว้สวมเต็มศีรษะ ใช้ผ้าพาดมาลากหางยาวหรือพาดแล้วใช้เข็มขัดรัดทับ (ผ้าพาดบาเป็นผ้าสำหรับสุภาพบุรุษเท่านั้น) ซีนลายทางตั้งเป็นผ้าขึ้นแบบลาวไม่ใช่แบบล้านนาไม่ควรนำมาต่อกับชิ้นต้นจกไทยวน การใช้ผ้าผาดที่ประยุกต์มาจากผ้าขึ้นและผ้าถุง

ทางวัดพระธาตุผาเงา อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย โดยการนำของพระครูไพศาลพัฒนามาภิรัต และคณะศรัทธาทั้งหลาย ได้เล็งเห็นความสำคัญของเรื่องนี้ จึงได้จัดให้มีการส่งเสริมการทอผ้าลายพื้นเมืองเชียงแสนให้คงไว้เพื่อเป็นการอนุรักษ์ศิลปพื้นบ้าน ด้วยเห็นว่าเป็นการส่งเสริมชาวบ้านให้มีความรู้เป็นเหตุให้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการทำนาทำไร่ ที่สำคัญคือเป็นการสืบทอดให้เยาวชนได้ศึกษาถึงความสำคัญและความงดงาม เป็นเอกลักษณ์ของชาวล้านนาเชียงแสนที่สืบทอดมาแต่โบราณ จึงได้ร่วมกันจัดตั้ง "พิพิธภัณฑ์ผ้าทอล้านนา เชียงแสน" ขึ้นเป็นผลสำเร็จเมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2539 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออนุรักษ์ผ้าทอโบราณ ส่งเสริมการทอผ้าแบบโบราณเพื่อเป็นการส่งเสริมและมีรายได้ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น และเพื่อส่งเสริมการศึกษา ศิลปวัฒนธรรม และการท่องเที่ยว อาคารพิพิธภัณฑ์เป็นเรือนไม้สองชั้นใต้ถุนโล่ง ชั้นบนจัดแสดง ผ้าทอลวดลายแบบต่าง ๆ เช่น ผ้าลายน้ำไหล ผ้าลายดอกผักแว่น ผ้าลายขวางดำแดง ก่อทอผ้าที่ใช้ในสมัยโบราณเป็นก๊ทอมือ 4 ไม้ ผ้าปักพระเวศสันดร หินนอนของชาวไทยวน "ตุ่ง" เครื่องใช้ในพิธีกรรมทางศาสนา ห้องสาธิตการอยู่ไฟหลังคลอด ครุฑไฟที่ใช้ประกอบอาหารของชาวล้านนา ฯลฯ นอกจากนี้ทางพิพิธภัณฑ์ยังได้ส่งเสริมให้กลุ่มแม่บ้านสืบสานมาทอผ้าพื้นเมือง โดยใช้พื้นที่ใต้ถุนอาคารพิพิธภัณฑ์เป็นโรงทอผ้า และมีอาคารแสดงผลงานของกลุ่มทอผ้าซึ่งอยู่ติดกันอีกหลังหนึ่ง

ข้อมูลจาก:

1. แผ่นพับพิพิธภัณฑ์ผ้าทอล้านนา เชียงแสน วัดพระธาตุผาเงา อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย
2. การสำรวจเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2547

พิพิธภัณฑ์บ้านฝัน

ที่ตั้ง 📍 เลขที่ 221 หมู่ 1 ต.เวียง อ.เชียงแสน จ.เชียงราย 57150

วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน 07.00-19.00 น.

โทรศัพท์ ☎ 0-5378-4060

ค่าเข้าชม 🎫 ค่าเข้าชม คนละ 50 บาท

การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย เอกชน

ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2533

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

บ้านฝันเป็นพิพิธภัณฑ์เอกชนเล็ก ๆ แต่วัตถุสิ่งของที่จัดแสดงนั้นน่าสนใจมาก ผู้ก่อตั้งคือคุณพัชร ศรีมัญกุล ซึ่งเป็นคนเชียงใหม่โดยกำเนิด จบการศึกษาจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชีวิตเกี่ยวเนื่องกับสามเหลี่ยมทองคำ เริ่มต้นจากการเปิดร้านค้าขายของที่ระลึกและของเก่า ตำแหน่งของร้านอยู่ต่ำลงมาจากที่ตั้งบ้านฝันในปัจจุบัน ในช่วงปี 2533 คุณพัชรเริ่มที่จะตระหนักว่า ของเก่าที่ขายอยู่ในร้านจะหมดไป จึงเริ่มความคิดที่จะทำพิพิธภัณฑ์ เพื่อเป็นการอนุรักษ์ของเก่าที่ตนขาย โดยคุณรงค์ วงษ์สวรรค์ นักเขียนและศิลปินแห่งชาติ เป็นผู้ตั้งชื่อของพิพิธภัณฑ์ให้ คุณพัชรทำการค้นคว้าจากสำนักงาน ปปส. มหาวิทยาลัยต่าง ๆ และหนังสือทุกเล่มที่มีการอ้างอิงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับฝิ่น โดยให้เพื่อนที่เป็นอาจารย์ที่มหาวิทยาลัยมหิดลแปลเนื้อหาทั้งหมดเป็นภาษาอังกฤษ ส่วนเทคนิคการจัดแสดงเป็นความช่วยเหลือจากนักศึกษาอาชีว

วัตถุสะสมส่วนใหญ่ได้มาจากการตระเวนเข้าไปจนถึงจีนตอนใต้ รวมถึงการค้าของเก่าที่มีของหมื่นเรือนเข้ามาตลอดเวลาด้วยเหตุนี้ หากวัตถุใดที่มีคุณค่าสำหรับคุณพัชร วัตถุจะกลายเป็นงานสะสมสำหรับพิพิธภัณฑ์ และส่วนที่เหลือจะนำขายและมีการจัดทำบัญชีกำกับ ในขณะที่มีของที่จัดแสดงประมาณ 300 ชิ้น ส่วนอีกประมาณ 1,680 ชิ้นยังอยู่ในคลัง ด้วยเหตุนี้ในอนาคตจึงมีโครงการในการขยายพื้นที่จัดแสดงเพิ่มเติม รายได้ในปัจจุบันยังขึ้นอยู่กับของระลึกและของเก่าที่ขายในส่วนร้านค้าของที่ระลึก รวมทั้งในปัจจุบันยังมีธุรกิจกาแฟเพิ่มเติมมูลค่า

การจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ ส่วนแรกกล่าวถึงลักษณะทางกายภาพของพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ แสดงด้วยภาพวาดแผนที่และตัวอักษรที่อธิบาย จากนั้น กล่าวถึงประวัติการเดินทางของฝิ่นที่เข้ามาสู่พื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ ในจุดนี้ เป็นความแตกต่างของการเริ่มต้นเนื้อหาวางเห็นได้ชัด เมื่อเปรียบเทียบกับหอฝิ่น ภาพการเล่าเรื่องของบ้านฝันเน้นความเป็นท้องถิ่นมากกว่า อาจเพราะด้วยขนาดของพิพิธภัณฑ์ งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ และแรงที่ใช้ในการค้นคว้า รวมทั้งที่ตั้งของบ้านฝัน เรื่องจากได้อยู่เพียงพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในที่นี้คือ สามเหลี่ยมทองคำ เรื่องราวจะเน้นที่การอพยพของคนภูเขาทางใต้ของจีนที่เข้ามาในประเทศไทย และนำเอาฝิ่นและการบริโภคฝิ่นเข้ามา ดังนั้น เมื่อย้อนเปรียบเทียบการเล่าเรื่องของหอฝิ่น การเล่าเรื่องจากขยายไปถึงเรื่องของฝิ่นในอารยธรรมโลก และเส้นทางการค้าระหว่างประเทศที่นำฝิ่นเข้ามาสู่ประเทศไทย การเล่าเรื่องในแบบดังกล่าว อาจเป็นความพยายามของผู้จัดทำเนื้อหาจัดแสดงในหอฝิ่นที่ต้องการให้เห็นภาพรวมในระดับที่กว้างมากกว่าเป็นการพูดถึงความสัมพันธ์กับพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำกับเส้นทางการค้า

จากนั้น เป็นการบอกเล่าถึงวิถีชีวิตของชาวเขา ด้วยตารางวงจรชีวิตในรอบ 12 เดือน และในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเพาะปลูกพืชเสพติดดังกล่าว และเป็นการพูดถึงการค้าขายฝิ่นที่เกิดขึ้นในพื้นที่ การบอกเล่าดังกล่าวใช้วัตถุที่เกี่ยวข้องกับการค้า ได้แก่ “เบ้ง” เน้นในเรื่องของวัตถุสะสมที่มีจำนวนมาก และยังแสดงให้เห็นถึงความงามของตัววัตถุด้วยการพิมพ์ลายบนฝิ่นผ่าขาว เพื่อให้เห็นลายที่อยู่บนวัตถุนั้น พร้อมกับส่วนเนื้อหาที่อธิบายถึงรูปสัตว์ที่ใช้ในการประดิษฐ์วัตถุดังกล่าว อย่างไรก็ดี ไม่มีการวิเคราะห์ถึงการเลือกใช้รูปสัตว์ดังกล่าว ในอีกด้านหนึ่ง เป็นการบอกเล่าถึงขบวนการค้ายาเสพติดในดินแดนสามเหลี่ยมทองคำ และ “ขุนสา” สิ่งจัดแสดงที่น่าสนใจคือ การทำมาจาลองที่เป็นการจัดแสดงอานม้าบนม้าไม้จำลอง และพยายามสื่อถึงเส้นทางการค้าที่เข้ามาจากทางใต้ของจีนสู่ทางเหนือของไทย

ต่อมา ผู้ชมจะได้เห็นการจำลองการสูมฝิ่นของชาวเขา ที่แสดงผ่านสิ่งก่อสร้างที่มีลักษณะคล้ายบ้านญาคูหรือฟาง และมีหุ่นของผู้สูมฝิ่นอยู่ภายใน ทั้งนี้มีการใช้แผ่นพลาสติกแข็งกันมิให้คนเข้าไปในตู้ฉากได้ และเชื่อมต่อการจัดแสดงกล่องยาสูบจำนวนมากในตู้แสดง และในช่วงสุดท้าย มีการบอกเล่าเกี่ยวกับโทษของยาเสพติด และเมื่อเรื่องบอกเล่าถึงชีวิตในสำน้ำโขง เรือไม้เก่าเป็นสิ่งจัดแสดงหลักในช่วงสุดท้าย ในตอนท้ายนี้สิ่งที่อดขื่นขมไม่ได้ คือ ความคิดที่สร้างตัวมีมนุษย์รูปสัญลักษณ์ของเบ้งอยู่ในกรอบสามเหลี่ยม และเขียนภาษาอังกฤษว่า “I’m here.” ผู้เยี่ยมชมสามารถพิมพ์รูปนี้ลงบนโปสการ์ดที่ทางพิพิธภัณฑ์แจกให้เป็นบัตรเข้าชมนั่นเอง

ข้อมูลจาก:

1. การสำรวจภาคสนาม วันที่ 11 สิงหาคม 2547
2. สัมภาษณ์ คุณพัชร ศรีมัญกุล เจ้าของพิพิธภัณฑ์บ้านฝัน วันที่ 11 สิงหาคม 2547

แหล่งเตาเผาโบราณบ้านจามนัส และพิพิธภัณฑ์เขื่อนบ้านสวกแสนขัน

ที่ตั้ง 📍 เลขที่ 8 หมู่ 10 ต.สวก อ.เมือง จ.น่าน 55000
วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน 08.00-17.00 น.
โทรศัพท์ ☎ 0-9853-3185
ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย ชุมชน
ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2544

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion |

เตาโบราณบ้านบ่อสวก เป็นแหล่งผลิตเครื่องปั้นดินเผาที่สำคัญในอดีตของเมืองน่าน การค้นพบเตาโบราณ ภายในบ้านของจำสับตรีนัส ติด้า เป็นปฐมบทของการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์เขื่อนบ้านสวกแสนขัน เมื่ออาจารย์สาธิต ไพรชาญจิตร์ จากคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เข้ามาช่วยขุดค้นและได้นักศึกษาเข้ามาทำงานในชุมชนภายใต้โครงการโบราณคดีชุมชน ก่อให้เกิดพิพิธภัณฑ์เขื่อนบ้านสวกแสนขันขึ้น พร้อมกับความร่วมมือร่วมใจของชาวบ้านบ่อสวกในการสร้างพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ขึ้น

ภายในบริเวณบ้านของจำสับตรีนัสเป็นที่ตั้งของเตาเผาโบราณ 2 เตา ได้แก่ เตาสุ่นัน และเตาจำสับตรีนัส ติด้า ซึ่งเป็นเตาเผาโบราณ ลักษณะเป็นเตาดินก่อ ระบายความร้อนแนวเฉียง (Cross-draft Kiln with clay-slab structure) จากการขุดค้นเมื่อปี พ.ศ.2542 โดยโครงการโบราณคดีประเทศไทย (ภาคเหนือ) พบว่า เป็นเตาเผาภาชนะร่วมสมัยกับแหล่งเตาสังคโลกในเขตอำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย เตาสุ่นัน มีอายุประมาณ พ.ศ.2043 - 2103 ส่วนเตาจำสับตรีนัส อายุประมาณ พ.ศ.1772-1892 ด้วยความสำคัญของแหล่งโบราณคดีดังกล่าวจึงก่อให้เกิดความคิดอนุรักษ์แหล่งเตาขึ้น ด้วยการจัดสร้างหลังคาคลุมเตาเมื่อ พ.ศ.2543 พร้อมทั้งให้ข้อมูลทางวิชาการในแง่มุมต่างๆ โดยเปิดให้เข้าชมอย่างเป็นทางการใน พ.ศ.2544

นอกเหนือจากเตาเผาโบราณแล้ว ในส่วนของพิพิธภัณฑ์เขื่อนบ้านสวกแสนขัน เป็นเรือนไม้พื้นถันใต้ถุนสูงเรือนเปิดโล่ง แสดงลักษณะการใช้พื้นที่ของอาคารในสภาพจริง ชั้นบนแบ่งเป็น ขานรับแขก ห้องนอน ห้องครัวไฟและห้องน้ำ มีจัดแสดงสิ่งของเครื่องใช้และตัวอย่างภาชนะดินเผาที่ได้จากการขุดค้นที่แหล่งเตาสุ่นัน และเตาจำสับตรีนัส ติด้า พร้อมนิทรรศการว่าด้วยเตาโบราณและเครื่องปั้นดินเผาโบราณบ้านบ่อสวก ผนังด้านข้างนอกขานจัดแสดงเครื่องมือเครื่องใช้ภายในครัวเรือน เครื่องมือการเกษตรให้ได้ชมกัน อาทิ ขางฝนยา กอบแก็บ บ่อกเมียง แมวขุดมะพร้าว ดาช้าง หน้ำไม้ ตะเกียง ขันโตก นอกจากนี้ยังมีทอผ้าพร้อมผ้าที่ทอไว้เพื่อไว้ขายแก่ผู้สนใจของ อ้ายขึ้น สมาชิกอาวุโสในครอบครัวจามนัส แม้จะสูงด้วยวัยแล้วแต่อ้ายขึ้นยังกระฉับกระเฉง เป็นผู้นำชมที่สามารถอธิบายความรู้ด้านโบราณคดีเบื้องต้นและเกร็ดเล็กเกร็ดน้อยได้อย่างน่าสนใจ

ข้อมูลจาก:

1. สวรรจากคสนาม 26 ธันวาคม 2548
2. สาธิต ไพรชาญจิตร์. กระบวนการโบราณคดีชุมชน การวิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมในจังหวัดน่าน. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543
3. กรมศิลปากร สำนักพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ. นามานุกรมพิพิธภัณฑ์สถานในประเทศไทย ภาคเหนือ เล่ม 1. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2546. หน้า 201.

หอศิลป์พิงพุกษ์

ที่ตั้ง 📍 16/10 ต.ไชยสถาน อ.เมือง จ.น่าน 55000

วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน

โทรศัพท์ ☎ 0-5477-475, 0-9559-7815

ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม

การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย เอกชน

ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2548

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion |

หอศิลป์พิงพุกษ์ก่อตั้งขึ้นโดยคุณสุรเดช กาละเสน ศิลปินชาวน่าน ที่ไม่เคยผ่านการร่ำเรียนด้านศิลปะโดยตรงจากสถาบันการศึกษาใด หากแต่อาศัยความรักด้านศิลปะพร้อมกับการฝึกฝนด้วยตนเอง นอกเหนือจากงานประจำในโรงพยาบาลจังหวัดน่าน คุณสุรเดชได้ใช้เวลาให้กับงานศิลปะอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะงานวาดภาพจิตรกรรมฝาผนังในอุโบสถของวัดมิ่งเมือง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน นอกจากนี้ยังเคยได้รับรางวัลด้านศิลปะต่าง ๆ มากมาย อาทิ รางวัลศิลปินดีเด่นจังหวัดน่าน สาขาทัศนศิลป์ ด้านจิตรกรรม ประจำปี 2542 จากคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ รางวัลชนะเลิศการประกวดแบบตราสัญลักษณ์ "น่านเมืองศิลปวัฒนธรรมนาสู่มรดกโลก"

อาคารหลักที่จัดแสดงนิทรรศการอยู่ภายในบริเวณบ้านของคุณสุรเดช เป็นอาคารก่ออิฐถือปูนชั้นเดียว ผนังด้านนอกประดับด้วยลายปูนปั้นภาพวิถีชีวิตในอดีตคนเมืองน่าน อย่างไรก็ตามคุณสุรเดชได้เสียชีวิตลงกะทันหันก่อนจะเปิดหอศิลป์ที่ตนก่อร่างไว้ ปัจจุบันคุณโสภา กาละเสน ภรรยา พยายามสานงานต่อจากคุณสุรเดช ภายในหอศิลป์พิงพุกษ์นอกจากจัดแสดงผลงานภาพวาดของคุณสุรเดชแล้ว มุมด้านหนึ่งจัดแสดงโต๊ะทำงานและอุปกรณ์วาดภาพของคุณสุรเดชไว้ เสมือนเป็นการระลึกถึงบรรยากาศการทำงานแต่หนหลังของผู้ก่อตั้งหอศิลป์แห่งนี้

วันที่เราไปเยี่ยมชม คุณโสภา กรุณาให้เข้าเยี่ยมชมภายในบ้านซึ่งเชื่อมติดกันกับอาคารจัดแสดง แม้เป็นบ้านไม่ใหญ่โตมากนัก หากแต่ทุกแง่มุมภายในแฝงไปด้วยงานศิลปะของศิลปินผู้เป็นเจ้าของบ้าน บริเวณผนังด้านโรงรถยังเต็มไปด้วยผลงานภาพวาดของลูกศิษย์ตัวน้อย แม้หอศิลป์แห่งนี้จะไม่ได้ยิ่งใหญ่ หากแต่แรงศรัทธาของผู้ก่อตั้งที่มีต่อศิลปะ และความตั้งใจของผู้สานต่อ ทำให้ผู้ชมอิ่มเอมใจกลับไป

ข้อมูลจาก: สืบจากภาคสนาม วันที่ 25 ธันวาคม 2548

© Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre
<http://www.sac.or.th>

ที่ตั้ง 📍 วัดบ้านนาขาว หมู่ 1 บ้านนาขาว ต.นาขาว อ.เมือง จ.น่าน 55000

วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน

โทรศัพท์ ☎ 0-1706-3980

ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม

การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัดและชุมชน

ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2545

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

บ้านนาขาวเป็นชุมชนที่มีประวัติการตั้งถิ่นฐานมาตั้งแต่เมื่อ 200-300 ปีมาแล้ว วัดนาขาว เดิมชื่อวัดน้ำขาว มีหลักฐานการตั้งวัดมาตั้งแต่ราว พ.ศ. 2250 วัดปัจจุบันย้ายมาจากวัดเดิมที่ริมน้ำขาว(วัดเชียงทอง) เนื่องจากเป็นวัดเก่าแก่ จึงมีโบราณวัตถุของวัดที่รวบรวมไว้จำนวนมาก โบราณวัตถุบางชิ้นมีอายุกว่า 250 ปี บางชิ้นถูกคัดเลือกนำไปจัดแสดงที่พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ น่าน อาทิ วิหารน้อย พระประธานของวัดนาขาวได้ชื่อว่ามีพระพักตร์งดงามที่สุดองค์หนึ่งในจังหวัดน่าน ตามตำนานเล่ากันว่าพระพุทธรูปองค์นี้มีผู้หญิงหลงใหลกันมาก เรียกว่า "พระเจ้าสาวหม" จนต้องทำพิธีถอดหัวใจพระเจ้าออกเสีย กันความวุ่นวายทางโลกที่จะเกิดแก่พระสงฆ์และวัด เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบันคือ พระอธิการบุญศรี สุขวัฒโน

พิพิธภัณฑ์วัดบ้านนาชาวสามัคคี เกิดขึ้นในปี 2544 เมื่ออาจารย์สาธิต ไพรชาญจิตร์ อาจารย์คณะสังคมสงเคราะห์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และเจ้าสัวตำรวจมนัส ติศา ได้เข้าไปทำศึกษาทำทะเบียนพระพุทธรูปไม้ของน่าน และพบว่าท่านเจ้าอาวาสวัดนาขาวและผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชนหลายคน มีความสามารถในการอ่านและแปลความจารึกภาษาล้านนาบนฐานพระพุทธรูปไม้ได้เป็นอย่างดี และท่านได้พาชมวัตถุโบราณที่มีอยู่ในวัดโดยเฉพาะคัมภีร์โบราณที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก แต่ยังเก็บรักษาได้ไม่ดีเสี่ยงต่อการเสียหายได้ อาจารย์สาธิตจึงชักชวนท่านเจ้าอาวาสและผู้สูงอายุ เก็บรวบรวมวัตถุที่มีมาจัดทำเป็นพิพิธภัณฑ์

จากนั้นอาจารย์ได้นำนักศึกษาคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ลงไปจัด "ค่ายพัฒนาพิพิธภัณฑ์ชุมชน" ที่บ้านนาขาว โดยมีการสำรวจค้นหาผู้รู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำรวจโบราณวัตถุ เครื่องมือเครื่องใช้พื้นบ้านในหมู่บ้าน มีชาวบ้านผู้สูงอายุ แม่บ้าน และเยาวชนให้ความร่วมมือ โดยผู้สูงอายุเป็นผู้อธิบายประวัติความเป็นมา วิธีการใช้งาน นักศึกษาและเยาวชนเป็นผู้จดบันทึก ถ่ายภาพ ทำทะเบียน ในที่สุดชาวบ้านและนักศึกษาจึงได้ร่วมกันก่อสร้างอาคารพิพิธภัณฑ์เพื่อจัดแสดงข้าวของต่าง ๆ ของทางวัดและของที่บ้านนาขาวบริจาคให้ในวัดนาขาว ทำพิธีเปิดพิพิธภัณฑ์ในวันที่ 14 พฤษภาคม 2545

พิพิธภัณฑ์วัดบ้านนาชาวสามัคคีเป็นอาคารชั้นเดียว ภายในแบ่งการจัดแสดงออกเป็นสองส่วนใหญ่ ๆ ส่วนแรกจัดแสดงวัตถุเกี่ยวกับศาสนา โดยมีของเด่นที่สำคัญได้แก่ พระพุทธรูปไม้ คัมภีร์ใบลาน หีบธรรม คาลปัตรเก่า พ.ศ. 2457 ธรรมาสันตุงกระดาศาลุลบายอายุกว่า 100 ปี ลางข้าว ส่วนที่สอง จัดแสดงเครื่องมือเครื่องใช้พื้นบ้านต่าง ๆ ทั้ง การจัดแสดงครัวไฟ เครื่องมือในการทำนา เครื่องมือทอผ้า เครื่องจักสาน และเครื่องมือจับสัตว์ ยกตัวอย่างเช่น เคียว แอบข้าว ก็ทอผ้า ผ้าหลบกั๊วะข้าว ถ้วยชามเซรามิก กลองแอว เป็นต้น โดยของทุกชิ้นมีป้ายทะเบียนติดเอาไว้ บางชิ้นมีแผ่นป้ายอธิบายชื่อเรียกประวัติความเป็นมา การเข้าชมควรติดต่อล่วงหน้าเพื่อทางวัดและชุมชนจะได้เตรียมอาสาสมัครมาเป็นผู้นำชมพิพิธภัณฑ์

ข้อมูลจาก:

1. การสำรวจภาคสนาม วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2548

สาธิต ไพรชาญจิตร์. โบราณคดีชุมชน การจัดการอดีตของชาวบ้านกับการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ: โครงการโบราณคดีชุมชน, 2546.

พิพิธภัณฑ์พระพุทธรูปไม้และแหล่งเรียนรู้ชุมชน

ที่ตั้ง 📍 วัดน้ำลอม ต.ในเวียง อ.เมือง จ.น่าน
 ระยะเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน กรุณาแจ้งล่วงหน้า
 โทรศัพท์ ☎ 0-4810-1120, 0-5471-068
 ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม
 การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัดและชุมชน
 ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2548

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion |

วัดน้ำลอมเป็นวัดเก่าแก่ของจังหวัดน่าน ไม่มีหลักฐานชัดเจนว่าสร้างมาตั้งแต่สมัยใด หากแต่ชาวบ้านเล่าสืบต่อกันมาว่า เดิมทีแห่งนี้เป็นเกาะกลางหนองน้ำ ชาวบ้านได้สร้างอารามเป็นเรือนไม้มุงด้วยหญ้าคากลางเกาะแห่งนั้น เมื่อจุลศักราช 1119 (พ.ศ.2300) แล้วนิมนต์พระสงฆ์จากวัดอื่นมาจำพรรษา ต่อมาเจ้ามหาพรหมสุรธาดา เจ้าผู้ครองนครน่านทรงสร้างวิหารถวายแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2434

พิพิธภัณฑ์พระพุทธรูปไม้เกิดขึ้นจากการที่ชุมชนทำโครงการเสนอขอเงินจาก "โครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน" (SML) ของรัฐบาล ในปี 2547 แล้วนำมาสร้างพิพิธภัณฑ์ในชุมชน ให้เป็นสถานที่จัดเก็บโบราณวัตถุของวัดและใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน โดยได้รับความร่วมมือจากบรรดาปราชญ์ท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่จากพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ น่าน ให้ความรู้และคำแนะนำต่าง ๆ

ชั้นบนของศาลาพิทักษ์ไทยภายในวัดน้ำลอมถูกตัดแปลงเป็นพื้นที่จัดแสดง ที่นี่ไม่เหมือนพิพิธภัณฑ์วัดส่วนใหญ่ที่จัดแสดงข้าวของจำนวนมากหลายชนิด หากแต่เน้นพระพุทธไม้ เอกลักษณ์โดดเด่นของเมืองน่านและเป็นสมบัติเก่าแก่ของวัดจำนวนกว่า 200 องค์ พร้อมวัตถุเกี่ยวเนื่องศาสนาอื่น ๆ อาทิ ศัมภีร์ใบลาน หีบพระธรรม ปราสาทจำลอง ลักษณะการจัดแสดงพระพุทธรูปไม้จะวางในตู้กระจกแปดเหลี่ยม ภายในทำเป็นชั้นวางลดล้นทรงปิระมิด ผู้ชมสามารถเดินชมได้โดยรอบ ด้านหน้าตู้ติดป้ายคำอธิบายของพระพุทธรูปไม้แต่ละองค์ พระบางส่วนจัดแสดงในประสาธจำลองที่มีลวดลายสวยงาม ความงดงามของพระเจ้าไม้และแสงเงาที่ส่องกระทบ ทำให้บรรยากาศภายในพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ดูขรึมขลังและสวยงามในขณะเดียวกัน

พระพุทธรูปไม้ในภาษาพื้นเมืองเรียกกันว่า "พระเจ้าไม้" ในอดีตชาวนานทั้งชนชั้นปกครองและสามัญชนนิยมสร้างพระไม้หรือพระเจ้าไม้ เพื่อสืบทอดพุทธศาสนา พระเจ้าไม้ในพิพิธภัณฑ์แห่งนี้มีหลากหลายพุทธลักษณะและหลายขนาด มีฐานสูงเพื่อจารึกข้อความ ส่วนมากบอกค่าปรารถนาของผู้สร้าง ระบุวันเดือนปีที่สร้าง บางองค์ทำจากเกสรดอกไม้ โดยนำเกสรมาเผาแล้วนำมาปั้น ภายในเป็นโครงเหล็ก พระเจ้าไม้ทุกองค์ทางพิพิธภัณฑ์ได้ทำทะเบียนและบันทึกข้อมูลรายละเอียดไว้แล้ว และทำให้ทราบพระเจ้าไม้ที่มีอายุการสร้าง 200 กว่าปีมาแล้ว ตั้งแต่ พ.ศ. 2281 ถึง 2505

ข้อมูลจาก: การสำรวจภาคสนาม วันที่ 27 ธันวาคม 2548

ที่ตั้ง 📍 อารามบ้านก่อดสวรรค์ ต.นาขาว อ.เมือง จ.น่าน 55000
วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน กรุณาแจ้งล่วงหน้า
โทรศัพท์ ☎ 0-9263-9929
ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัดและชุมชน
ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2546

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

พิพิธภัณฑ์บ้านก่อดสวรรค์หันใจ เริ่มก่อตั้งเมื่อครั้งที่ชาวบ้านนาขาวสร้างพิพิธภัณฑ์วัดบ้านนาขาวสามัคคีขึ้น ในคราวนั้นชาวบ้านก่อดจำนวนหนึ่งได้รับรู้และเห็นวิธีการทำงานของชาวบ้านนาขาว เนื่องจากทั้งชาวบ้านก่อดและบ้านนาขาวเป็นเครือญาติใกล้ชิดกันและเคยเป็นศรัทธาทำบุญที่วัดนาขาวด้วยกันมา ก่อนที่จะแยกมาตั้งอารามบ้านก่อดเมื่อ พ.ศ. 2538 โดยอาจารย์สาธิต ไพเราะญัตติ อาจารย์คณะสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นผู้ชักชวนผู้สูงอายุบางท่านให้เห็นประโยชน์ของการสร้างพิพิธภัณฑ์ชุมชน

พิพิธภัณฑ์บ้านก่อดสวรรค์หันใจ เปิดตัวอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2546 โดยมีท่านพระครูสิริธรรมภาณี เจ้าคณะอำเภอเมืองน่านเป็นประธานฝ่ายสงฆ์ นายแพทย์คณิต ตันติศิริวิทยะ ผู้อำนวยการโรงพยาบาล และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน เป็นประธานฝ่ายฆราวาส ชื่อของพิพิธภัณฑ์มีที่มาจาก การที่ชุมชนทุ่มเทแรงกายแรงใจและทรัพยากรในการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ ตั้งแต่เริ่มตัดสินใจลงมือก่อสร้าง รวบรวมวัตถุสิ่งของ ค้นหาความรู้เกี่ยวกับประวัติสิ่งของ จัดแสดง จนสำเร็จเสร็จพร้อมเปิด รวมเวลาเพียง 30 วันเท่านั้น จึงได้ชื่อว่าพิพิธภัณฑ์บ้านก่อดสวรรค์หันใจ

ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ โดยมีคนนอกชุมชน ได้แก่ อาจารย์สาธิต ไพเราะญัตติ นักศึกษาจากธรรมศาสตร์ และอาสาสมัครจิตอาสา ที่คอยกระตุ้นและอำนวยความสะดวกให้กิจกรรมขับเคลื่อน คนในชุมชนร่วมกันก่อสร้างอาคารพิพิธภัณฑ์ที่ตั้งอยู่ภายในอารามบ้านก่อด ช่วยกันบริจาควัสดุก่อสร้าง บริจาคเงินและสิ่งของให้แก่พิพิธภัณฑ์

อาคารพิพิธภัณฑ์บ้านก่อดสวรรค์หันใจ เป็นอาคารชั้นเดียว ภายในจัดแสดงเครื่องมือเครื่องใช้พื้นบ้าน เครื่องมือในการทำนา เครื่องมือจับสัตว์ เครื่องมือในการทอผ้า เครื่องจักสาน อาทิ กระบุง ตะกร้า คันไถ ฝ่อ(คราด) แอก กัทอผ้า หม้อ ไห จาน ขาม ข้อน เดริดตราไก่ ตะเคียงเจ้าพายุ ฮอก กะข้าว กระต่ายขูดมะพร้าว บอกเมียง เสียมตุ่น และวัตถุอื่น ๆ อีกมากกว่าที่มีมากกว่า 500 ชิ้น

ข้อมูลจาก:

1. การสำรวจภาคสนาม วันที่ 26 ธันวาคม 2548
2. สาธิต ไพเราะญัตติ, โบราณคดีชุมชน การจัดการอดีตของชาวบ้านกับการพัฒนาชุมชน, กรุงเทพฯ: โครงการโบราณคดีชุมชน, 2546.

คุ้มเจ้าราชบุตร(หมอกฟ้า ณ น่าน)

ที่ตั้ง 📍 เลขที่ 79 ถนนทางศ.ค.ในเวียง อ.เมือง จ.น่าน 55000
 ระยะเวลาทำการ 🕒 กรุณาติดต่อล่วงหน้า
 โทรศัพท์ ☎ 0-5471-0605
 ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม
 การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย เอกชน
 ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2542

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | ดิสทริบิว | PrintVersion |

คุ้มเจ้าราชบุตร(หมอกฟ้า ณ น่าน) สร้างขึ้นในราว พ.ศ. 2398 เพื่อเป็นคุ้มของเจ้าน้อยมหาพรหม ณ น่าน ต่อมาเมื่อได้รับสถาปนาเป็นมหาอำมาตย์โท และนายพลตรีเจ้ามหาพรหมสุรธาดา เจ้าผู้ครองนครน่านองค์ที่ 64 จึงย้ายประทับที่หอคำ จึงยกคุ้มนี้ให้บุตรชายคือ เจ้าประพันธ์พงศ์ (เจ้าน้อยหมอกฟ้า ณ น่าน) และให้เลื่อนเป็นเจ้าราชบุตร เมื่อเจ้าราชบุตรถึงแก่อนิจกรรมคุ้มแห่งนี้จึงตกแก่ทายาทซึ่งเป็นบุตรคนสุดท้อง คือ เจ้าโคมทอง ณ น่าน ปัจจุบันอยู่ในความดูแลของเจ้าสมปรารถนา และเจ้าवासนา โดยเจ้าสมปรารถนา ณ น่าน ใช้เป็นที่พำนักในปัจจุบัน

คุ้มแห่งนี้ไม่ได้เปิดให้เข้าชมอย่างเป็นทางการ แต่เนื่องจากเคยมีรายงานโทรทัศน์ สารคดีต่าง ๆ มาถ่ายทำที่คุ้มแห่งนี้ หนังสือพิมพ์เขียนลง ทำให้คุ้มเป็นที่รู้จัก เมื่อมีคนมาขอชมทิวทัศน์จึงยินดีเปิดบ้านให้ชมถ้าท่านอยู่ที่คุ้ม นำชมด้วยตนเอง กล่าวได้ว่าเปิดให้เข้าชมมาตั้งแต่ปี 2542

คุ้มเจ้าราชบุตร เป็นเรือนไม้ 2 ชั้น ลักษณะสถาปัตยกรรมแบบตะวันตก ทรงปั้นหย่า หลังคามุงกระเบื้อง พื้นที่คุ้มมีกว่า 7 ไร่ รายรอบด้วยสวนลำไยและไม้ยืนต้น มีไม้พันธุ์หายาก เช่น ต้นนุนนาค ไม้บางต้นมีอายุร่วมสมัยกับการสร้างคุ้มแห่งนี้

ชั้นบน ห้องรับแขกด้านหน้าจัดเป็นมุมเคารพของบรรพบุรุษของเจ้าของคุ้ม มีภาพถ่าย เครื่องแต่งกาย เครื่องประดับยศ อาวุธ เครื่องถ้วยกระเบื้อง เครื่องแก้ว เหยียดูกษาปณ์ ห้องด้านในติดกับห้องรับแขก มีของเก่า ๆ มากมายหลายชิ้นที่น่าสนใจ อาทิ ตู้เย็นใช้น้ำมันก๊าดที่เริ่มซื้อมาใช้เมื่อปี 2496 พระมาลาของเจ้าเมืองน่านองค์ก่อนๆ ชินโบราณเลวดลายวิจิตรของเจ้าแม่โคมทอง เป็นต้น ด้านหลังเป็นห้องครัวที่ออกแบบให้มีช่องไฟระบายควันบนหลังคา ภายในยังมีเครื่องครัวแบบพื้นเมืองที่ใช้มาตั้งแต่รุ่นเจ้าแม่โคมทอง เช่น กะช้าว เต้าฝั้น ไหเข้า ข้าวของเครื่องใช้แต่ละชิ้น หรือแต่ละมุมของบ้าน ล้วนแต่มีเรื่องเล่าที่ทำให้ผู้มาเยือนทวนนึกกลับไปถึงอดีตในอันรุ่งโรจน์ของเมืองน่านผ่านเรื่องราวของท่านเจ้าของคุ้มแต่ละรุ่น

ข้อมูลจาก: การสำรวจภาคสนาม 27 ธันวาคม 2548

ที่ตั้ง 📍 บ้านน้ำพัฒนา ต.ขุนบ้าน อ.เฉลิมพระเกียรติ จ.น่าน 55130
วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน
โทรศัพท์ ☎
ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย ชุมชน
ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2548

[ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion]

"เพื่อลบบรรยากาศน้ำตาพระราชารัฐ สักพันชาติจักสู้ม้วยด้วยเหตุพระ"

แม่น้ำใหม่มีเหมือนหวังอีกครั้งครั้น จักน้อมพลีชีพนั้นเพื่อมวลชน"

อาเวติก อีสากยัน(Awetik Issaakjan) กวีประชาชนแห่งอาร์มาเนียเป็นผู้แต่ง

จิตร ภูมิศักดิ์ ใช้นามปากกา "ศรีนาคร" แปล

11 ธันวาคม 2548 วาระเปิดอนุสรณ์สถานภุยกัศย์ ณ บ้านน้ำพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน จากตัวเมืองน่าน ใช้เวลาเดินทางกว่า 4 ชั่วโมง บนถนนที่คดเคี้ยวผ่านขุนเขาน้อยใหญ่ คงไม่ใช่อุปสรรคของสหายและพลพรรคผู้เคยร่วมอุดมการณ์ทางการเมืองกับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย และบรรดาผู้ร่วมก่อตั้งอนุสรณ์สถานฯ ในการเข้าร่วมเป็นสักขีพยานในวาระสำคัญดังกล่าว อนุสรณ์สถานภุยกัศย์ สร้างสำเร็จได้ด้วยความร่วมแรงร่วมใจจากบุคคลหลายฝ่าย ทั้งกลุ่มประชาชนชาวลัวะ ม้งในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลขุนน่าน หน่วยงานราชการในจังหวัดน่าน และสหายที่เคยเคลื่อนไหวในพื้นที่จังหวัดน่านมาก่อน

วัตถุประสงค์หลักของผู้ร่วมก่อตั้งคือ เป็นการยกย่องเชิดชูคุณงามความดีของผู้เข้าร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์ที่จากไปเพื่อประโยชน์สุขของผองชนโดยส่วนรวม เป็นการเปิดพื้นที่ขึ้นในทางประวัติศาสตร์ให้กับบุคคลผู้เสียสละเหล่านั้น และมองไปยังหน้าว่า แม้ในอดีต ทางราชการและฝ่ายพลพรรคของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย จะเคยมีความขัดแย้งต่อกัน แต่อนุสรณ์สถานภุยกัศย์จะเป็นประจักษ์พยานแห่งความสมานฉันท์ที่ปรองดอง ความร่วมมือกันระหว่างประชาชนในพื้นที่กับหน่วยงานราชการต่าง ๆ ในการที่จะช่วยกันพัฒนา และสร้างสรรค์พื้นที่ชายขอบประเทศแห่งนี้ให้มีความสุขสงบ และก้าวหน้าต่อไป

อนุสรณ์สถานภุยกัศย์ตั้งอยู่บนเนินเขาสูงเล็ก ๆ ในหมู่บ้านน้ำพัฒนา ท่ามกลางภูมิประเทศที่เป็นเทือกเขาสลับซับซ้อน อยู่ใกล้กับนาขั้นบันไดของสำนัก 708 หรือที่ตั้งของศูนย์กลางพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยในอดีต อีกทั้งยังไม่ไกลจากสำนัก 61 หรืออดีตที่ตั้งของศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทยมากนัก อนุสรณ์สถานภุยกัศย์ ประกอบด้วยอาคารจัดแสดง 2 หลัง

อาคารประวัติศาสตร์ประชาชน เป็นอาคารก่ออิฐถือปูนชั้นเดียว พื้นที่ตรงกลางด้านในออกแบบเป็นแท่งคอนกรีตทรงกระบอกผนังภายในมีผนังอิฐของสหายผู้เสียสละชีพ ส่วนผนังด้านนอกจากรายชื่อสหายผู้เสียสละ พื้นที่ว่างโดยรอบ เป็นป่าเบญจพรรณที่ไปด้วยประวัติศาสตร์ความเป็นมาของฐานที่มั่นจังหวัดน่าน ผู้บุกเบิกสร้างฐานที่มั่น แสดงรูปภาพของพันโทโพยม จุลฉันท(ลุงคำตัน) ลุงมิ่ง อดีตสส. ภาคใต้ที่เข้าป่าจังหวัดน่าน และส.บุญชัย ผู้บุกเบิกน่าน ระบบภาษีญาคอยที่ไม่เป็นธรรมอันกลายเป็นสาเหตุจุดไฟที่ทำให้ชาวเขาทั้งม้ง ลัวะ เข้าร่วมกับพลพรรคคอมมิวนิสต์ กบฏผู้ญาน่วยชนินแผนทีแสดงภูมิประเทศและเขตงานในฐานที่มั่น การปกครองในฐานที่มั่น และการสิ้นสุดของฐานที่มั่นจังหวัดน่าน การนำเสนอในนิทรรศการนี้มีทั้งภาพถ่ายเก่าของบรรดาสหาย และภาพถ่ายลูกหลานของผู้เข้าร่วมที่ยังมีชีวิตและบอกเล่าเรื่องราวของบุพการี เรื่องราวทางประวัติศาสตร์การต่อสู้ในพื้นที่เหล่านี้ ผู้ก่อตั้งต้องการเล่าข้อเท็จจริงเพื่อสรุปบทเรียนในอดีต และถือเป็นการเปิดพื้นที่ให้กับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ซึ่งเป็นมุมมองที่แตกต่างจากประวัติศาสตร์แบบราชการที่หลาย ๆ คนเคยทราบ

อาคารพิพิธภัณฑ์ชาติพันธุ์ม้ง-ลัวะ เป็นอาคาร 2 ชั้น ชั้นล่างจัดแสดงประวัติศาสตร์ ชีวิตวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ม้ง-ลัวะ โดยแบ่งการจัดแสดงออกเป็นสองส่วน ส่วนแรกแสดงข้าวของ เครื่องมือเครื่องใช้ ที่เกี่ยวข้องกับการสู้รบในพื้นที่ อาทิ เสื้อผ้า ภาพถ่ายเก่า เครื่องมือแพทย์สนาม หม้อ ช้อนที่ทำจากปิกเฮลิคอปเตอร์ ถ่านน้ำ ขวดน้ำ หม้อสนาม เป้ พัมพ์ดีด วิทยุ ลูกกระเบิด เป็นต้น ส่วนที่สอง จำลองบ้านของชาวม้ง และชาวลัวะ พร้อมหุ่นจำลองมาจัดแสดงไว้ ภายในบ้านจัดแสดงข้าวของเครื่องใช้ของกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าว ทั้งของใช้ในครัว อุปกรณ์ทำมาหากิน เพื่อให้ผู้ชมเข้าใจวิถีวัฒนธรรมชาวม้งและชาวลัวะยิ่งขึ้น มีป้ายคำอธิบายพร้อมภาพประกอบเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา การตั้งถิ่นฐาน วิถีวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ และพิธีกรรมของชนเผ่าพันธุ์นั้น ๆ ข้าวของส่วนใหญ่ได้รับการบริจาคมาจากสหายในเขตงานน่าน และบรรดาพี่น้องชนเผ่าม้งและลัวะในจังหวัดน่าน ส่วนชั้นบน จำลองห้องประชุมการประชุมสภาประชาชนในอดีต โดยทางคณะผู้ก่อตั้งมีตั้งใจจะให้ชุมชนสามารถใช้ประโยชน์จากห้องประชุมนี้ได้ด้วย ทั้งเป็นที่ฝึกอบรมอาชีพ ฝึกอบรมเกษตรกรรมทางเลือก ซึ่งเป็นเรื่องที่จะต้อง

ต่อยอดกันไป

ข้อมูลจาก:

การสำรวจโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2548

เอกสารพิมพ์ในวาระเปิดอนุสรณ์สถานอุภัยคช วันที่ 11 ธันวาคม 2548

© Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre
<http://www.sac.or.th>

ศูนย์วัฒนธรรมชาวเขา บ้านสันเจริญ

ที่ตั้ง 📍 บ้านสันเจริญ ต.ผาทอง อ.ท่าวังผา จ.ปาน 55140
วันเวลาทำการ 🕒 กรุณาติดต่อล่วงหน้า
โทรศัพท์ ☎ 0-9557-6559, 0-7135-7035
ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย ชุมชน
ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2542

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผ่นพับ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

บ้านสันเจริญเป็นหมู่บ้านชาวเมี่ยน ตั้งอยู่ในหุบเขาห่างจากตัวเมืองน่านไปทางตอนเหนือราว 76 กิโลเมตร หุบเขาและแนวนี้ เป็นที่รู้จักดีว่าเป็นสวนยาหลวงที่ให้ผลผลิตฝิ่นคุณภาพดี ปัจจุบันได้รับการส่งเสริมให้ปลูกกาแฟเป็นพืชทดแทน

ศูนย์วัฒนธรรมชาวเขаб้านสันเจริญ ตั้งอยู่ในบริเวณเดียวกับโรงเรียนอนุบาลชั้นเด็กเล็ก ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2542 โดยได้รับการสนับสนุนจากศูนย์ส่งเสริมชาวเขา จังหวัดน่าน เพื่อสนองตอบโครงการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนบนพื้นที่สูง(กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์) โดยกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อให้ชาวเขามีโอกาสสร้างรายได้จากการประกอบอาชีพเสริมในการดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชน

ศูนย์วัฒนธรรมฯ แห่งนี้จึงเป็นสถานที่ประกอบกิจกรรมต่างๆ ที่สอดคล้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชน อาทิ เป็นสถานที่ศึกษาประวัติของชาวเขาเผ่าเมี่ยน เป็นสถานที่แสดงแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในหมู่บ้านตลอดจนใช้เป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ในเรื่องศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนข้อมูลในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านสันเจริญ มีการจัดแสดงบ้านตัวอย่างของเมี่ยนและม้ง พิพิธภัณฑสถานชาวเขา รวบรวมเครื่องมือเครื่องใช้ทางการเกษตร เครื่องจักสาน ข้าวของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันของเผ่าเย้า(เมี่ยน) ข้อสำคัญคือให้คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วม โดยจัดให้มีสถานที่จำหน่ายของที่ระลึก เช่น งานหัตถกรรม ผ้าปักลายต่าง ๆ อันจะทำให้เกิดความเคลื่อนไหวในชุมชน

ข้อมูลจาก: การสำรวจภาคสนามเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2548

© Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre
<http://www.sac.or.th>

พิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดหนองบัว

ที่ตั้ง 📍 วัดหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา จ.น่าน 55140

วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน

โทรศัพท์ ☎

ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม

การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัดและชุมชน

ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2545

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

ชุมชนหนองบัวเป็นชุมชนไทลื้อ ที่บรรพบุรุษอพยพมาจากเมืองลำ แคว้นสิบสองปันนา ตั้งแต่สมัยพญาผายศเจ้าผู้ครองเมืองน่าน ตรงกับรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งอ้างอิงได้จากสมุดข่อยที่มีการค้นพบในหมู่บ้าน ปัจจุบันชุมชนยังเก็บรักษาได้อย่างดีเพราะถือเป็นเอกสารอ้างอิงอันหนึ่งเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของไทลื้อบ้านหนองบัว หลังจากตั้งบ้านเรือนมั่นคงแล้วชาวไทลื้อบ้านหนองบัว ส่วนหนึ่งยังแผ่เครือญาติไปตั้งรกรากที่ บ้านต้นยาง บ้านดอนมูล อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน และบ้านแวนพัฒนา อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยาด้วย

วัดหนองบัวเป็นวัดเก่าแก่ประจำบ้านหนองบัว จิตรกรรมฝาผนังวิหารวัดหนองบัวนับเป็นจิตรกรรมที่มีคุณค่าทางด้านศิลปกรรมและวรรณกรรมมาก มีหลักฐานว่าวัดขึ้นในรัชสมัยของรัชกาลที่ 4 โดยช่างชาวพวนจากลาว เป็นภาพเกี่ยวกับเรื่องจันทราชาดก และภาพพุทธประวัติ ชาวบ้านหนองบ้วยังคงสืบต่อประเพณีต่าง ๆ ของไทลื้อไว้ อาทิ ประเพณีเลี้ยงเทวดาหลวงหรือเจ้าหลวงเมืองลำ

พิพิธภัณฑ์ชุมชนหนองบัว ตั้งอยู่ในวัดหนองบัว เป็นเรือนไทลื้ออายุร้อยกว่าปี ที่ทางชุมชนได้มาจากบ้านดอนมูล เป็นเรือนไม้ได้ทุนสูง โดยพยายามจำลองภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทลื้อ ผ่านข้าวของที่จัดแสดง ได้ทุนบ้านจัดแสดงก็หอผ้าซึ่งชาวบ้านยังใช้งานจริง ใกล้กันมีครกกระเดื่องให้ผู้เข้าชมลองทดสอบพละกำลังเป็นที่สนุกสนาน ก่อนขึ้นเรือน บริเวณเดินบันไดจั่ววางรองเท้าไม้หรือกอมกับไม้สามคู่ ชวนให้นึกถึงวิถีในอดีตตั้งแต่เริ่มขึ้นเรือน และยังเป็นสัญลักษณ์เตือนให้ผู้เข้าชมถอดรองเท้าก่อนขึ้นเรือนด้วย

บ้านเรือนแบ่งสัดส่วนการใช้งานเป็นส่วนต่าง ๆ นอกชานด้านนอกจัดแสดงเครื่องมือทำมาหากินประจำวัน เครื่องจักสาน ที่วางไว้และแขวนได้ตามชื่อ อาทิ ต่างวัวไว้นวนข้าวเปลือก ผ้าพันใบยาสูบ สอกวัวหรือกระดิ่งแขวนคอวัว สอกข้าง สอกม้า กระโถน (กระดี่สัญลักษณ์ประชุมหรือเมื่อเกิดภัย) ไซ ต้มดักปลาไหล น้ำเต้า บั้งเมียงสำหรับดองเมี่ยง เหนือประตูทางเข้าห้องนอนประดับห้ายนต์ ด้านในจัดแสดง ฟูกที่ปูด้วยผ้าหลม หมอนสี่เหลี่ยม เสื้อผ้าชายหญิงแบบไทลื้อ ผืนไม้ด้านนอกหน้าต่างนอน แขนงภาพถ่ายเก่าของหมู่บ้านและภาพคนเฒ่าคนแก่ในชุมชน ถัดไปเป็นส่วนครัวไฟ จัดแสดงแม่เตาไฟ และเครื่องใช้ในครัวต่าง ๆ อาทิ หม้อดินเผา แอบข้าว โดก กัวข้าว ช้า เป็นต้น

บ้านหนองบ้วยังคงสืบทอดการทอผ้าลวดลายไทลื้อ ผู้สนใจผ้าทอลวดลายสวยงาม สามารถเลือกซื้อผ้าทอที่ชาวบ้านนำมาขายในบริเวณพิพิธภัณฑ์ และร้านค้าในหมู่บ้าน

ข้อมูลจาก:

การสำรวจภาคสนาม วันที่ 25 ธันวาคม 2548

คณะกรรมการสภาวัฒนธรรมหมู่บ้านหนองบัว, จากแคว้นสิบสองปันนา สู่บ้านหนองบัว, เอกสารอัดสำเนา, 2543.

© Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre
<http://www.sac.or.th>

ที่ตั้ง 📍 คอยมูเขอ ต.ต่านมละเมา อ.เมือง จ.ตาก 63110
วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน 09.00-16.00 น.
โทรศัพท์ ☎ 0-5551-3614
ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย หน่วยงานราชการ
ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2544

[ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion]

ริมถนนฝั่งซ้าย บนทางหลวงหมายเลข 105 มุ่งหน้าสู่ อ.แม่สอด ระหว่างหลักกิโลเมตรที่ 28-29 มีแหล่งจับจ่ายสินค้าพืชผลทางการเกษตร นั่นคือตลาดชาวไทยภูเขาเฉลิมพระเกียรติ หรือที่รู้จักกันในชื่อ ตลาดมูเขอแห่งใหม่ ตลาดก่อตั้งเมื่อปี 2541 เนื่องในการเฉลิมฉลองพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระชนมายุ 72 พรรษา ทั้งนี้ ได้งบประมาณสนับสนุนจากโครงการ Japan Grant for Grassroots Project (GAP) เพื่อให้เป็นศูนย์สาธิตการตลาดชาวไทยภูเขา

ใกล้ๆ กันนี้มีอาคารทรงแปดเหลี่ยม 2 หลังที่เชิญชวนให้ไปชม หลังแรกคือ พิพิธภัณฑ์ชุมชนเขาดำ(แห่งเดียวในประเทศไทย) ดำเนินการโดยศูนย์พัฒนาและส่งเสริมชาวเขาจังหวัดตาก แม้ชนบทการเล่าเรื่องจะเริ่มจากประวัติความเป็นมา วัฒนธรรม และพิธีกรรม เลือผ้าการแต่งกาย เครื่องมือจับสัตว์ สมุนไพร เมล็ดพันธุ์พืช เครื่องมือเครื่องใช้ในการเกษตรกรรม ของใช้ในครัวเรือน เครื่องดนตรี ลานเต้นจะดีจำลอง แต่ความเล็กระหัดรัดจัดแสดงง่าย ๆ ก็ประทับใจผู้ชมไม่น้อย

ขณะที่ทีมงานสำรวจพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น (โครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น) เก๋ๆ กังๆ พินิจพิจารณาข้าวของอยู่นั้น แม่เฒ่ามูเขอท่านหนึ่งเข้ามาขียนให้ดูโน่นดูนี้พร้อมอธิบายเสร็จศัพท์ "เราใช้กระบอกลูกไม้มาทำเป็นแก้วน้ำ อันนี้เป็น...." หลังจากที่ได้พูดคุยกันจึงรู้ว่าแม่เฒ่ามาขายของอยู่ที่ตลาด เห็นคนมาชมพิพิธภัณฑ์ก็จะมาคุยด้วย ไม่ได้มีหน้าที่ประจำอะไร

หลังที่สอง อาคารเส้นสายลายปัก(เผ่าม้ง) จัดแสดงสิ่งทอของม้ง ความโดดเด่นคือการนำงานปักมาจัดแสดงโดยเฉพาะ และหากผู้ใดสนใจอยากได้อะไรมาไว้ในครอบครองสามารถสั่งซื้อได้ตามชื่อที่อยู่ระบุไว้กับชิ้นงานนั้นๆ

ข้อมูลจาก www.takpoc.net ระบุว่าตากมีชนกลุ่มน้อยอยู่ 157,980 คน กลุ่มกะเหรี่ยงจะมีจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มม้ง มูเขออยู่ในอันดับสาม ลีซอ อีโก๋ เย้า รองลงมาตามลำดับ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบาย CEO "เส้นทางศึกษาวิถีชนเผ่า" ผู้จัดจึงได้จำลองบ้านกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้พร้อมบรรดาคulture ประเพณีพิธีกรรมชนเผ่าในจังหวัดตากไว้ให้ชมกันอีกด้วย

ข้อมูลจาก:

การสำรวจเมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน 2548

www.takpoc.net เข้าถึงข้อมูล เมื่อ 13 มีนาคม 2549

พิพิธภัณฑ์หมู่บ้านชาวเขาดอยปุย

ที่ตั้ง 📍 บ้านดอยปุย ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50200
 ระยะเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน 09.00-17.00 น.
 โทรศัพท์ ☎ 0-1706-6572 ติดต่อคุณยิ่งยศ หวางวนวัฒน์
 ค่าเข้าชม 🎫 ค่าเข้าชม คนละ 10 บาท
 การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย เอกชน
 ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2527

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion |

พิพิธภัณฑ์แห่งนี้ก่อตั้งขึ้นในปี 2527 โดยคุณยิ่งยศ หวางวนวัฒน์ ซึ่งเป็นคนม้งและเป็นพ่อหลวงบ้านดอยปุยในขณะนั้น โดยใช้เงินทุนส่วนตัวและสร้างในที่ดินของพ่อหลวงเอง เนื่องจากท่านเห็นว่าม้งนักท่องเที่ยวเข้ามาซื้อของเก่าจากพวกเครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันของคนม้ง จึงเกรงว่ารุ่นลูกหลานจะไม่ได้เห็นอีกต่อไป จึงเริ่มเก็บสะสมของต่าง ๆ ทั้งโดยวิธีขอรับบริจาคจากชาวบ้าน และใช้เงินทุนส่วนตัวซื้อมา ลักษณะพิเศษของพิพิธภัณฑ์แห่งนี้คืออาคารจัดแสดงที่ตั้งนั้นผสมกลมกลืนรวมกันไปกับบ้านของชาวบ้าน อาคารพิพิธภัณฑ์สร้างแบบง่าย ๆ เป็นกระท่อมไม้ไผ่มาจากตามรูปแบบบ้านคนม้ง โดยปลูกบนพื้นดินไม่ยกพื้น แบ่งเป็น 3 หลัง หลังแรกจัดแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวเขากลุ่มต่าง ๆ โดยมีรูปถ่ายและแผ่นป้ายเล่าประวัติเรื่องราวของชาวเขาในไทย อาทิ ม้ง เย้า ลาหู่ อาข่า ผิวดองเหลือง เป็นต้น และจัดแสดงเสื้อผ้า เครื่องดนตรี เครื่องใช้ไม้สอยในบ้าน เครื่องจักสาน อุปกรณ์เกี่ยวเนื่องกับการปลูก/กรีดยาน ไร่ นา ของชาวเขา

อาคารหลังที่สองเชื่อมติดกับหลังแรก จัดแสดงเครื่องมือเครื่องใช้ที่เกี่ยวข้องกับการทำการเกษตรของชาวเขา เช่น ครกตำข้าว โม่ข้าวโพดม้ง เครื่องปั่นฝ้าย เป็นต้น และอาคารหลังที่สามเป็นบ้านตัวอย่างแสดงวิถีชีวิตชาวม้ง มีส่วนแท่นบูชา ครัวไฟ และห้องนอน นอกจากนี้ยังมีสวนพันธุ์ไม้เมืองหนาวเล็ก ๆ ให้นักท่องเที่ยวได้ชมด้วย

มีวัตถุประสงค์ท้องถิ่นนำชมพิพิธภัณฑ์ นอกจากนี้บริเวณหน้าพิพิธภัณฑ์กลุ่มผู้หญิงม้งรวมตัวกันนั่งเย็บปักผ้าและขายผลิตภัณฑ์แก่นักท่องเที่ยวด้วย

รายได้จากการขายบัตรเข้าชม นอกเหนือจากเป็นค่าจ้างคนมาดูแลพิพิธภัณฑ์ เงินส่วนที่เหลือนำไปบริจาคช่วยเหลือทุนอาหารกลางวันเด็กนักเรียน และงานพัฒนาหมู่บ้าน

ข้อมูลจาก:

1. การสำรวจภาคสนาม วันที่ 14 สิงหาคม 2547
2. สัมภาษณ์ พ่อหลวงยิ่งยศ หวางวนวัฒน์ บ้านม้งดอยปุย วันที่ 14 สิงหาคม 2547

© Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre
<http://www.sac.or.th>

ที่ตั้ง 📍 เลขที่ 96 บ้านวัดเกต ถ.เจริญราษฎร์ ต.วัดเกต อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50000
 ระยะเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน 10.00-16.30 น.
 โทรศัพท์ ☎ 0-5320-4273, 0-5326-2605, 0-5324-3550
 ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม
 การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัดและชุมชน
 ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2542

[ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion]

วัดเกตการาม เป็นวัดเก่าแก่ของเมืองเชียงใหม่ สร้างในปี พ.ศ. 1971 สมัยพระเจ้าสามฝั่งแกน ย่านวัดเกตอยู่ริมฝั่งตะวันออกของแม่น้ำปิง ถือเป็นย่านเศรษฐกิจสำคัญของเชียงใหม่มาตั้งแต่อดีต ปัจจุบันย่านวัดเกตเป็นทั้งย่านที่อยู่อาศัย และย่านท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของเมืองเชียงใหม่

พิพิธภัณฑ์วัดเกตการามก่อตั้งขึ้นโดยความร่วมมือของศรัทธาวัดเกต เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2542 มีคณะกรรมการวัดเกตการามเป็นผู้ดูแล อาคารของพิพิธภัณฑ์แห่งนี้เป็นกุฏิพระครูชัยศีลวิมล (พ.ศ. 2429 - 2500) เรียกกันว่า "โง้งคู่เจ้าหลวง" การเข้าชมพิพิธภัณฑ์โดยปกติแล้ว คุณลุงจรีน เบน ศรัทธาวัดทำหน้าที่ในการดูแล และต้อนรับเยี่ยมชม หากแต่ยามใดที่ไม่มีผู้ดูแลประจำอยู่ ณ ที่นั้น ผู้ต้องการเข้าชมสามารถที่จะกดกริ่ง เพื่อเรียกให้คนมาเปิดประตู เมื่อสอบถามเจ้าอาวาสเพิ่มเติมได้ทราบว่า ก่อนที่จะจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ คณะกรรมการวัดไปดูแลจัดการแสดงของพิพิธภัณฑ์วัดร่องเมิงมาก่อน และเห็นว่าชุมชนวัดเกตการามมีวัดอยู่ทางวัฒนธรรมที่สามารถจัดแสดงได้เช่นกัน จึงต้องการที่จะจัดตั้งเป็นพิพิธภัณฑ์ขึ้นมา เพื่อเก็บรักษาวัตถุที่มีได้ใช้ในชีวิตประจำวันในปัจจุบันแล้ว ชาวของวัดแสดงโดยมากเป็นของที่บริจาคมาเพิ่มเติมในระหว่างที่มีการก่อตั้ง ผู้บริจาคคนสำคัญคือ คุณลุงจรีน เบน และคุณอนันต์ ฤทธิเดช (เจ้าของเสือนัตนา หางดง) และยังมีรูปภาพเมืองเชียงใหม่ในอดีต ถ่ายโดยคุณบุญเสริม ลาตราภัย (ภาพที่จัดแสดงเป็นสำเนาภาพ พร้อมคำอธิบายที่มีการแปลเป็นภาษาอังกฤษโดย สุรพงษ์ ภักดี) มีนักวิชาการ รวมทั้งนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่เข้ามาช่วยในการทำป้ายอธิบาย

เมื่อเดินเข้าสู่อาคารพิพิธภัณฑ์ ห้องจัดแสดงส่วนแรก เป็นโถงกว้างที่ไม่ได้มีการจัดแบ่งเป็นส่วนด้วยผนังใด ๆ แต่กลุ่มของวัตถุสื่อถึงประเภทของวัตถุ ดังนั้น พื้นที่จึงแตกต่างกันไปโดยปริยาย ทางขวาจากทางเข้า ปรากฏหิ้งพระและพระพุทธรูปศิลปะแบบพม่า เมื่อสอบถามเจ้าอาวาสทราบว่าวัดเพิ่งได้รับบริจาคเมื่อไม่นานมานี้ ส่วนทางซ้ายมือมีกลุ่มวัตถุสำคัญ 2 ประเภทคือ กลุ่มเครื่องใช้ในครัวเรือนและเครื่องดนตรีล้านนา

เครื่องใช้ในครัวเรือนโดยมากเป็นเครื่องปั้นดินเผาที่จัดวางตามชั้นไม้ประกอบขึ้นอย่างง่าย หากวัตถุชิ้นใดมีลักษณะการใช้ งานแบบแขวน วัตถุจะได้รับการแขวนตามการใช้งานเดิม ทั้งนี้ จะมีป้ายชื่อของผู้ที่บริจาคสิ่งของ และป้ายชื่อเรียกวัตถุนั้น ๆ ส่วนกลุ่มวัตถุที่เป็นเครื่องดนตรี มีทั้งเครื่องดนตรีล้านนา สะล้อ ซึง กลองปูลูจา ฯลฯ และเครื่องดนตรีไทยเช่น ระนาด ซอด้วง เป็นต้น ซึ่งก่อนที่จะเข้าไปในบริเวณดังกล่าวมี "รั้วไม้" สูงประมาณสะโพกกันเป็นทางเข้าไว้ จากนั้น ผู้ชมสามารถเลือกเข้าชมห้องถัดไป หรืออาจเดินออกไปชมภาพสำเนาแสดงภาพเชียงใหม่ในอดีต ในอาคารเปิดโล่งด้านนอกอีกอาคารหนึ่ง

จากโถงจัดแสดงด้านนอก เมื่อเดินเข้าไปจะแบ่งห้องจัดแสดงไว้ 3 ห้อง ห้องแรก มีปริมาณสิ่งของจำนวนมากและหลากหลาย ทำให้ห้องดังกล่าวไม่ต่างจากคลังวัตถุ สิ่งของบางประเภทเป็นกลุ่มวัตถุใหญ่ เช่น ผ้า ที่ได้รับการจัดเรียงบนราวประมาณ 3 ชั้น ซ้อนกันในแต่ละจุด หนังสือเก่าต่าง ๆ และของที่เกี่ยวข้อยกกับศาสนา เครื่องแก้ว ถ้วยโถโอชาม หัตถกรรมผ้าติดเตาเผา เครื่องปั้นน้ำ สิ่งของร่วมสมัยอื่น ๆ ซึ่งมีอายุไม่เก่ามากนักแต่มีได้ใช้งานแล้ว

ห้องที่ 2 จัดแสดงของหลากหลายเช่นเดียวกับห้องแรก ประกอบด้วย ภาพเก่า พระพุทธรูป พระพิมพ์ ดาลปัตร (พัดยศของพม่า) หนังสือวรรณกรรมเกี่ยวกับล้านนา เทวรูปที่ปะปนกันตั้งแต่เรื่องของรูปแบบ วัสดุ (ไม้ หิน ปูน) วัตถุจีน เครื่องชิงดวงในสมัยก่อน เทป แผ่นเสียงเก่า

ห้องที่ 3 ซึ่งอยู่ด้านหลังสุด มีขนาดไม่กว้างมากนัก ประมาณ 2 * 4 เมตร มีประตูไม้แยกพื้นที่ที่ชัดเจน ห้องดังกล่าวเน้นการ แสดงวัตถุที่มีวัสดุเป็นผ้า ธงต่าง ๆ ธงมังกร ผ้ากำปปี (ผ้าคุ้มกั๊ว) เครื่องแต่งกาย วัตถุจัดแสดงไว้ทั้งในตู้และชิงบนผนัง ผนังด้านหนึ่งของห้องติดกระดานแสดงรายชื่อสิ่งของที่จัดแสดงในห้องดังกล่าว ซึ่งเป็นห้องเดียวที่มีกระดานแสดงรายชื่อวัตถุ จัดแสดง และเมื่ออ่านรายละเอียดที่นำไปของวัตถุแล้วจะเห็นว่า เกี่ยวข้องกับภษัตริย์และราชวงศ์ที่ปกครองล้านนาเสียเป็นส่วนใหญ่

ข้อมูลจาก:

1. การสำรวจเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2547
2. สัมภาษณ์ท่านเจ้าอาวาสวัดเกตการาม วันที่ 10 สิงหาคม 2547

พิพิธภัณฑ์ชาวเขา

ที่ตั้ง 📍 สถาบันวิจัยชาวเขา บริเวณสวนล้านนา ร.9 อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50300
 ระยะเวลาทำการ 🕒 เปิดจันทร์-ศุกร์ 09.00-16.00 น.
 โทรศัพท์ ☎ 0-5321-0872, 0-5321-1933
 ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม
 การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย หน่วยงานราชการ
 ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2508

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผ่นพับ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

พิพิธภัณฑ์ชาวเขา ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2508 มีฐานะเป็นฝ่ายหนึ่งของศูนย์วิจัยชาวเขา กองสงเคราะห์ชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย ภายหลังได้รับการยกฐานะเป็นสถาบันวิจัยชาวเขา ปัจจุบันอยู่ในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในการกำกับดูแลของสำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัดเชียงใหม่ นอกเหนือจากงานวิจัยแล้ว ยังมีส่วนงานที่ให้บริการและเผยแพร่ความรู้ต่อประชาชน ทั้งในรูปของการให้บริการงานห้องสมุด ข้อมูลข้อสนเทศเกี่ยวกับชาวเขา และงานพิพิธภัณฑ์

ในส่วนการดำเนินงานพิพิธภัณฑ์ ทางพิพิธภัณฑ์ชาวเขา ได้รวบรวมวัตถุสิ่งของเครื่องมือเครื่องใช้ในกระบวนการประกอบอาชีพ วัตถุอันเกี่ยวเนื่องกับคติความเชื่อหรือจักรวาลวิทยา เครื่องแต่งกาย เครื่องประดับ เครื่องดนตรี และวัตถุที่เกี่ยวข้องกับการละเล่นของชาวเขา วัตถุศิลปะทางด้านภาษาที่ปรากฏในรูปของตัวอักษร และภาพถ่ายต่าง ๆ ที่ปรากฏเป็นวิถีชีวิตในสังคมวัฒนธรรมของชาวเขารวม 9 เผ่า ได้แก่ กะเหรี่ยง ม้ง เย้า อาข่า ลีซอ มูเซอ ถิ่น ขมุ และ ลัวะ เมื่อก้าวเข้าสู่บริเวณพิพิธภัณฑ์ชาวเขา ซึ่งเป็นอาคารสูง 4 ชั้น จะได้พบกับนาฬิกาปลุกวัตถุตลอดจนภาพถ่ายที่ถ่ายทอดเรื่องราว จารีต วัฒนธรรม ประเพณี ตลอดจนวิถีชีวิตของชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ในเมืองไทยทั้ง 9 เผ่า ภาพบางภาพหรือวัตถุบางชิ้น สามารถชมได้จากพิพิธภัณฑ์เท่านั้น ไม่สามารถหาดูจากชีวิตจริงได้อีกแล้ว บรรดาข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ ในพิพิธภัณฑ์มีมากกว่า 1,000 ชิ้นราว 60 % ถูกนำออกมาจัดแสดงได้ชมกัน ซึ่งข้าวของเหล่านี้ได้มาจากการเก็บสะสมของนักวิจัยจากสถาบันวิจัยชาวเขาเมื่อครั้งที่เดินทางไปศึกษาชนเผ่าต่าง ๆ ยังสถานที่จริงมานานกว่า 30 ปี นอกจากนี้ยังได้รับบริจาคจากนักสะสมอีกจำนวนหนึ่ง โดยการจัดแสดงในอาคารแบ่งได้ดังนี้

บริเวณชั้นหนึ่ง จัดแสดงศิลปวัตถุตามวิถีชีวิตในสังคมวัฒนธรรมชาวเขา ตั้งแต่งานหัตถกรรมต่าง ๆ เช่น เครื่องจักสาน เครื่องเงิน เครื่องแต่งกายสีสันสดใส หรือข้าวของที่เกี่ยวข้องกับประเพณีความเชื่อ การทำมาหากิน เครื่องมือทำนาทำสวน เครื่องดนตรี อาวุธต่าง ๆ ฯลฯ ซึ่งวัตถุทุกชิ้นจะมีภาพลักษณะการใช้งานประกอบ พร้อมคำบรรยายทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

บริเวณชั้นที่สอง จัดแสดงนิทรรศการภาพ แสดงประวัติความเป็นมาของการดำเนินงานพัฒนาชาวเขาในประเทศไทย โดยกรมประชาสงเคราะห์

ส่วนชั้นที่สาม เป็นนิทรรศการภาพแสดงพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ ที่ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจอันเป็นประโยชน์ต่อพสกนิกรชาวเขา

นอกจากนี้บริเวณชั้นใต้ดิน ได้จัดเป็นส่วนของร้านขายของที่ระลึก โดยของแต่ละชิ้นทำจากฝีมือและความชำนาญของชาวเขาเผ่าต่างๆ อาทิ เครื่องประดับ เสื้อ ยาม ถักผ้า ตุ๊กตา ฯลฯ

ข้อมูลจาก:

1. การสำรวจโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2547
2. แผ่นพับประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์ชาวเขา

ที่ตั้ง ถ.เชียงใหม่-สันป่าตอง หมู่ 4 ต.หารแก้ว อ.หางดง จ.เชียงใหม่ 50230
วันเวลาทำการ เปิดทุกวัน เว้นวันพุธ 08.30-16.30 น.
โทรศัพท์ 0-5335-5819, 0-5382-2649
ค่าเข้าชม ค่าเข้าชม คนไทย 100 บาท ชาวต่างประเทศ 200 บาท
การบริหารจัดการ บริหารจัดการโดย เอกชน
ปีที่ก่อตั้ง ก่อตั้งปี 2540

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

บ้านร้อยอันพันอย่างเป็นพิพิธภัณฑ์ที่ดำเนินการโดยเอกชน ก่อตั้งเมื่อพ.ศ. 2538 โดยคุณเชรวย ณ สุนทร อดีตครูโรงเรียนประจำอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย พิพิธภัณฑ์แห่งนี้ตั้งอยู่ริมถนนใหญ่เชียงใหม่-สันป่าตอง เป็นศูนย์จัดแสดงศิลปหัตถกรรมการแกะสลักไม้ และของโบราณของวัฒนธรรมล้านนา

ลักษณะอาคารเป็นอาคาร 2 หลังเชื่อมต่อกัน อาคารด้านหน้าเป็นอาคารชั้นเดียว และอาคารด้านหลังสูง 4 ชั้น ทางเข้าของนิทรรศการจะอยู่ด้านในสุดของอาคารหน้า ก่อนที่จะถึงทางเข้าดังกล่าวผู้ชมสามารถเดินชมงานแกะสลักไม้ที่ไว้เพื่อจำหน่ายเมื่อเดินถึงจุดเข้าชมนิทรรศการ ผู้ชมสามารถเขียนสมุดการเข้าเยี่ยมชมและจ่ายเงินค่าเข้าชมในลักษณะของการบริจาคเงินเข้าตุ๊กตะจก เมื่อเดินขึ้นชั้น 2 จุดแรกที่คุณชมได้สัมผัสคือ รูปจำลองของพระสงฆ์ 2 องค์ และเครื่องถ้วยสักการะ และพื้นที่เพื่อนั่งสมาธิ จากนั้น เป็นการเดินชมนิทรรศการไปในแต่ละชั้น ซึ่งจะมีลักษณะที่แตกต่างกันบ้างในการจัดประเภทเนื้อหาในสิ่งของ เช่น ศิลปะอิโรติก นรกภูมิ รวมทั้งการเปิดพื้นที่ส่วนตัว เช่น ห้องนอน ให้ผู้คนที่ไปสามารถเข้าชมได้

งานแกะสลักไม้มีการจำลองศิลปะตามแนวคิดที่ต้องการ และการซื้อประติมากรรมสำเร็จ วัตถุประสงค์เน้นความประณีตของงานแกะสลัก และความยิ่งใหญ่ของตัวงาน เพราะบางชิ้นมีการใช้ลำไม้ทั้งต้น ขณะเดียวกัน คดีสอนใจมากมายปรากฏบนแผ่นป้ายเป็นระยะ ๆ เช่น "อย่าหลงความฉลาดบนความโง่ของตนเอง" นอกจากนี้ ห้องแสดงในหลายจุดยังเกี่ยวเนื่องกับอำนาจเหนือธรรมชาติ รูปเคารพในศาสนาอื่น ได้แก่ พระคเณศ บุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ เช่น พระเจ้าตากสิน รวมทั้งภาพของราชวงศ์ที่เสด็จมาเยือนสถานที่แห่งนี้ และในชั้นสุดท้าย ป้ายแสดงทางสู่ "ที่พักผ่อนจิตวิญญาณอันนิรันดร์" พื้นที่ดังกล่าวเป็นการใช้พื้นที่ดาดฟ้า และมีการอ้างอิงถึงสถานที่ในเรื่องแต่ง เช่น ลานอโศก ในศกุนตลา

โดยภาพรวมแล้ว บ้านร้อยอันพันอย่างพยายามผสมแนวคิด 2 ประการหลักเข้าด้วยกันคือ การจัดแสดงประติมากรรมไม้แกะสลักและการสอนศิลปกรรม ซึ่งอาจจะเป็นไปได้ว่า ผู้จัดแสดงต้องการประสานความคิดนี้ไปด้วยกันเนื่องจากตนเองเป็นคน "ปฏิบัติ" ธรรม

ข้อมูลจาก:

การสำรวจภาคสนามโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เมื่อ วันที่ 14 สิงหาคม 2547

พิพิธภัณฑ์ตุ๊กตาเชียงใหม่

ที่ตั้ง 📍 เลขที่ 187/2 หมู่ 9 ต.มะขามหลวง อ.สันป่าตอง จ.เชียงใหม่ 50120

วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน 08.00-17.00 น.

โทรศัพท์ ☎ 0-5382-7229

ค่าเข้าชม 🎫 ค่าเข้าชม คนละ 30 บาท

การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย เอกชน

ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2529

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

พิพิธภัณฑ์ตุ๊กตา จัดตั้งขึ้นในปี 2529 โดยคุณยุพธยา บุญประครอง เริ่มต้นจากการเป็นแหล่งผลิตตุ๊กตาเพื่อการส่งออก จากนั้นได้ต่อเติมอาคารพิพิธภัณฑ์ด้านข้างโรงงาน โดยแบ่งเป็นอาคารขายของที่ระลึกทางด้านหน้า ส่วนอาคารจัดแสดงอยู่ด้านหลัง ผู้ชมสามารถเข้าชมการผลิตตุ๊กตาในโรงงานด้านหลังอาคารที่ขายของที่ระลึกได้ สินค้าที่ระลึกที่ขายนอกจากเป็นตุ๊กตาที่ผลิตจากโรงงานแล้ว ยังมีการรับสินค้าประเภทอื่น ๆ จากภายนอกเข้ามาขายด้วย เช่น ผลิตภัณฑ์จากผ้า ของตกแต่งบ้าน เป็นต้น วัสดุที่ใช้ประดิษฐ์ตุ๊กตาแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มสำคัญคือ ผ้า(ใช้ในการทำเสื้อผ้าและเครื่องประดับตกแต่ง รวมทั้งการใช้ผ้าในการทำตัวหุ่น แต่ไม่ใช่งานฝีมือแหล่งของโรงงานแห่งนี้) และกระเบื้อง (ใช้เป็นวัสดุหลักในการสร้างหัวและตัวหุ่น)

จุดที่น่าสนใจของพิพิธภัณฑ์ตุ๊กตาคือ การใช้ความสำคัญกับตัววัตถุ เพราะประมาณร้อยละ 80 ของการจัดแสดง เป็นการนำตุ๊กตาหรืองานสะสมหลักของพิพิธภัณฑ์จัดแสดงในตู้ โดยมีได้สร้างบริบทการตีความใด ๆ เพิ่มเติม จะมีเพียงบางส่วนเท่านั้น ที่มีการสร้างฉากเกี่ยวกับประเพณีตามชนบทเดิมเพิ่มเติม อาทิ การแต่งงาน โดยมีการใช้ตุ๊กตาแต่งกายตามท้องถิ่นจัดประกอบฉากที่มีเครื่องเรือน หรือมานั่งอย่างง่ายที่สามารถสื่อถึงสิ่งที่ปรากฏในชีวิตจริงตามวาระต่าง ๆ ที่ปรากฏในฉาก และที่พื้นหลังเป็นภาพวาดกับผนังที่แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชนบท

นอกจากตุ๊กตาที่เกี่ยวข้องกับประเพณีไทยแล้ว ยังมีตุ๊กตาที่สร้างขึ้นมาจากเรื่องเล่า และมหากาพย์รามเกียรติ์ ที่กลายเป็นแนวคิดพื้นฐานในการสร้างสรรค์เครื่องแต่งกายของตุ๊กตา เช่น ฉากศึกระหว่างพระและยักษ์ เหล่านี้สร้างสีสันให้กับการจัดแสดงไม่น้อย รวมไปถึงการทำเลียนแบบลักษณะอาคารต่างประเทศ นอกจากนี้ ยังมีงานสะสมตุ๊กตาที่มาจากต่างแดน ญี่ปุ่น แอฟริกา อิสราเอล ฯลฯ สิ่งนี้แสดงให้เห็นถึงความชอบและความพยายามของผู้สะสมที่ไม่ใช่แค่จัดแสดงเฉพาะตุ๊กตาผลิตจากโรงงาน แนวคิดของการสร้างตุ๊กตายังเกี่ยวเนื่องกับความเป็นไปของเหตุการณ์สำคัญในปัจจุบัน เพราะมีการเตรียมจัดแสดงหุ่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับบิลลาเดน (ผู้ก่อการร้ายในตะวันออกกลาง) ประธานาธิบดีบุช ประเทศสหรัฐอเมริกา ชัค ดัม สูดเซน (อดีตประธานาธิบดีประเทศอิตาลี)

คุณยุพธนามีความคิดในการย้ายที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์เข้าไปในตัวเมืองเชียงใหม่ และต้องการที่จะให้พิพิธภัณฑ์ของตนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถต้อนรับผู้คนได้หลากหลายมากขึ้น เป็นเรื่องที่น่าติดตามเกี่ยวกับความเป็นไปในอนาคตของพิพิธภัณฑ์ตุ๊กตาว่า พิพิธภัณฑ์แห่งนี้จะมีท่าทีของการปรับตัวเป็นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมเพิ่มเติม หรือยังคงรักษาการเป็น Showcase ในลักษณะที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน จากการสังเกตกระบวนการทำงานของเจ้าของพิพิธภัณฑ์ มองเห็นความกระตือรือร้นในการสร้างสรรค์งานจัดแสดงใหม่เพิ่มเติมโดยตลอด ซึ่งความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะนำมาสู่การคิดค้นกิจกรรมการเรียนรู้อื่น ๆ ก็เป็นไปได้

ข้อมูลจาก:

การสำรวจภาคสนาม วันที่ 14 สิงหาคม 2547

© Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre
<http://www.sac.or.th>

ที่ตั้ง 📍 วัดร่องเมิง หมู่ 2 ต.หนองแห้ง อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ 50210
วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน
โทรศัพท์ ☎ 0-1960-3698, 0-5325-5182
ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัด
ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2527

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

พิพิธภัณฑ์วัดร่องเมิง ก่อตั้งเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2527 โดยท่านเจ้าอาวาสพระครูโกวิทธรรมโสภณ หรือพระครูศรีผ่องโกวิท (บุญเป็ง) โดยท่านสนใจในคุณค่าของเก่าของโบราณมาตั้งแต่เป็นสามเณร วัดภูโฆสิตขึ้นแรกสุดที่ได้รับมาคือ แบบพิมพ์ดินเผา (พิมพ์ดินสี) ของมารดาท่านเจ้าอาวาส ซึ่งได้รับตกทอดมาแต่บรรพบุรุษ เป็นแบบพิมพ์ทำด้วยไม้สักมีอายุกว่า 100 ปี ถือเป็นวัตถุชิ้นแรกของพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ จากจุดเริ่มต้นดังกล่าวทำให้ท่านตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งของ เครื่องใช้ต่างๆ ที่บรรพบุรุษได้สร้างขึ้นมาเพื่อประกอบสัมมาอาชีพเลี้ยงครอบครัว รวมถึงศาสนวัตถุต่างๆ พระพุทธรูปโบราณ ศิลปวัตถุและแบบพิมพ์ทางศิลปวัฒนธรรมอันเกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาช้านานซึ่งมีคุณค่ามากแต่ได้ถูกละเลยไม่ได้ดูแลรักษา

จากก้าวแรกที่หันมาสนใจอนุรักษ์ของเก่าเจ้าพวกเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันแล้วนำเอาของชิ้นแรกคือ พิมพ์ดินสี มาไว้ที่โต๊ะหน้ากุฏิ พร้อมกับเห็นข้าวของเก่าๆ อาทิ ถ้วย จาน ชาม กระเบื้อง ก็นำจัดวางไว้ รวมประมาณ 100 ชิ้น ศรัทธาชาวบ้านใกล้เคียงที่มาพบเห็นเข้าก็เริ่มสนใจสอบถามที่มาที่ไป และวัตถุประสงค์ของการเก็บรักษา สิ่งของบางอย่างคนรุ่นใหม่มาเห็นแล้วก็ยังสงสัยไม่ทราบว่าเป็นอะไรกันแน่ ก็ถามถึงประโยชน์ที่ไว้ พระครูก็จะอธิบายให้ฟัง จนกระทั่งศรัทธาประชาชนทราบวัตถุประสงค์ก็พากันนำวัตถุโบราณ สิ่งของเครื่องใช้เก่าๆ พระพุทธรูปเก่า มาถวาย นับรวมได้ประมาณ 1,000 ชิ้น จนคณะกรรมการวัดเริ่มเห็นว่าสถานที่เก็บคับแคบ จึงได้ไต่สวนเก็บเข้าไว้ในกุฏิถึง 3 ห้อง ในที่สุดพระครูโสภณธรรมโกวิทจึงดำริให้ก่อสร้างอาคารหลังปัจจุบันขึ้น เพื่อจัดวัตถุสิ่งของไว้ให้เป็นสัดส่วน เมื่อเรื่องนี้ทราบไปถึงศรัทธาญาติโยม ต่างหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และต่างจังหวัด ก็นำของมาบริจาคอยู่เนือง ๆ

ปัจจุบันมีโบราณวัตถุและศิลปวัตถุพื้นบ้านกว่า 4,000 ชิ้น ซึ่งล้วนได้มาจากการบริจาคหรือถวายให้กับวัด เมื่อเริ่มบริจาคเข้ามาแล้วทางวัดก็ได้จัดทำบัญชีไว้ เก็บสิ่งของต่างๆ ไว้ เมื่อมีศรัทธามาเยี่ยมชมมากขึ้น ได้พบเห็นว่าวัดเก็บรักษาของเก่าแก่โบราณเอาไว้ดี ก็มีความวางใจถวายสิ่งของให้ตลอดเวลา ปัจจุบันพิพิธภัณฑ์มีอาคารจัดแสดง 3 หลัง แต่เปิดให้เข้าชมได้เพียง 2 หลัง ส่วนอาคารหลังที่สามยังไม่ได้จัดหมวดหมู่

หลังแรก เป็นอาคารคอนกรีตชั้นเดียว ของที่จัดแสดงได้แก่ เอกสารราชการที่น่าสนใจเช่น ใบขึ้นชื่อ ใบทะเบียนสมรส ใบสัญญาซื้อขายทาส พ.ศ.2431 หอยรัฐบาลใบละ 1 บาท เขียนว่า "รัตนาน" หนังสือพิมพ์สมัยสงครามโลก ปี พ.ศ.2488 ใบมอบบัตรปี พ.ศ.2495 ระบุว่า "ตายเพราะอายุมาก" ใบรับเงินของราชการ บริจาคเงินเมื่อปี พ.ศ.2485 ที่พระธรรม พระพุทธรูปไม้แกะสลักศิลปะพม่า เครื่องเป็น รองเท้าก๊อบแก้ม(รองเท้าแตะที่ทำด้วยไม้) อายุ 100 กว่าปี กระดังห้อยคอไว้ความภาพเนดินเผา ถ้วยกระเบื้อง ชามตราไก่ ตะเกียง วิทยุ นาฬิกา เครื่องพิมพ์ดีด ดั้ง หมวกกะโล่ เครื่องจักสาน เป็นต้น ส่วนผนังที่สีด้านเป็นภาพเขียนสีเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวล้านนาในอดีต เช่น ภาพแ้วสาว-คำข้าว ภาพแ้วสาวปั่นฝ้าย ภาพหมู่บ้านชนบทในอดีต ภาพงานหัตถกรรมพื้นบ้าน ขบวนล้อเกวียน การคมนาคมในอดีต เป็นต้น ภาพเหล่านี้เกิดจากการรับรู้และจินตนาการของท่านเจ้าอาวาส แล้วถ่ายทอดให้นายเจริญ นานิตย์ ช่างชาวอำเภอสันทราย วาดออกมา

ส่วนอาคารหลังที่สอง เป็นอาคารชั้นเดียว จัดเก็บเครื่องขึ้นส่วนไม้แกะสลัก อาทิ เพดานพระประธานในโบสถ์ บ้านประตูไม้เบญจมาศ(ที่แขวนกลองใบเล็กเวลาบรรเลงดนตรี) ตุ๊กตาซึ่งเป็นตุ๊กตาพระธรรมศิลปะไทยใหญ่ เป็นต้น โดยข้าวของต่างๆ ในอาคารหลังนี้ได้รับบริจาคมาทั้งหมดจากผู้ละสมรายหนึ่งเมื่อปี 2543

ข้อมูลจาก:

1. การประชุมเครือข่ายเพื่อการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น (ภาคเหนือ) จัดโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร วันที่ 14 - 15 ตุลาคม พ.ศ. 2546 ณ โรงแรมลำปางเวียงทอง จังหวัดลำปาง
2. การสำรวจเมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2547
3. แผนที่ประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์วัดร่องเมิง

พิพิธภัณฑ์ไทยเขิน วัดสันกำแพง

ที่ตั้ง 📍 หมู่ 6 ต.ทรายมูล อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่ 50130

วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน 08.30-17.00 น.

โทรศัพท์ ☎ 0-5333-2041

ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม

การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัด

ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2546

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

บ้านสันกำแพง เป็นชุมชนขนาดเล็กแห่งหนึ่งในเขตอำเภอสันกำแพง ชาวบ้านที่นี่เกือบทั้งหมดเป็นชาวไทยเขิน สืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษที่อพยพมาจากเมืองเชียงตุง ประเทศพม่า ในสมัยที่พระเจ้ากาวิละ ได้กวาดต้อนกลุ่มชาวไทยเขินให้มาอยู่เมืองเชียงใหม่ เมื่อ พ.ศ. 2339 เวลาได้ล่วงเลยมาว่าสองร้อยปี แต่ชาวไทยเขินยังคงรักษาเอกลักษณ์ของชุมชนไว้ได้อย่างเหนียวแน่น

ศูนย์วัฒนธรรมไทยเขิน วัดสันกำแพง จัดตั้งขึ้นเพื่ออนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวไทยเขิน และเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ยังเป็นการปลูกจิตสำนึกแก่เยาวชนให้มีความรักท้องถิ่น รวมไปถึงตระหนักในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษได้สร้างสมมาหลายชั่วอายุคน

ภายในศูนย์วัฒนธรรมวัดสันกำแพงนี้ ประกอบด้วยนิทรรศการที่ให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของชาวไทยเขิน เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายแบบชาวไทยเขิน ทั้งที่เป็นของเก่าแก่ตกทอดมาจากบรรพบุรุษและที่ดัดเย็บขึ้นมาใหม่โดยกลุ่มแม่บ้าน รวมถึงเครื่องใช้ไม้สอยในชีวิตประจำวัน ซึ่งเดิมเคยมีการจัดทำทะเบียนวัดฤ แต่ภายหลังเมื่อมีวัดฤใหม่ ๆ เข้ามาเพิ่มทำให้เลขทะเบียนกระจุกกระจาย ทางศูนย์กำลังจัดทำเลขทะเบียนใหม่เพื่อการจัดเก็บที่เป็นระบบมากขึ้น

การจัดตั้งและการดำเนินงานพิพิธภัณฑ์เป็นความร่วมมือระหว่างวัดและชุมชน โดยชาวบ้านจะแวะเวียนมาดูแลศูนย์ฯ ถ้าผู้มาเยี่ยมชมศูนย์ฯ มีข้อสงสัยอะไร ชาวบ้านสามารถเป็นวิทยากรแนะนำและตอบคำถามได้ แต่โดยปกติแล้วพระในวัดจะเป็นวิทยากรประจำ ถือได้ว่าศูนย์แห่งนี้เป็นแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่สำคัญของคนในชุมชนและชุมชนข้างเคียง

วัดยังจัดกิจกรรมให้กับเยาวชน โดยเนื้อหาจะแบ่งออกเป็นสองส่วนคือ ส่วนธรรมะและส่วนวัฒนธรรม

อันดับแรกเป็นการบรรยายธรรมะเพื่อให้สงบจิตสงบใจและเกิดสมาธิ จากนั้นจึงนำชมศูนย์ การนำชมนี้จะไม่ยึดเยื้อดข้อมูลให้ผู้ชม แต่จะรอต้อนรับข้อสงสัยเป็นเรื่อง ๆ ไป เพราะมีป้ายเขียนบรรยายรายละเอียดไว้หมดแล้ว พระวิทยากรจะแนะนำเฉพาะเรื่องที่น่าสนใจไปจากนั้น ซึ่งเป็นการกระตุ้นผู้มาชมให้คิดให้ถาม และรับข้อมูลตรงตามที่ตนสนใจได้อย่างเต็มที่และตรงวัดฤประสงค์มากที่สุด

ในปัจจุบัน ศูนย์ฯ มีความพร้อมทั้งในด้านข้อมูลและบุคลากรที่สามารถรองรับผู้สนใจมาเยี่ยมชม และศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นชาวไทยเขินได้เป็นอย่างดี สำหรับผู้ที่มีโอกาสเดินทางผ่านไปยังอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่อย่าลืมนแวะเวียนเข้ามาเยี่ยมชม "ศูนย์วัฒนธรรมไทยเขิน วัดสันกำแพง" บ้าง เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ของตนเอง อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้อีกด้วย

ข้อมูลจาก: การสำรวจ เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2548

ที่ตั้ง 📍 วัดบ้านโพน ต.หนองไผ่ อ.หนองไผ่ จ.เพชรบูรณ์ 67140
 ระยะเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน
 โทรศัพท์ ☎ 0-1596-8964, 0-5656-3015, 0-5656-3067
 ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม
 การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัดและชุมชน
 ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2547

[ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผ่นพับ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

ฝึกชาวโพชนาคนใหญ่สร้างเมื่อปี 2539 ด้วยคอนกรีตเสริมเหล็ก เส้นผ่านศูนย์กลาง 1.19 เมตร ด้วยงบประมาณ 19,999 บาท ขนานไปกับกำแพงวัดบ้านโพน ประติมากรรมดังกล่าวเป็นสิ่งที่ชุมชนแห่งนี้เลือกมาแสดงความภูมิใจที่พื้นที่แถบนี้ได้ชื่อว่าเป็นแหล่งปลูกข้าวโพดพันธุ์ดี ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจในอันดับต้นๆ ของจังหวัดเพชรบูรณ์

วัดบ้านโพนสร้างในปี 2516 โดยมีพระภิกษุบุญ สุนตจิตโต เป็นเจ้าอาวาส ด้วยความสามารถด้านการเขียนแบบและตกแต่งงานการอ่านภาษาขอม ท่านจึงมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาวัดและชุมชน ทั้งศาสนสถาน โรงเรียน ห้องสมุดประชาชน และพิพิธภัณฑ์ นอกจากนี้ยังได้รับการยอมรับในความเป็นพระนักพัฒนาแล้ว ท่านยังขึ้นชื่อเรื่องวัดมั่งคั่งพื้นที่แห่งไม่เข้า ทำให้มีศิษยานุศิษย์มากราบไหว้อยู่เนืองๆ สมณศักดิ์ครั้งสุดท้ายที่ได้รับก่อนมรณภาพเมื่อปี 2541 คือพระครูพิชิตธรรมภากร รองเจ้าคณะอำเภอหนองไผ่ (ชั้นเอก) ปัจจุบันพระครูพิชิตสุภาจาร (สง่า สุภาจาโร) เป็นเจ้าอาวาสสืบต่อมา

พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดบ้านโพน ประกอบด้วยส่วนจัดแสดง 2 ส่วน

ส่วนแรก คือ พิพิธภัณฑ์มรดก หอกง้าว ปืน ตั้งอยู่ในกุฏิของหลวงพ่อบุญ สุนตจิตโต โดยแบ่งพื้นที่ส่วนหนึ่งทำห้องจัดแสดงศาสตราวุธของมรดกหลากหลายประเภทที่พระครูพิชิตธรรมภากรเก็บรวบรวมไว้ เช่น มด ดาบ หอก ขง ง้าว จำนวนกว่า 800 ชิ้น พื้นที่ส่วนนี้ได้ลูกศิษย์ลูกหาช่วยจัดทำ อาทิ เจ้าหน้าที่จากสรรพากรจังหวัด มาช่วยในการจัดแสดง โดยแยกตามประเภทของวัตถุ และในปี 2547 เจ้าหน้าที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบูรณ์เป็นผู้จัดทำทะเบียนวัตถุให้

ส่วนที่สอง คือ พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน อาคารหลังนี้สร้างเมื่อปี 2537 เก็บรวบรวมและรักษาของเก่าทุกประเภทที่มีผู้นำมาถวายเพื่อสนองต่อวัตถุประสงค์ที่จะให้คนรุ่นหลังได้ดูและศึกษาหาความรู้ ในปี 2547 ได้รับงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลจัดทำจัดแสดง เป็นเงิน 30,000 บาท วัตถุที่จัดรวบรวมไว้ ได้แก่ เงินตรา ตะเกียงเจ้าพายุ เครื่องมือจับสัตว์น้ำ เรือเครื่องสีผืนผ้า เครื่องปั้นดินเผา และเขียนหมากไม้ที่พบเห็นได้มากทางภาคอีสานเป็นสิ่งสะท้อนค่าบอกเล่าที่ว่าผู้คนส่วนใหญ่ในชุมชนบ้านโพนอพยพมาจากอีสาน ความสัมพันธ์อันแนบแน่นกับวัฒนธรรมอีสานจึงมิให้เห็นได้เด่นชัดกว่าในพื้นที่ทางตอนบนของจังหวัด

พิพิธภัณฑ์แห่งนี้ได้รับความร่วมมือจากคณะครูนักเรียนของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนที่ตั้งอยู่ภายในบริเวณวัด ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนได้บรรจุงานพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านเข้าเป็นส่วนหนึ่งของโครงการงานนักศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับการเรียนการสอน กิจกรรมที่ผ่านมาได้แก่การหาสิ่งของพื้นบ้านเข้าพิพิธภัณฑ์ ส่วนโครงการที่จะดำเนินการต่อไปคือการสืบค้นประวัติเรื่องราวของชุมชนและสิ่งของ จากนั้นจะจัดนักศึกษาประจำพิพิธภัณฑ์ให้อยู่ดูแลต่อไป

ศูนย์พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน มด ดาบและอาวุธ เปิดอย่างเป็นทางการพร้อมกับศูนย์บูรณาการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชน เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2547 โดยความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโพน สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ แม้จะทำพิธีเปิดไปแล้วแต่พิพิธภัณฑ์แห่งนี้ยังต้องการวัตถุสิ่งของมาเพิ่มเติมอยู่เสมอ ดังข้อความตอนหนึ่งในหนังสืออนุสรณ์ครบรอบ 25 ปี วัดบ้านโพน ที่กล่าวเชิญชวนผู้ที่มีของเก่าไม่มีความจำเป็นต้องนำไปถวาย เพื่อเก็บรวบรวมไว้เป็นพิพิธภัณฑ์ของเก่าพื้นบ้าน ให้คนรุ่นลูกหลานได้ศึกษาได้ดูได้เห็นของจริง

ข้อมูลจาก :

1. การสำรวจภาคสนาม เมื่อวันที่ 3 มกราคม 2550
2. หนังสืออนุสรณ์ครบรอบ 25 ปี วัดบ้านโพน. ทางหุ้นส่วนจำกัด แผ่นดาชัย พรินท์ แอนด์ ดีไซน์. 2541.

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นวัดพระแท่นศิลาอาสน์

ที่ตั้ง 📍 วัดพระแท่นศิลาอาสน์ เลขที่ 84 หมู่ 6 ต.ทุ่งยั้ง อ.ลับแล จ.อุตรดิตถ์ 53210

วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน 08.00-17.00 น.

โทรศัพท์ ☎ 0-5545-3527, 0-9267-5644, 0-5544-2092

ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม

การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัด

ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2539

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion |

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเมืองลับแล วัดพระแท่นศิลาอาสน์ เดิมเป็นศาลาการเปรียญไว้สำหรับญาติโยมที่เดินทางมาไกลเพื่อทำบุญได้มาพักผ่อนตอนกลางคืน แต่ในปัจจุบันการคมนาคมดีขึ้นศาลาการเปรียญแห่งนี้ไม่มีใครมาอาศัยค้างแรมจึงถูกทิ้งร้างไว้ เมื่อปี พ.ศ. 2539 พระครูสมุญเจสิม ขยป่าโล เจ้าอาวาสวัดพระแท่นศิลาอาสน์ปัจจุบัน อดีตเคยรับราชการในกรมศิลปากร ตำแหน่งนายช่างศิลปกรรมได้เก็บรวบรวมเครื่องมือเครื่องใช้ของเก่ามาไว้ด้วยกันและจัดแสดงให้ผู้สนใจเข้าชมจนกระทั่งมีชื่อเสียง จึงมีประชาชนนำของเก่าเครื่องใช้ในสมัยโบราณมามอบให้พิพิธภัณฑ์

การจัดแสดงด้านหน้าพิพิธภัณฑ์ เป็นสวนสมุนไพรและสวนถาดไม้ดอกที่สร้างความร่มรื่นและเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้เรื่องพันธุ์ไม้ บริเวณชั้นล่างจะเป็นสถานที่จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน เช่น ผาทอดอาเกอลับแล สมุนไพรแปรรูป ไม้แกะสลัก ส่วนบริเวณชั้นบนจะมีการจัดแสดงเป็น 3 ส่วน คือ วิถีชาวบ้าน วิถีชาวจีน และวิถีชาววัด โดยรวบรวมเครื่องมือเครื่องใช้แสดงเป็นประเภทในแต่ละส่วน

นอกจากนี้ยังมีการจัดแสดงเครื่องดนตรีไทยประเภทต่าง ๆ เช่น ระนาด ซอ กลองโบราณ เครื่องจักสาน กระบุง กระดัง กระจาด งอบ อุปกรณ์จับสัตว์น้ำ เครื่องเคลือบ เครื่องทองเหลือง เครื่องปั้นดินเผา ถ้วยชามเบญจรงค์ ธนบัตรและเหรียญกษาปณ์ และสิ่งที่เป็นความภูมิใจของชาวอุตรดิตถ์อีกสิ่งหนึ่งคือ ธรรมาสันทลวงซึ่งเป็นธรรมาสันไม้แกะสลักที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงถวายให้แก่วัดพระแท่นศิลาอาสน์ในปี พ.ศ. 2443 และยังมีธรรมาสันไม้ชนบทที่เก่าแก่ซึ่งทางกรมศิลปากรตรวจสอบแล้วพบว่าสร้างในสมัยอยุธยาตอนปลาย ภายในบริเวณวัด ยังมีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ไม้กวาด ผ้าขึ้นดินจากเมืองลับแล ผลิตภัณฑ์จากกระดาษสา ผลิตภัณฑ์จากเหล็กน้ำพี้ อีกด้วย

ในการประชุมเครือข่ายฯ (ภาคเหนือ) ท่านเจ้าอาวาสได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการทำพิพิธภัณฑ์ไว้ตอนหนึ่งว่า "..วัดพระแท่นศิลาอาสน์มีการจัดอบรมเยาวชนเกี่ยวกับเรื่องวัฒนธรรมเป็นประจำทุกเดือน และใช้พิพิธภัณฑ์เป็นสื่อกลาง เพราะฉะนั้นพิพิธภัณฑ์ที่เกิดขึ้นได้ส่วนใหญ่มักต้องตั้งใจ ถ้าไม่ตั้งใจคงล้มกันไปหมดแล้ว.. อยากให้ทุกคนได้ศึกษา และทำเพื่อเป็นวิทยาทาน เป็นการเสริมให้ส่วนรวม อย่างน้อยเมื่อมาวัดแล้วก็ให้ได้อะไรกลับไปบ้าง ไม่ใช่เข้าวัดเฉยๆ อีกส่วนหนึ่งก็ให้เป็นความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งแต่ละท้องถิ่นก็แตกต่างกันไป .. อย่าไปมองข้างหน้าอย่างเดียว ต้องเหลียวมองข้างหลังบ้าง พยายามที่จะทบทวน ต้องอยู่กึ่งกลางและมองทั้งข้างหน้าข้างหลัง .. ความตั้งใจที่จะสร้างสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็อยากให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนแก่ส่วนรวม ถ้าบ้านมีความสุข วัดก็ดีด้วย ถ้าบ้านไม่ดี วัดก็ไม่ดี เพราะฉะนั้นสอง ส่วนนี้จะต้องประสานกัน .. ให้เด็กที่มาวัดในแต่ละอาทิตย์เขาได้ในสิ่งที่เขามาหาวิทยาทานคือได้มาศึกษา อย่างที่ท่านอาจารย์ได้ปรารภว่าขาดทุนหรือไม่นั้น อาตมาว่าไม่ขาดทุนหรอก ทุกคนที่มาถือว่าเป็นกำไรหมด มาศึกษาค้นคว้า 2 คน 10 คนก็เป็นกำไร เป็นกำไรในด้านความคิดที่ไปเทียบกับสิ่งของหรือเงินทองไม่ได้ .."

ข้อมูลจาก:

1. การประชุมเครือข่ายเพื่อการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น (ภาคเหนือ) จัดโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร วันที่ 14 - 15 ตุลาคม พ.ศ. 2546 ณ โรงแรมลาปางเวียงทอง จังหวัดลำปาง
2. www.tourismthailand.org/agrotourism/north/way3/zone1/s-silaard/index.php
3. www.thai.net/lahmoon_utd/tongyang/page2.htm

ที่ตั้ง 📍 เลขที่ 26/138 ถ.วิสุทธิกษัตริย์ อ.เมือง จ.พิษณุโลก 65000

วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน ปิดวันจันทร์ 08.30 - 16.30 น.

โทรศัพท์ ☎ 0-5521-2749, 0-5530-1668

ค่าเข้าชม 🎫 ค่าเข้าชม ผู้ใหญ่ 50 บาท เด็ก 20 บาท นักศึกษา (หมู่คณะ) 20 บาท นักเรียน(หมู่คณะ) 10 บาท

การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย เอกชน

ปีที่ก่อตั้ง 📅 ปี ก่อตั้งปี 2526

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion |

จ่าสิบเอกทวี บุณยเขตต์ หรือที่ชาวพิษณุโลกมักเรียกว่า "ลุงจ่า หรือจ่าทวี" เป็นชาวพิษณุโลกแต่กำเนิด ได้รับความรู้ด้านช่างศิลป์จากบิดา หลังจากนั้นเข้ากรุงเทพฯ ฝึกหัดและเป็นช่างวาดประจำร้านช่างศิลป์หลายแห่ง เมื่อพ.ศ. 2498 รับราชการทหารติดยศสิบตรี ต่อมาพ.ศ. 2502 กองทัพอากาศที่ 3 ส่งไปฝึกงานหลอโลหะที่กรมศิลปากร ต่อมาจึงยึดอาชีพปั้น หลอโลหะ โดยเฉพาะพระพุทธรูป พระประธาน และพระบูชาต่าง ๆ พ.ศ. 2521 ลาออกจากราชการ ด้วยรักในศิลปะและเห็นคุณค่าของใช้พื้นบ้าน ลุงจ่าเริ่มซื้อหาและรวบรวมของใช้พื้นบ้านที่คนทั่วไปมองว่าเป็นของรกรกของทิ้ง ไม่มีราคาเช่น สุ่ม ไห ไซ โอง ฯลฯ โดยสะสมมานานกว่า 30 ปี จนนำไปสู่การเกิดพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านจ่าทวีในปี พ.ศ. 2526 ขวัญของเครื่องใช้พื้นบ้าน ส่วนใหญ่ลุงจ่าได้มาจากพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง ได้แก่ นครสวรรค์ พิจิตร กำแพงเพชร เพชรบูรณ์ ตาก สุโขทัย อุตรดิตถ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากพิษณุโลก ของบางอย่างลุงจ่าต้องเดินเข้าไปหาเองในป่า ไม่มีราคาค่างวด แต่มีคุณค่า ซึ่งผู้ชมจะได้เรียนรู้ ชีวิต ความเชื่อ ความคิดของคนในอดีตจากข้าวของเครื่องใช้เหล่านี้

ในช่วงปี พ.ศ. 2526-2533 ลุงจ่าได้อธิบายนำชมแก่ผู้สนใจทุกคน โดยเฉลี่ยมีผู้ชมวันละ 30-50 คน ต่อมาบ้านที่จัดแสดงหัตถกรรมและดินเผาจนเกินไป ปีพ.ศ. 2533 จึงได้จัดสร้างอาคารพิพิธภัณฑ์ขึ้นใหม่ และปรับปรุงทัศนียภาพโดยรอบ ตกแต่งสวนด้วยพันธุ์ไม้ไทยหลากลาย ในส่วนของการจัดแสดงได้ประมวลข้อมูลจากสมุดบันทึกที่จดเรื่องราวที่สนใจเป็นส่วนตัวไว้ ประกอบกับได้ออกไปสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากชาวบ้านเพื่อให้ได้ข้อมูลสมบูรณ์ขึ้น ปัจจุบันมีอาคารจัดแสดง 3 อาคารหลัก

อาคารหลังแรก เป็นบ้านไม้ที่เจ้าของเดิมสร้างขึ้นหลังเหตุการณ์ไฟไหม้ย่านตลาดเมืองพิษณุโลกเมื่อปี พ.ศ. 2500 ลุงจ่าซื้อบ้านนี้แล้วนำของเก่าที่สะสมมาเก็บไว้ บ้านนี้เป็นพิพิธภัณฑ์ส่วนบุคคล จน พ.ศ. 2533 จึงสร้างอาคารอื่น ๆ เพิ่มเติม นำของเก่าไปจัดแสดงในอาคารใหญ่ บ้านนี้ใช้จัดแสดงรูปภาพเก่า ๆ ที่แสดงประวัติศาสตร์ท้องถิ่นพิษณุโลก อาทิรูปการออกตรวจราชการงานเมืองในอดีต รูปเหตุการณ์ไฟไหม้ ปี 2500 รูปทัศนียภาพเมืองพิษณุโลกก่อนและหลังไฟไหม้ใหญ่ ภาพ"ของดีเมืองพิษณุโลก" และภาพชุมชนสำคัญในอดีต เช่น ชุมชนนครไทย เป็นต้น

อาคารหลังที่สอง เป็นอาคารสองชั้น จัดแสดงข้าวของเครื่องใช้พื้นบ้านไทยในอดีต แบ่งตามประโยชน์ใช้งาน ชั้นล่างจัดแสดง กระดาษขูดมะพร้าว เครื่องจักสาน เครื่องเขิน ตุ่ม โอง หม้อน้ำ เครื่องมือจับสัตว์ เครื่องมือจับปลา เหยยญวนบัตร์ เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย และนิทรรศการตำนาน ในบางมุมจำลองบ้านเรือนสวนต่าง ๆ ให้ดู อาทิ ครวไฟ พาไลซึ่งเป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งของบ้านเรือนไทยในอดีต เป็นพื้นที่ส่วนที่ยื่นออกมาจากตัวเรือน ใช้เป็นพื้นที่เอนกประสงค์ ส่วนพาไลนี้จำลองให้เห็นเด็กนอนเปล และมีการบันทึกเสียงร้องกล่อมเด็กด้วย ส่วนชั้นบนจัดแสดง ของเล่น เครื่องดนตรี ไม้หมอนวด เรือนอยู่ไฟ หลังคลอด สักยันต์ เครื่องมือช่าง อาวุธ เครื่องทองเหลือง ตะเกียง เป็นต้น

อาคารหลังที่สาม จัดแสดงนิทรรศการชาวโขง(ลาวโขงหรือไทยทรงดำ) กรณีศึกษาชาวโขงบ้านแหลมมะค่า ต.พันเสา อ.บางระกำ จ.พิษณุโลก ซึ่งอพยพมาจากเพชรบุรี ราชบุรี นานนับชั่วอายุคนแล้ว ชาวโขงมาพิธีเสนเรือน (เลี้ยงผีปู่ย่าตายาย) เสนอนะนิ(สะเดาะเคราะห์เมื่อมีคนตายในบ้าน)งานกินหล่อง (กินดองหรืองานแต่งงานของชาวโขง) เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีส่วนร้านค้าจำหน่ายของที่ระลึก อาทิ เสื้อยืด เข็มกลัด กระเป๋าผ้า โปสการ์ด ฯลฯ ซึ่งรายได้ส่วนหนึ่งนำมาช่วยแบ่งเบาค่าใช้จ่ายในพิพิธภัณฑ์ นอกเหนือจากลุงจ่าแล้วผู้ดูแลและช่วยงานพิพิธภัณฑ์อีกคนหนึ่งคือคุณพรศิริ บุณยเขตต์ บุตรสาวจ่าทวี

ทุกวันนี้จ่าสิบเอกทวี ยังคงเสาะหารวบรวมสิ่งของเครื่องใช้และความรู้ที่ยังไม่มีอยู่ในพิพิธภัณฑ์มาเพิ่มเติมตลอดเวลา นอกจากนี้ยังปรับปรุงการจัดแสดงอยู่เสมอเท่าที่แรงศรัทธาและแรงทรัพย์ของท่านและครอบครัวจะทำได้ เพื่อเผยแพร่ "ชุมชนทรัพย์ทางประวัติศาสตร์และภูมิปัญญาไทย" ให้กว้างขวางที่สุด

ข้อมูลจาก:

1. กิจกรรมการดำเนินงานพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น โครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น วันที่ 6 มีนาคม 2548.
2. จ่าสิบเอกทวี บุณยเขตต์. พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านจ่าทวี. พิษณุโลก: ชัยสยามการพิมพ์, 2538.

พิพิธภัณฑ์อัฐบริหารครุบาเจ้าศรีวิชัย

ที่ตั้ง 📍 วัดบ้านปาง ต.ศรีวิชัย อ.ส. จ.ลำพูน 51110
 วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน
 โทรศัพท์ ☎ 08-1022-4881 พระอธิการเกรียงศักดิ์(โษดิธรรมโม)
 ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม
 การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัดและชุมชน
 ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2537

[ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

ความศรัทธาของผู้คนล้านนาที่มีต่อ ครุบาเจ้าศรีวิชัย "ตนบุญแห่งล้านนา" มีสืบเนื่องมาตั้งแต่อดีตในสมัยที่ท่านยังมีชีวิตอยู่ จวบจนปัจจุบันผู้คนทั้งชาวล้านนาและพุทธศาสนิกชนจากถิ่นอื่นต่างยังศรัทธาในตัวท่านไม่เสื่อมคลาย อนุสาวรีย์และรูปหล่อของท่านที่ประดิษฐานตามสถานที่สำคัญเช่น เชียงดอยสุเทพ หรือวัดในภาคเหนือต่างมีผู้คนมากมายไปสักการะไม่ขาดสาย วัดบ้านปาง อำเภอส. จังหวัดลำพูน เป็นอีกสถานที่สำคัญที่เกี่ยวข้องในช่วงชีวิตของครุบาเจ้าศรีวิชัย เนื่องจากเป็นบ้านเกิด และเป็นสถานที่สุดท้าย ที่ท่านจำพรรษา และมรณภาพลง

วัดบ้านปางตั้งอยู่บนเนินเขาสูงเดี่ยว ๆ มีสิ่งก่อสร้างเกี่ยวกับครุบาฯ ที่น่าสนใจ อาทิ ภูมิของครุบาฯ มณฑปเก่าที่ตั้งศพของครุบาฯ ก่อนที่จะอาราธนาศพครุบาฯไปประกอบพิธีพระราชนิพนธ์เพลงศพน. ฤ. วัดจามเทวี จังหวัดลำพูน และภายในวัดยังเป็นที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์อัฐบริหารครุบาเจ้าศรีวิชัย ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ไปเป็นองค์ประธานในพิธีรับบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ยกฉัตรทองค่าพิพิธภัณฑ์ วันที่ 18 มีนาคม 2537

อาคารพิพิธภัณฑ์บริเวณโถงชั้นบน ตรงกลางเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปขนาดใหญ่ ถัดลงมาเป็นหุ่นขี้ผึ้งครุบาเจ้าศรีวิชัย ซึ่งส่วนใหญ่ผู้ที่เข้าชมจะเข้ามาสักการะตรงบริเวณนี้เป็นจุดแรก ก่อนที่จะเดินชมข้าวของต่าง ๆ ที่จัดแสดงบริเวณผนังทั้งสองด้านข้างต่อไป

สิ่งของที่จัดแสดงเป็นของที่เกี่ยวเนื่องกับครุบาฯ และวัดบ้านปาง อาทิ ฝืนธรรม ยอดพระเจดีย์โบราณเคลือบสุโขทัย อายุราว 700 ปี ตู้ไม้ที่ภายในบรรจุหนังสือและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับครุบาฯ เงินเสี้ยว เงินอัฐ และเงินเฟื้อง อายุกว่า 100 ปี ที่ชาวบ้านขุดพบในบริเวณกุฏิหลังเก่าของครุบาฯ ตู้พระไตรปิฎก เครื่องหลวงสำหรับไว้ตั้งเครื่องอัฐบริหาร เวลาถึงงานพุทธาภิเษกหรืองานฉลองใหญ่ของวัด ภาพถ่ายครุบาฯ ภาพถ่ายประสาธน์และหีบศพที่บรรจุศพของครุบาฯ รอยมือและรอยเท้าของครุบาฯ ที่ประทับลงซีเมนต์ เมื่อคราวบูรณะปฏิสังขรณ์วัดพระเจ้านั่นหลวง จังหวัดพะเยา พระบรมสารีริกธาตุที่ชาวบ้านขุดพบอยู่ในผอบทองเหลืองใต้ฐานเจดีย์วัดร้างด้านเหนือวัดบ้านปาง อัฐิธาตุ เส้นผม ประคำของครุบาฯ ตำรายา ใบสุมธรรมาธิบายของสามเณรสมัยครุบาฯ แท่นกลิ้งลูกประคำของครุบาฯ รูปปั้นเสือหรือภาพวาดเสือที่ชาวบ้านถวายแก่วัดเนื่องจากปีนักษัตรขาลเป็นปีเกิดของครุบาฯ

สำหรับชั้นล่าง ข้าวของที่จัดแสดงจะเป็นวัตถุขนาดใหญ่ อาทิ รถสามล้อของหลวงอนุสารที่ไว้บรรทุกอาหารถวายครุบาฯ เสื้อผ้าที่ใช้หามครุบาฯ สมัยจาริกไปสร้างวัดวาต่าง ๆ แผ่นอัดผ้าไตร ผ้าอังคพันธัมมอดกครุบาเจ้า เดียงห้วยที่ครุบาฯ ใช้นอน แท่นจารดัมภ์ เก้าอี้นั่งจารในลาน เก้าอี้สำหรับเวลาควบคุมการก่อสร้าง เดียงนอน จดหมายแจ้งการมรณภาพของครุบาฯ ตราประจำตัวของครุบาฯ ที่มี 5 ภาษาคือ ล้านนา ไทย อังกฤษ พม่า และจีน รอยนศันแรกที่เปิดทางขึ้นดอยสุเทพ เมื่อปี 2478 เป็นต้น

ด้านข้างอาคารพิพิธภัณฑ์ เป็นอาคารหอพระครุบาเจ้าศรีวิชัย ที่ภายในรายรอบผนังทั้งสามด้านจัดแสดงภาพเก่าต่าง ๆ ของครุบาฯ ในช่วงชีวิตต่าง ๆ รวมถึงภาพเก่าของวัดบ้านปาง และวัดสำคัญทางภาคเหนือที่ครุบาฯมีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างและพัฒนา อาทิ วัดจามเทวี จ.ลำพูน วัดวังหลวง จ.ลำพูน ภาพงานพิธีศพของครุบาฯ เป็นต้น แต่เป็นที่น่าเสียดายที่ทางวัดได้แขวนภาพไว้สูงเกินไป คืออยู่บนผนังเหนือขอบหน้าต่างด้านบน ทำให้ลำบากในการชม และเห็นละเอียดของภาพไม่ชัดเจน

ข้อมูลจาก:

การสำรวจภาคสนามเมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2549

ที่ตั้ง เหมืองแม่เมาะ อ.แม่เมาะ จ.ลำปาง
วันเวลาทำการ เปิดวันอังคาร-อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ รอบการเข้าชม 9.00, 10.30, 13.00 และ 14.30 น.
โทรศัพท์ 0-5425-4930-5
ค่าเข้าชม ไม่เก็บค่าเข้าชม
การบริหารจัดการ บริหารจัดการโดย เอกชน
ปีที่ก่อตั้ง ก่อตั้งปี 2548

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

เหมืองแม่เมาะเป็นเหมืองถ่านหินลิกไนต์ที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ตามประวัติเหมืองแห่งนี้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 7 หลังจากที่ทรงมีพระบรมราชโองการลงวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2470 ถึงเจ้าพระยาพลเทพ ให้ส่งมอบแหล่งถ่านหินในประเทศให้ทางราชการเป็นผู้ดำเนินการ แทนที่จะให้สัมปทานแก่เอกชน ประวัติศาสตร์ในช่วงเวลาดังกล่าวถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นวัตถุประสงคหลักในการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ศูนย์ถ่านหินลิกไนต์ศึกษา(เหมืองแม่เมาะ) เพื่อเฉลิมพระเกียรติแด่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรงมีสายพระเนตรยาวไกลให้ส่งมอบแหล่งถ่านหินลิกไนต์แม่เมาะ ไว้ใช้ในราชการ ยังประโยชน์ต่อประเทศชาติจนถึงปัจจุบัน

พิพิธภัณฑ์ศูนย์ถ่านหินลิกไนต์ศึกษา(เหมืองแม่เมาะ) เป็นอาคารขึ้นเดี่ยวรูปทรงทันสมัย สร้างอยู่บนเนินเขาภายในบริเวณสวนพฤกษชาติ ของเหมืองแม่เมาะ ภายในแบ่งการจัดแสดงออกเป็น 3 ส่วนใหญ่ ๆ ส่วนแรกบริเวณโถงทางเข้าต้อนรับผู้เข้าชมด้วย วิดีทัศน์ความยาว 2 นาที แนะนำ "ถ่านน้อย" เด็กชายตัวป้อม สนิทสนมเข้มาสนทนาไปทั่วทั้งตัว ที่จะพาเราเข้าสู่เรื่องราวภายในพิพิธภัณฑ์ต่อไป จากนั้นประตูห้องเฉลิมพระเกียรติ รัชกาลที่ 7 เปิดรอให้ผู้เข้าชม เข้าร่วมเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวกับประวัติศาสตร์การก่อตั้งของเหมืองแม่เมาะ ชมวิดิทัศน์พระผู้เป็นที่รักและรัฐธรรมนูญไทย ความยาวประมาณ 5 นาที ผั่งรอบด้านแสดงพระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี และตู้เหมือนจะเป็น "ไฮไลต์" ของห้องนี้คือ ผั่งกระจกใสที่เบื้องหน้ามองเห็นโรงไฟฟ้าและเหมืองถ่านหินที่มีหิวเขาสลับซับซ้อนเป็นฉากหลัง พร้อมผั่งส่วนหนึ่งที่แสดงพระราชหัตถเลขาของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ถึงเจ้าพระยาพลเทพ เรื่องให้ส่งมอบแหล่งถ่านหินให้ราชการดำเนินการเอง

ส่วนที่ 2 จัดแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับธรณีวิทยาทั้งหมด ห้องแรกเป็นห้องถ่านน้อยที่จะเริ่มเตรียมความรู้เบื้องต้นให้แก่ผู้ชมเกี่ยวกับธรณีวิทยา การกำเนิดโลก วิวัฒนาการของโลกจากบรมยุค สุมหายุค ยุค และสมัย ตามลำดับ และวิวัฒนาการสิ่งมีชีวิต โดยฉายภาพยนตร์ 3 มิติ ความยาวประมาณ 12 นาที บรรยายภาคภายในห้องเหมือนกับเราอยู่ในโลกยุคโบราณ มีเสียงภูเขาไฟระเบิด ธารลาวาที่ไหลมาจากปล่องภูเขาไฟ ความสนุกสนานในโลกบรมยุคของบรรดาผู้ชมถูกดึงดูดกลับสู่โลกแห่งความจริงเมื่อไฟในโรงสว่างขึ้น และผู้เข้าชมบอกว่าเชิญชมห้องถัดไปครับ!

หลังจากชมภาพยนตร์แล้ว ห้องถัดไปจัดแสดงสภาพนิเวศน์ ขาดักด้าบรรพ์ พืช และสัตว์ ที่อาศัยอยู่ในมหายุคต่าง ๆ ที่เราได้ดูไปแล้วในภาพยนตร์ อาทิ มหายุคพาลีโอโซอิก มหายุคไทรโลไบท์ ที่เริ่มตั้งแต่ 570 ล้านปี ลึนสุดเมื่อ 245 ล้านปีที่ผ่านม มาจากนั้นมาเป็นมหายุคมีโซโซอิก มหายุคของไดโนเสาร์ และอื่น ๆ อีกมากมาย ที่ผู้ไม่มีความรู้ด้านธรณีวิทยาอาจจะมองได้เล็กน้อย แต่ก็ตื่นตาตื่นใจไปกับบรรยากาศที่เหมือนหลุดเข้าไปอยู่อีกโลก ห้องถัดไปจัดแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับลำดับชั้นดินและถ่านแ่งแม่เมาะ โครงสร้างธรณีวิทยาแ่งแม่เมาะ มีตัวอย่างถ่านหินคุณภาพต่าง ๆ ให้ชม พร้อมวิดิทัศน์ให้ความรู้เกี่ยวกับชั้นหิน

ส่วนที่ 3 จัดแสดงเรื่องเหมืองและโรงไฟฟ้าแม่เมาะ เหมืองแม่เมาะปัจจุบันอยู่ภายใต้การดำเนินการของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย(กฟผ.) ในห้องจัดแสดงมีวิดิทัศน์สาธิตกระบวนการทำเหมืองถ่านหินลิกไนต์ แบบจำลองการทำเหมืองเปิดถ่านลิกไนต์ มีภาพ real time "ของจริง" แสดงการทำงานภายในเหมืองแม่เมาะด้วย ขั้วด้านลบต่าง ๆ เกี่ยวกับมลภาวะจากเหมืองแม่เมาะที่ส่งผลกระทบต่อชาวบ้านในชุมชนรอบเหมือง ทำให้ส่วนหนึ่งของการจัดแสดงพยายามพูดถึงการควบคุมมลพิษจากโรงไฟฟ้า สภาพแวดล้อมที่ไม่ได้เป็นพิษเป็นภัยอีกต่อไป มีวิวัลจองตัวน้อยกำลังเล็มหญ้าด้วยหนาดามีความสุขคุณภาพชีวิตชุมชนที่บริเวณแม่เมาะนำเสนอผ่านวิดิทัศน์ที่มีคำสัมภาษณ์จากชาวบ้าน(ที่ถูกเลือกแล้ว?)

ร้านของของที่ระลึกบริเวณเมมด้านหน้า จัดไว้สำหรับผู้ที่ยื่นขอใบการจับจ่ายและการเก็บของไว้ "ระลึก" ถึงประสบการณ์ที่ได้รับ แต่การชมพิพิธภัณฑ์นี้ยังไม่จบแค่ในตัวอาคาร บริเวณด้านหลังอาคารภายนอกมีสะพานไม้ทอดยาวไปสู่จุดชมวิวบริเวณปลายสุดใกล้ตาเบื่องล่าง จัดแสดงรถชุดแร่ พานลำเลียง และเครื่องจักรขนาดใหญ่ต่าง ๆ ไว้ท่ามกลางสนามหญ้าเขียวช้ ส่วนเหมืองแม่เมาะขนาดยักษ์ที่โอบล้อมด้วยทิวไม้และหุบเขา มองเห็นอยู่เบื้องล่างไกลตาออกไป

รอบการเข้าชมมี 4 รอบต่อวันพร้อมผู้เข้าชม รอบที่ 1 เวลา 9.00 น. รอบที่ 2 เวลา 10.30 น. หยุดพักเที่ยง รอบที่ 3 เวลา 13.00 น. และรอบที่ 4 เวลา 14.30 น.

ข้อมูลจาก:
การสำรวจภาคสนามวันที่ 14 กันยายน 2549

พิพิธภัณฑ์สถานภูมิปัญญาท้องถิ่นโรงเรียนแจ้ห่มวิทยา

ที่ตั้ง 📍 ร.ร.แจ้ห่มวิทยา 371 หมู่ 10 ต.แจ้ห่ม-วังเหนือ อ.แจ้ห่ม จ.ลำปาง 52120

วันเวลาทำการ 🕒 เปิดจันทร์-ศุกร์ 08.00-16.00 น.

โทรศัพท์ ☎ 0-5427-1399, 0-5427-1397, 0-1030-9157

ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม

การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย สถานศึกษา

ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2542

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผ่นพับ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

พิพิธภัณฑ์สถานภูมิปัญญาท้องถิ่นโรงเรียนแจ้ห่มวิทยา ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2542 โดยความร่วมมือของคณะผู้บริหาร ครู อาจารย์ สมาคมผู้ปกครอง-ครูโรงเรียนแจ้ห่มวิทยา ผู้ปกครองนักเรียน ชาวบ้านในอำเภอแจ้ห่ม และหน่วยงานในท้องถิ่น อำเภอแจ้ห่ม ร่วมกันบริจาคสิ่งของเครื่องใช้พื้นถิ่น จากนั้นในปี พ.ศ. 2543 โรงเรียนแจ้ห่มได้รับสภาพอาคารเรียนเพื่อเป็นอาคารจัดแสดงใช้ชื่อว่า อาคารอตุลปัญญา เพื่อประโยชน์ในด้านการศึกษาทางศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในอำเภอแจ้ห่ม ทำพิธีเปิดเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2544 และมีการปรับปรุงการจัดแสดงโดยความร่วมมือของกรมศิลปากร ระหว่าง พ.ศ. 2544 - 2545 อาคารจัดแสดงเป็นอาคารชั้นเดียว ภายในแบ่งเนื้อหาการจัดแสดงออกเป็น 10 ส่วน เริ่มจากบทนำ ที่แนะนำการจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์ผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์, เกียรติประวัติเจ้าพ่อพญาคำลือ, ข้อมูลอำเภอแจ้ห่ม, วัดและโบราณสถาน, ประเพณีวัฒนธรรมและความเชื่อ, ดนตรีพื้นบ้าน, ผ้าและการแต่งกาย, การละเล่นพื้นบ้าน, เรือนอาศัย และอาชีพและการทำมาหากิน มีคำบรรยายประกอบการจัดแสดง และมีวิทยากรนำชมโดยนักเรียนที่เป็นคณะทำงานของพิพิธภัณฑ์เป็นผู้ดำเนินการ

พิพิธภัณฑ์แห่งนี้อยู่ภายใต้การดูแลของโรงเรียนแจ้ห่มวิทยา เป็นโครงการจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ได้ขยายผลไปสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น และเป็นห้องเรียนสำหรับนักเรียนในวิชาท้องถิ่นศึกษา สังกัดกลุ่มสหวิทยาเขตพญาวัง ที่ประกอบด้วยโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษาเขตจังหวัดลำปาง จำนวน 32 โรงเรียน โดยโรงเรียนต่าง ๆ จะหมุนเวียนเดินทางมาใช้พิพิธภัณฑ์แห่งนี้เพื่อเรียนเกี่ยวกับเรื่องราวท้องถิ่นจากสิ่งประดิษฐ์ทางภูมิปัญญาท้องถิ่น

โรงเรียนแจ้ห่มวิทยามีโครงการจัดทำสิ่งพิมพ์แผ่นพับนำชมพิพิธภัณฑ์ โดยนักเรียนเป็นผู้เขียนและจัดทำ และยังมีโครงการให้หน่วยงานอื่นยืมวัตถุในพิพิธภัณฑ์ไปจัดแสดง ซึ่งที่ผ่านมามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วิทยาเขตลำปางเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ได้รับอนุญาตให้ยืมวัตถุจัดแสดงของโรงเรียนไปจัดแสดงศิลปวัฒนธรรม และในอนาคตอันใกล้ก็มีโครงการขุดค้นเมืองโบราณแจ้ห่ม ซึ่งทางพิพิธภัณฑ์ถือเป็นโครงการใหญ่และสำคัญของพิพิธภัณฑ์

นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมอื่นๆ ได้แก่ การแสดงดนตรีพื้นเมือง "วงสะล้อซอซึง" ประกอบการฟ้อนรำ จ้อยซอ การตีกลองสะบัดชัย กลองปญา ฟ้อนดาบ การสืบค้นข้อมูลของนักเรียนในรายวิชา "วิถีไทย - ภูมิปัญญาไทย" ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 การประดิษฐ์เทียนไม้จำลองจากไม้สักแกะสลักลาย เป็นงานฝีมือของนักเรียน โดยงบประมาณในการดำเนินงานพิพิธภัณฑ์ส่วนหนึ่งได้มาจากการจำหน่ายงานหัตถกรรมของนักเรียนที่นำมาฝากขายที่พิพิธภัณฑ์

ข้อมูลจาก:

1. การประชุมเครือข่ายเพื่อการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น (ภาคเหนือ) จัดโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร วันที่ 14 - 15 ตุลาคม พ.ศ. 2546 ณ โรงแรมลำปางเรืองทอง จังหวัดลำปาง
2. แบบสอบถามข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น และแผ่นพับประชาสัมพันธ์โรงเรียนแจ้ห่มวิทยา
3. กรมศิลปากร. นามานุกรมพิพิธภัณฑ์สถานในประเทศไทย ภาคเหนือ (เล่ม 2). กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร สำนักพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ, 2546.

ห้องแสดงศิลปวัตถุ วัดปรางค์

ที่ตั้ง 📍 วัดปรางค์ ด.เวียงเหนือ อ.เมือง จ.ลำปาง 52000
เวลาทำการ 🕒 กรุณาแจ้งล่วงหน้า
โทรศัพท์ ☎ 08-7115-1095 ติดต่อคุณอนุกุล ศิริพันธ์
ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัดและชุมชน
ปีที่ก่อตั้ง 🗓 ก่อตั้งปี

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

วัดปรางค์เหนือเป็นวัดโบราณวัดหนึ่งในลำปาง สันนิษฐานว่าสร้างร่วมสมัย พระเจ้านันทยศเสด็จมาทรงสร้างเมืองเขลางค์นคร เมื่อ พ.ศ. 1223 วัดปรางค์ เดิมมีชื่อเรียกอยู่หลายชื่อ ตามหลักฐานในจารึกที่พบในที่ต่าง ๆ มีอยู่ 4 ชื่อ คือ วัดศรีจอมไคล วัดศรีเชียงภูมิ วัดดอนแก้ว วัดพะยาว(พะเยา) ชุมชนเดิมบริเวณวัดปรางค์เป็นผู้คนที่อพยพมาจาก 2 ที่ด้วยกัน คือจากการกวาดต้อนครั้งที่ลำปางไปรบกับเมืองเชียงแสน รว. พ.ศ. 2364 และจากเมืองพะเยาเมื่อชาวเมืองคราวหนีศึกพม่า ด้วยเหตุนี้ชาวเมืองเชียงแสนและเมืองพะเยา เมื่อมาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ใหม่ ก็ยังรำลึกถึงบ้านเกิดเมืองนอนเดิม จึงได้เอานามชื่อวัดและชื่อนามมาเรียก โดยชาวพะเยาก็เรียกวัดพะยาว(พะเยา) ชาวเชียงแสนก็เรียกวัดปรางค์ ซึ่งเป็นชื่อนามเดิมของตนในเชียงแสน ซึ่งปัจจุบันวัดปรางค์ ใน อ.เชียงแสน ก็ยังมีอยู่

ปัจจุบันวัดปรางค์ แยกเป็น 2 วัด ทั้งที่อาณาเขตก็ไม่กว้างขวางเท่าใด คือ วัดปรางค์เหนือ และวัดปรางค์ใต้ สาเหตุที่แยกเนื่องมาจากพระสงฆ์ สามเณร ในอดีต มีจำนวนมาก จึงแบ่งกันช่วยดูแลรักษาวัด แต่ก็อย่างไรทั้งสองวัดก็นับถือกันว่าเป็นวัดที่วัดน้องอาศัยช่วยเหลือกันมาโดยตลอด วัดปรางค์ในอดีตถือว่าเป็นวัดที่มีสำคัญและมีประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเมืองลำปาง อาทิ เป็นสถานที่ดำเนินพิธีกรรมระหว่างเจ้าฟ้าชายแก้วและเจ้าลือนาม รว.ปี พ.ศ. 2302 และยังเป็นสถานที่ฝังเสาอินทขิลหรือเสาหลักเมือง หลักแรก เมื่อ พ.ศ. 2400 สมัยเจ้าหลวงเจ้าวรญาณรังษีราชธรรม เสาหลักเมืองดังกล่าว ถูกย้ายไปฝังไว้ที่ศาลเจ้าพ่อหลักเมืองในปัจจุบัน

สิ่งที่แปลกแตกต่างไปจากวัดทั่วไป ของวัดปรางค์ คือ ม่อนดอย เนินเขาพระสุเมรุจำลอง อันเป็นที่ตั้งของวิหารพระเจ้าพันองค์ สร้างด้วยไม้ในลักษณะมณฑปหลังคาซ้อนสามชั้น บนสันหลังคาเหนือมุขทั้งสี่สร้างปราสาทไม้จำลองขนาดเล็กห่มด้วยสังกะสีคล้าย ลือความหมายถึงทวีปทั้งสี่รอบเขาพระสุเมรุ ลักษณะตัวอาคารผสมผสานระหว่างศิลปกรรมล้านนา พม่าและจีน หลงเหลือเพียงอยู่แห่งเดียวในประเทศไทย ห้องกลางวิหารประดิษฐานพระพุทธรูปสี่องค์หันพระพักตร์ออกสี่ทิศ ประทับนั่งใต้โพธิ์พิกุลท่าด้วยตะกั่ว ด้านล่างของฐานชุกชีประดับลวดลายรูปช้าง นาค สิงห์ นกอินทรี มีความเชื่อสืบกันมาว่า วิหารหลังนี้สร้างโดยช่างเชียงแสน เลียนแบบหอคำเมืองเชียงเกียง (เชียงเจียง) ในสิบสองปันนา ประเทศจีน ซึ่งไม่หลงเหลืออยู่แล้วในปัจจุบัน ด้วยความงดงามของวิหารแห่งนี้ทำให้กลายเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสถาปัตยกรรมในสมัยหลัง อาทิ หอคำ ไผ่แม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย และวิหารสิริบุรพา วัดเจดีย์หลวง จ.เชียงใหม่

ราวปี 2548 ที่ผ่านมา ทางชุมชนปรางค์ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะและโบราณคดี และนักวิชาการท้องถิ่น ได้หารือและร่วมกันก่อตั้งโครงการบูรณะวิหารพระเจ้าพันองค์ขึ้น หลังจากนั้นทางวัดและชุมชนจึงตื่นตัวในการอนุรักษ์และรักษามรดกท้องถิ่นเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ห้องแสดงศิลปวัตถุ วัดปรางค์ ได้รับการจัดตั้งด้านข้างวิหารพระเจ้าพันองค์ เป็นศาลาชั้นเดียวขนานไปกับกำแพงม่อนดอย จัดแสดงโบราณวัตถุตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ 4-5 ชั้น ได้แก่ อาสนะ สัตตภัณฑ์ ขันดอก แฉกพระไม้ ติดกันเป็นห้องแสดงภาพถ่ายของวัดปรางค์ มีมือการถ่ายภาพโดยคุณแอนเจลา ศรีสมวงศ์วัฒนา แต่ปัจจุบันนิทรรศการดังกล่าวได้ถูกเก็บออกไปแล้ว หากแต่ภาพถ่ายดังกล่าวได้นำมาจัดพิมพ์เป็นชุดโปสเตอร์ ออกขายเมื่อหลายได้เข้ามาบูรณะวิหารของวัด

การเกิดขึ้นของโครงการบูรณะวิหารพระเจ้าพันองค์ ทำให้ชาวบ้านเริ่มเข้ามาสนใจประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น นำมาซึ่งโครงการและกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์วัดปรางค์เหนือและใต้ โครงการค้นคว้าศึกษาคัมภีร์โบราณ และล่าสุดเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2549 คือ นิทรรศการภาพพระบฏ ดงคำ จาวเขลางค์ ที่จัดแสดงตุงคำอายุราว 100 ปี ที่ถูกค้นพบโดยบังเอิญในหอไตรของวัดระหว่างการทำงานบูรณะวิหาร เป็นตุงที่ทำด้วยผ้าเนื้อละเอียดและบางสุดเป็นตุงกระดาษสา จำนวนหลายสิบชิ้น แต่ละชิ้นเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับพระเวสสันดรชาดกด้วยลวดลายวิจิตรสวยงาม ในอดีตใช้ประกอบพิธีเทศน์มหาชาติของวัด

ข้อมูลจาก :

สำรวจภาคสนาม วันที่ 5 พฤศจิกายน 2549.

พระครูพุทธธรรมโสภา. ประวัติวัดปรางค์เหนือ และ ประวัติ, บันทึกครุมาอาโนชัยธรรมจินดา. ลำปาง: วัดปรางค์, 2549.

วรวิญญู นฤยสรัตน์. วิหารพระเจ้าพันองค์ วัดปรางค์ จังหวัดลำปาง. เมืองโบราณ 32: (เม.ย. - มิ.ย. 2549).

พิพิธภัณฑ์วัดพระธาตุเสด็จ

ที่ตั้ง 📍 วัดพระธาตุเสด็จ เลขที่ 638 หมู่ 5 ถ.สายลำปาง-งาว ค.เสด็จ อ.เมือง จ.ลำปาง 52000

วันเวลาทำการ 🕒 กรุณาติดต่อล่วงหน้า

โทรศัพท์ 📞

ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม

การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัดและชุมชน

ปีที่ก่อตั้ง 🗓️ ก่อตั้งปี

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผ่นพับ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion |

วัดพระธาตุเสด็จ เป็นวัดเก่าแก่ของจังหวัดลำปาง เป็นที่ประดิษฐานเจดีย์ที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตามตำนานพระธาตุนครลำปางเล่าว่า วัดในจังหวัดลำปางที่เชื่อว่าเป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีอยู่ 2 วัด คือ วัดพระธาตุลำปางหลวงและวัดพระธาตุเสด็จ

แผนผังการสร้างวัดมีลักษณะเป็นภูมิจักรวาล มีพระธาตุเจดีย์เป็นศูนย์กลางของวัด และมีวิหาร ศาลา กำแพงแก้ว เป็นสถาปัตยกรรมบริวาร ลานเดินในวัดที่เดิมเกลี้ยงลงด้วยทรายอุบมาเป็นมหาสมุทรสีทันดร เพื่อให้ผู้คนเดินเท้าได้ขาลง หากแต่ปัจจุบันทางวัดได้เทคอนกรีตทับพื้นลานดินจนหมดแล้ว

โบราณสถานที่สำคัญในวัดนอกจากพระเจดีย์พระธาตุเสด็จที่สร้างราวปี พ.ศ. 1992 แล้ว ยังมีวิหารโดมคำ หรือวิหารพระพุทธ เป็น 1 ใน 10 ของวิหารเครื่องไม้ ที่ยังหลงเหลืออยู่ในภาคเหนือทรงสถาปัตยกรรมแบบล้านนา ที่สร้างระหว่างพุทธศตวรรษที่ 20-24 วิหารแห่งนี้สร้างในสมัยพระเจ้าหอคำดงทิพย์ เจ้าผู้ครองนครลำปาง ในปี พ.ศ. 2366 เดิมวิหารแห่งนี้เป็นวิหารเปิดโล่ง แต่เมื่อครั้งบูรณะในปี พ.ศ. 2500 ได้สร้างผนังปิดทึบแล้วเจาะช่องหน้าต่างเป็นช่องลูกกรงแควยังคงเค้าเดิมไว้ทุกประการ ภายในประดิษฐานพระประธานองค์ใหญ่ ปางมารวิชัย ศิลปะเชียงใหม่ สลักภายในวิหารประดับด้วยลายเขียนทองงดงาม

พิพิธภัณฑ์วัดพระธาตุเสด็จเป็นอาคารแถวข้างขึ้นเดียว คล้าย ๆ กับ "พิพิธภัณฑ์วัด" ที่ชาวของภายในมีจำนวนมาก วางเรียงรายและซ้อนทับกันอยู่เต็มไปหมด ไม่ได้มีเรื่องเล่า(theme) เหมือนกับพิพิธภัณฑ์สมัยใหม่ทำกัน คงมีแต่ป้ายคำอธิบายสั้น ๆ ในวัดถูกขยับขึ้นว่าเรียกว่าอะไร ใช้ทำอะไร อายุเท่าไร ที่โครงการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมภาคเหนือ ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนภาคเหนือ ลำปาง มาช่วยจัดทำให้

นอกเหนือจากพระพุทธรูปไม้ที่มีอยู่หลายสิบองค์ ของส่วนใหญ่เป็นของใช้ภายในวัด ของที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรม ของใช้ในชีวิตประจำวัน ชิ้นส่วนสถาปัตยกรรม อาทิ จัตุรทองเหลืองยอดพระธาตุเสด็จ ฝีมือช่างล้านนา อายุราวพุทธศตวรรษที่ 21-22 บาตรเหล็กขนาดใหญ่ของพระสงฆ์ สัตตภัณฑ์ หีบพระธรรมลายรดน้ำลงรักรองขาต หีบพระธรรมลายรดน้ำประดับกระจก ดงหรือธงปดาก ธรรมสาสน์ ลูกหรือคนโทน้ำสำหรับใส่น้ำถวายเจ้านาย ยามย่อยหรือบางประดับหน้ามุข จองอ้อยสำหรับใส่ของถวายพระสงฆ์ รูปปูนปั้นยอดบัวตูมที่วางบนช่อเจดีย์เล็ก ฝาชีครอบชั้นโถก สานด้วยหวายลงขาตปิดทอง นอกคอกน้ำเต้าใช้ใส่ต้มน้ำเวลาเดินทาง คนโทน้ำดินเผาเคลือบ หงส์ทำด้วยไม้และทองเหลือง เป็นต้น

ด้วยปัญหาความปลอดภัยในทรัพย์สินและขาดผู้ดูแลประจำ ทำให้ทางวัดจำเป็นต้องปิดพิพิธภัณฑ์เอาไว้ ผู้สนใจเข้าชมพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ควรจะนัดหมายติดต่อล่วงหน้าเพื่อความสะดวก

ข้อมูลจาก:

สำรวจภาคสนาม วันที่ 16 พฤศจิกายน 2548.

วัดพระธาตุเสด็จ. ประวัติ-ตำนาน พระบรมธาตุเสด็จ. พิมพ์เนื่องในงานกฐินสามัคคีปี 2546 , 2546.

พิพิธภัณฑ์วัดโหล่หินหลวง

ที่ตั้ง 📍 วัดโหล่หินหลวง หมู่ 2 บ้านโหล่หิน ต.โหล่หิน อ.เกาะคา จ.ลำปาง 52130

วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน 08.00-17.00 น.

โทรศัพท์ ☎ 0-9433-8284

ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม

การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัดและชุมชน

ปีที่ก่อตั้ง 🗓 ก่อตั้งปี 2532

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion |

วัดโหล่หิน หรือวัดเสลารัตนปัทมพาราม (วัดโหล่หินหลวงแก้วช้างยืน) เป็นวัดสำคัญแห่งหนึ่งในจังหวัดลำปาง วัดแห่งนี้ นอกจากจะมีวิหารโบราณฝีมือช่างเมืองเชียงตุง และชุมชนแบบล้านนาที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวแล้ว ภายในบริเวณวัดยังเป็นที่ตั้งของ "หอพิพิธภัณฑ์โบราณล้านนา สุวรรตเกตุศรีทราสามัคคี" ซึ่งเป็นพิพิธภัณฑ์ที่ชาวบ้านโหล่หินร่วมกันสร้างขึ้น และได้รับรางวัลวัดคู่บ้านคู่เมืองต่าง ๆ ว่าเป็นสมบัติของวัดเพื่อให้เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้า

ปัจจุบันจัดแสดงโบราณวัตถุต่าง ๆ ทั้งที่เป็นเครื่องมือเครื่องใช้ในพิธีกรรม เครื่องใช้ของชาวบ้าน เครื่องรางของขลัง คัมภีร์โบราณ เครื่องดนตรี และชิ้นส่วนสถาปัตยกรรมต่าง ๆ ฯลฯ โบราณวัตถุเหล่านี้ นอกจากเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นกิจกรรมของชุมชนแห่งนี้ในอดีตแล้ว ยังสะท้อนถึงความเชื่อ ความศรัทธา ที่มีต่อพุทธศาสนา รวมถึงความสามารถในเชิงช่างที่สร้างสรรค์ความงามในรูปแบบของสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมกับการใช้สอย

พิพิธภัณฑ์วัดโหล่หินเป็นอาคารชั้นเดียว ภายในจัดแสดงศิลปวัตถุและโบราณวัตถุต่าง ๆ มากมาย ของที่เด่นและสำคัญของพิพิธภัณฑ์แห่งนี้คือ คัมภีร์โบราณที่จารเป็นอักษรล้านนาที่มีอายุมากกว่า 500 ปี เครื่องใช้ในพิธีกรรม หรือเครื่องสักการะที่เกี่ยวข้องในพุทธศาสนา สิ่งของเหล่านี้ นอกจากจะเก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑ์แล้ว บางส่วนเก็บรักษาไว้ในโรงธรรม ศาลาการเปรียญ และวิหาร อาทิ จองคำ ค้างเทียน วิหารน้อย ฉางข้าวน้อย เสาชิงกอง(คานหามที่มีพนักโค้งเหมือนงวงเรือ) เครื่องไม้จำหลัก อาสนะที่ใช้วางเครื่องอัฐบริขาร พระพุทธรูปโบราณ พระพิมพ์ดินเผา วิหารไม้พระอุทิศ มณฑปพระเจ้าแก้ว หินพระธรรม

ส่วนสิ่งของอื่น ๆ ที่จัดแสดง อาทิ เครื่องใช้ในครัวเรือน สิ่งของที่ชาวบ้านในอดีตใช้ในชีวิตประจำวัน อาทิ เครื่องปั้นดินเผา เครื่องเขิน เครื่องประดับ เครื่องจักสาน เครื่องดนตรี มีทั้งประเภท ข้อง ฉาบ และกลองที่ชาวบ้านเรียกว่า กลองแหว่ กลองอูย กลองตะโหนดปิด เครื่องรางของขลัง ได้แก่ ผ้ายันต์ที่ใช้พันศีรษะ เลือ ผ้ายาคาแหว่ ลงอักขระเลขยันต์เพื่อให้อยู่ยงคงกระพันคุ้มครองผู้สวมใส่ให้พ้นภัยต่างๆ มีตะกรุด ลูกประคำ พระเครื่อง นอกจากนี้ยังมีชิ้นส่วนสถาปัตยกรรม เป็นชิ้นส่วนอาคารสิ่งก่อสร้างที่วัดเคยมีการรื้อถอนหรือซ่อมแซม บางชิ้นมีลวดลายแกะสลักที่สวยงาม

เอกลักษณ์หนึ่งของพิพิธภัณฑ์แห่งนี้คือ ตู้ไม้ที่ใช้จัดแสดงสิ่งของนั้น เคยเป็นที่เก็บหีบศพของชาวบ้านมาก่อน โดยชาวบ้านมีความคิดว่า ถ้าทำที่เก็บหีบศพในลักษณะเป็นตู้ เมื่อประกอบพิธีทางศาสนาเรียบร้อยแล้ว ทางวัดสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป ในขณะที่ส่วนอื่น ๆ ในภาคเหนือมักนิยมทำเป็นปราสาทกัน

ในปี 2548 พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นวัดโหล่หินหลวง และโครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร ร่วมกันพัฒนาพิพิธภัณฑ์เพื่อให้สถานที่ที่จะบอกเล่าวิถีชีวิตคนโหล่หิน แลกเปลี่ยน ถ่ายทอดความรู้ระหว่างผู้เฒ่าผู้แก่ ผู้ใหญ่ และเยาวชน โดยกิจกรรมต่าง ๆ ที่ร่วมกันทำ อาทิ การทำสมุดภาพงานพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น การทำทะเบียนวัตถุ การเก็บข้อมูลและสืบค้นประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ประวัติชาวของในพิพิธภัณฑ์ นิทรรศการภาพถ่ายโหล่หินในอดีต

ข้อมูลจาก:

1. การสำรวจภาคสนาม วันที่ 24 กันยายน 2546 และวันที่ 13 สิงหาคม 2547
2. บุติมา เวทการ. เอกสารแนะนำ "พิพิธภัณฑ์วัดโหล่หินหลวง"
3. โครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร
4. ข้าราชการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นวัดโหล่หินหลวง ฉบับที่ 1/2548 , 2/2548 , 3/2548 , 4/2548

พิพิธภัณฑ์วัดพระธาตุลำปางหลวง

ที่ตั้ง 📍 วัดพระธาตุลำปางหลวง ต.ลำปางหลวง อ.เวียงสา จ.ลำปาง 52130

วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน 07.30-17.00 น.

โทรศัพท์ ☎ 0-5432-8327, 0-5428-1359

ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม

การบริหารจัดการ 🏛 บริหารจัดการโดย วัด

ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

วัดพระธาตุลำปางหลวง เป็นวัดเก่าแก่คู่เมืองลำปาง และถือว่าเป็นวัดไม้เก่าแก่ที่สมบูรณ์ที่สุดของประเทศ มีคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรมอย่างยิ่ง การวางผังวัดยึดคติความเชื่อในจักรวาลทางพุทธศาสนา วัดพระธาตุลำปางหลวงสร้างขึ้นเมื่อใดไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัด แต่จากรูปแบบสถาปัตยกรรมสันนิษฐานว่าสร้างขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ 20 ภายในบริเวณวัด โดยเฉพาะเขตพุทธาวาส ประกอบด้วยสิ่งก่อสร้างที่สำคัญ อาทิ เจดีย์ประธาน วิหารหลวง วิหารน้ำแต้ม วิหารพระพุทธ อุโบสถ หอพระพุทธรูป วิหารดินแก้ว วิหารละโว้ ชุมประตู่โขง ล้อมรอบด้วยศาลาบาตรหรือระเบียงคด

พระธาตุ หรือเจดีย์ประธานของวัดพระธาตุลำปางหลวง เป็นสิ่งก่อสร้างที่เก่าแก่ที่สุดของวัดสร้างขึ้นราวปี พ.ศ. 2042 ตามตำนานกล่าวว่า เป็นที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ เป็นเจดีย์ทรงกลมแบบล้านนา องค์เจดีย์หุ้มแผ่นทองจังโก ที่น่าสนใจคือชุดบัวกลีบ 3 ชั้นรับองค์ระฆัง อันเป็นลักษณะแบบเจดีย์ทรงลังกาในศิลปะสุโขทัย ที่รั้วรอบเจดีย์มีกระสุนปืน ที่กล่าวว่าเป็นกระสุนที่หนานทิพย์ช้าง หรือพญาสุลวะลือไชย ต้นสกุลเจ้าเจ็ดตน ได้ยิงท้าวมหายศเจ้าเมืองลำพูนซึ่งยกทัพมาตีนครลำปางจนเสียชีวิต

วิหารหลวงและวิหารน้ำแต้ม เป็นวิหารโถง รูปแบบสถาปัตยกรรมล้านนา ภายในมีภาพจิตรกรรม วิหารทั้งสองมีสัดส่วนทั้งงดงาม และงานศิลปกรรมฝีมือช่างล้านนาในการตกแต่งส่วนต่างๆ อาทิ เครื่องประดับหลังคา ลายปิดทองสองซาด และภาพเขียนสีภายในอาคาร กิ่งดงนาขามเช่นกัน วิหารหลวงยังเป็นที่ประดิษฐานกู่พระเจ้าล้านทอง เป็นพระประธานปางมารวิชัยหล่อด้วยสำริด ส่วนกู่นี้ก็มีความใหญ่โตตกแต่งด้วยลวดลายปูนปั้นปิดทองฝีมือช่างวิจิตร ชุมประตู่โขง คือชุมทางเข้านานาชาติวันออก เป็นทางเข้าหลักของวัด ลักษณะเป็นชุมก่ออิฐถือปูนประดับปูนปั้นลวดลายละเอียดเต็มพื้นที่ ยอดชุมลดหลั่นเป็นทรงปราสาท ชุมประตู่โขงนี้ ถือเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของสถาปัตยกรรมล้านนา

พิพิธภัณฑ์วัดพระธาตุลำปางหลวง มีอาคารที่จัดแสดงข้าวของสำคัญของวัดทั้งหมด 3 หลัง อาคารหลังแรกเป็นอาคารชั้นเดียว ภายในจัดแสดงงานสถาปัตยกรรมไม้แกะสลัก เครื่องไม้จำหลัก สัตตภัณฑ์ อาสนะ

อาคารหลังที่สองหรือหอพระแก้ว เคยเป็นที่ประดิษฐานพระแก้วมรกต โถงด้านในสุดเป็นที่ประดิษฐานพระแก้วมรกตจำลองพร้อมแท่นบูชาที่มีผู้คนมาสักการะ ด้านข้างจัดแสดงข้าวของต่าง ๆ ที่จัดวางไว้ในตู้กระจก อาทิ ลายพระหัตถ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์ที่ทรงเสด็จเยี่ยมพิพิธภัณฑ์ในปี 2507 มูยา (กลองสุบยาตันเผา) ยอย(ดาซัง) เป้ง ดุล(เครื่องขึง) เขียงเทียน ก้าไล เต่าปูน เครื่องทองเหลือง เครื่องเคลือบ

อาคารหลังที่สาม เป็นอาคารคอนกรีตชั้นเดียว โถงตรงกลางเป็นที่ประดิษฐานพระแก้วมรกตจำลอง ผนังด้านข้างทั้งสองด้านเป็นตู้กระจก ภายในจัดแสดง เครื่องแต่งตัวม้า กังสดาลศิลปะล้านนาอายุ 50-100ปี เศษเครื่องปั้นดินเผา ปางนางเครื่อง ทำให้เกิดเสียงใช้ต่างบนหลังวัวม้า เขียนหมาก เครื่องเขียนศิลปะล้านนาแบบเมืองเชียงใหม่และแบบพม่า แอ้นยา(กลองไลยาเส้น) พัดเบ๊ยะ เครื่องเบญจรงค์ น้ำดิน(คนโท) ดาบ กลองสุบยา คัมภีร์จารึกอักษรล้านนา จ.ศ.1078-1182 พระพุทธรูปไม้ พระพิมพ์ เป็นต้น

ข้อมูลจาก :

1. สรรพภาคสนาม 15 พฤศจิกายน 2548

2. วัดพระธาตุลำปางหลวง. ตำนานพระบรมธาตุลำปางหลวง. ลำปาง: วัดพระธาตุลำปางหลวง, 2544.

3. สมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์, 174 มรดกสถาปัตยกรรมในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2547.หน้า280-281.

ที่ตั้ง วัดพระธาตุจอมปิง หมู่ 5 ต.นาแก้ว อ.เกาะคา จ.ลำปาง 52130
วันเวลาทำการ เปิดทุกวัน 08.30-18.00 น.
โทรศัพท์ 0-5436-2893
ค่าเข้าชม ไม่เก็บค่าเข้าชม
การบริหารจัดการ บริหารจัดการโดย วัด
ปีที่ก่อตั้ง ก่อตั้งปี 2544

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

วัดพระธาตุจอมปิงเป็นวัดเก่าแก่ของลำปาง มีตำนานว่าสร้างขึ้นโดยพระนางเจ้าจามเทวี วัดเคยร้างไปช่วงหนึ่ง ต่อมาในสมัยพระเจ้าติโลกราช ท่านนั้นพบปัญหา พี่เลี้ยงของพระเจ้าติโลกราช ได้มาบูรณะวัดแห่งนี้ ในพ.ศ. 2000 เกิดศึกพญาไคยภทท์พม่าประชิดเมืองลำปาง เจ้าหมื่นดงนครและพระเจ้าติโลกราชยกทัพมาช่วย สถานที่ยี่สิบเรียกว่า "มหาสนุก" และได้ฉลองชัยชนะที่วัดนี้ มีการตั้งชื่อวัดว่า "วัดจอมพิงค์ชัยมงคล" ต่อมาเรียกเพี้ยนเป็นวัดจอมปิงในปัจจุบัน

ในปี พ.ศ. 2518 เจ้าหน้าที ร.พ.ข. เข้ามาขุดดินบริเวณหลังวัดเจอโครงกระดูก และโบราณวัตถุหลายชนิด อาทิ กำไลปลอกแขน ตะขอสำริด (ชิ้นส่วนประกอบเสลี่ยงหรือคานหาม) ตลอดจนลูกปัดหินและแก้ว นอกจากนั้นยังมีการพบโบราณวัตถุอีกบ้างในระหว่างการขุดสร้างบ้านเรือนบริเวณรอบวัด ในปี 2531 ระหว่างการวางท่อประปาในหมู่บ้านก็ขุดพบโบราณวัตถุอีก ทางเจ้าหน้าที่กรมศิลปากรจึงเข้ามาตรวจสอบ พบว่าโบราณวัตถุจำพวก กำไลแก้ว ลูกปัดแก้ว และหินที่พบคล้ายกับแหล่งโบราณคดีที่ตาก กำแพงเพชร ลำพูน และนครสวรรค์ แสดงถึงความสัมพันธ์กันของแหล่งโบราณคดีเหล่านี้ นอกจากนี้โบราณวัตถุหลายชนิดทำจากสำริด ที่ใช้เทคโนโลยีในการผลิตสูง

ของที่ขุดพบส่วนหนึ่งถูกเก็บไว้ที่วิหารของวัด ต่อมาเจ้าอาวาสวัดพระธาตุจอมปิง พระอธิการอดุล หนัดจิตใจ ร่วมกับชาวบ้านได้ก่อสร้างอาคารเพื่อจัดแสดงโบราณวัตถุที่ขุดพบดังกล่าว เปิดให้ประชาชนเข้าชมอย่างเป็นทางการนับตั้งแต่ พ.ศ.2544

อาคารพิพิธภัณฑ์เป็นอาคารชั้นเดียว ภายในห้องโถง กลางห้องตั้งตู้จัดแสดงทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาด 6x2 เมตร ปิดกระจกโดยรอบ 1 ตู้ ภายในตู้จัดแสดงโบราณวัตถุที่ขุดพบบริเวณวัด อาทิ เศษภาชนะดินเผา กำไลหิน กำไลสำริด ใบหอก ลูกปัดต่างหู นอกจากนี้จัดมีของสะสมของวัด ได้แก่ พระพุทธรูป ถ้วยชามดินเผา ที่ใส่ดินปืนทำจากเขาสัตว์ ผ้ายันต์ ตะกรุด เขียนหมาก โดยจัดวางเรียงเป็นกลุ่มพร้อมป้ายคำบรรยายวัตถุภาษาไทยบางรายการ ด้านบนของตู้ติดตั้งหลอดไฟลู่อูเรลเซนสีต่างๆ เพื่อให้แสงสว่างแก่โบราณวัตถุศิลปวัตถุที่จัดแสดง

ด้านข้างตู้จัดแสดงใหญ่ ยังมีตู้เก็บคัมภีร์ใบลานอีกหนึ่งตู้ และมีแท่นประดิษฐานรูปปั้นของหลวงพ่อก้าว จิรธมโม (ไชยราช) อดีตเจ้าอาวาส พร้อมป้ายประวัติชีวิตของหลวงพ่อก้าวที่เขียนด้วยลายมือบนผ้าผืนด้านหลัง

ข้อมูลจาก:

1. การสำรวจภาคสนาม วันที่ 17 พฤศจิกายน 2548
2. กรมศิลปากร สำนักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ. นามานุกรมพิพิธภัณฑสถานในประเทศไทย ภาคเหนือ เล่ม 2. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2546. หน้า 94.

ศูนย์บ้านปูนทัศน์

ที่ตั้ง 📍 กิโลเมตรที่ 555 ถ.พหลโยธิน บ้านวังยาว ตำบลแม่แก้ว อ.สบปราบ จ.ลำปาง 52170
 ระยะเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน กรุณาติดต่อล่วงหน้าเพื่อจัดเตรียมวิทยากร
 โทรศัพท์ ☎ 0-5422-8346
 ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม
 การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย เอกชน
 ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผ่นพับ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

ปัจจุบันมีหน่วยงานเอกชนหลายแห่งที่ให้ความสำคัญต่อการประชาสัมพันธ์ธุรกิจและกิจกรรมต่าง ๆ ของตนเองควบคู่ไปกับการให้ข้อมูลและความรู้ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจต่อบุคคลทั่วไปในรูปแบบของศูนย์เผยแพร่ข้อมูล หรือพิพิธภัณฑ์ สำหรับศูนย์บ้านปูนทัศน์ จังหวัดลำปาง เป็นตัวอย่างหนึ่งของลักษณะการดำเนินงานดังกล่าว ก่อตั้งโดยกลุ่มบริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน) ตั้งอยู่ในบริเวณหน่วยงานเหมืองลำปาง ของบริษัทบ้านปู จำกัด ริมทางหลวงสายลำปาง-เชียงใหม่ อำเภอสบปราบ วัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นศูนย์ข้อมูลและแสดงแนวคิดทางธุรกิจของกลุ่มบริษัทบ้านปู จำกัด โดยต้องการให้เป็นแหล่งความรู้เบื้องต้นทางธรณีวิทยา วิศวกรรมศาสตร์ การจัดการสิ่งแวดล้อม และระบบคุณภาพต่าง ๆ ที่ใช้ในการปฏิบัติงานของบริษัทบ้านปู จำกัด

ศูนย์บ้านปูนทัศน์ มีพื้นที่จัดนิทรรศการแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ส่วนแรกเป็นมุมประวัติความเป็นมาและแนวคิดธุรกิจของกลุ่มบริษัทบ้านปู จำกัด เริ่มตั้งแต่ยุคแรกเริ่มการทำธุรกิจเหมืองถ่านหินที่ ตำบลแม่ตึ๋น อำเภอเวียง จ.พิจิตร ในปี 2526 จนถึงปัจจุบันที่ขยายธุรกิจไปสู่ธุรกิจไฟฟ้าด้วยและมีดำเนินธุรกิจครอบคลุมทั้งในประเทศ และหลายประเทศในภูมิภาคเอเชีย ตลอดจนนำเสนอวิสัยทัศน์ และพันธกิจของบริษัท พร้อมกับถ้อยแถลงและประกาศนโยบายต่าง ๆ ที่บริษัทได้รับ

ส่วนที่สอง เป็นมุมความรู้เกี่ยวกับการทำเหมืองถ่านหิน นำเสนอภาพและขั้นตอนในการผลิตถ่านหิน ตั้งแต่การรวบรวมข้อมูล การสำรวจและแปลความหมายทางธรณีวิทยา ไปจนถึงขั้นตอนการผลิตถ่านหินจนสำเร็จรูป และการส่งมอบให้ลูกค้า และมีการจัดแสดงโมเดลขนาดเล็กของรถขุด รถจักรต่าง ๆ ที่ใช้ในกิจการเหมือง

ส่วนที่สาม จัดแสดงเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพ สิ่งแวดล้อม อาชีวอนามัยและความปลอดภัย โดยรวบรวมภาพกิจกรรมการพัฒนากระบวนการมาตรฐานต่าง ๆ ที่บริษัทได้นำมาใช้ในทุกหน่วยงานผลิตภายในประเทศ โดยเฉพาะระบบที่ได้รับการรับรองแล้ว อาทิ การบริหารคุณภาพ(ISO 9002) การบริหารด้านสิ่งแวดล้อม(ISO 14001) การจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย (TIS 18000)

ส่วนที่สี่ จัดแสดงข้อมูลและตัวอย่างซากบรรพชีวิน(fossil) ที่น่าสนใจซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องธรณีวิทยา และขั้นตอนการกำเนิดถ่านหินที่พบจากแหล่งถ่านหินต่าง ๆ ของบริษัท คือ แหล่งบ้านปู อำเภอสี จังหวัดลำพูน แหล่งแม่เกาะ อำเภอแม่เกาะ จังหวัดลำปาง และแหล่งเชียงม่วน อำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา ซากบรรพชีวินที่จัดแสดง อาทิ กระดุกเขิงกรานและกระดุกโคเนทางของ "สยามไมโทริกันส์ อีสานแอนซิล" กระดุกต้นขาและกระดุกสันหลังของ "ภูเวียงโกซอรัส สอริธรเรน" และยังมีตัวอย่างถ่านหิน และแร่ดินบอเคลย์จากเหมืองลำปาง อำเภอแม่ทะ ถ่านหินจากเหมืองเชียงม่วนและเหมืองลำพูน และการจัดแสดงที่เป็นเรื่องทั่วไปและอาจจะดึงดูดความสนใจของผู้ชมทั่วไปได้บ้างคือ นิทรรศการไดโนเสาร์ไทย ที่นำเสนอภาพเขียนและรายละเอียดเบื้องต้นเกี่ยวกับไดโนเสาร์สายพันธุ์ต่าง ๆ ที่มีการขุดค้นพบซากในประเทศไทย

ส่วนที่ห้า เป็นห้องแสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากชุมชน อาทิ เครื่องจักสาน ผ้าปูโต๊ะ เสื้อทอพื้นเมือง ผ้าทอฝ้ายทอมือฝีมือชาวปกาเกอะญอ ที่อยู่ในชุมชนที่เป็นพื้นที่ตั้งเหมืองและบริเวณใกล้เคียง โดยร่วมอยู่ในโครงการพัฒนาชีวิตและความเป็นอยู่ของชุมชนที่บริษัทดำเนินการ ซึ่งเป็นการส่งเสริมและฝึกอาชีพให้ชุมชนพัฒนาทักษะการประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ รวมไปถึงฝึกอาชีพอื่น ๆ เช่น ตัดผม ซ่อมเครื่องยนต์ การปลูกผักและไม้ผล เพื่อหารายได้เพิ่มเติมหรือเป็นอาชีพรองรับให้กับคนในชุมชนหลังจากที่เหมืองสิ้นสุดการทำงานและปิดตัวลง โดยบริษัทได้นำผลิตภัณฑ์ของชุมชนมาจัดแสดงและจำหน่ายให้ศูนย์บ้านปูนทัศน์ เพื่อเผยแพร่กิจกรรมและเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชน

ข้อมูลจาก:

การสำรวจภาคสนาม วันที่ 18 กันยายน 2549

แผ่นพับประชาสัมพันธ์ศูนย์บ้านปูนทัศน์

ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอและพิพิธภัณฑสถานโรงเรียนแม่สะเรียง "บริพัตรศึกษา"

ที่ตั้ง 📍 โรงเรียนแม่สะเรียงบริพัตรศึกษา อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน
วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน 08.30-16.30 น. ปิดพักเที่ยงเวลา 12.00-13.00 น.
โทรศัพท์ ☎ 0-5368-1525, 0-5368-1250
ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เสียค่าเข้าชม
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย สถานศึกษา
ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผ่นพับ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion |

โรงเรียนแม่สะเรียง "บริพัตรศึกษา" เป็นโรงเรียนเก่าแก่ประจำอำเภอแม่สะเรียง ก่อตั้งขึ้นในปี 2472 เมื่อสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรพินิจ เสด็จมาตรวจราชการมณฑลพายัพ เมื่อเสด็จถึงอำเภอแม่สะเรียง มีพระราชดำริกับข้าราชการ พ่อค้า ประชาชนในท้องถิ่นแม่สะเรียง ให้ก่อสร้างโรงเรียน โดยพระองค์ได้พระราชทานทุนทรัพย์ส่วนพระองค์จำนวนหนึ่งเพื่อสมทบทุนในการสร้างโรงเรียนนี้ จากนั้นบรรดาข้าราชการ พ่อค้า ประชาชนชาวอำเภอแม่สะเรียงได้เสียสละทุนทรัพย์คนละเล็กน้อยสมทบเข้ากับเงินพระราชทานจนก่อสร้างอาคารและเปิดการเรียนการสอนในปี 2476 โดยได้รับพระราชทานนามว่า โรงเรียนแม่สะเรียง "บริพัตรศึกษา"

ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอและพิพิธภัณฑสถานโรงเรียนแม่สะเรียง บริพัตรศึกษา อยู่ในพื้นที่เดียวกันกับห้องพัสดุของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม แบ่งพื้นที่ออกเป็นสามส่วน คือ ส่วนที่พัสดุ ส่วนจัดแสดงที่เป็นโรงโหล่ง และห้องจัดแสดงเล็กในส่วนในสุด โดยในส่วนจัดแสดงที่ติดกับที่พัสดุ จัดแสดงนิทรรศการเล่าถึงวิถีชีวิตของคนแม่สะเรียง สภาพธรรมชาติของท้องถิ่นซึ่งเป็นเทือกเขาสลับซับซ้อนที่มีความงดงาม แม่น้ำสาละวิน หนึ่งในแม่น้ำนานาชาติสายสำคัญ กล้วยไม่หอมเอื้องชะ ดอกไม้ประจำถิ่น สถานที่สำคัญในอำเภอ ได้แก่ พระธาตุสี่จอม คือ จอมทอง จอมมอญ จอมกิตติ และจอมแจ้ง ประเพณีออกหว่า(ออกพรรษา) และเรื่องราวเกี่ยวกับผ้าทอกะเหรี่ยง ที่นำเสนอตั้งแต่กรรมวิธีการทอ ลวดลาย และตัวอย่างผ้าทอ

ส่วนห้องเล็กด้านใน ติดป้ายว่าเป็นห้องเรียนภูมิปัญญา ภายในมีตู้กระจกจัดแสดงของใช้พื้นบ้าน อาทิ น้ำบวย เคาริดโบราณ ด้ายขโมรอน กบ ปีนสา กระบุง ตะกร้า คันไถ คราด แอ็ก บาตร แอ็บไซของ เครื่องดนตรีพื้นเมือง

เดิมส่วนจัดแสดงดังกล่าวจัดขึ้นเพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนในวิชาสังคมศึกษาของโรงเรียน ต่อมาได้รับการสนับสนุนงบประมาณบางส่วนจากสำนักงานวัฒนธรรมอำเภอเพื่อจัดตั้งเป็นศูนย์วัฒนธรรมอำเภอแม่สะเรียงอีกทางหนึ่งด้วย หากแต่ 'งานฝาก' แบบนี้มักไม่ใคร่ประสบผล เพราะขึ้นกับความสนใจของผู้บริหารเป็นสำคัญ สำหรับที่นี่เมื่อครูผู้ดูแลคนเดิมเกษียณออกไป ก็อุปถัมภ์เปลี่ยนผู้บริหารโรงเรียนคนใหม่ งานด้านนี้จึงขาดช่วงคนดูแลไป จนเมื่ออาจารย์เจียรนัย สังสุทธิพงศ์ อาจารย์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เข้ามารับผิดชอบ จึงได้ปรับปรุงนิทรรศการการจัดแสดง และนำนักเรียนเข้ามาเรียนและใช้ประโยชน์มากขึ้น ด้วยภาระงานต่าง ๆ ทั้งของผู้ดูแลและโรงเรียน ในที่สุดอาจารย์ยังทั้งท้าทายว่า ในอนาคตคงจะขอทำเรื่องให้ย้ายชื่อ 'ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอ' ไปไว้กับ พิพิธภัณฑสถานแม่สะเรียง พิพิธภัณฑ์แห่งใหม่ที่เพิ่งก่อสร้างเสร็จเมื่อปี 2549 ที่ผ่านมา

ข้อมูลจาก:

สำรวจภาคสนาม วันที่ 18 มกราคม 2550

<http://www.mbs04.th.gs/web-m/bs04/10.html> [accessed 20070815]

พิพิธภัณฑ์แม่สะเรียง

ที่ตั้ง 📍 ถ.แม่สะเรียง-เมืองแม่ฮ่องสอน ต.แม่สะเรียง อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน 58110

วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน 8.00 - 16.00 น.

โทรศัพท์ ☎ 0-5368-1146 ติดต่อ อบต.แม่สะเรียง

ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม

การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2549

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

ริมถนนสายเชียงใหม่ - แม่สะเรียง อาคารรูปทรงสถาปัตยกรรมคล้ายของไทใหญ่ ตั้งตระหง่าน ท่าทางสายตาผู้ที่เดินทางผ่านไปผ่านมายังนึก มองในระยะไกลหลายคนอาจคิดว่าเป็นศาสนสถาน หากแต่เมื่อเข้าไปใกล้ ป้าย "พิพิธภัณฑ์แม่สะเรียง" ก็ยุติการเดาได้ทันที พิพิธภัณฑ์แห่งนี้สร้างขึ้นด้วยงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่สะเรียง กว่า 12 ล้านบาท เปิดให้เข้าเยี่ยมชมครั้งแรกเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2549 ที่ผ่านมา

แม่สะเรียงเป็นหนึ่งใน 7 ของอำเภอในจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นอำเภอชายแดนที่มีอาณาเขตติดต่อกับพม่า มีกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่อย่างหลากหลาย อาทิ กระเหรี่ยง ลีซู ลาหู่ ม้ง ลัวะ ไทใหญ่ วัดเก่าแก่ส่วนใหญ่ในแม่สะเรียงเองก็มีสถาปัตยกรรมแบบไทใหญ่ ที่นิยมสร้างหลังคาสร้างซ้อนกันลดหลั่นเป็นขั้น ๆ จึงไม่แปลกที่สถาปัตยกรรมแบบเดียวกันนี้ จะเป็นแรงบันดาลใจให้อบต. ก่อสร้างเป็นอาคารพิพิธภัณฑ์ที่เราเห็น

อาคารของพิพิธภัณฑ์มีสองชั้นใต้ถุนโล่ง พื้นที่ใต้ถุนด้านล่าง เป็นศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยว มีบอร์ดนิทรรศการที่อบต.แม่สะเรียงร่วมกับนักศึกษามหาวิทยาลัยชนบททำให้ เกี่ยวกับความเป็นมาของอำเภอแม่สะเรียง ความเป็นมาของหมู่บ้าน กลุ่มชาติพันธุ์ในแม่สะเรียง นอกจากนี้พื้นที่ด้านล่างยังใช้จัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของตำบล งานออกร้านขายของ ซึ่งจะจัดขึ้นตามวาระพิเศษต่าง ๆ ของตำบล

ชั้นบน บริเวณห้องด้านปีกขวาของอาคาร เป็นที่ประดิษฐานองค์พระบรมสารีริกธาตุ ที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนได้รับพระราชทานมาจาก สมเด็จพระสังฆราชฯ เมื่อเดือนมิถุนายน 2549 ทางอำเภอแม่สะเรียงัญเชิญมาประดิษฐาน ณ พิพิธภัณฑ์แม่สะเรียง เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2549

ส่วนบริเวณห้องโถงขนาดใหญ่ ตรงกลางเป็นที่ประดิษฐานรูปหล่อของพระครูปัญญาาวรรต หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า ครูบาผา ผา ผู้ได้รับการยกย่องว่าเป็นนักบุญแห่งล้านนาองค์หนึ่ง มีศิลาจารวัดระเคร็งครัดในพระธรรมวินัย ได้รับความเคารพเลื่อมใสศรัทธาจากประชาชนทั้งอำเภอสะเมิง อำเภอแม่สะเรียง และจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ผู้ที่เข้ามาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ส่วนใหญ่จึงเข้ามากราบไหว้บูชา ก่อนที่จะเดินชมส่วนจัดแสดงอื่นต่อไป

การจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ เป็นบอร์ดนิทรรศการทั้งหมด ว่าด้วยเรื่องกิจกรรมและประเพณีต่าง ๆ ของชาวแม่สะเรียง อาทิ ประเพณีโต้นข้าวหย่ากู่(ข้าวเหนียวแดง) ประเพณีปอยส่างลอง ประเพณีแห่เทียนแห่ ประเพณีออกหว่า(ออกพรรษา) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ เทพสิงห์วิรมุขแห่งเมืองยวมผู้ปลดแอกเมืองยวมจากกองทัพพม่า ครุภูมิปัญญาเมืองยวม เป็นต้น

นิทรรศการเล็ก ๆ อีกอันหนึ่งที่น่าสนใจ ทำให้ผู้ชมย้อนอดีตของแม่สะเรียง เมืองชายแดนเล็ก ๆ แห่งนี้ คือ ภาพถ่ายเก่าของอำเภอแม่สะเรียงในอดีต อาทิ ภาพหนุ่มสาวในเครื่องแต่งกายสมัยเมื่อซีกราว 50 ปีที่ผ่านมา ยืนโพสอยู่หน้าเครื่องปั้นใบพัด ที่สนามบินแม่สะเรียง ภาพถ่ายทางขึ้นวัดจอมแจ้ง ภาพถ่ายบรรยากาศเก่าของโรงเรียนแม่สะเรียงบริพัตรศึกษา โรงเรียนประจำอำเภอ

นอกจากนี้ยังมีนิทรรศการอีกชุดหนึ่ง ทำให้เราทราบว่า อาคารใหญ่โตแห่งนี้ไม่ได้ทำขึ้นเพื่อวางแคว้นบอร์ดนิทรรศการเล็ก ๆ เท่านั้น หากแต่ทางผู้สร้าง มีโครงการการจัดแสดงในอนาคต ซึ่งโครงการดังกล่าวถูกถ่ายทอดเป็นภาพสเก็ต แล้วนำมาจัดแสดง แบ่งแยกเป็นหัวข้อ อาทิ ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต เมืองยวม , ประเพณี 12 เดือน, การทำไม้, ตลาด, กลุ่มชาติพันธุ์ในแม่ฮ่องสอน อาทิ ลัวะ กระเหรี่ยงปาร์ กระเหรี่ยงสกอว์ แต่มีได้บอกว่าโครงการดังกล่าวจะเริ่มกันเมื่อไร หวังใจว่าถ้าสร้างเสร็จคงได้กลับมาเยี่ยมชมอีกสักครั้ง

ข้อมูลจาก: การสำรวจภาคสนามวันที่ 18 มกราคม 2550

ที่ตั้ง 📍 วัดพระนอน ถ.ผดุงม่วยต่อ ต.จองคำ อ.เมือง จ.แม่ฮ่องสอน 58000
วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน หลังการท้าวัดเช้า-18.00 น.
โทรศัพท์ ☎ 05361-1312, 0-9953 - 5476
ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัด
ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

วัดพระนอนเป็นวัดเก่าแก่อตั้งอยู่บริเวณทางขึ้นดอยวัดพระธาตุดอยมู ตามประวัติเล่ากันว่า องค์พระนอนและวิหาร สร้างเมื่อวันพฤหัสบดีที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2418 โดยพญาสิงหนาทราชา ซึ่งเป็นชาวไทยใหญ่(นามพม่าว่าชานกะเล นามไทใหญ่ว่าพะคำเล็กชาน) เจ้าเมืององค์แรกของแม่ฮ่องสอน สร้างขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์ให้ท่านได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเจ้าเมือง ท่านเป็นผู้ที่เกิดวันอังคารจึงสร้างองค์ไสยาสน์ขึ้นเพื่อให้เป็นพระประธาน จนมาแล้วเสร็จในสมัยพระนางเมื่อยะ ชายาของพญาสิงหนาทราชาขึ้นครองเมือง วัดพระนอนจึงเป็นวัดประจำตระกูลของเจ้าเมืองแม่ฮ่องสอน วัดพระนอนมีอุโบสถหลังเก่าที่งดงาม สันนิษฐานสร้างราวปี พ.ศ. 2469 สถาปัตยกรรมแบบไทใหญ่ และเป็นหนึ่งในจำนวนโบราณสถานแบบไทใหญ่เพียงแปดหลังในภาคเหนือที่กรมศิลปากรขึ้นทะเบียนไว้ นอกจากนี้ทางทิศเหนือของวัดยังเป็นสถานที่บรรจุอัฐิของเจ้าเมืองแม่ฮ่องสอนทุกพระองค์

ชื่อวัดพระนอน ได้มาจากพระนอนที่ประดิษฐานอยู่ภายในจ้อง ด้านหนึ่งของจ้องกันเป็นพิพิธภัณฑ์ ใช้ชื่อว่า " พิพิธภัณฑ์เจ้าคุณโสมภณสามัคคีนุสรณ์ " ก่อตั้งขึ้นโดยพระใบฎีกาศาสน์ สาสน์ เจ้าอาวาสองค์ที่ 7 ของวัดพระนอน ท่านเล่าว่า แต่เดิมนั้นข้าวของมีค่าต่าง ๆ ของทางวัดอยู่ในจ้อง ยังไม่ได้มีการจัดวางเป็นสัดส่วน จากนั้นในปี พ.ศ. 2532 จึงเริ่มสร้างห้องพิพิธภัณฑ์ขึ้น แล้วเสร็จเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2533

ภายในจัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ อาทิ พระบรมอัฐิธาตุที่ได้รับพระราชทานจากสมเด็จพระสังฆราชฯพระเครื่องเก่าแก่รุ่นต่าง ๆหลายร้อยองค์ พระพุทธรูปทองคำปางต่าง ๆ พระบัวเข็มคู่ 5 องค์ มาตรฐานพระ ปืนสาไทยใหญ่อายุตั้งแต่ 300 ปีจนถึงปัจจุบัน คัมภีร์กรรมวาจาของพระสงฆ์พม่าทำด้วยทองสำริด ถ้วยใส่ข้าวแกงของเจ้าเมืองท่าจากญี่ปุ่น กาน้ำชาของเจ้าเมืองแม่ฮ่องสอน ธนบัตรพม่าสมัยเป็นอาณานิคมของอังกฤษ ข้าวของมีค่าต่าง ๆ เหล่านี้ส่วนใหญ่อยู่ในตู้กระจกที่ติดลูกกรงกันอีกชั้นหนึ่งอย่างแน่นหนาเพื่อกันของสูญหาย ซึ่งท่านเจ้าอาวาสบอกว่า ลูกกรงพวกนี้ติดตายไว้ ไม่มีกุญแจ ท่านว่าถ้าท่านมรณภาพไปแล้ว ของจะได้คงอยู่ไม่สูญหาย

นอกจากนี้ยังจัดแสดงสิ่งของอื่นๆ อาทิ พระไตรปิฎกนานาชาติรวม 18 ขาดิ อุบาสอาหารถวายพระสงฆ์ เครื่องถ้วยชามเขรามิก กังสดาล เป็ลือกหอย ปืนยาว เครื่องเล่นแผ่นเสียง วิหขุ่นเก่า ตะเกียง ข้าวของเครื่องใช้ของทหารญี่ปุ่นในสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง เป็นต้น

ของส่วนใหญ่มีป้ายคำอธิบายว่าคืออะไร เขียนด้วยลายมือของท่านเจ้าอาวาส ของเกือบทุกชิ้นท่านเป็นผู้เสาะแสวงหามาทั้งจากในประเทศไทยและจากฝั่งพม่า เนื่องจากท่านมีเชื้อสายไทยใหญ่ เคยไปบวชเรียนอยู่ที่พม่าถึง 8 ปี และของบางส่วนได้มาจากผู้มีจิตศรัทธานำมาถวาย และเป็นของที่อยู่ในวัดดั้งเดิม

ข้อมูลจาก:

สำรวจภาคสนามวันที่ 19 มกราคม 2550

พระใบฎีกาศาสน์ สาสน์. ที่ระลึกในงานทำบุญฉลองพรรษา 40. เชียงใหม่: หจก.โรงพิมพ์ข้างเผือก,มปป.

พิพิธภัณฑ์ชนเผ่า ศูนย์ศิลปาชีพจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ที่ตั้ง 📍 ศูนย์ศิลปาชีพจังหวัดแม่ฮ่องสอน ถนนขุนลุมประพาส อ.เมือง จ.แม่ฮ่องสอน
 ระยะเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน 10.00 - 19.00 น.
 โทรศัพท์ ☎ 0-5361-1244
 ค่าเข้าชม 👤 ไม่เก็บค่าเข้าชม
 การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย เอกชน
 ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2545

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผ่นพับ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion |

งานศิลปาชีพในจังหวัดแม่ฮ่องสอน เริ่มมาตั้งแต่เมื่อครั้งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์ ได้เสด็จฯ ทรงเยี่ยมราษฎรจังหวัดแม่ฮ่องสอน ณ ศูนย์บริการและพัฒนาลุ่มน้ำปาย เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2523 และทรงมีพระราชประสงค์ให้ราษฎร มีงานศิลปาชีพพิเศษ เป็นอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ งานศิลปาชีพได้ขยายตัวและเจริญก้าวหน้าตามลำดับ จนถึงปัจจุบัน การดำเนินงานศิลปาชีพของจังหวัด ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการศิลปาชีพจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การสนับสนุน ส่งเสริมงานศิลปาชีพจังหวัด และได้มีการจัดตั้งศูนย์ศิลปาชีพจังหวัดแม่ฮ่องสอนฯ สาขาอำเภอต่าง ๆ ขึ้น นอกจากนี้เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2545 เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนได้ให้การสนับสนุนงบประมาณ จำนวนกว่า 20 ล้านบาท เพื่อก่อสร้างอาคารใหม่ เป็นอาคาร 3 ชั้น

ชั้นล่าง จำหน่ายผลิตภัณฑ์จากศูนย์ศิลปาชีพจังหวัดแม่ฮ่องสอน และกลุ่มศิลปาชีพ กลุ่มต่าง ๆ อาทิ ผ้าทอกะเหรี่ยง เสื้อกะเหรี่ยงปักลูกเดือย ผ้าคลุมเตียง ผ้าปูโต๊ะ ผ้าพันคอ ชิน นามันงาปางดง ขนมงา ผักกาดดองแห้ง ไวน์มะเม่า เครื่องจักสาน และในบริเวณโถงขายผลิตภัณฑ์ยังมีการสาธิตการทอผ้าจากช่างทอพื้นบ้านด้วย

ชั้นที่สอง เป็นห้องทรงงาน และนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ แสดงพระราชกรณียกิจด้านการพัฒนา และโครงการพัฒนาตามพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เช่น โครงการธนาคารอาหารชุมชนตามพระราชดำริ งานส่งเสริมการประมงในพื้นที่ โครงการพัฒนาตามพระราชดำริ งานโครงการหลวงภายในงานพัฒนาเกษตรบนที่สูง สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมไม้เมืองนะ

ชั้นที่สาม เป็นพิพิธภัณฑ์ชนเผ่า แสดงให้เห็นถึงความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่มากในแม่ฮ่องสอน โดยจัดแสดงวิถีชีวิตของชนเผ่าต่าง ๆ 6 เผ่า ได้แก่ ลีซู ลาหู่ ม้ง ลัวะ ไทยใหญ่ และปกากะญอหรือกะเหรี่ยง โดยแบ่งส่วนจัดแสดงแยกตามแต่ละเผ่า จำลองบ้าน มีหุ่นชนเผ่าที่แสดงเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายประจำเผ่า เครื่องมือเครื่องใช้ในวิถีชีวิตประจำวัน อาหารการกิน ผ้าทอ เป็นต้น

สังเกตว่าการจัดแสดงในส่วนพิพิธภัณฑ์ชนเผ่า มองชนเผ่าแบบ “แช่แข็ง” มองไม่เห็นความเปลี่ยนแปลงหรือความสัมพันธ์กับคนอื่น เมื่ออ่านป้ายคำอธิบายชีวิตวัฒนธรรมของแต่ละเผ่า ยิ่งทำให้นึกไปถึงหนังสือแบบเรียนของราชการ ที่เรื่องเล่ามักมีแนวคิดแบบชนวนอุดมคติ สงบงาม ปราศจากความขัดแย้ง ฯลฯ ยกตัวอย่างป้ายคำอธิบายของชาวไทยไทยใหญ่ ที่ว่า “...ชาวไทยใหญ่รักสันติ และยึดมั่นในพระพุทธศาสนา อาศัยอยู่ด้วยความผาสุก ท่ามกลางดินแดนแห่งนี้ สืบจากอดีตจวบจนปัจจุบัน และสืบไปในอนาคต”

ส่วนด้านนอกอาคาร จัดภูมิทัศน์อย่างสวยงาม มีม้านั่งพักผ่อน และด้านข้างอาคารยังจัดแสดงบ้านจำลองของชนเผ่าทั้ง 6 เผ่าอีกด้วย

ข้อมูลจาก:

การสำรวจภาคสนาม วันที่ 18 มกราคม 2550

ที่ตั้ง 📍 วัดจองกลาง ถนนบ้านบุญสถิต ต.จองคำ อ.เมือง จ.แม่ฮ่องสอน 58000
เวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน 08.00-18.00 น.
โทรศัพท์ ☎
ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัด
ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี

[ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion]

แผนป้ายประวัติวัดที่ติดอยู่บน “จอง” ทำให้ทราบว่า ก่อนที่จะเป็นวัดจองกลาง เดิมนั้นเป็นเพียงศาลาเ็นของวัดจองใหม่ มีคนท้องถิ่นมาพักอาศัยเป็นประจำ เมื่อเจ้าอาวาสวัดจองใหม่ คนสุดท้ายมรณภาพไป มีพระภิกษุจากเมืองหมอกใหม่มาร่วมงานศพ และเข้าพักในศาลาเ็นดังกล่าว คณะศรัทธาต่างเคารพนับถือพระภิกษุองค์นี้มาก จึงได้พร้อมใจกันนิมนต์ท่านประจำศาลาต่อไป ต่อมาในปี พ.ศ. 2410 มีศรัทธาลงจองจ่ายหล่อ หลวงพระกำหม่อง หลวงพะจา หลวงจตุก พอล้างจาน และหลวงจองจ้อ คหบดีชาวแม่ฮ่องสอนเชื้อสายไทใหญ่ ได้ร่วมกันสร้างวัดขึ้น โดยสร้างแบบสถาปัตยกรรมแบบไทใหญ่ ที่มีลักษณะเด่นคือ รูปแบบหลังคาที่ทำซ้อนขึ้นไปหลาย ๆ ชั้น โดยยกจั่วขึ้นแล้วมีหลังคาขนาดเล็กกว่าทั้งชายครอบลงมาอีกชั้น ส่วนชายหลังคามิมนประดับด้วยสังกะสีเจาะฉลุเป็นลวดลายละเอียดสวยงาม

ผาผนังที่กั้นห้องเจ้าอาวาส ประดับแผ่นกระจกเขียนสี ภาพพุทธประวัติ ฝีมือช่างพม่า รวม 180 ภาพ สันนิษฐานว่าติดตั้งเมื่อสร้างวัดเสร็จ เมื่อชาวศรัทธาสร้างจองเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงได้ตั้งชื่อว่าวัดจองกลาง เพราะอยู่ระหว่างวัดจองคำและวัดจองใหม่ (ปัจจุบันวัดจองใหม่เป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรม) วัดจองคำและวัดจองกลาง รวมกันเป็นพระอารามหลวง เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2527 โดยวัดจองกลางเป็นคณะ 2

“จอง” เป็นอาคารเอนกประสงค์ของวัด เป็นอาคารหลักของวัดไทใหญ่ มีสามด้าน ยกพื้นสูง กิจกรรมส่วนใหญ่ของวัดจะทำกบนจอง อาจกล่าวได้ว่า จองนั้นเป็นทั้งวิหาร ศาลาการเปรียญ กุฏิพระ ที่ทำวัตรเช้าเย็น โรงครัว และหอฉัน และสำหรับวัดจองกลาง ได้กั้นพื้นที่ส่วนหนึ่งเป็นพิพิธภัณฑ์ด้วย

พิพิธภัณฑ์วัดจองกลาง ภายในจัดแสดงข้าวของมากมาย อาทิ ดูกดาไม้แกะสลักเป็นรูปคนและสัตว์เกี่ยวกับพระเวสสันดรชาดก ฝีมือช่างชาวพม่า จำนวน 33 ตัว นำมาจากย่างกุ้ง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2400 ภาพประวัติพระเวสสันดรชาดกที่ติดตามฝาผนังรวม 18 ภาพ ฝีมือช่างไทใหญ่ นำมาจากเมืองดองยี ประเทศพม่า ในปี พ.ศ. 2540 นอกจากนี้ยังมีพระพุทธรูปหินอ่อน พระบัวเข็ม เครื่องลายครามจีน เครื่องเขิน สมุดไทย อาวุธโบราณ พระไตรปิฎก หนังสือธรรมภาษาไทยใหญ่ ดูกดาเครื่องสำริด เงินตราและเหรียญต่าง ๆ ตะเกียง กระดิ่งแขวนเจดีย์ เขียนหมาก ดงกระดังง์ พ้อง ภาพถ่ายเก่าของวัด โบราณวัตถุจำพวกลายปูนปั้นจากพระธาตุดอยแก้วมื่น แผ่นโปสเตอร์รูปชายหญิงชาวไทยใหญ่แต่งชุดแบบไทใหญ่ของสมาคมงานในสหรัฐฯ และโปสเตอร์รูปชายหญิงชาวไทยใหญ่ของสมาคมวัฒนธรรมและวรรณกรรมงานในย่างกุ้ง เป็นต้น

ภายในพิพิธภัณฑ์แห่งนี้นอกเหนือจากคำอธิบายสิ่งของที่เป็นภาษาไทยและอังกฤษซึ่งมีจำนวนไม่มาก ยังมีป้ายคำบรรยายวัตถุที่เป็นภาษาไทยใหญ่ หรือแผ่นกระจกเขียนสีก็เป็นคำอธิบายภาษาไทยใหญ่กำกับอยู่ รวมไปถึงคัมภีร์โบราณภาษาไทใหญ่ที่แผ่กางไว้ให้ได้อ่าน หรือแม้แต่กระเบื้องข้อความไทใหญ่ที่บริจาคสิ่งของบางชิ้น ทำให้รู้สึกว่า พิพิธภัณฑ์แห่งนี้พื้นที่หนึ่งที่แสดงตัวตนของคนไทยใหญ่ที่เชื่อมโยงวัฒนธรรมทั้งจากจุดกำเนิดในพม่า ไนล้นศรัทธาแม้จะอพยพมาตั้งรกรากในแม่ฮ่องสอน และยังขยายความสัมพันธ์กับกลุ่มไทใหญ่พลัดถิ่นในอเมริกาอีกด้วย

ข้อมูลจาก:
สำรวจภาคสนามวันที่ 18 มกราคม 2550
นายรอบรู้ นักเดินทาง: แม่ฮ่องสอน.สารคดี, 2545.

พิพิธภัณฑ์สงครามโลกครั้งที่ 2

ที่ตั้ง 📍 ตรงข้ามวัดผัวยตอ ต.ขุนยวม อ.ขุนยวม จ.แม่ฮ่องสอน 58140
 ระยะเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน 8.00-17.00 น. ปิดพักเที่ยง 12.00 - 13.00 น.
 โทรศัพท์ ☎ 0-5369-1117
 ค่าเข้าชม 🎫 ค่าเข้าชม คนไทย 20 บาท ต่างชาติ 50 บาท
 การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
 ปีที่ก่อตั้ง 🗓 11 ก่อตั้งปี

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผ่นพับ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

หลายคนรู้จักทางรถไฟสายมรณะ ในจังหวัดกาญจนบุรีที่สร้างขึ้นโดยเชลยของทหารญี่ปุ่น ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 หากแต่ช่วงเวลาเดียวกัน ยังมีเส้นทางมรณะสายปาย - ขุนยวม ถนนสายแรกที่เข้าสู่แม่ฮ่องสอน ที่ญี่ปุ่นได้เกณฑ์แรงงานชาวบ้านในแม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน ไปเป็นแรงงานสร้างถนนเพื่อมุ่งสู่พม่า ในปีพ.ศ. 2486 สองปีก่อนที่กองทัพญี่ปุ่นพ่ายแพ้สงคราม กว่าจะแล้วเสร็จกินเวลา 2 ปีพอดีถึง พ.ศ. 2488 ซึ่งเป็นปีที่ญี่ปุ่นพ่ายแพ้ ถนนสายนี้จึงเป็นเสมือนทางกลอยทัพของญี่ปุ่นอีกด้วย ด้วยเหตุการณ์ที่สำคัญและช่วงเวลาที่ไม่อาจลืมของคนแถบนี้ ย่อมจะมีเรื่องราวเกิดขึ้นมากมายที่ส่งผ่านต่อคนรุ่นหลัง

พันตำรวจโทเชิดชาย ชมธวัช เมื่อเข้ามารับแต่งตั้งหัวหน้าสถานีตำรวจภูธรอำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอนในปี พ.ศ. 2538 มีโอกาสออกพบปะเยี่ยมเยียนประชาชนตามหมู่บ้านต่าง ๆ พบว่ามีเครื่องใช้ไม่สอยของทหารญี่ปุ่นสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง กระจัดกระจายอยู่ตามบ้านคนต่าง ๆ มากมาย ประกอบกับพันตำรวจโทเชิดชาย ชอบสะสมของเก่าเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว จึงได้ออกสำรวจตามสถานที่ต่าง ๆ และเมื่อพบสิ่งของน่าสนใจจะขอซื้อไว้ และได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้าน และจากเอกสารต่าง ๆ ต่อมาในปี พ.ศ. 2539 นายอำเภอขุนยวมได้หารือกับพันตำรวจโทเชิดชายว่า ได้สร้างศูนย์วัฒนธรรมที่หน้าผาผืนดอยเสร็จแล้ว แต่ยังขาดสิ่งของจัดแสดง พันตำรวจโทเชิดชายจึงได้มีโอกาสแนะนำให้ใช้เวลาารหนึ่งทำเป็นพิพิธภัณฑ์ แสดงสิ่งของเครื่องใช้ของทหารญี่ปุ่นที่ตนเองเก็บสะสมไว้ เพื่อเป็นอนุสรณ์ว่า ครั้งหนึ่งจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีส่วนเกี่ยวข้องกับสงครามโลกครั้งที่ 2 อย่างไร

หลังจากนั้นจึงได้มีการเชิญชวนให้ผู้คนในขุนยวมหรือผู้ที่เก็บสิ่งของเครื่องใช้ของญี่ปุ่นไว้ เข้าร่วมบริจาคสิ่งของเพิ่มเติมเพื่อจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ ซึ่งก็มีอุปสรรคเนื่องจากในขณะนั้น สิ่งของเหล่านี้กำลังเป็นที่ต้องการของนักสะสมของเก่าทั้งชาวไทย และชาวญี่ปุ่นเป็นอย่างมาก มีพอลคำถามว่ากันไปจำนวนไม่น้อย อย่างไรก็ตามเมื่อข่าวสารการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์เผยแพร่ไปถึงญี่ปุ่น ทหารผ่านศึกญี่ปุ่นหลายกลุ่มที่เคยใช้ชีวิตอยู่ในขุนยวม ได้เดินทางกลับมาเยี่ยม และมอบสิ่งของให้หลายชิ้นของสำคัญชิ้นหนึ่งคือ มีายผ้าไหมญี่ปุ่น ขนาดกว้าง 50 เซนติเมตร ยาว 2 เมตร เขียนข้อความในภาษาญี่ปุ่นกล่าวถึงเหตุผลที่ญี่ปุ่นต้องเข้าร่วมสงคราม ซึ่งเป็นลายพระหัตถ์ของสมเด็จพระจักรพรรดิฮิโรฮิโตะ ที่ทรงพระราชทานแก่กองทัพญี่ปุ่น กล่าวกันว่ามียาวเพียง 5 ผืนเท่านั้น

พิพิธภัณฑ์สงครามโลกครั้งที่ 2 ได้ทำพิธีเปิดเมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 2539 อย่างไรก็ตามเมื่อปี พ.ศ. 2549 ได้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดแสดงใหม่ ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากเทศบาล โดยก่อนจะเดินชมมีการฉายวิดีโอทัศน์ความยาวประมาณ 10 นาที เกี่ยวกับความเป็นมาของสงครามโลกครั้งที่ 2 และความเกี่ยวข้องของชาวขุนยวมกับสงคราม เมื่อเดินเข้าไปจะพบป้ายผ้าไหมญี่ปุ่นลายพระหัตถ์ของสมเด็จพระจักรพรรดิฮิโรฮิโตะ พร้อมแท่นบูชา มีตามบูชาไว้อยู่ด้านหน้า ถัดมาเป็นส่วนของนิทรรศการ ที่แบ่งส่วนออกเป็นเรื่องราวในแง่มุมต่าง ๆ ของทหารญี่ปุ่น โดยจะมีข้าวของและภาพถ่ายเก่าที่หาชมได้ยาก ประกอบ อาทิ เศษซากปรักหักพัง หีบใส่ของ ที่สื่อถึงการคมนาคมและการลำเลียงสิ่งของของทหารญี่ปุ่น ชีวิตความเป็นอยู่ของทหารที่จัดแสดงผ่านบ้านพักของทหารญี่ปุ่นที่มีเสื้อผ้าและสิ่งของเครื่องใช้ส่วนตัว การค้าข้าวและการจัดหาอาหาร อาวุธ และเครื่องมือต่าง ๆ อาทิ ดาบปลายปืน เครื่องมือตัดเหล็ก หีบบรรจุสิ่งของ หม้อสนาม

จบท้ายด้วยภาพของยายแก้ว หญิงชราชาวขุนยวมที่แต่งงานกับทหารญี่ปุ่น หากแต่สามีถูกส่งกลับญี่ปุ่นเมื่อกองทัพญี่ปุ่นพ่ายแพ้สงคราม พร้อมกับป้ายคำอธิบายที่ว่า "...สงครามโลกครั้งที่ 2 แม้ว่าจะเสมือนโศกนาฏกรรม แต่สำหรับคนไทยอย่างพวกฉัน สงครามคราวนี้เป็นความรัก ความผูกพัน ระหว่างทหารญี่ปุ่นกับคนไทย ที่ฉันไม่เคยลืมเลือน..."

คุณเลงจอร์จ อูประ ชาวขุนยวมโดยกำเนิด ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ อายุ 73 ปี เป็นอีกผู้หนึ่งที่ร่วมสมัยและยังมีความทรงจำในเหตุการณ์ ผู้ชมที่สนใจสามารถพูดคุยและสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ดูแลได้

ข้อมูลจาก:

สำรวจภาคสนามวันที่ 18 มกราคม 2550

เชิดชาย ชมธวัช, ทหารญี่ปุ่นในความทรงจำของชาวขุนยวม, เอกสารจัดสำเนา, มปป.

พิพิธภัณฑ์วัดหลวง(พิพิธภัณฑ์เมืองแพร่)

ที่ตั้ง 📍 วัดหลวง ถ.คำลือ ขอย 1 ต.ในเวียง อ.เมือง จ.แพร่ 54000
วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน 09.00-16.00 น.
โทรศัพท์ ☎ 0-5452-1710
ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัดและชุมชน
ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2529

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผ่นพับ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

วัดหลวงเป็นวัดเก่าแก่คู่บ้านคูเมืองแพร่ มีอายุกว่า 1,000 ปี ตั้งอยู่ในเขตกำแพงเมืองเก่า จารึกโบราณที่อยู่ในวัดบอกถึงประวัติของวัดว่า เมื่อราว พ.ศ. 1371 พ่อขุนหลวงพละ ได้อพยพมาจากอาณาจักรน่านเจ้า พบที่ราบริมฝั่งน้ำยมมีชัยภูมิที่ดีและอุดมสมบูรณ์ จึงป่าวประกาศให้ชาวบ้านที่อพยพมาด้วยแยกย้ายกันจับจองที่ดิน ปลูกสร้างบ้านเรือน อีก 3 ปีต่อมา จึงได้เริ่มก่อสร้างวัดบริเวณเข่งบ้านหลวง พ่อขุนหลวงพละนำช่างฝีมือมาจากเมืองเชียงแสน ไชยบุรีและช่างเวียงพางคำ สร้างพระประธานองค์ใหญ่หน้าตัก 7 ศอก มีนามว่า "พระเจ้าแสนหลวง" พ่อขุนหลวงพละได้ตั้งชื่อวัดนี้ตามชื่อของท่านว่า "วัดหลวง" และได้มีสการพระสงฆ์จากเมืองหลวงพระบางมาเป็นอาวาส วัดหลวงบางช่วงเวลากลายเป็นวัดร้าง และได้รับการปฏิสังขรณ์มาหลายครั้ง

โบราณสถานที่สำคัญภายในวัด ได้แก่ วิหารหลวงพละนคร เป็นวิหารแบบล้านนา ฝีมือช่างจากเมืองเชียงแสน แต่ปัจจุบันได้รับการบูรณะใหม่ ภายในประดิษฐานพระเจ้าแสนหลวง พระธาตุหลวงไชยช้างคำ เจดีย์ก่ออิฐแบบเชียงแสน มีช้างคำยืนส่วนหัวและลำตัวออกมาจากฐานเจดีย์ ภายในประดิษฐานพระธาตุที่นำมาจากเมืองหงสาวดี

ในปี 2510-2520 วัดหลวงอยู่ในสภาพทรุดโทรมมาก เจ้าอาวาสจึงขออนุญาตโยมทั้งภาคราชการและเอกชนมาช่วยกันบูรณะวัดกลับคืนสู่สภาพที่ดีอีกครั้งหนึ่ง และยังได้สร้าง "พิพิธภัณฑ์เมืองแพร่" เพื่อเป็นแหล่งรวมศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นเอาไว้

พิพิธภัณฑ์วัดหลวง อาคารที่จัดแสดงมี 3 หลัง หลักแรกเป็นอาคารสองชั้น สถาปัตยกรรมแบบล้านนาประยุกต์ ด้านหน้ามีป้ายชื่อเขียนว่า "พิพิธภัณฑ์เมืองแพร่" ภายในจัดแสดงวัตถุธรรมของวัด อาทิ พระพุทธรูปไม้ พระพุทธรูปโบราณสมัยเชียงแสน พระพุทธรูปทองคำภายในบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ อายุกว่า 500 ปี ประดิษฐานอยู่ในมุขนก พระแผงแกะสลักด้วยไม้ อายุราวพุทธศตวรรษที่ 21-23 ทัพพระธรรม วิหารจำลอง สัตตภักดิ์ คัมภีร์โบราณ ไม้ประกับคัมภีร์ ธรรมมาสน์ ศิลาวารัก ประติมากรรมเครื่องประกอบเครื่องยศของชนชั้นสูง เครื่องเขิน เครื่องเงิน อาวุธโบราณ อุบคำ เงินโบราณ เครื่องจับสัตว์เครื่องประดับ เป็นต้น

ติดกันกับอาคารพิพิธภัณฑ์เมืองแพร่ เป็นศาลาก่ออิฐถือปูนชั้นเดียว ภายในจัดแสดงข้าวของต่าง ๆ คล้ายกับอาคารหลังแรก อาทิ พระพุทธรูปประดิษฐานในมุขนก พระพุทธรูปไม้ รอยพระบาทจำลอง สัตตภักดิ์ เครื่องลายคราม เป็นต้น นอกจากนี้ยังมี "คัมภีร์ลอย" เป็นเรือนล้านนาใกล้กับอาคารพิพิธภัณฑ์ สร้างด้วยไม้สักทอง เป็นที่เก็บรวบรวมศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน ของใช้ในครัวเรือนร่วมสมัย

ในปี พ.ศ. 2546 ชุมชนวัดหลวงพยายามที่จะฟื้นฟูพิพิธภัณฑ์วัดหลวงขึ้นใหม่ เนื่องจากอาคารมีสภาพทรุดโทรม โดยได้รับการสนับสนุนจากเทศบาลเมืองแพร่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ และโครงการปฏิบัติการชุมชนและเมืองน่าอยู่ และยังได้รับคำแนะนำด้านการจัดหาเงินทุนของโบราณวัตถุจากเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์สถาน จังหวัดน่าน ซึ่งทางชุมชนเห็นว่ากิจกรรมนี้เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ชุมชนมองเห็นความสำคัญของโบราณวัตถุ ช่วยกันดูแลรักษา และทำให้เกิดความสามัคคีในชุมชน

ข้อมูลจาก:

สำรวจภาคสนาม วันที่ 21 เมษายน 2547.

กลุ่มลูกหลานเมืองแพร่. ศึกษาเมืองแพร่.แพร่: ไทยอุตสาหกรรมพิมพ์, 2548.

"พิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดหลวง". วารสารชุมชนไท เดือนกันยายน 2547..

สุวัฒน์ อัครไชยชาญ(บรรณาธิการ). นายรอบรู้ นักเดินทาง: ภาคเหนือ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สารคดี, 2548.

บ้านวงศ์บุรี

ที่ตั้ง 📍 เลขที่ 50 ถ.คำลือ ค.ในเวียง อ.เมือง จ.แพร่ 54000

วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน 08.30-17.00 น.

โทรศัพท์ ☎ 0-5462-0153, 0-5451-1189

ค่าเข้าชม 🎫 ค่าเข้าชมท่านละ 50 บาท

การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย เอกชน

ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2540

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

บ้านวงศ์บุรีเป็นบ้านของเจ้านายเมืองแพร่ในอดีต สร้างประมาณปี พ.ศ. 2440 โดยพ่อเจ้าพรหม(หลวงพงษ์พิบูลย์) และแม่เจ้าสุนันดา วงศ์บุรี ธิดาเจ้าบุรี(พระยาบุรีรัตน) มีอาชีพทำสัมปทานป่าไม้ บ้านวงศ์บุรีเป็นบ้านไม้ขนาดใหญ่ 2 ชั้น รูปทรงไทยผสมยุโรป มีลวดลายไม้แกะสลักเป็นส่วนประกอบทั่วไปของบ้าน ลวดลายส่วนใหญ่เป็นลายเครือเถาที่เรียกว่า ทรงขนมปังขิง จากคำบอกเล่าบ้านหลังนี้สร้างโดยช่างชาวจีนจากมณฑลกว่างตุง โดยมีช่างชาวไทยเป็นผู้ช่วย ใช้เวลาก่อสร้างนาน 3 ปี บ้านหลังนี้เชื่อมต่อกับบ้านอีกหลังหนึ่งซึ่งอยู่ด้านหลังคาดว่าสร้างขึ้นในสมัยของแม่เจ้าบัวถา มหายศปัญญา ภรรยาคนแรกของเจ้าพิริยเทพวงศ์(เจ้าหลวงเมืองแพร่องค์สุดท้าย)และเป็นพี่สาวของพระยาบุรีรัตน ทั้งหมดสร้างอยู่บนพื้นที่ 1,000 ตารางเมตร มีห้องต่าง ๆ ประมาณ 20 ห้อง

ก่อนจะเปิดบ้านให้ประชาชนทั่วไปเข้าชม มีผู้สนใจที่ผ่านไปมาขอเยี่ยมชมอยู่เสมอ รวมทั้งนิตยสาร บริษัทถ่ายภาพยนตร์ มักขอใช้เป็นสถานที่ถ่ายทำอยู่เนือง ๆ แต่ที่ทำให้บ้านวงศ์บุรีเป็นที่รู้จักมากที่สุดคือการที่อนุสาร อสท. ได้นำภาพบ้านวงศ์บุรีขึ้นปกในฉบับเดือนพฤศจิกายน 2535 หลังจากนั้นก็มีผู้ติดต่อเข้าเยี่ยมชมอยู่ตลอด ในเดือนตุลาคม 2540 ท่านเจ้าของบ้านจึงตกลงใจเปิดบ้านวงศ์บุรีให้เข้าชมได้อย่างเป็นทางการ

ภายในจัดแสดงสิ่งของเครื่องใช้ในอดีตของบรรพบุรุษท่านเจ้าของบ้าน อาทิ เติงนอน ตู้ โต๊ะเครื่องแป้ง เครื่องเงินต่าง ๆ ถ้วยชาม คนโท กำปั้นเหล็ก แหียงข้าง อาวุธโบราณ พระพุทธรูปบูชาสมัยเชียงแสนและสุโขทัย เอกสารสำคัญหาดยาก เช่น สัญญาบัตรที่ได้รับโปรดเกล้าฯจากรัชกาลที่ 5 เอกสารซื้อขายทาสอายุกว่า 100 ปี จำนวน 49 ฉบับ เอกสารการของสัมปทานป่าไม้ ตำรับพรหมช้างโค ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีภาพถ่ายของเจ้าของบ้านในอดีตจนถึงปัจจุบัน

บริเวณด้านข้างของบ้าน แสดงการทำเครื่องเงินแบบโบราณโดยช่างท้องถิ่นของจังหวัดแพร่ โดยมีเครื่องเงินและสินค้าหัตถกรรมภาคเหนือจำหน่ายด้วย

บ้านวงศ์บุรีได้รับรางวัลบ้านอนุรักษ์ดีเด่นประจำปี 2536 จากสมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์

ข้อมูลจาก:

1. แผนที่ประชาสัมพันธ์ "คุ้มวงศ์บุรี" จังหวัดแพร่
2. การสำรวจภาคสนาม วันที่ 20 เมษายน 2547

© Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre
<http://www.sac.or.th>

บ้านประทับใจ

ที่ตั้ง 📍 เลขที่ 59 หมู่ 13 ต.ป่าเมต อ.เมือง จ.แพร่ 54000
วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน 08.00-17.00 น.
โทรศัพท์ ☎ 0-5151-1008
ค่าเข้าชม 🎫 ค่าเข้าชม คนละ 15 บาท
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย เอกชน
ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนผัง | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion |

บ้านประทับใจเป็นที่อยู่อาศัยของครอบครัวชัยวัฒน์เศกบุตร เมื่อราว พ.ศ.2515 นายกิจจา ชัยวัฒน์เศกบุตร คหบดีชาวแพร่ได้เริ่มสร้างเรือนด้วยการซื้อเรือนพื้นถิ่นจำนวน 9 หลัง นำมาจัดสร้างเป็น เรือนหมู่ บนที่ดิน 34 ไร่ หลังประกอบด้วยเสาไม้สักสลักลายขนาดใหญ่เป็นโครงสร้าง แบ่งเป็น 7 ห้อง สร้างแล้วเสร็จใน พ.ศ. 2519 ต่อมานายกิจจา ชัยวัฒน์เศกบุตร ถึงแก่กรรมลง นางสายอง ชัยวัฒน์เศกบุตร จึงเปิดให้บ้านประทับใจเป็นพิพิธภัณฑ์สถานแสดงวิถีชีวิตของคนเมืองแพร่เพื่อให้ผู้ที่สนใจเข้าชม โดยปัจจุบันยังใช้พื้นที่บางส่วนของบ้านเป็นที่พักอาศัย

ชั้นล่าง เป็นสถานที่จำหน่ายบัตร และของที่ระลึกผู้เข้าชมสามารถเห็นถึงเสาเรือนจำนวนมากของเรือนหลังนี้ เสาแต่ละต้นมีการแกะสลักลายเพื่อเพิ่มความสวยงาม

ชั้นบน เป็นพื้นที่จัดแสดงสิ่งของเครื่องใช้ ของท่านเจ้าของบ้าน เฟอรันเดอร์ไม้ ภาพถ่าย เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีมุมบ้านจำลองเครื่องมือเครื่องใช้พื้นบ้านของทางภาคเหนือ ใช้ชื่อว่า "บ้านขานนา"

ข้อมูลจาก:

1. การสำรวจเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2547

2. กรมศิลปากร สำนักพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ. นามานุกรมพิพิธภัณฑ์สถานในประเทศไทย ภาคเหนือ เล่ม 2. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2546. หน้า 60.

© Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre
<http://www.sac.or.th>

พิพิธภัณฑ์สุวรรณหอคำ

ที่ตั้ง 📍 วัดพระธาตุสุโทนมงคลคีรีฯ หมู่ 5 ต.เด่นชัย อ.เด่นชัย จ.แพร่ 54150

วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน

โทรศัพท์ ☎ 0-5353-0138

ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม

การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัด

ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2528

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion |

พิพิธภัณฑ์สุวรรณหอคำ ก่อตั้งโดยพระอาจารย์มนตร์ ธรรมเมธี เจ้าอาวาสวัดพระธาตุสุโทนมงคลคีรีฯ พระเกจิอาจารย์ชื่อดังของจังหวัดแพร่ และเป็นพระนักพัฒนาที่สำคัญรูปหนึ่ง พิพิธภัณฑ์สุวรรณหอคำ สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2528 เป็นการก่อสร้างตามแบบของศิลปกรรมล้านนา ทรงกาแล่นำเอาไม้บ้านเรือนเก่า ซึ่งเป็นไม้สักทองที่ผ่านการปลุกสร้างบ้านมาแล้วไม่ต่ำกว่า 5 ปี โดยได้รับการอนุเคราะห์ช่วยเหลือบริจาคซื้อเรือนเก่าในเขต อ.เด่นชัย อ.สอง จ.แพร่ จำนวน 14 หลัง จำนวนเสา 101 ต้น สำหรับปัจจัยที่ใช้ในการก่อสร้าง ทางวัดได้รับการช่วยเหลือจากบรรดาลูกศิษย์ของวัด ทั้งพ่อค้า ประชาชน ข้าราชการ และภาคเอกชนทั่วไปทั้งในจังหวัดแพร่และที่อื่น ๆ

วัตถุประสงค์ในการก่อตั้ง "พิพิธภัณฑ์สุวรรณหอคำ" เพื่อเป็นการอนุรักษ์ภาพเก่าของเจ้าผู้ครองนครเมืองแพร่ และเจ้าเมืองฝ่ายเหนือ เพื่อให้อนุชนรุ่นหลังได้ระลึกถึงคุณความดีของบรรพบุรุษและจะได้เป็นเครื่องเตือนใจความรักหวงแหนแผ่นดินไทย เพื่อเป็นการอนุรักษ์ศิลปล้านนาไทยและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีมาแต่โบราณ เป็นการอนุรักษ์ดนตรีไทยภาคกลาง ดนตรีล้านนา และส่งเสริมกระตุ้นเตือนให้เยาวชนสนใจศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น อันเป็นเอกลักษณ์และมรดกอันล้ำค่าประจำชาติมากยิ่งขึ้น

พิพิธภัณฑ์แห่งนี้ใช้เป็นสถานที่รวบรวมและจัดแสดงโบราณวัตถุของล้านนาไทย ทั้งของจังหวัดแพร่และจังหวัดในภาคเหนือ อาทิ รูปภาพเจ้านายฝ่ายเหนือ วัตถุโบราณ เครื่องศาสตราวุธ จล่องพระองค์ของเจ้านายฝ่ายเหนือ คัมภีร์กฎหมายมังรายศาสตร์ ซึ่งเป็นกฎหมายฉบับแรกของเมืองแพร่อันว่าด้วยการปกครองและการพิจารณาตัดสินความต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังมีกลุ่มพระพุทธรูปทองคำ พระพุทธรูปปางต่าง ๆ ซึ่งได้รับบริจาคจากประชาชนจังหวัดน่านและจังหวัดใกล้เคียง ซึ่งงานพุทธศิลป์เหล่านี้ เป็นศิลปะแบบเชียงแสนผสมกับแบบสุโขทัย เครื่องเขินสมัยต่างๆ ได้รับการบริจาคจากประชาชนศรีภราท้าวสารทิศ และเครื่องดนตรีที่เป็นของโบราณแบบล้านนาและภาคกลาง เป็นต้น

ข้อมูลจาก:

1. "พิพิธภัณฑ์วัดพระธาตุสุโทนมงคลคีรีฯ ศูนย์วัฒนธรรมท้องถิ่น "เวียงโกศัย"" จากหนังสือ อัตโนประวัติ พระครูบาหมณี ธรรมเมธี (บุญมี) และประวัติวัดพระธาตุสุโทนมงคลคีรีฯ, 2546.
2. การสำรวจภาคสนาม วันที่ 18-21 เมษายน 2547

© Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre
<http://www.sac.or.th>

หอศิลป์ริมน่าน

ที่ตั้ง 📍 เลขที่ 122 หมู่ 2 กม.ที่ 20 ถ.น่าน-ท่าวังผา ต.ป่อ อ.เมือง จ.น่าน 55000
วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน เวลา 09.00 - 17.00 น. ปิดวันพุธ
โทรศัพท์ ☎ 0-5479-8046, 08-1322-2912
ค่าเข้าชม 🎫 ค่าเข้าชม คนละ 20 บาท
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย เอกชน
ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2545

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผ่นพับ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

หอศิลป์ริมน่าน(Nan Riverside Art Gallery)ดำเนินงานโดยภาคเอกชน คือคุณวินัย ปรารับรูป ศิลปินชาวน่านที่สร้างสรรค์งานศิลปะ ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในแวดวงศิลปะ หลังจากสำเร็จเรียน สิ่งสมประสงค์การทำงานด้านศิลปะมาหลายสิบปีคุณวินัยจึงกลับมาสร้างหอศิลป์ขึ้นที่บ้านเกิดของตน หวังที่จะถ่ายทอดความงามของศิลปะให้แก่ผู้คนและเยาวชนของจังหวัดน่าน

หอศิลป์ริมน่านตั้งอยู่ริมแม่น้ำน่าน มีอาคารหลักที่จัดแสดงนิทรรศการ 1 หลัง การจัดแสดงแบ่งเป็น 2 ส่วนหลัก ชั้นบนจัดแสดงนิทรรศการ "แรงบันดาลใจของมรดกน่าน" ผลงานศิลปะและงานสะสมของคุณวินัย ปรารับรูป ทั้งภาพวาดและประติมากรรม ส่วนชั้นล่าง เป็นนิทรรศการหมุนเวียน นำผลงานของศิลปินแขนงต่าง ๆ มาหมุนเวียนจัดแสดง นิทรรศการที่จัดผ่านมา อาทิ "ศิลปะนามธรรม กังขามธรรม" "กลุ่ม 4 ทิศนะ" "ความประทับใจกับภาพเสมือนจริง" เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีสตูดิโอ แกลลอรี่ เรือนรับรอง สำหรับการทำกิจกรรมต่าง ๆ กับเยาวชนในพื้นที่

ข้อมูลจาก: สํารวจภาคสนาม 25 ธันวาคม 2548

© Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre
<http://www.sac.or.th>

- ภาคกลาง - ตะวันตก -

ที่ตั้ง 📍 เลขที่ 15 ซอยลาดพร้าว 43 แขวงสามเสนนอก เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ 10320
วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวันอาทิตย์ 2 รอบ รอบแรก 10.00 รอบสอง 14.00 น.
โทรศัพท์ ☎ 0-2939-9920, 0-1623-3223
ค่าเข้าชม 🎫 ค่าเข้าชมคนละ 100 บาท
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย เอกชน
ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2548

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผ่นพับ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion |

ตีกรุปทรงสมัย 3 ชั้น สุดซอยลาดพร้าว 43 เป็นทั้งที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์เครื่องเล่นกระบอกเสียงและหีบเสียงไทย พิพิธภัณฑ์รัชสยาม และบริษัทรับผลิตหีบอบบรรจุภัณฑ์อาหาร! ทั้งหมดนี้มีเจ้าของคนเดียวกันคือ คุณพดด้พล ประชุมผล นักธุรกิจ นักสะสมของเก่า และนายกสมาคมนักอนุรักษ์เครื่องเล่นกระบอกเสียงและหีบเสียงไทย ที่ใช้เวลากว่า 20 ปี ในการสะสมเครื่องเล่นกระบอกเสียงและหีบเสียง แผ่นเสียงเก่าในอดีตที่ทรงคุณค่ามากมาย และในขณะเดียวกันก็ศึกษาและเก็บข้อมูลเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์การบันทึกเสียงของไทย จากการศึกษาของคุณพดด้พล ทำให้ทราบว่า จริง ๆ แล้วประเทศไทยไม่ได้มีน้อยหน้าฝรั่งในเรื่องเทคโนโลยีการบันทึกเสียงเลย กระบอกเสียงรุ่นแรกๆ ที่พัฒนามาจากมาจากคิดค้นโดยโทมัส อัลวา เอดิสัน มีเข้ามาในสยามตั้งแต่สมัยแรก ๆ เช่นกัน หลักฐานเกี่ยวกับเรื่องนี้ก็คือ เรื่องราวของนาย ต. เจ๊กชวน ที่เขียนถึงการเห็นกระบอกเสียงครั้งแรกของตนเองในปี พ.ศ. 2437 ในงานโกนจุกที่เมืองฉะเชิงเทรา ซึ่งเป็นการประชันมหรสพกันระหว่าง ลิเก ละครร้อง และกระบอกเสียง (สามารถหาอ่านเรื่องนี้ได้ในหนังสือเครื่องเสียงโบราณ ตำนานแห่งศาสตร์และศิลป์ โดย พดด้พล ประชุมผล)

พิพิธภัณฑ์แห่งนี้เปิดตัวครั้งแรกเมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2548 พร้อมกับการสาธิตการบันทึกเสียงสดจริง ๆ ลงกระบอกเสียง เช่นเดียวกับที่เกิดขึ้นสมัยรัชกาลที่ 5 ส่วนจัดแสดงอยู่บริเวณชั้นที่สองของอาคาร รวมรวมเครื่องเล่นกระบอกเสียงและหีบเสียง กระบอกเสียง แผ่นเสียง และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมมอกเล่าประวัติศาสตร์การบันทึกเสียงของประเทศไทย ตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เริ่มตั้งแต่ยุคกระบอกเสียงไปสู่แผ่นเสียง มีของหลายชิ้นเป็นของหายากที่ไม่สามารถหาชมได้ที่ไหน อาทิ กระบอกเสียง Siamese Patrol ที่ออกขายในปี พ.ศ. 2450 เป็นกระบอกเสียงที่บันทึกเพลงบรรเลงรับเสด็จพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ ประเทศเยอรมัน เมื่อครั้งเสด็จประพาสยุโรป กระบอกเสียงเอ็ดิสันเพลง In Siam แผ่นเสียงต่าง ๆ อาทิ แผ่นเสียงของหม่อมสิ้นจัน นักร้องสตรีบรรดาศักดิ์คนแรกของสยาม แผ่นเสียงเพลงไทยเดิมตราหมาฟิงเครื่องเล่นจานเสียงโซลานปากแดร สมัยปลายรัชกาลที่ 5 แผ่นเสียงเพลงสรรเสริญพระบารมีฉบับแม่ปิ่น แม่ปิ่น แผ่นเสียงเพลงชาติไทยตรา Odeon นอกจากนี้ยังจัดแสดงเครื่องเล่นจานเสียงรูปทรงต่าง ๆ ที่แปลกคานานาชนิด อาทิ เครื่องเล่นจานเสียงชนิดลำโพงลายหางนกยูง เครื่องเล่นจานเสียงกับลำโพงลายมะเฟือง เครื่องเล่นจานเสียง Busy Bee จากสหรัฐอเมริกา ฯลฯ

พิพิธภัณฑ์ภายใต้การดำเนินงานของคุณพดด้พล พยายามเผยแพร่และแลกเปลี่ยนความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับงานบันทึกเสียงในประเทศไทย สร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนหลายแห่ง อาทิ พิพิธภัณฑ์การกระจายเสียงและหอจดหมายเหตุ กรมประชาสัมพันธ์ พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว หอสมุดดนตรีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 บ้านพิพิธภัณฑ์ และล่าสุดคือร่วมอยู่ในคณะกรรมการเพื่อจัดตั้งศูนย์มรดกโสตทัศน์แห่งชาติ จุดประสงค์ให้คนไทยหันมาให้ความสำคัญและสนใจในการอนุรักษ์และเผยแพร่โสตทัศน์ทั้งภาพและเสียง เพราะถือเป็นสื่อชนิดหนึ่งที่ทำให้เรารู้และเข้าใจประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และสังคมไทย

เริ่มต้นเมื่อ 20 ปีที่แล้ว อาจกล่าวได้ว่าที่ความรูของคนไทยเกี่ยวกับที่มาที่ไปของประวัติศาสตร์การบันทึกเสียงในสยามมีน้อยมาก หรือจำกัดอยู่เฉพาะคนบางกลุ่ม หากแต่ปัจจุบันผู้ก่อตั้งพิพิธภัณฑ์เครื่องเล่นกระบอกเสียงและหีบเสียงไทย พยายามศึกษาและตามหาทั้งข้อมูลและวัตถุที่เกี่ยวข้องทั้งจากในประเทศและต่างประเทศ ด้วยทุนรอนส่วนตัว และนำมาแบ่งปันและเผยแพร่ให้สาธารณชนในวงกว้าง คำกล่าวทิ้งท้ายของคุณพดด้พลสะท้อนความรู้สึกต่อสิ่งที่เขาทุ่มเทได้เป็นอย่างดี "ภูมิใจมาก...20 ปีที่ผ่านมา ที่นี้เปรียบเสมือนจิ๊กซอว์ ที่ต่อเสร็จ และมีความสุข"

ข้อมูลจาก:

การสำรวจภาคสนาม วันที่ 28 พฤศจิกายน 2549

พดด้พล ประชุมผล, เครื่องเสียงโบราณ ตำนานแห่งศาสตร์และศิลป์, กรุงเทพฯ: สมาคมนักอนุรักษ์เครื่องเล่นกระบอกเสียงและหีบเสียงไทย, 2548.

พิพิธภัณฑ์การกระจายเสียงและจดหมายเหตุ กรมประชาสัมพันธ์

ที่ตั้ง 📍 กรมประชาสัมพันธ์ ข.อารีสัมพันธ์ ถ.พระราม 6 เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

วันเวลาทำการ 🕒 เปิดจันทร์-ศุกร์ 10.00-16.00 น.

โทรศัพท์ ☎ 0-2618-2323 ต่อ 2212-14

ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม

การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย หน่วยงานราชการ

ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2548

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion |

ด้วยประวัติอันยาวนานของการกระจายเสียงและการประชาสัมพันธ์ในยุคแรก พิพิธภัณฑ์การกระจายเสียงกรมประชาสัมพันธ์ จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้เครื่องมือเครื่องใช้ด้านการกระจายเสียงและการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษาประวัติวิวัฒนาการของเครื่องมือทางการสื่อสารมวลชน และเชื่อมโยงภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม จากอิทธิพลของการสื่อสารมวลชนในแต่ละยุคแต่ละสมัย

การจัดตั้งพิพิธภัณฑ์เป็นนโยบายของกรมประชาสัมพันธ์มาตั้งแต่เริ่มดำเนินการก่อตั้งเมื่อปี 2476 โดยจัดตั้งแผนกส่งเสริมความรู้นานขึ้นเพื่อทำหน้าที่สนับสนุนเผยแพร่ความรู้ของพลเมืองโดยวิธีต่าง ๆ เช่น ปรากฏา ภาพยนตร์ และพิพิธภัณฑ์

ในโอกาสที่หอจดหมายเหตุกรมประชาสัมพันธ์จะเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าที่เข้ามาเต็มเต็มมีติดการศึกษาประวัติการสื่อสารมวลชน ด้วยข้อมูลเกี่ยวกับประวัติการกระจายเสียงและการประชาสัมพันธ์ เช่น ประวัติกำเนิดวิทยุ-โทรทัศน์ ประวัติผู้จัดรายการยุคแรก ตลอดจนรายการกระจายเสียงที่มีคุณค่าต่อเนื่องทั้งในอดีตและปัจจุบัน นอกจากนี้ ผู้ที่สนใจประวัติของกรมประชาสัมพันธ์ยังสามารถสืบค้นประวัติหน่วยงาน ผลงานดีเด่นที่เกิดจากการทำงานของบุคลากรทั้งภายในและภายนอกองค์กร รวมถึงสิ่งของที่เกี่ยวข้อง เช่น หนังสือครบรอบวันสำคัญ ภาพถ่าย สไลด์ โปสเตอร์ บัตรเชิญ ของที่ระลึก สมุดลงนาม เพื่อให้ภาพความเป็นไปที่เกิดขึ้นในหน่วยงานหนึ่งได้บอกเล่าส่วนของสังคมใหญ่ซึ่งกันและกันได้เป็นอย่างดี พิพิธภัณฑ์การกระจายเสียงเปิดประตูต้อนรับผู้เข้าชมครั้งแรกอย่างเป็นทางการในวันที่ 3 พฤษภาคม 2548 ซึ่งเป็นวันที่กรมประชาสัมพันธ์ครบรอบ 72 ปี ส่วนหอจดหมายเหตุ กรมประชาสัมพันธ์จะให้บริการกับสาธารณะชนในระยะต่อไป

ข้อมูลจาก:

1. เอกสารประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์การกระจายเสียง
2. สัมภาษณ์คุณเกรณิกา ชิวภักดี

© Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre
<http://www.sac.or.th>

ที่ตั้ง 📍 ชั้น 3 ตึกกายวิภาคศาสตร์ โรงพยาบาลศิริราช ถ.พรานนก แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10700
เวลาทำการ 🕒 เปิดจันทร์ - เสาร์ 9.00 - 16.00 น.ยกเว้นวันหยุดนักขัตฤกษ์
โทรศัพท์ ☎ 0-2419-9210, 0-2419-7591 สำนักงานภาควิชากายวิภาคศาสตร์ 0-2419-7592
ค่าเข้าชม 👤 ไม่เสียค่าเข้าชม
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย สถาบันศึกษา
ปีที่ก่อตั้ง 🗓 ก่อตั้งปี 2491

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผ่นพับ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion |

โรงพยาบาลศิริราชเป็นโรงพยาบาลหลวงและสถาบันผลิตแพทย์แห่งแรกของประเทศไทย นอกจากจะเป็นสถานพยาบาลแล้ว ยังมีพิพิธภัณฑ์หลายแห่งภายใต้โครงการ “พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช” ที่เป็นแหล่งเรียนรู้ เปิดให้ผู้สนใจเข้าชม ได้แก่ พิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์คองดอน พิพิธภัณฑ์นิติเวชศาสตร์ สงกรานต์ นิยมเสน พิพิธภัณฑ์และห้องปฏิบัติการเรื่องราวก่อนประวัติศาสตร์ สุด แสงวิเชียร พิพิธภัณฑ์พาณิชยวิทยาเอลลิส พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์วิทยา และพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์การแพทย์ไทย อวย เกตุสิงห์

พิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์คองดอน ก่อตั้งขึ้นเพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนของนักศึกษาแพทย์ เมื่อทางมูลนิธิร็อกกีเฟลเลอร์ได้ส่งศาสตราจารย์ เอ็ดการ์ ด. เดวิดสัน คองดอน(Edgar Davidson Congdon) มาสอนวิทยาการแพทย์ตะวันตกให้กับนักศึกษา หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จากนั้นมีการเก็บสะสมรวมทั้งจัดทำสิ่งแสดงทางกายวิภาคศาสตร์ (specimen) มาเรื่อย ๆ จึงเป็นจุดเริ่มต้นของพิพิธภัณฑ์ โดยพิพิธภัณฑ์เปิดอย่างเป็นทางการ เมื่อ วันที่ 17 เมษายน 2491

การจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์แบ่งเป็น 2 ห้องใหญ่ คือ ห้องกายวิภาคศาสตร์ทั่วไป และห้องกระดูก ซึ่งจัดแสดงอวัยวะต่าง ๆ มากกว่า 1,000 ชิ้น ห้องกายวิภาคศาสตร์ทั่วไปประกอบด้วยตู้จัดแสดงอวัยวะรับความรู้สึกพิเศษต่าง ๆ เช่น หู ตา จมูก ลิ้น แสดงระบบหลอดเลือด หัวใจ ระบบประสาท รวมไปถึงการเจริญเติบโตเป็นระยะ ๆ ของระบบดังกล่าว ซึ่งเราจะเห็นระบบเส้นประสาททุก ๆ เส้นที่อยู่ภายในร่างกาย ระบบหลอดเลือดแดงทั่วร่างกายที่มีเพียงชิ้นเดียวในโลก วิวัฒนาการเติบโตของเด็กในครรภ์ตั้งแต่อายุไม่เกิน 8 สัปดาห์ จนครบกำหนดคลอด นอกจากนี้ยังแสดงระบบต่าง ๆ ในร่างกาย เช่น ระบบขับถ่าย ระบบสืบพันธุ์ ระบบทางเดินอาหาร ระบบทางเดินหายใจ หลอดน้ำเหลือง และระบบต่อมไร้ท่อ อีกทั้งยังมีฝาแฝดติดกันในลักษณะต่าง ๆ สำหรับห้องกระดูก จัดแสดงกระดูกทุกชิ้นของร่างกายมนุษย์ คุณสมบัติกระดูก การคาดคะเนอายุจากกระดูก และกระดูกที่ผิดปกติตามอาการของโรคต่าง ๆ

ส่วนที่สองคือ ห้องกระดูก จัดแสดงกระดูกและข้อต่อทุกชิ้นในร่างกาย สิ่งแสดงส่วนใหญ่ชำแหละมาจากอาจารย์ใหญ่ซึ่งได้จากการบริจาค และยังมีหุ่นจำลอง ภาพเขียนรูปภาพและพลาสติกใสต่างๆ แล้วตามวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้เรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับมนุษย์ ร่างกายและอวัยวะส่วนต่างๆ ซึ่งมีคุณค่าต่อวงการแพทย์ไทยเป็นอย่างยิ่ง โครงกระดูกของบุคคลสำคัญ เช่น พระยาอุปกิตศิลปสาร(นิ่ม กาญจนาชีวะ) ซึ่งเป็นคนนำคำว่า “สวัสดี” มาให้คนไทยใช้ และบุคคลแรกที่อุทิศร่างกายเพื่อการศึกษาโครงกระดูกของศ.พ.สุด แสงวิเชียร ผู้นำความเจริญมาสู่กายวิภาคศาสตร์

ข้อมูลจาก: สํารวจภาคสนาม วันที่ 17 พ.ค.49 และ 27 ธ.ค.50

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย

ที่ตั้ง 📍 1.1.สุวรรณารามวิทยาคม ข.เจริญสนิทวงศ์ 32 เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10700

วันเวลาทำการ 🕒 เปิดพุธ-อาทิตย์ 9.30 - 16.30 น.

โทรศัพท์ ☎ 08-6989-3733

ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม

การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2548

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ตั้งอยู่ที่โรงเรียนสุวรรณารามวิทยาคม ซึ่งสร้างขึ้นเมื่อปี 2494 พิพิธภัณฑ์นี้เป็นหนึ่งในพิพิธภัณฑ์สี่แห่งที่กรุงเทพมหานครนำร่องจัดสร้างพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นประจำเขต ห้องพิพิธภัณฑ์ตั้งอยู่ชั้นล่างของอาคารเรียน ซึ่งมีขนาดห้องไม่กว้างมากนัก แต่ภายในมีเนื้อหาที่บอกเล่าถึงอดีตและสภาพในปัจจุบันของบางกอกน้อยไว้อย่างน่าสนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจำลองย่านหรือชุมชนข้างที่ปรากฏในพื้นที่บางกอกน้อย

นิทรรศการในพิพิธภัณฑ์บางเล่าถึงความเป็นมาของกรุงเทพฯ ตั้งแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ทั้งเรื่องของ “บางกอก” ชุมชนเก่าแก่ที่สุดของกรุงเทพฯ บนแม่น้ำเจ้าพระยาสายเดิม และคลองขุดลัดที่สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2085 ในสมัยพระไชยราชาธิราช เพื่อให้การเดินทางจากปากแม่น้ำเจ้าพระยาเข้าสู่พระนครศรีอยุธยาเป็นไปโดยสะดวก ภาพของ “บางกอก” ได้เปลี่ยนแปลงจากเมื่อก่อนการขุดคลองและเหตุการณ์สำคัญภายหลังต่อมา นอกจากคำบรรยายเรื่องราวต่างๆ แล้ว ภาพแผนที่ที่ตั้งแต่นครรัตนโกสินทร์จวบจนลักษณะภูมิศาสตร์ปัจจุบัน แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของปากแม่น้ำเจ้าพระยา

ชื่อ “ทอเบริศริมหาสมุทร” กล่าวให้เห็นถึงบาทบาททางเศรษฐกิจ สังคม การคมนาคมขนส่งเป็นความสำคัญของบางกอกที่เพิ่มมากขึ้นตามกาลเวลา รวมถึงการรักษาความมั่นคงของประเทศที่ป้อมป้องกันพระนคร หรือ “ป้อมวิไชยเณร” เป็นประจักษ์พยานของอำนาจและความเป็นเนื้อเดียวกันของดินดอนปากแม่น้ำเจ้าพระยาก่อนความเปลี่ยนแปลงทางกายภาพที่เกิดขึ้นจากการขุดคลอง และส่งผลถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในพื้นที่

การสถาปนากรุงธนบุรีภายหลังจากการกอบกู้เอกราชยังเป็นเหตุการณ์ที่สำคัญ ทั้งการสร้างบ้านแปลงเมือง ถิ่นฐานและผู้คนที่มีการเคลื่อนย้าย มอญ เขมร สิมมิลีญวน ลาว เขมร รวมถึงการสร้างพระราชวังสร้างขึ้นริมแม่น้ำปากคลองบางกอกใหญ่ จุดสำคัญทางประวัติศาสตร์อีกประการหนึ่งคือ พระเจ้าตากสินทรงรวบรวมงานช่างตามแบบอยุธยา และจัดตั้งชุมชนตามผลิตภัณฑ์ที่ทำกัน เช่น บ้านช่างหล่อ บ้านญี่ปุ่น บ้านจีน บ้านปูน ในบริเวณ “บางกอก” ผลที่ตามมาได้แก่เอกลักษณ์ของย่านวัฒนธรรมต่างๆ และที่จะขาดไม่ได้เลยคือ พืชสวน สภาพของดินที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูกพืชสวน ทุเรียน หนาก พลัม มะพร้าว ยังผลให้เกิดตลาดน้ำปากคลองบางกอกน้อย และการแลกเปลี่ยนสินค้าสัมพันธ์กับความเป็นอยู่ของชาวเรือนแพ และการเดินทางมาของผู้คนที่อาศัยอยู่ไกลออกไป อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบัน เราจะพบเพียงตลาดน้ำจำลองที่เขตคลองสานที่ต้อนรับนักท่องเที่ยวในวันเสาร์-อาทิตย์

จากนั้น เรื่องราวดำเนินมาถึงการย้ายเมืองหลวงไปฝั่งพระนคร บางกอกน้อยในยุครัตนโกสินทร์ การขยายตัวของกรุงเทพมหานคร ยังคงความสำคัญในระดับหนึ่งดังจะเห็นได้จาก วัง (พระราชวังเดิม พระนิเวศน์พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าฯ วังสวนสุนันท์ วังสวนมิ่งคุณ) เรือนแพ อุตุวัดที่มีมาตั้งแต่ยุครัตนโกสินทร์ ทั้งนี้ ฝรั่งเศสเข้ามาต่อเรือในไทย เพราะค่าแรงที่ถูกและวัสดุที่ราคาไม่สูง จากเรือขุด เรือสำเภา จนถึงเรือกำปั่นแบบฝรั่ง

ส่วนข้อมูลย่อยที่ยังปรากฏในพิพิธภัณฑ์ยังประกอบด้วยเรื่องราวของบุคคลสำคัญของบางกอกน้อย (สุนทรภู่, กรมพระราชวังบวรสถานพิมุข สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ กรมพระราชวังบวรฯ, หม่อมราชวงศ์, สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าฯ, สมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย - โด พรหมรังสี) และสถานที่สำคัญ (สถานีรถไฟบางกอกน้อย โรงพยาบาลศิริราช กรมอุทกหารเรือ พิพิธภัณฑ์เรือพระราชพิธี)

ศิลปะและภูมิปัญญา โบราณสถานและโบราณวัตถุ ได้แก่ หอพระไตรปิฎก วัดระฆังโฆสิตาราม, พระมณฑปพระพุทธบาทจำลอง วัดอัมรินทราราม, วิหารหลวงพ่อบุญรอด, ธรรมมาสน์สมัยอยุธยา วัดพระยาห์, หลวงพ่อคุดหาศักดาเดช, หีบพระไตรปิฎกลายรดน้ำ วัดศรีสุดาราม, ทวารบาลแบบจีน (เขี้ยวกาง) เส้นทางท่องเที่ยวบางกอกน้อย อันได้แก่ (1) ล่องเรือคลองบางกอกน้อย - คลองชักพระ - คลอน้ำตลิ่งชัน - คลองมอญ (2) เดินชมพิพิธภัณฑ์ในโรงพยาบาลศิริราช - ย่านวังหลัง - วัดระฆังฯ (3) เดินชมสถานีรถไฟ - วัดอัมรินทราราม - โรงรถจักรไอน้ำ - บ้านญี่ปุ่น - วัดสุวรรณาราม - วัดศรีสุดาราม

นอกจากภาพและคำบรรยายที่เป็นรูปแบบการจัดแสดงหลักของพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ ฉากการจำลองยังเป็นการเล่าเรื่องที่สาคัญของการบอกเล่าประวัติศาสตร์ของพิพิธภัณฑ์ ป้อมวิไชยเณรจำลองขึ้นเพื่อย้ำถึงความเป็นชาวบางกอก ความรุ่งเรือง และจวบจนรัตนโกสินทร์สมัย และการจำลองจากบ้านในชุมชนตามอาชีพ (บ้านช่างหล่อ ครอบมะขุม บ้านญี่ปุ่น กระบี่กระบองบ้านญี่ปุ่น) รวมทั้งมุมภาพเก่าเล่าเรื่อง “ย้อนอดีตชาวบางกอกน้อย” ยังช่วยให้จินตนาการบางกอกน้อยในอดีตย้อนกลับมาเติมเต็มกับชุมชนที่ยังเยาว์วัย

แม้พิพิธภัณฑ์แห่งนี้จะเต็มไปด้วยเรื่องราวที่น่าสนใจ จากการจัดแสดงที่ลงทุนไปไม่น้อยเพื่อจูงใจให้ผู้ชมสร้างภาพของความเป็นบางกอกน้อยจาก “ย่าน” ต่างๆ ที่มีอยู่ในพื้นที่ แต่การบริหารจัดการของกรุงเทพมหานครที่ขาดความเข้าใจในกระบวนการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กระบวนการที่จะต้องให้มีการสร้างเสริมเพิ่มเติมความรู้ และการต้องเปิดโอกาสให้เจ้าของวัฒนธรรมได้เข้ามาร่วมกำหนดทิศทางของพิพิธภัณฑ์ หรือเรื่องราวที่จะบอกเล่าเพิ่มเติมไปในอนาคต หวังจัดแสดงเรื่องราวความเป็นมาของบางกอกน้อยนี้จึงไม่ได้รับใช้ทั้งคนบางกอกน้อยหรือแม้กระทั่งนักท่องเที่ยว เทียบเท่ากับชุมชนบางกอกน้อยที่ตั้งอยู่กว่า 200 ปี

ข้อมูลจาก: การสำรวจภาคสนาม วันที่ 11 มกราคม 2550

© Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre
<http://www.sac.or.th>

พิพิธภัณฑ์และห้องปฏิบัติการเรื่องราวก่อนประวัติศาสตร์ สุด แสงวิเชียร

ที่ตั้ง 📍 ชั้น 1 ตึกกายวิภาคศาสตร์ โรงพยาบาลศิริราช ถ.พรานนก แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10702

วันเวลาทำการ 🕒 เปิดจันทร์ - เสาร์ 9.00 - 16.00 น. ยกเว้นวันหยุดนักขัตฤกษ์

โทรศัพท์ ☎ 0-2419-7035

ค่าเข้าชม 🎫 ค่าเข้าชมคนไทย 20 บาท ต่างชาติ 40 บาท เด็กและนักเรียนในเครื่องแบบเข้าชมฟรี

การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย สถานศึกษา

ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2515

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion |

ศ.นพ.สุด แสงวิเชียร ผู้ก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ฯ ศาสตราจารย์เกียรติคุณในวิชากายวิภาคศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล อดีตคณบดีคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ท่านเป็นผู้สนใจศึกษาศาสตร์ต่าง ๆ ไม่เพียงแต่กายวิภาคศาสตร์ หากยังสนใจสาขาต่าง ๆ ของแพทยศาสตร์ พันธุศาสตร์ มานุษยวิทยากายภาพ และโบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ท่านสนใจศึกษาค้นคว้าเรื่องกำเนิดคนไทยและการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานของคนไทย ที่ยังคงเป็นที่ถกเถียงกันมากในสมัยนั้นว่าคนไทยมาจากไหน

เมื่อท่านสมัครเข้าร่วมในการขุดค้นกับคณะไทย-เดนมาร์ก ที่ บ้านเก่า จ.กาญจนบุรี ใน พ.ศ. 2504,2505 ท่านมีโอกาสดูเห็นเครื่องมือเครื่องใช้ขณะร่วมขุดค้น และเห็นว่าเครื่องมือเครื่องใช้เหล่านั้นทำให้เข้าใจวัฒนธรรมของบุคคลที่เป็นเจ้าของได้เป็นอย่างดี และท่านยังได้พานักศึกษาเข้าไปร่วมขุดค้นแหล่งโบราณคดีในกาญจนบุรีอีกในเวลาต่อมา และได้เก็บรวบรวมเศษเครื่องมือเครื่องใช้ที่ขุดหรือที่ชาวบ้านบริจาค นำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน จนในที่สุดนำวัตถุที่ขุดพบมาจัดแสดงเป็นพิพิธภัณฑ์ โดยไม่ได้ตั้งใจจะจัดแสดงแบบสวยงามเพื่อดึงดูดผู้คนแบบพิพิธภัณฑ์ทั่วไป หากแต่เพื่อให้เป็นที่ศึกษาของนักศึกษาแพทย์ นักศึกษาโบราณคดี และผู้ที่สนใจ

แรกที่เดียวพิพิธภัณฑ์เรื่องราวก่อนประวัติศาสตร์สุด แสงวิเชียร ใช้เรือนไม้ที่เป็นที่ประชุมชมรมพุทธศาสตร์เป็นที่จัดแสดง และมีการโยกย้ายสถานที่กันอีกหลายครั้ง จนในที่สุดใช้บริเวณชั้นล่างของตึกกายวิภาคศาสตร์เป็นที่จัดแสดงจนถึงปัจจุบัน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงเปิดและทอดพระเนตรในวันที่ 24 กันยายน 2515

เรื่องราวหลัก ๆ ที่จัดแสดงคือ วิวัฒนาการของมนุษย์ และเครื่องมือเครื่องใช้ของมนุษย์ในยุคก่อนประวัติศาสตร์ โดยเล่าเรื่องผ่านทั้งภาพวาด ภาพถ่าย ส่วนต่าง ๆ ของโครงกระดูกมนุษย์ ตัวอย่างเครื่องมือ เครื่องใช้ ที่ขุดพบ หุ่นจำลอง เป็นต้น ในส่วนการจัดแสดงเกี่ยวกับวิวัฒนาการของมนุษย์ จัดแสดงขึ้นหลังพื้นของสิ่งใหญ่ที่ใกล้เคียงมนุษย์ เพื่อให้ให้นักศึกษาเข้าใจวิวัฒนาการของฟัน หุ่นจำลองครอบครัวมนุษย์ออสโตรพิธิคัส (Austroplithecus) วิวัฒนาการของฟันสมองและการใช้หินมาแกะทำเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ระยะแรก กระโหลกและภาพถ่ายของมนุษย์ปัจจุบันที่แบ่งตามสีผิว ได้แก่ คนผิวขาว ผิวดำ และผิวเหลือง

อาจกล่าวได้ว่าที่นี่เป็นที่แห่งเดียวในประเทศไทยที่มีเครื่องมือหินครบถ้วนทุกสมัย โดยจัดแสดงแบ่งตามยุค ได้แก่ ยุคหินเก่า หินกลาง หินใหม่ โลหะ หลังสมัยโลหะ และย่างเข้าสู่สมัยทวารวดี เพื่อต้องการให้ผู้ชมศึกษาและเห็นถึงการสืบต่อของวัฒนธรรมในการทำเครื่องมือ เครื่องใช้ เครื่องประดับ และภาชนะดินเผา นอกจากนี้ยังจัดแสดงโลงฝังแบบจากถ้ำเรือ ต.บ้านเก่า กาญจนบุรี หุ่นจำลองแสดงการทำเครื่องมือ เครื่องใช้ ในสมัยหินใหม่ในประเทศไทย และผลงานวิจัย และข้อเขียนของท่านศ.นพ. สุด แสงวิเชียร

เรื่องราวที่จัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ค่อนข้างเป็นศาสตร์เฉพาะทาง ป้ายอธิบายมีศัพท์เทคนิคอยู่ไม่น้อย การเข้าใจเรื่องราวทั้งหมดในพิพิธภัณฑ์คงไม่ใช่เรื่องง่าย หากแต่มีข้อสงสัยหรือมีประเด็นที่สนใจ เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ยินดีที่จะตอบคำถามให้ความกระจ่างแก่ทุกท่าน

ข้อมูลจาก:

การสำรวจภาคสนาม วันที่ 17 พฤษภาคม 2549

สุด แสงวิเชียร. ประวัติพิพิธภัณฑ์และห้องปฏิบัติการเรื่องราวก่อนประวัติศาสตร์ สุด แสงวิเชียร. กรุงเทพฯ: คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล, 2515.

พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาพื้นบ้าน โรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์

ที่ตั้ง 📍 ร.ร.คลองพิทยาลงกรณ์ 54/2 หมู่ 10 แขวงท่าข้าม เขตบางขุนเทียน กรุงเทพฯ 10150
วันเวลาทำการ 🕒 เปิดจันทร์ - ศุกร์ 8.30 - 16.30 น.
โทรศัพท์ ☎ 0-2452-5001
ค่าเข้าชม 👤 ไม่เสียค่าเข้าชม
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย สถานศึกษา
ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผ่นพับ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion |

โรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์ ตั้งอยู่สุดถนนบางขุนเทียน-ชายทะเล บริเวณโดยรอบของโรงเรียนเป็นพื้นที่ป่าชายเลนที่ได้รับ การฟื้นฟูจากโครงการของโรงเรียนเพื่อต้องการให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของเด็กนักเรียน พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาพื้นบ้าน โรงเรียน คลองพิทยาลงกรณ์ เป็นพื้นที่จัดแสดงและทำกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ในโรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์ประกอบด้วยพื้นที่ 3 แห่ง ใน 2 อาคาร ได้แก่ ห้องทำกิจกรรมบนอาคาร 5 ชั้น ประกอบด้วยพื้นที่ของเวทีและพื้นที่ทำกิจกรรม บนเวทีมีบอร์ด แสดงภาพจากกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นและป่าชายเลนตามฐานต่างๆ อาทิ กิจกรรมดาราศาสตร์ การร้องเรือขมวิถึ ชีวิตชาวบ้าน กิจกรรมดนตรี การศึกษาระบบนิเวศป่าชายเลนโดยจักรยาน การกู่ป่าชายเลน (ปลูกป่า) เป็นต้น กิจกรรมการ เรียนรู้ต่าง ๆ เหล่านี้ไม่ได้จำกัดเฉพาะเด็กนักเรียนของโรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์ หากแต่โรงเรียนได้สนใจสามารถติดต่อ ให้โรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์จัดกิจกรรมให้

พื้นที่แห่งที่ 2 เป็นห้องหนึ่งในอาคารเรียนไม้ชั้นเดียว ซึ่งเป็นอาคารเรียนหลังเก่าของโรงเรียน ใช้จัดแสดงของเครื่องใช้ใน ชีวิตประจำวัน และของเก่าที่ไม่ได้มีการใช้งานแล้ว เพื่อใช้ประกอบในการเรียนการสอน วัตถุบางส่วนมาจากการบริจาคของ ชาวบ้าน อาทิ เครื่องกระเบื้อง เครื่องถ้วย อุปกรณ์ได้กสิกรรมน้ำ อุปกรณ์ทางการเกษตร กระถางรูป เครื่องปั้นดินเผา พระเครื่อง บอร์ดแสดงภาพในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาพวาดของเด็กเกี่ยวกับท้องถิ่น เครื่องดนตรีบางชิ้น และ แบบจำลองอาคาร พื้นบ้าน เป็นต้น

ห้องถัดไป เป็นส่วนที่เรียกว่า "พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร บางขุนเทียน" นิทรรศการดังกล่าวเป็นหนึ่งใน 4 แห่ง ของโครงการนำร่องพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร บริษัทเอกชนเข้ามารับทำหน้าที่ในการเก็บข้อมูลและสร้างตัว นิทรรศการ ภายในแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับภาพรวมของกรุงเทพมหานคร บางขุนเทียนบนเส้นทางประวัติศาสตร์ ส่วน บางขุนเทียน ชาวพื้นเมืองในบางขุนเทียน ทะเลกรุงเทพฯ บุคคลสำคัญของบางขุนเทียน สถานที่สำคัญของบางขุนเทียน และบางขุนเทียนวันนี้

ข้อมูลจาก: การสำรวจภาคสนาม 28 กรกฎาคม 2548

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตบางขุนเทียน (โรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์)

ที่ตั้ง 📍 54/2 หมู่ 10 อาคารโรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์ แขวงท่าข้าม เขตบางขุนเทียน กรุงเทพฯ 10150
 ระยะเวลาทำการ 🕒 เปิดจันทร์-อาทิตย์ 09.00-16.00 น.
 โทรศัพท์ ☎ 0-2452-5001
 ค่าเข้าชม 👤 ไม่เก็บค่าเข้าชม
 การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
 ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2548

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

โครงการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เกิดขึ้นจากมติของที่ประชุมสภากรุงเทพมหานครเมื่อเดือนเมษายน 2545 ที่ให้ดำเนินการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครในแต่ละเขตปกครอง โดยมอบให้สำนักสวัสดิการสังคมเป็นผู้ดูแลจัดการ

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางขุนเทียน ตั้งอยู่ในโรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์ สุดถนนบางขุนเทียน-ชายทะเล โดยใช้ห้องเรียนหนึ่งของอาคารไม้ชั้นเดียวหลังเก่าแก่ของโรงเรียน เป็นพื้นที่จัดแสดง พิพิธภัณฑ์แห่งนี้พิพิธภัณฑ์โครงการนาร่อง 1 ใน 4 แห่งของโครงการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร (พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเขตบางกอกน้อย, พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเขตสัมพันธวงศ์และ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเขตบางรัก) ที่มีบริษัทเอกชนเข้ามารับทำหน้าที่ในการเก็บข้อมูลและสร้างตัวนิทรรศการ

หัวข้อจัดแสดงภายในภาพรวมของกรุงเทพมหานคร บางขุนเทียนบนเส้นทางประวัติศาสตร์ ส่วนบางขุนเทียน ชาวพื้นเมืองในบางขุนเทียน ทะเลกรุงเทพฯ บุคคลสำคัญของบางขุนเทียน สถานที่สำคัญของบางขุนเทียน และบางขุนเทียนวันนี้ เรื่องราวที่น่าสนใจของเขตบางขุนเทียน อาทิ ที่มาของชื่อบางขุนเทียนที่สันนิษฐานว่าเพี้ยนมาจากคำว่า "บางขุนเกรียน" เนื่องบริเวณนี้เคยที่ชุมชนเกรียน ซึ่งแต่ละกองเกรียนจะมีผู้นำคอยอารักขาที่เรียกว่าขุน ในอดีตพื้นที่เขตบางขุนเทียนเป็นสวนผลไม้ อาทิ ส้ม มะพร้าว หนาก พล เป็นต้น มุมหนึ่งของนิทรรศการยังจำลอง "เวจ" ชาวสวน ที่เด็กรุ่นใหม่คงไม่รู้จักแล้ว หากย้อนไปราว 50 -60 ปีที่แล้ว การขับถ่ายของชาวบ้านเป็นแบบธรรมชาติ ใช้วิธีถ่ายลงโถงฝังดินที่เรียกว่า เวจ และนำมูลมาใช้ประโยชน์แทนปุ๋ยในสวนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้การเผาถ่านไม้โกงกาง ก็ยังเป็นอีกหนึ่งอาชีพในอดีตของชาวบางขุนเทียน สะท้อนถึงทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นป้าขายเล่นของพื้นที่บางขุนเทียน แต่ปัจจุบันวิถีชีวิตดังกล่าวคงจะเลือนหายไปตามยุคสมัย

ข้อมูลจาก: การสำรวจภาคสนาม 28 กรกฎาคม 2548

© Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre
<http://www.sac.or.th>

ที่ตั้ง ช.เจริญกรุง 43 ตรงข้ามไปรษณีย์กลาง เขตบางรัก กรุงเทพฯ 10500
วันเวลาทำการ เปิดพุธ - อาทิตย์ เวลา 10.00 - 17.00 น.
โทรศัพท์ 0-2233-7027, 0-2231-6930
ค่าเข้าชม ไม่เสียค่าเข้าชม
การบริหารจัดการ บริหารจัดการโดย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
ปีที่ก่อตั้ง ก่อตั้งปี 2535

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

เมื่อเอ่ยถึงบางรัก ขวนให้นึกถึงย่านธุรกิจการค้า ที่ผู้คนต่างชาติต่างภาษา ทั้งไทย จีน แขก ฝรั่งเศส เข้ามาดังชุมชนแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกันดังสะท้อนให้เห็นได้จากรูปแบบสถาปัตยกรรมทางศาสนาไม่ว่าจะเป็นโบสถ์คริสต์หรือวัดแขก จวบจนปัจจุบันบางรักยังไม่คลายเสน่ห์ คงคลาคล่ำด้วยผู้คนมากมายหลากหลายจากนานาอารยประเทศ พิพิธภัณฑ์ชาวบางกอกชวนให้ลองไปค้นหาเรื่องราวของชาวบางรัก และสัมผัสชีวิตชาวบางกอกเมื่อ พ.ศ. 2480

"จุดเริ่มของการทำพิพิธภัณฑ์ชาวบางกอก คือ อยากให้มีพื้นที่สีเขียวอยู่ในกรุงเทพฯ ความที่เป็นคนรักต้นไม้ เป็นนักปลูกต้นไม้" อ.วราพร สุรวดี ผู้ริเริ่มพิพิธภัณฑ์ชาวบางกอกบอกกล่าวถึงที่มาที่ไปของพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ อีกทั้งได้สังสรรค์ประสบการณ์จากการไปชมพิพิธภัณฑ์กับคุณแม่เมื่อครั้งเยาว์วัย จึงทำให้คุ้นเคยกับพิพิธภัณฑ์เป็นอย่างดีผนวกกับความชอบไปชมแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์วัฒนธรรมทั้งในประเทศและต่างประเทศอยู่เนืองๆ เมื่อมีโอกาสได้ไปเห็นบ้านเห็นเมืองในที่ต่างๆ ทำให้ย้อนคิดว่าเราก็เป็นคนที่คนอื่นมี แต่ทำไมบ้านเรามีแค่เรื่อง "เจ้ากับชาวสลัม" "ชนชั้นกลาง" อย่างเราขาดหายไป จึงเกิดแรงบันดาลใจที่อยากจะเล่าเรื่องของชาวบ้าน เรื่องครอบครัวเล็กๆ ครอบครัวหนึ่งซึ่งสะท้อนประวัติศาสตร์สังคมในยุคนั้น

พิพิธภัณฑ์แห่งนี้เริ่มดำเนินการเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 โดยได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิ อิน-สารท-สวาง ในพื้นที่ขนาด 300 ตารางวา ประกอบด้วยอาคาร 3 หลัง หลังแรกเป็นปูนแถมไม้ อาคารหลังแรกเป็นเรือนไม้ 2 ชั้น ทรงปั้นหยาลงหลังคามุงกระเบื้องว่าวสีแดง ฝีมือช่างชาวจีน อายุกว่า 60 ปี มีเคา์วโครงสร้างสถาปัตยกรรมที่รับอิทธิพลตะวันตก ข้างของในห้องหับส่วนใหญ่ยังคงตกแต่งฉาบฉวยเหมือนเมื่อครั้งที่คุณสวาท คุณแม่ของ อ.วราพร ยังมีชีวิตอยู่ สิ่งที่ได้โดดเด่น คือ เฟอร์นิเจอร์ไม้ ทั้งตู้โต๊ะเตียง โต๊ะไม้สลักการออกแบบได้ประณีตและมีความล้ำสมัยอยู่เสมอ อาคารไม้ 2 ชั้นหลังที่ 2 สร้างในปี พ.ศ. 2472 เดิมทีตั้งอยู่ที่บริเวณทุ่งมหาเมฆ คุณหม่อมพรานซิส คริสเตียน ชาวอินเดียซึ่งจบวิชาการแพทย์จากประเทศอังกฤษ สามีคุณสวาทมีดำริจะทำคลินิกรักษาคนไข้ที่ชั้นล่างและใช้ชั้นบนเป็นที่อยู่อาศัย แต่ต้องมาเสียชีวิตก่อนเข้าอยู่ จึงได้เปิดเป็นบ้านให้เช่า ต่อมาได้ผาติกรรมมาอยู่บริเวณเดียวกันแต่ลดสวนลง

ความน่าสนใจของอาคารหลังนี้อยู่ที่เครื่องมือเครื่องใช้ในการรักษาพยาบาลเพราะนอกจากสรรพประโยชน์แล้วยังแฝงความงามไว้ด้วย และอาคารหลังที่ 3 เดิมเป็นตึกแถวเปิดให้เช่าขนาด 8 คูหา ต่อมาได้ยกเลิกสัญญาปรับปรุงเป็นอาคารจัดแสดง 2 ชั้น และมีโครงการที่จะจัดทำห้องสมุดไว้ให้บริการแก่คนในชุมชนอีกด้วย

ในปี พ.ศ. 2546 กรุงเทพมหานครมีแผนจัดทำพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครโดยมีโครงการนำร่อง 4 แห่ง และพิพิธภัณฑ์ชาวบางกอก ก็ได้ถูกผนวกเข้ามาเป็นที่หนึ่งในโครงการนำร่องนี้ เรียกว่า พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตบางรัก เมื่อได้โอนย้ายให้กรุงเทพมหานครดูแลรับผิดชอบแล้ว สิ่งเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นคือ ส่วนนิทรรศการที่บอกเล่าเรื่องราวชาวบางรักซึ่งจัดแสดงอยู่ที่ชั้นบนของอาคารหลังที่ 3 โดยมีเนื้อหาการจัดแสดง 9 หัวข้อ คือ 1. ภาพรวมกรุงเทพมหานคร 2. ลักษณะทางกายภาพเขตบางรัก 3. สายสัมพันธ์ไทย-ตะวันตก 4. อิทธิพลสนธิสัญญาเบาริงต่อประเทศไทย 5. ชุมชนนาชาติ 6. บทบาทบทบาทของชุมชนตะวันตกที่มีต่อการปฏิรูปประเทศ 7. สถานที่สำคัญของบางรัก 8. แรกมีในสยามแรกมีในบางรัก และ 9. คนเด่นบางรัก

ชั้นล่างเป็นการจัดแสดงข้าวของเครื่องใช้ในบ้าน มีทั้งเครื่องครัว เครื่องเขียน เครื่องมือเครื่องใช้ในงานหัตถกรรม ฯลฯ อ.วราพร บอกเล่ากับเราว่าวัตถุที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑ์แห่งนี้เป็นของใช้ที่ได้รับตกทอดกันมาไม่ได้เกิดจากเจตนาในการสะสม อาจจะมีบ้างบางช่วงที่เก็บอย่างเช่นแสดมปีแต่พอระยะหนึ่งก็เลิกไป

และสำหรับคนทำพิพิธภัณฑ์แล้วคงจะละเอียดเรื่องการทำทะเบียนวัตถุไปไม่ได้ พิพิธภัณฑ์แห่งนี้มีระบบการทำทะเบียนวัตถุได้นำสนใจ การนำเทคโนโลยีมาช่วยในการจัดทะเบียนฐานข้อมูลวัตถุทำให้สามารถเรียกใช้ข้อมูลได้ง่าย และความสนุกสนานน่าประทับใจก็อยู่ที่เนื้อหาส่วนของประวัติศาสตร์ ซึ่งอ.วราพรได้ออกเล่าเรื่องราวเหล่านั้นด้วยสำนวนภาษาที่สื่อให้เห็นภาพ เห็นความทรงจำของผู้ที่เคยอาศัยอยู่ ณ บ้านแห่งนี้ ประหนึ่งว่าเรากำลังนั่งชมละครย้อนยุคสมัยนั้นๆ

หากไปเยี่ยมพิพิธภัณฑ์แห่งนี้แล้วพบว่าปิดประตูไว้นั้นเป็นระบบรักษาความปลอดภัยที่ผู้ดำเนินการเลือกใช้ให้สอดคล้องกับบุคลากรที่มีอยู่อย่างจำกัด แม้ประตูบ้านจะปิดรับไว้แต่เต็มใจให้ทุกท่านไปเยือน ข้อมูลจาก:

1. การสำรวจพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2548

พิพิธภัณฑ์สยาม

ที่ตั้ง 📍 เลขที่ 15 ลาดพร้าว 43 ห้วยขวาง กรุงเทพฯ 10320

วันเวลาทำการ 🕒 เปิดเฉพาะวันอาทิตย์ เวลา 10.00 - 15.00 น. การเข้าชมโปรดจองล่วงหน้า

โทรศัพท์ ☎ 0-2939-3320 และ 0-2939-9553

ค่าเข้าชม 🎫 ค่าเข้าชมท่านละ 100 บาท

การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย เอกชน

ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2549

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion |

ถ้าตอบคำถามชวนคิดเหล่านี้ได้ คุณพ่อก็คงได้ ประชุมผล ผู้ก่อตั้งพิพิธภัณฑ์สยาม บอกว่าแสดงว่าคุณมีความรู้เรื่องสยามดีมาก แต่ถ้าไม่รู้คำตอบ รับรองว่าหลังจากเข้าชมพิพิธภัณฑ์สยามแล้ว คุณจะได้รับความรู้พร้อมความเพลิดเพลินกลับบ้านไปอย่างเอนจอย

1. ทำไมสยามจึงใช้พื้นธงเป็นสีแดง?
2. ข้างเผือกที่อยู่ตรงกลางธงสยามมีที่มาอย่างไร?
3. พระราชบัญญัติว่าด้วยแบบอย่างธงสยามออกเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อวันเดือนปีและตรงกับ พ.ศ. อะไร?
4. ข้างเผือกที่อยู่ตรงกลางธงสยามหันหน้าเข้าหรือหันหน้าออกจากเสาธง?
5. รูปแบบตัวพิมพ์ไทย (Font) ที่ใช้พิมพ์ในพระราชบัญญัติว่าด้วยแบบอย่างธงสยามได้กลายเป็นหนึ่งในรูปแบบตัวพิมพ์ไทยที่สำคัญและเป็นอมตะของชาติ ถ้าถามว่าเราเรียกแบบตัวพิมพ์นี้ว่าอะไร และมีจุดเด่นที่แตกต่างจากรูปแบบตัวพิมพ์ไทยอื่นๆ อย่างไร?

พิพิธภัณฑ์สยาม อยู่ภายในบริเวณเดียวกับพื้นที่จัดแสดงพิพิธภัณฑ์เครื่องเล่นกระบอกเสียงและตีบเสียงไทย และมีเจ้าของคนเดียวก็คือ คุณพ่อก็คงได้ ประชุมผล ซึ่งเริ่มเก็บสะสมสิ่งของที่เกี่ยวกับธงสยาม มากกว่า 20 ปี พร้อม ๆ กับของสะสมอื่นๆ ในหมวดของเครื่องเล่นกระบอกเสียง โดยเริ่มนำออกมาจัดแสดงต่อสาธารณชน เมื่อปี 2549 ที่ผ่านมานอกจากนี้จากธงชาติสยามพื้นที่สีแดงสดตรงกลางเป็นรูปข้างเผือกแล้ว วัตถุอันเกี่ยวเนื่องกับธงสยามส่วนใหญ่ที่จัดแสดงเป็นสิ่งของขนาดเล็กที่ล้วนแต่มีรูปร่างประหลาด ไร้ วางแสดงไว้ในตู้กระจก 4-5 ตู้ อาทิ บัตรสะสมพันธุ์ ผ้ายืดหลอดที่แกะมาเก็บบุหรี ผ้าเช็ดหน้า ไปสการ์ด ไปรษณียบัตร เข็มกลัด ฉลากหน้ากล่องไม้ขีดไฟ ภาพถ่ายสมัยรัชกาลที่ 5 อาทิ ภาพพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ประทับบนหลังม้าพระที่นั่งก่อนการเสด็จประพาสยุโรปครั้งแรก ประราชพิธีตกแต่งด้วยธงช้างจำนวนมาก ภาพที่ระลึกเปิดการเดินทางในสมัยรัชกาลที่ 5 ที่มีธงชาติประดับประดาตามขบวนช้างทาง เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีกระดานเล่นเกมส์ ที่สันนิษฐานว่าอยู่ในช่วงสมัยรัชกาลที่ 5 มีรูปธงสยามติดไว้ร่วมกับธงอีกหลาย ๆ ชาติอยู่ในกระดานเกมส์ ภาพพิมพ์หินตัวอย่างธงสยามที่พิมพ์ขึ้นเพื่อเป็นตัวอย่างธงสำหรับกองทัพเรืออเมริกัน ข้างของที่จัดแสดงคุณพ่อก็คงได้เล่าเรื่องราวได้จากทั้งในประเทศและต่างประเทศ แต่ของชิ้นที่เจ้าของภาคภูมิใจที่สุดเห็นจะเป็น พระราชบัญญัติว่าด้วยแบบอย่างธงสยาม ร.ศ.110 เล่มสีแดงเพลิงที่มีอย่างประณีต จากเมืองไลพ์ซซิก เมืองอุตสาหกรรมการพิมพ์ของโลก ประเทศเยอรมันนี่ พิมพ์ 4 ภาษา คือ ไทย อังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมัน มีเพียง 1,000 เล่มทั่วโลก ด้วยการที่มีธงชาติไม่น้อยที่ผลิตในต่างประเทศ หลายครั้งที่ขนาดของธงไม่ได้มาตรฐาน รูปร่างข้างผิดเพี้ยน เป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้เกิดพระราชบัญญัตินี้มา

แม้พื้นที่จัดแสดงของพิพิธภัณฑ์สยามจะเป็นเพียงมุมเล็ก ๆ มุมหนึ่งในพิพิธภัณฑ์กระบอกเสียงและตีบเสียงไทย แต่คงไม่สำคัญเท่าความตั้งใจของคนทำพิพิธภัณฑ์ที่ต้องการเผยแพร่ แลกเปลี่ยนข้อมูลและความรู้เกี่ยวกับธงสยามกับผู้สนใจ ทั้งจากการทำงานเผยแพร่ร่วมกับพิพิธภัณฑ์ข้างต้น การทำนิทรรศการเคลื่อนที่ การทำกิจกรรมกับเยาวชนร่วมกับเครือข่ายพิพิธภัณฑ์ต่าง ๆ

คลิกอ่านคำตอบจากคำถาม 5 ข้อข้างบน

ข้อมูลจาก:

การสำรวจภาคสนามวันที่ 28 พฤศจิกายน 2549

ศรัณย์ ทองปาน. 'ธง คนนิยม.' สารคดี. 22: 263 (มกราคม 2550); 54-89.

<http://www.siamflag.org/> [accessed 20070206]

ที่ตั้ง 📍 ข้างสุสานทหารสัมพันธมิตร(ดอนรัก) 73 ถ.เจ้าขุนเลน ต.บ้านเหนือ อ.เมือง จ.กาญจนบุรี 71000
ในเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน 09.00-17.00 น.
โทรศัพท์ ☎ 0-3451-2721
ค่าเข้าชม 🎫 ค่าเข้าชม ผู้ใหญ่ 80 บาท เด็ก 30 บาท
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย เอกชน
ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2546

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

เมื่อกล่าวถึงทางรถไฟสายมรณะ หลายคนคงนึกถึงจังหวัดกาญจนบุรี เส้นทางรถไฟที่ก่อสร้างจากพม่าสู่เมืองไทยด้วยระยะทาง 415 กิโลเมตร และความตายที่คร่าชีวิตทหารฝ่ายสัมพันธมิตรนับพันในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 หากแต่ผลในประวัติศาสตร์อาจจะมิได้ฝังแน่นในความสำนึกของคนรุ่นใหม่มากนัก แต่ประจักษ์พยานเช่นทางรถไฟและสุสานที่ฝังร่างเหล่านักรบในอำเภอเมืองกาญจนบุรี พึงเตือนให้เราระลึกถึงความสูญเสียจากสงคราม อย่างไรก็ตาม จะมีใครนึกต่อไปใหม่ว่า เหตุใดทางรถไฟเส้นนี้ถึงมีความสำคัญกับกองทัพญี่ปุ่นในช่วงเวลาของสงครามดังกล่าว การวางแผน การคำนวณทางวิศวกรรม การก่อสร้าง และชีวิตของผู้คนที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับฝ่ายญี่ปุ่นและชาติตะวันตก เหล่านี้ล้วนเป็นคำถามที่ได้รับการไขาคดอมนที่ พิพิธภัณฑ์ทางรถไฟไทย-พม่า หรือ Thai-Burmese Railway Centre

พิพิธภัณฑ์แห่งนี้ตั้งอยู่ไม่ไกลจากสุสานสงครามดอนรักหรือที่รู้จักกันในนามสุสานสงครามกาญจนบุรี ประกอบด้วยอาคาร 2 ชั้น โดยมีเรื่องราวการจัดแสดงทั้งหมด 9 ส่วน ได้แก่

นำเรื่อง เป็นการอธิบายบริบททางประวัติศาสตร์ กองทัพญี่ปุ่นที่รุกเข้ามาในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก การยึดครองประเทศพม่า และแผนการสร้างรถไฟจากไทยสู่พม่า

การออกแบบและการก่อสร้าง กล่าวถึงการออกแบบทางสถาปัตยกรรมและงานวิศวกรรมก่อสร้าง วัสดุอุปกรณ์ รวมถึงการเกณฑ์แรงงานคน ในส่วนนี้ วัตถุจัดแสดงที่รวบรวมมาจากทางรถไฟจะสะท้อนให้เห็นถึงการก่อสร้างที่ใช้แรงงานคน และปราศจากเครื่องจักรขนาดใหญ่

ภูมิศาสตร์ทางรถไฟ นำเสนอด้วยแบบจำลองเส้นทางรถไฟที่ทอดผ่านจากหนองปลาจุกในประเทศไทยถึง Thanbuzayay ในพม่า และวิดีโอที่แสดงให้เห็นถึงการก่อสร้างทางรถไฟ

ชีวิตในค่าย สะท้อนสภาพชีวิตของคนในค่ายที่จะต้องทุกขทนกับการขาดอาหาร และความตายที่เพิ่มมากขึ้นไม่เว้นแต่ละวัน

การเยียวยารักษา นอกเล่าผ่านจากจำลองการรักษาพยาบาลที่ประยุกต์ใช้สิ่งรอบตัวเป็นเครื่องมือในการรักษาตามอัธยาศัย

ต้นทุน แสดงให้เห็นถึงจำนวนผู้เสียชีวิต ผู้เป็นเสมือนต้นทุนของการก่อสร้าง รวมถึงการวิเคราะห์สาเหตุของการตาย จุดที่น่าสนใจคือ การนำเสนอจำนวนผู้ตายด้วยหมุดทางรถไฟ หมุดหนึ่งเล่มมีค่าเท่ากับวิญญาณ 500 ชีวิตที่ได้จากโลกนี้ไป

ทางรถไฟเมื่อเปิดใช้งาน อธิบายถึงการใช้ทางรถไฟในระยะเวลาอันสั้น เพื่อขนยุทธโปกรณ์และคนจากพม่า ก่อนที่จะถูกทำลายในระยะต่อมา

ระเบิดกัมมันตภาพรังสีและการทำลายรางรถไฟ เรื่องราวเดินทางมาถึงจุดสิ้นสุดสงครามด้วยการตอบโต้ของฝ่ายสัมพันธมิตร การทำลายทางรถไฟเพื่อตัดเส้นทางกำลัง และการทิ้งระเบิดกัมมันตภาพรังสี 2 ลูกในประเทศญี่ปุ่น อันถือเป็นการยุติการแผ่อำนาจของทหารญี่ปุ่นในเอเชียแปซิฟิก

ภายหลังสงคราม มุ่งมองไปที่ประสบการณ์ของผู้คนภายหลังจากการได้รับอิสรภาพ การค้นหาศพผู้เสียชีวิต และการสร้างสุสานให้กับเหล่านักรบผู้ตายในระหว่างสงคราม

เรื่องราวที่บอกเล่านี้เดินทางมาถึงจุดสิ้นสุดของการเปิดให้ผู้ชมได้มองออกไปนอกอาคารพิพิธภัณฑ์ นั่นคือ "สุสานสงครามกาญจนบุรี" แผนผังที่อธิบายลักษณะการฝังศพทหารตามประเทศช่วยให้ผู้ชมได้เห็นถึงชีวิตที่พลัดพรากจากประเทศบ้านเกิด และต้องหยุดการเดินทางลงด้วยอำนาจและความขัดแย้งของสงคราม

ข้อมูลจาก:

1. การสำรวจโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2548
2. แผนที่ประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์ทางรถไฟไทย-พม่า

พิพิธภัณฑ์วัดดงสัก

ที่ตั้ง วัดดงสัก 108 หมู่ 4 ต.พงดึก อ.ท่ามะกา จ.กาญจนบุรี 71120

วันเวลาทำการ ยังไม่เสร็จสมบูรณ์ สนใจเข้าชมติดต่อล่วงหน้า

โทรศัพท์ 0-3454-2131

ค่าเข้าชม ไม่เก็บค่าเข้าชม

การบริหารจัดการ บริหารจัดการโดย วัด

ปีที่ก่อตั้ง ก่อตั้งปี

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผ่นพับ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion |

วัดดงสัก ตั้งอยู่ริมฝั่งขวาของแม่น้ำแม่กลอง ในเขตอำเภอท่ามะกา และอยู่ใกล้กับเขตโบราณสถานพงดึก ซึ่งสันนิษฐานว่าเป็นเมืองโบราณสมัยทวารวดี โดยถูกขุดค้นพบเมื่อปี พ.ศ. 2470 มีความเชื่อว่าเป็นอดีตเป็นศาสนสถาน โดยสันนิษฐานจากหลักฐานที่ค้นพบจากขวานาและศึกษาข้อมูลจากบุคคลต่าง ๆ นักวิชาการ พบว่าเมืองโบราณพงดึกได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมทวารวดีหรือศิลปะอินเดียแบบคุปตะ บริเวณนี้มีซากตึก ซากสิ่งก่อสร้างด้วยอิฐ พระพุทธรูปโบราณเท่าด้วยทอง เงิน และทองเหลือง โครงมนุษย์ซึ่งใหญ่กว่ามนุษย์ธรรมดา เกือบ 2 เท่า จำนวน 1 โครง นอกจากนี้ยังค้นพบพระหัตถ์ของเทวรูป เทวรูปสัมฤทธิ์และบาตรพระทำด้วยเหล็ก ตะเกียงสำริดแบบกรีก-โรมัน ฯลฯ เป็นต้น

พิพิธภัณฑ์วัดดงสัก ก่อตั้งขึ้นโดยพระครูจริยาภิรัต รองเจ้าคณะอำเภอท่ามะกา เจ้าอาวาสวัดดงสักองค์ปัจจุบัน โดยดัดแปลงพื้นที่ส่วนหนึ่ง(ประมาณ 4 คูณ 8 เมตร) ของกุฏิและหอสวดมนต์ ซึ่งเป็นอาคารไม้สักชั้นเดียวได้ทุนสูง ที่สร้างไว้ตั้งแต่สมัยพระครูสิทธิจริยากร(หมั่น อาจิดโก) (พ.ศ. 2429-2518) เจ้าอาวาสองค์ก่อน มาจัดเป็นพิพิธภัณฑ์ โดยมุ่งหวังจะจัดแสดงสิ่งของและความเป็นมาที่เกี่ยวข้องกับโบราณสถานพงดึก ซึ่งทางวัดและชุมชนถือเป็นโบราณสถานที่เชิดหน้าชูตาให้แก่หมู่บ้าน ทำให้คนรู้จักและเข้ามาทัศนศึกษาในชุมชนเสมอ ๆ

ของที่จัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์ ส่วนหนึ่งเป็นโบราณวัตถุที่ได้มาจากการขุดค้นโบราณสถานพงดึก ของที่ชาวบ้านขุดพบจากแม่น้ำแม่กลองหน้าวัดแล้วนำมาอุทิศให้แก่วัด และของท่านเจ้าอาวาสเสาะหามาเพิ่มเติม อาทิ ชิ้นส่วนลายปูนปั้นสมัยทวารวดี เครื่องปั้นดินเผา พระพิมพ์ดินเผา พระพุทธรูปสัมฤทธิ์ ตะเกียงน้ำมันหล่อด้วยสำริดที่เลียนแบบของจริง ขวานหินขัด เครื่องลายคราม เครื่องเบญจรงค์ เครื่องเล่นแผ่นเสียง ตะเกียง วิทยุเก่า เป็นต้น อย่างไรก็ตามด้วยปัญหาเรื่องทีมงานของผู้รับเหมาจัดทำตู้จัดแสดง และทางวัดยังขาดผู้ดูแลจัดการ จึงทำให้งานพิพิธภัณฑ์หยุดชะงักไปในปัจจุบัน

ข้อมูลจาก:

1. การสำรวจโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2548
2. แผ่นพับประชาสัมพันธ์วัดดงสัก
3. สมพงษ์ สุทินศักดิ์(ผู้รวบรวม). สัมภาษณ์ ณ วัดดงสัก. พิมพ์เป็นที่ระลึกงานปิดทองลูกนิมิต ผูกพัทธสีมา วัดดงสัก วันที่ 30 มกราคม-7 กุมภาพันธ์ 2546.
4. <http://kanchanapisek.or.th>

© Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre
<http://www.sac.or.th>

ที่ตั้ง 📍 ภายใน โรงเรียนสาละวนาราม ต.ดอนดาเพชร อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี 71140

วันเวลาทำการ 🕒 กรุณาดูต่อล่างหน้า

โทรศัพท์ ☎ ติดต่อ อ.เพลินดา ประดับสุข สนง.วัฒนธรรมจังหวัดกาญจนบุรี 0-3451-4689, 0-3451-1581

ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม

การบริหารจัดการ 🏛 บริหารจัดการโดย องค์กรมปกครองส่วนท้องถิ่น

ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2544

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวีดีโอ | PrintVersion |

แหล่งโบราณคดีบ้านดอนดาเพชร ถือเป็นแหล่งโบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ยุคเหล็ก ที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศไทย มีการพบหลักฐานทางโบราณคดีและมีการดำเนินงานเกี่ยวกับแหล่งโบราณคดีแห่งนี้ตั้งแต่ปี 2518 โดยเมื่อวันที่ 25 กันยายน 2518 เมื่อทางโรงเรียนสาละวนาราม ได้ให้นักเรียนช่วยกันขุดหลุมเพื่อปักเสาหัวของโรงเรียนด้านตะวันตก ได้พบโบราณวัตถุจำนวนมาก เช่น ใบหอก แหวน หัวธนู ขวาน และภาชนะสำริด รวมกันเป็นจำนวนกว่า 100 ชิ้น โบราณวัตถุดังกล่าวถูกนำไปเก็บรักษาไว้ที่อำเภอพนมทวน โรงเรียนวัดสาละวนาราม และวัดสาละวนาราม ต่อมากรมศิลปากรขอรับโบราณวัตถุทั้งหมดไปเก็บรักษาไว้ที่พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ซึ่งทางกรมศิลปากรได้เข้ามาขุดค้นแหล่งโบราณคดีบ้านดอนดาเพชรจำนวน 4 ครั้งคือ ในปี พ.ศ. 2518-2519, พ.ศ. 2523-2524, พ.ศ. 2527-2528 และ พ.ศ. 2543 นักโบราณคดีชาวอังกฤษที่เข้ามาร่วมขุดค้นได้กำหนดอายุไว้ว่าอยู่ในช่วงประมาณ 2,400 หรือ 2,300 ปีที่ผ่านมา

โบราณวัตถุที่ขุดได้จากแหล่งโบราณคดีบ้านดอนดาเพชร เป็นหลักฐานยืนยันได้ว่าการติดต่อทางการค้าและการแลกเปลี่ยนระหว่างอินเดียและประเทศไทย อาทิ ลูกปัดเอเทซบีดส์ (atche beads) ที่เป็นรูปแบบอิทธิพลอินเดียโดยตรง ลูกปัดหินคาร์เนเลียนและอาเกต ภาชนะสำริดที่มีส่วนผสมของดินกึ่งดินเผาและใช้วิธีการหล่อแทนที่ซึ่งคล้ายกับที่พบในอินเดีย คำศัพท์สำริดรูปนกยูงซึ่งนกยูงจัดเป็นสัตว์พื้นเมืองของอินเดีย เป็นต้น นอกจากนี้มีหลักฐานต่าง ๆ ที่แสดงว่าแหล่งโบราณคดีบ้านดอนดาเพชรมีความสัมพันธ์กับแหล่งโบราณคดีอื่นในสมัยเดียวกันในบริเวณใกล้เคียง เช่น แหล่งโบราณคดีในจังหวัดกาญจนบุรี สุพรรณบุรี ราชบุรี แสดงถึงการเป็นกลุ่มชุมชนยุคเหล็กในสังคมเกษตรกรรม

ในปี พ.ศ. 2543 ได้มีการทำงานที่ต่อเนื่อง ด้วยความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ และกรมศิลปากร จัดทำโครงการศึกษาและพัฒนาแหล่งโบราณคดีบ้านดอนดาเพชรเพิ่มเติม โดยจัดให้มีการเสวนาระหว่างนักวิชาการ ผู้นำท้องถิ่น และชาวบ้านในพื้นที่ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งโบราณคดีบ้านดอนดาเพชรในครั้งนั้นได้มีแนวคิดร่วมกันจัดสร้างศูนย์ข้อมูลและจัดแสดงเกี่ยวกับแหล่งโบราณคดีบ้านดอนดาเพชรขึ้นในพื้นที่โรงเรียนวัดสาละวนาราม ในที่สุดนำมาซึ่งการสร้างอาคารพิพิธภัณฑ์บ้านดอนดาเพชร เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2544 และมีพิธีเปิดเมื่อวันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2545

พิพิธภัณฑ์เป็นอาคารชั้นเดียวเล็ก ๆ ที่สร้างคร่อมหลุมขุดค้นเดิมที่อยู่ตรงกลางของอาคาร ผู้ชมสามารถเดินชมได้โดยรอบทั้งสี่ด้าน เพื่อความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งโบราณคดีนี้มากขึ้น ทางพิพิธภัณฑ์ได้จัดทำวีดิทัศน์แนะนำเกี่ยวกับแหล่งโบราณคดีบ้านดอนดาเพชรให้ได้ชมก่อน

หลังจากนั้นผู้ชมสามารถเดินชมรอบ ๆ หลุมขุดค้น และนิทรรศการที่แสดงประวัติการค้นพบ และการดำเนินงานทางโบราณคดีที่ผ่านมา สำหรับโบราณวัตถุชิ้นสำคัญที่ขุดพบ อาทิ เครื่องประดับรูปสิงโตหินคาร์เนเลียน ลูกปัดหินคาร์เนเลียน ผิงส์ หั้วพิศาริตรูปนกยูง เครื่องประดับรูปสัตว์สองหัว(ต่างรูปแบบ สิง-สิง-โอ) มีเพียงภาพถ่ายจัดแสดงไว้เท่านั้น ของจริงนั้นถูกเก็บรักษาไว้ที่กรุงเทพฯ โบราณวัตถุจริงที่นำมาจัดแสดงจึงเป็นของจำลอง ใบหอกเหล็ก ชิ้นส่วนเครื่องมือเหล็ก ขวานเหล็กมีมือ ชันสำริด กำไลข้อมือ ขลุ่ยสำริด แว่นดินเผา หินดู เศษภาชนะดินเผาสวยเชือกทาบ นิทรรศการทั้งหมดมีป้ายคำบรรยายทั้งภาษาไทยและอังกฤษ

ผู้ชมเมื่อนิทรรศการทั้งหมดแล้ว อาจจะจินตนาการไม่ถูกว่าผู้คนโบราณแห่งบ้านดอนดาเพชร มีชีวิตความเป็นอยู่อย่างไรทางพิพิธภัณฑ์จึงพยายามประมวลข้อมูลและหลักฐานที่พบแล้วจัดทำหุ่นจำลองสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนแหล่งโบราณคดีบ้านดอนดาเพชรเอาไว้ คือ มีบ้านลักษณะยกพื้นสูง หลังคามุงหญ้าหรือแฝก ฝ้ายบ้านคล้ายขัดแตะ มีลานบ้านขนาดใหญ่ ที่ผู้คนทั้งผู้ใหญ่และเด็ก ต่างทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การเลี้ยงสัตว์(ควาย) การปั้นภาชนะดินเผา การผลิตเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทำการโลหะ การฝึกศพ มีภาพวาดภูมิประเทศของดอนดาเพชรเป็นฉากหลัง ซึ่งผู้ชมหลายคนอาจจะร้องอ้อ ว่าความเป็นอยู่ของคนโบราณที่เห็นอย่างนี้เอง หรือผู้ชมบางคนอาจจะคิดต่อหรือตั้งคำถามได้ก็ว่าได้วิถีชีวิตของคนสมัยก่อนประวัติศาสตร์เป็นแบบนี้จริงหรือเปล่า?

ข้อมูลจาก:

การสำรวจภาคสนามวันที่ 21 พฤษภาคม 2548

เอกสารประกอบการประชุมเสวนาการพัฒนาเชิงอนุรักษ์ แหล่งโบราณคดีบ้านดอนดาเพชร วันที่ 16 กันยายน 2543 โดยศิลปากร ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ.

พิพิธภัณฑ์ สงคราม อักษะ และเชลยศึก

ที่ตั้ง 📍 วัดไชยชุมพลชนะสงคราม ค.บ้านใต้ อ.เมือง จ.กาญจนบุรี 71000

วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน 08.30-16.30 น.

โทรศัพท์ ☎ 0 3451 1263

ค่าเข้าชม 🎫 ค่าเข้าชม คนละ 30 บาท

การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัด

ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2520

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion |

พิพิธภัณฑ์สงคราม อักษะ และเชลยศึก ตั้งอยู่ในวัดไชยชุมพลชนะสงคราม จัดตั้งขึ้นโดยเจ้าคุณพระเทพปัญญาสุธี เจ้าอาวาสวัดไชยชุมพลชนะสงครามและเจ้าคณะจังหวัดกาญจนบุรี โดยเปิดให้เข้าชมในวันที่ 24 กรกฎาคม 2520

เหตุที่ใช้ชื่อว่าพิพิธภัณฑ์สงคราม อักษะ และเชลยศึก หรือที่ชาวต่างประเทศรู้จักในนามพิพิธภัณฑ์สงคราม (War Museum) เนื่องจากพิพิธภัณฑ์แห่งนี้จัดแสดงวัตถุ เรื่องราว เกี่ยวกับเหตุการณ์การสร้างทางรถไฟสายมรณะ กาญจนบุรี-พม่า ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยคำว่า JEATH ซึ่งเป็นชื่อของพิพิธภัณฑ์ในภาษาอังกฤษนั้นมาจากคำย่อ Japan(J) England(E) Australia (A) Thailand(T) และ Holland(H) เนื่องจากในการสร้างทางรถไฟสายนี้ กองทัพญี่ปุ่นได้เกณฑ์เชลยศึกชาวออสเตรเลีย อังกฤษ เนเธอร์แลนด์ เกือบ 30,000 คน และคนงานท้องถิ่นจากประเทศจีน สิงคโปร์ มาเลเซีย อินเดีย อินโดนีเซีย อีกเกือบ 100,000 คน ให้มาทำงานก่อสร้างทางรถไฟสายนี้อย่างเร่งรีบ เชลยศึกและคนงานต้องสังเวยชีวิตให้กับการสร้างทางรถไฟสายนี้เป็นจำนวนมาก

พิพิธภัณฑ์แห่งนี้จึงจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นรำลึกและเป็นเกียรติให้กับเชลยศึกจากประเทศเหล่านั้นที่ต้องเสียชีวิตไป โดยพิพิธภัณฑ์มีอาคารจัดแสดงหลัก 2 อาคาร อาคารหลังแรก เป็นอาคารที่จำลองที่พักของพวกเชลยศึก เป็นอาคารไม้ไผ่หลังคามุงจาก ฝาขัดแตะด้วยไม้รวก ด้านในยกพื้นขึ้นกึ่งหนึ่งปูด้วยฟากไม้ไผ่ ซึ่งใช้เป็นที่นอนสำหรับเชลย ตามผนังและเสาของอาคาร จัดแสดงภาพถ่าย ภาพข่าวจากหนังสือพิมพ์ทั้งไทยและต่างประเทศ ภาพวาดสีน้ำโดยอดีตเชลยศึก ที่แสดงให้เห็นถึงชีวิตความเป็นอยู่ของเชลย ภาพสเก็ตเกี่ยวกับการสร้างสะพานและสภาพของเชลยศึก โดยอดีตหมอศัลยกรรมของกองทัพออสเตรเลีย จดหมายของพวกเชลยศึก ไปสการ์ดของนายทหารญี่ปุ่น ที่ลูกหลานนำมามอบให้ ทั้งนี้ภาพถ่ายบางส่วนถ่ายโดยคุณบุญผ่อง สิริเวชชะพันธุ์ และเชลยศึกในสมัยนั้น โดยมีคำบรรยายใต้ภาพเป็นภาษาอังกฤษ

ส่วนอาคารหลังที่สอง เป็นอาคารก่ออิฐถือปูนขึ้นเดียว ใช้จัดแสดงเครื่องใช้ไม้สอยของเชลยศึกและของพวกกองทัพญี่ปุ่น อาทิ หมวกทหาร ปืน ลูกกระเบิด ค้อนดอกหุ้มตรารถไฟ ขวดเหล้าสาเกญี่ปุ่น เป็นต้น ทั้งนี้ผนังด้านข้างจัดแสดงภาพถ่ายของเชลยศึกที่รอดชีวิตจากสงคราม และได้มาเยี่ยมเยือนพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ เพื่อรำลึกถึงความโหดร้ายของสงครามที่พวกเขาไม่เคยลืม

ข้อมูลจาก:

1. การสำรวจโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2548
2. แผนที่ประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์สงคราม อักษะ และเชลยศึก วัดไชยชุมพลชนะสงคราม

© Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre
<http://www.sac.or.th>

ที่ตั้ง วิทยาเขตบางเขน หน้ 1 ด.บางเขน อ.สามพราน จ.นครปฐม 73210

วันเวลาทำการ ๕ ยังไม่เสร็จสมบูรณ์ สนใจติดต่อล่วงหน้า

โทรศัพท์ ☎

ค่าเข้าชม ไม่เก็บค่าเข้าชม

การบริหารจัดการ บริหารจัดการโดย วัดและชุมชน

ปีที่ก่อตั้ง ก่อตั้งปี

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผ่นพับ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion |

วัดบางช้างใต้ตั้งอยู่ติดริมแม่น้ำนครชัยศรี ในเขตอำเภอสามพราน ด้านหลังวัดอยู่ติดกับคลองบางช้าง ตามตำนานกล่าวว่าในบริเวณลุ่มน้ำนครชัยศรี มีสัตว์ป่านานาชนิด และในหมู่สัตว์เหล่านั้นมีโลงช้างอาศัยอยู่ด้วย และจะพากันเดินไปกินน้ำทุกวัน พอทานเช้าเมื่อฝนตก ทางเดินของช้างก็กลายเป็นคลอง เรียกกันว่า คลองบางช้าง วัดที่ตั้งอยู่ทางเหนือเรียกว่า วัดบางช้างเหนือ ส่วนวัดที่ตั้งอยู่ทางใต้เรียกว่าวัดบางช้างใต้

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติไทรบุรีเริ่มโดยพระครูอรุณธรรมวิสุทธิ (อาจารย์กลิ้ง) รองเจ้าอาวาสองค์ก่อน ซึ่งมีรณภาพไปกว่า 7 ปีแล้ว การขาดผู้สืบทอดทำให้งานพิพิธภัณฑสถานหยุดชะงักไป รวมถึงปัญหาเรื่องความปลอดภัยของโบราณวัตถุต่าง ๆ ที่อยู่ในพิพิธภัณฑฯ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติจึงไม่ได้เปิดให้ประชาชนทั่วไปเข้าไปชม เว้นแต่จะทำหนังสือขออนุญาตแจ้งมายังวัดก่อน

อาคารพิพิธภัณฑ์เป็นอาคารทรงไทยใต้ถุนสูง เดิมเป็นหอฉัน ขึ้นบนจัดแสดงข้าวของสะสมของท้าววัด และของที่ชาวบ้านผู้มีจิตศรัทธาอุทิศให้กับทางวัด วัตถุที่จัดแสดง ได้แก่ พระพุทธรูปโบราณ พระมุนีเงิน ตาลปัตร รอยพระพุทธรูปจำลอง คัมภีร์โบราณ หีบพระธรรม ตู้พระธรรม ภาพถ่ายเก่าของวัด เครื่องลายคราม เครื่องปั้นดินเผา ตู้ไม้แกะสลัก เป็นต้น โดยในส่วนขอพระพุทธรูปโบราณ พระมุนีเงิน และสิ่งของที่มีค่าทางวัฒนธรรมสร้างทรงเหล็กครบรอบเอาไว้ เพื่อป้องกันการสูญหาย ส่วนบันลลังเดิมทางวัดตั้งใจจะจัดแสดงเรือที่ม้าน้ำที่ทางวัดเก็บเอาไว้กว่า 100 ลำ แต่เนื่องจากท่านรองเจ้าอาวาสมรณภาพเสียก่อน งานจัดแสดงในส่วนนี้จึงหยุดชะงักไป ปัจจุบันได้แต่แปลงเป็นที่เก็บของของวัดและขึ้นสวนเรือกที่มานานบางส่วน

ข้อมูลจาก:

การสำรวจโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร วันที่ 6 มิถุนายน 2548.

พิพิธภัณฑ์วัดท่าพูด

ที่ตั้ง 📍 ค. ไร่ขิง อ.สามพราน จ.นครปฐม 73170

วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน เข้าชมเป็นหมู่คณะกรุณาติดต่อล่วงหน้า

โทรศัพท์ ☎ 0-1941-6637

ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม

การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัดและชุมชน

ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2540

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion |

วัดท่าพูด ตั้งอยู่ริมแม่น้ำท่าจีน ตามตำนานเล่าสืบต่อกันมาว่า มีพี่น้องสองคนนั่งฟังอยู่ใกล้จอมปลวกใหญ่ พอพี่ชายนอนหลับไป น้องชายมองเห็นดวงเมฆดาวเรืองกลายออกมาจากจอมพี่ชาย และคลายหายเข้าไปในจอมปลวก ต่อมาตนเองก็นอนหลับแล้วฝันว่ามีภูติมาบอกที่ซ่อนขุมทรัพย์ แล้วขอให้ขุดเอาขุมทรัพย์เพื่อนำเงินมาสร้างวัด พอตื่นขึ้นมาสองพี่น้องจึงชวนกันมาขุดที่จอมปลวกและพบทรัพย์สมบัติมากมายจึงเอาขุมทรัพย์เพื่อนำเงินมาสร้างวัด และตั้งชื่อวัดว่า "วัดเจตภูติ" ต่อมาจึงเรียกเพี้ยนมาเป็น "วัดตะพูด" และวัดท่าพูดตามลำดับ

วัดท่าพูดมีประวัติที่พอจะสืบสาวได้ว่า เป็นวัดเก่าแก่ตั้งแต่สมัยอยุธยา หลังกรุงศรีอยุธยาเสียกรุงครั้งที่ 2 มีผู้คนกลุ่มหนึ่งอพยพมาตั้งรกรากที่บริเวณนี้ โดยมีพระภิกษุมหาด้วยรูปหนึ่ง ซึ่งชาวบ้านเรียกว่า "พระอาจารย์รด" เป็นที่นับถือและศรัทธาทางจิตใจของชาวบ้านในแถบนั้น

ส่วนพิพิธภัณฑ์วัดท่าพูดนั้น ก่อตั้งขึ้นหลังการมรดกของท่านพระครูพิศาลสาธุวัฒน์ เจ้าอาวาสวัดท่าพูด เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2540 โดยคณะกรรมการของวัดได้มีมติให้จัดทำพิพิธภัณฑ์ของวัดขึ้นด้วยเกรงว่าวัตถุโบราณทั้งหลายจะสูญหาย โดยใช้หอไตรของวัดเป็นพิพิธภัณฑ์ชั่วคราว และเปิดให้ประชาชนเข้าชมครั้งแรกในวันที่ 7 ธันวาคม พ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นวันพระราชทานเพลิงศพอดีตเจ้าอาวาส ในการจัดทำพิพิธภัณฑ์ได้มีการรวบรวมโบราณวัตถุเก่าแก่และมีค่า นำมาทำทะเบียนและเก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑ์แห่งนี้

พิพิธภัณฑ์วัดท่าพูดมีอาคารจัดแสดงทั้งสิ้น 3 หลัง

อาคารหลังแรก เดิมเป็นหอไตรของวัด เป็นอาคารชั้นเดียวใต้ถุนสูง ต่อมาดัดแปลงให้จัดแสดงสิ่งของทั้งชั้นบนและล่าง ชั้นล่าง สิ่งของสำคัญที่นำมาจัดแสดงไว้ได้แก่ พระยานมาศ กระโถนถมปัทม กาน้ำชา และหัวเรือกัญญา ซึ่งเป็นสิ่งของที่สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชพระราชทานแด่หลวงพ่อด เจ้าอาวาสองค์แรกของวัดท่าพูด พระพุทธรูป จารึกตัวอักษรไทยบนอิฐมอญที่ใช้ก่อสร้างพระอุโบสถ เป็นต้น ส่วนชั้นบนจัดแสดงพระพุทธรูป สิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ชาวบ้านนำมาถวายวัด อาทิ ตะเกียง ถ้วย ชาม เครื่องจักสาน เป็นต้น

อาคารหลังที่สอง เดิมเป็นกุฏิของท่านเจ้าอาวาสองค์ก่อน(พระครูพิศาลสาธุวัฒน์) ชื่อกุฏิประชาชนโนปถัมภ์ สร้างเมื่อ พ.ศ. 2502 และทำการบูรณะใหม่เพื่อจัดทำเป็นพิพิธภัณฑ์ บูรณะแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2543 เป็นอาคารไม้สองชั้น ชั้นล่างจัดแสดงข้าวของเครื่องใช้ของพระครูพิศาลสาธุวัฒน์ เครื่องลายคราม ธนบัตร เปลือกหอย เกร็ดพล เป็นต้น โดยสิ่งของจำนวนหนึ่งได้ขุดย้ายมาจากหอไตร เพื่อมาจัดแสดงไว้ที่อาคารหลังใหม่นี้ ส่วนชั้นบน เดิมเป็นนิทรรศการชั่วคราว จัดแสดงกิจกรรมต่าง ๆ ของทางพิพิธภัณฑ์ ต่อมาในกลางปี พ.ศ. 2548 ทางพิพิธภัณฑ์ได้ดัดแปลงชั้นบน เป็นคลังวัตถุของพิพิธภัณฑ์

อาคารหลังที่สาม เป็นอาคารไม้ใต้ถุนสูง เดิมเป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรมของวัด ต่อมาดัดแปลงเป็นส่วนหนึ่งของพิพิธภัณฑ์วัดท่าพูด ชั้นบนจัดแสดงตู้พระธรรมลายรดน้ำ ตาลปัตร หนังสือพิมพ์เก่าอันยุค รูปถ่ายเก่าของวัด เป็นต้น ส่วนชั้นล่าง จัดแสดง เครื่องสูบน้ำ รุ่นต่าง ๆ ที่ใช้รดน้ำเข้านา ซึ่งปัจจุบันชาวบ้านเลิกใช้แล้ว จึงนำมาถวายให้วัด เพื่อจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์

พิพิธภัณฑ์วัดท่าพูด เปิดให้เข้าชมทุกวัน โดยต้องติดต่อล่วงหน้า เพื่อทางพิพิธภัณฑ์จะได้เตรียมวิทยากรนำชม ซึ่งปัจจุบันมีการฝึกเยาวชนจากโรงเรียนวัดท่าพูด เพื่อเป็นมัคคุเทศก์น้อย เยาวชนท้องถิ่นกลุ่มนี้ ยังเข้ามามีส่วนร่วมในงานพิพิธภัณฑ์ด้านการทำทะเบียนและงานอนุรักษ์วัตถุ ซึ่งเป็นหนึ่งในกิจกรรม ของการร่วมมือกันระหว่างพิพิธภัณฑ์วัดท่าพูดและศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร ในโครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ที่หวังจะให้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นไม่ใช่แค่โกดังเก็บของเก่า แต่เป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิต เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ขณะเดียวกันก็แสดงวิถีแห่งตัวตนให้กับคนข้างนอกได้ทำความเข้าใจและเรียนรู้ด้วยเช่นกัน

ข้อมูลจาก:

1. ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน). ข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม ปีพุทธศักราช 2546(ฉบับเนื้อหาสังเขป)

2. การประชุมเครือข่ายเพื่อการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น (ภาคกลาง - ตะวันตก) จัดโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร
26 - 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2546 ณ โรงแรมริเวอร์ จังหวัดนครปฐม

3. โครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ระยะที่ 2

© Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre
<http://www.sac.or.th>

พิพิธภัณฑ์อนุราชินีนิโคลาส

ที่ตั้ง 📍 วัดนักบุญเปโตร ซอยวัดโรมัน ถ.เพชรเกษม ต.ท่าข้าม อ.สามพราน จ.นครปฐม 73110

วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน 8.00 - 17.00 น. เข้าชมเป็นหมู่คณะกรุณาแจ้งล่วงหน้าเพื่อจัดเตรียมวิทยากรนำชม

โทรศัพท์ ☎ 0-3429-2148

ค่าเข้าชม 👤 ไม่เก็บค่าเข้าชม

การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัด

ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2546

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวัตถุ | PrintVersion |

พิพิธภัณฑ์อนุราชินีนิโคลาส เป็นส่วนหนึ่งใน "สักการสถานอนุราชินีนิโคลาส บุญเกิด ฤกษ์บำรุง" วัดนักบุญเปโตร จ.นครปฐม สักการสถานแห่งนี้เป็นอนุสรณ์สถานเชิดชูเกียรติประวัติแห่งการเป็นอนุราชินีของคุณพ่อ นิโคลาส บุญเกิด ฤกษ์บำรุง โดยพระคาร์ดินัล ไมเกิ้ล มีชัย กิจบุญชู พระอัครสังฆราชแห่งอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ วางศิลาฤกษ์ในวันฉลองประจำปีท่านอนุราชินีครั้งแรกเมื่อวันที่ 13 มกราคม 2544 แล้วเสร็จเดือนพฤษภาคม 2546 สักการสถานนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

1) ส่วนที่เป็นอาคารอันเป็นวัดสำหรับประกอบศาสนพิธี และบรรจุอัฐิอนุราชินี มีลักษณะสถาปัตยกรรมทรงแปดเหลี่ยม ภายนอกมีเสากลม 8 ต้น สัญลักษณ์พระราชาของพระเจ้าเรอญูลาก 8 ประการ หลังคาไล่ระดับ 3 ชั้น บนหลังคามียอดปรางค์สูง 3 ชั้น หมายถึง พระตรีเอกภาพ พระบิดา พระบุตร และพระจิต และฤกษ์ฤกษ์ 3 ประการ คือ ความเชื่อ ความหวัง และความรัก ผืนดินโดยรอบมีหน้าต่างบานไม้สักรูปกางเขน ภายในมีภาพวาดเกี่ยวกับชีวประวัติของอนุราชินีตั้งแต่ปฐมวัย ยึดในสามเนราลัย งานแพร่ธรรม และวีรกรรมของท่าน หุ่นจำลองอนุราชินี ตั้งอยู่ด้านล่างของรูปแกะสลักพระเยซูเจ้าเสด็จขึ้นสวรรค์ ทำด้วยไฟเบอร์กลาส ภายในหุ่นจำลองมีอัฐิอนุราชินีบางส่วน และอัฐิอนุราชินีบรรจุไว้ในโลง 2 ชั้น ชั้นในเป็นโลงสแตนเลส ชั้นนอกเป็นโลงไม้สัก

2) ส่วนที่เป็นพิพิธภัณฑ์และสำนักงาน มีลักษณะทรงสถาปัตยกรรมเป็นแนวโค้งโอบรับอยู่ด้านหลัง อาคารหลักประกอบด้วยห้องแสดงนิทรรศการ ห้องโสตทัศนูปกรณ์ ห้องศาสนภัณฑ์และของที่ระลึก ห้องสำนักงาน

ภายในห้องนิทรรศการ ได้รวบรวมเอกสาร รูปภาพ และสิ่งของต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอนุราชินี ความเป็นมา และกระบวนการเพื่อการแต่งตั้งคุณพ่อนิโคลาสเป็นอนุราชินี วีรกรรมของคุณพ่อนิโคลาส อนุราชินีทั้ง 7 บานสองคอน ประดิษฐานพระศาสนจักรในประเทศไทย และยังได้รวบรวมวัตถุที่มีคุณค่า อาทิ พระธาตุของนักบุญต่าง ๆ ที่บรรดามิชชันนารีในยุคแรกได้นำติดตัวมาเพื่อเสริมสร้างความเชื่อความศรัทธาแก่คริสตชน หนังสือสัพพะจะนะ พาสาไท พิมพ์ครั้งแรกที่ฝรั่งเศส ค.ศ. 1854 เหรียญที่ระลึกกราบทูลไทยเฝ้าสมเด็จพระสันตะปาปาอินโนเซนต์ที่สอง วันที่ 5 มกราคม ค.ศ. 1689

อนุราชินีนิโคลาส บุญเกิด ฤกษ์บำรุง เกิดเมื่อวันที่ 31 มกราคม 2438 รับศีลล้างบาปวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2438 ที่วัดนักบุญเปโตร สามพราน และรับศีลบวชเป็นพระสงฆ์โดยพระสังฆราชขอเรน แปรรอส เมื่อวันที่ 24 มกราคม 2469 ที่อาสนวิหารอัสสัมชัญ บางรัก กรุงเทพฯ ท่านทำงานอภิบาลที่วัดต่างๆ หลายแห่ง อาทิ วัดแม่พระบังเกิด บางนกแขวก วัดเชนด้นิโคลาส พิษณุโลก วัดในเขตเชียงใหม่ และลำปาง เป็นต้น

ท่านถูกจับหลังจากประกอบศาสนกิจที่วัดนักบุญยอแซฟ บ้านหัน จ.นครราชสีมา เมื่อวันที่ 12 มกราคม 2484 ในข้อหาถูกเป็นแนวที่ 5 ในห้วงเวลาที่ไทยเรียกร้องดินแดนคืนจากฝรั่งเศส ท่านถูกตัดสินจำคุก 15 ปี ต่อมาท่านได้ป่วยเป็นวัณโรคและถึงแก่กรรมภายในคุกนั่นเองเมื่อวันที่ 12 มกราคม 2487 รวมอายุ 49 ปี ท่านเป็นพระสงฆ์ที่เอาใจใส่งานอภิบาล มีใจเมตตาต่อคนยากจน และมีความกระตือรือร้นในงานธรรมทูต ระหว่างอยู่ในคุก ท่านได้สอนคำสอนและโปรดศีลล้างบาปให้นักโทษด้วยกันที่ใกล้ตายจำนวน 68 คน สมเด็จพระสันตะปาปายอห์น ปอล ที่ 2 ประกอบพิธีสถาปนาท่านเป็นอนุราชินีสมณสักขีเมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2543 ณ มหาวิหารนักบุญเปโตร กรุงโรม ประเทศอิตาลี

ข้อมูลจาก:

สำรวจภาคสนาม วันที่ 11 เมษายน 2549

แผนที่ประชาสัมพันธ์สักการสถานอนุราชินีนิโคลาส บุญเกิด ฤกษ์บำรุง

ที่ตั้ง 📍 29/5 หมู่ 2 ต.บางกระตึก อ.สามพราน จ.นครปฐม 73170
วันเวลาทำการ 🕒 กรุณาคัดต่อล่วงหน้า
โทรศัพท์ ☎ 0-1839-0212, 0-2811-9628 ติดต่อคุณเทพย์ แชดิง
ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย เอกชน
ปีที่ก่อตั้ง 🗓 111 ก่อตั้งปี

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

พิพิธภัณฑ์จ้าง แชดิง ตั้งชื่อตามผู้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่จัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์ แต่ก่อนนั้นพิพิธภัณฑ์ไม่ได้อยู่ ณ ที่ตั้งปัจจุบัน หากตั้งอยู่ ณ บ้านเดิมของศิลปินและครอบครัวแถบฝั่งธนบุรี แต่ด้วยข้อพิพาทเรื่องที่ดินทำให้ศิลปินและครอบครัวย้ายพิพิธภัณฑ์และที่พักมายังสถานที่ปัจจุบัน ในพื้นที่ ซึ่งประกอบด้วยบ้านที่เป็นที่พำนักอาศัยและพิพิธภัณฑ์ รวมทั้งบริเวณว่างด้านในที่คุณเทพย์ แชดิง บุตรชายของจ้าง แชดิง ตั้งใจไว้ว่าจะสร้างเป็นอาคารพิพิธภัณฑ์เพิ่มเติมในอนาคต

พิพิธภัณฑ์ประกอบด้วยอาคาร 2 ชั้น กังไม่กึ่งปูน เรียกได้ว่าเป็นการประยุกต์บ้านพักอาศัยมาเป็นพิพิธภัณฑ์ ในคุณเทพย์ แชดิง เป็นผู้เข้าชมและให้ความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับผลงานของศิลปิน ชั้นที่หนึ่งของพิพิธภัณฑ์ เมื่อผู้ชมเข้าไปยังตัวอาคารจะพบกับบริเวณจัดแสดงผลงาน 2 ชุด ก่อนที่จะต้องผ่านไปยังชั้น 2 ซึ่งเป็นส่วนจัดแสดงหลักของพิพิธภัณฑ์ ภาพจิตรกรรมขนาดต่างๆ แขนงไล่เรียงไปตามปีที่ผู้สร้างสรรค์งาน แต่ภาพที่โดดเด่นและมีขนาดใหญ่จะแขวนอยู่ที่ช่วงราวบันได ลักษณะของงานจะเปลี่ยนไปตามวิวัฒนาการทางความคิดของศิลปิน จากรูปที่เห็นเป็นรูปเป็นร่าง พัฒนาไปสู่งานที่เป็นนามธรรม และในช่วงท้ายของชีวิต ศิลปินกลับมายึดแนวการสร้างสรรคผลงานที่เป็นรูปร่างอีกครั้งหนึ่ง

ข้อสังเกตต่อพิพิธภัณฑ์แห่งนี้มี 2 ลักษณะคือ (1) เนื้อหาของศิลปินที่เชื่อมโยงกับความเป็นไปของบ้านเมืองตามชีวิตของศิลปินที่เข้าไปสัมผัสหรือเกี่ยวข้อง และ (2) การใส่ใจกับการอนุรักษ์ผลงานของศิลปิน โดยประยุกต์ใช้วัสดุที่หาซื้อได้ง่ายในห้องตลาด

ภาพงานสะท้อนภาพตัวตน

ผลงานของศิลปินหลายชิ้นสัมพันธ์กับเหตุการณ์ทางการเมืองหลายครั้ง ภาพที่เป็นที่กล่าวขวัญอย่างมากคือ ภาพเหมือนของศิลปินที่เปลือยร่างท่อนบน แขนที่ถูกตัด และดวงตาที่กลวงเปล่า เนื้อหาแสดงให้เห็นถึงสภาพของการ "ถูกรีดรอน" ศิลปินและผู้คนในช่วงนั้นยากจะวิพากษ์นักการเมืองหรือผู้บริหารประเทศ ภาพอีกประเภทหนึ่งที่ชวนให้ผู้อ่านพินิจกับความเป็นนามธรรมคือ การให้ตัวอักษรเป็นภาพ เช่น ภาพที่เขียนขึ้นจากคำว่า "ลมหายใจ" มีลักษณะคล้ายแก้วน้ำ แล้วมีหลอดดูดภาพลักษณะนี้นัยที่พยายามกระตุ้นให้ผู้ชมมองว่าอำนาจกำลังลดทอนสภาพความมีชีวิตชีวาของผู้คนไปหรือไม่

คุณเทพย์ได้พยายามบรรยายให้เห็นว่า ชีวิตและผลงานของศิลปินเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาผลงานของศิลปินไม่ซับซ้อนมาก เพราะศิลปินจะบันทึกปีที่ผลิตงาน ส่วนนี้เองที่ทำให้คุณเทพย์เริ่มศึกษาประวัติศาสตร์ศิลปะได้อย่างเป็นลำดับ คุณเทพย์ได้กล่าวว่า ช่วงที่ศิลปินหรือคุณเทพย์ยังมีชีวิตอยู่คุณเทพย์ไม่ได้มีโอกาสในการศึกษาและติดตามผลงานของศิลปินมากนัก ทำให้คุณเทพย์จะต้องเริ่มศึกษาตั้งแต่ประวัติศาสตร์ศิลปะทั่วไป จนไปถึงการศึกษาเฉพาะผลงานของศิลปิน เมื่อจะต้องมารับผิดชอบมรดกศิลปะทั้งหมดนี้

การอนุรักษ์

เรื่องความใส่ใจในการอนุรักษ์ผลงานเป็นความประทับใจส่วนตัวของผม(วิชาสิทธิ์ บุญเกียรติ) ในการเยี่ยมชมครั้งนี้ ภาพเขียนและภาพร่างอีกจำนวนไม่น้อยที่ไม่ได้จัดแสดงบนชั้น 2 ของพิพิธภัณฑ์ คุณเทพย์เปิดให้คณะสำรวจของเราเข้าชมในห้องคลังที่ชั้นหนึ่งของพิพิธภัณฑ์ ชั้นที่จัดวางผลงานต่างๆ ต่อขึ้นจากเหล็กฉากและไม่อัดเป็นสวนพื้นชั้น แผ่นพลาสติก "ฟิวเจอร์บอร์ด" ได้รับการดัดแปลงเป็นกล่องเก็บรักษาผลงานตามแนวนอน ผลงานที่เก็บไว้ในกล่องโดยส่วนใหญ่เป็นภาพร่างที่เขียนบนกระดาษวาดเขียน จัดแบ่งตามปีที่ผลิตผลงาน

การจัดเก็บภาพเช่นนี้สะท้อนให้เห็นถึงความใส่ใจของผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ในการอนุรักษ์วัตถุ เพราะกล่องดังกล่าวจะป้องกันฝุ่นและแมลงได้ในระดับหนึ่ง ด้วยวิธีการจัดเก็บเช่นนี้ ยังอำนวยความสะดวกในการสืบค้นผลงาน ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์จัดวางกล่องผลงานตามชั้นตามปีของการสร้างสรรค์ผลงานที่แน่นอน

คุณเทพย์ยังได้นำผลงานไปจัดแสดงตามองค์กรทางวัฒนธรรมในต่างจังหวัดเป็นครั้งคราว ดังจะเห็นได้จากเอกสารประกอบนิทรรศการที่จัดพิมพ์ขึ้น เมื่อครั้งที่นำผลงาน "ภาคอักษรมิลมหายใจ" ไปตระเวนจัดแสดงในภาคอีสาน ครั้งนั้น คุณเทพย์ได้สแกนภาพที่เคยเขียนอยู่บนกระดาษ และพิมพ์ภาพดังกล่าวลงบนผ้าใบ จากนั้น นำผลงานไปขึ้นบนกรอบไม้ ในที่สนะของ

ชมการจัดแสดงหมุนเวียนที่ศุภเททัยได้นั้นถือเป็นการก้าวสำคัญของคนทำงานพิพิธภัณฑ์เอกชนที่ไม่ได้มีทุนในการดูแลพิพิธภัณฑ์มากมาย แต่ต้องการเผยแพร่ความรู้สู่สาธารณะ

ส่วนการจัดแสดงที่เป็นการผลิตซ้ำผลงานบนสื่อตัวใหม่ ทำให้เราเห็นความสามารถของผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ในการรู้จักดัดแปลงผลงานให้นำเสนอได้อย่างน่าสนใจมากยิ่งขึ้น อันที่จริงหากผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์มีทุนรอนเพิ่มขึ้นอีกหน่อย การสร้างของที่ระลึกที่เชื่อมโยงกับนิทรรศการที่จัดแสดง ก็ช่วยกระตุ้นให้ผู้คนรู้จักผลงานของศิลปินมากขึ้นไปด้วยเช่นกัน ทั้งยังประชาสัมพันธ์และให้ความรู้เกี่ยวกับผลงานศิลปินไปได้ไม่มากนัก

ข้อมูลจาก: การสำรวจภาคสนาม วันที่ 15 พฤศจิกายน 2548

© Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre
<http://www.sac.or.th>

ที่ตั้ง 📍 สถาบันศิลปกรรม กรมศิลปากร 93 หมู่ 3 ถ.พุทธมณฑลสาย 5 ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170
เวลาทำการ 🕒 ทดลองเปิดทำการเฉพาะวันเสาร์ เวลา 13.00 - 15.00 น. จากนั้นมีการฉายภาพยนตร์พร้อมเสนาในบรรยากาศเป็นกันเอง
โทรศัพท์ ☎ 0-2482-1087
ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย หน่วยงานราชการ
ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2542

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผ่นพับ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion |

"หากเปรียบเทียบหนังเป็นศาสนา ให้หลังปัญญาแก่ผู้ชม หรือภาพยนตร์ก็เปรียบเสมือนวัด โดยมีกล้องเป็นพระประธาน ตึกที่เก็บรักษาฟิล์มภาพยนตร์เปรียบได้กับหอไตร สำนักงานหลังเล็กที่ให้บริการค้นคว้าแก่ผู้สนใจเป็นศาลาการเปรียญ อาคารพิพิธภัณฑ์ภาพยนตร์ไทยเปรียบเสมือนวิหาร และโรงภาพยนตร์เปรียบเสมือนโบสถ์"

คุณโดม สุขวงศ์ ผู้ก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ภาพยนตร์ไทย ได้กล่าวกับพวกเราในขณะเข้าสักการะวิหารแห่งภาพยนตร์ไทย ในป้ายแก่ ๆ วันหนึ่งของเดือนตุลาคม

อาคารพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ สร้างเลียนแบบโรงถ่ายหนังศรีกรุง ซึ่งเป็นโรงถ่ายภาพยนตร์เสียงที่ได้มาตรฐานแห่งแรกของไทย แต่ถูกรื้อทิ้งไปเมื่อปี 2508 ไม่ตะขบ หรือเสลห รูปแบบต่าง ๆ ทั้งเสลทที่ใหญ่ที่สุด เสลทกระดานชนวน รวมถึงเสลททรงกลมหนึ่งเดียวในโลกของโรงถ่ายหนังศรีกรุง ได้จัดแสดงไว้บริเวณทางเข้าด้านหน้าของพิพิธภัณฑ์

แผ่นพับรุ่นที่หนึ่งไทยต้องร้องอ้อ เมื่อเดินเข้ามาบริเวณโถงชั้นล่าง ที่จำลองจากหนังไทยที่มีชื่อเสียง อาทิ จากใต้ถุนที่แม่น้ำนครเอมมีลวงเก็บลูกมะนาว จากป้ายรถเมล์จากภาพยนตร์เรื่องกลอง จากห้องพักนางเอกในเรื่องตลก 69 จากเคาน์เตอร์โรงแรมเรื่องโรงแรมนก เป็นต้น รวมไปถึงของใช้ประกอบฉากต่าง ๆ อาทิ กล้องจากเรื่องชัตเตอร์ เลื้อยผ้าจากเรื่องสุดเสน่หา ระฆังโรงเรียนจากเรื่องครูบ้านนอก ประตูเหล็กจากเรื่องทองพูน โคกโพ หนุมิตร ชัยบัญชา ในขณะที่โบนันไดในฉากเรื่องฉันทรีทอง เหล่านี้เป็นสัญลักษณ์ในหนังที่ผู้ชมจำได้ และเมื่อนำมาจัดแสดงจึงมีพลังอย่างน่าประหลาด นอกจากนี้ยังมีภาพถ้ำของรัตน์ เปสตันยี นักสร้างภาพยนตร์ไทยมีรางวัลรุ่นแรก ๆ คู่กับอัลเฟรด ฮิตช์ค็อก บรมครูผู้กำกับและนักสร้างภาพยนตร์ของฮอลลีวูด

เมื่อเดินขึ้นสู่ชั้นสอง บริเวณบันไดทางขึ้นประดับไปด้วย แผ่นเสียงจากภาพยนตร์ไทยเรื่องต่าง ๆ ก็ดาร์จากเรื่องวัยระเร่ และรางวัลต่าง ๆ ของคนบันเทิง ชั้นบนของอาคารจัดแสดงนิทรรศการหนึ่งศตวรรษประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ไทย โดยนำเสนอเรื่องราวตั้งแต่การถ่ายภาพของไทย คือ หนึ่งตะลุง หนึ่งใหญ่ เครื่องเล่นภาพจากต่างประเทศที่เข้ามาในไทย อาทิ Thaumatrope ตุ๊กตาหนังที่หยอดเหรียญทีละคน มุมจัดแสดงเรื่องย่อหนังยุคอดีตเล่มละ 5-10 สตางค์ ที่ครั้งหนึ่งเป็นสนามแข่งเพราะศรียุทธและยาขอบ นักเขียนชื่อดังของไทยในเวลาต่อมา ผู้ชมยังได้ชมกล้องถ่ายหนังรุ่นต่าง ๆ เครื่องบันทึกเสียงหนังเร่ ภาคเหนือ เครื่องฉายหนังจากฝรั่งเศส เครื่องถ่ายแอมิเมชัน และเครื่องตัดต่อ

กว่าจะเป็นภาพยนตร์ให้เราได้ดูสักเรื่องหนึ่ง ภาพยนตร์ต้องผ่านขั้นตอนมากมายอย่างที่เราคาดไม่ถึง พิพิธภัณฑ์แห่งนี้จัดแสดงให้เห็นวิธีการผลิตภาพยนตร์เริ่มตั้งแต่ขั้นก่อนถ่ายทำ เราได้เห็นโต๊ะทำงานของคุณเวาดี ตารางนัดคิวนักแสดง เครื่องแต่งตัวจากเรื่องข้างหลังภาพ เมื่อเข้าสู่ขั้นตอนการถ่ายทำ มีการจำลองการถ่ายทำเรื่องสวรรค์มืด แทนถ่ายทำหนังการ์ตูนเรื่องสุดสาครของปยุต เงากระจ่าง กล้องถ่ายของปยุต เงากระจ่างเรื่องเหตุมหัศจรรย์ กล้องตัวแรกของเบ๊ยก โปสเตอร์ รวมถึงมุมแต่งหน้านักแสดง เป็นต้น ขั้นตอนหลังการถ่ายทำ เป็นขั้นสุดท้าย มีการจัดแสดงทั้งเครื่องล้างฟิล์ม เครื่องมิกซ์เสียง เครื่องดอกลับโดเติ้ล กระเป๋านั่งใส่ฟิล์มภาพยนตร์แบบต่าง ๆ พร้อมจำลองหน้าร้านของสายหนังต่างจังหวัด ตัวกลางส่งหนังออกฉายสู่สายตาผู้ชมตามต่างจังหวัดต่อไป

เมื่อมาพิพิธภัณฑ์แห่งนี้แล้ว ผู้ชมต้องได้ชมภาพยนตร์อย่างแน่นอน พวกเราเข้าแถวซื้อตั๋ว(แบบหลอก ๆ) ที่หน้าโรงหนังอลังการ ในระหว่างรอฉาย พวกเราเพลิดเพลินไปกับการเดินชมรอยพิมพ์ลายนิ้วมือของบรรดาตัวค้างฟ้าที่ลานดารา ชมตู้ใส่ใบปิดโปสเตอร์ของโรงภาพยนตร์เฉลิมไทย เมื่อได้เวลานั่งฉาย ก็เตรียมจับจองที่นั่ง ซึ่งเป็นเก้าอี้ไม้พับแถวยาวที่ทางพิพิธภัณฑ์ได้มาจากโรงหนังเก่าที่ระยอง ด้านในมีอุปกรณ์โพงเสียง ทั้งกะลามะพร้าว เม็ดทรายกับสังกะสี บรรยากาศชวนให้นึกถึงโรงหนังต่างจังหวัดเมื่อหลายสิบปีก่อน ครั้นนี้พิเศษกว่าการดูหนังที่ผ่านมา เมื่อหนังจบเรามีโอกาสเข้าไปดูในห้องฉาย แคมยังได้เข้าชมห้องผู้จัดการโรงหนัง ได้เห็นสมุดบัญชียอดขายได้ของโรงภาพยนตร์เฉลิมกรุง พวกเราออกจาก "โรงหนังอลังการ" ด้วยความเบิกบานใจพร้อมความรู้เกี่ยวกับหนังไทยอีกมากมาย แล้วคุณละดูหนังไทยครั้งสุดท้ายเมื่อไร

ข้อมูลจาก:

- 1. การสำรวจเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2548

2. ฝ่ายหอภาพยนตร์แห่งชาติ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร. โครงการพิพิธภัณฑ์ภาพยนตร์ไทย. หนังสือ(ตะลุง)-หนังสือใหญ่ หนังสือไทย-ภาพยนตร์. พิมพ์เนื่องในวาระฉลองผ้าป่าสามัคคีเพื่อหาทุนสร้างพิพิธภัณฑ์ภาพยนตร์ไทย ณ โรงละครแห่งชาติ วันศุกร์ที่ 17 ก.ย. 2547.

© Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre
<http://www.sac.or.th>

พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดลำพญา

ที่ตั้ง 📍 วัดลำพญา ต.ลำพญา อ.บางเลน จ.นครปฐม 73130
วันเวลาทำการ 🕒 เปิดเสาร์-อาทิตย์ 08.00-16.00 น.
โทรศัพท์ ☎ 0-3439-1626, 0-3439-1985
ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัดและชุมชน
ปีที่ก่อตั้ง 🗓 ก่อตั้งปี 2546

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผ่นพับ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

วัดลำพญา ตั้งอยู่ริมแม่น้ำนครชัยศรี ในเขตอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ปัจจุบันกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมแห่งหนึ่งของจังหวัด เนื่องจากมีตลาดน้ำที่ทางวัดและชาวบ้านร่วมกันจัดตั้งขึ้นเมื่อปี 2542 โดยสร้างแพลงไปในแม่น้ำ ภายในขายอาหารคาวหวานนานาชนิด รวมถึงมีบริการล่องเรือชมวิถีชีวิตริมน้ำด้วย นอกจากนี้วัดลำพายายังเป็นศูนย์บูรณาการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนตำบลลำพญา ซึ่งองค์ประกอบหนึ่งของศูนย์บูรณาการฯ คือต้องจัดให้มีพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน สันนิษฐานได้ว่าพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านตลาดน้ำวัดลำพญาเกิดขึ้นด้วยเหตุดังกล่าว

พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านตลาดน้ำวัดลำพญา เป็นอาคารทรงไทยใต้ถุนสูง สร้างติดแม่น้ำนครชัยศรี อยู่ภายในบริเวณวัดลำพญา เปิดให้เข้าชมครั้งแรกในปี 2543 ชั้นล่างจัดแสดง เรือพื้นบ้านต่าง ๆ เครื่องมือเครื่องใช้ทางการเกษตร อาทิ เครื่องสีข้าว คันไถ รูปปั้นควายจำลอง เป็น ส่วนชั้นบนจัดแสดงข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ ได้แก่ เครื่องลายคราม เครื่องแก้ว เครื่องปั้นดินเผา ไหกระเทียม ไหใส่พลู ที่ปี่มลมสำหรับทำทองรูปพรรณ หินบดยา ฝาละมีบดยา เครื่องมือจับปลา เครื่องมือชั่งตวงวัด เครื่องจักสาน เตาเร็ด หัตถลอม โทรศัพท์ วิทยุ และโทรทัศน์รุ่นอดีต ภาชนะสังกะสีเคลือบ หมวกกะโล่ ตะเกียงลาน หีบพระธรรม ธรรมมาสน์ สมุดไทย ภาพถ่ายในอดีตของวัด ธนบัตรรุ่นเก่า กระดองตะพานน้ำ เป็นต้น ของที่จัดแสดงได้มาจากการบริจาคของชาวบ้านและผู้มีจิตศรัทธา ซึ่งจะมีแผ่นกระดาษเขียนชื่อของผู้บริจาคติดอยู่กับของชิ้นนั้น ๆ โดยผู้บริจาคสิ่งของให้แก่พิพิธภัณฑ์จะได้รับใบอนุโมทนาบัตรจากสภาวัฒนธรรมตำบลลำพญาด้วย

พิพิธภัณฑ์แห่งนี้เปิดเฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์ บริหารจัดการโดยวัดลำพญาและสภาวัฒนธรรมตำบลลำพญา ทางพิพิธภัณฑ์มีผู้ดูแลและให้ความรู้แก่ผู้เยี่ยมชม โดยท่านหนึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของวัด ส่วนอีกท่านหนึ่งเป็นครูโรงเรียนวัดลำพญา โดยจะผลัดเปลี่ยนเวรกันมา

ข้อมูลจาก:

การสำรวจภาคสนาม วันที่ 11 กันยายน 2547

ศูนย์อนุรักษ์ของใช้พื้นบ้าน วัดโพธิ์งาม

ที่ตั้ง 📍 วัดโพธิ์งาม ต.กระดังงา อ.กำแพงแสน จ.นครปฐม 73140

วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน

โทรศัพท์ ☎

ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม

การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัดและชุมชน

ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion |

ศูนย์อนุรักษ์ของใช้พื้นบ้าน ตั้งอยู่ในบริเวณวัดโพธิ์งาม เป็นที่เก็บรวบรวมเครื่องมือเครื่องใช้เกี่ยวกับการทำเกษตรกรรม และของใช้พื้นบ้าน ที่ชาวบ้านบริจาคมา วัดอุประสงค์หลักในการจัดตั้ง เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ และการศึกษาค้นคว้าของนักเรียนโรงเรียนวัดโพธิ์งาม ซึ่งอาจารย์จะนำนักเรียนมาทำกิจกรรม และให้ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตเกษตรกรรม การทำนา การทำข้าวหอมมะลิ

บริเวณศูนย์อนุรักษ์ของใช้พื้นบ้าน มีอาคารจัดแสดงทั้ง 2 หลัง เป็นอาคารชั้นเดียวไม้ผืน หลังแรกจัดแสดงเครื่องจักสาน เครื่องมือจับสัตว์น้ำ อาทิ กระพรอม กะหลับ ตะข่อง ลอบยื่น ตะแกรงร่อน ตะเกียง เครื่องสีฝัด โมข้าว หีบใส่ผ้าขึ้น หนังสือเก่า โทรทัศน์เก่า เป็นต้น วัดอุประสงค์ยังมีป้ายบอกว่าเรียกว่าอะไรแต่ไม่ได้บอกคำอธิบายการใช้ และภายในอาคารหลังนี้ยังมีชั้นเก็บหนังสือวางไว้ปะปนกับสิ่งของต่าง ๆ ดังกล่าว ชาวของส่วนใหญ่ไม่ได้รับการจัดเก็บหรือดูแลอย่างเป็นระเบียบ

อาคารหลังที่ 2 ที่อยู่ติดกัน เป็นที่เก็บและจัดแสดงวัตถุและข้าวของที่มีขนาดใหญ่ อาทิ เครื่องสีฝัด รถสามล้อถีบ ล้อเกวียน เครื่องจักสาน ตะเกียงเจ้าพายุ เป็นต้น

ข้อมูลจาก : สำนวนภาคสนามวันที่ 6 มิถุนายน 2548

© Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre
<http://www.sac.or.th>

ที่ตั้ง 📍 วัดกำแพงแสน ต.ห้วยหมอนทอง อ.กำแพงแสน จ.นครปฐม 73140
วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน
โทรศัพท์ ☎ 0-7014-7517
ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัดและชุมชน
ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2538

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion |

วัดกำแพงแสน เป็นวัดราษฎร์ สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย วัดมีเนื้อที่ 29 ไร่ ที่ตั้งของวัดอยู่ทางทิศตะวันตกของเมืองกำแพงแสนโบราณ โดยอยู่ห่างจากเมืองกำแพงแสนโบราณราว 1 กิโลเมตร ใกล้กับวัดประมาณ 100 เมตร เป็นที่ตั้งของวัดร้าง ซึ่งยังไม่มีการศึกษาว่าสร้างขึ้นในสมัยใด สำหรับวัดกำแพงแสนนั้นไม่ปรากฏหลักฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยใด แต่จากคำบอกเล่าของชาวบ้านเล่ากันว่า วัดมีอายุประมาณ 200 ปี อย่างไรก็ตามจากเอกสารที่จัดทำโดยวัดกำแพงแสนอีกชุดหนึ่งได้กล่าวว่า วัดกำแพงแสนสร้างขึ้นในราว พ.ศ. 2366 โดยอ้างตามหลักฐานของอำเภอ นอกจากนี้ยังให้ข้อมูลว่า ในครั้งนั้นมีการสร้างพระอุโบสถหลังแรกขึ้น แต่ต่อมาในปี พ.ศ. 2490 เจ้าอาวาสในขณะนั้นคือ พระครูสุกิจธรรมสร(หลวงพ่อสว่าง) ได้ย้ายวัดกำแพงแสนมาตั้งยังที่ใหม่ ใกล้คลองท่าสารบางปลา ซึ่งเป็นที่ตั้งวัดกำแพงแสนในปัจจุบัน

สืบเนื่องจากพระปลัดสุวัฒน์ สุขใจ เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบัน เป็นพระนักพัฒนา ท่านส่งเสริมงานด้านการศึกษาและปฏิสังขรณ์ศาสนสถานภายในวัด งานที่นับว่าเป็นการอนุรักษ์มรดกท้องถิ่นกำแพงแสนคือ ท่านได้เริ่มรวบรวมโบราณวัตถุต่าง ๆ ในท้องถิ่นและจัดตั้งพิพิธภัณฑ์วัดกำแพงแสนขึ้น ซึ่งประกอบด้วยโบราณวัตถุหลากหลายประเภท ทั้งเป็นโบราณวัตถุในท้องถิ่น คือโบราณวัตถุสมัยทวารวดี และโบราณวัตถุอื่น ๆ ที่ผู้มีจิตศรัทธานำมาถวาย

พิพิธภัณฑ์วัดกำแพงแสนจัดแสดงสิ่งของต่าง ๆ ไว้ในศาลาเอนกประสงค์ ซึ่งเป็นอาคารชั้นเดียว โดยจัดแสดงวัตถุไว้ในตู้กระจก ของที่จัดแสดงได้แก่ โบราณวัตถุสมัยทวารวดีจากเมืองโบราณกำแพงแสน ประกอบไปด้วยเศษประติมากรรมปูนปั้น และชิ้นส่วนสถาปัตยกรรม ภาชนะดินเผาสีต่าง ๆ ประกอบด้วยภาชนะดินเผาหลายสมัย เช่น สมัยบ้านเชียง หรือ เครื่องถ้วยต่าง ๆ เครื่องใช้ต่าง ๆ ในครัวเรือน เช่น เครื่องจักสาน และเครื่องทองเหลือง พระพุทธรูปและพระพิมพ์ เป็นของหลายยุคหลายสมัย เปลือกหอยทะเล เป็นเปลือกหอยขนาดใหญ่สวยงาม ซึ่งได้มาจากการขุดปอดินในบริเวณชุมชนกำแพงแสน

ข้อมูลจาก:

สำรวจภาคสนามวันที่ 6 มิถุนายน 2548

ตรงใจ หุตางกูร. ข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม ปี พ.ศ. 2546 ฉบับเนื้อหาโดยสังเขป. ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (เอกสารอัดสำเนา), 2546.

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งความทรงจำ ช่องเขาขาด

ที่ตั้ง 📍 กองการเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานทหารพัฒนา 207 หมู่ 11 ต.ท่าเสา อ.ไทรโยค จ.กาญจนบุรี 71150
 ระยะเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน 09.00-16.00 น.
 โทรศัพท์ ☎ 08-1308-2300, 08-1754-2098
 ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม
 การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย เอกชน
 ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2541

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

ระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง เชลยศึกของฝ่ายสัมพันธมิตรหลายพันคน ได้รับความทุกข์ทรมานและเสียชีวิตในระหว่างการสร้างทางรถไฟสายไทย-พม่า หรือที่เรียกกันว่า "ทางรถไฟสายมรณะ"

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งความทรงจำ ช่องเขาขาด ก่อสร้างขึ้นเพื่อเป็นสถานที่ระลึกถึงเชลยศึก และคนงานที่เสียชีวิตอันเนื่องมาจากการก่อสร้างทางรถไฟสายนี้ ทำพิธีเปิดเมื่อวันที่ 24 เมษายน 2539 โดยนายจอห์น โฮวาร์ด (John Howard) นายกรัฐมนตรีออสเตรเลีย

พิพิธภัณฑ์แห่งนี้ได้รับเงินทุนสนับสนุนการก่อสร้างและดำเนินงานจาก สำนักงานสุสานทหารแห่งกระทรวงการทหารผ่านศึกออสเตรเลีย โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองทัพบกไทย เหตุที่บริเวณช่องเขาขาดถูกเลือกให้เป็นสถานที่ตั้งพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ เริ่มจากการสำรวจทางรถไฟสมัยสงครามโลกที่ถูกทิ้งร้างโดยวิศวกรชาวออสเตรเลียที่เข้าร่วมก่อสร้างโครงการเชื่อมเขาแหลม แล้วพบว่าบริเวณช่องเขาขาดเป็นสถานที่ที่น่าสนใจไม่น้อย ด้วยเป็นเส้นทางที่ตัดผ่านช่องเขาและเป็นช่วงก่อสร้างที่ถือว่ายากลำบากที่สุดของเส้นทางรถไฟไทย-พม่า ยิ่งไปกว่านั้น แรงงานกลุ่มแรก ๆ ที่ถูกเกณฑ์มาก่อสร้างทางรถไฟตรงบริเวณช่องเขาขาดนี้คือ เชลยศึกออสเตรเลียจำนวนกว่า 400 คน

โดยเชลยศึกเหล่านี้ต้องทำงานวันละ 16-18 ชั่วโมง ในการเจาะเขาที่มีความยาวกว่า 110 เมตร สูงชัน 17 เมตร การเร่งก่อสร้างทางรถไฟสายนี้ ทำให้ต้องทำงานกันทั้งกลางวันกลางคืน ช่องเขาขาดจึงมีชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า "ช่องไฟนรก" (Hellfire Pass) ระคนไปด้วยเสียงอึกทึกจากค้อนที่ตอกลบหินผา และแสงจากกองไฟ คบไฟไม้ไฟ และตะเกียง ซึ่งดูเรื่องรอนประสาท "เปลวไฟที่ผุดขึ้นมาจากนรก"

Hellfire Pass หรือที่คนไทยเรียกว่า "ช่องเขาขาด" ห่างจากตัวพิพิธภัณฑ์เพียง 250 เมตร สามารถเดินเท้าเข้าไปได้สองทางคือ ทางบันไดคอนกรีต หรือทางป่าไผ่ ถ้าเลือกเดินเส้นทางป่าไผ่มุ่งสู่ช่องเขาขาด ผู้ชมไม่เพียงมีโอกาสสัมผัสช่องเขาขาดในเส้นทางเดียวกับที่เชลยศึกเคยใช้เดินไปทำงาน แต่ยังได้ชื่นชมป่าไผ่ที่เขียวชอุ่ม และเมื่อมองลงมาเบื้องล่างจะเห็นบริเวณที่ภูเขาถูกเจาะเป็นช่องลึกลงเสมอพื้น สำหรับวางรางรถไฟ ซึ่งถูกขนาบด้วยผาหินสูงชัน ทำให้สามารถเข้าใจได้ในทันทีว่า เหตุใดสถานที่แห่งนี้จึงถูกขนานนามว่า ช่องเขาขาด สถานที่ ที่หลายชีวิตต้องมาพบจุดจบ

สำหรับผู้ชมหรือนักท่องเที่ยวที่ต้องการเดินเท้าศึกษาเส้นทางของการก่อสร้างทางรถไฟสมัยสงครามโลก สามารถเลือกเส้นทางเดินย้อนรอยอดีต ระยะทางประมาณ 4 กิโลเมตร โดยเริ่มต้นจากบริเวณช่องเขาขาด ผ่านช่องตัด Hammer&Tap Cutting ช่องตัดหินตก ช่องเขาตัด Compressor โดยจะใช้ประมาณ 4.5 ชั่วโมง ทั้งนี้นักท่องเที่ยวจะต้องเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการเดิน ไม่ว่าจะเป็นรองเท้า น้ำดื่ม และมีเวลามากพอก่อนที่จะถึงเวลาพลบค่ำ

ส่วนอาคารพิพิธภัณฑ์นั้น เป็นอาคารคอนกรีตชั้นเดียวสีขาว ตั้งอยู่เชิงผาเหนือช่องเขาขาด เนื้อที่จัดแสดงราว 200 ตารางเมตร ภายในจัดแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับสงครามโลกครั้งที่สองในเอเชีย เริ่มจากการโจมตีของญี่ปุ่นในปี 1941 ความทุกข์ยากของเชลยศึกและผู้กักกัน กรรมกรผู้ใช้แรงงานชาวเอเชีย การก่อสร้างทางรถไฟจากไทยไปสู่อินโดจีน เรื่องราวดังกล่าวถูกเล่าผ่านข้าวของต่าง ๆ ของเชลยศึก อาทิ จดหมาย เสื้อผ้า เครื่องมือเครื่องมือในการสร้างทางรถไฟ แผนที่ แบบจำลองโครงสร้างสะพานไม้มาตรฐาน 1: 25 แบบจำลองแสดงแนวทางรถไฟในระยะทาง 4 กิโลเมตร (จากช่องเขาขาดสู่ช่องเขาตัด Compressor) ซึ่งภูมิประเทศในช่วงนี้เป็นที่ยากลำบากที่สุดในการสร้างช่วงหนึ่งของทางรถไฟ รวมไปถึงการจัดแสดงภาพถ่ายชีวิตความเป็นอยู่ของเชลยศึก สภาพความโหดร้ายในค่าย และในระหว่างการก่อสร้างทางรถไฟ ความเจ็บป่วยและโรคภัยไข้เจ็บที่คร่าชีวิตแรงงานเชลยศึกเหล่านี้ นิทรรศการจบลงด้วย การแพ้สงครามของญี่ปุ่น เสร็จภาพของเชลยศึกที่ยังมีชีวิต ซึ่งได้รับการบำบัดจากกองทัพบกฝ่ายสัมพันธมิตร แม้จะได้รับการเยียวยา แต่สุขภาพและสภาพจิตใจก็ไม่อาจกลับสู่สภาพเดิมได้ ร่างไร้วิญญาณของบรรดาเชลยศึกที่ถูกฝังในค่ายทำงาน ถูกย้ายไปยังสุสานสำหรับฝังศพทหารในพม่าและในกาญจนบุรี ส่วนทางรถไฟถูกโอนเป็นกรรมสิทธิ์ของอังกฤษ ต่อมาทางรถไฟส่วนที่อยู่ในประเทศไทยถูกขายให้กับการรถไฟแห่งประเทศไทย

นอกเหนือจากส่วนจัดแสดงแล้ว ทางพิพิธภัณฑ์ได้จัดมูมฉายภาพยนตร์สั้นความยาว 7 นาที ที่ประกอบไปด้วยเรื่องราวในแง่มุมต่าง ๆ ของการสร้างทางรถไฟสายมรณะ รวมถึงปากคำของเหล่าบรรดาเชลยศึกชาวออสเตรเลียต่อสภาพความโหดร้ายที่ประสบในระหว่างเป็นแรงงานการก่อสร้างทางรถไฟ

เข้าดูวันที่ 25 เมษายน ของทุกปี ณ ช่องเขาขาด จะมีการประกอบพิธีกรรมรำลึก นำโดยสถานทูตออสเตรเลียประจำประเทศไทย บรรดาเหล่าทหารผ่านศึกและลูกหลานมาร่วมไว้อาลัย ถวายดอกไม้ไฟที่มีเทียนไขอยู่ด้านในเสมือนกับที่

บรรดาเขลยเคยใช้ และในตอนสาย ขบวนจะเคลื่อนมาทำพิธีวางหรีดที่สุสานทหารสัมพันธมิตร ดอนรัก ในตัวเมือง
กาญจนบุรี

ข้อมูลจาก:

1. การสำรวจโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2548
2. แผนพับประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์สถานแห่งความทรงจำ ช่องเขาขาด
3. www.hellfirepass.com
4. วีระศักดิ์ จันทร์สงแสง. "ระลึกคืนวันอันโหดร้าย บนเส้นทางรถไฟสายมรณะ". สารคดี 21: 244(มิถุนายน) 2548, 36-37.

© Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre
<http://www.sac.or.th>

หอศิลป์และพิพิธภัณฑ์สงครามโลกครั้งที่ 2

ที่ตั้ง 📍 เชียงสะพานข้ามแม่น้ำแคว 395-4403 ถ.แม่น้ำแคว ต.ท่ามะขาม อ.เมือง จ.กาญจนบุรี 71000
 ระยะเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน 08.00-18.30 น.
 โทรศัพท์ ☎ 0-3451-2596
 ค่าเข้าชม 🎫 ค่าเข้าชม ชาวไทย 20 บาท ต่างชาติ 30 บาท เด็ก 10 บาท
 การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย เอกชน
 ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2538

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผ่นพับ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

หอศิลป์และพิพิธภัณฑ์สงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นพิพิธภัณฑ์เอกชน ก่อตั้งขึ้นโดยคุณอรรณู จันทศิริ ผู้ประกอบการธุรกิจค้าอัญมณี ในจังหวัดกาญจนบุรี พิพิธภัณฑ์แห่งนี้เริ่มก่อตั้งในปี 2538 โดยตั้งอยู่ริมแม่น้ำแควใหญ่ บริเวณใกล้กับสะพานข้ามแม่น้ำแคว ลักษณะพิพิธภัณฑ์เป็นกลุ่มอาคารจัดแสดงจำนวนหลายหลัง เรื่องราวที่จัดแสดงภายในมีเนื้อหาที่หลากหลาย บางส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องสงครามโลกครั้งที่สอง การสร้างสะพานข้ามแม่น้ำแคว และบางส่วนเป็นความสนใจส่วนตัวของเจ้าของ และบางส่วนเกี่ยวข้องกับธุรกิจค้าอัญมณี ทั้งนี้พื้นที่การจัดแสดงสามารถแบ่งคร่าวๆ ได้ 7 เรื่องราว ได้แก่

1. ประวัติศาสตร์ชาติไทย สงครามระหว่างไทยกับพม่า จัดแสดงภาพวาดจิตรกรรมฝาผนัง สงครามการสู้รบระหว่างไทยกับพม่า พร้อมข้าวของต่าง ๆ ที่เจ้าของสะสมไว้ อาทิ เครื่องปั้นดินเผา ฑีบดยา ปืน ตาม กระดาษขุดมพระราชนิพนธ์ เป็นต้น
2. การสร้างสะพานความแม่น้ำแคว และทางรถไฟสายไทย-พม่า โดยจัดแสดงอาคารจำลองที่พักเชลยศึกสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง พร้อมแสดงหุ่นจำลอง และภาพถ่ายและภาพวาด แสดงชีวิตความเป็นอยู่ของเชลยศึกในค่าย การจัดแสดงภาพถ่ายและโมเดลเหตุการณ์การทิ้งระเบิดทำลายสะพานข้ามแม่น้ำแคว ข้าวของเครื่องใช้ของเชลยศึก และทหารญี่ปุ่น ยานพาหนะของทหารญี่ปุ่น เป็นต้น
3. ของสะสมส่วนตัว อาทิ แสตมป์ นาฬิกา เหรียญและธนบัตร สัตว์สตัฟฟ์ เครื่องดนตรี เป็นต้น
4. หินแร่ และเครื่องประดับ แสดงตัวอย่างแร่ธาตุต่าง ๆ อาทิ แร่แอมethyst แร่หยกขาว แร่รูไทล์ รวมถึงพลอยดิบ
5. เครื่องแต่งกายไทย จัดแสดงเครื่องแต่งกายผู้หญิงประกอบภาพวาดนางสาวไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
6. ยานพาหนะของทหารญี่ปุ่น อาทิ รถจี๊ป รถมอเตอร์ไซด์ รถม้า เป็นต้น
7. ถ้ำมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ จัดแสดงภาพวาดและรูปจำลองวิวัฒนาการของมนุษย์ตั้งแต่อดีต

ข้อมูลจาก:

การสำรวจโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2548

© Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre
<http://www.sac.or.th>

ที่ตั้ง 📍 วัดถ้ำมั่งกรทอง หมู่ 7 ต.เกาะสาโรง อ.เมือง จ.กาญจนบุรี 71000
วันเวลาทำการ 🕒 ปิดซ่อมแซม
โทรศัพท์ ☎
ค่าเข้าชม 🎫
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัด
ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2544

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion |

วัดถ้ำมั่งกรทอง เป็นวัดเก่าที่สร้างมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2447 เหตุที่ได้ชื่อว่าถ้ำมั่งกรทองก็เนื่องจากมีถ้ำขนาดเล็กอยู่บนยอดเขา โดยชาวบ้านได้ขุดสร้างเป็นรูปมังกรสองตัวขนาดใหญ่ขนานกันไปจนสุดทางที่ปากถ้ำ มีบันไดทั้งหมด 95 ขั้น ที่ตรงปากถ้ำมีหินใหญ่ทำเป็นหน้าสิงโตดูน่าเกรงขาม วัดถ้ำมั่งกรทองยังมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักแพร่หลายเกี่ยวกับการทำสมาธิลอยตัวในน้ำ มีผู้สนใจมาชมการแสดงลอยตัวในน้ำเป็นประจำ

พิพิธภัณฑ์วัดถ้ำมั่งกรทอง ก่อตั้งขึ้นราวปี 2544 โดยดัดแปลงศาลาทำบุญ ซึ่งเป็นศาลาไม้ทรงไทยชั้นเดียว มาทำเป็นพิพิธภัณฑ์ โดยความร่วมมือระหว่างวัดและเอกชนที่เช่าที่ขายของในบริเวณวัด โดยตั้งใจจะจัดแสดงเรื่องราวประวัติศาสตร์เกี่ยวกับเมืองกาญจนบุรี การสร้างทางรถไฟสายไทย-พม่า แต่เนื่องจากอาคารจัดแสดงทรุดโทรมและผุพังมาก ทางวัดจึงปิดเอาไว้ไม่ให้เข้าชม เนื่องจากเกรงอันตราย

ข้อมูลจาก :
สำรวจภาคสนามวันที่ 6 มิถุนายน 2548
<http://lib.kru.ac.th/rLocal/stories.php?story=04/06/25/7187138>

พิพิธภัณฑ์วัดปรมย์นิการาส

ที่ตั้ง 📍 หมู่ 7 ต.เกาะเกร็ด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี 11120

วันเวลาทำการ 🕒 เปิดจันทร์-ศุกร์ 13.00-16.00 น. วันเสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดราชการ 09.00-15.00 น.

โทรศัพท์ ☎ 0-2584-5120

ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม

การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัด

ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

วัดปรมย์นิการาสวรวิหาร เดิมชื่อวัดปากอ่าว เป็นวัดโบราณสร้างมาตั้งแต่สมัยอยุธยา ถูกทิ้งร้างหลังจากคราวเสียกรุงครั้งที่ 2 จนถึงพ.ศ. 2317 สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช โปรดเกล้าฯ ให้ชาวมอญมาตั้งบ้านเรือนที่เกาะเกร็ด พระสุนธราจารย์(เก่า) พระเถระผู้ใหญ่ฝ่ายรามัญได้รวบรวมผู้มีจิตศรัทธาสร้างเจดีย์ทรงรามัญ ชื่อเจดีย์ร่างกุ้ง รวมทั้งพระพุทธรูปหลายองค์ ต่อมาท่านได้เป็นเจ้าอาวาสองค์แรกของวัดนี้

พ.ศ. 2417 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 เสด็จพระราชดำเนินทอดกฐิน ณ วัดปากอ่าวและวัดใกล้เคียง ได้เสด็จทอดพระเนตรบริเวณวัดซึ่งแสนสาสนะต่างปรักหักพังทรุดโทรม ทรงคำนึงถึงพระเจ้านมมัยยิกาเธอ กรมสมเด็จพระสุดารัตนราชประยูร ซึ่งอภิบาลบำรุงพระองค์มาแต่ทรงพระเยาว์ ทรงรับสั่งอยู่เนื่อง ๆ ว่า ถ้าทรงพระเจริญขึ้นแล้วขอให้ทรงช่วยให้ได้สร้างพระอารามหนึ่ง จึงทรงปฏิสังขรณ์วัดปากอ่าว

การปฏิสังขรณ์วัดปากอ่าว มีพระยาอัศนีศากยางวาง กรมพระแสงปืนต้นเป็นแม่กองปฏิสังขรณ์ โดยมีพระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้ากฤษฎาภินิหาร(ต้นราชสกุลกฤดากร)เป็นนายกอง พระราชสงคราม(ทัต) เป็นช่างทำพระอารามก่อสร้างใหม่ทั้งหมด คงรูปแบบมอญไว้เนื่องจากเป็นวัดมอญ ทรงโปรดให้สร้างพระไตรปิฎกเป็นภาษามอญให้พระยาตรีสุนทรโวหารเจ้ากรมพระยาลักษณจักรีกรรณการพระอารามในเสาศีลาเป็นอักษรไทยเสาคู่หนึ่ง และพระสุนธราจารย์แปลงเป็นภาษามอญอีกเสาคู่หนึ่ง จารึกทั้งอักษรไทยและมอญอยู่ที่หน้าพระอุโบสถ และโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระอารามนี้ใหม่ว่า "วัดปรมย์นิการาส" (ปรมย์นิการาส คือ บรม+ถัยนิการ+อวาส)

โบราณวัตถุสถานที่สำคัญคือ พระอุโบสถ และ จิตรกรรมฝาผนังภายในพระอุโบสถ ซึ่งเป็นฝีมือของหม่อมเจ้าประวิชัยชุมสาย เป็นภาพชุดดอกรัตน และพุทธจริยาวัตรที่สวยงามมาก หน้าบันพระอุโบสถมีปูนปั้นตราพระเกี้ยว อันเป็นตราประจำพระองค์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ประดิษฐานอยู่ แวดล้อมด้วยลวดลายปูนปั้นที่สวยงามมาก รอบพระอุโบสถมีรั้วและบานประตูเหล็ก ที่เสาประตูเหล็กมีรูปหล่อศรีษะนักรบโรมันโบราณด้วย ด้านหน้าพระอุโบสถมี ศาลารับเสด็จ หลังหนึ่งเดิมมี 2 หลัง แต่พังลงน้ำไปหลังหนึ่งเพราะตลิ่งถูกน้ำกัดเซาะ ศาลารับเสด็จนี้เคยเป็นที่รับเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล กับ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เมื่อเดือนพฤษภาคม 2489 เพื่อทรงเยี่ยมราษฎรชาวไทยและชาวมอญในอำเภอปากเกร็ด

สวนพิพิธภัณฑ์วัดปรมย์นิการาสวรวิหาร ตั้งอยู่ในวัดปรมย์นิการาส โดยมีอาคารสองชั้นซึ่งแต่เดิมเป็นกุฏิของอดีตเจ้าอาวาส สร้างในสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นอาคารจัดแสดง

ชิ้นส่วน หรือ หอไทยนิทัศน์เครื่องปั้นดินเผา ได้รับการสนับสนุนจาก สวทช. จัดแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับเครื่องปั้นดินเผาเป็นหลัก โดยได้จำลองเตาเผาและหุ่นจำลองของช่างทำเครื่องปั้นดินเผาไว้ มีมุมฉายวิดีโอทัศน์เรื่องราวต่าง ๆ อาทิ ขนมหไทยที่มีชื่อเสียงของเกาะเกร็ด พื้นที่ส่วนใหญ่ในอาคารจัดแสดงวิวัฒนาการของเครื่องปั้นดินเผาที่พบในประเทศไทย และมีตัวอย่างของเครื่องปั้นดินเผาในภาคต่าง ๆ จัดแสดงด้วย

มุมหนึ่งจัดแสดงเครื่องใช้ไม้สอยในบ้าน ที่วางกองอยู่รวมกัน อาทิ พัดลมเก่า ตะเกียง หรือเครื่องใช้ไม้สอยในครัวเรือน จำพวกครก กระโห้ใบปั่ว กระต่ายขูดมะพร้าว เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีข้าวของบางชิ้นวางแขมอยู่ระหว่างตู้จัดแสดงทั่วไป เช่น เครื่องอัดกลีบผ้า ตุ๊กตาเครื่องปั้นดินเผา เป็นต้น

ชั้นบน ประกอบไปด้วยสิ่งของหลากหลายประเภท ได้แก่

1. สิ่งของในพระเจ้านมมัยยิกาเธอ กรมสมเด็จพระสุดารัตนราชประยูร ซึ่งหลังจากสิ้นพระชนม์แล้ว ล้นเกล้าฯ รัชกาลที่ 5 นำมาถวายไว้ เนื่องแต่ครั้งนี้เป็นวัดที่เมื่อครั้งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเคยเสด็จทอดพระเนตรและปฏิสังขรณ์ และให้อยู่ภายในพระอุปลัมภ์ของพระเจ้านมมัยยิกาเธอ
2. สิ่งของที่อดีตเจ้าอาวาสได้รับการถวายมาเนื่องในวาระสำคัญของพระมหากษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี อาทิตุ้มสังเค็ดที่ระลึกในงานพระศพพระมหิตลาธิเบศอดุลยเดชวิกรมพระบรมราชชนก ชุดเครื่องสังเค็ดมุกที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทานถวายแด่พระราชอาคันตุกะที่ได้รับนิมนต์เข้าร่วมประกอบพิธีงานพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ดอกไม้แกะด้วยหินอ่อน ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวนำมาจากอิตาลีครั้งกลับจากเสด็จพระพาสยุโรป เป็นต้น
3. สิ่งของในวัฒนธรรมประเพณีมอญ หลายชิ้นสืบมาแต่ก่อนกรุงรัตนโกสินทร์ นับแต่ครั้งสมเด็จพระเจ้าตากสินโปรดเกล้าฯ

ให้ชาวอมุมาตั้งบ้านเรือนที่เกาะเกร็ด และบูรณะวัดขึ้นมา สังคมเรื่อยมาจนปัจจุบัน ทำให้มีชาวของอายุหลายร้อยปีอยู่หลายชั้นในพิพิธภัณฑ์ แม้กระทั่งหม้อ(โกศมอญ) ที่ใช้ในงานพระราชทานเพลิงศพพระราชคุณะ อดีตเจ้าอาวาสอายุ 102 ปี

4. สิ่งของเบ็ดเตล็ด อาทิ พิมพ์ดีดสมัยเก่าที่ตริตรา "กรมพลัด" ยี่ห้อ Smith Premier เครื่องกรองน้ำดินเผาจากต่างประเทศ เขามอจำลอง เป็นต้น

พื้นที่ราว 1 ใน 4 ของชั้นบน เป็น "ห้องคัมภีร์รามัญ" เก็บรวบรวมคัมภีร์ภาษามอญไว้จำนวนมาก นอกจากนี้ยังมีหีบเก็บคัมภีร์ลายรดน้ำ กากะเบี้ยว(เครื่องสำหรับวางหนังสือใบลาน ทำด้วยไม้ 8 อันร้อยไขว้กัน) รวมถึงพระไตรปิฎกภาษามอญที่ทำขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5

นอกจากนี้ภายในวัดยังมีโรงทำลูกหนู ซึ่งอยู่ใกล้กับวิหาร เป็นโรงที่ทางวัดเคยทำลูกหนู ยังมีอุปกรณ์การทำลูกหนู และกระบอกลูกหนูให้ชมด้วย

ข้อมูลจาก:

การสำรวจภาคสนามโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2548

วิษญดา ทองแดง. พิพิธภัณฑ์วัดปรมัยยิกาวาสวรวิหาร. วารสารเมืองโบราณ [Online]. Available: <http://www.muangboranjournal.com>

http://www.bus.tu.ac.th/webstd/1_2545/4302610615/

http://www.pantip.com/cafe/library/bookcase/kohkred/kohkred_02.doc..

© Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre
<http://www.sac.or.th>

พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดหนองกลับ

ที่ตั้ง 📍 ด.หนองกลับ อ.หนองบัว จ.นครสวรรค์ 60110

วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน 08.30-17.00 น.

โทรศัพท์ ☎ 0-5625-1109

ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม

การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัดและชุมชน

ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2535

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

วัดหนองกลับ เป็นวัดเก่าแก่ สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 2 ไม่ปรากฏประวัติผู้สร้างชัดเจน เล่าต่อกันมาว่าตรงที่สร้างวัดหนองกลับนี้ ในสมัยทำศึกกับเวียงจันทน์ เป็นที่ตั้งค่ายของชาวหนองบัว-หนองกลับ เพื่อป้องกันทัพเวียงจันทน์ที่เดินทัพผ่านมา เดิมหมู่บ้านนี้มีวัดเก่าชื่อวัดหนองม่วง และวัดสระมะนาว เมื่อชาวบ้านตั้งค่าย ณ บริเวณที่เป็นวัดหนองกลับในปัจจุบัน จึงต่อย้ายวัดตามมาด้วย จึงมีวัดสองวัดอยู่ติดกัน ในสมัยนั้นชาวบ้านเรียกว่า "วัดนอก" กับ "วัดใน" ต่อมาเกิดอหิวาต์ระบาด มีพระสงฆ์มรณภาพ พระภิกษุจึงย้ายมารวมกันอยู่วัดเดียวคือวัดนอก ซึ่งก็คือวัดหนองกลับในปัจจุบัน ตั้งแต่นั้นมาจึงรวมกันโดยปริยาย ในสมัยที่ทางราชการตั้งกิ่งอำเภอหนองบัวขึ้น เคยใช้วัดหนองกลับใช้เป็นที่ทำการกิ่งอำเภอชั่วคราวตั้งแต่ปี 2492-2499

วัดหนองกลับ หรือที่ชาวบ้านเรียกว่าวัดหนองบัว มีประวัติความเป็นมายาวนานร่วมสองศตวรรษ เนื่องจากเป็นวัดเก่าแก่ จึงมีโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุในครอบครองเป็นจำนวนมาก ทั้งที่ได้จากแหล่งโบราณคดี โบราณสถานในบริเวณอำเภอหนองบัวและใกล้เคียง และที่ได้จากการบริจาคของประชาชนผู้มีจิตศรัทธาต่อวัดและท่านเจ้าอาวาส พระครูวาปีปทุมรักษ์ เจ้าอาวาสและเจ้าคณะอำเภอหนองบัวรูปปัจจุบัน จึงรวบรวมข้าวของต่าง ๆ และจัดแสดงไว้ภายในอาคารต่างๆ ของวัด ซึ่งมีผู้สนใจเข้าชมจำนวนมาก ทางวัดจึงดำริจะจัดตั้งเป็นพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดหนองกลับขึ้น เพื่อให้เป็นแหล่งรวบรวม ศึกษา อนุรักษ์ และเผยแพร่ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นอำเภอหนองบัว

นอกจากนี้วัดยังมีความตั้งใจจัดตั้งพิพิธภัณฑ์แห่งนี้เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งท่านเคยเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมชมโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุที่วัดหนองกลับ เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2535

อาคารพิพิธภัณฑ์มีสองหลัง โดยอาคารพิพิธภัณฑ์หลังแรกจัดแสดงแสดมปีไทย เงินตรา และเหรียญกษาปณ์ไทย เครื่องราชอิสริยาภรณ์ เหรียญพระลี้กสมัยรัชกาลที่ 9 อาวุธโบราณ เครื่องถ้วยเบญจรงค์สมัยรัตนโกสินทร์ เครื่องถ้วยขามสมัยสุโขทัยและอยุธยา ส่วนอาคารจัดแสดงอีกหลังหนึ่ง เป็นอาคารพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน เป็นที่รวบรวมวัสดุอุปกรณ์ ข้าวของเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน และในการประกอบอาชีพ

ข้อมูลจาก:

1. การสำรวจภาคสนามโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร วันที่ 22 เมษายน 2548.
2. วัดหนองกลับ. ประวัติวัดหนองกลับ(หนองบัว). มปป,มปป.

© Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre
<http://www.sac.or.th>

ที่ตั้ง 📍 วัดเกไชยเหนือ ม.4 ต.เกไชย อ.ชุมแสง จ.นครสวรรค์ 60120
วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน
โทรศัพท์ ☎ 0-5635-3176
ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัดและชุมชน
ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2540

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

วัดเกไชยเหนือ เป็นวัดเก่าแก่ของอำเภอชุมแสง ตั้งอยู่บริเวณเจดมบรรจบของแม่น้ำยมและแม่น้ำน่าน วัดนี้มีองค์เจดีย์บรรจุพระบรมธาตุทรงลังการฐานแปดเหลี่ยม ตามตำนานพื้นถิ่นที่เล่าสืบต่อกัน สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยพระเจ้าเสือ แห่งกรุงศรีอยุธยา มีพระอุโบสถหลังเก่าที่มีสถาปัตยกรรมงดงาม สร้างในสมัยรัชกาลที่ 3 ตั้งอยู่ริมแม่น้ำน่าน นอกจากนี้ บริเวณนี้ยังเป็นต้นกำเนิดของตำนานของจระเข้ยักษ์ที่ชื่อไฉ่ต้างเกไชยอีกด้วย

พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดเกไชยเหนือ ก่อตั้งขึ้นราวปี 2540 โดยความร่วมมือระหว่างวัดเกไชยเหนือ โรงเรียนวัดเกไชยเหนือ องค์การบริหารส่วนตำบล และชาวบ้าน ของที่จัดแสดงได้แก่ของใช้เจ้าอาวาสองค์เดิม ของส่วนตัวที่ชาวบ้านมาถวาย หรือของที่ชาวบ้านงมได้จากกันแม่น้ำน่านที่อยู่หน้าวัด

พิพิธภัณฑ์ประกอบไปด้วยอาคารพิพิธภัณฑ์จำนวน 2 หลัง รูปทรงคล้ายคลึงกันคือเป็นอาคารทรงไทย กว้างประมาณ 12 เมตร ยาว 23 เมตร สูง 3 เมตร มีชั้นเดียวหลังคามุงกระเบื้องดินเผาเคลือบ ตกแต่งเสาดด้วยไม้ตาลทั้งหลัง เนื่องจากบ้านเกไชยเป็นแหล่งที่มีต้นตาลมาก ตาลจึงเป็นไม้เศรษฐกิจของท้องถิ่นที่นี่ ยังพบเห็นวิถีชีวิตชาวบ้านในการทำตาล การขึ้นตาล เคียวตาล กวนน้ำตาลปึก ได้ที่บ้านเกไชยนี้

อาคารพิพิธภัณฑ์หลังแรกสร้างประมาณปี พ.ศ. 2539 ภายในจัดแสดง เครื่องปั้นดินเผาทั้งมได้บริเวณเท้าน้ำวัด นอกจากนี้ยังมีเครื่องเบญจรงค์ เครื่องจักสาน โทรทัศน์รุ่นเก่า เครื่องแก้ว ตะเกียง เคาริด จระเข้สดฟฟิ ฯลฯ ส่วนอาคารหลังที่สองสร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2541โดยได้รับงบก่อสร้างจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ตั้งชื่อว่าพิพิธภัณฑ์ต้นน้ำ เนื่องจากตั้งอยู่ริมแม่น้ำน่านที่บรรจบกับแม่น้ำยม ภายในจัดแสดง เครื่องปั้นดินเผา เครื่องแก้ว เครื่องเบญจรงค์ ธนบัตร เงินเหรียญโบราณ เครื่องทองเหลือง ปืนยาว เป็นต้น

ปัจจุบันชุมชนเกไชยเหนือได้ระดมความคิดเพื่อปรับปรุงการจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์ ที่ตอนนี้ยังเป็นเพียงการนำของมาจัดวางโดยยังไม่มีการอธิบาย หรือทราบที่มาที่ไปของข้าวของแต่ละชิ้น รวมถึงการเชื่อมโยงเรื่องราวของสิ่งของเหล่านั้นกับวิถีชีวิต ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของบ้านเกไชย ชุมชนจึงพยายามจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้พิพิธภัณฑ์แห่งนี้ก้าวต่อไป ไม่ว่าจะเป็นการไปดูงานพิพิธภัณฑ์แห่งอื่น ๆ ในจังหวัดลพบุรี และนครสวรรค์ และการจัดกิจกรรมประกวดภาพถ่ายเก่า นอกจากนี้ทางโรงเรียนวัดเกไชยเหนือยังเข้ามาช่วยในการนำเด็กนักเรียนชั้นมัธยมปีที่ 1-3 มาฝึกเป็นมัคคุเทศน์น้อยอีกด้วย โดยผู้ชมที่สนใจต้องแจ้งล่วงหน้ามาก่อนที่โรงเรียนวัดเกไชยเหนือ

ข้อมูลจาก:

การสำรวจภาคสนามโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร วันที่ 6 มีนาคม 2548. -

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นชะอำ ร.ร.ชะอำ คุณหญิงเนื่องบุรี

ที่ตั้ง 📍 ร.ร.ชะอำ คุณหญิงเนื่องบุรี อ.ชะอำ จ.เพชรบุรี 76120

วันเวลาทำการ 🕒 กรุณาติดต่อล่วงหน้า

โทรศัพท์ ☎ 0-3247-1372

ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม

การบริหารจัดการ 🏛 บริหารจัดการโดย สถานศึกษา

ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2544

[ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion]

ชะอำ ได้รับการบุกเบิกให้เป็นสถานที่พักผ่อนตากอากาศครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.2464 โดยสมเด็จพระราชินีพระพันปีองค์แล้วพระองค์ให้ชื่อหมู่บ้านแห่งนี้ว่า "สหคามชะอำ" พร้อมกับดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่นาย บรรดาเจ้านาย ขุนนาง และคหบดีที่ไม่ชอบบรรยากาศที่เริ่มแออัดและไร้ระเบียบที่หัวหิน พวกเขามาส่งสร้างที่พักตากอากาศที่นี่ จนกระทั่งเกิดเหตุการณ์กบฏบวรเดช สหคามชะอำก็ถูกทิ้งร้าง บ้านพักหลายหลังเปลี่ยนเจ้าของ ปัจจุบันชะอำกลายเป็นชายหาดที่เต็มไปด้วยโรงแรม รีสอร์ท คอนโดมิเนียม บ้านพักตากอากาศรุ่นเก่ายังพอมองให้เห็นอยู่บ้าง ผู้คนทุกระดับชั้นต่างเข้ามาพักผ่อนหาความสำราญ แต่คงมีน้อยคนนักที่จะรู้จักประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตในแง่มุมอื่น ๆ ของชาวชะอำ

การเกิดขึ้นของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นชะอำ จึงเป็นความพยายามของคนชะอำที่จะนำเสนอชีวิตในแง่มุมอื่น ๆ ของชาวชะอำ นอกไปจากการเป็นแค่เพียงที่พักผ่อนตากอากาศ สดมภ์หลักในการริเริ่ม ประสานงานและดำเนินการ คือ อาจารย์เอื้อมพร โดภาณรักษ์ อาจารย์ประจำโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี โดยพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นชะอำตั้งอยู่ภายในโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี โดยสร้างเป็นหมู่เรือนไทยแบบเพชรบุรี 4 หลังติดกัน เริ่มก่อสร้างเรือนไทยหลังแรกเมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2544 งบประมาณในการก่อสร้างได้จากการทอดผ้าป่า การบริจาคจากหน่วยงานในท้องถิ่น และการสนับสนุนเงินอีกส่วนหนึ่งจากเจ้าอาวาสวัดนเรศวราราม

แม้ปัจจุบันอาคารพิพิธภัณฑ์ยังไม่แล้วเสร็จ แต่ผู้ก่อตั้งพยายามจัดกิจกรรมอยู่เสมอ ส่วนหนึ่งก็เพื่อระดมทุนก่อสร้างตัวอาคาร และเป็นการประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์เป็นที่รู้จัก โดยเมื่อวันที่ 7 กันยายน 2548 มีการจัดงานสืบสานวิถีชีวิตชาวชะอำ ครั้งที่ 1 มีการสาธิตการทำขนมจีนจากชุมชนบ้านพลี การจำลองพิธีแต่งงานของชุมชนห้วยทรายเหนือ การแสดงจากโรงเรียนต่าง ๆ ในชะอำ เช่น ลำตัดผัดผักรับของนักเรียนโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี มวยไทยและรำกลองยาวประยุกต์จากโรงเรียนแก่นจันทน์วิทยา นอกจากนี้ยังมีการแสดงของชุมชน อาทิ เพลงโนนจากตำบลบางแก้ว เหมเรือกลจากชุมชนหัวบ้านชะอำ และนิทรรศการภาพถ่ายย้อนยุคของชะอำ

ข้อมูลจาก:

สำรวจภาคสนามวันที่ 2 พฤศจิกายน 2548

วารสารคุณหญิงเนื่องบุรี ปีที่ 20 ฉบับที่ 2 ตุลาคม 2548.

สุดารา สุธงษา(บรรณธิการ). เพชรบุรี. กรุงเทพฯ: สารคดี, 2547.

พิพิธภัณฑ์บ้านขุนจ่านังจันารักษ์(ตลาดสามชุก)

ที่ตั้ง 📍 ตลาดสามชุก ต.สามชุก อ.สามชุก จ.สุพรรณบุรี 72130
วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน 09.00-18.00 น.
โทรศัพท์ ☎ 0-3558-7728
ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย ขุนชน
ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2545

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผ่นพับ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion |

ตลาดมีชีวิต พิพิธภัณฑ์มีชีวิต คงจะไม่ใช่คำกล่าวที่เกินเลยไปสำหรับ "ตลาดสามชุก" จังหวัดสุพรรณบุรี ตลาดสามชุกเป็นตลาดริมแม่น้ำสุพรรณบุรี ในอดีตเป็นชุมทางการค้าระหว่างชาวบ้านที่นำของป่าจากทิศตะวันตกมาแลกเปลี่ยนและซื้อขายกับพ่อค้าที่เป็นชาวเรือ หากแต่ตลาดที่เคยรุ่งโรจน์มาตั้งแต่เมื่อ 100 ปีที่แล้ว เมื่อยุคสมัยแปรเปลี่ยน การสัญจรทางน้ำถูกแทนที่ด้วยถนนเมื่อไม่กี่สิบปีที่ผ่านมา ทำให้ตลาดแห่งนี้ซบเซา ร้านรวงหลายแห่งเริ่มปิดตัวลง

ตลาดสามชุกเริ่มฟื้นจากการอาคารโคม่า เมื่อคนในชุมชนกลุ่มหนึ่งเริ่มมองเห็นคุณค่าทางประวัติศาสตร์และรากเหง้าตัวเอง รวมตัวกันเป็นคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก (คณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก ได้รับรางวัลองค์กรดีเด่นด้านการอนุรักษ์ศิลปกรรม ปี 2548 จากสมาคมสถาปนิกสยามฯ) ประกอบกันในปี 2545 สามชุกได้รับคัดเลือกให้เป็นเมืองนาร่องของโครงการปฏิบัติการชุมชนและเมืองน่าอยู่ มูลนิธิชุมชนไท องค์กรชุมชนและภาคีจากภายนอกจึงร่วมกันพัฒนาตลาดสามชุกให้เป็นตลาดมีชีวิต จัดกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ การทำความสะอาดตลาด ปรับปรุงภูมิทัศน์ รื้อฟื้นการทำอาหารไทยพื้นบ้าน ทัศนศึกษาดูงาน และร่วมก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ โดยใช้บ้านขุนจ่านังจันารักษ์เป็นที่จัดแสดง โดยมีมูลนิธิเล็กประไพ วิริยะพันธุ์เข้ามาช่วยพัฒนางานพิพิธภัณฑ์

บ้านขุนจ่านังจันารักษ์เป็นอาคารห้องแถวไม้สามชั้น ที่คงไว้ซึ่งรูปแบบเรือนเก่าที่ระเบียบและเชิงชายฉลุลายไม้สวยงาม ขุนจ่านังจันารักษ์คหบดีชาวจีนผู้เป็นเจ้าของ เป็นนายอากรคนแรกของสามชุก ปัจจุบันตัวบ้านอยู่ภายในครอบครองของทายาท แต่ได้ให้คณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกเข้าทำพิพิธภัณฑ์เป็นเวลา 10 ปี ด้านหน้าพิพิธภัณฑ์ขายหนังสือและโปสการ์ดสวย ๆ รูปวาดตลาดสามชุกที่รายได้ส่วนหนึ่งนำไปสนับสนุนกิจกรรมของชุมชน ชั้นล่างเปิดโล่งต้อนรับผู้มาเยือน โดยจัดแสดงนิทรรศการความเป็นมาของตลาดร้อยปีสามชุก โมเดลย่อส่วนของตลาด รวมไปถึงส่วนที่แนะนำร้านค้าและสถานที่ที่น่าสนใจภายในตลาด อาทิ ร้านกาแฟท่าเรือส่ง บุญช่วยหัตถกิจ ร้านนาฬิกาโบราณ ศาลเจ้าพ่อหลักเมืองสามชุก ร้านถ่ายรูปศิลปวัฒนธรรมชาติ โรงแรมอุดมโชค ชั้นสองคงไว้ซึ่งเครื่องเรือนของท่านเจ้าของเดิมเหมือนเมื่อครั้งขุนจ่านังจันารักษ์ยังมีชีวิต ตามฝาผนังประดับประดาด้วยรูปภาพเก่าของครอบครัวจันารักษ์ ส่วนชั้นที่สาม เป็นพื้นที่ของนิทรรศการหมุนเวียน

การได้รู้จักประวัติความเป็นมา และวิถีชีวิตของคนตลาดสามชุกจากการเข้าชมพิพิธภัณฑ์ ยิ่งทำให้การเดินชมตลาดสามชุกมีสีสันยิ่งขึ้น ร้านรวงหลายร้านยินดีเล่าเรื่องราวเมื่อครั้งอดีต บางร้านนำของเก่าที่หาได้ยากที่เก็บเอาไว้มาแบ่งกันชม เรียกได้ว่าทั้งตลาดสามชุกคือพิพิธภัณฑ์ที่ย่อมได้

ข้อมูลจาก:

การสำรวจภาคสนาม วันที่ 20 ตุลาคม 2548

สุวัฒน์ คงแป้น, สามชุก พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นแห่งแรกของเมืองไทย, สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ 51: 5(25 มิ.ย. - 1 ก.ค. 47)

© Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre
<http://www.sac.or.th>

พิพิธภัณฑ์หนังใหญ่วัดสว่างอารมณ์

ที่ตั้ง วัดสว่างอารมณ์ เลขที่ 1 หมู่ 5 ต.คันโพธิ์ อ.เมือง จ.สิงห์บุรี 16000
 ระยะเวลาทำการ เปิดจันทร์-ศุกร์ 09.00-16.00 น. และเสาร์-อาทิตย์ 08.30-17.00 น.
 โทรศัพท์ 0-3654-3150, 03654-3237
 ค่าเข้าชม ไม่เก็บค่าเข้าชม
 การบริหารจัดการ บริหารจัดการโดย วัดและชุมชน
 ปีที่ก่อตั้ง ก่อตั้งปี 2545

[ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | แกลเลอรี่ | เว็บไซต์ | ค้นหา | PrintVersion]

วัดสว่างอารมณ์หรือที่ชาวบ้านเรียกว่าวัดบางมอญ ซึ่งเรียกตามชื่อหมู่บ้านที่แต่เดิมเรียกว่าบ้านบางมอญ เนื่องจากบริเวณนี้เคยมีชาวมอญอาศัยค้าขายและพักที่บริเวณนี้ วัดตั้งอยู่ริมฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยา ในอำเภอเมืองสิงห์บุรี สร้างขึ้นราวปี พ.ศ. 2399 โดยพระครูสิงหนาท ซึ่งเป็นเจ้าอาวาสและเจ้าคณะจังหวัดองค์แรกของสิงห์บุรี ส่วนเจ้าอาวาสองค์ปัจจุบันคือพระครูอรุณสิทธิโสภณ พระครูสิงหนาทหรือที่ชาวบ้านเรียกว่า "หลวงพ่อเรือง" เป็นผู้รวบรวมหนังใหญ่จากฝีมือช่างในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลายเอาไว้จำนวนหนึ่ง และได้ให้ช่างพื้นบ้านที่มีความรู้ความสามารถสร้างหนังใหญ่เพิ่มเติมไว้ นอกจากนี้ "ครูเปี้ย" หัวหน้าคณะหนังเร่ที่อพยพหลบหนีภัยสงครามในกรุงศรีอยุธยาได้นำหนังใหญ่ส่วนหนึ่งมาถวายหลวงพ่อเรืองด้วยเช่นกัน และบางส่วนก็ซื้อมาจากวัดดึก

ครูเปี้ย ถือว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการขีดและพากย์หนังใหญ่มาก ท่านได้ฝึกหัดให้ชาวบ้านบางมอญแสดงหนังใหญ่ โดยศิษย์เอกที่ได้รับการถ่ายทอดจนมีชื่อเสียงมาคือ นายขนม ศุภนคร หรือขุนบางมอญกิจประมวล ซึ่งเป็นต้นตระกูล "ศุภนคร" ในสมัยขุนบางมอญเป็นหัวหน้าคณะได้รับความนิยมมาก ลูกชายคนโตของขุนบางมอญกิจประมวลคือ นายเชื้อ ศุภนคร ได้รับช่วงการแสดงหนังใหญ่ต่อมา และตระกูลศุภนครก็ยังคงเป็นผู้สืบทอดและถ่ายทอดการขีดหนังใหญ่ในปัจจุบัน

การจัดการแสดงในระยะแรก ด้านแสงไฟจะใช้กะลามะพร้าวโดยทำร้านไฟสูงจากพื้นประมาณ 1.5 เมตร อยู่ด้านหลังจอ บนร้านไฟใช้ไม้ต่อเป็นรูปคล้ายเตาไฟโบราณ มีหยวกกล้วยรองพื้น มีดินเหนียวปูหน้าก่อนที่จะกะลามะพร้าว โดยได้จุดไฟเผากะลามะพร้าวเพื่อเตรียมไฟก่อนการแสดงครั้งหัวโมง แต่ในปัจจุบันใช้ไฟสปอร์ตไลท์แทน

ตัวหนังใหญ่ของวัดสว่างอารมณ์ปัจจุบันมีกว่า 300 ตัว โดยสามารถนำไปแสดงได้ถึง 4 ดึก คือ ดึกใหญ่หรือดึกทศกัณฐ์ ดึกอินทรีหรือดึกนาคบาศ ดึกวิรุณเจ้าบัง และดึกพระมงกุฎ-บุศกรบ การแสดงหนังใหญ่ของวัดสว่างอารมณ์ปัจจุบันใช้เยาวชนเป็นผู้ขีด โดยมีการฝึกฝนเยาวชนในโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์เพื่อสืบทอดการแสดงหนังใหญ่ไม่ให้สูญหาย รุ่นแรกมีเยาวชนสนใจกว่า 15 คน แต่เมื่อจบการศึกษาไม่ได้กลับมาเล่นอีก ทำให้ทางวัดต้องฝึกเด็กรุ่นใหม่เข้ามาเพิ่มเติมอยู่เสมอ ๆ โดยส่วนใหญ่เป็นเด็กวัยประถมศึกษา แม้การขีดหนังใหญ่จะไม่ใช่งานง่าย ด้วยต้องใช้ทั้งเวลา สมาธิ และพลังกำลัง หนังใหญ่บางตัวอาจมีน้ำหนักมากกว่าคนขีดเสียอีก แต่ความมุ่งมั่นของเด็ก ๆ ก็ยังมุ่งมั่นอย่างเต็มที่ อย่างไรก็ดีเยาวชนรุ่นแรกที่ยังหลงเหลือและเข้ามาคลุกคลีและพร้อมจะสืบสานการแสดงต่อไปคือพงศ์พิพัฒน์ สาจันทร์ อายุ 19 ปี ซึ่งกลายเป็นกำลังสำคัญในการดูแลช่วยฝึกฝนน้อง ๆ ในคณะด้วย ความพิเศษของคณะหนังใหญ่วัดสว่างอารมณ์ที่ต่างจากคณะอื่นคือ นำเยาวชนมาร่วมในการพากษ์ด้วย ในขณะที่คณะอื่นเยาวชนเป็นเพียงแต่ผู้ขีดเท่านั้น คณะหนังใหญ่วัดสว่างอารมณ์ยังคงรวมตัวอย่างเหนียวแน่น มีการจัดการไหว้ครูหรือครอบครูในช่วงเดือนเมษายนของทุกปี

สำหรับพิพิธภัณฑ์หนังใหญ่วัดสว่างอารมณ์ ก่อตั้งขึ้นในปี 2545 โดยใช้พื้นที่ชั้นบนของศาลาการเปรียญจัดแสดงตัวหนังใหญ่ โดยนำหนังใหญ่มาจัดเรียงบนคาน้ำขนาดใหญ่สีขาวที่สร้างเป็นตู้ไม้พร้อมหลอดไฟส่องสว่างอยู่ภายในเพื่อให้เห็นลวดลายของหนังใหญ่ได้ชัดเจนและสวยงาม โดยหนังใหญ่ที่จัดแสดงนี้เป็นหนังใหญ่ชุดเก่าแก่ที่ไม่ได้นำมาขีดแล้ว อีกส่วนหนึ่งก็จัดเก็บเป็นคลังโดยขึงตัวหนังไว้กับกรอบไม้แล้วแขวนไว้บนราว ซึ่งผู้ชมก็สามารถเลื่อนกรอบไม้เพื่อดูตัวหนังที่จัดเก็บไว้ได้เช่นกัน

ภูมิปัญญาการแกะตัวหนังใหญ่ของวัดสว่างอารมณ์ยังไม่ได้เลือนหายไปแต่อย่างใด ปัจจุบันยังมีผู้สืบทอดช่างแกะสลักตัวหนังอยู่ ลวดลายส่วนหนึ่งเป็นการลอกลายจากหนังชุดเก่าที่มีอยู่เดิม และบางส่วนได้ออกแบบลวดลายใหม่แต่ยังคงไว้ซึ่งลักษณะ ความงาม และความหมายของตัวหนังแต่ละตัวเอาไว้ หนังใหญ่ที่ยังคงมีชีวิตและขีดเล่นกันอยู่ในประเทศไทยปัจจุบันเหลือเพียงสามคณะเท่านั้น คือที่วัดบ้านดอน จังหวัดระยอง วัดขนอน จังหวัดราชบุรี และวัดสว่างอารมณ์ จังหวัดสิงห์บุรี ผู้สนใจที่ต้องการชมหรือสืบทอดหนังเช่นนี้ต้องติดต่อล่วงหน้าก่อนจะได้รับความสะดวกกว่า

ข้อมูลจาก:

1. การสำรวจภาคสนามโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เมื่อ วันที่ 7 มีนาคม 2548
2. แผนที่ประชาสัมพันธ์ของพิพิธภัณฑ์หนังใหญ่วัดสว่างอารมณ์

ที่ตั้ง 📍 วัดกุฎีทอง ต.บางน้ำเชี่ยว อ.พรหมบุรี จ.สิงห์บุรี 16120
วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน
โทรศัพท์ ☎ 036-512320, 036-511902
ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัดและชุมชน
ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2542

[ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion]

พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านไทยพวน วัดกุฎีทอง เริ่มต้นเก็บสิ่งของเมื่อ 8 - 9 ปีที่ผ่านมา โดยสิ่งของต่างๆ มาจากการบริจาคของชาวบ้านและเป็นสิ่งที่ท่านพระครูนาครคุณ ได้สะสมไว้ พระครูเมตตานาครคุณเป็นผู้ก่อตั้ง และนาวาเอกเถลิง ศิริพงษ์พันธุ์ให้การสนับสนุนด้านเงินทุน แต่เดิมสิ่งของต่างๆ เก็บไว้ที่ใต้ถุนตึกด้านใน (ใกล้กุฏิเจ้าอาวาสองค์ปัจจุบัน) แต่ย้ายสิ่งของต่างๆ ไปยังอาคารที่สร้างใหม่เป็นการเฉพาะด้วยเหตุของน้ำท่วม เมื่อเดือนตุลาคม 2544

พิพิธภัณฑ์เป็นอาคารสองชั้น แต่มีพื้นที่จัดแสดงที่ชั้นหนึ่งเพียงชั้นเดียว ห้องจัดแสดงมีหน้าต่างบานเกล็ดโดยรอบ ส่วนผู้จัดแสดงจัดทำขึ้นอย่างถาวรด้วยโครงเหล็กและบานกระจกโดยติดตั้งขนานไปกับแนวนานเกล็ด นอกจากจัดแสดงแล้ว ยังมีข้าวของที่วางอยู่ช่วงกลางห้องและบอร์ดนิทรรศการที่จัดขึ้นตามวาระต่างๆ วางอยู่ ณ ทางเข้าห้องพิพิธภัณฑ์ เช่น ทฤษฎีใหม่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ข้าวของในพิพิธภัณฑ์จัดแสดงตามประเภทของกลุ่มสิ่งของ เช่น ผ้าและเสื้อผ้า เครื่องมือตักสัดว์ สำหรับอาหารหรือ "พาสั่ว" โองหรือภาชนะดินเผา แจกันและเครื่องกระเบื้อง อุปกรณ์ทอผ้า เครื่องจักสาน ครกตำข้าว เครื่องดนตรีและกลองยาว เอกสารสำคัญ พระพุทธรูป ตาลปัตร พัด และตู้พระไตรปิฎก ชิ้นส่วนพระพุทธรูปสลักหิน โมข้าว เครื่องบดยา ถ้วยรางวัลและใบประกาศเกียรติคุณที่หมู่บ้านได้รับจากงานต่างๆ

วัดบางส่วนมีคำเรียกวัดเขียนลงบนกระดาดและติดไว้บนวัดกุ บางชิ้นใช้ปากกาเมจิกเขียนขึ้นเรียกลงบนวัตถุโดยตรง สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ แม้การจัดแสดงวัตถุโดยส่วนใหญ่ไม่สามารถเล่าเรื่องโดยตรง แต่จุดเด่นของพิพิธภัณฑ์แห่งนี้สัมพันธ์กับ "สำนึกชาติพันธุ์" ในการรวมตัวกลุ่มไทพวน ดังที่มีการตั้งชมรมไทพวน 19 จังหวัด ในแต่ละปีจะมีการจัดงานประจำปีเวียนกันไปในแต่ละจังหวัด พิพิธภัณฑ์ไทยพวนจึงเป็นเสมือนการรวบรวมประวัติศาสตร์การอพยพและการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์มาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 3

ในปัจจุบัน พิพิธภัณฑ์ได้พัฒนาเป็นศูนย์การเรียนรู้วัดกุฎีทอง โดยสภาวัฒนธรรมจังหวัดให้ทุนสนับสนุนจำนวนหนึ่งในการทำประวัติและวิถีทัศน์ในการเสนอเรื่องราวของพวน นอกจากนี้ ยังมีแนวแนวคิดในการจัดทำเส้นทางการท่องเที่ยวในชุมชน ทั้งในบริเวณวัด พิพิธภัณฑ์ และเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับวัดพิบูลทอง จ.สิงห์บุรีไปพร้อมๆ กัน

ข้อมูลจาก: การสำรวจภาคสนามวันที่ 21 เมษายน 2548

พิพิธภัณฑ์เรือพื้นบ้าน วัดยาง ณ รังสี

ที่ตั้ง 📍 วัดยาง ณ รังสี หมู่ 2 ต.ตะลุง อ.เมือง จ.ลพบุรี 15000

วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน

โทรศัพท์ ☎ 0-3665-6788

ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม

การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัดและชุมชน

ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2529

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

พิพิธภัณฑ์ตั้งอยู่ริมศาลาการเปรียญเดิมของวัด ซึ่งเป็นอาคารไม้ไม่มีผนังโดยรอบ อาคารดังกล่าวสร้างขึ้นเมื่อ 2470 แต่ด้วยสภาพของอาคารที่ทรุดโทรม เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2529 สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน ชมรมอนุรักษ์ลพบุรี สยามสมาคม สำนักงานชลประทานที่ 8 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สมเด็จพระนารายณ์ หน่วยงานศิลปากรที่ 1 ทายกทายิการวัดยาง ณ รังสี และ ม.ร.ว.บุตรี วีระไวทยะ ได้ร่วมปัจจัยบริจาคเพื่อการบูรณะอาคาร

แต่การดำเนินงานยังไม่แล้วเสร็จ งบประมาณในการบูรณะซ่อมแซมหมดลง จึงมีการทอดผ้าป่าครั้งที่สอง เมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2531 การบูรณะปฏิสังขรณ์จึงแล้วเสร็จ เงินบริจาคนี้ยังได้ใช้ในการจัดซื้อเรือและจัดแสดงเรือภาคกลางไว้ในอาคารดังกล่าว พิพิธภัณฑ์เปิดต้อนรับผู้เข้าเยี่ยมชมเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2533 และเมื่อ พ.ศ. 2536 สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ลงมติให้อาคารที่จัดแสดงเรือ เป็นอาคารอนุรักษ์ดีเด่น คือเป็นศาลาโรงทรงไทยใต้ถุนสูงแบบภาคกลาง ขนาดกว้าง 12.50 เมตร ยาว 26 เมตร หลังคาซ้อน 2 ชั้น 3 คับ ประดับช่อฟ้า ใบระกา หางหงส์ หน้าบันทั้งด้านหน้าและด้านหลังเป็นไม้แกะสลักปิดทองประดับกระจกลายเทพารักษ์หนึ่งในซุ้มทองลายสลักเป็นรูปเทพพนมประกอบลายก้านขด พื้นอาคารเป็นไม้กระดาน มีราวลูกกรงล้อมอยู่โดยรอบ

ภายในพิพิธภัณฑ์ประกอบด้วยการจัดแสดงทั้งบนอาคารและชั้นใต้ถุน โดยมีเรือประเภทต่างๆ จัดเรียงตั้งแต่ส่วนกลางและโดยรอบ ป้ายคำบรรยายแต่ละประเภทเรือมีลักษณะที่เรียบง่าย ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และมีภาพเขียนเส้นร่างอยู่ด้านบน ป้ายดังกล่าวจะติดไว้กับโครงไม้ประกอบซี่เหล็ก 4 - 5 ซี่ โครงไม้ยังทำหน้าที่เป็นผนังกันการจัดแสดงและที่ติดตั้งป้ายคำอธิบาย ดังตัวอย่าง

"เรือชะล่า เป็นเรือชนิดหนึ่งที่ถูกดัดแปลงจากไม้ซุงทั้งต้น ทุ้งเป็นรูปเรือโดยไม่ต้องเปิดปากเรือให้กว้าง ห้องเรือแบน ความกว้างของลำเรือเท่ากันเกือบตลอด ลักษณะของหัวและหางเรือแบนโตและนิยมตัดตรง โดยปกติจะขุดจากซุงไม้สัก อย่างไรก็ตามยังมีเรือชะล่าอีกชนิดหนึ่ง เรียกว่า เรือชะล่าผ่า เป็นเรือที่หาซุงไม้สักต้นใหญ่มาขุดไม่ได้ จึงใช้ไม้ท่อนเล็กฟันให้เป็นแผ่นแบน 3 แผ่น แล้วประกอบเป็นเรือเคลื่อนที่ได้โดยใช้ท่อน ปัจจุบันนี้เรือชะล่าหาได้ค่อนข้างยาก"

ประเภทใหญ่ๆ ของเรือที่จัดแสดงได้แก่ เรือมด เรือขุด เรือชะล่า นอกจากนี้ ยังมีอาคารหลังที่สองที่มีทางเดินเชื่อมต่อกับอาคารแรกด้วยพื้นซีเมนต์ ภายในจัดแสดงเรือเขมหรือเรือโอ เรือปายหรือเรือแต๊ะ เรือบด เรือสำปั้น อาคารพิพิธภัณฑ์หลังที่สองก่อสร้างจากหินแลง พื้นของห้องจัดแสดงถูกเปลี่ยนเป็นชายฝั่ง ดิน หรือพื้นดิน ด้วยการใช้กรวดหินสีน้ำตาลตลอดบริเวณพื้นที่จัดแสดงเรือ ส่วนทางเดินปูด้วยกระเบื้องดินเผา คำบรรยายยังคงมีลักษณะคล้ายกับอาคารหลังที่หนึ่ง

พิพิธภัณฑ์เรือได้เปลี่ยนหน้าที่การใช้งานศาลาการเปรียญเดิม จากสถานที่ที่เคยรวมผู้คนในของหมู่บ้านในการประกอบพิธีกรรมและการทำบุญที่วัด ให้กลายเป็นพื้นที่จัดแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิตน้ำด้วยการจัดแสดงเรือที่เคยใช้ในภาคกลางด้วยเหตุนี้ พื้นที่จัดแสดงอาจไม่ได้มีโอกาสต้อนรับผู้ชมมากนัก เศษ ไม้ ไม้แห้งและมูลของหมาและแมวปรากฏให้เห็นอยู่เกลื่อนกลาดทั่วศาลา วันที่ไปเยี่ยมชมเห็นเพียงยายสูงอายุคนหนึ่งเท่านั้นที่มาเฝ้าศาลาและทำความสะอาดเป็นครั้งคราว นอกจากนี้ ปัญหาเรื่องนกฟาร์้งและมูลของนกบนศาลาการเปรียญ และหยากไยและแมลงในอาคารจัดแสดงหลังที่สองเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นว่าพิพิธภัณฑ์ไม่ได้รับการเหลียวแลเท่าที่ควร

ในบริเวณใกล้กับกุฏิพระยังมีห้องที่กั้นขึ้นจากผนังซุ้มกรง ของที่เก็บไว้ภายในส่วนหนึ่งเป็นเครื่องมือทางการเกษตรที่ใช้ในการปลูกข้าวและเก็บเกี่ยว และมีป้ายที่เขียนไว้ว่า "พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน" ห้องดังกล่าวอาจจะเตรียมไว้เป็นห้องจัดแสดงเครื่องมือเครื่องใช้ของวัฒนธรรมชาวในอดีต แต่ไม่เสร็จสมบูรณ์ จนกลายเป็นห้องเก็บของหรือวัสดุอื่นๆ ไปแล้วในปัจจุบัน

"ความโหยหา" ของพิพิธภัณฑ์เรือเป็นเรื่องที่น่าสนใจว่า พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นมานั้นเป็นความประสงค์ของใคร ระหว่างนักวิชาการภายนอกชุมชนที่เห็นคุณค่าของมรดกวัฒนธรรมกับชาวบ้านที่เป็นเจ้าของพื้นที่ทั้งกายภาพและวัฒนธรรม การเลือกปรับเปลี่ยนอาคารเก่ามาเป็นพิพิธภัณฑ์ ได้เปลี่ยนธรรมชาติของพื้นที่ไปอย่างสิ้นเชิง เพราะบริเวณการจัดแสดงเรือไม่ใช่พื้นที่ประกอบกิจกรรมอย่างที่เป็นอย่างอีกต่อไป อาคารปูนศาลาการเปรียญใหม่ก็เข้ามาทำหน้าที่แทนศาลาการเปรียญเดิมหรือพิพิธภัณฑ์เรือในปัจจุบัน เช่นนี้แล้วพิพิธภัณฑ์จัดตั้งขึ้นเพื่อตอบสนองใคร?

ข้อมูลจาก:

การสำรวจภาคสนามวันที่ 22 เมษายน 2548

ภูธร ภูมะธน. เรือในภาคกลาง. ลพบุรี : ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดลพบุรี วิทยาลัยครูเทพสตรี, 2533.

ฟัตนีย์ ยาวะประภาส. พิพิธภัณฑเรือพื้นบ้านลพบุรี. ก็นรี : 15, 7(กรกฎาคม 2541) ; หน้า 62-66.

© Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre
<http://www.sac.or.th>

พิพิธภัณฑ์หอโสภณศิลป์

ที่ตั้ง 📍 วัดเชิงท่า อ.ท่าหิน อ.เมือง จ.ลพบุรี 15000

วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน 08.30-16.30 น.

โทรศัพท์ ☎ 0-3661-8388

ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม

การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัดและชุมชน

ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2545

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

พิพิธภัณฑ์หอโสภณศิลป์ก่อตั้งขึ้นในปี 2540 ด้วยความดำริของพระครูโสภณธรรมรัต(อาศรม ธมมทีโป) เจ้าอาวาสวัดเชิงท่า เพื่อเป็นสถานที่รวบรวมและจัดแสดงโบราณวัตถุที่ทรงคุณค่าทางศาสนา ศิลปกรรม ประวัติศาสตร์ อันเป็นสมบัติเก่าแก่ของวัดและของส่วนตัวของท่านพระครูโสภณธรรมรัต

การจัดแสดงศิลปกรรมโบราณวัตถุเริ่มเมื่อพ.ศ. 2542 และสำเร็จเรียบร้อยในพ.ศ. 2544 ด้วยความร่วมมือของบุคคลหลายฝ่าย อาทิ คณะสงฆ์วัดเชิงท่าและวัดกิตติการามราชวรวิหาร ชุมชนวัดเชิงท่าและศิษยานุศิษย์ของท่านพระครูโสภณธรรมรัต รวมถึงนักวิชาการด้านต่าง ๆ จากภายนอก โดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชทานดำเนินเปิดพิพิธภัณฑ์หอโสภณศิลป์เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2545

พิพิธภัณฑ์หอโสภณศิลป์มีพื้นที่จัดแสดง 253 ตารางเมตร วัตถุต่าง ๆ รวบรวมมาจากสองแหล่งสำคัญคือ สมบัติของวัดเชิงท่าที่มีมาแต่เดิม และสมบัติส่วนตัวของท่านพระครูโสภณธรรมรัต แม้วัตถุที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑ์จะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกับพิพิธภัณฑ์วัดอื่น ๆ อีกหลายแห่ง ไม่ว่าจะเป็นพระพุทธรูป พระคัมภีร์ พระขรรค์ เครื่องถ้วย ตู้คัมภีร์ ดาลปิตร แต่การจัดแสดงด้วยเรื่องราวของวัด และพระพุทธรูปศาสนาได้ยึดโยงและสอดผสานไปกับสิ่งของจนทำให้ผู้ชมได้เข้าใจชีวิตทางสังคมชาวพุทธได้อย่างลงตัว

การจัดแสดงแบ่งออกเป็น 5 ส่วน เริ่มต้นด้วยการบอกเล่า ประวัติวัดเชิงท่าด้วยภาพถ่ายสถานที่สำคัญต่าง ๆ ของวัด และภาพเก่าของอดีตเจ้าอาวาส เพื่อความเข้าใจในที่มาที่ไปของศาสนสถานที่สำคัญแห่งนี้ เรื่องราวเกี่ยวกับพระอุโบสถ พระเจดีย์ ศาลาไตรมุข เรือนมาจนถึงหอรบซัง และศาลาการเปรียญ รวมถึงประวัติเจ้าอาวาสวัดเชิงท่า เหล่านี้จึงเปรียบเสมือน "ประตูพระอุโบสถ" ที่ได้เชิญเชิญให้ผู้ชมเข้าไปสัมผัสชีวิตพุทธศาสนาในช่วงต่อไป

พระสงฆ์ พระรัตนตรัยดวงแรก อันหมายถึงนักบวชผู้เชื่อฟังคำสั่งสอนและปฏิบัติตามพระธรรมวินัยที่พุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้ เป็นส่วนจัดแสดงถัดมาที่เล่าถึงวัตถุที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับวัดปฏิบัติของภิกษุ เครื่องบริขารของสงฆ์ เช่น ไตรจีวร บาตร และดาลปิตร โดยประกอบประวัติศาสตร์ที่มาจากวัตถุเหล่านี้ เช่น หัตถ์ของที่สร้างขึ้นในงานฉลอง 25 พุทธศตวรรษ ของสะสมของท่านเจ้าอาวาส อาทิ เครื่องเคลือบจีน เครื่องเคลือบไทย ธรรมาสันที่ได้รับการนำเสนอด้วยการกล่าวถึงหน้าที่ใช้งาน ประวัติ ลักษณะศิลปะ และสัญลักษณ์ที่เชื่อมโยงกับคตินิพพานศาสนา รวมถึงความสัมพันธ์กับพิธีกรรมต่าง ๆ กับผู้คนในสังคม เช่น การแสดงธรรมเทศนา การเทศน์มหาชาติ ซึ่งเป็นเสมือนสื่อกลางที่เชื่อมโยงชาวพุทธเข้าสู่พระรัตนตรัยดวงที่สอง หรือพระธรรม อันเป็นเนื้อหาการจัดแสดงในส่วนต่อไป

วัตถุที่ผูกโยงกับเนื้อหาการจัดแสดงส่วนนี้นอกจากพระไตรปิฎกแล้ว ยังรวมถึงตู้เก็บคัมภีร์ที่ถูกอธิบายถึงความเป็นมา สัญลักษณ์ และความหมาย ที่สัมพันธ์กับพุทธประวัติหรือเรื่องราวอื่น ๆ คัมภีร์ใบลาน ผ่าห่อคัมภีร์ที่แสดงถึงความศรัทธาของชาวพุทธในการเลือกผ้าห่อคัมภีร์ที่มีความวิจิตรงดงาม เพื่อปกป้อง "ของสูงของศักดิ์สิทธิ์" ให้พ้นจากการเบียดเบียนประจักษ์จากฝุ่นละออง การก่ดทำลายของมดหรือแมลง นอกจากนี้ยังจัดแสดงสมุดไทยที่เป็นคลังของวิชาการทางโลก เวทมนต์คาถา ตำราหมอดู ตำราเรียนภาษาไทย กฎหมาย วรรณกรรมท้องถิ่น

พระรัตนตรัยคงจะไม่ครบองค์สามหากไม่กล่าวถึง พระพุทธรูป มหาเวสสันดรชาดกซึ่งเป็นพระชาติสุดท้ายของพระพุทธเจ้า ก่อนจะเสวยพระชาติถัดมาเป็นพระพุทธเจ้า ถูกเรียบเรียงผ่านภาพพระมัญ 13 ชิ้น อันหมายถึงกัณฑ์ทั้ง 13 ในการเทศน์มหาชาติ เรื่องราวนี้เป็นจุดเริ่มต้นของเนื้อหาในส่วนสุดท้ายของการจัดแสดง ซึ่งอยู่บนชั้นลอยในตัวอาคาร จากนั้นเป็นการจัดแสดงพระพุทธรูปที่มีรูปแบบศิลปกรรมแตกต่างกันไป พระพุทธรูปปางสมาธิภาคปริก อธิธิพลศิลปะเขมรแบบบาเยน อายุราว พ.ศ. 1750-1800 พระพุทธรูปปางมารวิชัย ศิลปะแบบอยุธยาตอนปลาย อายุราว พ.ศ. 2200-2300 เป็นต้น

พิพิธภัณฑ์หอโสภณศิลป์แห่งนี้สร้างสรรค์ให้วัตถุที่จัดแสดงมิใช่เพียง "ศิลปวัตถุ" ที่เดินเรื่องด้วยยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ หรือพยายามกลายสภาพศาสนวัตถุให้เป็นประติมากรรม หรือสิ่งของที่สร้างความตื่นตาตื่นใจหากแต่เป็นการนำเสนอวิถีของชาวพุทธ มาผูกโยงเป็นเรื่องราวให้เกิดปัญญาญาณแก่ผู้เข้าชม ความลงตัวของโบราณวัตถุและเนื้อหาที่นำเสนอเช่นนี้คงทำให้ใครหลาย ๆ คนอยากย้อนกลับมาชมพิพิธภัณฑ์วัดกันอีกครั้ง พิพิธภัณฑ์ที่บอกเล่าถึงชีวิตของวัดและพุทธศาสนา

ข้อมูลจาก:

1. การสำรวจโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2548
 2. ภูธร ภูมะธน(บรรณารักษ์การ). ที่ระลึกในวโรกาสสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเสด็จพระราชดำเนินเปิดพิพิธภัณฑ์เจ้าหอโสมกณศิลป์ วัดเชิงท่า อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี 30 มกราคม 2545. กรุงเทพฯ: พิ.เอ.สีฟรัง, 2545.
 3. แผ่นพับประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์เจ้าหอโสมกณศิลป์.
-

© Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre
<http://www.sac.or.th>

พิพิธภัณฑ์เตาเผาแม่น้ำน้อย

ที่ตั้ง 📍 วัดพระปรางค์ ด.เชิงกลัด อ.บางระจัน จ.สิงห์บุรี 16130

วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน

โทรศัพท์ ☎

ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม

การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย หน่วยงานราชการ

ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

เตาเผาน้ำน้อย ตั้งอยู่ในบริเวณวัดพระปรางค์ ซึ่งเป็นศาสนสถานเก่าแก่มาแต่โบราณ แหล่งเตาเผาน้ำน้อยนี้กระจายตัวตามแนวลำแม่น้ำน้อยตลอดระยะ 2 กิโลเมตร และจำนวนมากกว่า 200 เตา แต่ก็ชำรุดทรุดโทรมไปตามเวลา และถูกทำลายโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์อันเนื่องมาจากการขุดคลองชลประทานและการก่อสร้างถนน

จากเอกสารทางประวัติศาสตร์พบว่าในรัชสมัยของพระนครินทราธิราชได้มีการเจริญสัมพันธไมตรีอย่างใกล้ชิดกับจีน และสันนิษฐานว่ามีชาวจีนรวมถึงช่างปั้นอพยพมาตั้งรกรากอยู่ในบริเวณนี้ หรืออาจเป็นการนำช่างจากสุโขทัยลงมา นอกจากนี้ยังมีรายงานถึงการค้นพบภาชนะดินเผาที่เชื่อมาวามาจากแหล่งเตาเผาน้ำน้อยในแหล่งโบราณคดีต่าง ๆ และตามแหล่งเรือจันทะทั่วโลก สันนิษฐานได้ว่าเตาเผาน้ำน้อยน่าจะเ็นแหล่งผลิตเครื่องปั้นดินเผาที่ใหญ่ที่สุดในภูมิภาคนี้ ซึ่งมีมาตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนต้น

การสำรวจขุดค้นทางโบราณคดีเริ่มขึ้นในปี 2531 บริเวณหน้าวิหารเก่าของวัดพระปรางค์ ซึ่งมีลักษณะเป็นเนินดินขนาดใหญ่ 3 เนินเชื่อมต่อกัน โดยค้นพบเตาเผาภาชนะดินเผาซ้อนทับกัน 5 เตาเป็นเตาประเภทอิฐสอดิน แบบกระจายความร้อนในแนวระนาบ โดยโครงสร้างของเตาแบ่งเป็น 3 ส่วน

คือ ส่วนหน้าใช้เป็นไฟเชื้อเพลิงกว้าง 2.50 เมตร มีกำแพงกันไฟกว้าง 5 เมตร ต่อด้วยส่วนที่ใช้วางภาชนะในห้องเผากว้าง 5.60 เมตร แล้วจึงเป็นส่วนคอดเข้าคอเตาสู่ปล่องไฟกว้าง 2.15 เมตร มีความยาว โดยตลอดตัวเตาทั้งสิ้น 16 เมตร

ผลิตภัณฑ์จากเตาเผาน้ำน้อยได้แก่ เครื่องปั้นดินเผาที่เป็นไหสัง ครก โอ่งอ่าง กระปุกใส่ปูน ขวดปากแคตรหงสูง หวดฝา เครื่องประกอบสถาปัตยกรรมจำพวก กระเบื้องปูพื้นประดับกรรมลอยตัว กระสุนดินเผาขนาดต่าง ๆ ที่เป็นการผลิตแบบสั่งทำเพื่อใช้ในเขตพระราชฐาน หรือสถานที่สำคัญที่พบได้แก่ พระราชวังโบราณพระนครศรีอยุธยา และนารายณ์วชิราวุธเป็นต้น

สันนิษฐานว่าเตาเผาน้ำน้อยหยุดใช้งาน น่าจะเป็นผลมาจากการที่ประชาชนในพื้นที่รวมตัวกันต่อต้านกองทัพอังกฤษที่หมู่บ้านบางระจัน แล้วถูกกวาดต้อนไปเมื่อเสียที่แก่ข้าศึกในเวลาต่อมาเป็นเหตุให้เตาถูกทิ้งร้างไปภายหลังการเสียกรุงครั้งที่สอง

นอกเหนือจากเตาเผาที่ทางวัดพระปรางค์ได้พยายามอนุรักษ์โดยสร้างอาคารมุงสังกะสีคลุมไว้ ปัจจุบันกรมศิลปากรได้จัดสร้างเป็นพิพิธภัณฑ์เตาเผาน้ำน้อยขึ้น เป็นอาคารขนาดใหญ่เชื่อมต่อกันสองหลัง หลังแรกเป็นอาคารโปร่งโล่งคลุมเตาเผาไว้ 2 เตา โดยยกพื้นโดยรอบตัวเตาเผาเพื่อที่ผู้ชมสามารถเดินชมตัวเตาเผาได้โดยรอบ บริเวณทางเดินมีนิทรรศการที่ให้ข้อมูลโดยสังเขปของแหล่งเตาเผาน้ำน้อยทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ส่วนอาคารหลังที่สองจัดแสดงแบบจำลองเตาเผาน้ำน้อย และตัวอย่างเครื่องปั้นดินเผาจำนวนหนึ่งที่พบในแหล่งนี้ อย่างไรก็ตามผู้ใดสนใจชมเครื่องปั้นดินเผาจากแหล่งนี้เพิ่มเติม สามารถขอชมของที่เก็บไว้ในกุฏิของท่านเจ้าอาวาสวัดพระปรางค์ได้เช่นกัน

ข้อมูลจาก:

การสำรวจภาคสนามโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เมื่อ วันที่ 7 มีนาคม 2548

ที่ตั้ง 📍 วัดเขายี่สาร ต.ยี่สาร อ.อัมพวา จ.สมุทรสงคราม 75110
เวลาทำการ 🕒 เปิดเสาร์-อาทิตย์ 09.00-15.00 น.
โทรศัพท์ ☎ 0-3476-3108
ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย ขุนชน
ปีที่ก่อตั้ง 🗓 ก่อตั้งปี 2539

[ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion]

พิพิธภัณฑ์บ้านเขายี่สารเริ่มก่อตั้งราวปี พ.ศ. 2539 จากการที่ชาวบ้านกลุ่มหนึ่งช่วยกันเก็บรวบรวมข้าวของเครื่องใช้ โบราณวัตถุจากวัดเขายี่สาร และรับบริจาคสิ่งของต่าง ๆ จากชาวบ้านในชุมชนยี่สาร ตั้งใจว่าจะนำมาจัดแสดงไว้ให้ผู้สนใจได้เข้าชม และได้ขออนุญาตจากวัดเขายี่สาร ใช้พื้นที่ใต้กุฏิศาลาการเปรียญเป็นสถานที่จัดแสดง โดยท่านพระครูสมุทรวิสุทธิคุณ เจ้าอาวาสวัดเขายี่สาร ได้สมทบเงินสนับสนุนมาจำนวนหนึ่ง ชาวบ้านที่พอจะมีฐานะบ้างก็ช่วยบริจาคเงินสมทบบ้างก็ให้ยืมโดยไม่มีการกำหนดสิ่งคืนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจัดทำพิพิธภัณฑ์ จนเริ่มสร้างเป็นห้องพิพิธภัณฑ์ขึ้นมา และมีการตั้งคณะกรรมการบริหารและดูแลจัดการพิพิธภัณฑ์ เริ่มแรกมีนายธนู พยงค์ชัย เป็นหัวหน้าพิพิธภัณฑ์ ปลายปี พ.ศ. 2540 มีการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพิพิธภัณฑ์ชุดใหม่ โดยมีอาจารย์สิริอาภา รัชตะศิริกุล เป็นประธานคณะกรรมการดำเนินการ

อาจารย์สิริอาภาเป็นบุคคลหนึ่งที่มีบทบาทอย่างสำคัญต่อพัฒนาการของพิพิธภัณฑ์บ้านเขายี่สาร ด้วยความเป็นนักวิชาการ และเป็นคนยี่สารโดยกำเนิด ทำให้อาจารย์เป็นเสมือนข้อต่อหรือตัวกลางเชื่อมประสานระหว่างคนในชุมชนกับคนจากภายนอกชุมชน หลังจากที่ได้เห็นการริเริ่มของคนในชุมชนโดยเฉพาะคนหนุ่มคนสาวซึ่งส่วนใหญ่ก็สัมพันธ์เป็นเครือญาติกัน จึงคิดว่าน่าจะเข้ามาช่วยบ้านเกิด โดยมีแนวคิดว่าจะจัดทำเป็นพิพิธภัณฑ์ก็ควรมีความเป็นวิชาการมีการจัดแสดงเป็นเรื่องราวได้ จึงได้มีการติดต่อขอคำแนะนำและประสานงานกับ รศ.ศรีศักร วัลลิโภดม มุลนิธิเล็ก-ประไพ วิริยะพันธุ์ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร มหาวิทยาลัยศิลปากร เข้ามาสนับสนุนทางด้านการศึกษา ค้นคว้ารวบรวมข้อมูล โดยส่งนักวิชาการและเจ้าหน้าที่ภาคสนามเข้ามาช่วยทำทะเบียนวัตถุสิ่งของและสำรวจชุดค้นทางโบราณคดีแหล่งอุตะเกา โดยมีคุณวลัยลักษณ์ ทรงศิริ เป็นกำลังสำคัญ วัตถุสิ่งของ และเรื่องราวจากการศึกษาค้นคว้าเหล่านี้เป็นข้อมูลสำคัญในการจัดแสดงเนื้อหาในพิพิธภัณฑ์บ้านเขายี่สาร

ช่วงที่เริ่มมีการชุดค้นทางโบราณคดี แม้ว่าจะมีนักวิชาการจากภายนอกเข้ามาเหลือด้านวิชาการแต่ชาวบ้านเองก็เป็นผู้สนับสนุนงบประมาณทั้งหมด ขณะนั้นรวบรวมเงินได้ 60,000 บาท จากการทอดผ้าป่าและชาวบ้านร่วมกันสมทบแต่ก็ยังไม่เพียงพอ เมื่อทราบว่ามีรัฐบาลจัดตั้งสำนักงานกองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคมขึ้นเพื่อส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นเขียนโครงการขอรับทุนสนับสนุนกิจกรรมของชุมชนได้ ชุมชนยี่สารก็เลยเสนอโครงการเข้าไป ได้รับเงินทุนสนับสนุนโครงการจัดตั้ง "พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นบ้านเขายี่สารเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์" จากสำนักงานกองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม (SIF) จำนวน 1,201,141 บาท โดยชาวชุมชนยี่สารสมทบเพิ่มเติมอีกจำนวนหนึ่ง นำมาจัดทำพิพิธภัณฑ์ขึ้นบน ในที่สุดการจัดทำพิพิธภัณฑ์บ้านเขายี่สารก็สำเร็จพร้อมเปิดให้เข้าชม ดำเนินการโดยชาวบ้านยี่สารในรูปแบบคณะกรรมการบริหารงาน พิพิธภัณฑ์ ใช้ชื่อเป็นทางการว่า "พิพิธภัณฑ์บ้านเขายี่สาร"

การจัดแสดง บริเวณชั้นล่างบอกเล่าถึงวิถีชีวิตของคนยี่สารที่เป็นเอกลักษณ์ เนื่องจากเป็นชุมชนอยู่ในสภาพแวดล้อมแบบป่าชายเลน สภาพภูมิศาสตร์มีส่วนเข้ามากำหนดวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนยี่สารอย่างมาก ข้าวของที่จัดแสดงเป็นของที่ชาวบ้านนำมามอบให้พิพิธภัณฑ์ เช่น เข็มฉีดยาโบราณ หม้อดินเผา รางบดยา เป็นต้น ส่วนชั้นบนก็จัดแสดงเกี่ยวกับสภาพภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ ความเชื่อถือศรัทธาของคนยี่สารที่มีต่อพ่อปู่ศรีราชา สิ่งของและเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา

ข้อมูลจาก:

กิจกรรมการดูงาน โครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2548

หนังสือคู่มือฯ นามชมพิพิธภัณฑ์บ้านเขายี่สาร อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

พิพิธภัณฑ์หนังใหญ่วัดขนอน

ที่ตั้ง 📍 วัดขนอน ต.สร้อยฟ้า อ.โพธาราม จ.ราชบุรี 70120

วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน

โทรศัพท์ ☎ 0-3223-3386, 0-1753-1230

ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม

การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัด

ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2542

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

หนังใหญ่ถือกันว่าเป็นมรดกชั้นสูงที่มีมาตั้งแต่อดีต ปัจจุบันมีเพียงสามคณะเท่านั้นที่ยังคงสืบสานการเชิดหนังใหญ่เอาไว้ คือ หนังใหญ่วัดสว่างอารมณ์ จังหวัดสิงห์บุรี หนังใหญ่วัดบ้านดอน จังหวัดระยอง และหนังใหญ่วัดขนอน จังหวัดราชบุรี หนังใหญ่วัดขนอนสร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 โดยอดีตเจ้าอาวาสคือ ท่านพระครูศรีมหาสมุทร (หลวงปู่กล่อม) ท่านได้ชักชวนครู อั้ง ข่างจาด ข่างจ๊ะ และข่างพ่วง มาร่วมกันสร้างตัวหนัง หนังชุดแรกที่สร้างคือ ชุดหนุมานถวายแหวน ต่อมาได้สร้างเพิ่มอีก รวม 9 ชุด มีตัวหนังรวม 313 ตัว นับเป็นสมบัติของวัดที่ได้ร่วมกันรักษาสืบทอดมา

ในปี 2532 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเห็นคุณค่าในการแสดงและศิลปะในตัวหนังใหญ่ ทรงมีพระราชดำริให้ทางวัดช่วยอนุรักษ์ตัวหนังทั้ง 313 ตัว และจัดทำหนังใหญ่ชุดใหม่ขึ้นแสดงแทน พร้อมดำเนินโครงการสร้างพิพิธภัณฑ์หนังใหญ่ขึ้นในวัด โดยมีมหาวิทยาลัยศิลปากรรับผิดชอบงานช่างจัดทำหนังทั้งหมด

ส่วนพิพิธภัณฑ์ ได้ดำเนินการปรับปรุงบูรณะหมู่เรือนไทยที่เป็นกุฏิสงฆ์และศาลาการเปรียญ ตัดแปลงเป็นพิพิธภัณฑ์หนังใหญ่เพื่อใช้เป็นสถานที่เก็บรักษาตัวหนังใหญ่ชุดเก่าอย่างถูกวิธี สามารถใช้เป็นแหล่งค้นคว้าวิทยากรแขนงนี้แก่ผู้สนใจได้ โดยทั่วไป และในปี พ.ศ. 2540 - 2542 ได้ดำเนินการจัดตกแต่งภายในเพื่อเปิดเป็นพิพิธภัณฑ์ในการร่วมเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม 2542

คณะหนังใหญ่วัดขนอนพยายามสืบทอดศิลปะแขนงนี้จากรุ่นสู่รุ่น โดยฝึกฝนเยาวชนในชุมชนที่สนใจเพื่อเรียนเชิดหนังใหญ่ หัวเรียวหัวแวงสำคัญในการอนุรักษ์และสืบทอดหนังใหญ่นอกจากท่านเจ้าอาวาส (พระครูพิทักษ์ศิลปาคม) แล้ว จรินทร์ ถาวรบุญหงส์ เป็นคนรุ่นใหม่อีกคนหนึ่งที่มีความสามารถและสนใจศิลปะชั้นสูงแขนงนี้ โดยเป็นกำลังสำคัญของวัดในการออกแบบและแกะสลักหนังใหญ่ และถ่ายทอดความรู้แก่เยาวชน

เพื่อสืบทอดให้มรดกชั้นสูงนี้ยังคงอยู่ต่อไป ทุกวันเสาร์เวลา 10.00 น. คณะหนังใหญ่วัดขนอนจะแสดงหนังใหญ่ให้ประชาชนและผู้สนใจเข้าชมและศึกษา โดยชมฟรี ณ โรงแสดงหนังใหญ่วัดขนอน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

ข้อมูลจาก:

การสำรวจภาคสนาม 11 กันยายน 2547

แผนที่ประชาสัมพันธ์ พิพิธภัณฑ์หนังใหญ่วัดขนอน (เอกสารเผยแพร่เพื่อการอนุรักษ์สมบัติทางวัฒนธรรมของชาติ)

http://www.su.ac.th/html_organizations/watkhanon.asp

© Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre

<http://www.sac.or.th>

ที่ตั้ง วัดคงคาราม เลขที่ 1 หมู่ 3 ต.คลองคาคัด อ.โพธาราม จ.ราชบุรี 70120
วันเวลาทำการ เปิดทุกวัน 08.00-17.00 น.
โทรศัพท์ 0-3223-1933, 03223-1770
ค่าเข้าชม ค่าเข้าชม คนละ 10 บาท
การบริหารจัดการ บริหารจัดการโดย วัด
ปีที่ก่อตั้ง ก่อตั้งปี 2542

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผ่นพับ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

วัดคงคารามสันนิษฐานว่าสร้างในสมัยกรุงศรีอยุธยาต่อกรุงธนบุรี ตามประวัติกล่าวว่า เจ้าเมืองรามัญ ๗ เมืองอันได้แก่ พระสมิงสิงหนรินทร์ เมืองสิงห์ พระนิพนธ์ภูมินบดี เมืองลุมสุ่ม พระชินดิษฐบดี เมืองท่าตะกั่ว พระนิโครธาภิโยค เมืองไทรโยค พระปณัสติฐบดี เมืองท่าขนุน พระเสลภูมิบดี เมืองทองผาภูมิ และพระผลกิติฐบดี เมืองท่ากระดาน และครอบครัวชาวมอญที่อพยพเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารตั้งบ้านเรือนอยู่ริมแม่น้ำแม่กลอง ได้ร่วมกันบูรณะปฏิสังขรณ์วัดคงคารามขึ้นเป็นวัดกลางเพื่อใช้เป็นศูนย์รวมในการร่วมทำสังฆกรรมของสงฆ์แบบรามัญนิกายในวันเข้าและออกพรรษาของทุกปี อีกทั้งยังเป็นศูนย์รวมของชาวมอญในจังหวัดราชบุรีและจังหวัดใกล้เคียง โดยมีชื่อเรียกเป็นภาษาหมอญว่า "เกียโต" แปลว่าวัดกลาง และเป็นชื่อวัดหนึ่งในเมืองมอญ

ในปลายสมัยรัชกาลที่ ๒ พระยามหาโยธา (เจ่ง คชเสนี) ขุนนางไทยเชื้อสายมอญได้นิมนต์พระราชาคณะฝ่ายรามัญนิกายมาเป็นเจ้าอาวาส วัดคงคารามเจริญรุ่งเรืองถึงขั้นสูงสุดในสมัยรัชกาลที่ ๔ พระครุรามัญญาธิบดี เจ้าอาวาสเป็นที่เคารพนับถือมากกิจกรรมต่างๆ ของวัดได้รับการอุปถัมภ์โดยเจ้าจอมมารดาภินิหารในรัชกาลที่ ๔ และทูลเกล้าฯ ถวายให้เป็นพระอารามหลวง ซึ่งได้รับพระราชทานนามวัดใหม่ว่า "วัดคงคาราม" โบราณสถานที่สำคัญภายในวัดคือ พระอุโบสถ ซึ่งมีเจดีย์ทรงรามัญ 7 องค์ รายรอบ หมายถึงเมืองรามัญ 7 เมือง ภายในมีจิตรกรรมฝาผนังอันทรงคุณค่าทางศิลปะเป็นอย่างยิ่ง เขียนเป็นรูปพระอดีตพุทธเจ้า ภาพเทพชุมนุม พุทธประวัติ และทศชาติชาดก ฝีมือช่างสกุลกรุงเทพฯ ช่วงปลายรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 3) กรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียนวัดคงคารามเป็นโบราณสถานของชาติในปี 2518

พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดคงคารามก่อตั้งในปี 2542 โดยใช้กฎ 9 ห้อง ซึ่งเป็นเรือนไม้ทรงไทยที่ใหญ่และงามที่สุดแห่งหนึ่ง จัดเป็นที่แสดงโบราณวัตถุ และศิลปวัตถุที่ล้ำค่าอันเป็นสมบัติของวัดมาตั้งแต่สมัยโบราณ

บนกฎ 9 ห้อง จัดแปลงพื้นที่เพื่อทำเป็นพิพิธภัณฑ์ โดยก่อสร้างหมู่เรือนไทยเพิ่มเติมเชื่อมต่อกับตัวกฎ สามารถเดินทะลุถึงกันได้ เนื่องจากวัดคงคารามเป็นวัดสำคัญมาตั้งแต่สมัยโบราณ ชาวของต่าง ๆ ที่ทางวัดเก็บไว้จึงมีจำนวนมาก ชาวของส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวมอญ ของขึ้นเด่นในพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ได้แก่ โลงมอญ อายุกว่า 200 ปี แกะสลักลายดอกพุดตาลลงรักปิดทองประดิดองดงาม คัมภีร์ใบลานและสมุดไทยที่จารเป็นภาษาหมอญจำนวนมาก หีบและตู้พระธรรม เครื่องปั้นดินเผาศิลปะมอญแกะสลักลวดลายวิจิตรหาชมได้ยากในปัจจุบัน เครื่องมือช่างสมัยโบราณ อาทิ กบไสไม้ขนาดต่าง ๆ หนึ่งข้างอาณาลงรักปิดทอง ตาลปัตรพิศมัยศรพิทรวงดงาม เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายชาวมอญ เครื่องถ้วยลายคราม เครื่องทองเหลือง เป็นต้น โดยพิพิธภัณฑ์ได้จัดหมวดหมู่ของ และแบ่งการจัดแสดงออกเป็น 10 ห้อง ได้แก่ห้องตู้เก็บคัมภีร์ใบลาน ห้องคัมภีร์ห้องเครื่องมือช่าง ห้องทองเหลือง ห้องลายคราม ห้องเครื่องปั้นดินเผาสุโขทัย-อยุธยา ห้องดนตรีไทย ห้องเครื่องถ้วยชา ห้องหนังสือ และห้องรวมสมัย การจัดแสดงภายในได้รับความช่วยเหลือจากกรมศิลปากร มีการจัดทำป้ายอธิบายของแต่ละชั้นไว้โดยย่อ

ข้อมูลจาก:

- 1. การสำรวจภาคสนาม วันที่ 11 กันยายน 2547
- 2. แผ่นพับประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านและจิตรกรรมฝาผนังวัดคงคาราม.
- 3. เว็บไซต์สำนักงานศิลปากรที่ 1 ราชบุรี สำนักโบราณคดี กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม

พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดม่วง

ที่ตั้ง 📍 ด.บ้านม่วง อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี 70110

วันเวลาทำการ 🕒 เปิดวันเสาร์-อาทิตย์ 9.00-16.00 น. ต้องการเข้าชมวันธรรมคารุณาดัดต่อล่วงหน้า

โทรศัพท์ ☎ 0-6004-0786, 0-9885-8817

ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เสียค่าเข้าชม

การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัดและชุมชน

ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2536

[ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion]

วัดม่วงเป็นวัดที่มีอายุเก่าแก่ ตั้งอยู่ริมแม่น้ำแม่กลองฝั่งตะวันตก ประวัติของวัดม่วงนั้นมิกลาวไว้ในคัมภีร์ใบลาน ซึ่งเขียนด้วยอักษรขอม ระบุว่าวัดแห่งนี้เกิดขึ้นในสมัยกรุงอยุธยาตอนปลาย มีอายุนับจากปัจจุบันได้น้อยกว่า 300 ปีมาแล้ว พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดม่วง จัดตั้งขึ้นเนื่องในวโรกาสมหามงคลสมัย เฉลิมพระชนมพรรษา 5 รอบ ของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ วันที่ 12 สิงหาคม 2535 โดยได้รับพระราชทานคำแนะนำจาก สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ด้วยความร่วมมือระหว่างวัดม่วง ชาวบ้านม่วง และมหาวิทยาลัยศิลปากร ในการรวบรวมและจัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ พิพิธภัณฑ์เปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2536 โดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิด ลึกกว่าปีที่ผ่านมา พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดม่วง ได้ให้บริการความรู้เรื่องมอญ ทั้งแก่ชุมชนบ้านม่วงและชุมชนโดยรอบในละแวกใกล้เคียงทั่วลุ่มน้ำแม่กลอง รวมถึงนักท่องเที่ยวที่สนใจ อย่างไรก็ตาม หลังจากสร้างและเปิดพิพิธภัณฑ์แล้ว มีชาวบ้านเห็นคุณค่าและความสำคัญจึงนำเอาโบราณวัตถุทั้งทางโบราณคดีและชาติพันธุ์มาอุทิศให้กับทางวัด เพื่อให้เก็บไว้จัดแสดงอีกมากมาย จึงเกิดปัญหาที่จะต้องก่อสร้างและต่อเติมอาคาร รวมทั้งเพิ่มเติมเนื้อหาการจัดแสดงสอดคล้องกับสิ่งของที่ได้รับมา จึงมีการปรับปรุงการจัดแสดงเนื้อหาในพิพิธภัณฑ์ ควบคู่ไปกับการขยายความสำคัญของพิพิธภัณฑ์ขึ้นเป็น "ศูนย์มอญศึกษา" ด้วยความช่วยเหลือของมูลนิธิเล็ก-ประไพ วิริยะพันธุ์ และบริษัท มติชน

โดยทางวัดได้สร้างอาคารสองชั้นหลังใหม่ขึ้น เชื่อมกับอาคารพิพิธภัณฑ์เดิม การจัดแสดงที่ปรับปรุงใหม่จึงเป็นการเชื่อมโยงระหว่างประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรมและมอญศึกษา มีทั้งข้าวของต่าง ๆ แผนที่ ภาพเขียน งานกราฟิก โดยเนื้อหาหลักที่ปรับปรุง คือ อาคารชั้นบนเป็นเรื่องราวความเป็นมาของชนชาติมอญและอารยธรรมมอญที่มีศิลปกรรมและความกว้างทางประวัติศาสตร์เพิ่มเติมมากไปกว่าเรื่องของการศึกษาท้องถิ่น ขณะที่ยื่นล่างจัดเป็นห้องประชุมสัมมนาและห้องสมุด เพื่อรวบรวมเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับมอญ ซึ่งการจัดแสดงในชั้นบนอาจแบ่งออกเป็น 6 เรื่องใหญ่ ๆ ด้วยกันได้แก่

มอญในตำนาน (The Mon in the Myths)

โดยเล่าถึงความเป็นมา และความสัมพันธ์ระหว่างการสร้างบ้านแปลงเมืองกับพระเกศธาตุ(ผม) จากตำนานหรือิทานอันเป็นที่ยอมรับมาแต่โบราณกาล รวมไปถึงพุทธตำนานเรื่องหงส์คู่เล่นน้ำ มันเป็นที่มาของนครหงส์ขาวดี เป็นต้น

มอญในทางประวัติศาสตร์ (The Mon in the History)

แสดงเรื่องราวของมอญในยุคต่าง ๆ ตั้งแต่ มอญยุคสุวรรณภูมิ ซึ่งความเป็นมอญและคนมอญ ยังเชื่อมโยงอยู่กับการเป็นคนกลุ่มหนึ่งในรัฐใหญ่ ๆ โดยเฉพาะในประเทศพม่า มอญยุครามัญเทศ ซึ่งเป็นยุคที่มีรัฐมอญมั่นคงอยู่ท่ามกลางรัฐของกลุ่มชนชาติอื่น ๆ ไทยพม่า ไทยใหญ่ โดยมีเมืองหงสาวดีเป็นศูนย์กลาง และมีความรุ่งเรืองทางพุทธศาสนาและศิลปวัฒนธรรมยิ่งกว่าสมัยใด ๆ มอญยุคผู้ชนะสิบทิศ อยู่ในราวพุทธศตวรรษที่ 22 ซึ่งรุ่งเรืองที่สุดในสมัยพระเจ้าหงสาวดีบุเรงนอง ภาษามอญ และจารึกมอญ (Mon Language and Inscription)

ในบรรดาจารึกต่าง ๆ ในไทยและพม่า ภาษามอญถือเป็นภาษาสำคัญเก่าแก่ของผู้คนในสังคมที่เป็นเมืองและรัฐ เพราะเป็นทั้งภาษาศึกดีลัทธิ ภาษาทางราชการ และภาษากลาง ที่ใช้พูดจาสื่อสารในกลุ่มชนทุกระดับ ของที่จัดแสดงอาทิ แผ่นคัมภีร์ฝีมือช่างมอญสมัยรัตนโกสินทร์ ได้รับอิทธิพลจากจีนและมุสลิม แผ่นคัมภีร์และไม้ประกับคัมภีร์ รูปลายทองสัตว์หิมพานต์สมัยอยุธยาตอนปลาย คัมภีร์ใบลาน เป็นต้น

ประเพณีและวัฒนธรรมมอญ (Mon Tradition and Culture)

จัดแสดงเรื่องราว ประเพณี 12 เดือน ของคนมอญในประเทศไทย ซึ่งอยู่บนหลักความเชื่อทางพุทธศาสนาและการนับถือผี และและจัดแสดงข้าวของ เครื่องมือเครื่องใช้อันเกี่ยวเนื่องกับประเพณีและวัฒนธรรมมอญ อาทิ เครื่องปั้นดินเผา เครื่องเคลือบ เครื่องทองเหลือง ผ้าฝ้ายพิมพ์ลายห่อคัมภีร์ ผ้าฝ้ายทอพื้นบ้านห่อคัมภีร์ของชาวบ้านม่วง พระบฏ เครื่องแต่งกาย เป็นต้น

มอญอพยพ (The Mon Migration)

จัดแสดงแผนที่และเรื่องราวการอพยพมาสู่ไทยของคนมอญ 9 ระลอก ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาจนถึงกรุงรัตนโกสินทร์ จนทำ

ให้มอญกลายเป็นประชากรส่วนสำคัญของประเทศไทยมาจนทุกวันนี้ โดยคนมอญมักตั้งถิ่นฐานอยู่ริมน้ำ โดยเฉพาะจะหนาแน่นบริเวณสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา

มอญในไทยและผู้นำทางวัฒนธรรม (The Mon in Thailand and Culture Hero)

จัดแสดงประวัติความเป็นมา วิถีชีวิตและประเพณีของมอญในไทย อาทิ มอญสามโคก มอญสมุทรสาคร มอญบ้านโป่ง-โพธาราม มอญพระประแดง ในส่วนผู้นำทางวัฒนธรรม จัดแสดงภาพวาดและเรื่องราวของผู้นำทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นกลุ่มกษัตริย์หรือผู้นำในอดีต อาทิ พระเจ้าอโนรธา พระเจ้าจันลัทธิรา มะกะโท พระเจ้าราชาธิราช บุเรงนอง หลวงพ่ออุตตมะ พระครูวรรณพิทักษ์(อาจารย์ลม อดีตเจ้าอาวาสวัดม่วง)

นอกจากนี้ทางพิพิธภัณฑ์ยังจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดความเคลื่อนไหวทั้งจากภายในและภายนอกขึ้น เป็นการกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่จะประโยชน์แก่คนทั่วไป อาทิงาน "สืบสานประเพณีกินอยู่อย่างมอญในลุ่มน้ำแม่กลอง" ที่จัดขึ้น ณ วัดม่วง ในช่วงวันลอยกระทงเมื่อปี 2547 ที่ผ่านมา ด้วยการนำเสนอกิจกรรม การละเล่น และประเพณีในรอบปีของกลุ่มคนมอญในลุ่มน้ำแม่กลอง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจในวิถีชีวิตคนมอญมากยิ่งขึ้น หลังจากที่ได้ชมและศึกษาผ่านจากงานนิทรรศการภายในพิพิธภัณฑ์ ข้อมูลจาก:

1. หนังสือตำนานพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดม่วง, 2536.
2. หนังสือตำนานพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดม่วง, 2547.
3. การสำรวจโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร วันที่ 13 เมษายน 2548

พิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำ(โขงเขาย้อย)

ที่ตั้ง 📍 โรงเรียนเขาย้อยวิทยา ด.เขาย้อย อ.เขาย้อย จ.เพชรบุรี 76140

วันเวลาทำการ 🕒 เปิดวันจันทร์-ศุกร์ กรุณาติดต่อล่วงหน้า

โทรศัพท์ ☎ 0-3244-6442, 0-3256-2512

ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม

การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย สถานศึกษา

ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2539

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผ่นพับ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

เป็นที่ทราบกันดีว่าชาวบ้านในอำเภอเขาย้อย ส่วนใหญ่สืบเชื้อสายมาจากชาวไทยทรงดำ หรือลาวโขง ที่ถูกกวาดต้อนและอพยพมาตั้งถิ่นฐานตั้งแต่ในสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ชาวไทยทรงดำในเขาย้อยเป็นอีกชุมชนที่ยังพยายามสืบสานและรักษาขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมของตนเอาไว้ด้วยความภาคภูมิใจ

พิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำ โขงเขาย้อย หรือศูนย์ศิลปวัฒนธรรมไทยทรงดำ (ลาวโขง) และภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นอีกหนึ่งความพยายามของชุมชนที่ต้องการถ่ายทอดวิถีชีวิตวัฒนธรรมแบบไทยทรงดำไว้ในหลากหลายรูปแบบหลังจากได้รู้จักและศึกษาค้นคว้าอาคารจัดแสดงคือ "ตึกบรรพตศิลปคุณ" อาคารเรียนหลังเก่าของโรงเรียนเขาย้อยวิทยา ที่ก่อสร้างมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2500 โดยพระครูบรรพตศิลปคุณ (หลวงปู่เอี่ยม) เจ้าคณะอำเภอเขาย้อย เจ้าอาวาสวัดยางในสมัยนั้น โดยมีพระปลัดเย็นตลอดถึงชุมชนและกำนัน ผู้ใหญ่บ้านได้สร้างขึ้น และมอบให้กรมสามัญ เมื่อ พ.ศ.2502

ในปี 2539 วาระฉลองปีกาญจนาภิเษกเกิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระครูโสภณเพชรธรรม เจ้าคณะอำเภอเขาย้อย เจ้าอาวาสวัดยาง ชาวบ้าน อาจารย์ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนเขาย้อยวิทยา ทางงบประมาณ รับผิดชอบเงิน เพื่อปรับปรุงซ่อมแซมอาคารนี้ โดยซ่อมเพดานหลังคา ปรับพื้น ผนังอาคาร ทำการทาสีและติดตั้งไฟฟ้าใหม่ เพื่อพัฒนาเป็นศูนย์ศิลปวัฒนธรรมไทยทรงดำ (ลาวโขง) และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยผู้บริจาคทุนทรัพย์หลัก ได้แก่ ป้าคลอจิตต์ ฤทธารมย์ แม่บุญรวม เสนาดิลัย และพระครูโสภณเพชรธรรม

ภายในจัดแสดงเครื่องใช้ในวิถีชีวิต จำลองประเพณีต่างๆ ในรูปแบบของนิทรรศการที่บอกเล่าเรื่องราวประเพณีเกี่ยวเนื่องกับชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย มีภาพวาดฝีมือครูอาจารย์ นักการ นักเรียน และคนในชุมชน แสดงเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิตของไทยทรงดำ เช่น เด็กหนุ่มต้องฟันเขี้ยวเขี้ยวควาย สานกะหล่ำ และผู้หญิงต้องทำเลื้อแล้วได้จึงสมควรออกเรือน

นอกจากนี้ทางโรงเรียนได้จัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงโดยเปิดเป็นวิชาเลือกเสรี และกิจกรรมชุมนุม เช่น ว่างผลิตภัณฑ์จากวัสดุท้องถิ่น ว่างอาหารพื้นเมือง การเป่าแคน ทอผ้า หรือการจัดตั้งชุมนุมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน ออกเผยแพร่ตามชุมชนแหล่งท่องเที่ยว และงานประจำปีของจังหวัดและมีการสาธิตการละเล่นของท้องถิ่นให้ผู้มาเยี่ยมชมอีกด้วย

ข้อมูลจาก:

1. ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร. จุลสารก้าวไปด้วยกัน. ปีที่1 ฉบับที่ 1 (ตุลาคม-ธันวาคม 2547), หน้า 17-18.
2. <http://www.geocities.com/khaoyoiwittaya/khaoyoi18.html> เข้าถึงเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2549
3. http://www.culture.go.th/research/hall/template_c14.html เข้าถึงเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2549

หมายเหตุ : อาคารอยู่ระหว่างการปรับปรุงและเปลี่ยนหลังคา ขณะที่ย้ายฯ ไปสำรวจ

ที่ตั้ง 📍 หมู่ 3 ต.มามปลาเค้า อ.ท่ายาง จ.เพชรบุรี 76130
วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน กรุณาติดต่อล่วงหน้า
โทรศัพท์ ☎ 0-3245-2273, 0-3245-2447
ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัดและชุมชน
ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2539

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion |

บรรพบุรุษของคนไทยพวน ที่มามปลาเค้า จังหวัดเพชรบุรี เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่เคยตั้งถิ่นฐานอยู่เมืองพวน เชียงขวาง ประเทศลาว แล้วถูกกวาดต้อนเข้ามาในไทยตั้งแต่ในสมัยกรุงธนบุรี บางส่วนกระจายตัวตั้งรกรากอยู่ในจังหวัดอื่น ๆ ได้แก่ อุตรดิตถ์ พิจิตร แพร่ อุตรดิตถ์ สุโขทัย สิงห์บุรี ลพบุรี สุพรรณบุรี ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี ราชบุรี กาญจนบุรี และสระบุรี

คนไทยพวนที่มามปลาเค้า ยังเป็นชุมชนที่ยังรวมกลุ่มได้อย่างเหนียวแน่น อาจารย์อุทัย เล็กก๊ กิ่งหนึ่งในคณะผู้ก่อตั้งและดูแลพิพิธภัณฑ์เล่าให้ฟังว่า สิ่งหนึ่งที่บอกความเป็นลูกหลานพวนที่นี่ คือ นามสกุล ที่มีก็จะขึ้นต้นได้ด้วยคำว่า "คำ" เช่น คำเนตร หรือ คำเกิด บ้านไทยพวน มามปลาเค้า เริ่มเป็นที่รู้จักกว้างขึ้นก็เมื่อได้รับคัดเลือกให้เป็นชุมชนวัฒนธรรมนำร่องที่มีสภาวัฒนธรรมตำบลเป็นแห่งแรกและแห่งเดียวในอำเภอท่ายาง ซึ่งเป็นแรงจูงใจที่ทำให้เกิดการรื้อฟื้นและส่งเสริมประเพณีและกิจกรรมอื่น ๆ ตามมาในชุมชน อาทิ การก่อตั้ง "ศูนย์เยาวชนหอผ้าวัฒนธรรมไทยพวน" การก่อตั้งโรงสีข้าวซ้อมมือภายในพื้นที่วัด กิจกรรมดังกล่าวกลายเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ไว้ "รับแขก" สำหรับคนที่สนใจเข้ามาชมหรือดูงาน

การก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ไทยพวน เกิดขึ้นในช่วงเวลาไล่เลี่ยกันประมาณปี 2539 โดยมาจากความตั้งใจของชุมชนที่จะต้องการให้พิพิธภัณฑ์เป็นสถานที่เก็บรักษาและอนุรักษ์วัตถุโบราณ และข้าวของที่เกี่ยวข้องกับคนพวน ไว้ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาต่อไป อาคารพิพิธภัณฑ์ไทยพวน ตั้งอยู่ในวัดมามปลาเค้า เป็นอาคารก่ออิฐถือปูนชั้นเดียว ชื่ออาคาร "พุ่มไสว" ที่ตั้งตามนามสกุลของผู้บริจาคทุนก่อสร้าง

สิ่งของจัดแสดงอยู่บนชั้นเหล็กขนาดสูง 4 ชั้น ของส่วนใหญ่เป็นของใช้ในชีวิตประจำวันของชาวบ้านที่ปัจจุบันเลิกใช้ไปแล้ว ของบางอย่างมีป้ายบอกชื่อเรียกว่าคืออะไร โดยจัดหมวดหมู่ไว้อย่างคร่าว ๆ เพื่อความเข้าใจเบื้องต้นของผู้ชม อาทิ ชั้นจัดแสดงที่ติดป้ายว่าเป็น เครื่องใช้ในครัวเรือน บนชั้นก็จัดแสดงของจำพวก หม้อหุงต้ม คนโท ไห ตะเกียง พานทองเหลือง กระต่ายขูดมะพร้าว เต้าปูน เขียนหมาก รองเท้าหนังควาย เคาริดถาน ส่วนจำพวก เครื่องใช้ในการประกอบอาชีพ ส่วนใหญ่จะเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการทอผ้า อาทิ เข็ม สวดยทอผ้า ตะกอสสำหรับทอผ้า เครื่องแต่งกายนางรำเก่า อาทิ ขลุ่ย เสื้อผ้าไหม หิน และเครื่องมือช่างจำพวก เครื่องช่างแบบหัว ส่วนใครกรกราก(ใช้เจาะไม้) ขวานฉาก นอกจากนี้ยังมีสมบัติของวัด อาทิ ธรรมาสันแก้ว แผ่นศิลาจารึกจากโบสถ์หลังเก่าของวัด สมุดไทย ลูกนิมิตร์เก่าจากวัดเขากระฉี่ หม้อต้มสำหรับการย้อมผ้า พระสงฆ์ เครื่องลายคราม เป็นต้น มุมหนึ่งอีกด้านหนึ่งจัดแสดงเครื่องดนตรีไทย อาทิ กลองยาว ระนาด พองวง ตะโพน ที่ทางชุมชนยังใช้ในงานต่าง ๆ อยู่

ภาษาไทยพวน ถือเป็นเอกลักษณ์หนึ่งที่ชาวบ้านพยายามรักษาไว้ ทางพิพิธภัณฑ์จึงร่วมสืบสานภาษาพวนโดยทำป้าย "ไทยพวนวันละคำ" พร้อมคำแปล ติดไว้บริเวณกำแพงด้านนอกของพิพิธภัณฑ์ ที่ติดกับถนนในหมู่บ้าน โดยหวังว่าอย่างน้อยลูกหลานชาวไทยพวนในหมู่บ้านที่ผ่านไปผ่านมา จะสามารถจดจำคำต่าง ๆ เหล่านี้ได้บ้าง

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นหรือพิพิธภัณฑ์ของชาวบ้านหลายแห่ง ไม่ได้เปิดประตูรอผู้เข้าชมตลอดทั้งวันเหมือนกับพิพิธภัณฑ์ทั่วไปที่เราคุ้นเคย เพราะผู้ดูแลก็มีภาระกิจอื่น ๆ ที่ต้องทำด้วย เพื่อความสะดวก ผู้สนใจเข้าชมพิพิธภัณฑ์ไทยพวนควรติดต่อล่วงหน้ากับ คือ ผู้ใหญ่เบียร์ คำเพ็ง และอาจารย์อุทัย เล็กก๊ อาจารย์ประจำโรงเรียนวัดมามปลาเค้า ซึ่งเป็นผู้ดูแลหลักของพิพิธภัณฑ์

ข้อมูลจาก:

สำรวจภาคสนาม วันที่ 2 พฤศจิกายน 2548

วิทยุตา ทองแดง. "พิพิธภัณฑ์ไทยพวน." เมืองโบราณ. 26: 3 (ก.ค. - ก.ย. 2543), 113-118.

- ภาคอีสาน -

ที่ตั้ง 📍 ร.ร.ศรีสงคราม ถ.เลย-หนองบัวลำภู อ.วังสะพุง จ.เลย 42130
วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน
โทรศัพท์ ☎
ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย สถานศึกษา
ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2536

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

กลุ่มอาคารรูปทรงเรียบง่ายที่แฝงตัวอยู่ท่ามกลางแมกไม้อันร่มรื่น หรือที่เรียกกันว่า "ศูนย์ศิลปสิรินธร" แห่งนี้เกิดขึ้นด้วยความคิดริเริ่มของ ครูสอนศิลปะ "ครูสังคม ทองมี" ครูครูศิลปะแห่งโรงเรียนศรีสงครามวิทยา ที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่าเป็นแหล่งผลิตผลงานทางศิลปะของนักเรียนที่มีคุณภาพ และสร้างชื่อเสียงทั้งในระดับประเทศและระดับโลก

กว่าที่ศูนย์ศิลปฯ แห่งนี้จะก่อกำเนิดอย่างเป็นรูปธรรมเช่นนี้ได้ นั่น ครูสังคม ต้องใช้เวลาต่อสู้ถึง 20 ปี เริ่มด้วยการเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องศิลปะในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะ เรื่องของการส่งผลงานของเด็กๆ เข้าร่วมการประกวดต่างๆ จนได้รับรางวัลมากมายรวมทั้งการต่อสู้ในหลักการ

เพื่อให้รัฐบาลผ่านงบประมาณในการก่อสร้าง ซึ่งก็ใช้เวลาอีก 3 ปีเต็ม

"ศูนย์ศิลปสิรินธร" เป็นชื่อที่ได้รับพระราชทานจาก สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เริ่มก่อสร้างขึ้นในราวปี พ.ศ. 2536 ด้วยเงินงบประมาณ 11 ล้านบาท ด้วยความมุ่งหวังที่จะเปิดโลกทัศน์ให้กับเด็ก ๆ และผู้รักศิลปะในพื้นที่แถบภาคอีสานได้ใช้เป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ เพื่อเสริมความรู้ที่นอกเหนือไปจากการเรียนการสอนในตำรา

ศูนย์ศิลปสิรินธรแห่งนี้จัดสร้างบนเนื้อที่ทั้งหมด 6 ไร่ ในบริเวณโรงเรียนศรีสงครามวิทยา อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย อาณาบริเวณโดยรอบแวดล้อมไปด้วยธรรมชาติของสวนป่าด้วยสถาปัตยกรรมได้รับการออกแบบให้สอดคล้องกับธรรมชาติมากที่สุด โดยฝีมือการออกแบบของบริษัทแปลน อาร์คิเต็ค จำกัด

อาคารทั้งสี่หลังของศูนย์ศิลปฯ ออกแบบเป็นรูปทรงเรียบง่าย ทว่าแฝงไว้ด้วยพลังแห่งการสร้างสรรคอย่างเต็มเปี่ยมมองดูคล้ายกับงานประติมากรรมที่ช่วยประดับประดาให้สวนป่าโดยรอบมีความงดงาม

อาคารแต่ละหลังมีรูปลักษณะที่โดดเด่นแตกต่างกันไปตามลักษณะของการใช้สอย ทุกอาคารมีส่วนเชื่อมโยงถึงกันด้วยทางเดินที่เปรียบเสมือนแกนเชื่อมระหว่างอาคาร ถ้าหากมีการสร้างอาคารหลังใหม่เพื่อกิจกรรมอื่นๆ ก็สามารถสร้างต่อกันไปตลอดในแนวเดียวกัน

อาคารหลังที่หนึ่งเป็นพิพิธภัณฑ์ศูนย์ศิลปะเด็กและเยาวชนซึ่งภายในเป็นการรวบรวมผลงานของศิลปินเด็กนับตั้งแต่ยุคที่ครูสังคมได้ไปบุกเบิกเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2521 ชิ้นงานที่จัดแสดงนั้นคัดเลือกจากเด็กๆ นับพันคนที่เคยสร้างชื่อเสียงไว้ จัดเป็นนิทรรศการถาวรเพื่อเป็นเครื่องหมายเตือนใจคนไทยและคนท้องถิ่นถึงความสามารถของเด็กไทย เพื่อบอกกล่าวความเป็นมาของการเรียนการสอนศิลปะของสถานศึกษาแห่งนี้

อาคารหลังที่สอง จัดเป็นห้องแสดงนิทรรศการหมุนเวียน ซึ่งจะช่วยเปิดโลกทัศน์ให้เด็กๆ และผู้สนใจ โดยการจัดแสดงก็จะมี การผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันตลอดทั้งปี

ในอาคารหลังที่สามเป็นห้องประชุมสัมมนา อภิปราย บรรยายและการให้ความรู้เรื่องศิลปะเด็กและจัดอบรมครูศิลปะโดยเครื่องมือสื่อทัศนูปกรณ์ต่างๆ ภายในอาคารและการตกแต่งก็ได้ความร่วมมือมูลนิธิ ดร.เทียม โชควัฒนา เป็นผู้สนับสนุน ดังนั้น อาคารแห่งนี้จึงมีชื่อตามผู้สนับสนุน

ส่วนอาคารสุดท้ายอาคารหลังที่สี่ได้จัดเป็นประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่องานศิลปะ หรือใช้ทำ กิจกรรมการอบรมหรือการประชุมที่มีภาคปฏิบัติ

ข้อมูลจาก

[http://www.srisongkram.ac.th/content/\[accessed20070216\]](http://www.srisongkram.ac.th/content/[accessed20070216])

หอพิพิธภัณฑสถานพระแก้วอาสา วัดศรีภูมิ

ที่ตั้ง 📍 วัดศรีภูมิ บ้านนาหอ ด.นาหอ อ.ด่านซ้าย จ.เลย

วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน กรุณาติดต่อล่วงหน้า

โทรศัพท์ ☎ 0-4289-1571 ติดต่อผู้ใหญ่ทรี จันทพิณ 0-4289-1047 ติดต่ออ.สมภาร แสงเพชร

ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม

การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัดและชุมชน

ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2547

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

พระแก้วอาสา เป็นวีรบุรุษท้องถิ่นของเมืองด่านซ้าย เล่าสืบต่อกันมาว่า ท่านเป็นเจ้าเมืองด่านซ้าย เป็นบุตรของพระมหาณรงค์กับนางคำดา ศึกษาเล่าเรียนทั้งการต่อสู้และดาอาคมจากผู้มีความรู้สมัยนั้น พร้อมกับศึกษาอักษรธรรมจากวัด จนเชี่ยวชาญทั้งสองวิชา เมื่อถึงวัยสร้างครอบครัวได้แต่งงานกับนางท่อม บุตรของหัวหน้าแสน มีบุตรธิดากับนางท่อมด้วยกัน 4 คน สหายตระกูลที่สืบทอดจนปัจจุบันคือ สิงห์ประเสริฐ และ ศรีแรงศฤทธิ

พ.ศ.2417 รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พวกฮ่อเข้ามาตีเมืองหลวงพระบาง รัชกาลที่ 5 ได้โปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรีเป็นแม่ทัพใหญ่ไปปราบฮ่อ มีการระดมพลในเขตเมืองพิษณุโลก สวรรคโลก สุโขทัย และพิษณุเข้ามาสมทบ ทหารเมืองด่านซ้ายซึ่งขึ้นตรงต่อพิษณุโลกจึงถูกเกณฑ์เข้าสมทบกับกองทหาร โดยการนำของพระแก้วอาสา (ท้าวทองแสง) เมื่อพระแก้วอาสาเคลื่อนพลไปปราบฮ่อ ขณะกำลังจะขึ้นช้าง ท่านให้ทหารนำหอกและจาวเสียบหมอนตนเองขึ้นคอช้าง เพื่อแสดงความเป็นผู้ยอมคงกระพันให้เห็นเพื่อสร้างขวัญกำลังใจแก่ทหารจนที่เป็นที่รำลือมาก ภายหลังปราบฮ่อได้สำเร็จ รัชกาลที่ 5 โปรดเกล้าฯ พระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น พระแก้วอาสา

กระทั่งพระแก้วอาสา(ท้าวทองแสง) เป็นเจ้าเมืองด่านซ้ายเอาใจใส่ปกครองบ้านเมือง ท่านบำรุงพุทธศาสนาในเขตปกครองให้เจริญรุ่งเรือง ได้พาชาวบ้านร่วมกันโบสถ์ เจดีย์ กุฏิ และกำแพง ตามวัดต่าง ๆ มากมาย เช่น วัดโพธิ์ชัยบ้านเดิ่น วัดศรีสะอาดบ้านหนามแท่ง วัดศรีภูมิบ้านนาหอ เป็นต้น เนื่องจากถูกกล่าวหาว่านำเงินหลวงไปส่งไม่ครบ ท่านจึงอพยพไปอยู่ที่เมืองแก่นท้าว ประเทศลาวจนถึงแก่อนิจกรรมที่นั่น

วัดศรีภูมินาหอ เป็นวัดสำคัญวัดหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับพระแก้วอาสา เนื่องจากเป็นวัดที่ท่านสร้าง และติดกับวัดศรีภูมิยังเป็นที่ตั้งหอโรงของเจ้าเมืองด่านซ้ายคือพระแก้วอาสา บ้านนาหออยู่ทางทิศเหนือของอำเภอด่านซ้าย เดิมชื่อบ้านนาหะ เนื่องจากเป็นที่ตั้งของหอโรงของเจ้าเมืองด่านซ้ายนี้เอง ชาวบ้านจึงพากันเรียกชื่อหมู่บ้านบ้านนาหอว่า บ้านนาหอ ต่อมาพากันเดิมคำว่า นาหลงข้างหน้าหอโรงเพราะมีที่นาอยู่ใกล้บ้าน นอกจากนี้บ้านนาหอยังเป็นที่พำนักก่อนที่พระแก้วอาสาจะอพยพไปอยู่ ณ เมืองแก่นท้าว ประเทศลาว

ปัจจุบันหอโรงไม่หลงเหลือซากให้เห็นแล้ว มีเพียงเนินดินติดกับบริเวณวัดที่ชาวบ้านเล่าว่าเป็นที่ตั้งของหอโรง ส่วนข้าวของเครื่องใช้ส่วนหนึ่งของพระแก้วอาสา ทางวัดศรีภูมิได้เก็บรักษาไว้ที่ศาลา หากแต่เมื่อเวลาผ่านไป ชาติคนดูแล ข้าวของต่าง ๆ เริ่มผุพัง โดนหนูกัดทำลายเสียหายไปบ้าง ชาวบ้านจึงคิดที่สร้างที่เฉพาะเก็บรักษาข้าวของดังกล่าวไว้ จึงกลายเป็นที่มาของหอพิพิธภัณฑสถานพระแก้วอาสา ที่ตั้งอยู่ในบริเวณวัดศรีภูมินาหอ

หอพิพิธภัณฑสถานพระแก้วอาสาเป็นอาคารไม้ใต้ถุนสูง สร้างขึ้นปี 2547 ภายในจัดแสดงข้าวของที่เกี่ยวข้องกับพระแก้วอาสา ที่ทางวัดเก็บรักษาไว้ ได้แก่ เติ่งนอนไม้แกะสลัก หอพระจำลองฝีมือช่างชั้นสูง นอกจากนี้ลูกหลานของตระกูลพระแก้วอาสาได้ถวายเครื่องแต่งกายของพระแก้วอาสาให้แก่ทางวัดมาจัดแสดงด้วย ฝ่ายนี้ก็มีภาพวาดของพระแก้วอาสาพร้อมประวัติและวีรกรรมที่ท่านทำไว้โดยสังเขป

หอพิพิธภัณฑสถานแห่งนี้จัดทำขึ้นเองโดยชาวบ้านที่เคารพนับถือพระแก้วอาสา แม้สิ่งของจะมีไม่มากนัก แต่แสดงถึงความพยายามในการจัดทำ และความเลื่อมใสของชาวบ้านที่มีต่อวีรบุรุษท้องถิ่น ท่านสามารถเข้าชมหอพิพิธภัณฑสถานได้ทุกวัน โดยติดต่อกับทางเจ้าอาวาสหรือกรรมการวัด ซึ่งจะมาไขกุญแจเปิดประตูให้ท่านเข้าชม ติดกันกับหอพิพิธภัณฑสถานพระแก้วอาสา เป็นศูนย์วัฒนธรรมตำบลนาหอ สามารถเข้าชมได้เช่นกัน

ข้อมูลจาก:

สำรวจภาคสนามวันที่ 20 ธันวาคม 2549

วลัยลักษณ์ ทรงศิริ(บรรณาธิการ). ผังภูมิพุทธ ศาสนาและความเชื่อในสังคมด่านซ้าย ดุลยภาพทางจิตวิญญาณของชาวบ้านในลุ่มน้ำหมัน. กรุงเทพฯ: มูลนิธิเล็ก-ประไพ วิริยะพันธุ์, 2550.

ที่ตั้ง 📍 วัดศรีภูมิ บ้านนาหอ ต.นาหอ อ.ด่านซ้าย จ.เลย
วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน กรุณาติดต่อล่วงหน้า
โทรศัพท์ ☎ 0-4289-1571 ติดต่อผู้ใหญ่ทวี จันทพันธ์ 0-4289-1047 ติดต่ออ.สมภาร แสงเพชร
ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม
การบริหารจัดการ 🏛 บริหารจัดการโดย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2546

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

บ้านนาหออยู่ทางทิศเหนือของอำเภอด่านซ้ายราว 8 กิโลเมตร เดิมมีชื่อว่า "บ้านนาเหาะ" เนื่องจากมีที่มาจากเรื่องเล่าจากคนเฒ่าคนแก่ที่ว่า ท้าวเหาะนางาง ซึ่งต่อมาเป็นที่ตั้ง หอโรงของเจ้าเมืองด่านซ้ายคือพระแก้วอาสา ท้าวทองแสง ซึ่งอยู่ที่บริเวณวัดศรีภูมิบ้านนาหอ เพราะเป็นที่ตั้งของหอโรงของเจ้าเมืองด่านซ้ายนี้เอง ชาวบ้านจึงพากันเรียกชื่อหมู่บ้านตามว่าบ้านหอ ต่อมาพากันเดิมคำว่า "นา" ลงไปข้างหน้าหอโรงเพราะมีที่นาอยู่ใกล้บ้าน แล้วตัด "โรง" ออก คงเหลือแต่บ้านหอ ชุมชนบ้านนาหอ มีประวัติเล่ากันว่า ผู้คนที่มาตั้งรกรากที่นี่เป็นกลุ่มคนที่อพยพมาจากประเทศลาว อาศัยตั้งบ้านเรือนตามลำน้ำห่มัน มีหลักฐานความเก่าแก่จากการก่อตั้งวัดศรีภูมิ วัดสำคัญของบ้านนาหอ ที่เก่าแก่ที่สุดในด่านซ้าย สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2103 ก่อนการสร้างพระธาตุศรีสองรัก ซึ่งสร้างในปี พ.ศ. 2103

ศูนย์วัฒนธรรมตำบลนาหอ ตั้งอยู่ในบริเวณวัดศรีภูมิบ้านนาหอ ได้รับมรดกก่อสร้างจากองค์การบริหารส่วนตำบลนาหอกว่าสามแสนบาท ก่อสร้างตั้งแต่ปี 2546 เปิดให้เข้าชมครั้งแรกเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2549 ทางชุมชนเลี้ยว ทางอบต.และชาวบ้าน คิดจะทำพิพิธภัณฑ์ เนื่องจากทางวัดศรีภูมิมีของเก่าจำนวนมาก จึงพากันไปดูงานที่พิพิธภัณฑ์พระครูวิจารณ์สังฆกิจ วัดนาอ้อ ในอำเภอเมือง จังหวัดเลย แล้วกลับมาสร้างศูนย์วัฒนธรรมภายในวัดแห่งนี้

อาคารศูนย์วัฒนธรรมเป็นอาคารชั้นเดียวทรงไทยประยุกต์ ภายในมีจัดแสดงข้าวของต่าง ๆ มากมาย จำพวก วัตถุธรรมของวัด และเครื่องมือเครื่องใช้พื้นบ้าน อาทิ คัมภีร์ใบลาน สมุดไทย ตู้พระธรรม หอพระพุทธจำลอง พระพุทธรูปไม้ กังสดาล กระดัง กระโถนเคลือบ แอ็บไซของสานได้ไม้ไผ่ ชันทองเหลือง กาน้ำชาทองเหลือง เติงไม้ไผ่โบราณ เครื่องมือทอผ้า หมอนอิงข้าว แหวกดาบหญ้า ลางใต้กระบอง ม้าข่อยยาสูบ กลองเก้ง หีบเหล็ก ดราขิง ของที่จัดแสดงมีทั้งจากของที่ทางวัดเก็บไว้ และของที่ชาวบ้านนำมาบริจาคเมื่อทราบว่าจะทำพิพิธภัณฑ์

บริเวณใกล้กันเป็นหอพิพิธภัณฑ์พระแก้วอาสา เจ้าเมืองด่านซ้าย วีรบุรุษท้องถิ่นเมืองเลย สามารถเข้าเยี่ยมชมได้เช่นกัน โดยติดต่อล่วงหน้ากับทางกรรมการวัด

ข้อมูลจาก:

สำรวจภาคสนามวันที่ 20 ธันวาคม 2549

วลัยลักษณ์ ทรงศิริ(บรรณาธิการ). ผังพุทธ ศาสนาและความเชื่อในสังคมด่านซ้าย ดุลยภาพทางจิตวิญญาณของชาวบ้านในลุ่มน้ำห่มัน. กรุงเทพฯ: มูลนิธิเล็ก-ประไพ วิริยะพันธุ์, 2550.

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเมืองด่านซ้าย(ผิดาโชน)

ที่ตั้ง 📍 วัดโพนชัย อ.แก้วอาสา อ.ด่านซ้าย จ.เลย 42120

วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน เวลา 9.00-17.00 น. ไม่เว้นวันหยุดราชการและวันหยุดนักขัตฤกษ์

โทรศัพท์ ☎ 0-4289-1094 กศน.อ.ด่านซ้าย

ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม

การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัดและชุมชน

ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2548

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนผัง | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวีดีโอ | PrintVersion |

ด่านซ้าย เป็นเมืองที่อยู่ในเทือกเขาเพชรบูรณ์ติดกับชายแดนประเทศลาว เป็นดินแดนแห่งต้นน้ำหลายสาย ได้แก่ น้ำห้วยน้ำป่าสัก และน้ำห้วย เมื่อเอ่ยถึงด่านซ้ายหลายคนมักจะนึกถึง พระธาตุศรีสองรัก พระธาตุเก่าแก่ที่สร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยา เป็นพระธาตุคู่บ้านคู่เมืองของจังหวัดเลย และขบวนแห่ผิดาโชน หากแต่มีน้อยคนนักที่จะทราบว่าผิดาโชนเป็นส่วนหนึ่งของ “บุญหลวง” ประเพณีใหญ่ในด่านซ้าย ซึ่งอาจจะเนื่องมาจากการโหมโปรโมทของภาครัฐที่ปราศจากความเข้าใจถึงประเพณีของท้องถิ่นอย่างแท้จริง

ถือกันว่างานบุญหลวง(ประมาณเดือน 8 หรือกรกฎาคม) ต้องจัดขึ้นที่วัดโพนชัย ซึ่งเป็นวัดประจำเมืองด่านซ้ายก่อน แล้วหมู่บ้านรอบนอกจึงจะจัดได้ งานบุญหลวงรวมเอา “งานบุญพระเวส”(ฮิดเดือนสี่) และ “งานบุญบั้งไฟ”(ฮิดเดือนหก) เข้าไว้เป็นงานบุญเดียวกัน งานบุญพระเวสนั้นเป็นงานบุญที่จัดขึ้นเพื่อพึ่งพิงเทศน์มหาชาติ ทั้ง 13 กัณฑ์ ซึ่งถือว่าได้อานิสงส์แรงกล้าบันดาลให้พบพระศรีอารียะเมตไตรย์ในชาติหน้า ส่วนงานบุญบั้งไฟเป็นงานบุญที่จัดขึ้นเพื่อขอขมาอารักข์หลักเมืองและถือเป็นประเพณีการแห่ขอฝนให้ตกต้องตามฤดูกาล ในงานบุญหลวงนี้จะมีกองทัพอผิดาโชน ออกมาเดินวาลวลดล่ายทั่วเมืองด่านซ้าย ร่วมสร้างความสนุกครื้นเครง

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเมืองด่านซ้าย ตั้งอยู่ภายในวัดโพนชัย โดยนำกุฏิหลังเดิมของท่านเจ้าอาวาสมาดัดแปลงเป็นพิพิธภัณฑ์ กุฏิดังกล่าวสร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2478 ด้วยไม้ทั้งหลังตามแบบสถาปัตยกรรมแบบพื้นถิ่น ภายในได้รวบรวมเอาวัฒนธรรมและประเพณีของด่านซ้ายเข้ามาจัดแสดงไว้ครบถ้วน ตั้งแต่ห้องแรก คือห้องเมืองด่านซ้ายและพระธาตุศรีสองรัก แสดงประวัติศาสตร์ของชาวด่านซ้ายตั้งแต่เมื่อ 400 ปีที่ผ่านมา ประวัติตำนานพระธาตุศรีสองรัก

ส่วนที่สอง ห้องผิดาโชน แสดงวัฒนธรรมประเพณีฮิดสิบสองคองสิบสี่ของชาวอีสาน งานประเพณีบุญหลวงและการละเล่นผิดาโชน ประวัติความเป็นมาของผิดาโชน การทำหน้ากากผิดาโชนในรูปแบบต่าง ๆ ตลอดจนคติความเชื่อเกี่ยวกับการละเล่นผิดาโชน ซึ่งผู้เล่นและผู้ดูควรที่จะรู้และเข้าใจ

ส่วนที่สาม ห้องสื่อวีดิทัศน์ ฉายภาพเรื่องราวของเมืองด่านซ้าย ประเพณีงานบุญหลวงและการละเล่นผิดาโชน พร้อมกับนิทรรศการแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอด่านซ้าย อาหารพื้นเมือง และบุคคลสำคัญของด่านซ้าย

ส่วนที่สี่ ไปด้วยเรื่องของดีเมืองด่านซ้าย แสดงสาระความรู้ที่ชาวด่านซ้ายภาคภูมิใจ เช่น สมุนไพรรักษาบ้าน แหล่งท่องเที่ยว ข้อมูลพื้นบ้านของอำเภอด่านซ้าย

ส่วนที่ห้า สาขัตการทำหน้าที่ผิดาโชน จะมีการสาธิตให้ผู้สนใจทุกวันเสาร์-อาทิตย์ แม้จะไม่มีโอกาสมาร่วมงานประเพณีบุญหลวง หากแต่ผู้ชมสามารถลองสวมชุดและหน้ากากผิดาโชนที่พิพิธภัณฑ์แห่งนี้ได้

และส่วนที่หก มุมพักผ่อนและขายของที่ระลึก อาทิ หน้ากากผิดาโชนจิว เขามิกรูปผิดาโชน รายได้จากการขายของที่ระลึกจะใช้ในกิจการพัฒนาพิพิธภัณฑ์

กว่าจะมาเป็นพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ เดิมนั้นเป็นเพียงนิทรรศการเกี่ยวกับประเพณีผิดาโชนในห้องสมุดประชาชน ที่เริ่มทำมาตั้งแต่ปี 2522 เมื่อททท.เข้ามาโปรโมทการท่องเที่ยว ทำให้ผู้สนใจเข้ามาชมและสอบถามอยู่เสมอ ๆ ภายใต้การนำของเจ้าหน้าที่ประจำการศึกษานอกโรงเรียน(กศน.)อำเภอด่านซ้าย จึงขอมอบประมาณประมาณจาก ททท. และจังหวัด มาจัดทำพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ โดยขอแรงสนับสนุนอีกทางจากท่านเจ้าอาวาสและทางชุมชน

ในช่วงที่มีงานบุญหลวง ผู้คนทั่วประเทศแห่แหนกันมาที่วัดโพนชัย พิพิธภัณฑ์แห่งนี้นอกจากจะเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเพณีบุญหลวงและการละเล่นผิดาโชนให้กับคนต่างถิ่นแล้ว นอกจานั้นตัวเรือนที่เป็นไม้กระดานขัดไว้อย่างมีนวลปลาน ยังกลายเป็นที่พักหลบร้อนของผู้มาเยือนอีกด้วย

ข้อมูลจาก:

การสำรวจภาคสนามวันที่ 20 ธันวาคม 2549

แผนผังประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเมืองด่านซ้าย

วลัยลักษณ์ ทรงศิริ(บรรณาธิการ). ผูกพันพุทธ ศาสนาและความเชื่อในสังคมล้านช้าง ดุลยภาพทางจิตวิญญาณของชาวบ้าน
ในลุ่มน้ำหมัน. กรุงเทพฯ: มุลนิธเล็ก-ประไฟ วีริยะพันธุ์, 2550.

© Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre
<http://www.sac.or.th>

ห้องเก็บคัมภีร์โบราณวัดท่าม่วง

ที่ตั้ง 📍 วัดท่าม่วง ต.ท่าม่วง อ.เสลภูมิ จ.ร้อยเอ็ด 45120

วันเวลาทำการ 🕒 ไม่ได้เปิดให้เข้าชมโดยทั่วไป กรุณาแจ้งความจำนงค์และสอบถามล่วงหน้าก่อน

โทรศัพท์ ☎ 0-4361-1153

ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม

การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัด

ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion |

บ้านท่าม่วงเป็นชุมชนขนาดใหญ่ แบ่งการปกครองเป็น 3 หมู่บ้าน มีประมาณ 300 ครัวเรือน ชาวบ้านเล่าว่า บรรพบุรุษของชุมชนวัดท่าม่วง อพยพมาจากบ้านนาฬิงสวนมอน แขวงเมืองเวียงจันทน์ ประเทศลาว เมื่อประมาณปี พ.ศ.1990 สาเหตุการอพยพสืบเนื่องมาจากสงครามและความวุ่นวายในขณะนั้น ทำให้ประชาชนได้หลบหนีสงครามเข้ามายังฝั่งขวาแม่น้ำโขงในฝั่งไทยปัจจุบัน ระยะแรกได้สร้างบ้านเรือนอยู่ฝั่งขวาของลำน้ำชี ประมาณ 120 ปี ซึ่งประสบปัญหาน้ำท่วมบ่อย ๆ และเป็นคั่งน้ำ น้ำกัดเซาะเป็นประจำทุกปี จึงได้อพยพข้ามฝั่งลำน้ำชีมาสร้างบ้านเรือนอยู่ที่ปัจจุบัน ซึ่งเป็นที่ดอนสูงน้ำท่วมไม่ถึง เดิมเรียกว่า โนนหนามแท่ง โดยการนำของสุด-ฮั่วแดง และแก้ว-บัณฑา ดันตระกูลสุทธิประภาในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีคนอีกกลุ่มที่มีนามสกุลสิริธร เดิมเป็นนามสกุลของข้าหลวงใหญ่สมัยนั้น ซึ่งชาวบ้านท่าม่วงเคารพนับถือ และได้มาก่อสร้างวัดที่สำคัญ 3 วัด คือวัดป่าหรือวัดศากยาราม วัดเหนือปัจจุบันร้างไปแล้ว และวัดท่าม่วง ซึ่งก่อสร้างในปี พ.ศ.2114

ของที่สะสมไว้จำนวนมากที่วัดท่าม่วง คือคัมภีร์โบราณและสมุดข่อยโบราณ ซึ่งห่อไว้ด้วยผ้าชิ้นห่อคัมภีร์ มัดเชือกเป็นเปลาะ ๆ ด้วยเทคนิคดั้งเดิม เป็นคลังต้นฉบับหนังสือโบราณที่มีจำนวนมาก และได้รับการเก็บรักษาไว้อย่างดี ภายใต้การดูแลของท่านพระครูสุธรรมวรณาด เจ้าอาวาสวัดท่าม่วง หลวงพ่อเป็นคนในท้องถิ่น แต่มาเรียนหนังสือในกรุงเทพฯ และเคยทำงานมาหลายอย่างก่อนในหลายจังหวัด ก่อนที่จะกลับมาบวชที่บ้านเดิม

ท่านอธิบายนว่า ท่านเกิดความคิดว่า คนมีความรู้ไม่เคยมาสร้างบ้านตัวเอง มีแต่หนีเข้าเมือง ท่านจึงได้ตัดสินใจที่จะสร้างความก้าวหน้าให้กับบ้านเกิด การเก็บคัมภีร์โบราณ เป็นส่วนหนึ่งของการพยายามสร้างความรู้หลายอย่างให้กับชุมชนของท่าน ท่านเจ้าอาวาสจัดการคลังเก็บหนังสือโบราณด้วยตัวของท่านเอง คัมภีร์โบราณที่เก็บไว้ท่านได้จัดทำระบบทะเบียนไว้เพื่อประโยชน์ในการศึกษาในอนาคต และบางส่วนได้ทำไมโครฟิล์มเก็บไว้ นอกจากนี้ยังมีผ้ามะเหวดผืนงามประจำวัด ที่มีขนาดใหญ่ยาวหลายสิบเมตรอีกด้วย อย่างไรก็ตามห้องคัมภีร์แห่งนี้ไม่ได้เปิดให้เข้าชมโดยทั่วไป กรุณาแจ้งความจำนงค์และสอบถามกับทางวัดก่อน

ข้อมูลจาก: การสำรวจภาคสนาม วันที่ 30 สิงหาคม 2546

© Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre
<http://www.sac.or.th>

ที่ตั้ง 📍 เลขที่ 93 ถ.มุกดาหาร-ดอนตาล ต.สิมบุญเรือง อ.เมือง จ.มุกดาหาร 49000
วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน 8.00-18.00 น.
โทรศัพท์ ☎ 0-4263-3211
ค่าเข้าชม 🎫 ค่าเข้าชม คนละ 20 บาท
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2539

[ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion]

หอแก้วมุกดาหารเฉลิมพระเกียรติกาญจนาภิเษก หรือมักเรียกกันสั้น ๆ ว่า หอแก้วมุกดาหาร สร้างขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติเนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงครองราชย์ครบ 50 ปี ภายใต้การริเริ่มของนายสาโรช คัชมาตย์ ผู้ว่าราชการจังหวัดมุกดาหาร ในขณะนั้น โดยเริ่มดำเนินการก่อสร้างขึ้นบนเนื้อที่ 3 ไร่ 1 งาน 14 ตารางวา ซึ่งได้รับการบริจาคโดย นายธีระชัย ฐานิตสรณ์ เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2538 ดำเนินการก่อสร้างโดยใช้เทคโนโลยีขั้นสูงสมัยใหม่ทั้งในด้านการออกแบบ โครงสร้าง และการก่อสร้าง แล้วเสร็จเมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2539 จากนั้นมอบให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด(อบจ.)มุกดาหารเป็นหน่วยงานดูแลรักษา โดยเปิดให้เข้าชมครั้งแรกเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2539 และกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งหนึ่งที่สำคัญของจังหวัดมุกดาหาร

หอแก้วมุกดาหาร มีลักษณะเป็นหอคอนกรีตทรงกระบอก มีความสูง 65.50 เมตร เส้นผ่านศูนย์กลางตัวแกนหอคอย 6 เมตร ส่วนฐานมีลักษณะเป็นอาคาร 2 ชั้น ทรงเก๋เหลี่ยมแทนความหมายถึงรัชกาลที่ 9 มีเส้นผ่านศูนย์กลาง 40 เมตร มีทางเข้าออก 3 ทาง ส่วนแกนหอคอยเริ่มตั้งแต่ชั้น 3 ถึงชั้น 6 มีความสูง 50 เมตร ส่วนหอนมวิว และโดม มีความสูง 15 เมตร บนยอดสูงสุดเป็นที่ตั้งของ "ลูกแก้วมุกดาหาร" มีลักษณะกลมสีขาวหมอกมัว ทำจากประเทศเยอรมนี มีเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 10 เมตร การขึ้นไปเที่ยวชมจะมีลิฟต์และบันไดเวียน สำหรับอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการขึ้นไปยังหอนมวิวและชั้นต่างๆ ของหอคอย โดยมีชั้นสำหรับชมนิทรรศการและทัศนียภาพรอบด้าน ในระดับต่าง ๆ รวม 4 ระดับ คือชั้นที่ 1 2 6 และ 7 โดยบนชั้นที่ 6 มีกล้องส่องทางไกลไว้รอบด้านเพื่อชมทิวทัศน์ ในระยะไกล นอกจากนี้จะเห็นเมืองมุกดาหารในมุมสูงแล้ว ยังสามารถมองเห็นเมืองคันทะบุลี แขวงสะหวันนะเขต ที่อยู่อีกฝั่งของแม่น้ำโขงได้อย่างชัดเจน

สำหรับเนื้อหาที่น่าสนใจ ในแต่ละชั้นมีดังนี้

ชั้นที่ 1

จัดแสดงภาพปั้นดินเผาที่แสดงถึงวิถีชีวิตชาวมุกดาหารในอดีต รวมถึงประวัติความเป็นมาของเมืองมุกดาหาร

ชั้นที่ 2

จัดแสดงนิทรรศการ (จัดทำโดยคุณสุจิตต์ จันทรสาขา ลูกหลานผู้สืบเชื้อสายเจ้าเมืองมุกดาหารในอดีต) เครื่องแต่งกายไทยมุกดาหาร 8 ผ่า รูปแบบของการจัดแสดงเป็นการนำเสนอผ้า เครื่องแต่งกายของชาวเผ่าต่างๆ ใส่กับหุ่นสำเร็จ อย่างไรก็ตามการสอดคล้องกับความเป็นจริงของเครื่องแต่งกายเผ่าต่าง ๆ และนำหุ่นลักษณะเบี่ยงเบนที่ใช้ในร้านสรรพสินค้ามาจัดแสดง ยังต้องถูกตั้งคำถามถึงความถูกต้องและเหมาะสม

ส่วนเรื่องราวการก่อตั้งและการปกครองของเจ้าผ่านจดหมายเหตุการเมือง - การปกครองของเมืองมุกดาหารในอดีต อาวุธสงครามโบราณ และวัตถุที่เกี่ยวข้องกับงานราชการ สัญลักษณ์วัตถุที่แสดงถึงอำนาจในอดีต ประวัติศาสตร์เหล่านีกลับเน้นเพียงเรื่องราวของชนชั้นปกครองส่วนบน อาจเป็นเพราะเอกสารอ้างอิงมีเนื้อหาไปในทิศทางดังกล่าว หรือการเลือกที่จะบอกเล่าเรื่องเฉพาะนั้นๆ เรื่องราวในถิ่นเมืองมุกดาหารที่กล่าวถึงบุคคลทั่วไปเป็นสามัญชนของประวัติศาสตร์ เพราะเนื้อหาเน้นในเรื่องของผู้ปกครองส่วนบน สายตระกูล และกลุ่มชาติพันธุ์ แต่ไม่ได้บอกเล่าถึงชาวบ้านมากนัก

ชั้นที่ 6

นิทรรศการหลักจัดแสดงโดยใช้ผนังรอบในของหอ และกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศด้วยลักษณะทางภูมิศาสตร์ "แม่น้ำโขง มหานทีแห่งเอเชีย สายน้ำแห่งอนาคต สายธารอารยธรรม" และความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ "เส้นทางความสัมพันธ์ลุ่มน้ำโขง East-West Economic Corridor, เส้นทางการค้าไร้พรมแดน" การจัดแสดงโดยส่วนใหญ่เป็นการใช้งานออกแบบกราฟฟิก และการสร้างส่วนของสถาปัตยกรรม (ซุ้มปราสาททางเข้า) ประดับเป็นระยะ

นอกจากนี้ บริเวณกระจกโดยรอบจัดเป็นหอนมวิว และส่องกล้องทางไกลชมทิวทัศน์ของแม่น้ำโขง และฝั่งตรงข้าม คือประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เนื้อความที่อธิบายสถานที่ต่างๆ ที่สามารถมองเห็นได้จากกล้องส่องทาง

ไกล เช่น พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติในลาว ส่วนบริเวณชายของที่ระลึก ตั้งอยู่ที่จุดแรกหลังจากออกมาจากลิฟท์โดยสาร

ชั้นที่ 7

เป็นห้องที่อยู่ในส่วนลูกแก้วบนสุดของหอคอย จัดเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปนั่งปางสมาธิ (พระประจำเมือง) เป็นพระพุทธรูปเนื้อเงินแท้บริสุทธิ์ผสมทองคำ ปางมารวิชัย หน้าตักกว้าง 20 นิ้ว นอกจากนี้ยังมีพระพุทธรูปประจำวันเกิด โดยผู้ชมสามารถสักการะและบริจาคเงิน

ข้อมูลจาก:

1. การสำรวจภาคสนาม โดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2547
2. หนังสือพิมพ์มติชน ฉบับวันที่ 26 มิถุนายน 2545

© Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre
<http://www.sac.or.th>

"บ้านเกรียนมุก" พิพิธภัณฑ์อีสานสองฝั่งโขง

ที่ตั้ง 📍 ต.ตลาดแคน อ.เมือง จ.มุกดาหาร 49000
วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน 9.00 - 18.00 น.
โทรศัพท์ ☎ 0-4261-3647
ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย เอกชน
ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2541

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion |

"บ้านเกรียนมุก พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านอีสานสองฝั่งโขง" เกิดขึ้นจากใจรักและความผูกพันของคุณสมศักดิ์ สิมบุญเรือง ที่มีต่อคุณตาซึ่งเป็นคนอีสานและเคยเป็นนายอ้อยมาก่อน โดยเกิดความประทับใจเมื่อครั้งยังเด็กที่เห็นคุณตาซึ่งเป็นคนที่ไม่ได้เรียนหนังสือ แต่กลับพึ่งพาตนเองได้ดี ไม่ใช่เงิน ใช้ภูมิปัญญาที่เรียบง่าย ปลุกข้าว หาลาปลา สิ่งเหล่านี้หล่อหลอมทำให้เกิดความหลงใหลในภูมิปัญญาพื้นบ้าน นรดกท้องถิ่น และกลายเป็นนักสะสมของเก่าอย่างจริงจัง จนกระทั่งชาวบ้านขนานนามว่า "บ้าของเก่า" ข้าวของต่าง ๆ ที่สะสมมาจากหลายทาง ด้วยกัน ทั้งซื้อ ขอล แลกเปลี่ยน รวมถึงมีผู้มอบให้บ้าง และไม่ใช่มีเพียงแต่ของจากภาคอีสานเท่านั้น แต่ยังมีของจากลาว เขมร เวียดนาม จีน ด้วยเหตุนี้ จึงตั้งชื่อว่าต่อท้ายว่าเป็นพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านอีสานสองฝั่งโขง หลังจากสะสมมานานกว่า 10 ปี ข้าวของเริ่มมีมากขึ้นและเกิดปัญหาเรื่องการจัดเก็บ คุณสมศักดิ์จึงเริ่มคิดถึงการทำให้พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านเพื่อจะได้เปิดโอกาสให้คนอื่นได้ชมบ้าง แต่ในตอนแรกรู้สึกว่าการทำให้พิพิธภัณฑ์เป็นเรื่องยิ่งใหญ่เกินไป เป็นเรื่องของราชการ แต่กลับเกิดแรงบันดาลใจเมื่อได้ไปชมพิพิธภัณฑ์วัง ที่อ.หล่มสัก จ.เพชรบูรณ์ ซึ่งสร้างแบบง่าย ๆ คล้ายโรงนา เล่าไก่ รวบรวมข้าวของเครื่องใช้ของวัง จึงเกิดแนวคิดที่ว่าเราก็น่าจะทำได้ ประกอบกับได้รับมรดกที่ดินกว่า 10 ไร่ ในที่สุดก็เริ่มจัดเป็นพิพิธภัณฑ์ในปี พ.ศ.2538 และเปิดอย่างไม่เป็นทางการเมื่อปี พ.ศ.2541 การจัดแสดงพิพิธภัณฑ์จัดแสดงแบ่งเป็นอาคารต่าง ๆ ตามลักษณะสิ่งของที่จัดเก็บ

หลังแรกเรียกว่า "เรือนของเก่า" เป็นเรือนไม้สองชั้น ชั้นบนเป็นที่อยู่อาศัยส่วนชั้นล่างจัดแสดงเครื่องถ้วยโกอิชาม มีทั้งชามตราไก่ ชามจากเวียดนาม ชามจากจีน เครื่องทองเหลือง เครื่องเงิน เครื่องโลหะ เขียนหมาก เงินตราโบราณ ดราซัง เตาไรต์ ขวานหินรวมถึงฟอสซิลไดโนเสาร์ เป็นต้น

ติดกับเรือนของเก่า เป็น "เรือนพื้นบ้าน" เป็นเรือนไม้มาจากชั้นเดียว ภายในจัดแสดงข้าวของเครื่องใช้ในครัวเรือนของชาวอีสาน อาทิ โห่ชิงปลา เครื่องหีบอ้อย โสภะกระบอง ชีโต้จุดไฟ ตุ่มใส่น้ำ ตุ่มใส่ปลาร้าจากอ.โพนพิสัย อายุกว่า 80 ปี ที่กรองน้ำปลาร้า ที่ดักหนู โปง(ระซิง) พื้ม(ทอดผ้า) อี๊ก เครื่องมือช่าง เครื่องดักสัตว์ ฯลฯ

"โฮงเกรียน" หรือโรงเก็บเกรียน ซึ่งถือว่าเป็นจุดเด่นของพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ โฮงเกรียนมีทั้งหมด 2 หลังด้วยกัน หลังแรกบริเวณฝั่งด้านข้างทั้งสองด้านจัดแสดงนิทรรศการเรื่องเกรียน ภาพถ่ายเก่าเกี่ยวกับควารวานเกรียน การค้าอีสานในอดีต ประวัติศาสตร์จังหวัดมุกดาหาร ซึ่งมีคำบรรยายประกอบทั้งไทยและอังกฤษ ตรงกลางมีเกรียนรูปแบบต่าง ๆ แสดงไว้ให้ชม คุณสมศักดิ์เล่าว่า ลักษณะของเกรียนจะแตกต่างกันตามภูมิประเทศและการใช้งาน เกรียนของอ.นาแก อ.เรณูนคร จ.นครพนม จะเป็นเกรียนล้อใหญ่ ปีกกว้าง เพราะดินในแถบนั้นเป็นดินทราย หรือเกรียนของชลบุรี ก็จะเป็นเกรียนขนาดใหญ่ ต้องใช้ควายถึง 2 ตัวลาก แต่ถ้าพื้นที่เป็นดินแข็ง เช่น ยโสธร เกรียนจะมีลักษณะขอบบางสวยงาม ว่ากันว่าเกรียนบ้านนาสะเมี่ยง จ.ยโสธร เป็นเกรียนที่มีรูปลักษณะที่สวยงามที่สุดในประเทศ ชิ้นส่วนที่ประกอบขึ้นมาจนได้เกรียนหนึ่งเล่มนั้นสามารถถอดออกได้ทุกชิ้นส่วน แต่ละชิ้นส่วนทำมาจากไม้ต่างชนิดกัน อาทิ ถ้าเกรียนหรือล้อเกรียนนั้นทำไม้ไผ่พุง ซึ่งถือว่าเป็นไม้เนื้อแข็ง ส่วนเพลลาทำจากไม้ลูกหยี คุณสมศักดิ์ที่สำคัญคือหักยากมาก นับได้ว่าการทำเกรียนถือเป็นภูมิปัญญาหนึ่งของคนในอดีต

เกรียนที่บ้านเกรียนมุกมีทั้งหมด 120 เล่ม แต่หลังจากเก็บไว้แล้วมีปัญหาเรื่องปลวก จึงได้ถอดชิ้นส่วนเก็บไว้ในโฮงเกรียนหลังที่สอง เกรียนที่ประกอบและจัดแสดงไว้มีเกือบ 20 เล่ม

ด้านข้างของโฮงเกรียนยังมี โรงสีข้าว จัดแสดงเครื่องสีข้าว ที่คุณสมศักดิ์ซื้อต่อมาจากโรงสีแห่งหนึ่ง และนำมาประกอบไว้ให้ได้ชมกัน โดยมีการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับเรื่องการสีข้าวด้วย นอกจากนี้ยังแสดงเครื่องมือทำนา ครกตำข้าว แอ็ก ไถ เป็นต้น

คุณสมศักดิ์กล่าวถึงท้ายไว้ว่า "... การดำเนินงานพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านโดยลำพังนั้นรู้สึกว่ายากแต่ก็ทำด้วยใจรัก สิ่งที่ยากยิ่งกว่าคือ การดูแลรักษาซึ่งยากมากแต่ก็หนีไม่พ้นเพราะทำมาจนปานนี้แล้วก็ต้องทำต่อไป ตลอดเวลา 7-8 ปีที่ผ่านมา ก็หมั่นมาทาสีอยู่คนเดียว ... ทุกวันนี้ก็เปิดให้เข้าชมโดยไม่ได้เก็บค่าอะไร มีนักเรียนมาจากหลายจังหวัด ครูบาอาจารย์ก็สนใจมาดู จากผลงานที่ทำมา 10 กว่าปีก็ภูมิใจอยู่ดี ๆ ว่าเราได้เป็นประภาคารไฟเล็ก ๆ ได้ช่วย อบต.หลายแห่ง ได้ช่วยครูบาอาจารย์ให้ไปจัดมรดกศิลปวัฒนธรรม จัดศูนย์วัฒนธรรม ผมก็ได้ไปช่วยแนะนำบ้างตามที่พอจะช่วยได้ ... มาถึงวันนี้ก็รู้สึกเหนื่อย เมื่อมีผู้คนเห็นความสำคัญ และเข้ามาช่วยเหลือบ้างตามสมควร แต่สิ่งที่ดีใจมากกว่าคือมีประชาชนแสดงความจำนงค์จะมอบสิ่งของให้และได้มอบให้แล้วหลายรายด้วยกัน ..."

ข้อมูลจาก:

1. การประชุมเครือข่ายเพื่อการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) จัดโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร วันที่ 27 - 28 ธันวาคม พ.ศ. 2546 ณ โรงแรมดกสילה และสถาบันวิจัยวลัยรุกขเวช สถาบันปฏิบัติการนาฏน จัหวัดมหาสารคาม
2. แบบสอบถามข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น (พ.ศ.2546)
3. การสำรวจภาคสนาม โดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2547
4. แผ่นพับประชาสัมพันธ์ "บ้านเกรียนมุก"

© Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre
<http://www.sac.or.th>

ที่ตั้ง 📍 วัดพระธาตุภูจุ๋ก้อ ต.หนองสูงใต้ อ.หนองสูง จ.มุกดาหาร 49160
วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน
โทรศัพท์ ☎
ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัด
ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2540

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion |

เขมปัตตเจดีย์จัดเป็นพิพิธภัณฑ์ประเภทบุคคลสำคัญ ได้แก่ หลวงปู่หล้า เขมปัตโต สิกษะของอาคารได้รับการบรรยายบนป้ายหน้าอาคารว่า เป็นเจดีย์ทรงระฆังคว่ำมีความสูง 22 เมตร 28 เซนติเมตร และเปิดให้เข้าชมเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2540 อาคารเป็นเจดีย์ทรงแปดเหลี่ยมประกอบด้วยวัสดุภายนอกของตัวอาคารทำด้วยหินอ่อน ส่วนพื้นเป็นหินแกรนิต รูปจำหลักดินเผาประดับด้านข้างของทางเข้าเจดีย์ทั้งสองด้าน ทั้งหมดสร้างเป็นเรื่องราวที่ปรากฏในรูปจำหลักเกี่ยวเนื่องกับประวัติของหลวงปู่หล้า (1) ชุตตมโคกป่า (2) จำศีลบนอาสนะ (3) จำศีลในป่าชุตตม (4) พระราชทานเพลิงเมื่อบรมณภาพ และมีภาพเจดีย์แสดงสถานที่ที่พระราชทานเพลิง ภายในมีรูปจำลองของหลวงปู่หล้าเป็นประธานของอาคาร โดยมีไฟสปอตไลท์ส่องไปที่หุ่นจำลอง ตู้กระจกโดยรอบแสดงวัตถุสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับประวัติของหลวงปู่เครื่องใช้บริหารและผลงาน ต้นฉบับงานเขียนหนังสือคำสอน เทปธรรมะ พร้อมทั้งการอธิบายที่มาที่ไปของสิ่งที่จัดแสดง ความหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งปฏิบัติ รวมทั้งการคัดข้อความในคำสอนสลักลงบนกระจก

ด้านล่างอาคารเป็นห้องจัดแสดงประวัติโดยละเอียด แบ่งเป็นหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้ (1) วิชเยาว์ประทับใจในพุทธศาสน์ (2) เข้าสูภาสาวพักตร์ (3) ครองอยู่บ้านหนองผือ (4) อยู่กับท่านอาจารย์ (5) ออกวิเวก (6) ชุตตมโคกใต้ (7) บ้านห้วยทรายและภูเก้า (8) ภูจุ๋ก้อ (9) ภูหลางปู่อยู่จำพรรษา (10) ถวายพระเพลิง คำอธิบายทั้งหมดมีทั้งภาษาไทยและอังกฤษ นอกจากนี้ ยังมีสิ่งที่จัดแสดงเป็นบันทึกทางการแพทย์ที่แสดงให้เห็นถึงการรักษาตัวในโรงพยาบาล

เรื่องที่จัดแสดงทั้งหมดเป็นชีวประวัติที่เกี่ยวข้องกับความหมายของสถานที่และบุคคลที่เคยอยู่ในที่นี้คือหลวงปู่หล้า เขมปัตโต ทั้งพื้นที่และสิ่งจัดแสดงใน "เจดีย์พิพิธภัณฑ์" ล้วนแต่ผูกโยงกับตัวบุคคลซึ่งเป็นเนื้อหาหลักของนิทรรศการ เจดีย์สร้างขึ้นใกล้บริเวณที่มีการจัดงานพระราชทานเพลิงศพ ข้าวของเกี่ยวเนื่องกับช่วงชีวิตของคน ความทรงจำ

ข้อมูลจาก:

การสำรวจภาคสนาม โดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2547

พิพิธภัณฑ์วัดกำแพง

ที่ตั้ง 📍 วัดกำแพงบ้านขี้สูง ต.กกตูม อ.ฉวาง จ.มุกดาหาร 49140

วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน กรุณาติดต่อล่วงหน้า

โทรศัพท์ ☎ 0-1954-2035 ติดต่อพระครูโสภณขันตีพลากร

ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม

การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัด

ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion |

วัดกำแพงบ้านขี้สูง ตั้งอยู่บนภูเขาสูงในบ้านขี้สูง ตำบลกกตูม ซึ่งเดิมขึ้นอยู่กับอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ลักษณะภูมิประเทศโดยรอบนั้น เป็นพื้นที่ไหลเขาลาดชัน มีถ้ำน้อยใหญ่ต่าง ๆ มากมาย ซึ่งชาวบ้านเล่าว่าถ้ำบริเวณนี้เคยเป็นที่หลบภัยขึ้นดีของกลุ่มที่ถูกรัฐบาลกล่าวหาว่าเป็นพวกคอมมิวนิสต์ มีชื่อเรียกต่าง ๆ อาทิ ถ้ำสหายไขแสง สุกใส ที่ความกว้างยาวของถ้ำนั้นสามารถจุคนได้หลายสิบคน ถ้ำแม่ลูกอ่อนซึ่งเล่ากันว่าเป็นถ้ำที่ผู้หญิงในขณะการเรียกร้องประชาธิปไตยมาคลอดลูกเพราะเป็นถ้ำที่รับอากาศได้ดีเยี่ยม ส่วนกำแพงบ้านขี้สูง เดิมเป็นถ้ำที่คนโบราณนำพระพุทธรูปมาประดิษฐานไว้จำนวนหลายองค์ แต่ปัจจุบันไม่มีหลงเหลือแล้ว

พระสงฆ์ที่เข้ามาบุกเบิกกำแพงบ้านขี้สูงคือ พระอาจารย์อุทัย (ติก) ฉานตตโม ลูกศิษย์ของหลวงปู่เทศก์ เทศรังสี เมื่อพระอาจารย์ติก มาตั้งสำนักใหม่ ๆ ชาวบ้านเรียกว่ากำแพง ถ้ำดังกล่าวมีปล่องทะลุขึ้นไป กว้างประมาณหนึ่งเมตรเศษ ยาวประมาณสองเมตร ต่อมาพระครูโสภณขันตีพลากร เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบัน ซึ่งเป็นลูกศิษย์ของพระอาจารย์ติก ได้ตั้งชื่อวัดว่า วัดกำแพงบ้านขี้สูง

ด้วยที่พระครูโสภณขันตีพลากร เป็นพระนักพัฒนา วัดกำแพงบ้านขี้สูงในปัจจุบันจึงมีการสร้างถาวรวัตถุเพิ่มเติมจำนวนหนึ่ง ได้แก่ พระอุทัยรัตนเจดีย์ วิหารพระเจดิกษัตริย์ ศาลาการเปรียญในกำแพงบ้านขี้สูง สถานีวิทยุเสียงธรรม เป็นต้น ซึ่งในส่วนของพิพิธภัณฑ์นั้นทางวัดไม่ได้ดำเนินการอย่างเต็มรูปแบบ กล่าวคือ เมื่อราวปี 2542 ชาวบ้านบึงสา อำเภอเต่างอย จังหวัดสกลนคร ซึ่งเป็นบ้านเกิดพระครูโสภณขันตีพลากร ได้ขุดพบโบราณวัตถุแล้วได้นำถวายแก่พระครูโสภณขันตีพลากร ต่อมาท่านก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ก่อนประวัติศาสตร์บ้านบึงสา ณ วัดบึงสา เพื่อจัดแสดงโบราณวัตถุดังกล่าว และโบราณวัตถุที่เหลืออีกส่วนหนึ่งนำมาเก็บไว้ ณ วัดกำแพงบ้านขี้สูง โดยได้จัดแสดงไว้ในวิหารพระเจดิกษัตริย์ และภายในพระอุทัยรัตนเจดีย์

วิหารพระเจดิกษัตริย์ ภายในเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปสี่ตถราช (หลวงพ่ोजेดิกษัตริย์) ซึ่งท่านร่วมกับพระครูภานุภักโกศล (หลวงปู่สอ พันธุโล) วัดป่าบ้านหนองแสง จังหวัดยโสธร จัดสร้างขึ้นในปี 2541 ส่วนพื้นที่ด้านข้างในวิหาร ใช้เป็นที่จัดแสดงโบราณวัตถุ ซึ่งวางเรียงไว้ในตู้กระจกขนาดกว้างประมาณหนึ่งเมตร มี 3 ชั้น จำนวน 8 ตู้ วัตถุทั้งหมดได้มาจากบ้านบึงสา อาทิ เศษภาชนะดินเผา ขวานโลหะคล้ายเหล็ก เครื่องประดับสำริด กำไลแขน

พระอุทัยรัตนเจดีย์ สร้างขึ้นในปี 2537 โดยพระครูโสภณฯ ร่วมกับชาวบ้าน เป็นการสร้างครอบปล่องถ้ำไว้เพื่อแก้ปัญหาเรื่องฝนตกแดดออก ภายในจัดแสดงโบราณวัตถุและข้าวของที่มีค่าต่าง ๆ อาทิ พระบรมสารีริกธาตุ พระพุทธรูปโบราณ พระพิมพ์พระกริ่ง อัฐิธาตุของเกจิอาจารย์ท่านต่าง ๆ ของภาคอีสาน อาทิ หลวงปู่เทศก์ เทศรังสี หลวงปู่สอ พันธุโล จีวรและเครื่องอัฐบริขารของท่านพระอาจารย์อุทัย (ติก) ฉานตตโม ลูกปัด กำไลข้อเท้าโบราณจากบ้านบึงสา ชากบรพชวิน

ผู้สนใจชมกรุณาติดต่อพระครูโสภณขันตีพลากร(อ.แจ้ว)ล่วงหน้า และเพื่อความเข้าใจดีขึ้น ควรหาโอกาสแวะชมพิพิธภัณฑ์ก่อนประวัติศาสตร์บ้านบึงสา วัดบึงสา อำเภอเต่างอย จังหวัดสกลนคร ซึ่งอยู่ไม่ไกลกัน

ข้อมูลจาก:

การสำรวจภาคสนาม วันที่ 27 พฤศจิกายน 2547

พระครูโสภณขันตีพลากร. ชีวิตหนึ่งเท่านั้น. มุกดาหาร: วัดกำแพงบ้านขี้สูง, 2548.

เจดีย์พิพิธภัณฑพระราชนิโรธรังสีฯ(เทศก์ เทศรังสี)

ที่ตั้ง 📍 วัดหินหมากเป้ง ต.พระพุทธรบาท อ.ศรีเชียงใหม่ จ.หนองคาย 43130
วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน
โทรศัพท์ ☎
ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัด
ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2534

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

พระราชนิโรธรังสีคัมภีรปัญญาวิศิษฐ์ ยติคณิสสร บวรสังฆาราม ตรีธยาวิสัย หรือที่เรียกขานกันทั่วไปว่า หลวงปู่เทศก์ เทศรังสี พระเถระผู้เจริญในสมณคุณ สมบูรณ์ด้วยศีลาจารวัตร รอบรู้แตกฉานในธรรมคต เกิดเมื่อวันเสาร์ที่ 26 เมษายน 2445 ณ บ้านผือ จังหวัดอุดรธานี บรรพชาเป็นสามเณรติดตามพระอาจารย์สิงห์ ขนดยาคโม ต่อมาบวชเป็นพระภิกษุที่วัดสุทัศนาราม อุบลราชธานี เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2466 อายุได้ 22 ปี โดยมีพระมหาสุริย เป็นพระอุปัชฌาย์ และพระมหาปิ่น ปัญญาพโล เป็นพระกรรมวาจาจารย์ ได้ฝึกกรรมฐานกับหลวงปู่เสาร์ พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต และได้ติดตามไปจำพรรษาที่พระอาจารย์มั่นที่จังหวัดเชียงใหม่กว่า 10 ปี

หลวงปู่เทศก์ เทศรังสีเป็นพระสายวิปัสสนากรรมฐานรูปแรกที่น่าสนใจการวิปัสสนากรรมฐานไปเผยแพร่ที่ภาคใต้ และเป็นเจ้าคณะจังหวัดภูเก็ตฝ่ายธรรมยุติกนิกายรูปแรก ในปี 2508-2535 จำพรรษาที่วัดหินหมากเป้ง อ.ศรีเชียงใหม่ จ.หนองคาย สองพรรษาสุดท้าย จำพรรษา ณ วัดถ้ำขาม จ.สกลนคร และได้ปลงธรรมสังเวช ณ วัดถ้ำขาม เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2537 ตรงกับวันพระขึ้น 15 ค่ำ เดือนอ้าย ปีจอ สิริรวมอายุได้ 93 ปี 71 พรรษา

ด้วยศรัทธาที่มีหลวงปู่เทศก์ บรรดาศิษยานุศิษย์จึงร่วมกันก่อสร้างเจดีย์พิพิธภัณฑพระราชนิโรธรังสีฯ(เทศก์ เทศรังสี) ขึ้นเพื่อเป็นสาธารณูปการอนุสรณ์แก่ท่าน ภายในวัดหินหมากเป้ง วางศิลาฤกษ์เมื่อวันที่ 26 เมษายน 2534 เมื่อก่อสร้างแล้วเสร็จ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินมาเป็นองค์ประธานทรงบรรจุอัฐิ พระราชนิโรธรังสีฯ เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2540

เจดีย์พิพิธภัณฑพระราชนิโรธรังสีฯ เป็นเจดีย์ขนาดใหญ่ เมื่อเดินข้ามผ่านธรณีประตูเข้าไปภายใน แสงไฟภายในเจดีย์จะสว่างขึ้นโดยอัตโนมัติ พร้อมกับเสียงบรรยายธรรมของหลวงปู่เทศก์ ผู้เข้ามาส่วนใหญ่มักจะสักการะรูปหล่อสำริดและอัฐิธาตุของหลวงปู่เทศก์ ที่ประดิษฐานกลางโถงก่อนเป็นลำดับแรก แล้วจึงเดินชมการจัดแสดงภายในโถงเจดีย์ ซึ่งเป็นโถงกว้างทรงแปดเหลี่ยม ผนังภายในบุด้วยดินแกรนิตและเจาะช่องกระจกที่ภายในจัดแสดงข้าวของเครื่องใช้ของหลวงปู่เทศก์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 หมวดคือ 1) ของใช้ในชีวิตประจำวัน อาทิ แวนดา ปากกา ไม้เกาหลัง แวนชยาย 2) ของจำพวก จีวร ยาม บาตร หมอน กาน้ำ แปรงสีฟัน 3) ดาลิปตร ไม้เท้า ร่ม 4) หนังสือของหลวงปู่เทศก์ ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ

วัดหินหมากเป้ง เป็นวัดที่หลวงปู่เทศก์ มาบุกเบิก พัฒนาและจำพรรษายาวนานกว่า 20 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 บริเวณวัดร่มรื่นด้วยต้นไม้พันธุ์พรรณ หินหมากเป้งเป็นชื่อหินสามก้อนซึ่งตั้งเรียงรายกันอยู่ริมฝั่งโขงที่หน้าวัด ที่มีรูปลักษณะคล้ายลูกตม เครื่องขึงทองคำสมัยเก่า คนท้องถิ่นเรียกว่า เต็งหรือเป็งขอย ส่วนคำว่าหมาก คนท้องถิ่นใช้เรียกผลไม้หรือสิ่งที่มีลักษณะเป็นลูกกลม ดังนั้นจึงเรียกหินสามก้อนนี้ว่า หินหมากเป้ง

ข้อมูลจาก:

สำรวจภาคสนาม วันที่ 18 ธันวาคม 2549.

พระราชนิโรธรังสีฯ. อดีตโนประวัติพระราชนิโรธรังสีคัมภีรปัญญาวิศิษฐ์. พิมพ์เนื่องในวันพระราชทานเพลิงศพพระราชนิโรธรังสีคัมภีรปัญญาวิศิษฐ์(เทศก์ เทศรังสี) ณ เมรุวัดหินหมากเป้ง อ.ศรีเชียงใหม่ จ.หนองคาย วันจันทร์ที่ 8 มกราคม 2539.

<http://www.hinmarkpeng.org/> [accessed 20070208]

© Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre
<http://www.sac.or.th>

พิพิธภัณฑ์หลวงปู่หลุย จันทสาโร

ที่ตั้ง 📍 วัดป่าสุทธาวาส อ.เมือง จ.สกลนคร 47000
 ระยะเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน
 โทรศัพท์ ☎ 0-4281-1895
 ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม
 การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัด
 ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion |

หลวงปู่หลุย จันทสาโร (พ.ศ. 2444 - 2532) เป็นพระเถระชั้นผู้ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระ ศิษย์ของพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตะเถระ หลวงปู่หลุยเป็นผู้มีปฏิปทา ชอบจาริกไปในที่ต่าง ๆ ตลอดจนวาระสุดท้ายแห่งชีวิตของท่าน เมื่อท่านมรณภาพ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงร่างแบบเจดีย์เพื่อบรรจุอัฐิธาตุของหลวงปู่หลุย และมีกระแสรับสั่งให้สร้างไว้ใกล้กับอัฐิของพระอาจารย์มั่น ที่อยู่ภายในพิพิธภัณฑ์พระอาจารย์มั่น ภูริทัตตะเถระ ในวัดป่าสุทธาวาส จากพิพิธภัณฑ์พระอาจารย์มั่น ป้ายบอกทางชี้ไปยังพิพิธภัณฑ์หลวงปู่หลุย ซึ่งห่างออกไปเป็นระยะประมาณ 200 - 300 เมตร ลักษณะของอาคารเป็นทรงเจดีย์ฐานแปดเหลี่ยม บันไดปรากฏอยู่ด้านหน้าให้ผู้เข้าชมไต่ขึ้นไปยังชั้นสอง ซึ่งเป็นพื้นที่จัดแสดง ส่วนด้านล่างมีลักษณะเป็นโถงที่มีการสร้างภาพจำหลักใช้เทคนิคลงรักปิดทอง แบ่งเนื้อหาเป็น 7 ส่วน ได้แก่ (1) โลกมืดด้วยอวิชชา (2) พระสัมมาสัมพุทธเจ้าอุบัติในโลก (3) อริยสัจสี่ (4) พระพุทธดำรัสตรัสสั่ง (5) พระสังคายนาครั้งที่ 1 (6) พระเถราภิเษกพระศาสนา (7) คณะสงฆ์ไทยฝ่ายธรรมยุติ และได้กล่าวถึงพระสงฆ์ผู้สั่งสอนสายวิปัสสนาธุระพระอาจารย์เสาร์ กันตสีโล พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต และพระอาจารย์หลุย จันทสาโร

ชั้นบนมีทางเข้าในตัวอาคาร 3 ทาง กรอบหน้าต่างเป็นส่วนประกอบอาคารที่น่าสนใจซึ่งเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา คือเป็นรูปคล้ายใบโพธิ์หรือกลีบบัว ภายในแสดงรูปหุ่นขี้ผึ้งจำลองพระอาจารย์หลุย โดยมีวัตถุที่เกี่ยวข้องกับหลวงปู่แสดงไว้ในอาคารเช่นเดียวกันกับพิพิธภัณฑ์ของพระอาจารย์มั่น ทั้งวิหารประจำวัน สมุดบันทึกธรรม และวิหารเปิดเตล็ดและเครื่องมือทำกลด ซึ่งเป็นงานอดิเรกยามว่างของพระอาจารย์หลุย คำบรรยายเป็นภาษาไทยเพียงอย่างเดียวไม่เหมือนกับคำบรรยายในอาคารพิพิธภัณฑ์พระอาจารย์มั่น ที่มีทั้งภาษาไทยและอังกฤษ

ข้อมูลจาก:

การสำรวจภาคสนาม ของสำนักวิจัยและสนับสนุนการวิจัย ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2547

© Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre
<http://www.sac.or.th>

พิพิธภัณฑ์พระอาจารย์มั่น ภูริทัตตะเถระ

ที่ตั้ง 📍 วัดป่าสุทธาวาส อ.เมือง จ.สกลนคร 47000
วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน
โทรศัพท์ ☎ 0-4281-1895
ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัด
ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2516

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion |

พระอาจารย์มั่น ภูริทัตตมหาเถระ เป็นเกจิอาจารย์สายวิปัสสนากรรมฐานที่ได้รับการยกย่องนับถืออย่างสูง ถือกำเนิดในสกุลแก่นแก้ว เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2413 ณ ต.โขงเจียม จ.อุบลราชธานี เมื่ออายุ 15 ปี ได้บรรพชาเป็นสามเณรครั้งแรก ต่อมาเมื่ออายุ 22 ปี ได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุ ณ วัดเสียบ จ.อุบลราชธานี ตลอดระยะเวลาได้ศึกษาพระธรรมและปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานโดยอุทิศตัวให้พระเดชพระคุณพระพุทธรธรรมและสิ่งสอนอบรมธรรมปฏิบัติแก่พระภิกษุ สามเณร ตลอดจนอุบาสกอุบาสิกาที่มีจิตเลื่อมใสศรัทธา พระอาจารย์มั่น มรณภาพเมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2492 ณ วัดป่าสุทธาวาส จ.สกลนคร เจริญชนมายุ 80 ปี พรรษาที่ 57 ล่วง

ศิษยานุศิษย์และผู้เคารพนับถือได้ระลึกถึงคุณธรรมสั่งมาปฏิบัติของท่านพระอาจารย์มั่น ผู้เป็นธรรมอาจารย์ฝ่ายวิปัสสนาธุระชั้นสูงจึงร่วมกันว่าควรอย่างยิ่งที่จะได้รวบรวมบริวารทั้งหลายของท่าน ซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในที่ต่าง ๆ มาเก็บไว้ในที่เดียวกัน เพื่อสะดวกต่อการถวายนมัสการและสักการบูชา ศิษยานุศิษย์ได้รวมกำลังทุนทรัพย์ก่อสร้างอาคารสำหรับประดิษฐานอัฐิธาตุและบริวารของท่าน ณ วัดป่าสุทธาวาส โดยทำพิธีวางศิลาฤกษ์เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2516 นับเป็นเวลาคြ 24 ปีหลังท่านมรณภาพ อาคารพิพิธภัณฑ์นี้เป็นอาคารก่ออิฐถือปูนชั้นเดียว โถงกลางภายในประดิษฐานรูปหล่อพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต ซึ่งผู้เยี่ยมชมมักจะเข้ามาสักการะรูปหล่อของพระอาจารย์ก่อนที่จะเดินชมพิพิธภัณฑ์ เบื้องหน้ารูปหล่อพระอาจารย์เป็นตู้กระจกขนาดเล็กภายในบรรจุพระธาตุอาจารย์มั่น ซึ่งมีลักษณะเป็นเม็ดสีพิรุณแห่งซึ่งแปรสภาพมาจากพระอังคาร และอัฐิธาตุที่มีลักษณะใสเป็นผลึก

ผนังอาคารด้านข้างทั้งสองด้านจะเป็นช่องกระจกจำนวน 8 ช่อง ภายในจัดแสดงภาพถ่าย ประวัติ เครื่องบริวารของพระอาจารย์มั่น มีแผ่นคำบรรยายประกอบทั้งไทยและอังกฤษติดไว้ภายใน โดยหมวดหมู่การจัดแสดงมีดังนี้

1. ประวัติพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต
2. เครื่องใช้ประจำวันของพระอาจารย์มั่น เป็นของที่จำเป็นในการดำรงชีพ อาทิ แปรงสีฟัน ขีอน แก้วน้ำ รองเท้า กระตักน้ำ เป็นต้น
3. บริวารเบ็ดเตล็ด อาทิ กระโถนปากแตร อ่างไม้บดยาและย้อมผ้า สมุนไพรรและถุงยา กระโถนดินเผา ตะกร้าโคมไฟ กระบอกกระโถนไม้ไผ่
4. ปฏิปทาทางอุดมคติ และเครื่องใช้ในการอุดมคติ อาทิ กลด มุ้ง มุ้งถ่าน เป็นต้น
5. หนังสือธรรม ที่พระอาจารย์มั่นใช้ศึกษาธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
6. ผ้าที่พระอาจารย์มั่นใช้ โดยเป็นผ้าที่ท่านปะชุนด้วยตนเอง ได้แก่ ผ้าอาบน้ำฝน ผ้าปูนั่ง ผ้าปูนอน ผ้าเช็ดบาตร ผ้าเช็ดปาก ผ้าเช็ดมือ ผ้าเช็ดเท้า ถุงเท้า และผ้าบริวารที่รวม ๆ เรียกว่า "บริวารลือจล"
7. อัฐบริวารของพระอุดมคติ ได้แก่ สมถ จีวร สังฆาฏิ บาตร มิดโกน เข็ม รัตประคด ฆมกรก(หม้อกรองน้ำ)
8. งานประชุมเพลิงศพพระอาจารย์มั่น แสดงภาพถ่ายในงานประชุมเพลิง รวมถึงข้าวของเครื่องใช้ที่ใช้ในงาน

ข้อมูลจาก:

การสำรวจภาคสนาม ของสำนักวิจัยและสนับสนุนการวิจัย ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2547.

พิพิธภัณฑ์ก่อนประวัติศาสตร์บ้านบึงสา

ที่ตั้ง 📍 วัดบึงสา หมู่ 3 ต.จันทร์เพ็ญ อ.เต่างอย จ.สกลนคร 47260

วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน

โทรศัพท์ ☎ 0-1954-2035

ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม

การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัด

ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2542

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

พระครูโสภณขันตีพลากร (ทรงศักดิ์ ขันติโก) เจ้าอาวาสวัดถ้ำพระผาป่อง หรือชาวบ้านมักจะเรียกขานนามท่านว่าอาจารย์แจ้ว เล่าถึงความเป็นมา และแรงบันดาลใจในการริเริ่มก่อตั้งพิพิธภัณฑ์แห่งนี้เมื่อ ปี พ.ศ. 2542 ว่า

".. เนื่องจากหมู่บ้านบึงสา - บ้านนาหลวง ตำบลจันทร์เพ็ญ อำเภอต่างอย จังหวัดสกลนคร และหมู่บ้านใกล้เคียงหลายหมู่บ้าน มีแหล่งโบราณวัตถุที่มีอายุไม่น้อยกว่า 2500 ปีมาแล้ว มีค่ามากทางโบราณคดี ในการขุดค้นพบสิ่งของต่าง ๆ ในครั้งนั้น มีของใช้เป็นจำนวนมากมาย ไม่น้อยกว่า 15 แหล่ง แต่ละแหล่งมีเนื้อที่ประมาณ 50 ไร่ขึ้นไป ส่วนที่พบอันเป็นจำนวนมากที่สุดคือ เครื่องมือเหล็ก รองลงมาเป็นเครื่องปั้นดินเผา ลูกปัดหลากหลายสี เครื่องประดับกำไลแขน กำไลคอ ลูกกระพรวน สร้อย สิ่งเหล่านี้โดนพูกหาของเก่าขุดไปขาย ขุดค้นกันเกลื่อน ทั้งเศษเหล็กเศษเครื่องปั้นดินเผาต่างๆ เกลื่อนไปทั่วเมื่อต้นปี พ.ศ. 2542 ข้าพเจ้าเมื่อได้ทราบข่าวก็ไปดูตามแหล่งต่าง ๆ จึงเกิดความรู้สึกขึ้นมาเสียใจมาก ที่สมบัติอันล้ำค่าทางด้านโบราณคดีจะถูกทำลายไป เพราะคนที่ขุดค้นหาของเก่าโบราณไปขายเพื่อให้ได้เงินอันเป็นสิ่งตอบแทนที่เล็กน้อยเท่านั้น ดังนั้นทุกวิถีทางที่ข้าพเจ้าทำได้เพื่อการอนุรักษ์และรักษาในสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ จึงได้รวบรวมโบราณวัตถุต่าง ๆ เหล่านั้นเท่าที่จะทำได้ และมีความคิดที่จะสร้างพิพิธภัณฑ์ขึ้นที่บ้านบึงสา บริเวณที่ธรณีสงฆ์ ทางทิศเหนือของหมู่บ้าน ซึ่งมีเนื้อที่จำนวนมากพอสมควร

ความตั้งใจอันดีไปสำเร็จกันตอนไหนก็ไม่ทราบ หรือว่าได้แค่ตั้งใจในส่วนนี้ แต่ส่วนที่รวบรวมรักษานั้นได้ทำมาตั้งแต่วันที่ได้ทราบข่าว จนขณะนี้ก็ได้จัดเก็บรวบรวมเป็นพิพิธภัณฑ์ขึ้นชั่วคราวที่วัดบ้านบึงสา และได้มอบของบางส่วนให้ทางหอแก้วมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหารไปจัดแสดง รวมถึงให้มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตจังหวัดสกลนคร ไปแสดงเป็นบางส่วน ที่วัดบึงสานั้นทางสถาบันราชภัฏสกลนคร และมหาวิทยาลัยศิลปากร กรุงเทพฯ ก็ส่งนักศึกษามาศึกษาแล้วหลายครั้ง ข้าพเจ้าใคร่ขอความร่วมมือจากทุกท่านที่ได้เห็นได้รู้ในเรื่องนี้กรุณาได้ช่วยกัน อนุรักษ์ในสิ่งเหล่านี้ร่วมกัน สมบัติเหล่านี้มีค่ามากทางโบราณคดี ที่มีคุณค่าหาประมาณมิได้ ให้คู่กับบ้านกับเมืองสืบต่อไป ..."

พิพิธภัณฑ์บ้านบึงสาเปิดให้เข้าชมตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2545 การบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งจนกระทั่งปัจจุบัน อยู่ภายใต้การดูแลของพระครูโสภณขันตีพลากร เจ้าอาวาสวัดถ้ำพระผาป่อง โดยท่านจะเป็นวิทยากรนำชมพิพิธภัณฑ์ให้แก่ผู้ที่มาเยี่ยมชมด้วย

การจัดแสดง

อาคารพิพิธภัณฑ์เป็นอาคารครึ่งตึกครึ่งไม้ 2 ชั้น ชั้นบนเป็นกุฏิพระสงฆ์ ส่วนชั้นล่างดัดแปลงเป็นที่จัดแสดงวัตถุ ข้าวของที่จัดแสดงส่วนใหญ่คือ โบราณวัตถุที่ชาวบ้านขุดพบตามทุ่งนาในหมู่บ้านบึงสาแล้วนำมาบริจาคแก่ทางวัด อาทิ ขวานโลหะ ลักษณะคล้ายเหล็ก เครื่องประดับสำริด กำไลแขน แหวน ลูกปัดหิน ภาชนะดินเผา ลูกกลิ้ง รูปปั้นสัตว์ โดยโบราณวัตถุเหล่านี้จัดแสดงอยู่ในตู้กระจกจำนวน 10 ตู้ ซึ่งตั้งวางเป็นแถวยาวบริเวณกลางโถงของพิพิธภัณฑ์

นอกจากโบราณวัตถุที่ขุดพบแล้ว ที่นี่ยังจัดแสดงข้าวของเครื่องใช้ของชาวบ้านและของพื้นบ้านอีสานต่าง ๆ อีกมากมาย อาทิ เครื่องจักสาน กระบุง กระโห้วัดน้ำ ฟืมทอเสื่อ อ้าวฝ้าย ไร่ คราด กระพรวนห้อยคอวัวควาย กระป๋ม กระต่ายขูดมะพร้าว กลองเสียง แคน จักรยานคันแรกของบ้านบึงสา โทรทัศน์และโทรศัพท์รุ่นเก่า หีบหอย หีบกำปั้นเหล็ก เป็นต้น ข้าวของดังกล่าววางเรียงรายปะปนกันบริเวณผนังทั้งสองด้านหลังตู้จัดแสดงโบราณวัตถุ ของส่วนใหญ่มีป้ายชื่อเรียกติดไว้พร้อมชื่อผู้บริจาคเช่นเดียวกับโบราณวัตถุบางชิ้นที่ติดป้ายชื่อและคะเนอายุว่าอยู่ราว 2,500 ปี

ข้อมูลจาก:

1. การสำรวจภาคสนามของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2547
2. ประวัติพิพิธภัณฑ์ และประวัติบ้านบึงสา บ้านนาหลวง ต.จันทร์เพ็ญ อ.เต่างอย จ.สกลนคร จัดทำโดย พระครูโสภณขันตีพลากร (ทรงศักดิ์ ขันติโก) วัดถ้ำพระผาป่อง บ้านขัวสูง ต.กกตูม อ.ดงหลวง จ.มุกดาหาร
3. แบบสอบถามข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น (พ.ศ.2546)

ที่ตั้ง 📍 บ้านไผ่ย่อง หมู่ 1 ต.ไผ่ย่อง อ.พังโคน จ.สกลนคร 47160
วันเวลาทำการ 🕒 เปิดจันทร์-ศุกร์ ในเวลาราชการ
โทรศัพท์ ☎ 042 - 706239
ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย สถานศึกษา
ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผ่นพับ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion |

บ้านไผ่ย่อง เป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ ในอำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร ไผ่ย่องเป็นชื่อภาษาถิ่น มาจากคำว่า"ไผ" ที่หมายถึงต้นไทร และ "ย่อง" ที่แปลว่า ห้อย หรือย้อยลงมา ชาวบ้านเล่าสืบต่อกันมาว่า บรรพบุรุษของพวกเขาได้อพยพมาตั้งถิ่นฐาน ณ ที่แห่งนี้ ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 3 เนื่องจากเป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์ มีหนองน้ำทั้งทางทิศเหนือและใต้ เหมาะแก่การตั้งรกราก และเห็นไทรต้นใหญ่ขึ้นอยู่ในบริเวณนั้น จึงกลายเป็นที่มาของชื่อหมู่บ้านในทุกวันนี้ คณะสำรวจมีโอกาสไปที่โรงเรียนบ้านไผ่ย่อง ตั้งอยู่ใกล้กับศูนย์ส่งเสริมการท่องเที่ยวและอนุรักษ์วัฒนธรรมไผ่ย่อง ที่ปิดตายและไม่มีใครไปใช้ประโยชน์ และมีโอกาสสัมภาษณ์อาจารย์สมจิต ทัพย์มณี ผู้รับผิดชอบห้องจริยวัฒนธรรม โรงเรียนบ้านไผ่ย่อง ซึ่งเป็นอาคารชั้นเดียวแยกออกมาจากตึกเรียน ตั้งอยู่ริมสนามฟุตบอลของโรงเรียน ห้องจริยวัฒนธรรมสร้างขึ้นด้วยแนวคิดของการอนุรักษ์วัฒนธรรมบ้านไผ่ย่อง "วัฒนธรรมไทย" และการสอนจริยธรรมให้กับนักเรียน เรื่องเด่นของห้องจริยวัฒนธรรมคือ ประวัติและเรื่องราวการแข็งขันในศิษย์นิพนธ์แหวด หัวผิวนครเครื่องประดับหน้ากาก เนื้อเพลงที่ใช้ในการเล่าจากเอกสารใบลาน รวมทั้งหนังสือแบบเรียนและวรรณกรรมเกี่ยวกับท้องถิ่น นอกจากนี้ ยังมีบทเรียนอื่นๆ ที่เป็นรูปแบบของสื่อเอกสารการสอน ภาพและกิจกรรมการปฏิบัติต่างๆ

เนื้อหาการสอนแม้เป็นพูดถึงรูปแบบการประกอบพิธี วัตถุตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรม อาทิ ตัวอย่างหัวผิวนครที่ทำจากลำต้นขนุน(ต่างจากหัวผิวนครที่ทำจากขี้ผึ้ง) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของขบวนแห่สมมติพระเวสสันดรเข้าเมือง แต่ที่น่าสนใจคือ การสอนยังเชื่อมโยงกับคติคุณธรรมที่ปรากฏในเรื่องของพระเวสสันดรชาดก สอดแทรกเข้าไปในขบวนการสอน เช่น เรื่องทานบารมี ที่พระเวสสันดรพระราชทานสมบัติของตนให้กับผู้อื่น ไม่เว้นกระทั่งบุตรธิดา เมล็ด

สำหรับงานบุญพระเวสหรือผะเหวดของบ้านไผ่ย่องนั้น จัดขึ้นทุกปีในวันขึ้น 14 ค่ำ เดือน 4 ชาวอีสานรวมถึงชาวบ้านไผ่ย่องถือว่าบุญผะเหวดเป็นบุญยิ่งใหญ่ ลูกหลานที่ไปทำงานในเมืองก็จะกลับมาร่วมงานบุญ ในงานชาวบ้านจะสมมติให้พระเวสสันดรอยู่ที่เขาดิรั้งกุด ซึ่งในปัจจุบันเป็นการเชิญ "ผู้ใหญ่" ของชุมชนเป็นพระเวสสันดร โดยในขบวนอัญเชิญพระเวสสันดรกลับสู่นคร พวกญาติผีพิศาจตามส่งเสด็จ เพื่อขอขมามีพระเวสสันดร อุทิศส่วนกุศลให้ไปเกิดเป็นมนุษย์ จะมีผะเหวดเป็นภาษาอีสานที่ผีโขมตพุดกับพระเวสสันดร โดยญาติผีเหล่านี้จะแห่เป็นขบวนสุดท้าย เรียกว่า "แข็งผีโขมต"

ศูนย์ส่งเสริมการท่องเที่ยวและอนุรักษ์วัฒนธรรมบ้านไผ่ย่องที่ปิดตาย เป็นประจักษ์พยานชิ้นดีที่สะท้อนถึงประสิทธิภาพการทำงานขององค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น ในขณะ ที่ "ห้องจริยวัฒนธรรม" แม้เป็นเพียงห้องเล็ก ๆ ในโรงเรียน แต่กลับทำหน้าที่และมีบทบาทในการเป็นคลังความรู้ของเด็กนักเรียนและคนในชุมชนได้เป็นอย่างดี

ข้อมูลจาก:

- 1. การสำรวจภาคสนามโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร วันที่ 28 พฤศจิกายน 2547
- 2. สัมภาษณ์อาจารย์สมจิต ทัพย์มณี โรงเรียนบ้านไผ่ย่อง วันที่ 28 พฤศจิกายน 2547

ศูนย์ส่งเสริมการท่องเที่ยวและอนุรักษ์ไฮหย่อง

ที่ตั้ง 📍 บ้านไฮหย่อง หมู่ 1 ต.ไฮหย่อง อ.พังโคน จ.สกลนคร 47160
 ระยะเวลาทำการ 🕒 ปิดทำการ
 โทรศัพท์ ☎
 ค่าเข้าชม 🎫
 การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
 ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2544

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

หมู่บ้านไฮหย่องเป็นชื่อภาษาถิ่น มาจากคำว่า"ไฮ" ที่หมายถึงต้นไทร และ "หย่อง" ที่แปลว่า ห้อย หรือย้อยลงมา โดยเล่ากันว่า บรรพบุรุษได้อพยพมาตั้งถิ่นฐาน ณ ที่แห่งนี้ ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 3 เนื่องจากมีหนองน้ำทั้งทางทิศเหนือและใต้ เหมาะแก่การตั้งรกราก และมีต้นไทรอยู่ในบริเวณนี้ จึงกลายเป็นที่มาของชื่อหมู่บ้าน

ศูนย์ส่งเสริมการท่องเที่ยวและอนุรักษ์วัฒนธรรมไฮหย่อง ตั้งอยู่ในบริเวณวัดโพธิ์ศรีชัย เป็นวัดประจำบ้านไฮหย่อง เป็นอาคารชั้นเดียว แต่สภาพโดยทั่วไปคล้ายถูกปล่อยทิ้งมาเป็นเวลานาน เมื่อมองลอดกระจกหน้าต่างเข้าไปภายใน (คณะสำรวจไม่สามารถเข้าไปด้านในได้) ยังเห็นข้าวของต่าง ๆ จัดแสดงไว้ แต่วางระเกะระกะ ฝุ่นเกาะหนา สอดถามจากชาวบ้านที่อยู่ใกล้เคียง ทราบว่า ศูนย์ฯ อยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.) ก่อสร้างโดย อบต.ชุดก่อน เมื่อ 3 ปีที่แล้ว ด้วยงบประมาณสองแสนกว่าบาท แต่ปัจจุบันปิดเอาไว้ เพราะขาดผู้ดูแล

ของที่จัดแสดงภายในมีทั้ง วัตถุเครื่องจักสาน เครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน จัดแสดงไว้บนชั้นไม้ จากรูปแบบของการจัดแสดงเป็นไปได้ว่า ศูนย์ฯ พยายามนำเสนอความเป็นชุมชนบ้านไฮหย่องด้วยเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันที่มีลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมในภาคอีสาน แต่ไม่มีแผ่นป้ายคำบรรยายปรากฏ อาจเป็นไปได้ว่าการจัดตั้งศูนย์ฯ ดังกล่าวจะเน้นในเรื่องของการรวบรวมเป็นสำคัญ มากกว่าการให้ความสนใจต่อการดูแลรักษา ทำให้ขาดการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามก็ดีผู้ที่สนใจเรื่องราววิถีชีวิตประเพณีบ้านไฮหย่อง สามารถเยี่ยมชมและสอบถามได้จากห้องจริยวัฒนธรรม โรงเรียนบ้านไฮหย่อง

ข้อมูลจาก:

การสำรวจภาคสนามโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร วันที่ 28 พฤศจิกายน 2547

© Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre
<http://www.sac.or.th>

ที่ตั้ง 📍 วัดอาจาโรวังสี บ้านคำฆ่า ต.ไร่ อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร 47130
วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน 8.30-18.00 น.
โทรศัพท์ ☎ 0-4298-1087
ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัด
ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2546

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

วัดอาจาโรวังสี เป็นนามที่ได้รับพระราชทานจากสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก อันมาจากฉายาของพระมหาเถระ 2 รูป คือ "อาจาโร" ของหลวงปู่ฝั้น และ "เทสรังสี" ของหลวงปู่เทสก์ ซึ่งสมเด็จพระสังฆราชทรงเคารพนับถือในพระมหาเถระทั้งสอง วัดอาจาโรวังสีก่อสร้างในปี 2540 โดยความร่วมมือร่วมใจศรัทธาระหว่างชาวบ้านบ้านคำฆ่า ลูกศิษย์ลูกหาของหลวงปู่เทสก์ และพระทรงวุฒิ ธมฺมวโร ซึ่งเป็นพระเลขาของหลวงปู่เทสก์มาช้านาน และปัจจุบันเป็นเจ้าอาวาสวัดอาจาโรวังสี

ด้วยกิจวัตรอันงดงาม และการบำเพ็ญคุณประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนาและสังคมของหลวงปู่เทสก์เป็นที่ประจักษ์ กลางปี 2543 บรรดากรรมการวัดและศิษยานุศิษย์ของหลวงปู่เทสก์จึงได้หารือกันว่า ในวันที่ 26 เมษายน 2545 หากพระเดชพระคุณหลวงปู่เทสก์ เทสรังสี ยังมีชีวิตอยู่ ท่านจะมีอายุครบ 100 ปีบริบูรณ์ วัดอาจาโรวังสีจึงควรมีถาวรวัตถุเป็นสาธารณูปการ รมานุสรณ์ถึงท่าน กอปรกับในห้วงนั้นมีข้าราชการ ประชาชน เข้าวินเข้ามารับการอบรมธรรมะอย่างต่อเนื่อง และสถานที่ฝึกอบรมปฏิบัติไม่เพียงพอ ทางวัดจึงตกลงวางแผนสร้างอาคารพิพิธภัณฑ์ขึ้น เป็นอาคารคอนกรีตทรงไทยสองชั้น ชั้นล่างจะใช้เป็นที่อบรมและปฏิบัติธรรม ส่วนชั้นบนจัดแสดงหุ่นขี้ผึ้ง อัฐิ รวมถึงประวัติของหลวงปู่เทสก์ โดยได้ทำพิธีเปิดในวันที่ 26 เมษายน 2546 ศิลปะเชิงช่างไทยปรากฏให้เห็นอยู่ทั่วไปในอาคาร ทั้งงานปูนปั้นช่อฟ้าไทยแบบปากนก หางหงส์หัวนาค ใบระกา ลวดลายหน้าบันทั้งสองด้านเป็นปูนลายกนก ก้านชดใบเทศล้อมรอบหัตถ์ศฝ่ายวิปัสสนาธุระขึ้นราชที่หลวงปู่เทสก์ได้รับพระราชทาน บัวหัวเสานอกอาคารทั้งชั้นบนและล่างเป็นปูนกาบพรมศร ชั้นบนประกอบด้วยคันทวยปูนปั้นทรงนาค ชันล่างคันทวยปูนปั้นลักษณะเหยียดตรงมีลายประกอบ บานหน้าต่างชั้นบนเป็นบานเกล็ดไม้สัก ซึ่งหาได้ยากในปัจจุบัน เสาอาคารชั้นบน 12 ต้นเป็นงานลงรักปิดทองลายฉลุ ซึ่งเป็นงานศิลปกรรมของงานช่างรัก หนึ่งในงานช่างสิบหมู่ โดยได้นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เขตเพาะช่างมาช่วยทำ

การจัดแสดง ชั้นบนของอาคารเป็นห้องโถงโล่ง กลางโถงอาคารประดิษฐานพระพุทธรูปมาปะธานปางมารวิชัย พุทธศิลป์สมัยเชียงแสนสิงห์ 3 พร้อมพระอัครสาวกทั้งคู่ หล่อด้วยโลหะทองเหลือง โดยสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายกโปรดประทานนามว่า "พระพุทธรูปกษัตริย์ราชาราม" เบื้องขวาด้านหน้าเป็นบุษบกประดิษฐานพระธาตุหลวงปู่เทสก์ทั้ง 6 ได้แก่ หินธาตุ ซึ่งแปรเป็นพระธาตุสีดอกพิกุลแห่ง สันฐานเมล็ดข้าวโพด-ถั่วเขียว เกศา(ผม) อัฐิ (กระดูก) นขา(เล็บ) โลมา(ขน) และดิว(หนึ่ง) และด้านหน้าบุษบกเป็นโถงแก้วประดิษฐานอัฐิธาตุพระอาจารย์เกิด ขนดีโก ซึ่งเป็นที่ขายร่วมสายโลหิตของหลวงปู่เทสก์

บริเวณผนังทั้งสองด้านของอาคารจัดแสดงเรื่องราวประวัติของหลวงปู่เกี่ยวกับเรื่องการบวชเรียน จำพรรษา และฝึกวิปัสสนากรรมฐานกับพระกรรมฐานอาจารย์ต่าง ๆ โดยเป็นการเล่าเรื่องผ่านภาพถ่าย แบ่งคร่าว ๆ ได้เป็น 3 หมวดหมู่ได้แก่

- 1) ภาพถ่ายของพระอาจารย์ท่านต่าง ๆ ของหลวงปู่ อาทิ พระอาจารย์สิงห์ ขนดยาคโม ซึ่งเป็นพระปฐมจารย์ของหลวงปู่เทสก์ พระอาจารย์ลุย ธมฺมทินโน พระมหาธีร วิสุปาโล พระอาจารย์เสาร์ กนตสีโล พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต พระอาจารย์มหาปิ่น ปัญญาพโล เป็นต้น
- 2) ภาพถ่ายหลวงปู่ในช่วงอายุต่าง ๆ ภาพหลวงปู่เทสก์กับพระมหาเถระต่าง ๆ อาทิ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก พระอาจารย์มั่น อาจาโร หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ เป็นต้น
- 3) ภาพถ่ายหลวงปู่กับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศานุวงศ์ในวาระต่าง ๆ

นอกจากนี้ยังจัดแสดงเอกสารทางราชการเกี่ยวกับหลวงปู่ อาทิ หนังสือแต่งตั้งเป็นเจ้าคณะจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งถือเป็นเจ้าคณะฝ่ายธรรมยุติกนิกาย ในมณฑลลาวทวาย รวมถึงจดหมายโต้ตอบเกี่ยวกับปัญหาพระธรรม พระวินัยต่าง ๆ ด้านข้างองค์พระประธานมีตู้ไม้จัดแสดงบริหารพระกรรมฐานของพระอาจารย์หลวงปู่เกิด ขนดีโก ตู้เครื่องไทยธรรมที่ศิษยานุศิษย์ถวายท่านหลวงปู่ ทั้งเครื่องแก้ว เครื่องลายคราม และเครื่องเบญจรงค์ เป็นต้น

หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี พระเกจิอาจารย์สายวิปัสสนากรรมฐาน เกิดเมื่อวันที่ 26 เมษายน พ.ศ.2445 ณ บ้านนาสีดา ต.กลางใหญ่ อ.บ้านผือ จ.อุดรธานี ได้ติดตามพระอาจารย์สิงห์ ขนดยาคโม ตั้งแต่เยาว์วัย ต่อมาได้อุปสมบทที่วัดสุทัศนาราม จ.อุบลราชธานี เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2466 อายุได้ 22 ปี โดยมีพระมหาธีร เป็นพระอุปัชฌาย์ และพระมหาปิ่น ปัญญาพโล เป็นพระกรรมวาจาจารย์ ได้ฝึกกรรมฐานกับหลวงปู่เสาร์ พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต และได้ติดตามไปจำพรรษากับพระอาจารย์มั่นที่จังหวัดเชียงใหม่กว่า 10 ปี หลวงปู่เทสก์ เทสรังสีเป็นพระสายวิปัสสนากรรมฐานรูปแรกที่นำการวิปัสสนากรรมฐานไปเผยแผ่ที่ภาคใต้ และเป็นเจ้าคณะจังหวัดภูเก็ตฝ่ายธรรมยุติกนิกายรูปแรก ในปี 2508-2535 จำพรรษาที่วัดหินหมากเป้ง อ.

ศรีเชียงใหม่ จ.หนองคาย สองพระธาตุท้าย จำพรรษา ณ วัดถ้ำขาม จ.สกลนคร และได้ปลงธรรมสังเวช ณ วัดถ้ำขาม เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2537 ตรงกับวันพระขึ้น 15 ค่ำ เดือนอ้าย ปีจอ

ข้อมูลจาก:

1. การสำรวจภาคสนาม ของสำนักวิจัยและสนับสนุนการวิจัย ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2547.
2. สัมภาษณ์พระทองดี ธมฺมวโร เจ้าอาวาสวัดอาจาโรวังสี เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2547.
3. พระทองดี ธมฺมวโร และคณะ. อาคารพิพิธภัณฑสถานโบราณ 100 ปี หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี และประวัติวัดอาจาโรวังสี. หนังสือพิมพ์เนื่องในการบำเพ็ญกุศลวันเทสรังสีรำลึก ฉลองอาคารพิพิธภัณฑสถานโบราณ 100 ปี หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี ฉลองวันวาระพระบาง และถวายเป็นพุทธบูชา วันที่ 26 เมษายน 2546.

© Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre
<http://www.sac.or.th>

ที่ตั้ง 📍 วัดป่าอุดมสมพร บ้านนาหว้าข้าง ต.พรรณานิคม อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร 47130

เวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน

โทรศัพท์ ☎

ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม

การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัด

ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2523

[ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion]

วัดป่าอุดมสมพรเป็นวัดที่พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร เกจิอาจารย์สายวิปัสสนากรรมฐานเคยจำพรรษาอยู่ ลักษณะพื้นที่ของวัดป่าอุดมสมพร เป็นสวนป่าขนาดใหญ่ โดยอาคารพิพิธภัณฑ์ตั้งอยู่ภายในสวน เจดีย์พิพิธภัณฑ์แห่งนี้ก่อสร้างขึ้นในปี 2523 โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เสด็จมาวางศิลาฤกษ์ แล้วเสร็จในปี 2525 ออกแบบโดยข้าราชการกระทรวงสาธารณสุขคือ คุณไชศรี ดันศิริ และคุณสันติ ไชยะสมบัติ ซึ่งเป็นผู้ออกแบบพิพิธภัณฑ์บริหารพระอาจารย์ฝั้น ภูริทัตตะเถระ ด้วยเช่นกัน

ทางเข้าด้านหน้าประตูเบญจกัณฐ์ทอดยาวจากสะพานที่ทอดผ่านปอขุดจนถึงพิพิธภัณฑ์ เจดีย์พิพิธภัณฑ์แห่งนี้มีลักษณะคล้ายคลึงกับอาคารที่มีความสูงประมาณ 5 ชั้น ลักษณะเด่นของอาคารคือ ฐานด้านล่างและชั้นต่างๆ ขององค์เจดีย์ ออกแบบคล้ายกับบัวคว่ำบัวหงายด้านนอกประดับรอบอาคาร ภายในกลีบบัวของฐานด้านล่างเป็นภาพดินเผาแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับพระอาจารย์จำนวน 56 ภาพ โดยภาพลำดับชีวิตประวัติในลักษณะเรียงตามเข็มนาฬิกา ภายในพิพิธภัณฑ์ เป็นตู้จัดแสดงติดตั้งกับผนังรายล้อมรูปปั้นพระอาจารย์ฝั้น โดยมีเนื้อหา 4 หัวข้อหลักดังนี้

- ประวัติพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร โดยเป็นคำบรรยายประกอบสิ่งของจัดแสดง อาทิ เครื่องอัฐบริขาร หนังสือธรรมะ เป็นต้น
- เครื่องชุดองค์ จัดแสดงด้วยเครื่องชุดองค์ที่พระอาจารย์เคยใช้งาน และภาพถ่ายขาว-ดำที่แสดงให้เห็นรูปแบบการใช้งานเดิมของวัดฤ
- เครื่องใช้อื่นๆ และเครื่องใช้ในขณะจำพรรษา
- ประวัติของการสร้างพิพิธภัณฑ์ ภายหลังจากการพระราชทานเพลิงศพจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ 21 มกราคม 2521

นอกจากนี้ ยังแสดงอัฐิธาตุภายในตู้ ซึ่งถือได้ว่าเป็นตัวแทนของบุคคลที่ได้มาจากพิธีการถวายเพลิงศพ ในระหว่างที่ไปสำรวจ พิพิธภัณฑ์อยู่ระหว่างการปรับปรุงภายนอกอาคาร เป็นการบูรณะซ่อมแซมสีและตัวปูน ตูกระจุกภายใน รวมถึงการปรับแต่งสวนโดยรอบ โดยผู้ที่เข้ามาวัดขอชมคือการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งรับพระราชทานจากสมเด็จพระนางเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาฯ

พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร เกิดเมื่อวันอาทิตย์ที่ 20 สิงหาคม พ.ศ.2442 ขึ้น 14 ค่ำ เดือน 9 ปีเถาะ ต.พรรณานิคม อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร เกิดในตระกูลสุวรรณรงค์ ซึ่งเป็นตระกูลเจ้าเมืองพรรณานิคมมาก่อน เป็นบุตรคนที่ 4 จากพี่น้องทั้งหมด 8 คน บรรพชาเป็นสามเณรที่วัดโพธิ์ทอง บ้านบะทอง พออายุครบ 20 ปี ก็ได้อุปสมบทที่วัดสิริธัมมคัง บ้านไร่ อ.พรรณานิคม โดยมี พระครูปลั่ง เป็นพระอุปัชฌาย์ พระอาจารย์สัง กับพระอาจารย์นวล เป็นพระกรรมวาจาจารย์ พ.ศ. 2463 เดือน 3 พระอาจารย์ฝั้น ภูริทัตโต ได้มาที่วัดบ้านม่วงไข่ ได้แสดงธรรมเทศนาให้ชาวบ้านฟัง พระอาจารย์ฝั้นก็ได้ไปฟังอยู่ด้วย เกิดศรัทธาเลื่อมใสในพระธรรมที่พระอาจารย์ฝั้นแสดง จึงขอมอบตัวเป็นศิษย์โดยทันที และได้ติดตามพระอาจารย์ฝั้นไปตลอดทั้งในที่ต่าง ๆ พร้อมทั้งฝึกวิปัสสนากรรมฐาน ในปี 2487 ท่านเดินทางกลับบ้านเกิดที่บ้านบะทอง และพักที่ป่าช้าใกล้ๆ กับหนองแวง ต่อมาสถานที่แห่งนี้ก็ได้กลายเป็น "วัดป่าอุดมสมพร" จนบัดนี้ ในวันที่ 4 มกราคม 2520 เวลา 19.50 น. พระอาจารย์ฝั้น ได้ละขันธ์ธาตุไปด้วยอาการสงบ วันที่ 21 มกราคม 2521 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จฯ มาพระราชทานเพลิงศพ พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร ณ วัดป่าอุดมสมพร จ.สกลนคร เป็นกรณีพิเศษโดยส่วนพระองค์

ข้อมูลจาก:

1. การสำรวจภาคสนาม โดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2547,
2. <http://www.soonphra.com/geji/fun/>

ศูนย์วัฒนธรรมไทยโส

ที่ตั้ง 📍 หมู่ 1 ต.กุสุมาลย์ อ.กุสุมาลย์ จ.สกลนคร 47210

เวลาทำการ 🕒 เปิดจันทร์-ศุกร์ 8.30-16.30 น.

โทรศัพท์ ☎ 0-4276-9052, 0-6860-8422

ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม

การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2524

[ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

สกลนคร เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีหลายกลุ่มชาติพันธุ์เข้ามาตั้งรกรากหรืออพยพเข้ามาอยู่ตั้งแต่ในอดีต กลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่อพยพเข้ามาคือ "โส" ซึ่งมีภาษาพูดและขนบธรรมเนียมประเพณีการประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง โสเป็นกลุ่มชาติพันธุ์อยู่ในตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก ถิ่นที่อยู่อาศัยดั้งเดิมอยู่บริเวณทิศตะวันตกของเทือกเขาอาคาและลุ่มแม่น้ำตะโปน ต้นน้ำเซียงเหียน ในลาว โสอพยพเข้ามาในสกลนครมากในช่วง พ.ศ. 2426-2430 เนื่องจากหนีภัยสงครามพม่าจีนฮ่อ

กุสุมาลย์เดิมชื่อ "บ้านกุดขามน" ตั้งตามชื่อลำห้วยขามนซึ่งมีต้นขามนขึ้นอยู่จำนวนมาก ส่วนคำว่า"กุด" นั้นหมายถึงวังน้ำลึกเนื่องจากอำเภอกุสุมาลย์มีประชาชนเชื้อสายโสอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ในปี พ.ศ.2524 นายสุวัฒน์แสงสุทธิเศรษฐ์ นายอำเภอกุสุมาลย์คนที่ 7 ร่วมกับข้าราชการอำเภอกุสุมาลย์ก่อสร้าง "ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมไทยโส" ขึ้นเพื่อรวบรวม จัดแสดง และอนุรักษ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการดำรงชีพ เพื่อให้ชนรุ่นหลังได้ศึกษา โดยได้เปิดให้เข้าชมครั้งแรกเมื่อวันที่ 28 มกราคม 2525 ซึ่งตรงกับวันขึ้น 4 ค่ำ เดือน 3 พร้อมทั้งจัดงานเทศกาลโสรำลึกขึ้นในวันดังกล่าว เพื่อรักษาไว้และเผยแพร่ขนบธรรมเนียมประเพณีที่สืงามของชาวไทยโส มีการแสดงพิธีกรรมต่าง ๆ ของชาวไทยโส ต่อมาก็เป็นงานประเพณีประจำปี โดยถือเอาวันขึ้น 4 ค่ำ เดือน 3 เป็นวันจัดงาน ซึ่งงานดังกล่าวเป็นการจัดหลังวันที่ชาวไทยโสทำพิธีการเหยา การเซ่นไหว้ผีบรรพบุรุษ และสู่ขวัญเจ้าขวัญเรือนจริงหนึ่งวัน คือวันขึ้น 3 ค่ำ เดือน 3 ทุกปี

อาคารจัดแสดงเป็นอาคารคอนกรีตชั้นเดียวที่เพิ่งสร้างใหม่ในปี 2546 ด้านหน้าอาคารประดิษฐานรูปหล่ออนุสาวรีย์พระอริยธรรมา อติเตจเจ้าเมืองกุสุมาลย์ ภายในบริเวณตรงกลางยังประดิษฐานรูปหล่อพระอริยธรรมาพร้อมเครื่องสักการบูชา ด้านข้างจัดแสดงอาวุธต่าง ๆ และสิ่งของเครื่องใช้ของเจ้าเมือง รวมถึงเครื่องใช้ไม้อ้อยของชาวไทยโส อาทิ ฝาคอ เครื่องประดับเครื่องเงิน กล้องยาสูบ หมอบใส่เครื่องราง หม้อทองเหลือง หนังสือโบราณ เอกสารบันทึกประวัติ และพิธีกรรมต่างๆ ฯลฯ นอกจากนี้ยังจัดแสดงโบราณวัตถุอาทิพระเครื่อง เครื่องปั้นดินเผา อายุราวร้อยกว่าปีที่ขุดพบบริเวณบ้านเมืองเก่า(เมืองกุสุมาลย์เดิม) ห่างจากบริเวณศูนย์วัฒนธรรมประมาณ 3 กิโลเมตร บริเวณด้านหลังอาคารศูนย์วัฒนธรรม ยังจัดแสดงบ้านไทยโสจำนวน 1 หลังไว้ให้ชมด้วย

ศูนย์วัฒนธรรมไทยโสยังร่วมจัดกิจกรรมอื่นๆ อีก อาทิ การมอบทุนการศึกษาแก่ลูกหลานไทยโส ส่งเสริมชมรมคนรักดนตรีอำเภอกุสุมาลย์ ผลิตผลงานเพลงพื้นบ้านทั้งภาษาถิ่นและภาษาไทยโส ส่งเสริมชมรมดนตรีพื้นเมืองคณะราโสทั้งบั้งโป่แสดงตามงานต่าง ๆ ที่ทางหน่วยงานเครือข่ายจัดขึ้น ส่งเสริมอาชีพกลุ่มแม่บ้าน ส่งเสริมจัดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนคนไทยโส

การบริหารงานจัดการศูนย์วัฒนธรรมไทยโสมีรูปแบบเป็นคณะกรรมการ โดยมีระเบียบข้อบังคับของศูนย์วัฒนธรรมไทยโสที่สมาชิกร่วมกันร่างขึ้นและรับรองมาบังคับใช้ โดยทำงานกันในลักษณะอาสาสมัคร มีเทศบาลตำบลกุสุมาลย์เป็นหน่วยงานหลักที่ช่วยดูแลในการบริหารจัดการและงบประมาณร่วมกับ อบต. อีก 5 แห่ง

ข้อมูลจาก:

1. การสำรวจภาคสนาม ของสำนักวิจัยและสนับสนุนการวิจัย ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2547.
2. การประชุมเครือข่ายเพื่อการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) จัดโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร วันที่ 27 - 28 ธันวาคม พ.ศ. 2546 ณ โรงแรมตักสิลา และสถาบันวิจัยวลัยรุกชเวช สถาบันปฏิบัติการนาถุน จังหวัดมหาสารคาม
3. ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมไทยโส. เทศกาลโสรำลึก ครั้งที่ 22. สกลนคร: สกลนครการพิมพ์, 2546.
4. แบบสอบถามข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น และแผนผังประชาสัมพันธ์ ศูนย์วัฒนธรรมไทยโส
5. ฐานข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

ที่ตั้ง 📍 สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย อ.เมือง จ.เลย 42000
เวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน เวลา 8.30-16.00 น. เว้นวันหยุดนักขัตฤกษ์
โทรศัพท์ ☎ 0-4283-5224-8 ต่อ 5128
ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย สถานศึกษา
ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2530

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผ่นพับ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion |

ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเลย เกิดขึ้นขึ้นเนื่องมาจากนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ต้องการให้แต่ละจังหวัดมีศูนย์วัฒนธรรม โดยเลือกสถาบันการศึกษาในท้องถิ่นเป็นหน่วยงานรับผิดชอบดำเนินงาน สำหรับจังหวัดเลย วิทยาลัยครูเลย(ในขณะนั้น) ได้รับมอบหมายให้เป็นสถานที่ตั้งศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเลย โดยเปิดศูนย์อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2530 ต่อมาจังหวัดเลยได้รับอนุมัติงบประมาณจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จึงได้สร้างอาคารพิพิธภัณฑ์ สร้างเสร็จในปี พ.ศ. 2535 โดยมีสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ

ห้องสำนักงานศิลปะและวัฒนธรรม ที่อยู่ในบริเวณชั้นล่างของอาคาร เป็นสำนักงานให้บริการติดต่อประสานงานแก่ผู้มาเยี่ยมชม พร้อมกับห้องสมุดที่ให้บริการค้นคว้าและยืมหนังสือเกี่ยวกับศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม แก่นักศึกษาและบุคคลทั่วไป

ชั้นบนเป็นห้องวิดิทัศน์ ที่ฉายวิดิทัศน์เพื่อให้ผู้มาเยี่ยมชมเข้าใจเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เมืองเลย แนะนำแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดเลย ในส่วนห้องนิทรรศการแบ่งเป็นสองส่วนคือ ห้องนิทรรศการหมุนเวียน โดยจะจัดนิทรรศการหมุนเวียนตามเทศกาล และประเพณีสำคัญ อย่างไรก็ตามที่ตึ้นนิทรรศการในห้องนี้ยังมีข้าวของและตัวนิทรรศการถาวรที่ทำไว้เดิมร่วมแสดงอยู่ด้วย ได้แก่ รูปจำลองพระธาตุศรีสองรัก พระพุทธรูปดินเผา พระพุทธรูปไม้ ประเพณีเผิดาโชน ภาษนะดินเผา ข้าวของเครื่องใช้ในครัวเรือน เครื่องมือหาปลา ภาพถ่ายเก่าสถานที่สำคัญในจังหวัดเลย

ส่วนห้องนิทรรศการอันใหม่ที่เรียกว่า “ห้องเบิ่งเมืองเลย” แต่ยังมีบางเรื่องที่ยำกกับเนื้อหาในห้องนิทรรศการหมุนเวียน ในห้องนี้เริ่มจัดแสดงจากประวัติความเป็นมาของเมืองเลย รูปจำลองรอยเท้าไดโนเสาร์ ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง ภาพแสดงศิลปะถ้ำ มุมแสดงเครื่องมือโบราณที่ค้นพบในจังหวัดเลย ตั้งแต่ยุคหินเก่า มุมแสดงแหล่งแร่และแร่เศรษฐกิจของจังหวัดเลย มุมชาติพันธุ์วิทยา ที่แสดงถึงการดำรงชีวิต การสร้างที่อยู่อาศัย ประเพณี ความเชื่อ การแต่งกายชุดของกลุ่มชาติพันธุ์ในเลย อาทิ ไทเลย ไทดำ ไทพวน ไทใต้ เป็นต้น หลักศิลาจารึก 2 หลัก คือ ศิลาจารึกวัดห้วยท่าว พบที่บ้านท่าข้าม และศิลาจารึกวัดศรีสองนาง พบที่บ้านน้อย อ.เชียงคาน รูปจำลองพระธาตุศรีสองรัก ปูนูนียสถานศักดิ์สิทธิ์ของชาวไทยและลาว ที่สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2103 เพื่อเป็นอนุสรณ์ในการเชื่อมสัมพันธ์ไมตรีระหว่างพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช กษัตริย์กรุงศรีสัตนาคนหุตของลาว และพระมหาจักรพรรดิ กษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยา

ถัดมาเป็นมุมวรรณกรรมโบราณ ที่บันทึกเรื่องราวต่าง ๆ ด้วยอักษรธรรม อักษรไทยน้อย และอักษรขอม มุมประเพณีความเชื่อ มีรูปจำลองพานบายศรีสู่ขวัญในงานประเพณีเผิดาโชน ประเพณีเผิดาโชนที่วัดโพธิชัย กระทงเพื้อบูชาพระธาตุศรีสองรัก และสุดท้ายเป็นมุมประวัติบุคคลสำคัญของเมืองเลย ทั้งพระเกจิอาจารย์ ได้แก่ หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ หลวงปู่หลุย จันทสาโร หลวงปู่ชอบ ฐานสโม หลวงปู่ศรีจันทร์ วัณนาโท และคนสำคัญ ได้แก่ อาจารย์สังคัม ทองมี นายคำปวน สุหงษา พลเอก อาทิตย์ กำลึงเอก นายสาร สาระห์ศานันท์

ข้อมูลจาก:

สำรวจภาคสนามวันที่ 21 ธันวาคม 2549

แผ่นพับประชาสัมพันธ์ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเลย

พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวิจารณ์สังขกิจ วัดศรีจันทร์

ที่ตั้ง 📍 วัดศรีจันทร์ บ้านนาอ้อ ถ.เลย-เชียงคาน ต.นาอ้อ อ.เมือง จ.เลย 42100

วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน กรุณาแจ้งล่วงหน้า

โทรศัพท์ ☎ 0-4281-4562

ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม

การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัดและชุมชน

ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2542

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

เดิมตำบลบ้านนาอ้อ มีเขตการปกครองไปถึงตำบลศรีสองรัก เมื่อมีประชากรเพิ่มขึ้น พ.ศ. 2530 จึงได้แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 2 ตำบล คือ ตำบลศรีสองรักปัจจุบัน และเทศบาลตำบลนาอ้อ นาอ้อเป็นหมู่บ้านเก่าแก่ที่มีอายุกว่า 300 ปี ผู้คนสืบเชื้อสายมาจากเวียงจันทน์และหลวงพระบาง เดิมเรียกบ้าน "หนองวังขอน" เพราะมีหนองน้ำขนาดใหญ่และมีขอนไม้อยู่กลางหนอง ต่อมาราวปี 2226 ชาวบ้านได้อพยพลงมาจากทางใต้ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ คืออยู่ในบริเวณรอบๆ หนองอ้อ ชาวบ้านจึงเรียกว่า "บ้านนาอ้อ" และได้ตั้งวัดศรีจันทร์ขึ้นเป็นวัดแรก

ผู้เฒ่าผู้แก่ของบ้านนาอ้อ เล่าว่าในครั้งนั้น ได้มีมณฑลเจ้าหัวพ้อเมืองขวาและเจ้าหัวพ้อรางคำ ชาวมุกดาหาร ที่จาริกธุดงค์เข้ามาในบ้านนาอ้อ พร้อมกับหอบหนังสือโบราณ ติดตัวมาเป็นจำนวนมาก เข้ามาเป็นผู้ถวายสวดศรีจันทร์ วัดศรีจันทร์จึงเป็นศูนย์กลางของชุมชนในการทำกิจกรรมทางศาสนา รวมถึงการเรียนหนังสือของพระภิกษุสามเณรของวัดด้วย และหลังปี 2464 นับตั้งแต่พระราชบัญญัติประถมศึกษาบังคับทั่วประเทศให้เรียนภาษาไทยกลางเป็นหลัก บรรดาวัดต่าง ๆ ได้หันมาสอนอ่านและเขียนภาษาไทยกลางขึ้น รวมถึงวัดศรีจันทร์ ที่มีเจ้าครูวิจารณ์สังขกิจ หรือ พระครูพา เจ้าอาวาสในขณะนั้น

พระครูวิจารณ์สังขกิจ (พ.ศ. 2428 - 2522) เป็นคนบ้านปากหมาก ตำบลนาอ้อ อำเภอเมือง จังหวัดเลย โดยกำเนิด มีความรู้แตกฉานในวิชาความรู้หลายสาขา ทั้งภาษาขอม ลาว และอักษรไทยกลาง ทั้งยังมีพรสวรรค์ในการวาดภาพสัตว์ เป็นเจ้าอาวาสวัดศรีจันทร์ตั้งแต่ปี 2457 และรับตำแหน่งเจ้าคณะเมืองเลย ท่านถือว่าเป็นพระนักพัฒนาคนสำคัญของบ้านนาอ้อในยุคนั้น ทั้งสร้างศาลาการเปรียญ ขอมแซมโบสถ์ สร้างพระประธาน สร้างเจดีย์องค์ใหญ่ เข้มงวดในระเบียบวินัยสงฆ์ ริเริ่มตั้งโรงเรียนวัดสอนภาษาไทยกลาง ชาวบ้านจึงต่างเคารพและศรัทธาท่านเป็นอันมาก

ด้วยคุณูปการนานับประการที่ท่านสร้างให้กับบ้านนาอ้อ เมื่อทางบ้านนาอ้อ ภายใต้การสนับสนุนจากสภาวัฒนธรรมจังหวัดเลย กรมศิลปากร สภาวัฒนธรรมแห่งชาติ ก่อตั้งพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านขึ้นที่วัดศรีจันทร์ จึงได้เชิญเชิญนามของท่านมาตั้งเป็นชื่อพิพิธภัณฑ์ เพื่อเป็นอนุสรณ์รำลึกถึงคุณงามความดีของท่าน พิพิธภัณฑ์แห่งนี้ใช้กฎเดิมของพระครูวิจารณ์สังขกิจเป็นอาคารจัดแสดง สถาปัตยกรรมของอาคารเป็นแบบเรือนพื้นถิ่นของจังหวัดเลย เป็นอาคารไม้ชั้นเดียวได้คุณสูง การจัดแสดงภายในแบ่งเป็นสองส่วนหลัก คือ ห้องหนึ่งประดิษฐานรูปหล่อของท่านพระครูวิจารณ์สังขกิจ เครื่องอัฐบริขาร ภาพถ่าย และประวัติของท่าน พระพุทธรูปเก่าโบราณ คัมภีร์โบราณ และสมุดไทย ส่วนพื้นที่ด้านหน้าติดกับห้องแรก จัดแสดง ตู้พระธรรม รางรดน้ำรูปนาครครกกลางวางแกะสลักเป็นนักหัตถ์ศิลป์

อีกส่วนเป็นห้องโถงกลาง จัดแสดงข้าวของเครื่องใช้พื้นบ้าน ตรงกลางห้องมีหุ่นชุดเดาคุณยายนั่งอยู่บนแคร่กำลังเหลาดอกสวนหวด รายล้อมไปด้วยตู้ไม้ที่เก็บข้าวของเครื่องใช้ที่มีผู้บริจาคให้กับพิพิธภัณฑ์ อาทิ เงินโบราณ เครื่องมือจับสัตว์ เครื่องมือทอผ้า ผ้าทอพื้นบ้าน(ชิ้นหมี) เครื่องดนตรีหมอลำไทเลย ปุ่มใส่ผ้า(เครื่องจักสาน) เตาไรต์ ดาช้าง ตะเกียง เครื่องปั้นดินเผา ถาดใส่อาหารสังกะสี ขามตราไก่

ผนังด้านหนึ่งของห้องอุทิศให้กับ "วีรกรรมบ้านนาอ้อ" ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของบ้านนาอ้อ ในสมัยรัชกาลที่ 5 ยุคล่าอาณานิคม เมื่อบ้านนาอ้อถูกใช้เป็นสถานที่พักของทัพฝรั่งเศสที่จะยกมาตีเมืองเลย โดยใช้ศาลาการเปรียญวัดศรีจันทร์ เป็นกองบัญชาการ และเกลี้ยกล่อมชาวบ้านนาอ้อให้เข้าร่วมด้วย แต่ไม่มีชาวบ้านคนใดร่วมมือด้วย จนเมื่อกองกำลังของราชการไทยยกเข้ามาตี ชาวบ้านนาอ้อเข้าร่วมมือลูกฮือขึ้นต่อสู้กับทหารฝรั่งเศส จนฝรั่งเศสพ่ายไปในที่สุด ปัจจุบันยังหลงเหลือหลักฐานปรากฏมาจนทุกวันนี้คือ ที่เขี่ยนุหรือทองเหลืองของฝรั่งเศส ซึ่งจัดแสดงไว้ที่พิพิธภัณฑ์ และ "สามฝรั่งเศส" จำนวน 2 ห้อง ในบริเวณวัดศรีจันทร์

นอกเหนือจากการชมพิพิธภัณฑ์แล้ว ผู้ที่สนใจสถาปัตยกรรมพื้นบ้าน กฎีพระสงฆ์ภายในวัดเอง เกือบทั้งหมดเป็นเรือนไทยเลยที่สวยงาม ทั้งของเก่าและที่สร้างใหม่ ส่วนในหมู่บ้านใกล้เคียง วัด ยังมีเรือนแบบไทยเลยให้เห็นบ้าง

ที่มา:

สำรวจจากคสนาม เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2549

แผนที่ประชาสัมพันธ์หมู่บ้านวัฒนธรรมนาอ้อ จังหวัดเลย จัดทำโดยสภาวัฒนธรรมบ้านนาอ้อ

ที่ตั้ง 📍 วัดศรีคุณเมือง ถ.ชายโขง ซอย 7 ต.เชียงคาน อ.เชียงคาน จ.เลย
วันเวลาทำการ 🕒 อยู่ในช่วงการดำเนินการ
โทรศัพท์ ☎ 0-4282-1309 พระครูสิริปัญญาวิสุทธิ
ค่าเข้าชม 🎫
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัดและชุมชน
ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2546

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

คน "เชียงคาน" มีสายสัมพันธ์อย่างแนบแน่นกับคนอีกฝากฝั่งหนึ่งของฝั่งโขง แม่น้ำโขงที่ไหลผ่านทางทิศเหนือของเมืองดูจะเป็นช่องทางคมนาคมมากกว่าเป็นเครื่องกั้นพรมแดนระหว่าง "ไทย-ลาว" ตามการแบ่งอาณาเขตระหว่างประเทศ จากเมืองปากเหืองสู่ "บ้านท่านจัน" หรือเมืองเชียงคานในปัจจุบัน บรรพบุรุษของคนที่นี่ย้ายถิ่นฐานเมื่อครั้งไทยเสียฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง ตั้งแต่ พ.ศ. 2449 อย่างไรก็ตาม ประเพณีและการไปมาหาสู่ระหว่างคนสองฝากฝั่งไม่ได้จบสิ้นลงที่การอพยพ ทั้งประเพณีการแห่ปราสาทผึ้งหลังออกพรรษาและการแข่งเรือ กิจกรรมทั้งสองยังคงยืนยันสายสัมพันธ์ของความเป็น "เครือญาติ" เป็นอย่างดี

เมืองเชียงคานเป็นเมืองเจียมๆ ที่เป็นทางผ่านของนักท่องเที่ยวที่ต้องการเดินทางต่อไปยังภูเรือหรือภูกระดึง แต่ยังคงเสน่ห์ของความเป็นเมืองเก่าอยู่ไม่น้อย เพราะหากเดินตามถนนเรียบริมโขง จะพบกับตึกเก่าที่สร้างขึ้นจากไม้ไผ่สานโครงและใช้ดินในการก่อเป็นผนัง รวมทั้งอาคารรูปแบบคล้ายคลึงกับอาคารยุคอดีตอาณาจักร โดยมิใช่ชาวเวียตนามเป็นผู้สร้างแบบแต่อย่างของตึกก็ไม่ได้ร่วมสมัยกับยุคนั้นแต่อย่างใด นอกจากนี้ หากใครมีโอกาสเดินเข้าไปตึกบาตรข้าวเหนียว คงจะได้สัมผัสวิถีชีวิตของเชียงคานไปอีกแบบหนึ่ง

เมื่อกล่าวถึงวิถีชีวิต การจะเรียนรู้เรื่องราวของคนในสังคมใดๆ ในระยะเวลาไม่มากนัก พิพิธภัณฑ์จะเป็นสถานที่แยกบ้านแขกเมืองนิยมแวะเวียนเข้าไปดูกัน วัดศรีคุณเมือง กลางเมืองเชียงคาน ตั้งอยู่ไม่ห่างจากลำน้ำโขงมากนักมีอาคารที่เรียกว่าเป็น "หอพิพิธภัณฑ์" ที่ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2546 โดยพระครูสิริปัญญาวิสุทธิ เจ้าอาวาส ท่านว่า ได้แรงบันดาลใจในการทำพิพิธภัณฑ์จากพิพิธภัณฑ์วัดศรีจันทร์ บ้านนาอ้อ ในอำเภอเมือง จังหวัดเลย เพราะเกรงว่าของบางอย่างต่อไปลูกหลานจะไม่ได้เห็น หรือไม่รู้จักรัก

ภายในอาคารเก็บข้าวของที่เคยใช้ในครัวเรือน เครื่องมือดักสัตว์ โดยส่วนใหญ่เป็นเครื่องมือไผ่สาน เช่น เครื่องมือดักปลา ไร่ข้าว หรือเครื่องมือ เช่น น้ำเต้า หน้าไม้ แกนกรอด้าย ฝีมือนอกค้า รวมไปถึงสิ่งหุ่นทำจากโครงเหล็กและกระสอบป่านที่เคยใช้รวมขบวนแห่ปราสาทผึ้ง นอกจากนี้ ยังมีบอร์ดที่ติดภาพงานพิธีสำคัญของวัด นายศรีสุขขวัญ และบอร์ดบรรยายขั้นตอนการทำปราสาทผึ้ง ซึ่งเป็นประเพณีที่ได้รับการประชาสัมพันธ์จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย(ททท.) ทั้งนี้ท่านเจ้าอาวาส บอกว่า เนื่องจากไม่มีเวลาและต้องทำทุกอย่างเองคนเดียว พิพิธภัณฑ์แห่งนี้จึงยังไม่เสร็จสมบูรณ์ และยังไม่รู้ว่าเสร็จเมื่อไร

อย่างไรก็ตาม แม้สภาพการเก็บวัตถุ พิพิธภัณฑ์แห่งนี้อาจจะไม่สามารถสานต่องานพิพิธภัณฑ์จากวันเปิดได้มากนัก ทั้งในแง่ของการสร้างความรู้และการใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาจากข้าวของ หากสิ่งที่น่าสนใจของวัดนี้กลับอยู่ที่พระอุโบสถ ซึ่งจะนำเสียดายหากผู้มาเยี่ยมเยือนไม่ได้เดินชมสภาพจิตรกรรมด้านหน้าและในพระอุโบสถที่เล่าเรื่องของพระเจ้าสิบชาติ ที่เต็มไปด้วยภาพวิถีชีวิตของคนร่วมสมัยสอดแทรกเข้าไป เช่น ภาพรถสามล้อเครื่องที่อยู่ใกล้กับข้างตามท้องเรื่องของชาดก รวมทั้งกุฏิเรือนไม้มีลวดลายบนฐานเสาขีเม้นต์ ซึ่งเป็นแบบสถาปัตยกรรมในท้องถิ่น

หากใครได้มีโอกาสไปเยี่ยมเชียงคานในช่วงออกพรรษา หรือก่อนหน้านั้นสักเล็กน้อย จะมีโอกาสได้รู้จักประเพณีการแห่ปราสาทผึ้งที่ท่ากันทุกหัววัด แม้ปราสาทผึ้งที่เชียงคานอาจไม่ได้มีลักษณะที่อลังการเท่ากับปราสาทผึ้งในจังหวัดอื่นของอีสาน แต่ประเพณีดังกล่าวกลับสร้างความเข้าใจของสายใยวัฒนธรรมที่มีแม่น้ำโขงเชื่อมต่อแผ่นดินไทย-ลาวได้อย่างน่าสนใจ อย่างไรก็ตาม ความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่เกิดขึ้นกับประเทศเพื่อนบ้านอาจทำให้โอกาสที่ผู้คนจากอีกฝั่งที่จะเข้ามาในช่วงเทศกาลลดน้อยลง

หอพิพิธภัณฑ์ของเมืองเชียงคาน อาจไม่โดดเด่นหรือมีความน่าสนใจในการจัดแสดงเท่ากับพิพิธภัณฑ์แห่งอื่นๆ แต่หากผู้ชมที่ได้เที่ยวชมบ้านเรือน และทำความเข้าใจกับผู้คนในเมืองเชียงคานแห่งนี้แล้ว เราคงปฏิเสธไม่ได้ว่าความมีชีวิตแบบพื้นๆ ของคนที่นี่ก็ทำให้เราได้เรียนรู้ความหลากหลายทางวัฒนธรรมเพิ่มขึ้นอีกแห่งเช่นกัน

ข้อมูลจาก : การสำรวจภาคสนามวันที่ 4 กรกฎาคม 2549

ศูนย์วัฒนธรรมไทดำ บ้านนาป่าหนาด

ที่ตั้ง 📍 หมู่ 4 ถ.นาบอน-สงเปือย บ้านนาป่าหนาด ต.เขากแก้ว อ.เชียงคาน จ.เลย
 ระยะเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน
 โทรศัพท์ ☎ 0-6035-4738, 0-1263-4271, 0-7973-3686
 ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม
 การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย ชุมชน
 ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2546

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion |

บ้านนาป่าหนาด เป็นหมู่บ้านของคนเชื้อสายไทดำที่บรรพบุรุษถูกกวาดต้อนมาจากเมืองพวนเมื่อครั้งไทยยกทัพปราบฮ่อในปี พ.ศ. 2418 เนื่องจากฮ่อยกกำลังมาตีเมืองเชียงขวาง ซึ่งเป็นเมืองสำคัญของแคว้นพวน ทางกรุงเทพฯ ได้จัดทัพให้พระยาภูธราภัยเป็นแม่ทัพคุมกองทัพไปปราบฮ่อ แล้วได้กวาดต้อนผู้คนจากแคว้นพวนอพยพเข้ามาไทยด้วย ชาวไทดำที่ถูกกวาดต้อนในครั้งนั้นเข้ามาตั้งรกรากหลายแห่งด้วยกัน ต่อมาเจ้าเมืองบริขันธ์ มาทูลขอราษฎรบางส่วนกลับไปยังเชียงขวาง พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงยินยอมให้ไทดำอพยพกลับไปตามคำขอ ครั้นมาถึงเมืองหล่ม ช่างไทดำบางส่วนได้ตั้งหลักแหล่งที่หล่มสัก บางส่วนกลับไปเชียงขวาง แต่มีบางกลุ่มที่เมื่อเดินทางไปถึงเชียงขวางแล้วพบว่าไม่มีที่ทางเหมาะสมที่จะตั้งหลักแหล่ง จึงชักชวนอพยพกลับมาเมืองหล่มสักตามเดิม โดยข้ามโขงมาขึ้นที่บ้านสง่าว (ได้อำเภอปากชม) ตามเส้นทางบ้านปากปัด นาคือ ทะลุมายังข้ามบม ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ท่าบม ต่อมาได้ย้ายมาอยู่ที่บ้านนาเบน แล้วจึงย้ายมาอยู่ที่บ้านนาป่าหนาดเป็นการถาวร ราวปี พ.ศ. 2448 เนื่องจากอุดมสมบูรณ์ โดยครอบครัวที่อพยพมาในคราวนั้นมีทั้งหมด 15 ครอบครัวด้วยกัน

ในห้วงที่มีการตื่นตัวด้านการอนุรักษ์รักษาประเพณี วัฒนธรรม ท้องถิ่น บ้านนาป่าหนาดเป็นหมู่บ้านหนึ่งที่ได้รับความสะดวกเนื่องจากเป็นหมู่บ้านไทดำเพียงแห่งเดียวในจังหวัดเลย และยังประกอบพิธีกรรมที่ตกทอดจากรบพบุรุษเช่น เล่นเรือ หรือ ภาษาพูด ที่ยังหลงเหลืออยู่บ้างท่ามกลางวิถีชีวิตสมัยใหม่ ศูนย์วัฒนธรรมไทดำบ้านนาป่าหนาด ก่อตั้งขึ้นราวปี พ.ศ. 2546 โดยนักวิชาการท้องถิ่นในจังหวัดเลยร่วมกับชาวบ้านนาป่าหนาด มีสมาคมอนุรักษ์วัฒนธรรมไทดำ ที่สมาชิกส่วนใหญ่เป็นคนในหมู่บ้าน เป็นผู้ดูแล ประกอบไปด้วยกลุ่มอาคารที่สร้างแบบง่าย ๆ หลังหนึ่งเป็นบ้านไทดำจำลอง ติดกันเป็นอาคารศูนย์หอผ้าของกลุ่มแม่บ้าน หากแต่สภาพปัจจุบันของสิ่งก่อสร้างขาดการดูแล ถูกปล่อยทิ้ง โดยเฉพาะอาคารหอผ้า เนื่องจากไม่มีผู้เข้ามาใช้งาน จะมีก็แต่ผู้ดูแลประจำ ที่นั่งหอผ้าสำหรับบริเวณใต้ถุนของบ้านไทดำจำลอง ส่วนชั้นบนของตัวบ้าน กลายเป็นที่เก็บของไป บริเวณใต้ถุนบ้านมีนิทรรศการเล็ก ๆ และแผนที่แสดงการอพยพของชาวไทดำเข้าสู่ประเทศไทย ผังตัวอักษรไทดำ พร้อมผลิตภัณฑ์ของสมาคมฯ อาทิ ผ้าทอ ผ้าเปียว สบู่สมุนไพร

เอาเข้าจริง สิ่งที่ชาวบ้านนาป่าหนาด สนใจและให้ความสำคัญ คงไม่ใช่ตัวอาคารจัดแสดง หากแต่เป็นความพยายามในการติดต่อและสร้างเครือข่ายระหว่างคนเชื้อสายไทดำในจังหวัดอื่นของประเทศไทย หรือแม้กระทั่งในลาวหรือเวียดนาม การย้อนความทรงจำของแม่อ่อน พันหา อายุกว่า 70 ปี กับแม่จอน ไพรศุณย์ น้องสาว คราวไปเยี่ยมเยียนชาวไทดำที่เพชรบุรี และเมื่อครั้งที่พี่น้องชาวไทดำที่เพชรบุรีมาเยือนบ้านนาป่าหนาด พรั่งพร้อมกันด้วยความประทับใจ ข้อความหนึ่งที่ติดอยู่ข้างเสาใต้ถุนบ้านไทดำจำลอง คงจะยืนยันความรู้สึกถึงความเป็นที่ป็นน้องของคนไทดำที่ว่าพี่น้องไทดำตกอยู่ที่ใดก็เป็นพี่น้องกันหมด "ลวงที่สายน้อง อ้ายน้องตกเข้า ลิ่นป๋ชาติ ตกเก้าหลาดบ่เสีย"

ข้อมูลจาก:

สำรวจภาคสนามวันที่ 19 ธันวาคม 2549

ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์ และสมศักดิ์ ศรีสันติสุข. รายงานการวิจัยเรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม ในหมู่บ้านอีสาน: ศึกษากรณีหมู่บ้านนาป่าหนาด. ขอนแก่น: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2529.

ที่ตั้ง 📍 เลขที่ 1 ถนนสุปฏิญ์ ต.ในเมือง อ.เมือง จ.อุบลราชธานี 34000
วันเวลาทำการ 🕒 กรุณาติดต่อล่วงหน้า จึงจะเปิดให้เข้าชม
โทรศัพท์ ☎ 0-4525-4639
ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เสียค่าเข้าชม
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัด
ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2529

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

อุโบสถสีขาวกระจ่างตาของวัดสุปฏิญารามวรวิหาร เป็นสถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนาที่โดดเด่น แปลกตาและสวยงามแห่งหนึ่งในอีสาน รวมเอาสถาปัตยกรรมไว้หลายสกุลช่าง สร้างคล้ายทรงพระราชนิพนธ์ในสมัยรัชกาลที่ 3 (อิทธิพลจีน) ตัวอาคารมีชาลาและเสานางเรียงล้อมรอบ ระหว่างเสาก่ออิฐเป็นรูปโค้งแบบตะวันตก หลังคาเป็นทรงไทยประยุกต์ไม่ประดับสวณ หลังคาด้วยข้อฟ้า ใบระกา และหางหงส์ อย่างที่เราพบเห็นทั่วไป หน้าบันมีตัวนาคเลื้อยลงมาเป็นกรอบ หัวพญานาคประดับตรงตำแหน่งข้อฟ้าและหางหงส์ กลางหน้าบันมีตราประจำพระองค์ในรัชกาลที่ 4 รูปมงกุฏ ล้อมรอบด้วยลายปูนปั้นเถาวัลย์ที่อ่อนช้อยงดงาม

ติดกับอุโบสถเป็นที่ตั้งของหอศิลปวัฒนธรรม เป็นอาคารชั้นเดียวหลังคาทรงไทย ก่อสร้างในปี 2529 เพื่อเป็นที่เก็บโบราณวัตถุและสิ่งของสำคัญของวัด วัดสุปฏิญารามวรวิหารเป็นอารามหลวงชั้นตรี สร้างใน พ.ศ. 2393 ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยทรงมีประสงค์จะตั้งรากฐานของธรรมยุติกนิกายในภาคอีสาน และยังเป็นที่ตั้งโรงเรียนแห่งแรกของจังหวัดอุบลราชธานี เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบันคือพระรัตนมงคลมณี(ดปนิโย ยงยุทธ นานพง) ด้วยที่เป็นวัดเก่าแก่และเป็นวัดศูนย์กลางธรรมยุติกนิกายแห่งแรกในภาคอีสาน โบราณวัตถุชิ้นสำคัญ ๆ ของภาคอีสานจึงถูกนำมาเก็บไว้ที่วัดแห่งนี้ด้วย

ภายในหอศิลปวัฒนธรรมมีวัตถุสิ่งของที่น่าสนใจจำนวนมาก อาทิ ศิลาวาจิกร 4 หลัก ที่สมเด็จพระมหาวิรวงศ์(ดิศโล อ้วน) อดีตเจ้าอาวาสและสังฆนายกองค์แรกของคณะสงฆ์ไทย นำมาเก็บไว้ที่วัด หลักที่ 1 เดิมอยู่ในถ้ำหมาใน อ.โขงเจียม จ.อุบลราชธานี จารึกด้วยอักษรปัลลวะ หลักที่ 2 จารึกด้วยอักษรอินเดียใต้ อายุราวพุทธศตวรรษที่ 14-15 หลักที่ 3 จารึกด้วยอักษรอินเดียใต้ อายุราวพุทธศตวรรษที่ 14-15 หลักที่ 4 สมเด็จพระมหาวิรวงศ์(ดิศโล อ้วน) นำมาจากปราสาทหินพิมาย ทัพหลังอายุราวกลางพุทธศตวรรษที่ 12 ประติมากรรมหินทรายพระคเณศ เครื่องอัฐบริขารของสมเด็จพระมหาวิรวงศ์ดิศสมหาเถระ พระพิมพ์ดินเผา พระพุทธรูป ชิ้นส่วนพระพุทธรูป เงินรู เงินฮาง ไหเคลือบแบบขอม เครื่องลายคราม ถ้วยชาม ภาพถ่ายอดีตเจ้าอาวาสองค์ต่าง ๆ ตู้พระไตรปิฎกลายรดน้ำ ดาลปัตร ยอดมณฑป หม้อทองเหลือง เครื่องกรองน้ำ คนโท เปลือกหอยปะการัง เป็นต้น

เนื่องจากไม่มีเจ้าหน้าที่ดูแลประจำ เพื่อความปลอดภัยทางวัดจึงปิดหอศิลปวัฒนธรรมเอาไว้ จะเปิดเมื่อมีผู้สนใจขอเข้าชม และกรุณาติดต่อล่วงหน้า

ข้อมูลจาก:

การสำรวจภาคสนาม วันที่ 11 มกราคม 2549

แผนผังประชาสัมพันธ์ วัดสุปฏิญารามวรวิหาร

พิพิธภัณฑ์แหล่งโบราณคดีบ้านก้านเหลือง

ที่ตั้ง 📍 วัดบ้านก้านเหลือง ต.ขามใหญ่ อ.เมือง จ.อุบลราชธานี
 ระยะเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน
 โทรศัพท์ ☎ 0-4528-4112, 0-1265-0421, 0-1955-4303
 ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เสียค่าเข้าชม
 การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัด
 ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion |

ที่ตั้งของบ้านก้านเหลือง มีความสำคัญในเชิงประวัติศาสตร์โบราณคดี เนื่องจากในปี พ.ศ. 2533 มีการขุดพบหลักฐานทางโบราณคดีที่ทำให้ทราบว่า พื้นที่บริเวณบ้านก้านเหลืองในอดีตมีคนมาใช้พื้นที่ตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลายต่อเนื่องกับระยะเริ่มต้นประวัติศาสตร์ โดยพบหลักฐานเครื่องมือเหล็ก ชีءแร่ที่เหลือจากการถลุง แกลบข้าว เศษภาชนะดินเผา เครื่องมือช่วยปั่นหม้อที่เรียกว่า หินดู่ แท่นดินเผาไฟ เป็นต้น หลักฐานที่สำคัญที่สุดคือ การค้นพบภาชนะบรรจุกระดูกขนาดใหญ่จำนวน 11 ใบ 7 แบบ สันนิษฐานว่าเป็นฝังศพครั้งที่ 2 ซึ่งประเพณีการฝังศพครั้งที่ 2 ในลักษณะ พบว่ามีในดินแดนใกล้เคียงด้วยคือ ลาว และเวียดนาม แหล่งโบราณคดีบ้านก้านเหลืองจึงอาจแสดงหลักฐานการฝังศพครั้งที่ 2 ของคนในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลาย อันเป็นสังคมที่รู้จักการเพาะปลูก(ข้าว) รู้จักการถลุงโลหะ อายุของชุมชนนี้อยู่ระหว่าง 1,500 - 2,500 ปีที่แล้ว

หลักฐานที่พบจากชั้นดินระดับบน ๆ สันนิษฐานว่ามีอายุอยู่ในระยะเริ่มต้นสมัยประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุที่พบได้แก่ ภาชนะดินเผา แวดินเผา เศษเหล็ก ชีءแร่ แท่นดินเผา ลูกปัดดินเผา กระพรวนสำริด และขวานเหล็ก เปรียบเทียบอายุสมัยของโบราณวัตถุเหล่านี้ กับหลักฐานที่พบในแถบอีสานโดยทั่วไป มีอายุราวพุทธศตวรรษที่ 11-16

บริเวณที่ขุดพบมีพื้นที่กว้างกว่า 3 ตารางกิโลเมตร บางส่วนอยู่ในที่ดินของเอกชน และหลุมขุดค้นโบราณคดีส่วนหนึ่งอยู่ในบริเวณวัดบ้านก้านเหลือง หลุมขุดค้นดังกล่าวทำเป็นพิพิธภัณฑ์กลางแจ้ง(site museum) โดยทำหลังคาคลุมเพื่อป้องกันน้ำฝน ภายในหลุมขุดค้นแสดงให้เห็นวัตถุตามสภาพเดิมที่ขุดพบ ส่วนใหญ่เป็นเครื่องปั้นดินเผา ส่วนโบราณวัตถุที่สำคัญนำไปจัดแสดงที่พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ อุบลราชธานี และโบราณวัตถุส่วนหนึ่งถูกเก็บไว้ในศาลาไพร่พระ ที่อยู่ด้านข้างของหลุมขุดค้น บริเวณปากหลุมขุดค้น มีนิทรรศการเล็ก ๆ (ที่ดูจะผ่านร้อนผ่านหนาวมาพอสมควร) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมาของหลุมขุดค้นดังกล่าว

วัดบ้านก้านเหลือง สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2314 ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อปี พ.ศ. 2328 โดยมีพระศรีรักษาเป็นผู้ก่อตั้งวัดและเป็นเจ้าอาวาสองค์แรก ส่วนเจ้าอาวาสองค์ปัจจุบันคือ พระครูอุดมสังฆกิจ

ข้อมูลจาก:

การสำรวจภาคสนาม วันที่ 11 มกราคม 2549

สายนัด ไพรัชญ์จิตร. โบราณคดีเขื่อนปากมูล. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร, 2535.

กุศล เอี่ยมอรุณ(บรรณาธิการ). นายรอบรู้ นักเดินทาง: อุบลราชธานี. สำนักพิมพ์สารคดี, 2544.

© Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre
<http://www.sac.or.th>

ที่ตั้ง 📍 วัดบูรพา บ้านปะลาว ต.หนองซอน อ.เมือง จ.อุบลราชธานี 34000
วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน กรณาร้างสงฆ์หน้า
โทรศัพท์ ☎ 0-4540-0440, 0-1966-0525 ติดต่อกำนันอภิชาติ พานเงิน
ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เสียค่าเข้าชม
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัดและชุมชน
ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2540

[ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion]

บ้านปะลาว มีประวัติเล่าต่อกันมาว่า บรรพบุรุษของบ้านนี้อพยพมาจากเวียงจันทน์ สมัยพระวอ พระตา โดยมีพี่น้องสองคนพาหมูญาติมาถึงทำเลที่เหมาะสม ผู้เป็นน้องได้พาสมาชิกพรรคพวกตั้งหมู่บ้านขึ้นเป็นบ้านปะลาว ส่วนผู้พี่ได้อพยพขึ้นไปทางเหนือลงหลักปักฐานขึ้นเป็นบ้านโนนเมือง อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี สันนิษฐานว่า "ปะลาว" คงเพี้ยนมาจากคำว่า ป่าลาว คำว่าป่า หมายถึงละโว้ ทั้งโว้ ส่วนลาว หมายถึงอา คือน้องชาย ซึ่งเป็นบ้านผู้เป็นพี่ละทิ้งผู้เป็นน้องชาย

ใครมาที่บ้านปะลาวมักจะเข้ามาเยี่ยมชมการทำผลิตภัณฑ์เครื่องทองเหลือง ณ ศูนย์หัตถกรรมทองเหลืองบ้านปะลาว การหล่อทองเหลืองของกลุ่มชาวบ้านเป็นการสืบทอดภูมิปัญญาจากบรรพบุรุษ ในยุคแรกๆ การหล่อทองเหลืองก็เพื่อทำเครื่องใช้ในครัวเรือน เช่น เตาปูน กระดิง หมากทิ้ง (ลูกกระพรวน) หมากหวน (ใช้รัดปลอกคอวัว) ต่อมาเมื่อมีการตั้งกลุ่มผลิตทองเหลือง เครื่องทองเหลืองบ้านปะลาวจึงเป็นที่รู้จักและผลิตรายละหลายชิ้นเป็นจำนวนมาก

ใกล้กับศูนย์หัตถกรรมทองเหลืองบ้านปะลาว เป็นที่ตั้งอยู่วัดบูรพา ที่ภายในเป็นที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์ชุมชนบ้านปะลาว โดยดัดแปลงชั้นล่างของกุฏิพระสงฆ์เป็นที่จัดแสดงวัตถุต่าง ๆ พิพิธภัณฑ์แห่งนี้เริ่มก่อตั้งมาตั้งแต่ปี 2540 หัวเรือใหญ่ที่ริเริ่มคือหลวงพ่อดุสิตธรรมสุนทรนิวิฐ เจ้าอาวาส พระอาจารย์มหาพนธ์ สอนจิตโต รองเจ้าอาวาส และนายอภิชาติ พานเงิน กำนันโดยขอรับบริจาคสิ่งของต่าง ๆ จากชาวบ้าน และของส่วนหนึ่งที่ทางวัดเก็บรักษาไว้

วัตถุที่จัดแสดงมีหลากหลายชนิด วางบนชั้นไม้ และในตู้กระจก อาทิ พระเครื่อง ตู้พระคัมภีร์ อาสนะ เครื่องมือทอผ้า ที่ปักไข่และออกไข่ไหมของตัวหม่อน โสภะระบอง โปม (ภาชนะใส่ข้าวเหนียว) กระดิงข้าว กระดิง เงินฮาง ผ้าห่อคัมภีร์ ผ้าไหม-ปักสกุล เครื่องปั้นดินเผา เครื่องทองเหลือง พานหมาก ตะเกียง วิทยุเก่า เป็นต้น ของบางชิ้นมีป้ายคำอธิบายสามภาษา ไทย อังกฤษ ญี่ปุ่น กำนันอภิชาติเล่าว่า เงินขบประมาณส่วนหนึ่งที่นำมาจัดทำจัดแสดง ป้าย แผ่นพับ เป็นเงินสนับสนุนจากโครงการรุ่งอรุณ ที่ส่งเสริมให้นักเรียนโรงเรียนปะลาว เรียนรู้สังคมและสิ่งแวดล้อม ไม่ใช่วิทยาความรู้ในโรงเรียนอย่างเดียว นอกจากนี้ชุมชนยังพยายามฟื้นฟูป่าชุมชน ที่มีเนื้อที่ประมาณ 200 ไร่ ทางทิศเหนือของหมู่บ้าน ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของเยาวชนและผู้สนใจ

ข้อมูลจาก:

การสำรวจภาคสนาม วันที่ 9 มกราคม 2549

แผ่นพับประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์ชุมชนบ้านปะลาว

http://cddweb.cdd.go.th/ubon/home_stay/html/paaou/upperframe.htm[accessed Aug 16,2006]

พิพิธภัณฑ์พื้นเมืองวัดท่าไทร

ที่ตั้ง 📍 วัดท่าไทร ต.ท่าไทร อ.เชียงใน จ.อุบลราชธานี 34150

วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน

โทรศัพท์ ☎ 0-4522-2059

ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เสียค่าเข้าชม

การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัดและชุมชน

ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2543

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

บ้านท่าไทร เป็นหมู่บ้านเก่าแก่ที่มีประวัติยาวนานมาตั้งแต่ช่วง 200 กว่าปีที่ผ่านมา ซึ่งบรรพบุรุษดั้งเดิมของคนที่นี่ เป็นไพร่พลผู้ติดตามพระวอ พระตา จากเวียงจันทน์ ที่อพยพเข้ามาตั้งรกรากในเขตจังหวัดหนองบัวลำภูและอุบลราชธานีในปัจจุบัน หมู่บ้านแห่งนี้ตั้งอยู่ริมแม่น้ำโขง ว่ากันว่าชื่อหมู่บ้านตั้งตามท่าขึ้นจากน้ำที่มีดินไม้ใหญ่เรียกว่า ดินไซ ต่อมาจึงมีความรู้ดำเนินใหม่มาขึ้นให้โตขึ้นไซ จึงเรียกว่า "ท่าไทร"

ชาวบ้านท่าไทรจะนำดินจากริมแม่น้ำขึ้นมาปั้นถ้วยชาม โดยเฉพาะไหซึ่งเมื่อผลิตแล้ว จะนำไหที่ได้ไปแลกกับข้าวเปลือกที่หมู่บ้านอื่น เช่น กันทรลักษ์ ภูกระแต ภูโสร อำนาจเจริญ ไห 1 ใบ แลกข้าวได้จำนวน 2 หมื่น หรือ 24 กิโลกรัม หรือขายไหให้กับหมู่บ้านอื่น เช่นบ้านท่าศาลา ริมน้ำโขง ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่ชำนาญในการหาปลา ก็จะซื้อไหจากบ้านท่าไทรเพื่อนำไปใส่ปลาปลา

ไหกลายเป็นตัวกลางที่ทำให้เราเห็นความสัมพันธ์ระหว่างหมู่บ้านในอดีต การเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจของหมู่บ้านท่าไทรกับบ้านอื่น ๆ ในอุบลราชธานีหรือใกล้เคียงในอดีต และยังทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้วย เมื่อปัจจุบันการปั้นไหเริ่มสูญหายไปจากหมู่บ้าน ด้วยเหตุผลที่ท่านเจ้าอาวาสวัดท่าไทรกล่าวไว้คือ "เดิมนั้นมันยาก กว่าเขาจะได้เงินใช้ที่ 3 เดือน ไปเอาดินมา หาดินมา และก็นำไห กว่าจะได้เฝ้าสามเดือน ฟินก็หายาก ที่นี้เขาไปทำอาชีพอื่น มันไม่ทันกินว่าจ้ะ อย่างเขาไปขยับแท็กซี่ สามล้อ ถ้าเขาออก เย็นเขาก็ได้ วันหนึ่งได้ ไหมันจะค่อยหมดไป..."

การที่อาชีพหรือภูมิปัญญาดั้งเดิมของชาวบ้านค่อย ๆ สูญสลายไป รวมถึงข้าวของบางอย่างที่ชาวบ้านเห็นว่าเก่าแล้วหรือไม่ใช้งานแล้วก็ขายให้กับคนนอกไป ทำให้ท่านเจ้าอาวาสวัดท่าไทรจะตั้งพิพิธภัณฑ์ โดยเริ่มลงมือสร้างอาคารพิพิธภัณฑ์ตั้งแต่ปี 2543 แล้วเสร็จ ปี 2548 เมื่อชาวบ้านทราบว่าทางวัดจะจัดสร้างพิพิธภัณฑ์ จึงเริ่มบริจาคข้าวของต่าง ๆ ให้ รวมถึงเงินทุนสนับสนุน นอกจากนี้ครูจากโรงเรียนวัดท่าไทร ได้เข้ามาช่วยคิดเรื่องจัดแสดงและทำทะเบียน ซึ่งได้คำแนะนำเบื้องต้นจากเจ้าหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ อุบลราชธานี

อาคารพิพิธภัณฑ์เป็นอาคารไม้สองชั้น สถาปัตยกรรมคล้ายสิมอีสาน ภายในมีวัตถุที่จัดแสดงหลายชิ้นน่าสนใจ อาทิ สางลิ้นหรือ รวงลิ้นที่ทำด้วยไม้แกะสลักเป็นรูปนาค ชาวบ้านใช้สางลิ้นเป็นที่รองรับน้ำเวลาสรงน้ำเพื่อไหลมาสู่พระภิกษุที่นั่งอยู่ ตุ่มตักปลาขนาดใหญ่ กระต่ายขูดมะพร้าว เครื่องกินหมาก โองกระบอง เครื่องทองเหลือง เตาเริด เหยี่ยูกษาปดและชนบัตรต่างประเทศ กระบวย เกรียน และที่ขาดไม่ได้คือ ไหของบ้านท่าไทรที่ตั้งเรียงรายจำนวนมากอยู่ด้านหน้าพิพิธภัณฑ์

"ไหของที่นี่ใส่ปลาร้าแล้วมันอร่อย ลักษณะข้างในนี้จะมีปลา ข้างนอกนี้ขึงน้ำไว้ไม่ให้หนอนลงแมลงวันลง เวลามันไข่มันจะไม่เข้า ไส่น้ำนี้ มันจะหอมอบ ในสมัยโบราณ ปลาร้านี้สามปีเขาก็จะเอามากิน สามปีนี้ปลาร้ามันจะไม่มีโรคมียะไร มันจะตายหมดไขใหม่ สามปีมันจะอยู่ข้างในนี้หอม" ชาวบ้านคนหนึ่งเล่าให้เราฟัง

ท่านเจ้าอาวาสบอกว่า การจัดแสดงยังไม่เสร็จเรียบร้อย เนื่องจากติดภาระกิจการทำสวนป่าของวัด จึงละงานพิพิธภัณฑ์ไว้ชั่วคราว แต่ถ้ามีผู้สนใจ ก็ยินดีเปิดให้เข้าชม

ข้อมูลจาก: สํารวจภาคสนาม วันที่ 9 มกราคม 2549

ที่ตั้ง 📍 หมู่ 4 บ้านหนองฮาง ถ.อุตร-กุดจับ (ติดกับร.อุตรพิทยานุกล 2)ตำบลเชียงพิณ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
เวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน
โทรศัพท์ ☎ 08-1768-6093 ติดต่อคุณเก๋ และ 0-4222-3929 ติดต่อคุณแดง
ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2549

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion |

ชื่อ "โฮจิมินห์" อดีตประธานาธิบดีของเวียดนาม คงเป็นที่รู้จักและคุ้นหูของคนไทยส่วนใหญ่ หากแต่หลายคนอาจไม่ทราบว่าท่านโฮจิมินห์ เคยมาพำนักและเคลื่อนไหวทางการเมืองในไทยเพื่อเรียกร้องเอกราชของเวียดนามจากเจ้าอาณานิคมฝรั่งเศส หลังจากที่เวียดนามถูกกองกำลังฝรั่งเศสบุกยึดจากใต้ขึ้นเหนือ และยึดได้ทั้งหมดราวปี ค.ศ. 1883 จากนั้นในเวียดนามมีขบวนการต่อต้านฝรั่งเศสหลายกลุ่ม และถูกฝรั่งเศสปราบปราม บางส่วนหลบหนีออกนอกประเทศ คนเวียดนามรุ่นแรก ๆ ที่เข้ามาตั้งรกรากในไทย แถบนครพนม หนองคาย สกลนคร และอุดรธานี ก็เคลื่อนย้ายมาช่วงนี้ และย้ายตามกันเข้ามาอีกเรื่อย ๆ หลายระลอก

โฮจิมินห์เข้ามาเคลื่อนไหวในไทย โดยใช้ชื่อว่า "เฒ่าจิ้น" เพื่อจัดตั้งแนวร่วมชาวเวียดนามผู้รักชาติเพื่อปลดแอกเวียดนามจากการปกครองของฝรั่งเศส ราวปี ค.ศ. 1930 พื้นที่หนึ่งที่ท่านเข้ามาเคลื่อนไหวคือ ที่โรงเรียนไม้บ้านหนองโสน จังหวัดอุดรธานี หนองโสนในตอนนั้นมีคนเวียดนามอยู่ราว 8 ครอบครัว พื้นที่ยังเป็นป่าอุดมสมบูรณ์ห่างไกลจากเมือง บ้านหลังที่ใช้เป็นโรงเรียน เป็นทั้งที่ทำงานและที่ศึกษาอบรมคนหนุ่มสาวชาวเวียดนามที่ต้องการร่วมในขบวนการปลดแอกประเทศ โดยในบ้านแบ่งเป็นที่พักผ่อนของกลุ่มผู้เฒ่า เฒ่าจิ้น และคนหนุ่ม และมีห้องเฉพาะสำหรับผู้หญิง ห้องโถงกลางมีโต๊ะเก้าอี้สำหรับอบรมและศึกษาหาความรู้ ทุกคืนหลังจากการทำงานอันเหน็ดเหนื่อย เฒ่าจิ้นจะประชุมพี่น้องทุกคนเพื่อถามสารทุกข์สุกดิบ และเล่าเรื่องการปฏิวัติที่กำลังเกิดขึ้นในประเทศเวียดนาม และประเทศอื่น ๆ ท่านพำนักอยู่ที่หนองโสนไม่นาน ประมาณ 3 เดือนเท่านั้น

ปัจจุบันในเนื้อที่ 4 ไร่ ลูกหลานคนไทยเชื้อสายเวียดนาม ได้รวบรวมเงินซื้อที่ดินประวัติศาสตร์แปลงนี้ แล้วมอบให้ทางจังหวัดอุดรธานี จัดสร้างเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ แม้ปัจจุบันสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ได้สูญสลายไปหมดแล้ว หากแต่ผู้ก่อตั้งได้จำลองอาคารบ้านพักของลุงโฮ ที่มีลักษณะเป็นบ้านชั้นเดียวก่อสร้างแบบง่าย ๆ ฝาเป็นไม้ไผ่ขัดตะ มุงด้วยจาก สร้างติดพื้นดิน ปูพื้นด้วยกระเบื้องดินเผา ภายในแบ่งพื้นที่เป็นห้องโถงกลาง จัดแสดงโต๊ะประชุม โต๊ะเรียน และห้องครัว มีเตียง มุ้ง โต๊ะทำงาน จัดไว้ให้สภาพเหมือนกับสมัยที่ลุงโฮอาศัยอยู่ ส่วนด้านนอก จำลองลำหูลู เล้าไก่ บึงข้าว และแปลงผักเอาไว้

ติดกับอาคารบ้านพัก เป็นอาคารชั่วคราวเปิดโล่งที่จัดแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับ ชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในจังหวัดอุดรธานี ภาพถ่ายเก่า รวมไปถึงนิทรรศการ "ลุงโฮในเมืองไทยและจังหวัดอุดร" พิพิธภัณฑ์แห่งนี้เปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2549 เป็นสัญลักษณ์แห่งความสัมพันธ์ไทย-เวียดนาม และเป็นจุดหนึ่งในแผนที่ประวัติศาสตร์อันสำคัญของท่านโฮจิมินห์ในต่างแดน

หมายเหตุ ที่บ้านนาจอก จังหวัดนครพนม มีพิพิธภัณฑ์เกี่ยวกับลุงโฮอีก 2 แห่ง คือ บ้านท่านโฮจิมินห์ และหมู่บ้านมิตรภาพไทย-เวียดนาม

ข้อมูลจาก:

สำรวจภาคสนาม วันที่ 21 ธันวาคม 2549

จุดิก ดิง, เหวียน วันควน และ เหวียน เติ่น. ลุงโฮในสยาม. อุดรธานี: คณะกรรมการดำเนินงานโครงการพัฒนาแหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์(โฮจิมินห์), 2549.

สุรินทร์ มุขศรี. "ตามรอยปฏิวัติโฮจิมินห์ในท้องถิ่นอีสาน." ศิลปวัฒนธรรม, 21: (8 มิถุนายน 2543): 80-86.

พิพิธภัณฑ์เมืองอุดรธานี

ที่ตั้ง 📍 อาคารราชบัณฑิต(ริมหนองประจักษ์) ถ.โพศรี อ.เมือง จ.อุดรธานี 41000
 ระยะเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน จันทร์-ศุกร์ เวลา 8.30-16.30 น. เสาร์-อาทิตย์ 8.00-16.00 น. หยุดวันนักขัตฤกษ์
 โทรศัพท์ ☎ 0-4224-5976
 ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม
 การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
 ปีที่ก่อตั้ง 🗓 ก่อตั้งปี 2547

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion |

อาคารพิพิธภัณฑ์เมืองอุดรธานีเป็นอาคารก่ออิฐถือปูน 2 ชั้น รูปแบบอิทธิพลสถาปัตยกรรมนีโอคลาสสิก มีมุขด้านหน้าประดับปูนปั้นพระนามาภิไธยย่อ สผ ในสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ (พระนามเดิม พระองค์เจ้าเสาวภาผ่องศรี) ที่หน้าจั่ว รอบอาคารเป็นทางเดินภายในซุ้มโค้ง (arcade) ระหว่างซุ้มแต่ละซุ้มตกแต่งด้วยเสาอิง

อาคารนี้เดิมเป็นอาคารเรียนของโรงเรียนอุปถัมภ์นารี (ชื่อเดิมของโรงเรียนสตรีราชินูทิศ) สร้างขึ้นเพื่ออุทิศส่วนกุศลน้อมเกล้าฯ ถวายสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ พระพันปีหลวง โดยพระยาศรีสุริยราชวรานุวัตร (ศุภ ดิษยบุตร) สมุหเทศาภิบาลสำเร็จราชการมณฑลอุดรได้ชักชวนประชาชนร่วมกันบริจาคทรัพย์ก่อสร้าง และได้ใช้เป็นอาคารเรียนมาจนถึง พ.ศ. 2473

ในปี พ.ศ. 2473 สมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้จัดให้อาคารหลังนี้เป็นอาคารสำนักงานส่งเสริมวัฒนธรรมหญิง จากนั้นเปลี่ยนแปลงมาเป็นที่ทำการของสำนักงานโครงการพัฒนาการศึกษาส่วนภูมิภาคใน พ.ศ. 2503 และในปี พ.ศ. 2516 เป็นอาคารสำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 9 ของกระทรวงศึกษาธิการ ตามลำดับ

เมื่อวันที่ 14 มกราคม 2541 กรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนอาคารราชินูทิศเป็นโบราณสถาน และทางจังหวัดอุดรธานีได้จัดตั้งพิพิธภัณฑ์เมืองอุดรธานีขึ้น ณ อาคารหลังนี้ ในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองอุดรธานี 111 ปี ในวันที่ 18 มกราคม 2547 การจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์พยายามให้ผู้ชมรู้จักจังหวัดอุดรธานีในแง่มุมต่าง ๆ ตั้งแต่ต้นล่าง เริ่มจากห้องธรรมชาติวิทยาและธรณีวิทยา แสดงให้เห็นสภาพดิน หิน แร่ธาตุ ทรัพยากรทางธรรมชาติของอุดรธานี ห้องประวัติศาสตร์และโบราณคดี ที่ไม่พลาดที่จะเล่าเรื่องแหล่งอารยธรรมบ้านเชียงที่โด่งดัง ห้องมานุษยวิทยาและชาติพันธุ์ แสดงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนอุดรที่มีหลากหลายชาติพันธุ์ ทั้งภูไท ไทดำ ไทพวน จีน และญวน ผ่านโมเดลบ้านจำลอง ข้าวของเครื่องใช้ และเครื่องแต่งกายของแต่ละกลุ่ม ห้องประวัติศาสตร์และการพัฒนาเมืองของพลตรีพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม ที่แสดงภาพถ่ายในอดีตของเมืองอุดร ห้องศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย จัดแสดงงานช่างพื้นบ้านและศิลปะการแสดงเมืองอุดร อาทิ การทอเสื่อกก การทอผ้าไหม-ขัด หมอลำ ลูกทุ่ง เป็นต้น

ส่วนชั้นบนเป็นห้องพระประวัติพลตรีพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม ห้องราชสกุลทองใหญ่ แสดงภาพถ่ายในอดีตของบุคคลสำคัญที่ตระกูลทองใหญ่ ห้องภาพถ่ายโบราณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ พร้อมทั้งพระบรมวงศานุวงศ์ในการเสด็จพระราชดำเนินมาทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ ณ อุดรธานี ห้องพระอริยสงฆ์ เกจิอาจารย์ ของจังหวัดอุดรธานี อาทิ พระอาจารย์หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน และห้องอารยธรรมบ้านเชียงและอารยธรรมอุษาคเนย์ ที่แสดงภาพเขียนสีน้ำมันตามสภาพวิถีชีวิตของมนุษย์โบราณยุคบ้านเชียง และอุษาคเนย์

ข้อมูลจาก :

สำรวจภาคสนาม วันที่ 22 ธันวาคม 2549

สมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์. 174 มรดกสถาปัตยกรรมในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่งจำกัด (มหาชน), 2547.

แผนผังประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์เมืองอุดรธานี

ที่ตั้ง 📍 บ้านนาจอก ต.หนองญาติ อ.เมือง จ.นครพนม 48000
วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน
โทรศัพท์ ☎
ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย หน่วยงานราชการ
ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2547

[ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion]

หมู่บ้านมิตรภาพฯ จัดตั้งขึ้นภายใต้โครงการพัฒนาม้านาจอกให้เป็นหมู่บ้านแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม โดยเมื่อปี 2542 ได้จัดทำบันทึกความเข้าใจระหว่างหอการค้าจังหวัดนครพนม ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดนครพนม และ พิพิธภัณฑ์โฮจิมินห์ (Museum of Ho Chi Minh: MHCM) ของเวียดนาม ภายใต้การสนับสนุนของกองทุนเครือข่ายวิจัยเพื่อการพัฒนาหมู่บ้าน จัดตั้งขึ้นที่บ้านนาจอก หมู่ 5 ตำบลหนองญาติ อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม

จากนั้น มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องในรูปแบบของการจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาและคณะกรรมการดำเนินงาน จน พิพิธภัณฑ์เปิดตัวอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2547 โดยมี ฯพณฯ พรม วัน ข่าย นายกรัฐมนตรีสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามและคณะรัฐมนตรี และ ฯพณฯ ดร.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีแห่งราชอาณาจักรไทยและคณะรัฐมนตรี เป็นประธานในพิธี ความน่าสนใจของโครงการหมู่บ้านมิตรภาพไทย-เวียดนาม อยู่ที่เป็นโครงการความร่วมมือทางวัฒนธรรมที่เป็นรูปธรรมระหว่างประเทศ ที่เกิดขึ้นภายใต้ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมระหว่างไทยกับเวียดนาม ซึ่งกระทรวงต่างประเทศของไทยแสดงความเห็นสนับสนุนการดำเนินงานมาถึงการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2542ว่า

1) เวียดนามเป็นมิตรประเทศในกลุ่มอาเซียน ความสัมพันธ์ทวิภาคีมีความใกล้ชิดแน่นแฟ้น รัฐบาลทั้ง 2 ประเทศเน้นให้ดำเนินความร่วมมือในหลายด้านตลอดจนมุ่งให้มีการไป-มาหาสู่ของประชาชนทั้งสองฝ่ายเพื่อให้เกิดความใกล้ชิดยิ่งขึ้น

2) อดีตประธานาธิบดีโฮจิมินห์เป็นเหมือนจุดรวมใจของชาวเวียดนาม การพัฒนาพื้นที่หมู่บ้านนาจอก นอกจากส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแล้ว จะเป็นการส่งเสริมมิตรภาพไทย-เวียดนาม ทั้งระดับรัฐบาลและระดับประชาชนอีกทางหนึ่งด้วย ปัจจุบันชาวต่างชาติโดยเฉพาะชาวเวียดนามจำนวนมาก สนใจจะเข้ามาท่องเที่ยวบริเวณดังกล่าว เพราะมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ การเมืองสำหรับคนเวียดนาม

3) ปัจจุบันชาวเวียดนามเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยมากขึ้นทุกปี ส่วนใหญ่อยู่ในภาคกลาง คือกรุงเทพฯ และพัทยา หากพัฒนาม้านาจอกตามแนวคิดดังกล่าวจะดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวเวียดนามให้เดินทางมาภาคอีสานมากยิ่งขึ้น

การพัฒนาหมู่บ้านนาจอกให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ยังประกอบไปด้วยโครงการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในการรองรับนักท่องเที่ยว การขยายถนนเข้าหมู่บ้าน การจัดระบบไฟฟ้าแรงต่ำบริเวณหน้าบ้านจำลองของอดีตประธานาธิบดีโฮจิมินห์ และการพัฒนาเนื้อหาในห้องจัดแสดงด้วยความร่วมมือระหว่างคณะของจังหวัดนครพนม สำนักพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ และกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงวัฒนธรรมและข่าวสารเวียดนาม ในการประชุมเมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2546 เวียดนามเสนอให้มีการจำลองบ้านอดีตประธานาธิบดีโฮจิมินห์ และสนับสนุนด้านเอกสารต่างๆ วัสดุสิ่งของที่เกี่ยข้อง และมอบรูปปั้นจำลองอดีตประธานาธิบดีโฮจิมินห์ ส่วนสำนักพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติรับผิดชอบการจัดแสดง

อาคารจัดแสดงเป็นอาคารสองชั้น ใต้ถุนโล่ง เดิมเป็นอาคารเรียนเก่า ขึ้นบนจัดแสดงนิทรรศการ ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา 3 กลุ่มใหญ่ คือ

- (1) ประวัติและความเป็นมาของโครงการความสัมพันธ์ไทย-เวียดนาม เน้นในเรื่องทางเศรษฐกิจ
- (2) ประวัติประธานาธิบดีโฮจิมินห์ พร้อมแสดงรูปจำลองบ้านเกิดและอดีตบ้านที่พำนักอาศัยของท่านที่सानอย
- (3) สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดนครพนม

ข้อมูลจาก:

การสำรวจภาคสนามโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธรวันที่ 26 พฤศจิกายน 2547.

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครพนม. หมู่บ้านมิตรภาพ ไทย-เวียดนาม จังหวัดนครพนม . อุดมราชธานี: ศิริธรรมออฟเซต, 2547.

© Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre
<http://www.sac.or.th>

ที่ตั้ง 📍 48 หมู่ 5 บ้านนาจอก ต.หนองญาติ อ.เมือง จ.นครพนม 48000
วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน
โทรศัพท์ ☎ 0-4252-2430
ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย เอกชน
ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2539

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion |

บ้านนาจอก เป็นหมู่บ้านของคนไทยเชื้อสายเวียดนาม ที่บรรพบุรุษอพยพมาตั้งรกรากในไทยตั้งแต่สมัยฝรั่งเศสปกครองอินโดจีน และหนีภัยสงครามมาในสมัยที่สหรัฐอเมริกาทำสงครามกับเวียดนาม ปัจจุบันมีประชากรกว่า 129 ครัวเรือน บ้านนาจอกถือเป็นสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ด้วยเคยเป็นหมู่บ้านที่ท่านโฮจิมินห์ ผู้นำการเรียกร้องเอกราชจากฝรั่งเศส เข้ามาอาศัยเป็นเวลากว่า 7 ปี (ราวปี 2467-2474) เมื่อครั้งที่ทำงานเคลื่อนไหวต่อต้านฝรั่งเศสในภูมิภาคอินโดจีน บ้านท่านโฮจิมินห์หรือลุงโฮ ปัจจุบันตั้งอยู่ในบริเวณบ้านเลขที่ 48 หมู่ 5 ของคุณลุงเหงียน วันเตียน

คุณลุงเหงียนเล่าให้ฟังว่า พ่อของลุงเหงียนเป็นเพื่อนกับท่านโฮจิมินห์ พ่ออพยพมาอยู่เมืองไทยตั้งแต่ปี 2467 และได้แต่งงานอยู่กับคนไทยมีลูกชาย 2 คน คนหนึ่งคนลุงเหงียนนั่นเอง ในตอนนั้นบ้านนาจอกมีเพียง 14 ครอบครัวเท่านั้น ในช่วงที่ประเทศในแถบอินโดจีนตกอยู่ใต้อาณานิคมของฝรั่งเศส ท่านโฮจิมินห์ซึ่งเป็นผู้นำเรียกร้องเอกราชจากฝรั่งเศส ได้นำคณะผู้ร่วมขบวนการเข้ามาเคลื่อนไหวก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนขึ้นหมู่บ้านอพยพเวียดนามในประเทศไทย และพักอยู่ที่บ้านหลังนี้ ลุงโฮใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย ปลูกผัก ปลูกต้นไม้ เช่นเดียวกับชาวบ้านจอกทั่วไป บ้านที่เห็นในปัจจุบันสร้างใหม่ตามรูปแบบเดิม ส่วนหลังเดิมได้รื้อถอนไปนานแล้วเนื่องจากทรุดโทรม ลักษณะเป็นบ้านไม้ชั้นเดียว ภายในแบ่งเป็นห้องนอน 2 ห้อง และห้องโถง โดยพยายามจำลองและจัดแสดงข้าวของเครื่องใช้เสมือนครั้งที่ตอนลุงโฮอาศัยอยู่ ไม่ว่าจะเป็นโต๊ะเขียนหนังสือ เครื่องเรือน ข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ อาทิ นาฬิกา ถาดทองเหลือง กาน้ำชา บนผนังบ้านยังแขวนภาพถ่ายและภาพวาดลุงโฮในอิริยาบถต่าง ๆ นอกจากนี้พิพิธภัณฑ์โฮจิมินห์ ที่ฮานอยยังได้มอบรูปภาพลุงโฮในวาระต่างๆ ได้ภาพมีค่ากลอนเป็นภาษาเวียดนามอธิบายประวัติชีวิต วีรกรรม และผลงานของลุงโฮ ดัดแปลงไว้ด้วย โดยมีคำแปลภาษาไทยประกอบ

บริเวณหน้าบ้านร่มรื่นไปด้วยต้นไม้ขนาดชนิด ทั้งต้นมะพร้าว ต้นหมาก ต้นไม้ และต้นมะเฟืองซึ่งเป็นต้นที่ลุงโฮปลูก และยังมีแปลงผักเล็ก ๆ ที่คุณลุงเหงียน และคุณภรรยา ผู้เป็นลูกสาวช่วยกันดูแล

บ้านท่านโฮจิมินห์เปิดให้เข้าชมมากกว่า 10 ปีแล้ว นอกเหนือจากผู้ชมชาวไทยที่สนใจเรื่องราวประวัติศาสตร์ชีวิตท่านโฮจิมินห์แล้ว คณะตัวแทนรัฐบาลเวียดนามมักมาเยี่ยมเยือนบ้านหลังนี้อยู่มิได้ขาด

ข้อมูลจาก:

การสำรวจภาคสนาม โดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2547.

ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตรบูร

ที่ตั้ง 📍 วัดพระธาตุพนมวรวิหาร อ.ธาตุพนม จ.นครพนม 48110

วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน

โทรศัพท์ ☎

ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม

การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัด

ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2530

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

วัดพระธาตุพนมวรวิหาร เป็นวัดเก่าแก่โบราณ มีอายุเก่า ๆ กับองค์พระธาตุพนม โดยตำนานพระธาตุพนมบอกไว้ว่า องค์พระธาตุพนมสร้างครั้งแรกในราว พ.ศ. 8 ในสมัยอาณาจักรศรีโคตรบูรกำลังเจริญรุ่งเรืองอยู่ โดยทำพญาทั้ง 5 เมือง และพระอรหันต์ 500 องค์ อันมีพระมหากัสสปะเถระเป็นประมุข

ลักษณะการก่อสร้างในสมัยแรกนั้น ใช้ดินดิบก่อขึ้นเป็นรูปเตาสี่เหลี่ยม แล้วเผาให้สุกทีหลัง กว้างด้านละสองวาของพระมหากัสสปะ สูงสองวา ข้างในเป็นโพรง มีประตูเปิดทั้งสี่ด้าน เมื่อสร้างเสร็จแล้วก็ได้อัญเชิญพระอัฐิธาตุของพระพุทธเจ้าที่พระมหากัสสปะเถระนำมาจากประเทศอินเดีย ประดิษฐานไว้ข้างใน เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2518 องค์พระธาตุพนมได้หักล้มลงไปทางทิศตะวันออกทั้งองค์ หักวัดถูกก่อสร้าง ๆ ซึ่งอยู่ในบริเวณนั้น เช่น หอพระทางทิศเหนือและทิศใต้ ศาลาการเปรียญและพระวิหารหอพระแก้วเสียหายหมด ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากฐานหรือพระธาตุชั้นที่ 1 ซึ่งสร้างในสมัยแรกนั้นเก่าแก่มาก และไม่สามารถทานน้ำหนักส่วนบนได้ จึงเกิดพังทลายลงมาดังกล่าว กรมศิลปากรจึงได้เข้ามาบูรณะจนแล้วเสร็จเมื่อปี 2522 ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตรบูร ก่อตั้งขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์ในงานฉลองอายุครบ 80 ปี พระธรรมราชานุวัตร (แก้ว อุทุมมธมฺมา) ท่านเจ้าอาวาสในเวลานั้น เปิดอย่างเป็นทางการในวันที่ 26 - 27 ธันวาคม 2530 อาคารจัดแสดงเดิมเป็นกุฏิเจ้าอาวาส และกุฏิพักรับรองแล้วนำมาดัดแปลงเป็นอาคารศูนย์ฯ ทั้ง 2 ชั้น ในการดำเนินงานดังกล่าวใช้เงินเป็นจำนวน 1,738,816 บาท การดัดแปลงดังกล่าวเป็นการรวมกุฏิทั้ง 2 หลังเข้าด้วยกัน มีความกว้างทั้งหมด 12 เมตรและยาว 10 เมตร ภายในจัดแสดงพระพุทธรูปหินและทองเหลือง เครื่องสักการะ เครื่องอุปโภคของสงฆ์ เครื่องประดับ และฉัตรพระธาตุพนมองค์เดิม ซึ่งขุดพบที่กำแพงพระธาตุที่พระวิหารหอแก้ว นอกจากนี้ ยังมีภาพเขียนที่ฝาผนังโดยรอบ เนื้อหาในภาพอิงคำสอนทางศาสนา (กรรม ความดี ความชั่ว ฯลฯ) และยังมีตู้หนังสือพระธรรม ศิลปจารึกพระยาพิชัยตราขธานีศรีโคตรบูร ผู้มานุรักษ์พระธาตุพนม พ.ศ. 2157

การใช้พื้นที่ในศูนย์ฯ มีรูปแบบที่หลากหลาย เพราะมิใช่เพียงการจัดแสดงวัตถุโบราณ หากแต่อย่างยิ่งคงใช้งานเป็นเรือนรับรองสาธุชนที่มาร่วมประกอบกิจกรรมที่วัดพระธาตุพนม ดังเช่นในระหว่างการจัดงานวิจัย ชีววิทยานิพนธ์ที่มาร่วมงานศพของเจ้าอาวาสที่เพิ่งมรณภาพไปใช้พื้นที่ภายในศูนย์ฯ เป็นเช่นเรือนรับรอง ในจุดตรงนี้ หากใช้เกณฑ์เรื่องการรักษาความปลอดภัยของวัตถุในพิพิธภัณฑ์แล้ว คงเป็นเรื่องที่ต้องพิจารณา อย่างไรก็ตาม หากมองความสัมพันธ์ระหว่างผู้เข้ามาใช้พื้นที่กับวัด ความศรัทธาหรือการใช้พื้นที่ที่เป็นของศาสนิกชน ดูเป็นเครื่องรับรองในพฤติกรรมของผู้ใช้ดังกล่าวว่าจะไม่เกิดเหตุของการลักขโมยของในวัดก็อาจเป็นไปได้

ข้อมูลจาก:

การสำรวจภาคสนามของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2547

<http://wat.thatpanom.com>

© Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre
<http://www.sac.or.th>

- ภาคตะวันออก -

ที่ตั้ง 📍 วัดบ้านดอน ค.เชิงเนิน อ.เมือง จ.ระยอง 21000

วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน 09.00-17.00 น. เข้าชมเป็นหมู่คณะโปรดแจ้งล่วงหน้า

โทรศัพท์ ☎ 0-1663-2956

ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชมพิพิธภัณฑ์ กรณีต้องการชมสาธิตการแสดงหนังใหญ่เสียค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม

การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัดและชุมชน

ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2542

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผ่นพับ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

หนังใหญ่วัดบ้านดอนมีอายุยาวนานกว่า 200 ปี หนังชุดนี้รับงานแสดงอยู่ทางภาคใต้ จนกระทั่งพระยาศรีสมุทรโภคชัยโชคชิตสงคราม(เกตุ ยมจินดา) เจ้าเมืองระยองในสมัยนั้น ได้ทราบกิตติศัพท์ของหนังใหญ่ชุดนี้ซึ่งกำลังแสดงอยู่ที่จังหวัดพัทลุง จึงได้ติดต่อขอมาทั้งชุดประมาณ 200 ตัว และได้จ้างครูหนังหรือนายโรงนี้มาเป็นครูฝึกถ่ายทอดให้กับคนในปกครองของพระยาศรีสมุทรฯ และนำมาเก็บรักษาไว้ที่วัดจันทอดม(วัดเก้ง) ปัจจุบันเป็นที่ตั้งของโรงพยาบาลระยอง หลังจากนั้นราวพ.ศ. 2430 วัดบ้านดอนได้สร้างขึ้นแล้ว จึงมีการนำหนังใหญ่ชุดดังกล่าวมาถวายวัดบ้านดอน เพื่ออำนวยความสะดวกของครูหนังและวงปี่พาทย์ซึ่งเป็นชาวชากใหญ่และทุ่งโพธิ์ ซึ่งอยู่ใกล้กับวัดบ้านดอน

หนังใหญ่ชุดเก่าจำนวนกว่า 200 ตัว ปัจจุบันเหลืออยู่ 105 ตัว เป็นมรดกตกทอดมายาวนาน ลวดลายสวยงามเข้าใจว่าเป็นฝีมือช่างหลวง ถือเป็นของศักดิ์สิทธิ์ ครูแรง มหรสพอันที่ไปเล่นในงานเดียวกันต้องมาคารวะครูหนัง ดังนั้นเวลาเก็บไว้ที่วัดจะเก็บไว้ในที่สูง ไม่ให้ฝุ่นเข้าไประคายกาย หลังมีการวางเ็นการแสดงยาวนาน ตัวหนังตัวหนึ่งที่ทำด้วยไม้จึงผุกร่อนไปตามเวลา พร้อม ๆ กับคนเชิดหนังเก่าที่เสียชีวิตไป หนังใหญ่วัดบ้านดอนกลับฟื้นคืนชีวิตอีกครั้งราวปี พ.ศ. 2523 ในคราวประกวดหมู่บ้านดีเด่น เมื่อชาวบ้านนึกถึงหนังใหญ่ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เด่นของบ้านดอน จึงรวมกันฟื้นฟู โดยได้รวบรวมคนเก่าแก่ที่เชิดหนังเป็น พร้อมกับฝึกคนรุ่นใหม่ ซึ่งอายุราวกลางคนขึ้นไปรวมกันตั้งเป็นคณะเชิดหนัง การประกวดครั้งนั้นถูกใจผู้ดู ทำให้คณะหนังใหญ่มีกำลังใจในการออกแสดงตามงานต่าง

ต่อมาในปี 2534 พระครูปัญญาวิกรม อดีตเจ้าอาวาสได้มอบงบประมาณส่วนหนึ่งสมทบกับเงินที่ประชาชนทอดผ้าป่าสามัคคีจัดสร้างอาคารเก็บตัวหนัง 1 หลัง และจัดนิทรรศการประชาสัมพันธ์หนังใหญ่ภาคตะวันออก พลิกฟื้นของเก่าเพื่อสืบสานต่อไป ต่อมาในปี พ.ศ. 2542 วัดบ้านดอนได้พัฒนาอาคารเก็บหนังหลังเดิม โดยปรับปรุงต่อเติมเป็นห้องประชุมเพื่อให้ผู้มาเยี่ยมชมได้รับทั้งบรรยายสรุปและชมวิทัศน์การแสดงหนังใหญ่ นอกจากนี้ยังอนุรักษ์ตัวหนังเบื้องต้นโดยการจัดทำตู้เก็บตัวหนัง 2 ตู้ ๆ ละ 10 ล้นชัก มีช่องระบายให้อากาศสามารถถ่ายเทได้ และเปลี่ยนตัวหนังทั้งหมดเป็นไม้เหลาเซาะโอนซึ่งเป็นไม้เนื้อแข็งทนทานต่อมดปลวก ด้านหน้าของแต่ละล้นชักจะเขียนชื่อตัวหนังไว้เพื่อสะดวกในการนำออกมาศึกษา ตัวหนังส่วนหนึ่งนำมาจัดแสดงไว้เป็นนิทรรศการ

อย่างไรก็ดี ตัวหนังหลายตัวผุพังเสียหายไปตามกาลเวลาไม่สามารถนำมาเล่นได้ ชุมชนบ้านดอนจึงดำเนินการจัดทำตัวหนังใหม่เพิ่มเติมอีก 77 ตัว เพื่อใช้แสดงร่วมกับกับตัวหนังเก่าและใช้แสดงอยู่ในปัจจุบัน โดยผู้เข้าชมการแสดงหนังใหญ่จะได้ซึมซับทั้งด้านวรรณคดีและทัศนศิลป์ จากการพากย์และบรรยายในระหว่างการแสดง รวมทั้งด้านนาฏศิลป์ จากการชมท่าเต้นของผู้เชิดหนัง จนถึงด้านคีตศิลป์ จากการแสดงปี่พาทย์ประกอบการแสดง

ปัจจุบันผู้เชิดหนังใหญ่วัดบ้านดอนเป็นเยาวชนบ้านดอนที่รักและสนใจศิลปะพื้นบ้านเก่าแก่ เข้ามามีฝึกลงการเชิดหนังใหญ่กับทางวัดในโครงการฝึกฝนเยาวชนเชิดหนังใหญ่ โดยมีพระครูปลัดวิรัตน์ เจ้าอาวาสวัดบ้านดอนเป็นประธาน ริเริ่มโครงการตั้งแต่ปี 2538 นอกจากนี้คณะหนังใหญ่วัดบ้านดอน ยังเคยได้รับการช่วยเหลือจากทีมงานภัทราวดีเธียเตอร์ที่เข้ามาช่วยฝึกซ้อมท่วงท่าการเชิดหนัง และติดต่อแปลงศาลาการเปรียญเป็นโรงละครขนาดย่อมให้ ผู้ต้องการเสพมโนศิลป์การแสดงที่หาชมได้ยากแขนงนี้กรุณาติดต่อกับพิพิธภัณฑ์สว่างหน้า

หลังจากได้รับความรู้และความสนุกสนานจากพิพิธภัณฑ์หนังใหญ่วัดบ้านดอนแล้ว สามารถแวะชมและใช้บริการการนวดแผนไทยประเภทต่าง ๆ ของกลุ่มอนุรักษ์การนวดไทยวัดบ้านดอน ซึ่งได้รับยกย่องให้เป็นหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของตำบลเชิงเนิน

ข้อมูลจาก:

1. สัมภาษณ์พระครูปลัดวิรัตน์ อัครคมโม เจ้าอาวาสวัดบ้านดอน, การสำรวจภาคสนาม ครั้งที่ 3: 23 สิงหาคม 2546.
2. การประชุมเครือข่ายเพื่อการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น (ภาคตะวันออก) จัดโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร วันที่ 6-7 กันยายน พ.ศ. 2546 ณ โรงแรมพี.เอ็ม.วายุ, ปิซ ริสอร์ท จังหวัดระยอง
3. แผ่นพับ และเอกสารแนะนำพิพิธภัณฑ์หนังใหญ่วัดบ้านดอน

พิพิธภัณฑ์วัดดาขันธ์

ที่ตั้ง 📍 56 หมู่ 5 วัดดาขันธ์ อ.บ้านค่าย จ.ระยอง 21120

วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน

โทรศัพท์ ☎ 0-3889-5144

ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม

การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัด

ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

วัดดาขันธ์ ตั้งอยู่ในเขตตำบลดาขันธ์ อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง อาณาเขตของตำบลดาขันธ์ ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลวังจันทร์ อำเภอรังสรรค์ จังหวัดระยอง ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลน้ำคอก อำเภอมือง จังหวัดระยอง ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลนาตาขวัญ อำเภอมือง จังหวัดระยอง ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลหนองตะพาน อำเภอมือง จังหวัดระยอง ปัจจุบันพระครูวิมลสารกิตติ ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดดาขันธ์องค์ปัจจุบัน ท่านพระครูบวชเรียนมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2495 และถือว่าเป็นพระนักพัฒนา ที่ชุมชนให้ความเคารพนับถือ และเป็นผู้ริเริ่มการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์วัดดาขันธ์

ท่านเจ้าอาวาสให้ความสำคัญกับการศึกษาจึงมีดำริให้สร้างโรงเรียนและพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของเยาวชน ปัจจุบันกำลังดำเนินการก่อสร้างอาคารห้องสมุดหลังใหม่ การทำพิพิธภัณฑ์ก็เป็นอีกงานหนึ่งที่ท่านให้ความสนใจ แม้ว่าขณะนี้ยังไม่ได้ลงมือทำอย่างจริงจังจึงเป็นรูปธรรมเนื่องจากยังคงมีภารกิจอื่นๆ ดำรงอยู่อีกมาก ปัจจุบันการจัดแสดงวัตถุสิ่งของ จึงเป็นแต่เพียงใช้มุมหนึ่งในศาลาวัด เก็บและจัดแสดงวัตถุสิ่งของจำนวนหนึ่งซึ่งญาติโยมที่มาทำบุญที่วัดและมีศรัทธาต่อท่านเจ้าอาวาส นำมาถวาย ของที่เก็บรวบรวมไว้ อาทิ เปลือกหอยทะเลหลากหลายชนิด ภาชนะดินเผา ข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ ฯลฯ

อย่างไรก็ดี แม้ท่านเจ้าอาวาสจะลงงานพิพิธภัณฑ์ไว้ชั่วคราว แต่ก็ถือว่าข้าวของที่ทางวัดสะสมเอาไว้ สามารถให้ความรู้แก่ผู้เยี่ยมชมได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะของสะสมชิ้นเด่นคือ ตัวอย่างเปลือกหอยทะเลหลายร้อยชนิด ที่จัดแสดงไว้ในตู้กระจก พร้อมป้ายอธิบายชื่อ และข้อมูลจำเพาะของเปลือกหอยนั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็น ถิ่นที่อยู่ ประโยชน์และโทษ เปลือกหอยที่จัดแสดง อาทิ หอยกสิมมะเพื่อง หอยสังข์อินเดีย หอยหรี หอยกังปลา หอยมือเสือ หอยแมลงป่อง เม่นระเบิด หอยเตาปูนลายงู เป็นต้น

ข้อมูลจาก:

การสำรวจโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2548

www.thaitambon.com [Access September, 26 2005]

© Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre

<http://www.sac.or.th>

สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำระยอง

ที่ตั้ง 📍 หมู่ 2 ค.เพ อ.เมือง จ.ระยอง 21160

วันเวลาทำการ 🕒 เปิดวันพุธ-ศุกร์ 10.00-16.00 น. เสาร์-อาทิตย์-วันหยุดนักขัตฤกษ์ 10.00-17.00 น.

โทรศัพท์ ☎ 0-3865-3741

ค่าเข้าชม 🎫 ค่าเข้าชม คนละ 20 บาท

การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย หน่วยงานราชการ

ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2546

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion |

อาคารสีน้ำตาลรูปทรงทันสมัยที่ตั้งตระหง่านอยู่ริมอ่าวเพ ระยอง เป็นที่ตั้งของสถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำน่านองใหม่อีกแห่งหนึ่งของกรมประมง นั่นคือ สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำระยอง ที่เปิดให้เข้าชมเมื่อกลางปี 2546 สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำระยองถือเป็นกลุ่มงานหนึ่งของศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงทะเลอ่าวไทยฝั่งตะวันออก สถาบันวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีประมงทะเล สำนักวิจัยและพัฒนาประมงทะเล กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ริเริ่มโครงการมาตั้งแต่ปี 2539 โดยใช้งบก่อสร้างกว่า 200 ล้านบาท และเปิดให้เข้าชมในวโรกาสวันมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ครบรอบ 72 พรรษา ในวันที่ 12 สิงหาคม 2546 ที่ผ่านมา

วัตถุประสงค์คือ เป็นสถานที่รวบรวมพันธุ์ปลาและสัตว์น้ำสวยงาม เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิตของสัตว์น้ำในท้องทะเลแก่ประชาชน และเป็นสถานที่ศึกษาเป็นแหล่งข้อมูลทดลองและวิจัยเกี่ยวกับสัตว์ทะเลและพรรณไม้น้ำ ทางวิชาการเกี่ยวกับสัตว์น้ำ รวมถึงเครื่องมือประมงชนิดต่าง ๆ เพื่อให้ผู้สนใจศึกษาค้นคว้า สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำระยอง แบ่งการจัดแสดงออกเป็น 3 ส่วน เมื่อเดินเข้าสู่ตัวอาคาร จะพบส่วนแรกคือ ส่วนแสดงพันธุ์สัตว์น้ำ ซึ่งประกอบไปด้วยตู้แสดงสัตว์น้ำรวม 40 ตู้ ภายในมีปลาสวยงามและสัตว์น้ำในแนวปะการัง ปลาทะเลที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ เช่น ปลาทู ปลาเก๋า และสิ่งที่น่าสนใจด้านจิตใจแก่ผู้เข้าชมที่สุดเห็นจะเป็น บ่อปลาใหญ่ขนาดความจุ 400 ตัน ที่มีทางเดินชมด้านข้างและอุโมงค์ทางเดินสั้น ๆ ลอดใต้บ่อ เพื่อชมปลาขนาดใหญ่อย่างใกล้ชิด เช่น ปลาหมอทะเล ปลาลงาม ปลากะเบน เป็นต้น และในช่วงตอนสายของวันเสาร์ อาทิตย์ และวันหยุดพิเศษ ผู้เข้าชมจะได้สัมผัสบรรยากาศการให้อาหารเจ้าปลาขนาดใหญ่เหล่านี้อย่างใกล้ชิดภายในบ่อปลาใหญ่แห่งนี้โดยเจ้าหน้าที่ประดาน้ำ นอกจากนี้ยังมีบ่อปลาทรงกระบอกขนาดความจุ 40 ตัน ที่แสดงปลาเศรษฐกิจที่เลี้ยงคู่ชีวิตคนไทยและหาชมได้ยาก ได้แก่ ฝูงปลาทู ปลากะพงทอง เป็นต้น เพื่อให้ผู้ชมได้สัมผัสใกล้ชิดจึงมีการจำลองระบบนิเวศพื้นที่ท้องทะเลพร้อมสัตว์น้ำนานาชนิด เช่น หอยเม่น ปลาดาว ปลิงทะเล เป็นต้น

ส่วนจัดแสดงถัดมาคือ พิพิธภัณฑ์เปลือกหอย จัดแสดงเปลือกหอยหลายหลายชนิดภายในตู้กระจก โดยจัดหมวดหมู่และจำแนกชนิดตามหลักวิชาการ และส่วนจัดแสดงสุดท้ายคือ ห้องนิทรรศการ ที่จัดแสดงวิวัฒนาการของเรือประมง และเครื่องมือทำการประมงชนิดต่าง ๆ ทั้งประมงพื้นบ้าน ประมงพาณิชย์ เช่น เบ็ดราวทูนา เรืออวนล้อมปลาทูน่า เป็นต้น นอกจากนี้ยังแสดงรูปจำลองของปลาและเต่าทะเลที่ใกล้สูญพันธุ์ อาทิ พะยูน โลมาปากขวด ฉลามวาฬ เต่ากระ เต่าตนุ เต่ามะเฟือง เต่าหญ้า และเต่าหัวข้อน

หลังจากประสบการณ์และความรู้ที่ได้รับแล้ว ผู้เข้าชมสามารถแวะชมและอุดหนุนสินค้าภายในร้านขายของที่ระลึกของสถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำระยอง ที่มีสินค้าและเลือกมากมาย ซึ่งเป็นช่องทางหนึ่งในการหารายได้เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำ นอกเหนือจากรายได้จากการขายบัตรเข้าชม

ข้อมูลจาก:

1. การสำรวจโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2548
2. แผนที่ประชาสัมพันธ์สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำ ระยอง
3. www.rayongcity.com/aquarium.html

© Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre
<http://www.sac.or.th>

- ภาคใต้ -

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นวัดเทพเจริญ(วัดถ้ำรับรอ)

ที่ตั้ง 📍 ด.ท่าข้าม อ.ท่ามะขะ จ.ชุมพร 86140
เวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน
โทรศัพท์ ☎ 0-7754-7056
ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม
การบริหารจัดการ 🏛 บริหารจัดการโดย วัด
ปีที่ก่อตั้ง 🗓 ก่อตั้งปี 2543

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

วัดเทพเจริญหรือวัดถ้ำรับรอถือเป็นวัดสำคัญของจังหวัดชุมพร ตั้งอยู่บริเวณเขารับรอหรือภูเขาพระ มีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สำคัญในอดีต การเผยแพร่พุทธศาสนาของเจ้าพระยาศรีธรรมโศกราช เจ้าเมืองนครศรีธรรมราชและสงครามเก้าทัพในสมัยรัชกาลที่ 1 แต่เดิมนั้นเป็นที่ตั้งเมืองเก่าชื่อเมืองอุทุมพร ซึ่งเป็นเมืองร่วมสมัยกับเมืองนครศรีธรรมราช ตามตำนานเมืองอุทุมพร ระบุว่ามีการสร้างวัดหน้าถ้ำทะเลขึ้นเมื่อ พ.ศ. 1923 ภายในบริเวณถ้ำพบพระพุทธรูปสลักเป็นพระประธานอยู่ปากถ้ำ เรียกว่า พ่อปู่หลักเมือง คนชุมพรถือเอาพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์นี้เป็นหลักเมืองชุมพร ต่อมาพระยาไชยบุรีนทร์ (คล้าย รัฐะฐาน) เจ้าเมืองชุมพร ต้องการบูรณะขึ้นเป็นวัดประจำตระกูล จึงอุทิศที่ดินสร้างศาสนสถานและบันไดทางขึ้นสู่ถ้ำ แล้วใช้ชื่อเรียกว่า วัดเทพเจริญศุภผล ล่วงถึงปัจจุบันจึงเหลือเพียงชื่อวัดเทพเจริญ หรือชาวบ้านรู้จักในชื่อวัดถ้ำรับรอ

จุดเริ่มของพิพิธภัณฑ์วัดเทพเจริญ เกิดในปี 2532 เมื่อครั้งที่ชุมพรและวัดเทพเจริญได้รับความเสียหายจากพายุเกย์ หลังพายุ ชาวบ้านและพระได้รื้อของซ่อมกุฏิของอดีตเจ้าอาวาส พระครูเทพประสิทธิ์ธารจารย์ พบวัตถุสิ่งของมากมายที่ท่านสะสมไว้โดยไม่ได้แจ้งให้ใครทราบ วางปะปนกับถ้วยชามจานกระเบื้องอยู่ในกุฏิ ประมาณ 300 ชิ้น คณะกรรมการวัดจึงได้หารือกันว่าทำอย่างไรให้คนได้รู้ว่ามีของอยู่และได้มาชมกัน อีกทั้งวัดเป็นโบราณสถานที่สำคัญ จึงดำริที่จะทำพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น โดยใช้ศาลาการเปรียญหลังเก่าจัดเป็นพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น เปิดเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2543 โบราณวัตถุที่สำคัญคือรอยพระพุทธรูปแกะสลักจากหินทรายแดง ยาวประมาณ 1 เมตร สลักลวดลายคล้ายสัญลักษณ์ของราชวงศ์ปทุมวงศ์ แห่งเมืองนครศรีธรรมราช

หลังจากเปิดเป็นทางการแล้ว ชาวบ้านจะนำของมาบริจาคอยู่เรื่อยๆ เช่น ของใช้เจ้าเมืองเก่า ดินสกลเก่าบ้าง ตามจำลองของพระยานคร อายุ 700-800 ปี ปัจจุบันมีของเป็นจำนวนมาก เจ้าหน้าที่กรมศิลปากร จ.ชุมพร ได้มาช่วยทำทะเบียนให้บางส่วน แต่ทำได้ไม่เต็มที่เพราะสถานที่คับแคบไม่สะดวก ขณะนี้อยู่ระหว่างการของบประมาณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดมาสร้างอาคารใหม่ ซึ่งทางวัดคาดหวังไว้ว่าจะทำให้เป็นระบบมากขึ้น พระวิลาสธรรมภูสิต เจ้าอาวาสกล่าวว่า "เมื่อได้ไปชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติชุมพรแล้ว ก็มาดูของจริงกันที่นี่" อีกทั้งได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานสถานศึกษาต่างๆ ทั้งในชุมพรและจังหวัดใกล้เคียงก็มาให้ความรู้ในด้านต่างๆ เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช การช่างเทคนิคชุมพร นอกจากนี้ทางวัดได้จัดตั้งศูนย์ศิลปวัฒนธรรม เปิดสอนดนตรีไทยให้กับเยาวชนในวันอาทิตย์ โดยครูภูมิปัญญาพื้นบ้าน มีกิจกรรมและหนึ่งตะลุง และมีกิจกรรมทางวัฒนธรรมท้องถิ่นอยู่เป็นประจำ โดยมุ่งหวังให้เป็นศูนย์ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมพร เพื่อให้เยาวชนได้เข้าถึงประเพณีวัฒนธรรมพื้นบ้านที่มีมา

ข้อมูลจาก: การสำรวจเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2548

พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านหนึ่งตะลุง สุชาติ ทรัพย์สิน

ที่ตั้ง 📍 บ้านเลขที่ 6 ถนนศรีธรรมโศก ซอย 3 ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช 80000
 ระยะเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน 7.00-17.00 น.
 โทรศัพท์ ☎ 0-7534-6394
 ค่าเข้าชม 👤 ไม่เก็บค่าเข้าชม
 การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย เอกชน
 ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2528

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion |

สุชาติ ทรัพย์สิน เป็นนายหนังตะลุงที่มีชื่อเสียงคนหนึ่งในภาคใต้ นอกเหนือจากการเล่นหนังตะลุงแล้วหนังสุชาติยังเป็นช่างแกะตัวหนังด้วย การเป็นช่างแกะหนังเป็นจุดเริ่มของการสะสมตัวหนังตะลุงของหนังสุชาติ เพราะความจำเป็นในการสะสมตัวหนังเพื่อให้ง่ายต่อการออกแบบรูปภาพหนังตะลุง ไม่มีเจตนาจะสะสมเพื่อก่อตั้งพิพิธภัณฑ์แต่อย่างใด แรงบันดาลใจในการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์เริ่มขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๘ เมื่อได้มีโอกาสถวายการแสดงหนังตะลุงต่อหน้าพระพักตร์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระองค์ท่านทรงตรัสกับนายหนังสุชาติว่าชอบใจมากที่รักษาศิลปะการแสดงแขนงนี้ไว้ จากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวดังกล่าวจึงกลายเป็นแรงบันดาลใจให้นายหนังสุชาติเปิดบ้านของตัวเองเป็นพิพิธภัณฑ์ โดยมุ่งหวังที่จะไม่ให้ศิลปะการแสดงหนังตะลุงสูญหายไป

พิพิธภัณฑ์และบ้านของนายหนังสุชาติอยู่ในบริเวณรั้วเดียวกัน เมื่อเดินเข้ามาภายในบริเวณพิพิธภัณฑ์จะพบกับอาคารชั้นเดียวหลังเล็ก ๆ ที่แสดงกรรมวิธีการแกะหนังตะลุง และเป็นที่ขายสินค้าที่ระลึกเกี่ยวกับหนังตะลุง เช่น เสื้อยืด ตัวหนังตะลุง พร้อมกับกล่องรับบริจาคเงินเพื่อสนับสนุนกิจการพิพิธภัณฑ์ที่ตั้งอยู่ข้างหน้า อาคารจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์มีสองหลัง หลังแรกเป็นอาคารไม้สองชั้นใต้ถุนโล่ง ชั้นบนจัดแสดงตัวหนังตะลุง โดยจุดเด่นคือ ตัวหนังตะลุงเก่าที่หาได้ยากอายุกว่า ๒๐๐ ปี เป็นรูปเกี่ยวกับรามเกียรติ์ นอกจากนี้ยังมีหนังตะลุงจากประเทศต่าง ๆ เช่น จีน อินเดีย อินโดนีเซีย มาเลเซีย และตุรกี เป็นต้น

นอกเหนือไปจากตัวหนังตะลุงแล้วนายหนังสุชาติยังชอบสะสมเครื่องเหล็ก มีดพร้า โดยวิธีการหาของของนายหนังสุชาติมีลักษณะพิเศษไม่เหมือนใครคือ เมื่อไปแสดงหนังตะลุงที่ไหน ก่อนแสดงหนึ่งเวลาสามทุ่มหนังสุชาติจะตั้งวงเหล้าแล้วสนทนากับเจ้าของงานเพื่อเกิดความคุ้นเคยและหาข้อมูลว่าที่นั่นหรือในชุมชนนั้นมีของเก่าอะไรที่น่าสนใจบ้าง ถ้ามีของเป็นที่ถูกใจหนังสุชาติก็จะขอซื้อทันที อาคารหลังที่สองที่เป็นอาคารไม้สองชั้นใต้ถุนโล่ง จึงจัดแสดงเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำมาหากิน เครื่องจักสาน มีดพร้าต่าง ๆ อาคารจัดแสดงทั้งสองหลังไม่มีคำบรรยายประกอบแต่อย่างใดซึ่งทางพิพิธภัณฑ์ให้เหตุผลว่าตั้งใจที่จะไม่ทำคำบรรยายประกอบเพราะต้องการให้ผู้เข้าชมเข้ามาพูดคุยและซักถาม ซึ่งนายหนังสุชาติ ภรรยา และลูก ๆ สามารถให้ความรู้และตอบข้อซักถามของผู้ชมได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ภายในบริเวณพิพิธภัณฑ์ยังมีโรงหนังตะลุงเพื่อแสดงการเชิดหนังตะลุงให้กับผู้มาพิพิธภัณฑ์ได้ชมอีกด้วย เสน่ห์ของหนังตะลุงคือลีลาการเชิดและเล่าเรื่องที่นำเหตุการณ์ร่วมสมัยเข้ามาสอดแทรกและมีมุขตลกเป็นระยะ ฝีมืออันเยี่ยมของนายหนังสุชาติทำให้ได้รับฉายาว่าลอมตาเมาแล้ว

การบริหารงานของพิพิธภัณฑ์เป็นแบบครอบครัว โดยมีอาจารย์ว่าที่ ลูกชายของนายหนังสุชาติ เป็นผู้ประสานงานและจัดการดูแลเป็นหลัก อาจารย์ว่าที่ทำงานอยู่ในแวดวงวิชาการเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน สามารถเชื่อมโยงความรู้ที่มีมาจัดการกับพิพิธภัณฑ์ของตัวเองได้ จึงมักไม่ค่อยมีปัญหามากนักในด้านการบริหารจัดการและประชาสัมพันธ์ พิพิธภัณฑ์แห่งนี้ค่อนข้างได้รับความสนใจจากชาวต่างประเทศเข้ามาชมเสมอ และทางพิพิธภัณฑ์มีแผนพับประชาสัมพันธ์ภาษาอังกฤษเพื่อเสริมความเข้าใจต่อผู้ชมชาวต่างประเทศด้วย

ข้อมูลจาก:

1. แผนที่ประชาสัมพันธ์บ้านหนังตะลุงสุชาติ ทรัพย์สิน (ภาษาอังกฤษ)
2. การสำรวจภาคสนาม วันที่ 19 มกราคม 2547
3. การประชุมเครือข่ายเพื่อการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น (ภาคใต้) จัดโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร วันที่ 7 - 8 กุมภาพันธ์ 2547 ณ โรงแรมแกรนด์ปาร์ค จังหวัดนครศรีธรรมราช.

ที่ตั้ง 📍 วัดนารายณ์การาม ต.เหล อ.กะปง จ.พังงา 82170
วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน โปรดแจ้งล่วงหน้า
โทรศัพท์ ☎ 0-7641-9015
ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัด
ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2524

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผ่นพับ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion |

วัดนารายณ์การามเดิมชื่อว่าวัดในเหล เหตุที่ชื่อว่าวัดนารายณ์การามเพราะมีการขุดค้นพบเทวรูปนารายณ์ในบริเวณวัด โดยในปี พ.ศ. ๒๕๒๒ พระครูโสภณประชาบุญกุล เจ้าอาวาสวัดนารายณ์การามได้นำภิกษุและสามเณรไปช่วยกันขุดโคนต้นตะแบก พบเศียรและชิ้นส่วนของเทวรูปพระนารายณ์ พระลักษมณ์ และนางสีดา จึงนำมาประดิษฐานไว้ที่วัด โดยเทวรูปดังกล่าวทำด้วยหินขนาดใหญ่มีความสูงเท่าตัวคน(คนสิบคนยกไม่ขึ้น) เป็นศิลปะแบบปิลลวะ อันเดียใต้ ประมาณพุทธศตวรรษที่ ๑๒-๑๔ ต่อมาเทวรูปพระนารายณ์ได้ถูกย้ายไปประดิษฐาน ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติกลาง จ.ภูเก็ต โดยกรมศิลปากรได้ทำองค์จำลองไว้ให้ที่วัดแทน ตัวเจ้าอาวาสเองมีฝีมือในการแกะสลักหิน จึงได้สร้างเทวรูปจำลองอื่น ๆ เพิ่มเติมด้วยตนเอง โดยส่วนตัวเจ้าอาวาสท่านนี้มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดละโว้แต่เมื่อมาเห็นวัดจึงอยากจะทำบุญและปฏิสังขรณ์ ด้วยเล็งเห็นว่ามิใช่โบราณสถานหลายแห่งในบริเวณวัดและใกล้เคียงที่ควรจะอนุรักษ์เอาไว้

พิพิธภัณฑ์วัดเปิดให้เข้าชมตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๔ ตัวพิพิธภัณฑ์อยู่ในศาลาใกล้กุฏิเจ้าอาวาส จัดแสดงโบราณวัตถุที่สำคัญ ได้แก่ องค์นางสีดา จีวรของเทวรูปพระนารายณ์ เศียรส่วนบนของพระนารายณ์ ชายผ้าพระนารายณ์ ฐานบัวที่พระนารายณ์ประทับยืน มือของเทวรูปพระลักษมณ์ ศิวลึงค์ใหญ่ โบราณวัตถุเหล่านี้ทำด้วยศิลา และยังมีภาชนะดินเผาจำนวนหนึ่ง ตลอดจนเครื่องมือทำมาหากินของคนโบราณ รวมทั้งหมดยกกว่า ๓,๐๐๐ ชิ้น โดยมีคำบรรยายเป็นบางชิ้น แรกเริ่มที่ขุดค้นพบเทวรูปนารายณ์ทำให้มีปัญหากับกรมศิลปากรเกี่ยวกับการส่งมอบเทวรูปนารายณ์ เพราะกรมศิลปากรถือว่าเป็นสมบัติของชาติและกรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนไว้ การจัดแสดงของในพิพิธภัณฑ์ได้เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์ กรมศิลปากรภาค ๑๒ คุณประภัสสร โพธิ์ศรีทอง เข้ามาช่วยเหลือ

ข้อมูลจาก:

การประชุมเครือข่ายเพื่อการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น (ภาคใต้) จัดโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร วันที่ 7 - 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547 ณ โรงแรมแกรนด์ปาร์ค จังหวัดนครศรีธรรมราช

ศูนย์อนุรักษ์มรดกท้องถิ่นกะทู้

ที่ตั้ง 📍 โรงเรียนบ้านกะทู้ อ.กะทู้ จ.ภูเก็ต 83120

วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน กรุณาแจ้งล่วงหน้า

โทรศัพท์ ☎ 0-7632-1246

ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เสียค่าเข้าชม

การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย สถานศึกษา

ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2537

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผ่นพับ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

ศูนย์อนุรักษ์มรดกท้องถิ่นกะทู้เริ่มจากเพียงท้องที่พิพิธภัณฑ์แร่ดิบๆของโรงเรียนบ้านกะทู้ก่อน แต่ด้วยความสนใจเรื่องเหมืองแร่และประวัติศาสตร์เมืองภูเก็ตเป็นการส่วนตัวของคุณไชยยุทธ ปิ่นประดับ อดีตสภาวัดนธรรมจังหวัดภูเก็ต เห็นว่าในประเทศไทยยังไม่มีพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นที่จัดแสดงเกี่ยวกับเหมืองแร่จึงได้เสนอแนวคิดและสนับสนุนให้โรงเรียนทำเป็นพิพิธภัณฑ์เหมืองแร่ขึ้น โดยในปี พ.ศ. ๒๕๓๗ โรงเรียน อำเภอ และสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สุขาภิบาลกะทู้ และผู้ทรงคุณวุฒิอีกหลายท่านรวมถึงคุณไชยยุทธ ร่วมกันสนับสนุนส่งเสริมจนสามารถจัดพิพิธภัณฑ์แร่ได้ ต่อมาเปลี่ยนเป็นชื่อเป็นศูนย์อนุรักษ์มรดกท้องถิ่นกะทู้ เปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๐ ปลายปี พ.ศ. ๒๕๔๖ สภาการศึกษาจังหวัดให้เสนอชื่อพิพิธภัณฑ์นี้ให้เป็นภูมิปัญญาไทย

คุณไชยยุทธ ปิ่นประดับ มีเชื้อสายจีน เป็นลูกนายเหมืองเก่า เป็นผู้หนึ่งที่สนใจประวัติศาสตร์บรรพบุรุษชาวจีนในเมืองกะทู้ ในฐานะที่อำเภอกะทู้เป็นถิ่นแร่และชุมชนชาวจีนที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน เริ่มแรกคุณไชยยุทธสะสมเศษกระเบื้องและถ้วยชามก่อน เมื่อคิดจะจัดทำพิพิธภัณฑ์เหมืองแร่ขึ้น จึงพยายามเสาะหาเครื่องมือเครื่องใช้เกี่ยวกับการทำเหมืองแร่ โดยใช้วิธีการไปขอรับบริจาคบริษัทที่เคยขุดแร่หรือคหบดีในภูเก็ต เช่น บริษัทอนาษาและบุตร จำกัด บริษัทวานิชและพี่น้อง บริษัทเรือขุดชินหทัย จำกัด บริษัทเรือขุดแร่ดิบๆเจริญสูง ห้างหุ้นส่วนจำกัดเหมืองแร่ผลทวี และบริษัทไทยชาร์โก จำกัด เป็นต้น นอกจากนี้คุณไชยยุทธมีเพื่อนฝูงที่ทำงานอยู่กรมทรัพยากรธรณี จึงมีช่องทางในการเก็บสะสมตัวอย่างแร่เพื่อนำมาจัดแสดงให้ชมได้

ภายในพิพิธภัณฑ์จัดแสดงแร่ดิบๆและแร่ธาตุอื่น ๆ เครื่องมือเครื่องใช้เกี่ยวกับเหมืองแร่ วิธีการทำเหมืองแร่ เครื่องจักรทำเหมืองแร่สมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง พร้อมมีคำบรรยายและวิทยากรนำชม รวมถึงมีแผ่นพับให้ความรู้เกี่ยวกับการทำเหมืองแร่ นอกจากนี้ยังจัดกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อให้ความรู้และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกะทู้ เช่น การจัดมีการจัดงานประจำปี แสดงภูมิปัญญาท้องถิ่นกะทู้

ข้อมูลจาก:

1. การประชุมเครือข่ายเพื่อการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น (ภาคใต้) จัดโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร วันที่ 7 - 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547 ณ โรงแรมแกรนด์ปาร์ค จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. แผ่นพับประชาสัมพันธ์ศูนย์อนุรักษ์มรดกท้องถิ่นกะทู้.

ที่ตั้ง 📍 บ้านนาใน ต.เทพกษัตรี อ.ถลาง จ.ภูเก็ต 83110
วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน
โทรศัพท์ ☎
ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เสียค่าเข้าชม
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัด
ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion |

วัดพระทองเป็นแหล่งท่องเที่ยวหนึ่งของจังหวัดภูเก็ต ด้วยว่ามีพระพุทธรูปโบราณที่มีลักษณะแปลกคือครึ่งองค์โผล่จากพื้น มีตำนานเล่าว่าชาวบ้านมาขอพบโดยชุดได้เพียงครึ่งองค์เท่านั้น นอกจากนี้ยังเล่ากันอีกว่า เมื่อคราวพระเจ้าปะดุงมาตีเมืองถลางก็พยายามขุดพระไปด้วย แต่ไม่สามารถนำขึ้นได้เช่นกัน ชาวบ้านจึงสร้างพระครึ่งองค์ครอบไว้เรียกว่า "พระผุด" ต่อมาพระพุทธรูปก็กลดบริเวณนั้น แล้วสร้างวัดขึ้น โดยอัญเชิญพระผุดเป็นพระประธานในโบสถ์ กล่าวกันว่าพระผุดเป็นพระทองคำ จึงพอกปูนทับลงไปอีกครั้งดังที่เห็นในปัจจุบัน ส่วนพิพิธภัณฑ์นั้นตั้งอยู่ข้างโบสถ์พระทอง เป็นที่รวมโบราณวัตถุและเครื่องใช้ของชาวภูเก็ตที่ชาวบ้านนำมาบริจาค

เจ้าอาวาสองค์ก่อนคือ หลวงพ่อฝรั่ง เป็นผู้ริเริ่มการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ โดยท่านได้เก็บรวบรวมสิ่งของมีค่าต่าง ๆ โดยเฉพาะเครื่องใช้ เครื่องประดับสตรี เก็บเอาไว้ในห้อง ๆ หนึ่ง โดยในตอนแรกยังไม่มีการนำมานับหรือตรวจสอบว่ามีอะไรบ้าง จำนวนของที่นำออกมาแสดงเป็นเพียงหนึ่งในสามของทั้งหมดที่มี เป็นที่น่าเสียดายว่าเมื่อประมาณสิบกว่าปีที่แล้ว เมื่อเจ้าอาวาสองค์ก่อนมรณภาพของมีค่าชุดหนึ่งได้หายไปกว่า 500 ชิ้น

อาคารจัดแสดงเป็นอาคารสร้างใหม่ชื่อ "ศาลาพุทธสุวรรณนิมิต" เป็นอาคารใหญ่สองชั้น ชั้นล่างใช้เป็นที่พักประกอบศาสนกิจ ชั้นบนจัดทำเป็นพิพิธภัณฑ์ กว้างประมาณ 10 เมตร ยาว 40 เมตร ตัวหนังสือป้ายชื่อใช้เครื่องถ้วยชามกังไสติดประดับเป็นตัวอักษรสวยงาม ก่อนที่ท่านเจ้าอาวาสองค์ก่อนจะมรณภาพ ท่านเป็นผู้จัดสิ่งของเองโดยมีครูท่านหนึ่งมาช่วย แต่เมื่อเจ้าอาวาสอาพาธและมรณภาพในเวลาต่อมาพิพิธภัณฑ์ก็ปิดตัวไประยะหนึ่ง เมื่องานพระราชทานเพลิงศพท่านเจ้าอาวาสผ่านไป เจ้าอาวาสองค์ใหม่จึงสานต่องานพิพิธภัณฑ์ แต่มีปัญหาในเรื่องไม่ทราบประวัติความเป็นมาของของเหล่านั้น เป็นแต่เพียงเอาของจัดแสดงไว้ในตู้กระจก ปัญหาการทำทะเบียนของ และความปลอดภัยในการจัดเก็บรักษาของ

สิ่งของที่จัดแสดงเกี่ยวเนื่องกับประวัติศาสตร์ของชุมชนรอบวัด ของส่วนใหญ่เป็นโบราณวัตถุที่ชาวบ้านนำมาบริจาค เป็นของที่เกี่ยวเนื่องกับวิถีชีวิตท้องถิ่นของชุมชนชาวไทย จีน และมุสลิม ในจังหวัดภูเก็ต เช่น จิ้งหรีดหรือเสื้อกันฝนของชาวเหมืองแร่ เสือหนา ซึ่งเป็นเครื่องจักสานคล้ายตะกร้า มีฝาเปิดปิดได้ ใช้ใส่สินค้าของฝ่ายชายในพิธีมงคลสมรสตามประเพณีจีน รองเท้าตีนดก ของหญิงชาวจีน ซึ่งมีขนาดเล็กจิ๋วกว่ารองเท้าธรรมดาหลายเท่า นอกจากนี้ยังมีกริชของชาวมุสลิมหลายรูปแบบ ตลอดจนถ้วยชามกระเบื้องแบบตะวันตกที่ชาวจีนมีฐานะนิยมใช้กัน

ข้อมูลจาก:

1. ประชุม ชุมเพ็งพันธุ์. ประวัติศาสตร์อารยธรรมภาคใต้: แหล่งประวัติศาสตร์และโบราณคดีที่สำคัญในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น, 2545.
2. ศรีสักร วัลลิโภดม. เอกสารรายงานการสัมมนาเชิงปฏิบัติการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น. วันที่ 7-9 กันยายน 2539 จัดโดยมูลนิธิประไพ วิริยะพันธุ์.

พิพิธภัณฑ์คติชนวิทยา

ที่ตั้ง 📍 สถาบันทักษิณคดี มหาวิทยาลัยทักษิณ หมู่ 1 บ.อ่าวทราย ต.เกาะยอ อ.เมือง จ.สงขลา 90100
 ระยะเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน 8.30-17.00 น.
 โทรศัพท์ ☎ 0-7433-1184-9
 ค่าเข้าชม 👤 ค่าเข้าชม เด็ก 10 ผู้ใหญ่ 30 ต่างชาติ 60
 การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย สถานศึกษา
 ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2531

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผ่นพับ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวัตถุ | PrintVersion |

ดินแดนภาคใต้ของไทย มีประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนาน เป็นศูนย์กลางทางวัฒนธรรมอาณาจักรโบราณ อาทิ อาณาจักรตามพรลิงค์ หินครศรีธรรมราช อาณาจักรลังกาสุกะ ที่ปัตตานี อาณาจักรศรีวิชัย ที่สุราษฎร์ธานี และสิ่งที่ประจักษ์พยาน ที่บริเวณลุ่มทะเลสาบสงขลา นอกจากนี้ยังเป็นสถานที่ทางการค้าที่สำคัญ หลักฐานทางโบราณคดีที่พบต่าง ชี้ให้เห็นถึงการติดต่อวัฒนธรรมกับตะวันออกและตะวันตก อาทิ ลูกปัด เครื่องถ้วยจีน เหรียญ

แขก จีน ไทย รวมทั้ง ชาวไทย ซึ่งเป็นคนพื้นเมืองเดิม มีประวัติการตั้งถิ่นฐานในภาคใต้มาตั้งแต่สมัยหินตอนกลาง จึงมีการแลกเปลี่ยนผสมผสานวัฒนธรรมแก่กันมาตลอด ทั้งวัฒนธรรมของวิถีชีวิต ที่อยู่อาศัย โภชนาการ สุขอนามัย การแต่งกาย รวมไปถึงเครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอื่นๆ จากความหลากหลายแห่งชาติพันธุ์นี้เองทำให้อาจารย์ยุทธพงศ์ พงศ์ไพมูลย์ ซึ่งรับผิดชอบการ sưuขารายวิชาคติชนวิทยา ของภาควิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตภาคใต้ สนใจเป็นอย่างยิ่ง ด้วยเล็งเห็นว่า การที่จะพัฒนาประเทศนั้นมีความจำเป็นที่จะต้องมีการรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรมเป็นพื้นฐาน จึงได้ออกเก็บรวบรวมข้อมูล ในพื้นที่อำเภอสะทิงพระ และอำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ได้ข้อมูลที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมอย่างมาก จนกระทั่งได้รับงบประมาณแผ่นดิน เพื่อดำเนินการก่อตั้งศูนย์ส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมภาคใต้ ซึ่งตั้งอยู่ภายในบริเวณมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตภาคใต้ และได้กลายมาเป็น "สถาบันทักษิณคดีศึกษา" ในที่สุด

ต่อมาสถาบันแห่งนี้ ย้ายมาตั้งที่บริเวณบ้านอ่าวทราย หมู่ที่ 1 ตำบลเกาะยอ อำเภอเมืองสงขลา ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของเกาะยอ ใกล้กับสะพานติณสูลานนท์ มีพื้นที่ทั้งหมด 23 ไร่เศษ สถาบันทักษิณคดีศึกษาแห่งนี้ มุ่งเน้นรวบรวมประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ของชาวไทย ซึ่งถ่ายทอดออกมาด้วยการนำวัสดุและสื่อทุกชนิดอันเป็นภูมิปัญญาของชาวบ้านในสมัยก่อน ด้วยวิธีการนำเสนอที่น่าสนใจ นอกจากนี้สถาบันทักษิณคดีศึกษา ยังมีฐานะเป็นคณะหนึ่งของมหาวิทยาลัยทักษิณ ทำหน้าที่ด้านการผลิตบัณฑิต โดยเปิดสอนระดับปริญญาเอกสาขาวัฒนธรรมศึกษา ซึ่งทำการเปิดสอนมาแล้ว 3 ปี อีกทั้งทำวิจัยเกี่ยวเนื่องโดยเฉพาะเรื่องศิลปวัฒนธรรม

พิพิธภัณฑ์คติชนวิทยา เป็นส่วนหนึ่งของสถาบัน เป็นพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านที่จัดแสดงข้อมูลเกี่ยวกับวิถีชีวิตชาวไทยและชนบทยุคใหม่ในห้องดินตลอดจนประวัติศาสตร์โบราณคดีและศิลปวัตถุอันเป็นมรดกทางวัฒนธรรม พิพิธภัณฑ์คติชนวิทยา มี 4 อาคาร คือ อาคารกลุ่มบ้านหลังคาจั่ว อาคารกลุ่มบ้านหลังคาปั้นหย้า อาคารกลุ่มบ้านหลังคาบลานอ และสุดท้ายเป็นอาคารนาฏมณฑล ซึ่งรวมแล้วมีห้องแสดงถึง 30 ห้องด้วยกัน อีกทั้งยังใช้วัตถุของจริงมาจัดแสดงถึง 49,000 ชิ้น

ห้องที่เป็นจุดเด่นคือห้องลูกปัด มีการจัดแสดงเครื่องประดับโบราณที่พบในภาคใต้ รวมถึงวัตถุดินและกรรมวิธีในการผลิตในสมัยก่อน อีกทั้งห้องหนึ่งคือห้องศาสตราวุธ จัดแสดงเกราะ ที่ให้เห็นถึงลักษณะแบบ เทคนิควิธีทำ คติความเชื่อและวัฒนธรรมการใช้สอย รวมทั้งอาวุธเป็นสิ่งที่แสดงถึงฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมอีกด้วย"

ในส่วนของงบประมาณได้จากสำนักงานงบประมาณหน่วยงานราชการของมหาวิทยาลัย และงบประมาณการสนับสนุนจากเอกชนอีกส่วนหนึ่ง รวมไปถึงรายได้จากการเข้าเยี่ยมชม อย่างไรก็ตามปัจจุบันทางสถาบันพยายามทดลองทำธุรกิจขึ้นมา อาทิ การพัฒนาการขายพื้นที่ ให้เป็นที่ประชุมสัมมนาและที่พัก เพื่อนำรายได้มาจัดทำสื่อศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมภาคใต้ทั้งที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ

จากจำนวนผู้ชมในแต่ละปีประมาณ 1 แสนคน ในจำนวนนี้เกินครึ่งหนึ่งเป็นเยาวชน ทำให้ผู้อำนวยการสถาบันทักษิณคดีศึกษาคาดหวังว่า พิพิธภัณฑ์แห่งนี้จะสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่เยาวชนได้เป็นอย่างดี

รวมไปถึงนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างประเทศ ที่จะได้รู้ความรูและความประทับใจ ในประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ของดินแดนตามขวานแห่งนี้ อันสอดคล้องกับปณิธานของผู้ก่อตั้งที่ว่า "การที่จะพัฒนาประเทศนั้น มีความจำเป็นที่จะต้องมีการรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรมเป็นพื้นฐาน" สถาบันทักษิณคดีศึกษา จึงเป็นอีกสถานที่สำหรับคนรักการท่องเที่ยวและแสวงหาความรู้เป็นอาหารสมอง

ข้อมูลจาก: วนิดา เกตุประสาท. "ทักษิณคดีศึกษา สถาบันเรียนรู้วิถีชีวิตชาวไทย." มติชน, 4 มิถุนายน 2550.

ที่ตั้ง 📍 สำนักงานเทศบาล เลขที่ 1244 หมู่ 3 ต.ล่ง-ฉลุง ต.กำแพง อ.ล่ง จ.สตูล 91110 และ 28 หมู่ 1 ต.ล่งอ.ล่ง จ.สตูล 91910
วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน
โทรศัพท์ ☎ 0-7471-1227, 0-1738-0091, 0-9944-9091 (คุณสุวรรณา)
ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย เอกชน
ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี 2544

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผ่นพับ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion |

พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล่งก่อตั้งโดยคุณชัยวัฒน์ ไชยกุล ซึ่งชื่นชอบการสะสมของเก่าอยู่ก่อนแล้ว โดยเริ่มสะสมตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 เมื่อของสะสมมีมากขึ้นเรื่อย ๆ คุณชัยวัฒน์จึงนำของสะสมมาจัดแสดงเปิดเป็นพิพิธภัณฑ์ ณ บ้านเลขที่ 28 หมู่ 1 ต.ล่ง อ.ล่ง จ.สตูล ในปี พ.ศ. 2531 พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล่งกลายเป็นที่รู้จักของคนในจังหวัดและนักท่องเที่ยว

ต่อมาในปี พ.ศ. 2544 เทศบาลตำบลกำแพง อำเภอล่ง เข้ามาช่วยเหลือและสนับสนุนการทำพิพิธภัณฑ์ โดยสนับสนุนเงินทุนก่อสร้างอาคารจัดแสดงให้สองหลัง บริเวณใกล้กับสำนักงานเทศบาลตำบลกำแพง การจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์อยู่บนชั้นสองของอาคาร ของที่จัดแสดงมีทั้งโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ เครื่องมือเครื่องใช้และภูมิปัญญาชาวบ้าน เช่น เครื่องปั้นดินเผาโบราณ เครื่องแก้ว จานชาม เติร์ดโบราณ แต่จุดเด่นคือหม้อ 3 หู อายุกว่า 4,000 ปี ส่วนชั้นล่างจำหน่ายสินค้าพื้นเมืองตำบลกำแพง บริเวณพิพิธภัณฑ์ยังมีโรงงานขนาดเล็กแสดงกรรมวิธีการทำผ้าบาติก และจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าให้กับนักท่องเที่ยว ส่วนพิพิธภัณฑ์ที่บ้านก็ยังจัดแสดงอยู่เช่นเดิม

นอกจากจัดแสดงของแล้วทางพิพิธภัณฑ์ยังเป็นศูนย์กลางการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านด้วย โดยจะมีการจัดการแสดงร้องเงี้ยว ซิลละ และลิเกบก แสดงให้นักท่องเที่ยวเข้าชมอีกด้วย

ข้อมูลจาก:

1. การประชุมเครือข่ายเพื่อการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น (ภาคใต้) จัดโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร วันที่ 7 - 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547 ณ โรงแรมแกรนด์ปาร์ค จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. แผ่นพับประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านล่ง

พิพิธภัณฑ์สถาน วัดคลองท่อม

ที่ตั้ง 📍 ค.คลองท่อมใต้ อ.คลองท่อม จ.กระบี่ 81120

วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน

โทรศัพท์ ☎ 0-7564-0308, 0-1397-2223

ค่าเข้าชม 🎫 ไม่เก็บค่าเข้าชม

การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย วัด

ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี

| ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลิปวิดีโอ | PrintVersion |

คลองท่อมเป็นชุมชนโบราณสมัยก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลาย และสมัยประวัติศาสตร์ เป็นแหล่งโบราณคดีที่สำคัญแห่งหนึ่งในคาบสมุทรมลายูได้มีขุดค้นพบครั้งแรก ตั้งแต่ปี พ.ศ.2509 มีการขุดขโมยโบราณวัตถุจากควนลูกปัด ในอำเภอคลองท่อมกันมาก พระครูอาทรสวรกิจ(สวาท กนตสงโธ)เจ้าอาวาสวัดคลองท่อมเกรงว่าสมบัติของชาติจะสูญหาย จึงพยายามเก็บรวบรวมโบราณวัตถุต่าง ๆ ที่พบจากควนลูกปัดไว้ตั้งแต่บัดนั้น และนำมาจัดแสดงที่พิพิธภัณฑสถานในวัดคลองท่อม โดยเปิดให้ประชาชนชมเพื่อศึกษาหาความรู้และเกิดความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น ต่อมาในปี พ.ศ. 2535สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ได้เสด็จเป็นประธานในการเปิดพิพิธภัณฑสถานอย่างเป็นทางการ ตัวพิพิธภัณฑสถานเป็นอาคารสองชั้น ชั้นล่าง จัดแสดงโบราณวัตถุบนชั้นหลัก ของส่วนใหญ่เป็นเศษโบราณวัตถุ เช่น เศษแก้ว เศษถ้วยชาม ครกหิน หินบดยา หินลับ และเครื่องมือเครื่องใช้สมัยก่อน

ชั้นบน แบ่งเป็นปีกขวาและซ้าย แสดงของจำพวกกำไล แหวน ขวานหินขนาดและรูปร่างต่าง ๆ ของแสดงอยู่ในตู้กระจกมีป้ายเล็ก ๆ บอกชื่อสิ่งของ ปีกซ้ายเป็นส่วนที่จัดแสดงได้นำสนใจและเป็นระบบกว่าส่วนอื่น โบราณวัตถุชิ้นสำคัญ เช่น ลูกปัดหน้าคน สันนิษฐานว่าเป็นรูป "พระสุริยเทพ" แก้วหลอมและเศษแก้วหลายสี บางก้อนมีเศษลูกปัดติดอยู่ในเนื้อแก้ว จึงสันนิษฐานว่าควนลูกปัดเคยเป็นแหล่งผลิตแก้วและลูกปัด ตราประทับที่จารึกด้วยอักษรปัลลวะ อายุระหว่างพุทธศตวรรษที่ 10-12

ทั้งนี้พิพิธภัณฑ์เป็นผู้นำชมทั้งภายในตัวอาคารพิพิธภัณฑสถาน และนำชมบริเวณสถานที่จริงที่ขุดพบลูกปัด หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า ควนลูกปัด นอกเหนือจากการจัดแสดงโบราณวัตถุแล้ว ทางพิพิธภัณฑสถานยังจัดนิทรรศการนอกสถานที่และทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้แก่เด็กนักเรียน และปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัตถุโบราณในชุมชน

ข้อมูลจาก:

1. การสำรวจภาคสนาม วันที่ 20 มกราคม 2547
2. การประชุมเครือข่ายเพื่อการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑสถาน (ภาคใต้) จัดโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร วันที่ 7 - 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547 ณ โรงแรมแกรนด์ปาร์ค จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. ศิริศักดิ์ คุ่มรักษา. เที่ยวทั่วไทยไปกับนายรอบรู้: กระบี่. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สารคดี, 2543.

บ้านชินประชา

ที่ตั้ง 📍 98 ถนนกระบี่ ต.ตลาดเหนือ อ.เมือง จ.ภูเก็ต
วันเวลาทำการ 🕒 เปิดทุกวัน กรุณาคัดต่อล่วงหน้า
โทรศัพท์ ☎ 0-7621-1281, 0-7621-1167
ค่าเข้าชม 🎫 ค่าเข้าชมคนละ 100 บาท
การบริหารจัดการ 🏢 บริหารจัดการโดย เอกชน
ปีที่ก่อตั้ง 📅 ก่อตั้งปี

[ข้อมูลพื้นฐาน | ภาพถ่าย | แผนที่ | เอกสารอ้างอิง | เว็บไซต์ | คลังวิดีโอ | PrintVersion]

ริมถนนกระบี่ ภายในเมืองภูเก็ต เป็นที่ตั้งของบ้านเลขที่ 98 บ้านที่มีสถาปัตยกรรมที่เรียกว่า "ชิโน-โปรตุกีส" หลังแรกของเมืองภูเก็ต ชื่อว่า "บ้านชินประชา" บ้านหลังนี้สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2446 หรือราวปลายรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 โดยพระพิทักษ์ชินประชา (ตันมาเสียง) คนตีเชือกสายจีนที่เกิดในภูเก็ต ซึ่งบิดาของท่านอพยพจากมณฑลฮกเกี้ยน ประเทศจีน ต่อมาได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น หลวงบำรุงจีนประเทศ(ตันเนียวี่) ท่านเดินทางมาไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2397 หรือปลายรัชกาลที่ 4 โดยประกอบกิจการทำเหมืองแร่ดีบุกที่เกาะภูเก็ต และกิจการค้าขายที่เกาะปีนัง โดยใช้ชื่อการค้าว่า "เหลียนปี่" แปลว่าดอกบัว ติดประดับไว้เหนือประตูบ้าน นอกจากจะเป็นเดือนใจให้รำลึกถึงความยากลำบากและการต่อสู้ของบรรพชนสมัยเริ่มสร้างฐานะ ยังแสดงอีกว่าแม้จะพลัดจากบ้านเมืองมา แต่ความทรงจำในถิ่นฐานบ้านเกิดไม่เคยกลางเลือน หลวงจีนบำรุงประเทศจึงตั้งชื่อชื่อการค้าตามภูเขารูปดอกบัว ในตำบลเอ้หมิง เพื่อระลึกถึงบ้านเกิดที่ท่านจากมา

พระพิทักษ์ชินประชา(ตันมาเสียง) ถือกำเนิดที่เกาะภูเก็ต ในปี พ.ศ. 2426 เมื่ออายุราว 20 ปี ท่านได้สร้างบ้านชินประชาตามแบบชิโน-โปรตุกีส หรือเรียกว่า "ฮั่งม่อเหลา" เพื่อสำหรับใช้เป็นเรือนหอ ใช้เวลาก่อสร้างประมาณ 2 ปีจึงแล้วเสร็จ หากแต่ท่านและภรรยากลับไม่ได้อาศัยในบ้านหลังนี้เนื่องจากเห็นว่าอยู่ห่างไกลจากตลาดและบ้านของญาติ ๆ เกินไป ท่านจึงใช้บ้านหลังนี้เป็นที่รับรองแขกและมิตรสหาย

บ้านชินประชาเป็นบ้านที่ภายในโปร่งโล่งสบาย เพราะมีหน้าต่างค่อนข้างมาก และตรงกลางบ้านมีบ่อน้ำ ทำให้ช่วยระบายอากาศได้ดี การตกแต่ง ภายในบ้านชินประชาในปัจจุบันยังคงไว้ซึ่งการตกแต่งแบบดั้งเดิม เฟอร์นิเจอร์ส่วนใหญ่เป็นมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษเมืองจีน เช่น โต๊ะไม้และตู้ไม้ฝังมุก เตียงนอน และมีเฟอร์นิเจอร์และวัสดุอีกส่วนหนึ่งที่สั่งมาจากต่างประเทศผ่านทางปีนัง เนื่องจากการค้าขายทางเรือผ่านเกาะปีนังมายังภูเก็ตในสมัยนั้นเฟื่องฟู เช่น รวบรวมจากฮอลแลนด์ กระเบื้องปูพื้นจากฮิตาลี่

กลางบ้านยังมีป้ายบูชาบรรพบุรุษ แสดงเอกลักษณ์ที่มาของแซ่ต้นหรือสกุลดั้งเดิมในปัจจุบัน ภาพวาดและภาพถ่ายเก่าของบรรพบุรุษรุ่นต่าง ๆ ประดับประดาไว้ตามฝาผนัง ภาพที่ผู้ชมดูจะสนใจเป็นพิเศษคือภาพเจ้าสาวเจ้าบ่าว ทายาทรุ่นที่ 3 ของตระกูล

บ้านชินประชาเปิดให้บุคคลภายนอกเข้าเยี่ยมชมเมื่อครั้งที่คุณประชา คัดเทวนิช ทายาทรุ่นที่ 4 บุตรคนโตของขุนชินสถานพิทักษ์ ยังมีชีวิต ปัจจุบันผู้ดูแลบ้านคือคุณเจริญรัตน์ ซึ่งเป็นภรรยา บ้านชินประชายังใช้เป็นสถานที่ในการทำกิจกรรมทางวัฒนธรรมของเมืองภูเก็ตหลายครั้ง เช่น เคยใช้เป็นบ้านเจ้าสาว เมื่อครั้งที่จังหวัดภูเก็ตจัดงานสมรสหมู่แบบวัฒนธรรมภูเก็ต ปัจจุบัน บ้านชินประชา มีอายุกว่า 101 ปี มีลูกหลานนับเนื่องเป็นรุ่นที่ 6 แล้ว

ข้อมูลจาก: การสำรวจเมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2550

© Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre
<http://www.sac.or.th>

ภาคผนวก ค.

สารบัญจุลสารเพื่อชุมชนพิพิธภัณฑ

"ก้าวไปด้วยกัน"

ภาคผนวก ค.

สารบัญจุลสารเพื่อชุมชนพิพิธภัณฑ "ก้าวไปด้วยกัน"

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (ตุลาคม – ธันวาคม 2547)

ความเป็นมาของโครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑท้องถิ่น

สาส์นจากผู้อำนวยการ

จดหมายถึง บก.

พิพิธภัณฑท้องถิ่น...ก้าวไปด้วยกัน

งานฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ

งานวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑท้องถิ่น

กิจกรรมวิชาการอื่นๆ

ข่าวสารชุมชนพิพิธภัณฑ

พิพิธภัณฑชีวิตท้องถิ่นหนองขาว

สมาคมพิพิธภัณฑไทย

แนะนำพิพิธภัณฑ

พิพิธภัณฑวิถีชีวิตชาวนาไทยบ้านลานแหลม : ชีวิตของพิพิธภัณฑ

พิพิธภัณฑกรรมที่ดิน : เรียนรู้เรื่องที่ดินผ่านเครื่องมือและจดหมายเหตุ

พิพิธภัณฑประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่นเมืองอุทัยธานี : ความเปลี่ยนแปลงสู่

พิพิธภัณฑเมือง

ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมไทยทรงดำและภูมิปัญญาท้องถิ่น : อัตลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์

เกร็ดความรู้พิพิธภัณฑ

ประสบการณ์ทำงานพิพิธภัณฑท้องถิ่นเพื่อสร้างสำนักชุมชน

การทำงานเครือข่าย : ประสบการณ์เพื่อนพิพิธภัณฑแห่งจังหวัดนครปฐม

พิพิธภัณฑ : การอนุรักษ์และเผยแพร่มรดกทางวัฒนธรรม

วัตถุและการสร้างความหมาย

แนวทางการศึกษาชุมชนเพื่อการพัฒนา

การดำเนินงานพิพิธภัณฑท้องถิ่น : กรณีพิพิธภัณฑบ้านเขายี่สาร จังหวัดสมุทรสงคราม

การจัดตั้งพิพิธภัณฑท้องถิ่นกับความร่วมมือระหว่างชาวบ้าน องค์การปกครองส่วน

ท้องถิ่น และนักวิชาการ : กรณีพิพิธภัณฑบ้านโป่งมะนาว จังหวัดลพบุรี

กระบวนการพิพิธภัณฑท้องถิ่นในงานพัฒนาชุมชน

คมคิด...สะกิดใจ

ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 (มกราคม – มีนาคม 2548)

ความเป็นมาของโครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

เรื่องจากปก : พิพิธภัณฑ์สีนํ้ามี เพื่อใคร เพื่ออะไร

จดหมายถึง บก.

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น...ก้าวไปด้วยกัน

งานฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์

งานวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

ข่าวสารชุมชนพิพิธภัณฑ์

ข้อสังเกตเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร

นิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัย ณ หอศิลป์ริมน่าน

เรียนรู้อดีตในรัชสมัยแผ่นดินพระปกเกล้า

แนะนำ...พิพิธภัณฑ์

พิพิธภัณฑ์การกระจายเสียงและหอจดหมายเหตุ ประวัติศาสตร์เสียงและภาพ :

บทบันทึกความเป็นไปทางสังคม

ศูนย์อนุรักษ์มรดกท้องถิ่นกระบี่ : เมื่ออุตสาหกรรมผ่านพ้นไป

เรียนรู้เรื่องมอญที่พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดม่วง

เกร็ดความรู้พิพิธภัณฑ์

หลักการเบื้องต้นในการดูแลรักษาโลหะวัตถุ

เมียงมองพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น (Ecomuseum) ในต่างแดน

การสืบทอดวัฒนธรรมผ่านกระบวนการศึกษาหลักสูตรท้องถิ่น

กรณีหนึ่งใหญ่วัดบ้านดอน จ.ระยอง

กิจกรรมการแสดงทางวัฒนธรรม : การเก็บรวบรวมและการจัดแสดงศิลปวัฒนธรรม

"อสังการ" งานสร้างที่พิศพา

คุณรู้หรือไม่ว่า

คมคิด...สะกิดใจ

ปีที่ 1 ฉบับที่ 3 (เมษายน – มิถุนายน 2548)

เรื่องจากปก : คาราวานพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติ

จดหมายถึง บก.

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น...ก้าวไปด้วยกัน

งานฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์

งานวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น : กรณีศึกษา

กิจกรรมสัญจรศึกษาดูงานพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

การขอความเห็นจากนักวิชาการด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และการอนุรักษ์โบราณวัตถุ

การสร้างเครือข่ายงานพิพิธภัณฑ์ กรณีศึกษาพิพิธภัณฑ์หนังใหญ่

ข่าวสารชุมชนพิพิธภัณฑ์

กิจกรรมวิชาการ "พิพิธภัณฑ์เสนา"

งานแสดงและพิธีไหว้ครูหนังใหญ่ 3 คณะ : วัดชนอน วัดบ้านดอน วัดสว่างอารมณ์

การประชุมสามัญประจำปีและการประชุมทางวิชาการของสมาคมพิพิธภัณฑ์ไทย

ประจำปี 2548

ความเคลื่อนไหวการจัดการงานวัฒนธรรม : หอศิลป์ปริมณาน และองค์การบริหารส่วน

จังหวัดน่าน

แนะนำ...พิพิธภัณฑ์

บ้านท่านโฮจิมินห์ จังหวัดนครพนม

พิพิธภัณฑ์สถานประจำหมู่บ้านโคกคอน จังหวัดสกลนคร

พิพิธภัณฑ์ปลาหิน คุณลุงกิตติ สีนอุดม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

พิพิธภัณฑ์บ้านเชียงเหียน : สายใยแห่งชีวิตของ อาจารย์ บุญหมั่น คำสะอาด

เกร็ดความรู้พิพิธภัณฑ์

ศิลปะการแสดงกับงานพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ตอนที่ 1

เยาวราช : คุณค่าทางประวัติศาสตร์ศิลปวัฒนธรรม

เลียบเลาะพิพิธภัณฑ์ชาติพันธุ์วิทยาเวียดนาม

ประสบการณ์พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ไชนาทาวน์ เมืองนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา ตอนที่ 1

หนังสือ ... พิพิธภัณฑ์

เรื่องเล่าท้ายเล่ม

คมคิดสะกิดใจ

ปีที่ 1 ฉบับที่ 4 (กรกฎาคม – กันยายน 2548)

จดหมายถึง บก.

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น...ก้าวไปด้วยกัน

งานฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์

การปรับปรุงฐานข้อมูลดิจิทัล

งานวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น : กรณีศึกษา

การดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์วัดท่าพูดที่พิพิธภัณฑ์ยี่สาร

การจัดเตรียมการอบรมแกะสลักหนังใหญ่ พิพิธภัณฑ์หนังใหญ่วัดบ้านดอน

การปรับปรุงการจัดแสดง พิพิธภัณฑ์วัดโหล่นหินหลวง จังหวัดลำปาง

แนะนำ...พิพิธภัณฑ์

พิพิธภัณฑ์หอโสมกศิลป์ : เรียนรู้เรื่องพระรัตนตรัย จังหวัดลพบุรี

พิพิธภัณฑ์บ้านผืน จ.เชียงราย

พิพิธภัณฑ์พระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถระ จังหวัดสกลนคร

พิพิธภัณฑ์ทางรถไฟ ไทย - พม่า จังหวัดกาญจนบุรี

ข่าวสารชุมชนพิพิธภัณฑ์

โครงการ "ผู้หญิง 2500 ถึงผู้หญิง 2005" ที่พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หริภุญไชย

รายงานสรุป พิพิธภัณฑ์เสวนา เรื่อง จิตวิทยาเพื่อการพิพิธภัณฑ์สำหรับเด็ก

รายงานสรุป พิพิธภัณฑ์เสวนา เรื่อง "bridging culture"

การจัดเสวนาเรื่อง "เนื่องด้วยพิพิธภัณฑ์และความทรงจำ : อดีตและก้าวต่อไป"

เกร็ดความรู้พิพิธภัณฑ์

ศิลปะการแสดงกับงานพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ตอนที่ 2

ประสบการณ์พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ไชนาทาวน์ ตอนที่ 2

"วัตถุขึ้นน้อยขึ้นใหญ่" ในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นที่มีค่าควรศึกษาให้ต้องแท้ เพื่อเป็นต้นทุน

ทางความรู้ของพิพิธภัณฑ์

เรื่องราวของท้องถิ่น: กิจกรรมเยาวชนที่บ้านเกยไชยเหนือ จังหวัดนครสวรรค์

หนังสือ ... พิพิธภัณฑ์

เรื่องเล่า ... ท้ายเล่ม : "เทคนิคภาพสะท้อนเสียง" ในงานพิพิธภัณฑ์

คมคิดสะกิดใจ

ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 (ตุลาคม – ธันวาคม 2548)

ความเป็นมาของโครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑท้องถิ่น

จดหมายถึง บก.

พิพิธภัณฑท้องถิ่น...ก้าวไปด้วยกัน

งานฐานข้อมูล

งานวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑท้องถิ่น

แนะนำพิพิธภัณฑ

พิพิธภัณฑบ้านหนังตะลุงสุชาติ ทรัพย์สิน

www.hilltribe.org : พิพิธภัณฑออนไลน์ในทัศนะคนพื้นถิ่น

พิพิธภัณฑชาวบางกอก : พิพิธภัณฑท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตบางรัก

ข่าวสารชุมชนพิพิธภัณฑ

สถานภาพพิพิธภัณฑท้องถิ่นในประเทศไทย

เสวนาวิชาการ เนื่องด้วยพิพิธภัณฑและความทรงจำ : อดีตและก้าวต่อไป

โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑอารยธรรมลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย

ศักดิ์ศรีนครศรี (Classic Nakhon Si) นิทรรศการพิเศษที่นครศรีธรรมราช

กิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการกลุ่มตะเกียงบ้านด้าลอด

เกร็ดความรู้พิพิธภัณฑ

นำชมพิพิธภัณฑ : อย่างไรกัน

ศิลปะการแสดงกับงานพิพิธภัณฑท้องถิ่น (ตอนจบ)

เรื่องเล่า...ท้ายเล่ม

หลวงพระบาง...พิพิธภัณฑมีชีวิต (ตอนที่ 1)

หนังสือพิพิธภัณฑ

คมคิดสะกิดใจ

ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 (มกราคม 2549 – มีนาคม 2549)

ความเป็นมาของโครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

จดหมายถึง บก.

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น...ก้าวไปด้วยกัน

งานฐานข้อมูล

งานวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

แนะนำพิพิธภัณฑ์

เยือนถิ่นไทยเขิน: หมู่บ้านวัฒนธรรมสันกำแพงปลา

วิหารแห่งภาพยนตร์ไทย

พิพิธภัณฑ์วัดเทพเจริญ (ถ้ารับรอ)

ข่าวสารชุมชนพิพิธภัณฑ์

โหล่นหินในอดีต คุณค่าทางประวัติศาสตร์

มุมมองทางการตลาดในงานพิพิธภัณฑ์

เกร็ดความรู้พิพิธภัณฑ์

สรุปเนื้อหาการประชุมเครือข่ายเพื่อการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ครั้งที่ 1

ทำอย่างไรให้โรงเรียนและพิพิธภัณฑ์ร่วมมือกันได้

พิพิธภัณฑ์เลี้ยงตัวเองได้จริงหรือไม่

ชาวบ้านเป็นนักวิจัยได้ไม่แพ้นักวิชาการ

นักวิจัยท้องถิ่นทำงานอย่างไร

การอนุรักษ์วัตถุที่ชาวบ้านควรรู้และทำได้

การจัดแสดงง่ายงามตามแบบพื้นบ้าน

เรื่องเล่า...ท้ายเล่ม

หลวงพระบาง...พิพิธภัณฑ์มีชีวิต (ตอนที่ 2)

หนังสือพิพิธภัณฑ์

คมคิดสะกิดใจ

ปีที่ 2 ฉบับที่ 3 (เมษายน – มิถุนายน 2549)

ความเป็นมาของโครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

บทบรรณาธิการ

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น...ก้าวไปด้วยกัน

งานฐานข้อมูล

งานวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

แนะนำพิพิธภัณฑ์

พิพิธภัณฑ์มูเซอดำ (แห่งเดียวในประเทศไทย)

วัดสุปฏิหารามวรวิหาร

พิพิธภัณฑ์แรงงานไทย: ประวัติศาสตร์ขบวนการแรงงานไทย

ข่าวสารชุมชนพิพิธภัณฑ์

พิพิธภัณฑ์สร้างสรรค์: กรณีศึกษาจากพิพิธภัณฑ์ทางรถไฟไทย – พม่า

เกร็ดความรู้พิพิธภัณฑ์

(สรุปเนื้อหาการประชุมปฏิบัติการเพื่อการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ภาคเหนือ)

ชุมชนและชาวบ้านจะสร้างอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์ได้อย่างไร

ข้อสังเกตจากการศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชน กรณีชุมชนไหล่หิน จังหวัดลำปาง

ชาวบ้านสามารถเป็นนักวิจัยได้

สิ่งของถึงประวัติชีวิตชุมชนอย่างไร

เห็นของต้องเห็นคน ... จากวัตถุในพิพิธภัณฑ์วัดไหล่หินหลวง

การอนุรักษ์วัตถุที่ชาวบ้านควรรู้และทำเองได้: ฝึกการอนุรักษ์วัตถุบางประเภท

ประลองยุทธ์

หนังสือพิพิธภัณฑ์

คมคิดสะกิดใจ

ปีที่ 2 ฉบับที่ 4 (กรกฎาคม – กันยายน 2549)

ความเป็นมาของโครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

บทบรรณาธิการ

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น...ก้าวไปด้วยกัน

งานฐานข้อมูล

งานวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

แนะนำพิพิธภัณฑ์

พิพิธภัณฑ์ชีวิตพื้นบ้านในโฮยอัน

กงสีแซ่คู บ่อเก็บรักษาความเป็นจีนของชาวจีนโพ้นทะเลที่ปิ่นัง

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติฟิลิปปินส์

ข่าวสารชุมชนพิพิธภัณฑ์

สพร. คำว่า "รางวัลอาคารอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมดีเด่น ประจำปี 2549"

ตานก้วยสลาก พิพิธภัณฑ์วัดไหลนิน

ศิลปกรรมเครื่องปั้นดินเผา กลุ่มสลาเซลาด์

ก้าวไปด้วยกัน .. อยากรู้ใจคุณ (แบบประเมิน)

จากวันนั้นถึงวันนี้กับพิพิธภัณฑ์การกระจายเสียงและหอจดหมายเหตุ

เกร็ดความรู้พิพิธภัณฑ์

สนุกสนานบนแผ่นกระดาษ เรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์วัดตอเรียแอนด์อัลเบิร์ต และงาน

เทศกาลวิถีชีวิตชาวบ้าน กับสถาบันสมิธโซเนียน

เขาสราง "พิพิธภัณฑ์ชุมชน" กันอย่างไร ในเคปทาวน์

เมื่อพิพิธภัณฑ์มาเคาะประตูโรงเรียน: ชุดการสอนในฐานะหนทางแห่งการเรียนรู้จาก

โคลัมเบีย

ประลองยุทธ

เรื่องเล่าท้ายเล่ม

วัดภูมิชีวิตด้วยคำบรรยาย

หนังสือพิพิธภัณฑ์

คมคิดสะกิดใจ

ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 (ตุลาคม – ธันวาคม 2549)

ความเป็นมาของโครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑท้องถิ่น

จากใจบรรณาธิการ

เล่าข่าวพิพิธภัณฑ

ผืนที่เป็นจริง พิพิธภัณฑเหมืองแร่ที่ภูเก็ต

"เมืองกาญจน์" ผุดพิพิธภัณฑสัตว์น้ำใหญ่สุดในเอเชีย

นิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัย ลมหนาวฟ้าเหนือ

เรื่องเล่าริมสนาม

ตานก้วยสลาก...บุญ ตาน แห่งความคิดถึง

อีกก้าวของความเปลี่ยนแปลง

พิพิธภัณฑเสวนา

พิพิธภัณฑเชิด ทรงศรี: จุดเริ่มของความฝันสู่ศูนย์การเรียนรู้ด้านภาพยนตร์ไทย

108-1009

สองปีให้หลังกับสินามิ

แนะนำพิพิธภัณฑ

พิพิธภัณฑพื้นเมืองวัดท่าไ

ได้ฟ้าเดียวกัน

พิพิธภัณฑผืน

นิทรรศการทำมือ

นิทรรศการ "ทำเองก็ได้ ง่ายจัง"

นานาเคล็ด(ไม่)ลับ

ช่วยด้วย "หนู" ถูกทำร้าย

เห็นของต้องเห็นคน

จักรยานผู้ช่วยชีวิต

บันทึกหลังจาก

ถุงมือนั้นสำคัญไฉน

เสียงจากใจคุณ

หนังสือพิพิธภัณฑ

คมคิดสะกิดใจ

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 (มกราคม – มีนาคม 2550)

ความเป็นมาของโครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑท้องถิ่น

จากใจบรรณาธิการ

เล่าข่าวพิพิธภัณฑ

เปิดพิพิธภัณฑไดโนเสาร์แห่งใหม่ที่กาฬสินธุ์

เชิญเยี่ยมชมศูนย์แสดงและสาธิตงานสกุลช่างเมืองเพชร

รับบริจาคสิ่งของและวัตถุปัจจัยสร้างพิพิธภัณฑที่จังหวัดเลยและจังหวัดอุทัยธานี

เรื่องเล่าริมสนาม

ศรัทธาไม่มีหมด

หนึ่งปีที่ล่องผ่าน (ผ่านมาแต่ไม่ผ่านไป)

พิพิธภัณฑเสวนา

พิพิธภัณฑกองทัพอากาศกับการจัดการภายใต้ทรัพยากรอันจำกัด

108-1009

โหลหินสัจจะ

งานเอกสารโบราณ งานที่ทำด้วยใจ

แนะนำพิพิธภัณฑ

พิพิธภัณฑราชทัณฑ์

รู้จักเพื่อนบ้านผ่านพิพิธภัณฑมรดกประวัติศาสตร์ แขวงจำปาสัก สปป.ลาว

ได้ฟ้าเดียวกัน

ปูชนียบุคคล

นิทรรศการทำมือ

นิทรรศการ "ทำเองก็ได้ ง่ายจัง" (ตอนที่ 2)

นานาเคล็ด(ไม่)ลับ

แมลงร้ายทำลายใจ(ของคนทำพิพิธภัณฑ)

เห็นของต้องเห็นคน

ลายมือบนแผ่นกระดาษ

บันทึกหลังจาก

แผนที่ หนูทำได้

หนังสือพิพิธภัณฑ

คมคิดสะกิดใจ

ปีที่ 3 ฉบับที่ 3 (เมษายน – มิถุนายน 2550)

ความเป็นมาของโครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

จากใจบรรณาธิการ

เล่าข่าวพิพิธภัณฑ์

หนังสือลูกสาวพิพิธภัณฑ์ได้รับรางวัลรักลูกอวอร์ด

สถาบันทักษิณคดีฯ รุกกิจกรรมวัฒนธรรม เสริมเสน่ห์พิพิธภัณฑ์คดีชนวิทยา

ไร่มะพร้าวหลวงจัดขันโตกดินเนอร์ได้แสงเทียน

เรื่องเล่าริมสนาม

จากงานบุญบ้านท่าพูดถึงงานสงกรานต์บ้านไหล่นิน

พิพิธภัณฑ์เสวนา

พิพิธภัณฑ์ของจิ๋วสัญจร ... การเดินทางเล็กๆ ที่ยิ่งใหญ่

108-1009

กระบวนการและวิธีคิด: จากความนิ่งของพิพิธภัณฑ์สู่ความพลัดเปลี่ยนใบงาน

แนะนำพิพิธภัณฑ์

ศูนย์พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน มีด ดาบ และอาวุธ

ได้ฟ้าเดียวกัน

สิ่งเหนือ - เสือใต้

นิทรรศการทำมือ

ป้ายบรรยายกับนิทรรศการที่ลงมือทำ

นานาเคล็ด(ไม่)ลับ

แมลงร้ายทำลายใจ - ภาค 2

เห็นของต้องเห็นคน

ชายผู้เสก 'ก้อนหิน' ให้กลายเป็น 'ปลา' -

เรื่องเล่าท้ายเล่ม

พลาสติกและชาติพันธุ์วรรณนา

หนังสือพิพิธภัณฑ์

คมคิดสะกิดใจ

ปีที่ 3 ฉบับที่ 4 (กรกฎาคม – กันยายน 2550)

ความเป็นมาของโครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

จากใจบรรณาธิการ

เล่าข่าวพิพิธภัณฑ์

พิพิธภัณฑ์เด็กฯ 2 เปิด ตค. ให้มูลนิธิบริหารต่อ

มูลนิธิฯ วางมือบริหาร "บ้านคึกฤทธิ์"

หนังใหญ่วัดขนอน ได้รับรางวัลจากยูเนสโก

เรื่องเล่าริมสนาม

เสนอแบบเสียที่ ... 2 ปีที่รอคอย

พิพิธภัณฑ์เสนา

บ้านโสมส่องแสง: วิถีทางการดำเนินชีวิตพอเพียงของอาจารย์มนตรี ตราโมท

108-1009

การพัฒนาการจัดการและการมีส่วนร่วมในงานพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น: ประสบการณ์จาก

การทำงานกับชุมชนคนชอง ในจังหวัดจันทบุรี

แนะนำพิพิธภัณฑ์

พิพิธภัณฑ์แม่ตะเริง

ได้ฟ้าเดียวกัน

"เย็นชื่นใจ" ในอดีต

นิทรรศการทำมือ

การสร้างประสบการณ์ "การมอง" ให้กับผู้ชมในพิพิธภัณฑ์

นานาเคล็ด(ไม่)ลับ

... ด้วย ถึง กระมัง หม้อ .

เห็นของต้องเห็นคน

วิถีของผู้ครองบาตร

เรื่องเล่าท้ายเล่ม

เครื่องถ้วยจีน ภายในพิพิธภัณฑ์วัดท่าพูด จังหวัดนครปฐม

หนังสือพิพิธภัณฑ์

คมคิดสะกิดใจ

ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (ตุลาคม 2550 – มกราคม 2551)

ขอถวายอาลัยแด่ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
จากใจบรรณาธิการ

เล่าข่าวพิพิธภัณฑ

กรมศิลปากรเร่งยกเครื่องพิพิธภัณฑ ปรับ ภายภาพ – เทคโนโลยี – การตลาด

เปิดแล้ว... พิพิธภัณฑการเรียนรู้

วธ. หุ้มนงฯ 30 ล้าน สร้างพิพิธภัณฑกลางแจ้งสีนามบ้านน้ำเค็ม

หนังใหญ่วัดขนอน ได้รับรางวัลจากยูเนสโก

เรื่องเล่าริมสนาม

จากกระดาด ... สูความเป็นจริง

พิพิธภัณฑเสวนา

งานจดหมายเหตุกับงานพิพิธภัณฑ: ความเหมือนในความต่าง

บทสัมภาษณ์พิเศษ

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ คุณหญิงไขศรี ศรีอรุณ อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวง

วัฒนธรรม

แนะนำพิพิธภัณฑ

พิพิธภัณฑทางมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย เบิร์กลีย์ สหรัฐอเมริกา

ได้ฟ้าเดียวกัน

หุบเขา และทุ่งราบ

นิทรรศการทำมือ

Interactive media สื่อของการมีส่วนร่วม

นานาเคล็ด(ไม่)ลับ

เรื่อง .. กระดาด .. กระดาด ...

เห็นของต้องเห็นคน

ผู้ไรนามที่สาบสูญ

เรื่องเล่าท้ายเล่ม

ศิลปศาสนาชั้นยอดที่พิพิธภัณฑปาฏาน (Patan) เนปาล

หนังสือพิพิธภัณฑ

คมคิดสะกิดใจ

ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 (กุมภาพันธ์ – พฤษภาคม 2551)

คำกลอนจากใจ โดย อาจารย์อำนาจ มณีแสง

จากใจบรรณาธิการ

เล่าข่าวพิพิธภัณฑ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เปิดศูนย์แสดงศิลปวัฒนธรรมอาเซียน อำเภอเบตง

ขุดพบวัตถุโบราณกลางทุ่งนาที่ปรางค์กู เตรียมทำพิพิธภัณฑต่อไป

พิพิธภัณฑวัฒนธรรมมอญถูกเปลี่ยนชื่อใหม่

เรื่องเล่าริมสนาม

ทวงรูป ทวงสัญญา... ทวงแรงงาน

พิพิธภัณฑเสวนา

การบริหารการตลาดฉบับพิพิธภัณฑ

เทศกาลพิพิธภัณฑ

เทศกาลพิพิธภัณฑท้องถิ่น

แนะนำพิพิธภัณฑ

แสดมปี... พื้นที่เล็กๆ ที่มีความหมาย

ได้ฟ้าเดียวกัน

เล่นแสงเงา

108 – 1009

นิทรรศการนี้ของใคร ?

1 ทศวรรษ พิพิธภัณฑท้องถิ่นจันเสน: ค้นหาคำตอบ เหตุใดพิพิธภัณฑจันเสน

จึงยังมีชีวิต ?

นานาเคล็ด(ไม่)ลับ

มาดูแลรักษา(ผิ)หนังกันเถอะ ...

เห็นของต้องเห็นคน

ข้างหลังข้าวของ

เรื่องเล่าท้ายเล่ม

เยือนบ้านพวน

หนังสือพิพิธภัณฑ

คมคิดสะกิดใจ